اکرام محمدی

مدد

امد

رپورٹ

...وہدری محمد شفیع ولد شاہ محمد	۰۰ ۔ ۰	۰۲ ۔ ۰	چوہدری روشن ولد جلال الدین	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	مولوی...
... محمد علی ولد چراغ دین	۲۰ ۔ ۰	۲۰ ۔ ۰	دسوکا ولد روشن دین "	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	حافظ بر...
...ین محمد درزی	۰۰ ۔ ۰	۱۰ ۔ ۰	برکت علی ولد سابنجا	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	" محمد...
...ٹا ولد امام الدین	۰۰ ۔ ۱	۰۰ ۔ ۰	عاشق ولد اللہ دتہ	۱۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	مولوی...
...حجن کھوکھر	۱۵ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	امانت علی "	۲۵ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	میاں فض...
...مد علی دوبی	۰۰ ۔ ۱	۰۰ ۔ ۰	برکت علی ولد علی محمد	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	ملک عم...
...ست علی "	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	نذیر احمد ولد دلاور	۰۰ ۔ ۲	۰۰ ۔ ۰	چوہدری...
...ں محمد حجام	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	مردار علی موچی	۱۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	شیخ رنگ...
...ریز مستری	۱۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	حاجی حسن دین ولد عمر الدین	۰۰ ۔ ۱	۰۰ ۔ ۰	چوہدری...
...مد صدیق	۲۲ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	سلطان کھوکھر	۲۴ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	مشتاق...
...ابدہ	۱۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	مہاڑی ولد چراغ دین	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	گاما مہار...
...ں محمد	۳۱ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	دوست محمد ولد چراغ دین	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	صاحب...
...بات	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	عبداللہ ولد ظہور الدین	۱۰ ۔ ۱	۰۰ ۔ ۰	فتح محمد...
...کم علی ولد اللہ دتہ	۰۰ ۔ ۱	۰۰ ۔ ۰	نور محمد کھوکھر	۲۰ ۔ ۰	۰۰ ۔ ۰	خیر الدین...

لَقَدْ کَانَ فِی قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّاُولِی الْاَلْبَابِ

البتہ تحقیق ان کے بیان میں نصیحت ہے عقلمندوں کے لیے

اکرام محمدی

مصنفہ

مولوی محمد اشرف فاروقی

فاضل گلیانوی

مصنف قصص المحسنین، اکرام محمدی، احوال الآخرت وغیرہ

ملک سراج الدین اینڈ سنز۔ پبلشرز۔ لاہور

دیوانِ حماسہ

(شرح باب المدائح والاضیاف)

از
ممتاز المحدثین حضرت مولانا محمد مطاہر علی صاحب

دیوان حماسہ (باب المدائح والاضیاف) کی شرح ممتاز المحدثین حضرت مولانا محمد مطاہر علی صاحب سلہٹی سے لکھوا کر طبع کی گئی ہے۔ مولانا موصوف عرصہ دراز سے جھینگا باڑی عالیہ مدرسہ میں علم ادب کی خدمت انجام دے رہے ہیں۔ انہوں نے اس شرح کو عالم امتحان کی کامیابی کو مدِنظر رکھ کر تحریر فرمایا ہے۔

دیگر خصوصیات

- اس شرح میں ہر شعر کا لفظی ترجمہ، ہر شعر کی مفصّل شرح، ہر لفظ کی صرفی ونحوی تحقیق اور حل لغات کامل طور پر اُردو زبان میں موجود ہے۔
- ہر شعر کی پوری ترکیب اُردو میں دی گئی ہے۔
- ابتدا میں دیباچۂ کتاب، علم ادب کی تعریف اور صاحبِ حماسہ کے مفصّل حالات درج ہیں۔
- یہ ایک ایسی جامع شرح ہے، جو موجودہ تمام اُردو شرحوں سے بے نیاز کر دے گی۔
- عالمِ امتحان کے طلبہ کے لئے رہبر اور اُستادِ کامل کا کام انجام دیتی ہے اور حماسہ کے پڑھانے والوں کو کافی مدد دے سکتی ہے۔ کیونکہ اِس کی موجودگی میں کسی کو دُوسری شرح اور لُغات کی ضرورت نہیں پڑے گی۔
- مترجم نے جس طرح صرفی ونحوی تحقیق وترکیب کو اس کتاب میں درج فرمایا ہے وہ اور کسی کتاب میں موجود نہیں ہے اور موجودہ زمانہ کی تمام شرحوں سے اس شرح کو مفصّل تحریر فرمایا ہے۔
- یہ کتاب ہر مدرسہ کے کتب خانہ اور ہر ادیب وطالب علم کے پاس ہونا باعثِ فخر ہوگی۔

کتابت وطباعت اور کاغذ نہایتِ عمدہ۔ قیمت ۴ روپے۔

ناشرین

ملک سراج الدین اینڈ سنز، پبلشرز، کشمیری بازار، لاہور (۸)

وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا رَحْمَةً لِّلْعٰلَمِیْنَ

روزِ قیامت ہر کسے در دست گیرد نامہ

من نیز حاضر میشوم تفسیر والضحٰے در بغل

تحفہ تفسیر سورہ والضحٰے

یعنی

اکرام محمدی

جدید پنجابی منظوم

مولانا محمد اشرف علی سلمہ الله الولی فاروقی گلیانوی ضلع گجرات

حسب فرمائش

ملک سراج الدین اینڈ سنز تاجران کتب کشمیری بازار لاہور

مطبوعہ: پنجاب پریس لاہور

فہرست عنوانات اکرام محمدی

یَا فَتَّاحَ الْمُشْکِلَاتِ

اِکرام محمدیؐ

اَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اِک اکلّی ذات الٰہی مالک مُلک تمامی — ہر شے اوس دے قبضے قدرت اس دا حکم مدامی
جو چاہے سو کرے اوہا ہی دخل نہیں مول کسے دا — جویں چاہے جویں بنائے ہے سبھ حق اوسے دا
اوس دا امر ارادہ اپنا تے سبھ مرضی اپنی — ویلا وقت بھی اپنے ہتھ وچہ سُکّی گلّی کپنی
کسے مشیر وزیر دبیروں اوسنوں لوڑ نہ کائی — نہ کچھ پینے دی مل ورتن دی اوتھے مول دہائی
سبھ ارادے اوس دے اپنے جیوں چاہے فرماوے — تے ہر چیز درست بناوے جس دم سرے لگاوے
حکمت تھیں نہیں خالی اوس دا کوئی بھی جاپے کارا — پر ایہہ بات دماغوں اُتے کیا انسان بیچارا!
بے عقلی بے سمجھی پاروں پھر دا شور مچائی — جنہاں نے کجھ سمجھی سوچی ہو گئے چپ ادہائی
رب دے علموں حصہ پانا پھر اوہ دِلے لگانا — ایہہ بھی اوس دی رحمت بخشش تاں ایہہ ملے خزانا
کیوں جے اوس دا علم وڈیرا مشکل پہنچ اساندی — ناں ہی اتنی طاقت ہمت جے گل کجھ بن جاندی
ہر اک علموں ہر اک فکروں ہر سوچوں دانائیوں — اوہ ماہر ادہ سبھ کجھ جانے بہتر یوں برائیوں
ہر شے دا اندازہ نالے پورے طور پچھانے ! — ہر اک طرح حقیقت پاروں لاوے پیا ٹکانے
اوّل تھیں لے آخری تیکن علم اوسے دا جاری — اوہا اوس نوں جانے بجھے ہر اک گل کنہ ساری
اوس دے علم اندر جے کوئی دخل ذرا کجھ آنے — اپنا آپ مٹا دے جاوے لاوے ہور جھورانے
جنہاں لوکاں علم اوہدے وچہ کیتی قیاس آرائی — انہاں حاصل کجھ نہ ہویا انجیں جان دکھائی!
اوہ اک بحر ذخار نہیں جس دا تارو جگ وچہ کوئی — جو ڈُبا سو ڈُبا اوس دی حالت مندی ہوئی

وحدیت صمدیت والا اِکّو مسئلہ جانو!
اسے چکر نکرو چالے رُڑھ گئے کئی ہزاراں
پر ایہہ مشکل حل نہ ہوئی ناں ہی لگی ٹکانے
بلکہ الٹے وہماں دے وچ اصلوں گئے گنوائے

ایہو اوس دی حمدیت کا راز وڈا اک بھارا
اِسے سر گردانی دے وچ ہر کوئی جھگڑا لاندا
حالانکہ ایہہ حمدیت دا جلوہ تے نظّارا
تے جو سمجھ گئے ایہہ نکتہ پا گئے راز او ماہی
اصل حقیقت اللہ اکّو تے بے مثل جہانتوں!
کیا برابر خیال کبھی ایسا جو کوئی دِل وچ آنے
زندگی وچ جس اس مسئلے نوں دِل وچ مول نہ آندا
رب دے نال شریک بنانا یا ایہہ وہم پکانا
اللہ پاک بے مثل نہ اوس دا ثانی جگ وچ کوئی
صمدیت دا درجہ ایہو کجھ پرواہ نہ آنے،
سبھنانوں اس دنیا دے وچ روزی رتی جاندا
کوئی گناہ نہ لیکھے آنے پردہ مول نہ چائے
ایہو جلوہ صمدیت دا جس دم رنگ دکھاندا
سن نبیوں میں اس دی بابت دساں عجب کہانی

ایہ بھی اج تک حل نہ ہویا خیال ذرا کجھ آنو
خارج پھردے نور ایماں نوں کھاون دو جگ یاراں
ناں ہی خیال جے سمجھے اسنوں پائیے راز ربانے
رب نہ مِلیا راز نہ لبھا او جھڑ طرف سدھائے
اسے پاروں ٹھوکر کھا کے بُھل گیا عالم سارا
چھوڑ حقیقت راز طریقت راہ پُٹھے لگ جاندا
جس نوں چھوڑ یا بوڑیا سبھ کجھ ہو گیا حال آوارا
اسے پاروں دور ہوئی سبھ دل دی اُنہاں سیاہی
اوس دے نال برابر ہونا طاقت نہیں کسے نوں
اوس نوں بھی کجھ ہتھ نہ آوے پھر دا حال ڈولانے
اوس دا کھٹیا رڑھ گیا اپنا ختم ہویا سبھ چھاندا
ایہہ تاں اپنا آپ مٹانا رب نوں لوں بُھلانا
ہر شے اوتے قبضہ اوس دا اوسے دی گل ہوئی
عاصی خاطی تابعداراں اک برابر جانے
سبھناں اوتے رحمت والا ہر دم مینہ برساندا
ہر حالت وچ ویلے اُتے چھاندا پیالو نچاوے
بھار گناہاں دے سے ہوون پل وچ آن مٹاندا
بنہ لگے صمدیت والا بھی اوس دی رحمانی

اذکار صمدیت و غفاری و ستاری و حلیمی ربّ العالمین

بت پرست ہک جاہل کوئی ناواقف اس رازوں
ازلوں بُھلا ہویا عاجز ماریا اسس گمراہیوں
وحدت دا کجھ پتہ نہ اوسنوں ناں ایہ دِل وچ کائی
صمدی چھوڑ کہے پیا صنمی ایہو درد پکارے
عمر گزاری انجیں ساری اسے وچ خواری

تے صمدیت تھیں نا محرم اس دے راز نیازوں
چھوڑا جالا پھرے اندھیرے عاجز حال تباہیوں
اکّو اپنی مستی اندر پھر دا رنگن لائی!
یا صنمی یا صنمی ہر دم انجیں وقت وہاوے
صمدیت دی سار نہ معلم ناں اتول کوئی یاری

ادھروں مُہر لگی دِل ایسی کُھل گیاں سبھ کاراں
کرن روایت ہک دہاڑے اسے شوق پیاریں
بت اگے جھک متھا ٹیکیا ڈاڈھا ہینیاں ہو کے
مدت اسے ورد وچالے ہو گیا مست دیوانہ
پر صاحب دا بھانا ویکھو جاں محویت چھائی
اوسے ویلے رب دی رحمت آگئی جوش وچالے
اے پیارے اے پیارے میرے میں صدقے قربانی
توں میریاں مقبولاں وچوں تیرا نیک ستارا
ہر اک نعمت تیرے کارن روا اساں فرمائی
میں راضی سب دنیا راضی ہر شے تابع تیری
ایہو شور تے ایہو آواز ایہو ذکر اتھائیں
آکھن ایہہ بندہ یا صنمی کہندیاں عمر گذاری
ایہہ مدتاں دا بُھلا ہویا پھاتا وچ گمراہی
بھل بھلیکھیاں صنمی کہندیاں صمدی گھ گیا موہوں
پتہ نہیں اس غلطی اُس نے کتنا کرم کمایا
تاں اس پاروں سبھ ملائک وچ درگاہ ربانی
راز توحیدوں ایہہ ناواقف نے کی صمدی جانے
اَج اس انجیں صنمی کہندیاں صمدی آکھ سنایا
بار خدایا اسیں نتانے سمجھوں بات اُو تیرے
ایں ویلے صمدیت والا کھولے راز الٰہی !

ایہہ ساڈی صمدیت نالے ہے ایہہ بے پرواہی
بھانویں عمراں یا صنمی دا اس نے درد پکایا

ہر دم صنمی سوق محبت نے ایہو گفتاراں
وچہ بہندا بت خانے عاجز ماریا کفر ازاروں !
تے وچہ حب اوس دی پیا پڑھدا یا صنمی رو رو کے
اسے اندر کھُبھا ہویا اسے نال یرانا !
صنمی کہندیاں صمدی موہنوں انجیں نکل گیائی
یا حبیبی یا حبیبی اے محرم خوشش حالے !
بخشے عیب تیرے سبھ فضلوں تے کیتی ارزانی
دوہیں جہانیں تیں تے رحمت تیرا شان نیارا
بخشش دِتا اساں تینوں تیں تے ہن غم فکر نہ کائی
یَا صَمَدِیْ تہیں حاصل کر لئی تو خوشنودی میری
تے پئے سُن دے ملک ربانے کرن فنایتم اہیں
کی جانے ایہہ یا صمدی نوں کی ایہہ کارگذاری
یا صنمی دے دام فریبوں آس توحیدوں لاہی
بخشش ایا رب ایسے پاروں کڈھ لیا اُجڑی جوہوں
اچن چیتی صمدی کہہ کے پایا شان سوایا
حیرت پاروں عرض کریندے یا محبوب سبحانی
جس دی گذری صنمی کہندیاں ایہو نت جھورانے
جس تھیں دفتر عیباں والا سارا صاف کرایا
کویں مراتب حاصل ہوئے پائے راز بھلیرے
کیویں تھیوے سینہ روشن ہوئے دور سیاہی
کسیں ناواقف بھیدوں خالی سمجھ نہ اس دی آوے
جسنوں چاہے جویں نوازیئے کرئیے دور کوتاہی
تے ہن بھی اوہ اسے حالے دسے شوق سوایا
بخشی اساں معافی اسنوں کجھ اندوہ نہ رہیا
داخل وچ مقبولاں ہویا چھٹا کفر

ساڈی بے نیازی اس نے لطف کرم فرمایا
اس دے اُتے نہیں کسے نوں حق جے سخن الاوے
لکھ پہاڑ گناہاں ہو دن تے سرکشیاں نالے
اکو نظر کرم دی اوس دی جے اک وار ہو جاوے
اوس دی بے نیازیوں سیتے اوہ کچھ رنگ دکھاندا
ہر گل دے وچہ قدرت اس دی جس نوں اوہا جانے
سے دانے تے سیانے لکی کر کر قیاس آرائیاں
غالب حکمت رب سچے دی کون اوتھے دم مارے
واہ واہ قادر قدرت والا کی گل آکھ سناواں!
جو کم کیتا سوہنا کیتا کسے نے حرف نہ دہریا
لولے۔ لنگڑے۔ انھے گنجے جیوں جیوں جے جائے
سپ۔ اٹھوہیں۔ کیڑے۔ پسو۔ باندر۔ رچھ تے کتے
راضی اپنی رنگن دے وچہ اسے وچہ متوالے
سے بیماریاں سر تے آون تے سے روگ بلائیں
کدی کسے نے حق اوس دے وچہ لفظ نہ کجھ الایا
بلکہ جس دم دکھ بیماری آ کر کسے ستاوے
جیوں لکھیا تیوں بھوگنا ہویا انجیں جھلنا ہویا!
ایہہ بھی اوس دی کامل قدرت سبھ کجھ آپ بنایا
سبھو اپنے لکھے اوتے صابر شاکر دِسّن
ایہو حرکت بندے کولوں جے کدہرے ہو جاوے
جد تک اوس دا بدلہ لیکے لان نہ بات ٹکاتے
رب سچے نے قدرت پاروں لکھاں لوک کھپائے
ناں کسے اتنی جرأت ہمت خیال اجیہا آنے!

ناں نواں صاف ہویا سبھ گندہ ہو گیا فضل سوایا
ایہہ سبھ ساڈا اپنا بھانا جیوں چاہے ہو جاوے
بھاں اوہ بخشش اوتے ہووَن دُور کشالے!
بھانویں کتنا گناہی ہووے پل وچہ بخشیا جاوے
ویکھن والا ایہہ کجھ کارا دیکھ دیاں رہ جاندا
کی مقدور بشر دا اوتھے بیا قیاس فے آنے!
آخر ہار تھکے اوہ سبھو جو ہاں نظر نہ آئیاں
ہر شے اوتے اوہا غالب اسے دے سبھ کارے
سبھو سوہنے کارے اس دے سوہنیاں سبھ دانواں
ہر کوئی راضی اوس دے اُتے شکر اونہیں بیا کریا
سبھو ہی خوش راضی بازی پھر دے خوشی منائے
بکری۔ دانندے مجھاں۔ گائیں اپنی اپنی رتنے
اسے نال لگائی ہوئی اسے وچہ خوش حالے
پر کوئی کرے نہ خدا تے منے دلوں رضائیں
ناں کوئی غصہ گلہ اوس نوں کون مٹاوے
آکھے انجیں لکھیا میرا اوس نوں کون مٹاوے
انجیں صبروں شکروں روبوں اوتھے کھلناں ہویا
مڑ بھی کوئی عذر نہ آنے ناں کوئی کرے جھورا نا
سبھو اتول لائے ہوئے ناں اسے دے دِسّن
فیر اوہدی نہ ڈھوئی ہووے ہر کوئی سر تے آوے
تد تک امن آرام نہ آوے پھر دے حال ڈولانے
پر کسے وہم نہ آیا اس دا برت جواب سنائے
ایہہ بھی اوس دی قدرت کامل منی سب زمانے

ای بھی اوس دی صمدیت دا ہے اک جوہر بھارا
جیتھے پہنچ نہ مول کسے دی بھانویں عالم سارا

صمدیت دا ایہو جلوہ جو چاہے فرماوے ۔ پل وچہ کجھ دا کجھ دکھلاوے عقل حیران ہو جاوے

بعضے ویلے اوس دے در تے ہاڑے کم نہ آون ۔ بعضے ویلے نِرے اشارے سارے کم بناون

رب غفور رحیم نے وڈے کرم تے بخشش والا ۔ صمد تے صمدیت دے کر دا دور تمام کشالا

بندہ سے پیا ترلے لیوے ہاڑے کرے ہزاراں ۔ جد تک آپ نہ چاہے فضلوں مشکل سبھو کاراں

ایسپر اوس دا چاہنا مشکل ہے ایہ بات دوراڈی ۔ ناں اج کردا تے ناں دیندا مرضی جویں اساڈی

اوہ تاں جیوں اوس لکھیا آپوں تے مقدار بنائی ۔ اوس مطابق کردا آوے فرق نہ رکھے کائی

وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا

تے ہرگز نہ ویکھیں گا تو طریقے اللہ دے نوں بدلیا ہویا

جو دستور طریق خدا نے پہلے روز بنایا ۔ اوّل آخر اوہنیں کیتا ماسہ فرق نہ پایا

پیدائش دا طور طریقہ جیویں کیتا اوس جاری ۔ اس دے وچہ کجھ فرق نہ آندا اوہنیں خلقت ساری

پہلے دن تھیں ہن تک ایہو اسے طور زمانے ۔ ایہو کاروہار دائم اسے طرح وہانے!

پر بندیاں تھیں ایہہ بھی مسئلہ ہن تک حل نہ ہویا ۔ بلکہ اس نوں سمجھ نہ سکے ناں اُنّوں ول ڈھویا

ایہہ بھی اوس دی کامل قدرت تے صمدیت ساری ۔ کی طاقت انسانی ایتھے بات کرے کوئی کاری

رب دی ذات ہر اک تے غالب جو چاہے فرماوے ۔ جس ویلے تے جس حالت وچہ پورے جوہر دکھاوے

تے بندہ پیدائش اوس دی عاجز حال نتانا ۔ اوس دے کیتیاں اوتے جس دا ہے کم سیس نوانا

جیکر ایہہ گل ہووے ناہیں مٹ جاوے بندیائی ۔ خالق تے مخلوق دوہاں وچہ فرق نہ رہ جائے کائی

بہتر ایہو بندہ ہو کے رب نوں سیس نواوے ۔ تے اوس دی ہر کیتی اوتے ہر دم شکر الاوے

اسے اندر عزت دائم اسے نال حضوری ۔ اسے پاروں دوجگ والی رحمت پاوے پوری

بندہ تاں ہی بندہ جیکر نال اوس دے ہو جاوے

وہم، خیال، وہار تمامی اوہا رنگ وکھاوے

تے جیکر ایہہ حال نہ ہووے تاں مڑ بات نہ کوئی ۔ ایتھے اوتھے دوہیں جہانی اوس دی کتے نہ ڈھوئی

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ فِي صَحِيْحِ الْبُخَارِيِّ كِتَابُ الْاِيْمَانِ

فرمایا اوس ذات نے اوپر جس دے رحمت تے سلامتی ہووے وچہ صحیح بخاری کتاب الایمان دے

اَلَا وَاِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً اِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ

جان لو بے شک وچہ جسم انسان دے گوشت دا اک ٹکڑائے جس ویلے اوہ درست ہووے تمام بدن درست ہے

کُلُّہٗ وَاِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ کُلُّہٗ اِلَّا وَھِیَ الْقَلْبُ

تے جس ویلے اوہ خراب تے بگڑ جاوے تے بگڑ جاندائے تمام بدن اوہ کی ہے اوہ دل ہے ؛

انسانی رنگ روپ اُتے ہی پیغمبر فرماندا
جیہڑا اک اشاریوں ایہہ سبھ جھگڑا صاف کراندا

فرمادے وچہ جسم انسانی ہے گوشت دا ٹکڑا
جس دا نقشہ دِسے ظاہر پیا بندے دا مکھڑا

جے اوہ ٹکڑا ٹھیک ہووے تاں ٹھیک حالت جسمانی
جے بگڑے تاں جسم تمامی حالت بُری پچھانی !

جس پاسے ایہ لاوے اُتول سارا جسم ہو جاوے
اوہنیں سارا عمل کماوے اوہنیں سخن سُناوے

اوہ کی اے اوہ دِل بندے دا قدرت کنوں اوپایا
جس وچہ زندگی والا اس نے سارا راز چھپایا !

خوشی غمی تے عیش آسائش سبھ کجھ اسے پاروں
نیکی بدی اسے تھیں حاصل اس دے خاص وہاروں

وچہ قرآن خداوندا اس دیاں حالتاں تن بتلائیاں
جویں مفسّر ذکر لیاوے واضح کر سمجھائیاں

قَلْبٌ سَلِیْمٌ سبھ تھیں پہلاں اس دی حالت آئی
صحیح سلامت پاک گناہوں اس وچہ عیب نہ کائی

ہر حالت وچہ نال خدا دے اوس نے لائی ہوئی
ہر چنگیائیوں زندگی اوس نے صاف بنائی ہوئی

کسے قسم دی سستی غلطی اس تھیں مول نہ ہووے
تے کوئی ایسا فعل نہ جس تھیں اُٹھ فساد کھلووے

دوجا اوہدے مقابل آیا قَلْبٌ اٰثِمٌ گناہی
فَاِنَّہٗ اٰثِمٌ قَلْبُہٗ کہندی ذات الٰہی !

یعنی اوہ گناہی دِل جو عیباں وچہ گذارے
ہر ویلے اوس انجیں گذرے ایہو کار وہارے

قَلْبٌ مُنِیْبٌ تریجی حالت رب وَل جھکنے والی
ہر غلطی ہر ٹھوکر دے وچہ اُتول فیر سوالی

یعنی ایہہ اوہ حالت جس دم بھٹکے اصلی راہوں
فیر خدا وَل ہو کے منگے معافی پیا گناہوں

لاوے فیر خدا سنگ اپنی نیکوکار ہو جاوے
انجیں پیا گذارے انجیں اس دا وقت وہاوے

اس گوشت دے ٹکڑے دیاں ایہہ کجھ حالتاں آئیاں
اوسے دا دل نام رکھیندے جِس وچہ ایہہ بھلیائیاں

ساڈا ہر کم فعل اسے دی تابعہ اندر آیا
اسے پاروں ہر اک تائیں سر تے پیا لگایا

جُثے دا ہر حصہ چل دا اس دے نال اشارے
ہر اک حرکت اسے پاروں کرِدے پھرِدے سارے

اسے پاروں پیغمبر نے واضح کر فرمایا
جیویں شرح بخاری اندر وکھن دے وچہ آیا

اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّیَّاتِ

سارے کم نیت نال ہی ہوندے نے

نیت تھیں سبھ کم اساڈے ہوون سدا تمامی
گویا نیت تے گل مُکّی ایہو شان گرامی

جیہی نیت عمل اچھا ایسا کار وہارا !
اسے اُتے زندگی والا ہے سبھ دار مدارا

ہن بھی علم النفس بتاوے ثابت کر اس یاروں ۔ دل دماغ دی اصلاح باہجوں مشکل جاں اندروں
جد تک ایہہ دو ٹھیک نہ ہوون تے اصلاح نہ پاون ۔ تد تک عمل انسانی سارے ٹھیکے کیسے نہ آون
ایہناں اوتے ہی گل مکدی جو کجھ کیتا جاوے ۔ تاں ہی مرد پیغمبر اس دا مطلب سبھ سمجھاوے

إِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوٰى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهٗ إِلَى الدُّنْيَا

یاد رکھو ہر اک آدمی دے کم دا پھل جس دی نیت کرے پس جس نے ہے ہجرت کیتی اپنی واسطے حاصل کرنے دنیا دے

يُصِيبُهَا أَوْ إِلَى امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهٗ إِلٰى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

پاوے گا پھل اوس دا یا طرف اس تے جے نکاح کرے کسے عورت نال پس ہجرت اوس دی اوہا ہی ہے جس پاسے اس نے ہجرت کیتی

ایتھوں بھی گل ایہو جاپے دل دی سبھ صفائی ۔ جے ایہہ ٹھیک ہو جاوے تے مرد دکھ نہ رہ جائے کائی
حضرت کہیا جیہیں ہجرت کیتی تے نیت ایہہ آنے ۔ دنیا دا کوئی مطلب لیساں پاساں نیک ٹکانے
یاں کسے عورت نال ہیں جا کے عقد نکاح کریساں ۔ یا انجیں ہی نفع اجیہا ہیں وچ اس تھیں لیساں
حضرت کہیا جیہی نیت تیہا بدلہ پاوے ۔ جے دنیا تے دنیا نہیں تاں آخر درجہ پاوے
ایہہ کیفیت دل دی ساری جس پاسے ہو جاندا ۔ اوہا اپنا عمل وکھاندا انجیں اوہا ہی پھل پاندا
ظاہر حال عقل نوں لوکاں سر سردار بنایا ۔ تے سبھ لیکھا عملاں والا اسے نال لگایا
پر تھوڑا کر غور جاں تکیئے فیر پتہ ایہہ آوے ۔ عقل بھی نہیں آزاد بیچاری نال کجھ کر جو کھلاوے
دلی یقین توجہ ذہنی تے جذبات اندرونی ۔ سبھناں نال ایہہ بدھی ہوئی شان نری بیرونی
ایہو وجہ جے اسیں عقل تھیں نہیں لیندے کم کوئی ۔ تاں کوئی خیال مطابق اس دے جو گل دل وچ ہوئی
نال جذبات اندرونی تے کجھ ناں ذہنی رجحانوں ۔ اس تھیں قابو پا کے ہووے کجھ تسکین اسانوں
ہاں جے دلی یقین ہووے تھئے دماغ ٹکانے ۔ بھی سبھ خیال دماغی ذہنی سارے راز پچھانے
ایہو وجہ قرآن وچالے ذکر ایمان جاں آوے ۔ صالح عملوں پہلے اس دا ذکر لیاندا جاوے
جد تک ٹھیک ایمان نہ ہووے عمل قبول نہ کوئی ۔ بھانویں کیسے چنگے ہوون بھی کردے دل جوئی
بنا ایمانوں دلی ارادہ بھانویں کہیا کجھیوے ۔ نہیں قبول اوہ وچ درگاہے جے کسے خوب دسیلے
چنگا عمل تداہیں جیکر ہووے صاف ایمانوں ۔ تے جے اس وچ غلطی ناہیں عملوں نفع اسانوں

جیوں مضبوط ایمان تویں ہی عمل بھی ہوسی سارا
نہیں تاں سودا اک برابر دوہیں ولیں خسارا

۷۸۶

ہر قسم کے قرآن شریف مترجم و معرا

پنجسورے شریف پارہ، قاعدہ وغیرہ

ملنے کا پتہ

ملک سراج الدین اینڈ سنز پبلشرز کشمیری بازار

لاہور

"پاکستان"

ذکر از سیرت بحوالہ غزوات ابن ابی شیبہ جلد ۶ صفحہ ۱۴۹ مصری

عبداللہ جدعان قریشی گذریا مرد بھلیرا!
مشرک سی پر ہر نیکی وچہ شامل رہیا سو ہارا
بندیاں اتے نواح وچہ اوس دی خاص آہی مشہوری
اسے پاروں اوس دے اُتے نظر کرم ہو جاوے
سمجھ آئی ایہو مذہب سچا اسے نال رہائی
جس نے دلوں قبولیا اسنوں نال اس دے انگ لایا
اسے خیالوں اوہ پھر مخلص کول نبی دے آوے
ناہے عرض کرے یا حضرت انجیں عمر گذاری
ہوش آئی اج سدھا رستہ ہے تعلیم اسلامی
نام خدا دے وسورستہ کفروں جان چھوڑاؤ
ہو سکدا اے میں اوتے بھی نظر کرم ہو جائے
یا حضرت نہیں باہجہ اسلاموں سانوں کتے رہائی
سُن کر ایہہ کجھ اوس دیاں گلاں پیغمبر فرماوے
واقعی اسلام بناں نہیں ہونی کتے خلاصی
جے تدھ اج لیا من دل تھیں سٹ دتی گمراہی
مقبولاں وچہ شامل ہوسیں تھیسیں ربدا پیارا
ایہہ گل سُن کے اوسے دم اوس کلمہ بول سنایا
آکھے گواہی دیندا ہاں میں سچ ایہ دلوں زبانوں
ایہہ بھی ہے گواہی سچی جھوٹ نہ اس وچہ کائی
سچ قرآن کلام خدا دی بھی سچے فرمانے
سچے سبھ رسول پیغمبر ہور فرشتے سارے
پنج ارکان اسلامی سچے اوہناں اتے مدارا
سچ کہاں تے جھوٹوں بچکے نیک اعمال کماساں

پہلے نور اسلاموں لیستا اوس ہر کم چنگیرا
تے برائیوں بدافعالوں دائم اوس کنارا
ہر کوئی عزت نال بولاندا دل وچہ الفت پوندی
دین اسلام نبیؐ دا سچا نظری اوسنوں آوے
اسے دی وچہ تابعداری لطف کرم مولائی
صاف اندرونہ ہو گیا اوس دا دل دا مطلب پایا
عیباں دا اقراری ہو کے تدھیں سیس نوادے
واحدنیت چھوڑ شرک وچہ ننگھدی جاندی ساری
اس دے بناں نجات نہ کوئی تے ناں لطف وحانی
میں بھلے نوں مڑ اک واری مولا نال ملاؤ
کفر شرک دے داغ نکمیوں ہتاں ہائی پائے
لبھ جاوے ہن جاوے تاں ہی ہے بن دی گل کائی
بیشک ہے ایہہ سچ جو آکھیں رتی فرق نہ آوے
جدوں قبولیا دل تھیں اسنوں بخشیا جاوے عاصی
ان شاء اللہ دور ہو ویسی تیری کفر سیاہی
دوجگ عزت عظمت ملسی ہو ویسی چھٹکارا
تے اقرار توحید رسالت محفل وچہ الایا
اللہ ہک عبادت لائق تے بے مثل جہانوں
سچ محمد نبی خدا دا سچ جو اوس کہیائی
ہور کتاباں سبھو سچیاں اپنے وچہ زمانے
حشر نشر دا لیکھا سچا فضلوں پار اوتارے
جیہڑا ایتھوں منکر ہویا اوہ بے دین نکارا
تے جو عمل محمد کیستا میں پیا اتول جاساں

ایہہ کجھ کرا قرار عبداللہ پرت گھرے نوں آیا
میں قربان انہاں تے جنہاں دید نبی دے پائے
انجیں ہی عبداللہ صاحب صاف لئی کر زندگی
نیکو کاراں صالحاں وچوں ہوگیا اپر ایا ندا
اس نوں تک تک اکثر لوکاں نور ایمانوں پایا
ایہہ حالت تک مائی صاحبہ حضرت عائشہؓ نوری
پیش نبی دے ادبوں ہک دن عرض نیاز کریندے
کہندے فرماؤ یا حضرت ایہہ مسئلہ سمجھانا
جاہلیت وچہ عبداللہ نے نیکیاں بہت کمائیاں
ایہہ بھی کیا وچہ لیکھے تیرے آون یا نہ آون
سُن کر حضرت نے فرمایا نہیں بی بی گل کوئی
ایہہ تاں کسے شمار نہ اوتھے نہ کوئی بجھے بھالے
ناں ہی اس نے کسے دہاڑے ایہ گل آکھ سنائی
جد تک نور ایمان نہ ہووے مولا نال لگائی
اسے طرح اک ہور روایت نقل حدیث لیاون

خوشی دے وچہ رب سچے نے سدھا راہ وکھایا
زندگی وچہ ارکان اسلاموں سُن سُن لطف اٹھائے
تے ایمان مکمل کر کے چالئی رب دی بندگی
ہر دم ذکر خدا دا جاری اسے نال وہارا
پاک نبی دے سنگی ہو کے سارا روگ مٹایا
خادم سچے پاک نبی دے تابعدار حضوری
عبداللہ جد عان دی بابت ایہہ کجھ حال چھپیندے
کئی دناں تھیں دل میرے وچہ ہے ایہہ خاص جھورا نا
ہر کم اس دا سوہنا نا کے لوکاں نال بھلائیاں
محشر نوں ایہہ وچہ درگاہ ہے اسدی شان بناون
انہاں نیک کماں دی اوتھے قیمت کجھ نہ ہوئی
کیوں جے اہدا ایمان نہ آہا رب دے خاص حوالے
بخشیں روز قیامت ربا جو میں عیب کیتائی!
تد تک نیک اعمال کسے دے کم نہ دیون کائی
جیوں کر صحیح مسلم دے اندر دوجی جلدؔ بتاون

حکایت از جنگ بدر

جنگ بدر دے موقعے اتے ہیں کتھیں سنو کہانی
اس ویلے کل فوج اسلامی تن سو تیراں آہی
باقی لوک انصار تے مدنی عاشق مخلص سارے
اودھروں لشکر کفاراں دا جو تعداد ہزاراں
اس کتھیں بعضے مومن لوکی وہم وچالے آئے
ہک بہادر مشرک بندہ ماہر فن لڑائیوں
خدمت پاک نبیؐ دی اندر آن سوال سُناندا
کہندا جیکر دیہو اجازت سنگ تساندے جاواں

لشکر تیار کریندا سی جد نبی حبیب ربانی!
جنہاں وچوں سٹھ مہاجر تابع نبی الٰہی
جنہاں پاک نبی دے اوتے تن من دھن سبھ وارے
بڑا لڑاکا ماہر فن دا منیاں وچہ شماراں
اوس دم قادر قدرت والا رنگ عجیب وکھائے
منیاں ہویا وچہ علاقے اپنی ایس صفائیوں
بڑی لجاجت منت سماجت ادب آداب وکھاندا
تے دشمن نوں زور اپنے دے سارے جوہر دکھانواں

لہ صحیح مسلم جلد سوم صفحہ ۲۰۶ مطبع مصر ۱۲

ہووے فتح تے مال غنیمت مینوں بھی مل جاوے
کیا ایمان رکھیں توں سے اک اللہ واحد میرا
کہندا نہیں ایہ وہم میرے وچہ نال میں اسنوں مناں
ایہ گل میرے گھاٹے والی مینوں مول نہ بھاوے
سن کر پیغمبر نے کہیا بس نہیں حاجت تیری
جے تدھ نہیں ایمان تے ٹرنا نہ ایہہ سوال سناویں
سن کر چپ ہو جاندا کافر تے سوچیں پے جاندا
فیر ایمان دی بابت اوسنوں پیغمبر فرماوے
تے پیغمبر مڑ بھی اسنوں ایہو کہن او دائیں
تریجی واری پھر مڑ اس نے آن سوال سنایا
اس حالت تھیں مومن سارے خوشی وچ آئے
اسنوں ساڈے لشکر دے وچ شامل کیتا جاوے
آئے پر شان بلند نبیؐ دا مولا نال پیاراں
اوسنوں اکو لوڑ اللہ دی اوسے دی خوشنودی
جے اوہ راضی سبھ جگ راضی حاصل سبھ مراداں
کافر مشرک بھانویں کتنا ماہر فن لڑائیوں
پر جاں نور ایمانوں خالی ڈٹھا نبی سوہارے
ہیں کسے مشرک کافر کولوں مدد نہ چاہاں موہلے
مسلمان بھانویں معمولی تھوڑی نفری والے
سانوں لوڑ انہاں دی جنہاں نور ایمانوں پایا
تے جو لوک توحیدوں منکر بتاں مگر و کالے
ایہ گل سن کے اس دے دل وچ اثر اجیہا ہووے
تے وچ خدمت پاک نبی دی ایہو عرض سناوے
اوس دم بھی پیغمبر سرور ایہو پچھ بلایا!
آکھیوس میں منیاں ہک اللہ تو سچ نبی ربانا

سن کر بات پیغمبر اوسنوں اگوں ایہ فرماوے
اوہا ہر دم پوجا لائق اس دا شان اچیرا
تے ناں ہی ایہ بھاوے مینوں نال رکھاں وچ کتاں
ناں ہی مینوں آکھے کوئی ناں اس رستے لاوے
بناں ایمانوں اس زمرے وچ کویں لبھے دلیری
اساں نہیں مینوں نال لے جانا تے نہ اتول آنویں
پر جد رہن نہ ہویا مڑ کے ایہو عرض سناندا
تے مڑ اوسے طور اوہ کافر اوہا جواب سناوے
باجھ ایمانوں سانوں اڑیا لوڑ تساڈی ناہیں
شامل کر لو لشکر دے وچ دل میرا چڑھ آیا
آکھن بڑا بہادر نامی بے شک نال ہو جائے
تاں جے دشمن تے چھا جاوے پل وچ مار مکاوے
اوس دے ہوندیاں اوہ کی سمجھے طاقت زور انساناں
اوسے پاروں دو جگ حاصل میں ہوندی بہبودی
بناں رضا اوہدی دے ناہیں ایہ رکھ دے دل شاداں
کتنا شیر بہادر نامی اپنی ایس صفائیوں
اوسے وقت ایہ آکھ سناوے سن دے لوکی سارے
ناں ایہ کمی کراں میں پوری ناہیں مول قبولے
مڑ بھی کافر دی امداد وں لا پرواہ خوش حالے
جنہاں نال خدا دے اپنا پکا عہد پکایا
اونہاں تھیں امید بھلا کی لاون بات ٹکانے
مڑ وچ خدمت پاک دے اوبول آن کھلووے
مینوں بھی لے چلو نالے مت کجھ گل بن جاوے
تاں اوس دل دا راز بنایا کلمہ بول سنایا
تے میں ہویا تائب شرکوں کیتا دور ٹکانا

جس دم ایہ اقراری ہویا پتیس نبی سرور دے
بناں ایمان تے دِلی اصلاح دے سے پئے کریئے بیکارے
جو لوکی محروم ایماناں نوں کردے عمل چنگیرے
عمل انہاندے اوس سواہ وانگوں ڈھیر جدہا اک کھلا
رہے وجود نہ اس دا کوئی انجیں اُڈ پڈ جاوے
سے نیکوئیاں تے بھلیائیاں تے سے نیکو کاراں
کیوں جے اوہ سبھ اصلوں خالی تے کچے بنیادوں
ایسے عمل نکمے جھگڑا زندگی نال لگانا!
اللہ نوں ایہ عمل اجیہے ہرگز مول نہ بھاون
ایہو آیت رب سچے نے وچہ فرقان لیاندی

اوسے دم وچہ لشکر اوسنوں حضرت داخل کردے
نہیں مقبول اوہ کسے بھی حیلے مولا دے دربارے
اونہاں دی کوئی قیمت ناہیں رب نبی دے ڈیرے
جھل ہوالے جاوے جا کے اوس دا لیکھا سارا
انجیں جو ایماناں خالی کجھ ہتھ وات نہ آوے
باہجہ ایماناں وچہ درگاہے مول نہ وچہ شماراں
اُڈ دے پھردے وچہ ہوا دے تے محروم امداددوں
تے خالی مقصوددوں رہ کے کرنا ہور جھورانا
ایہ تاں اکٹا بوجھ سرے تے روندیاں عمر گنواون
سورہ ابراہیم وچالے جیونکر ڈِٹھی جاندی!

مَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادِ نِ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ يَوْمٍ عَاصِفٍ

مثال کماں انہاں لوکاں دیاں دی جنہاں نے کفر کیتا نال رب اپنے دے مثل سواہ دی ہے زور نال چلی نال اس دے ہوا وچہ دن

لَا يَقْدِرُوْنَ مِمَّا كَسَبُوْا عَلٰى شَيْءٍ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ۝

اندھیرے دے نہیں طاقت رکھدے اوہ اوس چیز تھیں جو انہاں کمایا کسے چیز تے ۔ ایہو ہی وڈی گمراہی ہے (ابراہیم)

باہجہ ایماناں عملاں اوتے جس نے آس لگائی
اوہ تاں بوجھ نکماں اوس نے سر تے چایا ہویا
جو لوکی محروم ایماناں رب سچا فرماوے!

اوس نے انجیں جھل کدایا پلے چیز نہ کائی
جان اپنی نوں وچہ عذاباں ناحق پایا ہویا
جیونکر سورت نور وچالے ذکر انہاں دا آوے

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيْعَةٍ يَّحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَاۗءً ۝

تے اوہ لوک جنہاں نے انکار کیتا خدا دا عمل انہاں دے مثل سراب دی ہیں جو وچہ میدان دے ہے خیال کردا ہے اسنوں ترہایا آدمی

حَتّٰٓى اِذَا جَاۗءَهٗ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـــًٔـا ۝ س نور ع ۵

پانی تے اسے خیال وچہ جس ویلے آوندا ہے کول اوس دے نہیں لبھدی اوسنوں کوئی شے ۔ (نور)

رب فرماوے جنہاں لوکاں ہے انکار اساندا
مثل سراب جو پانی دسے وگدا دور میداناں
ویکھ اوسنوں ترہایا دوروں سمجھے وگدا پانی
پرجد کول آ ویکھے اوہا خشک میدان اجاڑاں

اوہا مثال نمونہ دسے جو جو عمل انہاں دا
جیوں ریتے تے کانگ چڑھ آئی موسم عجب سہانا
آوے بھجدا کوشش کردا ہووے متاں آسانی
دھپ گرمی دے شعلے اٹھن زور و زور ہواڑاں

ناں پانی ناں تری تراوت ناں ایہ چیز اٹھائیں
ویکھ دیاں رہ جاوے عاجز ہو بس حال تداہیں

ایہو حال انہاں عملاں دا جیہڑے باہجہ ایمانوں
ایتھے اوتھے دوہیں جہانیں خالی فضل رحمانوں

کیوں جے اصلی جڑھ عملاں دی نور ایمان خزانا
جس تھیں دل دی اصلاح ہوندی جیہڑا اصل ٹکانا

جتنا جذبہ شوق ایمانی اتنا عمل پچھانی !
اسے پاروں ورچہ ملنا لطف ایہو زندگانی

جنہاں ایمانوں لطف اٹھایا پورا حصہ پایا
انہاں نے ہی عملاں والا سارا جوہر وکھایا

اوہا لوکی ہر حالت وچہ پاندے قرب ربانا
سبھ انعام انہاتوں حاصل مولاناں یرانا

تے جو اس نعمت تھیں خالی تے محروم بیچارے
عمل انہاں دے ٹٹے پھٹے رہندے وچہ خسارے

ایسیاں لوکاں دے حق اللہ عجب مثال لیاوے
جیونکر سورت نور وچ آلے پیغمبر سمجھاوے

أَوْ كَظُلُمٰتٍ فِيْ بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَّغْشٰهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِّنْ

یا انہاں دے کماں دی مثال ایسی ہے جیوں طرح اندھیرا ہووے وچہ ڈونگھے سمندر دے ڈھانپیا ہووے اسنوں موج نے اوتوں تے

فَوْقِهٖ سَحَابٌ ۭ ظُلُمٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ۭ اِذَآ اَخْرَجَ

موج اوس دے اوتے ہووے اوتے کالا بدل اندھیرا ہووے اوتے بعض اک دوسرے دے جیں ویلے

يَدَهٗ لَمْ يَكَدْ يَرٰىهَا ۭ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ نُوْرًا فَمَا لَهٗ مِنْ نُّوْرٍ ۝

کڈھے باہر ہتھ اپنے نوں نہ ویکھ سکے اوسنوں تے جیں واسطے نہیں بنایا اللہ نے نور لیس نہیں واسطے اوس دے نور

مطالب وتفاسیر

سخت اندھیرے گھمن گھیرے جاں کوئی پھس جاوے
جس وچہ ہتھ پساریا بھی نہ نظری مول آوے

ہوش حواس بھی قائم ہووِن نالے عقل ٹکانے
صحت تندرستی سبھو اس وچہ فرق نہ آنے !

ہوندے ساتھ انہاں تھیں مڑ بھی کجھ ہتھ وات نہ آوے
ڈانواں ڈول پھرے گھبرایا بھنجل بھوسے کھاوے

کیوں جے اصلوں قائم ناہیں دل تھیں ڈولیا ہویا
قبر جہالت دے وچہ ڈبا نہ زندہ نہ مویا

سینے وچہ اندھیر غبارا بھریا سبھ سیاہی
فَمَا لَهٗ مِنْ نُّوْرٍ اوس حق تاں ہی کہیا الٰہی

مطلب ایہو بنا ایمانوں عملاں کل نہ کوئی
جے ایمان مکمل ہووے تاں سبھو دل جوئی

جیہڑے لوک دل دے کچے کردے پھرن وکھاوا
اوس دی کوئی قیمت ناہیں تے ناں ملدی ثناوا

بعضے کم چنگے بھی ہوندے لوک پسند کریندے
پر جو اوس دے کہنے والے قدم اوہ الٹ دھریندے

اس دے وچہ اوہ ناموری تے ظاہر داری چاہندے
ایسے اوتے تن من دھن اوہ شوقوں پئے لگاندے

پر اس دا نہ دنیا دے وچہ ہوندا پل انہاندا
ایسے پاروں پیغمبر نوں رب سچا فرماوے!
آکھو اے اوہ لوکو جنہاں نور ایمانوں پایا
صدقہ دے کے اوس دے اوتے فیر احسان جتانا
ایس طرح دے صدقے پاروں نفع نہیں حاصل کوئی
ایہ مثال اوہا ہی جیہڑا مال اپنا خرچیندا!
اللہ نال تعلق ناہیں ناں منے اوس تائیں
ایس خیرات اوہدی دی اللہ ایہ مثال لیاوے
مورکھ سمجھے اس دے اوتے میں کجھ فصل اوگاساں
پر اوہ مٹی بدل وسیاں انجیں ہی رڑھ جاوے
سبھ امید اوہدی اس پاروں نال مٹی مل جاسی
ایسے منکر لوکاں اوتے کرم کویں ہو جاوے
باہجھ ایمانوں بدبدی رحمت صالح عمل وکھانا
ایہ گل بہت دورا ڈی اڑیا وچہ قیاس نہ آوے
غور دل جس دم ڈٹھا جاوے جڑھ تمام اعمالاں
جد تک ٹھیک ایمان نہ ہووے لطف نہ عملوں کوئی
یاد رکھو نہ جد تک ہووے ایہہ گل ٹھیک سمائی
اوہا مالک ہر شے سندا حکم اوسے دا جاری
بے محتاج مشیر نہ اوس دا جو چاہے فرماوے
موت حیاتی اوس دے قبضے اوہا رکھے مارے
بناں ایمانوں جو کوئی چاہے نیک اعمال کماوے
رب دے ہوون دا اقراری جد بندہ ہو جاندا
نہیں تاں سبھو کم اساڈے دِسّن پئے ادھورے
دِل جانو تے روح دا ذائقہ لطف حیاتی والا
جے بندہ محروم ہو جاوے اک نعمت دے پاروں
تے نہ رب رسول اس گل نوں کیسے ٹکانے لاندا
مسلمانانوں کر وا آگاہی واضح کیتا جاوے
ضائع کرو نہ صدقہ اپنا جو تساں کسے کھوایا
یا تکلیف دہاڑیا کے اوسنوں پیا دکھانا!
ایہہ ہویا سبھ خرچ نکماں چوڑ تریڑی ہوئی
پر لوکاں دے دسن کارن ایہہ سبھ قصد کریندا
ناہیں روز حشر دا قائل ناں ایہ خیال ادسائیں
جیوں چٹان پتھر دی اوتے کجھ مٹی جم جاوے
تے اس اپنی محنت سنداں کتھیں نفع اٹھاساں
تے نکل آوے صاف اوہ پتھر اپنا اصل وکھاوے
کیتے دا کجھ پھل نہ رلسی بیٹھ پیا پچھتاسی!
ایسا بندہ مولا کولوں کدی مراد نہ پاوے
تے مڑ اوس کتھیں حصہ لینا دِل اپنا بھرمانا
ہر گل نیت اوتے چک دی نیت دا پھل پاوے
ٹھیک ایمان خدا تے ہووے ایہو ہر دم بھالاں
نہ روحانیت دا ذائقہ ناں اس وچہ دِل جوئی
ہکو اللہ واحد سچا اوسے دی سلطانی!
اوہا خالق رازق سبھ دا اوسے دی سرداری
ہر شے اوس دے قبضے قدرت کوئی نہ عذر لیاوے
تاں ہی حاصل ہوون اوسنوں ایہ کجھ درجے سارے
اڑیا ایہ گل دور قیاسوں وچہ دماغ نہ آوے
مڑ اوہ اپنے کم تمامی اونجیں پیا دکھاندا
کوئی نظام نہ رہ جائے ہوون مقصد مول نہ پورے
تے سبھ مزہ عبادت طاعت ایہو کرے سکھالا
زندگی اس دی تھیر اندھیر امزہ نہ کسے وہاروں!

فیر اوہدے سبھ کم نمائش تے دکھلاوا سارے
موسےٰ دی توریت وچا لے بہت عقیدے آتے
وچہ انجیل ضرورت اس دی بہت انہاں بتلائی
عملی روستی اتے سچائی تے اخلاص روحانی
ہور بہتیریاں اس دے پاسے کیتے پئے اشارے
علم عمل تے وہم تخیل سبھو وچہ لیاندے
ایہ بھی دسیا عملوں جس نے پورا رنگ وکھایا
ایمان کیا اصلاح جو کردا دل دی اتے عمل دی
پنج اصول ایمان دے اول ہک خدا نوں جانو
تریجا سب رسول خدا دے سچے پاک وہاروں
پنجواں روز حشر دے اوتے ٹھیک یقین ہو جاوے
دل دے وچہ یقین انہاندا تے اقرار زبانی
اللہ اوتے ایمان ایہو جے اوہ اک ذات الٰہی
ساڈے ظاہر باطن والی اوسنوں خبر تمامی
عمل اساندے اوہا جیہڑے اوسنوں چنگے بھاون
ہر حالت وچہ عیب گناہوں جے اساں جان بچائی
اوہدی رضا تے سدھے رستے آوے ہوش ٹکانے
جس ویلے ایہ حالت ہووے صاف بندہ ہو جاوے
اس حالت وچہ ظاہر باطن فضلوں اک ہو جاندا
ہر اک مسئلہ صاف دسیندا جھگڑا رہے نہ کائی
جدوں توحیدوں سمجھ آجاوے تے ہووے روشنائی
کیوں جے باہجہ انہاندے ناہیں ایہ نعمت ہتھ آوے
ایہ لوکی سبھ سچے ہوندے سچا سخن سناندے
بناں امر کوئی بات نہ کہندے ناں کوئی حرکت کردے
حرص ہوس تے خواہش انہاں رب دی تابعداری

جس دا کجھ نہ اثر نتیجہ دائم برے وہارے!
پر ایمانی لطفوں اوہ بھی انجیں گئے گنوائے
اسے پر ایہ بھی اصلی رازوں بھید نہ دسیا کائی
قلبی ذہنی ذوق محبت اس دے وچہ نہ جانی
پر جو کہیا نبی محمد راز بتائے سارے
گویا باہجہ ایمان انہاندے لیکھے کسے نہ لاندے
اسے دا ایمان مکمل اوسے لطف اٹھایا
تے اخلاق عبادت پاروں طبع نہ مول بدل دی
دوجا اوہدے فرشتیاں سبھناں برحق پئے پچھانو
چوتھا سبھ کتاباں سچیاں سبھو اللہ پاروں
اسے دن سبھ لیکھے ہونے کیتا اگے آوے
جد تک ایہہ نہ ہووے ناہیں عملوں لطف پچھانی
اوہا مالک ہر شے سندا تے اوسے دی شاہی
ہر حالت دا اوہا واقف اس دی شان گرامی
جے اوہ اس تھیں راضی ناہیں لیکھے کسے نہ آون
تے نیکی ول راغب ہوئے اوس دا اور دیستانی
بچ کے عیبوں نیکی دے ول پاوے فضل ربانے
ہر اک عیب گناہوں بچ کے مولا نال لگاوے
تے بندے دے دل دا شیشہ ٹھوکر کتے نہ کھاندا
تدوں ایمان مکمل تھیندا تے ہوندی دل جوئی
فیر رسولاں دامن لینا فرض ضرور ہویائی
ناں ہی عقدہ حل ہووے ایہ ناں کوئی راز بتاوے
اوہ بھی آتنا رب دی طرفوں جتنا لطف اٹھاندے
ناں کوئی اپنی غرض تے خواہش ہر دم رب تھیں ڈردے
ایہو ذکر فکر تے ایہو ہر دم کار گذاری!

امروں باہر قدم نہ دھردے ناں کوئی غیر اشارا
انہاندی سچیائی اوتے جو ایمان نہ آنے
ہوندے ایہہ انسان ہی سبھو زندگی وانگ انساناں
ایپر ایہہ سبھ پاک گناہوں دور ہراک برائیوں
ہر کم کاج تے بات انہاندی ہراک کار وہارا
جو کوئی نال انہاندے لگے وانگ انہاں ہو جاندا
جیوں نبیاندی زندگی انجیں جس نے آپ بنائی
اصل خلاصہ زندگی والا سچی تابعداری
ہر پاسوں منظور اوہا ہی وچہ درگاہ ربانی
ایہہ بھی گل ضروری منّی جتنے ملک ربانے
ہراک اپنے اپنے کم تے جیویں لگا ہویا
بعض انہاں تھیں حکم ربانے نبیاں دے ول لیاون
بعضے ساڈی ہراک حرکت ہر ویلے ہر حالے
تاں جے ساڈے کیتے سندا لگے ونجہ اندازہ
حکم الٰہی نبیاں دے ول جو جو ایہہ لے آون
اوہ لوکی مڑ ہوراگاہاں دوجیاں نوں سمجھاندے
ایس طرح احکام ربانے جاں کافی ہو جاون
اس صورت وچہ آکے اوہ مڑ شکل کتاباں تھیندے
کیوں جے ایہہ کتاباں سبھو ہین کلام ربانی
ہراک حرف انہاں دا سچا واجب عمل انہاں تے
جیوں رسول فرشتے منے انجیں سبھ کتاباں
باہجہ انہاں دے منے ناہیں سبھ ایمانوں کافی
جدوں ایمان کتاباں اوتے ٹھیک طرح ہو جاندا

ناں ہی وہم خیال اجیہا ناں کوئی غلط وہارا
اوہ محروم رہے اس فیضوں کسے نہ لگے ٹکانے
کھانا۔ پینا۔ سونا۔ بہنا ایہو ہی خصماناں!
نیکیاں نال وہارا انہاندا فکر نہ کجھ رسوائیوں
سبھو کجھ عبادت رب دی اسے نال سہارا
اوہا خاص مقرب رب دا اوہا درجہ پاندا
ہو گیا اوہ مقبول ربانا کمی نہ رہ گئی کائی
جس نوں ایہہ گل حاصل ہوئی اوس دی کارگذاری
اوسے نے ہی درجہ پایا آخر مسلمانی
سبھو ہین مخلوق خدا دی تابعدار یگانے!
اوسے دا ہو رہیا ہمیشہ اوہا سہارا گویا
بعضے ہور خلائق سندے باقی کم چلاون
اللہ دی درگاہے اندر ٹھیک پوجاون والے
جس دا روز حشر دے جا کے بھگتنے سبھ خمیازہ
تے اوہ سن کر لوکاں تائیں اسے طور سناون
انجیں ہی مڑ فیر انہاں تھیں دوجے لطف اٹھاندے
تد اوہ سبھ سنبھالن کارن کاغذ اوتے لکھاون
ایہو صحیفے اتے کتاباں اپنا نام سدیندے
جس دے وچہ صداقت ساری تے پر مغز معانی
اس تھیں اوہ بھی منے ہوئے لئے نجات جہاں تے
جو کجھ وچہ انہاندے لکھیا کارن نیک احباباں
رب نبی دا پتہ نئیں لگدا کی ایہہ کار ردائی
اوس دم مومن نال محبت پڑھ پڑھ تنہاں پکاندا

نالے ہر حرف تے آیت تائیں دیکھے کرے وچاراں
نور ایمان ہووے مڑ تازہ اصل ایہو گفتاراں!

اسے تھیں پا جاوے اوہ مڑ راز حقیقی سارا
اسے تھیں ہی حاصل ہووے شعلہ نور نیارا

اسے تھیں اعمال اساڈے اس لائق ہو جاون
ایتھے اوتھے دوہیں جہانیں چنگا بدلہ پاون

جے ایمان کتاباں اوتے ٹھیک نہ لوک لیاون
نیکی بدیوں پتہ نہ لگے چنگیاں سبھ ونجاون

ایہو ایسا عمل خدا نے دنیا نوں سکھلایا!
نکا وڈا اونے اعلیٰ سبھ اک کر دکھلایا

ایہ بھی کہیا جس نے ایتھے چنگے عمل کمائے
اوسنوں اگے چنگا بدلہ بے شک دتا جائے

جے ایہ گل نہ دتی جاوے مطلب راس نہ آوے
بنی بنائی دنیا والی اک پل وچ مٹ جاوے

کوئی قانون اصول نہ رہ جائے ناں طور راز
ڈنگر چوکھر اک برابر فرق نہ رہیا انسانی

اس گل دے سمجھاون کارن روز حشر دا دسیا
اوس اوتے ایمان لیاونا تے دل پکا کسیا

بے شک جد تک روز حشر تے ایماں کوئی نہ آنے
نہیں اوہ اہل انسانیت داناں اوس نیک ٹکانے

پیغمبر نے اس گل اوتے تاں ہی زور لگایا
جو بلیا تے اس دے تائیں ایہو سبق سکھایا

اول ہک خدا نوں منو فیر رسول تمامی
فیر انہاندیاں سبھ کتاباں پچھیاں شان گرامی

منے فیر فرشتے رب دے جیوں اوسنے فرمائے
روز حشر تے ایمان آنے تداں خلاصی پائے

وچ قرآن مجید خدا نے بہت جگہ فرمایا
جیونکر سورت بقر وچ آلے وحی پیغام لیایا

اَلَّذِیْنَ یُؤْمِنُوْنَ بِالْغَیْبِ (بقرہ ۱)

جیہڑے لوک ایمان رکھدے نے نال غیب (خدا دیاں صفتاں تے فرشتیاں) دے

غیب اوتے ایمان جنہاں نے نال خدا دے آندا
ملیاں ہک خدا اپنے نوں جویں اوہ ملیاں جاندا

منے سبھ فرشتے اوس دے جو مخلوق نورانی!
ہور جہڑی شے اوہلے لکے ظاہر مول نہ جانی

ہر اک شے جو اوہلے چھپے ظاہر نظر نہ آوے
سبھناں نوں بیا دل تھیں منے سخن نہ غیر الاوے

وَالَّذِیْنَ یُؤْمِنُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَیْکَ وَمَآ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِکَ (بقرہ ۱)

تے اوہ لوک جو ایمان لیائے نے نال اوس چیز دے جو اتاری گئی طرف تیری تے اوہ چیز جو اتاری گئی پہلے تیرے تھیں (بقرہ)

تے اوہ لوک جنہاں نے منی پاک کلام ربانی
جو قرآن مجید مکمل پر اسرار روحانی

تے جو اس تھیں پہلے آئیاں سبھ کتاباں آئیاں
انہاں نوں بھی انجیں سمجھے جے چاہے بھلیائیاں

کیوں جے باجھ انہاں دے منے مول نجات نہ کوئی
تے زندگی دا لطف نہ باقی نہ کدھرے دل جوئی

وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ یُوْقِنُوْنَ ۝ (بقرہ ۱)

تے نال آخرت (روز جزا) دے اوہ یقین رکھدے نے

اوہا مومن حشر نشر تے جنہاں یقین ضروری	سبھ حالات انہاں نے منے دور کیتی سبھ دوری!
انجیں ہور بتیریاں تھانویں رب سچے فرمایا	جیہڑا اگوں پیغمبر نے واضح کر سمجھایا

وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ وَالنَّبِيّٖنَ ۚ

تے ایہہ نیکی ایہو ہی ہے جے جو آدمی ایمان لیایا نال اللہ دے تے دیہاڑے قیامت دے تے فرشتیاں تے تے کتابچے تے نبیاں تے

نیکی ایہو نزدیک اللہ دے جو منے اسس تائیں	نالے روز حشر دا منے شک کرے کداہیں
منے سب فرشتے اوس دے ہور تمام کتاباں	بھی نبیاں نوں سچا جانے طور جویں اصحاباں
اس سورت دے آخر تے مڑ اللہ فرماوے	اسے ذکر پیارے تائیں اوسے طرح دہراوے

اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ۚ

ایمان آندا رسول نے نال اوس چیز دے جو اتاری گئی طرف اوس دی اس دے رب تھیں تے موماں نے

كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ (بقرہ)

سبھ دے سبھ ایمان لیائے نال اللہ دے تے فرشتیاں اوس دیاں دے تے اوس دیاں کتاباں تے اوس دیاں رسولاں دے۔

نبی اوتے جو رب اوس دے نے خاص کلام اتاری	من لئی اوس اوسے ویلے دل دی میل اتاری!
انجیں موماں نے بھی اوس تے خاص یقین لیاندا	فورا ایمانوں صاف کیتو نے سبھ غبار دلاں دا
اللہ نوں ہک سچ کر منیاں جیوں اوہ اک سچانواں	نالے سبھ فرشتے اوس دے پاک جنہاندیاں تھانواں
منیاں سبھ کتاباں جو اوس نبیاں طرف پونچایاں	نالے سبھ رسولاں سنگ بھی ایہو دلوں لگائیاں
پہلا سبق ایہو ہی جیہڑا ہر دم پیا پڑھایا	اسے اوتے ہر اک تائیں زورو زور لگایا
ہوندے ساتھ جنہاں نے دل وچ رکھ لیا اس دے تائیں	ہو گئے اوہا مومن پکے پا گئے اوہا فلاحیں!
جنہاں لوکاں اس دے تائیں پایا ہک نگاہوں	رل گئے موماں دے سنگ سارے دائم فضل الاہوں
بے شک اس اقرار بناں نہیں مول پچھان ربانی	ناں ہی لطف ہوئے اوہ حاصل جدتک ایہ نہ جانی
ایہ اقرار توحید ایہو ہی پہلا سبق اسلامی!	اسے پاروں حاصل ہودن اس دے راز تمامی
تے جنہاں نے اس دے اوتے مول ایمان نہ آندا	ناں ہی اسنوں سمجھیا سوچیا کی اللہ فرماندا
انہاں لئے مڑ اپنے حق وچ لئی سہیڑ خواری	رب رسول بیزار انہاں تے بنی مصیبت بھاری
سورت نساء وچ اسے پاروں رب سچا فرماندا	بناں ایمانوں انہاں کارن فیصلہ جویں سناندا

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَالْكِتٰبِ الَّذِيْ

اے لوکو جو ایمان لیائے ہو ایمان لیاؤ نال اللہ دے تے نال اس دے رسول دے تے کتاب دے جو

نَزَّلَ عَلٰی رَسُوْلِہٖ وَالْکِتٰبِ الَّذِیْٓ اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ؕ وَمَنْ یَّکْفُرْ

اتاری گئی ہے اوپر اوس دے رسول دے تے کتاب جو اتاری گئی ہے پہلے تھیں ۔ تے جس شخص نے انکار

بِاللّٰہِ وَمَلٰٓئِکَتِہٖ وَکُتُبِہٖ وَرُسُلِہٖ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًاۢ بَعِیْدًا ؁

کیتا نال اللہ دے تے اس دیاں فرشتیاں ۔ کتاباں تے رسولاں تے دہاڑے آخرت دے اوہ ڈاڈھا گمراہ ہو گیا ۔

رب فرماوے اے لوکو جنہاں ایمان لیاندا
اللہ اتے ایمان لیاؤ جیونکر اوہ فرماندا

منّو اوہدا رسول پیارا بھی کتاب جو لیایا
یعنی پاک قرآن پیارا عالی شان سوایا

اوہ بھی سب کتاباں منّو جیہڑیاں پہلے آئیاں
جیہڑیاں پہلیاں سچیاں جہیاں سانوں پیاں سنائیاں

یاد رکھو انکار جو ہویا کفر کمایا بھارا !
رب نوں برحق مول نہ منیاں ہو گیا حال آوارا

انجیں اوہدے فرشتیاں سندا جیہڑا منکر ہویا
بھی کتاباں نوں نہ منیاں ہور عقیدہ ڈھویا

نالے نبی رسول اوہدے سبھ دِلتوں جھوٹے جاتے
بھی قیامت دے دن تائیں آنے کیسے نہ کاتے

سب گلاں تھیں منکر ہویا اپنے وہم وچالے
رب فرماوے اوہ راہ بھلا پکڑے مندے چالے

نال خدا دے جس نے بھی کجھ وہم شرک دا آندا
اوس بھی اپنا آپ ونجایا مول مراد نہیں پاندا

انجیں پاک نبیؐ دے حق وچ گھٹ ودھ جو کوئی کہندا
اوہ بھی رب دی رحمت کولوں دور ہمیشہ رہندا

بعد خدا دے سبھ جگ نالوں وڈی شان نبی دی
اس دے نال برابر ہونا نہیں مجال کسے دی

دو جگ دے وچ اکو ہستی پاک نبی دی عالی
ہر اک خامیوں پاک ہمیشہ دو جگ سندا والی

ہر اک دے دِل پاک نبی دا ادب ہمیشہ پورا
تے جیہڑا بے ادب نمانا اوہ ہر حال ادھورا

رب دی واحدانیت سندا سے ہووے اقراری
نہیں منظور اوہ پاک نبیؐ دا جے ہویا انکاری

انجیں روز قیامت تائیں جس نے پیا جھٹلایا
اوس دا بھی کوئی عمل نہ لیکھے انجیں گیا گنوایا

اکو نکتہ پاک نبیؐ دی جے نہیں حُب اسانوں
کوئی گل نہیں منظور اساڈی ہووی پاک خدا نوں

جس نے اپنے سچے دِل تھیں نال نبی دے لائی
اوہا ہی مقبول تے اوہا رب دا پیارا جانی !

سبھو عمل عبادت اوس دے رب نوں سدا پیالے
ہر اک تھانویں عزت پاوے نالے درجے بھالے

اشرفؔ توں بھی اس گل تائیں لوں نہ مول بھلاویں
غیراں دا ڈر فکر نہ کوئی مولا نال لگاویں !!

ہن سن تینوں اللہ والی وساں کھول کہانی
کی توحید کی مقصد اس دا کی تعلیم ربانی

ذکر توحید و اقرار آن (اٰمَنَ بِاللہِ)

پاک نبیؐ تھیں صدقے جانواں عالی شان سچا نواں
جس نے عمل توحید سکھا کے دسیاں نیک اداواں

جس نے غیر خیال چوکا کے مولا نال لگائی
جس نے دین دُنی دی ساری سانوں بات سکھائی

ہر اک سوہنا عمل سکھایا سدھے پاسے لایا
اک اللہ دا سبق پڑھایا نور ایمان وکھایا

کہیا خدا دی وحدت اوتے پہلا عمل ضروری
ایہو دین ایمان اسے تھیں ہر شے دی منظوری

پہلیاں لوکاں اس دے تائیں لیکھے کسے نہ آندا
جس نوں اج پیا نبی محمدؐ زور و زور سکھاندا

فرماوے سبھ عیب تساڈے لیکھے کسے نہ آون
جے اقرار توحید ہو جاوے سبھ جھگڑے چک جاون

اِنَّ اللّٰہَ لَا یَغْفِرُ اَنْ یُّشْرَکَ بِہٖ وَ یَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِکَ لِمَنْ یَّشَآءُ (نساء)

بے شک، اللہ نہیں بخشے دا جس نے شرک کیتا نال اوس دے تے بخشے دا سوا اس دے جس نوں چاہے گناہ اس دے (نساء)

بندہ بھانویں لکھ گناہی عیباں نال پروتا
پر جاں جاتا ہک خدا نوں سبھناں تھیں دل دھوتا

پاک نبی جاں اس دنیا تے قدم مبارک پایا
ہر اک تھانویں کفر شرک دا ایسی زور سوایا

بتاں نگر و کانے لوکی ایہو ہی من بھانے
ایہو شوق محبت دائم ایہو سدا جھورانے

پاک نبی جاں ایہ رنگ ڈٹھا سخت ہوئی حیرانی
آکھن بار خدایا ایہ کی ورتی سرگردانی

تیری پیدا کیتی ہوئی تے تدھ آپ بنائی
تے ہن تینوں چھڈ ایہ پھردی غیر اندے سنگ لائی

نیکی۔ تقوے۔ خلق۔ محبت عملوں پرے پریرے
ایہہ انسانیت نہیں کوئی جس دی شان اونیرے

تاں پیغمبر سب تھیں پہلاں ایہو بیڑا چایا
اسے مرض بیماری تائیں بھالیا تے ازمایا

کوشش کر لئی جاری ایہو دور متاں ہو جاوے
ہت بھلا انسان بے چارا اصلی رستے آوے

کیوں جے مدت ہوئی اس نے ایہ گل دلوں بھلائی
رب نوں چھوڑ تے غیر اندے سنگ اس نے پئی لگائی

رب دا وہم خیال نہ اس نوں نہ اس پاسے جاوے
بلکہ ہور ہی سبق پکاوے اپنی ذات ونجاوے

ملک عرب دا عملوں فکروں اگے ہی سی خالی
تے کجھ وہم پرستی اس تے اگ غضب دی بالی

جس تھیں کئی مذاہب ایہناں رل مل کر لے جاری
آئے پر سبھ شرکوں کفروں ہت اجیہی ماری

ہر گھر بت سنبھالے ہوئے تے ایہو ہی چرچا
ایہو حب دلے وچ دھانی تے اسے دا سرچا

انہاں نداہی ادب دلیوچ اوتھے ہی سیس نواناں
اوہا فکر ہمیشہ دل وچ اوسے دا خصمانا!

انہاں نال لگائی ہوئی آس ودھائی ہوئی
انہاں اوتے ہی ہر اک شے شوقوں لائی ہوئی

اسے پاروں ہر بریائی ہو گئی انہاں پیاری   چھوڑ خدا نوں غیر اندے سنگ لا لیو نے یاری
بگڑے سب عقائد انہاں غیر خیال سمانے !   سبھناں تھیں ودھ شرک برائی گٹی وچہ ہونے
سب عیباں تھیں عیب گھنیرا ایہو آہا بھارا   اسے تھیں سب دنیا اتے پیا اندھیر غبارا
اسے سب بریائیاں والے راہ انہاں دے کھولے   اسے رب نوں چھوڑ انہاں نے ہور بنائے ٹولے
اسے تھیں روحانیت دا حال نہ رہ گیا کائی   اسے چوڑ ترٹی کیتی پھیل گئی گندیائی
اسے تھیں مڑ طرح طرح دے ہوئے خیال انہاندے   اسے پاروں اللہ بابت لیکھے کئی لگاندے
انہاں وچوں میں کجھ ایتھے دساں کھول تسانوں   جیویں سیرت نبوی پاروں معلم ہوئے اسانوں
پاک نبیؐ نے انہاں سندی کیتی خوب صفائی   سمجھ گئے سبھ سننے والے مولا کرم کیتائی

تعداد الوہیت و ابطال آں

اگ پرست تے لوک عیسائی اصلوں بھلے ہوئے   چھوڑ توحید تے اگ دے دندے آپوں ونج کھلوئے
ہک خدا نوں چھڈ کے انہاں تن خدا بنائے   اسے اوتے لگے ہوئے ایہو وہم پکائے
انجیں ہندو لوک بھی سبھو بھلے اصلی راہوں   ودھ انہاں تھیں قدم اٹھایا اپنی غلط نگاہوں
انہاں خدا دیاں جتنیاں صفتاں سنیاں اتے سنائیاں   اوہا سب خدا بنائے اسے نال لگائیاں
مثلاً صفت خدا دی جیوں اوہ پیدا کرے تے مارے   برہما۔ بشن۔ مہیش انجیں سبھ نام لئے رکھ سارے
اگ پرست انہاں تھیں ودھ کے پھس گئے وہم وچالے   غور فکر کر ہور انہاں نے رستے پیئے نکالے
ڈٹھو نے جد دنیا دے وچہ چیزاں باجھ شماراں   سبھ مخالف اک دوجے دیاں وکھو وکھریاں کاراں
رات دہاڑ اندھیر اجالا نیکی تے بریائی !   نیواں اچاں تے نرمی گرمی گندگی اتے صفائی
کبر غرور تے عجز مقابل سرکشی تابعداری   سکھ دکھ الفت ویر عداوت صحت اتے بیماری
سبھو آپس وچہ مخالف اک دوجے دے نالے   تے دونویں ہی اک برابر کمی نہ کوئی نکالے !
ایہہ کجھ حالت دیکھ انہاں نے دو رب آن بنائے   ہک یزدان تے اہرمن دوجا نور اندھیر لیائے
ایہو شرک تے اسے تائیں انہاں نے اپنایا   اسے اتے مذہب اپنے دا لیکھا پیا لگایا
کہندے ہک خدا جے ہوندا ہکو کار کریندا   نیکی بدی نہ آپس دے وچہ اکو جگہ رکھیندا
اس تھیں جاپے نیکیاں والا ہے رب وکھرا کوئی   تے بریائیاں دا رب وکھرا جس تھیں ایہ سبھ ہوئی
جس بریائی پیدا کیتی اوہ اوسے دا حامی   نیکیاں والا اس دے تائیں سمجھے پاپ گرامی

پر قرآن مجید نے اس دا سارا راز بتایا
پیغمبر بھی اس دے تائیں واضح کر سمجھاوے

نیکی بدی اساڈے قبضے اساں ایہ لیکھا لایا
ہر شے رب دے حکموں تھیوے جیوں چاہے ہو جاوے

أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا (جن)

کیا اساں ارادہ کیتا ئے نال اس دے برائی دا جو وچہ زمین دے ہے یا ارادہ کیتا ہے نال انہاں دے بھلائی دا۔

رب فرماوے دنیا تے جو شے دین دی کائی
برا ارادہ نال کسے دے کیتا نہیں اساں نے
ساڈا ایہو منشا ہر کوئی راہ سدھے لگ جاوے
اسے گل نوں واضح کر کے مڑ اللہ فرماوے

کیا ارادہ حق انہاں دے وسوا اساں کیتا ئی
بلکہ سبھناں دی بھلیائی تے ایہو خصمانے
ہر دکھوں تکلیفوں بچ کے عالی منصب پاوے
جیونکر وچہ نساء سورت دے ایہ اذکار لیاوے

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ (نساء)

جو پہونچی ہے تینوں نیکوئی (جان لے اوہ) خدا ولوں ہے تے جو پہونچی ہے تینوں برائی اوہ تیری اپنی کمائی ہے۔

سکھ تے نیکی بندے تائیں جو بھی جس دم آوے
تے جو دکھ تکلیف وغیرہ یا غم قہر وبائی
جلیا عمل اجیہا بدلہ کیتے دا پھل پانا
جنہاں لوکاں نال خداوے دل تھیں لائی ہوئی
انہاں اتے ہر ہر ویلے وسن احسان ربانے
ہاں جنہاں نے چھوڑ خداؤں ہور لگائی یاری

اوہ سبھ فضل خداوند باری رحمت تھیں فرماوے
ایہ سبھ عمل بندے دے پاروں ہو جاندی رسوائی
نیکیوں نیکی بدیوں اپنا قرب کمال ہٹانا
انہانوں تے دو جگ سندا فکر نہ رہ گیا کوئی
سبھ دکھوں محفوظ ہمیشہ مک گئے ہور جھورا نے
انہاں نے مڑ اسے پاروں ڈٹھی پئی خواری

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ قُلْ

کیا جدوں پہنچی کوئی تسانوں مصیبت جو پہنچا چکے ہو تسیں دونی اوس تھیں انہاں نوں فیر آکھیا تساں کتھوں ہے ایہہ

هُوَ مِنْ عِندِ أَنفُسِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (آل عمران)

کہہ دو اوہ تساں دی طرفوں ہے بے شک اللہ ہر ایک چیز تے قادر ہے۔

دونا دکھ پہنچا کسے نوں جے لبھے ادھ مڑ کے
غور کرو ایہہ آپ تساں دی مل خریدی ہوئی
ہن اس اتے ایہہ پیا کہنا ہے ایہہ کتھوں آئی
اللہ سچا ہر شے اوتے پوری قدرت والا
غور کر دتے جو شے ویکھو اسے وچہ بھلیائی

فیر کہیا تساں آئی کتھوں ایہہ بلا بل جھڑ کے
ایہہ سبھو پھل کیتے دائے تے اوہا دل جوئی
ایہہ تاں محض بہانے ہوئے جیندا اصل ایہائی
اوہا ہی ایہہ جانے بجھے جو کجھ حال حوالا
ہر شے ساڈے فائدے کارن اللہ آپ پونچائی

اگوں عمل اساڈے اوس تے ہور ہی رنگ چڑھایا
چنگا مندا جس نوں مڑ پیا اساں ہی پیا بلایا

رب سچے نے قدرت پاروں جہڑی چیز بنائی
اسے وچہ اساڈی خاطر رکھ دتی بھلیائی

کسے قسم دی کسر نہ چھڈی جس تھیں کجھ دکھ آوے
ناں کوئی ایسا اثر وکھایا جو رنگ ہور لیاوے

اس دے اوتے ایہہ گل کہنی ہک شر ہک بھلیائی
ہک وچہ گھاٹا ہک وچہ وادھا خوبی تے بریائی

خوبی والا اللہ وکھرا سوہنے کار کریندا
تے بریائی والا ہور ہی جو دکھ ہر دم دیندا

پر ایہہ وہم خیالی سبھو اصلوں پرے پریرے
نہیں ایہہ مول حقیقت کوئی محض نکمے جھیڑے

رب سچے نے اس دی بابت واضح کر سمجھایا
جیونکر سورت نحل وچالے آپ سوہنے فرمایا

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوْٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ج اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ج
تے فرمایا اللہ تعالےٰ نے نہ بناؤ تسیں دو خدا حالانکہ اوہ اللہ اک ہی ہے

فَاِيَّايَ فَارْهَبُوْنِ ۝ وَلَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ (نحل ۷)
پس میرے کولوں ہی ڈرو تے واسطے اسے دے ہے جو کجھ وچہ آسماناں دے تے وچہ زمین دے ہے

سن کر بات انہاں دی اس دم رب سچا فرماوے
واضح کر کے اصل حقیقت انہاں نوں سمجھاوے

دو رب تسیں بناؤ ناہیں وہم نہ دل وچہ آنو
اوہ اللہ ہے اکو سچا اکو اسنوں جانو

نال خدا دے دوجا جس نے وہموں رب بنایا
اس نے شرک تے کفر کمایا بوجھ سرے تے چایا

تاں ہی رب فرماوے ہے ایہ وڈا ظلم گھنیرا !
اس تھیں اپنا آپ بچاؤ خوف کرو سب میرا

میرے کولوں ڈرو ہمیشہ اسے وچہ بھلیائی
تے جس میرا خوف نہ کیتا اس دی جگہ نہ کائی

یاد رکھو جس رب دے خوفوں اپنا آپ بچایا
اسے وڈا منصب پایا سب دکھ درد ونجایا

کیوں جے ہر شے اللہ کارن جو وچہ زمیں آسماناں
اسے اگے سیس نوائیے پائیے نیک ٹکانا

اسے حالوں ہور اک ہیسی نقص انہاں وچہ بھارا
اوہ بھی اسے شرکوں انہاں کیتا مندا کارا

رب سچے نے اس پاروں بھی منع تنہاں فرمایا
جویں قرآن وچالے ہر تھاں ذکر ایہو ہی آیا

حکم امتناعی از تعظیم بزرگانہ آنچہ مروج بود

ہور شرک دا وڈا ذریعہ جو ویکھن وچہ آوے
جاں کوئی کہے تعظیم بزرگاں تے حدوں لنگھ جاوے

اس دا نام ہے شخص پرستی یا قبراں دی پوجا
چھوڑ خدا دی ذات گرامی مل لیسنا ہور دوجا

کرشن تے رام چندر نوں ہندواں عیسیٰ نوں عیسائیاں
بندے تھیں چا رب بنایا کیتیاں آپ تباہیاں

اس گل دی قرآن وچالے بڑی تحقیر لیائیے — واضح کر کے اللہ سچا انہاں نوں فرمائے

يَاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ وَلَا تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ

اے کتاب والیو نہ ودھ جاؤ حد تھیں وچہ دین اپنے دے تے نہ آکھو اوپر اللہ دے مگر

اِلَّا الْحَقَّ اِنَّمَا الْمَسِيْحُ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُوْلُ اللّٰهِ (نساء ۲۳)

اتنا ہی جتنا اوہ ہے مسیح جو عیسٰی بیٹا مریم دا ہے صرف خدا دا رسول ہے۔

اہل کتابو دین اپنے وچہ کرو نہ موُلے وادھے — کدی مراد نہ پاہن جنہاں نے ایہ کم سر تے سادھے

یعنی جو اساں راہ بتایا اوہا ٹھیک تمامی — اسے نوں کر پورا ویکھو رب دا فضل گرامی

جنہاں اس دے حکماں اوتے پورا عمل کمایا — انہاں نے ہی دو جگ سندا مطلب سارا پایا

تے جو چھوڑ گئے اس راہ نوں پے گئے او جھڑپاں سے — واندے رب دی رحمت پاروں تے دو جگ ہاسے

اسے پاروں حکم ایہا ہے اتنا سخن سناؤ — جس تھیں گھٹ ودھ مول نہ جاپے سوکھا وقت لنگھاؤ

ناں ہی اپنے اللہ دے حق کرو قیاس آرائیاں — اوہ اک واحد پاک شریکوں او سنوں سبھ بھلیائیاں

باقی عیسے دے حق جو کجھ باتاں تسیں بناندے — اوہ سبھو ناجائز انجیں اپنا مغز کھپاندے

ناں اوہ رب نہ پتر اس دا ناں اوہ اوس دا ثانی — اوہ تاں ماں مریم دا بیٹا مرسل ذات ربانی

اس تھیں ودھ گھٹ جنہاں اوس حق کجھ بھی آکھ سنایا — اوہ سب کافر مشرک لوکی انہاں کجھ نہ پایا

لَنْ يَّسْتَنْكِفَ الْمَسِيْحُ اَنْ يَّكُوْنَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُوْنَ ط

ہر گز عار نہیں کردا مسیح ایہ جے ہووے بندہ واسطے اللہ دے تے نہ فرشتیاں نوں عار ہے جو مقرب ہین

وَمَنْ يَّسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَمِيْعًا ہ (نساء ۲۴)

تے جس شخص نوں عار ہے عبادت اس دی تھیں تے تکبر کردا ہے پس بہت جلدی اوہ اکٹھے ہوون گے اللہ کول مل کے۔

عیسے نوں ایہ عار نہ جے اوہ رب دا بندہ تھیوے — اوہ تاں اسے شوق وچالے کھاوے پیوے جیوے

عبدیت ہی سب مدارج اسے تھیں وڈیائی — جدوں مکمل ہووے تاں ہی تھئے رسول خدائی

نبی خدا دے بندے آہے ایہو فخر انہاں نوں — اسے اتے زور دتو نے کہیا سب دنیا نوں

رب دے بندیاں دے سنگ ہوکے پاؤ برخورداری — دور ہوون سبھ دکھ تکھے بن جاوے گل ساری

اسے پاروں حضرت عیسے بندہ پیا کہایا — اسے اتے فخر ہمیشہ تاں ہی رب فرمایا

بندہ کہلاون دے پاروں او سنوں عار نہ کوئی — بلکہ اسے پاروں اس تے رب دی رحمت ہوئی

ناں ہی عار فرشتیاں نوں جو خاص مقرب نوری — اوہ بھی انجیں رب دے بندے تاں ہی تھئے حضوری

جدتک رب دے عبد نہ بنئے نے ایہ لطف اٹھائیے ۔ تدتک نہیں تقرب حاصل جے سے زور لگائیے
تے جنہاں نے اس دے بدلے طاعت تھیں سر چایا ۔ نالے پیا تکبر کیتا وادھا ہور ودھایا
رب فرماوے بہت شتابی آوسن کول اساندے ۔ تے سب اپنا بدلہ پاوسن جو کجھ رہے کماندے
ایہ تاں گل معمولی جیہی جس دم ویلا آوسی ! ۔ ہر کوئی منکر وچہ درگاہے حاضر کیتا جاوسی
اوتھے سبھ نبیڑے ہوسن جاسن وہم دلاندے ۔ تابعدار تے منکر ویکھو کی کجھ درجہ پاندے

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ

بے شک کفر کیتا ہے انہاں لوکاں نے جنہاں نے آکھیا ئے اللہ کی ہے اوہ مسیح بن مریم ہے کہدو (یا رسول اللہ)

يَّمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُّهْلِكَ الْمَسِيْحَ ابْنَ

پس کون مالک ہے اللہ دے سوا کوئی کسے چیز دا جدکہ ارادہ کرے اوہ ایہہ جے ہلاک کرے مسیح بیٹے

مَرْيَمَ وَاُمَّهٗ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا ج وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ

مریم نوں تے ماں اس دی نوں تے جو کجھ ہے وچہ زمین دے سب تے واسطے اللہ دے ہے حکومت

وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ (مائدہ)

آسماناں دی تے زمین دی تے جو کجھ درمیان انہاندے ہے جو چاہے کرے تے اللہ ہر چیز تے قادر ہے.

اوہ لوکی نے کافر وڈے رب سچا فرماوے
کہن خدا جو عیسے تائیں اس تھیں شرم نہ آوے

چھوڑ خدانوں جنہاں لوکاں عیسے رب بنایا ۔ اوہ لوکی نے کافر انہاں بھارا کفر کمایا
کہندے عیسے بن مریم ہی ہے رب خاص اساندا ۔ اوہا ہر تھاں حاضر ناظر آساں اوہا پوچاندا
پیغمبر نوں رب فرماوے کہہ دو اینہاں تائیں ۔ کیا عیسے کیا ماں اس دی تے ہور تمامی سائیں
اک پل وچہ فناہ کراں میں کون بچاون والا ۔ ایہ سب قبضے قدرت میرے میں ہی حق تعالے
زمیں آسمان تے جو کجھ اس وچہ سبھ تے قبضہ میرا ۔ جیوں چاہاں میں تیویں کر کے دساں شان اوچیرا
ہر شے اوتے اللہ قادر جو چاہے فرماوے ۔ کوئی نہیں اوسنوں روکن والا جو ایہ جوہر وکھاوے
انجیں روز حشر جد ہوسی حضرت عیسے تائیں ۔ رب پچھیسی وچہ میدانے ایہ احوال الٹھائیں
سورت مائدہ وچہ لیایا رب سچا فرماندا ۔ جیونکر مومن بھائیاں کارن واضح کیتا جاندا

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُوْنِىْ وَاُمِّىَ

تے جدوں آکھے گا اللہ اے عیسے بیٹے مریم دے کیا تو آکھیا آہا لوکانوں پکڑو مینوں

اِلٰهَيْنِ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالَ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُوْنُ لِيْٓ اَنْ اَقُوْلَ

تے ماں میری نوں خدا سوائے اللہ دے آکھن گے عیسےؑ پاک ہے تو نہیں ہے واسطے میرے ایہ جے

مَا لَيْسَ لِيْ بِحَقٍّ ؕ اِنْ كُنْتُ قُلْتُهٗ فَقَدْ عَلِمْتَهٗ ؕ تَعْلَمُ مَا

آکھاں میں اوہ بات جو نہیں ہے واسطے میرے حق جے ہے میں آکھیا اوہ پس بے شک جانتائیں توں اوسنوں جانتائیں

فِيْ نَفْسِيْ وَلَآ اَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِكَ ؕ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ؕ

اوہ جو وچہ دل میرے دے ہے تے نہیں جانداہیں جو وچہ دل تیرے دے ہے بے شک توہی جاننے والا ہے اوہلے دا

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَآ اَمَرْتَنِيْ بِهٖٓ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ

نہیں آکھیا میں انہانوں مگر اوہا ہی حکم کیتا جو تو مینوں نال اوس دے عبادت کرو اللہ دی جو رب میرا تے رب تساڈا ہے

رب فرماوے روز حشر دے اوس میدان وچالے ॥ عیسےؑ کولوں پچھیا جاسی جیوں دنیا دے چالے
دس عیسےؑ تدھ لوکاں تائیں ایہ گل آکھی آہی ॥ مینوں تے ماں میری پوجو چھڈ کے ذات الٰہی
اوس دم عیسےؑ وچہ درگاہے رو کہہ عرض سناوے ॥ توں ہیں پاک مجال کی میری بات ایسی منہ آوے
مڑ اوہ جس دا حق نہ مینوں ناں ایہ تاب کداہیں ॥ کجھ نہ ہوندیاں ایہ کجھ آکھاں میں اس خلقت تائیں
یا رباجے کہیا ایہ میں تو ایہ سب کجھ جانیں ॥ ہر اک گل دا علم تینوں سبھ فرق نہ مولے آئیں
دل میرے دی ہر اک حرکت یا رب معلم تینوں ॥ تے میں ہک نہ جاناں تیری ناں ایہ طاقت مینوں
سارے غیب تینوں ہی معلم پردہ وچہ نہ کائی ॥ میری ایتھے جرأت کیہڑی تے ایہ تاب کیائی
ربا میں تے لوکاں تائیں اوہا پیا سنایا! ॥ جو کجھ حکم دتا تدھ مینوں واضح کر سمجھایا!
یعنی رب دی کرو عبادت جو رب اساں تساندا ॥ ایہو نجات خلاصی ایہو سبھ دکھ درد ہٹاندا

ایہو حال پیغمبر سرور والی کون مکاناں
مڑ بھی حق اونہاں تسے واری ایہ فرمان ربانان

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوْحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ اِلٰـهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ (کہف ۱۲)

اے پیغمبر آکھ دے میں آدمی ہاں تساڈی طرح بات ایہ ہے جے وحی ہوندی اے طرف میری جے خدا تساں دا اک خدا ہے

اے پیغمبر آکھ لوکانوں میں ہاں وانگ تساندے ॥ بندہ اک خدا سچے دا انجیں حال وہاندے
فرق اکو جے میں ول اس دا وحی پیغام لیاوے ॥ جیہڑا اساں تساں دا اکو رب سچا بتلاوے
اوسے اگے سیس نواؤ اوسنوں عرض سناؤ ॥ اوسے کولوں ہر شے منگو غیراں ول نہ جاؤ
ہور اک بات تمام نبیاں رب تھے فضل کمالوں ॥ لقب خطاب کتنے پئے حاصل اپنے خاص جلالوں

موسے نوں کلیم اللہ کرکے بخشیا شان حضوری
ابراہیم خلیل اللہ کر دور کیتی سب دوری!

عیسٰے توں روح اللہ کہیا انجیں ہور ہزاراں
اپنے اپنے ویلے اوتے سبھناں نیکوکاراں

سبھ عرفان الٰہی والے پورے حصے پائے
سبھناں اسے شوق لقا وچہ سوہنے وقت لنگھائے

نبی محمد سب نبیاں دے ہیں سرتاج گرامی
سبھناں نالوں درجہ وڈا ہر شے کرے سلامی

پر انہانوں لقب جو ملیا سن تینوں بتلانواں
جیوں کلمے توحید وچالے اہدیاں عجب دانواں

عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ ادبوں الفت نال بلایا
یعنی پہلے بندہ تے مڑ پیچھ رسول الایا!

اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ

میں گواہی دینداہاں جے محمد بندے اللہ دے تے رسول اوس دے ہیں

اس تھیں ایہ گل معلم ہووے بشری درجہ بھارا
جد اس وچہ عبدیت آوے تاں اوہ نبی پیارا

بشریت تے عبدیت داجاں عقدہ حل ہووے
اوس دم فیر نبوت والا رب سبب آ ڈھووے

عبدیت بن شان رسالت ہے گل وڈی بھاری
جے عبدیت کامل ہووے ملے تاں ایہ سرداری

مڑ بھی نبیاں گلّی لیکھا ہتھ وچہ مول نہ آیا
رب دی مرضی باہجھ انہاں نے سخن نہ ودھ الایا

وچہ بخاری ذکر لیایا جاں جنگ احد ہویاسی
تاں حضرت حق بعض کفاراں غصیوں کجھ کہیاسی

یعنی حق انہاں دے حضرت بد دعا فرمائی
اسے ویلے پاک خداوندا ایہہ آیت پونچائی

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوْبَ عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظٰلِمُوْنَ ۝ (آل عمران)

نہیں ہے واسطے تیرے کوئی اختیار اے نبی خدا چاہے انہاں نوں معاف کرے یا عذاب دے کیوں جے اوہ ظالم ہیں

اے نبی نہیں بس تیرے وچہ ہے ایہ گل کتھ کوئی
تے ناں ہی اختیار تساندا ناں ایہ طاقت ہوئی

رب دا منشا جیوں اوہ چاہے تیویں ویلے لگاوے
معاف کرے یاں پکڑے غصیوں یاں ایہ لیکھا جاوے

اس وچہ دخل کسے دا ناہیں ایہہ سب ساڈا بھانا
جیوں چاہئے تیوں کر وکھلائیے حتم ہووے خصمانا

ہک واری کسے کافر دے حق دل وچہ شوق سمایا
ایہ بھی مسلمان ہوجاوے ویکھے رنگ سوایا

اسے شوق محبت اندر کافی روز گذارے
پر رب نوں منظور نہ ایہہ گل پاون راز نیارے

اوسے ویلے پیغمبر ول آیت رب اتاری
اِنَّكَ لَا تَهْدِيْ مَنْ اَحْبَبْتَ خاص کلام پیاری

اے نبی جو پیارا تینوں نہیں منظور اسانوں
ہو گئے چپ سنی جد ایہ گل کہیا نہ کجھ زبانوں

عبداللہ بن اُبی دے کارن منگے نبیؐ دعائیں
اوسے ویلے آیت بھیجی پاک خداوند سائیں

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْلَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ (توبہ)

اے نبی تسیں انہاں واسطے بخشش منگو یا نہ منگو جے بخشش منگو ستر بار بھی نہیں بخشے دا اللہ انہانوں ہرگز

اے نبی انہاں لوکاں دے حق بخشش منگو ناہیں — تے بھانویں ستر واری منگو اس تھیں ودھ کداہیں
یعنی جتنی واری بھی پئے عرض احوال سناؤ — ایہ لوکی نہ بخشے جاون نہ ایہہ منصب پاؤ
نبی محمد سب نبیاں تھیں رب نوں بہت پیارے — مڑ بھی ہر دم ڈردے رہندے ہر ویلے ہر وارے
حدوں ودھ کے سخن نہ کیتا ناں انجہ بات الائی — جس تھیں صاحب غصے ہووے یا ہووے کم پائی
ہر دم شان توحید اوہدی دا اوہا ورد پکایا — اوسے نوں ہی بہتر جاتا اوجیں پیا سنایا

اصحاباں نے ڈٹھا جس دم شان نبی اکبر دا
ہر کوئی حدوں ودھ کے شوقوں پیا تعظیماں کردا

اس تھیں پیغمبر ہر ویلے ایہہ حکم فرماوے — اس گلوں بچ جاؤ مت ایہ ہور ہی رنگ لیاوے
حدوں ودھ تعریف کسے دی کہندا نبی ربانا — کفر شرک دا خطرہ اس وچ ہے بہتر بچ جانا
ہر موقعے تے اس دے باروں منع نبی فرمایا — اسنوں وڈا پاپ بتایا اپنا آپ بچایا

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ لَا تُطْرُوْنِيْ كَمَا اَطْرَى الْيَهُوْدُ وَالنَّصَارٰى (حدیث)

فرمایا حضور علیہ السلام نے نہ ودھاؤ مینوں جس طرح ودھایا یہودیاں اتے نصاریٰ نے

پھر فرمایا میری اتنی کرو تعریف نہ اڑیا — جویں یہود نصارے کر کے اصل اپنا چک کھڑیا
اک دن حضرت کم کسے نوں راہ جاندے آہے — شخص کسے نے ڈٹھا دوروں آوندیاں اس راہے
ڈر گیا خوفوں کنبنی اوس تے ہو گئی ایسی طاری — گل نہ ہووے سر چکرایا مت گئی سب ماری
تک کے پاک نبیؐ نے اوسنوں الفت تھیں فرمایا — کیوں ڈرنا ایں کنبنا ایں اتنا عقل دماغ ونجایا
تے مڑ میں تھیں میں بھی ہاں اک بندہ وانگ تساڈے — پتر قریشی بی بی دا جو سکا گوشت کھاندے
عربی لوک مدھوں ہی آہے گوشت دے دل دادے — کر دے سدا ذخیرہ اس دا ہر دم نال ارادے !
فیر اوسنوں پیا دھپ دے اندر محنت نال سکانا — رکھنا فیر سنبھال اوس تائیں وقت بوقت پکانا
کہندے ایسے گوشت دیوچہ جد دل پکاوے کوئی — لذت دون سوائی ہوندی بھی نالے خوشبوئی
نسے بیماریاں جاون اس تھیں تے دکھ درد پرانے — ہور ہزاراں فائدے اس وچہ کہندے لوک سیانے
اسے باروں عرباں لوکاں ایہ دستور بنایا — دھپے وچہ سکانا گوشت جس دم ویلا آیا
حج دے ویلے لکھاں اوتھے ڈنگر ذبح کریندے — لکھاں مناں ہو جاندا گوشت جو عربی چک لیندے

جد قربانیاں ختم ہوون تاں تریجے روز تمامی ۔ گوشت اپنے باہر سکاون رلمل خاصے عامی
اس دن دا مڑ نام انہاں نے ہے تشریق رکھایا ۔ اس دن لوک سکاون گوشت جو ہتھ پلے آیا
مڑ ایہ سکا گوشت عربی سال تمامی کھاندے ۔ ایہو طور طریقہ انہاں اجیں وقت وہاندے
اسے بارول پیغمبر نے اوس تائیں فرمایا ۔ کیوں ڈرنا ایں میرے کولوں کی تیں نظری آیا
میں پت اوس قرشی عورت دا جو ایہ گوشت کھاندی ۔ یعنی میں توں اک برابر بات نہ کیتی جاندی
اجیں ہک واری ہک بندے سید آکھ بلایا ۔ اس تھیں پیغمبر نے اوس نوں سخت منع فرمایا
کہیا سید ذات خدا دی اوسے نوں وڈیائی ۔ اوس دے ہوندیاں ہور کسے نوں نہیں ایہ بات روائی
وجہ ایہو جے شرکوں حضرت خوف آہا دل بھارا ۔ مت اس تھیں ایہ بوجھ پے جاوے تھیوے بڑا خسارا
ایہو اک برائی آہی جس تھیں وادھا ہویا ۔ ہر اک عیب گناہ دا جھنڈا اہر تھاں آن کھلویا
اسے باروں پیغمبر نے منع پیا فرمایا ۔ ہر موقعے ہر تھاؤں ایہو ہر دم وعظ سنایا

اعتقادات مشرکانہ بتوسط و بہ تزلف

سبھ عیباں تھیں عیب وڈا اک شرک خدا فرماوے ۔ روز حشر دے مشرک ظالم کدی نہ بخشیا جاوے
ہور ہزاراں عیب ہوون پئے لکھاں نال خطائیں ۔ پر ایہ سبھو شرکوں ہیٹھاں بخش دیسی رب سائیں
سوئی دے نکیوں اوٹھ دا لنگھنا ہے اک بات معمولی ۔ پر مشرک دا بخشیا جانا مول نہ کسے قبولی
رب دے نال انسانی رشتہ ہے اک امر ضروری ۔ اجیں الفت پیار محبت عجز نیاز حضوری
پر ایہ جس دم حد وچہ ہوون تاں تے بات نہ کائی ۔ اوہا اصلی دین الٰہی اسے نال صفائی!
تے جے اس تھیں اگے پچھے کجھ کٹھو کہر ہو جاوے ۔ مڑ اوہ لطف نہ رہ جائے باقی اجیں عمر وہاوے
جنہاں لوکاں چھوڑ خدا نوں غیراں دے در تکے ۔ اوہ بیچارے ملیتھوں ہارے عاجز حال نہ گکے
یاد رکھو رب اکو اوہا مالک دو جگ سندا ۔ اسے دا ایہہ لیکھا سب کجھ جتنا گورکھ دھندا
زمیاں تے آسمان اوسے نے قدرت نال بنائے ۔ ہور پہاڑ سمندر دریا اوسے جو ہر و کھائے
چن سورج تے تارے سبھو جیہڑے نور سنوارے ۔ ہور سبھی مخلوق تمامی رب سچے دے کارے
سبھ دنیا نوں معلم ایہ سبھ جیویں کار روائی ۔ مڑ بھی جس دم ویلا آوے جاپن سب سودائی
ہتھیں اپنی آپ بنا کے منگن پئے مراداں ۔ انہاں نوں ہی درجے دتے ابدالاں اوتاداں
ندر نیازاں غنتاں نالے ہور تمام چڑھاوے ۔ انہاں اگے ادبوں جھک دے کر دے پئے کماوے

حالانکہ ایہ چیز نہ کافی ناں کجھ اثر انہاں دا ایہ تاں اک وکھلاوا سارا جس دم بھالیا جاندا
اللہ اگے چیز کسے دی پیش نہیں کجھ جاندی ناں ہی اوس دے اوتے اپنا اثر ذرا ایہہ پاندی
رب دی مرضی اگے ناہیں اثر کسے دا ماسہ ناں کوئی زور آور اوس اوتے جو پلٹاوے پاسہ
حضرت ابراہیم پیغمبر دوست رب دے پیارے ہر حالت وچہ تابعداریوں پائے شان نیارے
کسے امر وچہ سستی والی انہاں نہ بات بنائی ناں ہور ایسی حرکت کوئی عمراں مول وکھائی
بخشش باپ دی منگن کارن وعدہ جدن کیتونے پھر بھی جرأت پئی نہ اگوں صاف ایہ آکھ دتونے

لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَآ اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ (سورۂ ممتحنہ)

ضرور میں منگاں گا بخشش واسطے تساں دے پر ایہ گل ہے جے نہیں میں کجھ حق رکھدا واسطے تساں دے اللہ تھیں کسے شے دا

اے بابل میں حق تساں دے مولا دی درگاہوں منگدا رہساں بخشش ہر دم الفت بھری نگاہوں
پر ایہ گل جے مولا اگے میری تاب نہ کوئی ناں اتنا حق حاصل مینوں جے تھیوے دل جوئی
جیوں چاہے تیوں کر دکھلائے اوہ والی ہر ہر دا کون مارے دم اوس دے اگے تے کون اوتھے تردا
اتنا بڑا پیغمبر ہوندیاں جاں ایہ حال انہاندا تے کی غیراں دی گل ایتھے دعوے انجہ جنہاندا
وچہ صحیح مسلم دے لیایا پیغمبر فرماوے ماں اپنی دی بخشش کارن اوہوں عرض سناوے
حکم ہویا نہیں بخشش کارن سوال تسیں کر سکدے ہاں ونجہ کر زیارت اوہوں جیکر چاہو تکدے
نبی نہ اپنی خواہش مطابق جیکر کجھ نہ پاون کی حق غیراں انجیں بیٹھے سخن فضول سناون
وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِيْنَ جس دم رب فرمایا اسے وقت قبیلہ اپنا حضرت پاس بلایا
فرمایا اے قرشی بھائیو عبد مطلب دے جائیو اے عباس تے صفیہ فاطمہ میں دل بھاتی پائیو
مال میرے تھیں جو کجھ منگسو لیساں الفت یاروں پر کجھ لے کے دے نہیں سکدا مولا دی سرکاروں
رب سچے دے کم کسے وچہ دخل میرا کجھ ناہیں اوہ مالک میں عاجز بندہ کیا مجال اٹھائیں !
نبیاں دی حد ایہ کجھ حالت اوچا دم نہ مارن کی دوجے دا باتا اوتھے انجیں خلقت چارن
سن لو بھائیو نبی ربانے رب نوں بہت پیارے انہاں کارن دو جگ سندے ایہہ کجھ کارے باتے
پر اس دی درگاہ وچہ ایہ بھی عاجز حال نتانے اوچا سخن سنا نہیں سکدے خوفوں انجہ کملانے !
وچہ قرآن بہتیری جائیں رب سچا فرماوے تے ایہو مضمون زور آور زور و زور دھراوے
اے لوکو تساں جنہاں تائیں حاجت روا اچھاتا یا ہو وعرضوئی جتھے دِل توں بہتر جاتا
یاد رکھو نہیں ساڈے اگے کجھ اختیار انہانوں تے ناں ہی منظور انہاں دی قیمت کجھ اسانوں

قُلِ ادْعُوا الَّذِیْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ فَلَا یَمْلِکُوْنَ کَشْفَ الضُّرِّ

کہدو بلاندے ہو تسیں جنہاں لوکاں نوں خیال کر دے ہو تسیں سوائے اوس دے پس نہیں اوہ مالک جے کھولن کوئی تکلیف

عَنْکُمْ وَلَا تَحْوِیْلًا ۝ اُولٰٓئِکَ الَّذِیْنَ یَدْعُوْنَ یَبْتَغُوْنَ اِلٰی رَبِّهِمُ

تساں کنوں تے نہ بدلا سکدے نے اوہ لوک تے اوہا ہی ہیں جو بلاندے نے ڈھونڈدے نے طرف رب اپنے دی

الْوَسِیْلَةَ اَیُّهُمْ اَقْرَبُ وَیَرْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَیَخَافُوْنَ

وسیلہ زیادہ قریب ہوون اوس دے تے امیدوار ہیں اوس دی رحمت دے تے ڈردے نے

عَذَابَهٗ ؕ اِنَّ عَذَابَ رَبِّکَ کَانَ مَحْذُوْرًا ۝ (بنی اسرائیل ۶)

عذاب اوس دے کنوں بے شک عذاب رب تیرے دا ہے ڈرنے ہی جوگا۔

اسے کنوں پیغمبر تائیں رب سچا فرماوے
انہاں لوکاں نوں ایہ ساڈا حکم سنایا جاوے

رب نوں چھوڑ جنہاندے تائیں اوہنوں تسیں پکارو
تے جنہاندے پچھے لگ کے اگھ اپنا پئے مارو

کوئی درد مصیبت تنگی ایہ نہیں مول ہٹاندے
ناں ہی کجھ اختیار انہانوں جو انجے کر دکھلاندے

ایہ بھی قرب ربانے کارن ڈھونڈن پئے وسیلے
رحمت دی امید لگائے کردے لکھاں حیلے

ڈردے رہن عذاب اوہدے کنوں ایہو کرن دعائیں
بارخدایا رحمت پاروں بیڑا بنے لائیں

کیوں جے قہر الٰہی ایسا اوس کنوں ہر کوئی ڈردا
جس دم سندا چپ ہو جاندا سخن نہ مونہوں کردا

حاصل مطلب جنہاں تائیں اساں بڑا کجھ جاتا
چھوڑ خدا نوں انہانوں ہی راہبر سدا پچھاتا

اوہ بھی اوس دی وچ درگاہے عاجز حال نتانے
اوس دی رحمت ڈھونڈن کارن کردے رہن جھورانے

فیر اسیں کیوں چھوڑ خدا نوں انہاں پچھے لگئے
راہ سدھے نوں چھڈ کے الٹے ڈنگے راہے وگئے

ایہ سب غلط خیال اساڈے غیراں پچھے جانا
جس دا ایہہ سبھ لیکھا اوسنوں دلتوں پیا بھلانا

اکو اللہ اوہا بہتر منّے یا نہ منّے
اوسے اگے سیس نوائیے ثابت کرے یا بھنے

اوہ اپنی صمدیت والا کی پرواہ اوس تائیں
تے ساتھوں بن اس دے کوئی رستہ لبھدا ناہیں

اسیں تے ہر دم اوس دے اگے اپنے قضئے کرساں
تے ہر حالت وچ اوسے دا ہی الفت کنوں دم بھرساں

کیوں جے اس دے باجھ اساندا محرم راز نہ کوئی
ناں اس بن کوئی دردی دوجا کرے جیہڑا دلجوئی

اشرف یاد رکھیں رب باجھوں سیس نہ کتے نوانا
ڈرنا جھکنا منّنا اوہا اوسنوں حال سنانا

التجائے ملتجی

بار خدایا تیرے باجھوں کتے نہیں ہوندی ڈھوئی
تویں چھڈیں تے ودجگ ساڈی پچھے بات نہ کوئی

تیرے ہوندیاں غیراں اگے جے اسیں سیس نوائیے
قسم خدا دی تیری ہرگز کوئی مراد نہ پائیے

تے جے تینوں سیوندیاں بھی کجھ ہتھ وات نہ آوے
اوووں ودھ مصیبت ہے ایہ کون ٹکانے لاوے

مدتاں ہویاں سیوندیاں بھی عرضاں کر کر تھکا
نہیں مراد ہوئی اوہ حاصل الٹا لگ گیا دھکا

ہن دس ربا کس نوں جاکے عرض سوال سنائیے
تے کتھوں ایہ مطلب پائیے حسرت دِلی مٹائیے

تیرے ہوندیاں غیر نہ بھاون نہ دِل چاہے میرا
ناں بھاون ناں دِل وچ آون ہے ایہ درد گھنیرا

من یا ناں من مڑ بھی توہیں آس پوجاون والا
توہیں ٹٹیاں دلاں بے آسیاں جوڑ جوڑاون والا

ہر مشکل ہر اوکھی گھاٹی توہیں کم نائیں سوکھی
تیرے فضلوں عیش اڑاندے لکھ ہزاراں دوکھی

یارب جویں انہاں دے اوتے تیریاں رحمت باراں
انجیں میرے تے بھی کر دیہہ صاف ہوون گفتاراں

فضل تیرے دا اوڑ نہ کوئی کرم کریں اک واری
اشرف نوں شرف حاصل ہووے جاوے دود خواری

خوارق معجزات کہ بحکم ایزدی صادر لشود

شرک دا ہور اک بڑا ذریعہ معجز یاندے پاروں
جیہڑے سبھ خلاف عادت دے مولا دی سرکاروں

انہاں تھیں بھی لوکاں دے دِل غلط فہمی ہو جاوے
طرح طرح دے خیال ہزاراں ہر کوئی پیا بناوے

فیر جنہاں تھیں ایہہ کجھ چیزاں ظاہر کدی ہو جاون
انہاں بابت ویکھن والے کئی خیال چلاون

آکھن ایہ خدا نہیں مڑ بھی اثروں مول نہ خالی
بِل دے جُل دے نال خدا دے اوہا درجہ عالی

اوتجیں ایہ بھی طاقت رکھدے تاں ہی انجہ دی کردے
کد انسانی طاقت اتنی تے کی شان بشر دے

انہاں وچہ خدائی والا جوہر بھریا ہویا
جس تھیں ایہ کجھ ظاہر ہووے نہیں تاں مشکل گویا

اسے خیال ودھایا اگوں ایکھا ہور لگایا
آخر خاص خدائی تیکن انہاں نوں پونچایا!

حضرت عیسٰے اسے دانگوں معجزہ جدوں وکھایا
لوکاں ویکھ انہانوں فوراً سچا رب بنایا

ماں اس دی نوں بھی ایہو درجہ دتا سبھ لوکائی
پر ایہ وہم نکما دِل دا جس دا اصل نہ کائی

معجزہ بھانویں امر الٰہی دستن اللہ والے
بناں نبیاں اس دا ہونا جاپن بہت کشالے

ایہ اوصاف پیغمبراں سندے دوجیاں مول نکائی
پھر بھی اکثر لوکاں اس تھیں بہت ہوئی کمیائی

پر اسلام نے اس مسئلے نوں کر کے صاف وکھایا
شبہہ گمان گیا چک سارا اصلاح نظری آیا

کہیا معجزے پیغمبراں تھیں صادر ہوندے آئے
انہاں ہی ایہہ کرشمے سارے ولیو ولی وکھائے

پا بھجہ انہاندے معجزے والی بات نہ کدھرے کائی
ایہو لوکی امرالاہوں دسن شان خدائی

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ

تے آکھیا کافراں نے کیوں نہیں اتردا اوپر اس نبی دے معجزہ رب اوس دے دی طرفوں۔ کہدو یا نبی بیشک اللہ

أَن يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ (انعام ۴)

قدرت رکھنے والا ہے۔ اوپر اس دے ایہہ جے اتارے کوئی معجزہ لیکن بہتے لوک اس نوں نہیں جاندے۔

پیغمبر دے ویلے جس دم عام ہوتی مشہوری
نبی محمد سچ پیغمبر مناں بہت ضروری!

جو کوئی اس دا منکر ہوسی اس دی کتے نہ ڈھوئی
دو ہی جہانیں وانجیا اس دی بات نہ چھپی کوئی

تد کفاراں سنکر ایہہ گل گھر گھر رولا پایا
جے ایہہ ہے کوئی سچا کیوں نہیں معجزہ نال لیایا

پہلے نبیاں معجزے دسے طرح طرح دے آکے
خلقت نوں سمجھایا انہاں اپنے نال لگا کے

نبی محمد اج تک کوئی معجزہ نہیں دکھلایا
ناں ہی ایہہ کجھ رنگ لیایا ناں سانوں بھرمایا

تدوں خدا پیغمبر تائیں الفت تھیں فرماوے
تے آکھے کفاراں تائیں ایہہ گل دسی جاوے

رب میرا ہر شے تے قادر بھاری طاقت والا
سبھو معجزے اس دے ہتھ وچ روشن نور اجالا

جیویں چاہے تے جس ویلے معجزے پیا اتارے
ایپر لوک نہ سمجھن اوسنوں انجیں بکن پکارے

انہاں بھانے پیغمبر نوں معجزہ بہت ضروری
جد تک ایہہ نہ دسن ناہیں ہووے نبوت پوری

حالانکہ اس گل دی ناہیں لوڑ نبیاں کائی
ناں موقوف نبوت اس تے ناں ایہہ کارروائی

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ

تے آکھدے نے اوہ لوک جنہاں کفر کیتا نبی دا کیوں نہیں اتری اوپر اس نبی دے کوئی نشانی

مِّن رَّبِّهِ ۗ إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ ۖ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۝ (رعد-۱)

رب اس دے دی طرفوں اے نبی توں صرف ڈرانے والا ہے تے ہر قوم واسطے ہدایت کرنے والا ہے

تاں ہی منہ بھٹ کافر آکھن پاک نبی دے تائیں
کیوں نہیں اس تے معجزہ آیا سانوں ذرا بتائیں

انہاں بھانے نبیاں کارن معجزہ امر ضروری
جیکر نہیں ایہہ حاصل سمجھو اوہ بھی نہیں حضوری

رب فرماوے ایہہ سبھ انجیں بات بنائی ہوئی
نبیاں تائیں اس گل سندی حاجت مول نہ کوئی

ایہہ قومی اصلاح دے کارن دنیا اوتے آون
بھلی ہوئی خلقت تائیں رب دے پاسے لاون

جیوں اگلے پیغمبر آئے رب دے حکم لیائے ۔ اپنیاں اپنیاں قوماں دے ول پورے طور سنائے
مطلب ایہہ جو معجزہ ناہیں لازم نبیاں تائیں ۔ نال ہی اوہ اس کارن آئے ناں ایہ غرض انہائیں
اوہ تاں رب دے قہر عذابوں پتے بتاون آئے ۔ تے لوکانوں اصلی رستے ٹھیک لگاون آئے
جنہاں لوکاں طبع موافق ایہ گل لوڑی چاہی ۔ انہانوں ایہ معجزیاں والا دسیا راز الٰہی !
تاں ہی اوہ پئے پاک نبی نوں سامنے آکھ سناون ۔ معجزہ ویکھے بناں نہ ہرگز ایہ ایمان لیاون

وَقَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْۢبُوْعًا ۙ

تے آکھیا انہاں کافراں نے ہرگز نہیں اسیں ایمان لیاواں گے تیرے تے جب تک جاری نہ کریگا توں واسطے اساڈے زمین وچوں چشمے

اَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ۙ

یا ہووے واسطے تیرے باغ کھجوراں تے انگوراں دا پھیر جاری کریں توں نہراں وچہ اوس دے وگدیاں

اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ

یا توں سٹیں آسمان نوں جیسا کہ خیال تیرا اوپر اساڈے ٹکڑے ٹکڑے کر کے یا توں لیاویں اللہ تے فرشتیاں نوں

قَبِيْلًا ۙ اَوْ يَكُوْنَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَآءِ ؕ وَ

ٹولیاں وچہ یا ہو جائے واسطے تیرے گھر سونے تھیں یا چڑھ جائے توں آسمان تے

لَنْ نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتٰبًا نَّقْرَؤُهٗ ؕ قُلْ

تے ہرگز نہ مناں گے واسطے چڑھنے تیرے دے جب تک نہ اتاریں توں اوپر اساڈے کوئی کتاب پڑھاں اسیں اسنوں

سُبْحَانَ رَبِّيْ هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَّسُوْلًا ۠ (بنی اسرائیل ۱۰)

کہہ دو یا نبی اللہ میرا اللہ پاک ہے میں تے صرف بشر ہاں تے رسول ہاں۔

تاں منن والیاں نے کہیا پاک نبی دے تائیں ۔ پانی دے کڈھ چشمے زمیوں اکھیاں نال وکھائیں
یاں انگور کھجوراں دا کوئی باغ دکھا اسانوں ۔ جس وچہ نہراں وگدیاں ہوون رونق ودھ بیانوں
یا آسمان دے ٹکڑے کر کے سٹ اوپر اساندے ۔ جیویں بڈھوں انجیں آہے وہم گمان تساندے
وقت اوسی آسمان تمامی ٹکڑے ٹکڑے ہوسی ۔ مٹ ویسی نا کجھ بھی رہسی کیا ودسی بے دوسی
اسے پاروں کفاراں نے ایہ اک شرط لگائی ۔ ٹکڑے ہو آسمان آجاوے ویکھے پئی لوکائی
پھر آکھن جے رب اپنے نوں سنے فرشتیاں آنو ۔ سامنے ساڈے ظاہر ہوون جے ایہ بہتر جانو
یاں ایہ تیری اجڑی کٹیا سونے دی بن جاوے ۔ یا توں چڑھ اسمانیں جاویں سبھناں نوں دسیاوے
مڑ بھی اساں یقین نہ اوسی نا دل منے اساندا ۔ بھانویں اس تھیں ودھ کے ہوویں معجزے پیا وکھاندا

نیر آکھن اسماناں اتوں کوئی کتاب اتارو
جس نوں اسیں پئے خود پڑھئے اسے ساڈے گھوارو

ایہ کجھ ہوندیاں مڑ بھی سانوں مول یقین نہ آوے
ایہ گل اس تھیں بہت او تیرے جس دم ڈٹھا جاوے

سن کر بات انہاں دی اس دم پیغمبر فرماندا
پاک میرا رب اس دی بابت کہیا کجھ نہ جاندا

باقی ہیں ہاں بندہ اوس دا فیر رسول سچاواں
ایہو کافی ودھ نہ اس تھیں ہیں کوئی سخن الانواں

کفاراں ایہ جو کجھ منگیا مشکل بات نہ آہی
ناں ہی ایہان ہونی کوئی جیہڑی وڈی بھاری

پھر بھی رب نے ایہو دسیا کہو انہاندے تائیں
بندہ اتے رسول ہیں اس دا شک جس وچہ کجھ ناہیں

مڑ ہکواری انہاں لوکاں معجزہ تکنا چاہیا!
پاک نبی نوں اوسے وانگوں آن سوال سنایا

تاں بھی اسے وانگوں حضرت انہانوں فرماوے
ایہ کم میرا ناہیں سبھو رب دا نام دھیاندے

کہندے معجزہ امر ربانا جیوں چاہے ہو جاوے
بندے دا کوئی دخل نہ ایتھے کیوں پیا زور لگاوے

ایہ سبھ کم خدا دے ہتھ وچ کی بندے دا بانا
سب تھیں بہتر اس دے اگے دیوں سیس نوانا

مڑ بھی کافر اپنی لے وچہ منکر نبی ربانے!
معجزہ معجزہ کوکی جاندے ایہو سدا اجھورانے

ایہ نہ پتہ جو مرسل رب دے ایس امر تھیں خالی
اوہ تاں تابع امر الٰہی اسے اندر جالی

حکموں باہر انہاں لوکاں قدم نہ کدی اٹھایا
نہ کوئی ایسی حرکت ناہیں سخن خلاف الایا!

انہاندی تے زندگی بھی نہیں اپنی ہوندی کوئی
ہر گل نال سہارا رب دا مڈھوں عادت ہوئی

جدوں کفاراں آن انہانوں فیر سوال سنایا
تدوں کہیونے ایہ کم ربی اسے دا ایہہ پایا

وَقَالُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيٰتٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيٰتُ

تے آکھیا کافراں نے کیوں نہیں اتر دے اوپر محمد دے معجزے اس دے رب دی طرفوں کہہ دو یا نبی معجزات

عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاِنَّمَآ اَنَا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّآ

اللہ دے کول ہیں میں تے صرف صاف صاف ڈراونے والا ہاں کیا نہیں کافی واسطے انہاں کافراں دے جے اساں

اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ

اتاری ہے اوپر تیرے کتاب قرآن مجید جو پڑھی جاندی ہے اوپر انہاندے بے شک وچ اس دے

لَرَحْمَةً وَّذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝ (عنکبوت)

رحمت تے نصیحت واسطے اوس قوم دے ہے جو ایمان لیاوندی ہے۔

ایہ بھی کافراں کھلے موہوں آن آن جھک الایا
کیوں نہیں کوئی محمد تائیں معجزہ رب دلایا

جدکہ پہلے نبیاں دے معجزے عجب نرالے
جنہاں نوں تک حیرت اندر آگئے دنیا والے

اج محمد وانگ انہاندے دعوے ایہو الاوے
حالانکہ اس دعوے والے معجزے نال لیاون
حکم ہووے پیغمبر نوں تد کھڑدے انہاں کفاراں
باقی ہیں تے اوس دی طرفوں محض ڈراون آیا
جنہاں اوسنوں سچے دل تھیں ہن کے ہکو جاتا
ہور احکام ضروری اوس دے جیوں اوس نے فرمائے
ہکو معجزہ کافی ناہیں رب سچا فرماندا
جس نوں پڑھ کے نبی تساں وچ اسے راز بتاوے
تسیں سبھو گمراہی دے وچ اپنی عمر گذاری
ہن تساں تے ایہ کجھ اوس نے کرم کمال کمایا
دنیا دے وچ ہک تسیں ہی شامل وچ انساناں
ہک ویلا سی انسانیت آہی بیزار تساں تھیں
دھیاں بھیناں مانواں اندر کجھ تمیز نہ آہی
اج تساں جد سنیاں اس نوں سمجھ تساں نوں آئی
کیا ایہ نہیں ہے معجزہ وڈا کی اس وچ ہن گھاٹا
سبھ احکام اصول ضروری اس نے کھول سنائے
ایہ وڈا اے معجزہ ایہو رحمت ذات الہی
اس دے پڑھیاں رب سچے دی سمجھ آجاوے ساری
جنہاں لوکاں دنیا دے وچ اسنوں یار بنایا
ایتھے اوتھے انہاں اوتے بوجھ نہ رہ گیا کائی
معجزہ بے شک نبیاں اوتے پر نہیں امر ضروری
شان نبوت انجیں ناہیں محنت نال ہتھ آوے
اس دے ہندیاں معجزیاں دی لوڑ نہ باقی کائی
باقی ایہ سبھ مولا دلوں جیوں چاہے ہو جاوے
معجزے دا جد ذکر کدا ہیں سننے اندر آیا

مڑ کیوں نہ ایہ رب دی طرفوں معجزہ کوئی پاوے
تے خلقت نوں دسن تاں اوہ ولدا مطلب پاون
ایہ سبھ کجھ ہتھ رب میرے دے مڈھوں ایہو کاراں
گنہ گاراں دا کی کجھ درجہ کی اوس آکھ سنایا
نالے اوس دا بھیجیا ہویا منیاں نبی پچھاتا
ٹھیک یقین انہاں تے کر کے انجیں عمل کمائے
طرف تساں قرآن پیارا جیونکر بھیجیا جاندا
تے توحید الہی والا سب مقصد ہتھ آوے
نیکی بدیوں سار نہ کوئی انجیں لنگھ گئی ساری
رہنے سہنے دا ڈھنگ دس کے سدھے راہے لایا
ویکھ تساں نوں سلجھیا جاندا وگڑیا سب زمانا
ڈبے ہوئے وچ جہالت آوے شرم جنہاں تھیں
پانی دودھ شراب پیشابوں ہکو پئی نبھا ہی
بے شک ساڈی انجیں گذری جیندا اصل نہ کائی
کیہڑی کسر ہن رہ گئی جس تھیں منہ سبھناں دا پاٹا
مڑ بھی آکھو ایہہ معجزہ ناہیں کی مڑ آکھیا جائے
اس دے پڑھیاں دور ہو جاوے ساڈے لوں سیاہی
اسے پاروں تقوے حاصل جاوے دور خواری
انہاں اپنا دو جگ سندا رستہ صاف کرایا
پا گئے اوہا درجہ وڈا رب دا فضل ہویائی
وڈا معجزہ نبی ہو جانا جو مقبول حضوری
ایہ تاں اس دی خاص عنایت جس اوتے ہو جاوے
ایہو اوس دی نعمت بھاری تے ایہو وڈیائی
بندے دا کجھ زور نہ باقی انجیں مغز کھپاوے
باذن اللہ والقطا ہدے نال سبھناں پیا الایا

یعنی باہجھ خدا دے امروں ایہ گل کسے نہ لیکھے ۔ اوسے دا ایہہ بھانا سارا جاں کوئی غوروں ویکھے
اس دے اندر ہور کسے نوں شامل کرنا نالے ۔ دینا شان خدائی اسنوں ایہ سبھ کٹھن کشالے
ایسے پاروں جاہل لوکاں ہور اک شرک ودھایا ۔ روا نہیں جو حال کسے وچہ جس دم لیکھا لایا
ہور اک شکل شرک دی لوکاں اپنے دلوں بنائی ۔ تے ایسے اوتے ڈٹ کر بیٹھے کر دے شور دوہائی
پیغمبراں یا پیشوایاں حق کھلے طور الاون ۔ ایہو حرام حلال چیزاں دا فیصلہ کر دکھلاون
جس نوں چاہن حلال بناون عذر نہ اس وچہ کائی ۔ تے جو چاہن حرام ہو جاوے ہتھ انہاں گل آئی
عالم تے درویش ایسے کتھیں انہاں رب بنائے ۔ جیوں چاہن تیوں کر دکھلاون ہر کوئی سیس نوائے
ایہ بھی ہے اک شرک وڈیرا جس دم ڈٹھا جاندا ۔ اس کتھیں بھی پیا نبی محمد منع انہاں فرماندا

حکایت حضرت عدی بن حاتم رضی اللہ عنہ

حضرت عدی حاتم دے بیٹے رضی اللہ تعالے ۔ تابعدار نبی دے ہو کے پا گئے درجہ اعلے
پہلاں ایہ عیسائی آہیسن نالے عالم بھارے ۔ علم انجیلوں ماہر پورے مسئلے جانن سارے
اک دن پاک نبی دی خدمت شوقوں حاضر آئے ۔ آ بیٹھے دربار حضوری رج رج درشن پائے
کہندے حضرت اسیں عیسائی پیشوا اپنے تائیں ۔ رب نہ مولے سمجھدے آہے ناں ایہ وہم اسائیں
سن کر بات انہاندی حضرت انہانوں فرماون ۔ کیا ایہ نہیں اعتقاد تساں دا ساری یاد دلاون
پیشوا اساڈے جیہڑی شے نوں کہن حلال اسانوں ۔ اوہا حلال اساڈے کارن جاتا دلوں ایمانوں
جس نوں کہن حرام اوہ اسانتے اوجیں ہی مڑ ہوئی ۔ اس گل اندر ہول اساڈا حیلہ عذر نہ کوئی
عرض کرن یا حضرت انجیں آہے خیال اساندے ۔ ایہو ہی رب کہنا اوسنوں پیغمبر فرماندے
ہن بھی بعضے لوکاں ایہو دلوں خیال پکایا ۔ ایہ لیکھا پیغمبراں دے دل توں انہاں لگایا
حالانکہ جد ڈٹھا جاوے شرک اس تھیں دسیاوے ۔ جس تھیں حضرت کھلے لفظوں منع پیا فرماوے
جائز بجوز ناجائز والا ہے سب امر ربانا ۔ حلال حرام اوسے دے قبضے اوسے دا فرمانا
امر نہی احکام وغیرہ ہے تقدیر ربانی ۔ اس وچہ دخل کسے دا ہونا پاپ وڈیرا جانی
بھتی جائیں اس تھیں رب نے منع پیا فرمایا ۔ شان حقیقت پیغمبر دا سارا کھول بتایا

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ (آل عمران ۱۰)

محمد صرف رسول ہین - انہاں تھیں پہلے بہت رسول گذر چکے نے

سُن کے بات رکھو دل اندر رب سچا فرماوے
انجیں قبل انہاں تھیں کافی مرسل بہت وہانے
انجیں مسیح مریم دا بیٹا صرف رسول ربانا
انہاں وچہ تے جو کجھ بھی ہے سبھ اوصاف رسولی
نبی خدا دے نبی ہمیشہ تابعدار حضوری
اسے فکر وچ رات دہاڑاں تنہاں آرام نہ پایا
شرکوں اپنا آپ کے لوکاں نوں سمجھاون
جو کجھ وچہ عبادت رب دی تسیں کریندے سارے
شخص کسے دی عزت ویلے جو ایہ رنگ وکھاوے
سجدہ خاص خدا دے کارن ہوراں روا نہ آیا
انجیں اپنے وڈیاں اگے فوراً سیس نواون
اس بارول پیغمبر سرور سخت منع فرماندے
سجدہ الفت یا تعظیمی روا یہوداں آہا
جیوں یوسف نوں ماپیاں اوہدیاں ادبوں سیس نوایا
ہک اصحاب ہک وار نبی دی خدمت دے وچہ آوے
یا حضرت میں ڈٹھے اکثر عجمی لوگ گرامی
جیکر تسیں اجازت دیہو سجدہ کراں تسانوں
پھر پچھوں مڑ کہندے اوسنوں سن گل میری یارا
کیا اوس ویلے سجدہ کر سو اس نے کہیا ناہیں
ہاں جے سجدہ جائز ہوندا تاں میں حکم سناندا
شام ملک تھیں ہک صحابی خدمت اندر آوے
یعنی ڈگا سجدے اندر بھر یا الفت پیاروں
کی ایہ کیتا ای تاں اوس ادبوں عرض حضور سنائی
اپنے وڈے افسراں اگے ادبوں سجدہ کردے
حضرت نے فرمایا سن کر ایہ کم جائز ناہیں

صرف رسول خدا دا سچا پاک محمد آوے
جویں محمد نبی ربانا آیا ایس زمانے
اس تھیں ودھ نہیں صفت انہانوں رب لب آکھ سنانا
اس توں اتے ہور الانا ہے ایہ سب جھولی !
اسے اندر گذری انہاں عمر تمامی پوری
مت اس وچہ کجھ خامی ہو جائے ایہو فکر ودہایا
اس تھیں بچیو اس تھیں بچیو وڈا پاپ بتاون
دوجی تھانویں اوہ کجھ کرنا عیب بتاون بھارے
اوہ بھی انجیں مشرک تھیوے منع نبی فرماوے
پر لوکاں نے بتاں اگے ول ول سیس نوایا
شاہاں اگے عذر نہ کوئی ویکھ دیاں جھک جاون
کہندے لوکو انجہ نہ کرنا سبھنا نوں سمجھاندے
تے بنو اسرائیلیاں لوکاں ایہو جاتا راہا
پر اسلام نے اس بارول بھی منع پیا فرمایا
نال محبت پیغمبر نوں دل دا بھید سناوے
جیہڑے اپنے وڈیاں لوکاں سجدیوں دیہن سلامی
سن کر ہوئے حیران پیغمبر ہوندے چپ زبانوں
قبر میری تھیں گذر دجس دم ہو کے حالی آوارا
فرمایا بس ہن بھی ایہو کہاں تساڈے تائیں
بیوی اپنے خاوند تائیں سجدہ روا ہو جاندا
آنوندیاں ہی خدمت اندر ادبوں سیس نواوے
تک کے پچھیا پیغمبر نے ایہ کجھ اس دے بارول
شام اندر میں رومیاں دی ایہ ڈٹھی کارروائی
میں بھی حضرت اونجیں کیتا جیونکر اوہ دم بھردے
ابن ماجہ وچہ لکھیا ہو یا خبر کتابوں پائیں

ہاں جے باہجھ خدا دے سجدہ ہوراں جائز آیا ۔ بیوی اپنے خاوند اگے ہوندا سیس نوایا

اتناجرم شرک دے پاروں ڈرن پیغمبر سائے
کہندے باہجھ خدا دے سجدہ روا نہ کسے وغیرے

انجیں وچہ صفات الٰہی جس نے شرک وکھایا ۔ اوہ بھی انجیں مجرم بھارا پیغمبر فرمایا
یعنی جیہڑیاں صفتاں خوبیاں رب وچہ پایاں جاون ۔ اوہا غیراں دے وچہ منئے اونہیں بتایاں جاون
جس دم ربی صفت غیراں وچہ اسے طور الائی ۔ اوس تھیں شرک اوصاف الٰہی ظاہر ہوسی بھائی
یعنی اوہ اغیار تمام مولا نال ملائے ۔ پھر اوس اوتے ہی جم بیٹھے واحد ہے ہور وہائے
مثلاً علم الغیب دا مسئلہ صفت خداوند باری ۔ اوس دے بناں حقیقت اس دیوں خالی دنیا ساری
باہجھ خدا دے مول کسے نوں پتہ نہ اس دے پاروں ۔ اوہا جانے اوہا سمجھے اوہا واقف اسراروں
تے مرد کہنا بی ولی سب جانن غیب تمامی ۔ جیوں کاہن بنی اسرائیلیوں پیشہ ایہو مدامی
اگوں ہوون والیاں گلاں انجیں پئے سناون ۔ ایہو ہی گذران انہاندی انجیں کردے جاون
عرب اندر بھی ایسے لوکی پیشہ ایہا انہاندا ۔ کاہن نام سداون اپنا ایہ دستور جنہاں دا
کئی بہانے حیلے کرکے پیش گوئیاں پئے کردے ۔ فالاں اوتسیاں ٹونے ٹچے طورا ایہو ہر ہر دے
لوک انہاندی ہر اک تے ول توں وارے ہوئے ۔ طرح طرح دی سیوا خدمت متھیوں ہارے ہوئے
ایہ بھی وہم جے جن انہاں نوں غیب آکے بتلاون ۔ اوہا ایہ سب حال حقیقت وقت اوتے سمجھاون
حضرت کہیا ایہ وہم تمامی اس دا کجھ نہ پایا ۔ ایہ شیطانی خام خیالی دلوں خیال بنایا
بھی قرآن کلام خدا دی واضح کر سمجھاوے ۔ جیوں سورت انعام وچالے رب سچا فرماوے

عِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَآ اِلَّا هُوَ ط (انعام ۷)
کول اوس اللہ دے ہی ہن کنجیاں غیب دیاں نہیں جان دا اس دے بجا کوئی

رب دے ہتھ سبھ غیب دی کنجی اوہا ہی ایہ جانے ۔ اس بن ہور نہ مول کسے نوں ایہ ہتھ آئے خزانے
تے فرمایا پنج چیزاں دا باہجھ خدا دے کوئی ۔ جانے دوجا حال نہ ہرگز ختم کہانی ہوئی
پیٹ اندر ہے لڑکا یا کہ لڑکی ہوون والی ۔ کل کی ہوناں مینہ کد پونا تنگی یا خوش حالی
کتھے مرنا کیویں مرنا کد اس ویلے آنا ۔ تے کد روز قیامت ہوسی کیویں حال وہانا
ہور علاوہ اس دے ہیسن بہتیاں غیبی گلاں ۔ ایپر زور انہاں تے آہا ایہو ملیاں ملاں
اسے دا ہی علم انہاں نے دلوں پکایا ہویا ۔ اسے پاروں سب لوکاں نوں نال لگایا ہویا

انہاں واہی شوق لوکانوں پہلاں خبر ہو جاوئے
اسے پاروں کاہن لوکاں خلق بھلائی ہوئی

اسے دے متوالے پھردے ہر کوئی دوڑیا آوے
اپنی عقل فکر سبھ ماری لوکاں حال نہ کوئی

پاک نبی نے اس دے پاروں واضح کر سمجھایا
کسے قسم دا غیب نہ بندیاں نال کسے ورچہ پایا

بلکہ اپنی ذات دی بابت پیغمبر فرماوے
میں بھی ہاں محروم اس پاروں وہم گمان نہ آوے

ہک واری ہک بیاہ والے گھر حضرت آئے ہوئے
تے انصاری لڑکیاں اوتھے میل بنائے ہوئے

نال خوشی دے گاون سبھو سوہنے گیت سناون
گاوندیاں ہی الفت بھریاں ایہ کجھ لفظ الاون

وَفِيْنَا رَسُوْلٌ يَّعْلَمُ مَا فِيْ غَدٍ

تے ساڈے وچہ اک رسول ایسا آیا ہے جو جان دا ہے اگے دی بات

وچہ اساں اک نبی آیا ئے جو سبھ گل دیاں جانے
سن کر منع کیتا اس پاروں رب دے نبی یگانے

فرمایا انجہ کہو نہ بچیو بلکہ اوہا الاؤ
جہڑا پہلاں گانوندیاں آہیو اسے طور سناؤ

رب نے پاک نبی نوں ایہو خاص حکم فرمایا
تے ایہ مسئلہ واضح کر کے لوکاں نوں سمجھایا

قُلْ لَّآ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِیْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ (انعام ۵)

کہہ دے اے پیغمبر لوکانوں نہیں آکھدا ایں جے میرے کول خزانے اللہ دے ہیں تے نہیں غیب دیاں گلاں جاندا ہاں

کھلے طور کہو پیغمبر تسیں انہاں لوکاں نوں
میں نہیں کہندا ایہہ گل اڑیا ہر گز مول تسانوں

قبضے میرے رب سچے دے ایہن سبھ خزانے
تے نہ علم الغیبوں بینوں حاصل کجھ ہویا نے

ایہ سبھ صفت خداوند باری اسے دے ہتھ آیا
اوہا ہی ایہ جانے ہر دم اوسے دا ایہ پایا

زمیں آسماناں وچہ جو شے بھی اللہ مالک جانے
ہور کسے دا دخل نہ ایتھے نال اتنے خصمانے

ایہہ اک وڈی صفت خدا دی جے غیراں وچہ آوے
ایہہ بھی ہے اک شرک جو رب نوں ہر گز مول نہ بھاوے

اسے پاروں پیغمبر نے ہر واری فرمایا
شرکوں اپنا آپ بچاؤ ہے ایہ پاپ سوایا

جنہاں دعوے علم الغیبوں اوہ مجہول نمانے
دین دنی دے مجرم آخر دوزخ تہاں ٹکانے

دعوے تے اک پاسے جس نے وہم ذرا کجھ آندا
اوہ بھی وانجیا گیا حضوروں مول مراد نہ پاندا

اہل عرب و کاہن

عرب وچالے پاک نبی تھیں پہلے وچہ زمانے
غیب دانی دے مدعی کاہن آہے وڈے دانے

گلی گلی تے کوچے کوچے پھردے مکر چلائی
بیٹھے اپنے بت خانے وچہ دعوے بنھ خدائی

ہکڑوں ٹھکروں لوکاں تائیں خبراں پئے سناون
لوک بھی انہاں پچھے بھلے پھردے سیس جھکائی
انہاں دا بھی عرب نوا جے ہر تھاں سکہ جاری
پرجاں سب نے پاک نبی نوں دنیا اوتے آندا
ذکر توحیدوں ہر کوئی بندہ واقف ہوندا آیا
سمجھ گئے اوہ اصل حقیقت تے ہوئی روشنائی
گل کلام رہی اک پاسے تکناں برا بچھاتا
اوس دم سبھ وقار انہاں دا مٹ گیا قدرت پاروں
نالے سب پوجاری لوکی ہو گئے حال آوارا
لوکاں نے بھی دل دے وچوں ایہ سبھ وہم نکالے
مڑ ہویا رنگ ہور ہی آکے پھریا نواں زمانا
تاں اک دن اصحاباں کیتی عرض حضور نبی دے
جاہلیت وچہ کاہناں دے ول اسیں آہے سانجاندے
سن کر پاک نبی فرمایا ہن نہ ہرگز جانا
پھر کہندے اسیں پھیروں تھیں فالاں لیندے آہے
اس سببوں تسیں نہ اپنے چھوڑیا کرو ارادے
بعضیاں کہیا کاہن لوکی چیز نہیں کجھ کائی
فرمایا گل ایہہ بھی کجھ نہیں وہم سبھی شیطانی
ککڑی وانگوں کڑ کڑ کر کے کن انہاں دے پاوے
تے اس وچہ سو جھوٹ ملا کے اگے پچھے لا کے
بھی فرمایا بعضے ویلے ایہو شیطان تمامی
کاہناں نوں بتلاندے آکے اوہ اگوں سن سارے
جاہلاں وچہ کجھ ایسے بھی سن لوک مکار سیانے
عربی کہن عراف انہاں نوں پیغمبر فرماوے
ہووے نماز قبول نہ اوس دی چالی دیہاں پوری

ہور ہزاراں عذر بہانے رب دا خوف نہ کھاون
ہر حالت وچہ انہاں نوں پئی دل دی بات سنائی
ہر حالت وچہ ایہو وڈے انہاں دی گل ساری
تے قرآن ہویا آ نازل رب دے حکم سناندا
نال خدا دے انہاں سندا پورا میل ملایا
ہٹ گئے انہاں کاہناں ولوں دلوچہ نفرت آئی
بلکہ ہر برپائی پاروں برا انہاں نوں جاتا
بت خانے بھی اجڑے سارے چھٹے لوک آزاردوں
رہ گیا اکو نور محمدی ہر تھاں اوہ چمکارا
چھوڑ انہاں نوں لگ گئے شوقوں نبی محمد نالے!
ہر اک جگہ توحید مبارک اسے نال یرانا
کہندے نال عقید تمندی صاحب عقل سنجیدے
اپنے حال احوال انہاں تھیں سبھو پچھ پچھاندے
ہو گئی ختم انہاں دی سبھ مٹ گیا سب خصمانا
فرمایا ایہ وہم آہا اک تے سب پٹھے راہے
اسے طور کرو پئے شوقوں پہلیوں ودھ زیادے
اے پر بعضی بات انہاں دی سچ اساں ازمائی
اک مدھ گل اوہ سن کر اگوں اپنے طور زبانی
جھہڑے اوس دے دوست سچے انہاں نوں سمجھاوے
اپنا الو سدھا کر دے پئے گھٹا ودھا کے
گل فرشتیاں دی کوئی سن کے جیوں اوہ طور مداری
کئی قسماں دے جھوٹ ملا کے کرن بیان نکارے
دعوے کردے پتہ چوری دا اسیں دساں غائبانے
جو کوئی خبر اجیہی پچھن نوں کول انہاں دے جاوے
گویا وڈا عیب بتاوے ایہ بھی نبی حضوری!

علم نجوم جو غیب ذریعہ لوکاں پیا بنایا
اس دا سکھنا پیغمبر نے سخت منع فرمایا

حضرت کہیا کاہن کولوں جو کوئی پچھن جاوے
سچ پچھو اوہ منکر میتوں جو رب ولوں آوے

اسے طور رسول اللہ نے دسی کھول کہانی
جس تھیں مٹ گئے فال شگونے کاہن غیب دانی

علم نجوم بھی رہ گیا انجیں پکھیرواں دیاں فالاں
ہور اجیہے وہم نکمے ختم ہویاں سب چالاں

ہوگیا ٹھیک یقین خدا بن غیب نہ کوئی جانے
اوسے اوتے فیصلہ ہویا منیاں سب دنیا نے

ابطال قوائے مخفیہ بہ برکت آنحضرت علیہ الصلوٰۃ والسلام

ملک عرب دے رہنے والے بھانویں بڑے سیانے
پر وہماں دے مارے ہوئے اسے مگر وکانے

جادو سحر اوتے سب لیکھا ایہو اک سہارا
اسے نال حیاتی سبھو اس تے دار مدارا

جن شیطان ارواح خبیثہ غیبی توتاں سبھو
انہاں تے اعتقاد بھانویں نہ لبھن جے سبھو

دُکھ تکلیفوں بچنے کارن ایہو ویہن دوہائی
انہاں اگے نذر نیازاں انہاں نال لگائی

کئی قسم دے انہاں اگے چاہڑن پئے چڑھاوے
بھی قربانی ہر شے سندی جس دم ویلا آوے

ادب آداب انہاں دے اندر جو کوئی کمی وکھاندا
مٹ جاسی ایہہ دیہاں اندر اوہ سبھ بول مناندا

جس نے کسے مصیبت اندر کیتا اوروانہاندا
سمجھن فوراً اوس دا دکھڑا سارا ختم ہو جاندا

ایہ کجھ وہم انہاندا ایسی بن گیا خاص عقیدہ
اوسے تائیں بہتر جاتا جیونکر مل خریدا

ہن جو کجھ خلاف اہدے کوئی گھٹ ودھ سخن الاوے
اوسنوں جانن بڑا تماحی نیڑے کوئی نہ جاوے

تے جد نبی محمدؐ سرور دین اسلام سکھایا
پہلاں انہاں وہماں دا ہی کیتا آن صفایا

اکو کہیا خدا بن دوجیاں طاقت مول نہ کوئی
اوہا ہر اک شے تے غالب اسے دی گل ہوئی

ڈرو ہمیشہ اوس دے خوفوں اوسے نال لگاؤ
اوس دے ہوندیاں غیراں سندا ہرگز خوف نہ کھاؤ

اللہ سچا ہر شے اوتے ہر دم غالب جانو
جن چڑیلاں دا دِل اندر خوف نہ ہرگز آنو

جس ویلے دکھ درد کو ہووے تے کجھ پیش نہ جاوے
مولا اگے کرو دعائیں حل مشکل ہو جاوے

پھوکا پھاکی منتر تنتر گٹ تعویذ تے حیلے
جنہاں وچہ نہیں نام خدا دا سب فضول وسیلے

بناں خدا دے ناموں جس نے حیلہ کجھ بنایا
اس نے وڈا کفر کمایا مشرک نام دھرایا

چھوڑ خدا نوں غیراں اگے جو کوئی سیس نواندا
اوسنوں کجھ نہ حاصل ہووے اپنا قرب گھٹاندا

ایہو خیال مٹاون کارن ہر نماز وچالے
سورت فاتحہ پڑھدے شوقوں دائم اللہ والے

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ (فاتحہ)

اے جہان نوں پالنے والے اسیں تیری ہی عبادت کردے ہاں تے تیرے کولوں ہی مدد منگدے ہاں

کہندے اے رب پالنے والے دائم سبھ جہاناں / تیرے اگے ہی اسیں جھکدے تینوں سیس نواناں
تیری اسیں عبادت کردے تینوں ہی پئے من دے / تیرے اگے حاضر دائم سوڈے تن من دھن دے
توہیں غالب ہر شے اُتے تیرے نال سہارا / تیرے بناں نہیں کجھ حاصل ناں کوئی چلے چارا
توں راضی تے سبھ کجھ راضی حاصل سبھ مراداں / تے جے تیری نظر نہ ساں تے کجھ سنگ سات تھڑنہ ساداں
ہر اک مدد تیرے کتھوں منگاں ہر دم تیری یاری / توں ہی پالن ہار راکھا تیری ہی گل ساری
جس ویلے ایہ مومناں دے دل اٹھ گیا ہو سارا / نکلے دِل کتھوں وہم نکمے ہو گیا ٹھیک وہارا
تاں رب سحر طلسم جادو حق انہاں نوں فرمایا / گویا پردہ چا کے اوس دا اصلی رنگ دکھایا

وَمَا هُمْ بِضَآرِّيْنَ بِهٖ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَيَتَعَلَّمُوْنَ

تے نہیں اوہ جادو ٹوٹکے کرنے والے ضرر دیندے نال اس دے کسے نوں مگر اللہ دے حکم نال تے سکھدے نے یہودی

مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ؕ وَلَقَدْ عَلِمُوْا لَمَنِ اشْتَرٰىهُ مَالَهٗ

اوہ چیز جو نقصان دیندی ہے انہاں نوں تے نہیں نفع دیندی انہاں نوں تے واقعی جان دے نے اوہ جو خریدے گا اوسنوں

فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ

نہیں ہے واسطے اوسدے آخرت وچ کوئی حصہ

فرمایا جو جادو ٹوٹکے لوکی کرنے والے / نہیں نقصان پہنچا سکدے ایہہ کسے نوں بھی کسے حوالے
ہاں جس نوں رب آپ بچاوے یا دکھ درد لگاوے / اوہ گل وکھری اس دے تائیں مڑ نہ کوئی بچاوے
انہاں لوکاں دے جادو ٹونے مکر ٹھگر تے گلاں / مولا ہوندیاں کسے نہ لیکھے ایہ انجیں ٹرپلاں
اللہ والیاں باہجہ اللہ دے کوئی شے پاس نہ آوے / بلکہ ہر شے تیس نوادے سخن نہ غیر الادے
تے جنہاں نے چھوڑ خدا نوں غیراں دے سنگ لائی / انہاں اپنی جان ونجائی ہک شے کم نہ آئی
ایہ لوکی سبھ بھلے ہوئے جہڑے سکھدے ٹونے / ایہ کجھ ضرر نہ دیہن کسے نوں ناں ہوندے کجھ بھونے
ایہ تاں گھاٹا انہاں کارن تے بھاری رسوائی / ایتھے اوتھے دوہیں جہانیں انہاں جگہ نہ کائی
دنیا تے اک پاسے رہ گئی رب سچا فرماوے / آخرت انہاں کجھ نہ حصہ کیتا اگے آوے
جنہاں رب دا رستہ چھڈ کے ہور طریق نکالے / رب بیزار انہاں تھیں تے اوہ دائم مندے حالے
جادو ٹونے ٹوٹکے جو کجھ انہاں بنائے لیکھے / ایہ سب وہم خیالی جس دم نال دھیانے ویکھے

يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ (طٰہٰ ۳)

مصری جادوگراں دے جادو کتھیں اس نوں خیال ہویا جے اوہ دوڑ رہے ہیں۔

مطلب ایہہ جے جادو ٹونے محض اک خام خیالی
ہور نہیں کجھ اثر انہاں دا جاں گل ویکھی بھالی
بعض اصحاباں ایسے لوکی جانوں مار مکائے
تاں جے رعب انہاندا جھرٹا دل کتھیں ہی بیٹھ جائے
ثابت ہووے لوکاں تائیں ایہ ہے کس نتوانے
نالے جھوٹے دعوے سبھو جو ایہ کرن فسانے
کیوں جے انہاں اسے جھوٹوں خلقت سب ڈرائی
اوسے پاروں ہر اک اوتے پھردے رعب جمائی
جد اصحاباں اس گل سندا لیکھا سب چوکایا
پول گیا کھل سبھ انہاں دا اصلا نظری آیا
مڑ ایہ لوکی ڈر دے مارے کجھیں ڈھیندے پھردے
خطرے اندر جان نمانی قدم قدم تے گردے
ابو داؤد ولی نقل لیایا ہک اصحاب سو ہارا
خدمت پاک نبی دی اندر کردا عرض پیارا
کہندا اسیں جہالت اندر ایہہ جھڑ پھوک کریندے
سن کر حضرت اوسنوں اگوں عجب جواب ہک دیندے
دس اوہ کی کی منتر تیرا مینوں ذرا سنائیں
جیکوئی شرک والی بات نہیں اس وچہ تاں کجھ خطرہ ناہیں
تے جے کفر شرک دا اس وچہ لیکھا لگا ہویا
تاں ایہ بھارا عیب عزیزا بچنا لازم گویا
ہک اصحابی ہور اس تھانویں آکے حال سناوے
ہک بیمار سودائی تے جو فاتحہ پھونک کے آوے
کہندا حضرت فاتحہ پڑھ کے پھوک اسنوں ہیں ماری
ہوگیا اچھا اوسے ویلے رہی نہ کجھ بیماری
اس دے بدلے انہاں مینوں کجھ انعام دلایا
کیا ایہ جائز یا ناجائز تاں حضرت فرمایا
سبھ قسم میاں جھاڑاں پھوکاں ہین ناجائز آیاں
پر تیری گل سچی اس تھیں جائز سب کمایاں
فاتحہ دا دم جائز آیا اس وچہ عیب نہ کائی
بدلہ بھی مڑ جائز اس دا ایہہ سبھو بھلیائی
انجیں ہی اک ہور صحابی ذکر حدیث سناوے
جیونکر حضرت اس دی بابت اس ویلے فرماوے

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ الرُّقَى وَالتَّمَائِمَ وَالتِّوَلَةَ شِرْكٌ (ابو داؤد - ابن ماجہ)

بے شک جھاڑ پھونک۔ گنڈے میاں بیوی چھوڑانے دے تعویذ شرک ہیں۔

جھڑ پھوکاں تے ٹوٹکے جس تھیں میاں بیوی چھڈ جاوے
ایہ بھی ہے اک شرک جدھے تھیں منع نبی فرماوے
ایہو صحابی جنہاں دا ایں پچھے ذکر لیایا
جنہاں اپنا دل دا قصہ وچہ حضور سنایا
انہاندے گھر ہک مائی بڈھڑی کریا کردی آہی
کئی کماں وچہ نال انہاندے ایہ دم بھردی آہی
پر اجے اسلاموں اسنوں پورا درک نہ آہا
پچھلیاں رسماں عادتاں اُتے اوس بنایا راہا
اک دن اس صحابی دے گھر ہوگیا ماندہ کوئی
اس مائی اک ٹونا کرکے دھاگا بنھ دتوئی

اچراں تائیں ایہ اصحابی گھر تشریف لیاون
آ ڈھو نے دھاگا بدھا متھے تے وٹ پاون

اوسے ویلے پھڑ کے ہتھوں سارا توڑ ونجایا
تے اوہ سٹ زمیں تے اگوں جوشوں آکھ سنایا

عبداللہ دا گھر تے نالے خانداں اوس دا سارا
ہے شرکوں بیزار تے ایں تھیں اس دا دور کنارا

بھی فرمایا پاک نبی تھیں سُنیاں جو فرماندے
جھاڑاں پھوکاں گنڈے ٹوٹکے سبھ گناہ بتاندے

ہور جو میاں بیوی اندر پھوٹک پاون والے
ایہ بھی سبھو شرک تے بدعت دین ونجاون والے

مسلماناں لوکاں کارن ایہ ناجائز سارے !
انہاں کولوں بچ کے رہنا ہی ایں مقصد بھاوے

جد دتی انہاں ایہ مسئلہ سارا گھر وچہ بیٹھ سنایا
انہاں دی بیوی نے اگوں ادبوں سخن الایا

عرض کرے وچہ اکھاں میریاں پیے گیا کجھ اکواری
جس تھیں چھم چھم دردوں میرے پانی ہو گیا جاری

تاں میں ایہو ٹونا کیتا ٹھیک طرح ازمایا
پانی ہو جاندا بند میرا تے آرام سوایا

یعنی جد تک کر دی آہی بند رہندا سی پانی
جس ویلے چھڈ دیندی پھیر مڑ اوہا حال پچھانی

سُن کر انہاں نے فرمایا سوہنا سخن سنایا
اپنے ٹھیک ایمان سچے دا پورا جوہر دکھایا

کہیا ایہہ شیطانی گلاں جنہاں دا اثر نہ کائی
ہاں اوہ پڑھو جو پیغمبر نے ہے دعا سکھلائی

اکھیاں تیریاں نوں جس ویلے ہو گئی ایہ بیماری
پاندیوں پانی اکھیاں دے وچہ پڑھدیوں ایہ ہر واری

اسے لوکاں دے پالنے والے دور کر ایہ دکھ میرا
توہی صحت بخشن والا فضل کرم سب تیرا

جد تک توں شفا نہ بخشیں نہیں خلاصی مینوں
ایہ دکھ درد ہٹاون سبھو طاقت ہمت تینوں

ایسی بخش شفا جے اگوں رہے نہ مول بیماری
ہووے ختم کہانی اس دی جان تھیوے سکھیاری

جنہاں کول نبی دے رہ کے نور ایمانوں پایا
اونہاں اوسنوں سچ کر جاتا اوہنجیں کر دکھلایا

وہم خیال پرانے جہڑے اونہاندے دل بھانے
کلمہ پڑھدیاں ساتھ تمامی باہر نکل سدھانے

بے شک رب نبی نے جو کجھ طور طریق سکھایا
اسے نال نجات اوہا ہی سب تھیں بہتر آیا

اہالیان عرب و اوہام و خرافات و ابطال آں

عربی لوک کفر شرک وچہ حددوں لنگھے ہوئے
جس تھیں سے قسماں دیاں وہماں جکڑے گندے ہوئے

اسے شرکوں وہم انہاں وچہ ہو گئے لکھ ہزاراں
جنہاں اوتے سہارا رکھن تے ایہو گفتاراں

فالاں ٹونے تے اک پاسے وہماں حد ہو کائی
جس دی بابت پیغمبر نے واضح طور کہیائی

لَا عَدْوٰی وَلَا طِیَرَۃَ وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةَ (ابوداؤد وابن ماجہ)

نہ کوئی چھوت نہ ہے بدفالی ناں سپ ایسا کوئی
جو وچ پیٹ دے بھکھ لگاوے محض مصیبت ہوئی

آکھیا نہ کوئی چھوت ہے نہ کوئی بدفالی پیش آوے
ناں پیٹ اندر سپ کوئی ایہا جہڑا بھکھ لگاوے

نہ مُردے دی کھوپری وچوں آوے اُڈ پرندہ
ناں اوہ غوغا شور مچاوے ناں کوئی خبراں دیندا

عرب اندر ایہہ وہم قدیمی جو کوئی قتل ہو جاوے
تے مڑ اسدے حالے قبرے اوہ دفنایا جاوے

تاں مڑ اس دی کھوپری وچوں نکلے اِک پکھیرو
رولا کھولا پاندا پھردا اس دے چار چوفیرو!

کہندا اگو راہدی دے اندر سخت اندھیرا چھایا
دیوا بالی کرو روشنائی اوہ ڈاڈھا گھبرایا

دیوا کی جے خون اُہدے دا بدلہ لیتا جاوے
تے دشمن بھی اُسے حالے دُکھ تکلیفاں پاوے

پیغمبر فرمایا ایہہ سب دِل دا وہم تمامی
نہ کوئی ایسا ہووے پکھیرو جس دا ایہ کم ناحی

ایس طرح دا بدلہ لینا مول نہ جائز آیا
ناں روشنائی ناں اندھیرا بھلا اندا سبھ پایا

ہور روایت پیغمبر تھیں ہک اصحاب لیاوے
لینی فال پرندیاں پاروں لیکھے کسے نہ آوے

اُڈے پرندہ یا اوہ بولے فال اُہدے تھیں لیناں
لیکاں پا کے کینکر سُٹنا یا ایہہ مکر کریناں

حضرت نے فرمایا ایہ سب وہم خیال شیطانی
انہاں اوتے ہو کے رہنا وادھے دی بدنامی

ہک اصحابی کہے روایت پیغمبر فرماندا
فال نکالن والا بندہ مشرک شرک کماندا

ایہا صحابی کہے اسیں سب سمجھی ایہ بریائی
اللہ اوتے ہی بھروا سہ اوسے نوں وڈیائی

ہور پچھتر بھی فرماوے رب دا نبی پیارا
ایہ بھی کجھ نہیں وہم اک دِل دا اس تھیں کرو کنارا

انجیں غول بیابانی دا وہم جو انہاں پکایا
ایہ بھی دھوکہ دل دا سارا حضرت نے فرمایا

نہ کوئی غول نہ طاقت ایسی جو مارن انساناں
تے جے ہوون تاں بھی ناہیں انہاندا کجھ باناں

بحیرہ سائبہ جانوراں دے جھڑے آہے پجارے
اوہ بھی پیغمبر فرماوے وہم نکمے سارے

مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَّلَا سَائِبَةٍ وَّلَا وَصِيلَةٍ وَّلَا حَامٍ (مائدہ ۱۴)

نئیں کیتا اللہ نے بحیرہ سائبہ وصیلہ تے حامہ تھیں

بحیرہ سائبہ وصیلہ حامہ نہیں کجھ رب بنائے
جویں انہاں نے اونہاں بابت دِل وچہ پکائے

بحیرہ اوس بچے نوں کہندے بھلے عقل فکر دے
کھاڑ کے کن اوہ بت دے اگے نذر نیازوں دھردے

تے جو نام بتاں تے چھڈن جانور اپنے پالے
اینہاں تائیں سائبہ کہندے مشرک لوک نکارے

بعضے لوکی منتاں من دے جے نر بچہ ہویا
اوس نوں بت دی نذر کریساں نال محبت گویا

تے جے بچہ مادہ ہووے اوسنوں کول لکھیاں
تے جے نر تے مادہ ہوون دونویں ہی اک واری
اس دا نام وصیلہ رکھیا بت دی پوجا کارن
حامی اوس اوٹھنی نوں کہندے جو دس بچے جن دی
اس نوں بت دے نام دے اوتے کرن آزاد تداہیں
ہور علاوہ اس دے آہے وہم انہاں وچ بھارے
نہ کجھ اصل انہاندا آہا تے ناں گل کتھ کائی
پیغمبر نے انہاں گلاں دا کیتا آن صفایا
عرباں وچ تے اسے بارول کئی گلاں ہو آئیاں
ہک ایہ خیال جے وڈا بندہ جس ویلے مر جاوے
پیغمبر دا صاحب زادہ ابراہیم ع سوہارا
تدوں گرہن سورج نوں لگا لوکاں آکھ سنایا
پیغمبر نے سنیاں ایہ تاں سارے لوک بلائے
فرمایا آئے لوکو سن لو اس دا اثر نہ کائی
کسے دے مرنے اوتے ناہیں لگے گرہن انہائیں
ایہ اک کم علمی دے بارول انہاں وہم پکایا
دوجا خیال جے اک سپ تائیں جیکوئی بندہ مارے
اوس بندے تے حملہ کر کے کرن ہلاک اٹھائیں
اک دن حضرت مسجد دے وچ ڈیرا لائے ہوئے
تد اصحاباں کولوں پچھے رب دا نبی پیارا
عرض کرن اساں خیال ایہو سی دلوں پکایا ہویا
شخص بڑا کوئی پیدا ہووے یا کدھرے مر جاوے
حضرت کہیا اس حالت وچ ٹٹن نہیں ستارے
چھوٹا بچہ جاں کوئی جمے اوس دے نجہ مرہانے
اس گل کارن جن نہ کوئی اوسنوں آن ستائے

تے نر تائیں نال ادب دے وس بت نوں نجہ دیسیاں
دو ہانیوں رکھ لیندے انجیں رسم گئی ہو جاری
رب نوں چھوڑ اسے دیاں کافر ہر دم لافاں مارن
تے اوہ بوجھ سواری لائق تکدی بن دی تن دی
ایہہ کجھ شرکوں رسماں آہیاں عرباں وچ اوتھائیں
ایہ بتاں دی پوجا بارول کر دے لوک نکارے
انجیں بے عقلی دے بارول اونہاں بات بنائی
کجھ نہیں ایہ اک وہم دلے دا واضح طور الایا
جہڑیاں لوں لوں وچ انہاں دے اچھی طرح سمایاں
جن یا سورج نوں اس ویلے آن گرہن دباوے
امر اللہوں چھوٹی عمر دل ہوندا فوت بے چارا
ایہ گل اسے بارول ہوئی رب نشان دکھایا
مسجد وچ اکٹھے کر کے خطبہ عام سنائے
ایہ لیکھے سب قدرت سندے اوسدی کارروائی
ایہ تاں اوس دے بھانے اپنے جیونکر چاہے سائیں
جس تھیں پیغمبر نے مسئلہ واضح کر سمجھایا
دو سپ اس دی تھاؤں آون کر دے شور کوکارے
جس نے ماریا سپ انہاندا بدلہ لین اوسائیں
ٹٹا اک اسمانوں تارا شان بنائے ہوئے
جاہلیت وچ اس دی بابت کیا سی خیال تمہارا
اسے اونے سارے عرباں ذہن لگایا ہویا
تدوں ستارا ٹٹ اسمانوں اپنی چمک دکھائے
ایہ نظام خدا دا اپنا جویں چاہے سنوارے
لوہا اوسنرا رکھن سمجھو اسے مگر دکانے!
یا کوئی ہور مصیبت ایسی اس دے سر نہ آوے

حضرت مائی عائشہ صاحبہ رضی اللہ تعالےٰ
عالم فاضل حرم نبی دے جیندی شان دوبالا

ڈٹھو نے انجہ اُشتر ادھر یا عورت کیسے سر ٹانے
جُھک کے سٹیا باہر اوسنوں تے مُڑ ایہ کھیانے

پیغمبر ایہ گلاں آہے نہیں پسند کر بندے
جن چڑیلاں وہم تمامی نت اسانوں کہندے

نظر بُری تھیں بچنے کارن جاہل عرب بیچارے
اونٹاں دے گل گرمت پاندے ڈھونڈن پئے سہارے

پیغمبر نے اس پاروں بھی سخت منع فرمایا
ایسا کرنا جائز ناہیں ایہہ شیطانی وایا

ایہ حالت تک اصحاباں نے ایسے وہم نکالے
اکو اللہ نال لگا کے کیتے نور اجالے!

وہموں شرکوں سبھ صحابی ہو گئے پاک نورانی
صاف عقیدہ حاصل ہویا آیا لطف ایمانی

انہاں لوکاں اسے پاروں اصل مراتب پائے
اسے پاروں شان صحابی انہاں نوں ہتھ آئے

جن چڑیلاں بھوتاں والا جو سی وہم پرانا
ہکی جلوے پاک نبیؐ دیوں کر گیا کوچ ٹکانا

بلکہ ایسیاں چیزاں سبھو تابعہ اندر آئیاں
نال انہاں دے لگ دے انہاں دلی مراداں پائیاں

بے شک جس دل شوق محمدی نالے حب سمانی
اوہ ہر شے تے غالب ہویا اوسنوں خوف نہ جانی

سپ اٹھوہیں گِدڑ بلے اس دے کول نہ آون
نہ کجھ اثر انہاں دا ہووے نال اوہ مول ڈراون

جنہاں لوکاں نال اللہ دے دل تھیں لائی ہوئی
انہاں تائیں اس خلقت دا خوف نہ رہ گیا کوئی

ہاں جنہاں نے اس دے نالوں اپنی سنگت توڑی
اوہ بےچارے اوگن ہارے پھر دے حالت چھوڑی

عربی لوکی جس دم آہے مارے انہاں خیالاں
اوس دم ہر شے انہاں تائیں کیتا وانگ بیحالاں

تے جس ویلے نال نبی دے لائیو نے یاری
اوس دم ہر تھاں عزت ہوئی پا گئے برخورداری

مسئلۂ شفاعت و حقیقت آں

شرک اک ایسا پاپ نہ جس تھیں ملے نجات کداہیں
اس تھیں بچنے کارن حضرت کیتا وعظ سدائیں

مڑ بھی جس دم ڈٹھا غوروں کئی شاخاں نکل آون
جنہاں اوتے لگ کے لوکی اپنے حال ونجاون

مسئلہ ہک شفاعت والا ایہ بھی رنگ لیایا
عرباں اتے عیسایاں اس تے ہور ہی رنگ چڑھایا

انہاں دنیا اوتے ڈٹھے حاکم جابر بھارے
جنہاں تیکن پہنچن مشکل باہجھ وسیلے کارے

کہن غریب رعایا تائیں ایہ حق آیا ناہیں
شاہ نوں کرے سفارش ساڈی یا ونجہ کہے وسائیں

اوس تیکن تے اوہا دیسی جو اس دا نگوں ہوسی
یاں کوئی خاص حضوری اس دا جو ونجہ کول کھلوسی

اوس حضوری دی خوشنودی آہی منظور انہاں نوں
ہر حالے پئے سیوا کردی اس دی نالوں جانوں

اسے یاروں دیوتیاں تے بتاں پتھراں تائیں
اوہنوں سیس نواندے نالے راضی کرن انہائیں

جے کوئی پچھے انج کیوں کردے ایہ پتھر منہ کالے
اگوں آکھ سناون اوسنوں اوہ بدبخت رذالے

هٰؤُلَاءِ شُفَعَاءُنَا عِنْدَ اللّٰهِ (یونس ۲)

ایہو ہی سفارشی ہین اساڈے اللہ دے کول

اس کارن اسیں پوجئے ایہو کرن سفارش ساندی
اللہ دی درگاہے اندر جیونکر خوشی انہاں دی

پیغمبر نے سن کے ایہ گل ڈاڈھا بُرا منایا
تے انہاں نوں اس گل سندا مطلب سب سمجھایا

پر جد ایہ کبھی ناں اوہ سمجھے ناں اس پاسے آئے
پچھیا کیوں ایہ فیر انہاں نے ایہ الفاظ الائے!

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللّٰهِ زُلْفَىٰ ٥ (زمر ۱)

اسیں انہاندی پوجا اس واسطے کردے ہاں جے ایہ سانوں اللہ دے کول لے جادن گے

پوجا اسیں انہاندی کردے اس کارن ہر حالوں
اللہ نال ملاوسن سانوں ساڈے نیک اقبالوں

کول اللہ دے پوچن سندا ایہو اک سہارا
اسے یاروں روز حشر مت ہوجاوے چھٹکارا

انہاں باجھ نجات نہ سانوں ناں آرام کداہیں
ایہ راضی تاں سب کجھ راضی بخش لیسی رب سائیں

ایہو حال یہوداں سندا اسے مگر وکانے
اسے غلطی اوتے اوہناں کیتے پئے مجبورانے

اوہ کہندے سن اسیں ہاں لوکی اسرائیلی سارے
ایہ سب خاص خدا دے اپنے نالے بہت پیارے

دنیا اوتے خاص قبیلہ ایہو رب بنایا
اسے وچوں پیغمبراں دا سلسلہ خاص چلایا

جیوں اوہ نبی پیارے رب نوں انجیں ایہ بھی پیارے
ایہ بھی اوہا درجہ رکھدے اس دے وچ دربارے

جے دکھ درد مصیبت کوئی انہاں اوتے آئی
یا کوئی ہور زیادہ اس تھیں ایسی کار ردائی

ایہو مقرب بزرگ لوکی آکر مدد کریسن
وقت آیا تاں اللہ کولوں ایہو آن چھوڑیسن

اسے یاروں نازاں آہے پھردے گلاں کردے
اسے پاروں کسے گناہوں اوہ نہ مول ڈردے

نَحْنُ أَبْنَاءُ اللّٰهِ وَأَحِبَّاؤُهُ (مائدہ ۳)

اسیں خدا دی اولاد تے اس دے پیارے ہاں

اسیں خدا دے بیٹے بیٹیاں نالے خاص پیارے
ساڈے اوتے رحمت اوس دی بخش لیسی دربارے

ایہ کجھ رشتہ ہوندیاں سانوں کس تھیں خطرہ آوے
پر اللہ اس گل دی بابت انہانوں فرماوے!

بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ (مائدہ ۳)

بلکہ تسیں بھی اللہ دی مخلوق ہو ایہہ اوسنوں اختیار ہے جس نوں چاہے بخشے جس نوں چاہے عذاب دیوے

ایہ گل غلط تساڈی سبھو نال اس دا کجھ پایا
تسیں اوہدی مخلوق ہو سبھو جیوں جگ ہور بنایا

جیونکر دوجیاں قوماں انجیں تسیں بھی سبھو آئے
اس وچہ کجھ وڈیائی ناہیں جو تساں وہم پکائے

سب اختیار اوسے نوں حاصل تے اوہ سبھ دا سائیں
اوس اگے دم کیہڑا مارے تے طاقت کس تائیں

جس نوں چاہے بخشے فضلوں کرے صاف گناہوں
دیوے عالی درجہ اوسنوں الفت بھری نگاہوں

کوئی نہیں اس دے کیتے اوتے سخن الاون والا
نہ کوئی اتنی جان کسے دی سخن کرے دوبالا

انجیں جس نوں پکڑے غضبوں دیوے مار سزائیں
ایہ بھی اوس دی مرضی اپنی دخل کسے دا ناہیں

ہر حالت وچہ اوہا مالک اس دے ہتھ سب گلاں
کی حق تسیں ایہ سخن الاؤ مارو ہتھ بھلاں

مڑ بھی اسے طور اوہ ظالم رستہ بھلے ہوئے
اپنی ہٹ دے پکے اپنی ضد تے سخت کھلوئے

لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّآ اَیَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ (آل عمران - ۳)

دوزخ دی اگ سانوں کجھ دہاڑے ہی چھوئے گی

کہن اول تے اگ دوزخ دی سانوں چھوسی ناہیں
جے چھوسی تے کجھ دہاڑے مڑ اوہ حال اسائیں

کسے گناہوں ساڈے اوتے اس دا بھار نہ آوے
اسیں پیارے اس دے سانوں آپ جنت لیجاوے

غَرَّهُمْ فِیْ دِیْنِهِمْ مَّا كَانُوْا یَفْتَرُوْنَ ۝ (آل عمران - ۳)

ایہ لوک اپنے دلوں بنا کے جہڑا جھوٹا عقیدہ گھڑ بیٹھے نے اوہ انہاں دے مذہب دے بارے انہانوں دھوکا دے رہیا اے

رب فرماوے ایہ گل انہاں دلوں بنائی ہوئی
انجیں بھاری غلطی لگی آس ودھائی ہوئی

ایہ تاں کسے نہ لیکھے پڑے ناں کسے گنتی آوے
انجیں قوم یہوداں دائی دلوں خیال بناوے

اڑیا ایہ اک دھوکا وڈا انجیں وہم پکایا
انجیں مذہب اپنے دے اوتے داغ نکما لایا

سب انسان برابر اوس دی ہیں مخلوق تمامی
سبھناں اوتے حکم الٰہی ہول نہ کدھرے خامی

سبھناں کولوں پچھیا ویسی جو جو انہاں کمایا
سبھناں اپنے کیتے سندا دسناں حال وہایا

نہ کوئی ہے اولاد خدا دی نہ کوئی انجہ پیارا
نہ اس ایسا کیستا کوئی جیوں ایہ خیال نیارا

اوہ واحد بے مثل الٰہی جیوں چاہے فرماوے
کس دی طاقت اوس دے اگے ایسا عذر لیاوے

جس دے عمل چنگیرے ہوئے اوس دی اوتھے ڈھوئی
نہیں تاں در در پھرے بے چارا پچھے بات نہ کوئی

اسرائیلیاں دیاں اوہ گلاں لیکھے کسے نہ آون
کیتے اپنے دا ہی اوتھے بدلہ سبھو پاون

انجیں عیسائیاں غلطی لگی رستہ بھلے ہوئے
چھوڑ توحید تے واحدانیت اوجھڑ ونجھ کھلوئے

آکھن اس دنیا دے اُتے جو بھی بندہ آیا
اوس اپنا اکلوتا پُتر عیسٰے نبی پیارا
جس تھیں مرڑا ایہ بندے سارے ہو گئے پاک گناہوں
پھر ایہ خیال جے عیسٰے نوں رب ایہ اختیار وتائے
انجیں جانشین جو اس دے طاقت اوہا انہانوں
دنیا اُتے جنہاں اُتے نظر انہاں فرمائی
انہاں نوں بھی ایہو ہی حق رب عطا فرمایا
دو جگ اوس دے بیراں کھلے اوسنوں ہار نکوئی
تاں ہی عیسائیاں دے سینے ہے سپ لیٹیا ہویا
جانشیناں جس بندے تے ایہہ احسان کمایا
اسے پاروں نیکیوں بدیوں انہاں سار نہ کائی
فرمایا ایہ سبھو لوکی ملزم مجرم بھارے
طبعی طور گناہی سبھو جس دم لیکھا لایا
انہاں گناہاں بدلے کیتا اوہ قربان سوہارا
بخش لئے رب رحمت پار مِل پہنچتے سبھے راہوں
بخشے عیب گناہ اوہ جس دے رب اوہ بخش لیتا سے
کوئی نہ پچھے انہاں بخشن ایہ سب لوک جنہانوں
روز حشر نوں فیر خداوند پچھے انہاں نہ کائی
جس نوں بخش دتا مرڑ اوس دا ہو گیا شان سوایا
اوہ ہویا مقبول ربانا ہر تھانویں مِل جوئی
بن گیا ایہو عقیدہ مذہبی ایہو خلاصی گویا
بخشیا گیا اوہ دوہیں جہانیں جنت ڈیرا لایا
پر پیغام محمدی ایہ گل واضح کر سمجھائی!
جنہاں ایہ عقیدہ رکھیا اوہ ہی پاپی سارے

اِتَّخَذُوْٓا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ (توبہ-۵)
پکڑ لیا انہاں عیسایاں نے عالماں اپنیاں نوں تے درویشاں اپنیاں نوں اپنا خدا اصل خدا نوں چھڈ کے

انہاں نے تے چھوڑ خدا نوں ہور ہی رب بنائے
پیا انہاں دا اوہی مقامے ورجہ شان نہ کوئی
اللہ باہجہ گناہ اساڈے کوئی نہیں بخشن والا
اوسنوں چھوڑ دوئی جے ملئے اوہ دوئی کم نہ آوے
فیر ایہ خیال عیسائیاں دے دِل روز حشر جد آؤناں
دو تویں بہ کے خلقت سندا عدل انصاف کریسن
اس دی بھی تردید خدا نے کھلے طور سنائی
اے عیسٰے کیا لوکاں نوں تساں ایہ گل آکھی آہی
سُن کر عرض کریسن عیسٰے یا رب سچیا سائیاں
میں تے ایہ تعلیم انہانوں مول نہ دتی آہی
تیرے کھتیں کوئی بات نہ اوہلے توں ایہ سبھ کجھ جانیں
عالم تے درویش جو اپنے انہاں نال لگائے
ناں ہی عملاں باہجہ انہاں دی ہونی کدھرے ڈھوئی
اسے نوں ایہ طاقت حاصل اوہا حق تعالٰے
کیتی کتری روہڑ ونجاوے پاسے کسے نہ لاوے
سچے پاسے عیسٰے نوں رب اپنے نال بٹھاؤناں
جیونکر مرضی تیویں سبھناں پورے بدلے دیسن
عیسٰے کولوں محشر نوں ایہہ پچھسی ذات خدائی
منوا اساں ماں پتراں دوہاں چھڈ کے ذات الٰہی
جو تدھ کہیا میں انہاں تائیں باتاں اوہا سنائیاں
اکو ذات الٰہی دس کے کیتی دور سیاہی!
ہُن اکوں تو مالک جیویں لائیں پیا ٹکانیں،

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۚ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ

جے توں سزا دیں انہاں نوں پس بے شک اوہ لوک بندے ہین تیرے جے توں بخشیں انہانوں

فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ (مائدہ ۱۲۰)

تے توں ہی سب کجھ کرنے والا عزت والا تے غالب حکمت والا ہیں

جے سزا دیویں تو انہاں تد تیرے اوہ بندے
اتے بخشیں رحمت پاروں عیب انہاندے ہندے

توں سب کجھ کر سکنا ئیں ربا تیرے ہتھ وچ شاہی
ہر شے اوتے توہیں غالب تیری ذات الٰہی

اس آیت دا مطلب ایہو جس دم سوچیا جاوے
سزا جزا سب رب دے قبضے اوہا کرم کماوے

اس دے اندر اوس دے باہجوں دخل کسے دا ناہیں
اوہا جانے حال حقیقت اوہ سمجھے اس تائیں

ایہو حالت بت پرستاں ایہو خیال انہاں دا
بت ہی مالک وچ جگ بندے تے سبھ کم بتاں دا

ہر اک چیز انہاں دے قبضے کوئی نہیں ہوڑن والا
بخشن یا نہ بخشن ایہو سکھ دکھ دند کشالا

موت حیات تے رزق وغیرہ انہاں دے ہتھ آیا
گھٹ ودھ چنگا مندا جیویں نہیں کسے دا پایا

جس نوں انہاں بخشیا ایتھے اپنی شفقت پاروں
اوہا او تھے بخشیا ویسی قیسی دور ازاروں

گویا جس دی انہاں کیتی کجھ سفارش جا کے
اوہا سدھا جنت ویسی کوئی نہ ہوڑے ہٹا کے

بت پرستاں بتاں اوتے رکھیا سب سہارا
ایہو شفیع بخشاون والے انہاں درجہ بھارا

مدت تھیں ایہ لوکی آہے پھاتھے ایس خیالے
بتاں نال لگائی ہوئی انہاں ہتھ بے حالے

پر جس ویلے نبی محمدؐ آ کے وعظ سنایا
تے انہاں دا بھانڈا بھن کے سارا راز بتایا

فرمایا ایہہ بت نکمے محض پتھر منہ کالے
کیا پرائی اپنے کتیں بھی ایہ عاجز بے حالے

اپنے دل دی دس نہیں سکدے نال سن دے گل کاقی
کدن کسے دی کرن شفاعت کون منے ایہ بھائی

اللہ باہجھ نہ دوجا کوئی جو بخشے گنہ گاراں!
اوہا ہی ہے مالک سب دا عاصیاں نیکو کاراں

اوس دے رعب وقار اگے سب دنیا عاجز ہوئی
جتھے اوس دا ڈیرا او تھے پہنچ نہیں سکدا کوئی

استغفار ہزاراں واری اسیں گناہی پاپی
نال گناہاں بھری جھاندی عملاں والی کاپی

رب وا اوہ چھڈ کس دے اگے عرض سوال سنائیے
کتھوں اپنا مطلب پائیے دل دے روگ گنوائیے

بار خدایا میں عاصی تے کرم کما اک واری
مت ہووے حل مشکل میری تھیوے دور خواری

تیرے بناں نہیں مشکل میری حل کوئی کرنے والا
تینوں ہی ایہ طاقت ساری تیری شان تعالیٰ

صدقے ذات اپنی دے مینوں کڈھیں ترگ گناہوں ۔ صاف ہو جاوے رستہ میرا فضل ہووے درگاہوں
اللہ ہی ہے بخشن والا اس بن ہور نہ کائی ۔ بت نمانے دوزخ جانے وادھے دی رسوائی
ایہ تاں نری جہالت جس دا اصل اصول نہ لبھے ۔ تاں ہی رب نے پول انہاندے کھول وکھائے سبھے
فرمایا ایہ کافر جنہاں رب نوں چھوڑ بھلایا ۔ غیراں تے نت آس لگائی جنہاں کجھ نہ پایا
پر نہیں مول شفاعت سندا کجھ اختیار انہانوں ۔ ایہ بے بس بے خبر بیچارے سدا خموش زبانوں
ہاں اوہ حق شفاعت والا ہے دکھ دا ہر حالے ۔ جس نے حق شہادت دتی جانے سمجھے نالے
اک خدا اوسے باجھوں ناہیں ہور اجیہا کوئی ۔ اوسے دے سبھ قبضے قدرت اس بن کتے نہ ڈھوئی
اوہا خالق اوہا مالک اوسے دا جگ سارا ۔ اوسے دین اسلام سکھایا کرم کمایا بھارا
پھر فرمایا حق شفاعت اوسے تائیں آوے ۔ جس نے من لیا اک اللہ جیہڑا رحم کماوے
رب نوں چھڈ کے جھوٹھیاں تائیں اسیں خدا بنایئے ۔ تے مڑ قہر مصیبت اندر جس ویلے پھس جایئے
اوس دم کون سفارش کرسی کیہڑا آن چھڑاسی ۔ باہجھ خدا دے فضلوں ناہیں بنے کوئی بھی لاہی

بعض کفار فرشتیاں سندی پوجا کردے آہے
تاں جے ایہو وجہ بخشاون لاون سدھے راہے

ایہ بھی رب نوں مول نہ بھاوی غلط آہی گل ساری ۔ تاں ہی وچ قرآن مبارک ذکر کرے رب باری

وَكَمْ مِّنْ مَّلَكٍ فِى السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِىْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا اِلَّا
تے کتنے فرشتے ہیں وچ آسماناں دے جے نہیں فائدہ دیندی شفاعت اوہناندی
مِنْۢ بَعْدِ اَنْ يَّاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَرْضٰى ۝ (نجم۔۲)
کسے چیز دی ایپر بعد اس دے جے اجازت دیوے اللہ واسطے اوس دے جس نوں چاہے تے پسند کرے

اسماناں تے کئی فرشتے رب سچا فرماوے ۔ نہیں سفارش انہاں سندی فائدہ کجھ پہنچاوے
آپ مجال کسے دی ناہیں کرے جے ایسی کاری ۔ ہاں جس نوں رب آپ نوازے اوسنوں برخورداری
بناں اجازت اوس ناہیں حق کسے نوں آیا ۔ جو درگاہے عرض سناوے رکھے شان سوایا
اللہ دی درگاہے اوس دی روا شفاعت ہوئی ۔ جس نوں قرب حضوری حاصل دکھ تکلیف نہ کوئی
تے جنہوں ایہ بات نہ حاصل ناں کوئی آشنائی ۔ اوسنوں کون اجازت بخشے دیوے وجہ صفائی
رب فرماوے کفاراں نے چھوڑ اساڈے تائیں ۔ دوجے لوک شفیع بنائے پے گئے اوجھڑ راہیں
ایہ اوہ کجھ اختیار نہ انہاں عقلوں فکروں عاری ۔ ایہ کی کرن سفارش کہی مت انہاں دی ماری

جیہڑے لوکی ایسے ہوون ہے کی حق انہاں دا — ایہ بیچارے عقلوں ہارے کون انہاں لڑ لاندا
ایتھے عقل فکر بن ناہیں گل کتھ بن دی کائی — کیوں کفاراں غلطی لگی اتنی بھنڈی پائی
روز قیامت مولا سچا انہاں نوں فرماسی — تے سارا کرتوت انہاں دا سامنے کھول وکھاسی

وَمَا نَرٰی مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فِيْكُمْ شُرَكٰٓؤُا (انعام - ۱۱)

تے نہیں ویکھدے اسیں نال تساں دے سفارشی تساڈے جیہڑے خیال کردے آہیو تسیں بے شک اوہ وچ تساڈے خدا دے شریک ہین

نہیں تکدے اسیں نال تساڈے اوہ سفارش والے — جیہڑے تساں شریک خدا دے اس دے نال سنبھالے
اج وجود انہاں دا ناہیں ایتھے نظری آوے — نہ کوئی اثر آثار انہاں دے جو اج درد ونجاوے
باہجھ خدا دے نہیں اج کوئی اوہ مشکل ٹالے — اوہا ایس مصیبت وچوں فضلوں باہر نکالے
بیشک غور کرے جد بندہ مشکل حل ہو جاندی — بناں خدا نہیں طاقت جیہڑی لگے درد مٹاندی
روز قیامت مشرک ایسے نا امید ہوویسن — جد ایہہ وہمی ہادی مرشد آگے سار نہ لیسن!
جنہاں دنیا اندر ایسے قول اقرار پکائے — اج اوہ ایتھے وانگ انہاں سبھ بے بس نظری آئے

ایسے طور یہودی لوکاں ایہو عقیدہ گھڑیا
اوہ بھی سارا غلط تے وہموں تے ناجائز پھڑیا

رب دی ذات مخاطب کرکے انہاں نوں فرماوے — جیوں وچ سورت بقر مبارک ذکر انہاں دا آوے

وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِىْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْئًا وَّلَا يُقْبَلُ

اے بنی اسرائیل تے ڈرو اوس دن تھیں جس دن کوئی آدمی ایک دوسرے دے ذرہ بھر بھی کم نہ اوسی تے نہ قبول ہووگی

مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ٥ (بقرہ - ۶)

اس تھیں شفاعت تے نہ لیا جاوے گا اس تھیں بدلہ تے نہ انہاں نوں مدد دتی جاوے گی

اے اولاد یعقوب نبی دی خوف کرو اس دن دا — جس دن ساتھ نہ دیسی کوئی جس دم تن من چھن دا
کوئی کسے دے کم نہ اوسی تے ناں بھرسی حامی — ناں ہی کرے قبول شفاعت انہاں ذات گرامی
تے ناں ہی کجھ انہاں پاروں بدلہ لیتا جاسی — تے نہ مدد انہاں دی کارن کوئی آ انہاں چھڑاسی
ایہ تاں نساں ڈھکوسلے دل تھیں آپوں پئے بناۓ — جیہڑے اصلوں پرے پریرے کجھ ہتھ وات نہ آوے
چھوڑ خدا نوں غیراں اتے جنہاں آس لگائی — قسم اوسے دی انہاں حاصل مول مراد نہ کائی
روز قیامت بابت اللہ بہت جگہ فرمایا — تے اوہدیاں تکلیفاں پاروں کئی کئی طرح ڈرایا
ایسے وانگوں فیر انہاں نوں رب سچا فرماندا — کہندا ڈرو تسیں اس دن تھیں واضح کر سمجھاندا

وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِىْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَّلَا يُقْبَلُ

اے یعقوب دیو بچیو۔ بچو اوس دن تھیں جس دن کوئی آدمی اک دوجے دے ذرہ بھر بھی کم نہ آوے گا تے نہ

مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ (بقرہ ۔ ۱۵)

قبول کیتا جاوے گا اس تھیں کوئی بدلہ تے نہ نفع دیوے گی اس دن کوئی سفارش

اسے یعقوب نبی دیو بچیو۔ بچیو اوس دن یاروں جس دن اک دوجے دے آوے کم نہ کسے یاروں

تے نہ کوئی بدلہ اس دا لیکھے کسے لیا دن تے نہ کسے سفارش یاروں نفع کوئی وہ پاون

او تھے کوئی نہیں طاقت ایسی جو اس دم کم آوے تاں ہی ڈرو تسیں اس دن تھیں رب سچا فرماوے

اسے طرح مسلماناں نوں بھی اللہ فرماوے عملاں باہجھ شفاعت اس دن کسے شمار نہ آوے

چھڈ عمل شفاعت اوتے جیں نے عمر گذاری سمجھو اوسنوں غلطی لگی عقل فکر سب ماری

يَآ أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْآ أَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ

اے ایمان والیو خرچ کرو راہ مولا دے اوس تھیں جو رزق دتا اساں تساں نوں پہلے اس

يَّأْتِىَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّلَا شَفَاعَةٌ (بقرہ ۔ ۳۴)

دے ایہہ جو آوے اوہ دہاڑا نہیں وین ہے وچ اس دے تے نہ کوئی دوستی تے نہ سفارش

رب فرماوے اے او لوکو جو ایمان لیائے خرچ کرو راہ مولا جو کجھ اوس عطا کیتا ئے

پہلے اوس دن تھیں جو اگے ساری بات مکاوے جس وچ نہ کوئی کار تجارت ناں یاری کم آوے

تے نہ کوئی سفارش اوس دن جس دے نال لگائی جس بھروسے مولا دوں ساری آس جو کائی

اسے تھیں ایہہ معلوم ہووے صالح عمل ضروری نہیں تاں لکھ سفارشاں ہوون او تھے نہیں منظوری

او تھے اوسے دی منظوری جس دے عمل چنگیرے تے جے ایہہ نہیں تاں کجھ ناہیں سدھے دوزخ ڈیرے

جنہاں شفاعت امر ضروری دلوں پچھاتا ہویا انہاں نوں بھل لگی ہوئی سمجھ نہ اس دی گویا

سورت زمر رکوعے پنجویں رب سچا فرماوے بناں خدا شفاعت والا حق کسے نہ آوے

جنہاں لوکاں چھوڑ خدا نوں غیر شفیع بنائے یاد رکھو اوہ کجھ نہیں انجیں غلط خیال پکائے

تاں کجھ سمجھ تے سوچ تے ناں ہی ہے اختیار انہانوں ایہہ حق ذات خداوند تائیں وددھ کے سبھ جہانوں

زمیاں تے اسماناں اوتے راج اوسے دا سارا اسے ول ہی جانا آخر اسے نال سہارا

مطلب ایہہ جو حق شفاعت اللہ دے ہتھ سارا جے کوئی ہور کرے تاں اوہ بھی اوس دا کارا بارا

جدتک اوہ نہ چاہے تاں تک ایہہ گل راس نہ آوے لکھاں عابد زاہد ہووے ذرہ پیش نہ جاوے

جنہاں لوکاں دل وچ ٹھانی شافع پیر اساندے
پیغمبر جو سبق پڑھایا اسس وچ ایہہ سمجھایا

روز حشر نوں کم ایہ اوسن غلط خیال انہاں دے
شافع ذات خداوند آپوں غیراں دا کی پایا

اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُفَعَآءَ قُلْ اَوَلَوْ كَانُوْا لَا يَمْلِكُوْنَ

کیا اونہاں پکڑیا ئے خدا دے سوا کوئی ہور سفارش کرنے والا۔ کہہ دو یارسول اللہ جیکر نہ ہوئے انہاں نوں کوئی

شَيْئًا وَّلَا يَعْقِلُوْنَ ۝ قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا ؕ لَهٗ مُلْكُ

حق کسے شے دا تے ناں اوہ عقل رکھن۔ کہہ دو یارسول اللہ۔ اللہ دے ہتھ وچ ہی ہے شفاعت دا سارا اختیار اسے واسطے

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝ (زمر۔۵)

ہے بادشاہی آسماناں دی تے زمین دی تے اوسے وَل ہی تسانوں لے جایا جائے گا۔

کافر مشرک لوکاں جو کجھ دِلوں بنایا ہویا
انہاں تائیں اس آیت وچ ایہہ گل سب سمجھائی
جنہاں لوکاں چھوڑ خدا نوں غیراں نوں وڈیایا
رب فرماوے اوہ کجھ ناہیں تے ناں تاب انہانوں
نہ عقلاں دا مالک ہوکے جے نہ رب نوں جانے
بھی قرآن مبارک تائیں ناں کجھ سمجھے سوچے
دنیا دیاں جھمیلیاں دے وچ بھانویں پئی گذاری
وچہ درگاہے مل تہ اس داناں کجھ بات انہاندی
فیر جنہاں اس گل دے اوتے وہم پکایا ہویا
انہاں نال امید لگائی بیڑا بنے لاسن
سب شفاعت حق اساڈا رب سچا فرماوے
اس دے ہوندیاں غیر کسے نوں جس نے سیس نوانا
رب فرماوے انہاں گلاں دے سبھ اختیار اسانوں
مڑ اوہ جنہاں آخر نوں بھی طرف اساندی آونا
غلط جنہاں دی کارروائی غلطی نال وہائی
ہاں اوہ بندے جنہاں اوتے راضی ذات ربانی
بے شک اوہ ایہ حق رکھدے نے خاص سفارش والا

قصہ جوئیں شفاعت والا انہاں سنایا ہویا
باہجہ اللہ دے کوئی نہیں شافع اوسنوں ایہہ وڈیائی
اونہاں اپنا اگھ ونجایا نالے رولا پایا
عقلوں فکروں اونجہ پرے خالی نور ایمانوں
پاک نبی دی ذات مبارک دل وچہ کجھ نہ آنے
بلکہ اہدا مخالف ہو کے ہور ہی گلاں لوچے!
نہ کم کاج نبھاتے بھانویں لکھاں کارگذاری
ناں اونہاں کجھ حاصل ہویا اجیں گئی تنہاندی
اسے پاروں رب نبی نوں دِلّی توں چاہیا ہویا
رب فرماوے اِس دے پاروں بدلہ کجھ نہ پاسن
کیوں جے ہر شے دا اوہ مالک جو شے نظری آوے
ایہ سب غلط خیال تے وہمی دل دی مرض ودھانا
ہر شے ساڈے قبضے قدرت طاقت کیا غیرانوں
سانوں ہی سبھ دنیا والا لیکھا آن وکھاوناں!
کی حق انہاں سفارش والا اس دا اصل نہ کائی
تے انہاں بھی منیاں اسنوں جان ہر دم قربانی
اونہاں نوں ہی ملے اجازت انہاں نور اُجالا

وَلَا یَمْلِكُ الَّذِیْنَ یَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِہِ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنْ

تے نہیں حق رکھ دے اوہ لوک جہانوں بلاوندے نے سوائے اللہ دے شفاعت دا

شَہِدَ بِالْحَقِّ وَھُمْ یَعْلَمُوْنَ ۝ (زخرف۔۷)

اے پر اوہ جنہاں نے گواہی دتی ہے حق دی تے اوہ جان دے بھی ہیں

جیہڑے لوک خداوں چھڈ کے غیر خیال پکاون ۔۔۔ دو جگ سندیاں سبھ امیداں وتھے ہی پچھے لاون
نہیں شفاعت دا حق انہاں تے ناں ایہ وتجوئی ۔۔۔ تے نہ قیمت قدر انہاندی اوس ورگا ہے کوئی
ہاں جنہاں نے رب دے اوتے سچ ایمان لیاندا ۔۔۔ تے سبب ایس حقیقت پاروں پایا پورا اچھاندا
اوہ مقبول پیارے رب دے انہانوں منظوری ۔۔۔ حق شفاعت دا ایہ رکھدے ایہو خاص حضوری
انجیں سورت مریم اندر ذکر انہاں دا آوے ۔۔۔ جیونکر حق انہاں دے او تھے رب سچا فرماوے

لَا یَمْلِکُوْنَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَھْدًا ۝ (مریم۔۶)

نہیں اختیار شفاعت دا اے پر اوسنوں جس نے پکڑیا ہے خدا دے کول اقرار

حق شفاعت دا اوہ رکھدا جس رب نال لگائی ۔۔۔ قول اقرار کیتا ایہ پکا انجیں عمر وہائی
ہر حالت وچہ نال خدا دے اس نے پیا نبھایا ۔۔۔ اودے تائیں سچا جاتا اوس دا قول منایا
جنہاں وچہ ایہ وصف نہ اونہاں ایتھے حق نہ کائی ۔۔۔ اونہاں تے امید ودھانا ہے ساری کمپائی
یاد رکھو سے عہد اقراروں سے تحفے ایما توں ۔۔۔ حاصل ناہیں بناں اجازت ذات خدا رحمانوں
جدتک نہیں اجازت اس دی تے اس دا فرمانا ۔۔۔ تدتک نہیں سفارش والا لیکھا کسے لگانا!
ناہیں باہجہ اجازت اوس دی ایہ گل ہوئے ہوئی ۔۔۔ گویا امروں بناں نہ کوئی بات کسے نے ڈھوئی

مَا مِنْ شَفِیْعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِہٖ (یونس ۱)

خدادی بارگاہ وچہ کوئی شفیع نہیں ایہ پر بعد اس دی اجازت دے

اللہ باہجہ نہیں کوئی جس نے روز قیامت والے ۔۔۔ بھرنا دم شفاعت والا کرنے دور کشالے
ناں کوئی ملک مقرب نوری اس ویلے کم آوے ۔۔۔ ہاں جس نوں رب آپ الاوے اوہ کجھ آکھ سناوے
اس تھیں ایہو ظاہر تھیوے ایہہ رب دا کم اپنا ۔۔۔ اودے عاصیاں پاپیاں دا ایہہ درد قضیہ کپنا!
جے کر اوس دا فضل نہ ہویا کجھ بھی ہونا ناہیں ۔۔۔ ناں حیلہ نہ ہور وسیلہ سبھو کم اجاعیں
امر شفاعت اللہ باہجوں ہور نہ کوئی سنبھالے ۔۔۔ اوہ بھی اپنے بندیاں اوتے جیہڑے اس دے نالے
انجیں ہور بتیریاں آیتاں رب سچا فرماوے ۔۔۔ جوئیں نیچے لکھ وکھانواں جیوں صاحب نوں بھاوے

مَنْ ذَا الَّذِیْ یَشْفَعُ عِنْدَهٗ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ (بقرہ-۳۴)

کون ہے جو اوس دے سامنے شفاعت کرسکے کسے دی پر اوس دی اجازت نال

کون جو باہجہ اجازت اوس دی دم اجہا مارے   کرے کسے دی وچہ اجازت یا انجہ عرض گذارے
یعنی باہجہ اجازت اوس دی ایہہ کم ہونا ناہیں   تے جس نوں خود آپ الاوے اوہ ایہہ کرے تداہیں

وَکَمْ مِّنْ مَّلَکٍ فِی السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِیْ شَفَاعَتُهُمْ شَیْئًا اِلَّا

تے کتنے فرشتے ایں وچہ اسماناں دے جو نہیں فائدہ دیوے گی شفاعت انہاں دی ذرہ بھر بھی

مِنْۢ بَعْدِ اَنْ یَّاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ یَّشَآءُ وَیَرْضٰی ۝ (نجم-۲)

ہاں بعد اوس دے جس نوں اجازت دیوے اللہ تے جس نوں اوہ پسند کرے

کئی فرشتے اسماناں تے رب دے خاص پیارے   اونہاں دی بھی کوئی سفارش کم نہ اوس دربارے
ہاں جس نوں رب کرے پسندی نالے حکم سناوے   ہو سکدا ہے اوس دی کوئی گل تد منی جاوے
ایتھوں بھی گل ایہو جاپے ایہہ سب امر الٰہی   غیراں دا کجھ دخل نہ ایتھے وڈی بے پرواہی

لَا یَتَکَلَّمُوْنَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ۝ (نباء ۲)

فرشتے تے روح کوئی اللہ دے سامنے بات نہ کر سکے گا ہاں جس نوں اوہ رحم والا اجازت دے تے آکھے ٹھیک

جبرائیل تے ہور فرشتے تابعدار حضوری   بات نہ کر سکن دے ہرگز وچہ درگاہے پوری
بلکہ نہیں مجال کسے دی جو کوئی سخن الاوے   یا کوئی اتنی جرأت کر کے سامنے حاضر آوے
پر اوہ رحمت بخشش والا جس نوں آکھ سناسی   اوہ باہیٹھ سفارش کرسی تے گل ٹھیک الاسی
نہیں تاں سبھو چپ بیچارے کرن کلام نہ مولے   کیوں جے بناں اجازت ناہیں ہک بھی سخن قبولے
فیر شفاعت حق انہاں دے سن تینوں بتلانواں   جنہاں کارن نبیاں ولیاں دیوے حکم سچا نواں
نہیں تاں ایہ امید نکمی جنہاں ودھائی ہوئی   سمجھو اونہاں عملاں والی بات مکائی ہوئی
عملاں والیاں کارن اوس دن ایہہ کم کیتا ہا سی   تاں ہی اللہ نبیاں ولیاں ایسا حکم سناسی

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهٗۤ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهٗ (سبا-۳)

تے نہ نفع دیوے گی شفاعت اللہ دے ہاں ایہہ اوس دی جس دے واسطے اور شفاعت دی اجازت دیوے گا

یَوْمَئِذٍ لَّا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِیَ لَهٗ قَوْلًا ۝ (طٰہٰ-٦)

اوس دن شفاعت نہ نفع دیوے گی ایہہ اوہ آدمی جس واسطے خدا اجازت دیوے گا تے اوس واسطے گل کرنا پسند ہووے

جنہاں کارن جنہاں تائیں حکم سفارش آوے   اونہاں دی ہی وچہ درگاہے فضلوں منی جاوے

تے جنہاں دی نہیں منظوری اونہاں حال نہ کائی — اوہ تاں عاجز حال ڈولانے ہویس شورش پائی
نبی ولی بھی اونہاں دی ہی کرن سفارش سارے — جنہانوں رب آپوں چاہے آنے کیسے کنارے
تے جنہاں نوں رب نہ چاہے اونہاں کوئی نہ پچھے — دنیا والیاں ساتھ نہ دتا لگے کسے نہ کچھے !!
رب دی مرضی باہجہ کداہیں صورت بنے نہ کوئی — لکھ حیلے تدبیراں کریئے ہووے مول نہ ڈھوئی

وَلَا يَشْفَعُوْنَ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ۰ (انبیاء-۲)

نہیں شفاعت کرن گے اوہ مگر اوس دی جس واسطے خدا اپنی خوشی ظاہر کرے تے اوہ اس دے خوف تھیں ڈردے ہودن گے

سب آیتاں دا مطلب ایہو امر شفاعت والا — بناں ارادے رب دے ناہیں ہونا دور کشالا
اوہ بھی جنہاں نال خدا دے پکی لائی ہوئی! — ہر حالت وچہ خوف اوہدے تھیں جان ونجائی ہوئی
اونہاں اوتے رحمت رب دی جس دم جوش وکھاوے — نبی ولی یا ہور ذریعے کوئی شافع آجاوے!
تے جو نور ایمانوں خالی رب تھیں رہے پریڈے — ساری عمراں انجیں گذری رکھے دکھڑے ڈیرے
اونہاں بابت رب دی طرفوں عام اعلان ہویا ئے — بخشش انے شفاعت والا گم نشان ہویا ئے
ایہ سب لوکی منکر آہے رب دے عمراں ساری — کفر شرک تھیں ودھ اگیرے ہوبے فکر گذاری!
دنیا دے وچہ اونہاں لوکاں رب رسول بھلایا — تے جو مسئلہ سنیاں اوس دا بہا مخول اڑایا
ہر اک دکھ تکلیف نبیاں دیندے رہے نمانے — پورے طور مخالف ہو کے پئے کیتے خصمانے
دنیا اونہاں بہتر سمجھی اسے نال لگائی ! — اسے پچھے رب رسولوں منکر پھرن سودائی
جیوں ایہ دنیا اوتے آہے خالی نور ایمانوں — تیویں اج دن غضب الاہوں شامت پئی انہانوں

وَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشّٰفِعِيْنَ ۰ (مدثر-۲)

تے نہیں نفع دیوے گی انہانوں شفاعت شفاعت کرنے والیاں دی۔

وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ حَمِيْمٍ وَّلَا شَفِيْعٍ يُّطَاعُ (مومن ۲)

تے نہیں واسطے ظالماں تے مشرکاں دے کوئی ساتھی تے نہ سفارش کرنے والا جس دی گل منی جاتے

کوئی شفاعت اونہاں کارن منی مول نہ جاسی — تے نہ ہی کوئی شافع جیہڑا آکے درد ونڈاسی
اوہ مشرک بے دین نمانے منکر رب رسولوں — وچہ اندھیری گذری واقف کسے نہ نیک اصولوں
نام خدا دا بھُل بھلیکھے کدی نہ اونہاں الایا — بلکہ منہ دا بیا سُنایا شرم نہ مولے آیا

اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ۰ (لقمان ۲)

بے شک شرک بڑا ہی ظلم ہے

اونہاں وڈا ظلم کمایا ماری سخت کٹاری ۔ رب دے نال اک ہور خدا دی آن بنائی یاری
ایسیاں لوکاں اوتے اللہ راضی کدی نہ ہوسی ۔ ناں رحمت دی بارش والی کنی انہاں تے پوسی
حامی سجن انہاں سندا نظری کوئی نہ آوے ۔ ناکوئی حق انہاندے شافع جو ایہ سُنے سُناوے
تے جے کوئی کرے تے تاں بھی منّے کون اسائیں ۔ راہ نجات نہ نظری آوے ہرگز اونہاں تائیں
انہاندے حق رب سچے نے پہلے ہی آکھ سُنایا ۔ نہیں بخشش کوئی حق انہاندے جیں ایہ ظلم کمایا

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ

بے شک اللہ نہیں بخشے گا اوس گناہ نوں جے اوس دے نال کوئی شریک بنایا جاوے تے بخشیگا

ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ ط (نساء-۱۸)

ماسوا اس دے گناہ جس دے چاہے

ایس گناہ دی اللہ ولوں ناہیں مول معافی ۔ جیں اوس نال شریک ٹھیرایا کرکے کوشش کافی
رب دے نال شریک بنانا یا ایہ سخن الانا ۔ اس تھیں وڈا جرم نہ کوئی اپنا آپ بچانا
ہور ہزاراں عیباں اوتے بھانویں پرسش بھاری ۔ پر ایہہ سب توں وڈا جس دی دیوے کوئی نہ یاری
اس مجرم دا کوئی نہیں شافع ناں کوئی حامی دردی ۔ ایہہ تاں دائم وچ جہنم پیا بھگتے سرگردی
جنہاں لوکاں عمل اجیہے ٹردیاں ٹھوکر لگی ! ۔ یا کوئی سستی ہوئی ایسی لغزش کھا دی جگی
یا کوئی ایسے طور انہاں تھیں غلطی سرزد ہوئی ۔ انہاندی سب کرن سفارش روکے اسوچ کوئی
انہاں اوتے آپ خداوند رحمت دا مینہ پاوے ۔ بخشش والا حیلہ کوئی فضلوں آپ بناوے
جنہاں دی منظور شفاعت اللہ مالک تائیں ۔ اونہاں کارن لکھ وسیلے کرم کرے رب سائیں
گویا آپ خداوند باری حیلہ بن کر آوے ۔ آیوں اپنی رحمت پاروں جنت تنہاں لے جاوے

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ أَنْ يُّحْشَرُوْٓا إِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ

تے ہشیار کر دیہہ یا رسول اللہ نال اس قرآن مجید دے انہاں لوکاں نوں جو ڈردے نے ایہ جے اکٹھے ہوون گے طرف رب اپنے دے

لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيْعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ٥ (انعام-۵)

نہیں ہے واسطے انہاں دے سوائے اللہ دے کوئی مددگار تے نہ کوئی شفارش کرنے والا تاشاید اوہ بچ رہن ٭

مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا شَفِيْعٍ ط أَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ٥ (سجدہ-۱)

نہیں ہے واسطے تساڈے سوا اس دے کوئی مددگار تے نہ کوئی سفارش کرنے والا پھر بھی تسیں نہیں سوچ دے

پیغمبر نوں اللہ مالک ایسے تھیں فرماندا ۔ کر ہشیار لوکاں نوں جیویں حکم قرآن سناندا

جیہڑے لوک خدا دے خوفوں اس گل پاروں ڈردے
ہر ویلے اوہ اوس دی مرضی ڈھونڈن بھالن والے
اونہاں ایہ گل سمجھی ہوئی باہجھ خدا دے کوئی
اسے پار دل اوہ ہر حالے ایہو خیال پکاندے
ایہو لوکی دنیا دے وچ رحمت ذات الٰہی!
جنہاں دی اک نظروں جاندے کتنے سبھ دلاندے
میں قربان اوہ پیارے رب دے سوہنیاں عملاں والے
اگے اونہاں دی سبھ برکت رحمت ذات ربانی
بھانویں لکھ گناہیں ڈبے پر جاں نظر اٹھائی
نیر جنہاں دا ہووے نبی محمد پیارا!
کیوں نہ روز حشر دے اوہ سب جنت ڈیرے لاون
ایہو رحمت رب دی اس دم خود شافع بن آوے
القصہ ایہہ امر شفاعت قبضے ذات الٰہی
نبیاں ولیاں نیکاں جس نوں بھی ایہ شان تھیائے
یاد رکھو جس شرکوں کفروں اپنا آپ بچایا
توں بھی اشرف مولا کولوں ایہو منگ دعائیں

اک دن کول خدا دے جانا عیب قصور نہ کردے
اوسے دی وچ تابعداری رہندے اوہ ہر حالے
شافع حامی ہے نہیں دوجا تے نہ کدھرے ڈھوئی
اسے ذکر فکر وچ ہر دم اپنا وقت وہاندے
جنہاں دی جھٹ مجلس کیتیاں تھیندی دور سیاہی
بخشش پا کے سوکھے تھیندے ایہ جنت سے جاندے
نال نبیاں مل کے کرلئے چٹے جہرے کالے
ہووے شفاعت اوگن ہاریاں ہر شے دی ارزانی
ہو گئے صاف شفاف تمامی دکھ نہ رہ گیا کائی
رَحْمَۃً لِّلْعٰلَمِیْن جیہڑا تارے عالم سارا
رب دی رحمت بخشش والے ہار پرو گل پاون
ایہو بہار گناہاں ساڈے سالے روہڑ وکھاوے
جیوں چاہے فرمائے اس دی اسے نوں آگاہی
ایہہ سارا انعام ربانا اوسنوں سبھ سوہاوے
اسے نوں انعام ایہ ملنا چاوے شان سوایا
روز حشر تے ایتھے اوتھے فضل کرے رب سائیں

مسئلہ از انکار قدرت اجرام سماویہ وغیرہ

عرباں اندر ہور اک آہی رسم شرک دی بھاری
کیوں جے اثر انہاں دا ہیسی وڈی حیرت والا
اسے طور ستاریاں اوتے خلقت شیدا ہوئی
ہر ہر گھر قبیلے اندر شوق ایہہ انجہ سمانا
جن سورج نوں سبھو لوکی اوہدوں تھیں سلامی

چن سورج تے تاریاں اگے نیوندی خلقت ساری
دن تے رات تے موسم سبھ کجھ اتے انھیر اجالا
ہر کوئی جھک جھک کرے سلاماں تے ایہو مجوئی
ہر کوئی اسے وہم وچالے اسے مگھ دکانا
پر ایہ وڈا شرک بتایا رب دی ذات گرامی

لَا تَسْجُدُوْا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ

نہ سجدہ کرو چن نوں تے نہ سورج نوں

کہیا چن سورج نوں ہرگز سجدہ کرنا ناہیں   بناں خدا دے سجدہ ناجائز اس تھیں جان بچائیں
تعلیمات محمدی نے تے فیصلہ اک سنایا   باہجھ خدا دے سجدہ ناہیں روا کتے بتلایا
جنہاں چھوڑ خدا نوں کیتا سجدہ غیراں تائیں   اونہاں اپنا آپ ونجایا اندر دوہیں سرائیں
ہر تھاویں ہر موقعے اوتے نبی ایہو فرماوے   چھوڑ خدا نوں غیراں اگے سیس نہ کوئی نواوے
چن سورج دا ایہہ نہیں درجہ اونہاں سیس نوائیے   ایہ تاں محض نشان ربانے انجیں کہندے جائیے

اسے طور زمانے نوں بھی انہاں بڑا کجھ جاتا
کاروبار جگت دے اندر ایہو وڈا پچھاتا

وَمَا يُهْلِكُنَا اِلَّا الدَّهْرُ (جاثیہ-۳)
سانوں زمانہ ہی ماردا جائے

ایہ سب لوک خدا دے منکر قسمت منندی ہوئی   آکھن ایہو حیاتی دنیا اس بن ہور نہ کوئی
دنیا مارے زندہ رکھے دوجے دا کی پایا   انجیں رب خیال انہاں دا وچ قرآن بتایا
یعنی ایہ خیال انہاں دا دعوے نال الاون   جو کجھ ہے سب زندگی دنیا دوجے کم نہ آون
زندہ رکھے مارے سانوں ایہو اک زمانہ   نال زمانے کم اساڈا ایہو یار پرانا
نہ کوئی رب نہ مالک ساڈا نہ کوئی اللہ والی   نہ کوئی حافظ ناصر ساڈا جس دا رتبہ عالی
اک زمانے نال تعلق کہن اساڈا سارے   ایسے دے ہتھ واگ اساڈی ایہو رکھے مارے
اسے اثروں شاعر ساڈے ایسے سخن الاون   طعنے دیہرن زمانے اوتے ذرہ نہ شرماون
انجیں عربی مشرک لوگی جاں کوئی تنگی آوے   یا کوئی دلی مراد انہاں دی نہ انہاں بر آوے
اوہ مڑ کرن شکایت اس دی اپنی عادت پاروں   برا بھلا پئے کہن زمانے دائم ایس دہاروں
پیغمبر نے اس دے پاروں سخت منع فرمایا   کہیا برا نہ کہو زمانے اس وچ عیب سوایا
ایہ ہے ذات خدا دی آپوں جس نوں کہو زمانا   مسلم اندر لکھیا ہویا حضرت دا فرمانا
پیغمبر فرماوے مینوں رب سچا فرماندا   بیٹا آدم دا ایں ناحق ہے تکلیف پوچاندا
برا زمانے نوں اوہ آکھے میں ہاں اوہ زمانا   کیوں جے سب کم ہتھ میرے وچ ہیں ہی سب چلانا
دن تے راتے دی تبدیلی بھی میری کارروائی   ہور جو اس تھیں دکھ تکلیفاں پئی ویکھے خلقائی
اس پاروں پئے مندا بولن ایہ کم جائز ناہیں   ایہ سب طعن میرے سر آون مینوں کہن تداہیں
طعن زمانے اوتے دہرنا ہے اک پاپ گھنیرا   ایہ بھی ہے اک شکل شرک دی دیکھو دور بسیرا

اسے یاروں عربی لوکی مینہ بارش جد آئے
کرن روائت صلح حدیبئے جاں پیغمبر آئے
صبح نماز دے ویلے حضرت اصحاباں فرماندا
عرض کیتی اصحاباں اسنوں اللہ بہتر جانے
فرمایا رب کہندا اج کجھ ایسے میرے بندے
جو کہن ایہ بارش ہوئی فضل خداوند یاروں
نے جو کہن فلاں نچھتر مینہ پانی برساندا
سورج گرہن تے چاند گرہن بھی اسے طور الاون
ابراہیم نبیؐ دے بیٹے جاں رحلت فرمائی
اس دم حضرت مسجد دے وچ سارے لوک بلائے
کہیا نشاناں رب دیاں وچوں ایہ بھی ہک نشانی
میں قربان نبی تھیں جانواں سوہنے سخن سناندا
کہن فلاں نچھتر سال تے ایہہ پانی برساوے
او تھے رب دا کرنا رائیں بارش کجھ ہو جائے
ہے کجھ پتہ کی رب تساڈا حق تساں کی چاہندا
یا مڑ اوس دا ہی سچاواں لاوے ٹھیک ٹکانے
مومن ہو کے اٹھن تے کجھ وچ کفر دے پھندے
اوہ سب رب نوں منن والے نے منکر سیاروں
اوہ انکار اساڈا کہ کے طرف سیاریاں جاندا
کسے وڈی تبدیلی سندا عجب نشان بتاون
آ گرہن سورج نوں لگا تاں انہاں بول کہیا ئی
تے ایہ سارے راز انہاں نوں واضح کر سمجھائے!
مرن جیون یا ہور کوئی گل وہم نہ اس وچ آنی
وہم خیال پرانے انجیں گلیں کڈھ دا جاندا

امتناع از قسم خوردن بجز ایزد متعال

ہور اک رسم شرک دی وڈی آہی عرب تداہیں
غیر خدا دیاں قسماں کھاندے ایہ بھی شرک نشانی
قسم کھاون دا مطلب کرنا قائم اک گواہی
اصل وقوعے دا اوہ شاہد ایہہ گل ساری جانے
عربی بت پرست تمامی ایہو رواج انہاندا
لات۔ منات۔ عزیٰ دیاں قسماں لوک قریشی چاندے
جو لوکی اسلام لیائے تابعدار سوہارے
اوہ بھی رسم تے عادت یاروں جس دم قسم اٹھاندے
سن کر حضرت نے اس گل نوں بہت برا فرمایا
دسیا جو کوئی بھل چک یاروں ایسا سخن الاوے
یعنی ایسی قسم اٹھاتا کلمہ کفر الانا
جیونکر ہن ایہ وچ اساڈے ہر گھر شہر گرائیں
اس تھیں بھی پیار روکیا دائم نبی حبیب ربانی
یعنی جس دی قسم اٹھائی ساڈا شاہد آہی!
تاں ہی قسم اٹھائی جاندی جیویں رسم زمانے
ہر کوئی اپنے موقعے اوتے قسم بتاں دی کھاندا
سن کر حضرت ایسی قسموں منع تنہاں فرماندے
ہر دم تابع پیغمبر دی ایہو کار دہارے
اوہ بھی بھتے وانگ انہاندے انجیں ہی کہہ جاندے
دسیا ہے ایہ شرک گھنیرا ایہ بھی پاپ سوایا
فوراً کلمہ طیب پڑھ کے اس تھیں پاک ہو جاوے
کلمہ پڑھ کے توبہ کرنی سدھے پاسے جانا

اک دن حضرت عمر سوہارے قسم پیو دی چائی
سن کر حضرت کہیا تیرے تے ہووے رحم خدائی

باپ دی قسم اٹھاون پاروں منع کیتا رب باری
قسم چاؤ تے رب سچے دی ہور تمام بیزاری

جیکر ایہہ نہیں قسم اٹھانی تے مڑ چپ ہو جاؤ
مندے روں نوں چپ بھلیری اپنی جان بچاؤ

حضرت عمر کہے اس گل دا اثر اجیہا ہویا
اج تک ایسی قسم اٹھانی وقت نہیں ملنا گویا

بعضے لوکی ماں اپنی دی قسم اٹھاندے آہے
انجیں قسم کعبے دی آہی لوکی پئے کوراہے

اس تھیں بھی پیغمبر رب دے منع پیا فرمایا
بھی اس دی برائی والا سارا راز بتایا

اک یہودی مسلماناں نوں طعنہ آکے مارے
تسیں بھی شرک کریندیو جاپو مشرک وڈے بھارے

یعنی تسیں بھی قسم کعبے دی چاندے وانگ کفاراں
ایدوں روک دتا سبھناں نوں سید شاہ ابراراں

کعبے دی نہ قسم اٹھاؤ اس تھیں ذہن بچاؤ
کعبے والے دی پئے چاؤ قرب حضوری پاؤ

عبداللہ بن عمر صحابی راوی ذکر لیایا
قسم کعبے دی کھندیاں انہاں ہک بندے نوں پایا

سن کے روک دتا اس تائیں بھی ایہ گل سمجھائی
میں حضرت تھیں سنیاں جس نے ایسی قسم اٹھائی

اس نے کفر تے شرک کیتا تے بھارا پاپ کمایا
چھوڑ خدا نوں غیر کسے نوں محرم راز بنایا

ہور روایت پاک نبی تھیں راوی ذکر لیاوے
غیر خدا دی قسم جو کھاوے اوہ مشرک ہو جاوے

یارب بینوں ہر اک راہوں غلطی لگی ہوئی
بخش لویں تا بہتر نہیں تاں حال نہ رہ گیا کوئی

باقی اللہ تک عاصی اوتے نظر کرم فرماویں
عیب گناہوں بھریا ہویا سدھے رستے لانویں

بمشیت و منشائے ایزد متعال کسے شریک نیست

ہور اک خیال لوکاندے دل وچہ ہن تک سخت سمایا
اکثر لوکاں اسے اوتے اپنا وہم پکایا

کہن ارادہ نیک لوکاں دا عین ارادہ ربی
دونویں اکو حال حقیقت آکھن ایسے سبھی!

پیغمبر نے اس غلطی تھیں بھی آگاہ فرمایا
ہر گل وچہ ارادہ رب دا واضح کر سمجھایا

جو کجھ دنیا تے پیا ہوندا تے ایہ کار روائی
سب اوسے دی مرضی اوتے اس وچہ شک نہ کافی

سبھ ارادے تے سبھ خواہشاں اس دی مرضی پاروں
غیر کسے دا دخل نہ اس وچہ ناں ہی کجھ اغیاروں

وچہ قرآن مجید خدا نے بہت جگہ فرمایا
تے اسس مبہم مسئلے تائیں واضح کر سمجھایا

دسیا ہر اک کم جہانی میرے نال ارادے
میرے نال مکمل ہووے باقی سبھ تقادے

باقی جنہاں لوکاں اس وچہ داودھا ہور ودھایا
انہاں نوں ایہ غلطی لگی مفت تضیبہ پایا!

خدا رسول جیونکر چاہے دوہاں دی گل ساری
حد تک نہیں رسول خدا سنگ تاں تک بات نکائی
فرمایا جو انجہ دی کہندا وڈا ظلم کماندا
رب دے نال برابری دا جے کجھ بھی شائبہ آوے
ہے ایہ صورت شرک اہدے تھیں اپنا آپ بچاؤ
ہک کتاب حدیث نبی دی جس دا نام نسائی
لکھیا مسلماناں نوں اوہ ہک دن آکھ سناوے
بچھیا کیہڑا شرک اساں وچہ تاں اوہ آکھ سناندا
سن ایہہ بات اصحاب نبی دے خدمت اندر آون
سن کر پیغمبر فرماوے تسیں نہ انجہ الاؤ
ہاں بعد اس دے ایہ گل آکھو فیر نبی جیوں چاہے
ہک صحابی خواب وچ لے واقعہ نظری آوے
تسیں مسلمان چنگے ہی ہوندے جے نہ شرک کریندے
فجری اٹھ کے کول نبی دے ایہ اس بات دہرائی
فرمایا پیغمبر اس دی ہیں بریانی جاناں
تسیں ایہہ آکھو اللہ سچا جیوں چاہے فرمائے
ابو داؤد بھی انجیں لکھیا پیغمبر فرماندا
جس تھیں معلم ہووے رب نال ہور نہ کوئی بلاؤ
ہک بندے ہو حاضر خدمت ادبوں انجہ الایا
تو مینوں رب نال ملاویں اوس برابر آنیں!

جتنی نال خدا دے شامل نبی حبیب غفاری
اس تھیں منع کیتا پیغمبر بھی تاکید سنائی
رب دے نال رسول اوہدے نوں شامل حال بناندا
نبی خدا دا اوتھوں بھی ایہو آکھ سناوے
ہر دم اکو رب پکارو ایہو ذکر سناؤ
اس وچہ ہک یہودی سندا ذکر عجیب آیائی
مسلمان بھی شرک کریندے جس دم ڈٹھا جاوے
رب رسول جویں کجھ چاہون اوہا ہی ہو جاندا
قصہ اوس یہودی والا سارا کھول سناون
بلکہ جو چاہے رب آپوں ہور نہ کجھ ودھاؤ
انجیں واقعہ ابن ماجہ وچہ راوی ہک دھرا ہے
ہک یہودی یا عیسائی اوسنوں پیا الاوے
رب رسول جو چاہن کچیون انجہ نہ پیئے اکھیندے
پیغمبر نوں بیتی اپنی ساری کھول سنائی
تسیں نہ انجہ دی کہنا ہرگز ناں ایہ سخن الانا!
فیر محمد دی جیوں مرضی بس ایتھے مک جائے
اگے پر بیہقی اتے بخاری واضح کر سمجھاندا
سبھ اراد ے اوس دے اپنے اوہا کہندے جاؤ
جو رب چاہے تے تسیں جو چاہو سن حضرت فرمایا
اوہ تنہا ہو چاہے جیویں لاوے پیا ٹکانیں !

مَا شَاءَ اللّٰهُ وَحْدَهٗ
جو چاہے اللہ آپ اکیلا

اس تھیں بھی ہک وار نبی نے سخت منع فرمایا
جس نے رب تے نبی اوہدے دی کیتی تابعداری
تے جس انہاں دوہاں سندی کیتی نافرمانی

جس نے حاضر خدمت ہو کے ایسا سخن الایا
اوس نے راہ ہدایت پایا تے اللہ دی یاری
ایتھو تیکن کہندیاں اوسنوں روکے نبی حقانی

دوہاں دی نافرمانی سندا حکم برابر آئیں
ہاں ایہ آکھ جیویں رب سچا وچہ قرآن لیایا
رب تے غیر رسول اوہدے دی کرنی نافرمانی
عمل شرک دا عیب گھنیرا اس بارول ڈر لگ دا
ایسے باروں پیغمبر نے ہر واری فرمایا
سب تھیں وڈی ذات خدا دی بے پرواہ کہاوے
یا اوہ اللہ والیاں صفتاں اس دے اندر آنے
اللہ اپنے فضل کرم تھیں اس تھیں آپ بچاوے
یارب سائیاں فضل تیرے بن بات نہیں بن دی کائی
اشرف علی گناہی پاپی ہر دم ایہو الاوے

اڑیا ایہ گل جائز ناہیں جے ایہ مطلب جانیں
خدا دی اتے رسول اوہدے دی بہت جگہ فرمایا
اس کلمے وچہ عیب نہ کوئی کہنا پیا زبانی
اس تھیں مول معافی ناہیں طعنہ سارے جگ دا
ایسے بکڑوں ہر محفل وچہ اس دا خوف دلایا
وڈا مشرک جو اوس وانگوں ہور اک رب بنائے
یا کوئی ایسیاں کرے کلاماں جو ایہ شبہ ہویانے
اپنی رحمت بخشش والے آپ سبب بناوے
ناں ہی ایتھے او تھے بخشش ناں ہی کتے رہائی
دو جگ سندیاں بخشش مراداں دورایہ دکھ ہو جاوے

امورات کہ مشتبہات شرک اند ممنوع اند

سن مومن ہیں دساں تینوں کی حضرت فرماندا
گل معمولی نام بچیاندے ماپے جویں رکھیندے
اس باروں بھی پاک نبیؐ نے سخت منع فرمایا
عجمی لوکی بادشاہاں تائیں شاہنشاہ الاون!
سب تے مالک ذات خدا دی او ہا شاہاں دا شاہا
حضرت کہیا غضب خدا دا اس دے اوتے آوے
انجیں لوک غلاماں تائیں عبد یا بندہ کہندے
میرا بچہ بچی آکھو الفت نال بلاؤ!
انجیں غلام نہ مالک اپنے کہہ کے رب بلاون
ایسے طرح بھلیوا شرکوں جس جائی وچہ آوے
بعض لوکاں دی عادت جیکوئی ہو جاوے بریائی
ایسے نے ایہ ساڈے کولوں ایسا فعل کرایا
ہک واری ہک صاحب آئے نال نبی سرور دے

جتھے ذرا بھی شرک دسیوے اوتھوں پیا ہٹاندا
عبدالشمس مناف وغیرہ الفت نال بولیندے
عبدالرحمن عبداللہ اس تھیں بہتر نام بتایا
اس دے وچہ بھی بو شرک دی پیغمبر فرماون
اس دے ہوندیاں ہور کسے نوں کہنا سخت گناہا
جو شاہ اپنے آپے تائیں شاہنشاہ اکھواوے
ایہ بھی ہے ناجائز کہنا پاک نبیؐ فرماندے!
کیوں جے اوہ بھی وانگ تساندے کس وچہ فرق نہ پاؤ
بلکہ رب اوہا ہے اکو اسے پاسے جاون
ایسے باروں نبی ربانا منع پیا فرماوے
لعنت پان شیطان اوتے پئے پاون ایہ دوہائی
اس تھیں بھی پیغمبر سرور بہت منع فرمایا
گھوڑے دی اسواری اوتے جاندے پینڈا کردے

ٹھوڑے اوس دے ٹھوکر کھادی تے اس آکھ سنایا
برا ہووے شیطان دا جس نے ایہ دکھ درد پوچایا

سن کر بات اوہدی پیغمبر اوسنوں ایہ فرماوے
ایسا کلمہ شیطانے حق کدی نہ آکھیا جاوے!

جے کر کہیا شیطان غروروں مرڈا ڈاڈھا پھل جاسی
ایہہ سب کم ہتھ میرے آیا گلاں پیا سناسی

رب اپنے دا اسم پکارو تے اسنوں دھرکارو
تے مرٹ ویسی کبرا ہدا سب اپنا دین سنوارو

اسے تھیں تصویراں پاروں منع نبی فرماندا
ایہہ بھی ہے بنیاد شرک دی جو تصویر بناندا

پہلاں جس تصویر بنائی الفت نال رکھائی
فیر نشانی کر کے رسمی ٹھیک ٹکانے لائی

ہولی ہولی فیر اس تائیں پوجن لگ پئے سارے
ہوگیا جاری شرک قضیہ ہر کوچے ہر وارے

ہندو تے عیسائی لوکی بھلے اسے پاروں
تاں ہی منع نبی فرماندا تصویراں بدکاروں!

جس چیزوں بیماری دا کوئی شک وڈا ہو جاوے
ہر حالت وچہ ایہو بہتر اوہ شے مول نہ کھاوے

بت پرستی دا مڈھ ایہو ایتھوں جاری ہوئی
ایتھوں اتنا وادھا ہویا کسر نہ رہ گئی کوئی

تاں ہی روکیا پیغمبر نے نہ تصویر بناؤ
دائم اپنا آپ بچاؤ نیک اعمال کماؤ

ممنوعات نبوی از قبر پرستی و یادگار پرستی

بڑا ذریعہ ہور شرک دا قبر پرستی آیا
یا کوئی یاد کسے دی اوتے مجمع عام بنایا

دور دراڈوں لوک بلا کے میلہ عام لگانا
نشاں۔ تدر، چڑھاوے والا ہور قضیہ پانا

پیغمبر نے انہاں گلاں تھیں منع پیا فرمایا
کہیا اپنا آپ بچاؤ ہے ایہ پاپ سوایا

پنج دن پہلاں فوت ہوون تھیں پیغمبر فرماندے
پہلے لوکی قبراں تائیں مسجد آپے بناندے

یاد رکھو میں منع کریندا اج تساڈے تائیں
قبر نہ کوئی مسیت بنانا رحم کرے رب سائیں

عین وفات دے موقعہ چہریوں چادر چا الٹائی
کہیا یہود نصارے تے رب لعنت وڈی پائی

قبر پیغمبر اپنے دی ایہ مسجد آپے بناندے
چھوڑ خدا نوں اس دے اگے آپے سیس نواندے

قبراں اگے سیس نوانا ہے ایہہ شرک گراہی
رب نوں چھوڑ غیراں دی پوجا ایہ نہیں کار اسلامی!

اشرف توں تے رب اپنے نوں کدی نہ دلوں بھلاویں
منگیں سب مراداں اوتھوں غیراں طرف نہ جانویں

ریا و عدم اخلاص ہم شرک معنوی است

پچھے ذکر توحید جو ہویا تے ہیں آکھ سنایا
عملی زندگی نال آہا سب جیوں حضرت فرمایا

اس باہجوں اسلامی زندگی خطرے اندر ساری
تے انسانیت دے اتے دھبہ لگ داکاری

عمل نہ ٹھیک ہوندے جد تکین کجھ نہیں بن دا سر دا
تے بن عملاں حل نہیں ہوندا ہرگز کسے بشر دا

پر ایہ زندگی ٹھیک نہ ہوندی نہ کوئی لطف وکھاوے
جد تک دل تے روح دی پوری حالت نہ بن آئے

دل تے روح جد صاف ہو جاون لگ جاون اک پاسے
ٹھیک تھینے جس کم دل ہووے بھار دسیوں ماسے

انہاں تے سب دار مدارا انہاں اوتے سہارا
انہاں نال سرے ونج لگے اوس دا کارا بارا

ایہو نیت انہاں اوتے ساری کارروائی
جنت وال لاوے ات دل ہووے ماڑ تے چنگ بھلیائی

بعضے دنیا پچھے لگے ایہو شہرت چاہندے
ایسے ہی وکھلاوے کارن گھر زر سبھ کجھ لاندے

کوئی محبت کوئی عداوت کوئی نمود وکھاوے
تے کوئی شخص خدا دے کارن تن من دھن پیا لاوے

یاد رکھو جس دنیا کارن اپنا مال لٹایا
اس نے انجیں خرچ اٹھایا کجھ ہتھ وات نہ آیا

دنیا وچہ بھی دلی تسلی حاصل مول نہ ہوئی
تے نزدیک خداوند باری اوس دا گل نہ کوئی

دوہاں پاسیوں وانجیا عاجز اوگت گئی کمائی
انتی پٹھا گئیاں کھادا لیکھے کسے نہ آئی

اس نے تے خوشنودی چاہی ایسی رب اکبر دی
گویا خواہش ہی اوہ دسی ایہو اپنا در دی

تاں ہی اللہ حق انہاں دے ایس طرح فرماندا!
درجہ شان انہاں دی بابت واضح کر سمجھاندا

أَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهُ هَوٰىهُ (فرقان - ۴۳)

تساں تکیائے اوسنوں جس نے پکڑ لیائے خدا اپنی ذاتی خواہش نوں

ایہو وڈا بت جو بندے دل وچ آن چھپایا
اسے اوتے زندگی والا اس نے ٹیکھا لایا!

ایہ بت باہجھ توحید نہیں ٹٹدا اس دیاں کیاں مکیاں
جے توحید ہو جاوے حاصل صاف کمے بجر ٹیکھاں

حضرت کیہا سب کماں دا دل دے اوتے سہارا
ہر اک عمل اسے دے باروں تھیوے پار اتارا

اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّات

عمل نیت اوتے ہی ہوندے نے

ہر مومن دا ہر کم ناہیں اپنا سمجھیا جاندا
تاں ہی اپنی مرضی اوس دی نال ایہ اگے لاندا

اوہ ہر کم وچ حکم ربانا تے اوس دا ڈر جانے
اوس دی خاص اطاعت کارن کم دا پھر جھورانے

بھی خوشنودی رب سچے دی ہر کم اندر لوڑے
ہر حالت وچ اللہ اد نمے اوس نے چھیڑی ہوئی
جس دم دل وچ اللہ والی ہو جاندی حب پوری
اوس ویلے انعام الٰہی ایہہ آواز سناوے
اللہ دی خوشنودی کارن مومن دے کم سارے
مُخْلِصِیْنَ لَهُ الدِّیْنَ اس حق رب سچا فرماندا
کیوں جے اس دیہہ دل وچ ہر دم اوہا حب سمانی
اوسے کارن کھانا پینا سونا بہنا چاہنا
وَیر محبت اوسے کارن تے ایہ جھگڑے جھیڑے
اس درجے تے بندہ کوئی جس ویلے آجاوے
پر ایہ محض اخلاص محبت دل دی خاص صفائی
ریا دکھلاوا ایس کمی تھیں مڑ پیدا ہو جاندا
خدری ابو سعیدؓ لیاوے پیغمبر فرماوے
دوجا کول ہوندیاں جس بندے کیتا کوئی کارا
شداد بن اوسؓ نبیؐ دے پاروں ذکر حدیث سناوے
تے مڑ ایہہ بھی شرک ہویا ئے انجیں روزہ آیا
ایہو صحابی ذکر لیاوے اِک دن نبیؐ سوہارا
کہندے مینوں امت اپنی تے خوف اس پاروں آوندے
ایہ نہیں مطلب چن سورج نوں یا بتاں دے اگے
بلکہ ایہ جو عمل انہاں دے ہوسن ایسے سارے
انجیں اپنیاں خواہشاں پچھے ہو دسن دیوانے
روز حشر دے ریا کاراں دی قیمت قدر نہ کوئی
دیسی حکم انہاں نوں اللہ عمل تساڈے سارے
اوہناں کول جاؤ جنہاں کارن ایہ کجھ تساں کمایا
انجیں خدری ابو سعیدوں ذکر حدیثوں آوے

ایہو حب دلے وچ ہر دم غیراں دے سنگ توڑے
ایہو ورد پکایا ہویا تے ایہو دل جوئی
ہزوے توحید ایمان مکمل تھیوے مرد حضوری
مَرْضَاتِ اللّٰهِ راضی ناناواں اوہ رب دا پیا چاہوے
ایہو محبت ہر دم دل وچ ایہو ورد چتارے
گویا اوہ مڑ رب سچے دا خاص اپنا ہو جاندا
اسے پچھے گھول گھمانی اوس اپنی زندگانی
اوسے کارن لینا دینا اوسے اتے رہنا
بیاہ شادی بھی اوسے کارن اوسے نال نبیڑے
ہو گیا کامل نور ایمانوں سب مراداں پاوے
تے جے اس وچ کمی ہو جاوے ناں مڑ حال نہ کائی
ایہ بھی ہے اک شرک نمونہ پیغمبر فرماندا
چھپیا ہویا شرک ریا ہے اللہ کرم کماوے
اس دا نام ریا فرماوے رب دا نبیؐ پیارا
پڑھی نماز وکھاوے دی جس ایہ بھی ریا ہو جاوے
یا انجیں خیرات کیتی اوس بھی شرک کمایا
اصحاباں دے مجمع اندر کردا ذکر پیارا
یعنی شرک بیماری ظالم مت انہاں کھا جاوے
رب بنا کے نال محبت سجدے کرنے لگے
چھوڑ خدا نوں غیراں کارن کردے پھرن بیچارے
ایہو ہے اک شرک جو دسیا سانوں نبیؐ ربانے
کسے عمل دے بدلے سنّدی انہاں نہ ملسی ڈھوئی
ساڈے ہاں نہیں مُل انہاں دا انجیں گئے بیچارے
جنہاں دی خوشنودی کارن بھار تساں ایہ چایا
اک واری اک محفل اندر ذکر دجال ہو جاوے

سبھو مل کے آپس اندر ایہو کلام کریندے
کہندے بڑا افساد ہووے گا جس دم اس نے آونا
اسے فکر تردّد ساڈی ہوش بھلائی ہوئی!
اچراں رب دی نظر عنایت نبیؐ اللہ آ جاون
سنو میری گل اس تھیں ودھ کے خوف جویں دل چھایا
عرض کرن اصحاب تمامی یا حضرت فرماؤ
فرمایا اوہ شرک خفی ہے یعنے اوہ ریاکاری
مثلاً کوئی بناؤ کر کے کرے نماز ادائی
ابن ماجہ تے ترمذی نالے مسند حنبل وچ آلے
ابو سعیدؓ انصاری کہندے پیغمبر فرماون
تے اک جگہ اکٹھے ہوسن کرے پکار منادی
کہسی جس نے عمل کسے وچ چھوڑ خدا دے تائیں
اوس عمل دا بدلہ جا کے اوسے کولوں منگے
چھوڑ خدا نوں ہور کسے نوں راضی کرنا چاہیا
ابو ہریرہؓ پیغمبر تھیں سن کر ایہہ فرماوے
فرمایا پیغمبر سرور رب سچا فرماندا
جس نے اپنے کم وچ میرا ہور شریک بنایا
مطلب ایہو ہر حالت وچ اللہ حاضر جانے
اس تعلیم نبیؐ سرور دی ایہہ کجھ اثر وکھایا
ہر کم کاج خدا دے کارن کیتا انہاں تماماں
شرکوں اپنا آپ بچایا ایسا خوف سمانا
شدادؓ بن اوس روایت کردے دل دا راز بتاندے
فرماون اسیں ریا دکھلاوا چھوٹا شرک پچھاتا
اک دن عمرؓ فاروق سوہاسے آہے رستہ جاندے
ویکھن اوتھے بیٹھے ہوئے روندو کردے زاری
کی ہوسی حال اوس دم ساڈا کی قضیئے سر پیندے
تے لوکاں نوں ناحق اوس نے پھڑ پھڑ پیا سناونا
اسے پاروں چپ تمامی موہوں نہ بولے کوئی
تک کے حال غماندا ساڈا اوس دم ایہ فرماون
اوس تھیں کراں آگاہ تساں نوں ہے ایہ قہر سوایا
کی اوہ اسی تھیں وڈا خطرہ واضح کر سمجھاؤ
ہر اک گل دکھلاوے والی تے ایہو ہی یاری
تاں جے دوجا ویکھے اوسنوں خوش ہو جاوے بھائی
جیونکر سیرت نبوی والے کہیا روایت والے
اگلے پچھلے لوک حشر نوں جدوں بلائے جادن
کھول سناسی سبھناں تائیں چٹھی خاص خدا دی!
غیر شریک بنایا کوئی کہہ دو وجہ اوسائیں
اللہ پاک شریکوں دائم سب کم اوس دے چنگے
اوس نے اپنا عمل ونجایا سب وقار ہٹایا
جیوں حاکم مستدرک اندر ایہ اذکار لیاوے!
سب شریکوں میں شرکت تھیں سخت بیزاری پاندا
میں اس تھیں بیزار اوہ اس دا جسنوں اوس اپنایا
ہر کم وچ اوسے دا تقوےٰ اوہا بہتر آنے
سب اصحاباں عمل اپنے تے سوہنا رنگ چڑھایا
اسے حال خیال تخیل اسے طور کلاماں۔
جدوں بھی ایسی حالت ہوئی بھل گیا پینا کھانا
وچہ زمانے پاک نبیؐ دے اس راہ مول نہ جاندے
اس تھیں اپنا آپ بچانا سب تھیں بہتر جاتا
معاذؓ بن جبل صحابی تائیں قبر نبیؐ تے پاندے
پچھیا کیوں روویں سر تیرے کی کجھ ورتی بھاری

قبر مبارک طرف اشارہ کر کے عرض سناندے — اس مدفون ہستی دا کہنا الفت نال دھراندے
فرمادن ریاکاری اونے شائبہ شرک بتایا — اس ڈر حضرت دل میرے نے اثر اجیہا پایا
اسے طرح عبادہ[۱] تابعی کنوں شداد لیاوے — جانماز اپنی تے بیٹھیاں رو رو نیر وگاوے
پچھیا کیوں توں رونویں اتنا تاں اوس نے فرمایا — میں ہک دن پیغمبر تائیں غم دکھ دے وچ پایا
عرض کیتی قربان تساں تے ہوون ماپے میرے — کیوں اتنے غم فکردں جھکیوں کی آئی سر تیرے
فرمایا میں اپنے پچھے اپنی امت یاروں — ہک گلوں ہاں ڈردا ہر دم چین نہ گسے دہاروں
عرض کیتی اوہ کیہڑا خطرہ تاں حضرت فرماوے — شرک تے خواہش پوشیدہ نفسی ہر دم آن ستاوے
فیر دوبارہ عرض گذاری اے محبوب ربانے — کیا ایہ امت بعد تساں دے کرسی شرک دھگانے
فرمایا شداد سنو نہیں ایہ گل موے کائی — چن سورج یا بت دی پوجا امت کرے ادائی
ایسیاں چیزاں اگے ناہیں انہاں سیس نوانا — ایپر عمل نمائش ریا دا بہت ہوسی خصمانا!
عرض کیتی یا حضرت ایہ بھی ہے کوئی شرک نشانی — فرمایا ہاں ایہہ بھی اوجیں شک نہ موے آئی

نتیجہ کلام

ایہ جو کجھ میں لکھیا ایتھے نقل کتاب حوالا — جیونکر اوسنوں واضح کردا سیرت نبوی والا
ایہ تعلیم محمدی والا نقشہ کھچیا سارا! — جس نوں پڑھیاں سمجھ آجاوے حال ہووے انکارا
پاک نبی کویں ہر پہلو تھیں شرکوں پیا ڈرایا — تے کیویں تردید اوہدی تے پورا زور لگایا
بعد اوس دے توحید ربانی کیویں پئی سمجھائی — جاہل عربی لوکاں دے دل کیویں آن سمائی!
اوہ عربی جو اس تھیں پہلے رب دے منکر سارے — چھوڑ خدا نوں ہر شے اگے سیس نوادن ہارے
سن کر پاک نبی تھیں اوہا ایسے مومن ہوئے — بناں توحید تے حق پرستیوں کتے نہ مول کھلوئے
ایسی نال خدا دے لگی بھل گئے بت نمانے — ہر دم ایہو ورد زبانی اسے مگر وکانے
یا اللہ اس صدقے میری حل کر مشکل ساری — دین دنی دیاں بخش مراداں تھیوے دور خواری!
تیرے باجھ نہ غیر کسے نوں میں ایہ حال سناندا — پتہ نہیں ایہ مسئلہ میرا حل کیوں نہیں ہو جاندا
یارب صدقے نبی محمد ہور سبھی مقبولاں — بخش مراد وے دی ہوون دور تمامی سولاں
اشرف علی نکارا عاصی بھریا عیب گناہوں — فضل کریں تے موڑ نہ خالی اپنی اس درگاہوں

[۱] منقول احوالات از سیرت النبی جلد ۴ صفحہ ۱۱۶/۵۹ ۱۲ فاروقی

مسئلہ توحید دا ایجابی اُصول و ارکان آن

ایہ جو پہلے صفحیاں دے وچہ میں توحید سنائی
جو توحیدوں پھرن مخالف غلط خیال جنہاندے
ایہہ پاک محمد سرور عالی شان سوہارے
اوہ تاں اصل توحید ہی لے کے دنیا اوتے آئے
نور ایمان اسے کھیں تاں ہی پوری چمک وکھائی
جس نے سنیاں اوسے نے ہی فوراً سیس نوایا
شرک تے بت پرستی آہی ہر گھر عرب وچالے
ہراک اپنے دعوے اندر کایل پھرے سدایا
تاں ہی اصلی مذہب والی گل کوئی نظری آوے

اس وچہ نفی انہاں دی جنہاں اس دی سار نہ کائی
انہانوں سمجھائی ایہ گل راہ پٹھے اوہ جاندے
اس کھیں اوتے کم انہاں دے جتنے کیتے سارے
اوہا اصول طریقے دسے اوہا راز بتائے
تاں ہی ساری دنیانوں ایہ بات پسندی آئی
تے اقرار توحیدوں کر کے اصلی مقصد پایا
بعض اسمانی مذہب وگاڑے پھر دے اپنے حالے
ایہہ اصلی رازوں خالی جیوں کوئی بال ایانا
ناں ایمان عقاید کدھرے اصلی جھلک وکھاوے

تاں ہی ایہ سب لوئی آہے بھلے اصلی راہوں !
نام توحید نہ جانے کوئی رد ہوئے درگاہوں

انہاں اوہا رسم پرانی بتاں دے متوالے
ایہو دین نجات ایہو ہی اسے پچھے ڈھوئی
نے جد نبی محمد سرور راز توحید بتایا
بت پرستی جن پرستی سورج چن ستارے
ایہ سب شرک کفر دیاں گلاں مڈھوں ختم کرائیاں
کیوں جے اس دے اوتے ہیسی آدمیت ہی ساری
زندگی وچہ جیں حاصل ہویا ناہیں نور ایمانوں
جے روشنائی ہووے ایمانوں بنے تداں زندگانی
ہن میں تینوں دساں ہے کی اوہ ایمان خزانہ
اوہ ہے اک خدا اوہدے اوتے ٹھیک یقین ہو جاوے

انہاں اگے سیس نوانا ہر ویلے ہر حالے
اسے نال محبت دل دی اس بن ہور نہ کوئی
وہم خیال نکما سب دا فوراً دلوں ہٹایا!
حور فرشتے آدمیاں دی پوجا کردے سارے
وحدت والا سبق پڑھا کے کر دتیاں روشنایاں
دنیا دی سب زندگی آہی اسے نال سنواری!
اوسنوں سار کی زندگی والی اوہ محروم جہانوں
نہیں تاں محض قضیہ سارا تے وڈی حیرانی
کتھوں ایہ کجھ حاصل ہووے جس دا سب زمانہ
بھی ہر تھاں اوہ حاضر جانے دلوں نہ مول بھلاوے

سن لے میں کھیں ایہہ ہن سب کجھ فضل کرے رب باری
پتہ لگے اوہ ہے کی جس دی ایہہ کجھ دنیا ساری

دلائل برہستی ایزد متعال

دنیاں وچہ سے تحفے بھانویں دولت مال خزانے
سے خوشیاں سے موجاں ہوون تے بیفکری پوری
کئی قسماں دے علموں ہنروں ہون خیال اوچیرے
کجھ نہیں فائدہ نفع نہ کوئی نہ کجھ حاصل ہونا
بن عرفانوں ایہ سب تحفے لیکھے کسے نہ آون
تے جنہانوں ایس عرفانوں نعمت حاصل ہوئی
پر ایہ منزل بڑی دوراڈی پاندے کریاں والے
جدتک اس دا لطف نہ حاصل ہووے نہ کجھ زندگانی
اس یاروں مڑ سب تھیں پہلاں ایہ یقین ضروری
فیر اس دی توحیداوتے بھی ٹھیک یقین ہو جاوے
دنیا تے پیغمبر جتنے بھیجے اللہ باری
پر انہاں نے صرف ایہو ہی دسیا لوکاں تائیں
ہور دلیل تے بات نہ دسی ناں ایہ حاجت ہوئی
دیہنہ چن تاریاں دی ہی پوجا بھانویں اوس زمانے
نالے ایہہ پیغمبر سبھو اپنیاں قوماں والے
تے جد نبی محمدؐ سرور دنیاں اوتے آئے
وانگ انہاں ایہ قوم اپنی ول نہیں پیغام سناندے
گویا سب دنیا دی بہتری ہتھ انہاں دے آئی
یعنی اکثر لوکی ایسے آن ملے اس تھانویں!
قدرت نوں بھی اس حالت وچہ ایہ منظوری آہی
جیہڑے اپنے عقلوں فکروں دانش سوچ وچاروں
تاں ہی پاک نبیؐ نوں ایہ بھی ہویا خاص اشارا
بناں دلیل ثبوت گواہوں لذت لطف نہ کوئی

ہر اک طرح آرام آسائش تے پرامن ٹکانے
نعمت پاروں کمی نہ کوئی دانش عقل شعوری
ہر تحقیقوں تے تدقیقوں کھولے راز بتیرے
جدتک نہیں عرفان حقیقی محض عمر دا رونا
ایہ تاں انجیں دوجگ سدے فکر اندیشے لادن
فیر انہاں نوں اوس لذت دا لطف نہ رہ گیا کوئی
دوجے اپنے وہماں اندر پھردے رہن بے حالے
کی ہویا جے دنیا لبھی پر ایہہ نری حیرانی!
ہے موجود خدا دی ہستی جس دی طاقت پوری
تاں دنیاں دی لذت والا مزہ بندے نوں آوے
سبھناں ایہو سبق پڑھایا اتول لائی یاری!
ہک اللہ دی ذات مقدس اوہا مالک سائیں
ایسے نوں ہی پیا دہرایا ایسے دی دل جوئی
پر ایہہ کجھ الحاد وغیرہ کوئی انسان نہ جانے!
انہاں نوں پیغام ربانے دسن سدا سوکھالے
سب تھیں آخر ایہو آئے سچ پیغام لیائے
ایہ تاں سب دنیاں دے راہبر سبھناں دا غم کھاندے
جس تھیں ہور اک ہوئی ضرورت قضیہ سخت پیائی
جیہڑے عقل تے دانش پاروں بن دے مرد سچانویں
ایسے بندے ہونے چاہیئے کرن جو دور کوتاہی
ہر شے دیاں دلیلاں چاہون انکاروں اقراروں
دیہو دلیل ثبوت ہر شے دا ہووے تداں نتارا
نہ ہی پچھن دسن والیاں اس وچہ کجھ دل جوئی

پہلے نبی تے گھراپنے وچہ راہبر ہوکے آئے ۔ یا وچہ خاص قبیلے اپنے پئے پیغام سُنائے
او تھے انہاں دلیلاں سندی حاجت آہی نہ کائی ۔ جو سنیاں جو آکھ سُنایا کیتی دُور سیاہی
سرور حاکم سب قوماں کیا سب دنیا ول آئے ۔ سبھناں نوں انعام الاہوں جسے رج دلائے
اس وچہ دعوے اتنے دلیلوں حاجت آہی پوری ۔ ہراک سندی تھئے تسلی تاں دور ہووے دوری
نالے اگوں لوکی ایسے شامل ہونے والے ۔ جنہاں دا نظریہ ایہو دائم اسے حالے
کسے دعوے دی حدتک ناہیں ملے دلیل انہانوں ۔ تدتک نہیں تسلی ہوندی پانا شرف ایمانوں
پیغمبر نے عقل انسانی ساری جانچی تولی ۔ تے مڑ اوس دے ہر شعبے دی گلی تمامی کھولی
ہراک حالت بابت حضرت واضح کر سمجھایا ۔ کافر مشرک ملحد دہریہ سبھناں نوں فرمایا
پھر سبھناں دی دلی تسلی تے تسکین کرائی ۔ تے اس کارن ہراک علموں کردتی روشنائی

جو فلسفیوں سے حل نہ ہوا اور نکتہ وروں سے کھل نہ سکا
وہ راز اوس کملی والے نے سمجھا دیا چند اشاروں میں

جو جو کسے سوال سنایا یا کوئی مسئلہ آندا ۔ سبھناں بابت سرور عالم ٹھیک پیا سمجھاندا!
شک شکوک نہ رہ جائے کوئی ٹھیک تسلی ہووے ۔ جس دے یاروں دِلی سیاہی اللہ مالک دھووے
تاں اوہ فضل الٰہی یاروں نور ایمانوں پاندا ۔ تے انعام حقیقی والا مسئلہ حل ہو جاندا
ایہ سب نبی محمدؐ سرور فضلوں کر دکھلایا ۔ علت تے معلول دا نقشہ اکھیں آن دکھایا
نے توحید الٰہی والا مسئلہ ایتھے آوے ۔ نالے خاص وجود اوہدے تے بحث ہوراک چھڑ جاوے
پہلاں تے ایہ لوکی آہے منکر ذات الاہوں ۔ ایہہ اقرار ضروری آہا انہاں دا ہر راہوں
حدتک ایہ نہ فیصلہ ہووے ٹھیک یقین ہو جاوے ۔ کون توحید اوہدی دے اوتے فیر ایمان لیاوے
اس تھیں اوس دی ہستی سندا آہا اقرار ضروری ۔ اسے دی مڑ کوشش آہی پاک نبیؐ نوں پوری
اوس ویلے کیا ہن بھی لوکی اس تے بحث کریندے ۔ ہستی ذات خداوند والی ہرگز نہیں منیندے
ہراک جگہ اسے دے اوتے جھگڑا رہندا جاری ۔ ہر کوئی ایہو دانش سمجھے ایہو کار گذاری
اس گل دے تصفیئے کارن رب دا نبی پیارا ۔ محض آسان دلائل یاروں راز کرے آشکارا!
اس مسئلے دا سب تھیں پہلے ایہ حل نظری آوے ۔ ہر کوئی بندہ ذات خدا دا قائل ہی دسیاوے
دنیاں دے وچہ جتنیاں قوماں پہلے لدسدھایاں ۔ کیا متمدن تے کیا جاہل وحشی طرز سودائیاں

سبھو کسے نہ کسے بہانے رب دے ہیں اقراری
سبھو قائل اس گل سندے نال اسے دے یاری

جس نوں ویکھو جس دم ویکھو جس حالے جس چالے
سبھناں دے دل ازلی ابدی اوس دے تھئے حوالے

ایہو اک اقرار ہی دسے ہے کوئی ہستی عالی
جس دے منّے باہجھ نہ کوئی دِسے بات سکھالی

تاں ہی پیغمبر سب تائیں ایس طرح فرماوے
جیویں سورت روم وچالے وحی پیغام لیاوے

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِيْفًا ۚ فِطْرَتَ اللّٰهِ الَّتِيْ فَطَرَ

پس قائم کر منہ اپنے نوں واسطے دین دے سب طرفوں پھیر کے ایہ فطرت اللہ دی اوہ فطرت ہے

النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيْلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ ۚ ذٰلِكَ الدِّيْنُ

جے پیدا کیتا اللہ نے لوکانوں اوپر اوس دے ۔ نہیں تبدیلی اللہ دی خلقت وچ ایہو ہی

الْقَيِّمُ ۙ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ (سورہ روم - ۴)

دین سیدھا تے ٹھیک ہے تے ایپر بہتے لوک نہیں جان دے۔

مسجد طرفوں منہ پھیر کے اپنا لیاول دین پیارے
ایہ ہے اوہ پیدائش رب دی جس تے لوکی سارے

یعنی اس دے او تے رب نے سب مخلوق بنائی
جس وچ نہیں تبدیلی کوئی ناں ایسی بن آئی

ایہو ٹھیک تے سدھا رستہ نہیں اس وچ ڈنگ کوئی
پر لوکاں نوں سمجھ نہ اس دی قسمت مندی ہوئی

جنہاں لوکاں اس راہ اوتے اپنا قدم اٹھایا
انہاں تے رب راضی انہاں اپنا مقصد پایا!

کیوں جے ایہو اصل حقیقت تے ایہو انسانی
اسے یاروں حاصل تھیون سب عرفان ربانی

كُلُّ مَوْلُوْدٍ يُوْلَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ (صحیح بخاری کتاب الایمان)

ہر اک بچہ فطرت تے ہی پیدا ہوندا ئے

سیرت نبوی والا لیاوے کہے امام بخاری
پیغمبر فرماوے جیونکر نال ربے دی یاری

ہر اک بچہ فطرت اوتے رب پیدا فرماوے
کیوں جے ایہو اصل حقیقت فرق نہ اس وچ آوے

نالے روز ازل تھیں ایہو قول اقرار ہویا ئے
اکو اللہ باجھ شریکوں تے سچ منیاں جاتے

ہن ایہ بات اساڈے رگ رگ اندر سمائی ہوئی
نسے انکار ہویاں بھی مڑ ایہہ دس دیندی رنگ کوئی

کسے نہ کسے حیلے بھی مڑ ایہ ظاہر ہو کے آوے
واحدانیت والا جلوہ روشن کر دکھلاوے

رب دی پاک کلام اسے نوں واضح کر سمجھاندی
روز ازل جیوں ہویا وعدہ اوسنوں فیر دوہراندی

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِيْٓ اٰدَمَ مِنْ ظُهُوْرِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

تے جس ویلے پکڑیا (دیالیا) رب تیرے نے بنی آدم تھیں انہاں دی پیٹھ تھیں اولاد

وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوْا بَلٰى شَهِدْنَا (اعراف۔۲۲)

انہاں دی نوں تے گواہ بنایا انہاں نوں اوپر جان انہاں دے کیا نہیں ہاں میں رب تساندا آکھیا انہاں نے ہاں اسیں گواہ ہاں

روزازل جد پٹھ آدم کڈھیں پھیڑی اولاد تمامی ۔ انہاں نوں ہی اس دے اوتے شاہد لیتا عالی
پچھیا کیا میں رب تساں دا دسو ہاں یا ناہیں ۔ سبھناں کہیا ہیں رب توں ہی سچا مالک سائیں
ایہ بھی کہیا گواہ ہاں اس تے اس وچہ شک نہ کائی ۔ توں اللہ اسیں بندے تیرے دل دی نال صفائی
پر انسان اس دنیا اوتے جس دم امر دل آیا ۔ بھل گیا قول اقرار ازل دا ہور پاسے دل لایا
ایہ فطرت انسانی اندر ازلوں پایا جاندا ۔ کیتا یاد نہ رہندا اوسنوں غلط خیال پکاندا
اک تے اوسنوں ایہ مجبوری ہل بہندا وچہ غیراں ۔ حد دل وودھ کے کرے کلاماں تے بھل جاندا پیراں
تاں ہی کھاؤیں کھاؤیں ایہہ مڑ ٹھوکر کھاندا پھردا ۔ بات نہ بن سر آوے کوئی موقعے اوتے گھردا
ایہو وجہ خدا دا اوسنوں خیال نہ رہ گیا کائی ۔ تاں مڑ نبی محمد سرور بھلی بات دوہرائی

اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ (ابراہیم۔۲)

اے لوکو کیا وچہ اللہ دے شک ہے جس نے پیدا کیتا اسمانوں تے زمین نوں

پچھے نبی محمد لوکو دسو بات اسانوں ۔ ہن بھی ہے کجھ شک خدا وچہ رہ گیا آن تسانوں
اوہ اللہ جس پیدا کیتے ایہہ اسمان نورانی ۔ نالے اوس زمین بنائی کون ہے اوس دا ثانی
انجیں ہور اک کھاؤیں ایہو ذکر دُھرایا جاوے ۔ بندیاں دا اوہ وعدہ سارا بندیاں نوں سمجھاوے

اَمْ خُلِقُوْا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ اَمْ هُمُ الْخَالِقُوْنَ ۝ اَمْ

کیا اوہ کیا پیدا کیتے گئے نے کسے شے دے بغیر یا آپ ہی اوہ ہیں پیدا کرنے والے

خَلَقُوا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بَلْ لَّا يُوْقِنُوْنَ ۝ (سورہ طور۔۲)

کیا انہاں نے ہی پیدا کیتا ہے آسماناں نوں تے زمین نوں (ایہ کوئی بات ہی نہیں) انہانوں تے یقین ہی نہیں۔

رب فرماوے کیا ایہ لوکی آپ پیدا ہو آئے ۔ یا خود آپوں خالق بن گئے اوہا درجے پائے
فیر پچھو کیا انہاں نے ہی زمیں اسمان بنایا ۔ غور کرو ایہ بات نہ کائی تاں کجھ اس دا پایا
بات ایہو کجھ حق دے اوتے انہاں یقین نہ کائی ۔ تاں ہی ایسیاں گلاں کر کے پھردے رولا پائی

تفسیری مطالب آیہ شریفہ

سب دنیا تے انساں اس وچہ گنتر اندر آوے ۔ جیہڑا اپنے عقل دماغوں وڈا منیاں جاوے

ہے موجود ایہہ دنیا اوتے اس وچہ شک نہ کائی
نال لے اوہدا وجود بھی دسے جیوں صاحب چاہیائی

دسو ایہ خود آپ بن آیا یا اوس آپ بنایا
پر ایہ گل نہ منی جاوے جدوں اندازہ لایا

دونویں گلاں غلط تے ناں ایہ خیال وچالے آون
کوئی شے آپے آپ نہیں بن دی ناں ایہ رنگ وکھاون

جنہاں دے دل ایہ گل دھائی ازل خیال سمانا
نرمادہ جد ہون اکٹھے تد ہوندا ایہ بانا

موٹی نظرے ویکھیاں ایہ بھی غلط تمام سنجاپے
اس دا بھی کوئی بانی ہوسی کد بن آوے آپے

ایہ وہارا کارا بارا ازلوں ہوندا آوے
کُن فَیَکُونَ دا مظہر سارا اپنا جوہر وکھاوے

امروں باہجھ پیدائش کوئی ہے ایہ بات اوکھیری
جو چاہے اوہ آپ کچھیوے کی گل ہیری تیری

مطالب و معانی دیگر

طرح طرح دی دنیا وتے رنگا رنگ زمانا
تے اسمان ایہ تاریاں بھریا رونق دا سمیایا

عجب ادا زمین وکھاوے سبزہ زار بہاراں
قِسماں قسمی بوٹے اوتے کھِڑیاں نے گلزاراں

سورج چن درخت سمندر ہور پہاڑ اوچیرے
تے کئی لکھاں زندہ چیزاں تے بیجان تیرے

علت تے معلول دا ایکھا نالے ہیرا پھیری
فیر ایہہ بندوبست جہانی اس تھیں ثابت وڈیری

فیر قانون تے قاعدے اس دے فیر اسدی پابندی
انجیں ہی انسان دے اندر ہر شے چنگی مندی

سبھناں دی ترتیب برابر تے ترکیب تمامی
انجیں موت حیات دا اس تے پایا بوجھ گرامی

اسے تھیں سکھلائے اوسنوں عجب خیال نرالے
جس تھیں اوس وکھائے اپنے سبھ کم حیرت والے

اج جو کم انسان کریندا جو جو جوہر وکھاندا
حیرت اوتے حیرت آوے عقل فکر بھل جاندا

اسے تھیں ایہ جاپے ہے کوئی رب دی ذات گرامی
جس نے ایہ سب جوڑے جوڑے دکھین اندر نامی

چھت نیلے اسمان دے ہیٹھاں فرش زمین وچھایا
طرح طرح دے بوٹے لاکے سبزہ زار بنایا

تھوڑی جیہی تبدیلی پاروں دن دا رات ہوجانا
معلم ہووے ہے کوئی خالق جس دا ایہ سمیانا

بن اوس دے نہ زمیں نہ اسمان نال چن سورج تارے
ناں ایہ رات دہاڑ ہوجاوے ناں ایہ لیکھے سارے

باہجھ دلیلوں باہجھ وکیلوں ہے اک رب تعالےٰ
اوسے دا ایہہ جلوہ سارا شان اوسے دا اعلےٰ

ہر حالت وچہ اوہا مالک اوسے دی سب شاہی
کارخانہ ایہ اوس دا سارا اوہا ذات الٰہی

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ
بے شک وچہ پیدائش اسماناں تے زمین تے بدلنے

وَالنَّهَارِ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِي الْاَلْبَابِ ۝ (آل عمران - ۳۰)

رات تے دن دے نشانیاں ہین واسطے عقل منداں دے

زمین اسمان دا پیدا ہونا تے دن رات دا چھانا ۔ رات اندھیری دن روشنائی تے ایہ کجھ سمیانا
دینہہ چن دی روشنائی نالے چال مقررہ ساری ۔ باقاعدہ اوہ ظاہر ہونا سوہنی ادا پیاری
اسے وانگوں ڈوبنا اوس دا کرنا سخت اندھیرا ۔ جس تھیں جاپے سب کجھ کردا ایہہ کم اللہ میرا
دینہہ چن رات دہاڑ وغیرہ ہور زمین آسماناں ۔ باہجھ خدا دے ہور نہ کوئی جس ایہ کم نبھانا

وَمِنْ اٰيٰتِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ (فصلت - ۵)

تے اوس دیاں نشانیاں وچوں رات تے دن تے سورج تے چاند ہین

رات دیہاڑ تے دینہہ چن سبھو ہین نشان ربانے ۔ جس تھیں ظاہر ہووے ایہ سبھ اللہ دے سمیانے
اوس بن ہور نہ ایسا کوئی جو ایہ کم نبھاوے ۔ اوسے نوں وڈیائی ساری جیہڑا اہمر سے لگاوے

تشریح و تفسیر

زمین اسمان دا پیدا ہونا رات تے دن دا آنا ۔ ایہہ کم کون نبھاون والا سوچ ذرا انسانا
خطروں بھرے سمندر دے وچ لوکی سیر کریندے ۔ اک ملکوں دے دوجے ملکیں وچہ بے خبرائی بیندے
نالے مال تجارت لے کے لدجہازیں جاون ۔ بے فکراں آزاداں وانگوں پورے طور پہنچاون
ایہہ پانی جس دے اوتے بھرے جہاز گرامی ۔ جہناں دے وچ سئے من چیزاں جاپے پنڈ تمامی
آزادانہ دوڑیں پھر دے غم دکھ درد نہ کوئی ۔ نہ انہاں دے ڈبن والی ہے گل جلدی ہوئی
ڈبن ناں اوہ بے بھارا اتنا نال آزادی جاون ۔ لوہا مٹی جے سٹئے ماسہ تہ تیکن ڈب آون
ہور بھی ایسی چیز جے اس وچہ سٹ اندا دے کوئی ۔ اوہ بھی ڈبے فوراً اوتھے ایہ گل منی ہوئی!
تے ایہ تردے پھردے انجہ دی جیونکر کھیل وچہ پانی ۔ ایہ سب قدرت کاریگر دی ہور نہ لیکھا جانی
ایہو سمندر انہاں وچوں پانی بھاپ بن آوے ۔ اوتے جا کے بدل بن کے پھر پیا مینہ برساوے
پر ایہ مینہ اوسے تھاں دے تے لوڑے جنہیں جائیں ۔ پیداوار ہر شے دی ہووے فضل کرے رب سائیں
اسے طور ہوا دے زوروں بدل دوڑی پھردے ۔ قدرت دا اپنے جلوہ دسن انجیں اردے گردے
غور کرے انسان جے اس وچہ تے کجھ قیاس چلاوے ۔ پتہ چلے ایہ کس دی برکت کیہڑا جوہر دکھاوے
معلم ہووے اللہ باہجوں ہور نہ طاقت کائی ۔ اسے دیاں ایہہ کھیڈاں سبھو اوسے رونق لائی

زمین آسمان تے رات دناں دی ہر دم ہیرا پھیری
تے پانی تے ترن جہازاں ایہو چال لمیری!

پانی کتھیں بخارات اُٹھ کے چڑھ جاون آسمانی
اوتھوں نیر ضرورت کارن پیا برسیندا پانی

ایہو اوس دی قدرت کامل ایہو خاص نظارا
ایہو ایمان اسلام ایہو ہی ایہو قصہ سارا

ہر ذرے کتھیں ظاہر تھیوے رب دی ذات نیاری
ہر تھاں نور اسے دا روشن فیض اوسے دا جاری

ایہہ قرآن خزانہ اوس نے بڑا احسان کمایا
ہر اک مسئلہ واضح کر کے خوب طرح سمجھایا

جتھے رکن اسلامی دے سب اصول سکھائے
اوتھے ایہہ بھی مسئلے سارے وچھین اندر آئے

اِنَّ فِیْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ اخْتِلَافِ الَّیْلِ

بے شک وچ پیدائش آسماناں دے تے زمین دے تے الٹ پھیر رات

وَ النَّهَارِ وَ الْفُلْكِ الَّتِیْ تَجْرِیْ فِی الْبَحْرِ بِمَا یَنْفَعُ النَّاسَ

تے دن دے تے جہاز جیہڑے چل دے نے وچ سمندر دے جس کتھیں فائدہ ہے آدمیاں نوں

وَ مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ مَّآءٍ فَاَحْیَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ

تے اوہ چیز جو اتاری اللہ نے اسماناں کتھیں پانی کتھیں فیر زندہ کیتا نال اوس پانی دے زمین نوں

مَوْتِهَا وَ بَثَّ فِیْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ وَّ تَصْرِیْفِ الرِّیٰحِ وَ السَّحَابِ

پچھے مرنے دے اس دے تے پھیلائے وچ اوس دے ہر قسم دے چارپائے تے ادھر ادھر چلنے ہواواں دے

الْمُسَخَّرِ بَیْنَ السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ یَّعْقِلُوْنَ ۰ (بقرہ - ۲۰)

تے بدلاں دے جیہڑے لگے ہوئے نے کم اپنے وچ آسماناں دے تے زمین دے بیشک ایہہ نشانیاں ہین واسطے قوم سمجھ والی دے

ایتھے بھی رب قدرت اپنی ظاہر کر فرماوے
زمین آسمان دا پیدا ہونا کون ایہہ رنگ وکھاوے

رات دناں دی ہیرا پھیری کدے اندھیر اجالا
کدی سیالا کدی منالا کدی دھپاں تے پالا

ترن جہاز سمندراں اوتے لوکی نفع اٹھاندے
اک ملکوں لے دوجے ملکیں آپوں آوندے جاندے

آسماناں کتھیں خشک زمین تے پانی دا برسانا
پھر اوس پاروں ہر اک قسموں اوتھے فصل اوگانا

گویا مردہ زمیں تمامی زندہ کر دکھلائی!
ہر اک سبزی پیدا ہونی جاں برسائے پانی

طرح طرح دے اس دے اوتے حیوانات پھیلائے
جنہاں ایس زمیں دے پاروں کافی نفعے اٹھائے

فیر ہوا چلائی اس نے قدرت عجب وکھائی
جس کتھیں بدل پیدا ہوندے پھیرے شان بنائی

ایہہ سب اوس دی قدرت اپنی اوسے جوہر دکھایا
اوسے اپنے جلوے پاروں سوہنا باغ لگایا

سمجھ تے دانش والے لوکی اسے تھیں پا جاندے
اسے پاروں نال خدا دے اپنے دِل دی لاندے

ایہو مظہر ذات ربانی غور کرے جیکوئی	دور ہووے گمراہی ساری ہو جاوے دل جوئی
ذات ربانی اسدے پاروں ہر تھاں نظری آوے	پر اک شرط ایمان ضروری مسئلہ حل ہو جاوے

اِنَّ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰیٰتٍ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ ۝ وَفِیْ خَلْقِکُمْ

بے شک وچ اسماناں دے تے زمین دے نشانیاں ہیں واسطے موموناں دے تے وچ پیدائش تساڈی دے

وَمَا یَبُثُّ مِنْ دَآبَّۃٍ اٰیٰتٌ لِّقَوْمٍ یُّوْقِنُوْنَ ۝ (جاثیہ - ۱)

تے جیہڑے پھیلائے نے چلنے والے نشانیاں ہین واسطے قوم دے جیہڑی یقین رکھ دی اے

سورت جاثیہ دے وچ ویکھو رب سچا فرماندا	زمیں اسمان بناون پاروں قدرت آپ وکھاندا
فرماوے وچ اس دے بھی ایہن کارن مومن بھایاں	میریاں خاص نشانیاں ظاہر ویکھن اندر آئیاں
انجیں وچ پیدائش تساڈی تے سبھو جو پائے	موموناں کارن اس دے وچ بھی سب دلائل آئے
ہر شے زمیں اسمان تے جو کجھ انہاں وچ وسیوے	قدرت کامل رب سچے دی جے کوئی غور کچیوے
پر قدرت دی کاریگریوں ایہ گل ظاہر آوے	رب دی ذات مبارک عالی جلوہ پئی وکھاوے

کیسی بات تعجب والی اک ہی زمیں نرالی
جس تھیں ہر شے اگدی دسے رنگ عجیب کمالی

اکو پانی جس دے پاروں ہووے پئی سیرابی	اکو اوہا ہوا ساہ لیوے کردے دور خرابی
پر ویکھو سب رنگ برنگی وکھو وکھ تمامی	ذائقے بو سب آپو اپنے قدرت ذات گرامی
سبھ خاصیت دے وچ وکھرے کون اندازہ لاوے	ایدوں بھی اوہ ظاہر تھیوے شک تمام گنواوے
ایہ رنگ ویکھ اوہدے وچ مڑ کوئی شک دلیوچہ آنے	مڑ اوس دی کوئی حالت ناہیں اوہ بے دین نمانے

وَهُوَ الَّذِیْٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجْنَا بِهٖ نَبَاتَ كُلِّ شَیْءٍ

تے اوہ اوہا ہی ذات ہے جس نے اتاریا اسمان تھیں پانی پھر نکالی اساں نال اس دے اوگنے والی ہر چیز

فَاَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا ۚ وَمِنَ

فیر نکالی اساں اوس تھیں سبزی نکالے اساں اس تھیں ستے جڑے ہوئے دانے تے

النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَّجَنّٰتٍ مِّنْ اَعْنَابٍ وَّ

کھجوراں تھیں اس دے ٹہنے تھیں گچھے جڑے ہوئے تے باغ انگوراں تھیں

الزَّیْتُوْنَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَّغَیْرَ مُتَشَابِهٍ ۗ اُنْظُرُوْٓا والے

تے زیتون تھیں تے اناراں تھیں رلے جلے تے وکھو وکھرے ویکھو تسیں

ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ وَ یَنْعِهٖ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِکُمْ لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ ۝ (انعام ۱۲۰)

اس دے پھل دی طرف جس ویلے پھل لیا دے تے پکے بے شک وچہ اس دے دلیلاں ہین واسطے قوم دے جو یقین رکھدی ہے

ترجمہ و تفسیر

اوہ اللہ اسماناں تھیں جو پانی آپ اتارے
جاں اوہ پورے قد تے آئی بوٹے اوس نکالے
جس جس قسموں پودا کوئی اوسے قسموں دانے
فیر کھجور دیاں گابھیاں وچوں گچھے آ لٹکائے
رب سچا ایہ قدرت والے سارے حال وکھاندا
انگوراں دے باغ لگائے تے زیتون اناراں
انہاں دے بھی اپنے ذائقے اپنے لطف سوہانے
بندہ بڑیاں سوچاں کر دا بوٹے عجب لگاوے
جد تک اس دی رحمت والا وسے آن نہ پانی
ئیے بوٹے تے پھل انہاں دے اکو شکل دسیون
انجیں اوہ بھی پھل جنہاندیاں شکلاں وکھ بنائیاں
ایہ بھی قدرت دا اک جلوہ اوسے نوں ایہ بھاوے
مومن ویکھ نظارا ایسا اوہنوں سبق سکھاون
انہاں نظاریاں دے وچہ بھو راز توحید الٰہی ا
جنہاں نوں ایہ نور نہ حاصل تے خالی عرفانوں
اوہ تاں ازلوں ایسے آئے ایسے ہگر وکائے
ایہ قرآن مبارک رب دی سچ کلام پیاری
سوکھیاں تے آسان دلیلاں اس وچہ پیاں بتایاں
تاں جے بھلے ہوئے لوکی راہ سدھے آجاون

جس تھیں فیر اگائی ہر شے جو کجھ ایس دوارے
اس وچہ جڑے ہوئے سبھ دانے سوہنے خوبیاں والے
اوہا ذائقہ سوادا انہاں دا انجیں ہی من بھانے
انہاندا بھی اوہا ذائقہ سوہنا لطف وکھائے
دسے کیویں ساڈے فضلوں ایہ کجھ رنگ ہو جاندا
لدریاں جلدیاں شکلاں سبھو دسن عجب بہاراں
واہ واہ قادر قدرت والا اوہا اس دیاں جانے
گوڈیاں کرے تے پانی دیوے کھاد خوراک پوچاوے
نالی انجہ بوٹے سبز نہ انہاں ایہ کجھ رنگ پچھانی
کھلے ہوئے اک رنگ و کھاون تک تک لوکی جیون
پر جس دم پک جان تمامی وسن رنگ صفائیاں
کی بندے دی طاقت کی اوہ ایسے جوہر دکھاوے
ایتھوں ہی رب ظاہر تھیوے سبھ کجھ ایتھوں پاون
پر ایہ حاصل انہاں جنہاں ایہ کجھ نہ رجہر آہی
ئیے دلیلاں دیہو مڑ بھی کجھ نہ بلے انہاں نوں
رب دے راہوں منکر ہو کے دوجگ مار دنجائے
جو بندیاں دی بہتری کارن رب نے آپ اتاری
بندیاں دی بھلیائی کارن واضح کہہ سمجھائیاں!
منشی ذات الٰہی پارون راز حقیقی پاون

پر تقدیراں دے ایہ لیکھے ایہ سب اوہا جانے
جیوں کر سورت روم وچالے ایہ سب قصے آنے

وَمِنْ اٰیٰتِهٖۤ اَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَاۤ اَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُوْنَ ۝

تے اس دیاں نشانیاں تھیں ایہ جے پیدا کیتا تساں نوں مٹی تھیں فیر تسیں ہو گئے آدمی تے پھر دے ٹر دے ہو

وَمِنْ اٰیٰتِهٖۤ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوْۤا اِلَیْهَا وَ

تے اس دیاں نشانیاں تھیں ایہ پیدا کیتا اس نے واسطے تساڈے تساں تھیں جوڑے تاں جے تسیں آرام حاصل کرسکو طرف اس دی

جَعَلَ بَیْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ

تے کیتا درمیان تساڈے پیار محبت تے رحمت بے شک وچہ اس دے ہین نشانیاں واسطے اس قوم دے

یَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ وَمِنْ اٰیٰتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ

جو سوچ دی اے تے اس دیاں نشانیاں تھیں پیدا کیتے نے اس نے آسمان تے زمین تے اختلاف کیتا

اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّلْعٰلِمِیْنَ ۝ وَمِنْ اٰیٰتِهٖ

بولیاں تے رنگاں تساڈیاں وچ بے شک وچہ اس دے ہے نشانی واسطے جہان دے تے اس دیاں نشانیاں

مَنَامُكُمْ بِالَّیْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَآؤُكُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ

تھیں سونا تساں دا راتیں تے دہاڑی تے تلاش کرنا تساں دا اس دے فضل تھیں بے شک وچہ اس دے ہے

لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ یَّسْمَعُوْنَ ۝ وَمِنْ اٰیٰتِهٖ یُرِیْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا

نشانی واسطے قوم دے جو سنے تے اس دیاں نشانیاں تھیں دکھاندا ہے تساں نوں چمک بجلی دی جس تھیں تسیں

وَّیُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَیُحْیٖ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ اِنَّ

کدی ڈر دے ہو تے کدی بارش دی امید رکھدے ہو تے برساندا ہے اوہ اسمان تھیں پانی زندہ ہوندی ہے نال اس دے زمین اپنے مرنے دے بعد

فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ یَّعْقِلُوْنَ ۝ وَمِنْ اٰیٰتِهٖۤ اَنْ

بے شک وچہ اس دے نشانیاں ہین واسطے قوم دے جے اوہ عقل کرے تے اوس دیاں نشانیاں

تَقُوْمَ السَّمَآءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهٖ (روم-۳)

تھیں ایہ جے قائم ہین آسمان تے زمین نال حکم اس دے۔

ایہ آیتاں جو اوتے لکھیاں رب سچا فرماوے
یعنی اپنی ہستی بابت سب اذکار لیاوے!

پہلاں ایہ فرمایا جے اساں ایہ انسان بنایا
مٹی تھیں سب ڈھانچہ جس دا اسے کنوں اوپایا

فرماوے بن آدم صورت ٹرد پھرد پئے سارے
سبھو ہوشاں سمجھاں والے سبھو اپرا پارے

ایہو ہی نہیں ہور نشانی رب سچا دکھلاندا
تساں وچوں کر جوڑے جوڑے سوہنے جوڑ بلاندا

تاں جے گذرن زندگی دے دن امن سلامت پاروں
اک دوجے دا پیار محبت ہووے دوہ شماروں

دکھ سکھ اندر اک دوجے دا دونویں ہتھ وٹا دن
ایہہ بھی قدرت رب سچے دی سمجھن سمجھاں والے
ہور نشان اوہدا اک ویکھو زمیں اسمان بنائے
اسماناں تے دینہہ چن تاریاں رونق لائی ہوئی
ہر اک دی مڑ بولی وکھری وکھو وکھ زباناں
حالاں غور کرے جے کوئی لاوے عقل ٹکانے
ایتھوں بھی نہیں جان والے سمجھ لیندے گل کائی
ہور اک قدرت ویکھو اس دی دن تے رات بنائے
کرے آرام ٹکانے لاوے جی اپنا بھرماوے
سونا امن آرام دی صورت غور کرے جے کائی
جد دل تسلی پوری ہووے لگے دماغ ٹکانے
اس حالت وچ بیٹھے بندے اللہ نال لگاون
اوسے نال لگائی ہوئی اوہا پکائی ہوئی!
ایہہ بھی اوس دے ہوون سندی وڈی دلیل پچھانو
ویکھو بدل دے وچ دس دا بجلی دا چمکارا
ویکھ تسیں پئے ڈر داوہدے کتھیں باہر قدم نہ پاؤ
تے اسے کتھیں رحمت والی بارش تسیں پچھانو
کیوں جے رب دی ذات اسے کتھیں رحمت مینہ برساوے
سکی ہوئی تے مردہ دھرتی اسے کتھیں مڑ جیوے
ایہہ بھی اوس دی قدرت والا جلوہ خاص ضروری
غور کرو تے اس وچوں بھی اوہ پیا نظری آوے
زمیں آسمان جو نظری آون ویکھو تسیں تمامی
اج کل لوکاں اس دے اوتے ہور اک ڈھ اودھا لایا
آکھن اک دوجے دی کششوں دونویں قائم آئے
پیا ایہہ وہم انہاں دا جنہاں اللہ ولوں دوری

آپس دے وچ وردی بن کے سوہنے ڈھنگ دکھاون
پا جاون اوہ راز حقیقت ہوون نور اجالے!
عجب بناوٹ سمجھوں اُتے سے کوئی عقل چلائے
تے دنیا تے طرح طرح دی خلق وسائی ہوئی
رسم رواج بھی وکھو وکھرے تے وکھ اسمیاناں
ہکو جنسوں آدم سارے ہکو تانے بانے
ہے موجود تے حاضر ناظر ہر تھاں ذات خدائی
فیر انہاں وچ سندر پاروں ہر کوئی سوال جاوے
فیر عنایت اوہدی دے ول آس امید لگاوے
اسے کتھیں سکھ حاصل ہووے دور کھیوے کمپائی
ٹھیک خیال ہو جاون سبھو ہوون ختم جھورانے
اوسے دے ہور رن اوسے دا ہر دم دم پکاون
تن من صاف کیتا سب اپنا فکر نہ رہ گیا کوئی
اوس بن کون اس طاقت والا خیال ذرا تسیں آنو
اکھیاں نوں پریشان کرے جو کھیوے حال آوارا
گویا موت اپنی دا ایہو وڈا نشان بتاؤ
ایہو اوس دی بخشش سمجھو ایہو عنایت جانو
بھیڑا اوس دی قدرت پاروں اسماناں کتھیں آوے
ویکھ ہریاول اس دی ہر کوئی خوشیوں راضی کھیوے
اس کتھیں کجھی من بھاندے جھیڑے اوس دے مردھتوری
پر منکر نوں سمجھ نہ آوے انجیں شور مچاوے
ایہہ بھی قائم اوس دے حکموں جیندی شان گرامی
چھوڑ خدا دا رستہ اصلی غلط طریق بنایا
دونویں آپس دے وچ مل کے ایہہ کجھ حال دکھائے
دنیا نال لگائی ہوئی اسے جی منظوری

من لیا ایہہ کشش دوہاں دی قائم اسے پاروں ۔ اسے نال کھلوتے ہوئے دائم اسے دہاروں
پھر ایہہ دسو ہوئی کیویں کس ایہہ پیچ بنائے ۔ کس دے امر دل وچ دونویں ایہہ بجھ روپ سوہائے
سوچو ذرا تے ایہہ سب جلوہ ذات الہی والا ۔ جیوں سورت لقمان وچ اسے کہندا حق تعالےٰ

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَیْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَھَا وَ اَلْقٰی فِی الْاَرْضِ رَوَاسِیَ

پیدا کیتا اللہ نے آسماناں نوں بغیر تھماں دے جو تکنا ایں تو تے سٹے وچ زمین دے

اَنْ تَمِیْدَ بِکُمْ وَ بَثَّ فِیْھَا مِنْ کُلِّ دَآبَّۃٍ وَّ اَنْزَلْنَا

کھونٹے جو نہ لے جائے کدھرے تسانوں تے پھیلایا وچ اوس زمین دے ہر اک قسم دا چارپایہ

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَنْبَتْنَا فِیْھَا مِنْ کُلِّ زَوْجٍ کَرِیْمٍ ۝ (لقمان-۱)

تے اتاریا اساں اسماناں تھیں پانی تے پیدا کیتے اساں وچ اوس دے ہر اک قسم دے عمدہ جوڑے

ایتھے رب پیا دس دا دیکھو کیویں آسمان بنایا ۔ کوئی سہارا آسرا اس وچ اساں نہیں مول وکھایا
جے ہے کوئی سہارا اوہ بھی رب دی ذات گرامی ۔ کشش تے جذب نہ رہ گئے باقی ایہہ سب باتاں خامی
ہیٹھ اسماناں تھم نہ کوئی تے نہ چلے بازی ۔ انجیں زمیں بھی اپنی تھانویں باہجوں حیلہ سازی
سب انساناں نوں پیا دستے ایہہ سبھ کالدا بارا ۔ بناں وسیلے دونویں جاپن دسے خوب نظارا
فیر دونویں مضبوط ہی وسن سستی کمی نہ جاپے ۔ تے جو شے انہاں وچ اوہ بھی سبھ پر امن سنجاپے
زمیں بھاویں لٹکائی ہوئی پر آباد تمامی ۔ ہر قسموں مخلوق وسائی دسے عامو عامی
فیر اسماناں تھیں رب فضلوں اس تے مینہ برساوے ۔ طرح طرح دیاں فصلاں ہوون خوب بہار وکھاوے
انہاں تھیں مڑ کئی قسماں دے جوڑے رب بنائے ۔ جنہاں تھیں توحید اپنی دا جلوہ سب وکھائے
ایہہ زمین اسمان بنانا فیر بحال وکھانا ۔ فیر اوس اوتے طرح طرح دی ایہہ مخلوق وسانا
اسماناں تھیں رحمت والی بارش پئی برسائی ۔ اس تھیں ہر شے پیدا کرنی قدرت عجب وکھائی
مڑ ہر شے دے جوڑے کیتے آپے وچ ملائے ۔ الفت پیار محبت والے رنگ عجیب وکھائے
جس تھیں ایہہ پر امن حیاتی رل مل پئے گذارن ۔ اک دوجے دا مدد محبت الفت پیار چتارن

رشتہ تزویج و باہمی الفت و مودت

مولا کامل قدرت والیا تیں تھیں جند قربانی ۔ جو کم کیتوئی سوہنا کیتوئی دسیوئی شان ربانی
بندہ اپنے دلوں اس وچہ لکھاں جوہر وکھاوے ۔ پر اوہ ہرگز راس نہ آوے اوجیں ہی رہ جاوے

تیرا اک اشارہ کافی دیر نہ لگے کائی
ہو جاوے ہر چیز مکمل جاں تدھ خیال ہو یائی

زمیاں تے اسمان بنا کے اوہ کجھ شان وکھایا
جس ڈٹھا اوس حیرت پاروں فوراً سیس نوایا

فیر زمیں تے مینہ برسا کے فصلاں عام اوگائیاں
تے مڑ مخلوقات بنا کے دسیاں ہور صفائیاں

انہاں دے مڑ جوڑے جوڑے الفت دا ہی پا کے
جس تھیں لطف حیاتی والا عجب وکھایا آ کے

سے رشتے سے ساک ہوون پئے کرن پیار ہزاراں
ہر جو رشتہ جوڑے والا اس وچ وکھ بہاراں

سب دنیا بھل جاندی جاں ایہ آپس وچ بل بہندے
سے دکھ تنگیاں جھاگن مڑ بھی اچا سخن نہ کہندے

جان جائے تے جائے ایہ پر اس وچ فرق نہ آوے
بلکہ ودھ کے الفت تھیوے کی گل آکھی جاوے

ماں پیو بھیناں بھائی بھانویں لکھاں پیار وکھاون
پر اس دی ہک ساعت اوتے سبھو وارے جاون

نبی ولی تے ہور مجاہد سبھو ایس میدانے
جس دم آئے سخن نہ کیتا ہو گئے اسے بھانے

ایہ سب جوہر قدرت والے تے اوسے دے کارے
ایہ رنگ ویکھ خلاف اوہدے بن کون کوئی دم مارے

ہر اک تھانویں جلوہ اوس دا تے وسے ہر جائی
فیر جو اوس دے منکر ہوون اوہ نااہل سودائی

اَلَّذِیْٓ اَحْسَنَ كُلَّ شَیْءٍ خَلَقَهٗ وَ بَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ مِنْ

اوہ ذات جس نے اچھا کیتا ہر جو چیز پیدا کیتا اوسنوں تے شروع کیتی پیدائش انسان دی

طِیْنٍ ۔ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهٗ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ مَّآءٍ مَّهِیْنٍ ۔ ثُمَّ سَوّٰىهُ

مٹی تھیں فیر بنایا نسل اوس دی نوں پانی گندے تھیں فیر ٹھیک کیتا اوسنوں

وَ نَفَخَ فِیْهِ مِنْ رُّوْحِهٖ وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْاَبْصَارَ

تے پھونکیا وچ اوس دے اپنے روح وچوں تے بنایا واسطے تساڈے کناں نوں تے

وَ الْاَفْـِٕدَةَ وَ قَلِیْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ۔ (سجدہ - ۱)

اکھاں نوں تے دل نوں بہت تھوڑا ہے جو تسیں شکر کردے ہو۔

میرے رب دے سب کم سوہنے جو جو اس نے کیتے
صورت بیماری چہرے بھاڑے یا اوہ مڑ کے بیتے

بندے دی ایہ شکل تے صورت ہور بناوٹ ساری
واہ واہ سوہنی ویکھ دیاں ہی دل نوں لگ دی پیاری

اس وچ کوئی نقص نہ جاپے نہ کسے آکھ سنایا
ناں ہی وہم گمان مخالف ایکھا کسے لگایا

حالانکہ پیدائش اس دی مٹی تھیں ہی ہوئی
مٹی تھیں ہی سب کجھ بنیاں غور کرے جے کوئی

اوہ مٹی جو قدروں قیمتوں کسے شمار نہ آوے
ہر کوئی اوسنوں انجیں جانے گلیوں باہر وگاوے

ویکھو فیر اگوں پیدائش جیویں انساناں ہوئی
اس تھیں بھی گھٹ گندہ پانی ویکھے جنہوں نہ کوئی

ادس تھیں ایہ کجھ شکل بنائی صورت اتے صفائی
کن اکھیاں دِل دے کے اوسنوں بخشی عقل دانائی

سننے تکنے سوچنے کارن ایہ سامان بنائے
تاں ہی ہر شے اوتے اوسنوں درجہ دتا جائے

رب فرماوے مڑ بھی بندے شکر گذار نہ ہوُلے
جے ہوسن تاں اوہ بھی تھوڑے جیں ایہ امر قبولے

اسے طور ایہ مردہ دھرتی جس دم ویکھی جاوے
انجیں جاپے جویں نکاری کم کسے نہ آوے!

پر اللہ نے اس دے اندر جو جو بھرے خزانے
غور کیتا تاں پالیا سب کجھ آخر اس انسانے

ہر اک اوس دے عضووں جزووں خبر انہوں سبھ ہوئی
انجیں وچہ وجود بندے دے کمی نہ رہ گئی کوئی

ہر علموں ہر دانش فکروں ہر اک سوچ وچاروں
بخشش رب سچے فرمائی واقف سب اسراروں

زندگی دے سب راز بتائے اندرونی بیرونی
ذہنی اتے دماغی حسوں طاقت بخشی چونی

ہر مسئلے نوں سمجھے سوچے لاوے پیا ٹکانے
قدرت تیکن پہنچ پیائے ہور سبے گلاں جانے

پر اک گلوں قاصر رہیا وچہ دماغ نہ آئی
یعنی نال خدا دے اس نے دلوں نہ مول لگائی

وَفِی الْاَرْضِ اٰیٰتٌ لِّلْمُوْقِنِیْنَ ۝ وَفِیْ اَنْفُسِکُمْ اَفَلَا تُبْصِرُوْنَ ۝ (ذاریات۔۱)

تے وچہ زمین دے نشانیاں ہن واسطے یقین کرنے والیاں دے تے وچہ جاناں تساڈیاں دے کیا فیر نہیں تسیں نظر کردے۔

ہوندیاں سوندیاں سوچوں سمجھوں مڑ بھی اس تھیں خالی
دل وچہ مول نہ آندا اسنوں انجیں عمراں جالی

سبھے طاقتاں سمجھاں ہوندیاں ہک نہ آوے کاری
اللہ نال نہ لائی مُولے دنیا کیتی پیاری

تاں ہی رب دی ذات الاوے ہرواری فرماوے
اَفَلَا تُبْصِرُوْنَ نہ بندہ اُت وَل نظر اٹھاوے

اس مسئلے نوں ہتھ نہ لاوے ناں سمجھے ناں بھالے
دنیا پچھے لگا ہویا رستے غلط نکالے!

ایہو حالت جانوراں دے نالے جسم انہاں دا
اوس وچہ کامل قدرت رب دی جس دم بھالیا جاندا

غور کرو تے ویکھو کی ایہہ ڈنگر چرکھر کھاندے
گھاہ بھوہ گلے سکے ٹانڈے جو معدے وچہ جاندے

اس وچہ کجھ لد تے گوہا تے کجھ خون بن آوے
تے جو بچ دا اس تھیں قدرت خالص دودھ بناوے

قدرت رب دی جیہڑے راہوں گوہا تے موتر جاری
نالے خون موجود اوتھائیں وِتھ نہ لمی بھاری

اوتھوں مولا قدرت والا مٹھا دودھ لیاوے
ایہ بھی سوچ کیتی ایہ کتھوں کون ایہ رنگ وکھاوے

وَاِنَّ لَکُمْ فِی الْاَنْعَامِ لَعِبْرَۃً ؕ نُسْقِیْکُمْ مِّمَّا فِیْ

تے بے شک واسطے تساں دے وچہ جانوراں دے نصیحت ہے اسیں پلانونے ہاں تسانوں اس چیز تھیں جو وچہ

بُطُوْنِهٖ مِنْۢ بَيْنِ فَرْثٍ وَّدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِّلشّٰرِبِيْنَ ۝ (نحل - ۹)

پیٹ انہاں دے وچوں لِد تے خون دے دُودھ خالص خوشگوار ہے واسطے پینے والیاں دے

دُودھ تے لہو اکٹھے ہِک تھاں لِد موتر بھی نالے　　پر قدرت کر وکھ تمامی دودھ نوں باہر نکالے

اوہ دُودھ خالص مٹھا جیہڑا اچھے ذائقے والا　　پینے والیاں نوں ٹھنڈ پاوے تھیوے دور کشالا

ایہ بھی گل ہے سمجھن والی نالے غور ضروری　　کی اس دے وچہ راز پوشیدہ تے کیوں اس تھیں دوری

مومن ہو کے اس پاسے وَل مول نہ پان نگاہیں　　ہے ایمان دی سبھ کمزوری علم تمام اتھائیں

کیہڑا مسئلہ دنیا اوتے جو نہیں ایس بنایا　　کس مشکل نوں حل نہیں کیتا کیہڑا نہیں سمجھایا!

سب دی طرف اشارے کیتے سبھو لیکھے لائے　　تے تقدیر مقدر والے سارے راز بتائے

بندیاں من قرآن مبارک پھر بھی دل توں چایا　　او جھیڑا ہے وہانے اس دا دِلوں وقار مٹایا

حالانکہ جد کھول کے اسنوں اگیں ڈٹھا جاوے　　مطلب واضح ہووے سارا علم وڈا ہتھ آوے

جیہناں لوکاں نال محبت ایہو ورد بنایا　　ہر مشکل وچہ اسے اگے زانوئے ادب نوایا

دو جگ دی ہر مشکل انہاں حل تمامی ہوئی　　فلسفہ سائنس ظاہر باطن کمی نہ رہ گئی کوئی

مومن ہووے قرآن بھی جانے تے نِت پڑھے پڑھاوے　　پھر ایہ تنگی دے وچہ ہو کے اوکھا جھٹ لنگھاوے

اڑیا ایہہ گل دُور قیاسوں نالے وہم خیالوں　　اسے بھل چاک مارو نجایا مشکل بنی جنجالوں!

لطف ایمانوں اساں نہ کائی ناں کجھ ذوق اسلاموں　　تے ناں چین آرام نماز دل تے ناں فکر انجاموں

مومن ہو کے مولا کولوں منگے آن دعائیں!　　کیوں مقبول نہ ہوون اڑیا رد کرے کیوں سائیں

سب کمزوریاں ساڈے اندر تاں ایہ کجھ دکھ بھارے　　نہیں تاں اللہ رحمت والا دور کرے دُکھ سارے

اگوں ہور اک آیت آوے سورت نحل وچالے
ایتھوں بھی کیا ڈھونڈھ نہیں سکدے اللہ اللہ والے

وَمِنْ ثَمَرٰتِ النَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًا وَّ

تے پھل کھجوراں دے تے انگوراں دے حاصل کردے ہو تسیں اونہاں تھیں نشہ

رِزْقًا حَسَنًا ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ (نحل - ۹)

تے رزق اچھا بے شک اس وچہ ہے دلیل واسطے قوم دے جے عقل کرے۔

ایہو صورت ہے کے اللہ مڑ کہ ایہہ فرماوے　　آکھے ویکھو پھل کھجوراں تے انگور دکھاوے

دونویں رنگ انہاں دے دسے دوہاں طرحاں دا کھانا　　ہک وَل تورت عقل ودھاوے تھیوے مرد سیانا

اوہ ایہ صورت رزق بنا کے جیکر اوسنوں کھاوے
تے جے اوسنوں نشہ بنا کے وچہ ورتاوے آنے
مولانے نے ساڈے تائیں رزق حلال بتایا
تاں ہی وسیا اس وچہ بھی ہے خاصا بھید الٰہی!
حالانکہ ایہہ چیز اکو ہی رزق حلال تمامی
پاون راز نیاز اوہا ہی تاں اللہ فرماوے
گویا ہر گل وچہ خدا نے ایہو بھید رکھایا
وسیا عقل فکر کرکوئی سمجھے اس دے تائیں
نالے جیہڑے رب دے منکر ازلوں ہالے ہوئے
اوہ بھی اس تھیں سمجھن سوچن کجھ خیال چلاون
فیر زمین دی حالت نالے تے جو وسن والے
ویکھے نظر اٹھا کے پہلاں سورج دی روشنائی
انجیں چنے دی روشنائی لوں لوں ٹھنڈاں پاوے
فیر سورج دے رستے وچہ کجھ حصے کیتے جاون
ایہو باراں ماہ ہو جاون جس تھیں سال اک تھیندا
انہاں باراں ماہاں دے وچہ کئی رنگ نظری آون
طرح طرح دیاں فصلاں ہوون طرح طرح دے کھانے
انہاں فصلاں تھیں کئی کھانے رب دی ذات پوچاوے
حالانکہ رب اسے کارن ہر جگہ فرماندا
ہندا امت اسے پاروں سمجھ انہانوں آوے
دی ہیرا پھیری ہیٹھاں اوپر جانا
غور کرو تاں ایہ کم سارے اللہ مالک سندے
وہم خیال ایہو ہی جیکر رب اک منیاں جاوے

تاں تے مشکل حل ہو جاوے مولا کرم کماوے
اس تھیں سب کجھ ضائع جاوے لگے نہ کسے ٹکانے
اساں انہوں کجھ ہور بنایا بوجھ سرے تے پایا
بعضیاں نوں روشنائی لبھے بعضے وچہ گمراہی
کھا کے جس نوں بندے رب دے رب نوں کرن سلامی
ویکھاں قوم اوہدی تھیں بھی کجھ رب دا رستہ پاوے
اپنا جلوہ ہر اک تھانویں اچھی طرح چھپایا
مت پا جاوے راہ ہدایت ویکھے چنگیاں جائیں
مدت دے گمراہی اندر دل دے مارے ہوئے
ہو سکدا ئے اسے صدقے سدھے رستے آون
چھوڑ انہاں اسماناں تائیں جے کوئی بندہ بھالے
کیسی سوہنی چمک وکھاوے جیہندی حد نہ کائی
ایہ بھی قدرت دا اک جلوہ واہ واہ شان وکھاوے
نام جنہاں دا قدرت والے باراں برج بتاون
اسے پاروں موسماں والا ہوندا اثر زمیں دا
گرمی بارش خزاں تے سردی فیر بہار لیاون
ہر شے اپنا جوبن دستے پلر پچھے جدن ٹکانے
مڑ ایہ قوم نہ سمجھے سوچے تاں اس پاسے آوے
اپنی کامل قدرت والا سارا رنگ وکھاندا
سمجھے دین رسول اللہ دا تے ایمان لیاوے
گرمی سردی بارش خشکی موسم دا بدلانا
خام خیالی تے بدحالی وہم جو کردے بندے
جیکر ایہ نہیں تاں سب انجیں ویکھے کسے نہ آوے

اسے طرح اک ہوری تھانویں رب سچا فرماندا
جیوں سورت فرقان وچالے سوہنا ذکر سناندا

تَبٰرَكَ الَّذِیْ جَعَلَ فِی السَّمَآءِ بُرُوْجًا وَّجَعَلَ فِیْهَا سِرٰجًا وَّقَمَرًا مُّنِیْرًا ۝ (فرقان-۶)

برکت والی ہے اوہ ذات بنائے جس نے وچہ اسماناں دے برُج تے بنایا وچہ اوس دے چراغ تے چن چمکنے والا

پاک اوہ ہستی اسماناں وچہ جس نے برُج بنائے　　چن دا چمکن والا دیوا سوہنی چمک وکھائے
اے مومن کر غور نہیں اینھے ہی ایہ کجھ مک جاندے　　ہر اک تھانویں جوہر اوس دے اپنی شان وکھاندے
جو شے ویکھو اوہا ہی پئی دیوے صاف گواہی　　سامنے نظری آوندی اسے پئی عامی ذات الٰہی
فیض اوسس دے ہر تھانویں جاری تے اوہا چمکارا　　پر اک لوڑ یقین صیح دی دور ہووے دُکھ سارا

صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِیْٓ اَتْقَنَ كُلَّ شَیْءٍ (نحل-۷)

کاریگری اللہ دی ہے جس نے مضبوط کیتا ہر اک شے نوں

ہر شے دے وچہ صنعت رب دی غور کرے جے کائی　　تاں اوہ ہی مضبوط منظم تے مستحکم آئی
کسے قسم دا نقص نہ اس وچہ نہ کوئی خامی جاپے　　ہر اک عیبوں پاک منزہ تے بے عیب سنجاپے
پر ایہ اوسنوں جاپے جو خود آپ بے عیب سوہارا　　تے جو آپوں عیبی اوسنوں جگ دسے انجہ سارا
غوروں فکروں جو شے ویکھو نقص نہ نظری آوے　　ہر شے کامل اتے منظم اپنی شان وکھاوے

مَا تَرٰی فِیْ خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفٰوُتٍ ؕ فَارْجِعِ الْبَصَرَ

نہیں ویکھے گا تو وچہ پیدائش یا بناوٹ رب دی دے کوئی بے برابر یا فرق پھیر نگاہ کر تے ویکھ

هَلْ تَرٰی مِنْ فُطُوْرٍ ۝ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَیْنِ یَنْقَلِبْ

کیا ویکھیں گا تو کوئی فطور یا کمی پھر موڑ نظر دو بارہ

اِلَیْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَّهُوَ حَسِیْرٌ ۝ (ملک-۱)

پلٹ آوے گی طرف تیری نظر تھکی ہوئی مگر کوئی نقص نہ ویکھے گی۔

رب دی بنی ہوئی شے دے وچہ فرق نہ جاپے کوئی　　ہر شے اک برابر دسے سوہنی تے خوش روئی
رب فرماوے پھر مڑ ویکھو ہے کوئی کمی کدائیں　　یاد رکھو نہیں ملنی موے اول آخر تائیں
فیر دوبارہ ویکھو مڑ بھی اوہا حالت ساری　　تے تھک جاسی نظر تساں دی رہ جاسی مت ماری
خامی کمی تساں وچہ ہوسی اوتھے کسر نہ کائی　　اوہ تاں اوویں ٹھیک برابر پہلاں جویں بنائی
ایسے طرح بتیریاں آیتاں رب سچا فرماوے　　جنہاں پڑھسیاں اس گل سندا ٹھیک یقین ہو جاوے
قدرت دیاں نیرنگیاں نالے ہور عجوبے سارے　　سب ماتحت قانون کسے دے قدرت نال اوسارے
نالے بندوبست جہانی تے ترتیب تمامی　　ہک لڑی دے نال پروتے مولا ذات گرامی

ایہ بھی ہے جے دنیا اوتے جو شے رب بنائی — حکمت تھیں نہیں خالی نالے فائدے دون سوائی
ہر کم دے وچ بہتری دسے جدوں اندازا لائیے — ایہو اوس دی قدرت کامل ادبوں سیس نوائیے

نالے ایہ بھی غور کرن دی ہے تھاں تے گل ساری
بناں بنائے نہیں جگ بنیاں ناں ایہ سُجھ گل کاری

اپنے آپ نہ بن کر آیا اس دنیا تے کوئی — سب دا کوئی بناون والا ختم کہانی ہوئی
اوہ ایہو جو اللہ باہجوں ہور نہ نظری آوے — اوہا خالق اوہا مالک اوہ ایہ کم نبھاوے
فیر ایہ اتنا کارا بارا نالے اتنا بھارا — کس نوں طاقت باہجھ خدا دے اس دا سرجن ہارا
تے سوچاں تجویزاں کریئے نالے خیال چلایئے — آخر جلوہ ذات الٰہی غیراں دی گل جائیے

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهٗ
واسطے اللہ دے ہے چھپی ہوئی آسماناں دی تے زمین دی تے طرف اوسے دی لوٹائی جاندی اے
فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ (ہود - ۱۰)

بات ہر اک پس تو پوجا کر اسے دی تے بھروسہ رکھ اوپر اس دے۔

اللہ کارن جو پوشیدہ وچ زمین اسمانا — ہر شے طرف اوسے دی جاوے سچ یقینوں جانا
اوسے دی کر پوجا دل تھیں اوتھے رکھ بھروسا — کیوں جے ہر شے اوتھے مُکے کیا غمیاں کیا ہاسا
سب نظام اوسے دے ہتھ وچ اوہا مالک جانی — اوسے دی سب قدرت کامل شک نہ مولے آنی
ہر شے اوس دے حکموں ہوئی اسے دا سبھ کارا — تے سب لیکھا مُکے اوتھے ہور نہ کوئی سہارا

وَاَنَّ اِلٰى رَبِّكَ الْمُنْتَهٰى ۝ (نجم - ۳)
تے بے شک طرف رب تیرے دی ہی سب دا انتہا ہے

ہر شے جو نہ مُکے کدھرے نہ ہر پیر پھیر ڈاٹے — اوہ سمجھو اوہ ذات اللہ دی جو نہ نظری آوے

پاک نبی دا عالی درجہ تے مقبول ربانا
وحدت دے دریا وچ پلیا اسے نال یرانا

سب علوم نبی ہر ور نوں بخشے اللہ باری — سبھناں اوتے خوب مہارت تے پوری دلداری
امت دیاں کمزوریاں سبھو معلم آہیاں انہانوں — نالے سب علاج انہاں دے کر دے نخش بیانوں
کجھ اصحاباں ہک دہاڑے اوبوں عرض گذاری — یا حضرت کئی وہم اسانوں دے دلتوں رہندے جاری
اوہ مڑ اس حد تیکن پوہچن مشکل بنے اسانوں — ظاہر کرنا برا سنجاپے اوس دا راز زبانوں

یعنی ادا نہیں کر سکدے ایسی حالت آوے
کیا ایہ حالت حاصل ہوئی اسے اگوں عرض سناون
ہے خالص ایہو ہی پیغمبرؐ فرماندا
اتنا برا زباناں بھی اوہ کہیا مول نہ جاوے
ایہو ایمان صحیح دی جانو اصلی تسیں نشانی
اسے طرح کہیا پیغمبر اصحاباں دے تائیں
آکھن بندیاں اس شے تائیں رب پیدا فرمایا
اسماناں نوں رب بناوے زمیاں اوہا بناوے
پر دسو کس پیدا کیتی رب دی ذات نیاری
حضرت کہیا جس دے تائیں ایہ حالت پیش آوے
یعنی میں اللہ دے اوتے صاف ایمان لیایا

سن کر بات انہاں دی حضرت اگوں ایہ فرماوے
یا حضرت ہاں اجیہی گل مول نہ کجھ لوکاون
دل وچہ وہم آوے مڑ اوسنوں برا منایا جاندا
باہجہ ایماناں ایسا ہونا مشکل نظری آوے
اسے یقیں ناجائز جانو ایسی بات الائی
لوکی علم تے دانش والے کرن سوال اسائیں
دسو رب نوں کس طاقت نے پیدا کر وکھلایا
ہور ہزاراں چیزاں دا اوہ خالق دسیا جاوے
یاد رکھو ایہ وہم شیطانی جو پچھے گل ساری
اٰمَنْتُ بِاللّٰہِ اسے دم پڑھ کہہ آکھ سناوے
اوہا میرا خالق مالک ہور نہ کوئی آیا

تتمہ کلام

ہک اللہ بے مثل تے واحد بے پرواہ ہر حالے
ساڈے عقلوں سوچوں فکروں ہے اوہ بہت اُچیرے
جنہاں جان لیا اوس تائیں سمجھی گل کتھ ساری
ہر حالت وچہ مولا اگے ادبوں سیس نوایا
ایہو یاد دلیل انہاں نوں ایہو سدا پیاری
جدوں انہاں نوں پچھے کوئی رب دی بابت آکے
سب سبباں دا جد آخر کہن مسبب سیانے
ہر طاقت ہر ہمت اوس دی ہر شے سندا سائیں
تے جنہاں نے دل اپنے وچ ایسے وہم پکائے
باقی اشرف ایہو ہر دم سبق پکایا ہویا
اکو اللہ آپ اکلا اوس دی مثل نہ کائی
زمیاں تے اسماناں دے وچہ جو شے نظری آوے

ہر شے اوس دے قبضے قدرت کردا دور کشالے
ایہپر اوسنوں جانن والے جاپن لوک کسیرے
اوہ تاں ہو گئے چپ او تھائیں اُت ول لالہی یاری
ایہو اپنا ورد بنایا ایہو پیا پکایا!
اسے اوتے لیکھا لایا ایہو ہی گل ساری
فوراً آکھن اکو اللہ سجدے سیس نواکے
اوہا رب دی ذات مبارک اوسے دے خصمانے
اوس دے ہوندیاں ایسی دانش ہور کسے نوں ناہیں
اوہ جاہل نادان بیچارے اُلٹے لیکھے لائے
اسے اوتے ہر حالت وچہ ذہن ہٹھایا ہویا
حاجت نہیں اوس غیر کسے دی اس دی سبھ خدائی
ہر شے اوس دی اپنی ساری اوہا پیا نبھاوے

سورج چن ستارے سبھو اوس بنائے ہوئے
جیا جون اسے دی طرفوں سبزی تری تمامی
ایہ سب جلوہ ذات الہی اوسے دی روشنائی
اس دے ہوندیاں ہور کسے نوں اللہ پاک بنانا
بارخدایا باہجہ دلیلوں تینوں اک پچھاتا!
قائم رکھیں اس دے اوتے اول آخر تائیں
اسے اندر گذرے ساری ایہو کارروائی

زمیں پہاڑ سمندر دریا اوس چلائے ہوئے
رکھ درخت تے میوے دانے تے ہر اک شے عالی
ایہو ایمان اسلام اساڈا نال اسے دے لائی
رب دی ذات بچاوے اس تھیں ہے ایہ مندا بھانا
ہر غم خوشی تے سکھ دکھ اندر نام تیرا ہی جاتا
ایہو الفت رہے ہمیشہ ایہو حب سدائیں
اسے او تے اشرف عاصی پاوے متاں رہائی

اللہ جیست و اللہ کرا گویند

اے مومن سن نال توجہ کن دلے دے لاکے
زمیں تے اسماناں اندر جو دسے روشنائی
اسے دی تشریح مراگوں رب سچا فرماوے

دساں تینوں اصل حقیقت میں ساری سمجھا کے
ایہو ذات اللہ اکبر دی جس نوں سب وڈیائی
نور اوہ کی تے کیویں جاپے کی کجھ شان وکھاوے

اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ مَثَلُ نُوْرِهٖ كَمِشْكٰوةٍ
اللہ نور ہے اسماناں دا تے زمین دا مثال نور اوس دے دی مثل طاق دی ہے
فِيْهَا مِصْبَاحٌ ؕ اَلْمِصْبَاحُ فِىْ زُجَاجَةٍ ؕ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا
وچ اوس دے ہووے چراغ اوہ چراغ ہووے وچ شیشے دے شیشہ گویا کہ ہووے
كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُوْنَةٍ لَّا
اوہ ستارا چمکدا ہویا تے جلایا گیا ہووے مبارک درخت زیتون تھیں جو نہ
شَرْقِيَّةٍ وَّلَا غَرْبِيَّةٍ ۙ يَّكَادُ زَيْتُهَا يُضِىْٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
مشرقی ہے تے نہ مغربی نزدیک ہے تیل اوس دا روشن ہو جائے جیکر بھانویں نہیں چھوہیا اوس نوں
نَارٌ ؕ نُوْرٌ عَلٰى نُوْرٍ ؕ يَهْدِى اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ
اگ نے اوہ روشنی ہی روشنی ہے پوہنچاندائے اللہ اپنے نور ول جس نوں چاہندائے
يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيْمٌ (نور ۵)
تے بیان کردا اللہ ایہ مثالاں واسطے سمجھانے دے لوکاں نوں تے اللہ نوں ہر چیز دا علم ہے۔

نور زمین اسماناں دا ہی رب دی ذات گرامی
جیوں آلے وچ دلیوا بلدا شیشے وچ تمامی

اوہ شیشہ صاف اتنا ہووے چمکے جویں ستارا
پاک زیتوں دے رکھوں جل کے پیا دیوے چمکارا

فیر جد اوس دی ناں اوہ چڑھ داتے نہ لہندا کوئی
اتنا صاف اوہ بناں جلائیاں ہر تھاں روشن ہوئی

باہجھ جلائے آپوں روشن آپ سٹے چمکارے
گویا نور و نور تمامی اندر عالم سارے

پر رب اس روشنائی تیکن جسنوں چاہے پوہنچاوے
جس دی چنگی قسمت اوہا ونجھ مراداں پاوے

ایہہ سبھو انعام ربانے پاون قسمت والے
دوجے پھوکیاں باتاں والے رہ جاون بدحالے

رب دی ذات منزہ ہر تھاں اوسے دی روشنائی
ہر اک جگہ اجالا اوسے کمی نہ اُس وچہ کائی

آیت الکرسی دے وچہ انجیں ذکر بیان ایہ آوے
اللہ دی توحید مبارک واضح کر سمجھاوے

فرماوے رب اکو ہی ہے اوہا معبود ہر اک دا
اوہا خاص عبادت لائق اوہا دل نوں چھکدا

ہے موجود شروع تھیں اوہا اوّل آخر تائیں
سب صفتاں دا مالک نالے ہر شے سندا سائیں

سب شے اوس دے قبضے قدرت اوہا بناون والا
قائم کرنے والا تے مڑ نام مٹاون والا

قصہ کوتاہ اوہا ہی ہے ہور نہیں شے کائی
اوہ ہستی سب نیستی باقی سارا جگ دوہائی

تفسیر آیت الکرسی

اے بازکن در معانی
بر ما بکلید آسمانی

ہر چہ از تو گماں برم بجوئی
آں من بوہم تو ازاں بروئی

اے میرے اللہ جتنا سوچاں تیری ذات کیائی
اوہ ہیں ہو نواں تیری ہستی اس تھیں اوتے آئی

ساڈے وہم گماناں اندر جیہڑی چیز بھی آوے
اوہ اسیں خود آپوں تے اوہ اس تھیں اوتے آوے

نہیں کجھ وہم تصور ساڈا اوس دے تیکن جاندا
ناں ہی ذات اوہدی دا کوئی خاکہ کجھ دکھاندا

جتھوں اسیں تصور کر کے اوسنوں دل وچہ آناں
اوتھوں اوس دی حد آگیرے کافی دور ٹکاناں!

سورج چن تارے اسمانی جس دم اسیں تکیندے
اسے نوں ہی رب ہوون دا فیصلہ اسیں کریندے

فیر اگ پانی روٹی تے بھی ایہو خیال آجاوے
پر ایہہ سب نکمیاں گلاں اوہ رنگ ہور وکھاوے

اوس دی ہستی بہت اوتیرے ساڈے وہم گمانوں
لَا اِلٰہَ اِلَّا ھُوْ دے ویکھو ونجھ مکانوں!

یعنی سبھو صفتاں والا سبھو خوبیاں والا!
دو جگ اندر اوس دے باجھوں کوئی نہیں حق تعالےٰ

اُسے نوں الوہیت تے معبودیت ساری
اوہا واحد بلکہ اوس تھیں بھی اوہ ذات نیاری

بے مثل تے بے ہمتا اوہ واحد فرد یگانا
وَحْدَہٗ لَاشَرِیْکَ لَہٗ دیاں اُسے نوں ہی نشاناں

ازلی ابدی باہجھ سببوں باہجھ ریا دکھلاوے
ہر حالت وچہ پور اسار الٰہی نہ اوسنوں آوے

غور کرو تے وحدت اوس دی وحدت کنوں اوتیرے
لَآ اِلٰہَ اِلَّا ھُوَ تھئیں اوتے اوس دے ڈیرے

مڑ اوہ اپنی وحدت سندی انجہ تعریف الاوے
اَلْحَیُّ اوہ زندہ دائم زندہ خلق وکھاوے

جیوں اوہ آپوں زندہ انجیں خلقت زندہ ساری
گویا اوسے نوں زندگی والی ایہہ سب کار گذاری

اوسے دی ہی زندگی دا ایہہ ہے پرتو جگ سارے
تاں ہی ہر شے روشن دسے زندہ سبھ دوارے

لَمْ یَزَلْ وَلَا یَزَال ہے جو چاہے کہڈوالے
ہر شے اوس دے قبضے قدرت ہر کم اوس حوالے

کَیْفَ مَا یَشَآءُ والی اوسنوں طاقت ساری
یَحْکُمُ مَا یُرِیْدُ اوہا ہر دم اللہ باری

جیوں چاہے جس ویلے چاہے جو حکم فرماوے
نہیں مجال کسے دی اس وچہ ذرہ عذر لیاوے

آپ اوہ زندہ قائم دائم انجیں خلقت تائیں
نیک حیاتی بخشن والا اندر دوہیں سرائیں

گویا مخلوقات تمامی اسے تھئیں ہی جیوے
اسے پاروں دنیا اندر جام حیاتی پیوے

اَلْحَیُّ الْقَیُّوْمُ دا ایہہ بھی مطلب آکھ سناون
رب دی ہستی تھئیں سب دنیا زندہ ڈٹھے جاون

محشر نوں جو مردے سبھو زندہ ہونے والے
اوہ بھی اسے جلوے پاروں پاون نور اُجالے

اس تھئیں جاپے ازلی ابدی قائم رب توانا
مخلوقات دا سب سہارا ایہو اک ٹکانا

اسے تھئیں سب زندہ ہوئے کھاندے پیندے رہندے
ایہو نظام قیام ہمیشہ موت اسے تھئیں لیندے

گویا ہر شے قبضے اوس دے تے اوہ سب دا والی
اسے دا چمکارا ہر تھاں ذات اوسے دی عالی

لَا تَاْخُذُہٗ سِنَۃٌ وَّلَا نَوْمٌ (بقرہ)

نہیں پکڑدی اوسنوں اونگھ تے نہ نیند۔

اللہ قائم قادر مطلق ہر طاقت اوس تائیں
ہر شے نوں اوہ ویکھے بھالے اوس دا حکم سدائیں

نیندر تے اونگھلاون والی بات نہ اوتھے کائی
ہر ویلے ہشیار نہ اوسنوں کدی تھکاوٹ آئی

جے ایہہ ہو جاوے مڑ دسو کویں نظام ایہہ ہووے
کویں زمین آسماناں والا ایڈا بت کھلووے

اوس دی ہک نگاہوں ایہہ سب جاپے پیا نظارا
اک کرشمہ فضل اوہدے دا دسّے عالم سارا

جو کجھ وچہ زمین آسماناں ہر شے اوس دی ہوئی
ہر اک اوس نے آپ اوپائی غیراں دخل نہ کوئی

لَہٗ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ

واسطے اوسے (اللہ) دے ہے جو کجھ وچہ اسماناں دے تے جو کجھ وچہ زمین دے

گویا ہر شے اوسے آپوں قدرت کنوں اوپائی
ہر شے سندی بناون والی اوہا ذات خدائی

اوسے دی ملکیت اپنی تے اوسے دی شاہی — سب تصرف اوس دے ہتھ وچہ آپو آپ نباہی
تاں ہی ساری دنیا اوتے حکم اوسے دا جاری — اوسے دی نگرانی دے وچہ ایہہ سبھو گل کاری
اوہا خالق مالک سب نوں قائم رکھنے والا — آخر ہر شے فانی کر کے کرسی شان نرالا

مَنْ ذَا الَّذِیْ یَشْفَعُ عِنْدَہٗ اِلَّا بِاِذْنِہٖ ط

کون ہے اوہ ذات جو سفارش کرے اس دے سامنے اس دے اذن دے بغیر

ہر شے دا رب آپوں مالک جو وچہ زمیں اسماناں — قادر مطلق واحد سچا والی دوہاں جہاناں
ہر طاقت ہر جرأت اوس دی تے مختار اوہ کل دا — تے جبار قہار اوہ مطلق کوئی گل مول نہیں بھل دا
اوس دی ایس جباری اگے کون کوئی دم مارے — کس دی ہمت لائے اپنی پیش کرے سرکارے
ہاں جس اوتے اس دی اپنی نظر کرم ہو جاوے — نہیں تاں اوتھے تاب نہ کوئی عذر انکار لیاوے
نبی ولی تے صالح لوکی ڈردے سیس نواون — امروں بناں نہ اوس درگاہے ہرگز عرض سناون
پر جس نوں اوہ امر اجازت چا فضلوں فرماوے — اس دی مشکل حل ہو جاوے سب مراداں پاوے
اسے پاروں مولا سچا ایہہ فرمان سناندا — کس نوں طاقت کرے سفارش جاں اوہ وقت آجاندا
یعنی روز حشر دے ہوسن عیبی لوک ہزاراں — جیہڑے اپنے عملاں پاروں دوزخ کھاندے ماراں
اوہ اس دکھوں بچنے کارن ڈھونڈن حیلہ کوئی — جس تھیں اس دکھ دردوں ہووے انہاندی کجھ ڈھوئی
ایہہ پر باجھ خدا دے اذنوں طاقت کسے نہ ہوسی — پیر پیغمبر عالم فاضل کوئی نہ پیش کھلوسی
جس نوں اپنے مولا ولوں اس دا اذن ہو جاسی — اوہ مڑ آن حضور اوہدی وچہ اوسدی جان چھڑاسی
نہیں تاں انجیں دل دیاں سبھو دل دے وچہ رہ جاسن — اسے طور گناہاں پاروں پیئے سزائیں پاسن

یَعْلَمُ مَا بَیْنَ اَیْدِیْہِمْ وَمَا خَلْفَہُمْ

جان دائے اللہ تعالٰے جو چیز سامنے ہووے یا پچھے

علم اللہ دا سب تے غالب جو کجھ اوہ خود جانے — دوجیاں دی کوئی پہنچ نہ اوتھے لاون زور ہگانے
اللہ ہر اک شے دی بابت جو کجھ اوس بنایا — ساری حال حقیقت جانے جتنا اوس دا پایا
ظاہر باطن اوس دا اوس تھیں مول نہ اوہلے کوئی — سال ہزاراں پہلاں پچھوں خبر انہوں سب ہوئی
سال ہزاراں بعد بھی جو کجھ اوس دے نال وہانا — حشر نشر کیا یوم خلود وں سب کجھ اوس دا بھانا
تلے زمین سمندر دے جو رہندی ہے شے کائی — اوس دی بھی سب حالت جانے جو اس نال وہائی
سب دنیا دے علم خدانوں جانے سب زباناں — تے ہر اک دے دل دی سمجھے جو اوس وہم پکانا

اوہلے لکھے اوس نہیں کوئی جے کہ ہووے کارا
اوہ بھی اوسنوں اونجیں معلم جیونکر ہویا سارا

کُلی جزی سوال نہ اوتھے نہ ساہمنے نہ اوہلے
سب کجھ معلم اللہ تائیں بند رکھے یا کھولے

ایہ اوصاف خداوے ذاتی ابدی اتے قدیمی
جیوں جبار قہار سنیوے انجیں صفت رحیمی

انجیں عالم علم قدیمی ہر شے تائیں جانے
بندہ اوتھے پہنچ نہیں سکدا جے سے کرے جھورانے

وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ

تے نہیں پاسکدی مخلوق کوئی چیز اوس دے علم تھیں۔ مگر جس نوں چاہے اوہ پالیندائے اوسنوں۔

علم خدا دا اتنا وافر جس دی حد نہ کائی
تے مخلوق نہیں پاسکدی اوہ ناں ایہہ طاقت آئی

ہاں جس نوں اوہ اپنی طرفوں علم عطا فرماوے
روشن کرے دماغ اوسدے نوں ہر گل سمجھی جاوے

اوہ پالیوے حصہ اس تھیں تے ہووے روشنائی
نہیں تاں اوتھے پوہنچن والی مشکل بہت رسائی

القصہ جو علم بندے دا جس دم ڈٹھا جاوے
اوسے دا ہی خاص عطیہ اوسے تھیں سب پاوے

ابن کثیر دوں علم بندے دا جیوں تفسیر وچالے
اوہا جیہڑا نبی فرشتے عقدے کھولن والے

انہاں ذریعے جتنا ملیا اتنا اوس نے پایا
باقی اس تھیں اوہلے سب کجھ قدرت کنوں چھپایا

کیوں جے نہیں بساط بندے دی اتنا علم سنبھالے
ناں ہی اتنی دانش لائق جھلے نور اجالے

علم خدا دا نور تے بندہ کد اوہ تاب لیاوے
موسے وانگ کوہ طوری جلویوں ویکھدیاں غش کھاوے

اسے کارن طبع موافق جتنی طاقت ہوئی
اتنا بخش دتا اوہ فضلوں تے کیتی دلجوئی

ایہ بھی منظر علم اوہدے دا جیوں چاہے فرماوے
بندے دی کی طاقت اس تھیں ایہ گل حل ہو جاوے

ذات ربانی وڈی ہستی کون اوتھے دم مارے
اس دی قدرت کامل ہر تھاں تھکیندے پئے نتارے

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ ۚ

عام تے کھلا کر دتا ئے اس دی طاقت نے اسمانانوں تے زمین نوں

اس آیت دی تفسیر اندر ہے کجھ جھگڑا آیا
سب علمانواں اپنی تھانویں وکھ اندازا لایا!

سعید ابن جبیرؓ تے حضرت ابن عباسؓ لیاون
علم ربانیوں زمین اسماناں قائم سب دسیاون

یعنی ایہ نظام دو جگ دا علم الٰہی پاروں
واقعی اصل حقیقت ایہو جاں ڈٹھا انکاروں

علموں بناں نہیں کجھ ہوندا ناں کجھ بن سر آوے
ناں ایہ بند و بست ہووے تے ناں ایہ جوہر وکھاوے

ہر گل تے ہر کم دے اندر علموں ہی روشنائی
اسے پاروں کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ آیا ئی

ہر آئے دن ذات ربانی رنگ نواں دسیاوے
ہر آئے دن ہو رہی اپنا جلوہ پیا وکھاوے

گرمی سردی مینہ تے خشکی خزاں بہار تے باراں
ایہ سب برکت علم اوہدے وی تے اسے دیاں کاراں

سورج چن ستارے نالے انہاندی روشنائی
فیر انہاں دی سب حقیقت نالے کارروائی

اوہا جانے اوہا بھانے اوہا سہرے لگائے
انہاں کتھیں ہی دنیا ساری فضل کنوں چمکائے

فیر ہر اک دا ٹھیک اندازہ اوس نے لایا ہویا
تے ہر اک نوں اپنی تھاویں ٹھیک بٹھایا ہویا

انجیں رزق مقرر ہر دا نال اندازے پورا
موت حیات مقررہ ساعت کم نہ کوئی ادھورا

مینہ بارش دا سب اندازہ اپنے علموں جانے
عرش فرش تے کرسی سبھو انجیں ہور ٹکانے

پھر ایہ صورت شکل ہر شے دی پورے طور بنائی
غور کرو سب علمی جوہر ہور نہیں گل کائی

تاں ہی ابن عباس ہوراں نے اسنوں علم الایا
جس کتھیں زمین اسماناں والا ایہ رنگ نظری آیا

زندگی ایتھے او کتھے والی علم بناں کجھ ناہیں
تاں ہی لطف اوہدا کجھ حاصل ناں آرام کداہیں

جنہاں علم نہ حاصل ہویا اوہ بے عقل کمانے
زہد عبادت تقویٰ انہاں آدے کسے نہ بھانے

گل کلام انہاندی ناہیں سُن دا بندہ کوئی
اونجہ کبھی باہجہ علم دے ناہیں کتے انہاندی ڈھوئی

حق باطل وچ انہاں کولوں مول نہ ہووے نکھیڑا
تاں ہی مُکے عقل فکر دا انہاں کنوں جھیڑا

کرسی دا جے مطلب علم عرفان الٰہی
حل ہو جاوے مسئلہ سارا ہووے ختم کوتاہی

تے جے اس دے معنے سمجھئے قدرت عظمت عالی
تد بھی مناں پوسی سانوں علم کمال کمالی

علم بناں نہ قدرت عظمت ناں کوئی کار وہارا
ناں ہی ایہ نبھ سکدے مولے ناں کوئی چلدا چارا

ایہ سب جلوہ علم اوہدے دا جو پیا نظری آوے
اسے دی سب عظمت سطوت اوہا جوہر وکھاوے

سبزی تری تے پتھر گیٹے قدرت دے سبھ کارے
ساڈا علم ایہو ہی اوس دے رج رج کرو نظارے

تے سجدے وچ سیس نوائیے ہر دم شکر گذاری
ایہو طاعت ایہو الفت ایہو برخورداری!

وَلَا يَئُودُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ۝ (بقرہ ۳۴)

تے نہیں تھکاندی اوسنوں راکھی انہاں دوہاں اسماناں تے زمین دی تے اوہ بہت وڈا تے وڈی شان والا ہے

عالی ذات خداوند والی کون اوتھے دم مارے
کم کسے نہ زور اساڈے اسیں تمام نکارے

اسیں تے سننے وچ کروڑی آ جائیے تاں لکھ دے
ملئے تاں اک سو بل ساڈا بول پئے مر لکھ دے

آخر ایہ کجھ قیمت ساڈی پوندی وچ بازاراں
مڑ اوس اونے ایہ کجھ نخرے عجب ہویاں گفتاراں

اسیں تے اک جھٹ اک کم کریئے سرت جائے بھل ساری
اوہ رب ازلی ابدی انجیں ایہو کارگذاری!

زمیں انے اسمان بنا کے فیر اوہ خوب سنوارے
طرح طرح دیاں چیزاں دھر کے سوہنے نقش اتارے

ہر شے اوس دی قدرت والا شان عجیب دکھاوے — جو ویکھے اوہ سمجھ نہ سکے اوہ بول سکیں نواوے
اوس دی کامل قدرت اگے کیا مقدار اساندی — اوہ خالق اسیں عاجز بندے تاب نہیں کجھ جہاندی
اوہ تاں اپنے کارخانے دا ہے مڈھوں رکھوالا — کدی نہ اکیا تھکیاں اس تھیں ایہو دائم چالا
ہر آئے دن شان اوہدی ہے رنگ عجیب دکھاوے — جیونکر اج ہی ایہ بن آئی دیکھ دیاں دل جاوے
ایہ سب حالت ویکھ دیاں ایہ ٹھیک یقین ہو جاندا — اوہا ہے اک خالق مالک جو ایہ جوہر وکھاندا
ہر شے اوتے اوہا غالب اوس دی شان گرامی — اوسے اگے سیس نواوے مخلوقات تمامی
دو جگ اندر نور اوہدے دا پیا وسے چمکارا — سمجھو ایہو ذات ربانی تے ایہ جلوہ سارا
ایہو یقین ایمان اساڈا اسے نال لگائی — اوہا رب دی ذات مبارک اوسے وچ بھلیائی
یارب سچیا اسے صدقے اشرف علی بیچارے — حل کر مشکل اوس دی فضلوں مکن قضیئے سارے
تینوں چھوڑ غیراں نوں اپنا دل دا حال سنانا — نہیں جی من داناں دل بھاوے ناں اس پاسے جانا
توں اک اللہ سر جنہاں دا پاپیاں بخشن ہارا — میرے تے بھی فضل اپنے دا چھڈ اک وار فوارا
یاربا نہیں فضل تیرے بن ایہ مشکل حل ہوتی — ناں ہی رڑھ دی بحر غماں وچ میری مول کھلوتی
تو روکیں تے ترک دی میری نہیں تاں بڑا اخسارا — کوئی نہیں تدھ بن ایسا جیہڑا اوہدے کجھ سہارا
تیرے اگے عرضاں کر دیاں بات نہیں بن دی میری — دس ہیں کس نوں آکھ سناواں کس دی شان اوچیری

فضل اپنے دے صدقے ربا باہر کڈھ گناہوں
مت اشرف تے رحمت تھیوے تیری کسے نگاہوں

خیر الاذکار ذکر در نعت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

یارب توہیں سب صفتاں دا والی اتے موالی — جس دی قدرت دا اک جلوہ نبی محمد عالی
کالی رات کفر دی اندر جن کیتا چمکارا — جس دے نور دی چمک پیا مڑ ایہ کالا جگ سارا
میں قربان انہاں تھیں جنہاں ویکھی ایہ روشنائی — جہانوں خود آپ نبی نے راہ جنت دکھلائی
ایسا نبی ایہ رحمت رب دی جو بے مثل جہانوں — فرماوے جو میرے ہوندیاں فکر کی گنہ گاراں نوں
ایہ انعام اساڈے اوتے رب سچے فرمایا — ایتھے رب دا راہ دکھلاوے اوتھے شفیع بن آیا
ایہ دنیا سب بھلی آہی رب دا نام نہ جانے — ناں ہی اوہ اس رازوں واقف ناں ایہ کجھ جھورانے
رحمت عالم بھلے لوکی مولا نال ملائے — کفر اندھیریوں کڈھ بیچارے روشنائی دل لائے

ایہ سب فضل خدا دا انہیں تاں اوہا ایں نکالے
وچ گناہاں تے بریائیاں جنہاں وقت گذارے

اسے حال اندر پئی لنگھ دی ذلت اتے خواری
رب رسولوں سدا ناواقف اپنی وچ خماری !

اساں بیچاریاں بھلیاں اوتے مولا کرم کمایا
راہبر کامل نبی محمدؐ ساڈی طرف پوہچایا

جس دے اک دیدار دں لوکاں اوہ کجھ حاصل ہویا
عمراں دے سب عیب ونجائے بندے بن گئے گویا

ایہو ہی نہیں کافر لوکاں پایا شان صحابی !
ہو گئے خاص حضوری ربدے نکلی سب خرابی

آدمی ہی نہیں جن حیواناں اسے اک دیداروں
ظاہر باطن روشن کیتا بچ گئے کفر زنگاروں

تاں ہی رب سچے فرمایا واضح کر سمجھایا
اوہ منظور اساں جس اپنا راہبر نبیؐ بنایا

جس نے پاک نبیؐ دی کیتی سچی تابعداری
اوہا تابعدار اساں دا اوسے دی گل ساری

اوسے اوتے رحمت ساڈی اوہا درجے پاوے
اوہا سدھا روز حشر نوں جنت ڈیرے لاوے

قہر ربانا دوزخ بھکھدا شعلے اگ الیبے
جس نوں تک کے ہر کوئی اس دن روکے تھر تھر کنبے

پر جو سنگی پاک نبی دے اوس دن اوہ خوشحالے
اگ دوزخ دی انہاں اوتے اثر نہ ہولے ڈالے

اوہ تاں ویکھ دیاں ہی انہاں رنگ اپنا بدلاوے
گویا عاجز ہینی ہو کے ٹھنڈی ٹھار ہو جاوے

تاں ہی رب فرماوے جس نے جنت ڈیرا لانا
تابعداری کرے نبیؐ دی پاوے نیک ٹکانا

دو جگ نالوں اس بندے دی جانو شان وڈیری
جس دل حب نبیؐ دی سچی رکھی ایہو پکیری !

بے شک شان نبی سرور دی اوچی سبھ جہانوں
بخشش پا گئے ملیاں جنہاں سچ یقین ایمانوں

انہاں اوتے وسے ہر دم رحمت ذات ربانی
انہانوں منظوری حاصل دو جگ اندر جانی

حضرت موسیٰ تے جد رب نے پاک توریت اتاری
دسی شان محمدیؐ اس وچ ہور حقیقت ساری

تاں موسے نے وچ درگاہے رو کے عرض گذاری
مینوں سنگ محمدیاںؐ دے یارب بخشیں یاری

اَللّٰھُمَّ اِنِّیْ شِئْتُ اَنْ اَکُوْنَ مِنْ اُمَّۃِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ

اے اللہ میں چاہندا ہاں جے ہو جاواں میں امت محمدؐ وچوں جو رحمت بھیجدا ہے اللہ اوپر اس دے تے سلامتی

یارب ایہو خواہش میری امتی تھیاں محمدی
جس دے اوتے رحمت تیری نالے نظر کرم دی

اوس دم امر الٰہی پاروں خضر انہاں ول آوے
پچھے کیوں شان محمدی معلم تساں ہو جاوے

کہندے مینوں شان محمدی خبر توریتوں ہوئی
دنیا وچ نہیں وانگ انہاں دے ہور پیغمبر کوئی

تے امت دا درجہ بھی ایہ جس ویلے گل بھائی
کسے نبی دی امت تے نہیں اتنا کرم کمائی

اسرائیلیاں نبیاں وانگوں شان انہاں دی آئی
بلکہ بعضے ودھ انہاں تھیں اس وچ شک نہ کائی

اک پل سجدہ دن دے ساڈے زہد عبادت نالوں
سے درجے منظور خدا نوں انہاں دا ہر حالوں!

ساڈی امت سالاں اندر جتنا درجہ پاوے
اوہ اک ساعت وچہ اس نالوں شان بلند لیجاوں

روز حشر دے سب امتاں تھیں ایہو بہتر ہوسی
اسے داہی وچہ میدانے علم بلند کھلوسی

جنہاں لوکاں نال نبی دے لائی پکی یاری
ایتھے اوتھے دوہیں جہانی انہاندی سرداری

اللہ حق توں بھی ہوجا انجیں مت کجھ کرم ہو جاوی
حل ہو جاوے مشکل تیری تھیوے حال مساوی

اسے صدقے مت گناہوں ہو جاوے چھٹکارا
رب دی رحمت نازل ہووے دور تھیوے دکھ سارا

شکر الحمد للہ سائیاں تینوں سب وڈیائیاں
جیویں رکھیں جیویں جالئے جیویں ہوون بھلیائیاں

پر تیرا در چھڈ کے کس نوں دل دا حال سنائیے
کس نوں محرم حال بنا کے دل دا مقصد پائیے

توں اک اللہ نبی محمد سچا بھیجیا تیرا
صدقے اوس دے واسطائی کر حل ایہ مسئلہ میرا

ہک گناہی عاصی ربا عاجز اوگن ہارا!
بھار گناہاں دے سر چاکے ڈھونڈھے ایہو سہارا

حرمت ذکر محمد سرور دل نوں بخش صفائی
دور ہووے ایہ قہر جہالت جس نے عقل ونجائی

جیونکر پاک نبی دا درجہ وڈا دنیا نالوں
انجیں اللہ حق عاصی نوں بھی دور کریں جنجالوں

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّ عَلٰی اٰلِ سَیِّدِنَا

اے اللہ درود بھیج اوپر سردار اساڈے محمد دے تے اوپر

مُحَمَّدٍ وَّ بَارِکْ وَسَلِّمْ ط

آل سردار اساڈے محمد دے تے برکتاں تے سلامتی

یارب بھیج درود نبی تے ہور سلام ہزاراں
نالے آل اوہدی دے اتے سنے صحاباں یاراں

ہور جو امت دے وچہ بندے صاحب نیکو کاراں
جنہاں طفیل اساڈے اتے وسن رحمت باراں

اس دے صدقے مومن بن گئے کئی ٹولے کفاراں
عیباں تھیں بچ نیکیاں دے ول موڑیاں جنہاں مہاراں

میں قربان اوہ نبی سچانواں جس دے تابعداراں
دوجگ وڈے منصب پائے نالے کمن بہاراں

کفر جہالت چھوڑ انہاں نے سکھیاں ایہو گفتاراں
اسے اوتے لگ گئے سارے انہاں وچہ پیاراں

پڑھ پڑھ کلمہ لطف اٹھاون تے ایہو کرداراں
رات دنے ایہ شغل انہاں دا ایہو ہی افکاراں

اسے پاروں ہر دم حاصل تنہاں نور انواراں
آپس وچہ محب ہر ویلے ایہو لیندے ساراں

نبی محمد رب دی رحمت والی شاہ ابراراں
تے مقبول خدا دے سچے واقف سبھ اسراراں

ہک نگاہوں صاف کیتو نے وڈیاں اوگن ہاراں
پڑھ پڑھ پیا قرآن سنایا اصحاباں انصاراں

سبھناں ٹھنڈ پئی سُن سینے تے ایہو اقراراں
جو فرماوے سچ فرماوے سچ سبھو اخباراں
جنہاں اس دے نال لگائی اوہ وچ برخورداراں
تے لوکی جو منکر اس دے دوجگ کھاون ماراں
جیوں ایہہ دل دے کالے ہو کے کھوہ بیٹھے اعتباراں
پاک نبیؐ دا درجہ عالی کی انہاں نوں ساراں
جنہاں لوکاں من کے دل دیاں کیتیاں دُور غباراں
وڈے بھاگ انہاں دے جنہاں ڈٹھیاں ایہ گلزاراں

سچ رسول محمدؐ عربی سچ اوہدیاں سرکاراں
کتے نہ ڈھوئی ہووے انہاندی جھیڑے وچہ انکاراں
محشر نوں بھی انہاں اُتے سے رحمت دیاں باراں
ایتھے ذلت اگے انہاں قہر جہنم ناراں
انجیں اگے بلن انہانوں دوزخ اگ انگیاراں
اس دا اُل مومن دے دل وچہ جو ٹولہ انحیاداں
انہاں دوجگ روشن دیتن پھردے وانگ احراراں
دوجگ کھٹ نکوئی ہوگئے شامِل وچہ دلداراں

ہن بھی جس دے دِل وچہ ایسی حب سمائی ہوئی
اشرفؔ یاد رکھیں دوجگ وچہ اوسنوں فکر نہ کوئی

چند اذکار در مدح آنذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

جس دل میں عشق یا رب شاہِ اُمم نہ ہوگا
اوس پر خُدا کا ہرگز لُطف و کرم نہ ہوگا

سب نبیاں تھیں اعلےٰ درجہ پاک نبی سرور دا
ختم نبوت والے درجہ دنیاں اوتے آیا
مکے دے وچہ پیدا ہویا جیونکہ چن اسمانی
اوس چن دی روشنائی پھیلی دوجگ عالم سارے
مکہ شہر کیا سب عربوں خوشبو مہک وکھائی
اس محبوب ربانے اپنی الفت بھری نگاہوں
غار حرا ویرانہ دھرتی جتھے اگ نہ پانی
تھیا اوہا عرفانی چشمہ تے نوری چمکارا
عرباں دی گئی گذری حالت ٹھیک ہوئی اس پاروں
اسے غاروں تاج نبوت سرتے رب پہنایا

جو مقبول تمام جہانوں ووہ اللہ اکبر دا
احمدؐ لے تے محمدؐ سوہنا اپنا نام بتایا
لتھا آن زمیں دے اوتے ایہ محبوب ربانی
عرش فرش تے کرسی سبھو چمک پئے اکوارے
دیہاں وچہ ایہ روگ جہالت سارا صاف ہویائی
جگ اوتے فیضان پوچائے مولا دی درگاہوں
دھریا جس دم قدم اوتھائیں اوس محبوب حقانی
جس تھیں روحی فیض اٹھاوے آکے عالم سارا
ہوگئے نیکو کار تمامی تے واقف اسراروں
خلعت مہر نبوت والا تحفہ پیش ٹکایا

جبرائیل آیا وچہ خدمت تے پیغام لیاوے
اسے وانگوں ساری عمراں خدمت وچہ گذاری
اسے نوں ہی فخر بچھاتا ایہو سب کجھ جاتا
سب احکام جناب الاہوں ہردم پے پونچائے
ایہ کجھ شان تے درجہ حاصل ہویا تنہاں حضوروں
ہور انعام ہزاراں ایسے رب عطا فرمائے
جس تھیں چھپیا راز توحیدی لوکاں نوں سمجھایا
وڈے وڈے سنگیں ولاندے جو آہے منہ کالے
رہیا زنگار نہ مول انہاں دا ہو گئی سب صفائی
نبی محمدؐ الفت پاروں جاں کوئی سخن الایا
ہک مکہ کیا عرب تمامی جاں کوئی سنی کہانی
سب نواحوں بھج بھج لوکی فیض روحانی پاون
ہک اکلے قافلے بن کے تے کئی لوکی ٹولے
سنیو نے جد نور محمدؐی دس دا پیا چمکارے
میں قربان جانواں جد سوہنا کلمہ آکھ سناندا
حبشوں چل بلال سوہارا پا گل طوق غلامی
انجیں ہی سلمان سوہارے دوڑ آئے ایرانوں
انجیں یمنی مصری شامی عرب عراق نواحوں
بڑے مدبّر عقلاں والے تے مالک دانایاں
ایسا ایہ کوئی ذکر پیارا جو سن دا اک واری
کیا کہنا جس ہک واری بھی ڈٹھا نال صفائی
شاہ حبشی نصرانی ہیسی اوسے مگر وکانا
پر جد سنیاں شان محمدؐی فوراً سیس نوایا
انجیں ہور بتیریاں لوکاں شوق محبت پاروں
واہ واہ ایہ خوش قسمت لوکی وڈیاں بھاگاں والے

سارا راز نبوت والا اوہنوں آن بتاوے
اتنا ملک مقرب تے مڑ ایسی تابعداری
اسے نال لگائی ہوئی ایہو ہی من بھاتا
جیونکر سنئے اوہنیں آ کے الفت نال سنانے
ملی حکومت عرش فرش دی نیڑے تے کیا دوروں
ابدانی روحانی جانی سبھو تحفے پائے!
پر تاثیر زبانوں سن کے سبھناں سیس نوایا
ہک نگاہوں اوہا ہو گئے روشن نور اجالے
وحدت والی حب ربانی رگ رگ وچہ سمائی
جس سنیاں اوس سیس نوایا دل دے وچہ بٹھایا
سینے وچہ دھری تے کیتا قول اقرار زبانی
عیباں دے اقراری ہو کے قدمیں سیس نواون
مارے کفر جہالت انجیں پاندے پھردے رولے
آن ڈگے وچہ قدماں اوہنوں دور تھئے دکھ سارے
وڈے وڈے گمراہاں دے دل نور ایمان سوہاندا
حاضر خدمت وچہ ہو پڑھ دا کلمہ ذکر گرامی
تے چھڈ روم صہیب سوہا دلے پاندا نور ایمانوں
جس دم سنیاں لگ گئے قدمیں سبھو فضل الاہوں
سن کر پاک کلام الہی اتول نظراں لائیاں
بھل جاندے سب پچھلے قصے لگ دی اتول یاری
اوسے نوں سب دنیا بھل گئی اسے نال لگائی
ایہو ہر دم شوق دلے وچہ تے ایہو سمیانا!
دل تھیں منیاں سچ یقینوں نور ایمانوں پایا
سن دیاں کلمہ کہیا زبانوں سبھناں دور دیاروں
جنہاں نوں آکھ وچہ دل دے تکیندے نور اجالے

حالانکہ کئی نبیؑ پیغمبر سکدے گئے بے چارے
ویکھ لیندے بھراکھیاں رج کے ویدنسجن و ایانڈے
موسے عیسٰے دے دل ہر ویلے ایہو خواہش آہی
سبھو دین محمدیؐ کارن عاشق تے متوالے
پر ایہ درجہ حاصل کرنا یا ایہ حاصل ہوناں
تے جنہاں تے کرم کمایا جاہل عرب نکارے
اوہا اس نعمت دے پارول لطف اٹھاون والے
انجیں ہور بھی جنہاں او تے رب نے کرم کمایا

کہندے جے کدی ملدے سانوں نبی محمدؐ پیارے
تے بن اوس دے امتی سچے رب دے کول ہو جاندے
میل ہو جاوے درشن پائیے فضلوں ذات الٰہی
سبھو چھڈ گئے دنیا فانی اسے شوق وچالے
باہجوں رحمت ذات ربانی ختم نہیں ہوندا رونا
جہڑے دشمن پاک نبیؐ دے اندر عمراں سارے
اللہ دے مقبول سوہائے درجے پاون والے
نورایمانوں حاصل کر کے عالی درجہ پایا

سن لو لوکو نبی محمدؐ رب دا خاص حضوری
جھدیاں ہی پہنی جس نے تن تے چادر نوری

پہلاں مائی حلیمہ صاحبہ گودی وچہ کھڈایا
فیر دادے نے پالیا اوہ بھی پا گیا درجہ عالی
پھر چاچے دا کافی عرصہ گذریا نال پیاراں
آکے وچہ نکاحے انہاں خدمت کیتی پوری
جدوں نبوت والا درجہ رب عطا فرمایا
پر ایتھے بھی اکثر لوکاں کیتی تابعداری
انہاں لوکاں دوجگ اندر قرب حضوری پایا
انہاں دے فیضانوں ہی پئے لوکاں فیض اٹھائے
پاسا خالی رہیا نہ کوئی ہر تھاں کلمہ جاری
تے جو لوک مخالف ہوئے غوغا شور مچاندے
انہاں نے مردوجگ اندر کجھ نہ کھٹیا وٹیا
بہتے لوک انہاں دے وچوں انجیں مار دتے گئے
تے جو بچ گئے اوہ بھی انجیں عاجز حال آوارا
رحمت رب دی انہاں اتے رواں رہ گئی کوئی
یارب حرمت نبیؐ محمد سرور دوہاں جہاناں

اوسنوں رب نے ہر نعمت تھیں چا فضلوں دِتا یا
تنگی ترشی رہی نہ کوئی سوہنی عمراں جالی
انجیں مائی خدیجہ صاحبہ سوہنے خوش گفتاراں
جس تھیں اوہ بھی مولا دے درہو گئے خاص حضوری
سارے لوک مخالف ہو گئے شور فساد مچایا
رب رسول لئے کر راضی دور کیتی بیزاری
تن من صاف ہویا سب اپنا فکر تمام ہٹایا
دین نبیؐ دا روشن ہویا ہر تھاں جھنڈے لائے
دنیا مومن ہو گئی اس تھیں ایہو کار گذاری !
مومن مسلماناں تائیں لبے تکلیف پوچاندے
ہوراں دا گھر پٹن بدلے اپنا جھگا پٹیا!
جیوں گلئیں وھرکیندے پھردے ظالم ہلکے کتے
کوئی نہ پچھے وات انہاں دی پھردے مارامارا
ہر ویلے تکلیفاں اندر قسمت مندی ہوتی
مینوں بھی کر شامل اپنے ٹولے مسلماناں

جے اس ٹولیوں خارج کیتو ئی جاہلاں نال رلایا	تاں مڑ ساڈا حال نہ کوئی ہوسی ہندا پایا
میرے وچہ تے جاہلاں اندر فرق لگے کجھ ناہیں	مڑ بھی منگاں رحمت تیری اندر دو ہیں سرائیں
ہر مشکل دی مشکل کھولیں دسیں راہ سکھالے	ہیں تے بھی کر کرم خدایا ہوون دور کشالے

ڈبا عیب گناہاں اندر پاسا رہیا نہ کوئی
اشرف دی حل کر دیہہ مشکل مت ہووے دلجوئی

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ ھَدَانَا لِلْاِیْمَانِ وَ الْاِسْلَامِ وَ

سب تعریف ہے واسطے اللہ دے جس نے راہ دکھایا سانوں واسطے ایمان دے تے اسلام دے

اَلصَّلٰوۃُ وَ السَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَّبِیِّہِ الَّذِیْ

تے درود تے سلام ہووے اوپر سردار اساڈے محمدؐ دے جو اوس دے نبی ہیں اوہ نبی جس نے

اسْتَنْقَذَنَا بِھَا مِنْ عِبَادَۃِ الْاَوْثَانِ وَ الْاَصْنَامِ وَ عَلٰٓی

بچایا اساں نوں بسبب عبادت کرنے دے ساڈے بتاں دی تے مورتیاں دی

اٰلِہٖ وَ اَصْحَابِہِ النُّجَبَآءِ الْبَرَرَۃِ الْکِرَامِ ۝ !

تے اوپر آل اوس دی دے تے اصحاب اس دے جو چنے ہوئے تھے تے نیک تے بزرگ ہیں

ذکر اوصاف نبی سرور دے کیا کوئی آکھ سناوے	جس دی صفت خدا خود آپوں ہر ویلے فرماوے
سب نبیاں تھیں وڈا درجہ بخش ہویا سرکاروں	نالے ختم نبوت ملیا تحفہ مولا پاروں
فیر قرآن مجید اتاریا جو عرفان خزانا	جس تھیں ثابت ہو گیا بیشک ہے ایہ نبی ربانا
جس نوں ساڈی بہتری کارن اللہ آپ اوپایا	سب علوم خزانے دے کے رہبر کر پونچایا
پہلیاں چار کتاباں نالے ہور صحیفے سارے	سبھو صفت نبی دی کر دے اسے نال سنوارے
ایہو شان بیان کیتو نے ایہو پیا سمجھایا !	بھی امت دا درجہ سبھو پورے طور بتایا
سبھناں بابت دسیا جو کجھ حال اصحاباں یاراں	سب دے پتے نشان بتائے مخلص تابعداراں
دسیا ایہ کجھ صفتاں ہوسن دائم وچہ انہاں دے	وچہ اطاعت جانوں مالوں فرق نہ مولے پاندے
ہر حالت وچہ ساتھ نبی دا دین مشوق پیاروں	تن من دی قربانی کرنا شوق اسے اطواروں
لکھیا انہاں صحیفیاں دیوچہ امت سندا حالا	ہر کوئی تابعدار نبیؐ دا سوہنی صورت والا
سبھناں دے سردار پیارے چنگے عمل وہارے	سبھو مومن مخلص سبھو نیکو کار سوہارے !
دنیا دے وچہ خاص نمونہ امت خاص محمدیؐ	جنہاں اوتے ہر دم ہووے رب دی نظر کرم دی

کوئی بھی گل کلام جے کرسن اپنے منہ زبانوں
سب کتاباں وارو واری ایہو آکھ سناون
آکھن دنیا دے وچہ بھانویں آئے نبی ہزاراں
کئی قسم دے معجزے لیائے خلقت پئی لوائی
وگڑے ہوئے لوک تمامی مولا نال ملائے
راہ مولا دے تابعداری پوری کر دکھلائی
پر جو شان محمد سرور رب رحمت فرماوے
سب نبیاں تھیں روز ازل دے رب اقرار لیایا

سننے والیاں اثر کریسی پاسن نور ایمانوں ۴
گویا پاک نبی سرور دی پوری صفت سناون
وڈیاں وڈیاں شاناں والے سوہنے خوش گفتاراں
وسیا راہ ہدایت والا دور گیتی برپائی!
قوماں دی اصلاح دے اندر سارے زور لگائے
جانی مالی سب قربانی فرق نہ رکھیا کائی
ہور پیغمبر تائیں اتنا ہرگز ہتھ نہ آوے
جیوں قرآن مجید وچالے وکھیں اندر آیا

وَ اِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ النَّبِيّٖنَ لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِّنْ

تے جد لیا اللہ نے اقرار نبیاں کولوں جو کجھ دتا میں تسانوں کتاب

كِتٰبٍ وَّ حِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مُّصَدِّقٌ

تھیں تے حکمت تھیں فیر آیا تساڈے کول رسول تصدیق کرنے والا

لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَ لَتَنْصُرُنَّهٗ ؕ قَالَ

جو کجھ تساڈے کول ہے ضرور تسیں ایمان لیاونال اس دے تے ضرور مدد کرد اس دی آکھیا اللہ نے

ءَاَقْرَرْتُمْ وَ اَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِيْ ؕ قَالُوْٓا

کیا اقرار کیتا تساں نے تے پکڑیا تساں نے اوپر اپنے ایہ ذمہ میرا

اَقْرَرْنَا ؕ قَالَ فَاشْهَدُوْا وَ اَنَا مَعَكُمْ

آکھیا انہاں اقرار کیتا ہے اساں فرمایا پس گواہ رہو تسیں

مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ۝ (آل عمران - ۹)

تے میں نال تساں دے ہاں گواہ

روز ازل جد نبیاں تائیں رب کرا اقراری
دے کے فیر کتاب تسانوں سچا نبی بنایا
بعد اس دے جد پاس تساں دے آوے نبی اساندا
ہے اوہ سچا نبی اساں دا رہبر دوہاں جہاناں
نالے ہر حالت وچہ اس دی کرنی مدد ضروری

کہندا جدن تسانوں مل دی علم تے دانش ساری
سب خلقت دا رہبر کر کے شان عظیم دلایا
دنیا وچہ تصدیق تساڈی ظاہر بول سناندا
اوس تے تساں ایمان لیاوناں فرق نہ مولے پانا
جو بھی ہووے جس دے ویلے رہے نہ بات ادھوری

سبھناں اوتے اوس نبی دی لازم تابعداری — سب اطاعت اوس دی کر کے پاؤ برخورداری
جیہڑا نبی بھی ہووے اوس دم جیں دے وچہ زمانے — سبھناں اوتے طاعت اوس دی لازم اوسنوں جانے
رب دا ایہ فرمانا سُن کے سبھناں آکھ سُنایا — یارب وعدہ پورا کرساں جاں اوہ ویلا آیا
جس ویلے بھی کول اساں دے اوہ پیغمبر آوے — من لیساں تے مدد کریساں جیوں اوہ آکھ سناوے
تاں رب کہے گواہ اس سندے رہو من تسیں تمامی — اسیں بھی شامل نال تساں دے جیوں ایہ امر گرامی
فیر اوہ سب پیغمبر جس دم دنیاں اوتے آئے — سبھنا نوں اوہ وعدے رب دے سارے یاد کرائے
وچہ صحیفیاں اتے کتاباں ذکر محمدؐ دی آندا — پوری آن تے شان انہاں دی سبھنا نوں فرماندا
سن دے شان رسول اللہ دی جاں اوہ نبی سوہارے — تھیندے عاشق ویکھن کارن ترلے لین بیچارے
تاں اوہ رب دی وچہ درگاہے ادبوں کرن دعائیں — بار خدایا میل واری اوہ محبوب اسائیں !
فضل تیرے تھیں وچہ حیاتی جے سوہنا مل جاوے — دور ہووے سبھ کوفت ساڈی دلی مراد بر آوے
جس نوں اتنا درجہ دتوئی فضلوں بار خدایا — سانوں بھی دیہہ جھلک اوہدی اک تھیوے حال سوایا
بار خدایا کیا اوہ امت کریاں بختاں والی — مِلے جنہاں نوں نبی اجیہا جس دا درجہ عالی
اوہ پیغمبر جس دی اللہ آپ صفت فرماوے — کیوں نہ اوس دا امتی ہو کے عالی درجہ پاوے
فیر تمامی نبی ربانے اوس دی طاعت چاہندے — اسے دے عرضوئی سارے ایہو اونسیاں پاندے
نالے اپنیاں امتاں نوں انہاں کر تاکید سنایا — ختم نبیاں بعد اساں دے ہے رب نبیؐ اوپایا
جس نوں مِلے تساڈے وچوں اوہ محبوب ربانا — الفت بھریا ساڈی طرفوں انہوں سلام سُنانا
جس نوں رب زمانہ اس دا اکھیں نال وکھاوے — منے دلوں زبانوں اوس تے سچ ایمان لیاوے
نالے سچے دل تھیں اوس دی کرنی تابعداری — ایہو حیاتی ایہو زندگی ایہو برخورداری !
آخر ویلے سب نبیاں نے امتاں نوں فرمایا — جس دے وقت بھی اوہ پیغمبر دنیا اوتے آیا
اوس دی سن کر بات تمامی دل دے وچہ بٹھائی — عذر لڑائی مول نہ کرنا اوہ محبوب ربانی
حضرت موسےٰؑ نے تے ایہو ہر دم وعظ سنایا — انجیل حضرت عیسےٰؑ نے بھی امت نوں فرمایا
بے شک پاک نبیؐ دا درجہ بہت بلند جہانوں — نوری ناری خاکی کوئی پا نہیں سکے انہانوں
سب دنیا تھیں عالی درجہ رب دے نبیؐ پیالے — انہاں تھیں وددھ شان محمدی عالی وچہ سرکارے
جتنے نبیؐ ایہ پہلے ہوئے رب دا پیام لیائے — تے خلقت نوں راہ ہدایت انہاں پیئے وکھائے
سبھناں دین محمدی دا ہی نقشہ پیا وکھایا — گویا ہر کوئی سبق ایہو ہی یاد کراون آیا

جتنے نبیؑ رسول پیغمبر دنیا اوتے آئے
سبھو تابعدار محمدی اسے مگر وکائے

آمد پاک نبی دی بابت دیندے گئے سنیہے
ساڈے بعد اک نبیؑ آوے گا لگنا اوس دے کہے

سب صفتاں دا مالک ہوسی بڑا بلند مقاموں
اس دی تابعداری بدلے جنت ملن انعاموں

ورس توحید مکمل کرسی رب دا راہ دکھلاسی
گناہ گاراں بدکاراں دے سب عیب معاف کراسی

جو لوکی ہو جاسن اس دے کرن اطاعت پوری
اوہ رب دے بڑے پیالے کامل مرد حضوری

ایہو کجھ سب پہلے نبیاں جو تعلیم سکھائی
نبیؐ محمد دا سب نقشہ انہاں پیا دسیائی

جس دم نبیؐ محمد ہڑ در دنیا اوتے آئے
اوسے طور احکام ربانے دنیا نوں سمجھائے

اسے تھیں ہی ختم نبیاںؐ ملیا شان حضوروں
دسیا دین مکمل جیہڑا پُر ہر علم شعوروں!

آندی فیر کتاب مکمل جس وچ کمی نہ کوئی
جس دے پڑھیاں ہر اک علموں واقفیت سبھ ہوئی

ظاہر باطن علم معارف اس تھیں لبھ دے سارے
بھی اندر و نے صاف ہو جاون جو ویکھن اکوارے

ہور اخلاق اطوار محمدی تے ساری زندگانی
اس تھیں سب کجھ ظاہر تھیوے جیونکر عمر وہانی

پاک نبیؐ دی زندگی دا جے چاہے خلاصہ کوئی
پڑھ ویکھے قرآن مبارک ہو جاوے دل جوئی

ذکر خصائص وحدہٗ آں ذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

سُن مومن میں دساں تینوں ہن اوہ ذکر ضروری
جیہڑے ذات محمدی کارن مولا دی منظوری

پاک نبیؐ نوں بہتیاں چیزاں ایسیاں رب عطائیاں
جیہڑیاں ہور کسے حق اندر جائز مول نہ آئیاں

سیرت والا انہاں دیاں مڑ دو قسماں بتلاوے
ہک اوہ جیہڑی محض نبیؐ نوں امت مول نہ پاوے

دوجی صرف عطا نبی نوں اوسے دا حق آیا
تے کسے ہور پیغمبر ایسا عمل نہ مول کمایا

ہک مقابلے امت دوجی نبیاں دے وچ آئی
یعنی ہک ذاتی تے دوجی نبوی نام لیائی

اس وچ بہت محدث لوکاں ذکر اذکار سنائے
پریں جویں مناسب ڈٹھے سو لیو لکھ وکھائے

انہاں حدیث نبی دی بابت جیونکر امر منایا
ہک قولی تے دوجی فعلی عمل دوہاں تے آیا

ڈٹھیو نے جد ذاتی صفتاں ہو گئے چپ اتھائیں
قولی نوں مڑ بہتر جاتا ایہو عمل سدائیں

قولی اوہ جو پیغمبر نے کیتا حکم زبانی
فعلی اوہ جو کر کے دسیا منشا جویں ربانی

کر کے دسن والیاں گلاں بعضیاں ذاتی آیاں
جیہڑیاں کرنیاں امت تائیں ناجائز فرمایاں

تاں ہی کہیا قولی فعلی جاں متضاد ہو جاون
عمل کرو تد قولی اوتے جیوں حضرت فرماون

بھانویں نبیاں دی سب زندگی تے ارشاد گرامی
ایہو مثال اوہ بن کر پیارے دنیا اوتے آون

عملی ہوندا سب نمونہ کارن خلق تمامی
جیونکر نبی سرور اپنی شان وکھاون!

لَقَدْ کَانَ لَکُمْ فِیْ رَسُوْلِ اللّٰہِ اُسْوَۃٌ حَسَنَۃٌ (احزاب)

بے شک ہے واسطے تساں دے اے مسلمانوں وچہ رسول اللہ دے اقتدار اچھا ہے

اس تھیں جاپے نبی محمدؐ راہبر دوہاں جہاناں
پیروی تے تقلید انہاں دا آیا حکم ضروری
اس گل اندر ہر گل سندی پیروی لازم آئی
پر جد غوروں ڈٹھا جاوے تے کجھ بھالیا جاوے
بعض پیغمبری صورت پاروں اپنا حق انہاندا
شرع شریعت والیاں نے بھی واضح کر سمجھایا
کھول قرآن حدیث ویکھو تاں ایہ سب نظری آوے

امام اعظم بن آتے جگ وچہ دسن راہ ربانا
جس نے ایسا کر وکھلایا اوہا تھیا حضوری
اس دے بناں نجات نہ کوئی نہ حاصل بھلیائی
سب کماں وچہ پیروی کرنا مشکل کم وسیاوے
اس دے اوتے عمل کمانا کی مقدور اساندا
ایہ کم خاص نبی دے کارن ہوراں دا نہیں پایا
جیونکر اگے اشرف عاصی ایہ سبھ ذکر سناوے

خصائص ذاتی کہ برامت لازم نباید

وڈی خصوصیت جو پہلی پاک نبی سرور دی
اوہ ایہ شان نبوت والا جو ہلیا سرکاروں!
فیر لوازم اوس دے جہڑے وحی دا ہر دم آوناں
جبرائیل دا نازل ہو کے دینی خبر الاہوں
آپ بناں نہیں ہور کسے تے رب نے وحی پونچائی
ناں کوئی اگوں آوناں ایسا جس اوتے وحی آوے
تاں ہی ایہ اختیار کسے نوں اس دے اندر آیا
ایہ بھی ہے جے نبی محمدؐ پاک ہر اک گناہوں
باقی ہور تمامی لوکی اس دعوے تھیں خالی
بھانویں امت دے وچہ سبھو کر دے تابعداری
تے جس ایسی ٹھوکر کھادی وحی اوسنوں کد آوے
ناں ہی اوہ احکام الٰہی نسخ مسخ کر سکدا

جس تھیں خالی ساری امت رہ گئی خیر بشر دی
امت وچوں کسے نہیں ملناں ناں ہی کسے وہاروں
یاں کوئی نویں شریعت والا ہور کوئی لیکھالاوناں
نسخ مسخ کسے امر وچالے یا کسے ہوری راہوں
ناں کوئی ایسا ہویا جس نوں ایہ نعمت ہتھ آئی
تے ناں ایسا جہڑا اگوں نواں طریق بتاوے
ایہ سب شان محمدی لائق اوسے دا ایہ پایا
انجیں ہور تمام پیغمبر اللہ دی درگاہوں!
کسے نہ کسے گناہ دے اندر ہوسی انہاں بچالی
ایہ پر لغزش بری مصیبت بچنا وڈی کاری
تے ایسا کد رب دی طرفوں کوئی گل مُنے سناوے
ناں ہی راز پوشیدہ اوس دے اوہ ان اکھیں تکدا

ہاں دو چیزاں امتیاں کارن رب جائز فرمائیاں
پرایہ بھی کوئی کرہاں والا نہیں تاں انجیں جانے
شان پیغمبری بعد کسے دے ہے ایہ خام خیالی
دوجی بات جو بناں نبیؐ دے امتیاں روا نہ آوے
یعنی اس وچہ جیہڑی رخصت پاک نبیؐ نوں ہوئی
عام امتی جے شرط عدل دی پوری بجا لیاوے
پاک نبیؐ نوں اس گل سندی پوری رخصت آہی
ایہ بھی جیکوئی عورت اپنی نال خوشی دے آوے
آپ نوں بھی کجھ اس دے اندر عذر نہ آہا کوئی !
تے امتی نوں اتنی بھی نہیں رخصت ہول دلائی
جتھے ایہ دو رخصتاں آہیاں پاک نبیؐ نوں آئیاں
اوس دم تک جو وچہ نکاحے حضرت حرم لیائے
تے رشتے دیاں بھیناں دو تھیں وہ نہ جائز آئیاں
عام مسلماناں دے اوتے ایہ بھی شرط نہ آہی
اہل کتاب زنانی امتی جے وچہ عقد لیاوے
ہن بھی اس وچہ عیب نہ کوئی جائز شرع بتایا
ایسپر پاک نبیؐ نوں ایسی عورت جائز ناہیں
ایہ بھی شرط جو بیویاں حضرت آندیاں عقد وچالے
تاں ہی بعد وفات نبیؐ دے نال انہاں دے کوئی
امتی دی جے بیوی کوئی رنڈی کتے ہو جاوے
عقد نکاح دی اوس دے اوتے بندش نہیں دوبارہ
فیر نبیؐ نوں اتنا بھی اختیار دتا رب باری
تے جس دی کجھ حب گھٹ ہووے اوسنوں کر وچھاہیں
بیویاں چار اس باروں حضرت اپنے کول رکھائیاں
باقیاں نوں زوجیت والا شرف عطا فرمایا

کشف الہام تے سچیاں خواباں نیکاں نوں وکھلائیاں
مڑ بھی شان پیغمبری والا روا نہ کسے بھی حالے
ایہ سب ختم نبیؐ سرور تے جیندا درجہ عالی
اوہ ہے مسئلہ عقد نکاح دا جس دم ڈٹھا جاوے
امتیاں نوں اس دے وچوں ہرگز دخل نہ کوئی
چار زنانیاں اک ویلے اوس روا شرع فرماوے
جتنیاں بیویاں رکھنیاں چاہون تے اوہ کرن نبھاہی
بن حق مہروں زوجیت دا شرف زیارت پاوے
پر نہیں ایہ گل عمراں ساری پاک نبیؐ تھیں ہوئی
ایہ سب شان نبی سرور دی انہاں نوں وڈیائی
اوتھے کجھ پابندیاں بھی سن رب پچھے نے لائیاں
حق مہروں یا باہجوں اوس دے جائز رب فرمائے
نالے جنہاں ہجرت کیتی چھوڑ وطن سنگ آئیاں
ہجرت کرن یا رہن پچھاہیں ہکو طرز نباہی
بھانویں مسلمان نہ ہووے جائز اوہ ہو جاوے
ہر مومن کر سکدا انجیں دل جس دا کہہ آیا
شرط اسلام ضروری ایتھے تاں وچہ عقد لیایں
نہیں طلاق دے سکدے انہاں بھانویں کیہڑے حالے
کرے نکاح یا خیال ایہ آنسے ہے وڈی بدگوئی
اوسنوں ہے حق حاصل جتھے چاہے ڈیرا لاوے
دوبارہ کیا سہ بارہ کیا سبھو حاصل چارہ !
جس نوں چاہو قریبی کرلو جیہڑی جویں پیاری
امت وچوں ایہ بھی رخصت نہیں کسے دے تائیں
حضرت عائشہ۔ حفصہ۔ زینب۔ ام سلمہ سنگ لائیاں
وکھو وکھ وچہ حجریاں سب نوں با آرام بٹھایا

ویسے اپنی باری اوتے سبھناں دے گھر جاندے
خرچ خوراک لباس برابر حال مطابق آندے
امت وچوں جے کوئی مومن ایہ تفرقہ ڈالے

حق حقوق برابر آہے اس وچ فرق نہ پاندے
ایپر قرب جہاں جو حاصل ہور نہ اتنا پاوے
اوہ مجرم گنہ گار بیچارہ پاوے پیا کشالے !

وَلَآ اَنْ تَنْكِحُوْٓا اَزْوَاجَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖٓ اَبَدًا ؕ (احزاب - ۷)

تے ایہ بہتر تے مناسب نہیں جے تسیں نکاح کرو بیویاں پیغمبر دیاں نال اوس دی دفات دے بعد کدی۔

عرب وچالے رسم ایہ آہی بھاری اوس زمانے
اسرائیلیاں وچہ بھی اس دی حد نہ آہی کوئی
وچہ توریت بتیریاں بابت ایہ اذکار لیائے
پاک نبیؐ جد عین جوانی عمروں پنجھی سالاں
حدوں پنجاہ سال عمروں پہنچے موت انہاں تے آئی
حضرت سودہ بڈھے عمروں زندگی ٹکی ہوئی
نکھڑے پھکڑے رشتے مل کے مڑ اکو ہو جاون
وچہ مدینے پاک نبیؐ نے بیبیاں کجھ نکاحیاں !
کجھ رئیس قبائل وچوں جمیاں گھر سرداراں
ہک تعلق اپنے ہوسن انہاں سنگ چنگیرے
جھگڑا روز بناغہ والا مت انجہ ختم ہو جاوے
سبھو مصلحت دینی کارن ایہ کجھ بھار اٹھائے
حضرت عائشہ بی بی جیہڑی ابابکر گھر جائی
انہاں نال بنانا رشتہ گویا دین ودھانا
حضرت مائی حفصہ خاتوں بیٹی خاص انہاں دی
بو سفیان رئیس مکے وچہ منیاں عرب تمامی
جویریہ من المصطلق وچہ بڑی رئیسہ آہی !
ہور علاوہ اس دے سن جو حرم رسول اکبر دے
انہاں نال نکاح ہی آہا بار کفالت والا
حضرت سودہ خاتوں نالے ام السلمہ مائی

چاہے جتنیاں عورتاں ہک ول وچہ نکاح دے آئے
نبیاںؑ اتے بزرگاں نے بھی ایہ کیتی دلجوئی
جنہاں سینکڑے بیویاں کیتیاں نام انہاں دے آئے
چالی سالاں دی اک بیوی رکھی جیوں خوش حالاں
فیر نکاح دو کیتے حضرت سن گل مومن بھائی
حضرت عائشہ چھ برساں دے محض ایہو دلجوئی
اک دوجے دے ساتھی ہو کے رل مل درد ونڈاون
جس دم ٹٹا اوہ دو قوماں آپس دے وچہ آہیاں
جنہاں سنگ بنانا رشتہ چاہیا شاہ ابراراں
بھی ایہ مت سب ہوون کٹھیوں اسے حال بھلیرے
تے جو روک اسلام وچالے اوہ بھی جھگڑا جاوے
نہیں تاں عالی ذات نبیاں کون نکادے پائے
سب اصحاباں دے سرکردہ تے محبوب خدائی
انجیں عمر فاروق سوہارے عالی شان گھرانا
ایہ بھی سی اک بہتر رشتہ قدرت جویں بناندی
ام حبیبہ بیٹی اوسدی بیوی نبیؐ گرامی !
انجیں صفیہ رئیس خیبر دی دختر سمجھ دیاہی
اوہ سب کانی عمراں والے واقف عقل فکر دے
چاندا اپنے سر تے اوتے پاک حبیب تعالٰے
تے میمونہ نالے زینب جو بیوہ ہو آئی

حضرت زینب بخش دی بیٹی ایہ گجھ حرم تمامی
سن ست ہجری تیئں کہندے ایہ سبھ عقد گرامی
بعد اس دے مڑ پاک نبی نوں حکم الاہوں آوے
بس ہن اگوں عقد نہ کرنا ایتھے ختم ہو جاوے
گویا جائز اگوں کارن سب نکاح ہو جاون
ایہو جائز انہاں وا ہی حضرت بوجھ نبھاون
انہاں مائیاں دی رب سچے اتنی شان بنائی
سب موموناں دیاں مائیاں بنیاں لطف کرم مولائی

وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ (احزاب۔)

تے بیویاں نبی پاک دیاں ماواں ہین مسلماناں دیاں۔

خاص ایہ حکم انہاں دی بابت رب سچا فرماوے
حرم نبی دے ماواں ساڈیاں ادب وکھیں ہی آوے
جتنیاں بیویاں کر چکے سن پاک حضور سچا نوئیں
ایتھے ہی مڑ بندش ہوندی وودھن نہ مول اتانوئیں
چار زناں دا ایسے ویلے حکم خدا فرماندا
اس تھیں زیادہ دی بھی بندش بوجھ وڈا ہو جاندا
پاک نبی ایہ حکم سنکر آئے وچ حیرانی
ہن کی کیتا جاوے ایتھے مشکل ہوئی نبھانی
اودھروں حکم طلاق دیون دا ایہ بھی سخت مناہی
تاں اس وقت رعایت بخشی فضلوں پاک الہٰی
بیویاں چار جو بہت عزیزہ انہاں رکھو نالے
دوجیاں نوں بھی دیہو تسلی ہر دم نظر حوالے
حضرت عائشہ حفصہ زینب ام سلمہ جو چارے
ہویا قرب حضوری حاصل ایہ ہر دم دربارے
حضرت سودہ ام حبیبہ اتے جویریہ مائی
تے حضرت میمونہ صاحبہ ہویاں سبھ اہر جائی
کتابیہ عورت عقد وچ لے نہیں اجازت ہوئی
کیوں جے اوس دا پاک نبی تے مول ایمان نہ کوئی
دینی گلاں دا انہاں تے نہیں ہوندا بھروا سہ
ناں ہی محرم راز انہانوں کیتا جاوے خاصہ
جس نے نہیں پیغمبری اوتے مول ایمان لیاونناں
اوس نے نال نبی دے وسو کی مڑ ساک جگاوناں
اسے باروں ایسیاں عورتاں نہیں نکاح وچ آئیاں
امتیاں نوں جائز سبھو زنتاں رب فرمائیاں
ہور خصوصیت اک نبوی محض نبی حق آوے
امتی لوک بری اس باروں مولا کرم کماوے

مسئلہ نماز کہ متعلقہ است بآں ذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

کہن روایت جد حضرت نے دعویٰ دین سنایا
تاں پنج وقت نمازاں بابت حکم نہ کوئی آیا
اس دم فرض نماز راتے دی آہی مسلماناں
جس دا نام تہجد کہندے صاحب دا فرمانا
اس دے بعد معراج اوتے جاں حضرت گئے سلامی
پنج نمازاں فرض ہو جاون طرفوں ذات گرامی
فیر نماز تہجد والی عام ہو کے رہ جاوے!
امت اوتے فرض نہ رہ گئی مستحب بتلاوے

پڑھیاں ہووے ثواب نہ پڑھیاں عیب گناہ نہ کوئی
اوہدی ادائیگی دی پابندی آہی پوری پوری
ایہو نماز آہی جس دے وچہ راتاں رہن کھلوتے
اگے نالوں ودھ انہاں دِل ہووے شوق ادائی
یاد رکھو ایہ ہر کوئی بندہ لطف انعام نہیں پاندا
جنہاں نوں ایہ لطف آیا ہے ہوگئے اوہ شیدائی
پر ایہ بوجھ اوتیرے جانوں راز بھی آہی اہدے انوکھے
پاک نبی دی ہستی عالی اوہاہی ایہ جانے
فرض نمازاں پنج جد ہویاں رات معراج وچالے
امت نوں اک پاسے کر کے پیغمبر دے تائیں

پر پیغمبر تے فرضیت اس دی لازم ہوئی
حضرت بھی ایہہ ادا کریندے پنجاں وانگ ضروری
پیر مبارک سُج جاون تے مڑ بھی ایہ من موتے !
اسے وچہ محبت ساری انجیں رات وہائی
جد تک اوس دا فضل نہ ہووے نہیں بنے ہتھ لاندا
انہاں انجیں جاگدیاں ہی ساری رات لنگھائی
امت دا برداشت کرنا بوجھ سرے تے چوکھے
سُج جاون سے پیر پر ایہ گل چھڈی نہیں انہاں نے
اوس دے بعد ارشاد ایہ ہوندا قدرت رب وکھالے
حکم کریندا نال محبت اوس دم اللہ سائیں

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ عَسٰٓى اَنْ

تے کجھ رات کتیں جاگ کے نماز پڑھ جو نال اس دے زیادتی ہے واسطے تیرے قریب ہے

يَّبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ۝ (بنی اسرائیل - ۸)

ایہ جے اٹھاوے گا تینوں رب تیرا مقام محمود تے (مرتبہ شفاعت دیوے گا)

پاک نبی نوں اللہ مالک کہہ تاکید سناندا
نے مڑ کرو نماز ادائی جیہڑی خاص ضروری
اس دے بدلے رب تبارک کرم کمال کماسی
یعنی خاص شفاعت درجہ جو انعام ربانا
پر ایہ پاک نبی سرور نوں اس عملوں ہتھ آوے
پیغمبر تے فرض ضروری کرنا ایس ادائی
انجیں نماز اک چاشت والی فرض نبی تے آہی
پڑھ لیون تے بہتر نہیں تاں عیب گناہ نہ کوئی
بعد نماز عصر دے حضرت پڑھیا بیا دوگانا
عصر نمازوں دن ڈبنے تک روا نماز نہ کوئی
بعضیاں بیویاں نے جد ڈٹھا ادا نماز کریندے

رات گیاں کجھ جاگ پیارے ہے ایہ وقت ولاندا
پنجاں کتیں ایہ ہے اک زائد وچہ درگاہ منظوری
ملے مقام محمود تساں نوں ایہ دل ودھ اٹھاسی
جس کتیں ڈرن پیغمبر سارے ٹک ٹک جان زباناں
تاں ہی نبیؐ ربانا شوقوں سجدے سیس نواوے
باقی امت اس توں پار دل پاگئی سب رہائی
تے امت تے محض نوافل رکھے ذات الٰہی
تے حضرت تے اس دی بابت بڑی تاکیدی ہوئی
حالانکہ ایہ جائز ناہیں ہرگز مسلماناں !!
ایہہ پر پاک نبیؐ تے اس دی ادا ضروری ہوئی
پچھیا پاک نبی نوں تاں اوہ ایہ خبراں سبھ دیندے

ہک وفد دے ملنے اوتے ظاہر نماز اداؤں
عام امت دے کارن ناہیں اوہدی ادا ضروری
یعنی ہک سنت دے بدلے بوجھ اتنا سر آئیا
جیونکہ امتی فارغ انجیں ہور پیغمبر سارے
صوم وصال ہمیشہ روزہ کس وی طاقت رکھے
حالانکہ نہیں امت کارن انجہ وی جائز آئیا
کئی صحابہ جرأت کر کے کرن لگے مل سارے
تاں پیغمبر سبھناں تائیں روک دتا اس پاروں
مینوں تے رب میرا آپوں فضلوں پیا کھلاوے
ایہ مقام مینوں ہی حاصل میں ہی پیا نبھاواں

پچھلیاں دو رکعتاں رہ گیاں ایہ سب اوس قضاؤں
پیر پیغمبر عمراں اس دی قضا کیتی پئی پوری !
پر امت نوں ایسے بھاروں رحمت نال بچایا
نبی محمدؐ اوتے لازم جیوں اوہ پیا گذارے
کئی کئی دن دا روزہ ہوناں بن کھاوے بن چکھے
ایہہ پر پاک نبیؐ نے ایہ بھی پورے طور نبھایا
ایہہ پر رہ گئے کر نہ سکے ایسا عمل بے چارے
فرمایا کون میرے وانگوں اترے ایس وہاروں
نالے غیبوں پانی بخشے پیاس میری بجھ جاوے
تے تسیں نہ تاب لیاؤ اہدیاں دکھ ادانواں !

حرمت صدقہ وزکوٰۃ بر اہل بیت یعنی آل ہاشم

پاک نبی گھر کئی کئی ہفتے چلھے اگ نہ بالی
کئی کئی دن نہ کھانا کھادا فاقے وچہ وہایا
سے تنگیاں سے دکھ تکلیفاں بھاویں سر تے آون
ایہ سب مال نبیؐ حق اپنے ناجائز فرمایا
آپوں تے تک مال ایسے نوں ہتھ نہ کدی لگاون
حسنؓ حسینؓ دو صاحب زادے جگوں ودھ پیارے
حضرت نوں جے خبر ہو جاوے فوراً موہوں کڈھاون
آکھن اہل البیت نبوت ایسا مال نہ کھاوے
سید ہو کے مال ایسے نوں جس نے بھی ہتھ پانا
بعد نبی دے سید لوکی رب نوں بہت پیارے
ہوراں نالوں دونا انہاں لیکھا اگے بھرنا
صدقہ مال زکوٰۃ سیداں نوں کھانا روا نہ آیا
ہاشمی ہو کے ایسے مالوں جے ہک لقمہ کھاوے

مدتاں فاقے تنگی کٹ دیاں عمر تمامی جالی
پر نہ مال زکوٰۃ تے صدقیوں کھانا کوئی پکایا
پر ایسی کوئی چیز زکوٰتوں حضرت ہتھ نہ پاون
بلکہ سبھناں ہاشمیاں حق سخت حرام ٹھہرایا
تکناں بھی اک پاپ گھنیرا اتوں جھات نہ پاون
کھا جاون جے مال ایسا اوہ غلطی نال بے چارے
محنت دی ایہ میل لوکاں دی انہاں نوں سمجھاون
نے سیداں نوں حشر تلک ایہ سخت حرام ہو جاوے
اس نے شان نبوت اوتے دھبہ خاص لگانا
ایہہ جے تابعدار نبی دے نہیں تاں حال آوارے
ہک گناہ بھی لکھ برابر رب تکیں چاہیئے ڈرنا
انجیں باقی ہاشمیاں حق سخت حرام بتایا
کئی سالاں دی بندگی اوہ دی نیکھے کسے نہ آوے

پاک نبی دی عادت آہی جاں ناواقف کوئی
چیز کوئی لے اگے رکھے رسم جیویں ایہ ہوئی

حضرت اوسے دم اوس کولوں ایہ سبھو پچھ لیندے
کیا ایہ آندائی صدقہ یا کہ تحفہ ہو پئے دیندے

جے اوہ آکھے تحفہ تاں تے حضرت ہتھ لگاون
جے معلوم ہووے ایہ صدقہ نیڑے مُول نہ جاون

نالے اس وچہ ہور بھی حکمت غیر نہ کہن زبانوں
بال بچے نوں پالن کارن نالے سب سجناں نوں

پیغمبر اسلام نوں ایہ اک حیلہ نظری آیا
مال زکوٰۃ خیرات تے صدقے جائز آکھ سُنایا

حالانکہ حد تکنے عزوں شان نبیؐ سرور دی
بعد خدا دے ایہو ہستی پاکیزہ سرکردی

کسے قسم دا انہاں دے حق جس نے سخن الایا
اس نے اپنا آپ ونجایا پلے کجھ نہ پایا

اشرف بھانویں پاپی عاصی اوگن ہار نکارا
مڑ بھی مدح نبیؐ دے ہر دم گیت الاون ہارا

خصائص نبوی کہ بجز محمد صلی اللہ علیہ وسلم بر دیگراں لازم نیست

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

میں قربان نبی سرور تے ہوون درود ہزاراں
نالے آل اصحاباں اوتے سبھناں تابعداراں

عالی شان تے عزت عظمت جو کجھ حضرت پایا
باہجھ خدا دے ہور کسے نوں نہیں ملیا ایہہ پایا

بعد اللہ دے نبی محمدؐ سب تھیں بہتر آوے
جس پانا اس راہوں پانا تاں مقبول ہو جاوے

سب پیغمبراں نوں رب سچے قدرت نال اوپایا
نالے وڈا درجہ دے کے خلقت وچہ وڈیایا

کئی خصوصیتاں بھی بخشیاں وِدھ کے خلقت نالوں
ایپر پاک نبی وِدھ سب تھیں اپنے وصف کمالوں

جو کجھ پاک نبی نوں ملیا رب دی خاص حضوروں
نہیں اوہ ملیا کسے پیغمبر تاں اوہ شعلہ نوروں!

کئی حدیثاں تھیں ایہ مسئلہ معلم ہوندا آوے
جیونکر پاک نبیؐ خود آپوں کئی واری فرماوے

مسلمؒ اتے بخاری اندر جابرؓ کنوں لیاون
پنج چیزاں رب دتیاں مینوں پاک نبیؐ فرماون

ایہ اوہ چیزاں ہیں تھیں پہلاں کسے پیغمبر تائیں
اللہ سچے رحمت پاروں بخشیا مولے ناہیں

پہلا رعب فتح تے نصرت لبھی جس دے پاروں
بہ گئی دھاک علاقے اوتے نالے دور دیاروں

دوجی ایہ گل میرے کارن روئے زمین تمامی
ہو گیا سجدہ گاہ تے مسجد فضلوں ذات گرامی

مال غنیمت حق میرے وچہ رب حلال بنایا
ہیں تھیں پہلے کسے پیغمبر نہیں ایہ درجہ پایا

چوتھا حق شفاعت والا مینوں تھیا عطائی!
ایہہ بھی کم میرے متلق ہوراں تاب نہ کائی

پنجواں پہلے نبیؐ جو سارے راہبر بن کے آئے
آپوں اپنیاں قوماں کارن رب دا پیام لیائے

تے میں سبھو دنیا کارن امر ہدایت لیایا
ابو ہریرہؓ ہوریں بھی اس وچہ کجھ زیادہ آکھنے
پیغمبری دا سلسلہ میں تے ختم کیتا رب باری
ہور حدیثاں تھیں بھی خوبیاں ویکھن اندر آیاں
معجزہ وحی مرے تے جیہڑا روز قیامت تائیں
پیروکار میرے ہی جتنے منن والے سارے
تے قرآن وچالے بعضیاں سورتاں ایسیاں آیاں
فیر مکمل دین مینوں ہی عطا کیتا رب سائیں
ہن میں انہاں سبھناں بابت تینوں کھول سناواں

سبھناں کارن راہبر کر کے رب مینوں بھجوایا!
جوامع الکلمات جو چھیواں وِتا شان خدا نے
باہجھ میرے کوئی نبی نہیں ہونا تے ناں ایہ دلداری
جیویں محمدؐ سرورِ عالم رب کنوں فرمائیاں
ایہ بھی نہیں کسے نوں حاصل امر کنوں رب سائیں
ہوراں نبیاں نوں نہیں اتنے بخشے بخشنہارے
اوہ بھی بناں مرے پیغمبر کسے نہیں ایہ پائیاں
نالے ختم نبوت والا تمغہ میرے تائیں
ثابت جویں قرآن حدیثوں واضح کر سمجھاواں

رعب و وقارِ محمدیؐ و نصرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

ہیبتِ حق است ایں از خلق نیست

ہیبتِ ایں مردِ صاحب دلق نیست (رومی)

ایہ سب رعب خدا دے دِلوں بندیاں وِچ نہ کائی
پاک نبی تھیں پہلاں جتنے نبی خدا دے آئے
اک اوہ جیہڑے ظاہر حالے کمزورے نتوانے
دنیا دی بھی طاقت والا حصہ کوئی نہ پایا
دوجے اوہ پیغمبر جنہاں ظاہری طاقت پوری
پر اوہ تھوڑے حضرت موسے تے داؤد سوہارے
انہاں وچوں موسیٰ دی سن دساں کارروائی
اسرائیلی مصر نواسے کر دے تنگ گذارا
ہک گھڑی سکھ نال نہ گذرے ہر گھر آہ و زاری
کیوں جے قبطیاں اسرائیلی لوک غلام بنائے
ایسے حالوں انہاں اوتے ڈاڈھی تنگی ہوئی

ناں ڈر گودڑی والے دا جو دسے شان خدائی
انہاں دیاں دو قسماں دسن جدوں اندازے لائے
نہ کوئی ساتھی یار انہاں دا نہ کوئی ایڈ ٹکانے
بہت پیغمبر انجیں آہے انجیں حال وہایا
ہر اک طرح وقار انہاں دا رب دے خاص حضوری
یا حضرت سلیمان پیغمبر شاہی منصب بھارے
جس وقت اپنی طاقت والا جوہر انہاں دسیائی
فرعونے دے رعب انہاں دا حال وِنجایا سارا
ظلم تشدد قبطیاں یاروں مت انہاں دی ماری
ہر اک کم انہاں تھیں لیندے اسے مگر وکائے
ساتھی یار معاون سنگی بھی نہ لبھے کوئی!

آخر حضرت موسے اگے ہوندے سب سوالی ۔ امت کوئی راہ نجات دسیوے ختم ہووے بے حالی
تاں موسے نے امر الاہوں ایہ سب لوک بلائے ۔ راتو رات اکٹھے کرکے دریا پار لنگھائے!
لے آندے وچہ شام نواحے جو سی وطن انہاں دا ۔ تاں جے نال امن دے گذرے جاوے بوجھ غماندا
پچھوں قبطیاں مگر انہاں دے رل مل کیتی دھائی ۔ تے فرعونی مدد انہاں نوں جو وڈی وڈیائی
پر ایہ اپنے کیتے پاروں ڈب دریا وچہ مردے ۔ تے موسے دے بندے سارے فضلوں لنگھ گئے تردے
القصہ جد اسرائیلی آ گئے شام دیارے ۔ وسن لگ پئے نال امن دے چھوٹے وڈے سارے
اس حالت وچہ بھل گئے سبھو حضرت موسے تائیں ۔ یاد نہ رہ گئی نیکی جیہڑی کیتی نال اونہائیں!
چھوڑ انہا نوں بتاں اگے لگے سیس نواون ۔ رب دا نام بھلا کے دل تھیں ہور ہی لیکھے لاون
اسے قعر جہالت اندر ختم ہوون روشنائی ۔ پراوہ باز نہ آئے موسے پا پا رہیا دوہائی
اصل مراد نہ موسے پائی بھاویں رعب شہانال ۔ ایہو جھگڑے جھیڑے کردیاں ہو گیا کوچ ٹکاناں
فیر داؤد پیغمبر رب دے دنیاں دی سرداری ۔ تاج حکومت حاصل مڑ بھی اس گلوں بیزاری!
ہوندیاں ہوندیاں مڑ بھی ناہیں دلی مراد تھ آئی ۔ تاں ہی روندیاں گریہ کردیاں ساری عمر دہائی
کسے بھی سن آواز انہاں دی نہیں لبیک الایا ۔ تاں کوئی چھوڑ جہالت اپنی رب دے رستے آیا
تاں کسے نال انہاں دے لگ کے اللہ نال لگائی
تاں کسے او تے شان حکومت اُتہہ توحید کیتائی

التجائے مصنف بدرگاہ ایزد متعال

بار خدایا اشرف عاصی پاپی اوگن ہارا! ۔ اسے حال گذاری سبھو تے ایہو در تارا
مڑ بھی تیری وحدت او تے جنڈڑی والے ہوئے ۔ ہر حالت وچہ تقوے تیرا ایہو وسیلہ ڈھوئے
منگے سب مراداں تیں تھیں رورو عرض سناوے ۔ پتہ نہیں کیوں اس وی ناہیں دلی مراد بر آوے
تقوے ذات تیری دا ہوندیاں ترجاون دریاؤں ۔ سکے پیریں لنگھ دے لوکی خوف نہ مول انہاؤں
نام تیرا لے اوہا لوکی کھریوں مینہ وساون! ۔ مویا نوں اوہ اسے صدقے زندہ کر دکھلاون!
تے مینوں بھی ایہو وسیلہ ہر دم ایہو سہارا ۔ رحمت دی پا نظر مرے تے تھئے عیبوں چھٹکارا
وڈیاں وڈیاں پاپیاں او تے جاں تدھ کرم کمایا ۔ ہادی نبی محمد جیسا رحمت نال ملایا
میری اکو عرض میرے تے کرم کما اک واری ۔ لگا روگ پرانا جاوے ہووے ختم بیماری

توں اک اللہ پاک اکلا مینوں سب وڈیائیاں — اس صدقے میں پاپی اوتے کرم کمانویں سائیاں
ظلم کیتا ایں جان اپنی نے کجھ نہ رہ گیا پلے — راہ نجات نہ سجھے کوئی ہر تھاں پوندے کھلے !
تے جے تدھ نہ بخشیا مینوں رحمت نظر نہ ہوئی — بار خدایا دو جگ مینوں حیلہ ہور نہ کوئی
ناں ہیں دلی تانئی کدھرے ناں کسے سنی مولے — تے ناں باہجھ تیرے ایہہ کہنا مینوں مول قبولے
رَبَّنَا اٰتِنَا فِی الدُّنْیَا دے صدقے بخش رہائی — وَفِی الْاٰخِرَۃِ حَسَنَۃً تھیں دور کریں رسوائی
ایہ نظارا قدرت والا جیوں وکھلایو ئی آپے — انجیں میل فضل تھیں ہووَن ختم میرے ایہ کھاپے
ایہو حال داؤد نبی دا نرمی کر سمجھاوے ! — مڑ بھی کوئی منے نہ آکھے ناں ایہ دل وچ لیاوے
شاہی رعب وقار انہاں دا کم کسے نہ آیا — دنیا دا حال اوہا رہ گیا جیوں اشرف غم لایا
پھر سلیمانؑ انہاں دے بیٹے شاہی منصب بھارا — انہاں دی بھی حالت اوہا اثر وقار نہ پارا
کسے نہ سنکر بات انہاں دی دل دے وچ لیاندی — نہ کسے منیاں نبیؑ ربانا مرضی جویں انہاں دی
خود کاراندے انہاں دے جو خاص آہے درباری — اوہ بھی سب توحیدوں منکر مت سبھناں دی ماری
پاک نبیؐ جد پیغمبر دی کیتی شروع کہانی — حضرت عیسےٰ وانگ اکلے محرم کوئی نہ جانی
سبھو طرفوں لوک مخالف تے دشمن تے ویری — تے آپے وچ تاب نہ اتنی پار تھئے جے خیری
پر ہوئے دی طاقت والا آن انجام وکھایا — داؤدی سلیمانی جلوہ سبھناں نظری آیا
ایہ کجھ ہو ہڑیاں رب دی راہ وچ ساری طاقت لائی — ہیبت رعب وقار بھی اتوں ہور نہیں گل کائی
بھلے بھٹکے بے اثرے سبھ پا گئے فیض اتھاؤں — ہر اک دل وچ دھا گئے سوہنے الفت بھری نگاہوں
جتوں ذرا توجہ ہوئی مجرم تے گنہ کاراں — ادبوں سیس جھکایا قدمیں آمنتیاں بدکاراں !
کئی حدیثاں تھیں ایہ مروی پیغمبرؐ فرماوے — فتح تے نصرت رعب مرے تھیں مینوں رب کھٹاوے
ہک مہینے دے راہ تیکن رعب میرا کم کردا — دشمن بھانویں کتنا کوئی نام میرا سن ڈردا
باہجھ لڑائی تے خونریزی سب کم سرے لگایا — نال امن دے ہر کوئی بندہ قدماں تے جھڑ آیا
ہر دشمن دے دل دے اوتے رعب نبیؐ دا چھاوے — تاں ہی رب قرآن وچ آلے ایہ کجھ ذکر لیاوے

سَاُلْقِیْ فِیْ قُلُوْبِ الَّذِیْنَ کَفَرُوا الرُّعْبَ (انفال)

جلدی میں پاواں گا وچ دلاں انہاں لوکاں دے جنہاں نے کفر کیتا اے رعب نوں

شروع نبوت نال نبیؐ دے رب وعدہ فرماندا — پاساں کافراں دے دل اوتے حضرت رعب تساندا
آخر ایہو وعدہ رب نے پورا کر دکھلایا — جیوں قرآن گواہی دیندا کھلے طور الایا

وَقَذَفَ فِیْ قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ (احزاب و حشر)

تے اللہ نے پا دتا وچہ دلاں انہاں دیاں دے (جو سرکش آہے) رعب (نبوی)

جاں توحید سنائی سبھناں پاک نبیؐ سرور نے
بعضیاں قسمت والیاں سن کہا دیوں سیس نوایا
چڑھ آئے تلواراں لے کے گرد نواحوں سارے
پر جس ویلے سامنے آون وید مبارک پاون
رعب نبی دا اتنا غالب تاب نہ رہے انہاں نوں
بڑے بڑے سرکش متمرّد تے مغرور بہادر
وچہ مدینے گرد نواحے لوک یہود ہزاراں
وڈے وڈے قلعے بنا کے ڈیرے لائے ہوئے
انہاں اگے ڈر دا مارا کوئی نہ سیس اٹھاوے
سب علاقہ کرے اطاعت نالے تابعداری
فوجی طاقت کافی آہی ہر تھانویں چڑھ جاون
عرب عراق تے روم مصر تک ہیبت چھائی ہوئی
پر جد پاک نبی ڈٹھو نے اس رنگ وِچ وچالے
قلعے خیبر وچہ لوک یہودی جو وڈے سرکردے
جدوں انہاں تے حملہ ہویا چڑھ گئی فوج اسلامی
مال تے دولت طاقت اوتھے مولے کم نہ آئے
انجیں بوسفیان نے کیتا سن تینوں بتلا نواں
جو جو نال نبی دے ہویاں زندگی وچہ لڑائیاں
کی ہویا جے آخر ویلے نور ایمانوں پایا
وچہ اصحاباں شامل ہویا دِلی پریت لگا کے
بنو امیہّ اندر ہیسی ایہو صاحب نامی!
فتح مکہ دے ویلے ڈٹھوس جاں ایہ شان نظارا
بعد اوس دے سردار وو عالم سیّد شاہ ابراراں

تے سن لئی ایہ سب نواحے چھوٹے وڈے لشکر نے
تے باقی جو انہاں اس تھیں کفر انکار وودھایا
ایہو ہی منصوبے ہر تھاں کردے لوک نکارے
رہ جاوے سب بنی بنائی ڈردے ہوش بھلاون
بھل جاون سب لیکھے پترے پاون نور ایمانوں
سن کر اسم مبارک سوہنا ہو جاون بے آدر
دولت مالوں تے جائدادوں دور تنہاں گفتاراں!
وچہ علاقے رعب حکومت خوب جمائے ہوئے
ناں انہاں دی گل دسے اندر دوجی گل ہلاوے
ہر اک طرح خوشامد خدمت ایہو کار گذاری!
تے جنگی سامان لڑائیوں کتے شکست نہ کھاون
تے اُچا دم مار نہ سکدا انہاں اگے کوئی
بناں لڑائیوں سب کجھ اپنا کیتا آن حوالے
دولت مال تے طاقت والے صاحب اثر ہنر دے
تک دیاں تیغ پئے اوہ بجو د قدمیں جھڑے تمامی
ایسا چھایا رعب محمدی سبھناں سیس نوائے
رہیا مخالف عمراں ساری ایہو نت اداواں
سبھو بوسفیان کرائیاں آپو آپ مچائیاں
عیباں دا اقراری ہو کے قدمیں سیس نوایا
اے پر پہلاں کسر نہ رکھی نال نبی دے آ کے
دشمن پاک نبی دا رہیا اندر عمر تمامی
تاب نہ رہ گئی باقی کوئی ہویا حال آوارا
جلیندے نور جہان وچالے کر دتیاں چمکاراں

ایسا نوری چہرہ حضرت جھال نہ جھلّے کوئی
اسے ویلے بوسفیان نے نظر نبی وَل ہوئی
محو ہویا انجہ دید وچالے ابوسفیان نمانا
ناہے تکڑا تھکدا ناہیں صورت دا بھرمانا
اجے اوہ اسے حالت اوتھے دلوں خیال چلاوے
واہ واہ سوہنی ٹھاٹھ محمدی سوہنا رنگ وکھاوے
سب تھیں پہل غفار صحابی نیزہ ہتھ وچہ ٹھانے
بعد اوس دے مڑ ہور صحابی لا ہتھیار سوہانے
بھی نعرے تکبیراں بولن جوش عجیب ولاون
بوسفیان تکے خم کھاوے سخن نہ بولے جاون
آخر جد انصاراں والا آیا لشکر سارا
ویکھ رہیا حیران بے چارا اتنا کارا بارا
پچھے لشکر کل لوکاں دا ہو حیران نماناں
شاہ عباس رضؓ بتاندا اگوں ہے ایہ خاص فلانا
اتنے وچہ سردار انہاں دا سعدؓ عبادہ نامی
آوے ہتھ وچہ پھڑیا ہویا جھنڈا دین اسلامی
بوسفیانے کولوں لنگھ کے ویکھ اوسنوں فرمایا
اج دن کعبہ حل گیا سانوں مولا کرم کمایا

اَلْيَوْمَ يَوْمُ الْمَلْحَمَةِ اَلْيَوْمَ تُسْتَحَلُّ الْكَعْبَةُ

اج گھمسان دی لڑائی دا دن ہے　　اج کعبہ حلال کر دتا جاوے گا

نعرے دا دن اج ہی کعبہ ہویا حلال اسانوں
کعبے اندر داخل ہوئے فضل خدا رحمانوں
اوس دم ابوسفیان کہے وسو سعدؓ ہن کی فرمایا
حکم ہویا اس جو کجھ کہیا سارا غلط الائیا
اج کعبے دی عزت دا دن ہویا فضل الٰہی
ان شاء اللہ دور ہو جاسی اوہ ساری گمراہی
پھر بھی بوسفیان جی اوتھے اوہ گل رہی نہ کائی
ہوش حواس گئے اُڈ سارے تے سبھ سار بھلائی
ایسا رعب محمدی چھایا بھل گیاں چترائیاں
انجیں ہوراں لوکاں اُتے ایسیاں حالتاں آئیاں
سب مخالف ویکھ دیاں ہی ڈردے پھرن بیچارے
تے تک نبی محمد تہاں دے پیار سہارے

مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ۗ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗۤ اَشِدَّآءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ

محمد رسول اللہ دے ہن تے اوہ لوک جو نال انہاں دے ہن سخت نے اوپر کافراں دے تے رحم دل ہین آپس وچہ

محمد ہین رسول اللہ دے تے جو نال انہاں دے
کافراں اوتے سخت آپس وچہ بہت پیار وکھاندے
قدرت کتھیں ایہہ رعب انہاں دا کفاراں بدکاراں
آپس وچہ پیار ہمیشہ جیوں سجناں دل داراں!
ہک بدوی دا ذکر لیاون ترمذی اندر آوے
جیوں مڑ سیرت نبوی والا کر تشریح فرماوے
ڈٹھا اوس نے پاک نبی دا چہرہ عجب نورانی
کنب گیا رہی ہوش نہ قائم بول نہ سکے زبانی
ڈٹھا جدن نبی سرور نے نظر اٹھا اس تائیں
ہو حیران کہیا نہ ڈرتوں میں کوئی بادشاہ ناہیں
میں تاں اوس قریشی عورت دا ہاں جمیاں جایا
گوشت سُکا پکا جو کھاوے اتنا اوس دا پایا

رعب نبی دا قدرت پاروں ہیسی وچہ کفاراں — نہیں تاں اوہ بھی وانگ اہناں دے ہوئے سر سرداراں

مقولہ مصنف محمد اشرف علی سلمہ اللہ المولیٰ فاروقی گلیانوی

پاک نبی دا رعب جویں سی ہر دل اندر دھاناں — انجیں ہی ڈر جاندے کافر تک کے مسلماناں!

مسلمان صحیح اک ہووے تابعدار حضوری — نہیں ڈردا اسے دشمن تک کے ناں پکڑے اوہ دوری

مسلمان میداناں دے وچہ چھاتی اوتے کھاندے — موتوں مول نہ ڈردے ناں ہی نس کے پٹھ وکھاندے

جاں جاون تاں سدھے جاون خالی پرت نہ آون — مرجاون یا مار کے سوہنے غازی نام سداون

مسلمان تے دنیا اوتے دو ہی نام دھرائے — غازی یا شہید جدوں اوہ ہوون شہادت پائے

مرجاناں میدان وچالے ہے اوس دی زندگانی — بے عزتی دی زندگی ناکوں بہتر موت بچھانی

پر دشمن تھیں ڈر کے نسنا اوسنوں بات نہ بھاوے — تاں ہی دشمن تک کے اوسنوں نس دا نظری آوے

ایہو وجہ اوہدا ہر دل تے رعب خدا نے پایا — جو ویکھے ڈر جاوے نسے بھاوے عقل ونجایا

پر ایہ رعب اوہدا جس دل وچہ سچی حب رسولی — تے زندگی اسلامی ساری اسے حالی اصولی

نہیں تاں وانگ جھولاں اسدی پچھے بات نہ کوئی — ذلت تے رسوائی اندر اوس دی سبھو ہوئی

یاد رکھو جس نال نبی دے سچے دل تھیں لائی — دوجگ اندر رعب اوسے دا اوسنوں فکر نہ کائی

بندے کیا فرشتے بھی جو اگ انگیاراں والے — اگ دوزخ دی تکیں اس تھیں ڈٹے پھرن بچالے

اللہ والیاں دنیا دے وچہ فکر افکار نہ کوئی — تے کوئی چیز پھیرے انہاں ہر تھانویں دل جوئی

پانی اوتوں سکے پیریں اوہ سوہنے ترجاندے — سپ اٹھوہیں شیر تے چیترے ادبوں سیس نواندے

دوجگ سندی تنگی ترشی انہاں مول نہ کائی — ہر تھانویں آزاد جنہاں نے مولا نال لگائی!

اوہ لوکی خوش قسمت جنہاں دین اسلام پیارا — انہاں نوں ہی سب کجھ حاصل پایا نیک ستارا

میں قربان انہاں تھیں نالے ماپے عاجز میرے — ہور قبیلہ سنگی ساتھی پاون شان اوچیرے

یا رب صدقے انہاں لوکاں جو مقبول پیارے — نظر کرم دی لئیں اوتے دور مروں دکھ سارے

تیرے نظر کرم دی ربا لوڑ ہینوں ہر حالے — حل کر مشکل فضلوں ہوون میرے درد کشالے

ہور دساں میں شان نبی دی جو رب کرم کمایا
باہجھ محمد سرور ناہیں ہور اہناں ایہ ہتھ آیا

مسجد اوشد ہمہ روئے زمیں

ایہ بھی پاک نبی دے اوتے اللہ کرم کمایا
رسم رسوم عبادت والی جو اوہ کرن ادائی
جد تک اوس جگہ وچ آ کے لان نہ اپنا ڈیرا
جیونکر ہندو مندر باہجوں پوجا کرے ہزاراں
ایہو حال یہودی اپنے صومعے اندر جاوے
ایہو حال بت پرستاں اوہ جاون بت خانے
پر اسلام جو جگ سارے دا راہبر ہو کے آیا

جیہڑا کسے پیغمبر نوں نہیں رب عطا فرمایا
صرف اک جگہ مقرر اوس دی جس بن ہور نہ کائی
ہووے ادا عبادت ناہیں تے ناں عمل چنگیرا
یا سکھ گوردوارا چھڈ کے کسے نہ وچ شماراں
تے عیسائی بناں کنیسے مطلب کجھ نہ پاوے
اوہ سے چار دیواری اندر رہندے ہو نتوانے
اوس نے ایہ سجدہ وہم نکما دل تھیں کڈھ وگایا

اَیْنَمَا تُوَلُّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ (بقرہ ۱۴)

جدھر منہ پھیرو ادھر ہی خدا دا منہ ہے

آکھیا جتوں منہ نوں پھیرو اُت ول منہ اللہ دا
جنگل پہاڑ تری تے خشکی مسجد مندر کوئی
جتھے بھی جس حالت اندر اوسنوں سیس نوائیے
جیوں مسجد وچ انجیں باہر لہندے چڑھدے تائیں
ترمذی نسائی نالے لکھے مسلم اتے بخاری
کرن روایت پیغمبر ایہہ کھلے طور الاندا
یعنی مومن جتھے چاہے ونجھ نماز گذارے
ہور امتاں نوں اس دے پاروں ڈاڈھی تنگی آہی
ویکھن وچ ایہ مسئلہ بھانویں جاپے بات معمولی
راز سچائی دے پوشیدہ اوہ اس اندر آئے
تے اسلام دی عالم گیری اندر جگ جہانے
ہور بھی برکات اسلامی اس تھیں ظاہر آون
یا مولا جیوں دنیاں تے تدھ ایہ احسان کمایا
تیرے فضل بناں نہیں ہوندے سکھ نصیب اسانوں

جتھے بیٹھ بلاؤ بولے محرم سب دلاں دا
ہر تھانویں جھک سجدہ ہوندا تے ہوندی دلجوئی
جیکر صاف اندرونہ ہووے سارے مطلب پائیے
ہر تھاں حاضر ناظر مالک اوس دا حکم سدائیں
باب مساجد وچ لیاون سبھو وارو واری!
روئے زمیں سب میرے کارن مسجد رب بنایا
اوتھے ہی منظور خدا نوں اوس دے سب اشارے
بناں ٹکانے انہاں نہ حاصل ہووے قرب الٰہی
پر جد کریئے غور تداں ایہ دسّے سب اصولی
جو اسلامی سب سچائی اپنی شان وکھائے
آخری مذہب ایہو آیا سارے وچ زمانے
ہو سکدا نئیں ایسے حد تے اشرف تے دکھ جاون
ایہیں میرا بھی کٹ دکھڑا کر کے کرم سوایا
تاں جے محرم راز دلاندے کریئے شاد دلاں نوں

ایس ذکر دے صدقے ربا حل کر مشکل میری
تاں نجے مڈھوں نصیب اسانوں رحمت بخشش تیری

کثرت متبعین اسلام از مذاہب دیگراں

یا مولا جو طاقت تیری تے جو شان نرالی
ایہی نہیں کسے دی ہوئی بھاویں درجہ عالی

بہت پیغمبر دنیاں اوتے اپنے ویلے آئے
سبھناں دنیا والیاں نوں پے تسیدے راہ دکھائے

سبھناں کول صحیفے نالے دلیو ولی کتاباں
سبھناں راہ شریعت دسے احباباں اصحاباں

پر اج دنیا وچہ انہاں دا ہلے نشان نہ کوئی
سب راہ رسم انہاں دی سمجھا اصلوں گئی ہوئی

کوئی کتاب انہاں دی بابت کجھ نہ حال بتائے
ناں ہی کوئی تاریخی قصہ نظر انہاں دا آوے

معلم حال جنہاں دے اوہ بھی ایتھو تیکن سارے
کجھ بندے سن نال انہاں دے ذکر سنا دن ہارے

حضرت نوحؑ بھتیں عیلے تیکن جو پیغمبر آیا
کارنامہ پڑھ دیکھو سب دا جو کجھ انہاں وکھایا

حضرت موسے بناں نہ کوئی ایسا نظری آوے
سو بندہ جیں پچھے ہو کے اسم توحید الاوے

اس تھیں بھی گھٹ بعضیاں پچھے بعضے بالکل خالی
بعضیاں ایہو مجبور ے کر دیاں عمر تمامی جالی

حضرت موسے جانوں ودھ کے کوشش کیتی بھاری
وعظ توحید سنایا ہر دم ایہو کار گذاری!

مڑ بھی اسرائیلیاں باہجوں کسے نہ منیاں جھلیا
اوہ بھی کجھ لہزاراں تیکن باقی کوئی نہ رلیا

پر ایہ بھی دکھلاوا سارا قدم قدم تے ڈرلن
حق نوں چھوڑ ناحق اولیاں بولن جس دم بولن

کتے گائیں دے بچھڑے اگے بچھڑے سیس نوائی
کتے خدانوں دیکھن کارن بیٹھے بات ودھائی

تے جد وچہ میدان لڑائی لوڑ انہاں دی پیندی
اس ویلے انکار کریندے جرأت مول نہ ہوندی

آکھن جا تون تے رب تیرا جا کر دو لڑائی
اساں تے بہنائیں ایسے کتھانوں سانوں لوڑ نہ کائی

ایسے طرح ہی اک گلوں دسدے پھرن بیزاری
رب دے حکم نہ بھاون انہاں مت اجیہی ماری

حضرت عیلے قوم اپنی نوں کافی وعظ سنایا
معجزیاں دے نال خدا دا سارا راز بتایا

ہر اک طرح حیاتی والے سب اصول سکھائے
پر قوم او تے اثر نہ ہویا ناں انہاں کن لائے

وہا کھیاں وچہ ہی نال ہلے جو جیندا نام حواری
شیرینی گفتار عیلے دے جو ہوندے اقراری

او ہدے مقابلے نبی محمدؐ تن تنہا اکلے
ناں کوئی یار نہ ساتھی محرم ناں کوئی پاسا جھلے

مڑ بھی مکے دیاں گلیاں دے وچہ صدا توحید سنائی
جس نوں پہلاں کسے نہ سنیاں مول توجہ لائی

پر لبھے سال تریہے نہ گذرے ملک عرب دا سارا
لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہ دا پے گیا اک نکارا

نے اعلان حجۃ الوداع دا جاں حضرت فرمایا — اک لکھ تابعدار اوس ویلے نال نبی دے آیا
اگے پچھے سبھے کہیے دانگوں تابعداراں — نال نبی دے شامل آہے ٹولے نیکو کاراں!
صحیح مسلم وچ ذکر لیاون پیغمبر فرماندا — سچ نبوت میری تائیں جتنا منیاں جاندا
اتنی کسے پیغمبر دی نہیں منی گئی سچائی! — تے نہ اتنے مخلص لوکاں نال انہاں دے لائی
بعضیاں دی سچائی منی صرف ہکی انسانے — بعضے انجیں اپنے جھورے چک گئے خصمانے
مسلم اتے بخاری اندر راوی ذکر لیاوے — اک واری پیغمبر ہرور مجلس وچ فرماوے
سب قوماں رب دسیاں مینوں ظاہر کشف مثالوں — تے جنہاں نوں بھالیا غوروں تے ڈٹھا ہر حالوں
بعض پیغمبر ایسے جنہاں اک دو منن والے — بعض اکلے کوئی نہ بندہ دسے انہاں نالے
اچراں بھیڑ ڈٹھی بندیاں وی تک کے خیال ایہ آیا — شاید ایہ سب امت میری جس دا اتنا پایا
تاں اوس ویلے رب دی طرفوں مینوں سیا جاوے — ہے ایہ قوم موسے دی ساری جو ایہ نظری آوے
حکم ہویا مڑ دوجے پاسے ویکھو نظر اٹھاؤ — ویکھو نقشہ اس دنیا دا فیر اندازا لاؤ
حضرت آکھن میں اوس ویلے اتول نظر اٹھاواں — ویکھاں بے حد خلقت اوتھے جیندیاں دورادانواں
اتنی بڑی تعداد جے اس تھیں سورج مکھ چھپایا — ہور بھی اگے پچھے کافی خلقت جھرمٹ پایا
جدیں اتنی خلقت ڈٹھی تداں آوازا آوے — یا حضرت ایہ امت تیری جو پئی تیں دسیاوے
جتنی امت پاک نبی نوں رب عطا فرمائی — اتنی ہور کسے پیغمبر ملی نہ ڈٹھی پائی
تاں ہی سب نبیاں دے نالوں شان بلند انہاندی — ہر شے اوہدوں خدمت اندر آوے سیس نواندی
جنہاں نال نبی ہر در دے سچے دلوں لگائی — اشرف اوہا دو جگ سندی پا وسیں بھلیائی

خصوصیت جوامع الکلم آں ذات علیہ الصلوٰۃ والسلام

بار خدایا قدرت تیری ہے کامل ہر حالوں! — جیویں تکنے تیویں دستے ہر اک بھری خصالوں
نبی محمد سب نبیاں تے کر سردار پوچایا — دو جگ اندر رتبہ دے کے شان بلند بنایا
کسے گئے وچ کسر نہ رکھی ساری کمی مٹائی — جس دے کارن بھیجیا اوہ اوس پورا سب کیتائی
پہلاں اس تھیں دنیا دے وچ آئے نبی بتیرے — گئی صحیفے جنہاں اوتے اترے یا رب تیرے

جیہڑے ہن بھی پائے جاندے کسے نہ کسے وہاں دے
پر قرآنی وصفوں خالی جس دم ڈٹھے سارے

جامعیت دا اوصف کسے وچ نظر نہ ہوئے آئے
ہک توریت کتاب وڈیری جاں ویکھے پڑھ کوئی
کجھ مذہبی احکام تے باقی کجھ قانون دسیون
یا قربانی دے چند مسئلے اس دے اندر آئے
عام فلسفہ جس دے اوتے دنیا سب دکائی
اس دے بعد زبور پڑھو تے اس وچ محض دعائیں
سفر ایوبؑ صحیفے دے وچ بحث عقاید ساری
تے امثال سلیمانی وچ وعظ حکمت دانائی
ہور انبیاء جو اسرائیلی انہاں صحیفے آئے!
پیشین گوئیاں ماتم پاروں لکھیا وچ انہاں دے
عیسےٰ نبی اوتے جو رب نے پاک کلام اتاری
تے جو پاک نبی دے اوتے رب کلام اتارے
جو توریت انجیل زبوروں ہور صحیفیاں پاروں
اوہ سب کجھ قرآن وچ آلے رب دا وحی لیاوے
جَوَامِعُ الْکَلِم تداہیں اوسنوں شان دتی رب باری
حضرت واثلہ ابن الاسقع ذکر روایت آئے
بینوں سبع طوال توراۃ بدلے رب اتارے
تے توریت دی اوہ سورتاں میں ول وحی لیایا
قائم مقام انجیل دے مینوں دتی سبع مثانی
ابو نعیم روایت ایہو ایس طرح فرماندا
جگہ انجیل مئین حوامیم جگہ زبور لیائے
توریت انجیل زبور دا جامع تداں قرآن بتاون
کجھ قومی تاریخاں والے حال احوال تمامی
ناں ہی کوئی راز مذہب دا وانگ قرآن بتاوے
قوماں دی تاریخوں اوہ سب ہی مدون ہوئی!
یا توحید رسالت والے مسئلے چند لکھیون
ہور اخلاق تصوف منظر چیتیوں گئے چکائے
سب توریت پڑھیاں بھی ایہ نہیں دیندی دکھلائی
یا مناجاتاں تے تعریفاں پاک خداوند سائیں
یا تقدیر رضا دی بابت دسی کار گذاری!
اسے طرح نزول اوہدے وچ جیونکر نظر آیائی
توبہ اتے ندامت والے سب اذکار لیائے
عام قصص زندگانی والے اوہ نہیں مول بتاندے
سب تعلیم اخلاقی اوس وچ جو دتی رب باری
سب قسم دے ذکر اوہدے وچ پورے طور چتارے
پڑھیاں ڈھونڈیاں لبھے جو کجھ سوچیں فکر افکاروں
اس تھیں ہور بتیرے جس دم غوروں ڈٹھا جاوے
سب گلاں دی جامع ایہو ہی تے ہر ادا پیاری
کہیے اک دن فرمایا سانوں حضرت نبیؐ ربانے
یعنی اوہ ست وڈیاں سورتاں جنہیں دے وچ بھالے
سو سو آیتاں دے وچ جنہیں اسب مضمون نبھایا
تے سورت مفصلات زیادہ ہور جو آیاں جانی
جگہ توریت مثانی والا ایں تے فضل ہو جاندا
تے مفصلات اس تھیں زیادہ واضح کر سمجھائے
ہور علاوہ اس دے اس وچ بہت اذکار لیاون
تے اخلاق مواعظ دعائیں تے مناجات گرامی

کامل دین دے سب عقائد سب طریق عبادت
تے معاملات قانون تے حکم ہور تمام سعادت

گویا مومن دی زندگی دے سب شعبے تے وارے
سبھناں نال ہدایتاں وسیاں تے سبھناں دے طورے

یہودی مذہبی زندگی بابت جو توریت وچارے
باب اسفار الخمسہ والا ہو یا خاص حوالے

زندگی دا مجموعہ کامل اسنوں کہیا نہ جاوے
ناں انجیلوں مذہبی زندگی کامل دسی جاوے

ناں ہی کجھ عقاید پاروں کھولن راز تمامی
تے ناں کجھ عبادت والا بھید کھلا گمنامی

اس دے پاروں ایہ تاں دونویں ہین چپ چاپ زبانوں
کجھ نہ ظاہر ہووے انہاں تھیں ناں کجھ پتہ بیانوں

تے قرآن کتاب اسلامی جس دم ڈٹھی جاوے
ہر اک مسئلہ واضح کر کے ٹھیک طرح سمجھاوے

تِبْیَانًا لِکُلِّ شَیْءٍ دا فرض تمام نباہیا
قانونی اخلاقی سیاسی شیشے وانگ دکھایا

مسلماناں دے سب مسئلے جو پیش آون والے
بن اوہلے پئے کھولے ایسے کیتے دور کشالے

تے جو سمجھوں رہیا او تیرے یا کجھ کسر دسیوے
پاک نبی اوہ حل کر اس دی پوری کمی کچھیوے

فیر حدیثوں سب مسائل انجہ دی حل ہو جاندے
گویا مذہب اسلام مکمل کر کے سب دکھاندے

کسے قسم دی کمی نہ رہ گئی سب مسئلے حل ہوئے
ہر موقعے ہر ویلے او تے ہر اک اگے ڈھوئے

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ حَسْبُنَا کِتَابُ اللّٰہِ

فرمایا رسول اللہ دے نے دورد تے سلام ہووے اوپر اوس دے کافی ہے اسانوں کتاب اللہ دی

رَوَاہُ الْبُخَارِیُّ فِیْ ذِکْرِ مَرَضِہٖ وَوَفَاتِہٖ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ

روایت کیتا اوسنوں بخاری نے وچ ذکر مرض تے وفات آپ دی دے (کتاب الوصیت)

وچ بخاری ذکر لیایا وچ اخیر بیماری
جس وچ کوچ کریندا جسنوں دو جگ دی سرداری

انجیں کتاب وصیت اندر مسلم وچ لیایا
آخر ویلے پیغمبر نے فخریہ آکھ سنایا

کافی اساں کتاب اللہ دی ہر ویلے ہر حالے
او ہا حل کرے سب مسئلے جھگڑوں باہر نکالے

قصے حضرت یوسف وچ بھی ہیں ایہ ذکر لیایا
جیوں ایرانی شاہ نوں حضرت عمر جواب سنایا

پاستان نامہ کتاب وڈی ہک جدوں سفیر لیاوے
بدھی وچ غلاماں اذلوں خدمت وچ رکھاوے

سن مومن میں تینوں اوس دی ایتھے نقل وکھاواں
جیونکر وچ تفسیر یوسف دے ایسے طور سناواں

مختصر ذکر حضرت عمر فاروق رضی اللہ تعالیٰ عنہ بطور مثال از تفسیر یوسف مصنفہ خود

حضرت عمر فاروقؓ سوہاۓ رب نبیؐ دے پیارے
جیندا نام لیاں ٹھنڈ سینے پئی پوندی ہر وارے

جیندا ورد پکاون والے تر دے ہر میدانے
مخلص دین نبیؐ دے خادم عاشق نبیؐ ربانے

جس دل حب عمرؓ دی سچی اوسنوں لوڑ نہ کائی
ہر تھاں تے ہر جگہ مکانے عاشق عمرؓ ولی دے
کیوں جے حضرت عمرؓ سوہارا وڈیاں کرماں والا
پھر اوس قدر پچھاتی اوس دی تے اوسنوں چمکایا
اپنے بیٹیاں نوں آہے سدا ایہو فرماندے
فرماندے اے بیٹیو تسیں قدر ایمان کی جانو
میں گمراہیوں سخت اندھیریوں ڈٹھی ایہ روشنائی
وَالْفَضْلُ لِلْمُتَقَدِّمِیْن والی یاد کرو گل ساری
اپنے گھر تھیں انہاں نے جد نور ایمانوں پایا
منیاں سچا نبیؐ الٰہی پاک حبیب ربانا
بھی ایہ پاک کلام الٰہی سن کے من لئی ساری
ایہ بھی دلوں پکائی چنگی ایہو پیا منایا
جس منہ پڑھو کلام خدا دی اوس منہ ہور کی پڑھنا
ساڈے اوتے رب سچے نے وڈا کرم کمایا
بعد اوس دے مڑ پاک نبی دی مجلس دے فیضانوں
قرآن مجید خزانہ علم عمل دا بھارا
جسنوں پڑھیاں روشن تھیوے گمراہ اندر سینہ
جس دے پڑھیاں اللہ راضی دوجگ دی خوشنودی
جس دے پڑھیاں رب نبی دی سمجھ آجاوے پوری
جس دے پڑھیاں رہن سہن دی سمجھ تمامی آدے
جس دے پڑھیاں کھاون پیون ہور آداب ضروری
جس دے پڑھیاں بندیاں والی بن دی زندگی ساری
جنہاں لوکاں نال محبت اسنوں ورد بنایا

اللہ اوس تے راضی اوسنوں کرے پسند خدائی
عزت پاندے جگہ سوہاندے سوہنے نیک عقیدے
جس نوں تھہر اندھیریوں لبھا رب دا نور اجالا
کیوں نہ تابعدار مڑ اوس دا پاوے شان سوایا
ایہو مان تراں دلے وچہ اسے اوتے جاندے
اوہ سب قدر میرے تھیں پچھو فیر دلے وچہ آنو
تے تساں اس روشنائی وچوں دل دی سبھو پائی
تد سمجھو گے کی فرمادے کی سجناں دی یاری
عیباں دے اقراری ہوکے قدمیں سیس نوایا
منیاں سبھو گلاں اوہدیاں جیوں اوس دا فرمانا
دل دے وچہ گل پکی ہوئی نال سجن دے یاری
سچ کلام خدا دی باجھوں کیا کسے دا پایا
ایہ تاں شرک وڈا مڑ ہویا نال خدا دے لڑنا
وچہ گمراہی تھہر اندھیرے نور ایمان وکھایا
سبھ طرح دے لطف تے ذائقے بخشے خاص اسانوں
جسنوں پڑھیاں دور ہوجاندا بغض تعصب سارا
جس دے پڑھیاں حاصل ہووے نور ایمان خزینہ
جس دے پڑھیاں ہر حالت وچہ ہر اک دی بہبودی
جس دے پڑھیاں کامل ہووے ہر اک چیز ادھوری
جس دے پڑھیاں گل کتھ چنگی ہر اک دے من بھاوے
میل ملاپ تے چلنا پھرنا نالے عقل شعوری
جس دے پڑھیاں سبھ کجھ حاصل رب دا فضل غفاری
قسم خدا دی زندگی والا لطف انہاں ہی پایا

انہاں دی ہی زندگی چنگی نالے نیک حیاتی
انہاں نے ہی اس گل والی رمز تمام پچھاتی

ایہ قرآن خزانہ علمی سب رنگ راز وکھاوے
ہر اک ہنر تے فن سکھلاوے رب دا یار بناوے

ساری عمراں عمرؓ سوہارے پیا قرآن پکایا
اسے وِڈے پئے نکتے سمجھے انجیں وقت وہایا

بنھنے ویلے اسے نشے وچہ ایسے ہون دیوانے
سبھ دنیا دے ٹیکھے بھلن مگن ایہو جھورانے

جدوں خلافت والا درجہ رب عطا فرمایا
عدل انصاف ہویا اسلامی عمل قرآن بنایا

ہر گل وچہ قرآن مقدم اسے نال وہاراں
اسے اوتے ٹیکھے سارے ایہو کاراں باراں

اسے نال لگائی ازلوں پیت محبت دِل دی
اسے دی سبھ برکت تاں ہی ہر شے ہر دم مِل دی

اس بن ہور کلام کتاباں دِل نوں مول نہ بھاون
جاں آون تاں اتول آون ایہو پڑھن پڑھاون

اوہناں دناں وچہ شاہ ایرانی وڈی حکومت والا
نالے اپنے علم فضل وچہ آفت دا پرکالا

پاستاں نامہ کتاب ہک اوسنوں کدھروں ہتھ وچہ آئی
جو تاریخ ایران ملک دی فاضل کسے بنائی

ویکھ اوس بہت پسند آئیوس تے دِل راضی ہویا
اوس جاتا ایہ بڑا خزانہ علم ہنر دا گویا!

اسے شوقوں اس دیاں نقلاں اس نے کجھ کروائیاں
اگے پچھے گردنواحے شاہاں تیک پونچائیاں

اسے شوقوں ہک نقل اوہ فاروقی دربارے
بھیجے نال محبت شفقت طرف اس رب دے پیارے

ایہ کتاب اوہا جو پچھوں فردوسی ہتھ آوے
شاہنامے دی طرز جو اوس دی فارسی نظم بناوے

اجکل بھی مشہور اوہ اونجیں پڑھدے لوکی سارے
پر اوس ویلے نثر وچالے لکھی لکھن ہارے

کرن روایت پاس عمرؓ جد اوہ کتاب لیائے
وچہ غلافاں بدھی ہوئی شان عجیب بنائے

ویکھ فاروقؓ پچھے اوس بندے جس کتاب اوہ آندی
کی ایہ چیز تے کتھوں آئی تے کیوں تدھ لیاندی

عرض کرے ایرانی شاہ نے خاص محبت پاروں
نقل کرائے تحفہ بھیجیا ایتھے دور دیاروں!

تا تجھے کجھ اضافہ ہووے وچہ علوم تساں دے
نالے کرو مطالعہ اس دا ویکھو حال اساں دے

میں قربان اوہ عاشق رب دا صاف عقیدے والا
تن من دھن جس واریا ہویا پایا نور اُجالا!

نال قرآن لگائیوس ازلوں اوہ ایہ بات کی جانے
بناں قرآن نہ بھاوے کوئی سے کیہے سیانے

علم تمام قرآن وچالے جے کر جھاتی پائیے!
پر ساڈے کجھ فہم اجیہے کی کیئے بتلائیے!

اساں تے چھوڑ قرآن خزانہ ہور علوم سہیڑے
ایہ چھٹا اوہ لبھا ناہیں نال کولیاں کھیڑے

حالانکہ سب دنیائیں دی تے پوری اقراری
سب علوم قرآن وچالے جے سمجھو اک واری

علم قرآنوں ماہر جیہڑے ترگئے ہر میدانوں!
ہر مسئلے دے پورے واقف روشن نور ایمانوں

انجیں عمر فاروق سوہارا ماہر سی اس فن دا
کد ایرانی تھکے کرڑے تک دا تے مڑ من دا

تک کے اوس کتابے تائیں عمر فاروق الاوے
کی کرنی تاریخ ایرانی کس کم ساڈے آوے

حَسْبُنَا کِتَابُ اللّٰہِ ط

کافی ہے اسانوں کتاب اللہ دی

سانوں اک کتاب اللہ دی ہے کافی ہر حالے
جس دے پڑھیاں دور ہو جاون ساڈے درد کشالے

سانوں اللہ اپنے فضلوں برکت نبیؐ پیارے
بھیجی اک کتاب مکمل کامل بخشن ہارے!

جس دے ہکی حرفوں سنیاں ٹھنڈ لیوے وچ سینے
جس دے پڑھیاں حاصل ہو دن علمی سب خزینے

جس دے پڑھیاں دین دنی دے سبھ مسئلے حل ہو دن
جس دے منکر دوہیں جہانی اُٹھ اُٹھ اکھرد رو دن

سن ایہ بات سفیر ایرانی آیا وچ حیرانی
کیہڑی اوہ کتاب مکمل پچھے فیر زبانی

عمرؓ ولی فرماوے سن اے یار ایرانی
توں نہیں سنی اجے تک اوہ ہے خاص کلام ربانی

اس دے ہوندیاں ہور کتاباں سانوں کسے نہ کاری
ایہ تاں محض دماغی کوفت جو منزل تدھ ماری

پرہن لے جا ساڈے کولوں توں بھی تحفہ کوئی
مت دو جگ دی حاصل ہووے تینوں کجھ دلجوئی

سن ایرانی عرض گذارے خدمت عمرؓ سوہارے
کر وعطا اوہ مینوں جس وچ ایہ کجھ مقصد سارے

کہندے عمرؓ ولی نے اوسنوں علم قرآن سکھایا
نالے تحفہ نور ایمانوں دے اوسنوں فرمایا!

یاد رکھیں ایہ بھلیں ناہیں میری گل ضروری
اس دے بدلے دوہیں جہانیں عزت ہوسیا پوری

واقعی ایہ ہے گل سچی شک نہ اس وچ کائی
پاک کلام خدا دی نعمت پڑھ لیوے جو بھائی

دنیا وچ ایمان مکمل تے اگے سرداری
تن من دھن پاکیزہ دائم رب دی بخشش بھاری

حَسْبُنَا کِتَابُ اللّٰہِ تے جو پکے ایمانوں
ایہ انعام انہانوں حاصل نفع نہ کجھ غیرانوں!

واقعی غور کرو تے ویکھو جویں نبیؐ فرمایا
قرآن جوامع الکلم ہی دسے عالی اس دا پایا

اک اک آیت اندر لکھاں راز رموز دسیون
ہر اک اپنا مطلب پاون سبھو راضی تھیون

صوفی پڑھ کے اپنے دل دی کردا خوب صفائی
عالم فقہی اوسے وچوں حاصل کیرے دانائی

اہل حال اوسے تھیں پاون راز عرفان یقینی!
تے عاشق نوں نظری آوے دل دی سب تسکینی

قدرت دے نظارے والا ویکھے ہور نظارے
فلسفیانوں جاپن اس وچ غور حدس دی سارے

جفر نجوم اسے آیت تھیں اپنا مقصد پاوے
سنے رمال پڑھے ہدایت حل رمل ہو جاوے

دمے پھوکئے اوہا پڑھ کے کرئے دور بیماری
ماہر طب دے اسے پاروں نسخے کرے جاری

جنتر منتر والیاں نے بھی گھٹ نہ کیتا کائی
گویا سبھناں حاصل ہوئی جو کجھ دل وچہ آئی

القصہ ہر اک دے دل وچہ پڑھدیاں اثر ہو جاندا
میں قربان جاواں اس اوتوں کی کجھ رنگ وکھاندا

جو جو صفتاں رب سچے نے وچہ قرآن دکھائیاں
پہلیاں نبیاں دیاں کتاباں اس تھیں خالی آئیاں

اوہ تاں نری عبادت ظاہری سادہ بات تمامی
تے ایہ ظاہر باطن برکت رحمت ذات گرامی

معنے پڑھنے سوچنے سمجھنے ایہ تاں بات اوتیرے
صرف عبارت دا پڑھ لینا درجے بلن بتیرے

جیکر معنے آون ناہیں پڑھو عبارت سادہ
ایہ بھی رب دی رحمت برکت ہر شے تھیں کشادہ

تکمیل دین اسلام بحرمت حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَ اَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ

اج دن پورا کر دتائے میں واسطے تساں دے دین تساڈا تے پوریاں کیتیاں نے میں اوپر تساں دے

نِعْمَتِيْ وَ رَضِيْتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيْنًا ط (مائدہ - ۱)

نعمتاں اپنیاں تے پسند کیتائے واسطے تساں دے اسلام نوں دین +

میں قربان خداوند سچیا جو جو کجھ کیتوئی
اوسے وچہ ہی شان اپنی دا سوہنا رنگ دتوئی

بھلی ہوئی خلقت اوتے عجب احسان کمایا
راہبر کامل نبی محمد طرف انہاں دی آیا

جیوں اوہ راہبر کامل انجیں ہر گل اوسدی پوری
انجیں نال کتاب لیایا منظوری دستوری !

جو اوس دعوے کیتا انجیں پورا کر دکھلایا
وڈے وڈے جبار لوکاں نوں قول اپنا منوایا

پہلا دعوے اوس دے جیہی ہور کتاب نہ کوئی
بے شک انجیں ہے ایہ ناہیں اہدی برابری ہوئی

سے دنیاں نے دعوے کیتے پئی کلام ملائی
پر اج تیکن کسے بندے تھیں نہیں ایہ بر سر آئی

پر ایہ دعوے ہر اک مسئلہ حل اس تھیں ہو جاندا
جس دم ڈٹھا ایہ بھی انجیں اسے طور نبھاندا

جو مسئلہ جس قسموں چاہو تے جس رنگ وچہ آنو
صدقے نبی محمد سرور اسے طور پچھانو !

تریجا دعوے دین تساڈا کیتا ہے اج پورا
نعمتاں بھی سب پوریاں ہویاں رہیا نہ کجھ ادھورا

دین پسند کیتا تساں کارن ایہ اسلام پیارا
حرمت نبی محمد جس دی تابعہ عالم سارا !

جیوں قرآن خود آپ مکمل انجیں دین گرامی
پہنچ گیا معراج اپنے تے کوئی نہیں اس وچہ خامی

ایہہ بھی منصب پاک نبی نوں رب عطا فرمایا
حاکم جیوں مستدرک اندر کنوں احزاب لیایا

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّيْنَ وَ اٰدَمُ مُنْجَدِلٌ فِيْ طِيْنَتِهٖ

فرمایا حضور علیہ السلام نے میں آخری پیغمبر آہا اوس ویلے جدن آدم اجے مٹی تے پانی وچ ہی آہے

حضرت کہیا میں نبی اخیری ہویا آہا تداہیں
مٹی پانی دے وچ آدم دا پیا ہویا جداہیں
بعض روایتوں کجھ نہیسی جس دم باجھ الاہوں
تدبھی میں ساں نبی اخیری مولا دی درگاہوں
اوس دم بھی اسلام مکمل ہیسی مذہب اساندا
کسے قسم دی خامی ناہیں اس وچ نبی وکھاندا
مسلم اتے بخاری ترمذی راوی ذکر لیاوے!
خاتم النبیین دے بابوں ایہہ ارشاد دھراوے
واضح اک مثالوں حضرت تکمیل اسلاموں
اصحاباں سمجھاوے پیارا اپنی نرم کلاموں
کہن مثال میری تے باقی انبیاء بابت جانو
جیسے کسے مکان بنایا عمدہ طور پچھانو
ویکھن والے لوک اوس اندر ویکھن کارن جاون
ویکھ زیبائش خوبی اوس دی وچ حیرانی آون
پر جد غور دل ڈٹھا اوس وچ اک اٹ دی تھاں خالی
اوہ آخری اٹ میں ہاں آیا تے اوہ جگہ سنبھالی
یعنی دین نبوت دونویں اک عمارت جانو
اک اک اٹ پیغمبر اک اوس دے جزو پچھانو
جس دی آخری اٹ دی خامی ختم نبی تھیں ہوئی
ہوگیا دین مکمل اس وچ کمی نہ رہ گئی کوئی
تاں ہی اَکْمَلْتُ دی آیت اللہ پاک اتاری
جس تھیں ثابت دین مکمل کیتا اللہ باری

معجزہ دوامی آنذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

اللہ کامل قدرت والا میں صدقے لکھ واری!
جس نے بھیج نبی سرور نوں بخشی دنیا ساری
جس تھیں پہلاں نبی ہزاراں دنیاں اوتے آئے
جنہاں اپنیاں قوماں تائیں رب دے راہ وکھائے
جنہاں دین سکھائے اپنے زور تران لگا کے
تے کجھ بندے نال ملائے وعظ کلام سنا کے
پر ایہہ دین انہاں دا جیہڑا اک مدت تک آیا
معجزہ بھی جو دسیا انہاں اتنا ہی اوسدا پایا
خاص وقت وچ پیدا ہوئے مٹ گئے فیر تداہیں
نام نشان نہ رہ گیا باقی جیویں اوہ ہوئے ناہیں
عاصا حضرت موسےٰ والا جس اوہ جوہر وکھایا
وڈے وڈے مغرور دلاں نوں قدماں ہیٹھ نوایا
اج اوس دا کوئی نام نہ جانے ناں کوئی پتہ بتاوے
ناں کوئی اس دی کیتی بیتی نظر کداہیں آوے

لحن داؤدی جس دے اتے دنیا سب سودائی
خواباں دی تعبیر یوسف نے جیونکر پئی بتائی

ادمنی حضرت ہود نبی دی جواک معجزہ نامی
اپنے ویلے بھانویں انہاں بہت ہوئی مشہوری
اج پچھیئے جے انہاں بابت کی کجھ حال انہاندے
پر جو دین محمد سرور دنیا اوتے لیائے
یعنی روز حشر تک ہوسی اوسے دا ہی دورا
مستقل مذہب ایہیی معجزہ اک ضروری
اس دے کارن رب سچے نے معجزہ کر بھجوایا
جس دے وانگ کتاب نہ کوئی دنیا دیوچہ ہونی
مسلم اتے بخاری اندر پاک نبیؐ فرماوے
تے جو لبھا معجزہ مینوں ہے اوہ وحی ربانی
ہور نبیاں نالوں ہوسن حدوں بہت زیادہ
کیوں جے معجزہ وحی ایہیی حشر تلک جو جاری
تے دوجیاں پیغمبراں دے جو آہے صحیفے آئے
تاں ہی ردّ و بدل انہاں وچہ پئے کیتے لوکاں نے
پاک قرآن مجید ہک کامل رب دا دین لیایا
اس وچہ ردّ و بدل نہ کوئی تے ناں وہم ایہ آنے
راکھی اپنی دا ایہ ساماں اپنے نال لیایا

تے دم پھوک عیسے دا جس تے ڈک گئے لوک کمائی
تے دنیا اقراری ہوکے پایا قرب حضوری
انہ پتہ کوئی دے نہیں سکدا سبھو چپ ہو جاندے
اوہ کامل ہر نقصوں خالی حشر تلک پیا جائے
تے قانون اسے دا اج ایہو نازہ نہ ہورا
فیر اسلامی خاص صحیفہ ٹھیک کلام حضوری
تاقیامت جیہڑا اسدھا راہ دکھلاون آیا
ناں ہی اہدے مقابلے کارن طاقت ہور کھلونی
سب نبیاں دے معجزے جس تے خلق ایمان لیاوے
ہے امید پیرو سب میرے جو دنیا وچہ جانی
سمجھو ایہو معجزہ وڈا جس وچہ پاک ارادہ
تاں ہی اس دے منن والے رکھ دے گنتی بھاری
اصل اندر اوہ معجزہ ناسن ناں ایہ رنگ وکھائے
بعضیاں دے کوئی نام نہ رہ گئے اندر ایس زمانے
وحی ختم الانبیاء دی بن کے معجزہ ہوکے آیا
حشر تلک ایہ انجیں رہسی قائم وچہ زمانے
دشمن دا کوئی خطرہ نہ اوسنوں رب نے ذمہ چایا

اِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ٥ (حجر)

تسیں ہاں واسطے اس دے رکھوالے

آکھیا اسیں محافظ اس دے اسیں بچاون والے
ایہو وڈا معجزہ ایہو رب دی خاص نشانی
جس نے تک کے پڑھیا اسنوں نے ایمان لیاندا

روز حشر تک راج اسے دا اسیں رکھاون والے
اس تھیں وڈی ہور نہ کوئی غور کیتا حد جانی
ہو گیا مومن رب دا بندہ عالی درجہ پاندا

معجزۂ ختم نبوت آنذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

یا مولا توں قدرت والا ہر شے قبضے تیرے
ظاہر باطن بھی سب تینوں معلم راز ڈونگھیرے

جو توں جانیں توں ہی جانیں دوجا کوئی نہ جانے
سارے علم تینوں ہی حاصل تیرے ڈور ٹکانے

جتھے پہنچ تیری نہیں اوتھے پہنچ کسے دی کوئی
تے جو پہنچا اوس بھی انجیں کرکے رکھی دل جوئی

لامکانیت وچہ وسنائیں تے نیڑے شاہ رگ تھیں
زمیں اسمان دا نور کہانائیں تے اوچا دوجگ تھیں

ایہو اثر نبیؐ سرور دی ذات مبارک لوڑی
جس نوں رعب تے نصرت حاصل تے امداد حضوری

اِنَّآ اَعْطَيْنٰكَ الْكَوْثَرَ دا جس تے کرم کمایا
ان گنتی جس امت دیکھے عالی شان دوایا

سجدہ گاہ زمین تمامی جس نوں ہوئی عطائی
جوامع الکلم اعجاز والی جس وچہ کمی نہ کائی

راہنمائی سب دنیا دی جس نوں عطا ہو جاوے
تے ایہ روشن دین مدلل ہر اک نوں سمجھاوے

ایہ سب نعمتاں ختم نبیؐ تے شان نبوت پاروں
کیوں نہ ختم نبوت ایتھے مولا دی سرکاروں

سب ایہ سلسلے پاک نبیؐ تے کیتے ختم خدا نے
اگوں کوئی حق دار نہ ایسا جیں ایہ ملن خزانے

گویا دنیا نویں نبی تھیں مستغنی سب ہوئی
سمجھو ہور پیغمبر سندی حاجت رہی نہ کوئی

پاک نبی نے اسے پاروں مجمعے وچہ الایا
تے ایہ اعلان انہاں وچہ آپے واضح کر سمجھایا

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَ اَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِيْ

اج دن پورا کر دتا ئے میں واسطے تساں دے دین تساڈا تے پوریاں کیتیاں نے میں اوپر تساں دے

وَ رَضِيْتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيْنًا ط (مائدہ)

نعمتاں اپنیاں تے پسند کیتا ئے میں واسطے تساں دے اسلام نوں دین +

نو ذی الحج سن دس ہجری ایہ آیت نازل ہوئی
خوش خبری اس گل دی آہی تے بھاری دلجوئی

اوہ مکان نبوت جس وچہ کمی ہک اِٹ دی آہی
اوہ لاکے اج پورا کیتا شامل فضل الٰہی

گویا کسر کمی جو آہی ہو گئی پوری ساری
ہور کسے دی لوڑ نہ کائی جو آکرے اوسارِی

اس تھیں پہلے سن پنج ہجری وچہ رب سچا فرماوے
ایہو جیہی خوش خبری پاروں وحی پیغام لیاوے

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَآ اَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَ لٰكِنْ

نہیں ہے محمدؐ باپ اک تساڈے دا مرداں تساں دیاں دا

رَّسُوْلَ اللّٰهِ وَ خَاتَمَ النَّبِيّٖنَ ۔ (احزاب ۵)

تے ایپر اوہ رسول اللہ دے تے خاتم ہین تمام نبیاں دے +

اس آیت دا مطلب ایہ ہے رب سچا فرماندا
شان رسول محمدؐ سرور واضح کر سمجھاندا

نہیں محمدؐ باپ کسے دے جتنے مرد تساں دے
اوہ تاں محض رسول اللہ دے خاتمؔ سبھ نبیاں دے

التشریح لفظ الختم

لسان العرب۔ اساس البلاغہ صحاح جوہری دے پاروں
ختم دے لغوی معنے دسن عالم عرب دیاروں!

چیز کسے نوں بند انجہ کرنا اندروں باہر نہ آوے
ناں باہروں جا سکے اندر اوتھے ہی رہ جاوے

دوجے معنے بند کرا دسنوں اوتے مہر لگانا
جیونکر شاہی رسم قدیمی جاں کجھ نال لدانا

جس تھیں جا پیے بند ایہ تھیلا وچہ کوئی شے پائی
جیہڑی ہن باہر آنہ سکے ناں مڑ اندر کائی

نالے ایہ سب عمل اخیری آکے کیتا جاندے
تاں انتہا تے ختم اہدے تھیں ظاہر مطلب آوے

یعنی ہن ایہ مک گیا لیکھا باقی رہیا نہ کائی
لگ گئی مہر مکا ایہ سارا فکر ایہ دور ہویائی

وچہ قرآن مجید ایہو ہی معنے پائے جاون
جتھے دیکھو ایہو معانی مطلب ایہو لیاون

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ (بقرہ)

خدا نے کافراں دے دلاں تے مہر کر دی یعنی انہاں دے دلاں دے دروازے بند کر دتے

کافر لوکاں دیاں دلاں تے اللہ مہر لگائی
بند کر دتے دل انہاں دے بجھ گئی روشنائی

اس تھاؤں بھی ایہو معنے ختم دے پاروں آون
جویں لسان العرب وچالے سیرت وچہ لیاون

اگیں سورت یٰسین وچالے رب سچا فرماندا
اس تھیں بھی مڑ ایہو مطلب آخر لیتا جاندا

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰى اَفْوَاهِهِمْ (یٰس)

اج (قیامت دے دن) ایس مہر لگاواں گے اوپر موہاں انہاندیاں دے (تاں جے بول نہ سکن)

اج قیامت دے دن اسیں ایسی مہر لگاواں
موہاں انہاں دے اوتے گویا بالکل بند کراواں

تاں جے بول نہ سکن اگوں عذر نہ کجھ لیاون!
مہر ایتھے بھی ختم دے معنے جس دم سوچے جاون

وَخَتَمَ عَلٰى سَمْعِهٖ وَقَلْبِهٖ (جاثیہ)

تے مہر لگائی خدا نے اوپر کن اس دے تے دل اس دے دے (یعنی کن تے دل بند کر دتے)

ایتھے بھی مہر ختم دے معنے کن تے دل تے لاون
تاں جے دعوت نبوی سن کے دلوں نہ صاف ہو جاون

ایہ اوہ لوک جو عمراں ساری جھگڑے نال رسولاں
حق دی بات نہ سننی چاہندے ایہ ٹولے جھولاں

سے واری سمجھائیاں مڑ بھی اتروں رہ گئے خالی
تاں اللہ دی مہر ایہ لگے تھیئے دو جگ بدحالی

يُسْقَوْنَ مِنْ رَّحِيْقٍ مَّخْتُوْمٍ ۝ (مطففین)

پس پلائے جاون گے بہشتی لوگ اس شراب تھیں جس تے مہر لگی ہوسی گی

مہر بمعنی بند ہوسی جس تھیں ظاہر آوے !
ایہ شراب ہے خالص جس وچہ میل نہ پائی جاوے

کھلی نہیں جے خوشبو اس دی باہر جاوے ساری
تے ناں باہروں اس وچہ کوئی ایسی ملے بیزاری

جس تھیں اوس دی تیزی خوبی وچہ کمی کجھ نہ ہوئی
خِتَامُهٗ مِسْكٌ جو مشکوں کر دسین گل گوئی !

ایسی حالت آخر نوں اوہ مُشک سبھی ہو جاوے
جاں کوئی پیوے ایہو ذائقہ آخر نوں پیا آوے

یا ایہ معنے بوتل دا منہ مشکوں ہی بند ہوسی
جس تھیں اوہ بھی مشک دسیوے بے عیبی بے دوسی

نتیجہ معانی ختم

ختم دی بابت جو ہیں اوتے آیتاں کجھ لکھائیاں
سبھو پڑھیاں معلم ہووے اکو دیہن صفائیاں !

سب دے معنی چیز کسے نوں بند کرنے دے آتے
انجیں سب مفسر لوکاں معنے ایہو بتاتے

فیر لفظ خَاتَمُ دیاں اگوں دو قرأتاں آئیاں
دوہاں بابت ہن ہیں لکھاں جیویں صاحباں فرمائیاں

طبری ابن جریر تے نالے ابن حبان بتاون
آپو اپنیاں وچہ تفسیراں تِ تے زبر لیاون

جس دے معنے بند کرنے یا ختم ایہ کرنے والے
تے جد پڑھئے زیر تاں اس دے معنے انجہ نکالے

اوہ شے جس تھیں چیز کو دوجی ایسی بند ہو جاوے
فیر اوس اوتے مہر لگاون باہر کجھ نہ آوے

تے ناں ہی اوہ کھولی جاوے بالکل بند دسیوے
القصہ وچہ دوہیں حالیں فرق نہ کوئی کجیوے !

اکو معنے ذات نبیؐ دی ایسی رب اوپائی
سلسلہ بند نبوت والا اگوں سب ہو یائی

بعد انہاں دے دنیا اوتے ہور نبیؐ نہیں آنا
ناں ہی وانگ انہاندے اس نے ہور کوئی دین دکھانا

پاک نبی نے اس دے اوتے ایسی مہر لگائی
نبیاں دا ابند لکھا ہویا آونا ہور نہ کائی

آیت پاک دا مطلب ایہو اللہ پاک بتاندا
کہندا ظاہری نبیؐ محمدؐ ہے نہیں باپ تساں دا

جیہڑے ساکوں حق وراثت لبھے آن تسانوں
یا کوئی حرمت حق نکاحوں حکم ہوئے رحماںوں

اوہ روحانی باپ تساں دے سچ رسولؐ ربانے
سبھ تھیں آخر آون والے اندر جگ جہانے

تاں ہی ختم نبوت ایتھے رب سچا فرماندا
بعد انہاں پیغمبری والا قصہ ختم ہو جاندا !

باقی یاد رکھو ایہ مسئلہ دل دے وچہ بٹھاؤ
وانگ پیوٹے پاک نبیؐ دی الفت سدا وکھاؤ

انجیں نال محبت ہووے پوری تابعداری
کسے قسم دی اس دے اندر تھیوے نہ مول بیزاری

جس نے نال نبی سرور دے سچی دِل توں لائی   پا گیا اوہا مراداں سبھو اوسنوں فکر نہ کائی!

تشریح خاتم النبیین برُوئے احادیث صحیحہ

لفظ خاتم النبیین دی تشریح صحیح حدیثاں پاروں   بالکل صاف تے واضح دسے باجھوں وہم انکاروں
مسند احمد وچہ لیاوے کنوں ثوبانؓ سوہارے   نالے کنوں حذیفہؓ اس دے راز بتاون سارے
تے ترمذی اندر صرف ثوبانوں ایہ اذکار لیاون!   پاک نبیؐ سرور فرماوے کھول ایتھے سمجھاون
جھوٹے تریہہ نبی میں پچھوں دنیا دے وچہ آون   جیہڑے دین اسلام وچالے آن فساد مچاون

وَاِنِّیْ خَاتَمُ النَّبِیِّیْنَ لَا نَبِیَّ بَعْدِیْ

تے ایہ بات بڑی سچی اے جے میں نبیاں دا خاتم ہاں نہیں کوئی کسے قسم دا نبی بعد میرے

ایہ سچی گل ختم نبیاں میں ہی ہاں بن آئیا!   بعد میرے کوئی نبی نہیں ہونا ناں اتنا اس پایا
لَا نَبِیَّ بَعْدِیْ تھیں ایہ مسئلہ صاف ہو جاوے   خاتم نبیاں نبی محمدؐ اس وچہ شک نہ آوے!
پاک نبیؐ دے پچھوں نہیں کوئی نبی اجیہا آونا   ایہ تاں پکا فیصلہ اس وچہ فرق نہیں کجھ پاؤنا
ختم نبوت کامل دین دی مثال جو نبیؐ لیاوے   پہلے بھی جو بھائیاں کارن ایتھے سکھی جاوے
لفظ خاتم النبیین دی اوہ بھی ہے تفسیر تمامی   جنوں پڑھ کے صاف ہو جاندے مومن خاصے عامی
کہن مثال میری تے باقی انبیا بابت جانو   جیبا کسے مکان بنایا عمدہ طور پچھانو
ویکھن والے لوک اوس اندر ویکھن کارن جاون   ویکھ زیبائش خوبی اوس دی وچہ حیرانی آون
پر جد غور وں ڈٹھا اس وچہ اک اٹ دی تھاں خالی   اوہ آخر اٹ میں ہاں آیا تے اوہ جگہ سنبھالی
یعنی دین نبوت دو نویں اک عمارت جانو   اِک اِک اِٹ پیغمبر اک اک اوس دے جز وچہ پچھانو
جس دی آخر اٹ دی خامی ختم نبی تھیں ہوئی   ہو گیا دین مکمل اس وچہ کمی نہ رہ گئی کوئی
تاں ہی اکملت دی آیت اللہ پاک اوتاری   جس دے پاروں دین مکمل کیتا اللہ باری
اس سے بہتر گئی ہور حدیثاں پیغمبر تھیں آئیاں   جیہڑیاں خاص تسلی کارن ایتھے نقل کرائیاں

فَاَنَا تِلْکَ اللَّبِنَۃُ۔ (رواہ بخاری و مسلم باب خاتم النبیین)

پس میں اوہا ہی آخری اِٹ ہاں

میں اوہا ہی آخری اِٹ ہاں پاک نبیؐ فرماوے
مسلم اتے بخاری اندر جویں روایت آوے

عَنْ اَبِیْ ھُرَیْرَۃَ وَعَنْ اَبِیْ سَعِیْدِ نِ الْخُدْرِیِّ فِیْ بَابِ

حضرت ابی ہریرہ تے حضرت ابی سعید خدری راضی ہے اللہ انہاں دوہاں تھیں روایت ہے وچہ

خَاتَمَ النَّبِیّیْنَ قَالَا قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ

بارے خاتم النبیین دے فرمایا رسول اللہ دے نے درود بھیجیا اللہ نے اوپر اس دے

وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ فَاَنَا اللَّبِنَۃُ وَاَنَا خَاتَمُ النَّبِیّیْنَ ۝

تے اوتے آل اس دی دے تے سلامتی پس میں اوہا آخری اِٹ ہاں تے سب پیغمبراں دا ختم کرنے والا ہاں۔

ابو ہریرہؓ کرے روایت ابو سعیدؓ بھی نالے
پیغمبر فرماوے جس تے ہون درود ہزاراں
جس تھیں ہویا مکان مکمل زینت زیب صفائی
پھر فرمایا میں ہی ہاں اوہ رب دا نبیؐ پیارا
یعنی بعد میرے نہیں کوئی نبیؐ پیغمبر آناں
ہور اک تھاؤں اسے وانگوں پاک نبی فرماندا

خاتم النبیین دے بارے جیوں کہیا بخاری والے
میں آخری اِٹ اوہا ہاں چھڈی جویں معماراں
ویکھن والیاں تے جس پاروں سخت حیرانی چھائی
ختم کیتے جس سب پیغمبر مُک گیا جھگڑا سارا
میرے تے گل مُک گئی ساری میں ایہ کم نبھاناں
جیوں مسلم تھیں سیرت والا کرکے نقل وکھاندا

حَدَّثَنَا جَابِرٌ رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ

حدیث بیان کیتی ساڈوں حضرت جابر نے راضی ہویا اللہ اوس تھیں فرمایا رسول اللہ دے نے رحمت بھیجی اللہ نے

عَلَیْہِ وَسَلَّمَ فَاَنَا مَوْضِعُ اللَّبِنَۃِ جِئْتُ فَخَتَمْتُ الْاَنْبِیَآءَ (مسلم)

اوپر اوس دے تے سلامتی پس میں اوسے اِٹ دی جگہ ہاں۔ میں آیا تے ختم کیتا سلسلہ پیغمبراں دا

حضرت جابرؓ پاک صحابی ذکر نبیؐ تھیں آنے
میں ہاں اوسے آخری اِٹ دی تھاؤں آیا ہویا
یعنی میں ہی آکے اوہ سب دھبہ دور ہٹایا
ہن کوئی کمی نہ رہ گئی اس وچہ ہو گیا سب پورا
لیکھا سب پیغمبراں والا ختم کرن میں آئیا

اک دن سانوں ذکر سنایا پاک رسول ربانے
مدتاں تھیں جو خالی جس نے دھبہ لایا ہویا
جس تھیں فیر مکان تمامی پورا رب دکھلایا
اِٹ لگا کے دور کیتا سبھ اس دا داغ ادھورا
ہن کوئی ہور نبیؐ نہیں آونا سب دا ہویا صفایا

عَنْ اُبَیِّ ابْنِ کَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ

ابی بن کعبؓ تھیں روایت ہے فرمایا رسول اللہ دے نے رحمت بھیجی اللہ نے اوپر اوس

وَسَلَّمَ وَاَنَا فِی النَّبِیّیْنَ مَوْضِعُ تِلْکَ اللَّبِنَۃِ رَوَاہُ

دے تے سلامتی تے میں وچہ نبیاں دے اوسے آخری اِٹ دی جگہ ہاں

التِّرمِذِیّ فِی بَابِ فَضَائِلِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ

روایت کیتا اوسنوں ترمذی نے وچہ باب فضائل نبی صلی اللہ علیہ وسلم دے

اُبَی بن کعب رسول اللہ تھیں ذکر حدیث لیاوے جیونکر حضرت رحمت پاروں ذکر حدیث سناوے
میں نبیاں وچہ اوسے آخری اِٹ دی تھانویں آیا جس دی لوڑ مکان وچہ آہی پیغمبرؐ فرمایا
سیرت نبوی والا ایتھے سوہنا ذکر سناندا خاص محب اصحابہ وانگوں ٹھنڈ سینے وچہ پاندا
کہے مقابل ہور نبیاں ساڈا نبیؐ پیارا جو فضائل گن دا اپنے لعلاں دا ونجارا
انہاں وچہ ہک ختم نبوت بھی ہے یار سیانے مسلم باب مساجد ترمذی باب سیَر وچہ آنے
انجیں وچہ نسائی لیاوے پیغمبرؐ فرماوے کھلیاں موٹیاں لفظاں دے وچہ جیونکر ڈٹھا جاوے

قَالَ عَلَیْہِ السَّلَامُ وَخُتِمَ بِیَ النَّبِیُّوْنَ (نسائی)

فرمایا پیغمبرؐ نے سلامتی ہووے اوپر اس دے ختم کیتا گیا نال میرے سلسلہ نبیاں دا

نبیاں دا سب سلسلہ میں تے ہو گیا ختم تمامی یعنی میرے بعد نہ کوئی ایسا ذکر گرامی

عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ اَنَا خَاتَمُ النَّبِیِّیْنَ وَلَا فَخْرَ (رواہ الدارمی)

حضرت جابرؓ روایت کردے نے فرمایا حضور نے میں پیغمبراں دا خاتم ہاں تے اس دے اُوتے فخر نہیں

حضرت جابرؓ کرن روایت دارمی اندر آیا پیغمبرؐ نے اسے بابت کر اعلان بتایا
میں ہاں خاتم سب پیغمبراں نہیں اس وچہ وڈیائی میرے اوتے ختم ہوئے ایہ اگوں نبیؐ نہ کائی
غور کرے انسان جے اسنوں تے کجھ دِل وچہ آنے ختم نبوت پیغمبرؐ تے ٹھیک تقضیہ جانے
تے نال ہی اتفاقی واقعہ اسنوں سمجھیا جاوے ایہ تاں انجیں ازلوں لیکھا شک نہ اس وچہ آوے
روز ازل تھیں رب تبارک انجیں کیتا ہویا پیغمبر نوں سب نبیاں دا خاتم کر کے ڈھویا
سیرت نبوی والے ایتھے دتے بہت حوالے تے اس مسئلے دے سب اوس نے دتے کھول کشالے
حاکم وچہ مستدرک جتھے سورت احزاب لیائے تے اوس دی تفسیر مبارک واضح کر دکھلاوے
امام ذہبی نے بھی اس تائیں ٹھیک صحیح فرمایا تے تاریخ امام بخاری فتح الباری لیایا
چار سو ست صفحہ تے چھیویں جلد جو اس لکھوائی ابی نعیم حلیۃ الاولیاء وچہ ایہ لکھیا بھائی
بیہقی شعب الایمان حوالہ کنز العمال لیاون چھیویں جلد صفحہ اک سو چوہتا کر تحقیق بتاون

مسند احمد چوتھی جلدوں صفحہ اک سو ستائی اٹھائی
ایہ روایت پیغمبر تھیں سبھناں نے فرمائی

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ اِنِّیْ عَبْدُ اللّٰہِ

فرمایا رسول خدا نے رحمت بھیجی اللہ نے اوپر اس دے تے سلامتی بے شک میں اللہ دا بندہ ہاں

لَخَاتَمُ النَّبِیِّیْنَ وَاِنَّ اٰدَمَ لَمُنْجَدِلٌ فِیْ طِیْنَتِہٖ (رواہ المحدثون)

تے خاتم الانبیاء آہا تے آدم اجے عنصر خاکی وچہ آہا

فرماوے پیغمبرؐ سرور جس دا عالی پایا
جس دے جیہا ہور نبی نہیں دنیاں اوتے آیا

جس دی مثل نہ ملک ربانے نہ کوئی بشر زمانے
باہجہ خدا دے ایہو ہستی جدھے بلند ٹکانے

آکھے میں ہاں رب دا بندہ اس وچہ شک نہ کائی
تے خاتم سب پیغمبراں دا اس ویلے تھیں بھائی

آدم اجے مٹی دا پتلا اوسے حال وچالے
گویا نام نشان نہ ہیسن اوتھیں ہی پیا جالے

غور کرو تے ویکھو کیسی شان نبی سرور دی
ازلی ابدی ختم نبوت جس اوتے پئی تردی

مسلمانو یاد رکھو ایہہ دلوں نہ مول بھلانا
عالی ذات رسول اللہ دی تے مقبول ربانا

ہوگئی ختم نبوت اس تے مک گئی سب کہانی
ہن اس دے وچہ شک لیاؤ ناں نہیں ایہ مسلمانی

مومن ہوکے اس دے اندر جو کوئی شک لیاوے
اوہ سمجھو ایمان اپنے نوں ہتھوں پیا ونجاوے

ایہہ ایمان دا وڈا حصہ ایہو تعلیم ربانی
اسے اوتے ڈٹنا رہنا مسلمان پچھانی!

ایہو امر حقیقت ایہو اصلی بات حقیقی!
ثابت ہوگئی شک نہ کوئی تاویلی تدقیقی

سرور عالم ختم نبیاں روز قیامت تائیں
ہور نبی نہ ہوسی کوئی ناں ایہ وہم لیائیں

ہن جو ایسا دعوے کرکے خلقت نوں پھسلاوے
اوس دا تے کجھ رہے ناں باقی ہوراں کیوں ونجاوے

سانوں جو کجھ پاک نبیؐ نے ہے فرمان سنایا
قسم خدا دی سبھو سچا شک نہ اس وچہ آیا

جو کوئی بندہ مومن ہوکے اس وچہ شک لیاوے
یا کوئی اس وچہ جھگڑا کرکے ہور قیاس چلاوے

اوہ سمجھو ایمان اپنے نوں رکھدا وچہ اندھیرے
دوجگ دی رسوائی کھٹ کے دوزخ لاندا ڈیرے

جنگ تبوک اوتے جد حضرت آہے جاون والے
کیتے سب سامان اوس ویلے تے سب کم سنبھالے

گھر دی نگرانی دا اوس دم آہا امر ضروری
کیوں جے خطرہ دشمن والا رکھدا جان ادھوری

اس دے کارن علیؓ سوہارا پیش بلایا جاوے
تے اوسنوں ایہ کم تمامی پیغمبرؐ فرماوے

ایہ نگرانی راکھی کرنی غوروں فکروں ساری
مت کوئی دشمن آنہ جاوے تے ہووے بیزاری

کیوں جے اوس دم دشمن آہے عربی لوک تمامی
جیہڑے دلوں مٹانا چاہندے دین اسلام گرامی

ہجوں حضرت علیؓ نہ کوئی ایسا نظری آوے
ایسا خطرہ ہوندیاں جیہڑا ایہ کم سرے لگاوے

ایہ پر شوق ایمان علی دا ایہ گل ہول نہ چاہے
ہمرکاب تے ساتھ نبیؐ دا شوق دِلے وچہ آہے

نالے خیال جے ہور اصحابی جاون سب لڑائی
تے میں گھر وچہ بیٹھ اکھائیں ایہہ وڈی کمپائی!

ہوراں شان شہادت تے میں اسے وچہ زندگانی
نالے چھٹا ساتھ نبیؐ دا بہت وڈی حیرانی

مسلمان نہیں موتوں ڈردا ناں ایہ وہم لیاوے
موت ہی اپنی زندگی سمجھے ایہو خوشی مناوے

تے اوہ موت جو رب دے رستے جند تھیوے قربانی
اس تھیں ودھ کے ہو سکی چاہیئے فضل خدا رحمانی

مومن ہو کے موتوں ڈرنا ایہہ ایہ گل کسے نہ لیکھے
اوہ تاں جنت دوزخ سبھو جیوندیاں پیا ویکھے

سب نظارے اکھیں اگے مومن دے پئے آون
ایہ کجھ ہوندیاں مڑ اوہ کیویں موت کنوں گھبراون!

فیر اوہ حضرت علیؓ جنہاں نے ایہو پرورش پائی
ایہو خوراک پوشاک اسے وچہ اپنی سب وہائی

اَج ڈٹھو نے سب صحابی وچہ لڑائی جاندے
تے میں بیٹھا گھر دا راکھا سو سو ڈالو کھاندے

جاں ایہ حال ڈٹھا سرور نے اوس ویلے فرمایا
دہین تسلی الفت پار ول تے ایہ سخن سنایا

اَلَا تَرْضٰی اَنْ تَکُوْنَ مِنِّیْ بِمَنْزِلَۃِ ھَارُوْنَ مِنْ

کیا نہیں توں (اے علی) خوش ہوندا ایہ جے ہوویں توں میرے واسطے بدلے جے ہارون دے

مُوْسٰی اَلَّآ اِنَّہٗ لَیْسَ نَبِیٌّ بَعْدِیْ (صحیح بخاری۔ غزوہ تبوک)

موسے تھیں پر یاد رکھو اس وچہ شک نہیں۔ جے نہیں ہے کوئی نبی بعد میرے

نبیؐ کہیا نہیں راضی ہوندا تو اس گل تے بھائی
جیوں ہارونؑ موسےؑ تے انجیں ہیں توں شک نہ کائی

موسے پچھوں نبی بتیرے دنیا اوتے آئے
پر میں پچھوں نبی نہ کوئی رب دی ذات پوچلے

مناقب علیؓ صحیح مسلم وچہ ہور حدیث اک آئی
اوس تھیں بھی پیا ایہو جاپے ہور نبیؐ نہ کائی

بعد نبیؐ دے کسے قسم دا نبیؐ نہیں آونا کوئی
نبی محمدؐ ختم نبیاں ختم عدالت ہوئی

قَالَ عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ غَیْرَ اِنَّہٗ لَا نَبِیَّ بَعْدِیْ

فرمایا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے حقیقت ایہو ہی ہے جے نہیں کوئی نبی پچھے میرے

اَلَا اِنَّہٗ لَا نُبُوَّۃَ بَعْدِیْ۔ (رواہ مسلم)

یاد رکھو بے شک نہیں نبوت پچھے میرے

ایہو حدیث کئی واری میں ایتھے ہی دہرائی
بعد میرے کوئی نبی نہیں آونا حضرت آپ کہیانی۔

ایہ بھی کہیا نبوت ناہیں بعد میرے کوئی جاری
ہو گئی ختم پیغمبری والی بات میرے تے ساری

کتاب الامارہ مسلم اندر نالے صحیح بخاری
کتاب الانبیاء جو اس اندر پڑھے خلائق ساری

فرماوے پیغمبرؐ بابت اسرائیلیاں لیاوے
اک نبیؑ مر جاندا اس دی تھاں دوجا آجاندا
اِنَّهٗ لَا نَبِیَّ بَعْدِیْ محفل وِچہ الایا
جامع ترمذی تے مستدرک حاکم وِچہ لیاوے

نگرانی تے سیاست انہاں رب دانبیؑ نبھاوے
پر نہیں بعد میرے کوئی ایسا جو ایہ کم نبھاندا
گویا اگوں پیغمبری دا سلسلہ بند فرمایا
مدح عمرؓ دی بابت اِک دن پیغمبرؐ فرماوے

لَوْ کَانَ نَبِیٌّ بَعْدِیْ لَکَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ

جے ہو سکدا کوئی نبی میرے بعد تے اوہ ہوندا عمرؓ بن خطاب دا

جے کوئی بعد میرے ہو سکدا رب دا نبیؑ پیارا
عربی جاننے والے جانن لَوْ دا لفظ جد آوے
اس تھیں جاپے بعد نبیؑ دے ایہ گل کتھ نہ کوئی
بعد انہاں دے ہور نبیؑ دا امر محال پچھانو
مسلم اتے بخاری اندر پیغمبرؐ فرماندا
پہلا اسم محمدؐ میرا دوجا احمدؐ آیا
چوتھا حاشر جس دے پچھے ہر کوئی جمع ہو جاوے

حضرت عمر خطاب دا بیٹا عالی شان سوہارا
سمجھو امر محال ایہ کوئی جو نہ ساتھ نبھاوے
اکو ذات محمدؐ جتھے ختم نبوت ہوئی
بلکہ اس دا وہم نکما دل وِچہ مول نہ آنو
رب سچا پنج نام فضل تھیں میرے پیا دکھاندا
تیجا ماحی جس دے صدقے کفر اندھیر وِنجایا
پنجواں عاقب آخر سب تھیں جو دنیا تے آوے

اَلَّذِیْ لَیْسَ بَعْدَہٗ نَبِیٌّ (رواہ مسلم، بخاری، مسند احمد)

اوہ عاقب جس دے بعد کوئی نبیؑ نہیں ہووے گا۔

اوہ عاقب نہیں جس دے پچھے نبی پیغمبرؐ کوئی
جامع ترمذی فتح الباری ایہو ہی فرماون
صحیح بخاری وِچہ بعد اس دے ہور حدیث اک آوے
میرے بعد نبوت دا نہیں حصہ رہ گیا کوئی
کیتی عرض صحابہ حضرت کی خوشخبریاں آون
پیغمبراں نوں غیبی خبراں جو جو رب بتاندا
جنہاں وِچوں اک ذریعہ رویائے صالحہ آیا
کتاب تعبیر بخاری دے وِچہ اسے پاروں آوے
حضرت انسؓ تھیں خاص روایت احمد حنبل بتاون
حضرت کہیا چھتالیا حصہ کنوں نبوت آیا

ایہو خاتم سب نبیاں دا اِس بن کتے نہ ڈھوئی
حضرت بعد کوئی نبی نہیں ہونا ولیو ولی الاون
جس دی بابت پیغمبر تھیں خاص روایت لیاوے
ہاں خوشخبری اوہ بھی جس دی قسمت چنگی ہوئی
رویا صالحہ سچیاں خواباں ستیاں ڈٹھیاں جاون
کتیاں ذریعاں نال انہاں نوں اوس دا علم سکھاندا
یعنی ستیاں خواب وِچالے غیبی علم بتایا
مسلم کتاب الرؤیا وِچہ بھی ایہو حدیث دھراوے
سچا خواب جو مومن ویکھے اس دی بابت لیاون
پر ایہ بھی کسے خاص بندے نوں ایہہ رنگ رب وکھایا

حضرت کہیا تساں تھیں پہلے لوک محدث آئے
علم حدیث دا جانن والے کہن محدث اوسائیں
اس تحریروں نقلوں جاپے ختم نبوت ہوئی
ختم نبوت پچھوں وڈی نعمت اہل ایماناں
رؤیا صالحہ سچیاں خواباں جو موماناں نوں آون
ایہہ نبی خدا دے پیارے نالے پاک گناہوں
ہن جو مومن بھانویں کوئی کتنا نیک ہو جاوے
پر قطعی تصدیق نہیں اوس دی مول حدیث قرآنوں
ناں ہی کوئی دلیل اوہ ہوندی جو اندازہ لائیے
ناں ہی طاعت پیروی قابل اوسنوں سمجھیا جاوے
ناں ہی اوہ حق منّے دل وچہ نہیں تاں بڑی خرابی
مسلمانو بھائیو میریو یاد رکھو وچہ دل دے
ایہہ کوئی ایسے حکم نہیں ہوندے جو تعمیل ضروری
یا اطلاعیں اتے مناظر اکثر دسے جاون
مسند ابن حنبل وچہ حضرت ابن عباسوں آیا
ڈھٹو نے امامت اندر ابوبکرؓ دے تائیں
تاں حضرت نے آخر ویلے دل دی نال صفائی

میری امت تھیں ایہ درجہ حضرت عمرؓ ہی پائے
جس نوں اللہ ملہم کر کے راز دسے اوس تائیں
بعد محمدؐ سرور عالم ہور نبیؐ نہیں کوئی
اوہ ہن دو ہی چیزاں رہ گیاں شامل فضل ربانا
تے دو جی الہام دی نعمت بخشاں والے پاون
باہجہ انہاں دے اس نعمت تھیں حظ کسے نوں ناہوں
رؤیا صالحہ تے الہاموں سبھو خبراں پاوے
اس دیاں خواباں تے الہاموں نہیں تسکین اسانوں
ناں اوہ رب دی طرفوں ہونا دل دے وچہ بٹھائیے
ناں ہی اوس دی طرف لوکاں نوں دعوت دتی جاوے
تہر جہالت تے گمراہی وادھے دی بیتابی
ایہ انعام خدا دے اکثر چنگیاں لوکاں دل دے
ایہ خوش خبریاں غیبی گلاں لوڑ جنہاں دی پوری
جویں خیال پاکیزہ اجیں انہاں اوہ نظری آون
مرض الموت وچہ حجرے دا جد حضرتؐ پردہ چایا
پچھے صفاں اصحاب بنا کے کھلے حضور تدائیں
کیتا ایہ اعلان ضروری راوی جویں کہیائی

یٰاَیُّھَا النَّاسُ لَمْ یَبْقَ مِنْ مُبَشِّرَاتِ النُّبُوَّةِ اِلَّا

اے لوکو نہیں باقی رہ گیا خوشخبریاں نبوت دیاں تھیں کجھ

الرُّؤْیَا الصَّالِحَۃُ یَرَاھَا الْمُسْلِمُ اَوْ تُرٰی لَہٗ (جلد ۱، صفحہ ۲۱۹)

مگر خواب سچی جو ویکھدا ہے اوسنوں مسلمان یا دکھلا ہے کوئی اس دے بارے

اے لوکو نہیں باقی رہ گیا کوئی حصہ اس پاروں
پر اک رہ گیاں سچیاں خواباں جو مسلم خود ویکھے
اس تھیں جاپے رؤیا صالحہ ویکھن صالح بندے
حضرت انسؓ روایت کر کے صاف کیتے ایہ جھگڑا

ملے نبوت دی خوش خبری مولا دی سرکاروں
یا اوس بابت کوئی دوجا ستیاں لاوے لیکھے
اوہا ہی خوش خبریاں سن دے اوہا لائق اس سندے
جس نوں پڑھیاں ختم ہو جاندا ہدتاں دا جو رگڑا

کہن ہک دن وچہ مجلس نبوی خادم بیٹھے سارے ... دِل وچہ حب نبی سرور دی وَل وَل ٹھاٹھاں مارے
ہر کوئی عاشق اسے گل دا دید سجن دا پائیے ... عیباں دے اقراری ہو کے قدمیں سیس نوائیے
نالے سنئے سخن پاکیزہ جو صاحب فرماندا ... نالے صاف ہو جاوے چھکے کینہ سب دِلاں دا
جاں اس جوش محبت اپنا پورا رنگ وکھایا ... اوس دم سوہنے شملے والے سوہنا سخن سنایا

اِنَّ الرِّسَالَۃَ وَالنُّبُوَّۃَ قَدِ انْقَطَعَتْ فَلَا رَسُوْلَ بَعْدِیْ وَلَا نَبِیَّ

بے شک رسالت تے نبوت دا سلسلہ ٹٹ گیا ئے پس نہ رسول ہے بعد میرے تے نہ نبی

رسالت اتے نبوت والا ٹٹ گیا سلسلہ سارا ... نہ رسول نہ نبی ہووے گا بعد میرے کوئی یارا
سُن ایہ بات صحابہ تائیں ڈاڈھی رنجش ہوئی ... ایہ کی اج ارشاد ہوندا ئے پتہ نہیں لگ دا کوئی
کیا اساڈی قسمت ایہو ہوئے محروم فیضانوں ... نبی رسول گئے چک ساتھوں کی ہتھ آیا اسانوں
اس ویلے پیغمبر سرور الفت تھیں فرمایا ... جیوں کر حضرت انسؓ دے یاروں احمد حنبلؒ لیایا

وَلٰکِنَّ الْمُبَشِّرَاتُ

تے اے پر خوش خبریاں باقی ہیں

نہیں رسالت اتے نبوت والا سلسلہ جاری ... خوش خبری دا سلسلہ باقی فال ربیدی یاری
کی ہوندی خوش خبری اوس دم عرض اصحابؓ ون ... مرد مومن دیاں سچیاں خواباں پیغمبرؐ فرماون

ایسیاں خواباں حصہ نبوی حضرت نے فرمایا
پر جس لبھا اوسے پایا دوجیاں کجھ نہ پایا

ترمذی حاکم مستدرک وچہ اس دے یاروں لیائے ... ایہ تفسیر اس آیت سندی جیوں صاحب فرمائے

اَلَآ اِنَّ اَوْلِیَآءَ اللّٰہِ لَا خَوْفٌ عَلَیْھِمْ وَلَا ھُمْ

ہاں بیشک جو دوست اللہ دے ہن نہ خوف ہے انہاں نوں تے نہ

یَحْزَنُوْنَ ۝ اَلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَکَانُوْا یَتَّقُوْنَ ۝ لَھُمُ الْبُشْرٰی

غم اوہ لوک جو ایمان لیائے تے آپ پرہیز کردے واسطے انہاں دے خوشخبری ہے

فِی الْحَیٰوۃِ الدُّنْیَا وَفِی الْاٰخِرَۃِ ط

وچہ حیاتی دنیا دے تے وچہ آخرت دے

بے شک جنہاں لوکاں دل دی نال خداوے لائی ‏— انہانوں کوئی خوف نہ باقی تے غم فکر نہ کائی
ایتھے اوتھے دوہیں جہائیں اوہ آزاد ولاے ‏— اللہ راضی نبیؐ بھی راضی ہور فرشتے سالے
آدم جن دیو تے پریاں سب غلام انہاندے ‏— ہود وزند چرند پرندے ادبوں سیس نواندے
تے جو لوک ایمان لیائے اسے مگر وکائے ‏— منے حکم ربانے سبھو اسے طور وہائے
رب فرماندا ایتھے اوتھے ہے خوش خبر انہانوں ‏— یعنی سدا تسلی دل دی تے پرنور ایمانوں
آیت دا مضمون صحابہ جس دم سنیاں سارا ‏— عرض کریندے خدمت اندر یا سید سردارا
انہاں کارن کون بشارت تاں حضرت فرمایا ‏— رؤیا صالحہ سچیاں خاباں نیک انعام دلایا
بس اس آیت تھیں دو باتاں ظاہر نظری آون ‏— جیہڑیاں مومن بھایاں کارن واضح کیتیاں جاون
ایسیاں سچیاں خواباں اکثر انہاں لوکاں آون ‏— نقوے اتے ایمانوں جیہڑے کامل شان وکھاون
جنہاں لوکاں رب نبی نوں دل توں برحق جاتا ‏— نالے تابعداری والا عمل ضرور پچھاتا
بناں خداوے حکم انہاں نے سخن نہ کوئی الایا ‏— تے زندگی وچہ اسے داہی نام ہمیش پکایا
زہد عبادت کارہمیشہ اسس وچہ فرق نہ کائی ‏— ایہو شوق محبت ایہو رگ رگ وچہ سمائی
ایہو لوک اولیاء اللہ ہیں شان ولایت والے ‏— بعد نبوت قرب حضوری پان ایہو متوالے
جزوی لغوی ناقص نبوی حصہ انہاں نکائی ‏— جو کوئی انجہ الاوے انہاں اوہ جھلا سودائی!
ایہ لفظی گمراہی ایسی جاوے چک ایمانوں ‏— ایہ تاں شرک نبوت والا دیوے سبق اسانوں
جس تھیں اگوں کئی برائیاں مڑ پیدا ہو جاون! ‏— جیوں علمائے ابن اللہ کہہ کے شرک توحید وکھاون
سب نبوتاں دا ہن رب نے فیصلہ کر دتا اے ‏— آخری نبی محمدؐ سرور پورا دین کیتا اے!
جیوں مکان نبوت والا اک اِٹ تھیں سی خالی ‏— ہویا مکمل جاں اس اِٹ نے آ اوہ جگہ سنبھالی
ہن کوئی کمی نہ رہ گئی باقی نہ کسے موہری آؤناں ‏— تے ناں دین محمدی اگے گھٹ ودھ کسے بناؤناں
منگ دعا خدا تھیں اشرف سنگ ایہو نبھ جاوے ‏— اسے صدقے محشر نوں مت کجھ رہائی آوے

مسئلہ شفاعت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

محشر دا میدان بھی یارب ہے اک رنگ انوکھا ‏— پر دنیا نوں مستی اندر لگا ہویا دھوکھا
انہاں جاتا دنیا ہی ہے اسے نال سہارا ‏— چھوڑ خدا نوں نال اسے دے سبھو کار وہارا
پر ایہ دنیا دھوکھا ہی ہے جس دا اصل نہ کائی ‏— تے ساڈی مت ماری ازلوں تاں اس نال لگائی

اس بدلے جد روز حشر دے سورج سر تے آوے
ہر اک پاسا اگیں جاپے جیوں کر قہر ربانا
اوس دم قدرت رب دی ویکھو فخر خلائق ساری
رحمت عالم نبی محمد صلی اللہ لکھ واراں
الحمد للہ دا جھنڈا ہتھ وچ پکڑے ہوئے
میں قربان اوس ہستی تھیں جو مالک دوہاں جہاناں
آڈگ دا درگاہ ربانی عجز نیازاں کردا
رووے وچ درگاہ ربانی امت عاصی پاروں
اسے حضورے وکھرے اندر سجدے سیس نوائیاں

اگ انگیار الھکیا ہویا شعلے مار جلاوے
راہ امن دا کتے نہ لبھے گنہ گاراں انساناں
سید اولاد آدم تے ختم الانبیا دی سرداری
سر تے تاج شفاعت دھریا کارن اوگن ہاراں
عاصیاں دی امداد کیوں وچ درگاہ کھلوئے
پاپیاں دی جو بخشش کارن ہوکے مرد توانا
توحیدوں تمجیدوں ادبوں پیا سجدے سر دھردا
آکھے نہیں کوئی بخشن ہارا باجھ تیری سرکار دل
جاوے گذر زمانہ کافی بہنے نہ اوتاں اٹھائیاں!

عَسٰی اَنْ یَّبْعَثَکَ رَبُّکَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ۝

قریب ہے ایہ جے اٹھاوے تینوں رب تیرا مقام محمود وچ

بہت صحابی کرن روایت ایہ مضمون لیاون
روز قیامت سبھو امتاں جیوں جیوں رب بنایاں
رو کر کہن خدا دے اگے کرو سفارش ساندی
پر اوہ کجھ نہ سنن انہاندی تے نہ دل وچ آنن
سن کر بات انہاں دی اپنی پیش کرن معذوری!
جاؤ تسیں خلانے دے ول ہووسی چھٹکارا
جس دم آکے اوسنوں آکھن اوہ بھی کہے انہانوں
لکھیا وچ بخاری آخر پاک نبی ول آون
حضرت جابر بن عبداللہ اس بھانویں فرماوے
کہے اللہ جو پوری دعا نماز جو کھلنے والی
کرے وسیلہ نبی محمد ہور فضیلت ساری
حضرت کہیا اوہلوں جس نے منگیاں ایہ دعائیں
کتاب توحید بخاری اندر پیغمبر فرماوے
حضرت کہیا سب نبیاں نوں مستجاب دعائیں

وچ بخاری ابن عمر تھیں جویں حدیث بتاون
اپنے پیغمبراں دے پچھے ول ول کرن دعائیاں
ہووے متاں خلاصی سانوں تاب نہیں انہاں وکھاندی
ناں ہی دیہن اہمیت اسنوں تے ناں انہاں پچھانن
آکھن ساڈی شان نہ اتنی ناں کجھ اسیں حضوری
ساتھوں ودھ کے وچ درگاہ ہے اوہ محبوب سوہارا
میں معذور پوچ نہیں سکدا کجھ امداد تساںنوں
تاں مقام محمود دا درجہ عالی شان وکھاون
سن کر بانگ جو دعا ایہ منگے حق اس دے وچ آوے
مالک ہے اوہ دوہیں جہانیں جس دا درجہ عالی
مقام محمود عطا اوس ہووے جو وعدہ رب باری
اوس دے حق شفاعت میری ٹھیک یقینوں پائی
باب شفاعت کتاب دا عواتوں مسلم کنوں لیاوے
بخشیاں اللہ اپنے فضلوں ہک ہک بھناں تائیں

تے میں اپنی امت کارن ایہو دعا سنبھالی ! فیر کہیا سب نبیاں وچوں میں تے اللہ والی !
فضل کیتا تے کجھ فضائل فضلوں ہور ودھائے جنہاں وچوں شفاعت بھی اک رب عطا فرمائے
کسے نبی نوں اتنا درجہ نہیں دتا رب باری ایہ سب پاک نبی سرور تے ہویا فضل غفاری
اسے طرح بتیریاں راویاں ذکر حدیث لیاندا مسلم اتے بخاری اندر بھی ایہ لکھیا جباندا
انس بن مالک ابوہریرہ حضرت جابر لیاون نالے حضرت ابوحذیفہ بھی ادہوں فرماون
ہک دن حضرت نبی محمد وچہ اصحاباں یاراں شروع کیتا ایہ ذکر مبارک روز حشر دیاں کاراں

ارشادات آنذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام بابت روز محشر

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ بَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ رحمت بھیج اوپر محمد دے تے اور آل محمد دے تے برکاں تے سلامتی

اے اللہ تک لکھ پاپی ہو کے بھریا عیب گناہوں کرنا ہیں ذکر نبی سرور دا ہر دم فضل الاہوں

بریں زادہ ام ہم بریں بگذرم
ثنا گوئے پیغمبر محترم

انجیں ہی پیدائش ہوئی انجیں سب حیاتی مدح ثنا نبی دے باہجوں ہور نہ کار پچھاتی
فرصت ویلے بیٹھیاں ستیاں ایہو ورد پکایا اسے نال محبت اس بن ہور خیال چکایا
ہر گل وچہ توسط ایہو حیلہ ایہو وسیلہ ایہو کارا ایہو وہارا اسے تھیں رنگ پیلا
مڑ بھی کوئی مراد نہ ایتھے اس پاروں بر آوے پتہ نہیں کی اگے اس تھیں مولا رنگ وکھاوے
ہر حالت وچہ نال اسے دے ازلوں لائی ہوئی انجہ جاپے جیوں لوں لوں میرے ایہو سمائی ہوئی
اس تھیں وددھ کے دو جگ اندر ورد نہ بہتر کائی وچہ درگاہ منظور نہیں ایہہ تاں ہی ایہہ رسوائی
یارب حرمت نبی محمد دو جگ بخش پناہیں نالے آس جو رکی میری فضلوں بنے لائیں
جے محروم رہیا اس پاروں پاسا فیر نہ کوئی ایتھے اوتھے دو ہیں جہانیں ہوسی کتے نہ ڈھوئی
فضل تیرے بن نہ کجھ ایتھے ناں ہی اوتھے چارا کم نہ آوے اپنے ولوں ہک بھی حیلہ کارا!
تاں ہی آس فضل دی کر کے آجھڑ یاد تیرے برکت نبی محمد سرور دور کریں دکھ میرے
شان بلند نبی سرور دی جس ایہ حیلہ ڈھویا بار خدایا اوسے اتے فضل تیرا پیا ہویا
میں بھی ایہو وسیلہ ہر دم اوسے نال لگاتی اسے تھیں درگاہ تیری وچہ کر دا پھراں دوہائی

تے جے من بھی حل نہ ہووے تے نہ کجھ بہراوے
تاں مڑ کجھ نہ کہیا جاوے جو کجھ تینوں بھاوے

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۵

اے رب اسل دے دیا سانوں وچ دنیا دے بھلائی تے وچ آخرت دے بھلائی تے بچا اسانوں عذاب اگ دے تھیں

یارب دنیا دے وچ سانوں فضلوں بخش بھلائی
تے محشر نوں بھی بھلیائی اگ تھیں رکھ بچائی !
کیوں جے اوہ دن بڑا اولڑا سبھو اس تھیں ڈردے
اس تھیں بچنے کارن عاجز ترلے منتاں کردے
پیغمبر نے اس دی بابت جیونکر ایہ فرمایا
روز حشر دے قہر عذابوں واضح کرکے سمجھایا
فرمایا جد اوہ دکھ جھگڑا احدوں بھی ودھ جاوے
ہر کوئی اوس دے قہر عذابوں رو رو حال ونجاوے
تاں مڑ اک شفیع دی انہاں لوڑ ہووے اوس جائی
مل کر کرن تلاش تمامی بن جاوے گل کائی
اوس دم حضرت آدم دے ول آون لوکی سارے
نال ادب دے کہن اوسنوں سن اے باپ ہمارے
آپ تینوں رب پیدا کیتا روح آپے ہی پائی
سبھ فرشتیاں سجدہ کر دیاں تینوں سیس نوائی
شان بلند تساڈی سبھ توں رب دے تسیں پیارے
کرو شفاعت تسیں اساں دی مولا دی سرکارے
سن کر آدم کہن انہانوں میں اس لائق ناہیں
میں اک کیتی نافرمانی آوے خوف تداہیں
تے اج دن اوہ غضب الٰہی جو نہ اگے آیا
ناں ہی اگوں ہوسی اتنا جتنا اج دکھایا
ہائے میری جان ہائے میری جان کہہ کے چپ ہو جاون
تاں ایہ لوکی اٹھ اوتھاؤں نوحؑ نبی ول آون
کہن آکے سبھ روندے زمیں تے پہلے تسیں پیغمبر
شکر گذار بندے دا جس نوں ملیا وڈا نمبر
چلو خدا دی وچہ درگاہے کرو شفاعت اساں دی
سن کر کہن ایہ گل میں تھیں نہیں نبھائی جاندی
اج دن قہر الٰہی والا جو نہ ہویا نہ ہوسی
فیر شفاعت اللہ اگے کس نوں جرأت ہوسی
اک مستجاب دعا دا موقعہ مینوں رب وکھایا
اس تھیں قوم اپنی دا میں مڑ بوٹا پٹ ونجایا
ہائے میری جان ہائے میری جان کرم کہہ کے لب باری
ابراہیم نبی ول جاؤ کرو ایہ اپنی زاری !
اوہ مخلوق مڑ اتوں آوسی آکر عرض سناوے
سب نبیاں تھیں تینوں اپنا دوست رب بناوے
تسیں اساڈی کرو شفاعت بھار ہولا کجھ تھیوے
سن کر بات انہاں دی اوہ بھی ایہو عذر کچیوے
مینوں نہیں مقام اوہ حاصل ناں ایہ ہستی میری
جاؤ حضرت موسیٰ دے ول اوہ ایہ کرے دلیری
سن کر بات تمامی لوکی موسیٰ دے ول آون
اے پیغمبر رب دے پیارے اوبول سبھ الاون
تینوں رب کلیم اللہ دی شان عظیم دلائی !
کیتیاں پیاں کلاماں بہہ کے دوہاں نے اک جائی
ہور پیاں سبھ نبیاں تیریاں جیوں تدھ آکھ سنایا
اج چل صاحب دے دربارے سخت عذاب ستایا

سن کر بات انہاں وی ہوسے اسے طور الاون
تے میں قتل کیتا اک قبطی بناں قصور گناہوں
اس شرموں میں جا نہیں سکدا ناں آنی گل میری
تاں اوہ حضرت عیسےٰ دیول آون مل کے سارے
وچہ بگھوڑے تساں ہی حضرت سوہنی بات سنائی
اس دے صدقے مولا گے کرو سفارش ساندی
سن کر حضرت عیسےٰ کہسن اج اوہ غضب ربانا
نفسی نفسی ہائے جند میری اج دن کون بچاوے
سن کر بات عیسےٰ دی لوکی پاک نبیؐ ول آون
خاتم الانبیاء دا وچہ ہویا بخش تساں نوں
اگلے پچھلے سب گناہوں ہوئی تساں رہائی
اس دم سن کر بات انہاں دی رب دے انبی پیارا
ہوسی اذن تے اوسے ویلے سر سجدے وچہ دھر سن
کھلسی رب دے فضلوں اوس دم اوہ فیضان ربانا
حمد تعریف اپنی دے مولا سب الفاظ معانی
ایہہ بھی اس تھیں پہلے ناہیں ہوئی کسے عطائی
اسے پار ول نبی محمدؐ اد بول سیس نواون
جاں کافی عرصہ ہو جاسی سجدے پیاں ہویا نوں
سجدیوں سیس اٹھاؤ اپنی دل دی کھول سناؤ
کراں قبول شفاعت تیری تاں حضرت فرماوے
رب آکھے گا فکر نہ کوئی بخشاں گا اوہ سارے
سن کر ایہہ ارشاد ربانا حضرت خوش ہو جاسن
پھر سجدے وچہ دھر کے آکھن امت بار خدایا
غیبوں فیر آواز آوسی سجدیوں سیس اٹھاؤ
کرسن حضرت عرض اوس ویلے یارب امت میری

اج دن قہر غضب دا ابھریا تحمل نہ کیتے جاون
تے نہ قتل اوہدے دا حکم ہینوں ذات الاہوں
نفسی نفسی حضرت عیسےٰ کرسی ایڈ دلیری!
آکھن توں مقبول خدا دا تیرے کم پیارے
کلمۃ اللہ روح اللہ والی وڈی نعمت پائی
ہووے کجھ رہائی غضبوں جاوے غمی دلاندی
نہ ہویا نہ ہوسی اگوں نہ انجہ رب وکھانا!
جاؤ طرف محمدؐ سرور جس تھیں روک ایہہ جاوے
تسیں رسول خدا دے پیارے ادبوں سبھ الاون
یا حبیب تساں دے نبی نہ کوئی سچ یقین ایمانوں
چلو شفاعت کرو اساڈی معد ہووے رسوائی
اٹھ کر کول عرش دے آوسی منگے اذن سو بارا
رو رو وچہ درگاہ ربانی اپنیاں عرضاں کرسن
جیہڑا اگے کسے نہ پایا ناں ہی کسے ہتھ آناں
سکھلا دیسی رب انہاں نوں اسے ویلے جانی
ایہہ سب عزت شان محمدیؐ کارن سب خلقائی
وچہ درگاہ اسے خیالوں سجدیوں سر نہ چاون
کرے آواز خداوند باری الفت نال تنہانوں
غیاں جاسی تے جو منگو سب کجھ حاضر پاؤ
یارب میری امت وچوں دوزخ کوئی نہ جاوے
جو برابر ایمان جس دا جنت کرے اتارے
کر اوس دی تعمیل اوجیں ہی عرضاں فیر سناسن
عاصی پاپی دوزخ وہندی اس دے نت دستایا
جو آکھو سو منیاں ویسی جو منگے سو پاؤ
پھس گئی جان مصیبت اندر جس دی رات انلامیری

حکم ہوسی جس ادھر برابر نور ایمانوں پایا
ایہہ ارشاد ربانا سن کے حضرت سیس اٹھاسن
مڑ آ اوتھیں وچہ درگاہے سجدے سیس نوا کے
حکم ہوسی جس اوہدے دل بھی گھٹ ہوسی نور ایمانوں
فیر پیغمبر سجدے اندر کرسن گریہ زاری
ہوسی تد ارشاد ربانا اے محبوب پیارے
جو کجھ تساں زبانوں کہنا یا کوئی سوال الانا
بھی جو کرو شفاعت اوہ بھی منی جاسی جاری
اوس دم حضرت عرض کریسن یا رب بار خدایا
اوہدی شفاعت دی بھی مینوں بخش اجازت سایاں
کجھ اختیار نہیں اس وچہ تیتوں اوس دم رب فرماوے
پریں قسم ہے ذات اپنی دی کبریائی وڈیائی
مینوں چھوڑ نہ ہور کسے نوں جس معبود بنایا

اوہ بھی بخشیا گیا جنت وچہ پا گیا فضل سوایا
خوشی خوشائیں امت نوں ونجہ ایہ خوش خبر سناسن
اوتھیں گریہ زاری کرسن امت کارن آ کے
اوہ بھی دوزخ تھیں کڈھ لیساں جنت دیاں تہانوں
حمد ثنا تعریف خدا دی ہووے زبانوں جاری
سجدے تھیں سر چا کے اپنے دسو راز نیارے
سبھو ہی اوہ منیاں جاسی دل دا مقصد پایا
کسے قسم دا عذر نہ ہوسی خوشی وکھاساں ساری
جس تیرے اک ہون دی بابت کر اقرار سنایا
بخشیا جاوے ایس عذابوں دور ہوون رسوایاں
ایہ سب میرا اپنا بھانا جیوں اوہ کیتا جاوے
جس مینوں اک آکھیا اوہ بھی دوزخ تھیں نکائی
یا کوئی میرے نال نہ اوس نے دو جا رب ملایا

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ مَنْ قَالَ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
فرمایا اس نے اوپر جس دے رحمت تے سلامتی ہووے جس نے آکھیا نہیں ہے کوئی معبود مگر
دَخَلَ الْجَنَّةَ رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ فِیْ بَابِ تَفْسِیْرِ بَنِیْ
اللہ داخل ہو گیا وچہ بہشت دے روایت کیتا اوسنوں بخاری وچہ باب تفسیر
اِسْرَآئِيْلَ وَكِتَابِ الْاَنْبِيَآءِ ذِكْرُ نُوْحٍ وَصَحِيْحِ مُسْلِمٍ بَابُ الشَّفَاعَةِ
بنی اسرائیل دے تے کتاب انبیاء ذکر نوح ستے صحیح مسلم باب شفاعت

آکھیا نہیں معبود کوئی پر اکو ذات الٰہی
میں صدقے قربان ہو جانواں ماں پیو گھول گھمانواں
جنہاں نے کمزوراں بندیاں ایہہ تسکین دلائی
اشرف توں بھی رکھ دلیری شائد اسے حیلے
جنہاں اوتے پیغمبر نے نظر کرم فرمائی
رب دا فضل انہاں دے اوتے فکر نہ انہاں کوئی

ہو ویسی اوہ جنت داخل مک جاسی گمراہی
عالی ذات نبی سرور دی قدمیں سیس نواواں
ہور کوا ایسا نبی نہیں آیا جو ایہہ کرم ہویائی
محشر نوں ونجہ بخشش پانویں سوہنے نیک وسیلے
دو جگ حق انہاں دے اندر ہر ویلے ارزانی
ادہا بخشش پاون والے ختم کہانی ہوئی

فضائل اُخروی آنذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

جو میں بیان فضائل کیتے پیغمبرؐ دے بارے
باقی آخرت دے وچ ودھ کے ہور فضائل آئے
حضرت کہیا قیامت نوں میں نبیاں دی سرداری
بھی شفاعت سبھناں سندی ہوسی ذمے میرے
نیر کہیا میں روز قیامت اتنا درجہ پانواں
جھنڈا احمد خدا دی والا ہوسی ہتھ اساں دے
اس جھنڈے دے ہیٹھاں ہوسن پیر پیغمبر سارے
سب دنیاں تھیں قبروں باہر میں ہی پہلے آنواں
تے جد اللہ اگے ہوسی حاضر دنیا ساری
نا امید ہوون جد اوہ تاں میں خوش خبر سناواں
سمجھو اوس میدان وچا لے باجھ نبی سرور دے
بھانویں کتنے ایتھے نبی خدا دے آئے
ایہہ اس میدان نہ کوئی سامنے آون والا
جیہڑا عاصیاں پاپیاں دی ونجہ حامی بھرے اتھائیں
ایہہ درجات محمد سرور دا ایہو ایہہ نبھاون
پڑھیاں درود ہزاراں اوس پیالے تائیں

صاحب مذہب تے پیشوا امت پاروں ایہ کجھ سارے
جیسے ترمذی وچ لیایا جیوں راوی بتلائے
اتے امامت حاصل ہوسی خلقت پچھے ساری
پر ایہ فخر نہیں کجھ مینوں ایہہ کم بہت اذتیرے
گویا سب نبیاں دا میں ہی ونجہ سردار کہانواں
پر اس تے کوئی فخر نہ مینوں پیغمبر فرماندے
اس تے بھی کوئی فخر نہ مینوں سبھ اللہ دے کارے
گویا سبھ دنیا تھیں پہلے میں ہی اٹھایا جانواں
انہاں طرفوں بولن والی میری ذات نیاری
نالے حمد خدا دی والا میں ہی جھنڈا چانواں
کوئی نہیں ایسا فضل الاہوں جو والی اس در دے
تے دنیا نے انہاں پچھے تن من اپنے لائے
جیہڑا رب نوں حال انہاں دے کھول سناون والا
بلدی اگ عذاب جہنموں دیوے امن انہائیں
ایہو اوس دن سب دنیا دا سر تے بوجھ اٹھاون
ہوسکدا اے ایس محابے ملے امان اسائیں

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شروع کمدا ہاں میں نال نام اللہ دے جو رحمان اتے رحیم ہے۔

اِنَّ اللّٰهَ وَ مَلٰٓئِکَتَهٗ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ

بے شک اللہ تعالےٰ تے فرشتے اوس دے بھیج دے نے درود اوپر نبی دے اے

اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا۔

او لوکو جو ایمان لیائے ہو پڑھو درود اوپر نبی دے تے بھیجو سلام تے سلامتی۔

اللہ اتے فرشتے اوس دے پڑھن درود ہزاراں ۔ بے شک پاک نبی سرور تے نال محبت پیاراں

اے لوکو تسیں بھی جھیڑے سچ ایمان لیائے
کرن روایت جد ایہہ آیت جبرائیل لیاندی
سبھ اصحاباں سن کر فوراً ادبوں سیس نوایا
ایہہ ابوبکرؓ جو صادق عاشق نبیؐ ربانے
عرض کرے یا صاحب جو کجھ نعمت ملے تسانوں
تے ایہہ نعمت جس دا درجہ وڈا سب لوکائیوں
نالے سب فرشتے بھیجن نال درود سلاماں
کیسی پاک ایہہ نعمت رب دی اوپر تساں دے آئی
سن کر بات صدیق اکبر دی حضرت چپ زبانوں
تاں جبریل خدا دی طرفوں جھٹ ایہہ آیت آنے

پڑھو درود نبی تے ہر دم مولا کرم کمائے
پڑھ کر سب صحابہ تائیں اس دم دسی جاندی
غلیاں عمل ایہہ نال دلے دے انجیں کر دکھلایا
قدم قدم تے تن من وارے ہر دم ایہو جھورانے
کیا اس وچوں حصہ کوئی دیسی رب اسانوں!
بھیجے آپ درود خداوند سوہنی پاک ادائیوں
سانوں بھی ایہہ حکم سنایا کیا خاصاں کیا عاماں
کیا سانوں بھی ملسی اس تھیں حصہ یا نہ کائی
کجھ جواب نہ دتا اگوں ہرگز مول انہانوں
نال ادب دسے خدمت اندر نبی حبیب ربانے

هُوَ الَّذِیْ یُصَلِّیْ عَلَیْكُمْ وَ مَلٰٓىِٕكَتُهٗ لِیُخْرِجَكُمْ مِّنَ

اوہای رب دی ذات پاک ہے جو رحمت بھیج دی ہے اوپر تساں دے تے فرشتے اوس دے تاں جے کڈھے تسانوں

الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِؕ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِیْنَ رَحِیْمًا۝

اندھیرے تھیں تے لے جائے طرف نور دی تے ہے اوہ نال موماں مہربانیاں کرنے والا

یا نبی اوہ ذات خدا دی جویں درود تسانوں
جویں رحمت برکات تساں تے ہر دم اوہدیاں جاری
جیوں کر اوہ آپ تساں تے پڑھے درود ہزاراں
فیر فرشتے جویں پوہنچاون نت درود تسانوں
لکھ لکھ شکر خدا دے جاں اوہ کرم کمال کماوے!
جس دم پاک نبیؐ نے اوس تے بھیجیاں رحمت باراں
آپ بھی بھیجے رحمت بخشش نال فرشتے سارے
بندہ کتنا دانا بینا ہووے بڑا اسیانا
وچہ دلے جے ہووے اندھیر الم نہ کسے دانائی
جاں تیکن دل روشن ناہیں تاں تک بات نہ کوئی
جیہڑے لوکی اندروں بھلے اندروں باہروں کالے

بھیجے سنے فرشتیاں انجیں بھیجے اتھیاں نوں
انجیں امت دے حق ہر دم کرم خداوند باری
انجیں امت اتے اس دیاں رحمتاں باہجھ شماراں
اسے وانگوں امت دا بھی ہر دم شوق انہانوں
دوست دے رنگ ساتھی اوس دا اوہ ہمراہاں پائے
اوس دم امت تے بھی کیتیاں بخششاں باہجھ شماراں
تاں جے کڈھ ظلمات اندھیریاں دے نور نیارے
سے لوکاں دا رہبر بن کے دسے راہ یگانا
تے ہر اک گل نکتے والی جاں اندر روشنائی
جس دم ایہہ رنگ حاصل ہووے ہوندی اوہ دلجوئی
اوہ کی جانن راز محمدی تے توحید اجالے

پر جنہاں نے منیاں رب نوں تے توحید پکائی
انہاں اوتے ہر دم رحمت لطف کرم مولائی
ایسیاں موminاں اوتے تاں ہی مہربانی رحمانی
ایہو نور سنوارے ہووے تن من دِلوں نورانی
ایہہ بخشش سب جس نوں حاصل نبوی تابعداری
ایہو ہر دم ورد پکایا ایہو کار گذاری!
اسدا تے فرشتے اوس دے شوقوں پڑھن صلواتاں
کیوں نہ مومن نال انہاں بل پان ایہو برکاتاں
پیغمبر نوں بھی ایہہ حکم رب سچے فرمایا
بھیج درود توں مومناں اوتے ہے ایہ فضل سوایا
یا نبی اسدا ایس درودوں رحمت بخشش پاون
دفتر عیب گناہ انہاں دے شاید صاف ہو جاون
بھی ایہہ پاک نبی دے تائیں خاص ہدائیت آئی
آکھ سلام اوس مومن نوں جو طرف تیرے آیا ئی
اسدا اہل ایماناں تائیں آپ سلام پوہنچاوے
کدا اوس دے پیغمبر یقیں مرد مومن خالی جاوے
کرن روایت جس دم مومن جنت اندر جاسن
اگوں انہاں ملک ربانے اٹھ سلام سناسن
نال ادب دے جھک جھک سبھو کرن سلام دعائیں
نالے دیہن مبارکبادی اسے کنوں انہائیں
ایہ سب برکت پاک نبی دی نالے تابعداری
بھیجے رب درود جنہاں تے کر کے فضل غفاری
مومن ہونا رب دی رحمت نور ایمانوں پانا
تے مرد سچی تابعداری پورا عمل دکھانا!
جنہاں لوکاں دنیا دے وچ ایہ نعمت ہتھ آئی
اوہ کیوں یقین نہ جنت داخل پاون لطف مولائی

ہن میں اوہدے فضائل دساں جو جو اس وچ آئے
مومن پڑھنے والیاں دے حق جیں ایہ ورد کمائے

فضائل درود شریف

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ مَنْ سَمِعَ اِسْمِیْ وَلَمْ

فرمایا حضور نے درود تے سلام ہووے اوپر انہاں دے جس شخص نے سنیاں نام میرا تے نہ

يُصَلِّ عَلَیَّ فَقَدْ جَفَانِیْ اَلْبَخِيْلُ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهٗ

بھیجیا درود اس نے اوپر میرے پس ظلم کیتا اوس نے میرے نال بخیل ہے ذکر کیتا گیا میں جس دے

فَلَمْ يُصَلِّ عَلَیَّ رواہ

کول تے نہیں بھیجیا درود اس نے اوپر میرے

سن مومن میں کجھ فضائل تینوں کھول سناواں
ہے کی شان درود نبی تے پڑھیا جنہاں بھراواں
اسدا آپ درود پوہنچاوے سنے فرشتے سارے
مومناں نوں بھی نال تاکیداں رب دی ذات پکارے

پڑھن درود نبی سرور تے جنہاں ایمان لیاندا
مومن ہوکے پاک نبی تے جو ایہہ بخل کریندا
اوس نے اپنی جندڑی اوتے ناحق ظلم کمایا
سے عبادت کرے جو مومن دم دم سیس نواوے
دیپر پاک نبیؐ دے اوتے نہیں درود پونچایا
ایہ اک رب دی شکر گذاری جس کیتی انکاری!
بعد ایماناں وڈی نعمت ایہو رب دی آئی
تاں ہی کہندے جس نے شوقوں بھیجیا پڑھ اک واری
جتنا بھی کوئی پاک نبی تے پیا درود پونچاوے
جو دربار نبیؐ دے اندر اپنی عزت چاہے
خود پیغمبرؐ نے فرمایا ذکر حدیثوں آیا
اس تے رب دی رحمت نازل ہوندی ہے دس واری
دس برائیاں اس دے نامیوں اللہ پاک مٹاوے
ہور حدیث اک ابوہریریوں ابوالحسن لیایا
بھیجے اوسے وقت فرشتہ رب دی ذات نیاری
رہندے پاک نبیؐ دے اوتے پل تھیں پہلے آوے
یعنی اوس اک وار تساں تے بھیجیا الفت پاروں
یا صاحب اوہ مرد فلانا جمیاں گھر فلانے!
سن کر حضرت اس دی بابت بے حد خوشی مناون

تاں جے کابل مومن تھیون شان بلند تہاندا
سمجھو رب دی نعمت پاروں اوہ مڑ کجھ نہیں لیندا
رحمت دا دروازہ کھلا اوس نے بند کرایا
تے توحیدوں بھی اقراری ایہو ورد پکاوے
سمجھو اس نے کجھ نہ کھٹیا اجیں وقت وہایا
زہد عبادت تقوے اوس دا آوے کسے نہ کاری
جس نے اس دی قدر نہ کیتی اوسنوں نفع نہ کائی
دو جگ دے انعام اس تائیں بخشے اللہ باری!
اتنا ہی اوہ مولا کولوں قرب حضوری پاوے
پڑھے درود نبی سرور تے دور ہوون سبھ پھاہے
جس اک وار محبت پاروں پڑھ درود سنایا
نالے دور کرے برائیاں دس اوہدیاں رب باری
تے دس درجے جنت اندر اس دے ہور ودھاوے
جاں کسے مومن پاک نبیؐ تے پڑھ درود اپڑایا
لیاوے خبر نبیؐ ول جیہڑا اس دی بابت ساری
عرض کرے اک بندہ صاحب عمل درود کماوے
ورد درود شریف مبارک اپنے نیک دہاڑوں
عورت مرد ہووے خواہ بھانویں دسے پتے نشانے
نالے دیہن سنیہا مڑکے الفت بھتیں فرماون

بَلِّغْهُ عَنِّیْ عَشْرًا ط
پہنچاؤ اوسنوں میری طرفوں دس نیکیاں ہور

نیکیاں دس پونچاؤ اس تائیں میری طرفوں جا کے
نالے میری طرفوں اوسنوں وچ پیغام سنانا
اک واری جس پاک نبیؐ حق شوقوں ورد کمایا
پاک نبیؐ نے بھی دس واری نظر کرم فرمائی

جو اک وار درود میرے تے پڑھیا اس نے آ کے
حق تیرے دس واری رحمت بھیجے نبیؐ ربانا
دس حصے رب رحمت والا اس تے مینہ برسایا
جیہڑی اک بھی کافی آہی دور کرے رسوائی

روز حشر دے اسے پاروں نبیؐ رسول سو بارا
ہک واری بھی شوقوں جس نے اوبوں جیبھ ہلائی
تے جس نے دس واری کیتا ایہو ورد پیارا
جدوں فرشتہ پاک نبیؐ تھیں ایہ خوش خبر سنیندا
عرض کرے یا ربا سچیا سب کجھ معلم تینوں
لوڑ نہیں کجھ رہ گئی باقی جے کجھ عرض سناواں
میری طرفوں بھی دس نیکیاں بھیج اس بندے تائیں
میں قربان اک نیکی اوس دی سے رحمت دیاں باراں
جاں دس واری اللہ اوس تے نظر کرم فرماوے
ایہو ہی نہیں اس دے اوتے ختم نہیں ہو جاندی
سنو فرشتیو اس مومن نے جو ایہ ورد کمایا
ایہہ اوس دا اک تحفہ جیوں اوس بھیجیا الفت پاروں
جد کوئی پاک نبیؐ سرور تے آکھ درود سناوے
علیین مقام اندر ونجہ رکھنا اس دے تائیں
ہور روایت اسے پاروں راوی ذکر لیاوے
اک اک ملک نورانی پیدا اک اک حرفوں ہووے
ہر سر وچہ مڑ منہ تن سو سٹھ قدرت کنوں بتاون
ویکھو قدرت رب دی ہر اک بولی وکھری بولے
جو جو صفت کرن ایہ سبھو حق اوس مرد ربانے
گویا ایہہ سب اوس مومن دیاں نیکیاں وچہ شمارے
جس نے حضرتؐ اوتے پڑھیا بیٹھ درود اک واری
اے مومن کر نظر ذرا توں کتنا درجہ تیرا
اسے وانگ اک ہور حدیثوں پیغمبر فرماوے
پہلی چیز جو رب اپنے تھیں جنت منگ دا سوئی
وچہ درگاہے حق اوس دے وچہ جنت کرے دعائیں

مولا اگے اوس بندے دی کرے شفاعت یارا
اوس بھی سبھو نال انہاں دے جنت ملے رہائی
کیوں نہ اوہ مڑ جنت جاوے رب دا مرد سوہارا
تاں چل روضیوں وچہ درگاہے رب دی حاضر تھیندا
جو کجھ اوس دی بابت کہیا اوس پیارے مینوں
کی فرمان تساڈا تے میں ہن کس پاسے جانواں
جیں پیغمبر بھیجیاں انجیں کہے خداوند سائیں
اگ دوزخ دی اثر نہ کردی ٹھنڈیاں تھیون ناراں
کیوں نہ محشر نوں اوہ بندہ عالی درجہ پاوے
حکم فرشتیاں نوں اس بابت رب دی ذات سناندی
یعنی اس اک وار نبیؐ تے آکھ درود سنایا
انجیں رکھو نال حفاظت عزت ادب پیاروں
رکھو عزت نال فرشتیو رب سچا فرماوے
بنے ذخیرہ مومن کارن محشر روز تداہیں!
جتنے حرف درود شریفوں مومن آکھ سناوے
تن سو سٹھ مڑ سر ہر اک دے قدرت نال کھلووے
تن سو سٹھ زبان ہر منہ وچہ رب دی صفت سناون
وکھو وکھ الفاظ انہاں دے ہر کوئی اپنی کھولے
جمع ذخیرہ کیتا جاندا کارن حشر میدانے
نے بریائیاں کٹیاں جاون پاوے نیک ستارے
اتنے درجے دیندا اوسنوں فضلوں اللہ باری
اک درود دل بل داتینوں کتنا شان ودھیرا
تن چیزاں دی بابت جیونکر اللہ کرم کماوے
جنت آپ بلاوے اوسنوں کشش اجیہی ہوئی
میرے چاہنے والے نوں رب میرے وچہ لیائیں

وستے رستے میرے اندر سکھ آرام ہنڈاوے
دوجی چیز جے دوزخ کولوں جاں کوئی منگے رہائی
یارب سایاں میرے کولوں اس دی جان بچائیں
تریجی چیز فرشتہ نوری رب دا خاص حضوری
جاں کوئی مومن پاک نبیؐ تے پڑھے درود پیارا
اسے ویلے پاک نبیؐ نوں اوہ ونج خبر سناوے
یعنی ہر اک مومن جو کوئی پڑھے درود کداہیں
ہر اک سندا پاک نبیؐ نوں علم اوس دم ہو جاندا
اسے طرح اک ہور حدیثوں راوی ذکر لیاوے
حضرت کہیا جو کوئی ہیں تے پڑھے درود اک واری
تے جس نے دس واری پڑھیا شوق محبت پاروں
تے جس مومن نے سو واری آکھ درود سنایا
دہ سو وار نبیؐ تے جو کوئی پڑھ درود پہنچاوے
انجیں ہور ثواب فضائل ایس درودوں آئے
میں قربان رسول اللہ تھیں جانواں لکھ لکھ واری

جو اوس زندگی وچ دکھ ڈٹھا اوددوں خلاصی پاوے
دوزخ کبھی تد کیہے ایہو ہی اس دے حق وچ بھائی
میرے دکھ تکلیفوں اوسنوں دور ہمیش رکھائیں
روضے پاک نبیؐ تے جیہڑا حاضر سدا حضوری
مرد ہووے یا عورت کوئی نیکوکار سوہارا!
شخص فلانا بیا تساں تے پڑھ درود پہنچاوے
دیوے خبر نبیؐ نوں جا کے اوہا ملک تداہیں
شخص فلاناں جگہ فلانیوں ہے صلوات پہنچاندا
اللہ پاک اساڈی خاطر ایہہ وعدہ فرماوے
نازل ہوون رب ولوں یاں اس تے صلواتاں دس واری
اک سو واری رحمت اترے اوس اوتے سرکاروں
دہ سو واری فضل خدا نے اوس اوتے فرمایا
دوزخ تھیں کوئی دکھ نہ اوسنوں پیغمبر فرماوے
کی کی دساں صفت خدا نے ایہہ انعام دلائے
جس دل حب ذرا بھی اوہ بھی پا گیا درجہ بھاری

اسے طرح اک ہور روایت حضرت علیؓ لیاوے
جویں پیغمبر سرور عالم واضح کر سمجھاوے

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

حضرت علی تھیں روایت ہے جے راضی ہووے اللہ تعالے اوس تھیں فرمایا رسول اللہ نے تے درود تے سلام ہووے اپر اس دے

صَلَوَاتُ اللهِ بِعَدَدِ مَلٰٓئِكَتِهٖ وَرُسُلِهٖ وَاَحِبَّآئِهٖ

رحمتاں اللہ دیاں جتنے فرشتے ہیں اوس دے تے رسول ہیں اوس دے تے دوست ہیں اوس دے

وَجَمِيْعِ خَلْقِهٖ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ

تے تمام خلقت اوس دی دے اوپر محمد دے تے اوپر آل محمد دے

رَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهٗ۔

تے رحمتاں اللہ دیاں تے برکتاں اوس دیاں ؛

ایہ درود جمعے دے روزے جس پڑھیا سوواری
بڑا ثواب اوہدے حق اندر پیغمبرؐ فرماندا
ہور بھی اس دا درجہ دسیا پیغمبر نے بھائی
ایہ بھی پیغمبر دے کولوں مسئلہ سنیا جاوے
ایہ بھی صاف حدیثوں ڈٹھا حضرت علی الائیا
جاں کوئی باہجھ درود پونچایاں عرض حضور سناوے
نہ کوئی اوتھے جاون والا رستہ ملے اوسائیں
ہاں جے اس تھیں پہلاں اوس نے عدد درود الایا
جاوے پہنچ دعا آسمانی وچہ درگاہ ربانی
پاک نبیؐ دا درجہ عالی تے مقبول حضوری
وقت دعا کرن دے جس نے آکھ درود سنایا
ہر مشکل دی حل اسے تھیں ہوندی فضل الاہوں
انجیں ہور روایت جیویں حضرت علیؓ لیاوے
روز حشر اوس حاصل ہووے اتنا نور ربانا
حضرت انسؓ بھی اسے وانگوں ذکر حدیث سناندا
نال محبت پڑھے صلواتاں جے کوئی دوسو واری
دوسو نیکی حق اوس دے وچہ فضلوں درج کچیوے
روز جمعے دے سوواری جس آکھ درود سنایا
اک سو حاجت پوری ہووے اس دی فضل جنابوں
جاں کوئی پڑھے درود اساں نے پیغمبر فرماوے
سن کے اوس تھیں کول اساں دے اوہ فوراً آجاندا
گویا اوہ اک تحفہ اوس دا ساڈے کول لیاوے
مڑ اوہ ساڈے دفتر دے وچہ درج اوس دم ہوجاندا

نال خلوص محبت دل دی دسی ادا پیاری!
نال برابر خلقت ساری جویں سلام الاندا
نال اصحاباں روز حشر دے اس دا ساتھ ہویا ئی
جنت اندر آپ پیغمبر پھڑ باہوں پکڑ پونچاوے
باہجھ درودوں کسے دعا دا اوتھے کجھ نہ پایا
خالق دی درگاہ تک اوسنوں کوئی نہ مول پونچاوے
اگے پچھے رہن آوارہ پھر دیاں سب دعائیں
نال محبت پاک نبیؐ دا حیلہ وچہ لیایا
ہو جاوے مقبول اوسے دم تے تھیوے ارزانی
جنہاں ڈھونڈھ لیا ایہ حیلہ پونچے اوہ حضوری
اوسے اپنا مقصد پایا دل دا روگ ونجایا
مومن فیض لیندا کر حاصل سبھو اوس درگاہوں
روز جمعے دے جو سوواری ورد درود پکارے
سب دنیا وچہ ونڈے مڑ بھی اوس دا اوہا ہیمانا
نبیؐ کہیا جو روز جمعے دے میں صلوات پونچاندا
اللہ سنے فرشتیاں اوس تے کرم دا کرم غفاری
تے جنت وچہ دہ سو درجہ ہور زیادہ دھیوے
انجیں رات جمعے دی اوس نے ایہو عمل کمایا
نالے جان چھٹے ونجہ اس دی قہر تے دکھ عذابوں
اک فرشتہ نوری اوس دے سر اوتے آجاوے
سب اوراد وظائف اوس دے آسانوں اپڑاندا
جیہڑا رب دے فضل کرم تھیں آمنظوری پاوے
نالے بھیجن والے دا سب پتہ بھی لکھیا جاندا

شخص فلاناں نام فلاناں بیت فلانے سندا
وقت فلانے پڑھے صلواتاں ایسا صالحہ بندا

حشر تلک ایہہ چھٹا اوس دا رہسی کول اساندے
جیوں جیوں کسے صلوتاں پڑھیاں ہویں دسیاں جاسن
اے مومن کر غور ذرا توں سوہنا نبیؐ پیارا
ہک واری بھی نال محبت جو صلوات پونچاندا
ہک دن حضرت عمرؓ سوہارا خدمت اندر آوے
یا صاحب جد امتی کوئی عرض درود سناندا
کیا اس تحفے بدلے حضرت تسیں بھی کجھ دلاسو
سن کر پیارا سخن عمرؓ دا جو اوہ آکھ سناوے

وقت آئیاں درگاہ ربانی آوسی کم تنہاندے
تیویں عمل انہاں دے فضلوں اپنے رنگ وکھاسن
کتنا درد امت دا اوسنوں فکر ایہو دل بھاندا
اوس اوتے بھی رحمت والا رحم کرم فرماندا
ادبوں عرض سوال ایہ اپنا پیش حضور سناوے
سمجھو اوہ اک تحفہ اپنا خدمت وچ اپڑاندا
بے آسے کمزور دلے تے نظر کرم فرماسو
نال محبت اس دے تائیں پیغمبرؐ فرماوے

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ یَا عُمَرُ اَلصَّلٰوۃُ

فرمایا رسول اللہ دے نے رحمت بھیجی اللہ نے اوپر اس دے تے سلامتی اے عمر درود

مِنْ اُمَّتِیْ تُحْفَۃٌ لِّیْ وَتُحْفَۃٌ لِاُمَّتِیْ مِنِّیْ غَدًا فِی الْجَنَّۃِ۔

میری امت دا تحفہ ہے واسطے میرے تے تحفہ ہے واسطے امت میری دے میرے تھیں کل وچ بہشت دے

کہیا جناب رسول اللہ نے سن کر بات عمرؓ دی
امت دلوں دنیا وچ ایہہ تحفہ خاص اسانوں
دنیا وچ درود نبیؐ تے جس نے آکھ سنایا
واہ سبحان اللہ کیا درجہ پڑھن درود جو پیارے
حضرت انس کہے دو مومن جاں آپس وچ ملدے
پڑھ کے فیر درود مبارک نکھڑ ٹُرن اٹھاؤں
ایسا ذکر پاکیزہ جیہڑا رب نوں بہت پیارا
اے مومن ایہہ ورد پاکیزہ رکھ ہمیشہ جاری
جنہاں لوکاں ہر ویلے دا ایہو ورد بنایا
انہاں لوکاں رحمت رب دی ہر دم نازل ہوئی
ہر تھاں عزت قرب انہانوں حاصل شام صباحیں

تحفہ پاک درود جو امت میں کارن نت پڑھدی
تحفہ ساڈا جنت ہوسی محشر روز تنہاں نوں
اگے اوسنوں جنت والا رب انعام ملایا
ایتھے اوتھے دوہیں جہانی فضل انہاں تے بھارے
کہن علیک سلیک پیار ول گڈھ کینے سبھ دل دے
بخشے جاہن گناہ انہاں دے پاون فضل الٰہوں
جس دے پڑھیاں گندہ ناواں صاف ہوجاوے سارا
مت اسے تھیں دو جگ سندی پانویں برخورداری
پڑھیا پیا درود مبارک دلوں نہ کدی بھلایا
تے انہانوں دو جگ اندر خطرہ خوف نہ کوئی
ہر حالت وچ راضی دسے انہاں تے رب سائیں

دنیا اوتے نوری چہرے تابع لوک ہزاراں — رزق خداکوں کمی نہ کوئی ہر دم عیش بہاراں

جس شے نوں اوہ ہتھ لگاون کئی حصے ودھ جاوے — تے جت وَل اوہ نظر اٹھاون ہوری رنگ وکھاوے

مٹی نوں جے ہتھ لگاون اوہ سونا بن جاندی! — مولاکولوں جو شے منگن دیر نہ رکیتی جاندی

ہر شے ہر دم طبع موافق پیش کرے رب باری — سکھ آرام ہمیشہ حاصل ہووے نہ کدی بیزاری

ایہہ انعام انہاں نوں جنہاں مولا نال لگائی — نالے سچی حب نبی دی لوں لوں وچہ سمائی

جے اس تھیں دل کوڑا موہرا تاں مڑ گھپ اندھیرا — دو جگ پھرے دیوانہ جھلا کتے نہ ملے بسیرا

جنہاں دے دل حب انہاں نوں دو جگ دی روشنائی — وانگ نبی دے ہر اک تائیں پھر دے نال لگائی

حکایت خود بیتی

صاحبا سچیا جو تدھ بھاوے اوہا ہی ہو جاوے — کیا مجال بندے دی اوتھے گل کجھ ہور الاوے

تیرا بھانا مدتاں ہوئیاں اسے طور گرانی — کوئی شے سستی نظر نہ آوے ہر دم ایہو حیرانی

بھانویں تو ہیں رازق ہر دا جو کوئی جمیا جایا — پر کیتے بن کسے کدے بھی نہیں لقمہ منہ پایا

رات دنے خصمانے کر دیاں ہاریاں وچہ وہاوے — تاں جا کے کوئی شاماں ویلے ہک لقمہ منہ پاوے

جے کوئی آکھے ستیاں بیٹھیاں منہ پے جائے گراہی — ایہ گل بہت اوکھیری الجیں وادھے دی گمراہی

جد تک ہتھ تے پیر نہ ہلن بھی منہ کجھ نہ بولے — قسم خدا دی کجھ نہیں لبھدا سے واری ایہ تولے

بڑا غفور رحیم خداوند دل دیاں سبھو جانے — بھی ہر اک دا رازق مالک جو شے وچہ زمانے

نہیں دیندا اوہ ویلیاں تائیں ناں ہی پچھ بلاندا — ہاں جو چلے طریق اوہدے تے اوہ مڑ کجھ لیجاندا

دو تن سالاں دی ایہ بیتی جو میں نال وہائی — شروع چیتر دا موسم آہا رزقوں ہوئی صفائی

وڈیاں وڈیاں زمیاں والے بہت جنہاندے دانے — اوہ بھی متھے تے ہتھ دھر بیٹھے پھر دے حال ڈولانے

رب دا کرنا رات اندھیری بدل جھکھیا ہویا — گلیاں وچہ کوئی راہ نہ لبھے تے نہ ٹبہ ٹویا

وقت عشاء دا تے میں ٹریا کراں نماز ادائی — ڈٹھا باہر نکل اندھیرا دسے چیز نہ کائی

گھر دی ڈیوڈھی دا دروازہ اوہ بھی نظر نہ آوے — تے مڑ اگوں مسجد جانا رستہ کون وکھاوے

اکبو تو چل مدینے رستے کا پوچھنا کیا!
الفت حبیب حق کی خود ہی بتا رہی ہے

پر جد شوق ہووے دل اندر لوں لوں وچہ سمانا — بھانویں کھیا اندھیرا ہووے وچہ زمین اسماناں

اس کارن روشنائی سبھو رستے صاف دسیون
ہر اک دکھی وہری انہاں سو کھی نظری آوے
ایتھے بھی کجھ لگن اوہاہی دھکے ٹھوکراں کھاندا
جس دم مسجد دے وچ پہتا شکر کیتا رب باری
کی ویکھاں میں مسجد اندر دیوے دی روشنائی
بیٹھے ترن پٹھان مسیتی ہنگ تے زیرے والے
چیز کسے دی ہوش نہ انہاں ہک روٹی دا ساہا
رات اندھیری بدلاں گھیری کجھ سردی دا پھیرا
میں ہک انجیں عادت پارول وڑیا وچ مسیتی
اللہ اکبر کہیا ہی موں ہوں گن آوازا آوے
جاں ایہ بات پٹھاناں دے موہوں گن میر لوچہ آئی
ایس خیالوں ایس سمے وچ ہمت ٹکڑا مل جاوے
خیر القصہ میں جد آیا اسے نیت پارول
لے آندا چک مسجد اندر ڈٹھا انہاں پٹھاناں
آکھن بھلا ہووے اج سانوں ایہ امید نہ آہی
اوس دم ایہ مضمون اچانک یاد مینوں آجاوے

سکے پیریں وگدے دریا ندیاں تے وچ تھیون
اکو وصل سجن دا منگن اسے وچ دہارے
ڈھیندا ڈگدا ٹوہندا ٹوہندا مسجد پونچ ہی جاندا
تے کر وضو داخل ہویا اندر نوں میں واری
اسے پنڈ دا ہک نمازی نظر نہ آیا کائی
بھکھ عذابوں گھیرے ہوئے عاجز تے بے حالے
اسے خیال جھمیلے اندر یاد نہ کوئی پاسا
اس حالت وچ مسجد آوے دسو مومن کیہڑا
وضو کر کے نال شتابی جا نمازیں نیتی!
یارب ہے کوئی جو اج سانوں روٹی آن کھواوے
سن دیاں ساتھ نمازیں چھڈ کے گھر ول کر لئی دہائی
تے ایہ مشکل حل ہو جاوے مولا کرم کماوے
مل گیا کافی کھانا مینوں خالق دی سرکاروں
شکر کیتو نے متھ ودہا کے میتھوں لیندے کھانا
لبھے گا کوئی کھاون جوگا فضلوں ذات الٰہی
جیوں کر نبی خدا دا پیالے کھلے لفظ الاوے

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ مَنْ اَطْعَمَ جَائِعًا اَوْ سَقٰی

فرمایا رسول خدا دے بھیجیا درود اللہ نے اوپر اس دے تے سلامتی جس نے کھلایا کسے بھکھے نوں یا پلایا پانی

عَطْشَانًا اَوْ کَسَا عُرْیَانًا فَجَزَائُہٗ عِنْدَ اللّٰہِ الْغُفْرَانُ اَلْغُفْرَانُ اَلْغُفْرَانُ

کسے تریہائے نوں یا پہنایا کپڑا کسے ننگے نوں پس بدلہ اس دا ہے نزدیک اللہ دے بخشش. بخشش. بخشش

ساڈے وہم خیال نکمے ناقص کار نروائی
ساڈی عقل سیانت اپنی اپنے کارے یارے
کھوں لکھ بناندا اوہا لگے درد مٹاندا

اوہ بھی اصلوں بہت پریرے غور کیتا جد کائی
تے مولا گھر اپنے لیکھے کون اوتھے دم مارے
مجوراں بے آسیاں دے ول اوہا ٹھنڈاں پاندا

جتھے گھاہ پرانے آہے آس جیون دی چکی
اوتھے اس دی نظر کرم تھیں گھڑی مبارک ڈھکی

غم الم ختم سب ہوئے سکھ دیاں گھڑیاں آیاں
اوہا دکھ تھیں روندے ہس دے رحمت جھڑیاں لایاں

عمل مومن دا تھوڑا بھانویں جاں اوہ کرم کماندا
اک بھکھے نوں روٹی بدلے بہت انعام دلاندا

حضرت کہیا بھکھے نوں جس روٹی ونجہ کھلائی
یا تریہائے نوں دے پانی اوہدی پیاس بجھائی

یا کسے ننگے بدن دوالے کپڑا کسے لوایا
بدلہ اوس دا اللہ دے گھر بخشش آیا

ہک نگاہوں اللہ اوس دے بخشے عیب تمامی
ایتھے اوتھے اوس دے اوتے رحمت ذات گرامی

ویکھن وچہ ایہہ عمل انجیں ہی سادہ کارروائی
اے پر اللہ دی درگاہے وڈا عمل ایہائی

جو کوئی مومن کسے مومن دی مدد معمولی کردا
اوہ بھی ہے مقبول سوہارا خاص اللہ اکبر دا

بلکہ ہر کم دے وچہ اس دی کردا مدد الٰہی
ہر دکھوں تکلیفوں اس دی دور کرے کوتاہی

جیہڑے انجیں ہی کجھ سمجھے عمل اعمال اساں نے
اوہا وڈیاں شاناں والے رب سچے دے بھانے

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ مَنْ قَضٰی حَاجَۃً لِاَخِیْہِ

فرمایا رسول اللہ دے نے بھیجی رحمت اللہ نے اوپر اوس دے جو کوئی پوری کردا ہے حاجت

الْمُسْلِمِ قَضَی اللّٰہُ لَہٗ سَبْعِیْنَ حَاجَۃً مِّنْ حَوَائِجِ الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَۃِ

واسطے بھائی اپنے مسلمان دے پوریاں کردا ہے اللہ واسطے اوس دے ستر حاجتاں

سُن فرمایا پیغمبر جیونکر ابن مسعودؓ لیا وے
مومن ہوکے مومن دی جو دل دی آن مناوے

ستر حاجتاں اوہدیاں مولا پوریاں کر دکھلاندا
دو جگ دے وچہ اس دے اوتے رحم کرم فرماندا

اتنا درجہ مومن تائیں رب عطا فرمایا
جو کوئی کم آجاوے اوس دے اس تے فضل سوایا

بے شک مومن ہر انعاموں پورا حصہ پاندا
پر جے نال خدا دے لاوے فرق نہ کجھ رہ جاندا

اک اللہ دا قایل ہوکے مڑ غیراں ول جاوے
قسم خدا دی وڈا منکر کوئی مراد نہ پاوے

جنہاں لوکاں نال خدا دے دل تھیں لائی ہوئی
ہر حالت وچہ ایہو لیکھا دوجی سار نہ کوئی

ہر اک مومن بھائی دے مڑ ایہو ہی کم آون
ایہو فخر ایمان جتاون انجیں وقت نہ ہاون

مختصر ذکر حضرت ابا بکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ

حضرت ابا بکرؓ اصحابی رب نبی دے پیارے
تن من دھن قربان اسے تے پا گئے شان نیارے

امت وچوں سب تھیں وڈا درجہ ابابکرؓ دا
ہر اک عمل انہاں دا رب نوں لگدا بہت پیارا
انہاں اوتے ہر ہر ویلے رحمت بخشش باراں
ابابکر دی حب جس دل وچ اوہ محبوب ربانا
دنیا وچ مقبول اوہا ہی اگے کمی نہ کائی
تے جو لوکی دشمن اس دے ناحق دیر کماندے
دنیا وچ رسوائی اگے اوہا ہی اوہ جانن
میں قربان جاواں ایہو اسے رب دا خاص پیارا
جدوں پیغمبر سرور عالم دنیا چھوڑ سدھانا
ٹٹ گئے مان تراں دلاں دے ختم ہوئی رشنائی
خالی ہویا مصلے دے کون ایہ جگہ سنبھالے
عالی ذات رسول اللہ دی عالی اوہدا ٹکاناں
اوس دم سبھناں ابابکرؓ تے اپنی نظر دوڑائی
شان وقار محمدی تائیں ایہو سنبھالن والا
ایہو خاص حضوری رب دا تے مقبول دلارا
اس دی مثل نہ دنیا اوتے ہور صحابی کوئی
باہجھ دلیلوں قالوں قیلوں ایہو ایمان لیایا
القصہ ایہہ عاشق صادق پاک نبیؐ ہر ور دا
ایہو دین نبیؐ دی کرسی ٹھیک طرح رکھوالی
آخر ایس مصلے اوتے ابوبکرؓ آجاندے
دین اسلام سکھاون لوکاں اوسے شوق پیار دل
درجہ شان خلافت پاکے اچھی طرح نبھایا
جنہاں لوکاں دین وچالے اوس دم رخنے ڈالے
ہر اک پاسے امن سلامت کار خلافت جاری
ٹیکس جزیئے پورے پورے سبھناں اوتے لائے

بعد نبیؐ دے سب تھیں پیارا ایہو رب اکبر دا
اونہاں کارن کھلا رہندا رحمت دا در سارا
انہاں دے سنگ ساتھی ناہیں کھاندے کدھرے ماراں
دوست خاص رسول اللہ دا جنت اوس ٹکانا
ہر تھاں عزت عظمت پوری تاریخ سب خلقائی
اونہاں بابت کی گل کرنی خاک سر اپنے پاندے
کی کجھ قبر عذاب انہاں تے کی کجھ تنگیاں آنن
اسے حق کہ منیاں رب نوں نالے نبیؐ سہارا
پا گیا قہر اندہیر غبارا حال ہویا نتواناں!
راہ نجات نہ لبھے کوئی حال خراب ہویائی
ہر کوئی ایہو سوچاں سوچے اسے فکر وچالے
ایسا ہی مڑ ہووے جیہڑا کرے ایہ دور جھورانا
ایہو ہی اس لائق جاتا نائب نبیؐ خدائی
ایہو دینی سب مسائل سرے لگاون والا
بعد نبیؐ دے دنیا اوتے ایہو رب دا پیارا
سب تھیں پہلاں چھک نبیؐ دی اسے دے دل ہوئی
ہر شے حاضر کیتی شوقوں جاں کوئی ویلا آیا
ایہو سچا خادم جاپے اوس ویلے اوس در دا
اسے تھیں پھل پھل لے اوسی دین نبیؐ دی ڈالی
اجڑی اکھڑی محفل تائیں مڑ کر آن سہاندے
اوسے طور اشاعت ہوئی نیڑے دور دیار دل
نالے دین رسول اللہ دا ہر تھاں نوں چمکایا
انہاں دے حل کیتے مسئلے کھولے سبھ گنڈھاں لے
وڈے وڈے لوک نوائے کر دے تابعداری
ہور طریق حکومت والے سکے سب چلائے

شاہی درجہ حاصل ہویا ابوبکرؓ دے تائیں
ایہہ حالت تک ہر کوئی بندہ ادلوں سیس نواوے
اسے حالوں اک دہاڑے لڑکی اِک سیانی
کہندی ابوبکر نے ہے ہن شان خلافت پائی
ہن کی اوس دل قدر اساڈی کی اوہ سانوں جانے
اگے ایس محلے ساڈے اوہا ہی اک آہا
گانواں مجھاں چو کے دیندا سوڈے ہٹیوں آنے
ایہو گلاں کردی آہی ابوبکرؓ آجاون !
تاں کہہ فکر پیاری بیٹی ناں غم دِل نوں لائیں
یاد نہیں فرمان نبیؐ دا رہ گیا بیٹی تینوں

شاہاں وانگ ہویاں سبھ باتاں ایہو طرز ادائیں
کہرے نہ کوئی کلام زیادہ جو کوئی در تے آوے
رہے گوانڈھ جو ابوبکر دے کردی بات زبانی
بن گیا ہے اوہ وڈا بندہ صاحب ہنر صفائی
ہن تے اوہناں ہور ہی پے گئے شاہی کم نبھانے
ہر اک دے کم آون والا چنگا نیک نباہا
ہور بتیرے لیکھے پتر اوس بن کوئی نہ جانے
سن کر اوس دی دل دی اگوں الفت تھیں فرمایا
ہاں میں ہن بھی اوہا ابوبکر خدمت گار تسائیں
جویں رسول اللہ فرمایا پاک زبانوں مینوں

مَنْ كَانَ فِىْ عَوْنِ اَخِيْهِ كَانَ اللّٰهُ فِىْ عَوْنِهٖ

جو آدمی ہے وچہ مدد بھائی اپنے دے ہے اللہ وچہ مدد اسی دی دے

جو مومن مومن بھائی دی رہندا مدد وچالے
کار خلافت کم علیحدہ قومی ذمہ داری
باقی ایہہ کم ہور تے اوہ کم ہور علیحدہ جانی
توں بھی فکر نہ کر کجھ بیٹی جتنے کم تساں دے
انہاں لوکاں دِل وچہ اپنے ایہو بھائی ہوئی
اس دے کیتے باہجہ نہ کوئی سکھ آرام اسانوں
اوہ ہر سخن نبی دے اوتے تن من لائے ہوتے
امر نماز ضرور ضروری وچہ اسلام لیائے
مسلماناں دے وچہ ایہو خاص اسلام نشانی
ایہ بھی خاص انعام ربانا کارن مسلماناں
گل معمولی دور رکعتاں سنتاں وقت فجر دے

اللہ اوس دے دوہیں جہانیں کٹے درد کشالے
اپنے وقت نبھانا وسنوں ہے ایہہ منصب بھاری
اپنے اپنے ویلے اوتے جیونکر امر ربانی
ان شاء اللہ کرسیاں اونہیں جویں نبھا ہے جاندے
جو اقوال رسول اللہ دے اس وچہ شک نہ کوئی
تے نہ حصہ بجزہ باقی ہر گز نعوذ ایماناں !
چھوڑ تمامی دُنیا داری اس در آن کھلوتے
جد تک دا نماز نہ تاں تک مومن کہیا نہ جائے
جے کر اس وچہ سستی ہووے مڑ کی مسلمانی
وڈے گناہاں ملے معافی جس ایہ عمل دکھانا
قبل نمازوں بہت ضروری آپ نبیؐ جیول کردے

عَنْ اِبْنِ مَسْعُوْدٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

ابن مسعود تھیں روایت ہے فرمایا رسول اللہ دے نے رحمت بھیجے اوپر اس دے

وَسَلَّمَ مَنْ صَلّٰى سُنَّةَ الْفَجْرِ فِيْ بَيْتِهٖ وُسِعَ لَهٗ رِزْقُهٗ وَيُدْفَعُ

تے سلامتی　جو کوئی پڑھے دو رکعت نماز　سنت فجر　وچ گھر اپنے دے　فراخ ہو جاندا ئے واسطے اس دے رزق اس دا تے

الْمُنَازَعَةُ بَيْنَهٗ وَبَيْنَ اَهْلِهٖ وَيُخْتَمُ لَهٗ بِالْاِيْمَانِ (رواه

ہٹائے جاندے نے جھگڑے درمیان اس دے تے درمیان گھر والی اس دی دے تے خاتمہ کرے گا اس دا نال ایمان دے

بن مسعود رسول اللہ تھیں ذکر حدیث لیاوے　　دو رکعت فجر دیاں سنتاں گھر جو کوئی پڑھ آوے

سن مومن ایہ عمل معمولی خرچ نہ اس تے کائی　　ہر تک اس دے بدلے کتنی رحمت ذات خدائی

رزق فراخ ہو جاوے اوس دا تنگیاں دور ہو جاون　　ہر اک طرح آرام آسایش سوہنے وقت وہاون

ہور اک اس دی برکت وڈی کرم خدا فرماندا　　میاں بیوی دے وچ کوئی جھگڑا نہیں رہ جاندا

پیار محبت دوہاں اندر بے حد ا ہو جاوے　　اک دوجے نوں تک تک ہر کوئی من اپنا پرچاوے

اک دی گل دوئے دے اوگے انجہ وی اثر کریندی　　جیوں جادو دا اثر ہو جاوے ول ول پئی مریندی

رحمت بکے ۔ ایہو وڈی جو اتفاق دوہاں دا　　گھر وچ صبح دو پڑھے رکعتاں فیر مسیتی جاندا

لوک مخالف اس دے ۔ تے لکھاں کرن اشالے　　ایپر مولا دے گھر اس دے لکھے درجے بھالے

ایہو ہی نہیں ایتھے ہی سب ختم انعام ہو جاون　　بلکہ ہور انعام اک وڈا اس تھیں ودھ بتاون

خاتمہ نال ایمان دے ہوسی باعزت ہو جاوے　　گویا ایس عملوں دو جگ دے سبھ مراتب پاوے

چند مسائل بابت سنت الفجر

دو رکعت فجر دیاں سنتاں بہت ضروری آیاں　　سخت تاکید نبیؐ نے کیتی پڑھیاں اتے پڑھایاں

فرض نمازوں پہلے حکم سنتاں کرو ادائی　　فیر جماعت دے سنگ ہو کے فرض پڑھو سبھ بھائی

ہاں جے ایسے ویلے آئیو تسیں مسیتی سارے　　کھلی جماعت ہوئی آہی پڑھن نماز سوہارے

اس ویلے دی بابت تینوں سن میں کھول سنائیں
جیونکر شرح وقائے لکھیا کر کے غور الفائیں

يَتْرُكُ سُنَّةَ الْفَجْرِ وَيَقْتَدِيْ مَنْ لَّا يُدْرِكُ الْفَرْضَ

چھوڑ دیوے سنتاں فجر دیاں تے جماعت نوں مل جاوے　اوہ شخص　جو نہیں　پا سکدا　فرض نماز نوں

سنتاں فجر دیاں چھڈ جھبدے فرضاں وچ رل جاوے　　ہک رکعت دی بھی ہوندیاں جیرادا کہہ آوے
فتح القدیر تے شارح منیہ ہور رعایت لیاون　　رل جاون جے نال تشہد سنتاں پڑھ کے آون

اِنَّ مُدْرِكَ التَّشَهُّدِ اَيْضًا لَا يَتْرُكُهَا (فتح القدیر)

بے شک تشہد نوں ملنے والا بھی سنتاں نہ چھڈے۔

سنتاں پڑھنیاں جائز تاں ہی جیکر ایہہ بن آوے　　شامل نال جماعت ہو کے اجر ثواب اٹھاوے
تے جے سنتاں پڑھ کے ناں ہی اجر جماعت پانا　　اوس وم بہتر چھڈ کے سنتاں فرضاں سنگ رل جانا

اِنْ لَّمْ يُصَلِّ سُنَّةَ الْفَجْرِ وَ شَرَعَ الْاِمَامُ الْفَرْضَ

تے جیکر نہیں ادا کیتیاں اوس نے سنتاں فجر دیاں تے شروع ہو گیا اسنے امام فرضاں نوں

مَعَ الْجَمَاعَةِ فَاِنْ كَانَ فِيْ ظَنِّهٖ اِنَّهٗ اِنْ اَدَّى السُّنَّةَ

نال جماعت دے پس جیکر ہے وچ خیال اوس دے جے اوہ واقعی ادا کر لیوے گا سنتاں

لَا يُدْرِكُ جَمَاعَةَ الْفَرْضِ فَعَلَيْهِ اَنْ يَّتْرُكَ السُّنَّةَ

نہ پاوے گا جماعت فرضاں دی پس ضروری ہے واسطے اوس دے ایہہ جے چھڈ دیوے سنتاں

لِاَنَّ اَمْرَ الْجَمَاعَةِ مُهْتَمٌّ بِهٖ وَتَرْكُهَا اَقْبَحُ مِنْ تَرْكِ السُّنَّةِ (عمدۃ الرعایۃ ص ۲۱۲)

کیوں جے جماعت نال نماز ادا کرنا ضروری امر ہے تے چھڈنا اوس دا برائی ہے چھوڑنے سنتاں دے تھیں

مولینا عبدالحی لکھنوی وچہ عمدۃ الرعایہ　　لکھدا خوب حوالے دے کے حاشیہ شرح وقایہ
کہندا جے ادا نہیں کیتیاں سنتاں فجر الٹھائیں　　شروع امام ہو جاوے فرضاں نال جماعت تائیں
تے ایہہ کہے خیال جے میں ہن سنتاں نیت کھلویا　　فرضاں نال رلیساں یا نہ خیال ایہو دل ہویا
اوس دم امر ضروری اسنوں سنتاں نوں چھڈ دیوے　　کھلی جماعت فرضاں والی آن اوسے نوں لیوے
کیوں جے نال جماعت پڑھنا امر ضروری آیا　　سنتاں نوں چھڈ رلے جماعت اس وچہ اجر سوایا
ہاں جے اک رکعت تئیں جیکر اوہ رل جاوے　　پڑھ لیوے اوہ سنتاں تے مڑ فرضاں دے ول آوے
تے جے سنتاں فوت ہو جاون ہوئے فرض ادائی　　دن چڑھنے تھیں پہلے اوس دی قضا نہ لازم آئی
ابو حنیفہؒ تے ابو یوسفؒ دونویں ایہہ فرماون　　قبل زوال امام محمدؒ جائز آکھ سناون
تے جے فرض تے سنتاں دونویں قضا کوئی کر آوے　　قبل زوالوں ایہہ بھی دونویں پڑھ کے درجہ پاوے
بعض بزرگ زوالوں پچھے بھی جائز فرماون　　جویں حدیث رسول اللہ تھیں وچہ کتاباں لیاون
بعضیاں کہیا صرف فریضہ کرنا ادا ضروری　　سنتاں چھوڑ دیوے نہیں پڑھنیاں ہویاں ایہہ مجبوری

تے جو سنتاں نال ملاندے سنو بیان انہاندا ﴿ عمدة الرعایہ دا ﴾ جیوں عبدالحی لیاندا

لَمَّا فَاتَهُ الْفَجْرُ لَيْلَةَ التَّعْرِيْسِ هُوَ نُزُوْلُ اٰخِرِ
جدوں فوت ہوگئی آپ دی نماز فجر دی رات تعریس نوں اوہ اتارا سی آخر

اللَّيْلِ وَ قِصَّتُهُ اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَ سَلَّمَ
رات دا تے قصہ اوس دا ایہ ہے جے نبی رحمت اللہ دی اوپر اس دے تے آل اوسدی تے تے سلامتی

نَزَلَ مَعَ اَصْحَابِهٖ فِيْ بَعْضِ اَسْفَارِهٖ اٰخِرَ اللَّيْلِ وَ قَرَّرَ
اترے نال صحابہ اپنیاں دے وچ بعض سفر اپنے دے اخیر رات نوں تے

بَعْضَ اَصْحَابِهٖ لِيُخْبِرَهٗ بِطُلُوْعِ الصُّبْحِ وَ نَامَ هُوَ وَ
ٹھیرے تے مقرر کیتا آپ نے کجھ صحابہ نوں جے خبر دیہن صبح ہوون دی تے سوں گئے آپ

اَصْحَابُهٗ وَ غَلَبَ عَلٰى ذَالِكَ الصَّحَابِيِّ اَيْضًا النَّوْمُ فَنَامُوْا
تے اصحاب انہاں دے تے غالب ہوگئی اوپر انہاں صحابہ دے بھی نیندر

كُلُّهُمْ وَ لَمْ يَسْتَيْقِظُوْا لَمَّا اِنْجَرَ الشَّمْسُ فَارْتَحَلَ رَسُوْلُ
پس سوں گئے اوہ سارے تے نہ جاگے جس ویلے ظاہر ہویا سورج کوچ کیتا

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ مِنْ ذَالِكَ الْمَوْضِعِ وَ قَالَ
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے اوس جگہ تھیں تے

هٰذَا مَنْزِلٌ نَزَلَ فِيْهِ الشَّيْطَانُ وَ سَارَ غَيْرَ بَعِيْدٍ
آکھیا ایہ مقام ہے اتریا ہے وچ اس دے شیطان تے ہو گئے

ثُمَّ نَزَلَ وَ اَمَرَ الْمُؤَذِّنَ فَاَذَّنَ فَصَلّٰى هُوَ وَ اَصْحَابُهٗ
تھوڑے دور فیر اترے تے مقام کیتا تے حکم کیتا بانگ دینے والے نوں پس اوس نے بانگ دتی تے نماز

رَكْعَتَيِ السُّنَّةِ ثُمَّ صَلّٰى مَعَ الْجَمَاعَةِ الْفَرْضَ مَعَ جَهْرِ
پڑھی آپ نے تے دے صحابہ نے دو رکعت سنت فیر پڑھی نماز نال جماعت دے

الْقِرَاءَةِ اَخْرَجَ هٰذِهِ الْقِصَّةَ بِاَلْفَاظٍ مُتَقَارِبَةٍ مُسْلِمٌ
فرض نال بلند قرأت دے بیان کیتا اس قصے نوں نال لفظاں قریبیاں

وَ اَبُوْ دَاؤدَ وَ حَاكِمُ وَ النَّسَائِيُّ وَ الْبَزَّارُ وَ الطِّبْرَانِيُّ وَ الْبَيْهَقِيُّ وَ غَيْرُهُمْ
دے. مسلم ابوداؤد حاکم نسائی بزار طبرانی بیہقی تے علاوہ انہاں دے ہوراں نے بھی

(عمدہ ص ۱۴۸ الرعایہ)

رات تعریس اک دن کوئی لوکب محدث نامی
جس دے وچ ایہہ واقعہ ہویا نال رسول گرامی

پاک نبی ہک سفر وچ جاے نال اصحاباں یاراں
اُترے پچھلی راتیں آکے وچ اک جنگل باراں

تھکے ٹٹے سفروں آہے کیتا جد دن اتارا
ہوش نہ رہ گئی بات کسے دی ایسا حال آوارا

کجھ اصحاب مقررہ کیتے نبیؐ حبیب خدا نے
صبح ہوون دی خبر جو دیون صاحب ہوش سیانے

رب دی مرضی سبھناں اوتے نیندر غلبہ پایا
سوں گئے سنے پیغمبر سرور وقت اجیہا آیا

کوئی نہ جاگیا صبح ہویاں بھی جاگ کسے نہ آئی
لنگھ گیا وقت نماز صبح دا پتہ نہ لگا کائی

روشن ہویا سورج جس دم جاگ پیغمبر ویکھے
سخت حیرانی چھائی آکے عجب ہوئے آ لیکھے

آکھن ایہہ کی ہویا رتا ہے ایہہ جگہ شیطانی
تاں ہی نیندر دا ایسے غلبے پائی سرگردانی

حکم دتا ایتھوں چک لو ڈیرا ہو جاؤ ذرا پریرے
ایہہ نہیں ایسی جگہ جتھے اسیں لگائیے ڈیرے

سن اصحاباں حکم نبی دا فوراً ڈیرا چایا
تھوڑے فاصلے اوتے جاکے بسترا اپنا پایا

فیر اوتھے سب وضو کر دے حکم بانگی نوں ہوندا
جیہڑا بانگ الاذان کارن فوراً اٹھ کھلوندا

کہن اذان اوس حکم بموجب سُنتاں ہویاں ادائی
فیر رسول اللہ نے سبھناں آپ نماز پڑھائی

کیتی قضا نماز نبی نے بانگوں تے تکبیروں
نال جماعت جہر قرائت سجدے باتدبیروں

رل دے جل دے لفظیں اسنوں سبھ محدث لیاے
مسلم، ابوداؤد تے حاکم انجیں لکھدے آئے

نسائی بزار اتے طبرانی بیہقی نے بھی آندا
جیوں عمدۃ الرعایہ دے وچ واضح کیتا جاندا

قبل زوالوں ہوئی ادائی ایس نمازوں ساری
جس تھیں معلم ہووے قضا بھی پڑھ دا نبیؐ غفاری

قضا نماز صبح دی ہووے تے اوہ قبل زوالوں
پورے طور ادا ہو جاوے جیونکر پہلے حالوں

تے جے بعد زوالوں ہووے تاں ہن جیوں لکھ آیا
ابو حنیفہؒ ابو یوسفؒ نے جیونکر آکھ سُنایا

صرف فریضہ ادا ہو جاوے اسے وچ ادائی
سنت نفلاں وچ آجاندے لوڑ نہ رہندی کائی

وَمَنْ اَدْرَكَ رَكْعَةً مِّنْهُ صَلَّاهَا وَلَا يَقْضِيهَا

تے جو شخص پا لیوے اک رکعت نوں اس تھیں پڑھ لیوے دو رکعت سنت فجر تے قضا نہ کرے

شرح وقایہ اس مسئلے نوں انجہ بیان کریندا
جویں حدیثاں دے وچ آیا پتے تمامی دیندا

ہووے جماعت کھلوتی ہوئی فیر نمازی آوے
سمجھے اک رکعت ملسی اطمینان ہو جاوے

لیوے نیت اوہ سُنتاں باہر نال تسلی پوری
فارغ ہو کے ملے جماعت پاوے قرب حضوری

ہاں جے نہیں امید جے اوسنوں ہتھ تشہد آوے
سنتاں چھڈ کے نال جماعت اوسے دم رل جاوے

فیر جے چاہے بعد طلوع دے کرے ادا انہانوں
جدوں جماعت فرضاں والی مسجد وچہ کھلووے
وچہ طحاوی ابن عباسوں ذکر مبارک آیا

نہیں تاں اگوں مرضی اوس دی دساں فیر تسانوں
پچھوں آون والا وسوکیویں فارغ ہووے
عمدۃ الرعایہ دے وچہ جیونکر لکھیا پایا

وَالْاِعْتِمَادُ فِیْ هٰذَا الْبَابِ اٰثَارُ الصَّحَابَةِ فَقَدْ رَوَی
تے اس بارے وچہ صحابہ دے نشانات اوتے اعتبار ہے جو روایت کیتا جاندا اے

الطَّحَاوِیُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَّاَبِی الدَّرْدَاءِ وَغَیْرِهِمْ رَضِیَ
طحاوی تے ابن عباس تے ابی درداء تے علاوہ انہاں دے

اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ اِنَّهُمْ کَانُوْا یُصَلُّوْنَ السُّنَّةَ وَالْاِمَامُ
راضی ہووے اللہ تعالیٰ انہاں تھیں بیشک اوہ اصحاب آپ ادا کردے نماز سنت فجر دیاں دی

فِی الصَّلٰوةِ فِیْ نَاحِیَةٍ اَوْ خَلْفَ اُسْطُوَانَةٍ وَّظَاهِرُ
تے امام وچہ نماز جماعت دے وچہ کسے طرف دے یا پچھے اسطوانہ دے

الْحَدِیْثِ الْمَرْفُوْعِ الْمَنْعُ مِنَ التَّطَوُّعِ مُطْلَقًا اِذَا
تے ظاہرا حدیث روشن تے واضح ہے روک دی اے عام نوافل تھیں

اُقِیْمَتْ صَلٰوةُ الْفَجْرِ کَمَا بَسَطَهٗ فِی التَّعْلِیْقِ.
جس ویلے کھڑی ہووے نماز فجر دی جس طرح لکھیا انہاں نے تعلیقات وچہ

عالم تے فقہا لوکاں نے جیونکر آکھ سنایا
اوسے او تے دین نبی ﷺ دے فیصلے کیتے سارے
وچہ طحاوی بن مسعود رضؓ ابن عباسوںؓ نالے
ایہ لوکی جد مسجد اندر کھلی جماعت پاندے
یعنی دور دوراڈے ہو کے سنتاں کرن ادائی
باقی ہور نوافل دوجے ایہ نہ شرط انہاں دی
بعد نماز فجر دے جد تک دیہنہ نہ باہر آوے
فجر دیاں سنتاں دے ایہ کجھ آئے نظر حوالے

سبھ طریق اصحاباں والا واوہا نہیں ودھایا
اوہا سند اسناد وغیرہ جو ہیں انہاندے کارے
ابی درداء تھیں کرے روایت بھی کجھ ہور حوالے
تے سنتاں اجے پڑھنیاں ہون اک پاسے ہو جاندے
پہنچ نہ سکے آواز قرأت اوہ ہوون اوس بجائی
جیوں مرضی تیوں کرن ادائی سبھ نماز ہو جاندی
جائز کوئی نماز نہ اس وچہ اہل شرع فرماوے
خاطر مومن بھایاں دی ایہہ لکھ وکھائے نالے

سن مومن ہر حالت چاہیں جے توں برخورداری
نہیں ایہ حاصل باجھ نبی ﷺ دے کیتیاں تابعداری

جیہڑے لوکی تابعداری پاک نبیؐ دی کر دے
انہاں اوتے ہی نے دائم فضل اللہ اکبر دے

تے جس چھوڑ طریقہ نبوی اپنی پئی منائی
تے اوہا ضد بدعتی ہوئی اوہا پئی پکائی

اوس دا نہ کوئی دین نہ مذہب نہ کوئی زندگانی
اوہ تاں انجیں جم وگھتا پا سے کسے نہ جانی

بناں اطاعت پاک نبی دے نہیں کوئی حیلہ چارا
سے لکھے پیالا وے بھانویں مڑ بھی حال آوارہ

جس نے تابعداری والا جام پیتا اک واری
ہو گیا اوہا حضوری رب دا سوری اوس دی ساری

اشرف توں بھی ایہو طریقہ کریں پسند سدائیں
ان شاء اللہ سو کھا تھیسیں فضل کنوں رب سائیں

بار خدایا حُب نبیؐ دی پا سینے وچ میرے
ہو جانواں میں چنگا بندہ فضل کنوں مڑ تیرے

جد تک تیرا فضل نہیں ہونا نہیں بننی گل کا جی
ایتھے اوتھے ہول نہ ڈھوئی وادھے دی رسوائی

باقی تقوے ذات تیری دا ہر ویلے ہر حالے
کر ذیہہ رحمت باراں جاری ہوون دور کشالے

اذکار درود شریف بر نبی صلی اللہ علیہ وسلم

كَمَا ذَكَرَهَا شَمْسُ الدِّيْنِ مُحَمَّدُ ابْنِ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ
جس طرح ذکر کیتا درود شریف دا شمس الدین محمد بیٹے عبدالرحمٰن دے

السَّخَاوِيّ فِيْ رِسَالَةِ الْقَوْلِ الْبَدِيْعِ فِي الصَّلٰوةِ عَلَى
جو سخاوی ہے وچ رسالہ العقول البدیع وچ درود بھیجے

الْحَبِيْبِ الشَّفِيْعِ وَ الْمَنْقُوْلُ عَنْ اَئِمَّتِنَا اِخْتَارَ اَللّٰهُمَّ
اوپر حبیب شفاعت کرنے والے دے تے نقل کیتا گیا اے ائمہ اساڈیاں تھیں جو پسند کیتا

صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ عَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى
اے اللہ درود بھیج اوپر محمدؐ دے تے اوپر آل محمدؐ دے جیویں بھیجیا درود تو

اِبْرَاهِيْمَ وَ عَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ط
اوپر ابراہیمؑ دے تے اوپر آل ابراہیمؑ دے بے شک توں ہی تعریفاں والا بزرگ ہیں

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ عَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ
اے اللہ برکت کر اوپر محمدؐ دے تے اوپر آل محمدؐ دے جیوں برکت کیتی توں

عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَ عَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ط (عمدۃ الرعایۃ صـ۱۶۷)
اوپر ابراہیمؑ دے تے اوپر آل ابراہیمؑ دے بے شک تو تعریفاں والا بزرگ ہیں

بعد اقرار توحید ربانی ذکر بیان محمدی
جس نے رکھیا دل دے اندر اوس تے نظر کرم دی

حب محمدی حب الٰہی دل دی نری صفائی
اسے پاروں حاصل ہووَن لطف کرم مولائی

ہر اک نعمت اوس دے کارن جس ایہ ورد بنایا
گویا رحمت رب دی والا مخزن اوس نے پایا

کن دلے دے اکے میری گل سن مومن بھایا
سب انعام اسے وچ جس نوں حب نبی دی آیا

تے اس حب دا جس دے دل وچ اثر نہ رہ گیا کائی
ناں اوہ مومن ناں اوہ مسلم ناں اوس وچ بھلیائی

اوس دی اوہا حالت گویا فدا ایماناں نوں خالی!
سمجھو کفر جہالت اندر اوس نے ساری جالی

حبِ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

محمدؐ کی محبت دینِ حق کی شرطِ اول ہے
اسی میں ہو اگر خامی تو ایماں نامکمل ہے

محمدؐ کی غلامی ہے سندِ آزاد ہونے کی
خدا کے دامنِ توحید میں آباد ہونے کی

محمدؐ کی محبت آنِ ملت شانِ ملت ہے
محمدؐ کی محبت روحِ ملت جانِ ملت ہے

محمدؐ کی محبت خون کے رشتوں سے بالا ہے
یہ رشتہ دنیوی قانون کے رشتوں سے بالا ہے

محمدؐ ہے متاعِ عالمِ ایجاد سے پیارا
پدر، مادر، برادر، مال، جاں اولاد سے پیارا

یہی جذبہ تھا ان مردانِ غیرت مند پر طاری
دکھائی جن کے ہاتھوں حق نے باطل کو نگوں ساری"

شاہنامہ اسلام جلد ۲

جس دل حب نبیؐ دی کابل اوہ کابل ہر حالوں
اوس دی زندگی اوہدی حیاتی اوہ بہتر جگ نالوں

اوہا مومن اوہا مسلم اوہا رب دا بندہ
تے اوہا مقبول حضوری تے سبھ کجھ اوس سندا

اوسے نوں ہی دو جگ اندر عزت شان حضوروں
اوس دا سینہ روشن دائم تے ہر دم پُر نوروں

دنیا وچ ایہ نعمت رب دی حاصل ہوئی جنہاں نوں
اس دنیاں دی لوڑ نہ کوئی رہ گئی ہول انہاں نوں

پر ایہ پان نصیباں والے جیں تے فضل ربانا
نہیں تاں انجیں جھگڑے کر دیاں گذرے پیا زمانا

جنہاں قبولی پاک نبیؐ دی دل تھیں تابعداری
انہاں سب کجھ حاصل ہویا پائی برخورداری

اسے تھیں ہک وڈا درجہ جے رب کرم کماوے
نال محبت پاک نبیؐ تے پڑھ صلوات پوچاوے

سبھ اصحابی ایہو روایتاں بیان کریندے آئے
جس دل حب نبی دی اس نے وڈے درجے پائے

اوہدا ایمان سلامت جس دل حب نبیؐ سرور دی
ہر حالت وچ اوہدی محافظ ذات اللہ اکبر دی

ذات دے نے پیا ویکھے بھالے اوسنوں اللہ سائیں
دین ایمان سلامت اوس دا اندر دوہیں سرائیں

چیز کسے دی ہار نہ اوسنوں بدنی مالی جانی
ہر دم ہر تھے حاضر ہووے تے تھیوے ارزانی

تے جو لوکی اس نعمت تھیں خالی ہین بے چالے
لکھاں کرن عبادت بھانویں کسے نہ وچ شمارے

اللہ دے نزدیک انہاں دی قیمت ہول نہ کوئی
وانجھے اوہ مردود انہاں دی قسمت مندی ہوئی

دنیا دے اعمال انہاں دے لگے نہ کسے ٹکانے
تے اگے بھی بڑی بیزاری عاجز حال نتانے

وقت نزع دا انہاں کارن بڑی مصیبت بھاری
آوے یاد نہ نام اللہ دا کلمہ کہے نہ یاری

ایسیاں لوکاں دے حق آپوں پیغمبر صلعم فرماوے
جو دل خالی حب اساڈی تھیں رحمت کدی نہ پاوے

جس دل ناہیں حب اساڈی اوسنوں انجیں جانو
روز حشر نوں دوزخ اندر اوسنوں تسیں پچھانو

جیں دل حب نبی دی اس دی وڈی ایہو نشانی
پڑھے درود ہمیشہ شوقوں پاک نبی تے جانی

جس نے پاک نبی تے پڑھیا پیا درود سدائیں
اوسنوں حاصل نعمت رب دی اول آخر تائیں

شمس الدین محمد بیٹا عبدالرحمن سخاوی
علمی دینی زندگی اوتے جوہر ویلے حاوی!

قول بدیع رسالے اندر نقل ائمہ لیاوے
کی اوہ حب نبی سرور دی کیویں دسی جاوے

لکھیا اوہ درود مبارک رب نوں بہت پیارا
پڑھیا جو اصحاباں یاراں اسے نال وہارا

یعنی وچ نماز جو پڑھدے مومن نیک اعمالاں
تے اس تھیں پئے لطف اٹھاندے ہر دم اہل کمالاں

ایہو درود جنہاں نے اپنا ورد ہمیش بنایا
دو جگ اندر رب انہاں تے خاص کرم فرمایا

سب کلاماں پیاریاں رب نوں جویں قرآن پیارا
تے جو کرے تلاوت اوس دی اوہ بھی خاص نیارا

اوس دے بعد درود مبارک جو کوئی پڑھے پڑھاوے
اوہ داخل مقبولاں اندر وڈا درجہ پاوے

اوہ درود کلام میں تینوں دساں مومن یارا
حل ہو جاوے مشکل تیری راز جاوے کھل سارا

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰى عَلَيْهِ

اے اللہ بھیج درود اوپر محمد دے جتنا بھیجیا ہے کسے نے اوپر اوس دے

وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ لَّمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ

تے درود بھیج اوپر محمد دے جتنا نہیں بھیجیا درود کسے نے اوپر اوس دے

وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضٰى اَنْ يُّصَلّٰى عَلَيْهِ

تے بھیج درود اوپر محمد دے جیویں توں پسند کرنا ایں تے راضی ہونا ایں ایہ جے بھیجیا جاوے درود اوپر اس دے

وَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ کَمَا یَنْبَغِی الصَّلٰوۃُ عَلَیْہِ

تے بھیج درود اوپر محمدؐ دے جس طرح مناسب ہے درود بھیجنا اوپر اوس دے

وَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ کَمَا اَمَرْتَنَا بِالصَّلٰوۃِ عَلَیْہِ

تے درود بھیج اوپر محمدؐ دے جس طرح حکم کیتا تو اسانوں درود پڑھنے دا اوپر اوس دے

یارب بھیج درود نبیؐ تے جتنا پڑھ دا کوئی
بلکہ اس تھیں ہور زیادہ نہیں جنہاں دل جوئی

اتنا بھیج درود نبیؐ تے یارب جتنا چاہیں
تے مڑ جویں پسند آئیوئی تے جس قدر پوہنچائیں

جتنا سانوں حکم دتوئی پڑھو درود شماروں
اتنا توں بھی بھیج نبیؐ تے یارب شوق پیاروں

جو کجھ ایس درودوں حاصل اجر ثواب بتاون
پاک نبیؐ تھیں سعدؓ سوہارے جویں حدیث لیاون

ہک واری جو بعد نمازوں پڑھ درود سناوے
اللہ اس دے بھار گناہاں سارے دور ہٹاوے

راوی کہے خدا دا اوس تے اتنا فضل ہوجاندا
جیوں اوہ جمیاں اج مائی نے اتنا درجہ پاندا

پاک معصوم بچے دے وانگوں حال اوس دا ہوجاوے
دفتر عیب گناہوں گندا میٹ تمامی جاوے

میں قربان خداوند باری اتنیاں فضلاں والا
تھوڑی جیہی کمائی پار وں کردا نور اُجالا

کبھی دنیا دی تنگی ترشی اوسنوں رہے نہ کوئی
خوشی خوشائیں وسدے رسدے ہر تھاں دلجوئی

بے شک جس تے اللہ راضی اوہ راضی ہر حالے
ختم ہوجاون دوجگ سندے اس دے درد کشالے

ورد درود عبادت وڈی رب نوں بہت پیاری
جنہاں دی ایہ عادت ہوئی فضل انہاں تے بھاری

اسے کارن پیغمبرؐ نے واضح کر سمجھایا
ہر حالت وچہ اسے اوتے پورا زور لگایا

تاں جے میری امت اوتے فضل کرم ہوجاوے
اگ دوزخ تھیں بچ کے ہر کوئی جنت ڈیرا لاوے

ہر دم ایہو خواہش دل وچہ ایہو شوق مدامی
کسے حیلے ایہ امت میری جنت وڑے تمامی

کیوں جے بھار گناہاں دے وچہ ہوسی لدی ہوئی
عملوں ذکروں بھی اوہ انجیں وات نہ پچھسی کوئی

تھوڑے تھوڑے ذکروں اس دے بھار کیتے پیے ہوئے
تاں جے اگے بخشش پاوے دور ہوجاون رولے

اتنا درد امت دا حضرت دل وچہ رکھیا ہویا
ہر ویلے غم فکر ایہو ہی ایہو جھونا جھویا

اللہ اگے ہر ہر ویلے ایہو کرن دعائیں
بار خدایا امت میری دوزخ کنوں بچائیں

باہجوں فضل تیرے نہیں کوئی حیلہ نظری آوے
ناں کوئی ایسا جیہڑا اوسنوں جنت وچہ لے جاوے

پاک نبیؐ دی ایہہ حالت تک رب سچا فرماندا
یارھویں پارے سورت توبہ دے وچہ ڈٹھا جاندا

لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيْزٌ عَلَيْهِ مَا

بے شک آیا ہے تساڈے پاس رسول تساں تھیں عزت والا اوپر اس چیز دے

عَنِتُّمْ حَرِيْصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۝ (توبہ۔۱۶)

جو تکلیف ہے تساں نوں خواہش مند ہے اوپر تساں دے نال مومناں دے نرمی تے مہربانی کرنیوالا۔

بے شک ایسا نبی تساں ول رب دی طرفوں آیا
الفت پیار تساندا اوس دل اتنا لوں لوں دھانا
اپنا ہی پیا جاتا جو کوئی دکھ تساں نوں آوے
جو دکھ درد تساں نوں پونچے اوہا اساں ستاندا
جیہڑے جرموں روز حشر دے تساں دوزخ وچ جاتا
اوس دل ایہو حرص تے خواہش سکھ آرام تساندا
بار خدایا امت میری نیک سبھی ہو جاوے
کوئی بریائی تے کمیائی انہاں وچ نہ ہووے
اسے پاروں امت نوں اوہ سبق ایہو سکھلاوے
میں بھی عرض کراں یا ربا وچ تیری درگاہے
جس کوفت نے جان میری نوں مار ونجایا ہویا
اک واری کرم فضل میرے تے ہو جاوے روشنائی
اکھیاں وچ داخل ہو کے پانواں نور ایمانوں
ایہو بات نبی سرور نوں لگی سدا پیاری
اسے عمل اوتے اوس ساری اپنی امت لائی
ایہو دل وچ درد سمانا رات دنے ایہ جھورا
تاں ہی پاک نبیؐ دے تائیں رب سچا فرماوے
کئی ہزاراں نبیؐ خدا نے دنیا اوتے بھیجے
امتاں نوں بھی کرن ہدایت رب دی راہ وکھلاون
پر جو درد نبیؐ دے دل وچ امت کارن دھانا
ایہہ سبھو انعام ربانا تے احسان الٰہی!

جیہڑا خاص تساڈے وچوں اللہ پاک پونچایا
گویا اپنا آپ پچھاتا سب تساں دا بھانا
انجہ جانے جیوں جان اپنی نوں ظالم درد ستاوے
جھلیا جاوے مول نہ اس تھیں ایہ کجھ حال تساں دا
ایسا عمل نہ اوس دے تائیں ہرگز ہو لے بھانا
ایہو چاہے ایہو منگے ایہو عرض سناندا
دوزخ تھیں بچ جنت اندر اپنا ڈیرا لاوے
نہ کوئی محشر نوں وچ دوزخ جان اپنی نوں رووے
جس تھیں ہر کوئی رب دے فضلوں جنت اندر جاوے
فضل تیرا تے برکت نبیوں لگاں سدھے راہے
دین دنی تے دین اسلاموں راز کھلایا ہویا
تھیوے مراد ولے دی حاصل ختم ہووے رسوائی
رحمت تیری نازل ہووے نالے چین دلانوں
ایہو سبق پڑھایا ایہو دسی کار گزاری!
اسے دی تاکید ہمیشہ تے ایہو سمجھائی
بھاوے مول نہ دکھ امت دا پاک نبیؐ نوں جھورا
بڑا رؤف رحیم امت حق ایہو ہر دم چاہوے
جیہڑے یاد خدا دی اندر ہر دم باہر سیجے
تے احکام ربانے سارے سبھناں نوں سمجھاون
اتنے کسے نصیب نہ ہویا ہر ویلے غم کھانا
نہیں تاں کدا ایہ امت عاجز اتنے لائق آہی۔

پر ایہ امت وگڑی آہی ساری سار بھلائی
پاک نبیؐ دی بات انہاں نوں یاد نہ رہ گئی کائی

صرف سہولت کارن حضرت ورد درود سکھایا
اوہ بھی سمجھیا بھار دلے تے کدی نہ آکھ سنایا

پڑھے درود ہمیش جو بندہ پاک نبیؐ فرماوے
اگ دوزخ دی نیڑے اوس دے ہرگز مول نہ آوے

انجیں روز جمعے سوواری جو ایہہ ورد کریندا
اللہ اوسنوں دوہیں جہانیں اچھے درجے دیندا

تے جس دو سوواری اوس دن آکھ درود سنایا
وقت نزع کوئی دکھ نہ پونچے پاوے اجر سوایا

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ عَلٰٓی اٰلِ مُحَمَّدٍ

اے اللہ رحمت بھیج اوپر محمد دے تے اوپر آل محمدؐ دے

یارب بھیج درود نبیؐ تے نالے آل تمامی
تے سب کلمہ پڑھنے والیاں جلیندے طور اسلامی

مقولہ مصنف محمد اشرف علی غفر اللہ الولی فاروقی

ورد درود مبارک پیارا جس نے عمل بنایا
دنیا وچہ ہیں ڈٹھا اوسنوں عالی شان سوایا

چیز کسے دی ہار نہ اوسنوں ہر دم لہراں بہراں
خلقت اوسنوں لج لج ویکھے شاماں فجر دوپہراں

دنیا دی ہر نعمت حاصل وینوں کمی نہ کوئی
رب رسول اوہدے تے راضی ہر پاسوں دلجوئی

پیر حیدر شاہؒ رب دا بندہ کابل مرد سوہارا
یاد خدا دی اندر اوس دا وقت وہانا سارا

دنیا نال نہ الفت کوئی ناں ایہہ حرص وہائی
ناں ایہ لیکھا بترا کوئی ناں ایہ پیار پیائی

رات دہاڑ اسے کم اندر ایہو فکر بہانا
مت ایہ ویلا قضا ہو جاوے ہور تھئے خصمانا

ہک دن عرس مبارک اوتے بیحد لوکی آئے
شوق زیارت حیدر شاہی لیکھا کون لگائے

ہر کوئی دے اسے شوقوں گھائل ہویا ہویا
دلی محبت پاروں اُت ول مائل ہویا ہویا

دنیا ساری بھلی ہوئی ایہو لگی ہوئی
اسے دے متوالے سارے ایہو دگی ہوئی

آیا وقت سلامی جس دم تمن لگے نذرانے
آدم قد برابر ہویا دتا جو لوکاں نے !!

پیر حیدر شاہ بیٹھے ہوئے نظر نہ موٹے آون
لئے چھپا اوس زر دے ڈھیرے اجے بھی آوندے جاون

اجراں کسے آ عرض سنائی ہو گیا وقت عصر دا
حالانکہ اجے چنگی بیٹھی سورج گلاں کردا

سن ویاں اوسے ویلے حضرت اوتھوں اٹھ کھلوندے
چھوڑ قضیہ زر دا جھبدے طرف مصلے ہوندے

ویکھ ایہ حالت بہتیاں لوکاں ادبوں عرض گذاری
یا حضرت اجے ویلا کافی کر دو نہ اجے تیاری

ے دربار عالیہ جلال پور شریف ضلع جہلم ۱۲۰

بہت لوکی تدرانیاں والے پھرڈے اجے دوالے
رہ جاسن محروم بے چارے تے افسوسی نالے

اسے شوقوں دور درازوں آئے ایہ بیچارے
جے ایہہ شوق نہ ہویا پورا روسن درداں مارے

پر حضرت تے اس گل سندا اثر نہ ہویا موُلے
نال ایہ سخن انہاں دا سن کرگیستا انہاں قبولے

بلکہ کہیا اذان الاؤ عصر ادا ہوجاوے
اس دی بہت ضرورت اس وچہ فرق نموُلے آوے

عصر ادا جے ٹھیک ہوجاوے فکر نہ رہ جائے کوئی
باقی ایہ کم ہوندے رہسن جیونکر عادت ہوئی

جنہاں نال خداوے لائی دنیا انہاں بھُلائی
اوہ ہر رنگ وچہ اتول وسن ہور نہیں گل کائی

حضرت قبلہ والا میرے خادم اسے دردے
ایہو شوق رہیا دل ہر دم ایہو وظیفے کردے

اسے نال لگاتی ہوئی ایہو پکائی ہوئی
اسے او تے تن من دھن دی بازی لائی ہوئی

ماہ بماہ بہ ماہی اتول کرنی پئی تیاری
جدن کرایہ کول ہو جانا ونجہ نبھانا یاری

حضرت بھی ویکھن انہاں نظر کرم فرماون
نال پیار محبت سارے حال احوال پچھاون

کویں گذارہ گھر اپنے دا تے ہے کویں سہارا
کیویں ورد وظائف کیویں رب دا ذکر پیارا

ہور ایہو کجھ پچھن جس دم سن احوال اساندے
دیہن تسلیاں تے دلبریاں نرم کلام سناندے

کہندے انجہ وی پڑھو نمازاں ورد اوراد قرآنی
تے انجہ طور طریقہ اپناتے انجہ دی زندگانی

حضرت قبلہ ماں میری نوں ہک واری فرمایا
تینوں بھی دربار لے جاساں جس دم ویلا آیا

خیر ایہو کجھ رہیاں صلاحیں تے اوہ وقت آجاوے
حضرت والد آپ اکلا ول دربار سدھاوے

جاں حیدرؒ دی خدمت اندر والد حاضر ہویا
ادبوں سیس نواکے قدمیں تن من اپنا ڈھویا!

پر حضرت نے ویکھ دیاں ہی ایہ گل آکھ سنائی
کیوں عزیزا آئیوں اکلا کی تنگی پیش آئی

سن کر سخن جناب دا اس دم سخت ہوئی حیرانی
یاد نہ رہ گئی اگلی پچھلی اپنی انہاں سنانی

ایہہ پر سن دیاں اکھیاں وچوں آنسو ہو گئے جاری
صرف کہیا ایہ حالت ایسی تاں ایہ مشکل بھاری

اوس دم حضرت نے فرمایا سن بیٹا گل میری
ونجہ ایہ پڑھ درود نبیؐ تے بن جاسی مڑ تیری

درود مستغاث

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

شروع کردا ہاں نال نام اللہ دے جو رحم کرنیوالا تے مہربانیاں کرنیوالا ہے۔

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ زَیَّنَ النَّبِیِّیْنَ بِحَبِیْبِهِ الْمُصْطَفٰی

تمام تعریفاں ثابت ہن واسطے اللہ دے جس نے زینت دتی نبیاں نوں نال حبیب اپنے چنے ہوئے دے

صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ ط وَمَنَّ عَلَى الْمُؤْمِنِیْنَ بِنَبِیِّهِ الْمُجْتَبٰی

رحمت بھیجے اللہ تعالیٰ اوپر اس دے سلامتی تے احسان کیتا اللہ نے موماناں تے نال نبی اپنے چنے ہوئے دے

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِهٖ مُحَمَّدٍ خَیْرِ الْوَرٰی ط اَلْمُسَیَّرُ

درود تے سلام ہووے اوپر رسول اس دے دے جس دا نام محمد ہے بہتر ہے ساری خلقت دا سیر کرایا گیا

بِهٖ مِنْ فَوْقِ الْعَرْشِ اِلٰی تَحْتِ الثَّرٰی ط اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی مَا مَضٰی

اوہ عرش تھیں زمین دے نچلے حصے تک سب تعریفاں ثابت ہن واسطے اللہ اوپر اس دے جو گذریا

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی مَا بَقِیَ ط وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِهٖ مُحَمَّدٍ

تے تمام تعریفاں واسطے اللہ دے ہن جو باقی ہن تے درود تے سلام ہووے اوپر رسول اس دے محمد دے

خَیْرِ الْوَرٰی ط مَدَحْتُكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط صَلَّى اللّٰهُ عَلَى النَّبِیِّ الْاُمِّیِّ

بہتر مخلوقات دے تعریف کیتی میں تیری اے رسول اللہ دے درود بھیجیا اللہ نے اوپر نبی امی دے

اَنْتَ خِیَارُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

توں چنیاں ہویا اللہ دا ہیں فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ دی درود تے سلام ہووے

عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط وَارِثُ الْاَنْبِیَآءِ رَسُوْلُ صَاحِبُ الْوَحْیِ اَحْمَدُ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے وارث نبیاں دے رسول مالک وحی دے احمد

شَفِیْعُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

شفاعت کرنے والے اللہ اگے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ دی درود تے سلام ہووے

عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰی اَمْرِهٖ یَا حَیُّ یَا قَیُّوْمُ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے اتے اللہ غالب ہے اوپر اپنے حکم دے اے زندہ تے قائم رہنے والے

صَلَوَاتُ اللّٰهِ وَسَلَامُهٗ سَرْمَدًا عَلَى النَّبِیِّ مُحَمَّدًا اَغِثْنِیْ وَاَمْدِدْنِیْ یَا

ہووے درود اللہ دا تے سلامتی اوس دی ہمیشہ اوپر نبی محمد دے میرا فریاد سن تے مدد کر میری اے احمد

اَحْمَدُ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ

فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے

اللّٰهِ رَسُوْلُ سَیِّدِ الْکَوْنَیْنِ وَالثَّقَلَیْنِ وَالْفَرِیْقَیْنِ اِمَامُ الْمُتَّقِیْنَ شَفِیْعُ الْاُمَمِ

رسول سردار دوہاں جہاناں دا تے زمین آسماناں دا تے دوہاں ٹولیاں دا امام پرہیزگاراں دا شفاعت کرنے والا امتاں دا

فِي الدَّارَيْنِ مَطْلُوْبُهٗ وَمَقْصُوْدُهٗ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى جَدُّ الْحَسَنِ

وچہ دوہاں جہاناں دے چاہے ہوئے تے منگے ہوئے اس دے قاب قوسین ہیں یا اس تھیں بھی قریب نانا حسن دا

وَالْحُسَيْنِ مَحْبُوْبُ رَبِّ الْمَشْرِقَيْنِ وَالْمَغْرِبَيْنِ اَلْمُتَحَلّٰى بِتَجَلِّيَتَيْنِ الَّذِيْ

تے حسین دا پیارا دوہاں مشرقاں تے دوہاں مغرباں دے رب دا زینت دتا ہویا دوہاں وڈیاں چیزاں نال اوہ چیزاں

قَالَ لَهُ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ يَا نُوْرُ نُوْرِيْ وَيَا سِرُّ سِرِّيْ وَيَا خَزَائِنُ

آکھیا واسطے اوس دے اک بے مثل نے اے نور تو میرا نور ہے اے بھید تو میرا بھید ہے اے خزانے

مَعْرِفَتِيْ اِفْتَدَيْتُ مُلْكِيْ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ مِنْ لَّدُنِ الْعَرْشِ اِلٰى تَحْتِ

معرفت میری دے قربان کیتا میں ملک اپنا اوپر تیرے اے محمد عرش دے کولوں نیچے

الْاَرْضِ كُلُّهُمْ يَطْلُبُوْنَ رِضَائِيْ وَاَنَا اَطْلُبُ رِضَائَكَ يَا مُحَمَّدُ فَتَّاحُ

زمین دے تمام اوہ منگ دے ہیں رضا میری تے میں منگ داہاں رضا تیری اے محمد کھولنے والے

فَاتِحُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ

جاری کرنے والا اللہ دا فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے

يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط اَلنَّبِيُّ الْمُصْطَفٰى رَسُوْلٌ سِرَاجُ الْعٰلَمِيْنَ مَحْمُوْدٌ مُّطَيَّبٌ

اے رسول اللہ دے نبی چنے ہوئے رسول چراغ دنیا دے تعریف کیتے ہوئے پاک

اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے

اَلسَّيِّدُ الْمُعَلّٰى رَسُوْلُ نَبِيِّ الْخَافِقَيْنِ قَاسِمُ خَيْرِ خَلْقِ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ

سردار وڈے درجے والا رسول نبی مشرق تے مغرب دا ونڈنے والا بھلیائی خلقت اللہ دی نوں فریاد پہنچے گئے

اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط اَوْلٰى

طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے بہتر

مِنْ عِبَادِ اللّٰهِ رَسُوْلُ صَاحِبُ الدَّارَيْنِ خَادِمُ طَيِّبُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ

تمام بندیاں اللہ دیاں تھیں رسول مالک دوہاں جہاناں دا خدمت کرنے والا پاک اللہ دی فریاد پہنچے گئے

اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط اَلنَّبِيُّ

طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے نبی ہے

الْمُزَكّٰى رَسُوْلٌ تَاجُ الْحَرَمَيْنِ نَاهٍ طَاهِرُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى

پاک کیتا گیا رسول ہے تاج ہے مکے تے مدینے دا روکنے والا ہے برائی تھیں پاک کرنے والا نال حکم اللہ دے فریاد پہنچے گئے

حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَدَانَا

طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے ہدایت کیتی سانوں

رَسُوْلُ جَدُّ الطَّيِّبَيْنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ دَاعٍ مُّطَّلِعُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی

رسول ہے نانا ہے دو پاکیزہ ہستیاں حسن تے حسین دا بلانے والا طرف اللہ پاک دی فریاد پہنچے گئے طرف

حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط نَبِيٌّ

درگاہ اللہ تعالےٰ دے درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے نبی ہیں

مُّخْتَارٌ مُّرْتَضٰی اِمَامٌ رَّسُوْلٌ مُّقْتَدَى الْاَئِمَّةِ الْمَهْدِيِّيْنَ هَادٍ

چُنیاں ہویا ہیں پسندیدہ ہیں امام ہیں رسول ہیں راہ دکھانے والا ہیں اماماں دا ہدایت کرنے والا

مُّبِيْنُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

ہادیاں نوں ظاہر اللہ دا فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے

عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَدَانَا رَسُوْلٌ مُّهْدِيٌّ مِّنَ الضَّلَالَةِ مُهْتَدٍ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے ہدایت کیتی سانوں رسول نے ہدایت کرنے والے ہیں گمراہی تھیں راہ دسن والے

مُّطِيْعُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

فرمانبردار اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے

عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط حَبِيْبُنَا رَسُوْلٌ مُّهْدِي الْاُمَّةِ وَرَسُوْلٌ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے دوست اساں دے رسول ہدایت کرنے والے امت دے تے رسول

صَفِيٌّ حُجَّةُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

چنے ہوئے دلیل اللہ دی فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام

عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط مُحَمَّدٌ حَبِيْبُنَا اَحْمَدُ رَسُوْلٌ كَرِيْمٌ

ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے محمد دوست اساڈے احمد رسول

مَرْضِيٌّ خَلِيْفَةُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوةُ

بخشش کرنے والے پسندیدہ نائب اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ، يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ رَسُوْلُنَا رَسُوْلٌ عَلَى الدَّوَامِ

درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے رسول اساں دے رسول اوپر

نَبِيٌّ طٰهٰ قَائِمٌ حَامِدُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ

ہمیشگی دے نبی ہیں طٰہٰ قیام کرنے والے تعریف کرنے والے اللہ دی فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ

تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط اَمِیْرُنَا رَسُوْلُ

اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے امیر اساں دے رسول

وَنَبِیٌّ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ط نَاصِرُ كَلِیْمُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ

تے نبی محمد رسول اللہ دے مدد کرنے والے اللہ نال باتاں کرنے والے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ

اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط مُعِیْنُنَا رَسُوْلُ

اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے مدد کرنے والے اساڈے رسول

وَالدُّرُّ النَّبِیُّ الْیَاسِیْنُ اَمَامُ اَمِیْنُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ

تے موتی ہے نبی یاسین پیشوا امانت دار اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دے

تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط مُصَدِّقُنَا رَسُوْلٌ وَّ

درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے سچا کرنے والے اسانوں رسول تے

حَبِیْبٌ نَبِیٌّ مُزَّمِّلُ بَیَانٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی

دوست نبی کملی والا بیان کرنے والا رسول اللہ دا فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی

اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط شَاهِدُنَا رَسُوْلٌ وَّنَبِیٌّ

درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے گواہ اساڈے رسول تے نبی

مُدَّثِّرٌ قُرْاٰنٌ نُوْرُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ

لباس پہننے والا نزدیک نور اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے

عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط مُذَكِّرُنَا رَسُوْلٌ مُّعَطَّرُ الرُّوْحِ بَارٌّ جَوَّادُ اللّٰہِ ط

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے یاد کرنے والے سانوں رسول خوشبودار روح والے نیکی دیسن والے سخی اللہ دے

اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ

فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے

سُلْطَانُ الْاَنْبِیَاءِ رَسُوْلٌ صَاحِبُ الْفُرْقَانِ مَكِّیٌّ شَكُوْرُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ

بادشاہ نبیاں دے رسول مالک قرآن شریف مکہ شریف دے رہنے والے اللہ دا شکر کرنے والے فریاد پہنچے گئے

اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط اِمَامُ

طرف درگاہ اللہ تعالیٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے سردار

الْاَنْبِیَاءِ رَسُوْلٌ صَاحِبُ الْكَوْثَرِ مَدَنِیٌّ مُنِیْرُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی

نبیاں دے رسول مالک کوثر دے مدینے رہنے والے اللہ دے نور والے فریاد پہنچے گئے طرف

حَضْرَتِ اللهِ تَعَالیٰ اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللهِ ط

درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے

سِرَاجُ الْاَوْلِیَآءِ رَسُوْلُ صَاحِبُ الْمِیْزَانِ اَبْطَحِیٌّ قَرِیْبُ اللهِ ط

ولیاں دے چراغ رسول صاحب میزان دے ابطحی والے نزدیک اللہ دے

اَلْمُسْتَغَاثُ اِلیٰ حَضْرَتِ اللهِ تَعَالیٰ اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ

فریاد پہنچ گئے طرف اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول

اللهِ ط بُرْهَانُ الْاَصْفِیَآءِ رَسُوْلُ صَاحِبُ الْوَحْیِ سَیِّدُ الْقَوْمِ عَرَبِیٌّ

اللہ دے وسیلہ چنیاں ہویاں دی رسول مالک وحی دا سردار قوم دا عرب دا رہنے والا

یَتِیْمُ اللهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلیٰ حَضْرَتِ اللهِ تَعَالیٰ اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ

یتیم اللہ دا فریاد پہنچ گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے

یَا رَسُوْلَ اللهِ ط شَفِیْعُنَا رَسُوْلُ مَجْزَاہُ الْهَدِیِّ قُرَیْشِیٌّ شَهِیْدُ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے شفاعت کرنے والے اساڈے رسول بھیجنے والے ہدیہ دے قریشی

اللهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلیٰ حَضْرَتِ اللهِ تَعَالیٰ اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا

گواہ اللہ دے فریاد پہنچ گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے

رَسُوْلَ اللهِ ط اِمَامُ الْمُتَّقِیْنَ وَالْمُؤْمِنِیْنَ وَزِیْنَةُ الْاَنْبِیَآءِ رَسُوْلُ

اے رسول اللہ دے راہنما پرہیزگاراں دے تے مومناں دے تے خوبصورتی نبیاں دی رسول

خَادِمُ الْفُقَرَآءِ حِجَازِیٌّ نَذِیْرُ اللهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلیٰ حَضْرَتِ اللهِ

خدمت گذار فقیراں دا حجاز دا رہنے والا ڈرانے والا اللہ دا فریاد پہنچ گئے طرف درگاہ اللہ

تَعَالیٰ اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللهِ خَتْمُ الْاَنْبِیَآءِ

تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے آخر نبیاں دے

رَسُوْلُ مَاحِ الْكُفْرِ وَالْبِدْعَةِ مُحَمَّدُ ابْنُ عَبْدِ اللهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ

رسول مٹانے والے کفر دے تے بدعت دے محمد بیٹا عبداللہ دا فریاد پہنچ گئے

اِلیٰ حَضْرَتِ اللهِ تَعَالیٰ اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللهِ ط صَادِقُنَا

طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے سچ کہنے والے اساں دے

رَسُوْلُ مُرْسَلُ مُتَوَسِّطُ رَحِیْمُ اللهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلیٰ حَضْرَتِ اللهِ

رسول مرسل درمیانی چال والے رحم کرنے والے اللہ دے فریاد پہنچ گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی

تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ سَیِّدُنَا رَسُوْلُ

درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے سردار اساڈے رسول

مُسْتَغِیْثُ مُقْتَصِدُ حَلِیْمُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی

فریاد سننے والے درمیانی چال والے نرم طبع اللہ والے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی

اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط اَغِثْنَا یَا رَسُوْلَ الثَّقَلَیْنِ

درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے فریاد سن اساڈی اے رسول جناں تے انساناں دے

اَنْتَ حَقٌّ مُّنِیْبُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَ

تو سچا ہیں جھکنے والا طرف اللہ دی فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ وَاعِظُنَا رَسُوْلٌ وَّ رَسُوْلُہُ الْمُجْتَبٰی

سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے واعظ اساڈے رسول تے رسول اللہ دے چنے ہوئے

اَوَّلَ حَبِیْبُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَ

پہلے دوست اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے

السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط اَکْرَمُنَا رَسُوْلٌ صَاحِبُ الشَّرِیْعَۃِ

سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے بہت بزرگ اساڈے رسول شریعت والے

اٰخِرُ عَزِیْزُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ

آخری پیارے اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے

عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط اَھْلُ التَّقْوٰی رَسُوْلٌ صَاحِبُ الطَّرِیْقَۃِ شِفَاءٌ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے پرہیزگار رسول صاحب طریقت شفا دینے والے

فَصِیْحُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْکَ

صاف کہنے والے اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے

یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط اٰمَنَّا بِکَ اَنْتَ نَبِیُّنَا رَسُوْلٌ صَاحِبُ الْحَقِیْقَۃِ مُضَرِیٌّ

اے رسول اللہ دے ایمان آندا اساں نال تیرے توہیں نبی اساں دا رسول حقیقت والا مضر دی اولاد

بَشِیْرُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْکَ

خوشخبری دینے والے اللہ دی فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے

یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ ط اِمَامُ الْاَنْبِیَاءِ رَسُوْلٌ صَاحِبُ الْمَعْرِفَۃِ بُرْھَانُ

اے رسول اللہ دے پیشوا نبیاں دے رسول معرفت والے دلیل رحمت اللہ دی

رَحْمَةُ اللّٰهِ ؕ اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ

فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے

عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ؕ كَبِیْرُنَا رَسُوْلٌ صَاحِبُ الْجَنَّةِ ظَاهِرٌ كَرِیْمُ اللّٰهِ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے وڈے اساں دے رسول جنت والے ظاہر سخی اللہ دے

اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ؕ

فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے

سَنَدُ الْعَاصِیْنَ رَسُوْلٌ صَاحِبُ الْجَنَّةِ فَارِغُ جَهَنَّمَ سُلْطَانٌ تِهَامِیٌّ

ڈھاسنا گنہ گاراں دا رسول جنت والا خالی کرنے والا دوزخ دا بادشاہ تہامی والا

مُؤْمِنُ اللّٰهِ ؕ اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ

اللہ دا مومن فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے

عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ؕ فَقِیْهُنَا رَسُوْلٌ صَاحِبُ الصِّرَاطِ مُبَلِّغٌ عَاقِبٌ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے دانش مند تے سمجھ دار اساں دے رسول رستے سیدھے والے پہنچانے والے حکم

اللّٰهِ ؕ اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا

اللہ دا فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے

رَسُوْلَ اللّٰهِ اَنْتَ وَلِیُّنَا رَسُوْلٌ صَاحِبُ الشَّفَاعَةِ بَاطِنٌ خَلِیْلُ اللّٰهِ ؕ

رسول اللہ دے تو دوست ہیں اساندا رسول شفاعت کرنے والا صاف اندرونے والا دوست اللہ دا

اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا رَسُوْلَ

فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دے درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول

اللّٰهِ ؕ شَهِیْدُ عَوَامِنَا رَسُوْلٌ صَاحِبُ التَّاجِ مُحَلَّلٌ بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ

اللہ دے شہادت دینے والے تمام اساڈیاں دے رسول تاج والے آزاد کیتے گئے نال اذن

اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا

اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے

رَسُوْلَ اللّٰهِ ؕ وَمِنَ النَّارِ مُخَلِّصُنَا رَسُوْلٌ صَاحِبُ الْمِحْرَابِ

اے رسول اللہ دے تے اگ بچیں خلاصی دلانے والے اسانوں رسول صاحب محراب دے

حَاشِرُ نَبِیِّ اللّٰهِ ؕ اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ

جمع کرنے والے خلقت دے نبی اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط اَنْتَ اَفْضَلُ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَ

تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے توں افضل ہیں سب نبیاں کولوں تے

الصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصَّالِحِيْنَ مَحْبُوْبُنَا رَسُوْلُ صَاحِبُ

سچے منّنے والیاں تے راہ اسلام وچ شہید ہونے والیاں تے نیکوکاراں کولوں پیارے اساڈے رسول صاحب

الْمِنْبَرِ خَطِيْبُ رَحْمَةِ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى

منبر دے خطبہ دینے والے رحمت اللہ دی فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط مُبَشِّرُنَا رَسُوْلُ صَاحِبُ

درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے خوش خبری دینے والے اسانوں رسول صاحب

الْبَيْتِ عَامِرُ كَعْبَةُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى

گھر دی آباد کرنے والے کعبہ اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط خَادِمُ الْحَرَمَيْنِ

درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے خدمت کرنے والے مکہ تے مدینہ دے

جَدُّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ رَسُوْلُ صَاحِبِ قَابَ قَوْسَيْنِ حَبِيْبُ

نانا صاحب حسنؓ تے حسینؓ دے رسول مالک قاب قوسین دے دوست

وَنَبِيُّ عَظِيْمُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى اَلصَّلٰوةُ وَ

تے نبی عظمت والے اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط اَكْبَرُنَا رَسُوْلُ صَاحِبُ الْمِعْرَاجِ

تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے بڑے اساڈے رسول معراج والے

عَالِمُ غَنِيُّ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى حَضْرَتِ اللّٰهِ تَعَالٰى اَلصَّلٰوةُ وَ

جاننے والے غنی اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط نَبِيُّ اٰخِرُ الزَّمَانِ رَسُوْلُ صَاحِبُ

سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے نبی آخر زمانے دے رسول

الْاِجْتِهَادِ مُنْتَقِمُ مُكَرَّمُ اللّٰهِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰى حَضْرَتِ

کوشش کرنے والے وچ دین دے بدلہ لینے والے بزرگ اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ

اللّٰهِ تَعَالٰى اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ط وَفِي الدِّيْنِ

اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے تے وچ دین دے

صَادِقِنَا رَسُوْلُ صَاحِبِ الْقِیٰمَۃِ نَاطِقٌ بِالْحَقِّ شَفِیْعُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ

سچے اساڈے رسول قیامت والے بولنے والے نال سچ دے شفاعت کرنے والے اللہ اگے فریاد پہنچے گئے

اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ شُفِّعَ

طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے شفاعت قبول

الْاُمَّۃِ مُعِیْنُنَا بِالشَّفَاعَۃِ رَسُوْلُ صَاحِبِ النُّبُوَّۃِ مُحْتَرَمٌ نَبِیُّ اللّٰہِ ط

کیتے گئے امت دے مددگار اساڈے نال شفاعت دے رسول نبوت والے عزت والے نبی اللہ دے

اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ

فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول

اللّٰہِ وَنَبِیُّ الرَّحْمَۃِ سَابِقُنَا رَسُوْلُ صَاحِبِ الدَّارَیْنِ حَرِیْصٌ

اللہ دے تے نبی رحمت دے پہلے اساں دے رسول مالک دوہاں جہاناں دے چاہنے والے

رَءُوْفٌ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ

مہربانی اللہ دی فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ دی درود تے سلام ہووے

عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ سَیِّدُ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ نَاہٍ نَبِیُّنَا رَسُوْلُ

اوپر تیرے اے رسول اللہ دے سردار جناں تے انساناں دے روکنے والے نبی اساڈے رسول

صَاحِبُ النِّعْمَۃِ ہَاشِمِیٌّ کَرَامَۃُ اللّٰہِ ط اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ

نعمتاں والے ہاشمی نسل بزرگ اللہ دے فریاد پہنچے گئے طرف درگاہ اللہ تعالےٰ

تَعَالٰی اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ مُقَرِّبُنَا رَسُوْلُ اِلٰی

دی درود تے سلام ہووے اوپر تیرے اے رسول اللہ دے قریب کرنے والے اساڈے رسول

رَحْمَۃِ اللّٰہِ تَعَالٰی مِائَۃَ اَلْفِ اَلْفِ صَلٰوۃٍ وَّسَلَامٍ عَلٰی رَسُوْلِہٖ

طرف رحمت اللہ تعالےٰ دی دس کروڑ درود تے سلام اتے رسول اس دے دے

الْمُصْطَفٰی وَحَبِیْبِہِ الْمُجْتَبٰی صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی وَاٰلِہٖ وَاَہْلِ بَیْتِہٖ وَ

جو چنیاں ہویا اے حبیب اوس دا پیارا درود بھیجے اللہ تعالےٰ تے آل اوس دی تے اہل بیت اوس دے تے

اَصْحَابِہٖ وَسَلَّمَ ط اَللّٰہُمَّ ارْحَمْ اَبَا بَکْرِنِ التَّقِیَّ وَعُمَرَ النَّقِیَّ وَ

اصحاب اوس دے تے سلامتی اے اللہ رحم کر ابابکر پرہیزگار تے عمر پاکیزہ تے

عُثْمَانَ الزَّکِیَّ وَعَلِیَّ نِ الْوَلِیَّ اَسَدَ اللّٰہِ الْمُرْتَضٰی وَفَاطِمَۃَ الزَّہْرَآءَ

عثمان پاک تے علی دوست شیر اللہ دا برگزیدہ تے فاطمۃ الزہرا

بِنْتَ رَسُوْلِ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَخَدِیْجَۃَ الْکُبْرٰی وَ

بیٹی رسول خدا دی درود بھیجے اللہ اوپر اوس دے تے سلامتی تے خدیجۃ الکبرٰے تے

عَائِشَۃَ الصِّدِّیْقَۃَ الْعُلْیَا وَالْحَسَنَ الرِّضَا وَالْحُسَیْنَ الشُّھَدَآءِ

عائشہ صدیقہ اوچے درجے والی تے حسن رضا والے تے حسین شہید ہونے والے

الْکَرْبَلَاءِ وَالسَّعْدَ وَالسَّعِیْدَ وَطَلْحَۃَ وَالزُّبَیْرَ وَعَبْدَ الرَّحْمٰنِ

کربلا دے تے سعد تے سعید تے طلحہ تے زبیر تے عبدالرحمٰن بیٹے

ابن عوف و ابا عبیدۃ ابن الجراح و العشرۃ المبشرین و

عوف دے تے ابا عبیدہ بیٹا جراح دا تے دس اصحاب خوشخبری والے

سَائِرَ الصَّحَابَۃِ وَالتَّابِعِیْنَ وَالْخُلَفَآءِ الرَّاشِدِیْنَ

تے تمام صحابہ تے تابعین تے پچھے آون والے نیک لوک

رِضْوَانَ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْھِمْ اَجْمَعِیْنَ ط اَللّٰھُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُکَ اَنْ

راضی ہووے اللہ تعالے اوپر انہاں تمامیاں دے اے اللہ میں سوال کردا ہاں تینوں

تَغْفِرَلِیْ وَلِلْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِرَحْمَتِکَ یَآ اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ ط ۵

ایہہ جے بخشیں توں مینوں تے سارے مومن مرد تے عورتانوں نال رحمت اپنی دے اے بہت رحم کرنیوالے رحم کرنیوالیاں دے

جد ایہ ورد بتایا حضرت اثر دِلے تے ہویا

اول وقت نماز پیشی پڑھ نال تسلّی پوری

بعد اس دے مڑ ورد اسے وچہ الفت تھیں لگ جاون

دل دی الفت تے اوس اتے شیریں ادا پیاری

اَلْمُسْتَغَاثُ اِلٰی حَضْرَتِ اللّٰہِ جد وجد ول آکھ سناون

یَارَسُوْلَ اللّٰہِ واجس دم اسم سُنے آ کوئی !

آخر ساری عمراں اجیں ورد رہیا ایہہ جاری

میں قربان پیر جیلاد شاہ تے کامل مرد ربانا

اسے اوتوں دو جگ دے اوس سبھو والے ہوئے

قبلہ والد نوں جد انہاں اس راہے تے لایا

اسے پاروں انہاں اتے کرم کیتا رب باری

کبھی گل وچہ من دے ایسی سب کجھ اتوں ڈھویا

پارہ ہک قرآن دا پڑھنا دور کرے جو دوری

پڑھن درود نبی سرور تے ٹھنڈ سینے چہ پاون

خوش آواز سریلی مٹھی سوہنی گل کتھ ساری

کی کہنا کئی رہیاں ہویاں دل ٹھنڈاں پاندے جاون

صاف ہو جاوے سینہ کینہ دور ہو جاوے دوئی

اسے اندر سب گذاری اپنی عمر پیاری

نال خدا دے لائی ہوئیوس گنڈھیا ایہو پلا

اسے تھیں اوس سنگی اپنے سارے تارے ہوئے

سینہ روشن دل نورانی شوق توحید ودھایا

دنیا والی تنگی ترشی ختم گئی ہو ساری !

سنتیاں بیٹھیاں اس برکت تھیں ہر شے حاضر ہوئی
پیسہ عام رہیا ہتھ اندر کپڑے لتے دانے
رعب وقار لحاظ ہر تھانویں عزت کرن تمامی
ہو غریب نادار بے آسا نال خدا دے لائی
کتنا شان نبیؐ دا جس دل الفت اوس دی ہوئی

جہت ضرورت چیز کسے دی کمی نہ رہ گئی کوئی
گوشت بھی پیا رج رج کھاندا کمی نہ اس وچہ آنے
خلق محبت پیار دلاسے ہر دم خلقے عامی
کیتا ذکر محمدی جس دم سب بگڑی بن آئی
اس دل رحمت رب دی پا روں کمی نہ رہ گئی کوئی

نعت شریف

سلام اے بادشاہ دین و دنیا نور یزدانی
تری شمع ہدایت سے ہے بزم دہر نورانی

سلام اے جلوہ گاہ پرتو احکام قرآنی
صفائے قلب پر تیرے ہے آئینے کو حیرانی

سلام اے شاہد اکبر کا جلوہ دیکھنے والے
سلام اے حسن مخفی کا تماشا دیکھنے والے

تیرے اعمال اسلامی پہ نازاں ہے مسلمانی
تیرے گیسو میں ہے واللیل کی تفسیر پنہانی

تیرے اقوال برہانی ہیں فخر نوع انسانی
تیرے رخ پر درخشاں والضحیٰ کا نور ایمانی

تیری تدبیر سے تقدیر بھی گردش میں آتی ہے
تیری مے بادۂ عرفان کو چکر میں لاتی ہے

تیرے در پر برستا ہے ہمیشہ فضل رحمانی
تیرے در کا گدا کرتا ہے تخت دل پہ سلطانی

تیری کشت تمنا سے سراپا رزق حقانی
تیرے دامن سے ہے جنس کرم کو فخر ارزانی

تیری رفعت پسندی سے غلاموں کو ملی شاہی
تجھے لازم ہے ہر حالت میں امت کی ہوا خواہی

پاک نبی دا درجہ عالی وچہ درگاہ حضوری
اس خوشبوئیں حاصل ہوئی اوسنوں سبھ خوشبوئی
پر ایہ درجہ اسے حاصل جس نے پیار ودھایا
سب وِرداں تھیں وِرد بھایا ایہو وچہ درگاہے
جس نے دل دی نال محبت اسنوں پیا پکایا
ہو گیا پاک گناہوں اوسنوں فکر نہ رہ گیا کائی

تے جو لگ گیا نال انہاں دے اسنوں رہی نہ دوری
صاف شفاف ہویا دل سینہ کمی نہ رہ گئی کوئی
پڑھیا پیا درود نبی تے فرق نہ مولے پایا
ایہو میل کدورت دل دی ساری فضلوں لاہے
سمجھو عیباں دا بھ دفتر اوس نے صاف کرایا
اوہ تاں ہو گیا رب دا پیارا ہو گئی سب صفائی

ابوبکرؓ فرماوے جو کوئی بھریا عیب گناہوں
اگ کتنے پئی شعلے مارے تے انگیار دکھاوے
نال اوہ شعلے نال اوہ گرمی نال اوہ تپش النبے
انجیں پاک نبیؐ تے جو کوئی عرض سلام کریندا
استغفار پڑھے جو مومن اوہ بھی بخشش پاوے
سچے دل تھیں تائب ہوکے پڑھے جو کلمہ کوئی
تے جو پڑھے درود اوہدے حق پاک نبیؐ فرماوے
جنہاں ورد درود مبارک دنیا وچہ بنایا
ہور جو دکھ تکلیف حشر وچہ کارن اوگن ہاماں
جس تھیں ڈاڈھی تنگی ہوسی واہ نہ چلسی کوئی
تلے عرش دے سائے ہوسن اوہ محبوب سوہاوے
کسے قسم دا دکھ نہ ہوسی قہر حشر دے پاروں
الفت نال جو پاک نبیؐ تے آکھ درود سناوے

ورد درود دوں بخشش پائی اس نے فضل الاہوں
جس دم پانی دا گھٹ پائیے اک پل وچہ بجھ جاوے
ٹھنڈ پے جاوے چین آجاوے رہ جاون سبھ ٹنبے
اسد سبھ گناہوں اوسنوں آپ معافی دیندا
معاف ہوجاون عیب اوہدے سبھ جنت ڈیرا لاوے
بخشے جاون عیب وہدے سب خبر حدیثوں ہوئی
اوس دی کراں شفاعت میں خود تے اوہ بخشیا جاوے
حشر میدان پیاس دے دکھوں انہاں رب بچایا
آیا دھاپی آتش سر تے کن طرح طرح دیاں ماراں
پر جس ورد درود بنایا اوسنوں دکھ نہ کوئی
ہر اک طرح آرام آسائش پئے پاون اوہ بھالے
نال امن دے وقت گذارن اپنے نیک وہاروں
روز حشر دے نال اوسے دے رب پیار وکھاوے

دوزخ تلے اک پل خدا نے قدرت کنوں بنایا
جس دا نام صراط بتاون عالی اوس دا پایا

سبھناں اوس تھیں لنگھ کے اگوں وچہ بہشتاں جانا
جنہاں ایمان سلامت ہوسی تے توحید پیاری
جاں اوہ اس پل اوتے آوسن دکھ نہ تکسن کوئی
انجیں کلمہ پڑھنے والے مومن رب دے پیارے
روز حشر دے رب دی رحمت انہاں اوتے ہووے
کلمہ پڑھ کے فیر نبیؐ تے جو صلوات پہنچاندے
کیسی رحمت برکت والے ایہ دو ذکر پیارے

پر ایہ لنگھن مشکل وڈی تے بھارا خصمانا!
جاتا سچ رسول محمدؐ لائی دل توں یاری
نال تسلی پار ہووسن تے پوری دل جوئی
مخلص حب نبیؐ سرور دی دل وچہ رکھن ہارے
ہر اک کلمہ پڑھنے والا جنت وچہ کھلووے
اوہا رب دی رحمت پاروں جنت ڈیرے لاندے
جنہاں بدلے سبھ تکلیفاں فضلوں رب اتارے

اَفْضَلُ الذِّکْرِ لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ

بہترین یاد نہیں کوئی معبود مگر اک اللہ محمد رسول اللہ دے ہین

اللّٰھُمَّ صَلِّ عَلیٰ مُحَمَّدٍ وَّ عَلیٰ آلِ مُحَمَّدٍ وَّ بَارِکْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمدؐ دے تے اوہ آل (کلمہ پڑھنے والیاں) محمد دیاں تے برکت ہووے تے سلامتی

سن مومن میں دساں تینوں ورد درود جو کردے
دنیا تے جس پاک نبیؐ تے آکھ درود سنایا
روز حشر ایہو شافع بن کے رب کولوں بخشاوے
پل صراطوں لنگھناں مشکل ہے اوہ واٹ اوکھیری
لنگھ جاوے اوہ آپ سکھالا ہوراں نال لے جاوے
حج جہاد اسلام وچہ لے امر ضرور ضروری
حضرت علیؓ کہے اک واری پیغمبرؐ فرماندا
چار سو حج دا درجہ اوہ مڑ رب دی طرفوں پاوے
کرن روایت انہاں نے جد سنیاں ایہ فرمانا
دل نوں لگی چوٹ انہاں دے تے گھبراہٹ ہوئی
حج کرن دی طاقت ناہیں جان ہوئی نتوانی
ایہو حال جہاد کرن دا بہت ہوئی کمزوری
راہ نجات خلاصی والا مشکل ہویا اساں نوں
ہائے افسوس ایہ طاقت ہوندی جیکر کجھ اساہاں
اول حج ثوابوں ہی ہاں اسیں تمامی عاری
دوہاں پاسیوں رہ گئے خالی جیوں صاحب وا بھانا
اوسے دم جبرئیلؑ وحی نوں اللہ پاک پہنچاوے
یا نبیؐ اللہ دیہو تسلی نالے کہو انہاں نوں!
ساڈی بے پرواہی اوہ مڑ اتنا درجہ پاوے
ہر جہادوں چار سو حج دا درجہ ملے اوسائیں
ایہ کجھ رحمت برکت رب دی کارن اہل ایماناں
اے مومن کر شکر خدا دا عمل درود نہ چھوڑیں
اس دے پڑھیاں دکھ نہ کوئی نہ تکلیف زبانوں
کی کجھ دسن درجے انہاں آخر روز حشر دے
نال محبت دل دی ہر دم ایہو پیا پکایا
تے اوس دن دی ہر اک تنگیوں باہر کڈھ لیاوے
پر جس نے ایہ ورد بنایا! دسنوں ہول نہ دیری
سے ڈگدے تے ڈھیندے پھڑ کے جنت وچ پہنچاوے
جنہاں بجا لیاندے دونویں ہو گئے خاص حضوری
جو بندہ حج کر کے تے مڑ وچہ میداناں جاندا
ہور انعام الٰہی پاروں کمی نہ کجھ رہ جاوے
حج جہاد دی طاقت پاروں جیندا حال نتانا
آکھن کجھ نہ کہیا جاوے واہ نہیں چل دا کوئی
تے پلے کوئی خرچ نہ ساڈے جے ہووے رزانی
وچہ میداناں جاون مشکل حالت بالکل کوری
کسنوں کہیئے نفع نہ جاپے ایس نماز ایماناں نوں
اسیں بھی لے جاندے اوہ درجہ ہوندے کجھ اوتاہاں
جے ایہ ادا ہو جاوے تاں مڑ امر جہاد ہے بھاری
اے پر امر مقدر انجیں کی ساڈا اسمیانا
خدمت وچہ محمد سرور ایہہ پیغام لیاوے
جو کوئی پڑھے درود تساں تے دسے جوہر ایماناں
چار سو وار جہاد راہ مولا کرن میدانے جاوے
ہور ہزاراں رحمت برکت پاوے دوہیں سرائیں
پڑھیا نت درود جنہاں نے اوہا عالی شاناں
تارک نام نہ دھر کے اپنا جند عذابیں بوڑیں
دل دی راحت حاصل ہووے چین آرام تہانوں

لکھ گناہی پاپی ہوئے پڑھے درود اک واری
تاتوں صاف ہو جاوے ہوس دا فضل کمول رب باری

جس دا عمل ہمیشہ ایہو پاک نبیؐ فرماوے
پیارا خاص اصحاباں تاکوں عالی درجہ پاوے

ابابکرؓ دا درجہ وڈا تے مقبول حضوری
ہر جو پڑھے درود ادہدی سب دور ہو جاوے دوری

جنہاں درود نبیؐ تے پڑھیا قرب انہاں نے پایا
خاص الخاصاں دیوچہ اوس نوں عالی شان ودھایا

ہک اعرابی ہک دہاڑے خدمت اندر آوے
جس نوں ویکھ دیاں پیغمبر سینے نال لگاوے

حضرت ابوبکرؓ نوں تک کے بہت ہوئی حیرانی
میں تھیں ودھ کے کون پیارا تے اتنا دل جانی

ویکھ ایہہ حالت حضرت آکھن میں ایہہ بہت پیارا
اس دا خاص لحاظ ہے وچہ عالی شان سوہارا

اس دی بابت وحی ربانا خاص بشارت آنے
پڑھے درود اساڈے اوتے پاوے فضل ربانے

تاں ہی ویکھ میں اس دے تائیں سینے نال لگایا
کیوں جے اس دا عمل پیارا جو اس آکھ سنایا

جبرائیل اسے دی بابت خاص پیغام لیاوے
کیوں نہ عزت کیتی جاوے جو ایہہ درود سناوے

سن کر بات رسول اللہ دی دل نوں فرحت ہوئی
تازہ ہویا ایمان نہ باقی قصہ رہ گیا کوئی !!

عرض کرے یا حضرت مینوں اوہ درود سکھلاؤ
نام ربانے مینوں بھی اس راہ رستے تے لاؤ

میں بھی پڑھ کے اس دے صدقے قرب حضوری پاواں
وچہ درگاہ ہے اس دے سنگوں ہت فارغ ہو جاواں

اس دم ابوبکرؓ نوں حضرت ایہہ درود سکھایا
جیونکہ وچہ فضائل اس دے راوی ذکر لیایا

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ عَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ فِى الْاَوَّلِيْنَ وَ

اے میرے اللہ درود بھیج اوپر محمدؐ دے تے اوپر آل (کلمہ پڑھنے والیاں) محمدؐ دے جو وچہ پہلیاں

فِى الْاٰخِرِيْنَ وَ فِى الْمَلَاءِ الْاَعْلٰى اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ ؕ

دے تے وچہ پچھلیاں دے تے وچہ کچہری بلند دے قیامت تک

حضرت ابوبکرؓ نے سن کر شکر الحمد الایا
ایسا تحفہ حاصل ہویا شان بلند بنایا

پیر حضور نبیؐ سرور دے ادبوں عرض گذاری
یا حضرت کی اجر اوہدے تھیں دیسی اللہ باری

سن کر حضرت نے فرمایا بڑا ثواب اس یاردں
لکھن بھانویں سب فرشتے مڑ بھی باہجھ شماروں

بے حد اجر ثواب اوداسے جیندی حد نہ کوئی
اس نوں پاون اوہا جیندی قسمت چنگی ہوئی

ایہہ سب حب نبیؐ دا صدقہ جو بخشش ربانی
نہیں تاں ایہہ کجھ نعمت پانا کی ہے شان انسانی

سب دنیا تھیں پاک نبیؐ دا شان بلند بتاون ۔ ڈٹھا جدوں تے بات ایہوی شک سارے مٹ جاون
اللہ دا احسان گھنیرا پاک نبیؐ دا آنا ۔ بھلیاں ہویاں بندیاں تائیں رب دا راہ دکھانا
جدا وہ رب دی رحمت پاروں دنیا اوتے آئے ۔ کفر فساد جہالت سبھو فضلوں رب مٹائے
جیہڑے لوکی آپس دے وچہ دشمن آہے پرانے ۔ ہک نگاہ ہوئی جد اپنے ہو گئے سب بیگانے
جو نا واقف راز توحیدوں تے نا محرم آہے ۔ رل گئے نال تمامی اوہا ہی اتر گئے سب پھاہے
جھلی وا رحمت دی فضلوں ایسا جھولا آیا ۔ رہیاں کھہیاں تے گیاں بیاں دا کفر اندھیر ونجایا
جس نے نال نبیؐ دے لائی اوسنوں ہار نہ کائی ۔ دو جگ اوس دے اپنے ہو گئے دائم فضل خدائی
تے جس دل دی الفت پاروں آن سلام سنایا ۔ اوس دی تے مڑ قسمت جاگی پایا شان سوایا
شیخ امام غزالی ہوئے رب دے مرد سو ہارے ۔ احیاء العلوم کتاب اپنی وچہ دسن راز نیارے
فضائل درود شریف دے لکھے اوس دے وچہ انہاں نے ۔ جیونکر وچہ حدیثاں کہیا پیارے نبیؐ رہبانے
کیتے کجھ مقرر رب نے خاص فرشتے نوری ۔ جو سب دنیا اوتے پھردے اسے کار ضروری
جد کوئی پڑھے درود نبیؐ تے نال محبت پیاراں ۔ اوہ سن لیندے ترت پوچاندے نال آداب ہزاراں
خدمت پاک نبیؐ سرور دی دیر نہ لاندے کائی ۔ جاں دے ہوئے ایہو انہاں دائم کارروائی

غزل

لا

کرم مجھ پہ خدارا ساقی میخانہ ہو جائے ۔ عطا اک بادۂ توحید کا پیمانہ ہو جائے
یونہی خالی نہ رہ جائے کہیں اے ساقی وحدت ۔ شرابِ معرفت سے پُر میرا پیمانہ ہو جائے
تصور آپ کی آنکھوں کا ہو یا ساقی کوثر ۔ چھلکنے کے قریں جب عمر کا پیمانہ ہو جائے
نماز زندگی جس دم قضا ہو یا رسول اللہ ۔ درِ اقدس پہ سجدہ ہو ادا دوگانہ ہو جائے
فقیر بےنوا ہوں گر قدم رکھیں شہ بطحا ۔ تو میرا بوریہ پھر مسندِ شاہانہ ہو جائے
جس نے پاک نبی نوں پڑھ کے درد درود سنایا ۔ اللہ اپنے فضلوں اوس نے رحمت دا مینہ پایا
جو کوئی پاک نبی دے تائیں آکھ سلام سناندا ۔ حضرت اوہدا جواب اوسے دم واپس فیر لوچاندا
ایہ گلاں بتقتاں سن اصحاباں ادبوں عرض سنائی ۔ کیوں پڑھاں درود تساں تے کیوں کراں ادائی

اوس دم اصحاباں نوں حضرت آکھ درود سناوے
جویں روایت ویکھن پاروں وچہ حدیثاں آوے

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ عَلٰٓی اٰلِہٖ وَاَزْوَاجِہٖ وَذُرِّیَّاتِہٖ کَمَا
اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے تے اوپر آل اوس دی تے بیویاں اس دیاں تے اولاد اوس دی

صَلَّیْتَ عَلٰٓی اِبْرَاھِیْمَ وَ عَلٰٓی اٰلِ اِبْرَاھِیْمَ اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ ۞
جس طرح درود بھیجیا تو اوپر ابراہیم دے تے اوپر آل ابراہیم دے بیشک توہی تعریف کیتا ہویا بزرگ ہیں

ہور اک خاص روایت پاروں راوی ذکر لیا دے
پاک نبی سرور اس بابت جیونکر آکھ سُنادے

ہک واری جو میرے اوتے آکھ درود سُناندا
سن کر سب فرشتیاں تائیں رب سچا فرماندا

پڑھو درود اس بندے اوتے روز قیامت تائیں
کیوں جے ہے ایہ پیارا ساڈا اس تے کرم سدائیں

تے جو دو واری ہیں اوتے آکھ سلام سُناوے
زمین اسمان دیاں سبھ ملکاں حکم خدا فرماوے

کُرسی عرش سمیت اسدے تے پڑھو درود پیارا
اسے طور قیامت تیکن ایہو کار وہارا

تے جس آکھ درود سُنایا ہیں اوتے تن واری
میں خود اس دا ضامن ہوساں کہے رسول غفاری

کجھ حساب کتاب نہ ہوسی اوس دا روز حشر دے
آپ جنت وچ داخل تھیسی جیوں چاہے تیوں کردے

القصہ جو پاک نبیؐ تے پڑھن درود مدامی
روز حشر دے اوہا ہوسن صاحب شان گرامی

پر ایہ یاد رکھو گل میری دل دے وچ بٹھا کے
باہجھ اقرار توحیدا وہدا ای لیسو کجھ نہ پا کے

جد نہیں توحید تساں نوں دل تھیں ہوں پیاری
تے نہ پاک نبی سرور دے بھی ہوئے اقراری

حشر نشر تعلیم قرآنی تساں بھلائی ہوئی
تے دنیا دے نال محبت بہت ودھائی ہوئی

ہر اک عیب نشہ دنیا دی کیتا ہویا پیارا
فیر درود نبیؐ تے پڑھنا وقت گنوانا سارا

جیوں دودھ وچ نجاست پاناں تیوں ایہ عمل تساں ندا
قسم خدا دی باہجھ ایماں نوں نفع نہیں کجھ انہاندا

جس ایمان مکمل حاصل تے توحید پیاری
جد اوہ پڑھے درود اوہدے تے ہر دم فضل غفاری

اسے دے حق پاک نبیؐ تھیں خاص روایت آئی
روز قیامت دا اک نقشہ حضرت جیوں دسیائی

جدوں قیامت دے دن رب نے ہے دربار لگانا
تے سب خلقت سامنے کر کے سبھ دا لیکھا لانا

اوس دم ابراہیم عرش دے سجے پاسے ہوسی
خلعت جنتی سبھ تھیں پہلاں اس دے گل وچ پوسی

جد ایہ نوری خلعت اوسنوں ٹھیک پہنایا جاوے
نال محبت اللہ اوسنوں اپنے کول بٹھاوے

تے مڑ کھبے پاسے مینوں اللہ پاک بٹھاسی
اوتھیں باعزت اوہ خلعت مینوں بھی پہناسی

اوس دم اساں دوہاں دی جیہڑی شان ہوسی اس تھانویں
ویکھ دوجے پیغمبر سانوں ہوسن حال تسانویں

کسے نہ ایسا درجہ ملسی باہجوں اساں دوہاں دے
سن ایہ بات اصحاب اگوں ایہ اوہنوں عرض سناندے

یا حضرت ایہ درجہ کوئی ہور کسے بھی ہوسی!
ہور کوئی بھی نال تساں دے اوتھے وچہ کھلوسی

حضرت نے فرمایا سن کہ ہاں شک اس وچہ ناہیں
مومن تابعدار جو بھیجن نت درود اسائیں!

اوہ مومن جو بعد نمازوں دائم دس دس واری
پڑھن درود اساڈے اُتے نال محبت پیاری

جنتی خلعت وانگ اساڈے ملے ضرور انہاں نوں
اوہ سبھ ساڈے سنگی ساتھی وددھ پیارے جانوں

جنہاں درود اساں تے پڑھیا پیغمبرؐ فرماوے
چن وانگوں اوہ چمکن چہرے جھال نہ جھلی جاوے

درجہ وڈا درود شریفوں جس ایہہ ورد بنایا
ہر نعمت تھیں رب نے اوسنوں دوجگ وچہ وڈیایا

کسے قسم دی تنگی ترشی اوسنوں ہول نہ آوے
ہر حالت وچہ ویلا اوس دا سوہنا ٹہردا جاوے

حکایت دیدہ و آزمودہ

حضرت قبلہ والد میرے خادم در حیدرؒ دے
اوہا شوق محبت اونہیں سدا نمازاں پڑھدے

اوہا ورد وظائف اوہا طور طریقہ جاری
اسے نال لگائی ہوئی دل دی پکی یاری

ہوندیاں سوندیاں ہر اک عیبوں اپنا آپ بچایا
حیدر شاہ دا گولا بن دہ شوقوں پیا سدایا

اللہ نال پرانا انلوں غیراں دی گل چھوڑی
حق حلال کمائی کھاندی نال سجن دے جوڑی

ہر مشکل وچہ اللہ کولوں منگے پیا دعائیں
بار خدایا میرے اُتے رحمت دا مینہ پائیں

توں ہی میری مشکل کٹنی توں ہی بنے لانا!
توں ہی اوکھی سوکھی کہ نی غیراں کنوں بچانا

فرمایا ہک وار ہک ظالم جھوٹا کرے مقدمہ
ناحق اس دی حرکت ولوں دل نوں ہویا صدمہ

راضی نامے دی بھی کوشش رل کے کیتی ساری
ہور بہتیرے حیلے کیتے آیا ہک نہ کاری

الٹا رنگ مقدمے والا ایسا ہوندا جاوے
ستؒ سالاں دی قید بتاوے جو کوئی ملے ملاوے

آخر جدوں بچاؤ دی کوئی صورت نظر نہ آئی
پیر حیدر دے قدمیں لگ کے ساری وتھیہ سنائی

سن فرمایا نال محبت پیر حیدر شاہ نوری
جا بچیا کہ فکر نہ اتنا تینوں فتح ضروری

دشمن تینوں کجھ ہتھ نہ اوسی تینوں رب بچاسی!
تے دوتی بھرڑ کاون والا آپ ذلیل ہو جاسی

انہیں ہی تاریخ اوتے جد فیصلہ جج سناوے
عزت نال بری فرماوے سارے ورد ونجاوے

تے اوس ظالم کجھ نہ پایا اپنی جان ونجائی
تے دوتی بھرڑ کاون والا ہن تک وچہ رسوائی

انہیں ہور مقدمے اندر دوتی کسے پھسایا
اوتھوں بھی رب اپنے فضلوں عزت نال بچایا

ؒ حضرت سید غلام حیدر علی شاہ رحمۃ اللہ علیہ مسند عالیہ جلال پور شریف گیکناں، ضلع جہلم۔ ۱۲۰ فاروقی

ہور اک وار گھروں گلوں کجھ حیرانی ہوئی
برکت حضرت حیدر شاہوں فکر نہ رہ گیا کوئی

ہک واری کجھ گھر دی تنگیوں بنوں شہر سدھانے
ماڑی گھاٹ اوتے جد پہنچے ویکھو رب دے بھانے

اصل جہاز گیا چل اوتھوں لگا پار کنارے!
سب مسافر بنے لگے چڑھ گئے گڈی سارے

ایہ پئے بیٹھ کنارے سوچن بنے وسیلہ کوئی
جس تھیں پہنچ کنارے ہوڑے کجھ ساڈی دلجوئی

آخر ہک ملاح لے کشتی آکھاندا اس پاسے
بیڑی تے چڑھ جاؤ کہندا نال پیار دلاسے

سن گل اوس دی چڑھ دے بیڑی سنگی ساتھی سارے
پر اوہ چھوٹی خلقت بہتی مشکل جان کنارے

اے پر آس خدا دی کر کے فکر تمام ہٹایا
کشتی ہوئی روانہ جیوں جدوں ملاحاں لایا

رب دا کرنا بیڑی جس دم شوہ دریا وچ آئی
ڈول پئی چڑھ پانی آیا تے خلقت گھبرائی

ہویا فکر ملاحاں نوں بھی ہن کی کریئے چارا!
لوکاں ہوش حواس بھلائے پے گیا قضیہ بھارا

حضرت قبلہ والد وچے ویکھن حالت ساری
شروع کیا کر کلمہ طیب نال رب دی یاری

لوکانوں بھی آکھیا اجیں کلمہ پڑھو تمامی
نالے پڑھو درود نبیؐ تے ہوسی فضل گرامی

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ

اے اللہ درود بھیج اوپر سردار اساڈے محمد دے تے اوپر آل سردار اساڈے محمدؐ دے

صَلٰوۃً تُنْجِیْنَا بِھَا مِنْ جَمِیْعِ الْاَھْوَالِ وَالْاٰفَاتِ وَتَقْضِیْ لَنَا بِھَا

درود جو بچاوے سانوں نال اوس دے تمام خطریاں تھیں تے آفتاں تھیں تے پورا کرے

مِنْ جَمِیْعِ الْحَاجَاتِ وَتُطَھِّرُنَا بِھَا مِنْ جَمِیْعِ السَّیِّاٰتِ وَ

واسطے اساڈے نال اس دے تمام حاجتاں تے پاک کرے توسانوں نال اس دے تمام گناہاں توں

تَرْفَعُنَا بِھَا عِنْدَكَ اَعْلَی الدَّرَجَاتِ وَتُبَلِّغُنَا بِھَا اَقْصَی

تے بلند کرے تو اسانوں نال اس دے اپنے کولوں اعلےٰ درجے تے پہنچائے تو اسانوں نال اس دے

الْغَایَاتِ مِنْ جَمِیْعِ الْخَیْرَاتِ فِی الْحَیٰوۃِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ

آخری حد تے تمام بھلیائیاں تھیں تمام وچ حیاتی دے تے بعد موت دے

اِنَّكَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ط

بیشک تو اوپر ہر چیز دے قدرت رکھنے والا ہیں۔

ایسی حالت وچ جس بندے اس دا ورد پکایا
اللہ اس دی برکت پار اوں بیڑا بنے لایا

والد نے جد وچ انہاں دے ورد کیتا ایہہ جاری
دوجے بھی سنگ شامل ہوئے منگدے فضل غفاری

جس دم ورد ہویا ایہ جاری قدرت رب وکھائی
فوراً پار لگی وچ بحر کشتی دیر نہ لگی کائی!

ویکھ کرامت ادبوں سبھناں قدمیں سیس نوایا
بھی ایمان ہویا مڑ تازہ نالے شوق سوایا

ترجمہ درود شریف

یا رب بھیج درود نبی تے جو سردار اساں دے
بھی سب آل انہاں دی اوتے شان بلند جنہاں دے

بھیج درود نبی تے ایسا فضلوں یا رب سایاں
ملے نجات ہر ہول آفاتوں دور ہوون رسوائیاں

جس دے پڑھیاں حاجتاں ساڈیاں پوریاں سبھ ہو جاون
بھی دفتر بدعملاں والے لیکھے کسے نہ آون

ایس ثوابوں کل برائیاں اللہ پاک مٹاوے
درجے کرے بلند اساڈے نیکوکار بناوے

حاصل سب مراداں ہوون حرص نہ رہ جائے کوئی
کیا زندگی کیا موت دوہاں وچہ پئی تھیوے دلجوئی

ہر شے اوتے قادر توہیں بیشک بار خدایا
جے بخشیں کجھ دور نہ تینوں نہیں تاں کجھ نہ پایا

نالے بھیج درود نبی تے جس دے پاروں سایاں
ہوون سب مراداں حاصل تے مقبول دعایاں

نیکوکار بزرگاں پاروں نقل روایت آئی
جو ایہ پڑھے درود مبارک اس تے کرم مولائی

کیوں جے ایہ درود تے اس وچہ شامل سب دعائیں
ہر مشکل دی حل اوہدے وچہ فضل کرے جے سائیں

جو کوئی بندہ نال محبت اس دا ورد کچیوے
اللہ فضل کرے اوس اوتے ہر مشکل حل تھیوے

ایہ کوئی گل معمولی ناہیں ہے ایہ فضل ربانا
خاص محمدی امت کارن حضرت دا فرمانا

اِعْلَمُوْٓا اَنَّهٗ لَكَنْزٌ مِّنْ كُنُوْزِ الْعَرْشِ (فتوحات مکیہ)

(اے مسلمانو غور کرو) بیشک ایہ درود شریف عرش دے خزانیاں وچوں اک خزانہ ہے۔

ایہ انعام ربانا نالے وڈا اک خزاناں
اوہ جو عرش معلٰے اندر کارن اہل ایماناں

وہ سو واری ادھی راتیں جو ایہ ورد پکاوے
جو بھی حاجت ہووے مولا پوری کر دکھلاوے

ایہ بر باہجہ خلوصوں جس نے پیا پڑھیا سے واری
کوئی مراد نہ حاصل ہووے لگے کسے نہ کاری

تحفہ نور ایمانوں لے کے نیر خلوص وکھائیا
خالی رہیا نہ بھانویں اس نے اکی وار الایا

محی الدین ابن عربی ہوئے کامل مرد ربانے
علم تصوف دے اوہ ماہر فلسفے سب پچھانے

لکھدے ایس درود دی بابت جویں مفسر لیاوے
پڑھنے والا اس دا فضلوں سبھ مراداں پاوے

اللہ مالک ہر شے سندا تے دو جگ دا والی
ہر شے اوس دے قبضے قدرت پورے طور سنبھالی

جیوں چاہے تیوں ونڈاں پائے کون اینوں سمجھاوے
سب کجھ سمجھے سب کجھ جانے ٹھیک ٹکانے لاوے

حضرت کہیا درود جو پڑھدا میں تے شام صباحیں
آپوں ڈھونڈ شفاعت کرساں محشر روز او سائیں

بھی ایہہ کہیا جو روز جمعے ایہہ اک سو وار الادے
اسی سالاں عیب گناہ سبھ اوس دا بخشیا جاوے

حضرتؐ نے فرمایا مینوں جبرائیلؑ بتایا
جس ہک وار میرے تے شوقوں آکھ درود سنایا

ستر ہزار فرشتے اوس تے پڑھن درود پیارا
تے اوہ ہو جاندا خود جنتی عالی شان سوہارا

مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهٗ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ فَقَدْ جَفَانِيْ !

اوہ شخص ذکر کیتا گیا میں سامنے اوس دے۔ تے نہ پڑھیا درود اس نے اوپر میرے پس اس نے ظلم کیتا نال میرے

حضرت کہیا جس دے سامنے ذکر ہو جاوے میرا
سُن کے اوس درود نہ پڑھیا کیتوس ظلم گھنیرا!

بھی فرمایا اوہ تاں وڈا ہے بدبخت کمیناں
میں تے پڑھے درود نہ سن کے کیتوس جرم سنگیناں

القصہ اس دنیا او تے رب نوں عمل پیارا
ایہو درود نبیؐ تے پڑھنا جو بخشش دا چارا

جیہڑی مرض نہ کسے دوائیوں بخشے مول رہائی
جو کوئی پڑھے درود اوہدے تے بخشے ذات خدائی

جو دل ہر ویلے غم درداں ہووے وچ حیرانی
ایس طفیلوں شاد ہو جاوے تے تھیوے ارزانی

مال تے کاروبار وچ اے جو کوئی برکت چاہے
پڑھے درود شریف نبیؐ تے کھل جاون سبھ واہے

جنہاں لوکاں زندگی اندر ایہو ورد بنایا
انہاں اُتے رب سچے نے ملنہ رحمت دا پایا

پر اک شرط یقین مکمل تے حب دل وچ پوری
فیر ایہہ پڑھے درود نبیؐ تے تھیوے مرد حضوری

جس دِل حُب نبیؐ دی کامِل رب نوں اوہا پیارا
ایہو دین اسلام تے ایہو نور ایمان سہارا

پڑھو درود پڑھو عاشقو درود پڑھو
درود سے کبھی غافل نہ ہو درود پڑھو

درود و سلام اے خدا بھیج بے حد
بروحِ محمدؐ و آلِ محمدؐ

نعت شریف

مومن ہے جس نے ربط کیا ہے درود کا
مدفن میں اس کے ہوگا اُجالا درود کا

وَالَّیْلِ جس کی زُلف ہے وَالشَّمْسِ جس کا رُخ
ہو ایسے چاند کے لئے ہالہ درود کا

دل خانۂ خدا ہے اس کے لئے ضرور
کنجی نبیؐ کے نام کی تالا درود کا

ہے اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلیٰ مصطفیٰؐ کی دھوم
اس انجمن میں ہے اُجالا درود کا

لکھ لکھ کے جا بجا خطِ طغرے سے دوستو
میرا کفن بنا دو دوشالا درود کا

چل کر حضور قبلۂ کونین سب پڑھیں
بخشش کے واسطے ہے قبالا درود کا

اکبر غریق رحمت رحمان ہو تو کر!
عاشق نبیؐ کا چاہنے والا درود کا

حکایت محمد بن سعد رضی اللہ تعالیٰ عنہ

محمد بن سعد بن مطرب گذرے ولی ربانے
پڑھ راتیں جد بعد عشاؤں اوہ فارغ ہو جاون
گذریا اجیہیں کافی عرصہ ایہو عمل سدائیں
رب دا کرنا جاں صاحب نوں عمل پسند ایہ آیا
اوس چانن وچ سوہنی صورت چنوں ودھ نورانی!
دل وچ آکھے کی میں تے عجب انوار الٰہی
ایسے بھاگ میرے اج جاگے آسوں بہت اوتیرے
دیاں کھیاں تے فضل تیرے تھیں جد تک ہوئن نہ باراں
انہاں خیالاں دے وچ ہیسی پاک نبیؐ فرماوے
اے محمد میں تے جیوں توں روز درود الانویں
مینوں بہت پیار اجس تھیں کشش دلے نوں ہوئی
تاں ہی آڈٹھا میں تینوں نال ارادے دل دے
ہن ایہ سن گل جس منہ تھیں توں پڑھیں درود اسانوں
سُن فرمان نبیؐ دا انہاں شرم ڈرا کجھ ہوئی
اوسنوں چمّے نبیؐ محمدؐ دل کیویں اوس آوے
پر ارشاد نبی دا آہا عذر نہ کیتا جاندا
منہ خدمت وچ حاضر کیتا بات نہ ہورا لائی
اوس دم آنحضرت نے میں تے کرم کمال کمایا
واہ سبحان اللہ اوہ ویلا کیا سوہنا نورانی!
میں جاناں یا اللہ میرا لطف جو اس دم آیا
اسے نشے اندر میں ہیساں جاگ اچانک آوے
پڑھن درود نبیؐ سرور تے اسے طور وہانے
تن سو دفعہ درود نبی تے پڑھ پڑھ پے پوچھلن
اسے نال لگائی ہوئی اول آخر تائیں
راتیں سُتیاں خواب وچالے چانن رب وکھایا
پاک نبیؐ سرور دی ڈٹھی ہویوس عجب حیرانی
پل وچ فضلوں کیتوس میری دل دی دور سیاہی
شکر خدایا فضل تیرے دا بول ہنے اج میرے
کوئی نہیں کجھ دا بات انہاں دی کوئی نہیں لیندا سارا
نال پیار محبت اوسنیں سوہنا سخن سناوے
دل دے جذبے نال ہمیشہ ایسا عمل کمانویں!
دیکھاں ونجا اوہ چہرا میری ہو جاوے دل جوئی
تک کے ٹھنڈ پئی وچ سینے جیو کر محرم دل دے
میرے کول لیایں جہاں فرحت ہوئے دوہانوں
منہ میرا ناپاک تے گندہ اوہ بھی حال نہ کوئی
کیویں ایسے گندے تائیں سینے نال لگاوے
اَلْاَمْرُ فَوْقَ الْاَدَبِ ضروری کون انکار ستاندا
خیال کراں کیویں ویکھو میں تے ہوندا فضل خدائی
نال محبت بوسے والا شرف عطا فرمایا
تے اوس ویلے حالت میری ایہ عجب کہانی
دل دماغ تے سینے اندر چانن نور سوہایا
واہ واہ قدرت کامل والی جو اوہ رنگ کھاوے

جگہ مکان معطر ہوئے خوشبو ٹھاٹھاں مارے / جیوں عنبر کستوری کھلی اندر چار دیوارے

دِل دماغ معطر ہوئے جگہ مکان تمامی / گویا اک ہفتے تک انجیں تھیا فضل گرامی

ہر شے وچوں خوشبو آوے جیوں کوئی باغ سوہاوے / کیا کہنا کیا شان محمدی کون اندازا لاوے

قصیدہ نعتیہ

جو خیال آیا تو خواب میں وہ جمال اپنا دکھا گئے / یہ مہک لہک تھی لباس میں کہ مکان سارا بسا گئے

ہمیں دام غم سے چھڑا گئے ہمیں معصیت سے بچا گئے / وہ نبی محمد مصطفٰے کہ جو سوئے عرش علا گئے

یہ حلیمہ بھید کھلا نہیں یہ مقام جبرن وچیرا نہیں / تو خدا سے پوچھ وہ کون تھے تری بکریاں جو چرا گئے

کہیں حسن بن کے قبول میں کہیں رنگ بن کے وہ پھول میں / کہیں نور بن کے رسول میں وہ جمال اپنا دکھا گئے

ہو درود تم پہ ہزار بار میرے راہنما میرے ناخدا / میرا پار بیڑا لگا گئے میری ڈوبتی کشتی ترا گئے

تری جھوٹی کھونٹی بچی کھچی جو ملی تو اک بڑ وارثی / وہ بھرے نشے کی ترنگ میں کہ کہیں کہیں کی سُنا گئے

حکایت

جو صاحب ایمانوں کامل تے دِل دے نورانی / تے حب پاک نبی ﷺ سرور دی ہر دم لوں لوں وہانی

انہانوں تے اس دے باہجوں وجی چیز نہ بھاوے / ہر دم ایہو ورد انہاں دا انجیں وقت وہاوے

پڑھن درود شریف ہمیشہ ایہو محفل لاون / اسے پاروں ہوراں نوں بھی اپنے نال بلاون

کرن روایت ملک حجازوں مرد ہویا اک کوئی / پڑھے درود شریف ہمیشہ انجیں عادت ہوئی

انجیں محفل لاوے دائم ورد درود پکاوے / پاک نبی ﷺ سرور دا پیارا سوہنا اسم سناوے

اسے نشے محبت اندر دن گذارے ساری / ایہو شوق دلے وچہ ہر دم نال اسے دے یاری

اِک دِن اسے نشیوں جس دم وقت اوہدے تے آیا / خلقت بہت اکٹھی کیتی تے ایہہ ورد الایا

محفل بھری ہوئی وچہ اس نے جذبے جوش پیاروں / کر آواز بلند ایہ کہیا بھید کھلے اسراروں

قصیدہ

محمد مصطفٰے صلی علٰے کی آج محفل ہے / حبیب کبریا صلی علٰے کی آج محفل ہے

پڑھو صلِ علیٰ صلِّ علیٰ صلِّ علیٰ ہر دم!
کہ محبوب خدا صلِ علیٰ کی آج محفل ہے

وضو سے آئیں بیٹھیں باادب بھیجیں درود اُن پر
جہاں کے راہنما صلِ علیٰ کی آج محفل ہے

فرشتے عالم بالا سے سُن سُنکر یہ کہتے ہیں
چلو نور خدا صلِ علیٰ کی آج محفل ہے

کرم کے پھول نیکی کے ثمر رحمت کے گلدستے
محمدؐ مصطفےٰ صلِ علیٰ کی آج محفل ہے

ہے جس کے رنگ سے رنگِ بہار و گلشن ہستی
اسی رنگیں ادا صلِ علیٰ کی آج محفل ہے

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمدؐ دے تے اوپر آل محمد دے تے برکات تے سلامتی

پڑھو درود نبیؐ سرور تے تے منگو جو چاہو
ان شاء اللہ سب کجھ حاضر آکھ ذرا ازماؤ

ایہ گل سن کے ہک سائل نے اوسے دم اوٹھائیں
ویلا وقت غنیمت جاتا کردا عرض تداہیں

یا حضرت میں آل نبی تھیں وطنوں دور بیچارا
بے بس بے کس بے رس عاجز دکھاں درداں مارا

ہتھ پلے کجھ چیز نہ میرے بھکھ ستایا ہویا
تے وطناں دی دوری اوسنوں ہور دبایا ہویا

نام خدا کجھ بخشو مینوں لطف کرم فرماؤ
ایہ جو دکھ عذاب میرے تے اس تھیں جان بچاؤ

سن کر اوس محبوب ربانے اس دی درد کہانی
اٹھ ہویا اک ول دے اوتے کہندا فیر زبانی

محفل والیو بھائیو سنیوں کر کے غور اتھائیں
ایہ سید صاحب کی کہندے آن تسلے تائیں

ایہ غریب الوطن مسافر خرچوں ٹٹے ہوئے
تے آوارا حال بے چارے درداں کٹھے ہوئے

جو کوئی ہک روپیہ دیوے آن انہاں دے تائیں
ہک مراد کریسی پوری اوس دی اللہ سائیں

اوس دم اوسے محفل دے وچ ہک غلام بے چارا
مسلمان جو کول یہودی اوس دا کھیا گذارا

اس تھیں اوسنوں بڑی بیزاری پر کجھ پیش نہ جاوے
اسے پاروں اس محفل وچ اوہ مرد عرض سناوے

تن روپے کول میرے ہیں دیواں اتھ تسائیں
پوریاں ہون مراداں تنے فضل کرے مت سائیں

ایہ گل کر کے اوس عاشق نوں تن روپے پھڑائے
جاں سید صاحب نے لے لے تنے اوہ روپے

ہک روپے تھیں جے کوئی ہک مراد پاجاوے
جو اوہ سید صاحب نوں مڑ آکھوں اوس دو لے

حکم کیتا کہ بیان مراداں جیہڑیاں ہن توں چاہیں
فیر غلام نوں کہندے صاحب ہن دل دی کجھ کہئے

تن روپے والا کیوں نہ من دی آن مناوے
ان شاء اللہ پوریاں لے لے جیویں چاہندا آہیں

کردا عرض مراد ہک پہلی سن لو میری سارے
ل غلام خرید پا مینوں ہک یہود نکارے

میں مسلم تے اوہ یہودی کوفت وڈی بھاری
خواہش میری اوس دے کولوں میں آزاد ہو جانواں
ہتھ اٹھا دعا منگیو نے نال سبھی ہمسائیاں
ہووے آزاد یہودی کولوں دور ہووے غم گینی !
فیر مراد دوجی دی بابت اوس تھیں پچھیا جاوے
میں مومن تے مالک میرا اس انعاموں خالی
ایہ بھی رنج دلے وچہ بھارا چارہ اوہدا نہ کائی
ایہ بھی بات پسند آئیو نے محفل والیاں تائیں
بار خدایا اس دکھ دردوں بخشیں ایس رہائی
فیر مراد تیجی پاروں اوس تھیں پچھیا جاندا
کہندا میں تے آقا میرے ہاں گنہ گار بیچارے
ایہ بھی دعا منگی رل سبھناں سچیا بار خدایا
بعد اس دے رل سبھناں پڑھیا فیر درود پیارا
کر کے ختم کلام سلاماں گئے گھرانوں سارے
جد پہنتا تے مالک پچھے کتھے اج گذاری
گھر دی بات بھلائیو ئی ساری ایڈ بے فکری ہوئی
ہونویں غلام تے فیر آزادی ایہ ساری بربادی
سن کر بات مالک دی اس نے ادبوں سیس نوایا
باقی میں اج اک سودے وچہ لگا رہیا ہن تائیں
انمل مال لبھا میں اوہا جس دا سی مل بھارا
سن کے بات غلام اپنے دی ہووے بہود حیرانی
کتھوں اسنوں جرأت ہوئی تے کتھوں زر آندی
آخر اسے ہیریوں پھیریوں پچھے اس دے تائیں
پر صاحب دا بھانا اجیں کون کرے غم خواری !
رب دی کراں عبادت رل سنگ مسلمان بھرانواں
برکت ذکر درود نبیؐ دے لاہ دیہہ اس دیاں پھاہیاں
بھی اوہ شامت عمل برے دی الحادی بے دینی
اوس دی بابت بھی اوہ سارا قصہ کھول سناوے
روز حشر میں جنت تے اوہ دوزخ وچہ پے جالی
مسلمان ہو جاوے دونویں جنت جائیے بھائی
اس بابت بھی سارے رل کے لگے کرن دعائیں
آقا سنے غلام اپنے دے پاون فضل خدائی
اوہ بھی دردوں بھریا ہویا قصہ سب سناندا
رحم کرے رب بخشے دوہاں عیب گناہ سبھ بھلے
کریں سبول دعا تے بخشیں جو اس حال سنایا
ختم ہوئی مڑ محفل ساری جیوں کر تنہاں وہارا
انجیں گیا غلام بھی گھر نوں رب دا نام چتارے
کیوں اتنا چر لاکے آئیوں کی بن گئی سر بھاری
انجہ جا پے جیوں ذمے تیرے کم نہ رہ گیا کوئی
اگوں انجہ نہ کرنا رکھنا سخن میرا ایہہ یاد ی
نالے عرض کرے جو کہیا سچ صاحب فرمایا
ہیسی فائدے والا ساڈا لگی دیر تداہیں
تک کے چھڈ نہ سکیا تاں ہی دیر لگی سرکارا
ہو کے چاکر تے بھکھا ننگا کرنی ایڈ کہانی
تے کیویں اس سودا کیتا گل کیویں بن جاندی
مینوں بھی اس کاروہاروں بات کوئی سمجھائیں

کویں تجارت کیتوئی کی کجھ مال خرید لیائیوں
کتنا خرچ ہویا اس اتے کی کجھ بنا آئیوں

کہندا صاحب سن گل میری جو میں نال وہائی
میں اج گیا اوس محفل جتھے مسلمان تمامی
کی ویکھاں اک سید صاحب اوتھے آئے ہوئے
کھیونسے وطن دوراڈا میرا ہتھوں پلیوں خالی
کرو میری امداد خدا را ایہو وقت ضروری
جس مشکل وچہ ہووے کوئی جو امداد کچھ ہووے
ہک روپیہ جو کوئی دیوے ہک مراد بر آوے
تن روپئے اوس دم آہے میرے کول تمامی
مجاں میں تن روپئے دتے اگوں انہاں فرمایا
سُن کر بات یہودی پچھے کیہڑیاں تن مراداں
پہلی ایہہ مراد میری سُن تو آقا میں چاکر
ادھروں ذات خدا اکبر دی خالق مالک میری
اوہدی عبادت لازم میں تے ہر ویلے ہر حالے
جے ایہہ خدمت پوری ہووے ٹھیک طرح نبھ جاوے
تے توں بھی جے شفقت پاروں کریں آزاد خدادا
ادھروں اوہ مقبول گھڑی سی وقت مبارک والی
درد بھری گل چاک اپنے دی من اوہ آکھ سناوے
ایہہ گل وہم گمانوں اوتے پر صاحب دا بھانا
ہوئی مراد دِلے دی پوری نال صاحب دے لائی

جویں لبھا ایہہ مال تجارت تے جو کار روائی
پڑھن سلام درود مبارک اوتے نبیؐ گرامی
عاجز حال غریب بیچارے جھمکو ستائے ہوئے
محرم راز نہ میرا کوئی تے نہ سنگ موالی
ہو جاسی حل مشکل سبھو دور ہو ویسی دوری
اللہ کرم کرے اوس اُتے خوشی خوشائیں جیوے
تے جو اس تھیں ودھے اوتھیں اوہ خالی ہول نہ جاوے
سن کر دے دتے راہ مولا فضلوں ذات گرامی
تن مراداں تیریاں نوں رب بنے اج لگایا
جیہڑیاں توں دکھ دِل دے اندر آیا ہیں من شاداں
خدمت تیری میرے اوتے کرنی سبھ تھیں بہتر
ہر شے اوس دے قبضے قدرت اوسے نال دلیری
اوہدی غلامی سب تھیں بہتر جو ہر دم میں نالے
تاں زندگی بن جاوے میری راس سبھی کم آوے!
ہووے مراد ایہہ حاصل مینوں بن جاوے کم سارا
حل مراد دِلے دی ہوئی رب دتی خوش حالی
میرے دلوں آزادی تینوں جیویں تیرا دل بھاوے
کھیا آزاد یہودی کولوں عاجز دا دردجانا
ایہو ازلوں چاہندا آہی ایہو ہی بن آئی!

اندازا کوئی کر سکتا ہے اس کے زور بازو کا
نگاہِ مرد مومن سے بدل جاتی ہیں تقدیریں!!

اللہ والے لیکھاں دے وچہ میکھاں پل وچہ لاندے
خیر انجیں مڑ دوجی بابت کہے یہودا وسائیں
مدت تیرے نال گذاری کھاہدا نمک لتاندا

ان ہونی نوں ہونی کر کے رنگ عجیب دکھاندے
اوہ بھی اوسنوں آکھ سناندا جرات نال اٹھائیں
دکھ تکلیف تسانوں ہووے دل نہیں میرا چاہندا

اوہ ایہ ہیں مومن توں کافر روز حشر نہ آوے
ہیں جنت وچہ توں دوزخ وچہ کسنوں ایہ گل بھاوے

ہیں آرام آسایش اندر تے توں دکھڑے بھاگیں
ہیں ایہ جھیڑا جھل نہ سکاں توں اٹھ اٹھ پیا تاکیں

مرضی میری توں بھی ہیں سنگ مسلمان ہو جائیں
بچیں عذاب جہنم کولوں جنت ڈیرا لائیں!

ایہ بھی وچہ دعا کروائی تے جے کرم ہو جاوے
نت دا ساہسا نت دی سڑکن اللہ پاک ہٹاوے

مسلمان ہو جاوے آقا دل وچہ لائی ہوئی
سُن کے آقا دے دل بیٹھی دیر نہ لگی کوئی

اوسے ویلے نال محبت دل اوس دا بھر آیا
اوسے محفل دے وچہ اس نے کلمہ بول سُنایا

اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا

میں گواہی دیندا ہاں نال سچے دل دے ایہ جے نہیں کوئی عبادت دے لائق جو اک ہے نہیں کوئی شریک اوس دا تے میں گواہی دیندا ہاں بیشک محمد

عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط ثُمَّ قَالَ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ط

بندہ اللہ دا تے رسول اوس دا ہے۔ فیر آکھیا اوس نے نہیں کوئی عبادت دے لائق مگر اللہ محمد رسول اللہ دا ہے

ہو گیا مسلمان جدے تھیں دتیوس نیک گواہی
جس تھیں مولا پل وچہ اوس دی لیتی دور سیاہی

سُن کر چاک ہویا دل راضی مولا میل ملایا
عمراں تک میں کھاہدا جس دا اج حلال ہو آیا

فیر تمیجے سودے والی بات غلام سُنائی
تیرے میرے عیب تمامی بخشے ذات خدائی

دل وچہ ایہو آس چروکی جے رب کرم کماوے
اساں دوہاں دا گندہ نامہ فضلوں صاف وکھاوے

ایہ بھی دعا منگائی اودھے الفت بہت وکھائی
سُن کے آقا راضی ہویا کمی نہ رہ گئی کائی!

کرن روایت اوسے راتیں سُتیاں خواب وچالے
اوس نو مسلم نوں رب سچا قدرت عجب وکھالے

یعنی اک آواز آوے صد شاباش پیارے
اپنے اختیارات تمامی وات لئے تدھ سارے

چاک اپنے نوں حکم آزادی دتا چائیں چائیں
تے ایمان اسلام قبولیا عذر آندا کجھ ناہیں

وچہ اختیار تیرے دے ایہو دونویں گلاں آہیاں
نال محبت دونویں گلاں پورے طور نباہیاں

تدھ بھی خواہش چاک دی جیہڑی اوہ وچہ قسمے میرے
ذکر حبیب اپنے دے صدقے بخشے عیب ہیں تیرے

اوسے طور غلام تیرے نوں بھی ایہ بخشش ہوئی
ہور جو حاضر مجلس لوکی خالی رہیا نہ کوئی!

بلکہ سنگی ساتھ انہاندا جیہڑے دیون والے
اوہ بھی بخش دتے ہیں فضلوں پا گئے نور اُجالے

ایہو نظارے گلاں کر دیاں جاگ اوسنوں آجاوے
سخت حیرانی لاحق ہوئی سخن نہ بول سُناوے

کیوں نہ ہووے حیرانی اوسنوں اتے کیوں حیرت مارے
راز حقیقت دا جد کھلے ایہو ہوندے کارے

اولا بھولا اتنا عرصہ جاں تک سمجھ نہ آوے
جس دم عقدہ حل ہو جاوے ایہ لیکھا کھل جاوے

ایہ مجذوب تداں چپ ہوئے واقف اصلی رازوں
نہیں تاں رولا پاندے آہے اپنے حال نیازوں

انہیں جاگ آئی جداوسنوں تک کے عجب نظارے
سنے غلام گیا اس محفل حال سنائے سارے

دسیوس اپنی حالت ساری جو اس نال وہائیا
ہویا ایمان مکمل پکا غیر خیال بھلایا

فیر اوہ پیا بلند آوازوں سبھناں نوں فرماوے
ایہو لطف تے ذائقہ اصلی جو ایہ سبق پکاوے

پڑھو درود پڑھو عاشقو درود پڑھو!
درود سے کبھی غافل نہ ہو درود پڑھو

غزل

ہے محشر میں کافی وسیلہ تمہارا
تم آقا ہو میرے میں بندہ تمہارا

سمائے نظر میں کھنچے میرے دل میں
یہ صورت تمہاری یہ نقشہ تمہارا

حرام اوس پہ ہو جائے نار جہنم
پڑھے صدق دل سے جو کلمہ تمہارا

قیامت میں چھوٹینگے سستے وہ تاجر
خریدا ہے جس جس نے سودا تمہارا

تم آقا ہو کس کے ہمارے ہمارے
ہمیں زعم کس کا تمہارا تمہارا

خبر تم نہ لوگے تو پھر کون لے گا
میں آخر تو ہوں نام لیوا تمہارا

جو تم سے نہ مانگے یہ اسکی خطا ہے
سخاوت کا بہتا ہے دریا تمہارا

جو کچھ مانگنا ہے تو مانگو اسی سے
بڑا دینے والا ہے داتا تمہارا

سیاہ کاریوں سے نہ گھبراؤ یارو
کہ حامی ہے اک کملی والا تمہارا

مکاں کو ہے زینت مکیں کے قدم سے
ہے مکہ سے افضل مدینہ تمہارا

محمدؐ سے صفت پوچھو خدا کی
خدا سے پوچھئے شان محمدؐ

عَنِ ابْنِ مَسْعُوْدٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حضرت ابن مسعود نے فرمایا جے فرمایا رسول اللہ دے رحمت بھیجی اللہ نے اوپر اوس دے تے سلامتی

اَوْلَى النَّاسِ بِيْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلٰوةً رواہ الترمذی

بہت اچھا آدمی میرے واسطے قیامت دے دن اوہ ہوگا جو بہت درود پڑھے گا میرے تے۔

بن مسعودوں نقل روایت پیغمبرؐ فرمایا
اوہا بہتر محشر نوں جس بہت درود پکایا

پاک نبیؐ نوں حشر دہاڑے اوہا لوک پیارے
جو کوئی پڑھے درود نبیؐ تے جتھے بھی جس تھانویں
بیہقی ابوداؤد وغیرہ ذکر حدیث لیاون !
جو بھی شخص تساں دا ایں تے آکھ درود سناوے
دیاں سلام اوہدا میں اگوں اس وچہ شک نہ کائی
کنوں نسائی ابوہریرہؓ وچہ مشکوٰۃ لیاوے
تے نہ قبر میری تے کوئی ایسی خوشی مناؤ
عیداں جلسیاں نالوں بلنوں ایہو بہتر آیا
جیہڑے لوکی قبراں اوتے میلے جلسے کردے
قبراں اوتے میلہ جلسہ ہرگز جائز ناہیں
دارمی اتے نسائی یاروں ابوطلحہؓ فرماوے
جبرائیل آیا اج میں ول رب دا حکم سناندا
رب کہیا اک وار تساں تے جس درود سنایا
انجیں سلام کیا جس حضرت تدھا اوتے اک واری
صحیح حدیثوں واضح تھیوے جس ایہ ورد کمایا
ہر اک اوس دے کم دے اندر اللہ برکت پاوے
ہک حدیثوں ذکر لیا یا بو سلیمان دُرّانی !

پڑھن درود زیادہ جیہڑے کامل نیک سوہارے
پہنچ جاندا اوہ کول نبیؐ دے پڑھ کے ویکھے بھانویں
ابوہریرہ کرے روایت پاک نبیؐ فرماون
اللہ اوسنوں روح میرے تے اوسے وقت لیاوے
کیوں نہ ایسے بندے اوتے لطف کرم ہو لائی
کوئی بندہ نہ گھر اپنے نوں قبراں وانگ بناوے
بلکہ پڑھو درود میرے تے ہر ویلے پوچاؤ
جس نے پڑھیا اسے کولوں تینوں جا کے پہنچایا
اس تھیں معلم ہووے اوہ تاں مجرم رب اکبر دے
صرف درود نبیؐ تے بہتر ایہو پڑھو سدائیں
جیویں رسول پیارے یاروں اوہ اذکار لیاوے
جیویں کر پاک نبیؐ دے تائیں واضح کر فرماندا
دس واری اساں اوس دے اوتے آپ درود پہنچایا
اساں بھی دس واری اوس اوتے کیتی رحمت جاری
عیباں والا دفتر اوس دا رب نے صاف کرایا
دکھ تکلیف نہ رہ جائے باقی سوہنا وقت وہاوے
وچہ دلائل الخیرات دے لکھیا سوہنا حال پچھانی

مَنْ اَرَادَ اَنْ یَّسْئَلَ اللّٰہَ حَاجَتَہٗ فَلْیُکْثِرْ بِالصَّلٰوۃِ عَلَی
جو آدمی چاہے جے منگے اللہ کولوں حاجت اپنی پس چاہئے جے زیادہ درود پڑھے اوپر
النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ ثُمَّ یَسْئَلَ اللّٰہَ حَاجَتَہٗ وَلْیَخْتِمْ
نبی دے درود بھیجیا اللہ نے اوپر اس دے تے سلامتی فیر منگے اللہ کولوں حاجت اپنی تے چاہئے ختم کرے
بِالصَّلٰوۃِ عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ فَاِنَّ اللّٰہَ یَقْبَلُ
نال درود دے اوپر نبی دے درود بھیجیا اللہ نے اوپر اوس دے تے سلامتی فیر بیشک اللہ قبول کر دائے
الصَّلٰوتَیْنِ وَھُوَ اَکْرَمُ مِنْ اَنْ یَّدَعَ مَا بَیْنَھُمَا (دلائل الخیرات صـ۲۴)
درود دوہاں تے اوہ بڑا رحیم ہے اس تھیں جے چھڈے اوہ دعا جو درمیان انہاں دوہاں دے ہے

جو کوئی بندہ اللہ کولوں اپنی حاجت چاہندا
پہلاں پڑھے درود نبیؐ تے جتنا پڑھیا جاندا

منگے فیر خدا دے کولوں اپنی حاجت تائیں
مڑ کے پڑھے درود نبیؐ تے شوقوں چائیں چائیں

وچ ہاں دروداں اندر اوس دی اوہ دعا آجاوے
ہووے قبول خدا دے فضلوں دلی مراداں پاوے

دعا ایسی رد جاندی ناہیں ہے مقبول ضروری!
بھی جو ایسا بندہ اوہ بھی رب دا خاص حضوری

رب نوں بہت پسند طریقہ ورد درود پکاناں!
جنہاں اسس تے عمل کمایا انہاں بلند ٹکاناں

سیف زبان ہو جاون اوہا سینے صاف انہاں دے
وچہ درگاہ مقبول ہو جاوے جو اوہ آکھ سناندے

ورد درودوں دل روشنائی کامل تھئے ایمانوں
ذکر توحید مکمل ہووے تے حصہ عرفانوں

پاک سرشت طبیعت ہو جاوے عیبوں ہے پریسے
فیر اوس اوتے رب دی رحمت دم دم پاوے پھیرے

ولی کمال اسے تھیں تھیندے جو ایہ ورد کماندے
اللہ دی درگاہ دے اندر اوہا درجہ پاندے

جنہاں ورد ہمیشہ ایہو اسے نال لگائی
ٹوڈے پھرڈے بہندے سوندے ایہو کرن ادائی

رب دا فضل انہاں دے اوتے ہر دم سمجھو جاری
اوہا نے مقبول ربانے پا گئے درجے بھاری

ہن میں اوہا درود تساں نوں ایتھے لکھ وکھانواں
جس دے پڑھیاں سبھ کجھ حاصل سر تے ٹھنڈیاں چھانواں

اَللّٰهُمَّ صَلِّ صَلٰوةً كَامِلَةً وَّسَلِّمْ سَلَامًا تَامًّا عَلٰى سَيِّدِنَا

اے اللہ درود بھیج پورا تے سلامتی بلحاظ سلام پورے دے اوپر سردار اساں دے

مُحَمَّدِ تَنْحَلُّ بِهِ الْعُقَدُ وَتَنْفَرِجُ بِهِ الْكُرَبُ وَتُقْضٰى

محمد دے تو کھولے طفیل برکت اسی دی دے گرہ تے توں دور کرے طفیل اس دے تکلیف تے پوری کرے تو

بِهِ الْحَوَائِجُ وَتُنَالُ بِهِ الرَّغَائِبُ وَحُسْنُ الْخَوَاتِمِ وَيُسْتَسْقَى

طفیل اوس دے حاجتاں تے دیوے تو نال اس دے پسندیدہ چیزاں تے اچھا ہووے اخیر تے

الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ الْكَرِيْمِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ فِيْ كُلِّ

پلاوے بدل نال ذات اس دی بزرگ دے تے اوپر آل اسس دی دے تے صحابہ اس

لَمْحَةٍ وَّنَفَسٍ بِعَدَدِ مَعْلُوْمٍ لَّكَ ط

دیاں دے وچہ ہر اک لحظے دے تے وچہ ساہواں دے نال شمار معلوم دے واسطے اپنے۔

ناریہ کہن درود اسس تائیں جلدی اثر وکھاندا
جیونکر اگ دا شعلہ چمکے دور اگاہاں نوں جاندا

عیب گناہ تکلیفاں وکھڑے اس دے پڑھیاں جاون
ساڑ سواہ کرے اگ وانگوں گویا نظر نہ آون

بعض اسنوں تفریجیہ کہندے ہر مشکل نوں کھولے
جس پڑھیا ایہ کسے مہم وچہ اوہ مڑ مول نہ ڈولے

کیسی سخت بیماری ہووے جو نہ داروں جاوے
پڑھ کے پھوک درود ایہ اوس تے جاندی نظر نہ آوے

جس نے اوسنوں روز بناغہ اپنا ورد بنایا
کھلا رزق کیتا رب اوس دا سارا فکر ہٹایا

رزقوں تنگی نہ ہووے اوسنوں ہر دم غیبوں آوے
ہور آرام آسائش کافی مولا کرم کماوے

ہک روایت اس دی بابت کہے اک مرد سوہارا
بعد نمازوں یاراں واری جس پڑھیا ایہہ سارا

یعنی پنج نمازاں وچھوں یاراں یاراں واری
جس نے اپنا ورد بنایا پا گیا فضل غفاری

فجری جو اکتالی واری اس دا ورد پکاندا!
جو اوہ منگے اوہا اوسنوں غیبوں رب اپڑاندا

تے جس نے سو واری اس دا کیتا ورد زبانوں
اوس تے اتنا فضل ربانا باہر حد بیانوں!

تے جس ہک ہزار دفعہ ایہہ شوقوں آکھ سنایا
اس دی تے کجھ حد نہ رہ گئی ہو گیا فضل سوایا

کسے مصیبت دکھڑے اندر جو ایہہ ورد پکاوے
اللہ اپنے فضلوں اس ڈے سارے روگ ونجاوے

ساڑھے چار ہزار واری جو اس دا ورد کریندا
دین دنی دی ہر اک نعمت اللہ اوسنوں دیندا

کامل تھئے ایمان تے زندگی ہو جاوے اسلامی
تابعدار محب نبیؐ دا سوہنے کم تمامی

کسے حیلے نہ لغزش کھاوے سوہنے سخن سناوے
بھی کوئی تنگی ترشی اوسنوں رب نہ مول دکھاوے

ہر شے دی ارزانی ہووے رزقوں ہار نہ کوئی
عزت دولت مال زیادہ رحمت رب دی ہوئی

بے شک جیہڑے لوک نبیؐ تے پڑھن درود ہمیشاں
رب دی رحمت ڈسے تہاں تے بھی سبھ اپنے خویشاں

عَنْ اُبَیِّ ابْنِ کَعْبٍ قَالَ قُلْتُ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْکَ وَ
روایت ہے ابی بن کعب تھیں فرمایا عرض کیتی میں اے رسول خدا دے درود بھیجیا اللہ تے اوپر تیرے

سَلَّمَ اِنِّیْ اَکْثَرُ الصَّلٰوۃَ عَلَیْکَ فَکَمْ اَجْعَلُ لَکَ مِنْ صَلٰوتِیْ
تے سلامتی بیشک میں زیادہ پڑھ داہاں درود اوپر تیرے پس کتنا کراں میں وقت واسطے تیرے اپنے درود تھیں

فَقَالَ مَا شِئْتَ قُلْتُ الرُّبُعَ قَالَ مَا شِئْتَ فَاِنْ زِدْتَ فَھُوَ خَیْرٌ
پس فرمایا جتنا چاہیں تو عرض کیتی میں چوتھا حصہ فرمایا جتنا چاہیں تو پس جے زیادہ کریسے تو پس اوہ بہتر ہے

لَکَ قُلْتُ النِّصْفَ قَالَ مَا شِئْتَ فَاِنْ زِدْتَ فَھُوَ خَیْرٌ لَّکَ
واسطے تیرے عرض کیتی میں ادھا فرمایا جتنا چاہیں تو پس جے زیادہ کریسے تو پس اوہ بہتر ہے واسطے تیرے

قُلْتُ فَالثُّلُثَیْنِ قَالَ مَا شِئْتَ فَاِنْ زِدْتَ فَھُوَ خَیْرٌ لَّکَ
عرض کیتی میں دو ثلث فرمایا جتنا چاہیں تو پس جے زیادہ کریسے تو پس اوہ بہتر ہے واسطے تیرے

قُلْتُ اَجْعَلُ لَكَ صَلٰوتِيْ كُلَّهَا قَالَ اِذًا تُكْفٰى هَمَّكَ مَعًا وَّيُكَفَّرُ

عرض کیتی میں کراں گا میں واسطے تیرے درود پڑھنا تمام وقت فرمایا کفایت کرے گا تیرے تمام کاروبار وچ تے

لَكَ ذَنْبُكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَمِشْكٰوة ص ۲۰۵

تے معاف کرے گا تیرے تمام گناہ۔ لکھیا اے وچ مشکوٰۃ شریف دے بحوالہ ترمذی شریف دے

أُبَیؓ بن کعبؓ روایت کرداسوہنا ذکر لیاوے
یا حضرتؐ میں اکثر ویلے پڑھاں درود پیارا
عرض کراں میں کتنا ویلا اس دے وچ گذاراں!
فرمایا جتنا بھی چاہو پڑھئے درود پوچاؤ
مڑ کے عرض لیتی کیا ادھا وقت درود پوچانواں
فرمایا جتنا بھی چاہو مرضی جویں تساں دی!
بہتر ہی رب کرے اس اندر اپنی رحمت پاروں
عرض کیتی پھر دو تہائیاں مڑ صاحب فرماوے
عرض کیتی مڑ سارا ویلا انجیں پیا گذاراں!
سن کر حضرت نے فرمایا راز اسے وچ سارا
دین تے دنیا دے سبھ مقصد اسے تھیں حل ہو ویسن
ہو جاسیں توانجہ دی جیویں اج مائی تے جایا
کنوں فضالہ بن عبیدہ وچ مشکوٰۃ لیاوے
ہک دن مجلس وچ سن حضرت بیٹھے رونق لائی
پڑھی نماز تے فارغ ہو کے دعا کارن ہتھ چائے
سن کر حضرت نے فرمایا اکے نماز یا بھائی
بلکہ جد تو فارغ ہوویں کریں تعریف خدا دی
فیر محبت نال میرے تے بھیج درود اوتھائیں
راوی کرے روایت اوتھے ہور اک بندہ آیا
بعد نمازوں فارغ ہو کے رب دی حمد الائی
ویکھ نبیؐ فرمایا اوسنوں اے نمازیا یارا

ہک دن خدمت پاک نبیؐ دی ادبوں عرض سناوے
بھیجاں پیا تساں تے شوقوں ایہو کار وہارا
کیا چوتھائی سارے وچوں چھوڑ تمامی یاراں
اکسے پر جیکر کرو زیادہ اجے زیادہ پاؤ
لیواں نشہ محبت والا راحت دل نوں پانواں
پر جے کرو زیادہ اس وچ ہور ہی گل بن جاندی!
سے قسماں انعام عرفانوں لبھن باہجھ شماروں
جیونکر چاہو پیا ایہ بہتر ہور زیادہ ہو جاوے
پڑھاں درود تساڈے اوتے ہور بھلن سبھ کاراں
ہر کم اسے تھیں پیا کھلسی فضل خداوند بھارا
ہور گناہ صغیر کبیرے ہرگز ہول نہ رہسن!
ہور بھی انجیں ہی ہو دیسن جیں ایہہ عمل کمایا
ترمذی۔ ابوداؤد۔ نسائی جیونکر آکھ سناوے
ہک شخص آ حاضر ہو کے کیسے نماز ادائی
اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَارْحَمْنِيْ شوقوں پڑھدا جائے
اس وچ کیوں تدھ اتنی اڑیا جلدی آن وکھائی
اوتھے ہی بہہ کے نال تسلی جویں مناسب یادی
پھر منگ اللہ تھیں جو چاہیں ہر شے منگی پائیں!
کرے نماز ادا او انجیں اوہ جیوں حضرت فرمایا
بھیجیا فیر درود نبیؐ تے الفت خوب دکھائی
منگ دعا قبول ہو ویسی پاسیں مطلب سارا

بعد نمازوں انجہ دی جس نے دعا منگی درگاہوں
پا گیا سب مراداں دل دیاں اوہا فضل الٰہوں

بن مسعود عبداللہؓ پاروں نقل حدیث لیایا
کہن ہک وار نماز پڑھاں میں دل دا شوق سوایا

پاک نبیؐ بھی اوتھے ہی آہے رونق لائی ہوئی
ابوبکرؓ تے عمرؓ بھی نالے پھیل گئی خوشبوئی

تے میں فارغ ہویا نمازوں بیٹھا اپنی تھانویں
کیتی شروع تعریف خدا دی نال خلوص سچانویں

بھیجیا فیر درود نبیؐ تے منگیاں فیر دعائیں
اپنے حق وچہ جیونکر عادت اوسے طور دکھائیں

ایہ کجھ سن کے اوس دم مینوں حضرتؐ نے فرمایا
منگ لے جو کجھ دتا جاسیا ہوسیا فضل سوایا

پاک نبیؐ تے جنہاں لوکاں پیا درود پوچایا
سب معاف گناہ انہاں دے باون فضل سوایا

ابوہریرہؓ کہے حضرت ایہ ہک واری فرماوے
پورا اجر درود شریفوں جو کوئی چاہے پاوے

اوہ ایہہ پڑھے درود اساں تے شوق محبت پاروں
اللہ اوس تے فضل کریسی رحمت باہجہ شماروں

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ نِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ وَاَزْوَاجِهٖ اُمَّهَاتِ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے جو نبیؐ ہے امی تے ازواج اس دیاں تے جو ماواں

الْمُؤْمِنِيْنَ وَذُرِّيَّتِهٖ وَاَهْلِ بَيْتِهٖ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ

ہیں مومناں دیاں تے اولاد اس دی تے اہل بیت اس دی جس طرح درود بھیجیا تو اوپر حضرت ابراہیم دے

اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۝

بے شک تو تعریف کیتا ہویا بزرگ ہیں۔

جو کوئی پڑھے درود ایہ شوقوں حضرت نوں پہنچاوے
بعد اس دے دعا جیہڑی منگے اوہا قبول ہو جاوے

ورد درود ہر مومن کارن بہت ضروری آیا
جس نے الفت نال پکایا اوسے مقصد پایا

تے جس سن کے نام نبیؐ دا غفلت کجھ دکھلائی
شوم بخیل اتے بدبختا اوسنوں نبیؐ کہیائی

حضرت کہیا قبر میری تے پڑھے درود جو کوئی
ہیں اوہ سن دا ہاں پیا سبھو تے تھیوے دلجوئی

اتے درود جو بھیجے دوروں اوہ بھی ایں ول آوے
گویا مول نہ ضائع جاوے اپنا اثر دکھاوے

ہک واری جس پاک نبیؐ تے آکھ درود سنایا
ستر وار فرشتیاں اوس نوں الفت نال پوچایا

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے تے اوپر آل محمد دے تے برکتاں تے سلامتی

حضرت دا ایہ وعدہ پکا جس وچہ شک نہ کائی
واجب اوہدی شفاعت ہیں تے روز قیامت آئی

جس نے ہیں تے نال محبت پیا درود پوچایا
بعد نمازوں اس دے اندر فرق نہ مولے پایا

دنیا دے وچ ہر اک تنگیوں اوسنوں ملے رہائی
تے اگے بھی اوس دے اوتے لطف کرم مولائی

عبدالرحمنؓ بن عوف دے پاروں ذکر حدیث لیاون
کہن اک واری حضرت گھر تھیں باہر دے ول آون

ٹُردے ٹُردے ہک باغے وچ کردے آن اُتارا
تے دھریا سر سجدے اندر جیوں کر طور وہارا

کافی عرصہ سجدے اندر جس دم آن وہایا
خوف پیا مت دنیا اتوں حضرت لدسدھایا

میں ساں اسے خیال وچالے اُت ول نظر جمائی
اجراں سجدیوں سیس اٹھاندا پاک حبیب خدائی

سر چا کے جد ڈٹھو نے مینوں وچ بھاری حیرانی
فرمایا کیوں کی گل ہوئی ایڈی سرگردانی!

تاں میں واقعے تھیں حضرت نوں آگاہ کیتا سارا
جو کجھ میرے نال وہایا ہویا حال آوارا

ایس تسلی کارن حضرت تاں مینوں فرمایا
ایہ تاں اس حالت وچ میں ول جبرائیل سی آیا

عجب پیغام لیاندا اوس نے دسیا میرے تائیں
اوہ خوش خبری سن میں تینوں ایتھے آکھ سنائیں

رب فرمایا تیں تے پڑھیا جس درود اکواری
میں اوس اتے رحمت بھیجاں کر کے شفقت بھاری

تے جو کہے سلام تسانوں میں بھی آکھ سنانواں
ہر اک طرح آرام آسایش اوسنوں پیا پوچانواں

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ اِنَّ الدُّعَآءَ مَوْقُوْفٌ بَيْنَ السَّمَآءِ وَ
حضرت عمر بن خطاب تھیں روایت ہے فرمایا بیشک دعا اس وقت تک لٹکی رہندی ہے درمیان آسماناں
الْاَرْضِ لَا يَصْعَدُ مِنْهُ شَيْءٌ حَتّٰى تُصَلِّيَ عَلٰى نَبِيِّكَ۔
تے زمین دے نہیں چڑھدی اس تھیں کوئی چیز اوتے جدتک تو درود نہ بھیجے اوتے نبیؐ اپنے
رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مِنَ الْمِشْكٰوةِ
دے روایت کیتا اسنوں ترمذی نے آیا وچ مشکوٰۃ دے۔

حضرت عمرؓ روایت کیتی جو دعا منگی جاوے
لٹکی رہے وچ زمیں آسماناں اوتاں نہ جاون پاوے

ہاں جد پڑھے درود نبیؐ دے کرم کرے رب باری
پہنچے ونج دعا آسمانی تھیوے دور بیزاری

ہر حالت وچ درود نبیؐ تے پڑھنا بہتر آیا
جس ایہ ورد کیتا رب اوس تے بہت احسان کمایا

رزقوں ہار نہ مالوں کمی ہور تمام فراخی
بھی محشر نوں بخشے مولا عیب گناہ گستاخی

دعا جو منگی جاوے اس وچ پڑھن درود ضروری
کیوں جے اس دے بناں نہیں ہوندی اوتھے کجھ منظوری

تاں ہی پاک نبیؐ تھیں ایہ اک خاص روایت آئی
باجھ درود دعا نہ کوئی اثر نہ اس وچ کائی

اصل خلاصہ حب نبیؐ دی ہے ایہ خاص نشانی
جیہڑا پڑھے درود اوہا ہی خاص محب پچھانی

جس دل حب نبیؐ تن اوس دا دوزخ مول نہ جاوے
اوس دے اوتے مولا سچا کرم کمال کماوے

ہور عذاب قیامت اس تے اثر نہ کرسی کوئی
دُکھ تکلیفوں پاک ہمیشہ تے ہر تھانویں ڈھوئی
پاک نبی دی شان برابر ہور نہیں کوئی آیا
بعد خدا دے وڈا درجہ نبی محمدؐ پایا

لَوْلَا مُحَمَّدٌ وَّ اُمَّتُهٗ لَمَا خَلَقْتُ الْجَنَّةَ وَلَا النَّارَ وَ
جیکر نہ ہوندے محمد علیہ السلام تے امت انہاں دی نہ پیدا کرداں میں بہشت نوں تے نہ اگ نوں تے
لَا الشَّمْسَ وَلَا الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلَ وَلَا النَّهَارَ وَلَا
نہ دیہنہ نوں تے نہ چن نوں تے نہ رات نوں تے نہ دن نوں تے
مَلَكًا مُّقَرَّبًا وَّلَا نَبِيًّا مُّرْسَلًا وَّلَا اِيَّاكَ ط
نہ فرشتیاں نوں جہڑے نزدیکی نے تے نہ نبیاں رسولاں نوں تے نہ تسانوں اے موسے۔

حضرت موسے نبی خدا دے تے مقبول سوہائے
پاک نبی تھیں دوجے درجے رب نوں بہت پیارے
جدوں کتاب توریت بخشی رب انہاں دے تائیں
شکر کیتا سر دھر یا سجدے بولن حمد ثنائیں
آکھن بڑا احسان کیتوئی میں تے بار خدایا
گیتوئی عطا کتاب تے نالے شان کلیم دوایا
تاں اللہ فرمایا اگوں سُن اے موسے پیارے
نہیں ڈٹھا وڈا ادب کریندا انہیں تھیں عالم سارے
درجہ شان رسالت دے کے فیر کلیم بنایا
اگوں اس شکرانے پاروں ہے تدھ سیس نوایا
ہن ایہ یاد رکھیں نہ چھوڑیں وحدت ذکر پیارا
دوجی حب محمدی دل وچہ اسے نال وہارا
ایہ بھی مول نہ بھلیں دل تھیں ہر دم ایہو پکائیں
اسے تھیں مقبولی پاسیں اندر دوہیں سرائیں
اک توحید تے دوجی الفت پاک نبی سرور دی
جیکر رکھیوئی قائم پاسیں رحمت رب اکبر دی
سُن موسے حیرانی پاروں ادبوں سوال سُنایا
کون محمدؐ شاناں والا یا رب بار خُدایا
اوس دم اللہ موسے تائیں ایہہ فرمان سناوے
اوہ محبوب پیارا میرا دوجگ نور سوہاوے
زمیں آسمان نہ آہے تے نہ عرش نہ کرسی کوئی
بلکہ لوح محفوظ تھیں پہلاں ذات نبی دی ہوئی
پہلاں ذات میری تے مڑ ایہ ذات محمدی جانی
گویا اکو فرق نہ باقی اس دے اندر آنی!
جس دل اس دی الفت ناہیں پیار محبت کوئی
اوہ ناں میرا ایں نہ اوس دا ختم کہانی ہوئی
مومن ہو کے اس دے اوتے پڑھے درود جو ناہیں
ناں اساں دے اوہدا تعلق روا نہ مول کداہیں
جے نہ ہوندی ذات محمدی نالے امت پیاری
ناں جنت ناں دوزخ ہوندے ناں سورج چن واری
رات نہ ہوندی دہاڑ نہ ہوندی نہ ہوندا جگ سارا
ملک مقرب نبی تے مرسل ایہ بھی ختم وہارا
اے موسے نہ توں بھی ہوندوں آہی ختم کہانی
اتنا شان محمدی کیتا تے اتنی ارزانی!!

سب پسارا اوس دی خاطر اوسے دمی خوشنودی
اَسے ہونسے جے توں بھی چاہیں اصلی برخورداری
نالے بھیج درود اوہدے تے ہردم شام صباحیں
تاں مرہونسے اسٹرا اگے ادبوں عرض گذارے
نالے تا زندگی ہیں اوسنوں پیا درود پہنچانواں
تاں ہونسے توں دَبِّ اشرح لی دے عا سکھلاوے
دتا شان کلیمی اُتول شان حبیب بنایا
تے جو پاک نبیؐ دے اوتے آکھ درود سنادے

جو نہ اوس دے نال لگاوے نہیں اوسنوں بہبودی
کر اقرار نبوت اوہدی دا نالے تابعداری
تھئے پیار مکمل تیرا ہوون دُور بلائیں
ہیں ایماں لیایا اس تے حکم منے ہیں سارے
اوس دیاں خاص محباں اندر ہیں دل تھیں ہو جانواں
الم نشرح دا پاک نبیؐ نوں درجہ دتا جاوے
ہر انعاموں تے اکراموں دوہاں نوں وڈیایا
سُن لے اشرف دو جگ اندر اوہا درجہ پاوے

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِکْ وَسَلِّمْ ط

اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے تے اوپر آل محمد دے تے برکتاں تے سلامتی۔

وقتیکہ دراں درود شریف خواندن لازم است

میں قربان نبیؐ توں ورتھیں ماپیو گھول گھمانواں!
جنہاں اپنے سچے دِل تھیں نال انہاں دے لائی
دشمن ولوں خطرہ نہ کوئی دوتیوں فکر نہ ذرہ
رب راضی سب دنیا راضی تابعہ سب خلقائی
پر ایہو سبھو جنہاں کیتا ورد درود پیارا
حضرت کہیا جاں کوئی مومن نام میرا سن پاوے
پچھے بھی میں ایہو مسئلہ بہتی وار دھرایا!
نام میرا جد سنو میرے تے پڑھو درود تمامی
ایہو عبادت ایہو سعادت ایہو ارادت جانو
نام نبی دا ذات نبی دی تے شخصیت پیاری
تے جس تابعداری کیتی پا گیا شان اوہا ہی

تن من دھن وچہ قدماں واراں لماز حقیقی پانواں
دو جگ قدماں وچہ انہاں دے ہارنہ انہاں کائی
ہر اک نعمت حاصل انہاں پل دی وقت مقررہ
کیوں نہ اوہ بے فکر پیارے کرنے حمد خدائی
موقعہ کوئی نہ جاون دتا ہردم ایہو دہارا
جے نہ پڑھے درود میرے تے وڈا قہر کماوے
ہن بھی یاد کرانواں جیونکہ پاک نبیؐ فرمایا
اس تھیں وڈا درجہ بخشے رب دی ذات گرامی
ایہو ایمان اسلام محبت ایہو نجابت جانو
جس نوں سن کے ٹھنڈ پئی سینے اوہا تابعداری
حاصل ہویاں مراداں سبھو لتھی دِلوں سیاہی

قَالَ عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ مَنْ اَطَاعَنِیْ دَخَلَ الْجَنَّۃَ ط

فرمایا حضور نے درود تے سلام ہووے اوپر اوس دے جس نے تابعداری کیتی میری داخل ہویا اوہ وچہ جنت دے

تابعداری کرنے والے جنت وسن سارے
ایہ انعام الٰہی جگ وچ پاون قسمت والے
جنہانوں ایہ حاصل ہوئی نعمت خاص الٰہی
اصحاباں تے مولا سچے فضل کرم فرمایا
رات دہاڑ رسول اللہ تے پڑھن درود اوہا ہی

ایہ ارشاد نبیؐ سرور دا سُن کے مومن پیارے!
نہیں تاں نکتہ چین بے چارے خالی رہن ہوکالے
اوہ سدھے راہ لگے اپنی کر گئے دور سیاہی
وچہ اطاعت پاک نبیؐ سب انہاں وقت وہایا
دس یا سو ہزاراں واری درد انہاں دا آہی

لَا صَلٰوۃَ لِمَنْ لَمْ یُصَلِّ عَلَیَّ

نہیں نماز ہوندی اوس دی جو نہیں پڑھدا درود اوپر میرے

نہیں نماز اوہدی جس ہیں تے نہیں درود پوچایا
اوہا نماز مکمل جس وچہ ورد درود ہو جاوے
اصل نماز اوہا جس دے وچہ ہووے درود ادائی
مسجد وچہ جد مومن بندہ داخل ہووے کوئی
بانگ وچالے نام نبی دا جدوں سُنایا جاوے
اونجہ بھی نام نبی سرور دا سنئے جس دم بھائی
نام نبی دا سُن کے جس نے نہیں درود الایا
بڑا بخیل تے ظالم اوسنوں کہیا نبیؐ ربانے
حکم نبی دا جاں بھی سنئے سوہنا اسم پیارا
تے جس ترک کیتی اس عملوں اوہ پاپی منہ کالا
سے لوکاں نے اسے عملوں پائی ونجہ رہائی
بصری حسنؒ ہوئے اک رب دے بندے خاص پیارے
انہاں ایہو ورد کیتا پیا اندر عمراں ساری
اس بھئیں مڑ اوہ وچہ درگہ دے ہو گئے خاص حضوری
حضرت امام شافعی دے اوتے نظر کرم فرمائی
انہاں ایہو درود ہمیشہ ورد زبان بنایا

تاں اوہ ہوئی قبول کدائیں انجیں قضیہ پایا!
نہیں تاں اگے پچھے پھردی بھنبھل بھوسے کھاوے
آوے لطف محبت والا دل دی تھیئے صفائی!
پڑھے درود نبیؐ دے اوتے دور ہووے بدگوئی
تدھ بھی پڑھو درود مبارک پیغمبرؐ فرماوے
اوس ویلے بھی ورد ایہو ہی کرنا روا آیا ئی!
اوس دے حق وچہ پاک نبی نے بہت غصہ فرمایا
سن کر نام رہیا چُپ مومن کیتے ہور جھورانے
پڑھو درود محبت پاروں پاؤ نیک ستارا
رب رسول بیزار اوہدے تے پاوے سخت کشالا
کیتے عیب معاف انہاں دے دُکھ نہ رہ گیا کائی
حضرت علیؓ جنہاں دے حق وچہ کرم کمائے بھارے
اسے نال لگائی ہوئی اسے نال گذاری!
حاصل سب مراتب ہوئے دور ہوئی سبھ دوری
پڑھیا انہاں درود مبارک دل دی سبھو پائی
ایہو سبھو مومناں تائیں ہر دم پیا پڑھایا

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ صَلّٰی عَلَیْہِ وَصَلِّ عَلٰی

اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے اتنا جتنا کسے پڑھیا درود اوپر انہاں دے تے درود بھیج اوپر

مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَنْ لَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا

محمد دے اتنا جتنا کسے نہیں پڑھیا درود اوپر انہاں دے تے بھیج درود اوپر محمد دے جتنا

تُحِبُّ وَتَرْضٰى اَنْ يُّصَلّٰى عَلَيْهِ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا

تینوں پیارا تے پسند ہے ایجے پڑھیا جاوے اوپر اوس دے تے بھیج درود اوپر محمد دے

يَنْبَغِىْ الصَّلٰوةُ عَلَيْهِ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا

جس طرح جے ہو سکدا ہے درود اوپر انہاں دے تے بھیج درود اوپر محمد دے

اَمَرْتَنَا بِالصَّلٰوةِ عَلَيْهِ ط رَوَاهُ الشَّافِعِىُّ

جیہا حکم کیتا توں اسانوں نال نماز دے اوپر انہاں دے روایت کیتا اسنوں امام شافعی نے

اسے یاروں انہاں دو جگ قرب حضوری پایا — تے اگے ونجہ عزت پائی سارا روگ ونجایا

اے مومن ایہ ورد ضروری کدی نہ ایس بھلائیں — ہر حالت وچہ سُتیاں بیٹھیاں ایہو ہمیش پکائیں

یاد رکھیں جد نام نبیؐ دا کدھرے لکھیا جائے — لکھیں نال درود ہمیشہ مت تینوں بھل جائے

ابوہریرہؓ کرے روایت جس ایہ عمل کمایا — جاں تیکن ایہہ لکھیا رہسی پاسی شان سوایا

سب فرشتے اوس دے اوتے رہن درود الاندے — نالے رحمت ربدی اوس تے ہر دم رہن پہنچاندے

رات جمعے دی جو کوئی بندہ کرے ایہ ورد زبانی — اللہ اوس تے ہر حالت وچہ کرم کریسی ارزانی

دنیا دی تکلیف تمامی اس تھیں سب ہٹاوے — مالی جانی تنگی اوس دی جاندی نظر نہ آوے

وقت نزع دے اوس دے تائیں تنگی ہووے نہ کوئی — تے جد جاوے گور وچالے ہو جاوے دل جوئی

حشر نشر دی ہر اک تنگیوں اوسنوں ہووے رہائی — گویا اوہ مقبول ربانا اوسنوں فکر نہ کائی

حضرت انسؓ رسول اللہ تھیں ذکر حدیث لیاوے — رات جمعے دی جو کوئی مومن ورد درود کماوے

اس سالاں دے رب اس دے بخشے عیب تمامی — ایتھے اوتھے دوہیں جہانیں ہووس شان گرامی

روز جمعے وچہ اللہ مالک اتنی برکت پائی — پھر ایہ پڑھے درود جو مومن اس دی شان کیا ای

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَنَبِيِّكَ وَرَسُوْلِكَ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے جو تیرا بندہ تے تیرا نبی تے تیرا رسول ایا

النَّبِىِّ الْاُمِّىِّ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَسَلِّمْ

جو نبی ہے امی تے اوپر آل اس دی تے اصحاب اس دے تے سلامتی.

روز جمعے دی بابت تینوں کجھ حال سنانواں — اک سو بار درود جو پڑھدا سوہنیاں نال ادانواں

دو سو سالاں وچہ گناہاں بھانویں کوئی گذارے
اس دی برکت معاف کرے رب عیب اوہلے ایہ سارے

خوش قسمت اوہ مومن جس نوں ایہ موقعہ ہتھ آوے
پڑھے درود نبی سرور تے رب دی رحمت پاوے

پہاڑ گناہاں دے سر ہووں اس دی برکت پاروں
معاف ہو جاون صاف ہو جاوے باہر حد شماروں

اے مومن جے روز جمعے دی قدر تیرے دل کوئی
ضائع کریں نہ اسنوں نہیں تاں ہوسیا مول نہ ڈھوئی

ہور اک موقعہ وساں تینوں اجر درود دوں آیا
ملن دو مومن جس دم کدھرے رب سبب بنایا

کہن علیک سلیک آپس وچہ دونویں الفت پاروں
نالے لین مصافحہ دونویں پڑھن درود پیاروں

انجیں وچہ شعبان مہینے بڑا ثواب بتاون
رات دنے صلوٰات جو پڑھدے ایہو ورد بتاون

ہور اک موقعہ عیب اپنے جد مومن یاد کچیوے
خوف خداویوں ڈر کے دل تھیں وچہ درگاہے ڈھیوے

کلمہ طیب یاد کچیوے ورد درود الاوے
اس برکت تھیں بھار گناہوں مولا کرم کماوے

بخشے اپنے فضل کرم تھیں اوس دے عیب تمامی
ہو جاوے اوہ مخلص بندہ پاوے شان گرامی

سبھ اصحاب اسے دے اوتے خبراں دینے آئے
پڑھن درود جو نال محبت انجیں عمر وہائے

ایسے عملوں عیب انہاں دے بخشے جاون سارے
محشر نوں وچہ تابعداراں ہوون سبھ شمارے

جنہاں درود وسیلہ پھڑیا ایہو تابعداری!
پان رہائی دکھ عذابوں نالے برخورداری!

اِدْفَعُوا الْعَذَابَ بِبَرْكَةِ الصَّلٰوةِ

اٹھادو عذاب نال برکت درود شریف دے

عاصیاں پاپیاں تے جد اوسی قہر عذاب رہاتا
پکڑے جاسن جکڑے جاسن ہوسی حال نتانا

انہاں وچوں جنہاں لوکاں ورد درود بنایا
اسے اندر عمر گذاری ایہو شوق ودھایا

اوہ جد ایس عذاب وچالے ہو جاسن بے چارے
برکت ایس درود دا انہاں تھیں ایہ قضیئے سبھ ٹالے

چاۓ قہر عذاب انہاں تھیں رب سچا فرمائے
ہووے رہائی انہاں تائیں دکھ نہ کوئی پاوے

رب دے فضلوں قہر عذابوں اوہ لوکی بچ جاون
جنتیاں وچہ داخل ہو کے شکر الحمد الاون!

بار خدایا اشرف تیرا عاصی اوگن ہارا
بخش طفیل درود نبی دے ہو جاوے چھٹکارا

ہن میں دساں جنہاں لوکاں عمل ہمیش ایہو ہی
خواب وچالے دید نبی دا پاندے آن سویو ہی

تے جس زندگی وچہ ہک واری دید نبی دا پایا
حل ہویا سبھ مسئلہ اوس دا کیتا رب صفایا

زندگی دی اوہ ہر تکلیفوں پا گیا آن رہائی
وقت نزع تے قبر عذابوں اوسنوں کجھ نہ کائی

ہور عذاب قیامت پاروں اوہ محفوظ سوہارا — تے جنت وچہ ڈیرا ہووے پاوے نیک ستارا
کسے صاحب نے اسے پاروں لکھی ایہو کہانی — اس دی نقل کراں میں ایتھے دساں کھول زبانی

وَمَنْ رَاٰئَ النَّبِیَّ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ فِیْ
تے جس شخص نے دیکھیا نبی نوں درود بھیجے اللہ اوپر اوس دے تے سلامتی وچہ

مَنَامِہٖ فَلَہٗ حُسْنُ الْخَاتِمَۃِ وَلَہُ الشَّفَاعَۃُ وَ
خواب اپنی دے پس واسطے اس دے ہے اچھا خاتمہ تے واسطے اوس دے ہے شفاعت

لَہُ الْجَنَّۃُ وَیَغْفِرُ اللّٰہُ لَہٗ وَلِاَبَوَیْہِ اِذَا کَانَا
تے واسطے اوس دے ہے بہشت تے بخشے دا اللہ اوسنوں تے اس دے ماں باپ نوں جے

مُسْلِمَیْنِ وَیُھَوَّنُ عَلَیْہِ سَکَرَاتُ الْمَوْتِ
ہوون دونویں مسلمان تے آسان کیتیاں جاندیاں نے اوپر اس دے تکلیفاں موت دیاں

وَیُرْفَعُ عَنْہُ عَذَابُ الْقَبْرِ وَیُؤَمَّنُہٗ مِنْ اَھْوَالِ
تے اٹھائندے نے اس تھیں عذاب قبر دا تے امن دتا جاندا ے اوسنوں خوف

الْقِیٰمَۃِ وَیَقْضِیْ جَمِیْعَ حَوَائِجِہٖ فِی الدُّنْیَا وَ
قیامت تھیں تے پوریاں کیتیاں جاندیاں نے تمام حاجتاں اوس دیاں وچہ دنیا دے

الْاٰخِرَۃِ بِلُطْفِہٖ وَکَرَمِہٖ
تے آخرت دے نال مہربانی تے بخشش اس دی دے

ترجمہ پنجابی منظوم

جو کوئی دیکھے پاک نبی نوں اپنی خواب وچالے — خاتمہ نال ایمان ہووے اوس ہوون دور کشالے
ہوسی اوہدی شفاعت اوس دن آپ نبی فرماوے — تے اوہ نال نبی وچہ جنت رگدا وسیندا جاوے
بخشے اللہ اوس دے تائیں بھی ماں باپ دوہانوں — پر جے ہوون فضل الاہوں روشن نور ایمانوں
موت دیاں تکلیفاں اوس تھیں سب آسان ہو جاون — قبر عذاب اٹھا کے اس تھیں پورا امن وکھاون
دکھ گھبراہٹ قیامت والا اوسنوں ہوگ نہ کوئی — دین دنی دی ہر اک، اوس دی حاجت پوری ہوئی
رب دے لطف کرم تھیں ہر اک عیش اوسنوں ہتھ آوے — دوہیں جہانیں موجاں مانے شکر الحمد الاوے
ایہ انعام اوسے نوں حاصل جس ایہ درود کمایا — رات دہاڑے پیغمبر تے پیا درود پوچایا

الشرف اجہیں پاک نبی تے تینوں صلوات پوچائیں
ان شاء اللہ سو کھا تھیسیں توں بھی دوہیں سرائیں

طریق کار صلوات علیٰ سید الابرار علیہ الصلوٰۃ والسلام

جس مومن نوں شوق نبی دا شرف زیادہ پاوے
رات جمعے دی وضو غسل کر کپڑے صاف لگاوے
دو رکعت نماز دو نفلاں نیت کرے پیاروں
سورت فاتحہ پڑھے اوہدے وچ اپنے خاص وہاروں
فیر سورت اخلاص اوہدے نال آکھے دہ سو واری
اسے طور رکعت دوجی ختم کچیوے ساری
پڑھے درود شریف الٰہائیں بعد سلام ادائی
پڑھدیاں پڑھدیاں سوں جائے اوتھے ہووے فضل خدائی
بعضے آیت الکرسی پڑھنا فاتحہ بعد الاندے
فیر سورۃ اخلاص اوہدے نال پندرہ وار پڑھاندے
بعد سلاموں فارغ ہو کے پڑھے درود الٰہائیں
دہ سے واری ورد کچیوے فضل کرے رب سائیں
دہ سے وار سورہ کوثر دا بعضے ورد بتاون
پڑھن درود ہزار واری ایہ دید سجن دا پاون

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ
اے اللہ درود بھیج تے سلامتی اوپر سردار اساڈے محمد دے تے اوپر آل
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ كُلِّ مَعْلُوْمٍ لَّكَ
سردار اساں دے محمد دے اتنا جتنا کل مخلوق دا تینوں علم ہے۔

بعضے کہن جو رات جمعے دی جاں دو نفل گذارے
دہ سو وار لِاِیْلٰفِ سورۃ ورد زبان چتارے
فیر درود نبیؐ سرور تے پڑھدیاں ہی سو جاوے
وضو دی ہی حالت ہووے دلی مراد ایہ پاوے
بعضیاں کہیا نال وضو ایہ ورد زباتوں جاری
پا جاوے دیدار سجن دا ہووے دور بیزاری

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَسَلِّمْ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضٰى
اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے دا آل اس دی دے تے سلامتی جتنا توں چاہندا ایں تے پسند کردا ایں

بہتر عمل درود مبارک جس تائیں ہتھ آوے
کیوں نہ دلی مراداں پاوے مشکل حل ہو جاوے
بعد دوگانیوں جتنا ہووے پڑھے درود پیارا
اسے حالت وقت گذارے اوہ پیا اپنا سارا
جس مشکل دا بھی حل چاہے دیر نہ لگے کائی
سر سوں تلی اتے اگ آوے پاوے نور صفائی
ہور اک کامل مرد خدا دے دسیا اس دا چارہ
جس دل حب دیدار نبی دا شوق ایہو ہی بھارا
سوندی وار پاکیزہ بستر اپنے ہیٹھ وچھاوے
پھر وضو کر اوس دے اوتے نال امن سو جاوے
سجی بانہہ سرہانے رکھے ورد درود بھی جاری
فیر دعا ایہ پڑھدا جاوے نال لبے دی یاری

ان شاء اللہ ذاتیں ستیاں ایہ مقصد ہتھ آوے ہوسی زیارت پاک نبی دی دِل روشن ہو جاوے
اوہ ایہ دعا ہیں لکھاں ایتھے یاد کرن سب بھائی ہمت اس صدقے میری بھی بن گل بن جاوے کائی

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ بِجَلَالِ وَجْهِكَ الْكَرِیْمِ
اے اللہ بیشک میں سوال کردا ہاں تینوں نال بزرگی ذات بزرگ تیری دے ایہ

اَنْ تُرِیَنِیْ فِیْ مَنَامِیْ وَجْهَ نَبِیِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰهُ
تو دکھائے مینوں وچہ خواب میری دے چہرہ نبی اپنے دا جس دا نام محمد درود بھیجیا اللہ نے اوہدے اس دے

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ رُؤْیَةً تُقِرُّ بِهَا عَیْنِیْ وَتَشْرَحُ صَدْرِیْ
تے سلامتی دکھانا ٹھنڈیاں ہوون نال اوس دے میریاں اکھیاں تے کھولے تو سینہ میرا

وَتَجْمَعُ بِهَا شَمْلِیْ وَتُفَرِّجُ بِهَا كُرْبَتِیْ وَتَجْمَعُ بِهَا
تے تو جمع کرے نال اس دے کھلریا ہویا میرا تے کھول نال اس دے مشکل میری تے تو جمع کرے

بَیْنِیْ وَبَیْنَهٗ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ فِی الدَّرَجَاتِ الْعُلٰی
نال اس دے درمیان میرے تے درمیان اوس دے دہاڑے قیامت دے وچہ درجیاں وڈیاں دے

ثُمَّ لَا تُفَرِّقْ بَیْنِیْ وَبَیْنَهٗ اَبَدًا یَا اَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ۔
فیر نہ توں جدا کرے مینوں تے اوسنوں کدی بھی اے رحم کرنے والیاں دے رحم کرنے والے

انجیں ہو اذکار بتیرے رب دی بخشش بھاری تھوڑی گلوں رحمت کافی تھیوے فضل غفاری
وہم خیالاں بدلے جو کوئی ایہو پیا پکارے دل دماغ ٹکانے ہووے مشکل حل ہو جاوے
سے بیماریاں اسے ذکروں دور کرے رب سائیں تے پوریاں سب حاجتاں ہوون ہور آرام فلاحیں
روز جمعے دا برکت والا جس وچہ رحمت باراں لا کے نال خدا دے تکئے کھڑ جاون گلزاراں
اوس ویلے مرجو بھی منگے ذات خداوند باری بخشے نال محبت ہر شے تھیوے دور خواری
پڑھے دو نفل جو رات جمعے تے ایہ درود الاوے اک سو وار نبی دے اوتے آکھ درود سناوے
اللہ اوس دی ہر مشکل نوں سوکھا کر دکھلاسی ایتھے اوتھے دو ہیں جہانیں چنگے بدلے پاسی

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدِ نِ النَّبِیِّ الْاُمِّیِّ وَاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَسَلِّمْ
اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے جو نبی امی ہے تے آل اس دی تے اصحاب اوتے اتے سلامتی۔

اسے طرح اک ہور روایت راوی ذکر لیایا ویکھن چہرہ پاک نبی دا جس دل شوق سوایا!
اوہ تن واری دو دو رکعت کرے نماز ادائی! فیر ایہ پڑھے درود مبارک الفت دی سوائی

پنجی واری سورت فاتحہ اس وچہ درد الاوے ۔ دہ سے واری فیر نبی تے آکھو درود سناوے

فیر اسے کھانویں سوجائے ہور خیال نہ آنے ۔ انشاءاللہ ویکھے سفنے پیارے نبیؐ زبانے

اوہ درود مبارک تینوں ایتھے لکھ دکھانواں ! ۔ ہووے مراد ولیدی حاصل تے کجھ فرحت پانواں

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی رُوْحِ مُحَمَّدٍ فِی الْاَرْوَاحِ وَصَلِّ عَلٰی جَسَدِ

اے اللہ درود بھیج اوپر روح محمد دے وچہ روحاں دے تے درود بھیج اوپر جسم محمد دے

مُحَمَّدٍ فِی الْاَجْسَادِ وَصَلِّ عَلٰی قَبْرِ مُحَمَّدٍ فِی الْقُبُوْرِ ۝

وچہ جسماں دے تے درود بھیج اوپر قبر محمد دے وچہ قبراں دے

اے مومن گل اکو میری رکھیں یاد مدامی ! ۔ ان شاءاللہ ختم ہو جاسی تیری سب ناکامی

سچی دل وچہ الفت ہووے منے دلوں زبانوں ۔ نال لے تابعداری پوری فرق نہ کجھ ارکانوں

فیر کوئی گل مشکل ناہیں رحم کرے رب باری ۔ جو منگو سو پاؤ ناہیں کجھ بھی عذر انکاری !

جناں لوکاں اُتے رب نے ایہ احسان کمایا ۔ انہاں اسے عملوں فکروں ایہ پیا جوہر دکھایا

اسے طور اصحابی درجہ بخشیا انہاں تائیں ۔ تابعی تبع تابعی بن کے آئے پہنچ کداہیں

اسے ذوق مہاجر کیتے غازی مرد بنائے ۔ ہوئے شہید میداناں اندر وڈے درجے پائے

اسے ذوقوں باہجہ خدا دے دوجے لوک بھلائے ۔ اسے باروں مومن مخلص نظر ہزاراں آئے

اسے غوث تے قطب بنائے ہوگئے خاص حضوری ۔ اسے باروں دو جگ انہاں پائی عزت پوری

اسے شوقوں تن من روشن نور و نور سوہایا ۔ اسے باروں انہاں نے ونجہ قرب حضوری پایا

اسے ذوق اوہ جاہل عربی مخلص کرم وکھلائے ۔ جنہاں نے پئے قدماں اندر دم دم سیس نوائے

اسے ذوق انہاں دے تائیں بخشیا علم خزانہ ۔ اسے باروں کامل ہوگئے اندر دوہاں جہاناں

اسے ذوق انہاں دے اُتے ایسا کرم کمایا ۔ حاکم نوں محکوم بنایا قدماں وچہ نوایا

اسے ذوق وکھائے انہاں اوہ عرفان الٰہی ۔ جس تھیں ہٹ گئی سب انہاں دی کفر شرک گمراہی

اسے ذوق انہاں نوں سارا علم قرآن سکھایا ۔ اسے باروں فیر انہاں نے راز حقیقی پایا

اسے ذوقوں فَاتَّبِعُوْنِیْ ایسے رنگ وکھائے ۔ اسے دے ہور ہے تمامی اسے اگر وکائے

اسے ذوقوں کیتی انہاں اوہ مرا تابعداری ۔ چھاگئے دنیا اُتے ایسے من گئی دنیا ساری

سنیو نے حبّ پاک نبی دا ایہ ارشاد پیارا
میری تابعداری باہجوں کوئی نہیں ہور سہارا

فیر انہاں نے اسے اوتے سبھ کجھ وار گھمایا
تے اسے دے ہو کے تے مڑ راز حقیقی پایا

سمجھ لیو نے اسے پاروں ہے راضی رب سائیں
اسے پاروں رحمت ہوسی ساں تے دوہیں سرائیں

حضرتؐ نے اصحاباںؓ تائیں واضح کر فرمایا
ہیں جو پایا تابعداریوں رب حبیب بنایا

تاں ہی جس نے ہیں سنگ ہوکے ہے کہنی زندگانی
انجیں ہی محبوب اوہا ہی انجیں دلبر جانی!

نبیؐ پیغمبرؐ بھانویں رب نوں جگوں بہت پیارے
دنیا تھیں ودھ رب دے ایہو تابعدار سوہارے

ہر حالت وچہ باہجہ امر دے سخن نہیں انہاں الایا
کبھی کوئی ایسا فعل نہ کیتا جو نہیں اوس فرمایا

راضی رہے رضا دے اوتے سبھو سر تے جھلیاں
طعنے مہنے سبھ لوکاں دے کافی ہور اولیاں

بھکھ تریہہ دا فکر نہ کیتا نہ راتیں رج ستے
اگو یا دپیارے والی اسے دے سنگ جتے

ایہو ہر دم خیال دلے وچہ ایہو فکر زیادہ
اوسے دی وچہ طاعت تاں ہی رہندے نت آمادہ

تے جو نال انہاں دے لگے ایہو حال انہاں دا
اسے طرح اوہ بھی نت رہندے انجیں وقت وہاندا

کسے گلوں بھی فرق نہ آندا کیتی تابعداری
تاں ہی حق انہاں دے کہندا نبیؐ حبیب غفاری

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ اِنَّ عَلِيًّا مِّنِّيْ وَاَنَا مِنْهُ

فرمایا اوس ذات نے ہووے اوپر اس دے درود تے سلام بیشک علی میرے تھیں تے میں اس تھیں

وَهُوَ وَلِيٌّ لِّكُلِّ مُؤْمِنٍ ط

تے اوہ ہر اک مومن دا دوست ہے

تابعداری وچہ اوہ لوکی ٹھیک جاں ثابت ہوئے
ہو گیا راضی نبیؐ انہاں تے رب نے جیلے ڈھوئے

گویا تاں خدا دے رشتہ انہاں دا بن آیا
تاں مڑ پاک نبی نے تک فوراً آکھ سنایا

کیوں جے حضرت علیؓ انہاں وچہ تابعدار حضوری
طاعت پاک نبی دی جس نے کیتی ہر دم پوری

وچہ اشاعت بھی اوہ ہر دم شامل سی ہر حالے
کرے ہدایت دین نبی دی لوکاں نوں ہو نالے

علی میرے تھیں تے میں اس تھیں اس وچہ شک نہ کوئی
تے ہر مومن دا اوہ دوست اتنی الفت ہوئی

اس دا مطلب علی نبی تھیں سب ہدایت پائی
پوری سنگت کیتی دل تھیں تاں ایہ شان ہو یائی

جو کجھ لبھا پاک نبی نی کر کے تابعداری
تے عرفان ہوئے سبھ حاصل نال سجن دی یاری

تاں محمدؐ اشرف علی جگ وچہ پیا سرایا
دو جگ عزت حاصل ہوئی رلیا شان سوایا

تے نبوی تعلیم تمامی ایتھوں ظاہر ہوئی
ایس طفیل مقام علیؓ نوں پہنچ گیا ہر کوئی!

خلق محمدی حسب محمدی ہور طاعت شعاری
سبھو وچہ علی دے آہیاں پا دتیاں رب باری

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّمَ اَنَا
فرمایا رسول خدا دے نے بھیجیا اللہ نے اوپر اوس دے تے اوپر آل اس دی دے درود تے سلام
مَدِیْنَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِیٌّ بَابُهَا وَ اَنَا دَارُ الْحِکْمَةِ وَ عَلِیٌّ بَابُهَا
ہیں شہر علم داہاں تے علی دروازہ اس دا تے ہیں گھر حکمت داہاں تے علی دروازہ اس دا

فیر ایہ ہور خطاب خدا نے چا عطا فرمایا
میں ہاں وڈا شہر علم دا علی اوہدا دروازہ
میں تھیں جیہڑا سکھنا چاہے پاس علیؓ دے آوے
کتنی رحمت ذات خدا دی ایہ سب تابعداری
جنہاں تابعداری کیتی انہاں نے پھل پایا

جس دا ترجمہ پیغمبر نے واضح کر سمجھایا!
یعنی ایہ انعام خدا دا جو ہے بے اندازا
سب علوم دانائی حکمت اوہ ایتھوں سکھ جاوے
ایہ پر اپنی ذات وڈیایاں پل دی ایہہ سرداری
سیوا تھیں ہی میوا حاصل دانا نواں فرمایا

مَنْ کُنْتُ مَوْلَاہُ فَعَلِیٌّ مَوْلَاہُ
جس دا ہیں مولا اس دا علی مولا

جس دل حب اساڈی اوس دل حب علی دی جانو
جنہاں نال علی دے کجھ بھی دکھ تے ویر کمایا
سن مومن ایہہ تابعداری اپنا اثر وکھاندی
ہور بھی چاچیاں تائیاں جائے آہے تیرے بھائی
ہور صحابی بھی سب انجیں حضرت دلوں پیارے
تاں ہی حضرت نے فرمایا واضح حق انہاں دے

تے جے اس وچ کمی ہو جاوے اوہ بھی کمی پچھانو
اوہ دوجگ دا چور بیچارا اوس نے کجھ نہ پایا
کرے تعریف محبت پاروں رب دا نبی جنہاندی
سب تھیں زیادہ پیارے ایہو انہاں نال لگائی
سب دا درد دلے وچ بھریا سبھ اکھیاں دے تارے
دسی عزت شان انہاندی کتنے رب نوں بھاندے

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّمَ وَمَنْ سَبَّ
فرمایا رسول خدا نے درود بھیجیا اللہ نے اوپر اس دے تے آل اس دی دے تے سلامتی تے جس نے گال دی
اَصْحَابِیْ فَعَلَیْهِ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَ الْمَلٰٓئِکَةِ وَ النَّاسِ اَجْمَعِیْنَ ط
اصحاباں میریاں نوں پس اوپر اوس دے لعنت اللہ دی تے فرشتیاں دی تے بندیاں ساریاں دی

جس نے آن اصحابؓ میرے نوں کدھی ہو ہوں گالی
فیر فرشتے رب دے اس تے لعنتاں سبھو پاون
اتنی شان اصحاباں سندی اللہ پاک بنائی
پھر ایہ عزت تاں ہی ہوئی تے رب کرم کمایا

اوس دے اوتے رب دی لعنت انجیں عمراں جالی
تے بندے بھی نال انہاندے ایہو کجھ الاون!
ہر شے عزت کرے تہناں دی آوے سیس نوائی
تابعداری پاک نبیؐ وچ فرق نہ انہاں پایا

تن من دھن قربان کریندے جس دم ویلا آوے
کیوں نہ درد کرے مرد مولا تے حضرت فرماوے

اصحاباں نوں جنہاں کوئی گھٹ ودھ لفظ الایا
اوہ مردود تے رد ہوئے پاون دکھ سوایا

لکھاں زہد عبادت کیتیاں شان اصحابؓ نہیں لبدا
تے نہ وانگ انہاندے روشن ساڈا شیشہ دل دا

جو کجھ درجہ انہاں حاصل اندر امت ساری
اوہ کجھ نہیں کسے نوں ملنا جے سو کریے زاری!

جیویں حب علیؓ دی دل وچہ انجیں ابا بکرؓ دی
ایہو درجہ عمرؓ ولی دا اتنا ہی اوس دا در دی

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَ سَلَّمَ

فرمایا رسول خدا دے درود بھیجیا اللہ نے اوپر اوس دے تے آل اس دی دے تے سلامتی

حُبُّ اَبِيْ بَكْرٍ وَّ عُمَرَ اِيْمَانٌ وَّ بُغْضُهُمَا كُفْرٌ

محبت ابی بکر تے عمر دی ایمان ہے۔ تے دشمنی انہاں دوہاں دی کفر ہے ؁

حب صدیق تے عمر ولی دی نور ایمان خزانہ
تے جو دشمن انہاں دوہاندا اوہ کافر نتوانا

ایہ بھی دونویں مخلص آہے تابعدار نبیؐ دے
ہر شے اوہناں حاضر کردے سوہنے نیک عقیدے

انہاں نال محبت جس دی رب نوں اوہ پیارا
تے جس نوں ایہ بات نہ بھلدے اوہ بے دین نکارا

مَنْ اٰذَاهُمْ فَقَدْ اٰذَانِيْ وَ مَنْ اٰذَانِيْ فَقَدْ اٰذَى اللّٰهَ ط

جس نے تکلیف دتی انہاں نوں اس نے تکلیف دتی مینوں تے جس نے مینوں تکلیف دتی اس نے تکلیف دتی اللہ نوں

اسے تھیں پیغمبرؐ کہیا جو انہاں دکھ پوچاوے
سمجھو اوہ پیا میرے تائیں ایسے تیر لگاوے

تے جس تھیں دل دکھیا میرا رب نوں اوس دکھایا
حشر نشر سب اپنا اوس نے ناحق مار ونجایا

سب اصحابؓ خدا دے پیارے جنت تنہاں ٹکانا
تے جو دل تھیں چاہن انہاں نوں انہاں بھی جنت جانا

ایہ سب سنگی ساتھ نبیؐ دے ہر ویلے ہر حالے
اپنے شکم آرام ونجا کے کٹ دے درد کشالے

انہاں اوتے حملہ کرنا عنیر الفاظ الانے
رب نبیؐ کد چاہندے ایہ گل وڈا جرم کیانے

ایہ لوکی سب جنت والے جیوندیاں نوں فرمایا
کون خلاف انہاں دے ہو کے پاوے عالی پایا

قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا اِنَّ اَبَا بَكْرٍ دَخَلَ

فرمایا حضرت عائشہ صدیقہ نے راضی ہویا اللہ تعالے اس تھیں بے شک ابا بکر صدیق اک دن آئے

عَلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَ سَلَّمَ فَقَالَ

کول رسول اللہ دے درود بھیجیا اللہ نے اوپر اس دے تے آل اوس دی دے تے سلامتی پس فرمایا رسول اللہ نے

اَنْتَ عَتِیْقُ اللّٰہِ فَیَوْمَئِذٍ سُمِّیَ عَتِیْقًا رواہ

تو آزاد کیتا ہویا اللہ دا ہیں پس اوس دن تھیں آپ کا نام عتیق مشہور ہوگیا۔

حضرت مائی عائشہؓ صاحبہ حرم رسول اکرمؐ دے   کہن روایت پیغمبر تھیں صاحب حلم ترم دے
ہک دن میرے والد حضرت ابابکرا صحابی   دل وچہ آیا ویکھ آنواں ونجہ کھڑیا پھل گلابی!
اسے حالوں پاک نبی دی خدمت اندر آئے   دبوں آن سلامی ہوندے ادب بجا لیائے
ڈٹھا جدوں رسول اللہ نے ابابکرؓ دے تائیں   راضی ہو کے ہل دے اگوں کہندے فیر انہائیں
رب آزاد تسانوں کر کے نام عتیق رکھایا   اسے دن تھیں نام انہاندا ایہو مشہور ہو آیا
فیر نبیؐ نے نال محبت سب اصحاب بلائے   سبھناں نوں فرمان پیارا واضح کر سمجھائے!

مَنْ اَرَادَ اَنْ یَنْظُرَ اِلٰی عَتِیْقٍ مِّنَ النَّارِ فَلْیَنْظُرْ اِلٰی اَبِیْ بَکْرٍ

جو شخص چاہے جے دیکھے طرف اوس شخص دے جو آزاد ہے اگ تھیں اوہ ویکھے ابوبکرؓ نوں

دنیا وچہ جو چاہے ویکھے ایسے بندے تائیں   جو آزاد دوزخ دی اگ تھیں بخشیاں رب پناہیں
اوہ ویکھے آ ابوبکرؓ نوں مسئلہ حل ہو جاوے
بھی اوس اوتے رحمت رب دی سبھ دکھ دور ہو جاوے

حضرت کہیا بعد میرے جس کرنی تابعداری   اوہ آ ابوبکرؓ نوں ویکھے پاوے برخورداری
انجیں عمرؓ ولی نوں سمجھے دونویں مرد سوہاوے   دوہاں اوتے ربدی رحمت دونویں بہت پیارے
جنہاں حق انہاں دے اندر کجھ بے ادبی کیتی   ضائع رب کریسی اوس دی اگلی پچھلی بیتی!
زندگی اندر انہاں تائیں رب خوشخبر سناوے   مرڑ بے ادب انہاندا دسو کیویں خلاصی پاوے

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ اَبُوْبَکْرٍ فِی الْجَنَّۃِ

فرمایا رسول خدا دے نے درود بھیجیا اللہ نے اوپر اس دے تے سلامتی ابوبکر وچہ جنت دے

وَعُمَرُ فِی الْجَنَّۃِ وَعُثْمَانُ فِی الْجَنَّۃِ وَعَلِیٌّ فِی الْجَنَّۃِ وَطَلْحَۃُ

تے عمر وچہ جنت دے تے عثمان وچہ جنت دے تے علی وچہ جنت دے تے طلحہ

فِی الْجَنَّۃِ وَزُبَیْرٌ فِی الْجَنَّۃِ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ فِی

وچہ جنت دے تے زبیر وچہ جنت دے تے عبدالرحمن بیٹا عوف دا وچہ جنت دے

الْجَنَّۃِ وَسَعْدُ ابْنِ اَبِیْ وَقَّاصٍ فِی الْجَنَّۃِ وَسَعِیْدُ بْنِ

تے سعد بیٹا ابی وقاص دا وچہ جنت دے تے سعید بیٹا زید دا

زَیۡدٌ فِی الۡجَنَّةِ وَ اَبُوۡ عُبَیۡدَةَ ابۡنُ الۡجَرَّاحِ فِی الۡجَنَّةِ ؕ

وچ جنت دے تے ابو عبیدہ بیٹا جراح دا وچ جنت دے

ابوبکرؓ وچ جنت نالے عمرؓ خطاب سوہارا ‏ تے عثمانؓ تے علیؓ بھی جنتی آکھے نبیؐ پیارا

طلحہؓ زبیرؓ بھی جنت اندر شامل فضل الاہوں ‏ عبدالرحمنؓ بن عوف بھی جنتی رحمت بھر نگاہوں

سعدؓ وقاص سعیدؓ بن زید بھی جنت اندر آئے ‏ ابوعبیدہؓ پُت جراح دا عالی درجے پائے

دنیا دی زندگانی اندر انہاں سبھناں تائیں ‏ جنتی ہون دی خبر انہانوں دیندا خالق سائیں

کتنے بھاگ انہاں دے چنگے کیسے کرماں والے ‏ جیوندیاں ہی جنت والے آ گئے نظر حوالے

کی کجھ عزت شان انہاں دی میں تینوں بتلانواں ‏ سبھو قابل عزت والے اندر وہاں سرانواں

سبھناں دے دل جب نبی دی سچی تابعداری ‏ سبھناں اسے صدقے پایا ہر تھانویں سرداری

سبھناں پاک نبی تے کیتی جندا اپنی قربانی ‏ سبھو ہر دم حاضر آہے خادم نبیؐ حقانی!

ہر حالت وچ پیش نبی دے ادبوں سیس نوایا ‏ تے ہر اک قربانی ویلے عذر نہ کجھ سُنایا

دلی، زبانی، مالی، بدنی، سبھو تابعداری ‏ شوق محبت پورا دسیا جس دم آ گئی واری

پورے وقت جماعت دے سنگ ہوئی نماز ادائی ‏ ہور بھی سبھ وظائف پورے عذر نہ کیتا کوئی

جو بھی حکم نبیؐ دا سُنیاں پورا شوق دکھایا ‏ اسے وانگوں کر دکھلایا جیوں صاحب فرمایا

سنیاں حمدوں درود دی بابت رب سچا فرماوے ‏ پڑھو درود نبی سرور تے جو مومن اکھواوے

سبھ اصحاب اسے دے اوتے لگ گئے شوق پیاروں ‏ ایہو ہر دم پڑھن زبانوں ایہو ہر اطواروں

اسے اوتے رات دہاڑاں جان ہوئی قربانی ‏ اسے باروں حاصل ہوئے تہاں ہر نہانی

اسےؔ تھیں اوہ رب نبی دے ہو گئے خاص پیارے ‏ اسے تھیں اوہ زندگی اندر بخشش پا گئے سارے

اسے باروں دکھ درختاں کیتا ادب انہاندا ‏ اسے باروں ہر کوئی اوتھے ادبوں سیس نواندا

بے شک جنہاں حکم نبیؐ دا دلوں قبولیا ہویا ‏ رب بھی انہاں قبولیا ہویا عرشیں جھولیا ہویا

کسے قسم دی ہار نہ انہاں دو جگ تارے ہوئے ‏ وچ درگاہ مقبول پیارے نور سنوارے ہوئے

اے مومن ہو توں بھی اوجیں لا کے پکی یاری ‏ وانگ صحابہ دس دیہہ توں بھی جیونکر اوہ اقراری

ویکھ لئیں مڑ کی کجھ بن دا کیسی شان ہو جاندی ‏ کیوں رب دی رحمت تیں تے ابر کرم برساندی

جنہاں لوکاں لائی اوتھے پا گئے اوہ مراداں ‏ چیز کسے دی کمی نہ رہ گئی ہر دم شاد آباداں

؎ حضور علیہ السلام نے فرمایا ہے میرے تمام صحابہ ہدایت اوتے ہیں تسیں جس دی تابعداری کرو گے ہدایت پا جاؤ گے ۱۲ فاروقی

الشریف توں بھی دل اپنے وچہ ایہو سبق پکائیں
ہو ویسیں مقبول ربانا اندر دوہیں سرائیں!

مناجات بدرگاہ قاضی الحاجات بارادہ تفسیر والضحیٰ شریف

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ

اے اللہ درود بھیج اوپر سردار اساڈے محمد دے تے اوپر آل سردار اساڈے

وَبَارِكْ وَسَلِّمْ ؕ رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَّمْ

محمد دے تے برکتاں تے سلامتی اے رب اساں دے ظلم کیتا اساں جاناں اپنیاں تے تے

تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخَاسِرِیْنَ ۝

جے نہ توں بخشش کیتی واسطے اساں دے تے رحم کیتا اساں تے بیشک اسیں ہو جانواں گے خسارہ پانے والے

یارب ذات مبارک تیری تینوں سب وڈیائی
بھیج درود محمد اوتے جو سردار لوکائی

بھی اولاد ازواج اوہدے تے بھی اصحاباں یاراں
بھی سب تابعداراں اوتے ہوون سلام ہزاراں

حد تک دنیا جیوے جاگے تے جس دن دی ہوئی
ہوون درود سلام نبی تے کمی نہ رہ جائے کوئی

ہن میں بعد اس دے کجھ اپنی ادبوں عرض سناواں
وچہ درگاہ خداوند باری استغفار الانواں!

بار خدایا جان اپنی تے ظلم کیتا ہیں بھارا
کر کر عیب گناہ کبیرے وقت گنوایا سارا

راہ پدھرا نہ لبھے کوئی ایسی جھلّی ہوئی
گذری عمر اندھیرے اندر عقل بھی بھٹی ہوئی

اصل اجوڑی غیریں جوڑی جو نا محرم دل دے
اوہ بھی نہیں ہن واقف بن دے جان لوکن تاں چھل دے

تیرا مجرم تیرا باغی سرکش تے منہ کالا
عرض سناوے درد وکھاوے عاجز حال بے حالا

جے نہ بخشیوں رحم کیتوئی اپنی رحمت پاروں
نہیں مڑ پاسا میرا کوئی ظالم درد آزاروں

تیرے در دا دھکیا ہویا چین کتے نہ پاوے
چھتّول جاوے ماراں کھاوے کوئی نہ حال پچھاوے

تاں ہی عرض کراں میں ربا تیری وچہ درگاہے
اپنے فضلوں راندیں ناہیں جے ہاں پٹھے راہے

توں ستار غفار قدیمی تے میں پاپی عاصی!
صدقے فضل اپنے دے میں تے نظر کرم دی رہی خلاصی

دنیا وچہ بھلیائی بخشیں اگے بھی بھلیائی
رکھ سنبھال دوزخ دی اگوں دور ہووے کمیائی

تیری رحمت بخشش جس دا اوڑ شمار نہ کوئی
ایہہ پاون اوہا جیندی قسمت چنگی ہوئی

میری بھی کر قسمت چنگی دور نہ کریں ثوابوں!
ہووے نیک ٹکانا میرا چھٹے جان عذابوں

یارب میں کمزور نتانا تے ایہ بوجھ اُٹھانا
نہ میں سوجھت نہ علمیت نہ کوئی فکر دانائی
فضل تیرے دا تقوٗے اکو اوہا آس پرانی
کی ہویا جے میرے پلے چار کانے بھی ناہیں
اٹھن دی نہیں ہمت تن وچہ دوڑن تے دل آوے
ہاں جے فضل تیرا ہو جاوے جاہل تے اَن پڑھیا
پہلے لوکی علموں عقلوں ماہر ہر اک فن دے
تے میں ہر اک گلوں خالی ایہہ تفسیر قرآنی
جس دے کارن بہت مسالہ تے سامان ضروری
سیرت پاک نبی سرور دی لکھی میں اک واری
سالاں وچہ مکمل ہوتی بات ٹکانے لاتی
جنہاں لوکاں ڈٹھی اکھیں پڑھ کے جانچی ساری
فیر احوال الآخرت اوتے میں کجھ زور لگائے
پھر تفسیر یوسف دی لکھی کر کے سر درد دی
ملک سراج الدین لاہوری تاجر کتب گرامی
پر افسوس اوہ وڈا بندہ صاحب مال تے زر دا
دونویں پکڑ مسودے میں تھیں رَدّی دیو چہ سُٹے
ایہ بھی اوس دی آکھت اوتے کیتی شروع کہانی
اجے تیکن تے ہفتے عشرے ایہو کہندے آون
پر امید نہیں کجھ اوتھے کر کے سرے لگانا
اوسے عادت پاروں میں ایہ ذکر بیان سنانواں
ذکر حبیب محمد صلی اللہ علیہ وسلم سرور لگ دا بہت پیارا
بار خدایا اس دے صدقے میں تے کرم کمائیں
یارب جد تک تیری طرفوں نظر کرم نہ ہووے
ہن میں تقوٗے آس تیری تے لکھن اوتے آیا

باہجوں فضل تیرے دے مشکل اس ور ساتھ نبھانا
ناں کوئی حیلہ ہور وسیلہ کراں سفر پیمائی !
اسے اوتے نظر لگائی مت تھیوے ارزانی ؎
قلبی، جانی، بدنی، مالی، سب بھرپور خطائیں
سو کھی گل بھی سمجھوں اوتے اوکھی کون نبھاوے
اس مقصد وچہ پار ہو جاوے بن بیڑی دے چڑھیا
جتول چاہندے جیویں کر دے اونجیں ہی کم بن دے
فیر سورۃ والضحیٰ دی بابت مشکل طرز بیانی
جد تک ہووے مہیا ناہیں بات نہیں ہوندی پوری
بلیا کجھ مسالہ اوس دا تے کجھ نال تیاری
فیر کافی کر خرچ اودھرے تے چھاپے وچہ چھپوائی
سمجھ گئے ایہہ چیز عجائب لگی بہت پیاری
ہوئی مکمل رب دے فضلوں سبھ مضمون مو کائے
سال سوا دچہ ختم ہو گئی اوہ رحمت رب اکبر دی
اسے نے بنوایاں میں تھیں محنت نال تمامی
نہیں مسکین غریباں دے وَل کجھ توجہ کردا !
محنت میری گئی انجیں ہی ضائع ہوئے کرڑے
پتہ نہیں کی من اوس نے کرنا کہنا بول زبانی
جلد مکاؤ ختم کرواؤ نسخے سب چھپ جاون
عادت تھیں مجبوری سانوں شعر اشعار بنانا
ہو سکدا ئے محشر نوں کجھ اس تھیں بدلہ پانواں
جیوں جیوں کریئے تیویں ہووے دلنوں بیا سہارا
پوری آس کریں اوہ میری بات ٹکانے لائیں
ہک کم لاس نہ آوے تے نہ ہور وسیلہ ڈھووے
فضلوں سرے لگانویں جو کجھ ہے مضمون بنایا

ذکر سورۂ والضحیٰ شریف و شان نزول آن

یا مولا توں قدرت والا ہر شے قبضے تیرے !
جیویں چاہیں تیویں کریں تینوں ہی سوہن بہ چنگیرے

پاک نبیؐ پیغمبرؐ تیرا ساں وِل آیا ہویا
جس دے صدقے سبھ دنیا تے چانن لایا ہویا

جے کر پاک نبی نہ ہوندے پتہ نہیں کی ہوندا
کیویں ایہ جگ وسدا رسدا یا کی جھگڑا پوندا

پر جد پاک نبی دے تائیں دنیا وچ پوچایا
حالت ہور ہوئی اس دنیا روپ نواں بن آیا

جیوں جہالت تے گمراہی ایسی چھائی ہوئی
انجیں علم عرفانوں خالی رہ گیا بشر نہ کوئی

جس نے سُنیاں سچ یقینوں اوسے نُنے دِل لایا
اوسے ختم نبی دے اوتے تن من وار گھمایا

جو دستور طریق نبیؐ دے انہاں ویکھے بھالے
اونجیں نال انہاں مل ہو گئے پا لئے نور اُجالے

اوس دن تھیں لے ہن تک ایہو رسم طریقے جاری
اسے اوتے ختم ہوئی مڑ دنیا دی گل ساری

سورت والضحیٰ وچہ بھی ایہو ذکر اذکار لیاسے
اگلے پچھلے حال تمامی اس وچہ آن دھر لئے

پاک نبی نوں دسیا گذریا پہلے جویں زمانا
اس تھیں وددھا اگے جاوسی ہوسی فضل ربانا

جاں توں آئیوں دنیا اوتے کی کجھ حالت آہی
تے کیسی گمراہی چھائی دل دے وچہ سیاہی

پر اگوں توتک واجائیں کی کجھ حال ہو جاسن !
رسم رواج اخلاق نرا اوہ کجھ ہور ہی شان دکھاسن

اوس ویلے دا نقشہ ہن ہے تینوں کھول سناواں
ملک عرب دی حالت کیسی تے کی انہاں ادانواں

ہووَن صاف خیال دلانلے گندگی دور ہو جاوے
وہم خیالاں نوں کڈھ دِل توں اصلی بات بتاوے

سارے قصے کھول سناواں دساں کل نشانے
نالے اصلی رمز بتاواں ہووَن دور جھورانے !

پاک نبی تھیں صدقے جاواں ماں پیو گھول گھماواں
سبھ احوال حقیقت اس دے پورے طور سناواں

بخش زبان میری نوں شیریں فضلوں بار خدایا
دُکھ اندوہ پرانے جاوَن دساں حال وہایا

ہیں قربان حبیب تیرے تھیں سارا حال سناواں
شاید محشر نوں اس پاروں ہیں بھی بخشیا جاواں

ذکر حبیب نہ وصلوں خالی جس دم سنی کہانی
ہویا شوق میرے دِل لکھاں ذکر حبیب ربانی

جس دے اک دیداروں پائی ملک عرب روشنائی
شاید ہیں بھی اسے پاروں پاواں نور صفائی

ذکر حبیب محمدؐ والا دِل نوں بہت پیارا
بخش اجیہی ہمت ربا کھول سناواں سارا

عجب ولایت جس وچ ہویا نبی حبیب الٰہی
جس دے پاروں اس دی ساری دور ہوئی گمراہی

عجب ولایت جس دے اوتے ہویا فضل خدائی
عجب ولایت جس دے اوتے جھلی باد صبائی
عجب ولایت جس دی مولا قسمت آپ جگائی
عجب ولایت جس دی کردی خلقت مدح سرائی
عجب ولایت جس دے اوتے لطف کرم مولائی
عجب ولایت جس دے اوتے سخت جہالت چھائی
عجب ولایت جس دے لوکاں ظلموں حد مکائی
عجب ولایت جس دے اوتوں ہو گئی دور تباہی
عجب ولایت ملک عرب دی لہندے پاکستانوں
عجب ولایت جس نوں کہندے عرب تمام جہانوں
ہور علاقے عجم کہاون یعنی گنگے ڈورے!
ملک عرب دے لوک تمامی پوری بات الاون
دوجے لوکی چھوٹی گل نوں جہاں تک کم ن نہ ملتی
عربی لوکی نکی گل تھیں وڈا مطلب پاندے
ہور روایت اس دے پاروں راوی ذکر لیاوے
کیوں جے ملک عرب دا وکھو ہے اک جنگل بھارا
نالے بہتے حصے اندر ریتاں ٹیلے آون
ایہہ قول مناسب پہلا وچھن اندر آیا!
اس دے اگوں ملک عرب دی دساں کھول کہانی
وضع قطع واہ ملک عرب دی وکھری ملکاں نالو
چھ سے کوہاں چوڑا دسن لہندے چڑھدے پاروں
بہت حصے وچہ ریتاں ٹیلے ہور پہاڑ اوچیرے
جبل سراۃ اک سبھ توں وڈا اس وچہ پربت نامی
نو ہزار فٹاں تک اس دی وس دے کل اونچائی
بہت حصے وچہ خشکی جاپے فصلاں کمتی ہوون

جس دے اندر سوہنے سرور جنم شریف لیائی
کھڑیا پھل محبت والا ہو گئی دور وباتی
جس دے پاروں دور ہوئی سبھ گمراہی رسوائی
ایہ سب پاک نبی دے پاروں حصہ اوس لیائی
نبی محمدﷺ ظاہر ہویا ہو گئی نور صفائی
جس دم سوہنے مکھ وکھایا چاندی نظر نہ آئی
جس وچہ جانی دشمن ہو گئے فضلوں بھائی بھائی
اکو جہات سجن دی پاروں ختم ہوئی گمراہی
جس دے اندر شعلہ چمکیا سوہنا نور ایمانوں
یعنی سبھ دنیا وچہ ایہو کامل خاص ایمانوں
صحیح سلامت ملک عرب دا اوس دے وکھرے کھورے
چند حرفاں وچہ صفحیاں جتنی ساری بات مکاون
تاں ہی اوہ سبھ سمجھی جاوے نہیں تاں رہے نکمی
ایسے پاروں ملک اپنے نوں اوہ پئے عرب سداندے
بڑے جنگل نوں عربی اندر عرب بتایا جاوے
یمنوں لے کے شام تولے اس دا دار مدارا
اس تھیں بھی اوہ عربی بندے اسنوں عرب الاون
ویسے اوتے سب علماں نواں فتوے بول سنایا
کیویں ڈول بناوٹ اس دی رکھی ذات ربانی
ڈیڑھ ہزار کوہاں تک لماں دکھنوں اتے شمالوں
یاراں لکھ مربعہ میلاں جاپے خاص شماروں
وچہ وچالے پربت کالے نالے چار چوفیرے
یمنوں لے کے شام وچالے حصہ ایس تمامی
ایسے پاروں ریتاں ٹیلے اس وچہ پان دوہائی
صرف کھجوراں نظری آون اونچیاں جدوں کھلوون

بعض علاقے تریاں والے مینہ اچھا پے جاوے
ہکی کنک جوار وغیرہ فصل بہار لیاوے !

ایہ پر بعضے حصے انجیں فصلاں ہوون ناہیں
لوکی صرف کھجوراں اوتھے وقت لنگھان سلائیں

باجھ کھجوراں ہور انہانوں چیز نہ لبھے کائی
کنک مکیاں خاص مواقع رَل مل کھاون بھائی

بارش مینہ دا طور طریقہ اتول اتنا ناہیں
جتنا ملک اساڈے اوتے فضل کرے رب سائیں

کدی کداہیں بارش ہوندی تے سبزی ہو جاوے
نہیں تاں محض کھجوراں اوتے سارا سال وہاوے

عقل فکر دے بھی ایہ لوکی انجیں ہوندے آہے
ایہ پر برکت نبی محمد سارے وٹبے لاہے

پاک نبی دی برکت پاروں سب تکلیفاں گیاں
جو جو پہلے تنگیاں آہیاں اوہ بھی مول نہ رہیاں

جدوں نبی نے قدم مبارک دھریا ایس وچالے
خوشیاں موڑ مہاراں لیاں ہو گئے دور کشالے

میں قربان نبی سرور توں ایڈے رتبے والا
جس دے پاروں ملک عرب دا ہویا کم سکھالا

ملک عرب کی سب دنیا تے مولا کرم کمایا
ہر نوں اپنا آپ جتایا علم تمام پڑھایا

جیہڑے لوکی ڈبے آہے پہلاں وچ گمراہی
فضلوں پار اتارے مولا کیتی دور تباہی!

برکت نبی محمد سرور صلی اللہ لکھ واراں
آل تے اصحاباں یاراں سبھناں تابعداراں

ملک عرب تے فضل الاہوں جھلی باد صبائی
خوشی وکھائی غمی ہٹائی دور ہوئی رسوائی

ایہ سب برکت پاک نبی دی غیراں دخل نہ مولے
ایسے پاروں سبھ لوکاں دے ہو گئے چنگے رولے

حاصل قصہ ملک عرب دا ہے اک جنگل بھارا
وچ وچالے پربت کالے حال سنو اشکارا

ذکر جزیرے عرب وچالے ذکر کرے ہمدانی
اوتھوں سونے چاندی پاروں خوب ہوئی ارزانی

سب پہاڑاں وچوں نکلے گا سونا چاندی
ہور ہزاراں تحفے چیزاں گنتی نہیں جنہاں دی

کہے مورخ تدوں قریشی ایہو وپار کریندے
ہر شے بدلے سونا چاندی آہے لیندے دیندے

ایہ کجھ حلیہ ملک عرب دا نظر کتابوں آیا
جو میں خاص امید ثوابوں ایتھے لکھ وکھایا

اگوں حال انہاں دا دساں جو اس بندر ہندے
کیویں حال انہاں دے آہے کی دستور انہاں دے

احوال اہالیان عرب قبل از آنذات علیہ الصلوٰۃ والسلام

پاک نبی سرور تھیں پہلے جیندی شان گرامی
جس دے کارن مولا کیتے ایہہ اسباب تمامی

عربی لوکاں اس تھیں پہلے جتنا وقت وہایا
جاہلیت دا کہن زمانہ پتہ نہ اس دا پایا

جنہاں لوکاں اس دے اندر اپنا وقت وہایا
انہاں نے تے کجھ نہ پایا ناحق شور مچایا
روح دی راحت مول نہ پائی پایا دکھ سوایا
کجھ نہ پایا کجھ نہ پایا انجیں مال لٹایا!
واہ انہاں نے جمن والا کیوں قضیہ گل پایا
ایہ نہیں خوشی غمی سب انہاں درداں مار مکایا
کدی نہ ہوندے ایس وچالے اپر لکھن والے
قسمت بہت انہاں دی مندی ہور افسوس نہ کوئی
ابن ہشاموں نقل روایت جو دستور انہاندے
بڑی یادداشت عربی لوکاں قصے بہت زبانی
جو توہاں مٹ چکیاں پہلے نام نشان جنہاں دا
عاد، ثمود، جدیس وغیرہ گندے جہیں قبیلے
ابن ہشام انہاں دی بابت جو اذکار لیایا
لکھیاں بہت کتاباں اوس نے سن سن ذکر زبانی
اہل عرب نوں ایہ جو بخشش ربدی طرفوں ہوئی
پاک نبی دے جلوے پاروں حصہ سبھ لیونے!
ہور اک پاسوں حال انہاں دے نظر پئے ادراکوں
کئی جگہاں دے شعراں اندر اوہ اذکار لیائے
پڑھ پڑھ شعر انہاں دے۔ لکھے علامہ ہمدانی
یورپ والیاں بھی کجھ لکھے حال احوال انہاندے
سب قبیلے یورپیاں نے باترتیب بنائے
ہور ہزاراں راویاں پاروں نقل روایت آئی
آکھن عربی لوکی سارے ترن حصیاں وچہ آئے
سب تھیں پہلے بڑا قبیلہ جس دا نام نہ رہیا
اس دے پچھوں بنو قحطانی عاربہ نام کہلاون

انہاں انجیں زندگی والا داغ متھے تے لایا
اصلی بھیدوں خالی سارے اپنا آپ ونجایا
ہستی نیستیوں ہو خالی سارا حال گنوایا
دھوکھا کھا کے جان ونجا کے اصلوں مول نہ پایا
ایہ نہیں جمنا موت فرشتہ لے دنیا تے آیا
پر ایہ قہر جہالت پاروں لیکھا انہاں لگایا
خالی رہے دیداروں تاں ہی ڈٹھے ایڈ کشالے
مخفی انہاں دے عیباں پاروں ایہ گل ساری ہوئی
نالے کئی زبانی قصے ایہ گلاں بتلاندے!
سُنی سُنائی گل نہ بھلے اندر عمر تمامی
صرف زبانی قصے کہندے عربی لوک تنہاں دا
سب دے حال زبانی معلم ہور نہ کسے وسیلے
سن سن ذکر انہاں دے پاروں مطلب پورا پایا
وڈے وڈے دفتر لکھے واہ وا طرز بیانی
بناں نوازش پاک نبیؐ دے ہور نہ حیلہ کوئی
نہیں تاں بے عقلی دے پاروں جاہل نام ہوونے
یعنی شعر انہاں جو بولے بے خوفوں بے باکوں
بادشاہاں اقوام تمامی پورے حال سنائے
کئی حصیاں وچہ عربی اندر بڑی کتاب لاثانی
یونانی تے اٹلی والے بھی کجھ حال سناندے
سبھو شہر علاقے دسے تے جو حال وہائے
نالے کئی نشان انہاں دے پتے بتاون بھائی
بائدہ۔ عاربہ۔ تے مستعربہ ٹولے بڑے بتائے
عرب اندر مٹ چکیا پہلے بائدہ اوسنوں کہیا
وطن تنہاں دا یمن علاقہ جتھے حکم چلاون!

ادتھے دے ایہ رہنے والے راوی ذکر لیاوے
ایہ آباد حجاز وچالے وڈیاں شاناں والے
جدوں خدا نے ملک عرب تے فضلوں مینہ برسایا
غمیاں گیاں خوشیاں آیاں شعلہ اٹھیا نوروں
تدایہ دونوں قوماں آہیاں وسدیاں عرب وچالے
ہور یہودی وسدے آہے ایپر اتنے ناہیں
پھر اوس ویلے انہاں لوکاں تن حصے کل آہے
بنو قحطان یمن دے اوتے کردے راج تداہیں
دوجا رہے حجاز وچالے جس دا نام عدنانی
تریجی قوم یہوداں والی راوی ذکر لیاوے
بنو قحطان تے اسمٰعیلوں جو پہلے اسلاموں
کئی حاکم نواب انہاں تھیں ہوئے عرب وچالے
جنہاں وچوں پنجاں شاہیاں شہرت بہتی پاوی
اول نام معینی کہندے عربوں دکھن پاسے
پنجھی حاکم انہاں وچوں حکم چلادن والے
ڈیڑھ ہزاراں ورھیاں پہلے حضرت عیسٰی پاروں
دوجا دور سیائی والا راوی ذکر لیاوے
وچہ معارب تخت حکومت وڈے جلوے والے
اس دے بعد حمیر ہوندا آیا دور زمانہ
بڑی حکومت انہاں تائیں بخشی اللہ باری
چھبی شاہ انہاندے گذرے راج حکومت کردے
رومی شاہنشاہ نے کیتی اوپر انہاں چڑھائی
قبل مسیحوں گالس کر دا او ہا ورھے اٹھاراں

تریجے حضرت اسمٰعیلوں جو اولاد کہاوے!
سب قوماں تے ایہو حاکم پا گئے درجے اعلے
ہٹیا کال سوکال لیایا سب دکھ درد گنوایا
گئی جدائی وصل لیائی یار پئے رل دوروں
رعب انہاں دا وچہ علاقے گرد نواحے نالے
جتنیاں ایہ تن قوماں دونویں اندر عرب تداہیں
ہر اک وڈیاں شاناں والا راوی ذکر لیاوے
ہور انہاں دے کئی قبیلے جانے اللہ سائیں
اس دے بھی دو ٹولے دسن جیوں اذکار زبانی
جس وچہ بنو نضیر۔ قریضہ۔ قینقاع نام بتاوے
بیٹھے راج کماتے انہاں رکھی خلق آراموں
سبھو قبل اسلاموں آہے وڈیاں شاناں والے
ملک عرب وچہ انہاں پنجاں کیتی رج رج شاہی
وچہ معین تے قرن جنہاندے جھنڈے آہے خاصے
اک دوجے دے پچھوں ہوئے ایہ سبھ یمن وچالے
کیتا راج یمن وچہ انہاں اپنے شان وقاروں
ست سو ورھیاں علیٰحدہ تھیں ایہ پہلے شروع ہو جاوے
قبل مسیحوں اک سو پنجھتر[5] ورھیاں کر گئے راج حوالے
جنہاں معارب اوتے کیتا اپنا شور فسانہ
راوی جو ہیں تاریخ انہاں دی کھول سناوے ساری
انجیں لکھیا کتبے اندر جیوں اوکھن کیتے ھڑے
ہر دو داری نٹھا عاجز پیش نہ گیوس کائی
اوس کبھی ایس لڑائیوں آکے کھادیاں ڈاڈھیاں مانہاں

کسے جاسوس اجیہا اوسنوں دھوکے اندر آندا
ہکسے ریگستان وچالے پھرے بھکے کھاندا

لشکر ہویا تباہ تمامی اندر ریگستانے
سخت ہزیمت ہوئی تاں مڑ لنیا ول استانے

یورپ دے وچ بڑا بہادر شاہنشاہ کہلاوے
سبھو لوکی وچ اطاعت کردے جو فرماوے

ایسپر جدوں حمیر برابر کیتی شروع لڑائی
کجھ ہتھ وات نہ لگا آخر بہت ہوئی رسوائی

اس دے بعد حمیر نے اپنا مذہب یہود الایا
جس نوں اوس نے خوب چلایا اچھی طرح نبھایا

جاں تبلیغ یہودی مذہبوں اس نے شروع کرائی
ڈٹھا حبشیاں وکھرا اوسنوں انہاں بغاوت پائی

انہاں جاتا زورا کرکے مت ایہ کرے یہودی
اس تھیں انہاں بغاوت کرنی سمجھ لئی خوشنودی

ہولی ہولی اوس علاقے انہاں منصب پایا
نالے تھوڑا تھوڑا کرکے لشکر خوب ودھایا

جس دم لشکر پورا ہویا تے اسباب تمامی
نال حمیر انہاں نے چایا جنگ سیاپا نامی

حبشی پوری طاقت پاروں اترے وچ میداناں
جس تھیں فیر حمیر ہوراں دا رہیا نہ اوہ کجھ باناں

ایہ گل ساری کتبے اوتے اوکھنی اوکھن والے
گویا حبشی آپ اوکھناوے جس دم تخت سنبھالے

عرب وچالے سبا حمیروں جو جو ہویاں شاہیاں
لادی کہن اوہ شاناں والیاں عظمت والیاں آہیاں

ہر گھر اندر عرب وچالے ایہ اذکار لیاون
سبا حمیر ہوراں دے قصے نالے شان بتاون

آکھن عرب وچالے ہویاں ایہ دو وڈیاں شاہیاں
انہاں وانگ نہ ہویا کوئی دیون سبھ گواہیاں

عربی شاعر بھی ایہ قصے بہتی جگہ لیائے
دشمن نوں پھسلاون کارن ایسے شعر الائے

وچ دیوان حماسے ڈٹھے ایسے شعر بتیرے
باب حماسے باب مراثی باب ہجا وچ جھیڑے

انہاں ول ہی کرن اشارا عربی شاعر سارے
عظمت عزت فتح انہاں دی دسن جوشاں مارے

کہن ایران تے فارس تیکن اتول روس پچھانو
تے سوڈان مصر دا پاسہ انہاں حکومت جانو

دنیا دے اک حصے اوتے انہاں راج کمایا
سب ملکاں دے شاہاں تائیں نیچا پیا وکھایا

فردوسی بھی شاہ نامے وچ جویں روایت آئی
ذوالقرنین سکندر نامی کنوں حمیر کہیائی

شاہ سکندر نسل حمیروں لکھیا وچ شاہنامے
نالے کہیا تاریخ وچالے ثعلبی مرو علامے

شاہ نامے وچ ذکر لیاوے جیوں فردوسی بھائی
اوس دا مجمل قصہ ایتھے مینوں یاد آیا ئی

کیکاؤس شاہنشاہ ہویا اندر ترکستانے
نال حمیر لڑائی کردا آکر وچ میدانے

اس دے اندر کیکاؤس سخت ہوئی رسوائی
کنوں حمیر شکستاں ہویاں بھجدیاں وار نہ آئی

اگوں ذکر کرے فردوسی کیکاؤس ہے والا
اوہا حمیری شاہنشاہ دی ہیسی دختر جائی
حاصل قصہ انجیں عربی ذکر اذکار کریندے
پاک نبیؐ تھیں پہلے ایہ سب شاہاں حکم چلائے
سبا حمیری دورا آہا جس دم عرب وچالے
یعنی ملک انہاں دے اندر ایسی رونق آہی
باہر جنگلیں عمدہ عمدہ دسے باغ کیاری
دولت مالوں انت نہ کوئی لوکی عیشاں کردے
اجے تلک آثار انہاں دے اونہیں نظری آون
ہر شے دی ارزانی آہی لکھیا جرمن والے
ناں ہی رومیاں تے یونیاں ایہ گل آکھ سنائی
بے شک ملک عرب نوں دتا جو کجھ لقب انہاں نے
بہت جگہ توریت وچالے قول خداوند باری
اہل سبا دی جو جو عزت نظر توریتوں آئی
اس دا پورا قصہ آیا وچ توریت ضروری
انہاں پاروں کئی قوماں نے علمی فیض اٹھائے
لکھن دا فن سبھ تھیں پہلے سکھیا قوم سبائی
پھر ایہ فن تمام عرباں نوں انہاں نے سکھلایا
لکھیا ہک تاریخ وچالے آیا نظر حوالا
ثابت شاہوں اگے ہیسی بڑی حکومت بھاری
سبھو فن کتابت بابت بنے محتاج انہاں دے
ناقیاں دے لوک سیانے فن تجارت پاروں
پر محتاج انہاں دے آہے تابعدار بھی نالے
جنگ لڑائیاں کر دیاں انہاں اپنی عمر گذاری
عرب اندر اسلاموں پہلے جو جو گذریاں شاہیاں

نالے شعرا عورت اس دی لکھے سب حوالا
شاہ کسے تے عاشق ہوئی لمی بات چلائی
سبا حمیر وغیرہ سندے قصے بت پڑھیندے
سبا۔ حمیر۔ ثمود۔ معینی جیونکر ہوندے آئے
جرمن دا ہک عالم دسے اس دم دے سبھ حالے
جس دا کجھ حساب نہ آوے دسے فضل الٰہی
عجب کھجوراں میوے لگے خلقت کھاوے ساری
عجب محل مکان بناون اک دوجے تھیں چڑھدے
ویکھ جنہاں نوں بے خود بندے صفتاں بول سناون
لوک آسودہ حال تماہی دسن عرب وچالے
دولت مند عرب دا خطہ جس دی حد نہ کائی
ہے سب قول درست انہاں دا کہندے مرد سیانے
دیوے صاف گواہی اس دی کون کہے انکاری
تے واقعہ سلیمان نبی دا جیونکر بات دہائی
اسے وانگ قرآن وچالے لکھی کہانی پوری
مثلاً قوم ثمود۔ انابت جنہاں نداج کمائے
سبھ تھیں پہلے اس وچ کیتی کوشش انہاں بھائی
ایہے سینیا تیک دمشقوں سبھناں نوں ہتھ آیا
انہاں سب عرب نوں دسیا فن کتابت والا
ادھروں نجد حجاز وچالے کردے مار و ماری
قوم سبا استادی کردے نالے فن سکھاندے
انجیں جنگ لڑائیاں خاطر سبھے رہن اوزاروں
ایپر دوجیاں لوکاں تائیں کردے تنگ ہوکالے
وانگ سبائیاں طور نہ ہوئے نہ کوئی کار گذاری
ایہو جہیں مجمل جہیاں او تے آکھ سنائیاں

انہاں نے ہی ملک عرب وچ شوکت شان وکھایا — انہاں نے ہی طرز حکومت لوکاں نوں سکھلایا
پر اسلاموں پہلے ایہہ سبھو مٹ گیاں — صرف علاقے یمن وچالے کجھ نشانیاں رہیاں
راجے راج کماون والے آپوں مر گئے سارے — صرف انہاں دے لوکیں پچھے کم چلاون ہارے
یا کوئی ہور رئیس وغیرہ باقی رہے اتھائیں — اصل حکومت والا بندہ رہیا نہ ہول تداہیں!

اس وچ ایسی حکمت بھاری رکھی ذات الٰہی!
مت کے انہاں طفیل نہ ہووے اگوں ہور گمراہی

کیوں جے وڈے لوکی اکثر ڈٹھے گمراہ ہوندے — رستہ اصلی چھوڑ نمانے پٹھے رستے پوندے
ایسے گلوں مشرک لوکی چا گئے پہلے ڈیرے — پچھے اوہ رہ گئے جنہاں آہے شان اوچیرے
یا اوہ لوکی جیہڑے انجیں للو پنجو آہے! — بہت انہاں تھیں رہے نکمے جو شیطاں بدراہے
پر اسلاموں پہلے جو کجھ حالت اس دی آہی — کدھروں چنگی کدھروں مندی اک برابر ناہی
ہک تاریخ عرب دی اندر راوی ذکر لیایا — جو کجھ حال عرب دا آہا سبھ اوس کھول سنایا
لکھیوس جو کجھ حالت اس دی اندر انہاں وناندے — ناقص معلم ہوندی آہی جیونکر حال انہاندے
ایہ بھی گل سی معلم ہوندی راوی ذکر لیاوے — اہل عرب گر اگلے حالوں دوجا رنگ وکھاوے
کیوں جے اس دی حالت کوئی الٹی نظری آئی — جس نوں ویکھ دلیل قیاسوں اتول موڑ لیائی
پہلاں بھی ہیں ذکر لیایا سارا حال سنایا — سبا حمیر ہوراں دا قصہ جیوں کر پچھے آیا
انہاں ویلے سارے لوکی دانا بڑے سیلانے — عجب محل مکان انہاں دے دولت مند گھرانے
ایسے پاروں معلم ہوئی ایہ گل ساڈے تائیں — سارا عرب نہ جاہل ہیسی بلکہ کدھے کداہیں
اوس ویلے بھی یمنی لوکی بڑیاں عقلاں والے — سبھ محقق ایہ گل منن جو اس حال وچالے
انجیں جیہڑے حیرہ والے بڑے دانا سیانے — ہر قسموں تہذیب انہانوں اندر اوس زمانے
یمنی لوکاں کسے زمانے ایڈی شان وکھائی — سب ایران ہویا وچ قبضے ترکستان لیائی
وچ جزیرۃ العرب لیایا علامہ ہمدانی! — حال تمام عرب دے لکھے جیوں جیوں بات ملانی

اَلْمَشْهُوْرُ مِنْ مَحَافِدِ الْيَمَنِ وَ قُصُوْدُهَا الْقَدِيْمَةِ
مشہور ایوان یمن دے تے محل پرانے

اَلَّتِيْ ذَكَرَتْهَا الْعَرَبُ فِي الشِّعْرِ وَ الْمَثَلِ كَثِيْرَةٌ
اوہ جو ذکر کیتا ہے اوسنوں عرب نے وچ شعراں اتے مثالاں دے

الَّذِی فِیْهَا مِنَ الشِّعْرِ بَابٌ وَّاسِعٌ وَّ قَدْ جَمَعَ
بہت کجھ ہے اوہ چیز وچہ اوس دے شعراں تھیں اک بڑا دفتر تے
ذَالِكَ كُلُّهُ الْكِتَابُ الثَّامِنُ مِنَ الْاِكْلِيْلِ[1]
جمع کیتا ہے اس نوں تمام وچہ کتاب اکلیل دے اٹھویں دفتر وچہ

بڑے قدیم محل یمن دے جو مشہور تمامی ۔ مثل انہاں دی اوس علاقے نہیں کوئی ہور گرامی
اہل عرب نے شعراں اندر سبھ دا ذکر سنایا ۔ نالے وہین مثال انہاں تھیں واضح کر سمجھایا
اس نے اک کتاب بنائی نام اکلیل بتادے ۔ اوس دے اٹھویں حصے اندر کرکے جمع لیائے
جتنے شعر عرب دیاں لوکاں بولے اسدے پاروں ۔ سالے اس دے اندر لکھے واضح طور وہاروں
حاصل قصہ ملک یمن دے عجب مکان شہانے ۔ ویکھ انہاں دل راضی ہوندے کھل جاون استانے
بڑی تہذیب یمن نوں آہی حاصل اوس زمانے ۔ ہر اک چیز عجیب انہاں دی تے سوہنے سمیانے
ایپر رب نبی دی انہاں ہرگز خبر نہ آہی ۔ اس گلوں محروم نمانے پھردے وچ گمراہی
انجیں شہر معارب اندر ڈٹھے شان انہاں نے ۔ عجب مکان بلند انہاں دے آہے اوس زمانے
حوض فوارے وچہ معارب دیندے خوب بہاراں ۔ پانی دیاں پیاں نہراں وگن تے کھڑیاں گلناراں
ایپر ایہ جو ملک تمامی آہے عرب کنارے ۔ اس گلوں تہذیب تمدن سکھ گئے اوہ سارے
جیہڑے لوکی اندر آہے اوہ تہذیبوں خالی ۔ گھاٹا وادھا کجھ نہ سمجھن گلاں محض خیالی
ماسہ ماسہ گل دے پچھے اتنا شور مچاون ۔ جو اوہ جھگڑے کئی سالاں تک مکن وچہ نہ آون
ایپر خاص زبان انہاں دی لگ دی بہت پیاری ۔ صاف مکمل عیبوں خالی اول آخر ساری
ایہو زبان رسول اللہ دی جس دا رتبہ عالی ۔ ایہو زبان اصحاب کباراں دکھوں حسدوں خالی
ابو بکرؓ تے عمرؓ سوہارا اس وچہ بات الاون ۔ تے حضرت عثمانؓ علیؓ بھی انجیں سخن سناون
ایہو زبان بہشتاں اندر فضلوں اللہ باری ۔ ایہو زبان پسند خدا نوں لگ دی بہت پیاری
میں قربان تیرے تھیں جاناں اے عرباں دی بولی ۔ جیونکر پاک نبیؐ نے آندا تینوں اندر جھولی
یارب بخش طفیل محمدؐ ایہو زبان اسانوں ۔ ایسے اندر گلاں کریئے ہر اک راز بیانوں
ایسے اندر بخش عبارت فضلوں بار خدایا ۔ ایسے دا لاہ جھاکا دلتوں توں اک واہ خدایا
حاصل قصہ ملک عرب دا انجہ وسیبا آہا ۔ ایہو مذہب انہاں دا آہا طور جویں گمراہا

[1] جزیرۃ العرب ج ۱ ص ۲۰۳ ۔ سیرت النبی ج ۱ ص ۱۱۵ ۔

دکھو دکھرے مذہب انہاں دے نالے دکھو خیالوں ۔ اصلی رازوں سارے خالی رڑھ گئے جاہلوں مالوں
بعضے لوک خدا تھیں منکر قسمت مندی ہوئی ۔ آکھن ایہو حیاتی دنیا اسّ بن ہور نہ کوئی
دنیا مارے زندہ رکھے دوجے دا کی پایا ۔ انجیں رب خیال انہاں دا وچ قرآن بتایا

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ

تے آکھدے نے اوہ لوک جو کجھ ہے اساتوں دنیا دی حیاتی ہے اسیں مردے ہاں تے جیندے ہاں زمانہ ای اسانوں ماردا ہے

ایہو خیال تے اسے تائیں دعوے نال الاون ۔ موت حیاتی سبھ کجھ دنیا دوجے کم نہ آون
زندہ رکھے مارے ساتھوں ایہو اک زمانہ ۔ نال زمانے کم اساڈا اسے نال یرانا
نہ کوئی رب نہ مالک ساڈا نہ کوئی اللہ والی ۔ نہ کوئی حافظ ناصر ساڈا جس دا رتبہ عالی
اک "زمانے نال" تعلق کہن اساڈا سارے ۔ ایسے دے ہتھ واگ اساڈی ایہو رکھے مارے
ہور اک لوکی عرب وچالے عجب خیال جنہاں دے ۔ رب دے قائل حشر نشر نوں دل تھیں پرامندے
جزا سزا نوں باطل جاتا تے اوس توں انکاری ۔ ہور رسولاں نبیاں والی چھڈی کار گذاری
بعضے جزا سزا دے قائل نالے ذات الہٰی ۔ ایہہ منکر پاک نبی دے ایہ گل ذرا نہ آئی
بعضے نبیاں دے بھی قائل ایہہ عقلوں خالی ۔ کہن نبی انسان نہ ہوندے ہون فرشتے عالی

قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا

اوہ جاہل لوک آکھدے نے کیا بھیجیا ہے اللہ بندے نوں بھی بنا کے ۔ "نہیں"

جاہل کہن بندے بھی کوئی رب نے نبی بنائے ۔ ہوندے سارے رسول فرشتے جو رب ولوں آئے
بندیاں کولوں کم نبوت ہر گز مول نہ ہوندا ۔ ایہہ سب کم فرشتے کردے نور خدا تاں پوندا
ایہہ عربی لوک تمامی بت پرست کہاون ۔ جاں پچھیے تاں حق انہاں دے ایہ گل آکھ سناون
اسیں انہاں نوں رب نہ کہندے صرف بنائے حیلے ۔ تاں جے لبھے رب اسانوں جا کر کسے وسیلے

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى

اوہ جاہل بت پوجن والے آکھدے نے اسیں بتاں نوں اسواسطے پوجدے ہاں جے سانوں نیڑے کول لے جاون

رب انہاں دے خیال مطابق آیت پاک اتاری ۔ پر ایہہ لوک کہاون مشرک قسمت جیندی ہاری
بتاں نوں ایہ سجدے کردے بت پرست کہاون ۔ بھانویں رب نوں پاون سندا حیلہ اک بناون

ایہہ مشرک نام انہاں دا کفروں پرے پریرے
کدی نہ بخشے جاہن نمانے دوزخ جرناں ڈیرے

رب فرماوے اساں تساں ول خاص کتاب اتاری
جو انکار ہویا اس وِلوں اوہا خواری پاوے
ایسے لوکاں دے حق اندر بولے ذات الٰہی
جس نے میری بندگی کیتی خالص دِلوں زبانوں
جس نے میری بندگی اندر دخل کسے دا آندا

جس وچہ راز حقیقت اصلی رب دی رحمت ساری
دو جگ دی رسوائی اوس تے در در دھکے کھاوے
خالص کرو عبادت میری چھوڑو سب گمراہی!
اوہا میرا کامل بندہ پا گیا نور ایمانوں
اوس نے ہر دم گھاٹا کھانا رب سچا فرماندا

اے مومن جے لوڑی چاہیں پکی مسلمانی!
رب نبی دا راہ نہ چھوڑیں ایہو راز حقانی

رب نبی دے رستے اُتے سدھی واگ پھلاویں
پیر پرستی گور پرستی سب نکمے جھیڑے
جنہاں لوکاں پیر پرستی حیلہ دِلوں بنایا
رب دا چھوڑ خیال جنہاں نے دوجے دا در پھڑیا
القصہ ایہہ اج کل والیاں رسماں آہن تداہیں
انجیں عرباں تے تد آہے کافی مذہب بنائے
ہود ہزاراں بت انہاں دے جنہیدی پوجا کردے
لات ثقیف قبیلے کارن طائف اندر دھریا!
عُزّیٰ شہر مکے دا اللہ جہیں قریش لیاون
دومہ جندل اندر تے ود کلب قبیلے بھاتی
سواع ہذیل قبیلے کارن اتے یغوث لمانا
ہور یعوق یمن دے اندر لوک ہمدان تمامی
گھر گھر اندر عرب وچالے بت پرستی آہی
عرب وچالے بت پرستی لوں لوں اندر ہاتی
پوجا پاٹ بتاں دی ہر نوں بہت پسندی آئی
کیتے بہت پیارے انہاں لین مراد انہاں تھیں
ہر اک غرض بتاں نوں کہندے جاہل عرب نتانے
ایسے بت پیارے کیتے بت سازاں مکاراں

غیراں دے نہ رستے جاویں مطلب اپنا پاویں
اکو رب دے سدھے رستے سارے پاہ نکھیڑے
ایہہ بھی اوہا مشرک ڈٹھے جدھر ول اندازا لایا
انہاں کدھروں نفع نہ پایا الٹ قضیہ جھلیا
اوہ بھی واگ انہاں دے آہے اوجھڑ حال سدائیں
ویکھ چن تارے آتش جتنے سب معبود ٹھہرائے
لات۔ منات۔ عزّیٰ۔ ود۔ تیلا پشیں جنہاں سر دھردے
عرب اندر ایہہ شہر گمراہی مشرک لوکاں پھڑیا!
اوس تے خزرج وچہ مدینے بت مناۃ بناون
ہے اپنا معبود بنایا جیویں روایت آئی
یمنی لوکاں اس دے ناںئیں ودّا شان ربانا
اوسنوں انہاں مبارک جاتا اس دیاں لافاں مارن
راہ توحید دوں خالی سارے ہویو نے رسوائی
وکھو وکھری گھر گھر اندر ایہو ہی پکائی!
بتاں نال محبت کردے ایہو گل چکائی
بتاں نال ہوئے بت آپوں تسن نہیں تنہاں تھیں
رب دا نام نہ یاد انہاں نوں بتاں مگر وکانے
باہجہ انہاں کجھ یاد نہ رہیا بھل گیاں سبھ سالاں

ظالم کسے بتایا رستہ بت پرستی والا!
ایہ اوہ ظالم جس دی بوتھی ہرگز کسے نہ بھاوے
اوہ سی عمر لحی دا کوتی بد شکلا منہ کالا
شہر مکہ تے کعبے اتے قبضہ ایس جمایا
معجم البلدان وچالے اسس دا ذکر لیاون
بت پوجن دا اوس علاقے ڈٹھا اس نے کارا
گھر گھر ٹھاکر رکھے ہوئے پوجن لوک تمامی
جداوس ڈٹھی حالت ایسی پچھے وچہ انہانتوں
شامی کہندے اس دے تائیں ایہ ساڈے ہمراہی
کال پوے یا مینہ نہ برسے ایہو مینہ برساون
ہر اک داو مراد اساڈی انہاں پاسوں تھیوے
شامی ایسے مشرک آہے عقلوں مکروں خالی
جدوں عمر نے انہاں کولوں سنی تمام کہانی
مینوں بھی بت بخشو کوئی شہر مکے لے جانواں
ایہ گل سن کے اوسنوں دو ترن دتے بت انہاں نے
کعبے کول رکھائے آکے اوس نے اوہ بت سارے
سی کعبہ سب عرب وچالے بڑا مقدس نامی
اصلی بھید نہ جاتا انہاں ویکھو ویکھی سارے
انجیں سارے عرب وچالے پھیل گئی بد بوئی
وڈا بت مناۃ انہاں دا بہ گھڑیا بدکاراں
جو کوئی چاوے اوہ بہ جاوے نیڑے کوئی نہ جاوے
چاندیاں چاندیاں ہکناں تائیں زخم ہووے سرکاری
ایہ بت سب تھیں بھارا پتھر کول سمندر دھریا
ایہہ پر لوکی کمراں مارے مڑ مڑ اتول جاندے
حج دیلے بھی اس پتھر نوں بڑا مقدس جانن

ایسا تیر لگائیوس کس کے مار گیا منہ کالا!
عرب وچالے کفر شرک دا بوٹا ایہو لگاوے
بھیڑی ڈول وجاہت والا بھیڑیاں کماں والا
لوکاں نوں بت پوجن والا اس نے ہنر سکھایا
اک واری ایہ عمر وغیرہ شام علاقے جاون
سارے لوکی بت پجاری شوق ایہا دل بھارا
چھوٹے وڈے سیس نواون اوہنوں ہون سلامی
کیوں بتاں نوں پوجو بھائیو دسو راز اسانوں
وقت مصیبت ایہو ساڈی حاجت کرن روائی
وقت لڑائی فتح دلاون تے دکھ درد ہٹاون
موت حیات انہاں دے قبضے مرے کوئی یا جیوے
پتھراں نوں کہہ ایہ توفیقاں آیا کون سوالی!
آئی بہت پسند دے نوں کہندا انہاں زبانی
لوکاں نوں ایہ وچہ وکھانواں نالے راز بتانواں
لے آیا چک وطن انہانوں ہو گئے ہور زمانے
تاں جے لوک انہاں نوں پوجن پاون شان نیارے
لوکی رکھ بجاری ہوئے کھیڈونے بد ناجی
بتاں نوں آسجدہ کردے عقل فکر دے مارے
ہر گھر ٹھاکر دھریا ہویا قیمت مندی ہوئی
اتنا بھارا چکن اوسنوں لوکی باہجھ شماراں
ہتھوں الٹی جان گنواوے جو اس پاسے آوے
ظاہر باطن ماروں جاوے ہوش بھلاوے ساری
وڈا اچا وانگ پہاڑاں جس نے ڈٹھا ڈریا!
نذر نیازاں تے قربانی اوتھے وچہ چڑھاندے
سب طواف حرام وغیرہ ایتھے پورے آنن

وڈے ہذیل خزاعہ قبیلے اس دی پوجا کر دے
ہور ہزاراں نکے وڈے سیس اٹھائیں دھردے

اسے پاروں ملک عرب وچہ عام اشاعت ہوئی
سب قبیلے پتھر پوجن ہور نہ حیلہ کوئی

اس صورت تے چھوٹے پتھر ہور بناون
نال ادب دے وچہ مکاناں شوقاں نال رکھاون

ایسی بت پرستی ایسی وچہ وجود انہاں دے
جے لکھ وعظ نصیحت کریئے کدی خیال نہ جاندے

پتھراں نال محبت ہوئی ہور خیال ہٹائے
ایہو وہم دلے وچہ رہندا اسے مگر و کلائے

ایپر جدوں مصیبت کوئی آوے پیش انہاندے
بن سوچے بن سمجھے فوراً رب دا نام الاندے

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ
تے جیکر پچھیں توں انہاں کافراں نوں کس نے پیدا کیتے نے آسمان تے زمین تے تابعدار
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ج فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ۝ (عنکبوت ۶)
بنایا جن تے سورج نوں ضرور کہہ دین گے اللہ فیر اوہ کدھر بھٹکے ہوئے جاندے نے

زمیں آسمان بنائے کس نے سورج چن نوائے
فوراً کہندے اللہ مالک قدرت کنوں اوپائے

فیر ایہ انجیں بھٹکے ہوئے پھردے ماما مارا
عادت تھیں مجبور بچارے ہویا حال آوارا

رب فرماوے جداوہ کردے بیڑی اُتے اسواری
جے اوتھے دکھ آوے کوئی رب دے ہون اقراری

آکھن یا اللہ رکھ لیویں فضلوں پار چڑھاویں!
ایس مصیبت بھاری وچوں کر کے کرم بچاویں

جدوں خلاصی ملے انھاں تے دفعہ تے آدن
نہ اوہ چال نہ طور انہاں دے سارے عہد بھلاون

پھر مڑ اوویں حال انہاں دا ہوندا شرک وچالے
اوہ اقرار نہ یاد انہاں نوں جو کیتا اوس حالے

فَاِذَا رَكِبُوْا فِى الْفُلْكِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ج ۝
تے جس ویلے اوہ لوک کافر کشتی اوتے سوار ہوندے نے بلاندے نے اللہ نوں خاص اوہدے ہو کے
فَلَمَّا نَجّٰهُمْ اِلَى الْبَرِّ اِذَا هُمْ يُشْرِكُوْنَ ۝ (عنکبوت)
تے جس ویلے بچ کے آوندے نے خشکی ول فیر اوہا ہی شرک کرنے والے نے

انہاں خیالاں دے اوہ بندے عقل نہ اوتھے ہوئے
کفر شرک وچہ عمر گذاری مردے مندے روئے

ہور بتیرے مذہب عرب دے مجوسی نصرانی
ہور یہودی وس دے آہے ایہو طرز پرانی

پر ایہہ تنے مذہب عرب دے بڑے پرانے آہے
دور دراڈا بہت انہاں دا دیس سمانے آہے

ابن قتیبہ وچہ معارف ایہ گل آکھ سناوے
پہلے لوک نصارا دے آہے جس دم ڈٹھا جاوے

مکے وچ بھی لوک نصارے نیکوکار تمامی
انجیں قوم یہوداں والی بڑی ترقی پائی
بہتے درسیں پڑھن کتاباں مکتب بہت بنائے
خیبر وچ بھی بہت یہودی پڑھن توریت تمامی
دونہہ مذہباں دیاں دوہاں کتاباں شہرت کافی پائی
جدوں قرآن نبیؐ سرور تے مولا پاک اتارے
کیوں جے دوہاں کتاباں اتنی پائی رسی مشہوری
کفاراں دا وہم جمہا ہور نہیں گل کائی
انجیں قوم مجوساں والی آئے پر تھوڑی آہی
ابراہیم خلیل اللہ دا سی اک مذہب پرانا
ایپر اوسنوں آیاں ہویاں عرصہ بہت وہایا
کفر شرک دیاں گلاں اس وچ رلمل ہور ودھایاں
کعبے اندر بھی بت رکھے جہڑی نری تباہی
ابراہیمی نور پرانا شعلہ کدی وکھاندا!
ایسے پاروں داناواں نے اس نوں فیر جگایا
بعض لوکاں نوں رب سچے نے جاں بخشی دانائی
کہن لگے اوہ پتھر تائیں کیوں انسان سیانا
ایسے پاروں بہتے لوکاں شرکوں داگ بھنوائی
بعثت پاک نبی تھیں پہلے شروع شروع جد ہوئی
سیرت ابن ہشام وچالے ابن اسحاقوں لیائے
عبداللہ بن جحش تے ورقہ بن نوفل دا جایا
چارے پنجے اک جا رل کے بیٹھے کھاون کھانا
کہن لگے کی ہویا سانوں داناسیں سدائیے
اوہ پتھر نہ سن دے بجھدے نہ کوئی گل گفتاراں
اوہ پتھر دے پتھر انجیں ساتھوں غلطی ہوئی

پڑھن انجیل مبارک دم دم ایہو سدا مدامی
وچ مدینے زور انہاں دا دوجا مذہب نہ کائی
جتھے علم توریت تمامی شوقوں سکھیا جاتے
اونجھ بھی وچ علاقے انہاں آہا شان گرامی
گھر گھر قصے یاد انہاں دے لوکاں کیتے بھائی
کسے یہودی پاسوں پڑھ دا کافر آکھن سارے
ہر گھر اندر ایہو قصے بات ایہو منظوری
ایہ سب وہم ٹمروڑے ہولا بات اصلی سمجھائی
جیونکر ابن قتیبہ لیایا وچ معارف بھائی
جس وچ باہجھ توحید نہ ہیسی دوجا سخن الانا
جس دے پاروں اوس دے اندر لوکاں شور مچایا
کئی لوکی آ مشرک ہوئے لگیاں ہون تباہیاں
ایپر پھر بھی تھوڑی تھوڑی اصل حقیقت آہی
جس دے پاروں دین اوہدے دا کجھ یقین ہو جاندا
بت پرستی والا رستہ نرمی نال ہٹایا
انہاں اگے غفلت والا پردہ رہیا نہ کائی
سیس نواوے حال سناوے کر دا منت بھاتا
راہ سدھے دل آون لگے بن دی کجھ وسیائی
کجھ لوکاں دے دل دے وچوں نکلی ایہہ بد بوئی
بت کسے دے میلے اوتے مولا رنگ وکھاڑے
زید عمر دا بیٹا نالے ہور اک یار لیایا
اجن چیت انہاں دے دل وچ عجب خیال سمانا
پتھراں نوں جا سیس نوائیے تے کجھ بھی نہ پائیے
چکے باہجوں کتے نہ جاون کم نہ باہجھ دیواراں
انہاں کولوں کسے بندے نوں نفع نہ ملیا کوئی

ایہ تدوں سب وچہ قریشاں پا گئے نور الٰہی!
ابراہیمی دین وچالے آیا زید سیانا
شام ولایت تیکن پہنتا مطلب راس نہ آیا
حضرت ابوبکرؓ دی بیٹی اسمار خاتوں آہی
تکیہ کعبے نال لگا کے اک دن زید سیانا
ابراہیم نبی دے اوتے ایمان آنے کوئی
زندہ دھیاں عربی لوکی چا گوریں دفناندے
سب تھیں پہلے اس کم تائیں روکیا زید سیانے
جاں ایہ کوئی کرے ارادہ تے ایہ کار کریندا
گھر وچہ آکے بالے اوسنوں شوق محبت پار دل
وچہ بخاری ذکر لیایا پاک نبیؐ سرور دا
باقی اوس دے یار پیارے مجلس اندر سارے
طائف شہر وچالے ہیسی اندر اوس زمانے
ویکھ کتاباں سب اسمانی بت پرستی چھوڑی
ایہ آپوں خود شاعر آہا شعر عجیب بنا دے
عربی ہک دیوان بنایوس اپنے وچہ زمانے
ابراہیم نبی دے شوقوں جو اوس شعر سنایا
چمک پیا جد دین محمدی جتھی موت لیائی
وچہ شمائل لکھیا ہویا راوی ذکر لیایا
انہاں وچہ امیہ دا بھی اس نے شعر لیاندا
ہور بھی شعر سناؤ اس دے تاں اوس ہور سنائے
آخر پاک نبیؐ فرمایا اس اصحابی تائیں
ابن ہشام کہیا ایہ بندے آہے عرب وچالے
اصلی رشتہ ڈھونڈن لگے چھوڑ گئے گمراہی
پر نہ راہبر ملیا کوئی کیتا بہت جھورانا
آخر اسے دعوے اوتے لوکانوں فرمایا
وچہ بخاری جویں روایت اس دی خاص گواہی
بیٹھا ہویا، آکھے دردوں ہے کوئی اج گھرانا
ایں بن ہور نہ دِسّے ایسا ایہ گل پکی ہوئی
ہول نہ اوسنوں برا مناندے بلکہ ودھ وے جاندے
اسے ایہ تحریک ولائی چھوڑے فعل پرانے
زید اوس کولوں اوس دی لڑکی خود آپوں لے لیندا
ہر اک طرح آرام آسائش اپنے نیک دہاروں
حضرت زید ڈٹھا تے نالے مجلس اوسدی کردا
سبھناں بت پرستی چھوڑی ہوئے سبھ نعمالے
نام امیہ ابی صلت جو عالی شان گھرانے
ابراہیمی دین قبولیا واگ شرک تھیں موڑی
ایپر جد اس پاسے آیا ہور ہی رنگ ہو جائے
بھانویں اصلی رہیا نہ اونویں پھر بھی عجب کھیلانے
واہ واہ شوق محبت پایا مزہ عجیب وکھایا
اس نعمت دی خبر نہ ہوئی حصہ لیا نہ کائی
ہک صحابی پیش نبی دے اس دا شعر سنایا
سن کے نبی پسند لیایا فیر اوسنوں فرماندا
سو شعراں تک ہک قصیدہ اودوں پیش لیائے
شوق رہیا پر اگوں اڑیا مومن ہویا ناہیں
پاک نبی تھیں پہلے جنہاں برے خیال نکالے

ہور بتیرے عرب وچالے گذرے مرد سیانے
جنہاں پاک نبی تھیں پہلے چھوڑے بت نمانے

ہک خطیب عرب رچہ ہویا انہاں خیالاں والا
انجیں قلیس تشبیہ ہویا چھڈیا مندا چالا

حافظ ابن حجر نے لکھیا حق اوہدے وچہ بھائی
پاک نبی تھیں پہلے ہویا عاشق مرد صفائی

رب دا خاص پجاری، ہلیسی چھڈ دتے بُت خانے
جد اسلام منور ہویا آیا وِچہ ایمانے

آخر چھوڑ گئے بت خانے کی مدنی سارے
ابراہیم خلیل اللہ دی تابع ہوئے سو بارے

ایسے مذہب دے اوہ طالب خواہش ایہو انہاں نوں
تاں ہی پاک نبی نے کیتا روشن نور ایماں نوں

ایہہ ایسے لوک عرب وچہ ورلے ورلے آہے
پاک نبی تھیں پہلے جنہاں چھوڑ دتے سبھ بھاہے

بعضے لوکی کفر شرک نوں بہت پسند کریندے
ہور ہزاراں دل دیاں خواہشاں اپنے من منیندے

انجیں بعضے مذہباں والے اصلی رستے پاروں
ہوگئے دور علیحدہ سارے نسے ایس وہاروں

ہک مشرک جو بتاں اوتے بندے ذبح کریندے
ہک ول نال پیو دی عورت وانگ رناں وریندے

دو بھیناں دی نال ہکی دے۔ شادی جائز آہی
عورت دی کوئی قدر نہ آہی سخت پھری گمراہی

ہور شراب، زنا وغیرہ اوس دی حد نہ کائی
ماں بھیناں رن اک برابر ایسی گمر دی چھائی

دھی زندہ دفنانی نالے زندہ مرد جلانے
پیٹ زناں دے پھاڑ گنوانے ظلم اندھیر کمانے

صرف عرب نہ ایس بیماریوں ہلیسی ماندہ ہویا
بلکہ ساری دنیا اوتے ایہو ہلاکت گویا!

گمراہی دی حد نہ کوئی ایہہ بے حدی ہوئی
ہر اک پاسے ایہو حالت فرق نہ جاپے کوئی

ہر پاسے گمراہی پھیلی تے وڈی بدکاری
بعضے ڈھونڈن رب دا رستہ بعضیاں دی ہمت ماری

کھیتی سکی آسوں مکی اجے نہ ملیا پانی
جس دے پاروں کلیاں اگن ہو جاوے ارزانی

ایہہ مولا ملک عرب تے جلدی کرم کمایا
سکا باغ ہویا مڑ ہریا تے دکھ درد ہٹایا

اذکار عہد جاہلیت قبل ازآں ذات بابرکات علیہ التحیۃ والصلوٰۃ والسلام

پاک نبی دے قبل ظہوروں جتنا وقت وہایا
اوس دا نام جہالت کہندے راوی ذکر لیایا

سخت غبار اندھیری ظالم ظاہر باطن چھائے
اصل مراداں خالی سارے پیش نہ کوئی جائے

سبھ مذہباں تے اوس زمانے گردش چھائی ہوئی
چھوڑ حقیقت گمراہی دی تگل بنائی ہوئی

بہتے لوکی پتھر پوجن عقل فکر دے گندے
بدلے سبھ خیال طریقے اہل یہوداں سندے

انجیں لوک عیسائی جہڑے مشرک بن گئے سارے
حکم الٰہی چھوڑ تمامی پھاتھے وِچہ خسارے

ملک عرب دی حالت ہوئی گندی اوس زمانے
جلیندا قصہ قلموں باہر طاقت نہیں زبانے

انجیں ہور جہان وچالے ایسی حالت آہی!
یورپ دی تے ہن بھی اوہا حالت نظری آوے
اوس زمانے ہستی پاروں ایہہ محروم نمانے
انجیں مصر، سوڈان۔ افریقہ ہور امریکہ جانی
جنگلاں ہور سمندراں اندر پے گیا شور گھنیرا!
جیونکر اس تھیں پہلے ہیسی ملک اندر روشنائی
کیوں جے اللہ اپنے فضلوں بھیجے نبی ہزاراں
جدوں زمانہ گذرے بہتا مڑ اوتویں ہو جاون ا
انجیں انہاں لوکاں اوتے اوہا ویلا آیا
ہندوستان جو ملک اساڈا انیاں وچہ دانائی
ہر ہر گھر بت خانہ بنیاں بھلے اصلی راہوں
کجھ انسانیت نہ اوتھے شور کفاراں پایا
ہر دل قہر اندہیر غبارا لوں لوں وچہ سمانا
بہت قریبی ہیسی ویلا پاک عیسائیاں تائیں
ہک خدا تھیں ترن انہاں کئے آن خدا بنائے
ہور عقائد بگڑے سب دے گلاں ہور سناون
ہور ہزاراں جھگڑے کردے نت فساد ودھاون
ہک وہابی۔ ہک چکڑالی۔ ہک بن دا مرزائی
سبھناں رل مل آپس اندر ایسا شور مچایا
راہ ہدایت ملدی نہ دستن ایہ ملاں ملوانے!
رب دے حکم بھلائے ہوئے جیوں لوکاں عیسایاں
ہک دوجے نوں کافر آکھن مومن رہیا نہ کوئی
انجیں اوس زمانے ہیسی شور عیسائیاں پایا

تے وچہ یورپ پھیلی آہی اس تھیں ودھ گمراہی
جیندا نفسی خواہش پچھے وقت تمامی جاوے
عیش پرستی وانگ جھولاں سارے وقت وہانے
سارے وچہ اندہیر غبارا تے دائم حیرانی
ہر جا شور جہالت پایا تھیا فساد بتیرا!
انجیں پھیل گئی ہر پاسے بے امنی گمراہی
وقت ضرورت کرن ہدایت تے چنگیاں گفتاراں
فیر خدا دے فضلوں سارے ایہ قضیئے مٹ جاون
انسانیت مٹ گئی ساری شور جہالت پایا
ایہیر ایہ بھی اوس زمانے چھڈ بیٹھا بندیائی
رب دی خبر نہ ہوں انہانوں غرق ہوئے گمراہوں
راجپوتاں دا غلبہ آہا جنہاں جگ نوایا
کوئی سچیائی نظر نہ آوے بھلا سب زمانا
انہاں دی بھی حالت بگڑی فرق رہیا کجھ ناہیں
تناں تھیں مڑ ہک بنایا اُلٹے لیکھے لائے
اصلی رستہ یاد نہ انہاں انجیں شور مچاون
جیوں کر اج کل مومن مسلم نت بحثاں پے لاون
ہک شیعہ۔ ہک سُنی۔ حنفی ہک دے احال نہ کافی
ہک دوجے نوں کافر کہندے رکھیں شرم نہ دایا
آپس اندر جھگڑے کردے لاندے زور دھگانے
انجیں مسلمانی لوکاں اج کل بھنڈیاں پائیاں
اس گل پاروں جیون والی سخت مصیبت آئی
اصلوں خالی رہے نمانے انجیں وقت گنوایا

رات دہاڑ شراباں اندر گذرے سبھ انہاں دی
کنجر۔ ڈوم۔ مراثی بن دوجی گل نہ بھاندی!

حق بنو تغلب دے جیونکر حضرت علیؓ الاوے
اوس زمانے وچہ انہاں دا ایہو کرتب آیا
سبھناں نالوں مذہب انھیری ایہو آہا عیسائی
کوئی اخلاقی بات انہاں دی چنگی نظر نہ آوے
ایسی حالت ملک عرب دی اوس زمانے آہی
وحشیاں تھیں بھی پرے پریرے حالت آہی انہاں دی
دنیاداری دے کم ہیں کردے چنگ چنگیرے
نال مہماناں بڑی محبت لٹن جاندیاں راہیاں
وفاداری بھی اچھی آہی تے اتفاق رکھیندے
بعضے ویلے نال محبت آپس وچہ مل بہندے
تاں اتنی خونریزی ہوندی مارے جان قبیلے!
پانی پیون تھیں اک واری ایسی ہوئی لڑائی
ایسا پردہ پیا انہاں تے خبر نہ کجھ انہاں نوں
سبھ قبیلیاں آپس اندر کٹھا کر دکھ بنائے
رحمت دا چن چھپیا ہویا قہر اندھیرا چھایا
وحشیاں وانگوں حال انہاں دا اگل نہ اک انساناں
عمر تمام فساداں اندر اوہ مجہول لنگھاون!
ہور اک عادت خونریزی دی انہاں دے وچہ آہی
جو مسکین ملے راہ گذر وا اوسنوں قتل کریندے
جس گل اتے اڑ جاندے سن اس تھیں کدی نہ ہٹدے
دو بندے جے آپس اندر انجیں کرن لڑائی
ذرہ شر اٹھے تے تاں بھی کرن فساد نکامے
تغلب بکر اندر جو ہوئی آپس وچہ لڑائی
کئی قبیلے اس وچہ موئے ہوئی بڑی تباہی
دولت ملک سندا نہ جھگڑا نہ کوئی طمع انہانوں

عیسایاں تھیں باہجہ شرابوں دوجی بات نہ آوے
جو کوئی طرف انہاں دی آیا بھر کے جام پلایا
ایہہ پر اس دی حالت ایسی جیسی کسے نہ پائی
ہر بریائیوں اول ایہو اسے طور وہاوے
عقلوں فکروں خالی سارے ہوئی خوب تباہی
اپنی ہستی سب ونجائی آوے نظر نہ جاندی
ایہہ پر ویکھو اخلاق انہاں دے نسیئے پرے پریرے
جے کوئی نظر مسافر آوے دیندے سخت ایذائیاں
پر جے رہ جائے کسر ذرہ بھی جانوں مار ونجیندے
فوراً اوتھے گلاں اندر شروع فساد کریندے
سے ورھیاں وچہ جنگ نہ مٹ دی جے سے کیئے حیلے
کئی قبیلے جل کٹ ہوئے ادھی صدی وہائی!
اس وچہ ہوسی وادھا یا کے گھاٹا پوے اسانوں
کسے ہبل نوں کسے صنماں نوں جاکے سیس نوائے
وڈے دانانواں لوکاں اپنا عقل تے فکر ونجایا
ہر اک دا کم چوری کرنا پھڑیا کم حیواناں
کوئی نہ راہبر جا پئے اصلی انجیں جان وچہ
اس کم اندر بڑے بہادر کردے پھرن تباہی
ہور ہزاراں اس دے تائیں ظالم تنگیاں دیندے
بھانویں سبھ قبیلے اپنے اسے پاروں کٹ دے
کئی قبیلے شامل ہو کے کردے پھرن صفائی
سارا عرب اکٹھا ہوندا جاون لکھاں مارے
ادھی صدی انہاں نے اس وچہ کر دیاں جنگ لنگھائی
حاصل قصہ عرب ملک دی ایہہ کجھ حالت آہی
محض جہالت دی ایہہ برکت کرے خوار تنہانوں

القصہ مجہول اجیہے جس دی حد نہ کائی!
بے رحمی بھی ایسی آہی کمر دی پھرے تباہی
رات دیہاڑاں عیشاں کردے بھر بھر پین پیالے
ایسے حالت اندر انہاں عرصہ بہت وہایا
بھیڑ چھپنے ایسے آہے ملّ کے ہول نہ بہندے
انجیں ہور تعلق گھر دے سارے انہاں ترو ڑے
دوجیاں قوماں نال انہاں دا ساک نہ ہویا کوئی
جنگ لڑائی کاون ہر دم کردے رہن تیاری
جے دو قوماں آپس اندر رَل مِل جان کدائیں!
ایڈی فیر لڑائی ہوندی جس دی حد نہ کائی
انہاں گلاں کتیں مرد عرباں ایہہ تجویز نکالی
القصہ ایہ وچ تباہی حدوں بھی لنگھ آئے
کُنْتُمْ عَلٰی شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ اللہ نے فرمایا
جے کر رہندے اج تک اس وچ اُڈدی خاک تساڈی
کیوں جے اک نکیرا جھگڑا دھمی ھدی گنواوے
جے ہک نسل انہاں دی جاوے ماری وچ لڑائی
اک ٹٹّے دی گل دی پار دل اتنا شور ہو جاوے
کئی انسان لڑائی اندر آون کم اکٹھائیں
جھٹے لوکی وقت لڑائی زندہ پکڑے جاون
انہاں دا کجھ درجہ ناہیں بنن غلام بیچارے
ایپر جس دم پاک نبی دا قدم مبارک آئیا
اپنے غیر بیگانے سارے اک لڑی پروئے
ہر بندہ اک دوجے سندا بنیاں یار یگانہ

زندہ دھیاں نوں دب آون وڈے نا اکھ جوانی
ایہہ سب برکت بے عقلی دی فلسلے قہر الٰہی
ایہو کار انہاں دی آہی پھردے مست ہو کالے
نیکیاں بدلے بدیاں کردے ایسا پردہ چھایا
جچ بہندے تاں ہک گل اتے جھگڑے بہت کریندے
اصلی طور انسانان والے دل وچوں کڈھ چھوڑے
جے ہویا تاں توڑ ونجایا ختم کہانی ہوئی
ملک اسلام لہی ایہ حالت فیر گئی ہٹ ساری
کجھ دن پچھوں دوہاں وچوں اٹھن جنگ بلائیں
ہوون تباہیاں دوہاں ولاں ویلاں تے ہووے رسوائی
ایپر سیکھے کسے نہ آئی رہے مرادوں خالی
جس نوں بندہ نبی نے کیتا چنگے روز وکھائے
پہنچ چکے سن اگ کنارے فضلوں آپ بچایا
نظر نہ اوس دا حصہ پورا جاندی دُور دُوماڈی
جے وڈا طوفان آ جاوے مُڑ کی حال ویاوے
وہ جی بدلہ لیون کارن پھردی شور مچائی!
یا گھوڑا کوئی اگے لنگھے بڑا فساد مچاوے
ایڈ جہالت شور مچایا ربا بخش پناہیں
انہاں دا کجھ حال نہ رہندا ذلت بہت اٹھاون
وطنوں ہمیشہ وطن نمانے تھیون حال آوارے
ایہ دکھ درد دکھ دے فضلوں سارا گیا گنوایا
سبھ خونریزیاں تے ڈر خطرے دور انہاں کتیں ہوئے
ظلم تعصب حسد نہ رہیا پھریا ہور زمانہ

ایسے گلوں رب فرماوے عرباں لوکاں تائیں
یاد کرو من رب دی نعمت جہڑی ملی تسائیں

پہلاں آپس اندر آہے دشمن تسیں تمامی
بھائی بھائی آپس اندر فیر گیو بن سارے !
اِک پل اندر اس چمکارے رب دی رحمت پاروں
ایسی کایا آپلٹائی سب اندہیر اُٹھایا
ہور اک گل عرب دی مینوں یاد اچانک آئی
مرض عشق دا زورا اوتھے جس نوں آن دباندی
فیر خصوصاً عربی لوکی کٹھے عشق بلاوں
جو اوس نال انہاں نے اگوں فعل افعال کمانے
شرم حیا دی لوڑ نہ کوئی ایہ گل دلوں چکائی
ہور اک رسم انہاں وچ بھاری تسے خاوند بکسے دن ڈے
ہور علاوہ اس دے بھی مڑ شرم حیا نہ کوئی
ایسے وچوں انہاں لوکاں رسم نیوگ نکالی
انجیں ہور ہزاراں رسماں عرباں جویں بنایاں !
ظلم انہاں دا ویکھا جیہا پتھر بھی کنب جاندے
ہک اصحابی پیش نبی دے ایسی گل سناوے
اس گل پاروں پیغمبر نوں درد اجیہا ہویا
ایہ کجھ حالت ملک عرب دی نظر کتابوں آئی !
انجیں لت شراباں آہی اتنی تداں انہاں نوں
کرن روایت جس دم آئی کارن ایس نواہی
اتنا گلیاں دے وچ ڈھلا نہر جیہی ہو جاندی
ایہ سب برکت پاک نبی کتھیں دور پلیدی ہوئی
ایہ سب بدیاں ایسے پاروں جاندیاں نظر نہ آیاں
دور ہویا سب کفر جہالت جس دم سوہنا آیا
کئی ہزاراں رسم رسوماں عرباں جویں بنائیاں
واہ واہ شان نبی سرور دی خالق دی سرکاروں

بخشش ہویا اتفاق تسانوں فضلوں ذات گرامی
ایہ سب برکت پاک نبی دی فضل الٰہی بھارے
سارا عرب منور کیتا چھٹا قہر غباروں
مان تمراں کفر دے ٹٹے جاں اوس فضل کمایا
جہڑی نفسی خواہش پاروں روا انہاں فرمائی
عقل فکر دا فکر بھلاندی ہوش حواس اڈاندی
ہر محبوبہ پاروں ویکھن شہوت بھری نگاہوں
سب حالے نظم وچ لے شائع پے کراندے
محض محبت دلبر والی اس بن ہور نہ کائی
یا ہک مرد کئی کئی رناں مرنے لئے پئے مَن دے
ایہہ عادت تے انہاں اندر بڑی پرانی ہوئی
جو واہیات نکمی سب توں ریت جہالت والی
زندہ دھیاں قبریں سٹن اوہ مڑ پان دوہایاں
پر کی سارا انہاں نوں جہڑے دل دی خوشی مناندے
سن کر نبی اللہ دا رویا اکھیوں نیر وہاوے
ہول سہار نہ سکیا اوسنوں ہنجوں بھر بھر رویا
ایہہ پر جس دم آیا سوہنا ہور ہی حال ہویا ئی
ہر گھر مٹکے بھرے شراباں رہندے شام صباحوں
شہر مدینے والیاں لوکاں ڈھیر وتا سب آہی
یا جیوں پانی مینہ وادگ دا زمیں گئی بھج ساری
نہیں تاں لوک پرانے عادی چھوڑ نہ سکدا کوئی
واہ واہ ذات مبارک قدسی پھیل گیاں روشنایاں
لوکاں نور ایمانوں پایا کفر زنگار ونجایا
جس دم نبی محمد ﷺ آیا وہندیاں نظر نہ آیاں
کفر شرک دا نام نہ رہیا جس دے جلوے پاروں

ایسا رنگ چڑھایا سوہنا نبی محمد عالی
جس دے پاروں روشن ہویاں تے بھریا سبھ خالی

ذکرِ نبیِ اکرم علیہ التحیۃ والصلوٰۃ والسّلام

آئے کانی درد رنجانی کدی تے خوشی وکھائیں
کدی تے وقت مبارک والی اچھی خبر سنائیں

درد غماں وچہ روندیاں روندیاں عمر گئی لنگھ ساری
سکھ دی ساعت ہک نہ لنگھی بنی مصیبت بھاری

کالی رات غماں دی میرا لوں لوں ساڑ دتائی
سورج چڑھ نظر نہ آوے دس کی قہر کیتائی

اک اندھیری رات موکالی تے گھماں جھڑ چھایا
تے دشمن دے خطرے ڈاڈھا جانوں مار موکایا

مدت پچھوں بجلی دیوے چمک لمہاں چمکارا
پھر چھپ جاوے نظر نہ آوے ہویا حال آوارا

ایسے حالوں رات نہ مکدی غم نے مار موکایاں
سورج دا کجھ پتہ نہ لگدا کد دیوے روشنایاں

وقت گھڑی دا عاجز ہویا گھنٹہ کدی بجاوے
نہیں تاں چپ چپیتیاں سارا اوسلا وقت ڈہاوے

نیندر دا بھی غلبہ بھارا خطرہ سون نہ دیندا
جے سوں جانواں جان اپنی تے ہور قضیہ پوندا

گھڑی گھڑی میں اٹھ اٹھ ویکھاں کداوہ ویلا آوے
جس تھیں بوجھ غماں دا جاوے مولا فضل کماوے

آخر ایسے حالوں میں تے نیندر غلبہ پایا
عجب نشانہ ظاہر ہویا وقت خوشی دا آیا

کی ویکھاں اک پاسوں مینوں نظر پئی روشنائی
جس تھیں اک محل اوچیرا مینوں آ دسیائی

چوداں اوس دے برج نرالے شاہ کسے بنوائے
کنب گئے اوس شعلے پاروں ڈگ زمین تے آئے

شوکت شان گئی سب اوس دی مٹی نال ملایا!
مالک اوس دی حالت پاروں حیرت اندر آیا

آتشکدے ایران اندر جو کفاراں بنوائے
بجھ گئی اگ تمام انہاں دی رب ٹھنڈے مینہ پائے

ایہ حالت جد سفنے اندر مینوں نظری آئی
فوراً ڈر تھیں ابھڑ واہے باہر جھاتی پائی

کی ویکھاں جے تھوڑی مینوں روشنی نظری آوے
جیونکر پوہ پھٹنے تے آئی مولا آس لگاوے

آن معبرّنوں میں دسی فیر حقیقت ساری
واہ واہ اس نے گل بتائی لگی بات پیاری

کہیا اوس نے اج دن چڑھیا سوہنا نیک ستارا
جس دی عزت پاروں ایہ سب ہویا کارا بارا

ساری دنیا اندر اس تھیں خوب ہوئی روشنائی
ایشیا۔ یورپ۔ مصر۔ افریقہ فرق نہ رہسی کائی

سبھ دنیا تے چمک وکھاسی ہوسن دور اندھیرے
روحانی جسمانی جاسن سارے جھگڑے جھیڑے

تے جو جھگڑے گلے الانبھے دنیا والیاں پائے
اس دے پاروں انشاء اللہ ہوسن سب صفائے

کال وبال جہانوں سارے جاندے نظر نہ آسن
ظلم جہان تے رہسی ناہیں جاں اوہ سوہنا آیا
اتنا اوس دا پایا اوس تھیں میں قربانی جانواں
بیت اللہ جو خانہ کعبہ اس وچ بُت وڈیرا
وقت ولایت پاک نبی دے تاں اوس بل سُنایا
جیو آیا جیو آیا سوہنا جس اتنا رنگ لایا
دُکھ گئے سُکھ وساکر آئے مولا میل ملایا
ہر اک جگہ بہاراں ہویاں باغاں موج وکھائی
بے حیائی بے ایمانی جڑھ توں پٹ وگائی
عبداللہ بن عبدالمطلب سوہنیاں شاناں والا
جہڑا حسبوں نسبوں سوہنا قوم قریشی بھائی

دشمن سارے تھکن تھیسن تے نوکر بن جاسن
جس دی آمد سُن کے ہر شے پہلاں سیس نوایا
دو جگ اوس دی آمد سُن کے وسیاں سبھ سرانواں
جاں اوس نور دی چمک پیو سو ہو گیا بیرا بیرا
خاک بتاں دی چاون والا نبی محمدؐ آیا
جس دے قدم مبارک پاروں ہر شے شکر الایا
غمیاں گیاں خوشیاں آیاں تے سبھ درد ہٹایا
کھٹے کوڑے مٹھے ہوئے ہو گئی دور وبائی
چڑھیا دیہنہ ہدایت والا پھیل گئی روشنائی
جیں گھر اج چراغ منور کردا پیا اجالا
مکے وچ رئیس کہاون تابعہ سب خلقائی

بقیہ اذکار خلاصہ سُورۂ والضحیٰ شریف

مڑ کر رغبت ایسے پاسے اشرفؔ علی دوبارا
جس دا ذکر مبارک لگ دا لوں لوں سدا پیارا
اوہ بیت اللہ جس دے اندر ہیسن بت بتیرے
پاک نبی جد دنیا اوتے قدم مبارک پایا
نام توحید نہ جانے کوئی ہر گھر بت رکھائے
بیت اللہ دے والی سارے بتاں مگر وکانے
بتاں والی گل دلے وچ ایہو سبق پکائے
جو کنجی بردار سداون تے مالک بھی تالے
ہر مجلس وچ شامل پورا عبدالمطلب آہی
کدی بتاں دے اگے جھکے سیس نہ انہاں نوایا
ہور رسوم جہالت والے لیکھے مول نہ لائے
ایسے ردّی کم نبی نوں ہرگز مول نہ بھاون

جس دی شروع کہانی ہوئی جیہندا شان نیارا
جس دے پاروں دو جگ اندر نیکاں دا چھٹکارا
تن سو سٹھ تعداد بتاون جیہندی لوک وڈیرے
سخت جہالت دنیا اوتے تہر اندھیرا پایا
کفر شرک دا لیکھا سبھو ہور اذکار بھلائے
ہر دم سیس الثقائیں جھکدے ایہو خاص ٹکانے
تے سردار انہاں دے وڈے عبدالمطلب آہے
ہر اک طرح حفاظت کردے صاحب عظمت والے
ایپر نہیں توجہ کیتی اُت ول نبی الٰہی!
اتنی دل وچ نفرت آہی قدم نہ انول پایا
حصہ کجھ نہ لیا انہاں تھیں تاں اس پاسے آئے
جاں جاون تاں رب ول جاون ایہو درد پکاون

ایسے پاروں ایس قبیلے سب تے رتبہ پایا
جدوں جہالت والے ویلے ہوندا حج ادائی
یعنی وِل عرفات نہ جاون لوک قریش تمامی
ہاں جو لوکی باہروں آون کارن حج ادائی
جدوں طواف مکے دا ہووے وانگوں انہاں جو آوے
جو ایہ طرز قریشاں والی کرے نہ کجھ اٹھائیں
ابن ہشام کہے کی انہاں ایہہ دستور بنایا
پاک نبی نے طور جہالت کدی نہ ہُول قبولے
انجیں عرب نواحے اندر ویلے لوک نکمے
دن سارا تے کماں اندر رہین رُجھے رہندے
پھر جس نوں اس کم وچہ ہووے ٹھیک کماں تمامی
سارے لوک کہانی اوس دی سن سن دے چائیں چائیں
ایپر ساڈے نبی محمدؐ ایہ کجھ سُنیاں ناہیں
میں قربان رسول اللہ تھیں سوہنیاں شاناں والا
ایسے نور جمال اساہنوں درجہ اصل دکھایا
القصہ جد نبی محمدؐ اپنی ہوش سنبھالی
کم دنیادی سارے سانبھے جو جو کرنے آہے
اک اکلی جان نبی دی تے کم باہجھ شماراں
ہور اک کابل قدرت پاروں بوجھ سرے تے پیا
سب کماں تھیں ایہ کم بھارا جیندی حد نہ کائی
ایپر اس نوں ویکھ نبی نے سب کم ہور بھلائے
مولا والی سچی الفت ہو گئی دون سوائی
ایہو شوق زیادہ ہویا پر اوہ نظر نہ آوے
ترن میلاں اک غار مبارک نام حرا بتلاون
کئی مہینے اوس مقامے ڈیرا دنجہ جمایا

ہر اک جھگڑا ونجہ ہٹانا کم انہاں دا آہیا
قوم قریشاں دے متعلق ایہ دستور ہویائی
اس دے باہجوں حج انہاں دا جائز آہا عامی
اوہ بھی طرز قریشاں والی کرن پسندی بھائی
اوہا اصلی درجہ پاوے صادق گنیاں جاوے
اوہ مڑ ننگی حالت اندر کرے رسوم ادائیں
ایپر پاک نبی اُس پاسے ہُول خیال نہ آیا
تاں ہی چھوٹے بچیاں والے کرن پسندی رولے
نِت افسانہ گوئی اندر وقت گزارن ملتے
رات پوے تاں رَل مل سارے اک جائی تے بہندے
اوہ مڑ شروع کہانی کردا جو کوئی گذری ناہی
انجیں راتاں جاگ لنگھاون ایہو طرز ادائیں
ناں آئے اس محفل اندر بھل کے کدی کداہیں
جس دے پاک جمال مبارک کیتا نور اُجالا
ظلم اندھیرا دور ہٹایا روشن چانن لایا
سارے بوجھ اٹھائے سر تے دسیا شان جمالی
ہور تجارت سفر اٹھانا اپنے پیٹے پائے
ایہ بھی بھید الہی آہا کون لوے ایہہ ساراں
جس نوں شوقوں پاک نبی نے اکھیاں تے چالیا
جس نوں توڑ چڑھاون جاپے بوجھ گھنیرا بھائی
بھانویں پورے طور نبھائے فرق نہ مولے پائے
اوہو طلب دلے وچہ آہی ہر دم اوہا ادائی
آخر اک دن مکیوں باہر قدم مبارک پاوے
جس وچہ طلب الہی کارن جا کہ ڈیرا لاون
کھاون پیون یاد نہ رہیا ایہو سبق پکایا

رب دے نال محبت لائی وسری ہور کہانی — مسجد دے اندر پے پے ویکھن راز نیاز نہانی
ئی واری ایہ کوشش کر کے حضرت گھروں آون — تے کجھ چین آرام نہ آوے مڑ واپس ٹر جاون
عینی شرح بخاری اندر بدرالدین لیاوے — غور دھیانوں نبی تھمہا فرصت ذرا نہ پاوے

قِيْلَ مَا كَانَ صِفَةُ تَعَبُّدِهٖ أُجِيْبَ بِاَنَّ ذَالِكَ كَانَ

پچھیا گیا کس قسم دی اوہ عبادت آہی آپ دی جواب دتا گیا اوس دا اوہ عبادت آہی

بِالتَّفَكُّرِ وَالْاِعْتِبَارِ (عینی شرح بخاری)

غور و فکر سوچ بچار تے نصیحت حاصل کرنا

رب دی ذات پچھانن کارن کردے سوچ وچاراں — کی اوہ کیا حقیقت اصلاح کی اطواراں کاراں
گویا ذات پچھانن کارن کردے فکر بتیرے — جیونکر ابراہیم نبیؑ نے کیتے خیال اچیرے

ذکر حضرت ابراہیم علیٰ نبینا وعلیہ التحیۃ والصلوٰۃ والسلام

ابجے نہ نشان نبوت پایا ابراہیم سوہارے — فکر تلاش الٰہی اندر رہندے سدا پیارے
پہلے جھلک ستاریاں والی ہوہیا من انہاں دا — اوتھوں جس دم دھوکھا ہویا خیال اوتیرے جاندا
یعنی ویکھ ستاریاں ولوں رب دی ذات بکرائی — ایہ پر ڈبدے ویکھ انہانوں چن دا خیال ہویائی
اوہ بھی ماند ہویا جس ویلے حضرت نے فرمایا — ایہ رب ناہیں موقعہ تے جس اپنا حال ونجایا
اس نوں چھوڑ سورج ول ہوئی رغبت ٹھیک انہاندی — اوہ بھی شامیں ڈب وا ڈٹھا گئی روشنائی جاندی
تاں مڑ حضرت باہجہ خیالوں اپنی چیت الایا — اِنِّیْ لَآ اُحِبُّ الْاٰفِلِیْنَ کہیں خام خیال ہٹایا
فانی چیزاں نوں میں ہرگز ہرگز چاہندا ناہیں — ایہ سب خیال فضول نکمے پے گیا اُلٹی راہیں

اِنِّیْ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِیْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۵ (انعام)

بے شک میں متوجہ ہوندا تے منہ کردا ہاں اپنا واسطے اس ذات دے جس نے پیدا کیتے نے آسمان تے زمین

میری سب توجہ اس ول جس آسمان بنائے — تے ایہ دھرتی پیدا کیتی سوہنے کھیل وکھائے
اوسے طرف توجہ میری اوہا راہبر میرا — میں نہیں انہاں لوکاں وچوں جیندا شور گھنیرا
انجیں پاک نبی دے دل وچ ایہو خیال بتیرے — ٹردے پھردے اندر باہر نالے اُٹھدے بہندے
بس کی ہاں کی عالم سارا تے کی ایڈے جھیڑے — تے کی چیز نبوت ہوندی جہڑی کردے نکھیڑے
کس نوں سمجھاں کس نوں سوچاں کیا یقین لیاواں — کیا پہاڑ حرا کوہ طور دی اصلی مطلب پاواں

ایہو نت سوال دلے وچ چین آرام نہ دیندے
کیوں جے ایہے اجازت نسی طرفوں ذات الٰہی
سے واری اس لیکھے اندر جے نیندر آجاوے
ایہہ عقدہ حل نہ ہووے مطلب راس نہ تھیندا
پہلے جو جو سفنے اندر ہو گئے شروع اشارے
کیوں جے شروع بخاری اندر راوی ذکر لیایا
وحی دا سفنے دے وچ آؤنا پورا مطلب پانا
پہلی وحی رسول اللہ نوں ہوئی خواب وچالے
بعد اس دے اک روز پیغمبر غار حرا وچ آوے
وچ مراقبے بیٹھے ہوئے ڈھونڈن راز الٰہی
اچن چیتی قدرت کاملی ایسا وقت لیاندا
واہ واہ ساعت کرماں والی رحمت نازل ہوئی
کھولی کلی محبت والی آیا نظر اشارا
دلی محبت الفت پاروں ذکر عجیب لیاوے
مخفی سارے راز بتاوے جیہیں تھیں پردے پرے
دوکھی حاسد رہے دوراڈے مطلب کجھ نہ پایا
میں قربان پیارے اوتوں جو ایہہ درجہ پاوے

دھرتی عنبر کوئی نہ بولے جس نوں عرض کریندے
ناں ہی کوئی پرمٹ ملیا جو آکرے صفائی
مڑ بھی اوہا حال وہاوے جو جو نظری آوے
پر جاں فضل الٰہی ہویا سب دُکھ گیا کیہندا
جو کجھ ستیاں نظری آوے دیکھن اوہا دہاڑے
مسئلہ وحی سناون والا پورا کھول سنایا
ایہو طور رسول اللہ دا شک نہ ہووے آنا
کئی اشارے نظری آون جلدے راز سنبھالے
ایسے طور عبادت اندر ورد توحید پکاوے
ایہو شوق دلے وچ آہا ایہو الفت آہی
ہک فرشتہ غیبوں اپنی صورت پاک دکھاندا
بیخ کفر دی پٹن چلی جس دی حد نہ کوئی
جس وچ صورت پاک مقدس دسے شان دلارا
لوں لوں اندر درج داجاوے واحد ذات بناوے
سمجھن والے عاجز پھردے ہو گئے یار ارے رے
جیہنا پایا اوس پایا پایا پایا شان سوایا
ملک مقرب حاضر ہو کے جس نوں ایہہ فرماوے

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ ۚ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ
(اے محمد) پڑھ تو نال نام پالنے والے اپنے دے جس نے پیدا کیتا (دنیا نوں) پیدا کیتا اوس نے انسان نوں
عَلَقٍ ۚ اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ۙ الَّذِیْ عَلَّمَ
گوشت دے لوتھڑے تھیں پڑھ توں پالنے والا تیرا بزرگ
بِالْقَلَمِ ۙ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ یَعْلَمْ ۝ (علق ۱ پ ۳۰)
نوں علم نال قلم دے. سکھائی انسان نوں اوہ چیز جو نہیں اوہ جاندا

پڑھ لے نام خدا دا جس نے سب جہان بنایا
ہک قطرے تھیں جس نے پیدا کر انسان دکھایا

پڑھ تیرا رب اکرم اکرم جس نے کرم کمایا
اوہ گلاں رب بندیاں تائیں فضلوں آپ جتایاں
جاں ایہ حالت پیغمبر تے اوتھے وارد ہوئی
ایڈ جلالت جھل نہ سکے گھر تشریف لیائے
نور تجلی تھیں پُر چہرہ تے دِل خفگی بھریا
ایسپر دل وچ کاہلی آہی گل نہ کیتی جاندی
نہ کر فکر محمدؐ اتنا توں ہیں نبیؐ الٰہی!
نالے ہور تسلیاں دیوے پیغمبر دے تائیں
بعد اوہدے مڑ پاک نبی نوں الفت نال اٹھائے
اوہ عبرانی بولی پاروں ماہر بڑے پرانے
انہاں نے سُن ایہ گل ساری الفت تھیں فرمایا
اوہا تمغہ عزت والا مِلیا اج انہائیں
ایہ نہ جانو بلکہ انہاں عالی درجہ پایا
اس گل پاروں راوی اس دا ذکر بیان لیاوے
پھر بھی مائی خدیجہ دیوے دِلنوں بہت سہالے
مولا سچا ساتھ نہ چھڈ سی ہر حیلے ہر ویلے
ورقہ سن کر فوراً منے شان نبی سرور دا
بیشک شان نبوت اسنوں بخش کیتا رب سائیں
پر فرمایا ہے مدینوں اس گل پاروں بھائی
بھارا بھار نبوت درجہ وچ خیال سماوے
القصہ وچ انہاں خیالاں عرصہ جدوں وہایا
آمد ہو گئی وحی الٰہی کرم ستار غفاروں
باب تعبیر بخاری اندر راوی ذکر لیاوے
تد حضرت گھبراون ڈاڈھے کاہلے پیے جاون
کدی پہاڑ اوچیرے جاکے دلوں خیال آجاوے

نال قلم دے بندیاں نوں جس سارا علم سکھایا
جو بندیاں خود موں نہ پائیاں فضل کنوں سکھلایاں
خوفوں ایسی طاری ہوئی تاب نہ رہ گئی کوئی
ایسپر اوتھے نشہ انوکھا رنگ عجیب دکھائے!
مائی خدیجہ دی وچ خدمت کھول قصہ سب دسیا.
پھر بھی مائی خدیجہ اوہنوں نرمی تھیں فرماندی
تیں تے مولا کرم کمایا دور ہوئی کوتاہی
تیں بن کون سنبھالے اسنوں فکر نہ دِل نوں لائیں
ورقہ بن نوفل وَل اوہنوں باہوں پکڑ لے جاوے
تے نکات توریت انجیلوں لاون سب ٹکانے
ایہ اوہا ہی درجہ جیہڑا حضرت موسےؑ پایا
کسے زمانے عزت پاسیں اندر دوہیں سرائیں
جس دے پاروں دو جگ اس دی تابعہ رب بنایا
ڈر گیا نبی محمدؐ اس تھیں سخن نہ کیتا جاوے
فرماوے کجھ فکر نہ کرنا مولا کم سنوارے
مڑ لی سانوں فکر نبیا جاں رب میلے میلے
کہندا ٹھیک ایہ نبی اللہ دا سوہنیاں گلاں کردا
سُن کر فیر تسلی ہوئی پیغمبر دے تائیں
بہت تردد ہیبت نالے رعب جلال خدائی
ایتھے کجھ نہ کہیا جاوے عقل فکر بھُل جاوے
اچن چیت خداوند باری سارا راز بتایا
جس تھیں سارے وہم خیال نکل گئے گھر باروں
جاں کجھ روزاں مولا ولوں وحی نہ شکل دکھاوے
کس نوں دِل دا حال سُناون تے دُکھ درد ونڈاون
باراں چھالاں ہٹھائیں جانواں سب قصہ مُک جاوے

ایس خیالوں اس کم دی جاں حضرت کرن تیاری
فوراً جبرائیل وکھاوے آکر شکل پیاری

آکر کہے رسول اللہ نوں توں ہیں نبی ربانا
اس گل اندر شک نہ ہووے اے محبوب یگانا

دیوے بہت تسلی آکے جبرائیل نورانی
پر جس ویلے دیری ہووے ہو جاوے حیرانی

ہک واری وی جلوے یاروں کون یقین لیاوے
جاں تک پورا پتہ نہ آوے دل دا فکر نہ جاوے

پھر مولا جد کرم کمایا اصلی راز دکھایا
غار حرا وچ سارا مطلب واضح طور بتایا

اس دی تاب بھی جھل نہ سکیا اوہ محبوب الٰہی
خوفوں حالت طاری ہوئی نالے سستی آہی

ایہہ فتح الباری اندر ہے جو شرح بخاری
ذکر لیاوے پاک نبی دا کہے حقیقت ساری

فَلَمَّا سَمِعَ كَلَامَهُ اَيْقَنَ بِالْحَقِّ وَ اعْتَرَفَ بِهٖ ط

جدوں ورقہ نے سنیاں کلام آپ دا تے اوسنوں یقین ہو گیا پورا پورا تے جناب نے اوس دا اقرار کر لیا

جدوں خدیجہ پاک نبیؐ نوں ورقہ پاس لیائی
تے ساری گل کھول سنائی تاں اوس بول کہائی

بے شک ہے ایہہ نبی الٰہی تے محبوب خدادا
سبھ نبیاں تھیں مولا اسنوں دتا شان زیادا

ایہہ گل سن کے پاک نبی نوں ٹھیک یقین ہو جاوے
تے اقراری پچھے ہوئے شک تمام گنواوے

حاصل قصہ پاک نبی نوں جدوں تسلی ہوئی
لگا فکر دسے نوں بھارا راہ نہ لبھے کوئی

کیوں جے ساری دنیا اندر ایہہ فیضان پوچانا
ایسے گلوں رات دہاڑاں سوچے نبیؐ ربانا

کی تدبیر کراں اس بابت کیویں خبر پوچانواں
کون ہووے اج محرم دل دا جسنوں بھید سنانواں

اس مسئلے وچ خطرہ وڈا جس دا ظاہر کرنا
سب کماں تھیں مشکل ایہو خلقت اگے دھرنا

میں قربان پیارے اوتوں جس تجویز نکالی
کجھ بندیاں نوں بن تکلیفوں ساری گل دسالی

اوہ لوکی جیں حضرت کولوں پہلے فیض اٹھایا
جنہیں تھیں لے مرنے تیکن بھید تمامی پایا

سب اخلاق عادات نبی دے واقف پہلے طوروں
چھوٹے موٹے راز محمدیؐ تے دانایوں زوروں

مثلاً مائی خدیجہ صاحبہ واقف سبھ اسراروں
ظاہر باطن سب کجھ جانے ہر اک فعل وہاروں

کل اخلاق نبیؐ دے یاروں جو کجھ علم انہاں نوں
اتنا کدوں کسے نے ہونا باہر حد بیانوں!

دوجے حضرت علی جو آہے پاک نبی گھر پالے
اوہ بھی بہت احوال نبی دے اصلی جانن والے

تریجا زید غلام نبیؐ دا پائی اوس رہائی
تے ابوبکر صدیقؓ سہارا جو محبوب خدائی

خدمت پاک نبیؐ دی اندر عمراں انہاں لنگھایاں
ہر ہر فیضوں حصہ پایا رحمت جھڑیاں لائیاں

انہاں وچوں سبھ تھیں پہلے اوس محبوب خدائی
مائی خدیجہؓ اگے اپنا راز بیان کیتائی

تے اصلی پیغام پوہنچایا پہنتا جویں حضور ولّ ا
کیوں جے اصلی روز ازل یقیں پورے مومن آہے
بعد انہاں دے ہور بزرگاں نور ایمانوں پایا
مائی صاحبہ توں مڑ درجہ ابو بکر رضؓ ہتھ آوے
ایہ اک بڑے سوداگر آہے اتے حیثیت بھاری
بن سعدوں طبقات وچ لے آوے ذکر انہاں دا
اوہ نجہ بھی دولت مال بتیرا تے اخلاق چنگیرے
ہر صفتوں موصوف بتاون مکے وچہ تمامی
سب معزز شہر مکے دے ایتھوں لین صلاحیں
کیوں نہ شان انہاں دا ہووے عالی وچ اصحاباں
سب اعزاز مراتب چھڈ کے اک یتیم پچھانا
ایسے پاروں رتبہ پایا اوس محبوب سوہارے
ایسے دی وچہ الفت اوس نے سب گھر بار بھلایا
کرن روایت قبل ایمانوں جیونکر حال انہاندا
ہر فرمان نبی دا سُن کے کردے تابعداری
حضرت جدوں نبوت والا دعوے بول سُنایا
آکھن اج محمدؐ ہویا جھلا اتے دیواناں!
کسے بندے نے ابا بکر نوں ایہ وچجہ خبر پوہنچائی
اگوں نال حلیمی بولے سوہنا سخن الاوے ما
اس گل اندر اسے اوہ لوکو کوڑ نہ مول بجانو
جو فرمایا سچ فرمایا ایہ بھی سچ فرمایا

باہجہ دلیلوں حیلوں پل وچہ ہو گئے اوہ پُر نور دل
پھر زر بیعت پاک نبی نے زنگ ُلے دے لاہے
سب جند مال حوالے کر کے اصلی نفع اٹھایا
جھڑا باہجوں حیل حجت دے راز حقیقی پاوے
مکے اندر حاکم ہیسن منے خلقت ساری
چہل ہزاراں نقد خزانہ جدوں ایمان لیاندا
ہر اک نال سلوک کریندے چانن صبح اندھیرے
آتنا ابا بکر رضؓ دا درجہ لکھے سعد گرامی!
ایس اداوں منیاں سبھناں پاک نبی دے تائیں
کیوں نہ اول نبی انہاں نوں رکھے وچ احباباں
ایہو سر دا صاحب جاتا تے محبوب ربانا
ایسے پاروں دنیا والے چھڈے کل سے بارے
جاں اوسنوں ایہہ درجہ ملیا ہو گیا شان سوایا
نال نبی دے پیار ہمیشہ ڈاہڈا جوڑ دلاں دا
آہی دل وچ الفت آہی چھوڑی مول نہ یاری
لوکاں ایہ گل سُن کے اوسنوں ہاسہ ونوں بنایا
ایہ نہ خبر جو پایا اوس نے اصلی بھید رہاناں
یار تیرے اج دعوے کیتا پیغمبری دا بھائی
یار میرا جے ایہ گل آکھے سچ سبھو فرماوے
نبی محمدؐ بالکل سچا صادق مرد پچھانوا
اے لوکو اس ساری عمراں جھوٹ نہ مول الایا

اوہ سچا اوہ سچا لوکو اوہ سچا اوہ سچا!
جس نے اوسنوں منیاں ناہیں اوہ کچا اوہ کچا

ایہ گل سن کے لوکاں دے دل بہت ہوئی حیرانی
واہ ایمان جنہاں دے کامل سن توں اللہ رف یارا

اس کیوں باہجہ دلیلوں منیاں اس نوں نبی حقانی
پل وچہ رب دی ذات انہاں دا کردی آپ نتارا

جیوں کسوٹی اوتے دھرکے سونا پرکھیا جاوے   اوتھیں کافر مومن اندر مولا فرق بتاوے

جنہاں دے اندروں نوری رگ رگ نور سماناں   انہاں مول نہ کفر کمانا رب سچے دل بھاناں

واہ وا ایسے لوک سوہانے جلیندے نیک عقیدے   اوہا ہی ہو جاون فضلوں تابعدار نبیؐ دے

گھنڈ مروڑی کفر شرک دی رہی نہ مول اتھائیں   نور چوطرفیں شعلے مارے ہوون صاف نگاہیں

پاک نبی دی الفت پاروں سارے ساک بھلائے   پک گئے جد فضلوں مولا سوہنے رنگ وکھائے

مختصر اذکار حضرت ابابکر صدیق و صحابہ کبار رضی اللہ تعالیٰ عنہم

راوی ابابکر دے پاروں انجہ بیان کریندا   صحبت پاک نبی تھیں ایہہ سبھ نعمت مولا دیندا

کہن روایت شوق محمدی رگ رگ انجہ سماناں   گویا باہر وجودوں آیا پایا شان شہاناں

جیوں اوس آپوں پاک نبی دے فیضوں لطف اٹھایا   انجیں اگوں لوکاں اوس تھیں نور ایمانوں پایا

جو اصحاب رسول اللہ دے بڑے مقرب آہے   سبھناں ابوبکر دے پاروں قرب مراتب پائے

ہور اصحاب عثمان سویارا پاک رسول اکرم دا   محض وسیلہ ابابکر دا پایا گنج شرم دا

سبھ اسرار حقانی جتنے اس دے دل وچ آہے   ایہہ سبھ برکت ابابکر دی پاک نبیؐ تھیں پائے!

ابوبکر دا شان اوچیرا جو منکر اس پاروں   اوہ مصداق یغیظ بھو دے ہین دائم مرکاروں

ابابکر دا اسم مبارک جس جلیا اک واری
غضلوں مولا پھاڑی اوس دی مثل گناہاں ساری

جس نوں اوس دے نال محبت اوسنوں لوڑ نہ کائی   ہر حالت وچ ظاہر باطن پا گیا شان اوہائی

جس نے نال انہاں دے کدھے ذرہ ویر کمایا   اوس نے اپنا اگھ وگاڑیا دوزخ ڈیرا لائیا

ابابکر دے فیض مبارک اتنی خلق رجائی   جس پایا اوس پایا سب کجھ دور ہوئی رسوائی

ہک زبیرؓ اصحاب نبی دا اوس بھی انہاں پاروں   ڈٹھا شان نبی سرور دا ہویا فضل غفاروں

عبدالرحمنؓ بن عوف صحابی صاحب شان صفائی   حق جنہاں دے جنت لکھیا کہیا نبیؐ خدائی

حضرت سعدؓ وقاص جو فاتحہ ملک ایران تمامی   نالے حضرت طلحہؓ سوہانے جلیندی شان گرامی

ابوبکرؓ دے نوروں سبھناں نور ایمانوں پایا   کفر شرک دا نام گنوایا تے اندھیر مٹایا

سبھے لوکاں نے ابابکرؓ تھیں نور ہدایت پائے   کیوں نہ فیر پسند نبی نوں جلیندے عالی پائے

شروع ترقی جتنی ہوئی دین اسلام وچالے   ایہہ سبھ برکت ابابکرؓ دی کہن روایت والے

جیکر ابابکرؓ نہ لیندا حصہ نور ایہا تنوں — قسم خدا دی کدی نہ رل دا ایہہ کجھ شرف اسانوں
ایہ سبھ برکت ابابکرؓ دی تے ہویاں روشنایاں — وحدت دا دریا اچھلیا دور ہویاں رسوایاں
کرن روایت جس ویلے ایہ ہوئی شرع کہانی — ساری کار پوشیدہ ہوندی تے سب راز نہانی
ایہہ بھی ہیسی کوشش بھاری بھید متاں کھل جاوے — شاید کوئی شور مچاوے تے آ جھگڑا پاوے
کیوں جے نویں نویں گل آہی خوف ڈلے نوں بھارا — اس گلوں سب پردے اندر کرڈے ذکر پیارا
نویں نویں گل جہڑی ہوندی اگیں ہوندی آئی — پہلاں اس وچ جھاکا ہوندا گل نہ بن دی کائی
جس ویلے رنگ لایا اوسنوں ذات خداوند باری — مشرق مغرب تیکن پہنتا پائیوس مڑ سرداری
ہر گل جہڑی پردے اندر کیتی جاندی آہی! — ڈھولیں ڈھیں ظاہر ہویا کیتا فضل الٰہی
تد ہر ظاہر حکم الٰہی وحی الٰہی آنے — فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ دا جھنڈا لگا وچ میدانے
یعنی اے نبیا جو تینوں حکم سنایا جاوے — کھلا وچہ میدان سنا ہر کوئی مطلب پاوے
اپنے بھین بھراواں تائیں کھلے طور ڈرا — نالے رب دا حکم سنا خوف نہ ہولے کھا
سُوْرَةُ الشُّعَرَاءِ دے اندر حکم جدوں ایہہ آیا — ودھی دلیری پیغمبرؐ دی سارا فکر ہٹایا
اوس دم نبی میدان وچ آلے آ ایہ حکم سناوے — میں ہاں نبی خدا دا سچا سچے سخن سناوے
وچہ بخاری ذکر لیایا پاک نبی سرور دا — ہک دہاڑے ایسے پاروں صفا پہاڑیں چڑھدا
یامعشر القریش حضرت نے سخن بلند سنایا — سن کے جمع قریشی ہوئے جلسہ بڑا بنایا
تاں پیغمبر سبھناں تائیں الفت کتھیں فرماوے — سنو تساں اک گل سناواں ذکر موافق آوے
سبھناں آکھیا کہ محمدؐ سنساں اسیں تمامی — تد فرمایا پاک نبی نے جلیندی شان گرامی
ایس پہاڑوں پچھے جے میں ایہ گلہ آکھ سناواں — ہے اک وڈا لشکر آیا اوس دا خوف دلاواں
من لیسو یا ناہیں تاں مڑ سبھناں بول سنایا — فوراً اسیں یقین کریساں جو تدھ سخن الایا
کیوں جے اگے ساری عمراں سخن سچے تدھ بولے — اج کیویں توں جھوٹھ الاویں آ عقدے جد کھولے
تاں فرمایا سبھناں تائیں نبیؐ حبیب الٰہی — اوہا سوہنا سخن پیارا جس دا مطلب آہی
میں ہاں نبی خدا دا سچا طرف تساں دی آیا — جے اس کتھیں انکار کریسو پاسو درد سوایا
ایہ گل سن کے سبھناں دے دل رنجش کتھیں گرمائے — کہن اج پاگل ہٗریا محمدؐ گھٹ ودھ لفظ الائے

ابولہب جو پاک نبیؐ دا سکا چاچا جانی
اوسنوں غصہ بہتا آیا سنے قریش تمامی

پر ایہ سُن کے کسے بشر نے مول ایمان نہ آندا
جاں کجھ روز ہوئے مڑ سرور ایہ ہِک متا پکائی
جس دے نال رسول اللہ نوں الفت آہی بھاری
دو یاں ولاں وچہ الفت پوری شوق وصال کمالوں
ایسے الفت پاروں حضرت ایہ اوسنوں فرماون
سُن فرمان نبی دا اوس نے چھم اکھیں تے دھریا
فوراً ہر شے حاضر کیتی جو جو آہی ضروری
واہ واہ شوق نبی دا جنہاں چائی تابعداری
آقلیں دُگ توں بھی اتول دسیں شوق پرانا
میں قربان رسول اللہ تھیں جیں دا عالی پایا
جس دی تابعداری والے اُترے ہر میدانوں
انہاں دا ذِکر مبارک اے قلمے اک واری
جد فرمان نبیؐ دا سُنیاں حضرت علیؓ سوہارے
سب قریش بلائے اس وچہ ہور قبیلہ سارا
سبھناں نال محبت آکے کھادے سالے کھانے
کھانے تھیں جد فارغ ہوندے اوہ مہمان تمامی
یعنی بَلِّغْ مَآ اُنْزِلَ دا شان عظیم پچھاتا
سبھناں نوں متوجہ کر کے پیغمبر فرماوے
دین دنی دے ہر کم اندر ہے اوہ ضامن بھارا
پر ایہ بوجھ وڈیرا جاپے کیہڑا ساتھ نبھاسی
تے جنہاں دل شوق اجیہا پایا خالق باری
ہو گئے سارے چپ ولیکن حضرت علیؓ سوہارا
میں بھانویں کمزور تساں ناں اول عمر چھوٹیرا
جندڑی واری نام تیرے تے لے مقبول ربانے
تیرے چرناں تھیں ہٹ جانا ہے ایہ پاپ وڈیرا

اکھیں ٹر گئے سب گھراں نوں حال ہویا درماندہ
کول بلا کے علیؓ سوہارے جو محبوب خدائی
اوہ بھی خاص محبت پاروں بہت کہے غم خواری
دونویں طالب اک دوجے دے ودھ کے آپس نالوں
دعوت کر و تیار شتابی تے آساں سے کھاون
شوق کمال جے پورا تھیوے مول نہ جاوے جریا
کمی نہ رکھی باقی کوئی ہر شے ہوئی پوری
دو جگ وچہ مراتب نالے شان وڈا سرداری
ذکر رسول حبیب عربی دا کریئے گل ودہانا
جس دی خاطر مولا سچے سارا لیکھا لایا
ہر شے اوتے غالب آئے کجھ نہیں فکر تنہانوں
کیوں دعوت بنی تداہیں فضل کنوں رب باری
شوقوں کھانا حاضر کیتا آن اولوں دربارے
حمزہؓ تے عباسؓ بوطالب اتے زبیرؓ پیارا
خوشی خوشائیں شامل ہوندے جیونکر رسم زمانے
ختم نبیاں اُٹھ کھلوندے جیونکر امر ربانی
ایسے پاروں اوسے ویلے سبھو بہتر جاتا
میں تحفہ اک عجب لیاندا جو ویکھے سُکھ پاوے
محض تساڈی خاطر اڑیا ایہ کجھ لیکھا سارا
کس دی ایڈ دلیری طاقت تے پکا ہتھ ہاری
فوراً حاضر قدماں اندر دیندے جان پیاری
اُٹھ کھلوندا سب تھیں پہلے بول سُنادے یارا
تاں بھی میں اے نبیؐ محمد ساتھ نہ چھڈساں تیرا
جاں تک جلیاں تیرے قدمیں میرے وقت دہانے
ہر حالے اے نبیؐ محمد چاکر سداساں تیرا

مہماناں جدا ایہ رنگ تکیا بڑی تعجب ہوئی
تیراںؔ سالہ بچہ ہووے تے اِتنی دِلجوئی

سب دنیا داہکی گلے فیصلہ کر دکھلایا
باہجوں غور تفکر اوس نے دِل دا مطلب پایا

پر کفاراں کجھ نہ پایا شور مخول اڑائے!
جس ویلے رب سوجھت بخشی سبھ سِدھے راہ آئے

پے فِتنک اوس دم چھوٹے لٹ کے جو کجھ بول کھیائی
بالکل صحیح موافق آہی فرق نہ کجھ پیائی

ہن تے بندے چالی ہوئے تابعہ نیک انہاندی
کافی اک جماعت جاپے عزت شان تنہاندی

جس دم اتنے بندے آئے شوقوں دین وچالے
وحدت دا اوج گیا نگارا ہر کوئی ویکھے بھالے

ایہہ بندیاں ولوں ہیسی طاقت اجے تھوڑیڑی
پھر بھی جوش خروش ویلے دا چائی جاندا بیڑی

اک پل نشہ توحید انہانوں لین آرام نہ دیوے
واہ واہ قسمت سیلوا پار دِل پائے چنگے میوے

ایسے نشیوں کعبے اندر وچ آواز سُنایا
پر کفاراں برا منایا شور فساد مچایا!

غیرت سخت توحید الٰہی کی ہیں آکھ سُنانواں
ہیوس سبھناں رِسیں جھکائے بڑے بڑے امرانواں

اوس دم کفارانوں ہیسی اس تھیں گھاٹ وڈھیری
آپئے مسلماناں اوپر کر کے وڈی دلیری!

حضرت بھی وچ شامل آہے سُنو بیان تمامی
جیونکر مرضی ذات ربانی کد ہووے ناکامی

اک اصحاب رسول اللہ دا شامل ہیسی ناہیں
اوہ بھی اپنے گھر وچ بیٹھا کر دا حمد ثنائیں

جد سُنیاں اوس بیت اللہ وچ آن مچی شیطانی
فِکر پیا ہت پاک نبی نوں دُکھ نہ پونچے جانی

ایسی خیالوں دوڑیا دوڑیا آر وڑیا گھمسانے
پر تلواراں چار چوفیرے وَسّن تیر نشانے

ایسے جھگڑے جھیڑے اندر سُٹے گیا جان پیاری
ہور بتیریاں جاناں گُسیاں امر جویں رب باری

ایہو پہلی جنگ لڑائی ہوئی اوس زمانے!
جس وچ کیتے ظلم بتیرے لشکر کفاراں نے!

محض ایہو گل کفاراں نے جیونکر شور مچایا
آہے سب مجاور اوتھے مکر فریب بنایا

ایسے مکروں آٹا دانہ دیندے سب انہانوں
ایسے اوتے سب بھروسہ ہور نہ کم تنہاں نوں

انہاں جاتا اس گل پاروں ایہ سب بند ہو جاسی
رزق اناج دانہ پیسہ کدھروں مول نہ آسی

تاں ہی شروع لڑائی کیتی تے سبھ شور مچایا
مسلماناں لوکاں اوتے ظلموں تیر چلایا

پر ایہ بھی ازمائش آہی نہیں تاں کون مٹاوے
شان ایمان محمدیاں دا سبھ تے غالب آوے

جیکر ہن بھی مومن لوکی پورے ہو کے آون
قسم خدا دی کسے میدانے ہار نہ موہلے کھاون

مقولہ مصنف محمد اشرف علی سلمہ اللہ الولی فاروقی گلیانوی

اڑیا مسلمان سدا کے فیر ذلیل سداناں ۔ ایہ گل کسے نہ ویکھے اندر سن توں مسلماناں
مسلم تے اک طاقت ہوندی جینوں ایہ ہتھ آوے ۔ دو جگ اندر راج کماوے عالی درجہ پاوے
پر اج کل ایہ مومن لوکی عقل فکر تھیں خالی! ۔ رسمی مسلمان سداون تاں ہی سدا بے حالی
مسلمان خدا دی رحمت جس گھر دے وچہ آوے ۔ ہر شے اوتھے وافر تھیوے نکل غریبی جاوے
ہر بربادی تے کوتاہی خارج محض ایمانوں ۔ خلقت ساری تابعہ ہوئی کرے سلام تنہانوں
پر ہر دم ازمائش رب دی کارن مسلماناں ۔ ایہ اک ویکھا وکھرا اڑیا انجیں امر ربانا
شروع شروع اسلام وچالے ایہ ازمائش ہوئی ۔ ایہ بھی گل ضروری آہی نکتہ آہا کوئی
اللہ والے سمجھن اسنوں غیراں خبر نہ ہولے ۔ انجیں دکھ تکلیفاں جھل دے جیں اسلام قبولے
اوہ کفار قریش زمانے مدت دے گمراہی ۔ اک پل دے وچہ سمجھن کیسے ایہ بھی حکمت آہی
انہاں دے دل ٹھہراں لگیاں کفر شرک دے مارے ۔ تاں ہی نت فساد کریندے عقلوں فکروں ہالے
دنیا دے متوالے تاں ہی بھرے غرورت پاروں ۔ نرمی دا کوئی دخل نہ اوتھے لوڑ نہ ایس وہاروں
حد تک سختی نال نہ اوتھے حکم سنایا جاوے ۔ مطلب راس نہ آوے کوئی اُلٹا گھاٹا پاوے
ایسے پاروں وڈے وڈے جو متکبر نامی! ۔ انجہ مخاطب کیتے جاندے جویں کلام ربانی

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝ وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا ۝
چھوڑ دینوں تے اوسنوں جس نوں پیدا کیتا اے میں اکلا تے کیتا واسطے اس دے مال بہت سارا
وَبَنِينَ شُهُودًا ۝ وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا ۝ ثُمَّ يَطْمَعُ
تے بچے تے سامان دولت تے سرمایہ پھر
أَنْ أَزِيدَ ۝ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ۝ (مدثر)
چاہندا اے ایہ جے زیادہ ہووے ایسا نہیں ہو سکدا بیشک اوہ ہے واسطے نشانیاں اساڈیاں دے دشمن

ہک ولید مغیرے دا پت رب اوسنوں فرمایا ۔ جس نوں قوم قریشاں اندر وڈا درجہ آیا
رزقوں پیسیوں گھاٹ نہ اوسنوں نامی بڑا گرامی! ۔ شہر وچالے حاکم وڈا تابعہ لوک تماہی
اوہ ہستی ہی دھکی دیندی جو خالی زر مالوں ۔ ایہپر رحمت ذات الٰہی اوہ راضی اس حالوں
اوہا شوق محبت جس تھیں غیراں دا ڈر چایا ۔ مول کسے دا خوف نہ دلوچہ رب دا حکم سنایا

اک اکلی جان محمدؐ اک پاسے کل پاسہ
وڈے زور آور اپر اد تھے خوف نہ دل وچہ ماسہ
جنہاندے دل بتاں پچھے ہیسن جکڑے ہوئے
رات دہاڑاں سیس انہاں دے اگے رگڑے ہوئے
بتاں دی وچہ الفت دل تھیں ڈاڈھے پکڑے ہوئے
ایسے خیال وچارے ہردم سبھو تگڑے ہوئے
نبیؐ محمدؐ سرور عالم جدوں خلاف بتاندے
راہ توحید وکھایا تاں مڑ سبھ دشمن ہو جاندے
بتاں اگے سیس نواناں انہاں نجات پچھاتی
ایسے پاروں دین نبی دی برکت سبھو جاتی
ایسے پاروں رحمت نازل تے آرام لیاوے
جس دیاں سبھ برایاں حضرت کھلے طور سناوے

أَنْتُمْ وَمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ط

تسیں تے اوہ جس دی تسیں عبادت کردے ہو سوائے اللہ دے بالن ہیں دوزخ دا

تسیں تے جہڑے بت تساندے اگ دوزخ دا بالن
اسنے پجاریاں دونویں پاسے آخر نوں ایہہ گالن
ایہہ بت جس نوں نفع پچھاتا سوؐ دا گھاٹا پورا
چھوڑو سب خیال انہاں دے سودا نرا ادھورا
جو بتاں نوں سیس نواون دوزخ اندر جاون
قسم خدا دی ہر تھاں گھاٹا کدی مراد نہ پاون
پر ہن ویکھو جہڑے آہے بتاں مگر وکانے!
جھل نہ سکن طعنے ہولے جیں تھیں حال نتانے
ایہہ سب گلاں حق انہاں دے شور فساد مچاون
ایہہ عزت شان محمدیؐ لیکھے کسے نہ آون!
رحمت عالم نبیؐ محمدؐ کد ایہہ شور مچاوے
جتھے قدم مبارک پاوے دور فساد ہو جاوے
سے ورہیاں دے دکھ پرانے فضلوں دور ہو جاون
برکت محض محمدؐ سرور نیڑے مول نہ آون
پر کفار نادان پرانے سنیاں کدن کدائیں
بت خموش حیران بیچارے رہن حیران سدائیں
جیوں اوہ چپ ہمیشہ رہندے عقل فکر تھیں خالی
تیویں ایہہ بھی نال انہاں دے سوجھت تے مت گالی
اصل حقیقت سمجھن ناہیں انجیں لینے جھائیاں
الٹے پان فساد نکھے متاں سب بھلائیاں
جدوں رسول بتاں دی کرم داکھلا توہین اوتھائیں
انجیں کیسے پجاری لوکاں وچہ میدان تداہیں!
کیوں نہ شور پوے ہر پاسے سن کر سخن نرالا
ایہہ برکت نبی محمدؐ ہویا کم سکھالا
نہیں تاں ذلت بتاں سن کے کون آہا چپ رہندا
نہ ہی غیرت جھلن اوکھی حوصلہ مول نہ پیندا
پر جو کم منظور خدا نوں آخر اوہا ہوون
بھانویں لکھ مقابلیاں تے لوکی اٹھ کھلوون
جو کم مولا کرنے ہوون آپ سبب بناوے
آپوں توڑ نبھاون والا لاکے ہیرے وکھاوے
جس کم دی منظوری ناہیں مولا دے دربارے
جے لکھ زور لگاون لوکی کدی نہ ہوون نتارے
ہر کم وچہ منظوری رب دی غیراں دخل نہ کوئی
جے اوسنوں منظور نہ ہووے سبھ خرابی ہوئی

دین اسلام ودھاون والا مولا بیڑا چایا   کون گھٹاوے کون مٹاوے کس دا اِتنا پایا
عربی لوکی بھانویں اس تھیں کِتنا شور مچاون   پر اوہ لیکھے کسے نہ آوے اجّیں رولا پاون
دنیا دی اوہ تابعہ آہے دنیا پچھے مارے   دنیا نال پریت انہاندی دین اسلاموں ہارے
آخر جدوں توحید الٰہی اپنا رنگ وکھایا   کفر شرک دا حال نہ رہیا دِل ڈاڈھا گھبرایا

بتاں دی جد سُنی انہاں نے انجہ ہوندی بدنامی
جھل نہ سکے چل کے آئے کول بوطالب حاجی

آمدن کفار مکہ بخدمت ابوطالب عمِ آنذات بطور شکوہ و کشمکش

مشورہ کرکے سبھو کافر بوطالب دَل دھائے   عزت نال بہاوے نالے پچھے کیویں آئے
ایہ نہ خبر جو وانجے ہوئے طرفوں نور خدائی   اصل مراددوں خالی سارے ہویو نے رسوائی
اگے پچھے بیٹھاں اوتے ہویو نے گمراہی   حال آوارا خبر نہ کائی ہر دم ایہو کوتاہی
دشمن دی ایہ کرن حفاظت سجن ولوں اجاڑاں   انب اجاڑن احمق ظالم دیہن اکّاں نوں واڑاں
بکریاں مرواون کارن لین آئے بگھیاڑاں   نور ایمانوں خالی ہو کے چلے طرف اجاڑاں
کہندے بوطالب دے تائیں اے سیّد سردارا   آ گئے عاجز اسیں تمامی ہویا حال آوارا
کھاک محمّد نوں کجھ اڈریا قہر اندھیر نہ پاوے   بت نہ توڑے واگاں موڑے جو منگے سو کھاوے
سن کر بوطالب نے اگوں نرمی نال الایا   کہہ ساں منع ضروری اوسنوں جس ویلے گھر آیا
ایہ گل سُن کے کافر لوکی پرت گھرانوں آئے   پر کدا اوتھے اثر انہاں دا پیش نہ مُولے جائے
اوتھے نور الٰہی والا جلوہ لشکاں مارے   کد تعلیم کفاراں والی کردی اپنے کارے
فیر دوبارہ کرن شکایت اوہا کفار تمامی   ابوجہل بولہب امیہ بوسفیان گرامی!
عقبہ، عاص، ولید تے عُتبہ سو ہر ابوسفیانی   ہور بتیرے نال انہاں دے کئی دوست شیطانی
کہن لگے بوطالب سُن لے روک بھتیجے تائیں   نت توہین بتاں دی کردا جس تھیں دکھ اسائیں
نالے ساڈے ولیاں تائیں سبھ گمراہ بتاوے   احمق مورکھ کہے تمامیاں تیر کلیجے لاوے
جے ہن لٹھاکیاں باز نہ آیا تے توں وچہ نہ آویں   آپوں اسیں سنبھالاں اوسنوں دل نوں ڈانجھ نہ لاویں
سن ایہ بات کفاراں والی دِل تے اثر ہو جاندا   تد جاتا بوطالب ایہ کوئی ہور ہی رنگ وکھاندا
ہن تے حالت نازک ہوئی کرگ قریش نہ سکرے   میں ہاں اک کراں کی جھگڑا جان آئی وچہ تنگ دے

تد حضرت نوں بوطالب نے عجزوں عرض سنائی
سخت جگر نہ جان میری تے سٹ پہاڑ وبانی

اتنا بھار نہ چاون ہوندا میں عاجز ناتاناں
ہن توں آپوں دانا بینا کر لے اپنا بھاناں

جدوں رسول اللہ ایہ سنیاں چاچے کولوں گلاں!
سخت آزردہ حالت ہوئی تیر لگے وچہ سلاں

آکھن دنیا اندر ہیسی ایہو تقوے میرا
ایہ بھی اج نہ ثابت رہیا ڈولیا دلوں پھیرا

اکھیاں تھیں مڑ چھم چھم وسیا نہر آلودہ پانی
رو کر چاچے نوں فرمایا تدوں حبیب حقانی

سن چاچا ہن قسم خدا دی ہٹنا مشکل میرا
سب جگ دشمن ہووے تاں بھی اوتھے رہسی ڈیرا

چن سورج لاہ ہتھ میرے تے رکھ دیون ایہ بھانویں
سونا تے زر مال ہزاراں اثر نہ کرن اس تھانویں

فرض خدا دا پورا کرساں اس تھیں ڈول نہ جاناں
مولا نے کم پورا کرنا اوسے دا فرماناں

جے چاہیا رب پورا ہوساں نہیں تاں جان نثاراں
ہر حالوں میں باز نہ آنواں کرساں پار اتاراں

ایہ اک وڈا کم میرے سر سب توں اول جانی
سن کر اثر اجیہا ہویا وسرے وہم شیطانی

ابن ہشاموں نقل روایت بوطالب فرماوے
جا بچہ کوئی فکر نہ تینوں مولا رحم کماوے

طاقت نہیں کسے نوں جے کوئی بولے سخن اولا
میں حاضر ہر حالوں ہوساں جے کجھ چاہیا اللہ

پیغمبر مڑ انجیں رکھی اپنی کار گذاری!
فکر اندیشہ رہیا نہ کوئی اوس محبوب غفاری

بھانویں قتلوں قصد نہ کیتا کفاراں بدکاراں
پر تکلیفاں دیہن ہزاراں جھڑیاں باہجھ شماراں

رستے اندر کنڈے سٹنے پتھر گیٹ چلانے
وچہ نمازاں بول نجاست پاون سدا نمانے

گھاٹے وادھے لفظ بتیرے جیندی حد نہ کوئی
ایپر اوتھے شوق ربانا مستی حالت ہوئی.

وحدت شوق اجیہا رچیا یاراں وانگ پھلاندے
فرضی کم نہ چھوڑیا مولے ونجارے لعلاندے

صعوبت براہ تبلیغ و ایذا رسانی و توہین کفار مکہ وغیرہ

پیغمبر نوں کفاراں نے لکھاں دکھ پونچائے
طرح طرح دیاں تنگیاں دتیاں مت ایہ باز آجائے

ایپر پاک نبیؐ تے اس دا اثر نہ ہووے کائی!
ہتھوں اگے تھیں ودھ ہووے ایہو حب سوائی

عقبہ تے بوجہل، امیہ بھی بولہب تمامی
رات دنے دا شیوہ ہویا کارن نبی گرامی

ٹھٹھے اتے مخول اڑانے ہور مظالم کاراں
پتھر گیٹے مارن دوروں ٹولے بدکرداراں

لَا تَسْمَعُوْا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَالْغَوْا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُوْنَ ۝ (حٰم سجدہ)

نہ سنوں تسیں اس قرآن نوں تے گڑ بڑ پاؤ وچہ اس دے تاں جے تسیں غالب آؤ

تے جد پڑھے قرآن پیارا رب دا ہی سو پارا ۔ اوس ویلے آ رولا پاون نال لے شور گکارا
آکھن سنو قرآن نہ مولے گڑ بڑ وچ مچاؤ ۔ شاید انجیں گل بن جاوے غلبہ اس تے پاؤ
ابولہب دی عورت نے تے ایہو ڈمہ چایا ۔ کنڈے باہر چن کے لیاوناجو کوئی نظری آیا
پاک نبی دے اوس راہے وچ آ کے اوہ کھلارے ۔ جس راہ سر گھی کعبے جا کے رب دا نام چتارے
اکثر اس تھیں پاک نبیؐ نوں آہی تنگی بھاری ۔ پر پرواہ نہ اس دی کردا ہرگز نبی غفاری
ہور اک دن دا ذکر لیاون نبی حبیب حقانی ۔ کعبے اندر پڑھے نمازاں شوق دلے دا جانی
ہک کافر سی عتبہ کوئی غلطی لگی ہوئی ۔ انجیں گذری عقلوں خالی دینوں پتہ نہ کوئی
چادر گلے نبی دے پا کے انجہ مروڑ الایا ۔ ڈگ پئے کاڑ زمیں تے اوتے ہوش حواس بھلایا
پھر بھی انجیں گھٹے ظالم ترس نہ مولے آوے ۔ تنگی سخت نبیؐ نوں پہنچی کوئی نہ آن چھڑاوے

أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ط

تسیں ایسے شخص نوں محض اس واسطے قتل کردے ہو جے اوہ آکھدا اے رب میرا اللہ ہے حالانکہ اوہ تساں دے کول روشن دلیلاں لیکے آیا ہے

ویکھن کھلے قریش تمامی تے اندر حیرانی ۔ کیوں ایہ ایڈیاں سختیاں جھلے کیا مطلب اس جانی
بندہ ہو کے ایڈی سختی لوڑ اسے نوں جھلے ! ۔ دولت ناموری ایہ رتبہ جیہڑا ڈھونڈھے چلے
حضرت ابابکرؓ ایہ سن کے آ جاون اوس جائی ۔ جتھے کفاراں نے رل مل ایہہ کجھ محفل لائی
ویکھ ایہ حالت کہن انہانوں سنو میری گل سارے ۔ قتل کرو اوس بندے جیہڑا ہک خدا پکارے
حالانکہ اوہ واضح روشن نال دلیلاں لیایا ۔ سمجھ نہ آوے کیوں نہ سوچو اُلٹا جھگڑا لایا
پر اوہ کافر اپنی مدھ وچ رولا پائی جاندے ! ۔ چنگی گل نہ بھاوے انہاں نال ایہ کن وچ پاندے
آکھن ایہو ناموری دی سے کجھ لوڑ اسائیں ۔ یا کوئی ہور تے پچھو جا کے دل دا خیال بنائیں
عتبہ ابن ربیعہ ہیسی اوتھے کھلوتا ہویا ۔ آیا کول پیغمبر سرور تے انجہ کہندا گویا
بول محمدؐ کیا کوئی تینوں خواہش ملک شاہی دی ۔ یا کوئی دولت مال ذخیرہ یا کوئی یارباہی دی
یا کوئی بڑے گھرانے اندر رشتہ ڈھونڈیا لوڑیں ۔ کس گلوں توں جھنڈ نمانی وچہ مصیبت بوڑیں
جے ایہ چاہیں فوراً حاضر عذر نہ اس وچہ ماسہ ۔ اڑیا مڑ جا اس گل ولوں لوک کریندے ہاسہ
پر کدا یہ گل لوڑی اوتھے جتھے عشق الٰہی ! ۔ انہانوں ایہ عیش جہانی وادھے دی گمراہی
عتبہ بھاویں اس گل اندر بڑا یقین کہ آیا ۔ ایہو خواہش پاک نبی دی اوس نے وہم پکایا
پر جد سنیاں حضرت گلاں ایسا جوش آیا ئی ۔ چہرے اوتے رونق آئی تے ایہ بول کہیائی

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوْحٰٓى اِلَىَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ

کہہ دے یا محمد بیشک میں آدمی ہاں مثل تساں دی وحی ہوندی ہے طرف میری بیشک معبود تساندا

وَّاحِدٌ فَاسْتَقِيْمُوْٓا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوْهُ (حٰم سجدہ)

معبود اک ہے پس سیدھے ہوجاؤ طرف اس دی تے بخشش منگو اس تھیں

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ بِالَّذِىْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِىْ يَوْمَيْنِ

کہہ دو کیا تسیں انکار کردے ہو اوس ذات دا جس نے پیدا کیتا زمین نوں

وَتَجْعَلُوْنَ لَهٗٓ اَنْدَادًا ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ (حٰم السجدہ)

وچہ دوہاں دناں دے تے کردے ہو تسیں واسطے اوس دے شریک ایہو ہی رب ہے سارے جہان دا

سن کر ایہ آیات گرامی اوہ واپس مڑ آیا ۔ اصلی مطلب مول نہ پایا خالی ہتھ سدھایا

اگوں کہیا قریشیاں اوسنوں کی اوہ سخن سناوے ۔ عتبہ کہندا کی میں دساں کہیا کجھ نہ جاوے

جہڑا سخن محمد بولے کی میں آکھ سنانواں ۔ ناں اوہ شعر نہ نثر سنبھاپے اوہدیاں وکھ ادانواں

ہے کوئی وکھرا سخن اجیہا صفت نہ کیتی جاوے ۔ اوس نوں تے کجھ آکھو ناہیں سوہنے رنگ وکھاوے

باقی ہے ایہ خواہش میری جیکر سنو بھراؤ ۔ حال اپنے تے چھوڑو اسنوں نالے ویکھی جاؤ

جے اوہ اپنی گل دے اندر پورا ہو گئے آیا ۔ تاں تے ساڈی عزت ہوسی نالے شان سوایا

نہیں تاں عربی لوکی اوسنوں جانوں مار گواسن ۔ ایہ سبھ جھگڑے جھیڑے لمے آخر نوں ہٹ جاسن

ایہہ گل نہ منی مولے قوم قریشاں کوئی ۔ رہیا انجیں حال انہاں دا قسمت مندی ہوئی

پاک محمد سرور عالم راہبر کل جہاناں ۔ فضل الٰہوں کامل آہے سارے وچہ میداناں

ہر پاسے مشہوری ہوئی دین اسلام محمدی ۔ وڈے لوک ایمان لیائے پائی نظر کرم دی

سبھ خیال نکمے جہڑے عرباں لوکاں آہے ۔ فضل الٰہوں دور ہٹائے مطلب سارے پائے

اشرف اکو گل لکھاں دی جاں اوہ کرم کماوے ۔ ہر پاسوں خود عزت بخشے سارے روگ نجاوے

سرفراز شدن از نور ایمان حضرت حمزہ عم آنذات علیہ الصلوٰۃ والسلام

حمزہ چاچا پاک نبی دا کہے محبت بھاری ۔ دو تن سال نبی تھیں وڈا سوہنی طبع پیاری

نکیاں ہوندیاں نال نبی دے کھیلاں کٹھیاں کردا ۔ انجہ بھی ہر دم عاشق پورا پاک نبی سرور دا

اتنی الفت اوس دے دل وچہ پاک نبی دی آہی ۔ ذرہ جدائی تھر وبائی دو جگ دی کوتاہی

ہر دم پیار نبیؐ دا دل وچ رکھے حمزہؓ پورا
اول تھیں لے آخر توڑی اس نے پیار نبھایا
حمزہ نالے چاچا ہیسی تے نالے سی بھائی
اجے تلک اسلام وچالے اس نے قدم نہ پایا
ہک مذاق انہاں دا بھارا کرن شکار سوائیں
صبح سویرے لے بندوقاں جاندے طرف شکاراں
ہور اک حضرت حمزہ تائیں عادت مڈھوں آہی
آنویدیاں ہی پہلے جاون حرم شریف وچالے
بناں طوافوں کم نہ دوجا اوس محبوب سوہارے
وہڑے حرم رئیس قریشوں بیٹھے ہون بتیرے
انہاں نال سلام علیکم کہندے نال ادب دے
ایسے یاروں نال بتیریاں واقفیت اشنائی
اوہ بھی عزت الفت یاروں آون پیش انہاں دے
اس دم لوک مخالف جہڑے پاک نبیؐ دے آہے
ایسا ظلم کریندے ظالم ہر دم نال نبیؐ دے
واہ واہ الفت ذات ربانی جتول کر گئی زوردا
جنہاں دے دل اس الفت نے کیتا آن ٹکاناں
ایہو شوق محبت اصلی اتول واگ چلائی
ہر دم شوق زیادہ ہویا جاں کوئی ٹھوکر لگی
بناں وصال آرام نہ دل نوں جے کریئے لکھ حیلے
بھانویں سے گستاخیاں کردے اوہ کفار زمانے
کرن روایت نال نبیؐ جد اتنا ظلم کماون
بتھر گیٹے - ڈھیماں ٹلے گل معمولی آہی !
اک دہاڑے ابوجہل نے جو مردود نکارا
حق نبیؐ دے گھاٹیاں وادھیاں گلاں اوس الائیاں

کدی ناراض نہ ہویا بھانویں رہ جائے کم ادھورا
ہر ویلے خود حاضر ہویا ذرہ نہ چت اٹھایا
کیوں جے دُوھ دُوہاں رل پیتا ال کر ہکی مائی
پر اسلاموں دودھ نبیؐ سنگ اس نے پیار ودھایا
وانگ شکاریاں تیر بندوقاں پھردے شہر گرائیں
شام پوے مڑ واپس آون ایہو کار گذاراں
شاہیں مرن شکاروں جس دم کردے واہو واہی
کرن طواف محبت یاروں جیونکر اللہ والے
بعد طواف وسجے یا اوتھے تھوڑی دیر سہارے
وکھو وکھری محفل اپنی خوب جمائے ڈیرے
محض سلوک محبت یاروں بہندے پاسے سبھ دے
سبھناں نال محبت پوری جیوں جیوں بندہ کائی
دونویں پاسے اک برابر اک دوجے نوں چاہندے
بڑے سلوکوں نال نبیؐ دے رکدے مول نہ آہے
دوجے بھی تک برا مناون جیندے بڑے عقیدے
کسے سببوں دور نہ ہوندے ہر دم اوس دا دوردا
لوں لوں اندر زور ایسے وانگ رگ دے وچ دھانا
اتول دلی توجہ ہوئی اکھ نہ مول اٹھائی
ہر ویلے ہر حیلے گویا نہر عشق بہ گئی وگ !
غالب شوق مرحلہ سر در گذر روکن بے قیلے
ایہ پر گنتی وچ نہ آون جان فضول وھگانے !
دوجے ویکھ سہار نہ سکن اکھیوں نیر وگاون
پر گد موڑے واگ مرحلہ جو مقبول الٰہی !
جس دا نام لیاں دل دکھے مشرک وڈا بھارا
جس تھیں حضرت نوں رنج پوہنتا ایہ وڈیاں بریایاں

بہت ہوئی تکلیف نبیؐ نوں ایسی حالت پیاروں
جھڑی وچ شمار نہ آوے لکھن یا گفتاروں!

لونڈی ہک تکیندی آہی اس جھگڑے نوں سارا
جو کجھ اوس ودھایا لیکھا نالے حال آوارا.

حضرت حمزہ اوس ویلے سن باہر وچ شکاراں
کی اوہ گھر دی حالت جانن تے کی لیون ساراں

پر جس ویلے مڑ کے آئے اوہ مقبول الٰہی!
باندی کرے بیان جو حالت اوس دم تکدی آہی!

ساری گل سنائی جا کے حضرت حمزہؓ تائیں
سن کے جھل نہ سکے موٗلے اوس دی گل تداہیں

لے کے تیر کمان اوتھاؤں آ کے حرم وچالے
ابوجہل نوں آکر کہندے سن گل او منہ کالے

یاد رکھیں میں اج دہاڑے نور ایماناں نوں پایا
ہوگیا مسلمان محمدی تے ایمان لیایا

ہن تو جے کر نال نبی دے کیتا سخن اولا
یاد رکھیں مڑ تیرا ہرگز چھٹسی مول نہ پلا

ہک تلوار چلاساں ایسی کرساں موت حوالے
مک جاسی سب جھگڑا تیرا پاسیں سخت کشالے

اتنا کہہ گئے فوراً اوتھوں حضرت حمزہؓ نامی
آئے پرت گھرے نوں ایپر دل دے وچ حیرانی

اوس ویلے تے جوش محبت پاک نبیؐ دے پیاروں
ظاہر بول ایمان سنایا بن سوچوں افکاروں

ویہڑے گھر سوچن لگے ہیں کی کیتا کارا
پل وچ دین پرانا چھڈ کے ملیا دین نیارا!

ایہ گل مول نہ چنگی ہوئی سوچ تے لینا آہا
ایپر ایسے سوچوں اس تے ہویا کرم الٰہا

روض الانف وچالے لکھیا راوی ذکر لیایا
جاں اس غور تفکر پاروں دلوں خیال چلایا

ایہو سچا دین محمدی جس نوں پل وچ پایا
ہن اس تھیں ہٹ نہ جانا قائم رکھ خدایا

اُنھے ایمان لیاتے حضرت حمزہ مرد الٰہی
فوراً سینہ روشن ہویا دور ہوئی گمراہی

حضرت عمرؓ ایمان لیایا جیوں کر سنو کہانی
دوتن روز پچھوں مڑ ایہ بھی کھلا راز نہانی

ایمان امیر المومنین حضرت عمر فاروق بارک اللہ لنا بحرمتہ

حضرت عمر ستائی سالاں عمر مبارک آہی
جس دم نور ایماناں نوں پایا ہوئی دور سیاہی

زید اک مرد الٰہی ہویا اندر اوس زمانے
جس دی برکت عمر سوہائے بن گئے مرد یگانے

اوسے تھیں توحید الٰہی لوں لوں وچ سمائی
کفر اندھیرا دور ہٹایا پایا دلبر جانی

اس دے پت سعیدؓ سوہارے پایا جلوہ نوری
جس دی برکت عزت پاروں ہو گیا مرد حضوری

فاطمہ بھین جو عمر ولی دی اس دے نال ویاہی
ایس وسیلوں اوس بھی پایا جلوہ نور الٰہی!

انہاں وچہ گھرانیاں ہیسی اک معزز نامی
حضرت عمر فاروق سوہارے آہے اوپر خالی
جد ایہ خبر انہاں کن پہنچی دین محمد والی
آکھن ایہ کی قہر ہویا تے ہے تے کی ذکر اولا
گھر دے سارے بندے اپنے پا گئے نور ایمانوں
ہر اک تائیں بُرا الاون تے وچہ غصے آون
ہک غلام انہاں دے گھر دی نام لبینہ آہی
اوس غریب نمانی اوتے چڑھ بھی مر ڑزور دن
مار دیاں تھک جاون آخر لین آرام کدا ہیں
ہور بتیرے لوک جنہاں تے چلدا زور انہاندا
اوپر نشے ایمانی غالب ایسا جام پلایا!
ایسا نشہ محبت والا جس پیتا اک واری
اے ساقی دیہہ مینوں بھی توں اونویں اک پیالہ
ایسے نشے محبت اندر جاوے عمر تماری
نشہ شوق محمدی جس نے پیتا سی اک واری
دین ایمان نہ بدلے ہرگز جے لکھ زور لگاوے
ایسے حالوں اک دہاڑے عمر بہادر نامی
لے تلوار گیا ول حضرت ویکھوہن کی ہوندا
تے ہاتف غیبوں اوس دم عجب آواز سنایا

نام نعیم عبداللہ جس نوں بھی مسلمانی
دین اسلاموں خبر نہ کوئی مفت جواتی جالی
غصہ سخت ہویا دل اندر اگ غضب دی بالی
جھڑا خاص فساد مچائی چھڈی مول نہ پلا
انہاں نال عداوت اتنی باہر حد بیانوں
آکھن کی ہن کیتا جاوے حیلے کئی بناون
اوس بھی نور ایمانوں پایا چھوڑ دتی گمراہی
دیون سخت سزائیں نالے مارن زوروں شوروں
پھر مارن نہ ترس کریندے اس دے حال تدا ہیں
مارن کٹن فرق نہ رکھن اجیں وقت وہاندا
لیسے دردواں دا اثر نہ پایا جاں اس آن دبایا
کسے سببوں مول نہ ہٹیا ایں صدقے ہیں واری
جس دے پیتیاں نشہ نہ اترے جاوے دردکشالہ
اوہا زور رہے تن اندر اوہا شور گرامی
لکھاں سختیاں سر تے جھلیاں مڑ بھی الفت بھاری
ہر دن دونی الفت ہووے سوہنا رنگ وکھاوے
کرے ارادہ قتل محمد جو مقبول گرامی
کون مرے یا مارے اگوں کس جھولی پھل پوندا
جس نوں چاہندے دل دا جانی اوہا سلاں گل آیا

آمد آن یارے کہ مامی خواستیم

اوہا یار آیا اسیں جس نوں مدتوں چاہندے آہے
حاصل قصہ چلیا صاحب طاقت دا دنجارا
راہے ٹردیاں اجن چلیتی ملے نعیم رضہ انہائیں
خیر ہووے اج کدھرے چلے ایسا حال بنا کے

ایہو دل دا منشا آہا دور ہوون سب پھاہے
دل دے مطلب پاون کارن سوہنا یار پیارا
تیور وگڑے ویکھ انہاں دے کرکے عرض الٹھائیں
کی اج اتنی رنجش ہوئی جانا کجھ سمجھا کے

کہن لگے کی دساں تینوں تے کی آکھ سناواں
اج تے جاں تک کھنگی اوس دی ہیں نہ لاہواں ساری
تدوں نعیمؓ کہیا مڑ اگوں گھر دی سار لئی اسے
دین اسلام قبولیا انہاں شوق محبت پاروں
بھینوں دے گھر دوڑے آئے آگنڈی کھڑکائی
اوس ویلے ہمشیرہ پیاری پڑھے قرآن پیارا
تن من وِھن دی ہوش نہ کائی الفت دُون سوائی
اکو راہبر کامل والا شوق دِلے وچہ دھاناں
پر آواز بھائی دا سُن کے چپ ذرا ہو جاندی
پر آواز قرآن پڑھیندیاں کن اوہدے وچہ آئی
تد ہمشیرہ جلدی جلدی بُوہا اُٹھ کے لاہیا
آوندیاں ہی آکھن لگے مینوں کوئی بتاوے
ایہ گل سن کے چپ زبانوں گل نہ مول الائی
نالے اکھیں بھی رنگ ڈٹھا غصیوں آکھ سنائے
ایہ گل کہہ کے نال بھنوئے کیتی شروع لڑائی
گُبھاں، مُکے، سوٹے، کھونڈے ہور کوہاڑیاں، ڈنڈے
بھین اپنی نوں اتنا کُٹیا ہو گئی لہو لہانی
لکھ سزائیں مار کٹائیں لیکھے کسے نہ آون
واہ عشقا توں جھہڑے پاسے اپنا رنگ وکھانویں
عشق کامل نیست تا در بند مال و مسکنی
بھین عمر دی عاشق آہی دین نبیؐ سرور دی
کہن لگی اے عمرؓ! جو چاہو ایتھے کرہ دکھلاؤ
الفت دین نبی نہیں جانی جے سے لائیں واہیں
ایہ گل سن کے عمر ولی دے دِل نوں چیٹک لگی
سارا جُسّہ لہوؤں بھریا پر منہ کلمہ جاری
سخت محمدا تھیں دل تپیا تے من اتول جانواں
کھادن پین حرام میرے تے نالے گھر دی کاری
بھین بھنوئے تیرے ہی خود راہ اس دی مل لئی اے
سُن گل الٹا غصہ چڑھیا پرتے اوس دوار دل
بُوہا لاہو کہن آوازا غصیوں دون سوائے
ایسی محو محبت اندر کی گل دساں یارا!
سجن دلوں آس چوکائی دشمن خوف نہ کاقی
ایسے دے فرمان پکارے جیونکر امر ربانا
تے قرآن مبارک تائیں گوشے وچہ چھپاندی
ایہہ بھی باہروں سن کہہ انہاں فیر آواز دتائی
تے غصے دی بجلی بن کے عمرؓ اندر وڑ آیا
تیری بھین بھنوئے دے سنگ حصہ دینوں پاوے
محض عمرؓ دے ڈر دے پاروں ایہ کجھ حال ہویائی
چھڈ کے اپنا مذہب تساں نے کیوں اوجھڑ ول آئے
مار کٹائی ہتھوپائی جیندی حد نہ کائی
نال انہاں دے بھین بھنوہا خوب طرح تھیں بھنڈے
ایپر الفت دین محمدی اس تھیں ودھ کے جانی
الٹا عشق زیادے ہووے جدوں سزائیں پاون
پورا اتریں اونویں جاہیں رتی فرق نہ پانویں
آں زماں آتش علم گرد وکہ سوز دخانہ را
کد دنیاوی مار کٹائیوں دینوں پھر دی ڈردی
ایہہ الفت نہیں جاندی دِل توں بھانویں مار گنواؤ
ہتھوں زور زیادہ ہوسی جاسی موٗلے ناہیں
نالے ویکھے بھینوں تائیں نہر لہو دی وگی
اس تھیں نرمی عمرؓ ولی نوں آن ہوئی اک واری

تد کھیا جو پڑھ دی ساہیں اے ویرے دئے جانیں
تد ہمشیرہ فاطمہ بی بی کھول قرآن لیاندا

پڑھ کے دس سنانگا دِل تھیں جانی نال ایمانے
سامنے رکھ بھرا دے پڑھیا جیوں اللہ فرماندا

سَبَّحَ لِلّٰہِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَھُوَ الْعَزِیْزُ الْحَکِیْمُ ۝ (حدید)

پاکیزگی بیان کردے نے اللہ دی جو کجھ وچ آسماناں دے تے زمین دے ہے اتے اوہا ہی غالب حکمت والا ہے

آیت دے ہر لفظوں اوس تے رعب اجیہا چھایا
اٰمِنُوْا بِاللّٰہِ وَرَسُوْلِہٖ تیکن جس دم آئی
گویا کوئی نظر انہاں نوں آیا جلوہ نوری

جاں کجھ حصہ سنیاں اوس نے مولا کرم کمایا
ایسا اثر دِلے نوں ہویا راوی خبر سنائی
کلمہ طیب بول سنایا ہو گئے مرد حضوری

اَشْھَدُ اَنْ لَّآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیْکَ لَہٗ

میں گواہی دیندا ہاں ایہ جے نہیں کوئی معبود مگر اک اللہ جو اک ہے نہیں شریک کوئی اوس دا

وَاَشْھَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ ط (سیرت النبی۔ج ۱)

تے میں گواہی دیندا ہاں بے شک محمد بندہ ہے اللہ دا تے رسول اوس دا

ایہ اوہ وقت مبارک ہیسی نبیؐ رسول حقانی
صفا پہاڑ ارقم نے انہاں لائے ہوئے ڈیرے
عمرؓ ولی نے گھر بہنوئی پایا نور صفائی
آ دروازے پاک نبی دے کنڈی ذرا ہلا دے
جلوے نور الٰہی پاروں جاتا نبی ربانے
پر اصحاباں فکر پیا دل کی ہن شور مچاسی
حالت ویکھ اصحاباں والی حضرت حمزہؓ بولے
نہیں تاں سے تلوار اسے دی سر نوں قلم کر لیساں
ایہ گل کر کے بوہا لاہیا بول آواز سنایا
فرمایا کیوں کی کجھ نیت سارا حال سنائیں
ازلوں نیت صاف انہاں دی زہر آلود نگاروں
ایپر رعب جمال نبی دا جھلیا ہول نہ جاوے

جس تے رب دی رحمت وسے تے جلوہ نورانی
کفاراں دے شر فساد وں ہیسن ذرا پریرے
اوتھوں دوڑیا اتوں آیا دیکھو سر خدائی
پر تلوار ہتھے وچہ آہی جس تھیں خوف پیائے
کینے دل دے کڈھ تمامی آیا ایس ٹکانے
پر بے فکر محمد سرور مولا رحم کماسی
جیکر نیت خالص اس دی بیشک بوہا کھولے
پتہ فسادی نیت والا فوراً اوسنوں دلیساں
آجا میاں نال آزادی غیب آواز آیا
کی اوہ دسے اودیاں آہیاں مٹیاں سب بلائیں
کھوٹ ملاوٹ ہول نہ او تھے خالص نیک ہاروں
چھا گئی دہشت عمرؓ ولی تے ہوش حواس بھلاوے

عاجز ہو کے عرض سنائی پیش حضور نبی دے
پالیا نور ایمانوں میں بھی ہو گئے صاف عقیدے

سُن کر حضرت اللہ اکبر فوراً کہیا زبانوں
تے اصحاباں نالے شامل خوشیاں ہویاں تہانوں
ایسے خوشیوں سہناں بولے سے نعرے تکبیراں
واہ سبحان اللہ کی کیتے ختم ہویاں تقصیراں!
تکبیراں دے نعرے گولوں گونجی کل پہاڑی
گویا نعرے مالے اوہ بھی مدت دی ایہ تاڑی
ایسی خوش نصیب نہ اگے جو اج دن اس ہوئی
ایہ سب برکت نبی محمد ہور نہیں گل کوئی

جدوں ایمان عمرؓ نے آندا اوہ مڑ سُنو کہانی
ہو گئی حالت وکھری اوتھے کی گل کہاں زبانی

نویں گھڑی مڑ ظاہر ہوئی تد اسلام وچالے
مومناں دے گھر خوشیاں ہویاں ہٹ گئے درد کشالے
اصلی خوف نہ رہیا مولے کفاروں بدکاروں
الٹا خوف پیا کفاراں اس دے ایمان پاروں
چالی یا پنجاہ بندیاں نے سی ایمان لیاندا
ایہہ پر دل تھیں خوف نہ جاندا پیا انجیں گھبراندا
اصل عبادت ظاہر والی ظاہر طور نہ تھیوے
پر دے گوشے ہر کوئی اوس دم مولا اگے نیوے
حضرت حمزہؓ بیشک ہیسی روشن نور ایمانوں
پھر بھی اتنی کھل نہ آہی مول مسلماناں نوں
مذہبی فرض ادا نہ تھیون کھلے طور انہاں تدے
حرم وچالے او انمازوں سالے خطرہ کھاندے
کعبے اندر فرض نمازوں خطرہ مول نہ آہا
پر جد عمرؓ ایمان لیاندا ہویا فضل الاہا
مسلماناں دی اوہ حالت پہلی رہی نہ ماسہ
پھر گیا طور زمانے والا سب دا نکلے ہاسہ
خود کعبے وچ بانگ سنائی حضرت عمر سوہارے
کھلے طور نمازاں پڑھیاں دور ہوئے غم سارے
سب فرائض پورے ہوئے جو اسلام وچالے
کفاراں دل پیڑاں پیاں نالے پے گئے لالے
آکھن کجھ نہیں رہ گیا پلے سخت ہوئی رسوائی
اک بہادر سی مڑ اوہ بھی کھہ گیا آن جدائی
کئی کفاراں شور مچایا آن فساد ودھایا
ایہہ پر مطلب مول نہ پایا انجیں گیا گنوایا
مسلماناں دی بھی طاقت ہو گئی دون تریئی
ثابت ہو کے پورے اُترے بن گئے مرد یقینی
ہر میلانوں مسلماناں پوری عزت پائی
کعبے اوتے قبضہ کیتا کرن نماز ادائی
بن مسعودوں کرے روایت ابن ہشام سیانائی
جس دن عمرؓ ایمان لیاندا پھریا ہور زماناں
جھگڑا کیتا آن قریشاں پیش نہ چلی کائی!
کعبہ قبضے مسلماناں دے کر دے فرض ادائی
بن مسعود کہے ہیں اوتھے نال انہاں دے آہا
پڑھی نماز اساں وچ کعبے کیتا کرم الاہا
نال تسلی سب صحاباں پڑھی نماز تداہیں
تے کفار مو کالے ویکھن حسرت نال اسائیں
وچ بخاری ذکر لیایا حضرت عمرؓ سوہارے
جدوں ایمانوں روشن کیتا پتھر دل زنگارے

عجب ہنگامہ ظاہر ہویا شروع ہویاں گفتاراں
ہر کوچے ہر مجلس اندر ایہو ذکر اذکاراں!

نِکا موٹا کفاراں دا ہر کوئی ایہو الاندا!
ویکھو نی اج عمرؓ سوہارا انجیں بھلیں جاندا

ایسا دانا بینا ہو کے چھوڑے مذہب پراناں
ایہ کی ہویا ایہ کی ہویا پھریا ہور زماناں

اک تھانویں تے ایہو گلاں لگی مجلس بھاری
خاص اوائل قریشی آکے بات پچھیندا ساری

کیوں ایہ لوک اکٹھے ہوتے کی ایڈی گل ہوئی
کس دے پاروں جھگڑا اٹھیا طعن کمرے ہر کوئی

لوکاں آکھیا عمرؓ بہادر چھڈ گیا مذہب پراناں
دین نویں اسلامی اندر آیا مرد یگاناں

سن کر اگوں اس دے تائیں رنجش مول نہ آئی
بلکہ کہندا فکر نہ کائی چنگا کیتا بھائی

اصلی مطلب اس دے تائیں چھیڑ نہ سکدا کوئی
تے نہ کوئی ایسا جھیڑا آن کرے دِل جوئی

آثار عجب خدا نے پایا حضرت عمر سوہارے
کسے مجال نہ ہووے آنی آکر کرے نتارے

وڈے وڈے عقلاں والے جاں اس پاسے آون
عقل فکر دے چیتے چاون قدمیں رہیس نواون

اک دلیل نہ کاری آوے پیش بلند مکانے
ہر گلوں سب عاجز آون دانا بڑے سیانے

حاصل قصہ عمرؓ دلی جد نور ایماناں پایا
کفاراں دا زور گھٹایا مان تران ونجایا

پر ایہ پان نصیباں والے عظمت برکت والے
دوجے کدا ایہ نفع کماون کر کے جان حوالے

ایسے پاروں دو جگت اندر پایا قرب حضوری
غیراں نوں کوئی سمجھ نہ آئی تاں رکھیوسے دوری

عمرؓ دلی تے جھگڑا مکا ظلم تشدد والا
دس اللہ رف ہن اگوں کیویں ہویا حال حوالا

ہجرت بسوئے حبش صحابہ کبار در سال پنجم بعد از بعثت

از شاہ نامۂ اسلام حصہ اول ص ۱۵۷

عمرؓ کی حق پسندی سے بڑھی اسلام کی شوکت
علی الاعلان اب ہونے لگی تبلیغ کی خدمت

قریش اب ہو چکے تھے در حقیقت خون کے پیاسے
یہ باطل محو کرنا چاہتا تھا حق کو دنیا سے

ستم ایجاد تھے لاکھوں ستم ایجاد کرتے تھے
کوئی جلاد کیا کرتا جو یہ جلاد کرتے تھے

زمین و آسمان جب دھوپ کی گرمی سے تپتے تھے
غضب کی دل لگی تھی ریت پہ مسلم تڑپتے تھے

جھلس کر سرخ ہو جاتی تھی جب چھاتی چٹانوں کی
ہم آغوشی ہوا کرتی تھی ان سے بے زبانوں کی

نشانِ سجدہ توحید تھا جن کی جبینوں پر
دھرے رہتے تھے پہروں گرم پتھر ان کے سینوں پر

جو ابراہیم کے پوتوں کو پھول اور باغ دیتے تھے
سلاخیں سرخ کر کے لوگ ان کو داغ دیتے تھے

مثالِ نوح جو انسان نہ کے بیڑے تراتے تھے
انہیں یہ لوگ پہروں آب میں غوطے کھلاتے تھے

غلاموں تک نہ تھا محدود یہ لطف و کرم ان کا
کہ تھا ہر بندۂ توحید پر ظلم و ستم ان کا!

ابوبکرؓ و عمرؓ۔ عثمانؓ۔ علیؓ تک کو ستاتے تھے
ابوفلاںؓ پر زبیرؓ و سعدؓ پر سو سو ظلم ڈھاتے تھے

وہ مصعبؓ عبدالرحمنؓ اور جعفرؓ بن ابی طالب
کہ سب کے سب بہادر اور تھے یک جان دو قالب

قیامت خیز ایذائیں غضب کے رنج سہتے تھے
تشدد منع تھا اس واسطے خاموش رہتے تھے

وطن کی سرزمیں پھرنے لگی جب آسمان بن کر
ہوا دم گھوٹنے کے واسطے پھیلی دھواں بن کر

حقوق زندگی بھی چھن گئے جب اہل وحدت سے
حبش کی سمت ہجرت کا ملا فرماں نبوت سے

مسلمانوں کی اک تعداد نکلی بے وطن ہو کر
حبش یعنی نجاشی کی حکومت میں بنایا گھر

مگر اس امر کی جب اہل مکہ نے خبر پائی
تعاقب کے لئے فوراً سفارت ایک بھجوائی

چلے مکہ سے ابن عاص جو تھے ان دنوں کافر
سفارت لے کے دربار نجاشی میں ہوئے حاضر

حضورِ شاہ جھکے سجدے میں یہ سب ظلم کے بانی
تحائف اور نذریں پیش کر کے نذر گزرانی

کہ اے شاہِ حبش یہ سلطنت قائم رہے دائم
ہمارے شہر سے بھاگ آئے ہیں کچھ قوم کے مجرم

حبش میں آ بسے ہیں ہر طرح دل شاد پھرتے ہیں
مذاہب کی برائی کرتے ہیں آزاد پھرتے ہیں

یہودی اور نصرانی مذاہب سے بھی جلتے ہیں
نیا دین ایک قائم کر لیا ہے جس پہ چلتے ہیں

پکڑ کر اس سفارت کے حوالے کیجئے ان کو!
اسی خاطر ہم آئے ہیں ہمیں دے دیجئے اُن کو

نجاشی کے جو درباری تھے سب کے سب تھے نصرانی
لیا جب مشورہ ہر شخص نے تائید کی ٹھانی

مگر سب کی ہم آہنگی نجاشی نے بُری سمجھی
گلوئے عدل پر ایسی عدالت اک چھری سمجھی

مسلمانوں کو بھی اس نے بلایا اور فرمایا
کہ تم کو قید کرنے کے لئے یہ وفد ہے آیا

تمہارا جرم کیا ہے قوم کیوں ناراض ہے تم سے
کسی کو قتل کر ڈالا کہ بگڑی کوئی شے تم سے

تمہارا دین کیا ہے کیا وہ دنیا سے نرالا ہے
جسے تم یہ سمجھتے ہو کہ سب دینوں سے بالا ہے

تقریر حضرت جعفر رضی اللہ عنہ بجلوئے نجاشی شاہ حبش از حقیقت اسلام

سُن شاہا اسیں جاہل لوکی عقل فکر تھیں خالی
اپنی ہستی مول نہ جانا کدی نہ ویکھی بھالی

پتھر اپنے رب بنائے جو خاموش قدیمی
ہور فضول رواج جنہاں تے ہوئے اسیں مقیمی

باہر جو مُردار وگاون اوہو اساں دا کھانا
وھیاں زندیاں نوں دفنانا سُٹناں کھلرڑ کھوہے
عاجزاں تے غریباں نوں پیا ناحق اساں ستانا
ہور گوانڈی تے ہمسائے ہر دم اساں ستائے
خونریزی تے ظلم کمانا ہر دم کار اساڈی
ایہو کجھ جاں حالت ہوئی مولا کرم کمایا
وچہ شرافت وچہ صداقت پورا منیاں ہویا
سارے لوکی اس گل سندی ایہو دیہن گواہی
انہاں گلاں پاروں اوس دے سینے ہوئی صفائی
دعوت فیر نبوت والا اوس نے بول سُنایا
آکھے پتھر پوجن والا چھوڑو کم تمامی!
مال یتیماں مول نہ کھاؤ ناں ہمسائیاں تاؤ
پڑھو نمازاں رکھو روزے کرو زکوٰۃ ادائی
بتاں اگے سیس نوانا بُرے اعمال کمانے
ہر ویلے تکلیفاں دیندے ہو گئے دشمن جانی
سُنی نجاشی ایہ گل جس دم پھر مڑ بول سُناوے
کی کجھ رنگیں راز وکھاوے کی کجھ اثر کریندی
ایہ گل سُن کے حضرت جعفرؓ سورۃ مریم پاروں
سُن کے اثر اجیہا ہویا تدوں نجاشی تائیں
عرب قریشاں نوں تد کہندا کیا قصور انہاندا
اس وچہ تے ایہ لوکی سارے جاپن پاک تمامی
میں نہیں جان انہانوں دیندا تے ناں ہی ایہ چاہندا
تسیں کوئی بد معاش پرائے نیکیوں کپے پرے
بہتر ہے ٹر جاؤ ایتھوں انہاں نوں نہ چھیڑو
ملک میرے وچہ برکت آئی رحمت نازل ہوئی
پاک پلیتیوں خبر نہ کوئی رسم رواج پرانا
تے مسکین سوالیاں تک کے بند کر لینے بوہے
ماڈھے نوں تک ٹرنا اس تھیں کوٹھے وچہ وڑ جانا
بھائی دا انت بھائی دشمن ویر ہمیش کمائے
القصہ ہر گلوں مندے طبع طبیعت ڈاڈھی
ہک اساں وچہ صالح بندہ اس کم اوتے لایا
ہر اک گلوں فعلوں چنگا صالح چنیاں ہویا
سارے اوس دے پورے واقف جیونکر حالت آہی
ایسا نوری شعلہ اٹھیا جگ وچہ رونق لائی
تے سانوں بھی واضح کیتا جو پیغام لیایا
سچ بولو خونریزی چھوڑو ہے ایہ پاپ گرامی
صالح نیکوکار زناں نوں تہمت بُری نہ لاؤ
ایہ گل منی اسیں انہاں دی چھوڑ دتی بُریائی
ایسے جرموں قوم اساڈی دشمن اوسنوں جانے
کہندے مڑ وا اساں ول چھڈو اوس دی مسلمانی
پڑھ کے اوہا کلام سُناؤ جو اس دے ول آوے
کیسی اوس فصاحت دسی تے کی خبراں دیندی
پڑھیاں کجھ آیات مبارک کھڑیا رنگ گلزاروں
اکھیاں تھیں وگ پانی آیا رویا مار کے آہیں
جس تھیں دشمن ہویو سارے تے ایتھے لے آندا
انہاں نوں مڑ دکھ پوچانا ہے ایہ جرم گرامی
کھاون پیئے تساڈیاں ماراں ہر کوئی الوندا جاندا
کویں تساں سنگ کرن گذارا ایسے بھلے بھلیرے
ایہہ سبھو مقبول ربانے کیوں دکھاں وچہ ریڑو
اج انہانوں چھیڑے جہڑا اوس دی کتے نہ ڈھوئی

سن ایہ بات کفار قریشی لگے کرن صلاحیں
آخر ایسے حالوں جس دم واہ نہ چلیا کائی
کفاراں سر جُتیاں پیاں گھٹ موکا لخ آئے
کرن روایت جدوں حبش تھیں خالی پرت سدہانے
پہنتا دکھ دِلے نوں ڈاڈھا تے گھبراہٹ ہوئی
اگے نالوں ودھ کے لگے دکھ تکلیف پہنچاون
پاک نبیؐ نوں ہر ہر ویلے دھمکیاں دیون سارے
اک دہاڑے وچہ نمازاں آہے رسول الٰہی
عقبہ اوس دا نام بتاندے دشمن پاک نبیؐ دا
انجیں بنو مخزوم قبیلہ دائم ویر کماوے
اوہ بھی بڑا مخالف ہیسی پاک نبیؐ سرور دا

ایہ تاں بڑی ندامت ہوئی پیش جائے کجھ ناہیں!
لے بُو تھی ٹُر آئے اوتھوں رہ گئی بنی بنائی
تے اصحاباں عزت پائی مولا فضل کمائے
ہو بے عزت مکے پہنچے حال ہوئے نتوانے
فیر دوبارہ موموناں اوتے چڑھ آیا ہر کوئی
نال کسے دے گھٹ نہ کردے جس دم موقعہ پاون
ہور ہزاراں گلے الانبھے کردے رہن نکارے
بنوامیہ والیاں وچوں کہ بت ہک نے پائی
اس دے پاروں بدلہ پاسی ظالم بُرا عقیدہ
جہڑا ولید مغیرے دا پت بڑا رئیس کہاوے
رات دہاڑاں نال نبیؐ دے بنت عداوت کردا

ابو جہل تھیں کسے بندے نے جاکے پچھیا بھائی
کیا کجھ خیال محمدؐ دے حق تاں اوس بول کہیائی

اسیں مخالف آپس اندر مُڈھ قدیم پرانے!
ہاشمیاں جے خون بہائے یا کوئی فیض کھنڈائے
ہر کم اندر رہے برابر فرق نہ رہیا کوئی
اج مڑ ایہ پیغمبری والا دعوے بول سناندے
انجیں خیال انہاں دے آہے ظالم بھلے ہوئے
ہک کافر نے ہک دہاڑے راہ وچہ نبیؐ سوہارے
ایسے حالوں نبیؐ محمدؐ گھر تشریف لیائے
رُنی اکھیاں تھیں بھر آنسو غماں ستائی ہوئی
ہر پاسوں تکلیفاں آون خوشیاں کرگئی دوری
ایسے حالوں رووے ڈاڈھی درد غماں دی ماری
آخر حضرت نے فرمایا میں صدقے قربانی
ایہو جہیاں تنگیاں آہیاں تے ہوون رسوائیاں

اک دوجے تھیں چاڑھم چاڑے کیتے کاروہانے
اسیں انہاں تھیں ودھ کے کیتے اوچے جھنڈے لائے
مونڈھے نال ملایا مونڈھا کمی نہ ہولے ہوئی
کیویں اسیں ایمان لیائیے کدی نہ سیس نواندے
وینندے تنگیاں ہر ہر ویلے ایسے کھلے ہوئے
ویکھ انہاں سر مٹی پائی اوس کم بخت نکارے
اگوں صاحبزادی ویکھے تے ڈاڈھی گھبرادے
آکھے یا بابل کی ہویا تے رسوائی ہوئی
اک پل نال آرام نہ لنگھے واہ واہ شان حضوری
نالے پانی پاندی جاوے نالے گردی زاری
اللہ باپ تیرے دا راکھا کرسی اوہ ارزانی
پر منظور خدا نوں انجیں ایسے وچہ بھلیائیاں

جو پیغمبر آیا اوس نے ایہو حالت پائی
ایسے پاروں مولا سچے ایہ آیت فرمائی

یَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝

اے افسوس اوپر بندیاں دے کوئی ایسا نبی نہیں آیا جس دی انہاں رسوائی نہیں کیتی

ہے افسوس ایہ بندے جو کوئی نبی انہاں ول آیا
اوسے نال مخول تے ٹھٹھا نالے ویر کمایا

یس ہن ایہ گل معلم ہوتی شک نہ رہیا مولے
ہووے جس دا حال اجیہا اوسنوں کرو قبولے

اوہا خاصا رب دی طرفوں شک نہ مولے آنو
اوہا سچا نبیؐ پیغمبر رب دا مرسل جانو

انجیں حضرت ختم نبیاں جو مقبول الٰہی!
ایہو حال انہاں دا ہویا تے اوہ سچا آہی

کرن روایت مکے اندر بے حد وعظ سُنایا
پر کفاراں شور مچایا جھگڑا بہت ودھایا

ہر ویلے اوہ نال نبی دے رہے عداوت کردے
نالے مسلماناں اُتے ڈانگاں لے لے چڑھدے

ایہو کجھ جاں حالت ہوئی تدوں رسول حقانی
ہک دن دلوں خیال کریندے ڈھونڈن اَزنہانی

مکے دے وچہ اس پاروں بے حد تنگی ہوئی!
ہن طائف تشریف لیجائیے مت من جاوے کوئی

شاید لوکی اوہاہی کجھ نور ایمانوں پاون
چھوڑ جہالت کفر نکمارا سدھے ول آون

آمدن سرور کائنات علیہ الصلوٰۃ والسلام بسوئے شہر طائف برائے تبلیغ اسلام

ایس خیالوں طائف دے ول لے تشریفاں آئے
اوتھے وڈیاں عالی خاناں آکر ملے ملائے

انہاں وچہ عمیر قبیلہ ہیسی وڈا نامی!
اوس دے وچہ تن بھائی آہے شوکت شان گرامی

عبدیالیل۔ حبیب تمریجا انہاں وچہ سیانا
جو مسعود کہلاوے دسے وڈیاں شوکت شاناں

سرور عالم طرف انہاں دی جد پیغام لیائے
تے دعوت اسلاموں دے کے رب دے حکم سُنائے

انہاں اگوں حیرت بھریا عجب جواب سُنایا
جہڑا عقل فکر تھیں باہر لیکھے کسے نہ آیا

ہک کہے تو نبی خدا بن اُنجہ دی ساں دل آنویں
پردہ چاک کریں کعبے دا وڈا ظلم کمانویں

نبیاں دا کم پہلاں رسماں پوریاں کر دکھلاناں
تے توں اُلٹی کریں مذمت ایہ کم مُول نہ بھاناں

دوجے آکھیا رب نوں ملیا تیرے باہجہ نہ کوئی
کیا نبوت مولا ولوں ختم تیرے تے ہوئی

تریجے آکھیا نال تیرے میں سخن کریندا ناہیں
جے توں ہیں پیغمبر سچا جائز نہیں تداہیں

نال پیغمبر سخن الانا ایہہ گل روا نہ مولے!
جے توں جھوٹا تاں نہیں کردے تیری بات قبولے

ایہو کجھ بکواس تریہاں کیتے نال نبی دے — ہور بتیرے جھگڑے کردے کافر بُرے عقیدے
ایسے تے مُڑ ختم نہ کیتی انہاں رام کہانی — ہور فتور مچایا رَل کے اوس ٹولے شیطانی
طائف دے بازاریاں تائیں رَل کے چا ہلکایا — جنہاں پاک نبی دے اوتے شور فساد مچایا
ہنسی ٹھٹھا ظلم تشدد شروع کیتا بدکاراں — نالے گیٹے چک چک مارن دیون بیحد ماراں
جس پاسے وَل جاوے سوہنا اوہ محبوب ربانا — اوسے پاسیوں رَل مل مارن طور جیویں شیطاناں
پَیراں اوتے گیٹے مالے خون گیا ہو جاری — جنیاں نال لہو دے بھریاں ٹرنوں ہوگئے عاری
آخر اسے درد وں حضرت بہ جاندے اک جائی — باہوں پکڑ اٹھاون کافر نالے پان دوہائی
فیر چلن تاں مُڑ بھی مارن اوہ بدبخت موکالے — پتھر گیٹے فحش زبانی کردے رہے رذالے
دردوں سخت مصیبت ہوئی چلن ہویا دشواری — اوہ مردود وجاون تاڑی تک ایہ حال خواری!
آخر ایسے حالت اندر نبی حبیب رباناں — باغ ہکی وچ بیٹھے آ کے حال ہویا نتواناں
عتبہ بن ربیعہ سندا ہیسی باغ نورانی! — طرح طرح دے میوے جتھے کھاون خاصے عامی
اوتھے حضرت چل کے پہنچے بنی مصیبت بھاری — ہک انگور تلے آ بہندے کردے شکر گذاری
عتبہ بھانویں کافر ہیسی ایہہ پر طبع نمانی! — با بجھ ایمانوں صالح بندہ نیک اخلاق پچھانی
جاں اس ایسی حالت ڈٹھی پاک نبی سرور دی — سخت آزردہ ہو کے کرو اصفت اللہ اکبر دی
یا اللہ مقبول اپنے نوں دیویں ایڈ سزائیں — ایہہ انجیں ہوندا آیا نبیاں نال سدائیں
ایہ حالت تک اس دم اس نے تُرت غلام بلایا — جس دا نام عداس بتاون راوی ذکر لیایا
انگوراں دی کشتی بھر کے اوسنوں اوس چوکائی — فوراً پاس نبی دے بھیجے کھاوے نبی الٰہی
زید بن حارث نالے ہیسی ایس مقام وچالے — اوس بھی نال نبی دے ڈٹھے ایہ سب دردکشالے
مُڑ حضرت اس باغوں چل کے نخلہ اندر آئے — کجھ دن رہ کر حکم الٰہی لوکانوں فرمائے
بعد اس دے مُڑ غار حرا وچ لے تشریفاں آون — تے مطعم وَل چِٹھی لکھ کے قاصد ہتھ پھڑاون
اوہ مطعم جس نال نبی دے بہت احسان کمائے — شعب ابی طالب والا جھگڑا سارا ایہو مکائے
اونجہ بھی ویلے موقعے اوتے ہو جاندا ہمراہی — اج بھی ایسے نوں مُڑ رقعہ لکھیا نبی الٰہی!
پیغمبر نوں ایس سفر وچ بے حد تنگی ہوئی — مُڑ بھی دِل وچ کفاراں تے دُکھ ملال نہ کوئی

نال غلام آہا جو ادبوں عرض سوال گذارے
بد دعا کرو حق انہاں مٹ جاون ایہ سارے

دیہو حکم زمین نوں انہاں فوراً نگل جاوے
یا کھریوں ٹُٹ بجلی آوے جھٹ وچہ کرے صفائی
سنیاں پیغمبر نے جس دم الفت تھیں فرمایا
کی ہویا جے اج ایہ لوکی نہیں اسلام لیا تے
کل ضرور اولاد انہاں دی اس پاسے لگ جاسی
کیوں ہیں قہر الٰہی منگاں اڑیا حق انہاں دے
اوس دم حضرت نے ہتھ چاکے عرض حضور سنائی

یا اسمان پوے ٹُٹ اوتوں جھگڑا سارا چاوے
یا طائف تے اگ وسے کوئی زندہ رہے نہ کائی
ہیں دنیا تے قہر غضب نہیں بن کر اڑیا آیا
نہیں منیاں نے اک رب سچا ناں وحدت دل آئے
وحدت دے دروازے اوتے رہیں ضرور جھکاسی
بندے نے تے بھلے ہوئے لغزش کھاندے جاندے
منگیا فضل خدا دا نالے خو تسلیم رضائی

دُعا بحق سنگ زندگان

دعا مانگی "الٰہی قوم کو چشم بصیرت دے"
جہالت ہی نے رکھا ہے صداقت کے خلاف ان کو
فراخی ہمتوں کو روشنی دے ان کے سینوں کو

الٰہی رحم کر ان پر انہیں نور ہدایت دے
بچالے بے خبر انجان ہیں کر دے معاف ان کو
کنارے پر لگا دے ڈوبنے والے سفینوں کو

الٰہی فضل کر کہسار طائف کے مکینوں پر
الٰہی پھول برسا پتھروں والی زمینوں پر

اَللّٰھُمَّ اھْدِ قَوْمِیْ فَاِنَّھُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ ٥

اے اللہ ہدایت دے میری قوم نوں اوہ مینوں نہیں جاندی۔

مومن ہووے اللہ اگے ادبوں سیس نوا وے
نبی اللہ دا کرے دعائیں جو ہر طمعیوں خالی
ایہ تاں من وچہ نہ آوے جاں کوئی نبیؐ ربانا
نبی اللہ دے جس دے حق وچہ ہتھ ہک وار اٹھایا
اس بھاتویں تے نبی اللہ ہے ایہو عرض سنائی
بخش دانائی دلی صفائی اکھاں نوں بینائی
اوسے ویلے مولا سچے اوہ کجھ رنگ وکھایا
جویں نبی نے ظلم ستم دی انہاں حد مکائی
ہر پاسے ہر راہے اندر پہرے انہاں بٹھائے

منگے فیر مراد ولے دی خالی مول نہ جاوے
مڑ اوہ انجیں ہی رہ جاون کجھ نہ دیہن وکھالی
ہتھ اٹھاوے تے رہ جاوے عاجز در در بجانا
اوتھے اوس نے رنگ وکھایا اوہا پھل کھوایا
بار خدایا قوم میری نوں میری خبر نہ کائی
جان پچھان ہو جاوے میری ختم ہووے برائی
کفاراں دا بنیاں تنیاں انجیں گیا گنوایا
تے تبلیغ اسلام وچالے سخت رکاوٹ پائی
مت کوئی آکے کول نبیؐ دے نیکی دا راہ پائے

ہر ضی رب دی اجیہیں لوکی آون کر کے دھائیاں
پاون وید جن دا شوقوں ہوون بیاں صفایاں

جتنی انہاں بندش کیتی اتنی ہوئی فراخی
تابعدار ہزاراں ہو گئے مٹ گئی سبھ گستاخی

جتھے کفر اندھیرا آہا راہ نہ لبھدا کائی !
اوتھے چمکیا دین محمدی واہ واہ رونق لائی

مکہ طائف تے اک پاسے مدنی رومی شامی
سن سن ڈگ پئے قدماں اندر شوقوں کرن سلامی

رات دہاڑاں ایہو محفل ذکر توحید زبانوں
ہر ہر پاسے ایہو جاری فضل خدا رحمانوں

اِلّا اللہ دے نعرے وجن گونج پئی ہر پاسے
کافر سن کولے ہوندے بھل گئے ٹھٹھے ہاسے

جس نوں روکیا اسے نے ہی پکڑی تابعداری
سنگ رسول نبی دے ہو کے پائی برخورداری

اس گل دا کفاراں اوتے اثر ہو جاوے بھارا
ڈھونڈن حیلے چارے کوئی مت ہووے چھٹکارا

پر ایہ گل کجھ وس دی ناہیں نا طاقت انسانی
ناں کوئی تاب برابر آوے دور ہووے حیرانی

آخر سوچ پیو نے ایہن لوک یہود مدینے
عالم علم توراتوں ماہر پُر اسراروں سینے

ہو سکدا اے انہاں کولوں مشکل حل ہو جاوے
مشکل بنی جو ساڈے کارن جان خلاصی پاوے

کیوں جے ایسے مسئلے اوہا حل کر دیندے سارے
تے جد ایسی مشکل آوے اوہا کرن نتارے

تاں اہ اک دن بیٹھ اک تھانویں ایہو گوہڑ کریندے
اک دوجے نوں اس دی بابت رل مل پئے پچھیندے

ایس گویڑوں اوس دے اوتے انہاں آن موکائی
بھیج مدینے حل کراؤ جو مشکل سر آئی !

تاں انہاں نے بھیجیا بندہ شہر مدینے کوئی
بل دا ونجہ یہودیاں نوں جو آکہ دا دلجوئی

اس تھیں سورت والضحٰے والی ہوندی شروع کہانی
جیوں حسن الشرف کھول سناندا ایہ اذکار زبانی

نشانِ نزول سورۃ والضحٰی شریف

وچہ تفسیر عزیزی ایہو خاص حوالہ آوے
جس تھیں نقل اٹھائیں کر کے ذکر چلایا جاوے

مکے وچہ جو کافر آہے دشمن نبیؐ سوہارے
پچھیا انہاں یہودیاں کولوں مسئلہ جا اکوارے

شہر اساں دے ہے اک بندہ نام محمدؐ کوئی
اوہ کہندا ایں نبیؐ خدا دا وحی ہیں نازل ہوئی

گویا دعوے پیغمبری دا ہر تھاں بول سناندا
نالے ہک کتاب دی بابت سے اذکار بتاندا

بتاں دی توہین کریندا ہک خدا بتلاوے
ہور اساڈیاں رسماں تائیں مندا آکھ سناوے

دسو ہے ایہ وقت اجیہا جس وچہ اوس دا آونا ناں
تے جس بت تے رسماں ساڈیاں سبھ نوں برا مناوناں

کیا حقیقت ہے ایہہ یا کہ انجیں گل بنائی
دسو ہے اوہ سچا اس وچہ ختم رسول سوہارا
سن کر بات یہوداں اگوں انہاں نوں سمجھایا
آخر زمان پیغمبر جس نے دنیا اوتے آونا ں
جے اوہ آیا ہویا ہووے اس وچہ شک نہ کائی
اوس کولوں تن گلاں پچھو جے اس آکھ سنائیاں
بناں پیغمبراں نکتے ایسے حل نہیں کر دا کوئی
ہک اصحاب کہف دا قصہ کیویں بات وہائی!
تن سو اکی ورھیاں پہلے پاک نبیؐ تھیں آہے
ایہہ اصل حقیقت جہڑی کسے نہ کھول سنائی
جیکر ہے اوہ نبیؐ خدا دا قصہ کھول سناسی
دوجا ذوالقرنین دا واقعہ پچھو رل مل سارے
کسے نبیؐ نے اس تے اج تک نہیں پائی روشنائی
جیکر ختم نبی ایہ ہویا حل کر دیسی ۔ سارا
تیجا روح دی بابت پچھنا کی خیال بتاندا
جے نہ دسیوس کجھ بھی اس دا ہو گیا چپ نے بالوں
سچ تے جھوٹ اوہدے دا ایسیں فیصلہ آپ کریساں
ایہ گل سن کفار مکے دے کول نبیؐ دے آئے
سن کر بات انہاں دی حضرت ایس طرح فرمایا
ان شاء اللہ کہیا نہ اوس دم اصلی عادت پاروں
کرن روایت رب دا کرنا ایسی قدرت ہوئی
کلبی اتے ضحاک بتاون چالی روز وہانے
بعضے آکھن پندرہ دن تک ایہ اوڈیکاں ہویاں

کھول سناؤ سانوں تے تائیں پاوے جان رہائی
جو کجھ کہندا اس دا بھی کجھ کر لیو آن نتارا
بے شک وقت تسے ہے ایہ اوہا ہی وچہ کتاباں آیا
سب علامتاں ظاہر اوہدیاں ایہو وقت زماناں
کیوں جے اوس دا وقت ایہوا ہے انجیں کارروائی
ہوسی سچ پیغمبر رب دا کرسی خوب صفائیاں
ناں ہی کھول بتاوے اسنوں ختم کہانی ہوئی
کی کجھ اس وچہ راز حقیقت تے ایہ کویں کہانی
ڈھائی سو ورھیاں بعد عیسیٰؑ دے راوی خبر سنائے
کیوں جے بناں پیغمبراں اس دا پتہ نہ لگدا کائی
نہیں تاں سچ تے جھوٹ تساں تے آپے ہی کھل جاسی
جو علم التاریخوں باہر بات نہ کسے کنارے
ختم نبی دے اوتے چھڈ گئے اوہ ایہ سب وہائی
نہیں تاں صاف ہو ویسی قصہ آپے ہوس نتارا
جے دسیوس تاں کجھ نہیں تاں انجیں رولا پاندا
تاں اوہ بھیج دیہو دل ساڈے وساں فیر تسانوں
ہو جاسی گل معلم ساری پتے تسانوں دیساں
جویں یہوداں کہیا انجیں آن سوال سنائے
کل جواب دیساں میں اس دا جاں اوہ ویلا آیا
انجیں کل دا وعدہ کیتا اپنے نیک وہاروں
کئی دن پاک نبی سرور تے وحی نہ آیا کوئی
رب دی طرفوں وحی نہ ہوئی لگے سخت جھورانے
آخر کجھ رکاوٹ ہوگئی کرن اوہ چہ میگوئیاں

فجر ہوئی تے وعدے پاروں سارے حاضر آئے
کہندے دسو بات اسانوں کیویں حال وہائے

سن کر بات انہاں دی اگوں پیغمبر فرماوے
امروں بناں پیغمبر رب دے بات نہ کوئی الاون
جدتک وحی نہ رب دی طرفوں مینوں حکم سنایا
اجے خدا دے وحی اسانوں نہیں ایہ بات بتائی
سنیاں سخن رسول اللہ دا جد ٹولے کفاراں
ہر کوئی اپنی طبع موافق ایسے سخن الاوے!
کوئی آکھے واہ وعدہ تیرا انجیں سچ الاویں
کوئی کہے نہیں رب اپنے تے جے اتنا بھروا سہ
کوئی آکھے جو نبیؐ خدا دے اوہ نہیں انجہ الاندے
نبیؐ خدا دے جھوٹ نہیں کہندے سچی بات سناون
ایسے طرح ہزاراں طعنے سن کے نبیؐ خدا دا

ہیں کجھ کہ نہیں سکدا جدتک رب دا وحی نہ آوے
تاں بولن جاں آپ بلاوے فیر ٹکانے لاون
تدتک ہیں کجھ کہنا ناہیں پیغمبرؐ فرمایا
آیوں معلم حال نہ کائی کیویں کراں ادائی
لگے کرن مزاخاں سبھو سئے قسموں گفتاراں
جس نوں کوئی شریف بندہ بھی سندیاں تاب نہ لاوے
جیکر انجیں کرنا ہووے کاہنوں نبیؐ سدانویں
کیوں ایہ اتنا وادھا کیتوئی لوک کریندے ہاسہ
تے نوں ہوکے سچ پیغمبر ٹکرے کریں دلاندے
نے جو کردے وعدہ اوہ بھی پورا کر دکھلاون
چپ زبانوں محو وصیانوں کرے نہ بات زیادا

ذکر دیگر بحوالہ سیرت النبی از کتاب التبیان و صحیح بخاری

ملک عرب وچہ کاہن لوکی پھردے شور مچائی
اگوں آون والیاں گلاں لوکاں نوں بتلاون
عربی لوگ دلوں گرویدہ ہوئے آہے انہاندے
اہل عرب دا ایہو عقیدہ دعوے کاہن کردے
ایہ کجھ خبراں اوسے جن تھیں انہاں تیکن آون
جس تھیں ہر کے آپس دے وچہ گلاں کرن تمامی
انجیں اک دن عمر سوہارے اک تھاں بیٹھے آہے
عمر دلی پہچاتا اوسنوں اپنے قیافے پاروں
ایس خیالوں اوس دے تائیں اپنے کول بلاون
جس دم بیٹھا نال تسلی پچھے عمرؓ سوہارا
نویں جھڑی اوس دی تینوں مینوں کھول سنائیں
کاہن عرض کیے گل سن کے اے محبوب سوہارے

ہر پنڈ ہر محلے ہوندے بیٹھے مجلس لائی
خبراں کجھ اسمانی بھی پئے لوکاں آکھ سناون
تن من دھن دی بازی لائے پھردے مگر تہاندے
ہر کاہن دا اک جن ساتھی تابعہ اوہدے امردے
بھی اوہ کوئی شکل بنا کے کول انہاں آجاون
تے پئے دس دے مڑ اوہ اگوں لوکاں خلصے عامی
اوتھوں لنگھ پیا اک بندہ آنوندیاں اوسے راہے
ہے ایہ کاہن جگی کوئی بھلا نیک اطواروں
نال پیار محبت اوسنوں اپنے نال بٹھاون
اج کل جن تیرا کی کہندا گل مینوں دس یارا
تا نجے معلم ہووے کوئی راز اساڈے تائیں
ہیں اک دن پیا جاندا آہا ٹردا وچہ بازارے

جن میرا گھبرایا ہویا کول میرے آجاندا | وسے حالت وچہ اوہ مینوں ایہ کجھ سخن سُناندا

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْجِنِّ وَاَبْلَاسِهَا وَبَاسِهَا مِنْ بَعْدِ

آیا نہیں تکدا توں طرف جنات دی تے پریشانی اوس دی تے ناامیدی اوس دی

اَنْكَاسِهَا وَلُحُوْقِهَا بِالْقِلَاصِ وَاَحْلَاسِهَا

اس وے ذلت اوس دی تے بربادی وچہ کارو بار انہاں دے

اَج کل جنّاں اوتے چھاگئی ویرانی پشیمانی
کارو بار بھی رہے نہ اوہ کجھ نکی سب کہانی
سُن کر بات کاہن دی اگوں حضرت عمر الاوے
کیوں جے میں جاہلیت دے وچہ اک دن بتاں کولے
اوسے حالت دے وچہ مینوں خواب اچانک آئی
اوسے حالت دے وچہ آکے کول میرے بہ جاندا

ناامیدی ہوگئی بھاری ختم ہونی ارزانی
ہتھ اوتے ہتھ دھر کے بہ گئے جڑھیں گیا پھر پانی
بے شک ایہ گل سچی تیری کمی نہ نظری آوے
اُتا ہویا ساں میں راتیں ہو اک پاسے اوہلے
کول میرے اک بندہ جس نے دُنبہ ذبح کیتا ئی
ہور اک بندہ آکے اتھے زور و زور چلاندا

يَا جَلِيْحُ اَمْرٌ نَجِيْحٌ رَجُلٌ فَصِيْحٌ

اے جلیح امر کامیاب مرد صاف زبان

يَقُوْلُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ۔ (کتاب التبیان۔ج ۱ ص۱۱۲)

آکھ دا ئے نہیں کوئی عبادت دے لائق مگر صرف اک اللہ

کہندا اے جلیح سن میں تھیں ہے ایہ امر ضروری
نہیں عبادت لائق کوئی اکو اللہ باری
اس دے کجھ دناں دے پچھوں حضرت عمر الاوے
وچہ تفسیر سورت[1] والضحٰے دے اندر صحیح بخاری
دو تن روز عبادت کارن حضرت جاگ نہ آئی
ابولہب دی عورت تائیں معلم ہویا حالا

مرد فصیح زبان سوہارا کہندا خاص حضوری
اسے اگے سیس جھکاؤ پاؤ برخورداری
پاک نبی نوں دنیا تے رب ظاہر کر دکھلاوے
راوی کہے پیغمبر تائیں ہوندی کجھ بیماری
ناں ایہ ادا فریضہ ہویا ناں ایہ کار روائی
تک کے خوشی منا یوس کہندی پے گیا انت کشالا

اِنِّىْ اَرْجُوْ اَنْ يَّكُوْنَ شَيْطَانُكَ قَدْ تَرَكَكَ

میرا خیال ہے جے تیرے شیطان نے تینوں چھوڑ دتا ئے ہ

کہندی خیال میرا ایہ تینوں چھڈ گیا شیطان تیرا | نہیں کوئی رہیا تعلق اوس دا اس تھیں اوتے ڈیرا

[1] صحیح بخاری جلد اول ص۵۳۶ بحوالہ سیرت النبی جلد دوم ص۲۶۴ ۱۲

کیوں جے اوہ سن جاہل لوکی نامحرم اس گل دے	اوہ کی جانن شان نبی دی کدایہ رستہ ٹل دے
ہوراں کاہناں وانگوں انہاں کاہن نبیؐ پچھاتا	اسے خیالوں اتنا درجہ دِل اپنے وچہ جاتا
انہاں بھانے نال نبی دے ہے جن دہندا کوئی	یا شیطان ہووے گا ساتھی جس تھیں ایہ گل ہوئی
تاں ہی پاک نبی حق اوس ایہ کھلے طور الایا	جس دی بابت رب نے اس دا راز تمام بتایا

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ۝ تَنَزَّلُ

کیا میں واقف کراں تسانوں اوپر کس دے اترے ہن شیطان؟ اتردے ہن

عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ۝ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَ

اوہ اوپر ہر اک جھوٹے گنہگار دے۔ سٹیاں چاندیاں نے کناں وچہ تے

أَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ۝ (شعرا-۱۱)

بہت انہاں دے جھوٹے ہوندے نے

رب فرماوے پاک نبیؐ تے شیطاں ہول نہ آوے	ہاں جو جھوٹا فاسق فاجر جھوٹ ہمیش سناوے
اس ول شیطاں آکے اوسنوں جھوٹی بات سناندا	ایسیاں سر نہ پیر انہاندا کدھروں پکڑیا جاندا
نبیؐ ربانے پاک ہمیشہ ہر عیبوں بریائیوں	مولا نال لگائی ہوئی پاگئے نور صفائیوں
انہاں تے ایہ دھبہ دھرنا ایسا سخن الانا	ایہ سب گھاٹا عقل فکر دا اپنا آپ وکھانا
جدوں کفاراں نں گلاں دا آن سوال سنایا	تے حضرت نے گل دے اوتے اس دا حل بتایا
ان شاء اللہ کہیا نہ اس وچہ جویں روایت آئی	دوجے دن کوئی وحی نہ آیا نہ ایہ بات بتائی
تے کفاراں اس دے اوتے رولا پھولا پایا	کہن محمد نوں رب اس دے دِل توں آن بھلایا

إِنَّ مُحَمَّدًا وَدَّعَهُ رَبُّهُ وَقَلَىٰ

بے شک محمد صلی اللہ علیہ وسلم نوں چھڈ دتا ہے رب اوس دے نے تے اس تھیں بیزار ہو گیا اے

بے شک چھوڑ دتا رب سچے نبیؐ محمد تائیں	ہو گیا اوہ بیزار اوہدے تھیں تاں ہی پچھدا نائیں

مقولہ مصنف محمد اشرف علی سلمہ الولی فاروقی

ایہ حدیث عزیزی والے نقل روایت آندی	تن گلاں جو پچھ دے کافر جیویں رسم انہاندی
نالے چالی دن تک اگوں وحی دا پھیر نہ آوناں	سبھ خلاف حدیث بخاریوں راوی دا فرماناں
ہاں بیمار نبیؐ دا ہونا فرضوں ہونا عاری	اوس دم رک گیا وحی دا آوناں بی مصیبت بھاری

تاں ہی ابولہب دی بیوی طعنہ مار الاوے   چھوڑ گیا شیطان نداں ہی ایہ حالت ہو جاوے
ہور بنیریاں گلاں کردی اوہ چالاک زنانی   کیوں جے اوہ اس رازوں خالی بک دی پھرے زبانی
تاں مولانے اپنے فضلوں سورت پاک اتاری   سنو بیان ہیں وساں اگوں اوہ سب کار گذاری

سُورَۃُ وَالضُّحٰی مَکِّیَّۃٌ وَّھِیَ اِحْدٰی عَشَرَ اٰیَاتٌ

پاک قرآن کلام خدا دی سچ تمام کہانی   ہک آیت دا منکر کافر تے بدکار پچھانی
ایہ سب سچ پاکیزہ نالے دوجیاں پاک بناندا   جو کوئی پڑھ دا نال محبت اوہ مخلص ہو جاندا
مکے اتے مدینے اندر اسنوں رب اتارے   ویلے وقت مطابق اس وچ ہوندے پئے اشارے
اک سو چوداں سورتاں اس وچ کجھ مکی کجھ مدنی   تے ہے سورت والضحٰے مکی پوری ساری وزنی
بیان القرآن تفسیر وچالے اس دا ذکر لیاوے   تلخیص القرآن اس سورت تائیں درجہ دتا جاوے
سب قرآن مجید دے اندر جو کجھ رب فرمایا   ایہو خلاصہ سبھناں سندا ویکھن اندر آیا
جو کوئی چاہے ہلن مطالب مینوں سبھ قرآنی   پڑھ ویکھے والضحٰے سورت اوہ ہو جاوے ارزانی
اقراء سورت بعد ایہ دوجی سورت رب اتاری   سیرت نبوی تھیں جیوں جاپے جیونکر اوہ اقراری
مکے دے وچ پاک نبی تے اللہ پاک اتارے   یاراں آیتاں، چالی کلمے اس وچ آون سارے
اک سو بانویں اس دے اندر حرف تمام بنادن   بعضے اس تھیں گھٹ ودھ کہندے پئے اندازے لاون
پر جد گنئے اک سو اک سٹھ گنتی اندر آئے   ست حرف مشدد دو دو لے جے کر جان بلائے
اک سو اتے مڑ اڑ سٹھ ہو دن فیر حروف تمامی   گھاٹا وادھا اللہ معلم جلیندی شان گرامی
بسم اللہ جے شامل کریئے اک سو ستاسی آون   انجیں لکھے اس دی بابت عالم لوکی لاون
باقی قصہ حرف تمامی جو سورت وچ آئے!   سبھو بابرکت پاکیزہ جو کوئی انہاں پکائے
اوس دے اتے رب دی رحمت تے انوار ہزاراں   تے دو جگ دی بخشش اوس تے مانے عیش بہاراں
سورت نوں والضحٰی فرمایا الفت تھیں رب باری   اقراء بعد ایہ اتری آہی ایہو حکمت بھاری
بعثت پاک نبی تھیں پہلے کفر اندھیر غبارا   ذکر توحید نہ جانے کوئی ناں ایہ کار وہارا
جس دم پاک نبی نوں اللہ وحی پیغام پوہنچایا   تے سر تاج نبوت والا رحمت تھیں پہنانا

اوس ویلے ایہ سورۃ اس نے رحمت نال اتاری
جس تھیں چمکیا نور ربانا اندر دنیا ساری

وسیا اس کمیں لوکاں تائیں جو اندر گمراہی
ہو گئے رستے صاف تساندے مٹ گئی میل جو آہی

راہ توحید جو معلم نہ سی ایس اندھیرے پاروں
اوہ ہن ظاہر نظری آوسی نیڑے دور دیاروں!

ایس اندھیریوں جو ڈر خطرہ ہیسی چھایا ہویا
تے حق باطل دی پہچانوں دور ہٹایا ہویا

اوہ اندھیرا دور ہویا سب پھیل گئی روشنائی
رحمت رب دی نازل ہوئی فکر نہ رہ گیا کائی

جنہاں لوکاں عمر تمامی اسے طور گذاری
انہاں ایس طفیل تمامی بگڑی ہوئی سنواری

بے شک دین محمدی سچا کامل نور ربانا
جس نوں حاصل اوہا سمجھے اس دا تانا بانا

جنہاں سمجھ لئی گل دینوں تے دل دیوچہ لائی
انہاں نے مڑ پوری پائی ایہو ہئی پکائی

اس سورت نے اس مسئلے نوں واضح کر سمجھایا
کفر گیا مٹ دین آیا ئے مولا کرم کمایا

اس روشنائی دی رب سچا تاں ہی قسم اٹھاوے
کیوں جے اسے پاروں ہر کوئی رب دی رحمت پاوے

سب تھیں پہلاں اسے دی ہی اللہ قسم اٹھاندا
سورج دی روشنائی سندا مسئلہ کھول سناندا

جویں اندھیرا قہر مصیبت بے لطفی بیزاری
انجیں کفر جہالت پاروں دو جگ وچہ خواری

جاں سورج چڑھ باہر آوے ہو جاوے روشنائی
دکھ تکلیفاں دور ہو جاون درد نہ رہ جائے کائی

ہر کوئی اپنے کمیں کا جیں اونجیں ہی لگ جاوے
گھاٹے وادھے پورے کر کے ہر شے ٹُلے لگاوے

اسے وانگوں دین محمدی رب رحمت فرماندا
جو کوئی اسے راہے لگ دا راز حقیقی پاندا

بن جاوے زندگانی اوس دی دو جگ پیا سنوارے
ٹھوہکر دھوکھے دغے فریبوں تھیوے سدا کنارے

ایہو کجھ اشارے اس وچہ تاں رب قسم اٹھاندا
انجیں ہوراں سورتاں اندر اللہ ذکر لیاندا

میں ہن تینوں اس دی بابت دساں کھول کہانی
کی ایہ ذکر مبارک تے کی اس وچہ راز نہانی

باقی اصل حقیقت اس دی اللہ مالک جانے
میں عاصی کی سمجھاں اسنوں لانواں کویں ٹکانے

ایہہ جویں کتاباں اندر ایہہ اذکار لیائے
میں بھی اونجیں لکھ دا جاساں کہساں حال وہاتے

جیکر مولا سچے فضلوں مدد ہئی فرمائی!
حل ہو جاسی مسئلہ سارا کمی نہ رہسی کائی

ہن میں منگاں مدد اسے دی نالے فضل گرامی
لکھ دا جانواں نال سہولت ایہ اذکار تمامی

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شروع کرداہاں میں نال نام اللہ دے جو عام رحمت والا تے خاص رحم کرنے والا ہے

میں قربان خداوند باری رحمت بخشش والا
جس دے فضلوں اشرف عاصی پاوے نور اجالا

لکھ دا جاوے ذکر محمدی تے اذکار پیارے
تے اسے ہی الفت اندر چاہندا وقت گذارے

ایہپر مولا والوں انجیں دِل دی نہیں صفائی
جے ایہ دُور ہو جاوے ہووے مشکل حل تمامی
تاں ہی میں لے نام اوسے دا شروع کراں ایہ ناماں
ہر کوئی اوس دی رحمت پاروں پورا حصہ پاوے
جدوں نبیؐ تے وحی ربانا آون بند ہو جاندا
اوس دم ادبوں خدمت اندر ایہو کلام لیاوے
کیا کہاں ایہہ تحفہ کیسا کی ایہہ سِرّ الٰہی
زمیں آسمان بنایا جس دم رب دی ذات نیاری
سورج چن ستارے سبھو دانش فکر صفائی
چیز کسے دی کمی نہ رہ گئی ہر شے وافر ہوئی
ایہپر اصل حقیقت جہڑی حاجت جس دی آہی
ہر اک جگہ اندہیر غبارا پتہ نہ کجھ روشنائیوں
سوچ وچاروں دنیا ساری عاجز حال نتانی
جتھے دھرے اوتھے ہی رہ گئے اگلی بات نہ جاتی
ایہ اک بڑی مصیبت آہی تے ڈاڈھی بیزاری
کیوں جے جد تک دانش والی ہووے بات نہ کائی
اس ویلے رب اپنے فضلوں کرم کمال کمایا
کرن روایت بِسْمِ اللہ جد دنیا اوتے آئی
جیوں اوہ چیزاں بجھیاں ہویاں تے مرجھایاں ہوئیاں
ہر فکروں دانائیوں انہاں سوچ بتیری ہوئی
گویا اس دی برکت پاروں ہو گیا نور اُجالا
اتنی اس وچہ برکت رکھی فضلوں اللہ باری
بے شک ایہ با برکت تحفہ اس وچہ شک نہ کائی

اوہا غبار اندھیرا گمر دی اوہا جہالت چھائی
فیر ادا ہوون پئے سارے ذِکر اذکار گرامی
جس دی رحمت دنیا اوتے سبھناں خاصاں عاماں
کتنا عیبی پاپی ہووے خالی مول نہ جاوے
فیر دوبارہ امروں مڑکے شرف زیارت پاندا
ایہو تحفہ نور الٰہی الفت کنوں وکھاوے
کیویں اس دی برکت پاروں دور ہوندی گمراہی
ہور زیبائش اتے آرائش کیتی اوس دی ساری
تے پانی دیاں نہراں چلیاں رنگ اک ہور ہویائی
خوشی خوشائی نظری آوے اوس ویلے ہر کوئی
اوہ نہ جاپے کیوں جے جگ وچہ چاروں طرف سیاہی
عقل فکر نہ نام نہ کوئی خالی جگ دانائیوں
گویا اس دا سبق نہ ملیا نہ ہوئی ارزانی
گھاٹے وادھیو سار نہ کوئی نیکی بدی پچھاتی
زندگی دا کوئی لطف نہ باقی نہ کوئی کار گذاری
تد تک اوس دا اثر نہ ہوندا رہ جائے بنی بنائی
ایہ بِسْمِ اللہ نازل کر کے ایہ سب روگ مٹایا
ہر شے اوتے جوبن آیا پھیل گئی روشنائی
انجیں مڑکے تازہ ہویاں دیہن پیا خوشبوئیاں
طرح طرح دیاں گلاں سوچن عجب ہووے دلجوئی
ہر شے اپنا اثر وکھاوے سوہا پیلا کالا
دنیا اپنی اصلے اوتے ہو گئی قایم ساری
تاں ہی اکثر نبیاں اوتے اللہ پاک پونچائی

سب تھیں پہلے حضرت آدم اس تھیں لطف اٹھایا
جس تھیں اوس فرشتیاں اوتے عالی منصب پایا

ہراک علموں تے دانائیوں اوس تے رحمت ہوئی
اندر باہر دی روشنائیوں کمی نہ رہ گئی کوئی

حضرت نوحؑ نبی دے اوتے جد ایہ شعلہ آیا
ہر گئے لوگ مخالف اپنا بیڑا باہر آیا

ولی مراداں پوریاں ہوئیاں حسرت رہی نہ کوئی !
اجڑی اوکھل دنیا وتی رحمت رب دی ہوئی

ابراہیمؑ خلیل اللہ نوں جاں ایہ جھلک وکھائی
اگ دے شعلے ٹھنڈے ہو گئے جنت مثل ہویائی

اسمٰعیلؑ ذبیح اللہ نوں چھری ہیٹھوں کڈھ آندا
ایہ سب برکت بسم اللہ دی مولا کرم کماندا

انجیں حضرت موسےٰؑ نے جد ایہو سبق پکایا
فرعونے جیہے ظالم کولوں قوم اپنی کڈھ لیایا

قلزم جیہے سمندر وچوں آپوں پار ہوجاوے
لشکر سنے فرعون مصر دا رڑھ گئے جان وںجاوے

حضرت موسےٰؑ پڑھ بسم اللہ لطف پائے کوہ طور ول
راز نیاز ہوون پئے حاصل اوسنوں رب دے نوروں

بعد اس دے سلیمان نبی تے اللہ پاک اتارے
سبا جیہے مغرور علاقے قدمیں لگ دے سارے

اوہ بلقیس شہزادی جہڑی بڑیاں شاناں والی
تاج تے تخت حکومت حاصل نالے درجہ عالی

ایس برکت دا اثر اوہدے تے ایس طرح ہو جاندا
پل وچ حاضر خدمت ہوندی شعلہ نور وکھاندا

کفر اندھیرے گذری ساری ہوجاندی روشنائی
ساتھ نبی دا حاصل ہوندا لطف کرم مولائی

واہ واہ قسمت والے لوکی عالی شان جنہاں دے
ہکی حرفوں سیف زبانوں سب درجے پا جاندے

کتھے لوک سبائی جہڑے کفر شرک دے پیارے
کتھے فضل خدا دا شامل دور کرے دکھ سارے

پر ایہ برکت بسم اللہ دی جس پڑھ لئی اک واری
اوسے دی حل مشکل ہوئی پائی برخورداری !

حضرت عیسےٰؑ تے کفاراں جس دم غلبہ پایا
پڑھ بسم اللہ انہاں کولوں اپنا آپ بچایا

اک سو چوداں نبیاں اس تھیں پائے فیض روحانی
سب مدارج حاصل کیتے ارواحی عرفانی

آخر پاک نبیؐ سرور تے مولا کرم کمایا
اونجیں اک سو چوداں واری اس نوں پیا دھرایا

جیویں قرآن پیارا رب نوں تیویں ایہ بھی پیاری
تیویں اس دے پڑھنے والا کامل مرد غفاری

وڈی صفت اہدے وچ جہڑی اللہ مالک پائی
اک واری جس پڑھیا اس دا عیب نہ رہندا کائی

مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ مَرَّةً لَمْ يَبْقَ مِنْ
فرمایا نبی علیہ السلام نے جس نے پڑھیا بسم اللہ الرحمٰن الرحیم اک واری نہیں باقی رہ گیا گناہاں

ذُنُوْبِهٖ ذَرَّةٌ
اس دیاں تھیں ہک ذرہ بھی ÷

سے قسماں دیاں تنگیاں اس دے پڑھیاں دور ہوجاون
دشمن دردتی نس بھج جاون نیڑے مول نہ آون

لکھیا بھانویں کیا گناہی عیباں نال پروتا
بسم اللہ جد پڑھیوس جاوے سب گناہوں دھوتا

ظالم حاکم کہیا ہووے ویکھ دیاں چڑھ جاوے
پڑھ بسم اللہ سامنے ہووے پیش چنگا اوہ آوے

بات ایہو جے اس دے اندر نام ایسے تن آئے
جنہاں صدقے اللہ مالک نظر کرم فرمائے

انہاں وچوں اسم اللہ دا سب تھیں اول آوے
فیر رحمٰن رحیم دوہانوں اس دے بعد لیاوے

سُن ہن تینوں اسم اللہ دے کجھ اذکار سنائیں
کی اوہ کی اصلیت اوس دی کی کجھ اوس ادائیں

اِسمُ اللّٰہ

صحیح بخاری تے صحیح مسلم مسند احمد نالے
ابوہریرہ یوں کرن روایت سبھو اللہ والے

جامع ترمذی اتے نسائی تے بن ماجہ لیاون
ابن خزیمہ ابو عوانہ ابن جریر بناون

انجیں بیہقی تے طبرانی ذکر حدیث لیائے
پیغمبر فرماوے رب دے نام نڑنویں آئے

جو کوئی یاد انہاں نوں رکھسی یا کہ نظر حوالے
جنت اندر داخل ہوسی ویسن دور کشالے

باقی ہور محدث لوکاں ایہ اذکار لیاندے
جیوں حضرت مائی عائشہؓ صاحبہ اس بابت فرماندے

حضرت بن مسعودؓ بھی انجیں ذکر حدیث سنایا
جس تھیں عبدالعزیز بن یحییٰ ابوبکر فرمایا

حافظ ابن حجر تے نووی تیمیہ قرطبی سارے
بھی امام خطابی لکھے ایہہ اذکار پیارے

انہاں علاوہ ہور بھی رب دے نام بتیرے آئے
پر قرآن حدیثوں ایہو نام نڑنویں لیائے

وکھو وکھرا ایہ لکھ کے دسے انہاں نام تمامی
رکھنا یاد انہاں دے تائیں کہے رسول گرامی

سبھ ناواں تھیں بہتر ناواں نالے اصلی ناواں
صرف اک اللہ ہی بتلاون ہیں جو ذکر سناواں

اسم اعظم بھی ایہو آیا جس دا درجہ بھارا
ذاتی اسم بھی اسے تائیں آکھے عالم سارا

جاں توحید دا ذکر نبی نے آکھ بلند سنایا
سُن کر مشرک لوکاں اسنوں بے حد بُرا منایا

انہاں نے کئی بت بنائے پوجا کرن جنہاندی
اک خدا دی بات انہانوں کیویں دلوں سکھاندی

اوسے ویلے پاک نبی دی خدمت اندر آئے
عرض احوال کریندے اپنا دل دے راز بتائے

کہن محمدؐ رب اپنے دا شجرہ دس اسانوں
ہووے شاں نال مقابلہ کریئے کہڑا دوہاں نوں

کہڑا اودھ وہ وہاندے وچوں کس دی شان دوبالا
کس نوں بہتر سمجھیا جاوے ہووے نور اُجالا

کجھ نہیں آہا رب اسلامی انہاں لوکاں بھانے
تاں ہی کول نبی دے آ کے لگے شور مچانے

اوس دم وحی خدا دی طرفوں ایہ شجرہ لے آئے ۔۔۔ رب دی اصل حقیقت اجیں لفظاں وچہ سناوے

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۝ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ

کہہ دے اے پیغمبر اوہ اللہ اک ہے۔ اوہ اللہ بے نیاز ہے نہ اوس دی کوئی اولاد ہے تے نہ اس دا

يُوْلَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ۝ (اخلاص)

کوئی ماں باپ ہے جنہاں نے اوسنوں جنیاں ہووے تے نہ ہے کوئی اس دی ہمسری کرنے والا مثلاً بیوی وغیرہ ٭

آکھے اے پیغمبر میرے کہہ دے انہاں کفاراں ۔۔۔ اللہ میرا اک اکلا جلیندیاں ایہ سب کاراں !

بڑا بزرگ ادب دے لائق نہیں اوسنوں محتاجی ۔۔۔ بے نیازی بے پرواہیوں نہیں غیراں دی بھاجی

بلکہ ساری دنیاں تائیں اوسے ولوں پناہیں ۔۔۔ اوہا سہارا ہر اک شے دا اندر دوہیں سرائیں

جس نے اوس دے نال لگائی اوسے نے پھل پاتا ۔۔۔ تے جس اوس نوں دلوں ہٹاتا اوس نے دکھ اٹھاتا

ہر شے اوس دے قبضے قدرت جیوں چاہے فرماوے ۔۔۔ کوئی نہیں ایدا جو کوئی اس تے عذر انکار لیاوے

ایہ بھی یاد رکھو نہیں اوس دی کوئی اولاد نہ بچا ۔۔۔ تے نہ باپ تے مائی اوس دی اوہ ہر گلوں سچا

بیوی ہور برادریوں بھی اوسنوں لوڑ نہ کائی ۔۔۔ ازلی ابدی ذات مبارک شجرہ اصل ایہائی

حضرت ابی بن کعب رضؓ تھیں مروی خاص روایت لیاون ۔۔۔ سب تھیں ودھ قرآن دے ماہر وچہ صحابہ آون

اس سورت دی انہاں نے جو کجھ تفسیر سنائی ۔۔۔ صمد دا معنی واضح کر کے بات ٹکانے لائی

آل اولادوں تے ماپیوں تھیں جو کوئی پاک کہاوے ۔۔۔ اوس دے تائیں عربی اندر صمد الایا جاوے

بھی جس دا ہمسر نہ کوئی نہ ثانی نہ ساجھی ۔۔۔ ہر اک عیبوں پاک منزہ اوہ ایہ ذات پچھانی

ایہ رب دی تعریف نبیؐ نے جس ویلے فرمائی ۔۔۔ مشرک ہو گئے چپ تمامی کوئی گل یاد نہ آئی

بے شک ہے ایہ سورت جس وچہ سبھ اوصاف ربانی ۔۔۔ تے توحید دا نقشہ کھچیا تے اسرار عرفانی

کتاب توحید بخاری پارہ سیرت اندر آوے ۔۔۔ اک اصحاب نبی دا پیارا اوس دا حال سناوے

جدوں نماز پڑھے تے اپنی قرأت ختم کرینیدا ۔۔۔ پڑھ سورت اخلاص تداں اوہ طرف رکوع جھکیندا

پیغمبر دی خدمت اندر کسے ایہ آکھ سنایا ۔۔۔ ہر رکعت پچھے اس انجہ دی ایہ معمول بنایا

سن کر پیغمبر نے اس تھیں وجہ معلوم کرائی ۔۔۔ تاں اوس ادبوں خدمت اندر آ ایہہ بات سنائی

اس سورت وچہ رب میرے دیاں صفتاں ایہن آیاں ۔۔۔ جہڑیاں بہت پیاریاں مینوں الفت نال دھریاں

سن کر اوس دی بات پیغمبر اوسنوں ایہ فرماوے
ہووے بشارت تینوں بھی رب بہت پیار وکھاوے

ہور اصحابی پیغمبر دے جو آہے انصاری
انہاں دا بھی حال ایہو ہی فاتحہ جدوں مکاون
نال محبت پڑھن اس تائیں پورا شوق کریندے
مقتدی ہک صحابیؓ اس تے ایہ اعتراض کیتا ئے!
پر مینوں ایہ روش بدلانی نہیں منظور کدا ہیں
فیر ایہ پاک نبیؐ نوں آ کے خبر انہاں پونچائی
سُن کر حضرت انہاں کولوں پچھی بات تمامی
اگوں انہاں خدمت اندر ادبوں عرض سُنائی
حکم ہویا ایہ سورت تینوں جیوں کر دلوں پیاری
جیوں تدہ الفت نال اس تائیں اپنا ورد بنایا
قتادہؓ بن نعمان صحابی پاک نبیؐ سرور دے
لذت لے لے پڑھدے ہوون اسے وچہ متوالے
لوکاں پاک نبی نوں آ کے ایہ سب بات سُنائی
سن کر بات انہاں دی حضرت اگوں ایہ فرماوے
تے جس نے اخلاص مبارک پڑھی پئی تن واری
ابی سعیدؓ خدری دے پاروں مسند احمد آئے
قرآن مجیدوں اتے حدیثوں ایہ گل ثابت ہوئی
ایہہ صحیح حدیثوں ثابت پیغمبرؐ فرمایا
جو کوئی یاد رکھے گا انہاں جنت اندر جاسی
ایہہ اصلی نام اللہ ہی جس دم غور کیتا ئے
قبل اسلاموں عرب ایہو ہی رب دا نام الاوق
بعضے کہن اللہ اوہ ہستی جس دی ذات گرامی!
بعضیاں لوکاں مطلب اس دا ایس طرح فرمایا
ماں تے باپ نالوں ودھ جس نے الفت پئی وکھائی
القصہ اوہ وڈی ہستی جو بے مثل جہانوں!

وچہ قبا مسجد دے جلیندی آہی امامت یاری
سورت جوڑن تھیں اوہ پہلے اس دا ورد کماون
فیر مناسب سورت کوئی اس دے نال ملیندے
سن کر کہیا امامت چھڈ ساں صاف جواب دتا ئے
اسے اوتے عامل رہساں ایہو شوق سدائیں
ایہ انصاری انجہ دی کرِ دے ضد اسے تے لائی
کی ایہ حال شکایت کیسی کیا ایہ امر گرامی
یا حضرت ایہ سورت مینوں بہت پیاری آئی
انجیں پیار کریندی تینوں رب دی ذات غفاری
انجیں جنت وچہ لے جاسیا کرسیا اونچا پایا
ساری رات اسے سورت دا ورد ہمیش جو کردے
ایہو نشہ محبت والا اس دے سدا دوالے
انجہ قتادہ رات گزارے اسے نال لگائی!
ایہ قرآن دا تیجا حصہ جو اک واری الاوے
ختم قرآن دا درجہ اوسنوں بخشے خالق باری
ایہ اذکار مبارک سارے جیویں نبیؐ کہیا نے
سو تھیں اوتے نام خدا دے یاد کرے ہر کوئی
نڑنویں نام خدا دے آئے واضح طور الایا
بھی مقبولیت دا درجہ دوہیں جہانیں پاسی
اسے اوتے سب علماواں فیصلہ کر دتا ئے
ایہو ہی خاص پرستش لائق جسنوں سیس نواون
جس دے اگے عقل انسانی ہے بے اصل نمانی
شفقت پیار محبت جس نے خلقت نال کمایا
اوسنوں آکھن اللہ سچا واحد ذات خدائی
جس نوں ہر شے سجدے کردی پاندی نور ایمانوں

اوہ ہستی جس دو جگ سندا ڈھانچا سب بنایا
زمیاں تے اسمان بنا کے نور اپنا چمکایا!

فیر اوس مے مخلوق بنائی قدرت خاص وکھائی
تے آدم نوں پیدا کرکے ہو لاک رنگ وسیائی

سبھناں دی نگرانی راکھی سبھناں تائیں پالے
ہر اک سندا ذمہ چایا اپنے نال سنبھالے

دکھ سکھ رج بھکھ سبھناں سندا ٹھیک اندازا لایا
بھی سبھناں نوں ویلے اوتے پورا پیا پوچایا

میں قربان خداوند سچیا اپنیاں آپ ہی جانیں
کی ہستی کی بستی ساڈی لائے بات ٹکانے

اکو بات توں سچا اللہ تے بے مثل نورانی
تے میں عاصی پاپی عیبی کم کسے نہ جانی

تیری رحمت بخشش سندا حد حساب نہ کائی
ماپیاں تھیں ودھ شفقت تیری ایدوں ودھ سوائی

الفت پیار محبت والی تیری ذات نیاری
تینوں ہر دم ریس نوائیے تیری منگیے یاری

اَلرَّحْمٰنُ

عام رحم کرنے والا دنیا تے

بعد اللہ دے دوجا نام مڑ الرحمٰن لیاون
ایہ بھی صفت خداوند والی اہل علم فرماون

جس دے معنے رحم کرم دے کارن دنیاں واراں
ہر اک تھانویں طبع موافق عاصیاں نیکو کاراں

دنیا اوتے جو شے کوئی کیا مردہ کیا زندہ
سبھو اوس دی رحمت پاروں پئی وسے خورسندہ

کسے پاسے دی ہار نہ اوسنوں نہ کوئی تنگی پاوے
ایسی اوس تے رحمت نازل خوشیئیں وقت وہاوے

ایہ جو صفت رحمان الٰہی پہلے مذہب اسلاموں
عیسائی بھی ذکر کریندے اس دے فضل عواموں

اوہ بھی لوکی اسے اوتے ڈھوں قائل آہے
ہر شے اوتے فضل اوسے دا اتول مائل آہے

جدوں قرآن مجید خدا نے نازل سی فرمایا
ہر سورت دے شروع وچالے ایہو لفظ لیایا

ہور جگہ بھی ایہ صفت اللہ فضلوں پیا دھراوے
اللہ نوں رحمٰن الاوے دل دے روگ ونجاوے

عرباں لوکاں اللہ اپنا ہور بنایا ہویا
تے رحمٰن عیسائیاں والا اس تھیں وکھرا ڈھویا

جس ویلے اسلامی دورا ہویا اوس زمانے
اللہ تے رحمٰن اکو ہی واضح کر دتا نے!

جنہاں لوکاں اس دے اندر فرق ذرا سمجھ پایا
اکو دونویں انہاں تائیں رب سچے فرمایا

اللہ ذاتی اسم الٰہی تے ایہ صفت ربانی
کیوں جے ہر تھاں رحم اوسے دا فرق نہ اسوجھ جانی

غلط خیال تے وہم قدیمی جیویں انہاں پکایا!
اس دے پاروں سبق توحیدوں انہانوں سکھلایا

دسیا جتنے نام خدا دے تساں پکائے ہوئے — سبھوا کو صفت الٰہی اُتے دل لائے ہوئے
سبھناں وچہ توحید الٰہی اپنا رنگ وکھاوے — جیوں قرآن وچالے اس تھیں رب سچا فرماوے

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيًّا مَّا تَدْعُوْا فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى

اللہ کر کے بلاؤ یا رحمٰن جویں چاہو آکھو اوسے دے ہی سارے اچھے نام ہیں (اسرائیل-۱۲۰)

اللہ کہو یا رحمٰن آکھو جیویں آکھ سُناؤ — سبھو نام خدا دے چنگے انہیں آکھیں جاؤ
ہر اک وچہ فیضان الٰہی اپنا اثر وکھاوے — جو کوئی الفت نال الاوے اوہا درجہ پاوے
ہن تینوں میں اس دے اصلی معنے کھول سُناواں — کی اس وچہ برکات آکھی تنے کی ایہن ادانواں
اللہ والیاں اس دے وچوں دو اسرار نکالے — ہک جسمانی ہک روحانی کہن روایت والے
جسمانی اوہ جس تھیں عامہ رحمت ربدی آوے — نکا وڈا عابد جاہل ہر کوئی حصہ پاوے
جویں حیوان پرند چرندے اس تھیں لطف اٹھا دن — انہیں جن حیوان فرشتے اپنا بخرہ پاون!
حیوانی نباتاتی جیویں پاندے فیض حضوروں — انہیں سورج چن ستارے پئے چمکیندے نوروں
اسے طرح تمامی خلقت ہے اوس دی رحمانی — اوسے دے اس فیضوں پاندے اوہ اپنی زندگانی
رحمانیت دے فیضانوں ایہ ساری گل ہوئی — بن تخصیصوں بن تفریقوں پئی ہووے دلجوئی
سے قسماں دے عیب گناہوں بھانویں وقت ہا دن — نافرمانیاں بدکرداریاں جداں پیاں ہکاون
پر اوس دی رحمانیت وچہ فرق نہ ماسہ آوے — اکو تول اوہدی برکاتوں ہر کوئی لطف اٹھاوے
بھانویں بدکرداریاں دے وچہ ساڈی گذرے ساری — پر اوہ کمی نہ کرے کدائیں کردا رہے دلداری!

ہمسایہ نمی بیند و می خروشد، خدائے عزوجل می بیند و می پوشد

بابا سعدی وچہ گلستاں فقرہ عجب لیاوے — اللہ دی رحمانیت دا پردا ذرا اٹھاوے
ہمسایہ نہ ویکھے کجھ بھی پھر دا شور مچاندا — اللہ سب کجھ تکدیاں مڑ بھی پردہ پائی جاندا
سب فیضان برابر جاری فرق نہ ماسہ آنے — پورے طور اعضا بدن دے تے پورے سمیانے
طاقت وچہ کجھ کمی نہ ہووے صورت شکل اوہا ہی — گویا جسمی رحمت اوس دی دائم فضل الٰہی
تے فیضان روحانی جہڑا جس دم ڈھٹا جاوے — اوس دے وچہ بھی کمی نہ کوئی شان عجیب دکھاوے
دانش سوچ تے سمجھ فراست جیوں اوس بخشی ہوئی — اوہ بھی پورے طور نبھاوے کمی نہ آنے کوئی
جنوں حصہ نور ایہا توں بخشیا رحمت بار دِل — اوس وچہ کمی نہ آنے ویدے روشنی نور افوادوں

پر ایہہ اوس دم قائم دائم جے خود قائم ہووے
نہیں تاں فیر حالت اندر جاپے ہسے چاہے رووے

جنہاں لوکاں اس دے پیاروں نال خدا دے لائی
اوہا رحمانیت پاروں پا گئے نور صفائی

ایہہ بھی اوس دی رحمت بخشش نہیں تاں بات اوکھیری
اس دے اوتے قائم رہنا ہے اک بڑی دلیری

جے اوہ اپنے فضل کرم تھیں آپ نہ انجہ نوازے
کون کوئی ایہہ درجہ پاوے کس نوں ایڈا اندازے

عام عمومی رحمت اوس دی کیا جسمی کیا روحانی
بن تخصیصوں بخشی جاندا پیا کردا ارزانی

باہجہ احسان تے محنت جیہڑا انجہ احسان کماوے
اسے نوں رحمان اے اللہ وچ جگ دے آکھیا جاوے

الرَّحِیْمُ

خاص مہربانی کرنے والا (دہاڑے قیامت دے)

تے بیجا نام رحیم توصیفی رحم کماون والا!
کیتے دا جو بدلہ ہوندا اوہا دلاون والا

جس نے اپنے سچے دِل تھیں نال خدا دے لائی
ہر اک طرح اطاعت کیتی اسے طور وہائی

دنیاں دے وچ رہ کے اوسنوں دلوں پیارا جاتا
ہر حالت وچ سب تھیں اول اوہا پیا پچھاتا

اوس دے اوتے رحیمی اوس دی ایسا جوہر کھاوے
ہر دکھوں تکلیفوں بچ کے دِلی مراداں پاوے

لغت وچ ہیں اصلا اوس دی دساں کھول تمامی
رحم دِچوں ایہہ لفظ لیا دن عالم لوگ گرامی

رحم اوہ جس تھیں اللہ مالک بچہ پیدا کردا
تے مڑ اوسنوں پالے فضلوں دے سے جوش اندر دا

اوہ رنگ الفت پیار محبت تے اک کشش روحانی
جس تھیں ایہہ سب دنیا والا بندوبست ہے چھانی

جے اول وچ ایہہ جوہر نہ ہووے کوئی کم راس نہ آوے
بنی بنائی رہ جائے ساری لیکھا ہور ہو جاوے

کیوں جے اس تھیں پیار محبت اپنا رنگ وکھاندا
تاں ہی ایس عضو دے تائیں رِحم الایا جاندا

الرحمٰن الرحیم دو صفتاں خاص خدا دیاں آیاں
وچ قرآن جو ہر اک تھانویں اللہ پاک جتایاں

اس دا مطلب جو کجھ جگ وچ رب سچے فرمایا
جو ہویا جو ہونا اگوں تے جو کجھ دکھ لایا

رحمانی اتے رحیمی صفتوں ہے پرتو ایہہ سارا
دو جگ اندر انہاں دا ہی ہے سب کارا بادا

جے ایتھے رحمانی جلوہ اپنا رنگ وکھاندا
اوتھے اوہدی رحیمی والا رتبہ ہر نوں چھاندا

جیوں ایتھے رحمان الٰہی فیض ہر تھانویں جاری
اگیں اوتھے رحیم اوہ ہوسی تکسی دنیا ساری

رحمانی تھیں ہر اک اس تھیں دل دیاں سبھو پاوے
وقت رحیمی دا جد آوے تد بھی شان وکھاوے

میں قربان خداوند سچیا تیریاں بے پرواہیاں
کتنے تے رحمت برکت تیری موجاں پیاں وکھایاں

کتنے اوہا ہی حالت بھانویں ترلے کرے ہزاراں
وچ گناہاں گذرے اس دی لیویں پرت نہ ساراں

کتنے تیری برکات مبارک ایسی شان وکھاوے
پل وچ وگڑی تگڑی اس دی ستھری صاف ہو جاوے

جو منگے سو پاوے دسیں اپنی پیار رحمانی!
تے بکناں نوں شان رحیمی واہ تیری ارزانی

اِنَّ اللّٰہَ لَیْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِیْدِ (آل عمران ۱۹)
بے شک اللہ نہیں ہے ظلم کرنے والا اوپر بندیاں دے

رب دی ذات نہیں بندیاں اوتے ظلم کماون والی
لَہٗ مُغْفِرَۃٌ بخشش والی اس دی ہستی عالی

بیہقی ابن ماجہ تے حاکم مسلم اتے نسائی
ابوداؤد وغیرہ اندر خاص روایت آئی

اک دن حضرت عائشہ تائیں پیغمبر فرماوے
عائشہ اللہ نرمی والا ہر تھاں نرمی چاہوے

ہر گل وچ اوہ نرمی نوں ہی کرے پسند سدائیں
گویا قہر تے جبر ونیت بھاوے نہیں اوسائیں

ہک دہاڑے پیغمبر نے خطبے وچ فرمایا
سورت بقر دی تفسیر اندر ترمذی جویں لیایا

کتاب الصدقات مسلم وچ بھی ایہو روایت آوے
اصحاباں وچ ہک دہاڑے خطبہ نبی سناوے

فرماوے اے مومن جہڑے تسیں قرآن پڑھیندے
وتر نماز ہمیشہ پڑھیو سبق اسے فادیندے

اللہ اک تے وتر بھی انجیں جو ایہ کرے ادائی
اوہا پیارا اللہ تائیں پاوے اجر ودہائی

بھی فرمایا پاک اوہ اللہ پاکی نوں اوہ چاہے
ایہو رحمت شفقت اوس دی دور کرے سبھ پھاہے

ایپر رب دی رحمت شفقت اوہا لوکی پاون
جہڑے لوکی دو جیاں اوتے نظر کرم فرماون

حضرت کہیا جہڑے لوکی نیک سلوک کریندے
اس دے بدلے اوہ بھی انجیں چنگے بدلے لیندے

کرو مہربانی تم اہل زمیں پر!
خدا مہربان ہو گا عرش بریں پر

دھرتی دے وسنیکاں اوتے شفقت تسیں کماؤ
تے اسماناں والے کولوں تسیں بھی انجیں پاؤ

رشتہ داراں سکیاں ساکاں ہور قرابت داراں
بھو رحم تے شفقت پاروں رہندے نال پیاراں

رحم رحمان کتھیں حاصل ہوندے تاں ہی رب فرمائے
جویں بخاری دے وچ آیا راوی ذکر لیاوے

سن اے رحم جو تینوں توڑے میں اوہ توڑ ونجانواں
تے جو تینوں نال ملاوے میں اوہ آپ ملانواں

ترمذی اندر ذکر لیایا رب سچا فرماندا
میں اللہ تے میں رحمان ہاں الفت نال الاندا

رحم نوں میں ہی پیدا کیتا لفظ لیا رحمانوں
جس نے اوسنوں نال ملایا اوہا پیارا اسانوں

تے جس قطع کیتا ایہ دل توں میں اوہ قطع کچیواں ۔ گویا اپنے رحم کرم تھیں اوس دا نام مٹیواں
پھر فرمایا انساناں تے جو نہیں رحم کریندا ۔ اللہ رحم نہیں کردا اوس تے بلکہ دور ہٹیندا !
وچہ بخاری ایہو روایت فیر دہرائی جاوے ۔ جو خود رحم نہیں کردا اس تے رحم نہ کیتا جاوے
حضرت کیا رحم دے رب نے سوہنے فرمائے ۔ نڑنویں اپنے کول تے اک نوں دنیا وچہ ورتائے
اوسے دا ایہہ اثر ہے لوکی آپس دے وچہ سارے ۔ پیار محبت الفت کردیاں اپنے وقت گذارے
ایتھوں تیک ہوئی حد اس دی گھوڑی اپنے پاؤں ۔ بچے اوتوں چاندی مت ایہ پاوے دکھ کداہوں
بخل کنجوسی صفت نہیں رب دی ناں ایہ اسنوں بھاوے ۔ تاں ہی حضرت بندیاں تائیں واضح کر فرماوے
اپنی تھیلی دا منہ کھولو کرو نہ بند اوسائیں ۔ نہیں تاں بند کریسی ہوسن اس دیاں ہونگا ہیں
مسلم کتاب البر وچہ آیا پیغمبرؐ فرماندا ۔ جو کوئی عیب کسے دا تک کے اس تے پردہ پاندا
روز قیامت اللہ اس دے سارے عیب چھپاوے ۔ گویا ایہ بھی عمل عبادت ضائع مول نہ جاوے

یَا عِبَادِیْ اِنِّیْ حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلٰی نَفْسِیْ وَ جَعَلْتُهٗ بَیْنَكُمْ

اے بندیو میریو بے شک میں حرام کیتاے ظلم نوں اوپر اپنے نفس دے تے کیتا ایں اوسنوں

مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالَمُوْا (صحیح مسلم کتاب البر والصلہ و مسند ابن حنبل)

درمیان تساندے حرام پس ناں تسیں ظلم کرو اک دوجے تے[ف]

حضرت کیا رب فرماوے واضح طور الاوے ۔ ظلم حرام کیتا ایں خود تے ایہ نہ مینوں بھاوے
انجیں میں حرام کیتاے ظلم میان تساندے ۔ آپس وچہ نہ ظلم کمانا اسیں نہ ایہ گل چاہندے
قرآن مجید نے سب بسم اللہ صدہا بار دوہرائی ۔ پر ترونجہ بار رحمان نوں اوس نے یاد کیتا ئی

کَتَبَ عَلٰی نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ (سورۂ انعام)

اللہ تعالے نے فرض کیتا اپنی ذات تے رحمت نوں۔

نہیں پابندی رب دی طرفوں بندیاں اوتے کوئی ۔ مڑ بھی اپنی رحمت تھیں اوس پئی کیتی دل جوئی
اس تھیں اپنے تے کجھ اوس نے ذمہ چایا ہویا ۔ بندیاں اوتے نظر عنایت حکم سنایا ہویا
گنہ گاراں بدکاراں نوں اوہ بھانویں دے سزائیں ۔ سیاہ کاراں گستاخاں اوتے آون قہر وبائیں

ہر شے اوتے ہے ایہ غالب قاہر جابر بھارا
پورے بدلے لیون والا سب اوتے ورتارا

ف صحیح مسلم کتاب البر والصلہ و مسند ابن حنبل جلد ۵ صفحہ ۱۶۰ مصر و ادب المفرد امام بخاری باب الظلم صفحہ ۹۵ مصر۔ بحوالہ سیرت النبی جلد ۴ صفحہ ۵۲۳

پھر بھی ہے غفار تے نالے ہے غفور اوہ نالے   تے رحمان رحیم غفور تے خاص رؤف ہر حالے
مڑ بھی رحمت کرنے والا ذمہ اوس نے چایا   گویا فرض ایہ اپنے اوتے واضح کر فرمایا
خاص وحی ہتھ حکم ایہو ایہ پیغمبر نوں آدے   گنہ گاراں بندیاں دے کارن خاص سلام لیائے
دیوے تہاں تسلی پوری لاوے بات ٹکانے   رحمت دا در ہر دم کھلا کرو نہ مول چھورانے

اِذَا جَآءَكَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِنَا فَقُلْ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ

اے نبی جس وقت آون تیرے کول اوہ لوک جہڑے من دے لے آیتاں ساڈیاں پس کہہ سلامتی ہووے اوپر تساں دے

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ اَنَّهٗ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ

فرض کیتا ہے رب تساڈے نے اوپر ذات اپنی دے رحمت نوں بے شک بات ایہ ہے جو شخص عمل کرے تساں تھیں

سُوْٓءًۢا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْۢ بَعْدِهٖ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهٗ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

برائی دا جہالت تھیں فیر توبہ کیتی بعد اس دے تے اصلاح کیتی بے شک اوہ اللہ بخشنے والا تے رحم کرنیوالا ہے ؛

وچہ سورت انعام رکوع چھیویں رب فرماوے   پیغمبر نوں واضح کر کے حکم سنایا جاوے
تیرے کول جد آون لوکی مومن منن والے   ساڈیاں آیتاں پاروں جنہاں پائے نور اُجالے
آکھو سلامتی ہووے تساں نے رب سچا فرماندا   رحمت فرض کرے اپنے تے ٹھیک یقین دلاندا
یعنی اللہ اپنے ذمے ایہ گل لائی ہوئی   بندیاں اوتے فضل کریساں فکر نہ رکھن کوئی
ایسے لوک جنہاں دے کولوں کجھ ہوئی برائی   بے سمجھی ناواقفی پاروں ٹھوکر کدھروں آئی
بعد اوس دے پشیمانی پاروں استغفار الاوے   تائب ہو کے وچہ در گاہے ایہہ اقرار سناوے
یارب میں بھلا ہویا غلطی وڈی ہوئی !   مڑ اوہ اگوں ہوش سنبھالے کر دیوے دل جوئی
اللہ مالک بخشن والا اپنی رحمت پاروں   تاں ہی پیا رحیم الاوے اپنے ایس وہاروں

وَرَحْمَتِيْ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ (اعراف ۱۹)

تے رحمت میری نے گھیر لیا ہے ہر شے نوں ؛

انجیں سورہ اعراف وچالے وچہ رکوع انیویں   کھلے طور اعلان ربانا سن لے جاں تک جیویں
رحمت میری نے ہر شے تے گھیرا پایا ہویا   گویا سب تکلیف عذاباں ہیٹھ دبایا ہویا
میں قربان رحیم الٰہی رحم کماون والا   اپنی عاجز خلقت اوتے جس دا کرم دوبالا
بے شک جس دل حب نبی دی تے توحید پیاری   اس دے اوتے رحمت رب دی پاوے برخورداری
تے بسم اللہ اسم الٰہی جس نے پیا پکایا   اس دے اوتے رب تبارک خاص کرم فرمایا

رب نوں بہت پیاری ایہو جو کئی وار دھرائی — تاں ہی پڑھنے والے اوتے عیب نہ رہندا کائی

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ كُلُّ اَمْرٍ ذِيْ بَالٍ لَمْ يُبْدَءْ
فرمایا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے ہر اک اچھا کم جو نہ شروع ہووے

بِبِسْمِ اللّٰهِ فَهُوَ اَبْتَرُ - (رواہ)
نال بسم اللہ دے نہیں اوہ سارا بے برکت ہے

حضرت کہیا جو کم چنگا شروع کرے جے کوئی — جے بسم اللہ اوس دے اندر نہیں مڑ کجھ دل جوئی
ہر چنگا کم کرے جو کوئی پیغمبرؐ فرماوے — پڑھ بسم اللہ شروع کچیوے ٹھیک سبھی ہو جاوے
بے بسم اللہ کھاون پیون لطف سواد نہ کائی — بلکہ اوہ شیطانی حصہ تے ساری رسوائی!
سن گل مومن دنیاں وچہ جو تیری کار روائی — اوہ سبھ پیٹ دی پوجا کارن پاندا پھریں دوہائی
غرض تیری جے آندراں میریاں کجھ سدھیاں ہو جاون — کراں عبادت رب سچے دی بدلے نیک ہتھ آون
تے جے تیری محنت بھیڑیوں رزق کجھ ہتھ آیوئی — کھاہ او سنوں بسم اللہ پڑھ کے پانویں لطف ہولائی
بک حلال تے طیب دوجا پڑھ بسم اللہ کھانویں — ہووی ہضم خدا دے فضلوں پیا مراداں پانویں
انجیں وضو کریں جداہیں یا مسجد ول جاناں — یا کوئی چنگی کارگذاری منہ ایہہ ورد الاناں
ناں پیو پچھے دنیا اندر نعمت رب دی بھاری — بیوی نیکو کار ہتھ آوے توڑ نبھاوے یاری
اس دے نال بھی صحبت جس دم مومن کرے جیکوئی — پڑھ بسم اللہ شروع کرے اوہ پھیل جاوے خوشبوئی
اس دی اتنی برکت ہووے نیک اولاد ہتھ آوے — ظاہر باطن روشن تھیوے فکر تمام ہٹاوے
بے بسم اللہ جنہاں لوکاں ایسے عمل کمائے — انہاں دی اولاد انجیں ہی صفت تھنے پائے
اسے طور ذبح دے ویلے پڑھے جو بسمل ناہیں — اوہ ذبیحہ روا نہ کھانا کہندا اللہ سائیں

وَلَا تَاْكُلُوْا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ (انعام)
تے نہ تسیں (مسلمانو) کھاؤ اس تھیں جو نہیں ذکر کیتا گیا نام اللہ دا اوپر اوس دے

جس دے اوتے نام اللہ دا یاد نہ کیتا جاوے — اوہ نہ کھاؤ ہتھ لگاؤ روا نہ ہو لے آوے
بسم اللہ بن اس دے اندر برکت مول نہ کائی — بے برکت شے کھان نہ جائز اس شے وچہ رسوائی
جدوں خداوند پاک نبی نے پاک کلام اتاری — سب تھیں پہلے ایہو تحفہ بھیجے اللہ باری

گویا ہر شے تھیں ایہ افضل جنہاں دلوں پکائی
انہاں رب دی رحمت والا حصہ سب لیائی

ایہ بسم اللہ عمل اچھا ہیں ازمایا ہویا ۔ ہر مشکل آسان ہوجاوے تنگی رہے نہ گویا
حاکم افسر کتنا ظالم نہے پیا دھرکارے ۔ پڑھ دے جائیے جے بسم اللہ اسدے ونجہ دربارے
غصہ نرم ہوجاوے اوس دا کینہ رہے نہ کائی ۔ نال محبت پیش آوے اوہ دور ہووے رسوائی
ہور درندہ کُتا بلا جے نہ پچھا چھوڑے ۔ پڑھ بسم اللہ پھوکو اوس نوں نسے وہ اس تھیں مکھ موڑے

بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِیْ لَا یَضُرُّ مَعَ اسْمِهٖ شَیْءٌ فِی الْاَرْضِ
نال نام اللہ دے اوہ ذات جو نہیں دُکھ دیندی نال نام اس دے کوئی شے وچہ زمین دے
وَلَا فِی السَّمَآءِ وَهُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ۝
تے نہ وچہ اسماناں دے تے اوہ اللہ سننے والا تے جاننے والا ہے

بسم اللہ دا عمل اچھا جس ایہہ ورد پکایا ۔ ہر شے نرم ہوئی اوس کارن فضل خدا فرمایا
زمیں اتے اسماناں دے وچہ جو شے بھی دکھ دیندی ۔ اوہ اوسنوں دُکھ دے نہیں سکدی ویکھدیاں ٹھج جاندی
ہر شے دی تکلیفوں ہووے اوہ آزاد پیارا ۔ کیوں جے اوس دا رب رکھوالا کون دیوے دُکھ یارا

جیں رب رکھے کون اوس چکھے کسنوں تاب ایہائی
پھر اوہ ورد کرے بسم اللہ عزت ملے سوائی

جنہاں لوکاں ہر کم اندر ایہو ورد پکایا ۔ انہاں اوتے مولا سچے اپنا کرم کمایا
دنیاں دے وچہ ہار نہ کوئی نالے عزت پیندی ۔ تے اگے بھی اوہا ہوسن خاصے مرد حضوری!
اُنی حرف آئے بسم اللہ اُنی ملک ربانے ۔ دوزخ دے دروازے اوتے بیٹھے تنہو تانے
جس بسم اللہ نال محبت ہووے دِلوں پکائی ۔ ہر ویلے ہر کم دے اندر ایہو حب سوائی
انہاں فرشتیاں کولوں اللہ فضلوں آپ بچاوے ۔ گویا انہاں علم نہ ہووے ایہ جنت وچہ جاوے
اے مومن دھر دِل دے اندر دلوں نہ مول بھلاویں ۔ پڑھ وارہ بسم اللہ ہر دم ایہو پیا پکاویں!
ان شاء اللہ ہر تکلیفوں دیسی آپ رہائی ۔ ہر شے دی ارزانی ہوسی فکر نہ رہسی کائی
دنیا وچہ ایہ عمل اچھا جس نے کر دکھلایا! ۔ اوسے اوتے مولا سچے رحمت دا مینہ پایا
جویں درود شریفوں ہوون مشکل حل ہزاراں ۔ انجیں ہی بسم اللہ پڑھیاں وسن رحمت باراں
میں قربان خداوندساں تے کیا کیا کرم کماوے ۔ ہک بسم اللہ پڑھیاں ہر دکھ جاندا نظر نہ آوے
شکر الحمد للہ ہر دم بولاں پیا زبانوں! ۔ جس نے ایسے تحفے دے کے پیا نوازیا سانوں
بس ہن اگوں سورت والضحیٰ دی ہن تفسیر سناواں ۔ ہت مولا دی نظر ہو جاوے دلی مراداں پاواں

وَالضُّحٰی ۝ وَالَّیۡلِ اِذَا سَجٰی ۝

قسم ہے دن روشن دی تے رات دی جس ویلے اوہ اندھیرا چھا دیندی ہے۔

عالی ذات پاکیزہ رب دی پاک کلام سناوے
سوہنی ستھری موقعے اوتے ٹھیک ٹکانے لاوے

اقراء بچھوں سورت والضحٰے جس دم وحی لیایا
اس وچہ رب نے قسم اٹھا کے خاص یقین دلایا

کہیا قسم ہے دن دی جس دم اونچا چڑھ کے آوے
ہووے نور اجالا جگ وچہ ہر شے نظری آوے

بیشک دن نے روشنی اوس دی رحمت نور آہی
سبھ خطرات گئے جس پاروں ختم ہوئی گمراہی

اوس دی مولا قسم اٹھاوے واؤ قسمیہ لیاوے
آکھے قسم اوس دن دی جہڑا چڑھ روشن ہو جاوے

دوجی قسم والیل سجٰی جد ہووے رات اندھیری
چارے کوٹ سیاہ ہو جاون بھلے ویکھ دلیری

اس تھانوں رب دوہاں وقتاں دیاں قسماں پیا اٹھاندا
انجیں ہور بتیری تھانویں ذکر قرآن لیاندا

بہتی تھانویں اللہ مالک قسماں پیاں اٹھائیاں
جس دی بابت ان پڑھ لوکاں گلاں بہت بنائیاں

اوس دی بابت ایتھے میں نوں ہے ایہ امر ضروری
کیوں رب سچا قسم اٹھاندا کی اوسنوں مجبوری

مرضی رب دی اکثر لوک ناواقف علم قرآنوں
تے ناں ہی کجھ سمجھ انہاں نوں عربی صاف زبانوں

ہڑکھی پئے قرآن اوتے اوہ انجیں حرف ہر بینے
گویا حماقت تے جہالت اپنی پیش کریندے

علم قرآنوں پورا ہووے عربی خاصی جانے
عقلوں فکروں سوچوں سمجھوں لاوے بات ٹکانے

حرف رکھے اعتراض کہے مڑ تاں ہووے گل کائی
اتھ ہووے مڑ کہے اوہدے دامنے سب لوکائی

تے جے علم نہ ہووے کائی مڑ ایہ سخن الاوے
اوہ سمجھو مڑ جاہل مطلق شور نکما پاوے

مومن دی تے شان ایہو ہی سنے جاں آیت کوئی
اوسے ویلے رئیس نواسے چھوڑ دیوے بدگوئی

ایہو ایمان اسلام ایہو ہی تے توحید ایہو ہی
ایہو راہ خلاصی والا جدن قبول کیتو ئی

قسماں جو قرآن وچالے رب سچے فرمایاں
سن ہیں تینوں دساں کیوں ایہ بہتی تھانویں آیاں

مطالب و مقاصد قسم ایزدی بکلام پاک او

گرچہ میدانم قسم خوردن بجانت خوب نیست
لیک جز نامم تو یادم نیست سوگند دگر

ہیں قربان خداوند سچا سوہنے سخن سناندا
مومناں تابعداراں اوتے نظر کرم فرماندا

وچہ قرآن جو قسم اٹھاوے اوہ ہک قسم گواہی
یا دلیل اوہ دعوے سندی دیوے ذات الٰہی

قاعدے دی گل جو کوئی بندہ دعوے کرے کداہیں
جد تک پیش گواہ نہ آنے ثابت ہوندا ناہیں

یا معقول دلیل لیاوے محفل وچہ سناوے
تے جے ایہہ بھی نہیں تاں اوہ مرادوں قسم اٹھاوے

اکثر دعوے نال دلیلاں ثابت آپ ہوجاون
تھوڑا جیہا گویڑ لاکے بیدیاں سارا راز بتاون

تے جے ایتھوں بھی اوہ دعوے ثابت ٹھیک نہ ہووے
تدوں گواہ آوے سر اوتے نقشا اوس دا ڈھووے

تے جے ایہہ بھی موقعے سندا راز نہ کجھ بتاوے
تاں وچہ محفل اوس دے کولوں قسم کرائی جاوے

ایسے طور خداوند باری پاک کلام وچالے
ذکر سناوے راز بتاوے قدرت کامل والے

کوئی بشارت یا خوشخبری یا کوئی پیشنگوئی!
یا کوئی خبر ڈراون والی یا جس تھیں دل جوئی

پہلاں ثابت کرے خداوند اوسنوں نال دلیلاں
کھبھ جاوے وچہ دل دے ہووے فوراً اثر اصیلاں

ادبوں سیس نواون اگوں سخن نہ غیر الاون
ایہو راز حقیقت والا پاون والے پاون

یاد رکھو جس شے دی مولا آپوں قسم اٹھاوے
اوس وچہ خاص دلیل پچھانو جیوں نکما اگے آوے

قسم نہیں دیباچہ گویا اگلی گل دا ڈھانچہ
کھولے راز حقیقت والا ایسا رکھے سانچہ

جو لوکی ایماناں کامل تے دل دے نورانی
اک اشارے تھیں اوہ سمجھن سب اسرار عرفانی

قسماں دی کی لوڑ خدا نوں جو کجھ اوہ فرماندا
باہجہ دلیلوں قالوں قیلوں سبھو سچ الاندا!

اس دے اوتے نکتہ چینی یا کوئی سخن سناناں
ایہہ کمزوری دل اپنے دی شان ایمان گھٹانا

جنہاں سمجھ لیا ایہہ قصہ پالیا اوسنوں سارا
جھک گئے اوہ فوراً اہلوں پا گئے منصب بھارا

قسم خدا دی سرخی وڈی اگلا ذکر بتاوے!
یا اوہ سارا ذکر سناوے جو اتھا گوں آوے

جن تارے تے سورج نالے رات دہاڑ اجالا
زمیاں تے اسمان وغیرہ سبھناں دا ایہہ حالا

سبھناں دی رب قسم اٹھاندا سبھ دی شان بتاندا
گویا اپنی قدرت والا منظر پیا وکھاندا!

جیوں اوہ کامل اپنی تھاں نویں انجیں ذات الٰہی
باہجہ مثالوں باہجہ شریکوں اوس دی بے پرواہی

انجیں جو انکار لیاوے ایہو رنگ وکھاوے
انجیں ہی واقفے والیوں پردہ غیب اٹھاوے

پاک نبی دی ذات مبارک نور اتے روشنائی
جھہڑے لوکی سنگی اوس دے سو مقبول خدائی

انہاں نوں واقفے دا درجہ بخش ہویا سرکاروں
اوہا دجگ چمکن نوروں دائم فضل غفاروں

تے جو لوک مخالف ہوئے اوہ والیل سیاہی
سینے تے دل سیاہ انہاں دے پھردے وچہ گمراہی

تاں ہی رب ایہہ قسماں چائے حل سوال کچیوے
مومن منکر والا اس تھیں مطلب پیا دسیوے

وَالضُّحٰی ۝ وَالَّیْلِ اِذَا سَجٰی ۝ مَا وَدَّعَکَ رَبُّکَ وَمَا قَلٰی ۝

قسم ہے دن چڑھنے دی تے قسم ہے رات دی جس وقت چھا جاندی اے اندھیرا نہیں چھڈیا تینوں رب تیرے نے تے نہ بیزار ہویا اے اوہ

قسم کھائے رب دن چڑھنے دی دھپ جس دم چڑھ آوے
رات تے دن گواہ ٹھہرا کے رب سچا فرماندا ا
نہیں چھڈیا رب تینوں ناں ہی ہویا بیزار اوہ مولے
ایہ راز اوس دی حکمت والے تے اوہا ہی جانے
کس نوں طاقت اوس دے اگے آن کوئی دم مارے
پاک قرآن کتاب اوسے دی اول آخر تائیں

نالے رات دی قسم اٹھاوے جدن اندھیر ہو جاوے
پاک نبی دے دکھے دل تے حب دی مرہم لاندا
ناں اوہ سمجھے دشمن تینوں ناں انج اوس تھوے
اوہا کٹھن منازل والے لاوے آپ ٹکانے
کس دی تاب جو اوس دے کیتے اپنے دلوں وسارے
حرف حرف تے لفظ لفظ تے غور جے کرے کدائیں

در رہِ ادراک او ہر عقل را عجز انتہا

موٹی موٹی سمجھ مطابق ہر کوئی سمجھے جانے!
اوس ویلے ایمان سلامت جس تے کرم ہو جاوے
ایہ گل بڑی اوکھیری اڑیا دِلوں دماغوں اوتے

پر جد ہووے مقام حقیقت رہندے اڑے سیانے
لے جاوے سو نہیں تاں دوجا اجیں جال وچھاوے
کیا اسیں کیا وہم اساں دے نال کجوڑے جتے

دریں ورطہ کشتی فرو شد ہزار
کہ پیدا نہ شد تختہ بر کنار

سے تختے اس گھمن گھیرے جس دم آ کے پھاٹے
ایہو حالت ایتھے جس دم کر دا کوئی وچاراں
ایہ اک بڑا سمندر ڈونگھا ڈب گئے لکھاں تارو
غور تفکر وہم تخیل ایتھے کم نہ آون!
ایتھے لوڑ ایمان سلامت حب نبی سر دردی

فیر نہ مکلے بنے لگے انجیں گئے گنوائے
رہ جاندا کجھ ہتھ نہ آندا بھل وہندیاں گفتاراں
ہاں جس اوہلوں رمز نوایا اوہا بن گیا تارو
نہ کمزور ضعیف روایتاں مسئلہ صاف وکھاون
ہو جاون حل مسئلے سارے ہر شے تھیوے دردی

اے باز کن درِ معانی
ہر چہ از تو گماں برم بجز نبی
شاہ رسل و شفیع مرسل
سلطانِ ممالک رسالت

برما بکلید آسمانی
آں من بوم و تواناں برونی
خورشید یسین و نور اولی
طغرائے صحیفہ جلالت

نسر دو ہلوی مرد ہویا کوئی رب دا خاص پیارا
اس نے کجھ رباعیاں لکھیاں مطلب کھولیا سارا

سب اسلام تصوف والا فلسفہ اوس دھرایا
تے مسئلہ توحید مبارک واضح کھول سنایا

مولا اگے کرے دعائیں عجزوں عرض سناوے
واحدانیت والا عقدہ حل متاں ہو جاوے

کھلا اوہ در کھول جدھے وچہ بند اسرار عرفانی
میرے کارن لے کے اوہا کنجی خاص آسمانی

کیوں جے اپنے دل وچہ میں پیا جو بھی خیال پکایا
انجہ ہوسیں یا انجدی ہوسیں اوہ میں ہی بر آیا

تینوں ڈٹھا تے توں اوتے میں تھکیں بہت او تیرے
ڈاڈھی مشکل ہو گئی مینوں رونواں بیٹھ پریرے

ساڈے وہم خیالوں تیری ذات مبارک عالی
مشکل پہنچ اتھائیں ربا انجیں وہمیں جا لی!

ایہ کتھاں نہیں دم مارن والی تاں انجہ کجھ ہتھ آوے
ہاں جے ادبوں سیس نوائیے تاں کجھ گل بن جاوے

بتے لوکی انہیں خیالیں رہ گئے ادھواٹے
اپنی ہستی مول نہ ویکھی وددھ کے پا لئے گھاٹے

ذات ربے دی فکر نہ کیجے فکرے تھکیں ہر یائی
اوہ ربا ہے کولوں رد کریندا بے پرواہ الٰہی

اشرف نے تے اکو لیکھا دل وچہ لایا ہویا
باہجہ دلیلوں قالوں قیلوں سبق پکایا ہویا

ہک اللہ بے مثل اکلا بے پرواہ کہاوے
ظاہر باطن ثانی اوس دا نظری مول نہ آوے

انجیں جو فرماوے اوہ بھی اسے طور پچھانو!
دل تھکیں من اقرار زبانوں عملی کر کے آنو

جے کر نہیں ایہ کرنا تاں مرد انجیں سوچ وچاراں
اپنی روحانیت اوتے سٹنیاں زحمت باراں

جنہاں دی روحانیت دی ایہ کجھ حالت ہوئی
حق باطل نوں کی اوہ جانن کویں ہووے دلجوئی

اک معمولی حاکم بھی کوئی جے کر یاوی مارے
سند دانش دی جانن اوسنوں صاحب دانش سارے

مولا پاک قرآن مبارک انجہ کلام سنائی
اک اک حرف اوتے پئی ہووے دنیا فدائی

اک اک حرف دیاں تشریحاں کر دیاں سال گذارے
اوہ اوتھے دا اوتھے تے ایہ رہ گئے حال نکارے

علت تے معلول دا مسئلہ کیہڑی کون الاوے
اس دا کوئی جواب نہ آوے پیا تمثیلاں لیاوے

پہلے لوکاں اس دے تے پئی پائی رد ثنائی
اپنے نیک پاکیزہ خیالوں گل پوری سمجھائی

مڑ بھی کمی نہ پوری ہوئی انجیں لعو لگایا
اوس دا مسئلہ اوہا جانے جس ایہہ لیکھا لایا

والضحیٰ دے جد سنے کر تے سورج دی رشنائی
ٹھنڈی سکھ سکھاوندی ہووے اس دی کارروائی

رات اندھیری ختم ہووے جد سورج باہر آوے
تے سوہنے چمکاریوں اپنے جگ تے چانن لاوے

اس ویلے نوں والضحیٰ آکھن عربی بولی والے
کیوں جے ایہو زندگی ہور کم دی وددر کشالے

کفاراں جد طعنہ دتا پیغمبر دے تائیں
چھوڑ گیا رب تیرا تینوں ہو گیاں ہور ادائیں

اس تھیں درد نبی دِل ہویا تے گھبراہٹ ہوئی
اسے جھورے غم وچہ حضرت جاں کجھ روز گذارے
اوہ ایہو پیغام ربانا جس وچہ خاص تسلی
کفاراں نوں کی گل معلم کی اِتھے راز نیارے
انہاں بھانے کھیڈ تماشہ تے اک کتھا زبانی
باہجہ رسول نہ جانے کوئی اوہا سمجھے بجھے!
پر بشریت والا درجہ جس دم جوش وکھاوے
اس دی لوڑ بھی آہی ضروری خاطر دنیا واری
کیوں جے دنیا داراں کارن ایہ سب بیڑا اچایا
اس پاروں وچہ انہاں رہ کے رنگ بشریت آیا
نبی اللہ دے ظاہر بھانویں ساڈے انگ ویہون
انجیں میل ملاپ انہاں دے انجیں ہی گفتاراں
پر جاں راز اندرونی سنئے بھیدا اندر دا پائیے
ساڈے وچہ تے نبیاں دے وچہ فرق ہزاراں کوہاں
انہاں دی تے ہر گل اوتے مولا دی نگرانی
حکموں بناں اوہ پیر نہ دھردے باہر قدم اٹھاندے
کسے نبیؐ نے امروں باہر سخن نہ مول الایا!
تن من دھن ہر دم ہر حالے اسے نال گذارے
ہر حالت وچہ اللہ اللہ اسے نال یرانا
کئی کئی روز نہ کھانا کھاہدا تے نہ پیتا پانی
اصحاباں بھی تک ایہ حالت ریس کیتی اک واری
اوس دم دیکھ نبی سرور نے الفت نال الایا
مینوں تے رب میرا ہر دم رزق خدا اک بھچاندا
فکمہ پیا مست انجیں ہووے طعن کرے ہر کوئی
وحی حضور پیغام لیاوے غم دا بوجھ اتارے
یاریاراں نوں دیون جیوں کوئی چیز عجائب گھلی
رب رسول دیاں کی باتاں کیویں ملن پیارے
ایہ نہ جانن ایہہ رنگ وکھراجس دے راز نہانی
اوہا سہالے کرے نتارے ظاہر باطن گجھے
اثر ہووے کجھ دل دے اوتے ایہ حالت ہو جاوے
اس بن ہور نہ چارہ کوئی ایہ بھی بات پیاری
ہو جاوے اصلاح انہاں دی نبیؐ تداں ہی آیا
اسے پاروں واللہ والا درجہ حضرت پایا
ساڈے وانگوں ٹردے پھردے انجیں کھاون پیون
انجیں ہی ہمدردی صورت نال پیاریاں یاراں
پتہ لگے اوس ویلے سارا اد بول سلیس نوائیے
اوہ نوری اسیں خاکی گندے میل نہ مولے دوہاں
بناں اجازت سخن الانا روا نہ انہاں ::بھائی
نہ کوئی ایسی حرکت کردے نال اصلوں گل چائندے
فیر محمدؐ سرور عالم جیندا عالی پایا
جاں بولے تاں ایہو بولے رب دا اسم پکارے
دکھ سکھ رج بھکھ ایہو دائم ایہو ذوق یگانا
چہرہ مڑ بھی تازہ ہر دم فرق نہ مولے آئی
ایہ پر نبھنی مشکل ہو گئی بنی مصیبت بھاری
ایہ کم میرا ایس بن دوجے دا نہیں کجھ بھی پایا
غیبوں اوہا طاقت دیکے اوہا رنگ وکھاندا

اسے پاروں نبیؐ ربانے سب تے درجہ پاون
اسے تھیں ہر دکھ تکلیفوں خوشئیں وقت وہاون

ظاہر خال جو اسیں تکیندے ایہ سب ظاہر داری
ایہ اکھیاں نے اتنے کارن آنی ہی روشنائی
جتنا فکر تخیل ساندا اتنیاں سوچ وچاراں
ایہو خیال دماغ اساڈے تاں ہی ٹھوہکر کھاندے
شرک توحید دا فرق نہ کوئی ناں اتوں دل لایا
جدوں نبی نوں طعنہ دتا دل بل قوم کفاراں!
سن کہ پاک نبی دے دل تے بشری اثر ہو جاندا
اوس ویلے بشریت آوے رنگ حضوروں!
بشریت دے قہر انہیریوں جدوں انہیرا چھایا
والضحیٰ دی مڑ قسم اٹھائے اوس دم ذات گرامی
سینہ چاک نبی دا ہووے لیل سجی چمک جاوے
قہر انہیرے بشریت دے ہوش بھلائی ہوئی
رب کہے میں قسم ضحیٰ دی جاں ہووے روشنائی
یعنی سورج دین محمدی انہاں دسیا جاندا
دسیا جاوے جیوں دنیا تے کفر انہیر سیاہی
جنہاں کفر جہالت اندر اپنی عمر گذاری
انہاں کارن ایہ روشنائی لگی رنگ دکھاون
کتنا کوئی عاقل ہووے دانش مند سیانا
بناں اجالے عقل فکر دی ہووے ختم رسائی
جد تک نور ربانا ناہیں دیندا ساتھ اوسائیں
ایہو رب دی رحمت وڈی نالے بخشش بھاری
جے روحانی نوروں کوئی خالی ہووے نمانا
عقل دا خانہ کم نہ آوس جھلا کملا ہووے
رحمت دی روشنائی جس دم اپنا نور وکھاوے
اپنی دانش سوچ اکھائیں اپنے جوہر دکھاندی

ظاہر والیاں اکھیاں کارن ہوئی کار گذاری
آتی ہی ایہ ویکھن اس تھیں ہور نہیں گل کائی
اتنیاں اس تے گلاں ہوون ایسیاں ہی سبھ کاراں
عیب ثواب نیکی برائی اکو سمجھی جاندے
ہر دم اپنی بشریت وچ اپنا وقت وہایا
رب تیرے چھڈ دتا تینوں نالے تیریاں یاداں
اکھیں سب تخیل بشری اپنا جوہر وکھاندا!
وحدت دی روشنائی اپنی چمک وکھاندی نوروں
چمکی وحدت دی روشنائی چین دلے نوں آیا
گویا درجہ والضحیٰ دے کے کھولے راز تمامی
تے والضحیٰ دی چمک نورانی چانن اپنا لاوے
اوس تے نور روحانی پاروں ہو جاندی دلجوئی
سورج تھوڑا ظاہر ہووے جیوں چڑھ باہر آیا تی
جو سجی تھیں اگے ہوئے نظری کجھ نہیں آوندا
چڑھدا آوے سورج نبوی شامل فضل الٰہی
حق باطل دی سمجھ نہ آئی مت توحیدوں ماری
اپنے نور اجالے پاروں آئی بنے لاون!
ہووے چھائی رات انہیری رستے اوجھڑ دہانا
رہ جانے وچ اوسے حالت راز نہ پاوے کائی
تد تک سر گمردانی پاروں ہوش نہ اوس کدائیں
اسے پاروں حاصل ہووے دو جگ دی سرداری
نسے مارے سر پیر پیا اوہ مڑ بھی حال نتانا
بیلی یار تے سجن دوست ہر کوئی تک تک رووے
رہیا کھہیا بھی ٹھیک ہو جاوے ہر گل سر سے ہو جاوے
جتھے رب دی رحمت والی روشنائی ہو جاندی

ایہ روشنائی دین محمدی تن من روشن نوری
تلے ایہ بھی ظاہر ہووے آگیائے اوہ ویلا
مدتاں دے جو اللہ ولوں وچھڑے ہوئے بیچارے
کفر جہالت تہ اندھیرا ختم کیتا رب باری
قسم اس دی ایہ ویلا سوہنا جس تائیں ہتھ آوے
جنہاں اس تھیں روشن کیتا اپنا تن من سیناں
ایہ روشنائی عجب قسم دی نہ اس وچ اوہ گرمی
سوہنا ویلا باد صبا دی جھل جھل ٹھنڈاں پاندی
جھڑے لوک اس ویلے کوئی سیر توحید کرنیدے
رب دی رحمت دا ایہ ویلا جس نے قدر پچھاتی
نبی محمد صلعم نال خدا دے دل تھیں لائی ہوئی!
اسے تھیں واضحے دا درجہ عطا ہویا سرکاروں
اسے الفت تابعداریوں ہوگئی سبھ روشنائی
دل دماغ بھی روشن سبھو عقل فکر دانائی
ہر گلوں کرداروں تاں ہر باتوں گفتاروں
گمراہی انکاری دی جد رات اندھیری چھاوے
دشمن دا چونہہ پاسوں خطرہ تے غفلت دا بھارا
ایسی حالت زندگی بھی اک جاپے بوجھ نکماں
گویا اک وبال سرے تے اس دا قہر سیاہی
رات بھانویں بابرکت جس دی رب تعریف سناوے

اسے دی رب قسم اٹھائے بات ہووے پی پوری
جس وچ وچھڑیاں مہجوراں دا ہوندائے پیا میلا
ساتھ انہاں نوں دیون ولے ہون لگے سبھ کارے
دین محمد دی روشنائی چمک پئی اک واری
اوہا دلی مراداں پاوے فکر تمام ہٹاوے
اوہا دو جگ روشن ہووے مٹ گیا کفر کمیناں
جس وچ تپش تے لانبو ہوون نظر نہ آوے نرمی
سڑیاں بلیاں دے تن اتے مرہم پرمی لاندی
اشرف اوہا ہی پئے جانن کی کی ذائقے لیندے
اوہا پاگیا رمز حقیقی اسے نے سب جاتی
ایہو شوق محبت ایہو سدا سمائی ہوئی
اسے دی پیا قسم اٹھاوے اللہ پاک پیاروں
تن من روشن سینہ روشن چہرہ نور صفائی
سبھناں اندر نوری شعلہ دسے شان اوہائی
اوہا نور تے اوہا شعلہ رنگ دسے چمکاروں
ہر کاری دی شے چھپ جاوے بھالیاں نظر نہ آوے
نیکی بدیوں فرق نہ دسے ہکو طور اطوارا
جیون دا کوئی لطف نہ رہ جائے پوے سیاپا لمّاں
رحم ہووے روشنائی دسے نہیں تاں اوہ گمراہی
پردہ ہر شے اوتے پاوے سارے پاپ چھپاوے

وَجَعَلْنَا اللَّیْلَ لِبَاسًا ۝ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

تے کیتا اساں رات نوں پردہ تے کیتا اساں دہاڑ نوں کاروباری زندگی

رب فرماوے رات تساں نوں پردہ اساں بنایا
اتے دن کاروباری زندگی خاص انعام دلایا

پردے وچ سے راز پوشیدا ہر ایہ مشکل کارا
اوکھا بہت نبھاون جانے جیں سر تے ایہ بھارا

پردے والا بھارا اوہا ہی بہر دے نال نبھاوے ۔ جس تھے اوتے اللہ ولوں نظر کرم ہو جاوے
اللہ والیاں دا ایہ کارا دوجیاں سار نہ کائی ۔ اوہ تاں انجیں رولا پاندے پھردے شور مچائی
پردہ پانا پردہ دینا تے پردے دا چاہناں ۔ وچہ اسلام عبادت وڈی تے زندگی دا باناں
پردے والیاں اوتے مولا وڈے پردے پائے ۔ اوسے پردیوں انہاں تائیں سبے جلوے وکھلائے
جہڑی شے پردے وچہ ہووے لکھاں رنگ وکھاندی ۔ عقل فکر دی حدوں باہر اوہ آکھے ہو جاندی
اسے وانگوں رات خدا نے پردہ اک بنائی ۔ تاں جے حق باطل دا اس تھیں فرق دسے کجھ کائی
جتھے ایہ گمراہی والا اپنا رنگ وکھاوے ۔ اوتھے تابعداری دا بھی شعلہ نظری آوے
دکھ تکلیفاں جھاگے باہجوں نہیں بن دی گل کائی ۔ جنہاں جھاک لئے اوہا ہی صاحب شان صفائی
نبی محمدؐ دنیاں اوتے سبے تکلیفاں جھلیاں ۔ طعنے ماراں گلے الانبھے ہور ہزاراں اولیاں
ہر ازمائشوں پورے اوترے جو کوئی موقعہ آیا ۔ تاں والضحٰے دا شان خدا نے تہناں عطا فرمایا
ظاہر باطن نوری ہویا پاتے راز ہزاراں ۔ رب دی رحمت بخشش پاروں وسیاں رحمت باراں

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ (انشراح)

آیا نہیں اساں کھولیا دیا محمد صلی اللہ علیہ وسلم سینہ تیرا

حضرت انسؓ روایت کیتی مسلم وچہ لیایا ۔ حضرتؐ اجے چھوٹیرے آہے جاں ایہ درجہ پایا
مائی حلیمہ دی وچہ گودی پرورش آہے پاندے ۔ اوس دے بچیاں دے سنگ ہوکے باہر کھیڈن جاندے
اوس دم باہر ہک وادی وچہ ایہ درجہ ہتھ آوے ۔ سینہ چاک نبی دا کر کے راز عطا فرماوے
بشری تے انسانی خامی دور کیتی رب باری ۔ سر توحیدا خلاق الٰہی بخشش ہوئی بھاری !
نیر جدوں معراج خدا نے حضرت نوں دکھلایا ۔ اوس ویلے بھی ایہو نقشہ پیش نبی دے آیا
مقام حطیم اوتے جد آوے رب دا نبیؐ پیارا ۔ سینہ چاک ہو جاندا اوتھے کیا قدرت دا کارا
ایتھے بھی کسب راز الٰہی داخل کیتے جاندے ۔ تے بشری کمزوری والے کڈھے نقص ولاندے
ایہو ذکر قرآن وچہ لے لیاوے اللہ باری ۔ جیوں سورہ انعام وچالے اس دی گل کتھ ساری

فَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَّهْدِيَهٗ يَشْرَحْ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ ۚ وَ

پس اوہ شخص چاہندا ئے اللہ تعالےٰ ایہ جے ہدایت دے اوسنوں کھول دا ئے سینہ اوس دا واسطے اسلام دے

مَنْ يُّرِدْ اَنْ يُّضِلَّهٗ يَجْعَلْ صَدْرَهٗ ضَيِّقًا حَرَجًا (انعام - ۱۵)

تے اوہ شخص جو چاہندا ئے ایہ جو گمراہ کرے اوسنوں کر دا ئے سینے اوس دے نوں تنگ چھکیا ہویا

جس دے اوتے رب سچے دی نظر کرم ہو جاوے — اوسنوں مسلمان بناوے راہ اسلاموں پاوے
کھول دیندا ئے سینہ اوس دا بھر دیندا ئے نور دوں — کرے پسند اسلامی ہر گل جو گن دا اوہ دور دوں
بھانویں کہی اچنبی اوسنوں بات بتاوے کوئی — سیس نواوے تے من جاوے تے ہووے دلجوئی
اس رستے وچہ ہر اک اوکھی سوکھی نظری آوے — تن من دھن قربانی کرنا عذر نہ مول لیاوے!
ہر حالت وچہ اسے شوقوں اوس دی گذرے ساری — اسے دی رت خوشی اوہدے دل ایہو کار گذاری
کیوں جے صاحب دا ایہ منشا انجیں اوسنوں بھاوے — ازلوں ابدوں تاں ہی اوسنوں اوہ اس پاسے لاوے
سینہ صاف کرے پیا اوس دا غیر خیال نکالے — اپنا پیار محبت دے کے اپنے نال سنبھالے
میں قربان انہاں بھتیں جنہاں ایہ درجہ ہتھ آیا — جنہاں اوتے آپ خدا نے ایہ احسان کمایا
سینہ کھول اوہدے وچہ اپنا بھریا نور گرامی — اپنے نال لگا کے اوس دی سوری عمر تمامی
جے چاہے اوہ کسے بندے دی دنیا وچہ گمراہی — سینہ تنگ کرہ دیندا اوس دا بھر دا وچہ سیاہی
جس دے سینے دیو جیہ اس نے انجہ دی بھریا گوڑا! — واعظ دا کجھ اثر نہ اوتھے نہ حکمت دا دھوڑا
وانجیا گیا حضوروں عاجز واہ نہ چلے کائی — کوئی نصیحت پوہے نہ اوتھے جے ہووے بھلیائی
انجیں سورہ زمر وچہ آلے ایہو ذکر دھراوے — جیویں وچہ رکوع دوجے رحمت بھتیں فرماوے

أَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُوْرٍ مِّنْ رَّبِّهِ (زمر-۲)

پس جو شخص کھولیا اللہ نے سینہ اوس دا واسطے اسلام دے پس اوہ اوپر نور دے ہے رب اپنے بھتیں

جس بندے دا سینہ کھولے رب دی فت نیاری — مومن ہو جاوے اوہ بندہ پاوے برخورداری
اوہ سمجھو مڑ اوتے ہی طرفوں ذات الٰہی — سلور گئی سب زندگی اوس دی دور ہوئی گمراہی
اوسنوں ہر حالت وچہ اکو رب دی اوردی بھاوے — جاں چلے تاں اسے پاسے غیر خیال چوکاوے
ہر کم اندر اللہ والی چلے چال مدامی — اسے نال لگی ہوئی ازلوں ایہو حب تمامی

وَلٰكِنْ مَّنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ (نحل ۱۴)

تے ایپر اوہ شخص کھولیا واسطے کفر دے سینہ پس اوپر انہاں دے ہے غضب اللہ دی طرفوں۔

مر گئے سڑ گئے بخت انہاں دے تے قسمت دے ہارے — سینے کھلے کفر دے کارن اوہ بدبخت نکارے
جنہاں سینیاں دے وچہ بھریا کفر شرک برائی — انہاں اتے غضب خدا دا تے دو جگ رسوائی
یاد رکھو میلان طبیعت جس پاسے ہو جاوے — اوبھیں اوس دا ثمرہ پاوے انجیں وقت وہاوے
چھوڑ اطاعت کفر انکاری جنہاں نوں ہوئی پیاری — اوسنوں اوہا حاصل ہووے نال اسے دے یاری

حضرت موسےٰ نوں رب مولا سچا نبی بنایا ۔۔۔ اوس ویلے فرعون دی طرفے جاؤ حکم سُنایا

اِذْهَبْ اِلٰی فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰی (نازعات ع)

اے موسےٰ علیہ السلام جا طرف فرعون دی جے اوہ سرکش ہو گیا اے

مصر نواع فرعونی حاکم ظالم حکم چلاوے! ۔۔۔ تنگ رعیت ہر کوئی اس تھیں ڈر کے وقت لنگھاوے

جیوں بیزار رعیت اس تھیں انجیں ذات ربانی ۔۔۔ اوہ بھی انجیں منکر بھارا آکھلا کے زبانی

اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰی میں ہاں وڈا رب لتاندا ۔۔۔ دو ہیں جہانی راج حکومت تا دم رہے اساندا

اس کارن موسےٰ نوں اللہ تاں ایہ حکم سُناوے ۔۔۔ فرعونے ول جاؤ اوسنوں ایہ جا آکھیا جاوے

کرلے اپنی دلی صفائی پانویں ونجہ رہائی ۔۔۔ نہیں تاں اوتھے حال نہ کائی بہت ہوسی رسوائی

سن کر حکم ربانا موسےٰ ادبوں عرض سُناندا ۔۔۔ اپنی بشری کمزوری دا نقشہ کھول وکھاندا

وَيَضِيْقُ صَدْرِیْ وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِیْ (شعراء ع)

تے تنگی کردا ئے سینہ میرا تے نہیں بول سکدی کھلے طور زبان میری

جرأت نہیں کجھ میں وچہ اتنی تے سینہ تنگ میرا ۔۔۔ لکنت وچہ زبان میری دے سخن نہ کرے ودھیرا

اوہ شاہ وڈی رعایا والا کہماں بختاں والا ۔۔۔ اونجہ بھی رعب شاہانہ اوس دا سبھ تھیں درجہ بالا

کوئی دم مار نہیں سکدا اس دے اگے بار خدایا ۔۔۔ میں کی اتنی جرأت والا بولاں بول سوایا

تنگ سینہ نادار خزینہ اوس دا وڈا خزینہ ۔۔۔ کی جرأت میں سخن الانواں ناں اوہ طور قرینہ

جلیبہ میری تھتھیاندی ناہیں گل کر سکدا پوری ۔۔۔ کیویں حل ہووے ایہ مسئلہ جس دا حکم ضروری

بار خدایا بھار وڈیرا میں کمزور نتاناں! ۔۔۔ کوئی محوبی نہیں تابعہ کر لاں میں دربار شہاناں

پر ایہ امر ضروری آہا لازم تابعداری ۔۔۔ جاں تیکن تعمیل نہ ہووے نہیں کوئی گل کاری

اوس دم وچہ درگاہ ربانی ادبوں سیس نواون ۔۔۔ تے ایہ کلمے اسے حالوں رو کر آکھ سناون

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِیْ صَدْرِیْ ۝ وَيَسِّرْ لِیْ اَمْرِیْ ۝ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِیْ (طٰہٰ ع)

عرض کیتی اے رب میرے کھول واسطے میرے سینہ میرا تے سوکھا کر دے کم میرا تے کھول گنڈھ زبان میری دی

سینہ کھول خدایا میرا موسےٰ عرض سُناوے ۔۔۔ تے آسان ہووے کم میرا صاف زبان ہو جاوے

خلاصہ و مقصد آیات اَلَمْ نَشْرَحْ معہ دیگر

میں ایہ جو کجھ آیتاں اوتے کر تشریح لکھوایاں ۔۔۔ مومناں کارن انہاں اندر بے حد خوبیاں آیاں

شرح صدر دا مطلب ہووے سینہ نور صفائی　　اطمینان مکمل ہووے جھجک نہ رہ جائے کائی
ہر حالت وچہ نور ہدایت اوسنوں دِل تھیں بھاوے　　جاں کوئی عمل کماوے تاں ہی ایہو رنگ وکھاوے
نیکی نیکاں نال محبت چنگیاں نال یاراناں　　نفرت ہر بریائی پاروں اُتوں مول نہ جاناں
شرح صدر تھیں نبی اللہ نوں جاں درجہ ہتھ آیا　　اس تھیں جرأت اتے دلیری رب نے سبق سکھایا
تاں جے اس تھیں بھلیاں ہوئیاں لوکانوں سمجھاوے　　بھانویں کوئی کتنا وڈا جھجک نہ اس تھیں آوے
کتنا کوئی جابر حاکم وڈے جذبے والا　　کافر کوئی فرعون ہی ہووے ووہ اس تھیں منہ کالا
کتنیاں رعباں والا ہووے خلقت اس تھیں کنبے　　ہر دل اوتے رعب اوہدے دے قہر دل گھمن لنبے
نبی اللہ دا اس دے سامنے سچا سخن سناوے　　بَلِّغْ مَا اُنْزِلَ دا ذمہ پورے طور نبھاوے
باہجہ اللہ دے غیراں تائیں دل وچہ کجھ نہ آنے　　اکو ذات خداوند والی بہتر سر تے جانے
خوف کسے دا اوس دے دلوچہ ہووے مول نہ ماسہ　　برجستہ ہر اک دے منہ تے سخن کہرے اِکواسہ!
عزم ارادیوں ڈول نہ جاوے رب دا نبی ؐ پیارا　　جو چاہے سو کہرے اونہیں ہی رب دے نال سہارا

قُمْ فَاَنْذِرْ دا حکم ربانا جدوں نبی ؐ نوں آیا
سن کر بات نبی ؐ نے اگوں عذر نہ کوئی الایا

نہ کوئی خوف آیا دِل اندر نہ سینے وچہ دھڑکی　　نہ دشمن دے رعبوں ڈریا ناں غیراں دی جھڑکی
سن کر نال تسلی حضرت کیتی خاص تیاری　　کمر لئی بنھ اس کم اوتے نال رب دی یاری
حضرت موسےٰ نوں جد ایہو رب پیغام پونچایا　　جا ڈرا فرعونے تائیں آپ ڈر دل گھبرائیا
ہوش حواس نہ رہ گئے قائم ڈر فرعونی پاروں　　جیہڑا اگے ڈِٹھا سنیاں ورتیا ہویا وہاروں
اک فرعون تے اتنا اس دا خوف دلیوچہ دہانا　　سر تے رب دا سایہ مڑ بھی مشکل ہو گیا جانا
پاک نبی ؐ دی ہستی اکو ناں کوئی حامی دردی　　دنیا سب مخالف ہوئی پھری الدہیری گمردی
ووہ فرعونوں کینے دکھوں پھر دے شور مچائی　　پھر بھی حضرت مول نہ ڈولے نہ کوئی کمی دکھائی
جاں موسےٰ فرعون نوں آکے امر توحید سنایا　　جس تھیں سن کر اس دے دِل وچہ ڈاڈھا غصہ آیا
اسے وقت اوس کونسل اپنی وچہ دربار بلائی　　کیتا پیش مقدمہ ایہو ساری بات سنائی
کہندا ویکھو موسےٰ بلیوں جرأت کیڈ وکھاندا　　گھر میرے وچہ جمیاں پلیا تے انجہ سخن سناندا

قَالَ لِلْمَلَاِ حَوْلَهٗۤ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِیْمٌ ۙ یُّرِیْدُ اَنْ یُّخْرِجَكُمْ
کہیا فرعون نے اپنے اردگرد دیاں سرداراں نوں بے شک ایہ جادوگر بڑا علم والا ہے　　ایہ چاہندا اے ایہہ جے کڈھے تسانوں

مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهٖ فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ۝ قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ (شعراء ع ۳)

زمین تساڈی وچوں نال جادو اپنے دے پس دسو تسیں تساڈا کی مشورہ اے آکھیا سرداراں نے اجے کجھ مہلت دیہ موسٰی تے اسدے بھائی نوں

جاں موسے توحید سنیہا اوسنوں آن سُنایا
گرد نواحوں سبھو اوس نے آن جمع کروا یے
بھی کہندا ایہ جادو گر ہے دانا بڑا سیاناں
ایس علم تے فن وچہ اس دا جاپے کوئی نہ ثانی
جاپے ایہ اس علموں باہر دیوے کڈھ اسانئوں
سبھو دسو اس دی بابت کی کجھ کریئے چارا
بہتر ہے اسیں اج ہی اسنوں جانوں مار مکائیے
سن کر سبھناں کہیا اگوں نہیں گھبرانا کوئی
نالے اس دے بھائی تائیں بھی کجھ ڈھا جاوے
مڑ بھی موسے اس جرأت تھیں عاجز حال آوارا
گل اوتھے قانونی سبھو مشورے اتے صلاحیں
اوہ ڈاکو خونخوار تے ظالم پیشہ ایہو انہاں دا
پاک نبی نوں عرباں دی ایہ عادت معلم آہی
فوراً قوم دی اصلاح کارن حضرت کھڑے ہوجاون
ایہ بھی لطف جے ظاہری علموں حصہ مول نہ کوئی
اوہ حکمت دانائی جہڑی سکھیاں ہتھ نہ آوے
اوہ عربی جو جاہل سارے وچہ اندھیرے جالی
ایہ سب شرح صدر دا صدقہ جاں اوس کرم کمایا
ایہو تحفہ حضرت موسے جس دا سوال سُناوے
بے شک اللہ جس دے اوتے نظر کرم فرماندا
عربی لوکی جاہل پورے خالی غوروں فکروں
ایہ سب نظر عنایت رب دی بخشش نور خزاناں
توں بھی اللہ رف مولا اگے ایہو کریں دعائیں

اسے دم سرداراں اپنیاں اس نے آن بُلایا!
تے ایہ سارا قصہ سُنیاں انہاں نوں سمجھاتے
جو اپنے اس فن دے اندر عالم عاقل داناں
جس تھیں خوف پیا دل ڈاڈھا کہیا نہ جائے زبانی
وطنوں کرہیو طن وگنجاوے مار ہوکائے جانوں
ایہ تاں بن گئی مشکل وڈی رس دا حال آوارا
تا نجے گل کجھ ہور نہ ہووے انجیں جان وگنجائیے
مہلت دیہو موسے نوں تکیئے ایہ کیویں گل ہوئی
ہو سکدا ائے صورت کوئی بہتر ہی بن آوے
ڈردا فرعونے تھیں کہندا مقصد مول نہ سارا
اتول عرباں نوں آویکھو کرو قیاس ادا ہیں
نہ کونسل قانون نہ قاعدہ نہ کوئی اتول جاندا
مڑ بھی سن کر حکم ربانا ڈر والی گل لاہی
ڈر خطرے دا رنگ نہ اوتھے نہ دل دے وچہ لاون
مڑ بھی سب علوم خزانیوں رحمت رب دی ہوئی
جس دے اک اک لفظوں لکھاں دفتر لکھیا جاوے
پاک نبیؐ دے اک اشاریوں حاصل ہوئی کمالی
ہر اک علموں نور خزانہ جا عطا فرمایا
پاک نبیؐ نوں قبل سوالوں ایہ سب دتا جاوے
پل وچہ اس دی ہر مشکل نوں آپ آسان بناندا
پھر جد فضل کیتا رب ہوگئے روشن اسے ذکروں
ایہ پر پاندے کرماں والے دور تھیندا خصماناں
حل ہوجاوے مشکل تیری ملی مراد تداہیں

وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ

تے آتاردیا اساں بوجھ تیرے کھتیں اے محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

بھارے بوجھ نوں عربی اندر وِزر دا لایا جاوے ۔ یا کسے ذمہ واری تائیں عربی وِزر الاوے

حمل وزر اسے پاروں عربی لوک الاندے ۔ جس دے معنے وچہ پنجابی انجہ دی کیتے جاندے

کسے دوجے دا بھارا لاہ کے اوسنوں وہلیاں کرنا ۔ تے لے اپنی ذمہ واری سر اپنے تے دھرنا

ایسا بوجھ جو عقل فکر وچہ بھی پیا حصہ پاوے ۔ باقی دنیا دیاں کماں وچہ بھی اوہ پایا جاوے

لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ أُخْرَىٰ ؁

نہ اٹھاوے گا کوئی گنہ کار کسے دوسرے دا بوجھ اپنے سر

کوئی کسے دے بھار دی نہ کوئی لیسی ذمہ واری ۔ ناں ہی اس کھتیں چھپیا ویسی جو اوس کارگذاری

ایتھے بھی اس وِزر دے معنے بھار تے بوجھ ہی آون ۔ لفظ وزیر بھی اسے وچوں لوک ادیب لیاون

کیوں جے اس بھی بادشاہی دی چائی ذمہ واری ۔ سارے اوس دے کم سنبھالے بھار لیا سر بھاری

بوجھ نبوت دا رب جس دم موسے دے سر دھریا ۔ اوس دم انہاں مولا اگے ادبوں سوال ایہ کریا

وَاجْعَل لِّي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي هَارُونَ أَخِي (طٰہٰ ع ۲)

تے اے اللہ کر واسطے میرے اک وزیر میرے قبیلے وچوں جو بھائی میرا ہارون ہے اس کم دے لائق ؛

اے اللہ کر واسطے میرے اِک وزیر سیانا ۔ خاص قبیلے میرے وچوں جس ایہ کم نبھانا!

بھائی میرا ہارون اس کم دے لائق بار خدایا! ۔ اوہا ایہ کم سنبھالن والا اوسے دا ایہہ پایا

لوکاں جاتا فرض نبوت انجیں کار روائی ۔ پر ایہ اوہا جانے جس سر اس دا بوجھ پیائی

استریاں دی مالا جیوں کر گل وچہ پا کے رہناں ۔ اس کھتیں ایہ کم بہت اوکھیرا بلکہ مشکل کہناں

حضرت موسے دے سر جس دم رب ایہ بھار ٹکایا ۔ سخت ہوئی گھبراہٹ دِل نوں ہوش حواس بھلایا

چاروں طرفے نظر اٹھا کے ویکھے نبیؑ ربانا ۔ حل اس دا کوئی نظر نہ آوے مشکل کم نبھانا

اوس دم مولا اگے پہلاں ایہو سوال سُنایا ۔ ویہہ وزیر تینوں کوئی ربا کر کے فضل سوایا

پر جد نبی محمدؐ سرور سُنیاں ایہہ فرماناں ۔ تینوں اساں پیغمبرؐ کیتا وچہ زمین آسماناں

سب دنیاں نوں راہ ہدایت تیری ذمہ داری ۔ سُن کر ہول نہ ڈولے حضرت نہ کوئی گھبرا زاری

تن تنہا اس میدانے وچہ حضرت قدم لیاوے ۔ بھانویں ساری دنیا دشمن دِلنوں فکر نہ لاوے

ہر پاسے گمراہی ظلمت بدمعاشی کرداری ۔ بت پرستی کفر شرک دی ہر تھانویں بھر ماری

ڈاکے قتل تے خونریزی دا حد حساب نہ کوئی
مڑ بھی پاک نبیؐ دے دِل نوں لغزش ہول نہ ہوئی

جھنڈا پکڑ توحید ہتھے وچہ آن وڑے میدانے
رات دہاڑ اکو کر کیتے صاف کفر دے خانے

تے تکلیفاں سر تے جھلیاں پائے درد ہزاراں
ایپر ڈولیا قدم نہ مولے ناں لغزش گفتاراں

بعضے ویلے اسے شغل وِچہ اتنی تنگی آوے
جن انسان فرشتیاں تکین ویکھ دیاں گھبراوے

ایپر پاک نبی نوں اس تھیں نہ کوئی دکھ حیرانی
نہ محسوس ہوون تکلیفاں نہ کوئی خطرہ جانی

اکو شوق ہیں اپنے کم ہیں ٹھوکر کھا نہ جانواں
بلکہ رب نوں کامیابی دا جیٹھا ونجہ وکھانواں

اسے شوقوں ذوقوں رب نے آپوں کرم کمایا
ہولا کیتا بوجھ سرے توں تے دکھ درد ہٹایا

موازرت نوں بھی عربی اندر معاونت آکھیا جاوے
بوجھ سرے دا ہولا کر کے چین ذرا کوئی پاوے

وَازَرْتُ فُلَانًا مُوَازَرَةً اَیْ اَعَنْتُہٗ عَلٰی اَمْرِہٖ

بھار اٹھایا میں فلانے دا بھار اٹھانا یعنی میں فلانے دی اوس کم وچہ مدد کیتی ؂

وزر دے معنے بوجھ تے نالے مدد اکو جے سندی
بوجھ اٹھاناں بھار ونڈاناں مدد ہے ہی ہوندی

ایپر بوجھ نبوت والا بھار ا بھار جہانوں
اس نوں ہلکا کون کچیوے باہجہ خدا رحمانوں

لوک مفسر وچہ تفسیراں بہت اقوال لیائے
وچہ تفسیر الم نشرح دے کئی خیال دوڑائے

اسے تھیں سورہِ شعرا تھیں ایہ مضمون لیاون
لفظ وِزر دا مطلب سارا واضح کر دکھلاون

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ اَنْ لَّا يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ٥ (شعراء)

شاید تسیں یا رسول اللہ ہلاک کر دیہوگے جان اپنی جے نہ ہودن گے اوہ لوک ایمان والے

اسے بوجھ دا اثر ایہو سی پاک نبیؐ سر ورتے
ہو جاون سب لوکی مومن جھکن رب دے در تے

اس غم دکھ دے پاروں تنگی پاک نبیؐ نوں آہی
اسے جھورے دِل وچہ رکھی غم دی بھری کڑاہی

رات دہاڑ آرام نہ آوے تے دِل پیا گھبراوے
کہن اس جیونوں مرن بھلیرا موت جیکر آ جاوے

رب فرماوے ایسے بوجھوں کیوں اتنا غم لانا
ایہ کوئی اتنا بھار نہ حضرت نہ ایسا خصمانا

اس دے پچھے جان ونجانی تے کرنا حیرانی
نہ کر فکر پیارے میرے ہوسی فضل رحمانی

قوم اپنی دا پاک نبیؐ دے دِل وچہ درد سوایا
ہر دم اسے جھورے فکروں اپنا حال ونجایا

تن من دی پرواہ نہ اکو قوم میری بن جاوے
جند جاوے پئی جاوے ایپر اس وچہ کمی نہ آوے

ایسی بات نہ ہووے تاں ہی رب سچا فرماندا
جند ہلاک نبیؐ کر ویوے جاوے بوجھ ولاندا

فَلَا یَحْزُنْکَ قَوْلُھُمْ۔ اِنَّا نَعْلَمُ مَا یُسِرُّوْنَ وَمَا یُعْلِنُوْنَ ۝ (یٰس)

پس دلگیر کرے تسانوں (اے محمد) بات انہاں (مخالفاں) دی اسیں جانئے ہاں جو کجھ اوہ چھپاندے نے تے جو کجھ اوہ ظاہر کردے نے

ایہ اک بڑی مصیبت آہی تے اک ہور بیزاری
جس تھیں قوم بے خبر تمامی تے اوہ بُری خواری

قوم بھامے انکار توحیدوں ہی اک عزت آہی
ایہ نہ جانے اس وچہ ہی سب بربادی کوتاہی

کفر پیارا شرک سہارا ایہو عمل دلارا!
ایہو دلائل ایہو وسائل ایہو کارا بارا

عقل فکر تے دانش والی بات نہ مولے بھاوے
پیو دادے دیاں رسماں اُتے ہر کوئی دلنوں لاوے

جان پچھان حقیقت وَلوں مکھ بھنوایا ہویا
فاحشہ بدکرداریاں اوتے دین بنایا ہویا

دلی تخیل وہم نکمے جھوٹ فریب پیارا
انسانیت آدمیت تھیں کیتا دُور کنارا

وحشی جنگلی خونخوار اساتھیں اگے لنگھے ہوئے
بھیڑیئے چیتر دی جیوں نسلوں تن زندہ دل موئے

ایہ حالات انہاندے تکنے یا سننے اوس ویلے
پاک نبیؐ دل بوجھ گھنیرا کون وچھنے میلے!

قوم دا ہونا اس گندگی وچہ کیویں نبیؐ سہارے
فَلَا یَحْزُنْکَ قَوْلُھُمْ دے وسے عجب نظارے

ہولی ہولی اثر نبیؐ دا ہو گیا دلیں انہاں دے
کفر جہالت والے کڈھے کینے سبھ دلاں دے

جویں جہالت تے گمراہیوں آہے مالے ہوئے
انجیں نور ایمانوں ڈٹھے سبھ سنوارے ہوئے

جیوں گمنامی اندر آہی زندگی خوار انہاں دی
اسے طور نمونہ بن کے کیتی اصلاح دنیاندی

وڈے وڈے گمراہاں لوکاں جاں ایہ سبق پکایا
دیہاں وچہ رنگ ہور ہو لونے دنیا رَیس نوایا

جیوں نبیؐ دے دل دے اوتے آہا اندھیر غبارا
انجیں فضل کیتا رب سچے چمکیا نیک ستارا

تاں ہی کھلے طور خداوند حضرت نوں فرماوے
بات انہاں دی کرے نہ حیراں نہ دلنوں غم لاوے

اسیں انہاندی ہر اک گلوں ہاں واقف ہر حالوں
ظاہر باطن سبھ کجھ جاناں اسراروں اقوالوں

بھانویں اس ویلے ایہ لوکی وچہ تاریک اندھیرے
ایہہ وقت اوہ آون والا جیوں کہ صبح سویرے

کالی رات غماں دی مکی چڑھیا دیہنہ روشنائی
چنگے مندیوں خبر ہوئی اے کمی نہ رہ گئی کائی

انہاں بھلیاں ہویاں نے مڑ اوہ کجھ جوہر وکھائے
آپوں سنورے ہوراں نوں بھی اسے راہ لے آئے

جیونکہ جنگلی وحشیاں وانگوں آہے حیران بیچارے
انجیں اک دوجے دے دردی تے غم خواری سارے

جے اک دا دل دکھیا دِسّے دوجیاں چال نہ کائی
جد تک اُوسنوں چین نہ آوے سبھو پھرن سودائی

ابوبکر صدیق جہیاں مڑ ہستیاں ظاہر ہوئیاں
جنہاں یاروں بھلیاں ہویاں راہ سدھے کر پیاں

اموی۔ فہری۔ اسدی۔ عدوی۔ تیمی تے مخدومی
حبشی۔ بربری تے سوڈانی جاں ڈٹھے اس نوروں
سبھناں اوتے رب دی رحمت ایسا پھیرا پایا
حضرت علیؓ حضوری صاحب کامل مرد حضوری!
ریگستان نواحی والے جیونکر وچہ اندھیرے
عروہ بن مسعودؓ اوتے جد رب دی رحمت ہوئی
مصعبؓ ابن عمیر دے پاروں چمکیا نور مدینے
ایہو نظارا ایہو جلوہ بھار کہدے جو ہولا
دِل دی سب پریشانی تاں ہی ختم ہوندی ہے ساری
زور بازو مضبوط کمر نوں قوت سینہ پاوے
ہیں قربان نبیؐ سرور تھیں برکت سب انہاں دی
ذات پاکیزہ پاک نبیؐ دی جاں ایہ رنگ وکھایا

سبھ قبائل نور ایمانوں بن گئے شامی رومی
چٹے مس دے روشن چہرے تے مقبول حضوروں
نور عرفانوں حاصل ہویا دِل دا باغ سوہایا
اس صدقے جس قوم اپنی دی دور کیتی سبھ دوری
طفیل بن عمر دوسی دی برکت دس پئے سبھو ڈیرے
طائف دیاں گمراہاں سندی کر دتی دِل جوئی
حبش اندر نور لیاوے جعفر پاروں سچ یقینے!
وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ پاروں دور ہووندا رولا
تے اکھیانوں ٹھنڈک ہوندی نکلیندی دور غباری
اطمینان دلے نوں ہووے دور سبھی دکھ جاوے
وگڑی قوم عرب دی ساری پل وچہ ٹھیک ہو جاندی
اوس دم مولا نے مڑ ہور اک شان عطا فرمایا

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ (انشراح)

تے بلند کیتا اساں اے محمد صلی اللہ علیہ وسلم ذکر تیرا

رب سچیا جاں کرم کرے تو سب دکھ دور ہو جاون
ملک عرب گم نام علاقہ جس نوں کوئی نہ جانے!
بندے بھی کوئی بندے نہ سن اجیں سبھ درندے
حق باطل دی سمجھ نہ کوئی تے نہ سوچ دانائی
پر جد سوہنا نظر کرم دی اکو جھاتی پاندا
وحشی اتے درندے لوکی مدتاں دے جو مارے
انہاں دی تقلید انہاں دی پیروی ہوئی پیاری
ایہ سب فضل خداوند باری برکت ذات گرامی
پا گئے درجہ قرب حضوری دو جگ نور سوہایا
پاک محمدؐ رب دے پیارے تے مقبول حضوری
اِنشراحِ صدری دا تاں ہی ملیا شان حضوروں

رہیاں کھیہاں نوں ملن مراداں دِل دِل دیاں پاون
اخلاقوں کردار عاداتوں آہا کسے نہ بھانے
بلکہ انہاں تھیں بھی اگے سب مردار خور ندے
رہناں بہناں تے دِل ورتن ایہ بھی پتہ نہ کائی
اوہا ہی گم نام علاقہ بڑا نامی ہو جاندا
اوہا مہذب اتے شائستہ بنے عالم سارے
انہاں پچھے لگ کے دنیا پا گئی ذات نیاری
نبیؐ محمد دی اک نظروں اندر جگ تمامی
ہر اک تھانویں ایہو چرچا اسے نے رنگ لایا
عبدیت دی منزل جنہاں سبھو کیتی پوری!
ہور تمامی بوجھا تلے کول کیتا پھڑ دوروں

مرّ دنیا وچہ ہر اک تھاؤں نام بلند کیتا ئے
بغوی باسناد لیایا ثعلبی ذکر سنایا!
ہک دن جبرائیلوں پچھے رب دا نبی پیارا
تاں جبریل خدادی طرفوں کر تشریح سمجھا دے

اپنے نال ادا اسے وچہ عالی شان دتا ئے!
ابو سعیدؓ خدری دے پاروں پیغمبرؐ فرمایا
ورفعنا لک ذکرک پاروں مطلب کھولے سارا
مطلب اس دا واضح کر کے حضرت نوں فرماوے

اِذَا ذُکِرْتَ مَعِی وَ رَفَعْنَا لَکَ ذِکْرَکَ

جس ویلے ذکر کیتا جاویگا تیرا میرے نال بلند کراں گا میں نام تیرے نوں

رب فرماوے نال میرے جد ہوسی ذکر تساں ندا
ابن عباس اس موقع اُتے ایہ تشریح فرماوے
اذان۔ اقامت۔ تشہد تے خطبہ ہوئن جدوں الاون
جتھے رب دا ذکر اٹھائیں ذکر محمدؐ جاری
حسانؓ بن ثابت اس موقع تے ایہ اشعار الاندا

اس دم میں پیا جگ وچہ تیرا نام بلند کراندا
اس ارشاد الٰہی پاروں ایہہ اذکار لیاوے
نال خدا دے اسم نبیؐ دا ادبوں سب ملاون
گویا اکو ذات سدیوے کون کرے انکاری
پاک نبی سرور دی بابت سوہنا ذکر سناندا

اَشْعَارْ عَنْ حَسَّانَ بِنْ ثَابِتْ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْہُ

اَعَزَّ عَلَیْہِ لِلنُّبُوَّۃِ خَاتَمٌ!
مِنَ اللهِ مَشْھُوْرٌ یَّلُوحُ وَیَشْھَدُ

وَضَمَّ الْاِلٰہُ اسْمَ النَّبِیِّ مَعَ اسْمِہٖ
اِذْ قَالَ فِی الْخَمْسِ الْمُؤَذِّنِ اَشْھَدُ

وَشَقَّ لَہٗ مِنْ اِسْمِہٖ لِیُجِلَّہٗ!
فَذُو الْعَرْشِ مَحْمُوْدٌ وَّھٰذَا مُحَمَّدُ

یَا رَبِّ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا اَبَدًا
عَلٰی نَبِیِّکَ خَیْرِ الْخَلْقِ کُلِّھِمٖ

پاک نبی دا اتنا درجہ کون بیان کچھوے
وقت صبح جد باد صبا دی دیندی پھرے ہولاے
مٹھی نیند ہوا دا جھونکا جاگن بہت اوکھیرا
جدوں شہادت رب دی اُتے ہووے بلند آوازا
کئی ہزاراں ہوئے پیغمبرؐ جو دنیا تے آئے

جتھے رب دا ذکر اٹھائیں ایہ بھی اسم سنیوے
اوس ویلے جگ ستا ہووے پیا گھراڑے مارے
انّ محمدًا بانگ آوازوں جاگ پوے سب ڈیرا
ایہ بھی نال گواہی ہووے الفت بے اندازا
جنہاں توحید سکھائی آکے اونچے جھنڈے لائے

ایہہ ورفعنا لک ذکرک دا جو درجہ رحمانوں
باہجھ محمدؐ سرور عالم ملیا نہیں تنہانوں

لَقَدْ کَانَ فِی رَسُوْلِ اللّٰہِ اُسْوَۃٌ حَسَنَۃٌ (احزاب)

بے شک ہے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ہی اچھا تے بہترین نمونہ

نال خدا دے ذکر نبیؐ دا ہویا بلند جدا ہیں
جہڑیاں خوبیاں پاک نبی نوں رب عطا فرمائیاں
ہور اک وڈی خوبی جہڑی نبی محمدؐ پائی
سب موجود کتاباں اندر علمی ذہنی قولی
حضرت موسےٰ رب دا پیارا تے مقبول حضوری
انجیں ابراہیم نبیؑ دا شان بلند دو بالا
انجیں ہوراں نبیاں دی بھی ایہو کار گذاری
ساڑھے نوسو سالاں جگ تے حضرت نوحؑ گذارے
نبی محمد سرور عالم جیویں جگ تے آئے
خود حضرت نے کھلے لفظیں ایہ پیغام سنایا
جس ڈٹھا پوہنچاوے اوسنوں جس ہیں تکیا ناہیں
سُتیاں بیٹھیاں جو جو میں تھیں حرکت سرزد ہوئی
بیویاں اپنیاں نوں بھی حضرت اسے طور الایا
مطلب ایہ جو زندگی اندر جو کجھ حال وہانا
کوئی حرکت نہ رہ جائے ایسی جہڑی ہووے اوہلے
جد ایسے اخلاق نبی دے ہوون جگ وچالے

اچھا نمونہ پاک نبیؐ نوں کہیا گیا تدا ہیں
اتنے گذرے نبی پیغمبر نہیں کسے ہتھ آئیاں
جمن تھیں لے مرنے تیکن حالت جویں وہائی
بول پیشاب نہاون دھوون ہر گل بھاری ہوئی
سے تاریخ پڑھو نہیں ملدی بات انہاندی پوری
پر تاریخوں اوہ بھی خالی ملے نہ پورا حالا
گیا تاریخ اصول نہ لبھن کی اوہ کردے کاری
پر تاریخ انہاں دی بھی سب وچہ اندھیر غبارے
پل پل دے احوال انہاں دے دنیا پئے پکارے
فَلْیُبَلِّغِ الشَّاھِدُ الْغَائِبَ ہر اک نوں فرمایا
ہر اک حال میرے تھیں واقف کردو سبھناں تائیں
عام اعلان کرو ہر تھانویں سن لیوے ہر کوئی
کوٹھے تے چڑھ آکھو میرا اج ایہ عمل وکھایا
اوہ سبھو کجھ واضح کر کے دسے نبی ربانا
ہر اک واقعہ سامنے ہووے راز اوہدے پیا کھولے
کویں بیزار ہووے رب اوس تے پاوے کٹھن کشالے

وَالضُّحٰی ۝ وَاللَّیْلِ اِذَا سَجٰی ۝

قسم ہے دن دی روشنائی دی تے قسم ہے رات دی جس ویلے ہو جاوے اندھیرا

اسے پاروں نبی محمد ہو گیا نور ربانا!
کفر تے شرک اندھیرا سارا پھیلیا وچہ زمانے
ہور گلاں اک پاسے رہ گیاں اپنی ہوش نہ کوئی
اس دی اللہ قسم اٹھاوے تے ایہ راز بتاوے
ایسے سخت اندھیرے اندر مشکل راہ روشنائی

منکر جس وا رات اندھیری دلوں سیاہ نتوانا
نیکیوں بدیوں سار نہ کوئی حق باطل نوں جانے
اندر باہر ہک اندھیرا چوڑ تمرٹی ہوئی
اوہ چنگا جو ایس اندھیریوں اللہ نال ہو جاوے
فیرا جاڑ ویرانہ جنگل جس دی حد نہ کائی

اس حالت وچہ راہے چلنا یا کوئی مقصد پانا
گویا اپنی جان دے اُتے غم دا تیر چلانا

رات اندھیری بڑی مصیبت شالہ پیش نہ آوے
سو یو جانے جس سر ورتے کیویں وقت نبھاوے

وچہ تفسیر یوسف دے ہیں ایہ ہک تھاں ذِکر لیاندا
منظر رات اندھیری والا جویں وکھایا جاندا!

شبِ تاریک بیم موج گردابِ چنیں حائل
کجا دانند حالِ ما سبکساراں ساحل ہا

رات اندھیری گھمن گھیری دریا ٹھاٹھاں مارے
اوہ کی جانن حال اساں جو وسّے ندی کنارے

دریا دی طغیانی ہووے چار چوفیرے پانی
اکو شور تے شکدنے رولا پھاتی جان نمانی

اوتوں رات اندھیری ہووے بدل دا بھی پھانڈا
سردی دی بھی حد نہ کوئی کمبدی جاوے چانڈا

اس حالت نوں اوہا جانے جس دے سر تے ورتی
دوجیاں نوں کی معلم حالا جو بیٹھے وچہ دھرتی

اس تکلیف عذابوں اڈیا مشکل بہت رہائی
کوئی نہیں بچدا جان نہیں کھڑدا صحیح سلامت کائی

جو پھسیا اس حالت اندر اوہا سچی نوں جانے
کیوں نہ اوہ واقف نوں سمجھے جیوں ایہ بھید رہانے

ایہ اک بڑا قضیہ اس وچہ جو پھسیا سو پھسیا
مان تران جاون ٹٹ سارے زور جاوے سبھ کھسیا

رستم اسفندیار دی بھانویں ہووے زور بتیرا!
پر اس قضیوں قہر اندھیریوں بچنا کم اوکھیرا

جیوندیاں ایہ قہر رہا ناوہ کے نوح عذابوں ؟
موت بھی ایتھے ٹھیر کے آوے لے کے امر جنابوں

باقی لوکی گلاں والے تے تقریراں والے
انجیں بیٹھے کرن کہانیاں کڈھن بولوں ابالے

کفر انکار توحیدوں نالے بت پرستی کارا
ایہ سب قہر اندھیر غبارا کتے نہ ملے سہارا

فیر اِذَا یَغْشٰی دا جس دم دور دورا ہو جاوے
فیر نہ رہ جائے حالت کوئی مولا کرم کماوے

ایہو حالت ملک عرب دی عقل بھلاتی ہوئی
ہر اک جگہ جہالت والی بھنڈی پائی ہوئی

نال خدا دے لاون والی بات نہ رہ گئی کائی
اکو کفر انکار سیاپا اسے نال لگائی!

ایہ اک وڈا قضیہ آہا حدوں ودھیا ہویا
گویا سب زمانے اوتے قہر مصیبت ڈھویا

تاں ہی استعجاب ابدے تھیں مولا قسم اٹھاوے
پاک نبی دے تائیں اس دا اسارا راز بتاوے

پاک نبی دی ہستی عالی نور عرفان الٰہی
جس دے ڈٹھیاں دور ہو جاوے کفر شرک گمراہی

والضحیٰ دن دی روشنائی تھیں دسے کے شان شہانا
تانجے پھیلیا قہر انھیرا دور ہووے خصماناں

اللہ اس دی قسم اٹھاوے بھی ایہ بھی سمجھاوے
چھایا ہویا اندھیرا جگ تے ممکن اوتے آوے

گویا پاک نبی دی برکت ہون لگی روشنائی
ظاہر باطن ہر بربائی ختم ہوون تے آئی

عربی لوک جو ازلوں بھلے بتاں مگر وکانے
جدوں نبیؐ نے عرباں اگے ذکر توحید الایا
اتنے بت اساڈے ہوندیاں اک خدا ول جانا
اسے پاروں پاک نبیؐ دے دشمن ہو گئے سارے
پر جد شان ڈٹھو نے نبوی اتے اوہ شعلہ نوری
بوسفیان جو نال نبی جس عمراں ویر کمایا
اوس ویلے مڑ اسے ادبوں ایہ اشعار سنائے

اوہ کی جانن وحدت نالے کی کجھ اوہدے ترانے
سن کر سب تعجب کر دے وہم نواں ہور آیا
ایہ سودا سب گھاٹے والا اساں نہیں لیکھا لانا
ہر ویلے تکلیفاں دیون اوہ کم بخت نکارے
بھل گیو نے بت پرستی ہو گئے خاص حضوری
جھڑ پیا قدیں جس دم رب نے اصلی نور دکھایا
جھڑے ایں الٹھ الٹھ وکھانواں بہت موافق آئے

لَعَمْرُكَ حِيْنَ اَحْمِلُ رَايَةً!
قسم جدوں ایں جنگی جھنڈا اپنے نال اٹھایا
لَكَالْمُدْلِجِ الْحَيْرَانِ اَظْلَمَ لَيْلَةً
رات اندھیری وچہ میں حیراں جیونکر پھٹ کنڈیالی
هَدَانِيْ هَادٍ غَيْرَ نَفْسِيْ وَ دَلَّنِيْ
خود ہادی نے دسیا مینوں ایسا راہ صفائی

لَتَغْلِبَ خَيْلُ اللَّاتِ خَيْلَ مُحَمَّدٍ
کفر اسلام اوتے دوہ جاسی دل وچہ خیال پکایا
فَهٰذَا اَوَانِيْ حِيْنَ اَهْدِيْ فَاهْتَدِ
ہن اوہ وقت ہدایت آیا پانواں درجہ عالی
اِلَى اللّٰهِ مَنْ طَرَدْتُهٗ كُلَّ مُطْرَدِ
جس نوں میں دھتکاریا ہویا دل توں بات چکائی

بوسفیان نبی سرور نوں جداں ایہ شعر سنائے
بیشک مینوں چھوڑ دا ہیوں اس وچہ شک نہ کائی
انجیں ہر دشمن تے حضرت نظر کرم فرماوے
والضحےٰ نور نبیؐ دی بابت ہین افکار تمامی
ہور اک نکتہ اسے پاروں عارف مرد لیایا
گویا اسے وقت پیارا جنم مبارک پاوے
وچہ حدیثاں ذکر لیایا ہے ایہ ویلا نوری
اس ویلے وچہ در جنت دے کھول دتے رب باری

آخری فقرے تے جد پہنچا سن حضرت فرمائے
پر نہ چھٹیا اس وچہ تیری بکھی رہی بھلیائی!
گویا جلوہ والضحےٰ والا ہر تھاں نظری آوے
تاں جے منکر ویکھ لوے سبھ اوس دی ذات گرامی
گذری رات تے وقت صبح دے حضرت جگ تے آیا
تاں ہی اللہ اس ویلے دی ادبوں قسم اٹھاوے
جو کوئی پڑھے نماز اس اندر ہووے اوہا حضوری
ہر اک تھانوں ایں رحمت ہوئی رہی نہ ہول بیزاری

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ۝
نہیں چھڈیا تینوں رب تیرے نے تے نہ اوہ بیزار ہویا

جس دم ایسی حالت ہووے نوں نوں حب سماوے
دشمن کہے اُن ہوئی جھڑی باہر دہم خیالوں

کیوں ایں رب چھڈ جاوے اوسنوں کیوں بیزاری پاوے
کون کہے تشریح بیا اوس دی نکلے اصلی حالوں

ایہ کافر بے دین بیچارے نامحرم اس گل دے
زمیں اسمان بناون وچہ بھی چھ دن رات وہاون
جدوں نبیؐ تے وحی الٰہی آون جاون ہوئی
اکو وار جے ہوندا انجیں آہا بوجھ وڈیرا!
نبی محمدؐ نبی ہی بھانویں رب دا خاص پیارا
ہو کے بشر تے اکو واری کون ایہ بوجھ سہارے
وحی دی دیر ہو جانی کجھ دن گل معمولی آہی
اسے گمراہی تھیں اوسنوں اوس دا بھید نہ آیا
حالانکہ رب نبیؐ دوہاں وچہ فرق نہ آہا کوئی
طعنے والیاں دے طعنے دا دِتھے اثر نہ کائی
اوس دے ایسے طعنے پاروں اثر ذرا ہو جاندا
اکثر نبیاں اوتے انجیں ایسی حالت ہوئی
نالے ایہ گل سب نبیاں دا رکھا آپ الٰہی!
ہر میدانے ایہو لوکی سب تے غالب آون
انہاں نال فرشتے رب دے ہر ویلے رکھوالے
جدوں نبی وچہ غار حرا دے رب دا ورد جپائے
اِقْرَاْ دا پیغام اچانک جبرائیل لیا وے
وضو کرنا سب سکھلایا بھی نماز سکھائی
ایہو اصول پکاون کارن دیر ذرا ہو جاندی
ہو گیا رب بیزار تیرے تے چھڈ گیا تیرے تائیں
حالانکہ اوہ وحی ربانا ہر دم آوے جاوے
اِقْرَاْ پچھوں تن سالاں دا عرصہ انجیں وہانا
اسے حالوں لوکاں تائیں پیا اسلام سکھایا

کی جانن کی رازا ہدے وچہ لکھے لیکھ ازل دے
ایہ بھی ہک مثال اوسے دی عارف لوک الاون
شروع شروع ایہ لیکھا آہا نالے وڈی دل جوئی
اسنوں کون سہارن والا کیہڑا مرد بھلیرا
مڑ بھی سی انسان تے اس وچہ بشریت رنگ سارا
ایہ تاں ہولی ہولی نبھدا جیوں اوہ پار اتارے
کی ہویا جے دشمن کہندا ایہ اوس دی گمراہی
تاں ہی اوس نے وَدَّعَكَ دا طعنہ بول سنایا
آپس دے وچہ اکو ہی اوہ اکو ہی گل آہی!
ایہ تاں اوس بے سمجھی پاروں ایسی بات سنائی
بشریت تھیں نبیؐ خدا دا دل نوں کجھ غم لاندا
پر جد کھلی حقیقت ساری فکر نہ رہ گیا کوئی
کون کرے مغلوب انہاں نوں کس نوں طاقت آہی
اللہ دے فرمان سناون راہ سدھا دکھلاون
کدن بیزار انہاں تھیں اللہ جد خود آپ سنبھالے
اسے پاروں ہور علاقے دلنوں سب وسارے
بھی ارکان اسلامی پاروں مسئلے سب سمجھاوے
باقی ہور گلاں بتلایاں کیتی دلی صفائی!
کفاراں نوں موقعہ ملیا بات دلوں ایہ آندی
مدت گذری وحی ربانا تیں دل آیا ناہیں
سبھ اسرار ربانے دسے جو کوئی حال وہاوے
چپ چپیتیاں نبیؐ اللہ دا کمدا ذکر ربانا
پتھر گیٹیاں کسنوں ہٹایا مولا نال ملایا

جس دم کجھ جمعیت ہوئی طاقت رب بنائی
اوس ویلے ایہ پاک نبیؐ ول آیت رب پوچائی

يٰٓاَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ۝ قُمْ فَاَنْذِرْ ۝ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ۝ وَثِيَابَكَ

اے درست کرنے والے جہان دے اٹھ (گندے عملاں والیاں نوں) ڈرا تے رب اپنے نوں وڈیا تے کپڑے اپنے

فَطَهِّرْ ۝ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ۝ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ۝ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

صاف کر تے پلیدی نوں چھوڑ دے (اس تھیں علیحدہ ہو جا) تے نہ احسان کر اس نیت تھیں جے بہتوں فائدہ حاصل ہووے تے واسطے رب اپنے دے صبر کر

اس حالت وچہ پاک نبی نوں انجہ فرمایا جاندا
کیوں جے ہتھ وچہ طاقت آہی جس تھیں رعب وکھاندا

اے لوکاں دی وگڑی حالت ٹھیک بناون والے
بھلیاں ہویاں نے دینا نوں راہ وکھلاون والے

اٹھ انہاں گمراہاں تائیں میرے کنوں ڈرائیں
یعنی میری ہستی پاروں واقف انہاں بنائیں

راہ توحید وکھا انہاں نوں اس پاروں سمجھانویں
سب توں وڈا اللہ میرا اوسنوں سیس نوانویں

اس دے نال شریک نہ کوئی اکو اوسنوں جانی
اسے پاروں پاک بنانویں توں اپنی زندگانی

جنہاں نے توحید پکائی اسے نال لگائی
غیراں دی سبھ حرص چوکائی بن گئے نیک اوہائی

ظاہر باطن صاف انہاں دا تے سینہ نورانی
کیوں جے منی ہک انہاں نے دل تھیں ذات حقانی

ایس صفائی پاروں جس دم قرب حاصل ہو جاندا
اوسنوں فیر نبھاون کارن رب سچا فرماندا

لوکاں تے احسان نہ کر توں ایسی نیت پاروں
تانجے ملے انہاں تھیں بہتوں فائدہ ایس وہاروں

جو کوئی نیکی کرو کسے تے پئے نہ فیر دھراؤ
للہ کرم کرو تے اوسنوں اوسے پاسے لاؤ

اپنی ذات تے فائدے کارن جو احسان کریندا
سمجھو اوہ پیا انجیں کہہ دا مال حرام رڑیندا

باقی یاد رکھو اس کم وچہ سنے تکلیفاں آون!
سبھو جھل سرے تے اپنے پئے تکانے لاون

ہر دکھوں تکلیفوں جس دم صبر کمال ہو جاوے
اوس دم شان نبوت والا اپنا رنگ وکھاوے

جے اسد ناراض ہوندا یا ہوندی کجھ بیزاری
فیر نہ مڑ کے وحی بھجاندا کہندا بات نیاری

ایہ اوس دی آزمائش آہی ایسا موقعہ دیندا
تانجے اوس دا نبیؐ پیارا نال اوسے دے ہووندا

والضحیٰ والیل دا مطلب ہور اک دسیا جاوے
جت ول خاص اشارا کر کے اللہ قسم اٹھائے

والضحیٰ چہرہ نور نبیؐ دا جیوں سورج نورانی
تے والیل مبارک زلفاں شک نہ مولے آنی

ایہ دو چیزاں حسن نبیؐ دا جیں تھیں ہتیا دو بالا
تاں ہی قسم اٹھاوے اس دی شوقوں رب تعالیٰ

انہاں دے وچہ حسن نبیؐ دا رب چھپایا ہویا
جس تھیں انہاں مخالف لوکاں رولا پایا ہویا

اک گھڑی جے کھلا وید امدیوں ساڈا انت دا ریڑکا چاک جاوے
تیری زلف دا سانجھا پیار ہووے جھگڑا مندر مسیت دا مک جاوے

اصل حقیقت تھیں ایہ کورے عاجز حال نتانے
انجیں رولا پاندے پھردے مارے قہر ربانے

رب نبیؐ دی گل ہی وکھری اوہا اوسنوں جانے
اوہا اوسنوں سمجھے اوہا لاوے پیا ٹکانے

بھلے ہوئے لوک بیچارے پئے کردے خصمانے
ایہ نہ سمجھن اسیں کیا شے تے ایہ کیا جھورانے

انہاں دے دل مہراں لگیاں بیٹھے روہر گھرانے
کی ایہ جانن رب نبی نوں سب گمراہ انجانے

والضحیٰ تے واللیل اشارے سمجھے جویں دوہانے
جیوں عاشق معشوق کہیندے سخن پلے من بھانے

جس دل سچی الفت ہووے یار اپنے دلبر دی
انجیں اوہ پیا کہے اشارے دنیاں گلاں کردی

پیغمبرؐ دا اتنا درجہ اللہ پاک بنائیا
گویا سب دنیا تھیں وده کے ایہو نور سوہایا

جیوں کہ نور ربانا انجیں نور محمدیؐ جانی
دوہاں وچہ کجھ فرق نہ باقی اکو ہی زندگانی

اکو جیہا ادب دوہاں وچہ اکو پیار دوہاں دا
بناں ادب دے اک دوجے نوں ناہیں کوئی بلاندا

ہور نبیاں نوں رب جس دم الفت نال بلایا
لے کے نام انہاں دا تنہاں اپنا حکم سنایا

ایہیر جس دم پاک نبی نوں اللہ پاک بلاوے
کدی نہ یا محمد کہ کے دل دی بات بتاوے

ہاں جو آپس وچہ گل کیتی کیتنے ایہو اشارے
جہھڑے یا ہجر نبی دے سمجھن مشکل کاروبارے

نوری چہرا کالیاں زلفاں والضحیٰ تے واللیلوں
کہے اشارے نال نبی دے صاف کیے دل میلوں

سیرت نبوی والا لیاوے اس دے راز بتاوے
حب نبیؐ دی غالب ہوئی تاں رب قسم اٹھاوے

سوہنے نوری مکھڑے رب قسم کمال اٹھاندا
انجیں کالیاں زلفاں دی بھی الفت پیا جتاندا

ایہ اوہ چہرے جس دے نوروں چن سورج نورانی
اتے کمال سیاہ زلفاں تھیں رات اندھیر چھپانی

دن ایہ روشنائی ساری چہرے دی روشنائی
اسے پاروں ہر شے دسے اس تھیں سب صفائی

اسے پاروں نیکاں دے دل پا گئے نور اجالا
کینہ دکھ دلاندا اس تھیں ہو گیا دور موکالا

اسے پاروں عربی لوکاں حالت سب سنواری
رہی نہ مول انہاں دے دل وچہ اس تھیں کوئی بیماری

ہیں قربان اوہ چہرا نوری ویکھن کریاں والے
ہو گئے صاف منور روشن پا گئے نور اجالے

نوری چہرہ خوشبو بھریاں کالیاں زلفاں آہیاں
جس تھیں جگ معطر ہو گیا مٹ گیاں سبھ سیاہیاں

زلفاں دی خوشبو دی بابت حضرت انسؓ گیا دے
ایسی ہور نہ خوشبو ڈٹھی جو انہاں تھیں آوے

جیوں خوشبو زلفاں وچہ انجیں خوشبو بدن تمامی
جونکہ اسو مست ہوجاندا پاندا شان گرامی

اک واری اک لڑکے دے سر پھیریا ہتھ نبیؐ نے
ہوگیا جسم معطر سارا سوہنے لعل نگینے!

چہرے تے بھی رونق آگئی راوی ذکر لیایا
گھر باہر بھی انجیں اوس دا مولا کرم کمسایا

کرن روایت اوہا لڑکا جنہیں راہیں جاوے
خوشبو مول نہ جھلی جاوے ایسا اثر وکھاوے

رستے گلیاں اوس خوشبوئیوں سبھ معطر ہوئے
ایسا اثر نبی سرور دا دل سینے سبھ دھوئے

انجیں پسینہ پاک نبی دا جیوں عنبر کستوری
جیں ہتھ لگے اوہا ہووے کامل مرد حضوری

حضرت ام سلمہؓ دی بابت راوی ذکر لیا دے
ہک دن ستیاں پاک نبی دے عرق ہتھے دیساوے

عرق یعنی پرسیو نبیؐ نوں اتنا اوس دم آیا
ہتھاں نال ہیں پونجیا آپوں تے تن اپنے لایا

قدرت رب دی لوں لوں ہیرے انجدی آکے دہانا
ہوگیا جسم معطر سارا ابھی گھر دا سمیا ناں

بعد اوس دے ہتھ دھوتے جس دم ہور زیادہ ہوئی
جس تھیں خوشبو دار اونجیں ہی پیا دسے ہر کوئی

اسے حالوں اوس دہاڑے لڑکی اک ویاہی
اوہ ہتھ ہیں سر اس دے پھیریا دلوں پیاری آہی

سر تے بدن تمامی اس دا خوشبودار ہویائے
بلکہ سبھ قبیلہ اوس دا ایہو رنگ وکھائے

خاوند اس دے اوتے بھی مڑ ایہو اثر ہو جاوے
جیوں جیوں دھوون تیوں تیوں زیادہ خوشبو اثر وکھاوے

بلکہ سب گھرانہ اوس دے اسے حالت پاروں
ہوگیا تابعدار اوہدا سبھ ایسے نیک دہاڑوں

بے شک اثر نبیؐ دا ایسا جتول نظر بھنوائی
ویڈ کیکُو دا جوہر پورا اوتھے اُتر آیائی

جیں ایہ نعمت حاصل ہوئی تریا ہر میدانوں
رب دی رحمت نظر نبی دی اوہ پرنور ایمانوں

پر اوہ نعمت اوہا پاندے جیں تے فضل الٰہی
نہیں تاں اللہ رکھ جیسے نکاسے رہندے وچہ گمراہی

نکتہ عجیبہ

سبھو نبیؐ پیارے رب دے تے مقبول حضوری
سبھناں اوتے رحمت رب دی تے اُم منظوری

کسے قسم دی سستی غفلت انہاں کنوں نہ آوے
نہ لغزش دنیاوی کوئی اثر انہاں تے پاوے

اوہ تاں دائم پاک پیارے ہر اک عیب قصوروں
بلکہ انہاں کول جو بہندا ہو جاندا پُر نوروں

نال نبی دے ہک ساعت بھی جس نے مجلس کیتی
کر دیوے رب صاف اوہدی سبھ اگلی پچھلی بیتی

جنہاں لوکاں نال نبی دے اپنے دل توں لائی
اِنَّ اللّٰہَ مَعَنَا انہاں رب خوش خبر سُنائی

تے جو لوک مخالف ہوئے اسے طور وہائی!
انہاں وانہ کتے ٹکانا اوہ پاگل سودائی

نبیاں دے جو موہنوں نکلے مٹھا سخن پیارا
نبیٔ خدا دی رحمت ہوندے پاون کرماں والے
بھانویں ویکھن وچہ ایہ ہوندے بندے انگ اسانڈے
اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُکُمْ بھانویں پردہ پایا
میں بھی وانگ تسانڈے ہاں اک بندہ مخلوقا توں
میرے اتے تساڈے اندر فرق نہ مولے کوئی
اکو اوہا اللہ جہڑا میرا اتے تساں دا
پر جس اوس دے نال کسے نوں ہور شریک بنایا
غور کرو اس نکتے اوتے بھائیو مسلمانو
نبی خدا دے بھانویں آکھن اسیں ہاں وانگ تسانڈے
پر جد ویکھیئے ایہ انہاں دی ساں تے شفقت بھاری
اسیں کیہا کی ہستی ساڈی تے کون اسیں نکارے
اسیں گناہی ازلی ابدی پھسلئے قدم قدم تے
دلوں گناہی وہموں پاپی خیالوں عیبی بھلے
کدی ایہ وہم خیال نہ آوے مول حرام حلالوں
اللہ نال لگاون والی جس اساڈی موئی
نبی اللہ دے ازلوں ابدوں پاک تمام گناہوں
کسے قسم دی لغزش کوئی انہاں کول نہ آوے
سینہ دل دماغ اندرونہ سارا پاک انہاندا
جیوں اندروں اوہ پاک منزہ اونہیں باہروں آئے
اندروں باہروں نور ربانا وَل وَل شعلے مارے
جس نوں رب بناوے آپوں لاوے پیا ٹکانے
وحی الٰہی ویکھن ساڈی جرأت تاب نہ کوئی

عاشق کرن قبول اوسائیں مرٹ ویندا دکھ سارا
نہیں تاں اونہیں ہی رہ جاندے ازلوں جو منہ کالے
ٹردے پھردے کھاندے پیندے سخن کلام سناندے
محض ساڈی دل جوئی کارن پیا سانوں فرمایا
وانگ تسانڈے رہندا ایہندا وانگ تساں ہر باتوں
صرف اکو گل میری طرفے وحی حضوروں ہوئی
چنگے عملوں ہر اک بندا ویدا اوہدا وچہ پاندا
اوہدا اوس دے نال نہ کوئی لیکھا پترا آیا
ایہ نہیں کوئی معمولی لیکھا سوچوں فکروں جانو
منیاں نال دلے دے سبھو جیوں کر اوہ فرماندے
دیندے پئے تسلی سانوں کرکے بات پیاری
نبیاں نال برابر ہونا جو مقبول سوہارے
لغزش کار معمولی ساندی عیبی ہر دم دم تے
تے عملوں کئی قدم اگیرے وچہ گمراہی ڈھلے
ہمدردی اخلاق محبت ساڈے کسے نہ حالوں
شرک کفر وچہ گدھے ہوئے مڑ بھی سار نہ ہوئی
رب دی ذات محافظ انہاں ہر پاسوں ہر راہوں
نہ کوئی غلطی دھوکے والی حرکت کمہ وکھلاوے
ساڈے وانگ غلاظت گندگی نہیں اوتھے رب پاندا
جسم پاکیزہ چہرہ ستھرا نور د نور سوہارے!
جھال حسن دی جھلن مشکل کون ایہ نقش اتارے
اس دے نال برابر ہونا کی طاقت انسانے
بلکہ ویکھ دیاں ہی ساڈی ختم کہانی ہوئی

ساڈے کارن قہر قضیہ بھارا بھار گرامی!
نبی اللہ دے شغل اک جانن اسے نال مداحی

انہانوں تے اس دے ماہجوں چین آرام نہ آوے
گویا ایہو ہی اک زندگی ایہو رنگ وکھاوے

فیر اوہ ہر دم ہوندیاں سوندیاں نال خدا دے لاندے
رات دہاڑاں ایہو کاراں اسے نال وہاندے

رات تمامی اوہ نہ سوندے ہر دم ذکر الٰہی
اٹھ اٹھ پڑھن نمازاں شوقوں کرن نہ مول کوتاہی

سفر تضیعہ یا دکھ درد وِل جان ہووے نتوانی
مڑ بھی اس بن چین نہ انہاں نہیں تاں سرگردانی

نبی ہوناں نہیں بات معمولی ناں ایہ کوشش ذاتی
ایہ وڈا انعام ربانا تے تحفہ برکاتی

جس دے اتے اوس دی طرفوں نظر کرم ہو جاوے
اوسنوں ایہ درجہ ہتھ آوے تے اوہ توڑ چڑھاوے

انہانوں ہی والضحےٰ والی نظر آوے روشنائی
تے واللیل دی سب سیاہی انہاں نال گنوائی

دنیا دے سبھ راز پوشیدہ ظاہر دسن انہاں نوں
تے اسمانی بھید تمامی واقف سب عرفانوں

ایہ کجھ ہوندیاں ما ودعک دا اوتھے اثر نہ کوئی
تے نہ وَمَا قلیٰ دا دھبہ ختم کہانی ہوئی

ہدیۂ تبریک بحضور رحمۃ للعالمین

رسولِ ہاشمی آیا جہاں کا راہنما ہو کر
اجالا کر دیا آفاق وچہ بدرالدجیٰ ہو کر

لقب پایا خدا سے رحمۃ للعالمیں جس نے
زمیں کو فیض پا سے کر دیا عرش بریں جس نے

بنایا یک قلم اعداء کو اخواں جس کی تلقیں نے
بہائم کو سکھایا خلق انساں جس کی تلقیں نے

یتیموں اور بیواؤں کی جس نے سرپرستی کی
برابر جس نے کیں سطحیں بلندی اور پستی کی

شہنشاہِ عرب ختم الرسل اسلام کا حامل
خدائے دو جہاں کے آخری پیغام کا حامل

سراسر افتراق رنگ و حال و خود مٹا ڈالا
جہاں سے امتیاز ابیض و اسود مٹا ڈالا

جو ضعف ناتواں کو تختۂ مشق ستم پایا
زبوں حال و ذلیل و خوار و محروم و ژرم پایا

کیا فیضِ نفس سے عام نورِ علم و حکمت کو
دکھائی راہِ حق آوارگانِ جاہلیت کو

جو تھے رسوائے عالم بد دلی میں بدخصالی میں
وہی مشہور دوراں ہو گئے اخلاق عالی میں

بحضور شہ بطحیٰ

کرم مجھ پر خدارا ساقی مے خانہ ہو جائے
عطا اک بادۂ توحید کا پیمانہ ہو جائے

یونہی خالی نہ رہ جائے کہیں اے ساقیِ وحدت
شراب معرفت سے پر مرا پیمانہ ہو جائے

تصور آپ کی آنکھوں کا ہو یا ساقی کوثر ۔۔۔ چھلکنے کے قریب جب عمر کا پیمانہ ہو جائے
نماز زندگی جس دم قضا ہو یا رسول اللہ ۔۔۔ درِ اقدس پہ سجدہ ہو ۔ ادا دوگانہ ہو جائے

فقیر بے نوا ہوں گر قدم رکھیں شہِ بطحا
تو میرا بوریہ پھر مسند شاہانہ ہو جائے

عالی ذات پیغمبر رب دے کون تعریف سناوے ۔۔۔ پڑھے ہووے اطاعت پوری مطلب حل ہو جاوے
والضحٰے تے واللیل مبارک ایہ سبھ بات ہوکائی ۔۔۔ صفت تمامی پاک نبیؐ دی اسے اندر آئی
باقی ہیں بے علم نشاناں سوچوں فکروں خالی ۔۔۔ ایہ منزل اک لمی چوڑی نہیں طے کرن سکھالی
جیہڑے لوکی اس منزل دے تارو ہوندے آئے ۔۔۔ انہاں نال برابر ہو کے کون ایہ ذکر سنائے
اوہ تاں صالح مومن پکے چنگے عمل انہاندے ۔۔۔ تابعدار محب تے مخلص سوہنے سخن سناندے
بعض مفسر ڈٹھے ایسے کی میں کہاں انہانوں ۔۔۔ ضعیف اتے کمزور روایتاں دسیں جاہن اسانوں
میں کجھ اس گلوں شرمانواں خوف دلے وچ آوے ۔۔۔ چنگی کردیاں مندی ہووے ہور ہی رنگ ہو جاوے
پیغمبر نے اس گل بابت سخت تاکید سنائی ۔۔۔ دوزخ اوہدا ٹھکانا جس نے غلط حدیث بنائی
اج کل کئی کتاباں لکھیاں علمانواں صلحانواں ۔۔۔ کئی حدیثاں داخل کیتیاں دکھو دکھ اوانواں
امام بخاری سب تھیں بہتر صالح مرد ربانے ۔۔۔ کوشش نال حدیثاں لکھیاں پورے طور انہانے
انجیں مسلم ترمذی نالے ابو داؤد سوہارے ۔۔۔ نسائی تے بن ماجہ والے لعلاں دے ونجارے
پورے طور امانت والا انہاں کم نبھایا ۔۔۔ مڑ بھی ایسے لوکاں انہاں تے دھبہ پیا لگایا
کہن انہاں بھی کئی حدیثاں ہین کمزور ملائیاں ۔۔۔ ویکھیئے تے اوہ پاک نبیؐ نے ہرگز نہیں فرمائیاں
حالانکہ جو انہاں لوکاں کیتی ایہہ کمائی ۔۔۔ جس دم ڈٹھا بیشک برحق شک نہ اس وچ کائی
ہک محدث بابت مینوں ہک دن کسے سنایا ۔۔۔ قوی ضعیف بھانویں اوہ جیونکر دساں حال ویایا

حکایت مناسب حال

پنڈ میرے تھیں پنج میلاں تک شاید ہوسی دوری ۔۔۔ دکھن چڑھدے نام وٹوڑا اوس کہندے لوک ضروری
جٹاں دی آبادی اوتھے سبھو لوک سیانے ۔۔۔ سبھو مسلمان سوہارے اگوں اللہ جانے
چودھری قادر بخش انہاں وچ کرماں بختاں والا ۔۔۔ وچ سکول پڑھادے بچیاں بادے نور اجالا
پنجے وقت نمازی دائم ایہو کار روائی ۔۔۔ سچ کلام حلال کمائی غیراں سنگ نہ کائی

نیک موحد لوکاں دے سنگ انہاں نال لگاوے
حضرت حافظ بدرالدین جو موضع چھوکر والے
للہ مسجد وچہ پڑھاون درویشاں دے تائیں
چودھری قادر بخش انہاں دا ولی محب مدامی
انہاں دے ہی فیضوں شاید ایہ رنگ اوس نے آیا
جس نوں ملنا اسے تائیں سوہنا سخن سُنانا
خیر القصہ ایس زمانے ایسے مرد کسیرے
اک دن اسے خوش اخلاقیوں اپنا رنگ وکھاوے
کہندا اک عالم نے مینوں اس دا ذکر سُنایا
جتھے سن وا مرد فلانے یاد حدیث فلانی!
پر پہلاں اخلاق اوہدے دی وجہ پڑتال کریندا
آکھیں ہک بندے دی بابت سُنیاں اوس کداہیں
تے اخلاق اوہدے دی بابت جس دم بات پچھائی
جس دم ملدا اوسنوں جا کے ایہ محدث فوری!
فیر حدیثاں بابت اوسنوں ادیوں عرض سُنائی
کاغذ اوتے لکھ محدث اوس کولوں ٹر آوے
ویکھے اوسنوں گھوڑی اوس دی ہتھوں چھٹی ہوئی
یعنی دوروں ڈٹھیوس گھوڑی ہک جا اونجہ کھلوندی
تے اس مالک تک کے اوسنوں جھولی اپنی کھولی
معلم ہووے جھولی وچہ اس پائے ہوئے دانے
جدوں محدث ڈٹھا اوسنوں تک دا ہو کے نیڑے
ویکھ ایہ حالت اس دے دل تے اثر ایسا ہو جاندا
کہندا کیسی غلطی ہوئی میں کی دلوں پچھاتا
علم حدیث کی اسنوں معلم تے حدیث کی جانے
اوسے وقت حدیثاں اوس دیاں سبھ سنایاں ہویاں

بدمعاشاں بدکاراں دے ول نظر نہ مول اٹھاوے
عالم فاضل عابد زاہد تے اونجہ بھی خوش جالے
علم حدیثوں تے تفسیروں سبھناں چائیں چائیں
اکثر کول انہاں دے جاوے چھڈ کم کاج تمامی
اللہ باجھوں ہور کسے نوں نہیں معبود بنایا
ہاسہ ٹھٹھا مول نہ کرنا اللہ دے ول لانا
جنہاں دے دل صاف آئینے خوش اخلاق بھلیرے
ہک محدث دا اوہ قصہ مینوں کھول سُناوے
کرے حدیثاں جمع لوکاں تھیں جو کوئی ایسا پایا
جاندا اوس دے کول تے کجھ دا پوے طور زبانی
جیکر ذرا بھی غلطی تک دا نام اوہدا کٹ دیندا
کجھ اوسنوں بھی بہت حدیثاں یاد ہیں اوس دے تائیں
اوہ بھی لوکاں چنگا دسیا جاندا اُٹھ ول بھائی
تک کے دل خوش ہویا اس دا جا پیا مرد حضوری
سن کر اوس بھی آکھ سنائیاں یاد جویں کجھ آئی
کجھ دن گذرے فیر اوس دے ول پچھن حدیثاں جاوے
ایہ پیا اس دے مگرے دوڑے تے کر دا لجوئی
انجہ جاپے جیوں مالک دے ول ہے ہنیے ہی کھوندی
پیا بلاوے گھوڑی تائیں سوہنا ہولی ہولی
ایس بھلیوے گھوڑی شاید داگاں واپس آنے
جھولی خالی محض بہانا آکھیں جھیرٹے چھیرٹے
لبیا ڈرتھیں رناں ڈاڈھا عاجز حال دنجاندا
ایہ کوئی دھوکے باز بیچارا جس نوں چنگا جاتا
ایہ تاں آکھیں بھلا ہویا غیراں نال یرانے!
کٹیاں اپنے بیاض وچوں تاں پانی دے دھویاں

ایہو حال امام بخاری ہور محدث سارے
لکھیاں سبھ صحیح حدیثاں غیر خیال وسارے

ایسے لوکی بچ نہ سکے جاں طعنے اغیاراں دوں — گیا مقام اساڈا اوتھے توبہ استغفاراں دوں
کوشش ایہو جے اس دے اندر جو کجھ لکھیا جاوے — ہووے سب مدلل واضح غلطی نظر نہ آوے
اگوں اپنا لکھیا لینا جیوں تقدیر وچالے — والضحیٰ تے والیل مبارک جانن اللہ والے
مینوں بھی جے اللہ بخشی فضلوں کجھ روشنائی — مطلب سبھو واضح ہوسن کمی نہ رہسی کائی!
باقی سب خلاصہ ایہو والضحیٰ پاروں آیا — روشن چہرے پاک نبیؐ دے سب اندہیر مٹایا
اس چہرے دی اللہ بالک تاں ہی قسم اٹھاوے — ہر اک عیبوں پیغمبر نوں بری بیا فرماوے!
نہ بیزاری تے نہ چھڈیا دل دے وچ بٹھایا — رب نبی وچ فرق نہ کائی اکو آکھ سنایا
دیوے فیر تسلی اگوں کہندا نہ گھبرائیں! — ایہ تکلیفاں دو دن تینوں فیر آرام سدائیں
جو کم کریئے پہلاں اوس وچ تنگی دکھ ضروری — بعد اوس دے آرام ہو جاندا رحمت ربدی پوری
ایہو حالت اے محبوبا تیرے نال وہانی — اگوں دن دن سکھ ہو جاسی تے اچھی ارزانی

وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْاُوْلٰى ۝

تے یاد رکھ بے شک آخرت بہتر ہے واسطے تیرے دنیا نالوں

اللہ پاک ہمیشہ عیبوں اوس دی ہستی عالی! — اوس اد تے اوہ طعنہ دھرے جو اس راز دوں خالی
انجیں پاک نبی دا درجہ ودھ کے دو جگ نالوں — اللہ دا مقبول اوہا ہی تے منظور ہر حالوں
ہر دم اوہدا حافظ آپوں اپنے نال سنبھالے — وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ کہ کے سبھ دکھ قصئے ٹالے
کویں کفاراں دے کہنے تے کردا دلوں بیزاری — تے کیویں چھڈ کے پاک نبی سنگ لا کے پکی یاری
رب رسول ہوون جد اکو ازلی لایاں ہویاں — کون نکھیڑن والا انہاں ایہ انجیں بدگوئیاں
کی ہویا بے سمجھ کفاراں کجھ دن دکھ اپڑائیا — آخر جس دم ویلا آیا انہاں ہی سیس نوایا
ہر گل دے وچ حکمت اوس دی اوہا اوسنوں جانے — یا مڑ اوس دا نبیؐ پیارا اس دے راز پچھانے!
نبیؐ اد تے بشریت والا رنگ جس ویلے آوے — اوس ویلے گھبراوے مڑ بھی سجدے سیس نواوے
پر جاں لاہوتی دا درجہ اپنی شان وکھاندا — مڑ دنیاوی گلاں سندا اثر نہ کجھ رہ جاندا

مڑ اوہ دونویں اک ہو جاندے ایہ لوکی رہ جاندے
اس دم انہا اوسنوں پاندے جو اس نال لگاندے

بشریت تے کفاراں دا جس دم غلبہ ہویا
آخرت بہتر یا نبی اللہ تینوں دنیا نالوں!
پہلا رنگ کجھ ہور ہی ہوندا تے جاں پچھوں آوے
یا نبی اللہ رکھ تسلی ایہ تاں ہین دن چارے
اس آیت وچ پیغمبر نوں رب خوش خبر سناندا
جہڑے لوکی دشمن تیرے ہوندے پھرن بیگانے
جس کم وچ تکلیفاں اس دم ہوش بھلائی ہوئی
جنہاں ہر دم کوشش ایہو دین تیرا مٹ جاوے
جیوں اج توں مسکین اکیلا عاجز حال نتاناں
جہڑے لوک مخالف تیرے شور مچایا ہوئیا
جنہاں نوں اج غلبہ ملیا رولا پائی پھردے
پہلاں جہڑی شے نوں غلبہ آخر اوہا ہارے
ایہو حالت دین تساڈا اکدی زوال نہ پاوے
سب دنیا تھیں ذات تساڈی ہے بہتر ہر حالوں
معلوم ہوسی روز حشر دے شان رسول تساندا
روز حشر جد سورج سر تے لمبو بالیا ہویا
اوس دن تسیں سمیت امت دے ہوسو ٹھنڈی چھانویں
اسے وانگوں دنیا تے اوہ ویلا آون والا
ہوسی فوج ہزاراں تیکن قدمیں سیس نوائی
ہر اک اوتے ویلا ہوندا دس دا جاں اوہ آوے
مکے وچ رسول خدا دے تکیاں سنے تکلیفاں
جو توحیدوں ورد کریندا نظر انہانوں آوے
گویا نام توحید نہ بھاوے ہرگز مول انہانوں
پاک نبی حق ایہ بھی ہیسی کلفت وڈی بھاری
اس آیت تھیں ایہ بھی اللہ ایہ خوشخبر سناوے

اوس دم اللہ رحمت پاروں اگجدی ہوندا گویا
پہلی نالوں پچھلی چنگی جاں تکسیں ہر حالوں!
اوس دم اوہ کجھ حالت ہوسی ویکھی مول نہ جاوے
ختم ہووسن اگوں ہوسن بہتر تینوں سارے
جیوں کفاراں طعنہ دتا اجیں امید ودھاندا
اوہا اک دن قدمیں ڈگسن عاجز حال نتانے
اوہا ہی آرام وکھاسن دکھ نہ رہسی کوئی
اوہا داخل دین وچ ہوسن فوج وڈی بن جاوے
اجیں ملکی شاہی درجہ منسی سب زماناں!
اوہا لوک موافق ہوسن سیس نوایا ہویا
تکسیں اوہا اک دہاڑے تیرے قدمیں گھردے
چیز اوہا جو اول آخر اکو رنگ نتارے
ایتھے نالوں ودھ کے اگے اپنی شان وکھاوے
کی جانن کفار موکالے جو مرچکے زوالوں!
بلکہ ایتھے ہی تک لیسن کی رب جوہر وکھاندا
سر لڑے پھرسن منکر لوکی جگہ اوچھا لیا ہویا
انہانوں کوئی جان نہ دیسی زور کریسن بھانویں
ہوسی تخت حکومت تیں ہتھ نالے نور اجالا
انہاں دا کجھ حال نہ پھرسن لکدے جان بچائی
اج انہانوں موقعہ ملیا ہر کوئی شور مچاوے
سب کفار ملے وچ اس دے دسن زور شریفاں
اوہا وڈا مجرم جا پے ماراں کٹاں کھاوے
تاں ہی منکر جاہل خالی پھردے نور ایمانوں
رات دنے آرام نہ دیوے ایہ ظالم بیماری
ایہ تنگی دن تھوڑے آخر وقت چنگا آجاوے

جو جو ایہ پئے تنگیاں دیون نالے ظلم کماون
اس تنگی تھیں جو گھبراہٹ دل تے نازل ہوئی
یا نبی اللہ شروع وچ آ لے تھوڑے تیرے بندے
انہاں نوں جو درجہ حاصل وچہ درگاہ اساندی
تن سو تیراں اندر ایہو کریاں بختاں والے
وَالْفَضْلُ لِلْمُتَقَدِّمِيْنَ درجہ لبیا خاص انہانوں
بعد ایمانوں جو جو تنگیاں انہاں پیاں اٹھائیاں
پر ایہ کبھی نہ ڈولے ہرگز اپنے قول اقراروں!
اس ثابت دی بابت تاں ایہ آیت رب اتارے
ایہو تنگیاں جھاگن والے دکھ اٹھاون والے
کفاراں دے ہتھوں جنہاں دکھ تکلیف اٹھائے
کفاراں دیاں قیداں اندر جنہاں عمر گذاری!
طائف والے بھادیں کتنے برے سلوک کریندے
انجیں جنہاں لوکاں دے دل ہے اج نفرت تیری
جنہاں اج تساڈے تائیں سخت ذلیل پچھاتا
اوہا کل نوں وانگ غلاماں کرسن تابعداری
ہر اک تھانویں اوہا لوکی دیندے پھرن ڈھنڈورے
عزت عظمت دو جگ سندی جیکر لوڑی چاہو
یا حضرت جو لوک تساڈے اج ہن دشمن بھارے
جھیڑے ویکھ اکلا تینوں دیندے آکے ماراں
القصہ ایہ حالت جھیڑی اج پئے تسیں تکیندے
فیض تیرے دے دریا جس دم ماریا چھل کرم دا
جھیڑے ازلوں ابدوں کالے نامحرم اس رنگ دے

وقت آوسی ایہ آپ مٹیسن نام نشان مٹاون
وقت آوے گا اس دے پاروں اثر نہ رہسی کوئی
پر ایہو ہی چنگے باقی سب اخلاقوں گندے
نہیں کسے نوں حاصل اتنا عالی شان انہاں دی
انہاں اوتے رحمت رب دی پا گئے نور اجالے
امت وچوں ایہو بہتر نور ایمانوں جانوں
تے کفاراں کسر نہ رکھی ایہو دیہن دوہائیاں
ثابت رہے ایمانوں نالے ہر اک کار وہاروں
ہو ویسن حل دکھڑے سبھو جو ایہ کرن نکارے
انہاں اوتے کرن حکومت تاں ایہ جانن حالے
اوہا کل نوں انہاں اوتے پاون رعب سوائے
انہاں نوں رب کافراں اوتے بخشے وا سرداری
پر جس دم اوہ ویلا آیا اوسن جیس نوں بندے
ہوسن اوہا محبت والے ملسن ایہو ڈھیری
تیں تھیں ودھ کے شان انہاں نے اپنا بہتر جاتا
ایہو تابعداری سمجھن دو جگ دی سرداری
پیچ رسول محمدؐ منورہ گئے جے دن تھوڑے
پکڑو قدم نبیؐ سرور دے دوزخ تھیں بچ جاؤ
کل نوں ایہو وانگ غلاماں ہوسن نال بیچارے
ایہو طاعت دا دم بھرسن وانگوں خدمت گاراں
ایہ نہ رہسی ہور ہو جاسی من دیاں پھرن منیندے
وسن ہر تھاں رحمت باراں ہوسی رنگ شرم دا
اوہا سینے روشن کر کے ہوسن تیرے سنگ دے

جنہاں نوں توحید الاہوں بالکل سار نہ کائی
اوہا ہی مڑ ہون موحد تھیسن مرد خدائی!

یا حضرت عرفان تیرے دا ویلا آون والا
گویا خَیْرٌ لَّكَ دا شعلہ ہر جا ظاہر ہوسی
پھر من جاسی دنیا بہتر اول آخر نالوں
گویا ایہو ہی خوشخبری جو دکھ درد ہٹاوے
ہور تسلی دتی جاندی پاک نبی سرور نوں
وقت آوے کا کلی تنگیاں تیریاں دور ہو جاسن
جیوں ایتھے توں اک اکلا بے زور اتوانا!
فوجاں لشکر نال تساڈے کمردا پھرے چڑھائی
جس تھانویں ایہ غلبہ پاکے نیں اوتے چڑھ آون
وڈے وڈے جو زوراں والے ملکے کبر ہنکاراں
ابو جہل امیہ جیہے ازلوں بختوں ہارے!
جنہاں نوں اج مان ایہو ہی دیکھ لیسنا ایہ لوکی
ایہو نہیں ایہ عربی لوکی تیرے چاک سداون
تیرے لشکر نے جس پاسے اپنا مکھ بھنوانا
قیصر کسریٰ وچ ایرانی تیری ہک ننگا ہیوں
اسے حال مکے وچ جنہاں دکھ تکلیفاں پائیاں
ہر کم شروع شروع وچ اکثر ایہو رنگ وکھاوے
مڑ ایہ کم نبوت والا رحمت ذات الٰہی
جنہاں اوہدی مخالفت کر دیاں اپنی عمر گذاری
خَیْرٌ لَّكَ وچ ایہو ہی بیا ہویا خاص اشارا
آکھیا پہلے نالوں ہوسی آخر بہتر تیرا
رب دی رحمت بخشش تیں تے ایسا اثر لیاوے
ہر حالت وچ بشریت تے آوے رنگ نورانی
اس دے اوتے بشریت دا اثر نہ رہسی کائی
مکہ شہر حجاز تمامی بلکہ دنیا ساری
کفر اندھیرا دور ہووسی ہوسی نور اجالا
ہر اک بھلے ڈھلے اوتے اثر اسے دا ہوسی!
ایہو منشا قدرت والا ایہو چاہے ہر حالوں
دو جگ اندر دین نبیؐ دا ایہو شان بناوے
جس تھیں مَا وَدَّعَكَ والی کردا دور بدر نوں
وچ مدینے نال سکھاں دے ایہو ہی بدلاسن
وچ مدینے اس دے بدلے ملسی شان شہانا
کفاراں دے مان تروڑے پھرسی جان چھپائی
اوتھے ہی تیریاں فوجاں کولوں لُج لُج ماراں کھاون
تیرے سامنے تاب نہ لیاوسن جل جاسن سبھ کاراں
تیری اکی حملے پاروں جاسن سبھو مارے
قدم قدم تے تر لے لیسن روندے پھرن تدوکی
بلکہ ساری دنیا والے گیت تیرے ہی گاون!
اوسے پاسے فتح تے نصرت نالے فضل ربانا
ہوسی پیا ذلیل نکارا دور ہوسی درگاہوں
جس دم وچ مدینے جاسن کر دے پھرسن شاہیاں
جدوں اخیر اوتے اوہ آوے ہور ہی حال ہو جاوے
جس دم اپنے رنگ تے آوے دور ہووے گمراہی
اوہا ہی من جاندے آخر باندے برخور داری
دوست نوں خوشخبری دے کے دور کیتا غم سارا
پستی کنوں بلندی بلکہ ایدوں شان ودھیرا
بشریت تھیں ودھ کے اگے نور عرفان وکھاوے
بھانویں ظاہر ایہو حالت باطن نور چھپائی
گویا اوہ لاہوتی رنگن ہوسی زیب صفائی
دیسی صاف گواہی تیری توں محبوب غفاری

جنہاں اوس دم فیض تیرے تھیں حصہ کجھ نہ پایا ۔۔۔ انہاں نے نقصان اٹھانا اپنا آپ ونجانا
تے جنہاں نے اس مجلس تھیں کجھ بھی حصہ پایا ۔۔۔ ہو جاسن مقبول اوہا ہی ہوسی شان سوایا
ظاہر باطن روشن تھیسی ہوسی دور سیاہی ۔۔۔ اوس دم سمجھو حاصل ہو گیا انہاں نور الٰہی
ایہو اصلی مقصد ایہو دلی مراد ربانی! ۔۔۔ جس دم ایتھے پہنچے اوس دم ہوویسی ارزانی
دنیا دے جنجال وبالوں ملسی پئی رہائی ۔۔۔ مولا نال ہوسی گل ساری دکھ نہ رہسی کائی

اے مومن کر غور ذرا توں دل دے اندر آنی
بناں اطاعت پاک نبیؐ دیوں نہیں فیضان ربانی

جس نوں حاجت نور ہدایت تے چاہے بھلیائی ۔۔۔ پکڑے قدم نبیؐ سرور دے دور ہووے کمیائی
باجھ اطاعت نبی محمدؐ مشکل درجہ پانا ۔۔۔ جنہاں قبولی انہاں اوتے ہو گیا فضل ربانا
رب دا منشا ازلی ابدی ایہو ہی فرماوے! ۔۔۔ جو کوئی سانوں ملنا چاہے اوہ اس رستے آوے
اس تھیں ایہو جاپے درجہ پاک نبی دا بھارا ۔۔۔ اول نالوں آخر بہتر ایہو اک سہارا
ایہو ہی خوشخبری وڈی پاک نبی نوں آئی ۔۔۔ ایتھے اوتھے اسے پاروں ملیا نور صفائی
جنہاں لوکاں نال نبی دے ایتھے لائی ہوئی ۔۔۔ جھلیاں سئے تکلیفاں سر تے فکر نہ کیتا کوئی
آخر نوں مڑ اوہا لوکی ونجھ تسلی پاندے ۔۔۔ دور ہوندی سبھ کلفت دل دی عیش بہاراں اڑاندے
رب سچے دی وڈی نعمت آخر دی بھلیائی ۔۔۔ جس نوں ہو گئی حاصل اوہا بن گیا مراد والا ہی
جیوں خیر لک پاک نبی حق انجیں تابعداراں ۔۔۔ انجیں سب اصحاباں یاراں مومن برخورداراں!
تاں ہی اول نالوں آخر بہتر رب فرماوے ۔۔۔ ہر دم نبوی شان ودھاوے نواں نواں رنگ لیاوے

وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْاُوْلٰى ۵

تے یاد رکھ بے شک آخرت بہتر ہے واسطے تیرے دنیا نالوں

جیوں دنیا دی پہلی زندگیوں پچھلی ٹھیک بتائی ۔۔۔ انجیں محشر وچ بھی اس تھیں کجھ اشارت آئی
اس وجہ دسیا دنیا نالوں آخر بہتر تیری ۔۔۔ روز حشر نوں حالت ہوسی تیری بہت چنگیری
اوّلی زندگی دنیا والی رب سچا فرماوے ۔۔۔ آخرت بعد وفات نبی دے خیر لک بتلاوے
دنیا اندر بھانویں کتنی عزت شان تساں دی ۔۔۔ دن دن دوں زیادہ آہی پئی ترقی پاندی
پر محشر نوں اس دے نالوں عزت شان زیادہ ۔۔۔ قرب، حضوری جنت ورثہ ہر اک پورا وعدہ

دنیا مسلماناں کارن چند روزہ دُکھ جانی
جس دم روز حشر دا ہوسی پورا اپنے ویلے
اوس دم طرف محمدیاں دے ملک مقرب آوے
بعد اوس دے فرمان ربانا دسے آن انہانوں
ڈرو نہ اس تھیں اوسنوں ناہیں کارن تساں تپایا
کیتا تیار تساڈے کارن جنت اساں ٹکانا
ذرہ ایمان ہوسی جس دل وچہ اوہ بھی جنت جاسی
دوزخ نافرماناں کارن تہروں رب تپاوے
جنہاں پاک نبی دے تائیں تنگیاں پیاں پونچایاں
ساری عمراں نال نبی دے وَیر کماون والے
تے جنہاں نے پاک نبی نوں ہنیاں دلوں زبانوں
اسے پاروں پاک نبی دی کیتی تابعداری
اسے پاروں عمل انہاں دے ہوئے مقبول حضوری
اسے پاروں محشر اندر اوہ پُرامن تمامی
اسے پاروں سب تھیں ایہو امت رب نوں پیاری
دوزخ بھاہ حرام انہاں تے جنت انہاں ٹکانے
حمد الٰہی والا جھنڈا جاں حضرت دے ہتھ ہوسی
اوس دن باہجوں اس جھنڈے دے ہوسی کتے نہ سایہ
دیہنہ دی گرمیوں تپشوں ہر کوئی ہوسی حال نتانا
اوس دم حضرت حوض کوثر تے ہوسن بیٹھے ہوئے
گویا تابعدار تمامی رَج رَج کے پئے پیون
اوس دم معلم قدر نبی دا ہوسی کفاراں نوں
میں قربان نبی سرور تھیں اتنا درجہ پاوے
اتنا ادب نبی سرور دا اگ بجھ جاوے ساری
نبی ہزاراں بھانویں گذرے پر اُس روز تمامی

روز حشر نوں رحمت بخشش ہر شئے دی ارزانی
ہر شئے اس تھیں کنبدی ہوسی کیا گرو کیا چیلے
رب دی طرفوں نال محبت آن سلام سناوے
دوزخ دا ایہ رولا گرمی اثر نہ کرے تسانوں
ناں ہی ایہ سورج چڑھ سر تے تساں تپاون آیا
جس دل کجھ بھی الفت نبوی اس نہیں دوزخ جانا
دوزخ تھیں نیچ نال اہن دے اپنا وقت لنگھاسی
منکر پاک نبیؐ سرور دا ایہو سزائیں پاوے
اج اوہ دوزخ دے وچہ ویسن پاسن سخت سزایاں
اج اوہا مرڑ اسے بدلے ہوسن اُہدے حوالے
سچ قرآن کلام الٰہی پورا عمل انہاں نوں
اسے اندر عمر گذاری ایہو کار گذاری!
اسے پاروں اللہ ولوں ہر شئے دی منظوری
اسے پاروں بخشیا اللہ انہاں شان گرامی
ہر شئے دی ارزانی کرسی انہانوں رب باری
بھی محشر دی ہر اک تنگیوں ایہ پُرامن لگانے
نبی پیغمبر صالح مومن آن اوس ہیٹھ کھلوسی
تد کفاراں معلم ہوسی کیا حضرت دا پایا
پانی کدھرے نظر نہ اوسی ملے جے گھُٹ النانا
موماناں نوں پئے پیاون پانی جو اُت آن کھلوئے
تے کردے شکرانہ رب دا سبھ خوش باش وسیون
کیتا یاد آوے گا اپنا خالی نور ایمانوں
دوزخ بھانبھڑ الغبو بلدا تک ڈیاں سرد ہو جاوے
تے جنت بھی ادبوں حاضر کر دا عرض گذاری
لیسن پئے سہارا سبھو پاک رسول گرامی

کہسن باہجہ نبی سرور دے سبھ جگ ڈسے اندھیرا
نبی کیا کارندے جنتی ہور فرشتے نوری
کوئی نہیں ایسا اوس دن ہوسی اوس میدان وچالے
کفاراں منکر بدکاراں اوس دن کتے نہ ڈھوئی
اوس دن خیال آوے گا تک کے اساں کی ظلم کمایا
ایسا دردی دو جگ سندا رب دا نبی پیارا
اج پئی دنیا نال اسے دے جنت اندر جاندی
بند دروازے دوزخ والے جنہاں کوئی نہ کھولے
دوزخ کنوں بچا کے حضرت اپنے سنگی سارے
اوس دن والے قہر عذابوں بچ کے اندر والے
تے منکر بے دید بیچارے سب تکدے رہ جاسن
اوس دن کہسن سچا آہا نبی محمد پیارا
ہائے افسوس اساں کیوں نہ اوتھے اس دا امر منایا
پر اس ویلے اس اقراروں فائدہ مول نہ کائی
دنیا دے انکاروں ایتھے نفع نہیں اقراروں
دنیا اوتے نال محبت جس نے امر منایا
وحدت اتے توحید دل جھڑا ٹھیک ہویا اقراری
باقی دنیا والا لیکھا ہے اک دم دا میلا
کی ڈرنا کی جھرنا ایہ تاں ہک پل گھڑی لنظارا
اس جھورے دا جان اپنی نوں کاہنوں داغ لگانا
ایہ دنیا ہے فانی آخر ایس فنا ہو جانا
اس دنیا وچہ بھانویں آون سے تکلیفاں تنگیاں
مومن نوں جد رب سچا ونجہ اوتھے خوشی وکھاوے
کی ہویا جے کافر ایتھے طعنے دیہن تساںنوں
دنیا وچہ غرور تے نخوت تے انکار رہانا

اکو رحمت بخشش والا پیغمبر دا ڈیرا
سب طفیل نبی سرور دے ہوسن ونجہ حضوری
جھڑا باہجہ نبی دے اوکھوں باہوں پکڑ نکالے
اوہ پھرسن بے حال نتانے وات نہ پچھسی کوئی
ہونداں سونداں سر اپنے تے بھارا بھار اٹھایا
اساں نہ منیاں کہناں اوس دا کیتا پیا کنارا
اسے دے سنگ ہر اک دکھوں پئی خلاصی پاندی
بھکھدے دوزخ نوں تک تک کے ہر اک دا دل ڈولے
ونجہ جنت دا بوہا کھولے دسے سب نظارے
ونجہ جنت وچہ داخل ہوسن تھیسن دور کشالے
کتنے دے اوس ثمرے اوتے ور ور دھکے کھاسن
جو فرمایا سچ فرمایا اس دا شان نیارا
کیوں نہ اس دے نال لگا کے نور ایمانوں پایا
ایہ تاں الٹا سر اپنے تے ہور اک بوجھ پیائی
ایتھے فائدہ اوہا پاون منیاں جنہاں پیاروں
منیاں سچ نبی سرور نوں غیر خیال چوکایا
اوس دے اوتے رحمت رب دی پاوے برخورداری
اس دی تنگی ترشی انجیں جیوں دریا وچہ ڈھیلا
اوہ بھی چیتیوں چکیا ہویا جیونکر حال آوارا!
اس تھیں بہتر اگلی دنیا جو پر امن ٹکانا
اوہا باقی اوسے کارن ایہہ سارا خصمانا
اوس گھر گیاں ایہ یاد نہ رہسن بھانویں کیویں لنگھیاں
بھل جاسی ایہ تنگی ترشی ہور ہی رنگ ہو جاوے
جاں پکڑیں ایہ اوس میدانے ہوسی خبر تہانوں
اگے ایہو بھار ہو جاسی مشکل سخت نبھانا!

اوس میدان مخالف لوکاں جو کجھ حالت ہونی ۔ اللہ رحم کرے خود فضلوں عقل فکر سب بھونی
جیوں میدان کفاراں کا دن ہے اک قہر گھنیرا ۔ انجیں مومن لوکانوں اوہ امن آرام دا ڈیرا
خَیرُ لَّكَ دا سایہ ہوسی اوپر اہل ایماناں ۔ سنے محمد سرور عالم سب تے فضل ربانا
اس دنیا تھیں اگلی دنیا بہتر انہاں کارن ۔ کی ہویا جے کافر ایتھے سے لافاں پئے مارن
جس ویلے اوہ موقعہ آدسی جاپے تدوں انہانوں ۔ سچ آواز محمدی آہی پر نہ خبر اسانوں
جے ایہ پتہ ہوندا کجھ سانوں منکر کدی نہ ہوندے ۔ بلکہ قدماں دے وچ ڈگدے چار چوفیرے بھوندے
دنیا اساں پیاری جاتی ادھروں نفرت بھاری ۔ اصل حقیقت اس وچ جیکر کردے تابعداری
اوتھے اساں مخالف رہ کے کی کھٹیا کی وٹیا! ۔ الٹا اپنا آپ ونجایا وس دا جھگا پٹیا!
کیا ہوندا جے موناں وانگوں اسیں بھی سیس نواندے ۔ پورے تابعدار سداندے اج ایہ دکھ نہ پاندے
بار خدایا ہن بھی سانوں جے موقعہ ہتھ آوے ۔ تابعداری کر کے دسیئے دور دھبر ہو جاوے

اَلْمَوْتُ بَابٌ وَّكُلُّ النَّاسِ يَدْخُلُهٗ

موت اک دروازہ ہے تے تمام آدمی داخل ہوون گے وچ اس دے

يٰلَيْتَ شِعْرِيْ بَعْدَ الْبَابِ مَا الدَّارُ

افسوس سمجھ ہوندی مینوں کہ پچھے اس دروازے دے کہڑا گھر ہے

عرب شاعر اک ابو عتابیہ اسے حیرت پاروں ۔ ایہ اک شعر الاندا کہندا اپنی سوچ وچاروں
موت ہے اک دروازہ جس وچ وڑنا سبھ انساناں ۔ ہائے افسوس نہیں معلم اس در پچھے کون ٹکاناں
ایہو وقت دھرادے مولا وچ قرآن الہاندا ۔ جیونکر کافر ترلے لیندا جاں اوہ وقت آجاندا

حَتّٰۤى اِذَا جَآءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُوْنِ لَعَلِّیْۤ اَعْمَلُ

جس ویلے آوندی ہے اک انہاں گنہگاراں دے نوں موت اوہ (زندگی دے نظارے ویکھ دیاں) آکھدا اے اے رب میرے لوٹا مینوں

صَالِحًا فِيْمَا تَرَكْتُ كَلَّا ؕ اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَآئِلُهَا ؕ

اک بار دنیا وچ عمل کراں میں چنگے وچ اوس دے جو چھڈیا ہے میں ہرگز نہیں ایہ گل ہی گل ہے جو اوہ

وَمِنْ وَّرَآئِهِمْ بَرْزَخٌ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ۞ (مومنون ٦)

آکھ دا ہے پس ہن پچھے انہاں گنہگاراں دے اک پردہ ہے (جدوں موت دے بستر تھیں جگا کے) اٹھائے جاون گے ؛

رب فرماوے انہاں اوتے موت جدوں آجاندی
ویکھ نظارا زندگی والا جو اوہ رنگ وکھاندی

کہندے رباجے اک واری واپس کریں اسانوں
دنیا تے وِنج عمل کچیواں روشن کتیاں ایمانوں

جو کجھ مال چھڈ آئے اوتھے راہ تیرے وچہ لائیے
خالص تیرے بندے ہوکے سوہنا رنگ وکھائیے

رب فرماوے ایہ تاں سبھو گلاں ہین زبانی
اس دا ایتھے اثر نہ کوئی نہ کسے لیکھے جانی

اوس دن تیکن انہاں اوتے ہے اک پردہ چھایا
مدتوں پچھے جدوں انہانوں جاسی فیر اٹھایا

گویا ایہ مدت تیکن ہین اسس حال وچالے !
جس دم وقت آیا مرا انجیں جاسن سبھ سنبھالے

موت اک ایسی حد خدا نے قدرت نال بنائی
مک جاوے دنیا دی لیکھا اوس دی ہوئی آ ہائی

اصل حقیقت اس دی سبھو اللہ مالک جانے
ظاہر حال ایہو ہی چھٹ دے زندگی دے خصمانے

جنہاں لوکاں ازلوں ابدوں اسے نال لگائی
انہانوں ایہ دسیا جاندا ایہ اوہ شے نہ کائی

ایہ تاں رب نے زندگی دا اک شیشہ خاص بنایا
آخر ویلے مرنے والیاں جاندا سب دکھایا

گویا اوہ اک غیبی حالت سامنے کیتی جاوے
جس تھیں زندگی دا سب لیکھا پورا اگے آوے

جیویں اس دی بابت مولا وچہ قرآن لیایا
موت دی بابت واضح کر کے مطلب سبھ سمجھایا

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ (ق ۲)

تے آگئی بیہوشی موت دی لے کے حقیقت نوں ایہ اوہا ہی ہے آہا تو جس تھیں ہٹ داپھر دا:

جدوں بے ہوشی موت دی ہووے سامنے کجھ لیاوے
جس تھیں بندا نس دا آہا اصل اوہا دکھلاوے

یعنی موت دی ایسی حالت جو اوس دم چھا جاندی
کجھ نہ کجھ حقیقت والا منظر ہئی دکھاندی !

ابن جریر لکھے اس اوتے مطلب کھول سناوے
یعنی نقشہ آخرت والا اس تھیں رب وکھاوے

جد اوہ نقشہ ویکھے بندہ اوہنوں یقین ہو جاندا
واقعی اگا ہے شے کوئی جیویں اللہ فرماند

حافظ ابن کثیر محدث وچہ تفسیر لیاوے
اوہ بھی انجیں مطلب اس دا اسے طور سناوے

يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ وَجَاءَتْ أَيُّهَا الْإِنسَانُ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ؕ

فرماندا ہے اللہ تعالیٰ تے آگئی ہے اے انسان بے ہوشی موت دی نال حق دے

أَيْ كُشِفَتْ لَكَ عَنِ الْيَقِينِ الَّذِي كُنْتَ تَمْتَرِي فِيهِ (تفسیر ابن کثیر بر فتح البیان)

یعنی کھول دتے نے ہیں واسطے تیرے پردے یقین دے اوہ جو آہیں توں شک کردا وچہ اس دے (بحوالہ سیرت الغنی ج ۴ ص ۲۵۷)

رب فرماوے اے بندے اج اوہ بیہوشی آئی
اپنے نال حقیقت تیری پورے طور لیائی

یعنی عمل تیرے دا نقشہ جو تدھ پیا کمایا
رب دیاں انہاں کلاماں اوتے نہیں یقین آ یا کوئی
گویا پچھلے شک تمامی اس نے آن ہٹائے
تے قاضی شوکانی صاحب بھی ایہ لکھ وکھاندا
بالحق یعنی حق لیاون دا مطلب کھول سناوے
تے پیغمبر جس قیامت دی جزا سزا فرماندے
مفتی آلوسی حنفی اپنی وچ تفسیر لیایا

اوہ ہن تینوں دسیا جاندا پردہ اس تھیں چایا
اج اوہ سبھو ظاہر ہوندا دس دا جیوں جیوں ہوئی
اصل حقیقت ظاہر ہوگئی ہر شے نظری آئے
اس آیت دی بابت اوہ بھی مسئلہ کھول سناندا
موت دے ویلے سب حقیقت اکھیاں اگے آوے
اوہ بھی سچ ہووے پیا ظاہر جیونکر حال وہاندے
جیونکر اس آیت دا مطلب اوس نے کھول سنایا

وَالْمَعْنٰی اُحْضِرَتْ سَکْرَۃُ الْمَوْتِ حَقِیْقَۃُ الْاَمْرِ الَّذِیْ
اس آیت دا مطلب ایہہ ہے جے حاظر کر دیندی ہے بیہوشی موت دی حقیقت امر نوں
نَطَقَتْ بِہٖ کُتُبُ اللّٰہِ تَعَالٰی وَرُسُلُ عَلَیْہِمُ السَّلَامُ (ج ۶- ص ۱۶۵۲)
جس نوں بیان کیتا ئے کتاباں اسر دیاں نے تے رسولاں نے - بحوالہ سیرت النبی ج ۴ م - ص ۶۵۸

اس آیت دا مطلب ایہو موت بیہوشی والی
انہاں کتاباں وچ جہناں دے ایہ اذکار لیائے
نبیاں تے بھی انہاں بابت جیوں اللہ فرمایا
وچ تفسیر کشاف[1] زمخشری اگیں بیان کریندا
سبھناں دی تفسیر دں ایہو مطلب واضح تھیوے
عمر ساری دے عمل تمامی اکھیاں اگے آون
شاید اسے کارن اوس دم اوہ بیہوشی آوے
یا ایہ وجہ جو عاجز بندہ ماریا عیب گناہوں
اج اخیر آیا جد موقعہ مسل گناہاں آوے
طاقت تھیں ایہ بوجھ وڈیرا لمبے اوس دے لیکھے
نال ہی اگلی دنیا والے آون نظر نظارے
اگلا سب نظام الہی نقشہ بنھ وکھاون!
سکرۃ الموت اسے تائیں تاں مرلا آکھیا جاوے

حاضر عمل لیاوے اوتھے جیوں جیوں عمراں جالی
جہڑیاں طرف رسولاں آیاں واضح کر دکھلائے
ایہ معاملہ لوکاں تائیں روشن کر بتلایا
بحر محیط وچ ابو حیاں بھی ایہو حوالے دیندا
موت والی بیہوشی جس دم ظاہر آن دسیوے
اس حالت وچ بندے نوں اوہ سبھ وکھائے جاون
عملاں والا چٹھا پورا پیش کرایا جاوے
اسے حالوں عمر گذاری بھلا راہ الاہول
عمراں دا جو کیتا ہویا پیش نظر ہو جاوے
ہو جاوے بیتاب بندہ جد نظر اٹھا اوہ ویکھے
بھانویں پورے بھانویں ادھے جیوں صاحب دے کارے
جس دی حیرت پاروں بندے اپنی ہوش بھلاون
جس تھیں وقت نزع دے بندہ اپنی ہوش بھلاوے

[1] تفسیر کشاف ج ۲ ص ۱۴۰۳ کلکتہ و تفسیر ابو حیان اندلس مالکی بحر محیط ج ۸ ص ۱۲۴ مصر بحوالہ سیرت النبی ج ۴ م ص ۶۵۸ ۱۲ منہ ؛

اسے یاروں رب تبارک واضح ایہ گل کہدا
جس تھیں سمجھ آجاوے ساری کھل جاوے ایہ پردہ

فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيْدٌ ۝ (ق-ع ۲)

پس کھولیا اساں تیرے تھیں پردا تیرا پس نظر تیری اج ہو گئی ہے تیز

رب فرماندا بندے نوں جد وقت نزع اس آوے
پردہ کھول دتا اساں تیرا ہر تسے پئی دسیاوے

جہڑیاں چیزاں اوہلے آہیاں اساں چھپایاں ہویاں
دنیا تھیں ہک پاسے کر کے سب لوکایاں ہویاں

پیش اج اوہ سبھ کیتیاں جاون صاف وکھایاں جاون
اچھی طرح اوہ ویکھے بندہ جس دم سامنے آون

رب فرماندا نظر بندے دی اس دم تیز ہو جاوے
حال مطابق ہر شے ویکھے تے بیہوشی جاوے

کہن مفسر اس دم اسنوں چیزاں اوہا وکھاون
جنہاں تعلق نال نزع دے اپنا رنگ دکھاون

حالانکہ جو محشر ویلے ہونا پیا نظارا
اوس دا ایہ کوئی حصہ ناہیں ایہ تاں اک اشارا

ایس اشارے یاروں بندہ جد بے ہوش ہو جاندا
ویکھئے روز حشر دے ہوسی کی کجھ حال اساندا

اس موقعے تے عاصی پاپی ترلے کرن ہزاراں
دیہہ موقعہ اک وار خدایا کر کے کرم کباراں!

آکے دنیا اوتے تیرے منئے حکم تمامی
تابعداری کر کے پوری پائیے شان گرامی

جیونکہ نافرمانی اندر اپنی عمر گذاری ؎
انہیں حاصل کریئے درجے کر کے تابعداری

پر ایہ تابعداری تاں ہی ہے مقبول الٰہی
دامن پاک نبی دا پھڑیئے ملے نجات تداہیں

خَیْرٌ لَّکَ جیوں پاک نبی حق انہیں مسلماناں
انہیں باقی دنیا کارن ایہ ارشاد ربانا

دنیاوی دروازہ تنگی جس دل نال قبولی
خَیْرٌ لَّکَ دی نعمت اسنوں ہے انعام رسولی

ایہو تسلی پیغمبر نوں رب دی طرفوں آوے
طعنے دکھ تکلیف جہانی سوہنا رنگ وکھاوے

ایہ کفار مخالف لوکی تنگیاں دیہن تسانوں
پر جد ہوسی حشر دہاڑا معلم ہوگ انہانوں

مان تران تکبر کیسن جو کجھ دنیاں والا
جد اوہ ویلا آیا جاسی بھل ایہ قہر کشالا

اسے وانگوں امتیا نوں بھی ایہ خاص اشارا
جس اقرار رسالت کر کے منیا نبی پیارا

محشر نوں اس دنیا نالوں اس دی شان زیادا
سب انعام میسر اسنوں نالے فضل خدادا

ایتھے بھانویں عاجز حالت مسلمان بیچارے
روز قیامت ایہو ہوسن دس دے عجب نظارے

کافر منکر بھانویں ایتھے دس دے عیش وچالے
پر ایہ دو دن خوشی تے اگے ڈاڈھے درد کشالے

جیویں مخالف پاک نبی دے نالے مسلماناں
انہیں دونیاں پاہن سزائیں ہوسی حال تساناں

شوخی شیخی شان حقارت کبر اتے وڈیائی
کفاراں دا روز حشر دے گل نہ پاوے کائی

ہاں جنہاں نے نال نبی دے سچے دل توں جوڑی
خیر ٹلک دے ہر انعاموں انہاں رب سنوارے
وقت نزع جیوں کافر اپنے دیکھ گناہ خطایاں
اوس دم دوزخ دی راہداری اس تائیں پل جاوے
جھڑکاں دیہن فرشتے اوسنوں غضبوں پیے ڈراون
ایہو ویلا مومن اوتے جس ویلے آجاندا
جنت والے سب فرشتے اوس کولے آجاون
انجیں حوراں جنت والیاں آون استقبالوں
ملک ربانے نال محبت اوسنوں آن بلاندے
کہندے جیوں تدھ دنیا اوتے جھلیاں دکھ ایذائیاں
اوہ تک جنت دا در کھلا نہراں اوس وچہ جاری
تیرے کارن رب سچے نے فضلوں تیار کرایا
کرن روایت مومن نوں جد ایہ رنگ رب دکھاوے
ایسی حالت ہووے گویا چھا جاوے بیزاری
گویا جس دنیا وچہ اوس نے اتنے روز گذارے
جھٹ ساعت دا رہنا اوسنوں ہرگز مول نہ بھاوے
عیش تے لذت دنیا والی جنت اوتوں واری
اسے سبب خوشی وچہ مومن کردا جان حوالے
جیوں کافر نوں اس ویلے وچہ ہن تکلیف ایذایاں
جیوں کافرنوں روز حشر دا ہے اک قہر نظارا
مومن کارن ایہو ویلا رحمت ذات الٰہی
ہک نظارا جنت والا جد مومن نوں آوے
اوہ تکلیف آرام آسائش تے اک لذت جاپے

تنگیاں سب قبولیاں ناہیں وحدت دی حب توڑی
اس تنگی تھیں وودھ کے اگے پاوے درجے بھارے
ہو جاوے بیہوش بھلاوے وڈیائیاں چترائیاں
گویا دوزخ ہی گھر اوس دا اوسنوں وسیا جاوے
نالے مارن چک چک گرزاں رحم نہ مول کماون
عجب نظارا ظاہر ہوندا مولا کرم کماندا
آکے الفت پیار محبت اس دے نال کماون
کرن زیارت دیہن تسلیاں تے دیکھن خوشحالوں
السلام علیک عزیزا نرم کلام سناندے
انجیں اج دن تیرے اوتے رحمتاں ربدیاں آیاں
ہر اک طرح آرام آسائش ربدی بخشش بھاری
چھڈ دنیا چل اوس دے اندر پانویں لطف سوایا
بھل جاوے تکلیف اس جگ دی جنتیوں سبھ چکھاوے
دنیا دی ایہ عمر حیاتی جاپے نری خواری!
اس وچہ رہنا اک پل اوسنوں لکھاں سال شمارے
آکھے سے چلو اوس تھانویں جو اوہ نظری آوے
ہیر اکرو ٹکانا ہووے جگ دی دور بیزاری
پتہ نہ لگے کی پیا ہوندا سکھ یا درد کشالے
انجیں مومن دے حق اس وچہ رحمتاں تے بھلیایاں
انجیں مومن نوں اوہ موقعہ فضل الٰہی بھارا
جس دے صدقے روشن ہویا دل دی نئی سیاہی
دکھ نزع تکلیف کندن دی اوسنوں سبھ بھل جاوے
جنت دی خوشبو دا جھلکا نعمت عجب سنجاپے!

کافروں تے وقت نزع دا اک عملاں دا بھارا
دوجا جھگڑے دوزخ والا وسے بیا نظارا

نالے گھور فرشتیاں دا تے جان ونجانی ہونی ۔ اوہدوں اگ النبے دوزخ حال نہ چھڈیا کوئی
پیاری دنیا سکھ آسائش تک یاں ہتھوں ہاندے ۔ رب دیاں قہر عذاباں اندر اوسنوں پئے کھپاندے
اس حالت وچ اوہ بے چارا عاجز حال آدادا ۔ پہ کیتے دا بدلہ انجیں کی ہن چلے چارا!
دنیا دا تے چار ڑ تیجی کر کے سب ہو جاوے ۔ بچھوبے جس ہویا اوتھے آکے کون چھڈاوے
ایہو ہی نہیں جان کنڈن تے اسدی بس ہو جاندی ۔ اگوں گور اندھیری ظالم اکھیاں کڈھ ڈراندی
نال نبی دے دیرہ وگاڑاں تے من گور دچائے ۔ ہور تفصیہ جا پیے دسو ایتھوں کون نکالے

وَلَوْ تَرٰى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِيْنَ كَفَرُوا الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُوْنَ
تے جیکر دیکھے توجس ویلے قبض کردے نے روح انہاں دی جنہاں نے کفر کیتا ئے فرشتے ماردے نے

وُجُوْهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ج ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝ (انفال ۷)
منہ انہاں دے نوں تے پٹھاں انہاں دیاں نوں (نالے آکھدے نے) چکھو واقعہ عذاب سڑنے دا

انہاں کفاراں دی حالت دا اللہ ذکر سناوے ۔ کہے پیغمبر نوں تو ویکھے وقت انہاں جدآوے
روح فرشتے قبض کریندے تے مڑ لیکے ٹُر دے ۔ مونہاں پٹھاں تے لال جھیڑاں بھانویں نے اوہ مُڑدے
ایتھے ہی نہیں مکدی بلکہ غضبوں بول سناون ۔ سٹ عذاب دوزخ دے اندر اوتے اگ جلاون
ساڑن فیر انہاں دے تائیں نالے دین ایذائیاں ۔ آکھن چکھو عذاب سڑن دا کیتیاں اگے آئیاں
ایہ نہیں گل اختیاری اپنی تے ناں ہی من مانی ۔ ایہ تاں ڈاڈھیاں دے ہتھ واگاں عذر نہ اس وچ جانی
نہیں اسادی مرضی اوتے ہونی کار روائی ۔ انہاں نے تے اپنی کرنی جیوں فرمان خدائی

إِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذِنِ الْمَسَاقُ ۝ (قیامت ۱)
طرف پالنے والے تیرے دی اوس دن ہنکایا جانا ہے۔

اوس دن تیرے رب دی طرفے اوہ ہنکائے جاسن ۔ اس انکاری بدکاری دا پورا لطف اٹھاسن!
ایہو انکاری ایہو بدکاری ہوسی اگ النبہ! ۔ اسے دا ہی بدلہ ہوسی ایہو جیہی رنبہ
اس ڈھیر بار دن عاصی منکر پکڑ فرشتے آنن ۔ دوزخ دیاں انگاراں اوتے سٹ کے انہاں پچھانن
طرح طرح دیاں دکھاں اندر ہوسن نہیں بچائے ۔ ایہیر اجے قبر دے اندر عاجز حال آداے!
نہیں ایہ قہر الٰہی تعمر مذلت والا! ۔ اس وچہ قابو آکے تکسن مڑ اوہ درد کشالا
شفقت سبھو اللہ کرم کماوے ۔ سبھ زندگی دا اس وچہ آکے لیکھا لایا جاوے
کدی واضح طور سنایا ۔ بھی سوال جواب دی بابت پیچ یقین دلایا

صحیح حدیثاں اس دی بابت پیغمبر تھیں آئیاں
جیویں اصحاباںؓ وچہ حضرت نے کھلے طور الائیاں

فرمایا جے مرنوں پچھے جاں میت دفناون
بعد اوس دے دو ملک ربانے قبر وچالے آون

آنوندیاں اوس مردے کولوں ایہ گل آن پچھیون
کون تیرا رب کہڑائی ڈاڈھے سخت دسیون

جے اوہ کہے میرا رب اللہ نبی محمدؐ پیارا
کھل جاوے در جنت نہیں تاں ردیا گیا بیچارا

انجیں ہی قرآن وچالے ایہ تصدیق ہو جاوے
جویں خداوند اس دی بابت واضح کر فرماوے

اَلَّذِیْنَ تَتَوَفّٰھُمُ الْمَلٰٓئِکَۃُ طَیِّبِیْنَ یَقُوْلُوْنَ سَلٰمٌ

اوہ لوک جنہاں نوں مار دے نے فرشتے پاکیزہ حالت وچ آکھدے نے اوہ سلامتی ہووے

عَلَیْکُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّۃَ بِمَا کُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ (نحل - ۴)

اوپر تساں دے داخل ہوو وچ بہشت دے بدلے اوس دے جو آہیو تسیں عمل کردے ؞

جنہاں نیکاں نوں وچہ نیکی موت سعادت آوے
ہووے سلامتی اوپر تساں دے ملک انہاں فرمائے

یعنی نیک اعمال کریندیاں جنہاں کوچ گیتا ئے!
اسے حالت وچہ خاتمہ ہوندیاں اپنا دم دناسے

اوس نیکی دے بدلے انہاں کہن فرشتے نوری
سلامتی ہووے تسیں تماعی رب دے خاص حضوری

دنیا دی زندگانی دے وچہ تساں جیونکر عمل کمائے
اوس دے بدلے جنت مولا تساں عطا فرمائے

گویا نیک کماندے بدلے رب نے کرم کمایا
جنت دے وچہ داخل کرکے بخشیا اوچا پایا

ہور اک جگہ خداوند باری انجیں ہی فرماندا
جویں نسار سورت دے اندر ذکر مبارک آندا

اِنَّ الَّذِیْنَ تَوَفّٰھُمُ الْمَلٰٓئِکَۃُ ظَالِمِیْٓ اَنْفُسِھِمْ قَالُوْا فِیْمَ

بے شک اوہ لوک جنہاں نوں قبض کیتا فرشتیاں نے ظلم کردے آہے اپنیاں جاناں تے کہیا فرشتیاں نے وچہ کہڑے

کُنْتُمْ ط قَالُوْا کُنَّا مُسْتَضْعَفِیْنَ فِی الْاَرْضِ ط قَالُوْٓا اَلَمْ تَکُنْ

کم دے آہے تسیں آکھیا انہاں اکیں آہے کمزور وچہ زمین دے آکھیا فرشتیاں نے کیا نہیں

اَرْضُ اللّٰہِ وَاسِعَۃً فَتُھَاجِرُوْا فِیْھَا فَاُولٰٓئِکَ مَاْوٰھُمْ جَھَنَّمُ (نساء ۴)

آہی زمین اللہ دی کھلی پس چھڈ جاوندے تسیں اوس نوں پس اونہاں دا ٹکانا جہنم ہے ؞

ایسے لوک جنہاں دیاں روحاں قبض فرشتے کردے
نے اوہ اپنیاں جاناں آہے وچہ کفر اہے دھردے

یعنی ہر اک عیب وچہ ہر دم شامل آہے
رب رسول نہ یاد انہاں نوں لے گئے اُلٹے راہے

ایہ رنگ ویکھ فرشتے انہاں پچھن انہاں تائیں
کس حالت وچہ دنیا دے وچہ سے ہو تسیں اتھائیں

کہندے دنیا دے وچہ آہے اسیں غریب بیچارے
نہ کوئی یار نہ ساتھی ساڈا عاجز حال نکارے

سن کر بات انہاں جیونکر انہاں آکھ سنائی ۔ کہن فرشتے انہاں تائیں اس دا اصل نہ کائی
زہیں اسدو دی کھلی نہ سی چھڈ دیو وطن پیارا ۔ ہور کسے تھاں ونجہ کر رہندیو جا کے پیئے گذارا
سب فرائض دا پئے ہوندے سستی دور ہو جاندی ۔ رب دیاں بندیاں دے وچہ رل کے زندگی پئی سوہاندی
پس جے ایہو حالت آہی اسے نال وہارا ۔ ہن ونجہ کرو جہنم ڈیرا اس دا ایہو نتارا
انجیں ہور اک آیت اندر ذکر ایہو ہی آوے ۔ جیونکر وحی خدا دی طرفوں ایہ ارشاد لیاوے

حَتّٰیٓ اِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا یَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوْٓا اَیْنَ مَا كُنْتُمْ
اوس وقت تک جس ویلے آون گے فرشتے اساں دے روحاں قبض کرنے واسطے انہاں دیاں آکھن گے کتھے ہین اوہ جو

تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا وَ شَهِدُوْا عَلٰٓى
آہے تسیں بلاوندے خدا نوں چھڈ کے (اس ویلے اوہ مشرک) آکھن گے اک پاسے ہو گئے نے دیوتے اساں تھیں تے گواہی دتی

اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰفِرِیْنَ ۝ قَالَ ادْخُلُوْا فِیْٓ اُمَمٍ
انہاں نے اپنیاں جاناں تے بے شک اوہ سب کافر آہے (اس وقت) فرماوے گا اللہ تعالےٰ داخل ہو جاؤ تسیں بھی وچہ

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِّنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ فِی النَّارِ (اعراف-۴)
ایسے ٹولے دے جو گذرے نے پہلے تساں تھیں جناں تے انساناں تھیں وچہ اگ دے

اوس ویلے تک جس دم آوسن رب سچا فرماندا ۔ ملک ساڈے روح قبض کرن نوں جاں ایسے لوکاندا
اس حالت وچہ انہاں کولوں پچھسن ایہ گل ساری ۔ کتھے نے جو چھوڑ خدا نوں آہیو تہاں پوجاری
پیش کرو تک تئے ہے کی پایا اج انہاں دا ۔ رب دے نال برابر ہونا کویں انہاں دل چاہندا
کہسن اوہ اج چھڈ گئے سانوں ہو بیٹھے اک پاسے ۔ گویا دیہن گواہی اوہ سن کافر منکر خاصے !
جد اصلیت انہاں دی ایہ واضح سبھ ہو جاسی ۔ سن کر بات انہاں دی اوس دم رب سچا فرماسی
تسیں بھی ونجہ رلو نال انہاں جناں تے انساناں ۔ پہل تساں تھیں اگ وچ جا لے ہویا جنہاں ٹکاناں
جنہاں لوکاں ایسیاں سندی لیتی تابعداری ۔ جو رب نال برابر ہو کے کردے ایہ غداری

جیوں اوہ وچہ جہنم ایہ بھی انجیں نال انہاندے
بعد حساب کتاب قبر دے دوزخ ڈیرے لاندے

خلاصہ کلام آیاتِ مذکورہ بالا

پہلی آیت وچہ اوہ لوکی جنہاں ترک گناہوں
بعد ایمانوں نیک کماں وچہ اپنی عمر گزاری!
اسے تابعداری اندر وقت اخیری آیا
ملک ربانے کرن سلاماں نالے کہن انہانوں
ایہ اوہ لوک رسول اللہ تے جنہاں ایمان لیاندا
کفاراں نے انہاں تائیں تنگیاں بہاں پوچایاں
خَیْرٌ لَّکَ دی سن خوشخبری کجھ پرواہ نہ کیتی
تے جد وقت انہاں تے آیا بھل گیاں اوہ تنگیاں
جیوں تکلیفاں جھاگیاں انجیں سکھ دیاں گھڑیاں آیاں
دوجی آیت کفاراں دا نقشہ کھیچ دکھاوے
ایہ لوکی ایمانوں خالی نامحرم اسلاموں
جدوں انہاں تھیں اس دی بابت پچھن ملک ربانے
اس دروون دا ٹل نہ کوئی الٹا قہر الٰہی
انجیں مجرم لوکاں سندی حالت دسی جاوے
ذکر حدیثاں دے وچہ آیا پیغمبر فرمایا
پہلا سوال توحید دی بابت فیر رسالت پاروں
تے جے واضح کر کے کیتے حل ایہ سبھ اشارے
القصہ جیوں پاک نبی نوں رب خوشخبر سناندا
دسے روز حشر دا اوکھا تے اک زحمت بھاری
اوس دی تاب نہ جھلی جاوے نرا اوہ قہر ربانا
نبی ولی تے صالح لوکاں منگیاں پیاں پناہیں
ایہ اوہ ویلا سورج سر تے بہت قریب ہو جاوے
وقت نزع دی تنگی نالوں ایہہ تکلیف زیادہ

تے پورے ایمان اسلاموں حاصل قرب الٰہوں
سے تکلیفاں ہوندیاں مڑ بھی کیتی تابعداری
عزت استقبالوں جا کے قبریں ڈیرا لایا
جنت وچہ ونجہ ڈیرا لاؤ کجھ نہیں فکر تسانوں
تن من دھن قربان کیتا سبھ دسیا شوق ولاندا
جاندی مالی روحی جسمی جیوں جیوں نظری آئیاں
خوشی خوشائیں اسے رستے نال تسلی بیتی!
نال ایمان سلامت اپنے ونجہ ملے سنگ سنگیاں
کافر ویکھ آئے وچہ حیرت ہوشاں سب بھلایاں
مر دیاں ہی اوہ پچھے ٹیسن قضیہ پیش ہو جاوے
تے توحیدوں پتہ نہ کائی واقف نہیں اس ناموں
بتہ نہ کوئی منہ تک دے ہی دروون پئے نمانے
دوزخ ڈیرا کریں انہاں دا ایہو مقصد آہی
اپنے کیتے پاروں ہر کوئی بدلہ اوتھے پاوے
سوال جواب قبر وچہ ہوسن جو کجھ کسے کمایا
جے اس تھیں خاموش خلاصی نہیں مڑ کسے وہاروں
مڑ اوہ جنت ڈیرا لاسی دور ہوسن غم سارے
انجیں مومن تابعداراں ٹھنڈ سینے وچہ پاندا
بڑے بہادر جرأت والے بھی اوس دے اقراری
پتہ ہوسی جد سر پر اوسی کہری حال تتانا
وَقِنَا عَذَابَ الْحَشْرِ ہمیشہ منگن کھلے دعائیں
پوری اپنی گرمی لے کے ہر اک چیز تپاوے
ہر اک تے گھبراہٹ ہووے کیا سوالی کیا پیارہ

اودنے اعلیٰ ہر اک اوتے ہووے سرگردانی
اس حالت وچ کجھ آسائش مومن لوکی پاون
باقی جھیڑے لوک مخالف انہاں حال نہ کوئی
معلم ہوسی تدوں کفاراں شان نبیؐ سرور دی
ایسے کارن پاک نبیؐ نوں دیوے رب تسلی
اوس آرام آسائش بدلے ایہ دکھ چیز نہ کائی

ہر اک جھلا کملا دسے بات نہ کرے زبانی
خَیْرٌ لَّکَ دی نعمت والا اوہ کجھ لطف اٹھاون
تنگی تے گھبراہٹ پاروں ہوندے کتنے نہ ڈھونی
دنیا نالوں اگا بہتر ہر شے ہووے دردی
نہ کر فکر پیارے میرے کیا ایہ گھڑی اوتی
توں بھی تے سبھ ساتھی تیرے پاون سبھ رہائی

وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ (مزل - ۲)

تے جو اگے کروگے واسطے جان اپنی دے بھلیائی کھیں پاؤگے تسیں اوسنوں اللہ کولوں

رب فرماندا جو بھی نیکی کرسو تسیں اٹھائیں
وڈی نیکی رب سچے نوں اک پچھاتا جاوے
پھر جو کجھ ارشاد انہاں دے دل دے نال سنبھالے
جانی بدنی تے ارداگی جو تکلیفاں آون!
ہور اک وڈا عمل ہمیشہ حق مسکیناں جانے
اونہ بھی ہر اک بندے اوتے نظر محبت پاوے
اوہ اس روز نبیؐ دا سنگی بچ جاوے اس دکھوں
پاک نبیؐ نے دنیا اوتے سے تکلیفاں پائیاں
جدوں مدینے ہجرت کر کے ختم نبیاں جاندا
غم دیاں گھڑیاں خوشیاں ہویاں مک گئے درد کشالے
پچھلیاں ڈنگاں نالوں ایہ ڈنگ چنگے ہو کے آئے
جھیڑے پہلے سنگی آہے نال ہی ماراں کھاندے
حضرت عمار بلال جیہے جو عاجز حال غلامی
جیہڑاں پہلاں تکلیفاں آہیاں اگجہ آرام آسائش
اسے وانگوں روز حشر دے عالی درجے پاون

اس دا اجر خدا دے کولوں ملسی روز جزائیں
فیر رسالت پاک نبی تے ٹھیک ایمان لیاوے
فیر کٹے وچ رستے اس دے سبھو درد کشالے
سبھو چلے عذر نہ آنے مومن ٹھیک سداون
کرے تواضع نال دلیرے دیوے اندر خانے
ہر اک نال سلوک برابر الفت پیار کماوے
کتنی اوہری گھڑی ہووے اوہ دسے بیا اوہ دکھوں
اوہ بھی مکے شہر دے اندر کفاراں اپڑائیاں
انہاں جھیڑیاں والا قضیہ فضلوں رب مکاندا
آن جھیڑے وچ تدماں اوہا دکھ پونچاون والے
عرب عجم دے حاکم ہو گئے سبھ دکھ درد مکاتے
اوہ بھی ہو گئے حاکم ملکی پھر دے حکم چلاندے
بنے گورنر صوبیاں اوتے عالی شان گرامی
جیوں اوہ ساعت اوکھی انجیں ہر اک طرح رہائش
دوتی دشمن وچ جہنم ایہ جنت وچ جاون

اوہ دن ایسا جس وچ کوئی دردی نظر نہ آوے
سبھناں آپو اپنی ہوسی جیوں صاحب فرماوے

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۙ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۙ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۝

اوس دن نس جاوے گا مرد اپنے بھائی تھیں تے اپنی ماں تھیں تے اپنے باپ تھیں تے اپنی بیوی تھیں تے اپنے بچیاں تھیں

اوس دن کوئی شے یاد نہ رہسی بھل جاسن سبھ بھائی
ماں پیو دا بھی خیال نہ رہسی تے نہ بیوی کائی

بچے بھی چک جاسن دل توں ایسی حالت ہووے
کوئی نہ اک دوجے دا واقف جو آ پاس کھلووے

بھیناں ویر پیارے ہوندے پرواہ بھی نہ کائی
مانواں نوں فرزنداں سندی بھانویں حب سوائی

میاں بیوی رشتہ گہرا تے بھاری زندگانی
جس ویلے اوہ گھڑی آوے گی ہوسی ختم کہانی

حب پیار نہ رہسی اکو نفسی نفسی ہوسی
اسے پچھے پھرن دیوانے ایہو تناز عہ پوری

سارے اسے فکر وچالے پھرسن ہوش بھلائے
سبھو اپنی چاہندے پھرڈے سختی ڈے منہ آئے

اس دن نبی محمد ﷺ سرور جو محبوب ربانے
غم امت ڈے بار دل ہوسن عاجز حال نتانے

باہجھ انہاں ڈے ہور پیغمبر اسے حال وچالے
ڈرڈے خوف الاہوں ہوسن بیخود تے بے حالے

تاب نہ ہوسی وچ درگاہے جے کجھ سخن الا دن
حالانکہ سب پاک گناہوں تے مقبول سدا دن

اوس دن دی گھبراہٹ بھاروں ہوسی مہر زبانے
امت دا کجھ خیال نہ ہوسی اپنے حال نتانے

بیشک اوہ دن ایسا ہی دسن دم نہ کوئی مارے
نہ کوئی سخن کلام الاوے دور ہوون دکھ سارے

لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا (نباء ۲)

نہ کلام کریگا کوئی مگر اوہ جس نوں اذن دیوے گا اللہ تعالےٰ تے آکھے گا اوہ ٹھیک بات ہے

رب فرماوے اوہ دن ایسا جس دی دہشت باروں
چپ ہوسی سب دنیا وڈی نیڑے دور دیاروں

ایسا کوئی نہ ہوسی جہڑا سخن کلام سناوے
کوئی کسے دی کرے سفارش دل ڈے راز بتاوے

ہاں اوہ جس نوں اللہ ولوں ہوسی امر ضروری
وچ درگاہ ربانی اوہا بات کریسی پوری

امر اجازت جد تک ناہیں ایسا سخن سناوے
تد تکین اوس ویلے نہیں کوئی جرأت ایڈ وکھاوے

اس مسئلے نوں پچھے بھی ہیں واضح کر کے آیا
ایتھے محض اشارے کارن ہیں ایہ ذکر دھرایا

پاک نبی دا عالی درجہ اندر دنیا ساری
اس ڈے وچ کجھ شک نہ انجیں کہندا اللہ باری

تے جے شک ہووے کجھ اس وچ اوس دم ڈھا جاسی
امت دا رتبہ عالی سب نوں رب وکھاسی

جیوں دنیا تے نور الٰہی نوں انہاں کلفت ہوئی
انجیں روز حشر نوں ہوسی انہاں دی دلجوئی

دنیا دے تے آخر ویلے قرب انہاں جیوں پایا
انجیں روز قیامت رہسی انہاں شان سوایا

اس دم کفاراں نوں ہوسی ایہ گل معلم ساری
مومناں دا انک شان تقرب روشن کم کرا رہی

اس ویلے جد مومناں اُتے فضل خدا فرماوے — سب انعام اکرام حضوری ہر اک مومن پاوے
ئیے سے واری شکر الاوے تے الحمد سناوے — وعدہ رب دا پورا ہویا تنگی دور ہو جاوے
تابعداری پاک نبیؐ دا ثمرہ پورا پایا — دنیا بندی خانے نالوں آخر بہتر آیا
چہرے مومناں دے اس ویلے خوش بشاش دسیون — نال نبیؐ دے جنت اندر ڈیرے ونجہ کجیون
اس دم دوجا وعدہ رب دا یاد انہانوں آوے — جیوں سورت والضحٰے دے اندر رب سچا فرماوے

وَلَسَوْفَ یُعْطِیْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰی ۝

تے جلدی عطا کرے گا تینوں یا محمد صلی اللہ علیہ وسلم رب تیرا فیر توں خوش ہو جاوے گا۔

دنیاوی تکلیفوں آہا دکھ نبیؐ نوں بھارا — رات دنے آرام نہ آوے ہر دم حال آوارا
رب نے بھیجیا پاک نبی نوں کر کے رحمت بھاری — تانجے بگڑی حالت لوکاں ٹھیک ہو جاوے ساری
پر لوکاں دی حالت اوہا فرق نہ نظری آوے — جیوں سمجھاون تیویں ہر کوئی راہ پٹھے پے جاوے
حالانکہ پیغمبرؐ ایہو معجزہ وڈا لیایا! — بگڑیا ہویا عرب دناں وچ سارا نیک بنایا
مسند احمد بیہقی نالے ابن سعد وں لکھی آوے — حضرت امام مالک وچ موطا اس دا ذکر لیاوے

اِنَّمَا بُعِثْتُ لِاُتَمِّمَ مَکَارِمَ الْاَخْلَاقِ

فرمایا حضور علیہ السلام نے میں اس واسطے دنیا تے نبی بنا کے بھیجیا گیا ہاں جے تساں دے اخلاق دی اصلاح کراں

حضرت کہیا دنیا اوتے میں اس کارن آیا — آن کراں اصلاح تساں دی ہووے شان سوایا
نہیں اخلاقی حالت جد تک ہوندی ٹھیک تساں دی — کوئی کم سرے نہ لگدا جاپے نہیں کوئی گل بن جاندی
عربی لوکی بگڑے ہوئے کھوہ بیٹھے بندیائی — ڈنگر بھی شرماون تک کے ایسی کارروائی
اس حالت وچ رب دی رحمت جوش دکھالے آوے — بھیج پیغمبر انہاں وچوں انہاں نوں سمجھاوے
چنگیاں گلاں دسے نالے واضح بیان کھووے — نال خدا دے لگن کارن رستے صاف وسیوے
پر ایہ لوکی اُہنوں گنہدے کہ اس پاسے لگن! — جیوں جیوں سن دے تیوں تیوں ظالم الٹے پاسے وگن
بھلے ہوئے ڈھ قدیموں رسم رواج پرانے — سن کر بات حملا والی لڑ دے پھرن دھگانے
اتنا رولا عرب وچالے انہاں دناں وچ ہویا — جیونکر سٹ لگی وچ سینے سامنے آن کھلویا
کرن روایت ایہو رولا سُنے بوذرؓ غفاری — نبی ہویا اک نواں مکے وچ اسے دی گل ساری
اسے ساڈی بگڑی تک کے دل وچ خیال لیاندا — اوہا ساڈیاں وحشیاں ہوسی جنگلی بات بتاندا
کجھ دن سن کے اسے خیالوں اوہ چپ چاپ گذارے — سوچے کیویں نکلے اوسنوں ختم ہوون دکھ سارے

ہیسی اوہ اک رب دا بندہ تے مقبول حضوری
اوسے نوروں خواہش ہر دم مرد کوایسا جاپے
ایپر رشتے بند تمامی سخت ہوئی دشواری
اوس دم رہ نہ سکیا فوراً بھائی اپنے تائیں
کون کوئی ایہ جس دی بابت لوکاں رولا پایا
کون اوہ جس دی ایسی گلوں اتنا وادھا ہویا
کیوں جے اس دے دل وچہ آہا ایسا شوق سمانا
سب رسوم کفاداں والے چھوڑ دتے اک واری
حکم احکام ربانے ولوں خبر نہ آہی ہولے
انجیں اپنے طور ہمیشہ پڑھن نماز پیاروں
جاں اوس سنیاں پاک نبی نے دعوے بول سنایا
شوق ایہو وتجہ ویکھاں کیویں شرف زیارت پانواں
ایپر جس دم نہ جر سکیا بھائی کول بلا دے
حکم بموجب بھائی صاحب شہر مکے نوں آون
کرن مصافحہ نال محبت نال نبی سرور دے
میں قربان نبی سرور تھیں پچھن حال اوسائیں!
ایہ گل سن کے نال محبت اوہ مرد عرض گذارے
جس دم سنیاں ذکر تسانڈا کشش اجیہی ہوئی
اکو شوق زیارت مینوں دوڑیا چاہیں سچا ہیں
سن کر ایسی الفت ہوئی اسے محبوب ربانے
ہور محبت ٹبر والی چکی دل توں میرے
کھول دسو ارشاد او ہاہی کی کجھ رب فرماوے
صرف محبت الفت بھاری اس دے بھید سناؤ
ایہ گل سن کے ختم نبیاں جاں اذکار سنائے
شوق محبت دونا ہویا پر کوئی سخن نہ کہیا
دل اوس دے وچہ چمکے انوں ہر دم شعلہ نوری
جس تھیں راز حقیقت والا ظاہر ہووے آپے
آخر سنیوس شہر مکے وچہ ہے ایہ گل کنتد ساری
کہندا وتجہ مکے سن جا کے کی ایہ شور اٹھائیں
کون ایہ جس نے نواں طریقہ آسانوں سکھلایا
کون اوہ ایسی حالت اندر مرد بھی صاف کھلویا
بت پرستی کم شیطانی اوسنوں مول نہ بھاتا
ایپر اصلی راز نہ معلم بنی مصیبت بھاری
رسمی اسم الٰہی والا کیتا ورد قبولے!
جو دل لفظ پیارا لگے کہن اوہا اذکاروں
دل اوہدے وچہ اثر ہو جاندا خوشیوں دون سوایا
کدیں حال پرانے غم دے اوسنوں کھول سناواں
نال اوہدے کر گلاں سبھو مکے شہر کبھی دے
خوش قسمت اوہ پاک نبی دا شرف زیارت پاون
نال پچھے حال حقیقت راز اللہ اکبر دے
کیونکہ تیرا آون ہویا مینوں ذرا بتائیں
یا حضرت اک شوق تسانڈا آنے ایس دوارے
باہجہ زیارت ہور قبولے سخن نہ دوجا کوئی
دیکھ آنواں رنجہ مرد اجیہا ہو پیا انہیں جائیں
جس دے پاروں بھلے دل توں ہنگے یاد پرانے
ڈاڈھی جھک دے لے نول کیتی شوق محبت تیرے
تاں جے ساتھوں کفر جہالت فضلوں دور ہو جاوے
متاں زنگار پرانے جاون رحمت دا لینہ پاو
کھب گئے وچہ دل دے ایسے ہور خیال جو کائے
ہو گئی عشق محبت پاروں جاں اک جلوہ پیا

غم دی حالت اندر اوسنوں جاں کجھ دقت وہایا — آئی ہوش ٹکانے تاں مڑ وطنیں چھٹ اٹھایا
لمبے سفر مکا کے جس دم پہنچا وطن پیارے — بھائی نوں آملدا شوقوں حال سناوے سارے

رَاَیْتُهٗ یَاْمُرُ بِمَکَارِمِ الْاَخْلَاقِ (صحیح مسلم، مناقب ابی ذر)

دیکھیائیں اسنوں تعلیم دیندائے لوکانوں اچھے اخلاق دی :

آکھے میں اک مکے اندر ڈٹھا مرد نورانی — جس دے ہر ہر لفظوں ٹپکے سر اسرار ربانی
دغیوں مکروں بالکل خالی جلوہ ذات الٰہی — جس نوں ویکھ ذیاں چھک جاوے دل وچوں گمراہی
ایپر بعضے لوک دسایئں گھٹ ودھ لفظ الاندے — اوس دا اصلی بھید نہ پاندے اجیں شور مچاندے
اوہ چنگے اخلاق سکھاندا ہور نہیں گل کوئی ! — ایہ سب اگلی پچھلی بیتی ختم اوسے تے ہوئی
جو اخلاقی سخن سناوے سوہنے طور لیاوے — جس تھیں صلح محبت والا لیکھا نظری آوے !
اوہ عربی تہذیبوں خالی تے بے دین پرانے — اوہ کی جانن شان محمدی تے احکام ربانے،
حالانکہ جے ڈٹھا جاوے کر کے غور کدا ہیں — بے شک پاک نبی دا درجہ وڈا وہیں سرائیں
ظاہر باطن ہر حالت وچہ عالی شان انہاندا — اسنوں کتے نہیں نفع جو اس وچہ فرق ذرا کجھ پاندا
نال نبی دے جو بھی لگا دل دی نال صفائی ! — سینہ صاف کیتا رب اوس دا دور ہوئی رسوائی

وَیُزَکِّیْهِمْ وَیُعَلِّمُهُمُ الْکِتٰبَ وَالْحِکْمَةَ ۚ (جمعہ ۱)

ایہ پیغمبر پاک کمرد اہے ان پڑھاں نوں نے سکھاندائے انہانوں کتاب تے دانائی دیاں باتاں۔

اس آیت وچہ دوہی باتاں رب سچے فرمایاں — ہک تزکیہ دوجا حکمت جس وچہ سب دانایاں
تزکیہ دے لفظی معنے پاک تے صاف بناناں — ستھرا کرناں اس دے وچوں گند دا میل ہٹاناں
اتے قرآن مجید نے اس دے ایہ معنی فرمائے — نفس انسانی ہر گندگی تھیں صاف کرایا جاوے
کوئی غلاظت کوئی آلودگی کوئی ایسی گندیائی — جس تھیں دل دے شیشے اوتے میل آجاوے کائی
ہرگز باقی رہ نہ جاوے ستھرا نظری آوے — گویا اپنی اصلی حالت روشن کر دکھلاوے
سورت شمس اندر ہی اس دی جیوں تشریح فرمائی — اوس تھیں سبھ حقیقت اوس دی پوری نظری آئی

وَنَفْسٍ وَّمَا سَوّٰىهَا ۝ فَاَلْهَمَهَا فُجُوْرَهَا وَتَقْوٰىهَا ۝

قسم ہے نفس دی تے جس طرح ٹھیک کیتا اوسنوں فیر الہام کیتا اس وچہ بدی اوس دی نوں تے نیکی اوس دی نوں

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰىهَا ۝ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰىهَا ۝ (شمس)

بے شک اس نے خلاصی پائی جس نے صاف ستھرا کیتا اوسنوں تے ناکام ہویا اوہ جس نے اوسنوں مٹی وچہ رلایا

اوس نفس دی قسم اٹھاوے رب دی ذات نیاری
جس نے ٹھیک بنایا اوسنوں دتی شکل پیاری
نیکی بدی دی بابت اوس دے دل وچ خیال اوپایا
جس تھیں اپنا گھاٹا وادھا اوسنوں سب دسیایا
اس حالت وچ جس نے اپنا تزکیہ کر لتا
ستھرا صاف ہویا تن من تھیں کڈھیا گندہ پتا
لائی نال خدا دے سچی غیراں نال ونجائی
پا گیا اوہا مراداں سبھو ختم ہوئی رسوائی
اوسے اپنے مولا کولوں دل دیاں سبھو پایاں
اوسے اوتے فضل کرم دیاں بارشاں رب وسایاں
تے جس اسنوں گندہ کیتا ہٹی نال ملایا
اوہ ہر تھاں ناکام بیچارا کجھ ہتھ وات نہ آیا
اسے دی تشریح کریندیاں ہور اک جگہ لیاوے
سینہ صاف کیتا جس آخر اوہا خلاصی پاوے

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى ۝ وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى (اعلیٰ-۱)
بے شک اوہ کامیاب ہو گیا جس نے پاک صاف کیتا اپنے آپ نوں تے یاد کیتا نام رب اپنے دا تے نماز پڑھی

تن من دے تزکیئے والی ہور اک آیت آئی
معلم ہوے اس دے پاروں پاوے اوہا لہائی
ہک صفائی دل اپنے دی نال خداوے لائی
دوجا اس دی یاد وچ جاوے گذرے سب زندگانی
نالے پڑھے نماز ہمیشہ اوسنوں مول نہ چھوڑے
دل نے سینہ صاف ہویا اوس نال خداوے جوڑے
ہک نگاہ نبیؐ سرور دی جس بندے ول ہوئی
بے شک ہو گیا تزکیہ اوس دا میل نہ رہ گئی کوئی
اسے پاروں پاک نبی دی رب تعریف سناوے
گندیاں دا تزکیہ کر کے نال اساں دے لاوے
نالے حکمت تے دانائی اسے پاسوں پاون
اسے پاروں دوجگ اندر اوہ مقبول سداون
ہک جگہ اسلامی دعوت دی بابت فرمایا
ایہہ بھی اک صفائی وڈی تزکیہ نام بنایا

عَبَسَ وَ تَوَلّٰى ۝ اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰى ۝ وَ مَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّهٗ
پیغمبر نے تیوڑی چڑھائی تے منہ موڑیا جے آیا اس دے کول اوہ انڈھا تے کس نے دسیا تینوں دا اے پیغمبر
يَزَّكّٰى ۝ اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى ۝ (سورہ عبس-۱)
شاید اس دا تزکیہ (دلی صفائی) ہو جاندا یا اوہ سوچ دا پس نفع دیندا اوسنوں سمجھاونا تیرا

ہک دن کجھ سردار عرب دے پاس نبی دے آئے
بیٹھے خدمت دے وچ سبھو وعظ نبیؐ فرمائے
اوہناں نوں اسلام دی بابت گلاں پئے سمجھاون
اچراں ہک نابینا صاحب خدمت اندر آون
کھلے طور آزاداں وانگوں خدمت اندر آئے
موقعہ وقت نہ ڈٹھا سمجھیا اپنی آن سنائے
اس گل سندا پاک نبی نوں بوجھ ذرا ہو جاندا
گویا اوس دی اس حرکت نوں ٹھیک نہ دل وچ آندا
اوس دم وحی خدا دی طرفوں ایہہ پیغام لیاوے
پیغمبر نوں اس دی بابت واضح کیتا جاوے

نابینے دے آون اوتے تساں جو منکھ وٹایا ۔ اس دے وچ اک راز آہا جو دل تھیں تساں اٹھایا
اوہ نابینا رب فرماندا انجہ دی سنوری جاندا ۔ یا اوہ سوچ کریندا اس تھیں نور ہدایت پاندا
ایتھے بھی تزکئے والا لفظ خدا فرماوے ! ۔ کسے بھلے نوں راہے لانا ایہو درجہ پاوے
پیغمبرؐ دیاں صفتاں وچوں صفت ایہ ہے اک بھاری ۔ نبوت اتے رسالت اوتے فرض ایہو ہی کاری
دِل دماغ انسانی تائیں روشن کیتا جاوے ۔ ہر بیماریوں تے کوتاہیوں کر کے صاف وکھاوے
بھی اخلاق اعمال انہاندے ایسے ٹھیک ہو جاون ۔ دنیا دے وچ کامل بندے ایہو نظری آون
پاک نبی نے ایہ فریضہ ایسا خوب نبھایا ۔ دوست دشمن قائل ہویا کر آواز سنایا
بے شک جس نے نال محمدؐ اپنے لوں لگائی ۔ بن گیا اوہا کامل بندہ ختم ہوئی بریائی !
ظاہر باطن روشن اوس دا رگ رگ نور سمانا ۔ دنیا وچ وجود اوہدا اک رحمت دوہاں جہاناں
اسے نوں تزکیہ کہندے اسے نوں بندیائی ۔ باہجھ محمدؐ کسے نبی نے نہیں ایہ رنگ دسیائی
دوجی بات دانائی حکمت حدس فراست والی ۔ جس تھیں بندہ کامل ہو کے پاندا درجہ عالی
اوہ حکمت دا لفظ خدا نے وچ قرآن لیاندا ۔ جس تھیں علم عرفان دا مطلب واضح کیتا جاندا
ایہو نور الٰہی والی خاص امانت بھاری ۔ سینے پاک نبی دے اندر رکھے اللہ باری !
ظاہر ہووے زبان نبی تھیں جو وچ گئی رنگاندے ۔ کدی مصالح تے اسراروں کدی احکام سناندے
کدی ایہو اخلاقی جوہر اپنے پیا وکھاوے ۔ جیوں دو جگہ قرآن وچ آلے کھول سنایا جاوے
یعنی اس حکمت وچ کھڑیاں گلاں رب سمجھایاں ۔ کھڑیاں پاروں زندگی بن دی ہوندیاں وو رتباہیاں
سورت بنی اسرائیل دے اندر ذکر توحید لیاوے ۔ مڑ ماپیاں دی طاعت عزت بڑی عبادت آوے
رشتہ داراں تے محتاجاں کرنا مدد ضروری ۔ بدی اولاد کشی کنجوسی ہور فضولیوں دوری
بے گناہ دا قتل برائی وڈا پاپ بتایا ۔ انجیں یتیماں جو دکھ دیندا یا جس عہد ونجایا
ناپنے تولنے دے وچ کمی رب نوں مول نہ بھاوے ۔ نلے چلنا اکڑ اکڑ کے وڈا پاپ بتاوے

ذٰلِكَ مِمَّآ اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ

ایہ جو وحی کیتا گیا طرف تیری (یا رسول اللہ) رب تیرے دی حکمت ہے

یا حضرت ایہ جو کجھ رب دا وحی تیرے دل لیایا ۔ ایہ سب باتاں حکمت والیاں جیندا عالی پایا

ایہو ہی لقمان سورت وچ اجیں دھرایا جاندا!
تاں جے شکر کرے اوہ رب دا جیوں ایہ نعمت پاندا!

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ط

بیشک دتی اساں لقمان نوں حکمت تانجے شکر کرے اللہ دا۔

بعد اس دے مڑ حکمت والیاں ہور گلاں فرمایاں ۔ رب دا کوئی شریک نہ لیاوناں اس وچہ سمجھ بریایاں
ماپیاں نال محبت کرنا نیک سلوک دکھانا ۔ پڑھیا کرو نماز ہمیشہ اس وچہ فرق نہ پانا
چنگی گل کرنے دی بابت لوکاں نوں فرماؤ ۔ تے برائیوں روکے رکھو انجیں لیکتی جاؤ
وقت مصیبت دا جاں آوے ہرگز ڈول نہ جانا ۔ اک حالت تے قائم رہنا عالی درجہ پانا
کبر غرور نہ ہرگز کرنا اکڑ اکڑ نہ چلنا ۔ جاں بولو تاں نرمی کرکے ایہ نہ بھول بدلنا
جو ذاتی چنگیایاں جنہاں نیکی آکھیا جاوے ۔ ایہ قرآن کلام خدا دی حکمت نام رکھا دے
ایہو امور دولے کے آئے حضرت طرف اساں دے ۔ ایہو نبھانے آہے ضروری نت جس دا غم کھاندے

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ۝

تے جلدی عطا کرے گا تینوں یا محمد صلی اللہ علیہ وسلم رب تیرا فیر توں خوش ہو جاوے گا۔

عرباں دی کجھ حالت ایسی ازلوں بگڑی ہوئی! ۔ انسانیت مدنیت دا اثر نہ اوتھے کوئی!
ہر اخلاقوں تے عاداتوں انہاں وچہ کمزوری ۔ ڈنگر بھی شرماون تک کے انہاں دی بیطوری

ہر گھر پت اوہا ہی انہاں نال سنبھلے ہوئے
بھر بھر پین شراب پیالے اسے حال ڈبوئے

گل گل اوتے ہون لڑائیاں کٹن کئی قبیلے! ۔ سالاں وچہ نہ مکے جھگڑا جے سے کرئیے حیلے
چوری ڈاکہ پیشہ انہاں، خاص بنایا ہویا ۔ اسے اوتے زندگی والا لیکھا لایا ہویا
ایہو کارا ایہو دہارا ایہو ہی اک چارا ۔ اسے اوتے دار مدارا ایہو اک سہارا
زندہ دھیاں زور بزوری گڑھیاں وچہ دفناون ۔ سے کوئی سمجھاوے مڑ بھی اس تھیں باز نہ آون
بیویاں نال محبت مڑ بھی جد ایہ ویلا آوے ۔ آدمیت انسانیت دا قتل ناحق ہو جاوے
وچہ حجاز بو حمزہ آہا بڑا رئیس ہک کوئی ۔ قدرت ربدی گھر اس دے ہک لڑکی پیدا ہوئی
جس دم اوس نے سنیاں اس نے چھڈ دتا گھر آونا ۔ جس تھیں اوس دی بیوی تائیں کھل گیا پینا کھاونا
اسے حالت وچہ ہر دیلے رہے حیران بیچاری ۔ ایسا حیلہ نظر نہ آوے ہووے ایہ دور بیزاری
پر اوہ بڑی سیانی آہی شعر اشعار الاوے ۔ اوہا لوریاں دے کے اپنا دل ہی پرچاوے
نالے خیال سجے خاوند تئیں کے نرم دلوں کجھ ہووے ۔ مت ایہ غصہ دور ہو جاوے رب سبب چا ڈہووے

مَا لِاَبِیْ حَمْزَۃَ لَا یَاْتِیْنَا

کی ہو گیا ابی حمزہ نوں نہیں آؤندا کول ساڈے

یَبِیْتُ فِیْ بَیْتِ الَّتِیْ یَلِیْنَا

رات گذاردا ائے وچہ گھر گوانڈھی ساڈے دے

ابی حمزہ نوں کی ہویائے کی سر شامت آئی — نہیں آؤندا گھر کول اساندے ایسی دلوں اٹھائی

باہرو باہر رات گذارے سانوں دلوں بھلائی — کول گوانڈھ کویں اوہ بیٹھا اپنا من پرچائی

غَضْبَانَ اَلَّا نَلِدُ الْبَنِیْنَا

غصے ہے اس بات تے جے نہیں جن دیاں اسیں بیٹے

تَاللّٰہِ مَا ذَاکَ بِاَیْدِیْنَا

خدا دی قسم ایہ اساڈے اختیار دی بات نہیں ہے

غصے اوہ اس گل تے اوتے عقل بھلائی ہوئی — کیوں اسیں نہیں پتر جن دیاں دلوں اٹھائی ہوئی

قسم خدا دی ایہ نہیں ساڈی آپ بنائی ہوئی — ناں اس وچہ کجھ بس اساڈا مفت ودھائی ہوئی

وَنَحْنُ کَالزَّرْعِ لِزَارِعِیْنَا

تے اسیں مثل کھیتی دی ہاں واسطے زراعت کرنے والیاں دے

نُنْبِتُ مَا قَدْ زَرَعُوْہُ فِیْنَا

اُگے گا اوہای جو بیجیا انہاں نے وچہ اساں دے

اسیں مانند زمیں دی اڑیا غور کرو جے کائی — واہنے والیاں لوکاں کارن جیوں اوہ کار ہویائی

ساڈے وچوں اوہای اُگ سی جو کجھ بیج پیائی — بیجو جو امید کنک دی ایہ گل روا نہ آئی

عورتاں دی بھی پڑی بے قدری جیوں ایہ بندے ناہیں — کسے قسم دا حق وراثت ملے نہ انہاں تائیں

زمانۂ جاہلیت بملکِ عرب از شاہنامۂ اسلام جلد ا صہ ۶۲

الگ تھے ساری دنیا سے مگر یہ لوگ خوش دل تھے — انہیں آزادیوں کی زندگی کے عیش حاصل تھے

مگر آزادیوں نے ان کو کھویا دین و دنیا سے — ہوئے گمراہ یہ برگشتہ ہو کر حق تعالےٰ سے

کیا اخلاف نے اسلاف کے اوصاف کو زائل — رہِ حق چھوڑ کر سب بت پرستی پر ہوئے مائل

شجاعت تھی مگر اسکا ہدف اپنے ہی بھائی تھے — یہ سب اک دوسرے کو ذبح کرنے میں قصائی تھے

فصاحت کا تھا استعمال ہجو اور خود ستائی میں
نظر میں کوئی جچتا ہی نہ تھا ساری خدائی میں!

بیاں کرتے تھے اپنے شرمناک اور فحش کاموں کو
سر بازار کہہ دیتے تھے ایسے کارناموں کو

رعونت نے دماغوں میں ہوائے خودسری بھر دی
خشونت ایک عادت دوسری عادت تھی بیدردی

عرب اولادِ اسمٰعیل سے معمور تھا سارا
گناہوں کی جہالت کے نشے میں چور تھا سارا

جو صحرائی تھے قتل و راہزنی میں خوب ماہر تھے
نشانِ بربریت ان کے چہروں ہی سے ظاہر تھے

ترقی اور تمدن کی ہوا ان تک نہ آتی تھی!
کوئی مرکز نہ تھا خانہ بدوشی ان کو بھاتی تھی

بہادر تھے مگر یہ سب کے سب آپس میں لڑتے تھے
قبیلوں میں ہزاروں معرکے ہر روز پڑتے تھے

جو شہری تھے وہ فن و پیشہ و حرفت سے عاری تھے
مگر مکر و دغابازی میں پورے کاروباری تھے

نہ کوئی کام کرتے تھے نہ کوئی کام آتا تھا
انہیں بیکار و کاہل بیٹھ رہنا دل سے بھاتا تھا

یہ جائز جانتے تھے مال کھا جانا یتیموں کا
لٹانا دعوتوں میں مال تھا شیوہ کمینوں کا

پدر فرزند کی بیواؤں کا حق چھین لیتے تھے
پسر اپنی حقیقی ماؤں کا حق چھین لیتے تھے

کوئی معیار ہی باقی نہ تھا شرم و شرافت کا
کہ رتبہ بھیڑ بکری سے بھی کم تھا ایک عورت کا

زنا و فحش کاری سے بڑی ان کو ارادت تھی
شرابیں پی کے ننگے ناچنے کی عام عادت تھی

شرافت کو ڈبو دیتے تھے جب عورت پہ مرتے تھے
کہ جس عورت پہ مرتے تھے اسے بدنام کرتے تھے

زناکاری کی ترغیبیں سر بازار دیتے تھے
یہ اپنی بیویوں تک کو جوئے میں ہار دیتے تھے

یہ اپنی بیٹیوں کو سانپ سے بدتر سمجھتے تھے
یہ ان کے قتل کو عزت کا اک جوہر سمجھتے تھے

اگر جن بیٹھتی دختر کوئی تقدیر کی ہیٹی!!
چھچھوندر سے بری معلوم ہوتی تھی اسے بیٹی

گڑھا اک کھود کر دختر کو زندہ گاڑ دیتی تھی
کوئی بچھو تھا دامن میں کہ دامن جھاڑ دیتی تھی

کوئی کم بخت بداختر اگر زندہ بھی رہتی تھی
ہمیشہ باپ کے اور بھائیوں کے ظلم سہتی تھی

غلاموں لونڈیوں پر وہ مظالم توڑتے تھے یہ
کہ ان کو موت سے پہلے نہ ہرگز چھوڑتے تھے یہ

عرب میں ہر طرف تھا دور دورہ بت پرستی کا
کوئی اندازہ کر سکتا ہے ان لوگوں کی پستی کا

خدا کہتے تھے مٹی آگ پانی کو ہواؤں کو
پہاڑوں اور دریاؤں کو بجلی کی گھٹاؤں کو

زمیں پر خاک پتھر اور شجر معبود تھے ان کے
فلک پر انجم و شمس و قمر معبود تھے ان کے

مرادیں مانگتے تھے ہر وجودِ بے حقیقت سے
نہ تھا محروم کوئی جز خدا ان کی عبادت سے

وہ کعبہ جو خدائے واحد و قہار کا گھر تھا / وہ کعبہ جو خدائے مالک و مختار کا گھر تھا
وہی کعبہ جسے پیغمبروں کی سجدہ گاہ کہیئے / وہی کعبہ جسے تقدیس کا نورِ نگاہ کہیئے!
وہ کعبہ جو خدا کے بت شکن بندوں کا معبد تھا / جسے پاکیزہ رکھنا فطرتِ انسان کا مقصد تھا
اسی کعبے کو یاروں نے صنم خانہ بنا ڈالا / دلوں سے ظالموں نے نقشِ وحدت کا مٹا ڈالا
نہ سوجھا کوئی فرق ان کو خدا میں اور پتھر میں / کہ رکھے تین سو اور ساٹھ بت اللہ کے گھر میں
عرب میں جس قدر انسان تھے ان سے سوا بت تھے / یہ خلقت تھی خدا کی اور خلقت کے خدا بت تھے

جدا اک اک خدا تھا ہر قبیلے ہر گھرانے کا
کوئی بت فتح پانے کا کوئی بت بھاگ جانے کا

انجیں بریاں عادتاں رسماں جو انہاں وچہ آہیاں / اللہ رحم کرے اوہ سبھو بریاں سن گمراہیاں
ایہو ہی نہیں جو کجھ کرسے شعراں وچہ سنا ندے / کجھ نمونے طور جویں ہیں بھایاں کارن آندے

قصاید عربیہ آنچہ بوقت شراب خوری می خواندند

فَاِنْ تَبْغِنِیْ فِیْ حَلْقَةِ الْقَوْمِ تَلْقِنِیْ / وَاِنْ تَقْتَنِصْنِیْ فِی الْحَوَانِیْتِ تَصْطَدِ

ہیں پل ولیساں عاماں اندر جے ہیں ڈھونڈے کوئی
کسے شراب خانے جا ویکھو اوتھے بھی بات ایہوئی

مَتٰی تَأْتِنِیْ اُصْبِحْكَ كَاْسًا رَوِیَّةً / وَاِنْ كُنْتَ عَنْهَا غَانِیًا فَاغْنَ وَازْدَدِ

جدا نوں توں شراب دے بھر بھر دیواں نداں پیالے
جے نہیں تیں پرواہ تے جا توں اپنی ونجھ بنا لے

نَدَامَایَ بِیْضٌ كَالنُّجُوْمِ وَقَیْنَةٌ / تَرُوْحُ اِلَیْنَا بَیْنَ بُرْدٍ وَّ مُجْسَدِ

شراب میری دے محفلی سانجھی گورے چٹے تارے / لمبی چادر کیسری کپڑے پہن گوئن آوے

رَحِیْبٌ قِطَابُ الْجَیْبِ مِنْهَا رَفِیْقَةٌ / بِجَسِّ النَّدَامٰی بَضَّةُ الْمُتَجَرَّدِ

شرابیاں گلا کھلا کر دتا انس پیار ودھایا / گویا ننگی حد بدن دی نرم لطیف بنایا

اِذَا نَحْنُ قُلْنَا اَسْمِعِیْنَا انْبَرَتْ لَنَا
عَلٰی رِسْلِهَا مَطْرُوْقَةً لَمْ تَشَدَّدِ

جدوں اسیں کہندے ہاں او سنوں سانوں کجھ سنا وسے / ہولی ہولی نال نزاکت ساں وِل جلدی آوے

وَمَا زَالَ تَشْرَابِی الْخُمُوْرَ وَلَذَّتِی
وَبَیْعِی وَاِنْفَاقِی طَرِیْفِی وَمُتْلَدِی

شراب پیناتے لذت لینا خرچے وچہ لیاوناں ۔ اپنی جدی ورثہ تائیں اسے طور نبھاوناں

فَلَوْلَا ثَلٰثٌ هُنَّ مِنْ لَذَّةِ الْفَتٰی
وَجَدِّكَ لَمْ اَحْفِلْ مَتٰی قَامَ عُوَّدِی

جے ایہ تن گلاں نہ ہودیاں جیوں شرفا دا چالا ۔ قسم تری ہیں موت دی کبھی نہیں پرواہ کرنے والا

فَمِنْهُنَّ سُبْقِی الْعَاذِلَاتِ بِشُرْبَةٍ
كُمَیْتٍ مَتٰی مَا تُعَلَّ بِالْمَاءِ تُزْبِدِ

ہک ناصح دی چھنڈ گل پیناسُرخ سیاہ شرابوں ۔ پانی پائیاں جوش جو لیاوے آوے باہر حبابوں

وَتَقْصِیْرُ یَوْمَ الدَّجْنِ وَالدَّجْنُ مُعْجِبٌ
بِبَهْكَنَةٍ تَحْتَ الْخِبَاءِ الْمُعَمَّدِ

بادل دے پُر لطف دہاڑے اوچے تنبو تانے ۔ لیکھے نال معشوق سجن نوں وسے رنگ ننانے

كَرِیْمٌ یُرَوِّی نَفْسَهٗ فِی حَیَاتِهٖ
سَتَعْلَمُ اِنْ مِتْنَا غَدًا اَیُّنَا الصَّدِی

میں ہاں اوہ فیاض تریہہ جو نال شراب بجھاواں ۔ موت دے بعد جو معلم ہووے کون تساں تتواناں

وَبَرْكٍ هُجُوْدٍ قَدْ اَثَارَتْ مَخَافَتِی
بَوَادِیَهَا اَمْشِی بِعَضْبٍ مُجَرَّدِ

جاں ننگی تلواریں لے کے دوڑیا کجھ اگاہاں ۔ جاگے ڈرکھیں اونٹ تے سبھ پے گئے اپنے راہاں

فَمَرَّتْ كَهَاةٌ ذَاتُ خَیْفٍ جُلَالَةٌ
عَقِیْلَةُ شَیْخٍ كَالْوَبِیْلِ یَلَنْدَدِ

وانگوں لٹھ لڑا کے بڈھے دی اونٹنی اک پیاری ۔ سامنے میرے آگئی اگوں نال دلیری بھاری

وَقَالَ اَلَا مَاذَا تَرَوْنَ بِشَارِبٍ
شَدِیْدٍ عَلَیْنَا بَغْیُهٗ مُتَعَمِّدِ

کٹ تلواروں جاں ہیں سٹی بڈھا آکھ سناندا ۔ ویکھو ایہ ظالم بدستا ساں تے ظلم کماندا

فَظَلَّ الْاِمَاءُ یَمْتَلِلْنَ حُوَارَهَا

وَيَسْعٰى عَلَيْنَا بِالسَّدِيْفِ الْمُرْهَدِ

پیٹ اوہدے تھیں بچہ نکلیا لونڈیاں بھنن لگیاں — چربی دار کوہانوں گوشت لیکے ہیں ول وگیاں!

لبید ابن ربیعہ شاعر جو مشہور گرامی
سبعہ معلقہ دے وچہ چوتھا جس دا نام نامی

اس نے بھی جو گل کھلائے تے دسی دانائی — پتہ لگے پیا عرباں دی تدایہ کجھ دانش آئی

بَلْ أَنْتِ لَا تَدْرِيْنَ كَمْ مِنْ لَيْلَةٍ
طَلْقٍ لَذِيْذٍ لَهْوُهَا وَ تَدَامُهَا

بلکہ کتنیاں راتاں دی توں وچسپی نہ جانیں — رل کر پینا عیش اڑانا نہ پر لطف پچھانیں

قَدْ بِتُّ سَامِرَهَا وَغَايَةَ تَاجِرٍ
وَافَيْتُ إِذْ رُفِعَتْ وَعَزَّ مُدَامُهَا

قصہ گو شرابیاں اندر ہیں ساں آنوندا جاندا — جھنڈا جدوں بلند ہوندا سے شراب نوں مہنگا پاندا

أُغْلِي السِّبَاءَ بِكُلِّ أَدْكَنَ عَاتِقٍ
أَوْجُوْنَةٍ قُدِحَتْ وَفُضَّ خِتَامُهَا

ہور ہیں مہنگا کردا آہا جو وچہ پیالیاں بھردے — بہت پرانا مہر جدھی نوں توڑ اٹھائیں دھردے

وَصَبُوْحِ صَافِيَةٍ وَجَذْبِ كَرِيْنَةٍ
بِمُوَتَّرٍ تَأْتَالُهُ اِبْهَامُهَا

صاف شراب صبح دی نالے ہتھ وچہ پکڑا سرنگی — کھیچے نال انگوٹھے دے بے لگ دی دل نوں چنگی

بَادَرْتُ حَاجَتَهَا الدَّجَاجَ بِسُحْرَةٍ
لِأُعَلَّ مِنْهَا حِيْنَ هَبَّ نِيَامُهَا

مرغ صبح دے بولنوں پہلے فارغ اسیں شرابوں — ستیاں دے جاگن تھیں پہلے چاہیئے لطف دبابوں
تغلب بڑا قبیلہ آہا ملک عرب وچہ سارے — ہر اک فہم فراست والا کامل وچہ گفتارے
ویکھ یہودی لوکاں ولوں ایسی نفرت ہوئی — مذہب عیسائی آن قبولیا متاں ہووے گل کوئی
پر اس تھیں بھی اصلی مقصد حاصل مول نہ ہویا — بدگوئی بدکاری اوہنیں فرق نہ جاپے گویا!
نشہ شراب تے دورے اس دے چلن ہر ہر تھانویں — ہر مجلس ہر محفل اندر اکے ہگر نتانویں
ہک شراب دی محفل اندر شاعر ہک انہاں دا — اس حالت وچہ فخریہ اپنے ایہ اشعار سناندا!

أَلَا هُبِّي بِصَحْنِكِ فَاصْبَحِينَا
وَلَا تُبْقِي خُمُورَ الْأَنْدَرِينَا

اٹھ پیالہ لے جا اپنا آن شراب پلائیں ۔ شام اندرینی رہ نہ جائے ساتھوں کوئی امنا عیں

مُشَعْشَعَةً كَأَنَّ الْحُصَّ فِيهَا
إِذَا مَا الْمَاءُ خَالَطَهَا سَخِينَا

پانی دے وچہ ڈبی جیوں وچہ پھل کسمبے پائے ۔ پانی گرم ملاؤ تاں اوہ اپنا رنگ وکھائے

تَجُورُ بِذِي اللُّبَانَةِ عَنْ هَوَاهُ
إِذَا مَا ذَاقَهَا حَتَّى يَلِينَا

جے اوسنوں چکھ لیوے بھلن غرضاں غرض منداں نوں ۔ گویا چکھ دیاں نرم کریندا ڈاہڈیاں سخت دلاں نوں

تَرَى اللَّحِزَ الشَّحِيحَ إِذَا أُمِرَّتْ
عَلَيْهِ لِمَالِهِ فِيهَا مُهِينَا

تنگ دل نے کنجوس کو ہووے ورنے کجھ زمانہ ۔ ایسا ہووس شوق اوس پچھے روہڑے سبھ خزانہ

صَبَنْتِ الْكَأْسَ عَنَّا أُمَّ عَمْرٍو
وَكَانَ الْكَأْسُ مَجْرَاهَا الْيَمِينَا

اے عمر دی ماں توں ساتھوں پیالہ بھاؤیں ہٹایا ۔ دور اوہدا سی سجے پاسیوں جس دم لیکھا لایا

وَمَا شَرُّ الثَّلَاثَةِ أُمَّ عَمْرٍو
بِصَاحِبِكِ الَّذِي لَا تَصْبَحِينَا

تناں وچوں برا نہیں اوہ اے عمر دیئے ماۓ ۔ توں نہیں اونہوں پلاندی بھر۔ کیہ بیراوہ بھی ہو جاۓ

وَكَأْسٍ قَدْ شَرِبْتُ بِبَعْلَبَكٍّ
وَأُخْرَى فِي دِمَشْقَ وَقَاصِرِينَا

حالانکہ قاصرین دمشقے پیتے کتنے پیالے ۔ اجیں بعلبک اندر جاکے پیئے سیال ہنالے

پڑھ کے ایہ اشعار عرب دے کوئی اندازہ لاوے
کتنے لوک شرابی آہے انجیں وقت وہاوے

رات دہاڑ شراباں ولوچہ دہلے لوک گذارن ۔ یعنی پچھی ساری بار اوس اونے دے مارن
شراب فروشی اوس زمانے بڑی تجارت آہی ۔ گویا اوہدے طرفوں بھر پائیں ملیا درجہ شاہی

جھنڈا اک لگایا جاندا وے کے شراب جھائیں
جہڑا دوروں نظری آوے غایت آکھن اوس تائیں

بڑا سوداگر اوسے تائیں اوس دم سمجھیا جاوے
بیچے جو شراب منڈی وچہ نفعیوں نفع کماوے

شراب فروش یا بڑا سوداگر لفظ اکو کجھ آہا
ایہو پیشہ ایہو تمنی ایہو زندگی دا راہا

اسے دی تشریح کریندا شاعر عرب تداہیں
جیوں دیوان حماسے اندر کیتا درج اوسائیں

إِذَا سَحَبَ الرَّيْطُ وَالْمُرُوْطُ إِلَى
أَدْنىٰ تِجَارِيْ وَالْفَضَّ لِلْمَمَا

یاد کرا وہ دن وہر وہندیاں چادر ڈہندیاں ہندے حالے
چھنڈیاں وال شراب خانے ول دہندیاں اسدے نالے

انجیں جنگ بدر وچہ موئے جدوں قریش وڈیرے
وچہ شراباں رقصاں جہڑے شامل رہے بتیرے

انہاں دا مرثیہ آکے شاعر اک سناندا
اسے محفل دے گھاٹے تے اوہ پیا دین الاندا

ناچ شراب مجلس محفل نال انہاں دے آہی
مرگئے ایہ تے اس محفل دی ہوگئی سخت نباہی

ناں اوہ رنگ نہ رونق باقی اجڑ گیاں گلزاراں
ہائے کی ہویا ایل وچہ ساتھوں مکھ چھپا لئے یاراں

وَمَاذَا بِالْقَلِيْبِ قَلِيْبِ بَدْرٍ
مِنَ الْقَيْنَاتِ وَالشَّرْبِ الْكِرَامِ

جنگ بدر دا گڑھا اوہ جس وچہ مردے سٹے ہوئے
دردوں بھریا روندا دھوندا شاعر آن کھلوئے!

پٹن والیاں اتے سخی شرابیاں دا ایہہ ڈیرا
کیوں نہ کراں انہاں دا ماتم ہوگیا غضب اندھیرا

القصہ ایہ حالت آہی اوس دم عرباں والی!
عیش عیاشی تے بدمعاشی گھر نہ کوئی خالی

عورتاں مرد برابر اکو حالت اک اناندی
رب رسول توحید رسالت کی اتھ اثر وکھاندی

ایہ لوکی بے دین ازل دے بتاں اگے وکانے
اوہ کدی سنی سنائی کدھرے نہیں تاں ایہو جھوراسے

انہاں دی اصلاح دے کارن انہاں وچوں کوئی
رب دا خاص پیغمبر آوے عجب کہانی ہوئی

روکے انہانوں اوس گلوں جو رگ رگ وچہ دھانی
ایہو نہیں کئی نسلاں تھیں لے اس دے وچہ گذرانی

گویا اک طبیعت بن گئی سے تے ایہو ورتارا
اسنوں برا الاوے کہڑا جس بن سخت گذارا!

پاک نبی نے جدوں انہانوں دسی ایہ بریائی
آکھیا چھوڑ دیہو ایہ گلاں اس وچہ نفع نہ کائی

بندہ ہوکے ایسے کھانے تے ایسے ورتانے
ایہ نہیں جائز بچنا اس تھیں ہر کوئی بہتر جانے

ابوداؤد کتاب الاشربہ راوی ذکر لیاوے!
منع شراب ہوئی جد نازل حضرت عمر الاوے

اَللّٰھُمَّ بَیِّنْ لَنَا فِی الْخَمْرِ بَیَانًا شَفَآءً

اے اللہ بیان کر واسطے اساندے شراب دی بابت بیان تسلی کرنے والا

یارب واضح کریں شرابوں پورا حال اسانوں ۔۔۔ تا نجے ٹھیک تسلی ہووے واضح طور بیانوں
کیوں جے بڑی خرابی آہی نالے خطرہ بھارا ۔۔۔ ہر دم اسے تھیں پیا اٹھدا شور فساد کھارا
اوس دم مولا اپنے فضلوں آیت پاک اتاری ۔۔۔ جس تھیں فضلوں واضح ہوگئی حرمت اس دی ساری

یَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ؕ قُلْ فِیْھِمَآ اِثْمٌ كَبِیْرٌ وَّ

پچھدے نے تینوں لوک شراب تے جوئے دی بابت کہہ دو یا رسول اللہ وچہ انہاں دوہاں دے گناہ ہے وڈا

مَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُھُمَآ اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِھِمَا ؕ (بقرہ ۔ ۲۷)

تے فائدے ہیں واسطے لوکاں دے تے گناہ انہاں دوہاں دا وڈا ہے انہاں دوہاں دے فائدے تھیں

شراب جوئے دی بابت جیونکر لوک سوال کریندے ۔۔۔ دوہاں وچہ گناہ کبیرہ جدوں انہانوں وہیندے
فائدے بھی ہیں لوکاں کارن بہتے وچہ انہاندے ۔۔۔ نفعیوں وڈا گناہ انہاں وچہ جس دم لیکھا لاندے
کرن روایت رب دی طرفوں جاں ایہ آیت آئی ۔۔۔ مڑ بھی کسے شراب نہ چھڈیا کمی نہ اس وچہ آئی
اسے طور ایہ پیندے جاندے محفلاں پئے جماندے ۔۔۔ اوہا جھگڑے اوہا لڑایاں دن دن پئے ودھاندے
ہک دن اک انصاری صاحب دعوت عام بلائی ۔۔۔ سب صحابہ شامل ہوئے رونق خوب بنائی
عبدالرحمٰنؓ بن عوف بھی وچے حضرت علی بھی نالے ۔۔۔ سبھناں مل کے کھانا کھادا وچہ دعوت والے
اس دے بعد شراب آجاوے تے اوہ پیون سارے ۔۔۔ جیونکر رسم رواج عرب دا ایہو ہی ورتارے
ابے شراب ایہ پیندے آہے شام دا وقت ہو جاندا ۔۔۔ اسے حالے مسجد وچہ آن اذان سناندا!
سن آواز اذان دا سبھو مسجد دے ول جاندے ۔۔۔ نیت نماز کھلوندے اوہوں پڑھنا شروع کراندے
پڑھی امام قرأت جس دم وَلَا الضَّآلِّیْن تے آوے ۔۔۔ یٰٓاَیُّھَا الْكٰفِرُوْنَ سورت اس دے نال ملاوے
پڑھنا سی کجھ ہور تے اگوں ہور ہی ہور الایا ۔۔۔ گویا کلمہ کفر سنایا وحی اس ویلے آیا

لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰرٰی حَتّٰی تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ (نساء ۔ ۷)

نہ قریب جاؤ تسیں نماز دے ایہ جے ہو تسیں نشے وچہ ہاں اس وقت جد معلوم ہووے تسانوں تسیں کی کہہ رہے ہو

کہندا رب فرماوے اس دم پڑھو نماز نہ کوئی ۔۔۔ نشے شرابوں بیہوشی دی حالت ہووے ہوئی
حرفاں دی کوئی سمجھ نہ آوے ہور دا ہور الاؤ ۔۔۔ بہتر ایسی حالت اندر طرف نماز نہ جاؤ
ہاں جے جو کجھ پڑھو اوہدی پئی سمجھ تسانوں آوے ۔۔۔ کفر ایمان دوہاں دے اندر فرق صحیح ہو جاوے

اس دے بعد نمازدا جس دم ٹھیک وقت ہوجاندا
وچہ مسیت منادی والا کر آواز سناندا

پی کے نشہ نہ شامل ہووے وچہ نمازاں کوئی
بناں نشے دے پڑھو نمازاں عام اجازت ہوئی

کیوں جے ایہے ممانعت نہیں نشہ شرابوں آئی
نہ ہی کوئی رکاوٹ ایسی جے چھوڑے خلقائی

وقت نمازوں اگے پچھے پیندے پئے تمامی
ہر محفل ہر مجلس اندر اسے طور مدامی!

کرن روایت اک انصاری اندر انہاں دناں دے
سعدؓ وقاص دی دعوت کردے نال شراب پلاندے

جدوں شراب دے نشے وچہ لے آگئے لوکی سارے
عقل فکر کجھ رہیا نہ باقی آبد مستی مارے

اس مستی وچہ کہن فخر تھیں بہتر انصاراں تھیں!
مکی لوک مہاجر سارے اپنے نیک کاراں تھیں

گویا مہاجر انصاراں تھیں رب نوں بہت پیارے
وچ جگ وڈی شان انہاں دی مولا دی سرکارے

اس گلوں آوادھا ہویا چک لیاں تلواراں
پر رب نوں منظور نہ آہا ختم ہویاں گفتاراں

ایہ حالت تک عمرؓ ولی نے وچہ درگاہ ربانی
منگی دعا کر گریہ زاری کہیا آن زبانی

ہووے جھگڑا ختم اساندا فیصلہ ایہ ہوجاوے
اوسے ویلے رب دی طرفوں ایہ آیت مڑ آوے

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
اے ایمان والیو بے شک شراب تے جوآ تے بُت تے

رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۔ (مائدہ-۱)
پانسے ناپاک ہیں عمل شیطان دے تھیں ہیں۔ بچو اس تھیں شاید تسیں خلاصی پاؤ

اس آیت وچہ حکم آیا ایہ مسلماناں تائیں
ہوئی شراب حرام ہمیشہ دائم اوپر تسائیں

ہے ایہ کم شیطانی کسارا بچنا اس دے پاروں
پاؤ متاں رہائی جاکے صاحب دی سرکاروں

اوسے ویلے پیغمبرؐ نے عام اعلان کرایا
ہوئی حرام شراب نوشی اے رب سچے فرمایا

چھوڑ دو آپوں پینا اس دا ہے وڈی بریائی
سن اصحاباں اوسے ویلے اسنوں بند کیتائی

عَنْ أَنَسٍ قَالَ كُنْتُ أَسْقِي أَبَا عُبَيْدَةَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ
حضرت انس تھیں روایت ہے جے آہا میں پلاندا پیا شراب ابا عبیدہ نوں تے ابا طلحہ نوں تے ابی بن کعب نوں

فَجَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ الْخَمْرَ حُرِّمَتْ ۔ (بخاری۔ کتاب الاشربہ)
پس آیا انہاں کول اک آون والا تے آکھیا اس نے شراب حرام ہوگئی اے

حضرت انس روایت کردا جاں ایہ آیت آئی
میں آہا پیا شراب پلاندا ہک مجلس وچہ بھائی

جس وچہ ابا عبیدہ طلحہ ابی بن کعب سوہارے
ہک آون والے آکھیا نال آواز پکارے

کہے شراب حرام ہوگئی اے چھوڑ دیہو ایہہ پینی ‏ ‏ اوسے دم دتی چھڈ انہاں گیتی نذر زمینی !

جتنے بھانڈے بھرے شراباں ڈتے ڈوہل تمامی ‏ ‏ کامل آہے ایمانوں سارے تے مقبول گرامی

کسے نہ عذر لیا اندا اس وچہ فوراً عمل کیتو نے ‏ ‏ ایہو حالت شہر سبھی دی ٹھیک ثبوت دتونے

کرن روایت شہر مدینے انجہ شراب رڑھایا ‏ ‏ گلیاں دیوچہ نہراں وگیاں چین عمر نے پایا

میں قربان ایمان عمر نوں بخشیا اوہ رب باری ‏ ‏ سب دنیا تھیں ورجہ پایا ہر گل اوہدی پیاری

دین نبی وچہ ایہو سی اک ایسا مرد سوہارا ‏ ‏ رب دے نال تعلق جس دا گویا بہت پیارا

تاں ہی پاک نبی حق اس دے منگے پیا دعائیں ‏ ‏ یارب عمر ولی نوں فضلوں مسلمان بنائیں

کیوں جے جو کجھ پیغمبر نوں اس وچہ نظری آیا ‏ ‏ اتنا ہور کسے وچہ ناہیں رب نے جوہر پایا!

جیونکر دنیا داری دے وچہ ماہر آہا پورا ‏ ‏ انجیں دین داری دا نہ کوئی چھڈیا عمل ادھورا

ہر اک کم وچہ عمر ولی نے اوہ کجھ جوہر وکھائے ‏ ‏ دنیا من گئی جھک گئی اوہلوں قدمیں سیس نوائے

سیاست دے وچہ جتنا کیتا یا جو کجھ ودھایا ‏ ‏ ہن تک شاہاں اوسے نوں ہی نظریہ خاص بنایا

فوجی بندوبست انہاں دا ہن تک اوہا جاری ‏ ‏ اوہا قانون طریقے اوہا انجیں کار گذاری

جیوں شاہانہ زندگی ہوندی جویں طریق انہاندے ‏ ‏ انجیں حضرت عمرؓ سوہارے آپے نبھاندے جاندے

انجیں دین وچالے جاں کوئی خامی نظری آئی ‏ ‏ اوہ بھی اپنے مولا کولوں ہئی پوری کروائی

تاہیں اپنے ساتھ انہانوں پیغمبرؐ نے لایا ‏ ‏ اللہ کولوں منگ کے انہاں مسلمان بنایا

بے شک ہر اک کم دے اندر لوڑ ہوندی بندیاں دی ‏ ‏ کیوں جے بندیاں باہجہ نہیں کجھ بھی بن دی گل دسیاندی

لمے پاروں پاک نبی نوں ایہ غم کھاندا جاوے ‏ ‏ کم اوکھا نے ملک انوکھا سوکھا کویں بناوے

وگڑے ہوئے لوکی ہوون مذہب اخلاق نہ جانن ‏ ‏ کدوں توحید رسالت والی اصلی رمز پچھانن

پاک نبی دے دل دی خواہش لوکی نیک ہو جاون ‏ ‏ ایہ نا محرم اس نیکی تھیں کدا اس پاسے آون !

ایہ اک بڑی بے چینی آہی کجھ بن سر نہ آوے ‏ ‏ ادھروں امر عظیم ربانا کویں نبھایا جاوے

گھمن گھیرے دے وچہ پھاتی اکے جان نمانی ‏ ‏ ہاں ربی ارشاد جو سنیاں کجھ تسلی جانی

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ

تے جلدی عطا کرے گا تینوں یا محمد صلی اللہ علیہ وسلم رب تیرا فیر تو خوش ہو جاوے گا۔

یا محمدؐ عطا کریسی جلدی تینیں رب باری ‏ ‏ خوش ہو ویسیں وو جگ ہوسی تیرا منصب بھاری

ایتھے جیوں اج تنگی اندر تیرا وقت وہاندا
وقت آوے گا ایہو لوکی من جاسن گل تیری
جیوں اج کفاراں بدکاراں اپنی پئی منائی
ہیں قربان خداوند باری جیوں وعدہ فرمایا
مکے وچہ تکلیفاں دی جد حد نبیؐ نے ہوئی
جیونکر مکے تنگی انجیں ہر کوئی ایتھے سنگی
جیونکر دل دی خواہش آہی دنیا نیک ہو جاوے
بڑے بڑے علمار یہودی ماہر علم توراتوں!
ہور بتیرے دانش منداں جس دم سنی کہانی
لگی ہون ترقی مڑکے دین اسلام وچالے
مرکز ہو گیا شہر مدینہ دین اسلام الٰہی
ہر اک لگ گیا نال نبی دے روشن ہویا ایمانوں
کہندے جس نوں اسیں مٹاندے نام نشان گنواندے
جنہانوں اسیں اپنے ہتھیں بے حد سختیاں ماراں
اج اوہا ہی وچ مدینے بن گئے پہنچ اساں دے
وقت نہیں اوہ دور اساں دا نام نشان مٹاسن
بہتر ہے اسیں اج ہی رل کے انہاں تے چڑھ جائیے
بوسفیان انہاں وچ آہا سرکردہ تے نامی!
ہور انہاں دے سنگی ساتھی ملکے وڈے سارے
مسلماناں ایتھے آکے اپنا شان بنایا
آخر مکی کفاراں نے ہک لکھیا سرنانواں
جس نوں دسیں راہ ہدایت اوہ دشمن بن جاندا
نال تیرے مل وسن سبھو مول نہیں لگنی دیری
انجیں ہوسی وقت تساں دا ایہہ نہ رہسن کائی
او انجیں اپنے ویلے اوتے پورا کر دکھلایا
لے آندا مڑ شہر مدینے کر دتی دلجوئی
جیوں اوہ پادن بھنڈی ایتھے نال امن دے لنگھی
انجیں ہر کوئی تائب ہو کے نور ایمانوں پاوے
آن جھکے وچ قدماں اولوں اپنی نیک براتوں
پا گئے نور ایمانوں سبھو نیک ہوئی زندگانی
بھلے تے گمراہ سب لوکی ہو گئے اللہ والے
عرب افریقہ مصری شامی چھوڑ گئے گمراہی
دھماں پے گیاں وچ عالم تے فکر پیا مکیانوں
اوہا دن دن ودھدا جاندا لوکی رل دے جاندے
جنہانوں اساں گیرا جاتا ٹولے بدکرداراں
اج اوہا ہی ساڈے اوتے رعب دباؤ پاندے
ختم ہو ویسی ہستی ساڈی تے ایہ سبھ ودھ جاسن
نظر آوے جو کلمہ پڑھدا اس دا نام مٹائیے
انجیں ہی بوجہل امیہ صاحب شان گمراہی
سنیو نے جد حال اسلامی یثرب شہر دوارے
بھڑکے سینے لانبو شعلہ غصہ دون سوایا
جیونکر ابوداؤد لیایا ایتھے لکھ وکھانواں

اِنَّكُمْ اٰوَيْتُمْ صَاحِبَنَا وَاِنَّا نُقْسِمُ بِاللّٰهِ لَتُقَاتِلُنَّهٗ اَوْ

واقعی تساں پناہ دتی ہے آدمیاں اساڈیاں نوں تے اساں قسم اٹھائی ہے نال اللہ دے قتل کرو تسیں انہاں نوں

تُخْرِجُنَّهٗ اَوْ لَنَسِيْرَنَّ اِلَيْكُمْ بِاَجْمَعِنَا حَتّٰى نَقْتُلَ

یا کڈھو انہاں نوں اپنے شہروں یا اسیں حملہ کراں گے طرف تساں دی تمام مل کے ایسا جے

مَقَاتِلَتِكُمْ وَ لَنَتَبِيْحَ نِسَاءَكُمْ (ابو داؤد)

اسیں قتل کراں گے تسانوں تے اڑالیاواں گے عورتاں تساڈیاں نوں ؂

شہر مدینے وچ انصاراں بڑا رئیس گرامی
نام عبداللہ دل دا بھیڑا پُر زر مالوں نامی

حاکم اتے نواب علاقے تابع حلقہ سارا
اثر رسوخ نواحے کافی منّے پاسا سارا

شہر وچ جاوے حکم حکومت اسے دا ہی جاری
جو چاہے سو کر دکھلاوے کون کرے انکاری

اس ول لکھیا کفاراں نے جوش خروشاں پاروں
نالے اپنے رعب جتلائے اپنے بدکرداروں

ساڈے بندے شہر تساڈے ساتھوں نس گئے آئے
اگوں تسیں انہاں دے تائیں خوب آرام پونچائے

ایہہ گل چنگی نہیں تسانوں قسم خداوند باری
قتل کرو یا شہروں کڈھو اس وچ برخورداری

نہیں تاں اسیں تمامی رل کے فوجاں نال لیاساں
حملہ کرساں دکھ پونچاساں نالے مار ونجاساں

نالے عورتاں پکڑ تساڈیاں کرساں ناحق کارا
ایہہ بکواس لکھے کفاراں جیونکر حال آوارا

عبداللہ ول پہنچیا رقعہ اس نے کھول پڑھایا
بڑی حیرانی ہوئی کہندا کی گل بار خدایا

معلم پاک نبی نوں ہووے ایہہ کجھ راز تمامی
نالے اوسنوں خیال دلے وچ ایہہ کی بار گرامی

آخر سرور گھر عبداللہ خود تشریف لیائے
تے سبھ راز حقیقت والے اوسنوں کھول سنائے

انصاراں بھی معلم ہوئی ایہہ سب کارروائی
پر کجھ دل تے اثر نہ ہویا ناں گل دل تے لائی

رقعہ مکے والیاں دا جو انجیں سٹ ونجایا
اوس دے اوتے عمل نہ کیتا سمجھے کسے نہ آیا

دین اسلام ہر تھانویں غالب جتھوں مومن دھانے
کیا جلش کیا شہر مدینہ ہر دم فضل ربانے

القصہ تکلیف نبی نوں جو کجھ دل وچ آہی
آن مدینے دور ہوئی سب ہویا فضل الٰہی

پہلا جنگ بدر دا ہویا جس دا خوف گھنیرا
اوس وچ دشمن سر دی کھا کے ختم گیا کر ڈیرا

فیر احد وچ بھی ایہہ حالت بھانویں زور دکھایا
آخر غلبہ دین نبی دے سبھ دا منہ پرتایا

فیر قبائلیاں رل مل دھاوا بولیا شہر مدینے
کئی ہزاراں فوجاں آئیاں ہلیا طبق زمینے

ایتھے بھی اسلامی جھنڈا ہی آخر لہرایا
دشمن نوں کجھ ہتھ نہ آیا انجیں گیا گنوایا

کئی ہزاراں لوکاں نے پیا دین قبول لیا چائیں
جنتیاں وچ شامل ہو گئے کیتیاں صاف نگاہیں

کافر تکڑے رہ گئے ایتھے اک لکھ چوی ہزاراں
تابعدار محمدی بن گئے ہوئے وچ شماراں

مکے فیر چڑھائی لیتی دسی شان اسلامی
اوہا مخالف لگ گئے قدمیں دوروں ہوئے سلامی

وَلَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ۞

تے جلدی عطا کرے گا تینوں یا محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم رب تیرا فیر تو خوش ہو جاوے گا۔

مکے والی حسرت رب نے پوری کر دکھلائی
راضی کیتا یار اپنے نوں دلی مراد برآئی

ایہو مراد آہی جے مکی جھگڑے دشمن جانی
ہوون تابعدار ایہوی پاون قرب ربانی

جیونکر رب دی مرضی کافر سب مومن ہو جاون
اس تھیں ودھ محمد سرور اس تے زور لگاون

آخر یُعْطِیْكَ دا درجہ آن عطا فرمایا
تے فَتَرْضٰی خلعت دے کے دو جگ وچ وڈیایا

وقت نزع اسلامی منظر قدرت پاک وکھاوے
صف اصحاباں نال جماعت ادا نماز لیاوے

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ والا اس نوں پیغام ربانا!
روشن سینے ہو گئے سبھ دے مٹ گیا کفر نمانا

دنیا دے وچ راضی کیتا رب نے نبی پیارا
انجیں محشر نوں بھی ہوسی اسے طور نظارا

ہر شے مٹ جاسی اوس ویلے چیز نہ رہسی کائی
زمیں آسمان نہ رہسن مولے ہوسی پئی صفائی

بعد اوس دے مُردے سبھ تھیں پہلے نبی محمد عالی
اوس میدانے ظاہر ہوسی دو جگ سندا والی

سورج سر تے تپ دا ہوسی بالکل نیڑے ہو کے
گرمی دی کجھ حد نہ ہوسی جیوں کوئی بھٹی جھوکے

لوکی تاب لیا نہ سکن اوس دی گرمی پاروں!
بےخود ڈگدے ڈھیندے پھرسن عاجز حال آزاروں

کوئی امن دی جگہ نہ لبھسی تے نہ چھپن گداہیں
تپش سورج دی ہوش بھلائی چھوٹے وڈے تائیں

نبی ولی تے صالح لوکی سب گھبراہٹ وچالے
حال آوارہ تے ناکارہ وکھن پئے کشالے

باقی عام گناہی پاپی انہاں حالی نہ کائی
کوئی نہ پچھے بات انہاں دی پھرسن جیوں سودائی

جتھے جگہ امن دی ڈھونڈن اوتھے قہر اندھیرا
جتھے جاون دکھ ہی پاون لبھے نہ کتے بسیرا

اوس ویلے جے امن ہوسی مومن لوکاں تائیں
اوہ بھی جھگڑے خاص محمدی ہوسی چین اونہائیں

جنہاں لوکاں دنیا اندر سچ یقینوں پایا!!
انہاں اوتھے ہی اوس ویلے ہوسی فضلوں سایا

اوہا لوکی اس گرمی وچ ہوسن امن وچالے
انہاں نوں ہی سرور عالم اپنے نال سنبھالے

چہ غم دیوار امت را کہ باشد چون تو پشتیباں!
چہ غم از موج بحر آں را کہ باشد نوح کشتیباں

جنہاں دے سر ہتھ نبی دا ہوسی شفقت والا
اونہاں نوں کی تپش سورج دی تے کی اوہدا کشالا

مڑ بھی اوس میدان وچالے اللہ کرم کماوے
ڈاہڈی سخت مصیبت ہوسی کہیا کجھ نہ جاوے

اکثر لوکی دوزخ وچّوں ودھ اوس دم دُکھ اٹھاسن — ایپر کلمہ پڑھنے والے کوئی تکلیف نہ پاسن
ایہ کجھ حالت ویکھ محمدؐ امت عاصی میری — کیوں ہے اج گھبرائی ہوئی درد غماں نے گھیری
مولا دی درگاہے اوتوں سجدے سیس نوادن — دوڑ دوا اپنے صاحب اگے ایہو عرض سُناون
بارخدایا امت میری عاصی اوگن ہاری — اج کیوں کملائی پھردی ہوش بھلائی ساری
کلمہ میرا پڑھ کے تے مڑ ایہ کجھ حالت ہووے — تیری رحمت ہوندیاں ربا کیں دل ونجھ کھلووے
بارخدایا اپنے فضلوں عاصی امت میری — بخش عذاب دوزخ دے کولوں پاوے رحمت تیری
بارخدایا رحمت تیری کون اندازہ لاوے — مڑ ایہ میری عاصی امت کس دے در تے جاوے
اوس دم رب دی رحمت والا ہوندا عجب نظارا — پاک نبی نوں ملے تسلی دور ہووے غم سارا

يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ
اے میرے اوہ بندے جنہاں نے ظلم کیتائے اوپر جاناں اپنیاں دے نہ نا امید ہود
رَّحْمَةِ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ۭ
اللہ دی رحمت کنوں بے شک اللہ معاف کرنے والا ہے گناہاں ساریاں دا
اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ (زمر-٦)
اوہا ہی بخشنے والا تے رحمت کرنے والا ہے ؎

اے میریو اوہ بندیو جنہاں ظلم کیتا ئے بھارا — خاصا اپنیاں جاناں اوتے پایا بوجھا وادا
نا امید نہ ہووو ہرگز میری رحمت پاروں — سب گناہ رب معاف کریسی چھٹسی جان ازاروں
کیوں جے اوہ ہے بخشن والا رحم کماون والا — گنہ گاراں سیہ کاراں سندا کریسی کم سکھالا
وچ سورت انعام لیایا وعدہ ایہہ فرمائیا — ہووے سلامتی اوپر تساں دے عام اعلان سُنایا
رب تساڈے اپنے اوتے ایہ کم فرض کیتائے — ہراک اوتے رحمت والا وعدہ خاص لیتائے
بھی ایہ کہیوس رحمت میری وڈی ہر شے نالوں — کیوں جے ہے اوہ بخشن والا رحم کرے ہر حالوں
بے نیاز اوہ اللہ تیرا رحمت بخشش والا — مخلوقات تے رحمت کرنا کیتا دور کشالا
حضرت ابن عباس لیاوے پیغمبر فرمایا — بندہ رب نے رحمت کارن ہی ہے خاص بنایا
نہیں عذاب دے کارن اس نے ایہ مخلوق بنائی — طبری جلد باراں صفحہ اکاسی خاص حدیث ایہ آئی
سورہ مومن وچہ بھی ایہو چوتھے باب وچالے — رب نہیں چاہندا بندے اوتے بھار ظلم دا ڈالے
ہاں جنہاں نے جاں اپنی تے آپوں ظلم کیتائے — اوہنانوں بھی بخشش والا تحفہ عام دتائے

اَلْقِصَاصُ یَوْمَ الْقِیَامَۃِ لکھیا وچہ بخاری — خاص حدیث نبی سرور دی رحمت اللہ باری
جد گنہگار عذاب دوزخ تھیں پاک تے صاف ہو جاسن — تداوہ رب دے فضلوں سبھو جنت اندر جاسن
گویا گنہگاراں اوتے بھی کرم خدا دا ہوسی — جنت وا منہ اک دن اوڑک انہاں بھی تکنا پوسی
اس تھیں ایہ گل معلم ہووے اوہ انسان بیچارا — اللہ دی توحید اوتے جس وقت گذاریا سارا!
بھی رسول خدا دے جتنے سچے دِلوں پچھاتے — حشر نشر دا قائل پورا حق فرشتے جاتے
پاک نبیؐ دی ہراک گل تے پورا ہووے ایمانوں — سُستی غفلت تھیں تعمیلوں رہ جائے حکم قرآنوں
ایسے حال گناہاں اندر اس دی گذری ساری — کدے کداہیں نیکیاں وچہ بھی ہرسی اوس گذاری
روز حشر جد عملاں والا نامہ اوس دا آوسی — ہوسی نال گناہاں بھریا جس دم ڈٹھا جاوسی
کجھ کجھ نیکیاں بھی وچہ ہوسن اوس دم سنلو کہانی — بھگتے سزا گناہاں دی، اوہ جیوں کر امر ربانی
مڑ بھی شان رحیمی رب دی رنگ ضرور لیاوے — رَحْمَتِیْ سَبَقَتْ غَضَبِیْ والا جوہر آن وکھاوے
نال شفاعت نبی محمدؐ ہووے انہاں رہائی — ہو کے پاک گناہاں تھیں ایہ پاون فرحت کائی
اللہ تے ایمان لیا کے عمل کرے جو چنگے — کرے معاف گناہ رب اس دے پاوے سو جو منگے
انجیں وچہ تغابن سورت رب سچا فرماندا — بعد ایمانوں چنگے عملوں ہر کوئی جنت جاندا

وَمَنْ یُّؤْمِنْ بِاللّٰہِ وَیَعْمَلْ صَالِحًا یُّکَفِّرْ عَنْہُ سَیِّاٰتِہٖ وَیُدْخِلْہُ جَنّٰتٍ

تے جو شخص ایمان لیا دے اللہ تے عمل کرے چنگے دور کرے گا اس تھیں برائیاں اس دیاں تے داخل کریگا اوسنوں بہشت وچہ

ہک اقرار توحید تے نالے نیک عملیں زندگانی — سبھ گناہ معاف ہوجاندے ڈیرا جنت جانی
تیرھویں رکوع سورت توبہ وچہ قرآن لیاوے — ایہو ہی مضمون دوبارہ رب دی ذات دہراوے

وَاٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِھِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا وَّ

دوجے اوہ لوک جنہاں نے اقرار کیتا گناہاں اپنیاں دا ملایا انہاں نے اک عمل نیک

اٰخَرَ سَیِّئًا ؕ عَسَی اللّٰہُ اَنْ یَّتُوْبَ عَلَیْھِمْ ؕ اِنَّ اللّٰہَ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ ۝ (توبہ ۱۳)

تے دوجا برا عمل قریب ہے شاید اللہ معاف کرے گناہ انہاں دے کیوں جے اللہ بخشنے والا تے رحم کرنے والا ہے

دوجے ایسے لوگ جو ہوئے عیباں دے اقراری — ہک نیکی ہک بدی ملاندیاں جنہاں عمر گذاری
انہاں اوتے امید خداوند رحم ضرور کماوے — کرے معاف گناہ انہاندے لیکھیوں باہر ہٹاوے

کیوں جے اللہ بخشن والا رحم کماون والا
اپنے عاجزی بندیاں دے سب عیب گنواون والا

اس آیت دی لوک مفسر انجہ تشریح کریندے
کہندے اس دیاں دو ہی شکلاں پہلی ایہ لیاون
رب دی رحمت عیب تمامی بخشنے جان انہاندے
دوجی صورت ایسے عاصی شاید دوزخ جاون
یعنی اپنے عیباں بدلے تنہاں عذاب ایہ آوے
ہووے معاف انہاں دی سختی رحمت بدی بادوں

عاصیاں اوگن ہاران تائیں پئے تسلی دیندے
باہجہ عذابوں دکھ تکلیفوں ایہ سب جنت جاون
نیکاں دے سنگ ہو کے اپنے جنت ڈیرے لاندے
کجھ دن رہ دکھ اٹھاون تے مڑ باہر آون
جاں اوہ مہلت پوری ہووے فضل خدا فرماوے
برکت کلمے پاک نبی دے دکھ انہاں دے جاون

وَإِنْ مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ۝

تے نہیں کوئی تساں تھیں مگر داخل ہووے گا اوہ وچ جہنم دے ہے اوپر رب تیرے دے ضروری

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّنَذَرُ الظّٰلِمِيْنَ فِيْهَا جِثِيًّا ۝ (مریم - ۵)

فیصلہ ہویا ہویا فیر اسیں نجات دیواں گے انہاں لوکاں نوں جو ڈردے رب اپنے تھیں تے چھوڑاں گے اسیں ظالماں نوں وچ اسدے گوڈیاں پرنے

رب فرماوے اس گل دا اساں فیصلہ کیتا ہویا
ہر اک عیبی پاپی بندہ دوزخ سٹیا جاسی
ہاں اوہ لوک جو ڈردے خدا تھیں توبہ دے در آئے
دیساں اسیں نجات انہاں نوں رب سچا فرماندا
اپنی رحمت دے در کھولے دور کرے دکھ سارے
پر اوہ لوک جو مشرک ظالم رب تھیں جنہاں بیزاری
ایسے لوکی گوڈیاں پرنے دوزخ اندر جاسن
اس حالت وچ پاک نبی جد ویکھے امت تائیں
آکھن ربا وعدہ تیرا يُعْطِيكَ جو آئیا
تیرے بناں نہیں کوئی ایسا جو اج کرم کماوے
عالی ذات تیری بن ساڈا نہیں اِت محرم کوئی
اسے طرح پیغمبر سرور رو رو آکھ سناوے
کرن روایت جاں ایہ ہوسی حالت پیغمبر دی
وچ حدیثاں اس دی بابت بہت اذکار لیائے
جو کجھ مرضی پیغمبر دی اونجیں ہی ہو جاوے!

نہیں تساندا ایسا جس نہیں دوزخ جانا گویا
اپنے بریاں عملاں سندا بدلہ پیا اوہ پاسی
وحدت دے اوہ قائل ہو کے کفر زنگار و نجائے
گویا کڈھ دوزخ دے وچوں جنت انہاں پوچاندا
جو ہیں نبی دا منشا تیویں انہاں پار اتارے!
تے نبیاں دے رہے مخالف اجنہیں گذری ساری
پکڑ دھروہ فرشتے انہاں وچ دکھاں دے پاسن
دل دے اتے اثر ہووے اک سجدے پین تداہیں
اوہیں صدقے کرم کرم انہاں تے نہیں تاں وردسدا آیا
کلمہ پڑھنے والیاں دا ایہ دکھڑا دور ہو جاوے
جے اج تیرا فضل نہ ہویا تاں مڑ حال نہ کوئی
وچ درگاہ خداوند باری امت نوں بخشاوے
غصہ دور ہو جاوے چھاوے رحمت رب اکبر دی
ایسی رحمت ہوسی رب دی سبھ دکھ دور ہو جائے
کلمہ پڑھنے والا کوئی دکھ وچ نظر نہ آوے

جس دل ذرہ بھی الفت ہوسی نال حبیب سوہارے
میں قربان خداوند باری جاں بخشش تسے آوے
بارخدایا اشرف عاصی اک تیرا در پھڑیا
تیرے باہجہ نہیں دوجگ اندر اس دا کوئی وسیلہ
تے ناں ہی کچھ عمل اچھا جیہڑا پیش لیا دے ا
جاں محشر نوں فضل تیرے دا عام جھلے گا جھولا
وچہ حدیثاں اس دی بابت بہت اذکار لیائے

اوہ بھی جنت وچہ ٹروسی دور ہوسن دکھ سارے
عیبی پاپی اوگن ہاریاں سبھ تے کرم کماوے ا
عرضاں کرہ دا بخشیں اوسنوں جیوں عیباں وچہ کڑیا
ناں ہی عرض سناون لائق پاس اوہدے کجھ حیلہ
ہاں اک وسعت رحمتی دسن کے ہوش ذرا آجاوے
اس اوتے بھی کرم کمانویں دکھ ہووے سب ہولا
جویں ایتھے لکھ وکھانواں جویں مناسب آئے

چند اذکار بابت وسعت رحمتی بروز محشر

حضرت جابر کرے روایت آیا وچ بخاری
اوس دم دوزخ دے وچہ ہوسن جہڑے لوک گناہی
چٹیاں پونیاں وانگوں کرکے باہر لیاندا جاسی
حضرت انس بن مالک پاروں ہور روایت آوے
بعضے لوک دوزخ تھیں باہر جھلسے ہوئے آون
حضرت ابوسعید خدری تھیں ہور روایت آئی
فرمایا جد جنت والے جنت اندر جاسن
اوس دم مولا رحمت پاروں ویکھ انہاں فرماوے
اوہ بھی اس دوزخ دے وچوں باہر کڈھ لیاؤ
کرن روایت اسے دم اوہ باہر کڈھے جاسن
نہر حیات اک وگ دی ہوسی رحمت ذات الٰہی
پھر اوہ سوہنیاں شکلاں والے ظاہر ہوسن سارے
حضرت انس بن مالک پاروں ہور روایت آئی
حضرت کہیا جاں ایہہ حالت ہوسی اوہ تہاندے
مدت تک پیا زاری کرسان وچہ درگاہ ربانی
اوس حالت وچہ جس دم مینوں عرصہ بہت وہاوے

گنہ گاراں دی کرے شفاعت جس دم نبی غفاری
سڑبل کولے وانگوں کالے تن من بھری سیاہی
داخل وچہ بہشتاں کرکے مولا کرم کماسی
جیونکر نبی محمد سرور اس بابت فرماوے
امر الٰہوں جنت وچہ اوہ ڈیرا اپنا لاون
پیغمبر تھیں جیوں اوس سنیا تیویں اِت لکھیائی
دوزخ والے دوزخ دیوچہ وِنجہ سزائیں پاسن
رائی برابر ایماں جس وچہ چمک ذرا دکھلاوے
جنت دے وچہ داخل ہووے دیر نہ موُلے لاؤ
پر اوہ سڑبل کولا ہوسن کولے نظری آسن
سٹ اوہدے وچہ سبھ انہاں دی کرسن دور سیاہی
جنت وچہ مقام کریسن تھیسن رب دے پیارے
حال قیامت بابت جیونکر پیغمبرؐ فرمائی
میں سجدے وچہ عرض کریساں کہساں حال دلاندے
تد تک جاں تک انہاں اوتے نہیں ہوندی ارزانی
مولا دلوں میرے تائیں اک آوازا آوے

اے محمدؐ چا سر سجدیوں منگ لے جو چاہنا ایں
حضرت کہیا اوس ویلے میں سجدیوں سیس اٹھاساں
کرساں فیر شفاعت جا کے ہیں انہاں گنہ گاراں
تے اک حد مقرر کرسی جو میں باہر نکالاں
فیر آنواں گا فیر انجیں ہی سجدے سیس نواساں
فیر تریجی واری انجیں تے مڑ چوتھی واری
اس دم دوزخ وچہ اوہا ہی رہسن لوک نکارے

دتا جاسی راضی کرساں کیوں پیا غم کھا نا ایں
اوہ حمد جو رب سکھلاسی انجیں کہندا جاساں
اوس دم رب قبول کریسی میریاں ایہ گفتاراں
تے جنت وچہ داخل کرکے اپنی ہوش سنبھالاں
مولا کولوں فیر انجیں ہی بندے کجھ بخشاساں
وحدت والیاں نوں کڈھ لیساں نال لبے دی یاری
جنہانوں قرآن نے روکیا کافر کفر زنگارے

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے تے اوپر آل محمد دے تے برکت تے سلامتی

حضرت عمرانؓ بن حصین لیایا پیغمبرؐ فرماندا
پا منظوری دوزخ وچوں ایسے لوک نکالے
ابوہریرہؓ کہے جو خالص دل تھیں ہے اقراری
اوس دے حق شفاعت نبوی اوس ویلے کم آوے
وچہ بخاری باب شفاعت ابوہریرہ یوں آندا
اوس ویلے مڑ وقت اوہ آوسی رحمت وسدی چھاوے
انہانوں تاں دوزخ وچوں اللہ کڈھنا چاہے
سن کر رب دا حکم فرشتے ایسے لوکاں تائیں
نالے ہوسن نشان انہاں دے متھے سجدے والا
جس بندے نے متھا اپنا سجدے وچہ جھکایا
دوزخ اگ حرام اوس اتے ساڑ نہ اوسنوں سکے
کرن روایت جدوں فرشتے انہاں باہر لیاون
گویا کجھ نہیں حال انہاں دے ملے ہوئے بچارے
آب حیات انہاں تے چھڑکن ٹھنڈ سینے پاون
بعد اس دے اوہ ایسے جاپن جیوں کر جنگلی دلّے

کرے شفاعت جدوں محمد رب نوں عرض سناندا
جنت دے وچہ رہندیاں انہاں کہسن دوزخ والے
اللہ دی توحید اوتے جس اپنی عمر گذاری!
اوہ خوش قسمت ایس ویلیوں جنت ڈیرا لاوے
بندیاں دے تصفیے کر کے جاں رب فرصت پاندا
ویکھے جو توحید اوہدی دا دلوں اقرار لیاوے
دیوے حکم فرشتیاں تائیں اپنے کول بلائے!
جنہاں سچے رب نوں اک منیاں ایہو خیال سدائیں
جس دی بابت فیصلہ کر کے کہندا حق تعالے
فیر نشانی ہو با ایہ اس تے سوہنا رنگ لیایا
گویا اوہ مقبولیت وچہ ہو گئے اوس دم بچے
ہوسن جھلسے ہوئے اگ دے ایسے نظری آون
اگ دوزخ دے جھلسے ہوئے عقل فکر دے مارے
گویا بگڑی ہوئی انہاں دی مڑ کے نویں بناون
بارش تھیں جیوں اگ دے ہوئے دسن عجب سہانے

ابوسعیدؓ کہے اک واری پیغمبرؐ فرماوے
اوس دم اللہ رحمت پاروں ایہ حکم فرماسی
جس دل وچہ ایمان ہوویگا جیوں رائی دے دانے
جدا ایہ لوکی دوزخ وچوں باہر کڈھ لیاون
اوس دم داخل کرن انہانوں نہر حیات وچالے
حضرت کہیا دوزخ والے دوزخ اندر رہسن
پر جنہاں دل کجھ بھی ہوسی باقی اثر ایمانوں
چھوندیاں اگ دوزخ دی تنہاں ہووے بیہوشی طاری
انہاں دی ہیں کراں شفاعت وچہ درگاہ ربانی
عرض قبول کرے رب میری نظر کرم فرماوے
جدا ایہ جنت داخل ہوسن اوگن ہار بیچارے
انہاں اوتے پانی پاؤ تے اوہ رلمل پاسن
بن مسعود عبداللہؓ راوی حضرت کنوں لیاوے
اوہ گھسیٹڈا ہویا اگ تھیں باہر کڈھیا جاسی!
سب جنت بھرپور اوہ تکسی حیرت بھری نگاہوں
ایپر کامل قدرت والا نظر کرم فرماوے
القصہ ایہ پاک نبیؐ دی ہوسی برکت ساری
وچہ حدیثاں ہتی تھانویں ایہ اذکار لیائے!
کوئی بھی ایسا بشر نہ رہسی جس وچہ ذرہ ایمانوں
بے شک جس دی پاک نبی نے وجہ شفاعت کرنی
ہک واری بھی کلمہ طیب جس منہ ہویا جاری
جو برابر جس دے وچوں لوا ایمانوں آوے
کنک برابر بھی جس پایا حصہ نور ایمانوں
جس وچہ نور ایمان ڈھٹونے جیوں جوار دا دانا
ہوئے امتی پاک نبی دے تے اوہ دوزخ جاوے

جاں جلتی وچہ جنت دوزخی دوزخ اندر جاوے
دوزخیاں دے ٹولے تائیں داخل کیتا جاسی
اوس تائیں بھی دوزخ وچوں باہر کڈھ کے آنے
ہوسن کالے کوئلے جیونکر نہیں پچھاتے جاون
جتھے رب دی رحمت پاروں تھیں دور کشالے
زندگی موتوں بہت او تیرے ہر قسموں دکھ سہسن
اوہ دوزخ وچہ جاکے ناہیں رہسن قائم جانوں
گویا اوہ مر گئے بیچارے ختم ہوئی گل ساری
کہساں بخش خداوند سچیا پار رحمت دا پانی
کڈھ دوزخ تھیں جنت دیوچہ انہاں بھیجیا جاوے
جنتیاں نوں آکھیا جاسی وچہ اسے دربارے
ایہ ہوسن جیوں کھمباں اگدیاں سوہنا رنگ وکھاسن
سبھ تھیں آخر دوزخ وچوں جو بندہ باہر آوے
تے جنت وچہ جس دم آکے ڈیرا اپنا لاسی
جانے جگہ نہ میری ایتھے شاید کجھ درگاہوں
وانگوں اگلیاں جنتیاں اوہ بھی اپنا ڈیرا لاوے
عاصی مجرم بخشے جاون پاون برخورداری
جس دی حضرت کرن شفاعت سوہو جنت جائے
سبھ شفاعت پاک نبی تھیں بخشش پان رحمانوں
اوہ مقبول ہوسی درگاہے اس دی ڈبی ترنی
اوہ بھی دوزخ وچہ نہ رہسی ہوسی فضل غفاری
رب دے فضلوں اوہ بھی آخر جنت ڈیرا لاوے
اوہ بھی رب تھیں بخشش پاون جنت ملے تنہانوں
آخر اوہ بھی رب دے فضلوں جنت کرے ٹکانا
ایہ گل وہم قیاسوں اوتے مولا کرم کماوے

جیوں دنیا تے بعطیک دا شان وتا رب باری
جد تک راضی ہونا ناہیں رب دے نبی پیارے
تاں ہی اللہ کہندا جلدی راضی کراں تساں نوں
اسے ہی خوشنودی پاروں رب سچا فرماوے

اجیں محشر نوں بھی دیسی اللہ مالک یاری
تد تیکن کوئی بات نہیں ہونی صاحب دے دربارے
ایتھے اوتھے سب مراداں فضل خدا رحماں نوں
پیغمبر دی کرے تشفی دل دا بوجھ ہٹاوے

اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيْمًا فَاٰوٰى

کیا نہیں پایا اللہ نے تینوں یتیم پھر اوس نے ٹکانا دتا؟

رب فرماوے وچ یتیمی اساں نہیں تینوں پایا
بھاویں جم دیاں وچ یتیماں داخل تینوں کیتا
ظاہر حال یتیم آہیوں توں عاجز حال نتانا
گویا نچلے درجے تھیں توں اوتلا درجہ پایا
ظاہر حال یتیمی درجہ ہے اک سختی بھاری
واہ رب سچیا قدرت تیری شان عجیب یتیماں
حال یتیمی بچیاں اوتے کجھ نہیں آکھیا جاندا
کون انہاں دی مدد کریندا خوشیاں کون وکھاوے
بے شک درجہ شان یتیماں وڈا آکھ سناندے
زندگی تھیں بیزار بیچارے رہن یتیم نمانے
بھاویں لکھ یتیماں اوتے تنگیاں تے دکھ آون
ماپیاں باہجوں بچیاں سندے نہیں کوئی لاڈ دلاندا
دنیا اوتے ماپے رب نے بخشش کیتی بھاری
جنہاں حال یتیمی والا دنیا اندر پایا!
توں جانے یا اوہو جانن جنہاندے سر پیتاں
جنہاں ماپیاں دے سر اوتے نعمت ناز لڈاسے
ماپے ہی رب دنیا اوتے نعمت عجیب بنائی
ختم نبیاں سبھ تھیں عالی تے محبوب خدائی!

بخشیا پھر ٹکانا عالی دنیا وچہ وڈ پایا
ایپر وانگ عزیزاں تیرا ایہہ ویلا سب بیتا
ایپر وچوں وقار تیرے دا بہت بلند ٹکانا!
دس دتا مڑ سبھ دنیا نوں جیوں ایہ بھید چھپایا
اوہا جانن جنہاندے سر پوے اندھیر غباری
کوئی نہیں پھڑدا وانگ انہاندی طور جنہاں مسکیناں
باہجوں فضل خداوند باری ہر کوئی نفرت کھاندا
کوئی نہ اپنے پاس بہھاوے تے دکھ درد ونڈاوے
ایپر پیش جنہاں دکھ آون سو لو قیمت پاندے
دھکے بربر سہندے مل دے پھڑے حال ڈولانے
ایپر کوئی نہ بات پچھیندا کیویں وقت وہاون
ماپیاں نال بہاراں ہوون دکھ نہ لبھے جاندا
ماپیاں باہجوں زندگی والی ہوندی بہت خواری
اشرف جانن سو یوا انہاں جیونکر حال وہایا
دوجیاں نوں کی حالا معلم گلاں ہوون کہیاں
ہے کی حال انہاں نوں معلم جنہاں آزمائے!
ایپر قسمت نال کسے نوں ہے ایہ لبھدی بھائی
اوہ بھی رہنے محروم انہاں تھیں دوجیاں حال کیائی

تون اشرف کداس نعمت تھیں پورا لطف اٹھاویں
جس دی خاطر دنیا والی ہر شے رب بنائی
اسے کارن رب فرماوے اے محبوب یگانے
ایہ بھی اک فرمان ربانا جس وچہ راز بتیرے
کہندا یاد کرو اوہ ویلا اجے نہ جگ تے آئے
وقت پیدائش سر تیرے تے باپ دا مول نہ سایا
نہ اوس ڈٹھا تینوں تے نہ توں ڈٹھا اس تائیں
جس بچے سر باپ نہ ہووے کی اوس دی زندگانی
کھاون پیون یاد نہ اوسنوں نہ کوئی سخن الاوے
ایہو حال پیغمبر سرور جاں دنیا تے آئے
صرف اک ماں اگلی عاجز اوہ بھی درد رنجانی
کس نوں دسے حال دلے دا کس نوں دکھ سناوے
بھانویں وقت پیدائش تیری گھر وچہ چانن ہویا
تنگیاں ترشیاں رہیاں نہ باقی ہر شے دی ارزانی
اس دا امر نہ جاوے مولے رہ جاوے بنی بنائی
کرن روایت دادے دے کن جدن آواز ایہ آیا
بھانویں عمر وڈیری آہی تے بدنوں کمزوری
چہرہ وانگ جواناں ہویا بدن تران سوایا
دادے دے گھر اپنی بھانویں نسل بتیری آہی
مڑ بھی جتنی حب نبیؐ دی اوس دے دل وچہ ہوئی
اک یتیم تے بے کس بچہ عاجز حال نتاناں
ایتھے رب پیا قدرت والے دس دا جوہر تمامی
دسیا پاک نبیؐ نوں رب نے کی اوہ حالت آہی

جدکہ پاک نبیؐ نہیں پایا توں مڑ کیسے پانویں
انہاں بھی ایہ ناز نہ ڈٹھے ہے کی باپ تے مائی
تینوں اساں یتیم نہ پا کے بخشے فیر ٹکانے
یار اپنے نوں یار دکھاوے دیکھے شان او تیرے
باپ حضرت عبداللہؓ اپنا بستر جھاڑ اٹھائے
جس دا اثر ہویا ہر دل تے فرق بڑا کجھ آیا
رہ گئی حسرت دل دے اندر جیوں اوہ ہٹنی ناہیں
اوہ تاں بڑی مصیبت تسدے ہر ویلے حیرانی
انجیں وانگ سودایاں اس دا پھر دیاں وقت وہاوے
سر تے باپ دا سایہ نہیں جو ایہ خوشی دکھاوے
اول عمر نہ سنگی سر تے تے ایہہ دکھڑا جانی
کون پچھے تے کون بچھاوے کیویں درد ونجاوے
رحمت عام ہوئی ہر تھانویں وقت مبارک ڈھویا
مڑ بھی خالی جگہ پیو دی وڈی سر گردانی
دادا بھانویں خوشیاں کردا مڑ بھی حال نہ کائی
اسے وقت خوشی تھیں اوس دا ہو گیا حال سوایا
پر اس خوشیوں حالت بدنی بن گئی مڑ کے ہوری
جو ویکھے سو حیرت دے وچہ آکھے کی بن آیا
اک دوجے تھیں ایہا پیاری شامل فضل الٰہی
تے صدوں ودھ خوشی زیادہ تے پوری دلجوئی
جس دی خوشیوں دادا پھر وا جیو نکر حال جواناں
اک پاسے بے کس نتواناں اک ول شان گرامی
جمنوں پہلے پیو دا سایہ ہو گیا لینے راہی

ماں اکیلی وچہ دکھاں دے عاجز حال نتانی
رات دنے ایہ جھورے فکریں غم دے وچہ وہانی

محرم راز اوہا سی جیہڑا اچنک گیا اپنا ڈیرا
ہر اک فکر اوسے نوں اوس جی کیتا وہ ربیرا

پر ایتھے بھی قدرت والے جوہر عجیب وکھائے
ایہ کجھ ہوندیاں مڑ بھی سالے دل توں فکر مٹائے

غیبوں بھیج امداد اچانک چانن گھر وچہ لائیا
سوہنا چہرہ نور محمدی آ کر دے چمکایا

وچہ پنگھوڑے بھانویں بے کس ظاہر حال وسیوے
مڑ بھی ہر کوئی خدمت اندر اوہوں حاضر تھیوے

کون یتیماں ویکھے بھالے لاڈ پیار وکھالے
کون لکھے ہتھ سر دے اوتے سینے کون لگاوے

رسم مطابق کون یتیماں آکے دودھ پلاندا
کون انہانوں الفت پاروں گودی وچہ کھڈاندا

ایپر مائی حلیمہؓ دے دل پیار اجیہا پائیا
جس نے پیار محبت پاروں رج رج دودھ پلایا

بچیاں وانگ محبت کیتی انجیں دتا کھاناں
اسے طور کھڈایا گودی ایہو تانا باناں

کسے قسم دی تنگی ترشی جے کدھرے ہو جاوے
فوراً اثر ہووے دل اوتے ہوش حواس بھلاوے

کدی نہ خیال دلے وچہ آندا ایہ عاجز بیچالا
کون اس دی مزدوری دیسی کٹ دسی کون کشالا

اونجیں نال پیار محبت دودھ پلائی جاندی
کسے قسم دی کیچ کراہت نفرت مول نہ کھاندی

مدت جس دم پوری ہوئی مائی کول لیاوے
نال پیار محبت اوہوں خدمت وچہ پوچاوے

بھانویں آہا یتیم تے بے کس پر اس فرق نہ پایا
ماپیاں نالوں ودھ کے اپنا الفت پیار جتایا

انجیں ہی انعام اکراموں کسر نہ رہ گئی کوئی
دے کے مائی صاحبہ تائیں گھریں روانہ ہوئی

لے کے مائی نے اس کولوں اپنے گھر وچہ آندا
پر تقدیر انجیں ہی آہی لکھیا کون مٹاندا

مقولہ مصنف محمد اشرف علی سلمہ اللہ الولی فاروقی

بھانویں میں پر عیب گناہوں پر ایہ شوق پرانا
ذکر نبی سرور دا کر دیاں وقت تمام وہانا

اس ذکروں ودھ ذکر نہ کوئی تے ولنوں ایہ بھاوے
ہر دم سنتیاں بیٹھیاں ایہو لسے نال وہاوے

اس تھیں پہلاں سیرت اوتے میں کجھ قلم چلائی
نظم پنجابی کر کے اوہ میں اوہوں پئی سنائی

بھانویں علموں فکروں سمجھوں سوچوں بہت نسیرا
مڑ بھی ایہو شوق محبت ایہو درگ بتیرا

اسے نال لگائی ہوئی ایہو پئی پکائی
باراں سالاں دے وچہ آخر سیرت آن مکائی

اس وچہ پاک نبی سرور دے ایہ سبھ لکھے جانے
اسے طور کہانی کیتی کڈھے دلی ابالے!

ہن مڑ اوہا ذکر دوبارا ایتھے پیا دھرانا
اسے تائیں الفت والا پے گیا رنگ دکھانا

کسر بسر جے رہ جائے کوئی سیرت چا منگواؤ
واقعہ عین برابر ہوسی جس دم پڑھو پڑھاؤ

حالانکہ اکرام محمدی ہے مشہور پرانی!
جوش محبت وحدت والا جو کجھ اوس وکھایا
وچ پنجاب نہ گھر کوئی ایسا تے نہ بشر اجیہا
چار کتاباں لکھیاں اس نے چوہاندی مشہوری
اول چرخہ نامہ لکھیوس اس بابت کی کہاں ہاں
بڑی لذیذ کلام پیاری لوں لوں اثر کریندی
دوجی لکھ تفسیر یوسف دی سنے عجیب مثالاں
شعر نہیں کوئی جادو بھریا سخن عجیب نرالا!
جس دل شوق توحید رسالت پڑھیے جے ایہ اکواری
فیر اکرام محمدی لکھ کے ساری کسر موکائی
اج دنیا متوالی اس دی اسے مگر وکائی
فیر پذیر جو بھیرے والا گھٹ نہیں اس نالوں
اوس بھی کئی کتاباں لکھیاں حلاں پیاں موکائیاں
خطبے لکھیوس سوہنے لکھیوس ٹھنڈ پائیوس وچ سینے
قصہ حضرت یوسف والا وانگ ستار بنایا
عبدستار دا قصہ بھانویں پڑھدی پھرے لوکائی
لذت شعری لطف تخیلی ذائقہ حال سنانا
جیہڑا باب تے سرخی لکھی تے مڑ قلم چلائی
علم الاشعار تے فن عروضوں جیونکہ ماہر کوئی
اس نے بھی اکرام محمدی وانگ ستار بنائی
ہک واری جس نظروں گذری کی گل کراں زبانی
عبدستار پذیر دوہاں نوں بخشے رب جزائیں
اوہ مقبول حضوری رب دے وڈیاں شاناں والے
فیر حبیب اللہ نعمانی صاحب مرد حقانی
اس نے بھی تفسیر یوسف دی انہاں وانگ سنائی

مولوی عبدالستار سوہا لکھی عجب کہانی
کی آکھاں کوئی مخلص آہا عالی اوس دا پایا
جیہڑا اوسنوں جانے ناہیں بھانویں کوئی کہیا
چوہاں ہر تھاں شہرت پائی چالے بہت ضروری
مائیاں بھیناں ورد زبانی کر دیاں ٹردیاں راہاں
پڑھنے سننے والیاں تائیں پتے عجائب دیندی
ٹھنڈ پائیوس پڑھنے والیاں صاحب اہل کمالاں
وحدت دے رنگ رنگیا ہویا تے وچ نور اجالا
ہور زیادہ جوش وکھاوے جاوے شرک بیماری
رہی سہی گل ولے لگائی سوہنے طور نبھائی
دسے تائیں پڑھے پڑھاوے ایہو سدا کہانی
وحدت دا متوالا جاپے تے عاشق ہر حالوں
پڑھنے سننے والیاں دے دل اوہنیں ٹھنڈاں پایاں
تے احوال الآخرت لکھ کے کھولے سب خزینے
بھانویں طرز اوہا ہی مڑ بھی اپنا رنگ چڑھایا
پر جو اس دے عاشق ہو گئے انہاں حال نہ کائی
بس ایہ بات پذیر اوتے ہی سوہنا پیا نبھانا
صد شاباش صد شاباش مردا ٹھنڈ سینے پئی پائی
اوس تے فیر تخیل اپنا ختم کہانی ہوئی
گھٹ نہیں چلیا ودھ کے وگیا لطفوں حد مکائی
ودھ گلزار یوسف تھیں اس وچ لذت آوے جانی
انہاں نال برابر ہونا کیا مقدور اسائیں
سینہ صاف محب تے مخلص سوہنے اللہ والے
جس تفسیر قرآن دی لکھی سوہنا طرز بیانی
تے اکرام محمدی اوتے اوہنیں قلم چلائی

بھلا ہو وس تے درجہ پاوے نیک انعام ہتھ آوے ۔ دو جگ نال انہاں دے پل کے قرب حضوری پاوے
اج ہن ہیں بھی انہاں وانگوں آکھے لگ بھرانواں ۔ لکھاں پیا اکرام محمدی ولی ولی شعر سناواں
اوہ گل کتھے ایہ گل کتھے اوہ سونا ایہہ مٹی ۔ اوہ بھی کلّر شور اندھیرا یا جیویں پتھر گٹی !
اوہ عالم تے عامل فاضل صاحب عمل صفائی ۔ تے ہیں جاہل عاصی پاپی اونجہ بھی حال نہ کائی
شعر بنانا تے اک پاسے فن بھی مول نہ جانا ۔ اونہاں نال برابر ہونا وادھے دا خصمانا !
پر ہن پا بیٹھا ہتھ شاید مولا کرم کماوے ۔ نام انہاں دے صدقے میری کیتی کجھ پھل لیاوے
ہو سکدا تے اسے پاروں ملے مراد پرانی ۔ ایتھے اوتھے فارغ تھیواں پانواں قرب حقانی
ایہ گل نہیں معمولی کوئی نہ بچیاں دیاں کھیڈاں ۔ نہ کجھ لچھر پچھر تے نہ ہی ادھر ادھر دیاں جھیڈاں
ایہ اک وڈی ذمہ داری نالے بھار بھریرا ۔ اس دا نبھنا تے نبھانا ہے اک کم وڈیرا
اوہا جانن جنہاں ایہ کجھ سر تے بوجھ اٹھائے ۔ دو بجے انجیں گلاں کردے پھردے بستے چائے
اللہ تے علی توکل او تے جے تدھ قلم اٹھائی ۔ ہار نہ جائیں سر تے لگائیں بن ویسی گل کائی
اللہ مالک نبیؐ اوہدے دا جس نے ورد پکایا ۔ اس تے اوس دا فضل سوایا نالے عالی پایا
توں بھی ایہو ورد کریندیاں اپنی عمر گذاری ۔ تیں تے بھی ہو ویسی رحمت پاسیں برخورداری
یا اللہ کر فضل میرے تے بخش مراد پرانی ۔ جھوریاں دے وچ وقت وہانا مت ہووے ارزانی

رجوع بسوئے ذکر اصلیہ

قدرت دی تقسیم مبارک جیویں چاہے فرماوے ۔ سبھو ہی کم سوہنے اوس دے ٹھیک ٹکانے لاوے
پاک نبیؐ دا درجہ وڈا اودھ کے دو جگ نالوں ۔ اَلَمْ یَجِدْکَ یَتِیْمًا بھانویں دسے حال بیحالوں.
مائی حلیمہ دے گھر جا کے سب آرام وکھائے ۔ ٹھیک پئی تربیت ہوئی فکر تمام ہٹائے
جس دم عرصہ پورا ہویا مائی کول لیاندا ۔ کر دی حاضر امن سلامت منشا جویں دلاندا
تے مائی تک بچڑا اپنا لے سینے نال لاوے ۔ سوہنا دیہنہ جن تاریاں نالوں ٹھنڈ کلیجے پاوے
کیوں نہ ٹھنڈ کلیجے پاوے رحمت ذات ربانی ۔ جس دے اوتے نازل ہووے دور کرے حیرانی
تے ایہ مائی جمیا جس نے فیر ایہ نبیؐ سجانواں ۔ تک دیاں سکھ آرام نہ آوے کی ہیں آکھ سناواں

نرا آرام آسائش نالے اکھیاں دی روشنائی
ہیں قربان نہ بھاوی ایہ بھی پل وچہ پئی جدائی

چھ ماہ پہلے باپ جویں چھڈ دنیا چھوڑ سدھانا
اوہا حال یتیمی والا بے کس تے نتوانی!
انجہ جاپے جیوں زندگی والا لطف نہ رہ گیا کائی
دادے دے دل اونہیں وِدھ کے الفت نیہے رنگ آندا
اونہیں ہی پئے لاڈ لڈائے جو منگے سو کھائے
پر ایتھے بھی امر مقدر لکھیا جھولی پایا
ایہ بھی ہک مصیبت آہی شالہ پیش نہ آوے
دادا صاحب چھوڑ اکیلا جس دم کوچ کیتائے
قدرت والے نے مڑ آکے اپنا جوہر وکھایا
مائی دے دل حب جیونکر الفت دادے والی
ہر حالت وچہ رکھی کیتی الفت پیار کمایا
کرن روایت دادے تے جاں آیا وقت اخیری
اسے وچہ حیرانی اپنا بیٹا کول بلاوے!
اے بوطالب بھانویں میری نسل بتیری ہوئی
اسنوں تکیاں دل میرے وچہ ٹھنڈ اجیہی پوندی
اس دی راکھی تے نگرانی بہت ضروری جانی
میری گذر گئی ہن ساری گل اخیری ہوئی!
میرے پچھوں مت ایہ انہیں گلیاں وچہ رل جاوے
بعد عبداللہ سب تھیں مینوں توں ہیں اک پیارا
تیں بن اس دا ساتھ نبھانا نالے لاڈ لڈاناں!
توں اک محرم راز اندر دا تینوں درد سوایا
یاد رکھیں ایہ دِل دا ٹکڑا اکھیاں دی روشنائی
اسے طور کریندا گلاں ہاڑے ترلے لیندا
ایپر بوطالب دے دِل وچہ اثر اجیہا ہویا
گھر وچہ آکے پالیا اونہیں ناز پیار دکھائے.

چھ سالاں انجہ مائی صاحبہ کر گئے کوچ ٹکانا
اوسے طور آزردہ حالت اوسے طور حیرانی
پر فیاوِی جلوہ غیبی مڑ اوہ خال ہویائی
لیا سنبھال پیارا بچھڑا سینے نال لگاندا
ہر شے حاضر طبع موافق حاضری کیتی جائے
اٹھ سالاں اجے عمر وہائی دادا الد سدھایا
پر جو گل منظور صاحب نوں کون اوتھے عذر لیائے
اونہیں ہویا یتیم محمدؐ وکھاں وچہ رسیتائے
چاچے دے دل اوسے وانگوں پیار محبت پایا
انہیں چاچے دے دِل اندر فضل کرم تھیں ڈالی
بچیاں تھیں ودھ پالیا پوسیا فرق نہ مولے پایا
پوتے دی تنگ حالت اوسنوں بہت ہوئی دلگیری
کرتا کید وصیت پاروں اوسنوں ایہہ فرماوے
پر ایہ پوتا وکھرا سب تھیں جنیدی مثل نہ کوئی!
سے بیماریاں دور ہو جاون فرحت پوری ہوندی
سبھ تھیں اول فرض ایہوئے دِل دے نال پچھانی
ایہ بے کس بے رس تے بے بس محرم حال نہ کوئی
عاجز حال یتیم نمانا در در دھکے کھاوے!
بوسفیان بولہب تے حارث کسے نہیں ایہ یارا
بڑا قضیہ الٹا مسئلہ کسے نہیں دل پرچانا
توہیں اوسنوں دل وچہ لایا تیرے حصے آیا
مت اوسنوں کوئی ضرر پونچاوے تے ہووے کمیائی
کر گیا روح پرواز اوتھاہاں جان پیاری دیندا
جیوں حب انہاں انہیں ایہی اوسے ہار پرویا
ہر اک طرح آرام آسائش سبھو لاڈ لڈائے

پلیا پوسیا وڈا ہویا جاں ایہہ نور ربانا
جو گل بات نبی دے موہوں سن لیندا اک واری
ایہو ہی فاذی دا مطلب عالم لوک لیائے
دکھ تکلیفوں رب تبارک ہر دم پیا بچایا
ہوش سنبھالی تے رب سچے آپ مدد فرمائی
ماپیاں والیاں کدی نہ سکھیا جو انہاں سکھلائیا
اَلَمْ یَجِدْكَ یَتِیْمًا پاروں ایہو اشارہ آوے
جتھے ظاہری سکھ آسائش تے آرام بتیرے
ہور مراتب جو جو حاصل ہوئے نبیؐ سوہارے
ہر مقام تے منزل دے وچ اتریا پورا پورا
اجے شروع وچ لیکھا پترا راز نبوت والا
موسےٰ عیسےٰ تے داؤدی جو جو مسئلے آہے
ہور صحیفے اتے کتاباں اتے ہدایت نامے
شعلے دین محمدی والے آ کے چمک دکھائی

قدرت کامل ہور اوہدے دل وسیا رنگ یگانا
اوس دے اتے قائل ہو کے ہو جاوے اقراری
بھانویں آہا یتیم تے مڑ بھی سکھ آرام دکھائے
کوئی نہ درد یتیمی والا نیڑے مول لیایا
ہر اک علموں دانش فکروں بات تمام سکھائی
ہر مسئلہ پیا واضح کیتا جس دم موقعہ آیا
ہو گئے خاص یتیم بیچارا کیہا درجہ پاوے
اوتھے روحی ذہنی خوشیوں جگوں لکھیا اوتیرے
سبھو اس آیت تھیں ظاہر مولا پاک جتارے
دھبہ داغ نہ کمیاں کوئی نہ کسے گلوں ادھورا
ہو گیا صاف تصفیہ پچھلا جاں ایہہ ہویا اُجالا
دنیا تھیں منسوخ ہوئے سبھ کلی نظر نگاہے
سبھو ختم ہوئے تے مُکے انہاں دے سر نامے
گل ہوئے اوہ دیوے تبیاں ہوری رنگ ہوائی

یتیمے کہ ناکردہ قرآن درست
کتب خانہ چند ملت بشست

اوہ یتیم قرآن نہ جس دا اجے مکمل ہویا!
مطلب ایہ جو اجے تمامی پاک کلام نہ آئی
انہاں دے قانون تے حکم ہو گئے ختم تمامی
ایہو قانون رواج تے ایہو مسئلہ ہو گیا جاری
جیوں توحیدوں منکر لوکاں جگ وچ شور مچایا
انجیں ایس کلام ربانیوں ہو گئے صاف عقیدے

کئی مذہباں دیاں دفتراں نے ہک نگاہوں ہویا
بات تورات انجیل زبوروں باقی رہی نہ کائی
رہ گئی جگ وچ باقی اکو پاک کلام گرامی!
اسے اوتے مکے جھیڑے بن گئی دنیا ساری
چھوڑ اللہ نوں غیراں دے سنگ پیار محبت پایا
سبھ مخالف تابع ہو گئے مخلص رب نبی دے

ایہ بھی گل اک وڈی آہی غور کرے جے کوئی
اجے کتاب ادھوری جگ وچ اوسے دی گل ہوئی

وڈیاں طاقتاں ہتھاں لوکے وڈیاں شاہیاں نوالے
جاں سیئونے ذکر قراٰنوں لگ گئے اس دے نالے

اپنے جو دستورانہاں بدھ قدیموں آہے
بارے اطاعت پاک نبی دے سبھو جاپے پھاہے

اک یتیم تے بے کس ہو کے ایسے جوہر وکھاوے
کیا قدرت نہیں رب سچے دی جو ایہہ وڈیاوے

ہکی طرف یہوداں اپنا سکہ ٹھیک جمایا
تے ہک دل عیسائیاں لوکاں دھمرار دلا پایا

ایہو حالت اگ پرستاں گل ہو کائی ہوئی
دوہا انہاں تھیں مشرک لوکاں کسر نہ رکھی کوئی

فیر جہالت والے دورے بھیڑی چالاں چلیاں
جس پاروں ایہہ تنے فرقے رلی ہوئے وچہ گلیاں

بدتمیزی دا طوفان اک جگ وچہ برپا ہویا
نیکی نیک اخلاقی اوتھے رہ گئی مول نہ گویا

اوس دم ایس یتیم تے بےکس اس دا بیڑا چایا
دیہاں وچہ اس بگڑی تائیں کر کے ٹھیک وکھایا

رب فرماوے بھانویں آہیں توں یتیم نتاناں
پر اساں دے عزت تینوں بخشیا شان شہاناں

جس نوں آپ اسیں وڈیائیے اسنوں کون نوائیے
ساڈا نبیاں بن کے رہندا آخر رنگ دکھائیے

ساڈا رنگ مٹانا مشکل ناں ہی ایہہ مٹ سکدا
تے جس نے ایہہ کوشش کیتی سمجھو انہیں ہک دا

پاک نبی نوں رب سچے نے سبھو وقت وکھائے
پہلا باپ نہ رہیا سر تے بستر جھاڑ اٹھائے

وقت پیدائش جس بچے دا باپ پری سر تے ناہیں
کی مرا اوس دا جمنا ہونا خوشی ہووے کس تائیں

جم دیاں اجے نہ ہوش سنبھالی ماں بھی چھوڑ سدھاوے
اوسنوں کون آرام وکھاوے کون اوسلاڈ لڈاوے

دایاں بھانویں وہن دلاسے پیاں پیار وکھاون
پر خالی تھاں ماواں والی نہیں پر جائے جاون

دادے بڑا پیار وکھایا گودی وچہ کھڈایا
چلے اس تھیں دوھ کے دسیا الفت پیار سوایا

سب کجھ ڈٹھا پر جو رب نے کیتی کرم نوازی
لطف نا ذی پار دل دو جگ جت لئی آخر بازی

اوہا مخالف جانی ویری قدماں وچہ نوائے
جو سر لیون آئے اوہا تن من پھیرن گھمائے

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ

سے قسماں دے دکھڑے ڈٹھے تے تکلیفاں پائیاں
آخر جس دم صاحب چاہیا سبھو گیاں گنوائیاں

نہ گل رہی یتیمی والی ناں اوہ درد کہانی!
دو جگ دی پا نعمت اوس تھیں وعدہ ہوئی حیرانی

مکے وچہ نبوت پاروں تنگی بہت اٹھائی
وچہ مدینے آ کے مولا ہر اک خوشی دکھائی

مکے والیاں بھانویں ایتھے رعب بتیرے پائے
آخر سبھو گئے گنوائے رعب دچالے آئے

فتح مکہ دے ویلے ایہو لوک مخالف سارے
دیکھ نظارا قدرت والا کر دے پئے اشارے

جنہاں نوں گھیرا نظروں تکیوں دور دگایا
اج انہاں ہی مڑ کے ایتھے جھنڈا ادخپ لایا

جیہڑے لوک انہاں دے بھانے عاجز حال نتانے
اوہا اج انہاں دے اتے حاکم کر کے آنے

طائف والیاں اپنے دلوں کسر نہ باقی چھوڑی
میل ملاپ علیک سلیکوں آس تمام تروڑی

انجیں خیبر والے آہے رعب جنہاں دے پھردے
ہٹ گیا سب دا کبر ہنکار اجاں ہوئے ایہ گردے

کیا ایہ اوہا یتیم نہیں جو تساں کمینہ جاتا
ایہ تاں رب دی رحمت پر نہیں تساں ایہ مول پچھاتا

آؤ ہن ایہہ میں ہی دساں کھول تمام کہانی
کی ایہ تے کی ہستی اس دی کی ایہ سر حقانی

اذکار خاندان خیر الابرار سرور کائنات علیہ و آلہ الصلوٰۃ والسلام

مکہ شہر قدیمی بستی علم تاریخوں اُدتے
گویا جدوں زمین بنی سی تے اسمان دگھتے

اس دم تھیں ایہ شہر خدا نے قدرت نال وسایا
جو مخلوق آہی اس دیتے ڈیرا اتھاں لگایا

کئی کروڑاں سالاں اج تھیں کسے زمانے
پہلے دی بنیا دبتاون عالم لوک سیانے

کرہ ارض دا اندازہ جدوں دانا نواں لایا
تے ڈھونے شہر مکے نوں جتھے رب وسایا

معلم ہویا سبھ دنیا دے ہے وچکار ایہو ہی
اگے پچھے ہور آبادی تے سب دنیا ہوئی

مکہ معنے ناف زمیں دا وچ کتاباں لیاتے
جیوں اوہ ہے درمیان بدن وچ ایہ بھی انجیں آتے

وچ طبعی جغرافیے لکھیا کرہ ارض دیاروں!
مکہ دکھنوں چالی درجے اتی پربت پاروں

پربت پاسا اتنے درجے ہے آباد تمامی
اک سو ویہہ مجموعہ دوہاں دا تے او سٹھ سٹھ عامی

اسیاں پربت والیاں وچوں جے سٹھ کڈھے جادن
یا سٹھاں تھیں چالی کڈھے اوہا ہی ویہہ آون

مڑ بھی پربت تھیں ویہہ درجے شہر مکہ رہ جاوے
تے ایہ ساڑھے اگی درجے لیکھا کیتیاں آوے

اس تھیں معلم ہووے مکہ عین میان زمینے
جس وچ جنم مبارک لیا فضلوں پاک نبی نے

کیوں جے جو شے وسطی ہووے ہر تھاں اثر وکھاوے
سب علاقہ اوس دے پاروں دل دا مطلب پاوے

پاک نبی دی ہستی عالی جس دی لوڑ اک آہی!
جس دے پاروں سبھ دنیا دی جانی رہی گمراہی!

جد تک اوہدا مقام نہ آوے پورا اوسط کدا ہیں
تد تک اوس دے آون سندی گل لجھ بن دی ناہیں

عین میان آباد زمیں وچ مکہ رب بنایا
تے اس وچ مڑ وحدت والا چشمہ آن وگایا

اس تھیں ساری دنیا دی مڑ آن پیاس بجھائی
راہ توحید دکھایا سبھناں دلی مراد بر آئی

ایہ آیت بھی شاید ایہو واضح کردی ہووے
اسے مقصد کارن صاحب اوسنوں ایتھے ڈھووے

جعلنٰکم اُمّۃً وّسطًا لِّتکونوا شہدآء علی النّاس (بقرہ-۱۸)

بنایا اساں تساںنوں امت درمیانی تاں جے ہوو تسیں (ساہمنے قوماں دے خدا دی) گواہی دینے والے

اساں تساںنوں میانی امت شان عطا فرمایا
قوماں نوں رب ہک کر دسویا اُو شان سوایا

ایہ جو کجھ میں بھایاں کارن لکھی پئی کہانی
اس تھیں معلم ہووے مکے ہے اک جگہ پرانی

حضرت آدم نوں جاں رب نے پیدا سی فرمایا
کڈھ بہشتوں دنیا اوتے جس دم آن پوچایا

اوس دم اسے تھانویں امر دل حضرت ڈیرا لاون
ایتھے ہی بہ رب سچے دا واحد اسم پکاون

ایہو پتھر جس نوں اج پئے حجر الاسود کہندے
کرن عبادت رب سچے دی آس اوتے بہندے

اسے نال پریت لگائی تے کجھ جگہ بنائی
ایہ پتھر دھر اس دے اندر کر دے خوب صفائی

فیر اوس اوتے بہ کے اپنے رب نوں سیس نواون
اسے حالوں عمر گذاری انجیں وقت دہاون

جیواں جیوں فیر زمانہ لنگھیا جیوں جیوں وقت وہایا
گھاسی پے گئی پتھر اوتے تے گھاٹے ول آیا

کرن روایت پہلاں سی اوہ رنگ سفید تمامی
ہتھ لائیاں پیا میلا ہوندا صاحب شان گرامی

حضرت آدم جس دم اس تے سر سجدے پچھ دھردے
تد بھی آہا سفید اوہ سارا پئے عبادت کردے

جس دم فوت ہوئے تے اگوں نوح دا ہویا زماناں
لوکاں دی اوہ رہی نہ حالت پے گیا ہور جھورانا

کفر شرک دا دورا ہویا رب دا ورد بھلایا
اس پتھر تے اوس دے پاروں آن غبارا چھایا

فیر طوفان آیا جس ویلے دب گیا مٹی اندر
لوکاں بھی کجھ مکھ وٹایا نسیا چھوڑ پیغمبرؑ!

حضرت ابراہیم دے ویلے ہور ہی حالت ہوئی
اگے نالوں ادھا رہ گیا بات نہ پچھے کوئی

فیر انہاں نے امر الٰہوں جاں ایہ جگہ سنبھالی
پتھر بھی ایہ قابو کیتا بنیاد اس دی ڈالی

خانے کعبے نوں دوبارہ نویں سروں بنوایا
اس پتھر نوں نال محبت خاص جگہ لگوایا

تاں جے رہے محفوظ نشانی ضائع نہ ہو جاوے
حضرت آدم جس دے اتے ورد توحید کماوے

نالے ہور اک امر ضروری غور کرے جے کوئی
کعبے تے جو پتھر لگے کر کے ڈھویا ڈھوئی

حضرت ابراہیم دے ویلے رہی نہ کوئی نشانی
جس تھیں ایہ بنیاد او ساری آدمؑ نبی حقانی!

صرف ایہو اک خاص نشانی اسے الفت پاروں
حضرت ابراہیم سنبھالے اسنوں غور افکاروں

فیر انجیں ہی مدت گذری دو ہزاراں سالاں
کوئی نہ اصلی محرم آیا کرے جو اس دیاں بھالاں

لوکاں دی اک کھیڈ ہی رہ گئی تے اک من پرچاوا
تے ایہ کس میرسی والا رہیا نہ اوہدا ڈراوا

جو آوے سو طبع موافق اسنوں پیا لگاوے ادھوں بھی مڑ لمٹ گیا آخر رنگ بھی ہور ہو جاوے
جدن ہویا عدنان مکے وچ صاحب عظمت والا اوسنوں خیال ہویا کجھ اس دا تے آکر اسے سنبھالا
کعبے دی بنیاد نویں سرا اوس نے آن بنائی تے ایہ پتھر بھی وچ لاوے کر کے خوب دانائی
انجیں فیر زمانہ گذریا لوکی آون جاون اس پتھر نوں نال محبت چمن تے ہتھ لاون
ہو گیا خاص زیارت لائق تے اک خاص نشانی ایپر رنگ سفیدی اس دا باقی رہیا نہ جانی
اسے حالوں قصی ہوراں دا جس دم ویلا آیا اوس دم بھی ایہ گیا گنوا تا فیر نواں لگوایا
عبد مناف تے ہاشم ہوراں مڑ کیتی رکھوالی! مڑ اوسے حالت اوتے آندا کسے تمام نکالی
دادے عبد مطلب ہوراں قبضہ فیر جمایا! فیر اس اوتے رنگ پرانا مڑ کے نواں ہو آیا
پر اس ویلے ملک عرب دی حالت ہور کجھ آہی وحدت دا کوئی نام نہ جانے خوب پھری گمراہی
ہن میں اس حالت نوں مڑ کے ایتھے فیر دھراواں اَلَمۡ یَجِدۡكَ یَتِیۡمًا تائیں واضح کر دکھلانواں

توضیحات واقعہ اَلَمۡ یَجِدۡكَ یَتِیۡمًا فَاٰوٰی

ڈھائی ہزاراں ورھے قریباً پہلے جویں زماناں نبی محمد سرور ناگوں دنیا وچ وہاناں
اس دم بڑی حکومت آہی بابل شہر وچالے مالی فوجی طاقت ولوں ادہا جگ وچ پالے
اسے پاروں شاہ اوس ویلے جو کمر دا سلطانی نخوت اتے غروروں اس دی حالت ہو رہی جانی
اپنے آپے نوں اوس جاتا میں ہی ہاں ہن اڑیا میرے باجھ نہ دوجا کوئی اس رتبے تے چڑھیا
گویا میں ہی ہاں اوہ اسد جس نوں رب الاون بہتر ہے جے مینوں ہی ہن لوکی سیس نواون
کیوں جے میرے جیہا کوئی ہے ہن جگ وچالے میرا ہی ہے راج حکومت کر دنواح دوالے
میرے ہوندیاں ہور کسے دی جے ہن پوجا ہووے کی میری مڑ زندگی ایہ تاں ہور فتور کھلووے
ایسیں خیالوں سونے دا اوس اپنا بُت بنوایا شاہی عبادت خانے اندر عزت نال رکھایا
حکم دتا مخلوق تمامی سجدہ کرے اسائیں منت ۔ نذر نیازاں سبھو آکر کرن الٹائیں
ہر اک اپنی حاجت بابت ہر کوئی ایتھے آوے منگھا ٹیک سوال سناوے دلی مراداں پاوے
شاہی حکم رعیت کارن ہے اک امر ضروری جد تک اہدی تعمیل نہ ہووے نہیں ہوندی منظوری
فیر اوہ لوکی جاہل سارے علموں عقلوں خالی جس پاسے کوئی لاوے انجیں اوتول ہی پئی جالی
جد ایہ شاہی بے کرتوتا سنیاں حکم انہاں نے بن سوچے بن سمجھے لگ پئے سبھو سیس نوانے

رب دے ناموں پہلے ہی سن اوہ ناواقف سارے
اسے پچھے لگ کے سبھناں اپنی سار بھلائی
مڑ آ اوس نواح تمامی پھیل گئی گمراہی
بتاں نال لگائی یاری بتاں مگر وکانے
ایہو رسم رواج انہاں دے ایہو رہی چالاں
اللہ والی بات انہاں وچہ مول نہ پائی جاوے
حضرت ابراہیم پیغمبر انہاں ول پوہنچایا
جد نبیاں اتے رسولاں وحدت دا پرورده
نوح نبی دی ناویں نسلوں رب دا نور یگانا
آکھے لے شاہ اوس رب اگے اوہوں سیس جھکائیں
ہے سبھ زیبا اوسے تائیں ایہ کجھ شان خدائی
جے کوئی اپنی عزت چاہے اوسے نال لگاوے
مڑ کوئی اوسنوں خطر نہ باقی اوہ مقبول الٰہی
لے شاہا جے توں بھی چاہیں اوس دا قرب حضوری
ابراہیم نبی جد ایہ کجھ اوسنوں آکھ سنایا
کیوں جے ایہ اقرار اوہ کرے دا گھاٹا ہیوس ایہ بھاری
ایس کہے تے رب نوں من کے بندہ بنناں پوندا
اس تھیں ابراہیم نبی دا ہو گیا دشمن جانی!
خود قبیلہ اپنا جہڑا اوہ بھی اسے حالے
اس تھیں ابراہیم نبی دے خیال دلے وچہ آیا
گھر مخالف باہر مخالف شاہ مخالف ہویا
بات میری نہیں سن دا کوئی جو میں آکھ سناواں
اس تھیں اثر اجیہا ہویا چھڈیا وطن پیارا

سن کر ایہ اک نویں کہانی پھس گئے سبھ نکارے
ایہو اصل خلاصی سمجھی اسے نال لگائی!
ہر گھر اک بت خانہ بنیاں گویا پھری تباہی
تن من دھن سبھ بت ہی ہویا اسے حال دیوانے
انجیں رہنا تے ور تارا انہاں وچہ خیالاں
جس تھیں اس دی غیرت اپنا اوس دم رنگ دکھاوے
رب دا خاص حضوری جہڑا جس دا عالی پایا
رگ رگ وچہ توحید سمائی، دشمن دہم کفر دا
پیش توحید کرے شاہ اگے دسے نام ربانا
جس نے سبھ کجھ پیدا کیتا جو دو جگ دا سائیں
اوس دے ہوندیاں ہور کو ہوڑے مڑ ایہ ہے رسوائی
اوسے دی توحید پکاوے اوسے دا ہو جاوے
دو جگ دے اوہ پاگیا دبے ہو گئی دور سیاہی
ہو جا اوسے نال ہووسیں ہر گل تیری پوری
سن کر تیر لگو وچہ سینے غصیوں کلمل آئیا
گویا شان خدائی ٹٹ دا ہوندی بڑی بیزاری
ایہ سودا سی گھاٹے وندا اتول مول نہ ہوندا
نالے ہور رعیت اوتھیں اوسے وانگ پچھانی
دتے پیا مخالف انجیں پے گئے سخت کشالے
بہتر ہے ٹر جاواں کدھرے ایہ رنگ ہور بن آیا
اگا پچھا سبھو دشمن ہوتنے دے منہ ڈھریا
نہ کوئی کرے توجہ اتول ہویا حال نتاواں
بیوی سائرہ نوں کر سنگی ٹر پیا مرد سوہارا

نالے حضرت لوط پیغمبر اپنے سنگ رلایا
جو فاراں بھائی دا بیٹا راوی ذکر لیایا

تینوں مل کر ٹُر پئے گھر تھئیں بکریاں کجھ نالے
جتھے کجھ کھنگ جاندے اوتھے ڈیرا اپنا لاندے
اسے حالے اجڑ اندر برکت رب نے پائی
حضرت ابراہیم انہاں نوں راہ وچہ جاہن چوگاندے
اسے حالوں ٹر دے ٹر دے پہنچے مصر نواحے
کوئی قانون اصول نہ اس دا چالاں محض شیطانی
حضرت ابراہیم نوں ڈٹھوس بیوی نال انہاندے
تک کے مول سہار نہ سکیا زوروں کھوہنی چاہی
دسیا ہے ایہہ سارہ بیوی ابراہیم نبی دی
جے بدنیت کیتوئی اس تے ہوسیا ایہہ بربادی
اس پاروں خوف آیوس دل وچہ برکت نبی ربانے
جلوہ شان نبیؑ دا تک کے خوف اجیہا چھایا
بھی اوس ویلے گھر اوس دے وچہ جواں ہک لڑکی آہی
ابراہیم نبی لے اوسنوں واپس وطن سدھانا
ہاجرہ بی بی نام سی اس دا کردی تابعداری
اسے پاروں مولا اس تے فضل کرم فرمایا
رب نے بیٹ اوہدے کھئیں دتا اسمٰعیل پیارا
جیوں شہزادی مصروں آہی وڈیاں شانانوالی
وچہ توریت کتاب پیدائش اس دا قصہ آیا
بلکہ اوس دا رب دے گھر بھی درجہ وڈا بھارا
رب دے خاص فرشتے نوری اوس دے سامنے آون
سارہ بی بی کول نہ کوئی کدی فرشتہ آیا
بیٹے دی بھی جو خوشخبری سارہ تائیں آوے
حضرت ہاجرہ اکثر گلاں سکھیاں اسے پاروں
ہک انعام کافر دی بیٹی حرم نبی بن جاوے

تنہاں چراندے وقت ٹپاندے اپنے اسے حالے
کجھ دن رہ گئے فیر اگاہاں اپنا قدم اٹھاندے
کافی ہو گئے بکریاں بکرے دودھ بھی بہت ہویائی
نال آرام آسائش تے سوہنا وقت وہاندے
جتھے شاہ رقیوں اک ظالم اپنا حکم چلائے
رب دے نال نہ مول اشنائی ہو رہی کسر گمرہائی
ایس سفر وچہ ہے ہمراہی مصر نواحے آنوندے
پر رب اوسنوں اس دی بابت گجھی آن آگاہی!
جو ہے سچ پیغمبر رب دا نالے خاص ولی بھی!
ہٹ دسیں تے نسل تیری بھی رہسی مول نہ کائی
حالانکہ آہ رب مصر دا بنیاں اوس زمانے
بناں اطاعت پیغمبر دی ہور نہ کجھ بن آیا
اوسے ویلے نال پیغمبر جلدی اوس ویاہی
تے ایہہ بی بی بھی ہمراہی جیوں صاحب دل بھانا
وچہ اطاعت نبی پیارے اپنی عمر گذاری!
وچہ کنعان نبیؑ جس ویلے ڈیرا اپنا لائیا
جیہڑا خاص پیغمبر رب دا تے مقبول دلارا
انجیں رب نے دو جگ اوسنوں درجہ بخشیا عالی
دسیا نری شہزادی ہوکے ناں ایہ شرف اوس پایا
ہر اک نعمت اس دے اتے ہر انعام آشکارا
تے احکام خداوند والے اوسنوں پئے سناون
ناں ہی کوئی حکم ربانا اوسنوں آن سنایا
اوہ بھی حضرت ابراہیمؑ دی معرفت بخشی جاوے
تے انعام بھی حاصل کیتے صاحب دی سرکاروں
دوجا اسمٰعیل پیغمبر اوس دے پیٹوں آوے

تریجا ایہ انعام جو اوس تے اللہ دی خوشنودی
دوجا بیٹا بی بی سائرہ نوں رب بخش کریندا
اس دے بعد خلیل اللہ نوں رب سچا فرماوے
دنیا تے اولاد انہاں دی ہوسی باہجہ شماراں
گویا اتنا وادھا ہوسی گنتی وچ نہ آوے
جدوں خلیل اللہ نے رب تھیں ایہ خوشخبری پائی
اوس دم رب دی طرفوں ایہ بھی ہویا کجھ اشارا
وکھو وکھ علاقے دیہوا انہاں دوہاں دے تائیں
شام دا ملک اسحاق نبی نوں وکھرا دتا جاندا
تاں جے اوہدا تعلق اپنا قائم رہے الگائیں
اسمٰعیل نوں عرب علاقہ جا عطا فرمایا
نالے مصر نواح جو نالکہ اسمٰعیلؑ سوہارے
گویا سب نواح ہی اپنا اکو ملک تمامی
بنوجرہم دا اوس علاقے رعب وقار شہاناں
مڈھ قدیموں ایہو حاکم ایہو حکم چلاون!
اسماعیلؑ نبی نوں انہاں سکا ساک بنایا
ایہ بھی ہور اک طاقت ہوگئی بن گیا رعب گھنیرا
اوتھیں ہی اسحاق نبیؑ تے فضل کیتا رب باری
ظاہر حال علاقے دوہاں وکھو وکھرے آہے
جیونکہ حضرت موسےٰؑ نٹھے فرعونے تھیں ڈر کے
گویا اسے عرب ملک وچ ملیاں انہاں پناہیں
فیر دوبارا اسرائیلیاں جاں مصروں کڈھ آندا
چالی ورہے برابر انہاں اسے وچ گذارے
اگیں داؤد نبی سموئیل تھیں جس دم ٹر کر نسّے
بخت نصر نے اسرائیلی جدن تباہ کر مارے

دوجگ دے وچ عزت عظمت تے وڈی بہبودی
جس دا نام اسحاق پیغمبرؑ ابراہیم رکھیندا
ہوون گے بابرکت دونویں کمی نہ کوئی آوے
عرب۔ ایران تے مصر۔ افریقہ۔ ترک۔ افغان ہزاراں
ہر تھاں ایہو آباد وسیوے ایہو جھنڈا لاوے
ہوئی بڑی تسلی دل نوں دور ہوئی کمپائی!
نالے گھر دیاں نے بھی کیتا حال دلی اشکارا
جس تھیں اگیں کر دکھلاندا رب دا نبیؑ تداہیں
جو نزدیک مصر دے آہا پاسا نانکیاندا!
حرص محبت اوتھیں ہووے فرق نہ ہووے کداہیں
دونویں ملک آپے وچ ملدے رب سبب بنایا
اوہ بھی لہندے پاسے نیڑے مل دے پئے کنارے
اوسے وچ گذران کریندے مل کر مرد گرامی
گویا ایہو حاکم اوتھے انہاں دا سمیاناں
سبھ علاقے قبضے اپنے من دیاں پئے مناون
اپنے گھر تھیں لڑکی دے کے اوسنوں چا پرنایا
شامل فضل ربانا ہر دم دولت مال بتیرا
مال اولاد انہاں بھی اگیں بھی حاصل سرداری
مڑ بھی میل ملاپ انہاں دا ہوندا گاہے گاہے
آن چھپے وچ عرب نواحے یاد سجن نوں کر کے
برکت اسمٰعیلؑ نبی دی آیا چین انہائیں
تاں بھی اسے عرب جنگل وچ آ کے تہاں بہاندا
جاں کجھ امن ہویا تے پہنتے جا کر شام دوارے
اوہ بھی آئے عرب نواحے تے اسے وچ وسّے
بچے کھچے کجھ عرب علاقے آ کر کرن گذارے

معد عدنان دے بیٹے کیتا کرم انہاں تے بھارا ۔ اوس ظالم دے پنجیوں کڈھ کے دور کیتا دکھ سارا
اپنے ایس نواح دے اندر زادہ سبھ لوک وسائے ۔ ہر اک طرح آرام آسائش انہاں نوں وکھلائے
بخت نصر دا خوف جو آہا انہاں دے دل دہاناں ۔ ہک نگاہوں دور کیتا تے دتا نیک ٹکاناں
القصہ جیوں ملک حدوہاں دے دور دوراڈے آہے ۔ انجیں وقت بوتھنے دونویں پل دے اتے ملاندے
انہاں وچہ جو نبی خدا نے رحمت تھیں پونچائے ۔ انہاں نے بھی ایہ سبھ قصے کئی کئی بار دھرائے
پر ایتھے مقصود اساں دا اسماعیلوں سارا ۔ جیونکر ہویا حال انہاں دا جیوں کر تھیا گذارا

رجوع بسوئے قصہ اصلیہ حضرت اسمٰعیل علیہ السلام

حضرت اسماعیلؑ سوہارا سچا نبیؑ ربانا ۔ جس وچہ نور محمد سرور کیتا خاص ٹکانا
قدرت دے گھر کجھ گل ہوندی تے اساں ہور بنائی ۔ اے پر اس وا ال نہ کائی غلطی تے رسوائی
اوہا بہتر جس نوں میرا مولا بہتر جانے ۔ اوس دا ہونا سب تھیں بہتر اوہا نیک ٹھکانے
حضرت اسماعیلؑ نبی دا ایس نواحے آ کناں ۔ مائی صاحبہ نال انہاں دے ڈیرا آن جماؤناں
اس وچہ ایہو حکمت آہی شہر آباد ہو جاوے ۔ بھی کعبے دی صورت اس وچہ اپنا شان وکھاوے
کرن روایت جدوں دوہانوں ابراہیم لیاندا ۔ جس دی برکت تھیں ویرانہ سب سرسبز ہو جاندا
پانی دا کوئی نام نہ جتھے وگیاں اوتھے نہراں ۔ ہر شے دی ارزانی ہوئی اٹھ پیاں اک لہراں
اگوں پچھوں لوکاں نے جد ڈٹھی ایہ ارزانی ۔ آ لائیو نے ڈیرے اپنے تے پئے پیون پانی
بنو جرہم دے لوکی اکثر ایس مقامے آئے ۔ انہاں نے بھی ایتھے ہی اپنے ڈیرے آن جمائے
حضرت ابراہیم اوس ویلے اس جائی آ جاون ۔ برکت والا قدم مبارک اس دھرتی وچہ پاون
جدوں آبادی ڈٹھی اس دی مکہ نام رکھایا ۔ رب دی یاد عبادت کارن ہک تھاں ڈیرا لایا
چھوٹی جیہی ہک مسجد حضرت اوسے جگہ بناوے ۔ بیت اللہ دا درجہ جس نوں رب دی طرفوں آہے
ایہ تھاں اوہا ہی بابرکت نالے رحمت والی ۔ جس وچہ ہر کے نبی خدا دا پاوے درجہ عالی
کرے عبادت رب سچے دی ایہو شوق سمانا ۔ انجیں گذران رات دہاڑاں اسے نال بیرانا
اک دن وقت صبح دے حضرت بیٹھے وچہ عبادت ۔ رب دی یاد محبت والی حاصل ہوئی سعادت

تاں مڑ اپنے مولا اگے لگے کرن دعائیں
منگی دلی تسلی نالے اوہدیاں سب رضائیں

ہور اولاد اپنی دے حق وچہ عرض سوال سنایا ۔ جس نے ایس ویرانے اندر آکے ڈیرا لایا
عرض کیتی وچہ ایس ویرانے ہے جو قوم بیچاری ۔ روزی دا کر ساماں اس دا کر کے فضل غفاری
ہر قسموں دیہہ کھانے دانے ہار کتوں نہ آوے ۔ طرح طرح دے سبزیاں میوے رج رج کے ایہ کھاوے
نالے ہک انہاں وچہ آوے ایسا نبی سوہارا ۔ جس تھیں ملے ہدایت انہاں نیک تھیوے جگ سارا
قدرت رب دی شہر مکہ ہے وس داپیا جس جائی ۔ سبھ ویران اجاڑ پہاڑی چیز نہ اوتھے کائی!
مر بھی سبزی تے ترکاری ملے تازہ ہر ویلے ۔ اوتھے بھی ہر شے عامی وافر ہر دم شام سویلے
ایہ سب ابراہیمؑ نبی دی دعا دا اثر پچھانو ۔ نہیں تاں وچہ سنگلاخ پہاڑاں کد ایہ چیزاں آنو

خلاصہ دعا حضرت ابراہیم علیہ السلام

سحر کے وقت ابراہیمؑ نے اٹھ کر دعا مانگی ۔ سکون قلب مانگا خوئے تسلیم و رضا مانگی
کہ اے مالک عمل کو تابع ارشاد کرتا ہوں ۔ میں بیوی اور بچے کو یہاں آباد کرتا ہوں
اسی سنسان وادی میں انہیں روزی کا ساماں دے ۔ اسی بے برگ و سامانی کو شان صد بہاراں دے
الٰہی نسل اسمٰعیلؑ بڑھ کر قوم ہو جائے! ۔ یہ قوم اک روز پابند صلوٰۃ و صوم ہو جائے
اسی وادی میں تیرا ہادی موعود ہو پیدا ۔ کرے جو فطرت انسان کو تیرے نام پر شیدا

بشارت تیری سچی ہے تیرا وعدہ بھی سچا ہے
بس اب تو ہی محافظ ہے یہ بیوی ہے یہ بچہ ہے

نبیؑ خدا دے موہوں نکلیاں جاں ایہ کجھ دکھ بھریاں ۔ دل دریاں گلاں پہنچ گیاں تے رب نے پوریاں کریاں
اوہا ویران علاقہ فضلوں سب سرسبز بنایا ۔ اوتھے اسمٰعیلؑ نبی نوں رحمت نال وسایا
ہر شے دی ارزانی کر کے سب آرام وکھائے ۔ پانی عام و عام وگایا نے پھل پھول اگائے
ہو جرہم وچہ اسمٰعیلؑ دی شادی بھی ہو جاندی ۔ گویا ہور اک طاقت ہو گئی زندگی بنی دوہاندی
بارہ بیٹے بخشے رب نے اسمٰعیلؑ سوہارے ۔ انجیں ہی اسحاق نبی تے کرم کمائے بھارے
اگوں ہور اولاد ودھائی عرب اندر پھیلائی ۔ مصر تے شام تے یمن نواحے ایہو دور ہویائی
ہر اک جگہ اولاد انہاں دی بستے پھیلی ہوئی ۔ سب نواح آباد دسیوے اجڑی جگہ نہ کوئی

مکے وچہ بھی انہاں دا ہی سبھو کاروبارا
اسمٰعیلؑ دی نسلوں وسدے گرد نواحی سارا

اذکار بنو قیدار پسر حضرت اسمٰعیل علیہ السلام

اسمٰعیلؑ نبی نوں بخشے رب نے پُتر باراں
سبھناں دی اولاد عرب وچ رب سچے پھیلائی
پر قیدار جو دوجا بیٹا صاحب منصب بھارا
اونہیں ذوق عبادت اونہیں مسجد وچہ ٹکاناں
بیت اللہ دی کرے حفاظت تے پوری رکھوالی
تے اذکار توحید پیارے ہر دم موہوں جاری
ابراہیمی طرز طریقہ نظر آوے قیداروں
سینتی نسلوں اس دی اگوں نام عدنان اک ہویا
او تھے اوس حکومت اپنی قائم جا کے کیتی!
ایتھو تیکن انہاں دا ہی رہیا کارا بارا
پر عدنان نے دنیا تھیں جد بستر جھاڑ اٹھایا
ایہ سن بت پرست تمامی بتاں نال لگائی
اس پاروں ایہ دونویں ٹولے لاگے مول نہ کھاندے
جاں عدنان گیا چک ڈیرا انہاں موقعہ پایا
دو سو تست عیسٰے تھیں پچھے ایہ سب کارروائی
ہور عدنان ہویا مرٹ پچھوں اس دی پندرہویں نسلوں
بعد عیسٰے دے جس دم گذرے چار سو چالی سالاں
ایہو قصی قریشاں اندر ہویا بہادر نامی
بنو جرہم تھیں قبضہ لے کے اپنا پیر جمایا
امن بحال کیتا وچہ مکے عہدے سبھ سنبھالے
انہیں وچہ نواحے اس نے اثر رسوخ بنایا
عبد مناف اوہدا مرٹ بیٹا اوسے وانگوں ہووے
اس بھی اپنے پیو دے وانگوں کیتے کم تمامی
سبھو ہی بابرکت ہوئے رحمت باہجھ شماراں
سبھو نال امن دے رہندے غم دُکھ درد نہ کوئی
پیو دی تھانویں مکے وچ اوہ لگ پیا کرن گذارا
اوسے طرح طریقہ رکھیا جیوں نبیاں دا باناں
دادے دی بنیاد ایہہ آہی نال اسے دے جالی
نالے سب قبیلے دی بھی ایہو گل کتھ ساری
اگوں اوس دی نسل بھی انہیں پڑھ دی شوق پیاد ول
یک چھوٹیرا بھائی جس دا وچہ یمن کھلویا
ہو گیا سب آباد علاقہ سب دی سوہنی بنتی
شان حکومت طرز تمدن ہور تمام دہارا
بنو جرہم دیاں لوکاں اس تے قبضہ آن جمایا
جہڑی اسماعیلیاں کارن بہت وڈی کمیائی
اک دوجے دے ہوئے مخالف انہیں قتت وہاندے
اسماعیلیاں نوں کڈھ مکیوں اپنا پیر جمایا
بنو جرہم نے زورا کر کے ایہ کم چا کیتا ئی
جاگ پیا اک مرد بہادر دسیوں جو ہر اصلوں
اس نے فیر سنبھالیا مکہ وانگوں اہل کمالاں
اسے اپنے ویلے کیتا ایہ کجھ کم گرامی
فیر اذکار خلیل اللہ دے کن آوازا آیا
سبھناں او تے قائم کیتے لوکی منصب والے
گویا وگڑیا سب علاقہ اپنے نال ملایا
اوسے وانگ ودھی جا اوتھے اسے طور کھلودے
اس دا اگوں ہاشم بیٹا صاحب شان گرامی

ایہ بھی اپنے ویلے اندر ہویا بختاں والا
اس بھی فرق نہ آون دتا کیتا نور اجالا

چار سو ستانویں[۴۹۷] بعد عیسیٰ دے اسدی خبر نشانی
عبدالمطلب پیدا ہویا دادا نبیؐ حقانی

اگوں اوسنوں باراں پتر رب عطا فرمائے
سبھو اپنی اپنی تھانویں پا گئے شان سوائے

حمزہؓ اتے عباسؓ دوہاں تے مولا کرم کمایا
وحدت والے دستر خوانوں لقمہ تنہاں کھوایا

دین اسلاموں نور ایمانوں تنہاں ہوئی روشنائی
مولا نال لگائی غیروں سب امید چکائی!

تریجا ابو طالب نے اپنا سوہنا نام کڈھایا
سوہنیاں دے سنگ لا کے اوس نے سوہنا درجہ پایا

جو تھے جو عبداللہ صاحب والد نبیؐ سوہارے
دنیاں تھیں ودھ شان جنہاں دی صاحب دی سرکارے

باقی اٹھ انجیں ہی اپنا ضائع سب گیتونے
ایتھے اوتھے دوانجے عاجز ناحق وقت بیتونے

عرباں دی اخلاقی حالت پچھے ہیں دس آیا
ایہ بھی انجیں نال انہاں دے کر دسے پیئے صفایا

پاک نبیؐ اجے دنیا اتے نہیں تشریف لیائے
ملک عرب دی حالت بگڑی دن دن ودھ دی جائے

کوئی اخلاقی حالت ناہیں ٹھیک انہاں دی آہی
ذہنی روحی ظاہر باطن سبھو ہی گمراہی!

ہر برائی تے بدگوئی سمجھیو نے زندگانی
ایہو وادھا ایہو ترقی ذوق ایہو ہی جانی

جس دے وچہ ایہ اثر نہ ہووے اسدی قدر نہ کوئی
گویا اوس انسان نہ سمجھی ایسی حالت ہوئی

جس نے ایسی محفل اندر حصہ کدی نہیں لیسنا
اوسنوں لیکھیوں باہر کرنا نال اوس دے نہیں بہنا

تے جس اس حالت دے تائیں کجھ بھی نرم الایا
اوس دی تے مڑ جگہ نہ کوئی انجیں گیا وگایا

اس حالت وچہ نبیؐ محمدؐ کرن اصلاح انہاں دی
کون مستے تے نال ہو جاوے کد ایہ گل بن جاندی

اس تھیں جا پئے کم نبیؐ دا دکھنا مشکل آہا
سر سر بازی لاون اوتوں وڈا کجھ دل آہا

پھر بھی ایس فریضے تائیں کیسے طور نبھایا
خوش اسلوبی۔ صبر تحمل پورا پورا وکھایا

علم اخلاق تہذیب تمدنوں ایہ سب لوکی عاری
رل بہناں مل ورتن والی بات ہی گئی ساری

ایہہ جس جائی دے او تے ہووے فضل ربانا
سبھو مشکلاں حل ہو جاون دور تھیئے خصمانا

اوہا عربی وگڑے ہوئے تے بدمعاش پرانے
ہک نگاہوں نیک ہو جاندے تھیندے فضل ربانے

نجدی وحشی تہامہ بدو یمن دے رہنے والے
رل مل درویش بدروش کھلوندے جاپن سبھ خوشحالے

ورقہ بن نوفل عیسائی جو سردار عیسائیاں
عبداللہ بن سلام یہودی منیاں سبھ لوکائیاں

عثمان بن طلحہ ابراہیموں راہبر وچہ قبیلے
سبھو چھوڑ ایہہ خیال نبی نوں من دے باجھ وسیلے

اک غلام یہودیاں دا سلمانؓ جو پارس والا
فیر بلالؓ جو بُت پرستاں مُل غلام لیاندا
عمرؓ فاروق جیہے اوس اگے ادبوں سیس نوادن
اسے اثر دل بھالے دشمن سجن بن گئے جانی
عمروؓ بن عاص جو جانی دشمن دین رسول الٰہی
اج اوہا ہی نور ایمانوں جس دم درجہ پاندے
جیہڑے اسلام مٹاون کارن پہنچے حبش بچالے
خالدؓ بن ولید جنہاں نے جنگ اُحد وچہ جا کے
جس دم مولا فضل کیتا تے نور ایمانوں پایا
سب فتوحات اسلامی جتنیاں انہاں دے سر سہرا
عروہؓ بن مسعود مخالف اندر عمراں ساری
حضرت نوں مکے جاون تھیں ایہہ روکن والا
فیر جاں فضل خدا دا ہوندا آپ مکے وچہ آئے
ایہو ہی تھیں قوم اپنی نوں وچہ اسلام سکھاندا
سہیلؓ بن عمر بھی انجیں آہا راہبر بت پرستاں
پاک نبیؐ نے نام اپنے نال جدوں رسول لکھایا
اج ایہو ہی نال نبیؐ دے دلوں لگائی ہوئی
حضرت عمرؓ جو لے تلواراں سر کٹن نوں آوے
وحشی جس نے حضرت حمزہؓ ماریا اُحد وچالے
کجھ دن گذرے اسے ہی مرد نور ایمانوں پایا
پاک نبیؐ دے سامنے ہو کے بہ نہ سکے ہو نولے
کرن روایت اک دہاڑے کول نبیؐ دے آئے
تک کے حضرت کہیا اوسنوں پا ہوئی نور ایمانوں

لگ کے نال نبیؐ دے پاوے سبھ تھیں درجہ اعلےٰ
جاں اوہ سن کے ذکر نبیؐ دا نور ایمانوں پاندا
ایسا اثر توحید وکھایا سخن نہ غیر اللہ دن
تے جو لہو دے پیاسے آہے اوہ پئے بھر دے پانی
حبش اندر وچہ پہنچ جنہاں نے دتی ایہہ گمراہی
وچہ عمان علاقے لوکاں دین اسلام سکھاندے
انجیں اونہوں وڈھاون کارن آئے عمان دوالے
مسلماناں تے حملے کیتے نیت دلوں پکائے
لات عزے دیاں مندراں نوں خود آپوں توڑ ونجایا
ایہو ہی اگے ہو کے دس دے جو ہر گھنیرا
صلح حدیبیہ ویلے ایہو دس دا کار گذاری
ایہو قریشاں دا سرگرمدہ اس کم اندر پاہلا
عیباں دا اقراری ہو کے نور ایمانوں پاوے
اسد نال لگا کے پکی مسلمان ہو جاندا!
صلح حدیبیہ ویلے اس بھی سے کیتیاں بیاں چستاں
روک دتا اس انجہ نہ لکھو پورا زور لگایا
ایہو شوق محبت دل وچہ لے ایہو دلجوئی
اوہا پیا اج ادبوں قدمیں اپنا سیس نواوے
تن من کٹ بے حرمت کیتا کٹھے داغ مو کالے
ایہہ کیتے تھیں شرمندہ دل تے اثر سوایا!
ناں ہی دل تھیں حضرت اوسنوں کہ دے مول قبولے
جھک دا جھک دا بہندا اوہوں بھی نالے شرما دے
پر نہ بھاوے چہرا تیرا ہر گز مول اسانوں

جس ویلے میں تک دا تینوں چاچا یاد آ جاندا
بیوس ہو دے طبع نمانی ایسا اثر وکھاندا

بہتر ہے توں سامنے میرے آنویں جانویں ناہیں
اس گل دا دل اوس دے اوتے اثر اجیہا ہوندا
آخر جد کوئی راہ نہ لبھوس جے خوشنودی پاوے
آکھے اس حرکت تھیں کیتی ہیں اس کنوں تلافی
حارث سگہ چاچا اوسدا پتر بڑا سیانا
ہر تھاں ہجو نبیؐ سرور دی شعراں وچہ الاوے
جنگ حنین میدان وچالے ایہو رکاباں تھامے
بوسفیان حرب دا دوجا ویری پاک نبیؐ دا
ساری عمراں نال نبیؐ دے جو جو ہویاں لڑایاں
فتح مکہ دے ویلے ایہ بھی نورایمانوں پاندا
طفیل دوسی ہک شاہ عرب دا گیا مکے ہک واری
اجیہی کلام سناوے لوکاں اثر اجیہا پاوے
لوکاں کولوں پچھیا اوس نے کون اجیہا کوئی
کہیا لوکاں توبہ آتول جھاتی مول نہ پائیں!
نال ویکھیں نہ ملیں اوسائیں اس وچہ خطرہ بھارا
تاں اوس اپنیاں کناں دے وچہ روں گھسر لیا دبا کے
پر ایہہ روں کم مول نہ آیا مولا کرم کمایا
اسے پار ول وچہ وطن وچہ دین اسلام پھیلاوے
عبد یالیل ہک ثقفی جس نے طائف شہر وچالے
گرد نبیؐ کر بچے شہری پتھر گیٹے مارے
گویا جانی دشمن بن گیا پاک نبیؐ سرور دا
ہور بتیرے لوک جنہاں نے ایسے جوہر دکھائے

سبھے آنویں تے پچھے میرے پر کے مڑ ٹر جائیں
چھوڑ مدینہ نس گیا باہر جنگلیں پھر دا بھوندا
مسیلمہ کذاب کافرنوں جا کے آپ قتل کراوے
ہو سکدا ایہہ نبیؐ تے اللہ دیون متاں معافی
بوسفیان آکھن اوس تائیں پھرے خلاف کمانا
اوہ بھی نور ایمانوں پا کے نیک بندہ بن جاوے
نال نبیؐ دے لگتا ہویا باتسکین آرامے!
مدتاں ایسے طور گذاری ہر دم حال کبیدا!
بھوا ایسے آپ کرائیاں آپو آپ مچائیاں
پچھلے کینے کڈھ دلے تھیں نیکو کار ہو جاندا
سنیوس ذکر نبیؐ سرور دا جو محبوب غفاری
جوسن دا سواد اسے ویلے اسے دا ہو جاوے
مینوں بھی اوہ وچہ ملاؤ حب اوس دی دل ہوئی
سنیں تاں تو بھی وانگ اوسے دے پھر سیں پند گرائیں
بچ جائیں مت پھس کے اس وچہ ہووے حال آوارا
تاں جے سنے نہ پاک نبیؐ تھیں بچ جائے کفر گنوا کے
جاں سنیاں تاں اوسے ویلے نور ایمانوں پایا
گویا اپنی قوم تمامی مسلمان بناوے
جاں حضرت گئے اس دی طرفے پائیوس سخت کشالے
جس تھیں ڈاڈھا صدمہ پہنچا کھل گئے کالے بالے
ایہ بھی اج مدینے آ کے سر قدماں وچہ دھر دا
آخر سبھناں منیاں اوہوں نور ایمانوں پائے

عوذ کمر دا ایہہ کی سر آہا کیوں لوکی جھک آئے
کی ڈھو نے جس تھیں اپنے کینے سبھ گنوائے

اَلَمْ یَجِدْکَ یَتِیْمًا فَاٰوٰی ۝

کیا نہیں پایا اللہ نے تینوں یتیم فیر ادس نے ٹکانا دتا

پاک نبیؐ دی پہلی زندگی بچپن والی ساری
عجب مظاہرہ کر دی اپنا ہیں صدقے ہیں واری

ظاہر حال یتیمی دسے جیوں دنیا دا اجالا
پر جد نظر اٹھا کے ڈٹھا ہور ہی نورؐ اجالا

رب نے اوہ کجھ درجہ بخشیا جو نہ کسے بھی پایا
سوہنا نام محمدؐ دھر کے دو جگ وچہ وڈیایا

وَشَقَّ لَهٗ مِنْ اِسْمِهٖ لِيُجِلَّهٗ
فَذُو الْعَرْشِ مَحْمُوْدٌ وَّهٰذَا مُحَمَّدٌ

شان نبیؐ دی دسن کارن رب دی ذات نیاری
اپنے اسموں اسم ایہ پیارا جگ وچہ کیتا جاری

مالک عرش فرش دا اپنا نام محمود سداوے
تے حضرت دا اسم محمدؐ جگ وچہ شہرت پاوے

معلم ذکر حدیثوں ہووے پیغمبر فرماندا
نام محمدؐ دھرتی اوتے مینوں رب بلاندا

تے اسماناں اوتے احمد مینوں آکھن سارے
ایہو ہی مقبولیت دے میرے خاص اشارے

وچہ توریت رسول اللہ دا نام محمدؐ آیا
تے انجیل وچہ احمد لکھیا جیوں اللہ فرمایا

مائی صاحبہ کنوں روایت جاں پیدائش ہوئی
پاک نبیؐ دی دنیا اوتے پھیل گئی خوشبوئی

ہر اک جگہ منور ہوئی نیک آوازے آون
گویا ملک ربانے آکے ایہ خوشخبر سناون

آکھن رکھو نام محمدؐ ہے ایہ نور ربانا
اسے پاروں چمکے ہر شے وچہ زمین آسماناں

ایہ مقبول خدا دا پیارا تے ایہ اسم دلارا
عزت نال پکارے جس نوں خالق سرجن ہارا

غزل

تعظیم سے لیتا ہے خدا نام محمدؐ
کیا نام ہے اے صلِّ علیٰ نام محمدؐ

قرآں کہیں جنت میں سر عرش سر لوح
کس شان سے خالق نے لکھا نام محمدؐ

مُزّمِّل و مُدّثِّر کہہ کہہ کے پکارا
کس پیار سے لیتا ہے خدا نام محمدؐ

ڈرتا تھا گناہوں سے ہیں رحمت نے ندا دی
غافل تو کہیں بھول گیا نام محمدؐ

اللہ کرے اس پہ حرام آتش دوزخ
جس شخص کے ہو دل پہ لکھا نام محمدؐ

ان ناموں سے انعام میں مل جاتی ہے ہر شے
لو صبح و مسا نام خدا نام محمدؐ

کیا ڈر ہے اگر قبر میں ہوں مار و کژدم
ہے امت عاصی کا عصا نام محمدؐ

آنکھوں میں بسے دل میں رہے ہونٹوں پہ آئے
طیبہ کی فضا یادِ خدا نامِ محمدؐ

اکبرؔ تو بچنا چاہے اگر نارِ سقر سے
سینے کے نگینہ پہ کھدا نامِ محمدؐ

صَلَّی اللّٰہُ عَلَی النَّبِیِّ الْاُمِّیِّ وَاٰلِہٖ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ صَلٰوۃً وَّسَلَامًا اَبَدًا عَلَیْکَ یَارَسُوْلَ اللّٰہِ وَنَبِیَّ اللّٰہِ

وکھن وچہ تے نام محمدؐ سادہ طور زبانی
پر ایہ بھی اک رحمت بھاری کیتی ذات ربانی

جس موہوں ایہ اسم پیارا ادا ہووے اک واری
اوس منہ اوتے لکھ لکھ رحمت بھیجے اللہ باری

جاہل عربی کفر شرک وچہ جنہاں تمام گذاری
تے توحیدوں سدا بیزاری کردن ایہ ادا پیاری

پر ایہہ اسم محمدؐ ایسا بھریا نیک تاثیروں
جبت ول ہوئی جھات ادہا ہی بخشیا رب تقصیروں

بھانویں آہا یتیم تے بے کس مڑ بھی فضل الاہوں
یاون والے پا گئے اوس تھیں ہکو بھری نگاہوں

تاں ہی نام محمدؐ رب نے دھرتی اوتے بلایا
ہر کسے اوس تھیں فیض اٹھایا عالی درجہ پایا

اسے پاروں انہاں لوکاں دلی ہوئی روشنائی
ایتھے اوتھے دوہیں جہانیں پایا لطف مولائی

ابا بکرؓ نوں ایہو دولت تارے ہک نگاہوں
عمرؓ نوں سوہارا اسے صدقے ٹھیک ہویا گمراہوں

حضرت علیؓ تے مڈھوں ایہو حصہ پایا ہویا
اسے پاروں دو جگ اپنا نور سوہایا ہویا

ہور اصحابؓ کبار تمامی اسے نعمت پاروں
نور ایمانوں حصہ لے کے بچ گئے کفر انکاروں

بے شک جنہاں لوکاں اوتے کجھ توجہ ہوئی
اوہا آن جھگڑے وچہ قدماں جھگڑا رہیا نہ کوئی

کافر لوک کفر دے مٹھے ازلوں آہے پٹھے
دلوں اندھیرا ذکر بھلیرا سن سن پھردے رُٹھے

انہاں اوتے اس رحمت تھیں اثر نہ ہوندا کوئی
تاں ہی اس دے پاروں انہاں کجھ ہووے دلجوئی

انبر تے کستوری ہے اک نعمت ذات ربانی
جس دے اثر دِل وچہ ہووے دور دبا پرانی

سخت بیماریاں جنہاں سندا کوئی علاج نہ جاپے
انہاں اوتے طبیب ایہ ورتن ول ہو جاون آپے

بعض طبیعتاں ایسیاں جنہاں ذرا سونگھائی جاوے
فوراً ہی اوہ مر مٹ جاون کجھ متھ دات نہ آوے

انجیں ذات محمدؐ سرور جیوں انبر کستوری
جس تھیں نیک طبائع لوکی ہو گئے خاص حضوری

تے جنہاں دی فطرت مڈھوں گندی تے بدبوئی
کدا انہاں تے اثر کریندی ایہ رحمت خوشبوئی

انہاں نوں ایہ جھلک ذرہ بھی قہر آلود وبائی!
ویکھ دیاں ہی کفر انہاں دا پچ دا دون سوائی

جدوں توحید ہدایت والی انہاں سُنی کہانی
بھل گیو نے اگلی بھی سب ورتیا قہر ربانی!

لئی بوجہل امیہ جیسے اسے یاروں مارے
ایتھے اوتھے ہوئی تباہی اوگت گئے نکارے

طائف والیاں پہلاں بھانویں تھینداہور نظارا
پرجد صاف ہویا اندرونہ ہویا دُکھ سارا

اوہا لوک مخالف دشمن پیر ادہوں آ چھڑدے
جھہڑے پہلاں سُن دیاں ہی سُن گل گل اوتے لڑدے

ایہو وڈا معجزہ جانو ایہو طاقت بھاری
جس تھیں منکر لوکاں ادہوں کیتی تابعداری

کفر شرک وچہ گدھے ہوئے نورایمانوں پالدے
تے توحید الٰہی ہی پئے ہردم درد سُناندے

عربی لوکی ہر برائیوں جیونکر منے ہوئے
انجیں خوبیاں بھی کجھ آہیاں نیک اسباب ڈھوئے

جیوں برائیوں تے بدگوئیوں منے وچہ زمانے
اسے طور ایہ خوبیاں ولوں آہے خاص نشانے

سبھ دنیا وچہ ایہو آہے انہاں خوبیاں والے
انہاں دی ہی فطرت اندر دیوں پیاں اوبالے

جیویں نبوت اتے رسالت انہاں اندر آئی
انجیں انہاں مخالف ہوکے مڑ طاعت دکھلائی

سن مومن میں تینوں ایہہ سبھو کھول سناواں
کھولاں ایہہ بھی لما تو حقیقت پتے تمام بناواں

خصوصیات عرب نمودن اہلیت خیرالامم

در کنڈے سخت گلاباں والے دوروں ویکھ نہ ڈرئیے
جو بھے کھائیے لہو وگائیے جھول پھلاندی بھرئیے[1]

وچہ گناہاں گذرے جس دی کی مقدور ادسائیں
کرے بیان برائی عرباں جیندیاں پاک ادائیں

ملک عرب اک خطہ ایسا جس دا عجب نظارا
سب دنیا تھیں وکھرا اوس دا وسے سدا کنارا

ریگستان تے اگ اسنبے لاہ رستہ نہ کوئی
آب وہوا نرالی جگوں ہووے کتے نہ ڈھوئی

درتوں تھڑتے پانیوں کمتی وکھرا رہناں سہناں
میل ملاپ تے پیار محبت کی مڑ اس دا کہناں

دنیا نال نہ لاگے کھائی اپنی پئی چلانی
گھاٹیوں وادھیوں سار نہ کوئی اسے طور وہانی

ایہ رنگ ہوندیاں مڑ بھی اللہ ایہ کجھ خوبیاں پایاں
جس تھیں اوہ حق دا رپچھاتے پان توحید صفایاں

ایہ بھی خوبیاں انہاں اندر ایہو سنبھالن والے
تاں ہی وحدت دا رنگ آیا پا گئے نور اجالے

پہلا وصف انہاں وچہ جھہڑا صحت نسب ضروری
جس دے وچہ کوئی شک نہ جس دم کوشش کیتی پوری

سب قبیلے آہے جھہڑے وس دے عرب شمالی
نسل اوہ ابراہیم نبیؑ دی شان جنھاں دی عالی

اس گل دی تردید کسے تھیں اج تیکن نہیں ہوئی
تے نہ آتی جرأت والا ہن تک جمیاں کوئی

[1] از کلام سیف الملوک میاں محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ پیرے شاہ غازی علاقہ کھڑی ضلع میرپور ۱۲-

وچ توریت اس گل دی بابت پورا ذکر لیائے
سب قبائل گن کے دسے پتے نشان بتائے

ہن بھی رہن پتے مل دے سبھو پتے سراغ انہاں دے
بستیاں عرب پرانیاں جھیڑیاں انہانیسے وچ رہندے

انگریزاں نے بھی اس بابت زور پیا آر لایا
آخر ہوئی تسلی سبھناں جیوں توریت وچ آیا

ہک یہودی فاضل ڈاکٹر لکھے ایہو کہانی
نام تاریخ یہود عرب دی وچ انگریزی جانی

ہور انگریز عیسائیاں نے بھی اسے طور سنایا
سینٹ پال خطاں وچ اپنے ایہو ذکر لیایا

فیر قرآن مجید بھی انجیں واضح کر فرمادے
عرباں اتے قریشاں تائیں جیونکر دسیا جاوے

مِلَّةَ اَبِیْکُمْ اِبْرَاهِیْمَ (ج)

مذہب باپ تساں دے ابراہیم علیہ السلام دا

راوی ذکر کرے اس بابت جیونکر اوتے آیا
سلسلہ نسب بھانویں پیا بھلے گھٹ ودھ لیکھا لایا

پر جس دم مجموعی تکئے اس وچ شک نہ کوئی
ابراہیمؑ خلیل اللہ دی نسل ایہ سبھو بھائی

ظاہر حال بھی ڈٹھا جاوے غوروں فکروں کوئی
جاپن اوہا نسل تمامی کمی نہ کدھرے ہوئی

جیویں توریتوں رہناں سہنا نظر انہاں دا آیا
شروع اسلام تلک کیا اج تک اوہاہی رنگ پایا

اوہا تنبو اوہا جنگل اوہا مال مویشی یا
اوہا زندگی بدواں والی اوہا دور اندیشی

رسم رسوم بھی اوہا جو اسلام نے آ چمکائے
اگے ناوں روشن کر کے لوکانوں دکھلائے

فیر اوہا بیت اللہ انہاں اوہا حج قربانی
یورپ والیاں بھی پیا منیاں لکھی ایہو کہانی

ہک محقق فاضل جرمن اس بابت فرمادے
عرباں رسم رواج قدیمی سادہ رنگ وکھاوے

جو حالت سی شروع وچالے ہن تک اوہا جاپے
طرز لباس رہائش بولی اسے طور سنجاپے

اپنے حسب نسب دی بابت خیال جو عربی بھایاں
بھی اوس دی نگرانی راکھی دسناں نال صفایاں

اس بابت تاریخاں اندر بہت اذکار لیائے
جیوں انہاں فخر نسب تے بھارا اسے نال دہائے

شعر بولن تے ایہو بولن تے انجیں تقریروں
شجرے نسب بھی یاد انجیں ہی سبھ صغیر کبیروں

ایہو ہی نہیں اپنے شجرے آہے یاد انہانوں
بلکہ گھوڑیاں دے بھی شجرے کہندے پھرن زبانوں

اپنے سبھ قبیلیاں بابت ٹھیک اذکار لیاون
ایسا ودک ایہ عرباں حاصل عجب کمال دکھاون

دوجیاں لوکاں بھانویں انجیں ہیئے کمال وکھائے
پر ایہ شان انہانوں حاصل ہور نہ کوئی پائے

اسرائیلی بھانویں آہے ابراہیمی سارے
اسے نسلوں اسے اصلوں ایہو کار وہارے

[1] جلد اول ص ۲۵ ترجمہ انگریزی ۱۸۲۲ء۔ سیرت النبی جلد چہارم ص ۳۰ ترجمہ نیز تاریخ الیہود فی بلاد العرب والفنون مطبوعہ مصر ۱۲ منہ

پر ایہ دو جیاں قوماں دے وچہ خلط ملط ہو جاندے
عرباں والا اثر انہاں وچہ ہرگز نظر نہ آوے
ایہ لوکی اثرات اپنے سن سبھ مٹائے ہوئے
غور کرو تے فخر نسب دا ذاتیوں چیز نہ کافی
اصلی فخر تے عمل اپنے دا جویں نبیؐ فرماوے
اصل حقیقت اس دی جیونکر ابراہیمؑ سوہاوے
اسمٰعیلی نسل ودھائیں تے برکت وچہ پائیں
نالے ایہہ بھی عرض گذاری وچہ درگاہ ربانی
جس دی ہک نگاہوں ایہ سب صالح نیک ہو جاون
ہور ہر اک شے حاجت کارن ہووے انہاں فراواں
دینی تے دنیاوی ہر شے فضلوں بخشیں سائیاں
انہاں دا مڑ پورا کرنا رب دی بخشش بھاری
اوس پاروں ایہہ ابراہیمی نسب صحیح ہو آئے
سبھو ابراہیمؑ دی نسلوں کمی نہ مولے ہوئی
ہور اک وڈی خوبی دسن جو انہاں وچہ آہی
قوم کسے دا اثر انہاں تے ہرگز مول نہ چھایا
اوہا چالاں بالاں اوہا ناز تے اوہا نخرے
حالانکہ چو طرفوں آہی مذہباں دی بھرماری
پر ایتھے کجھ اثر نہ ہویا ناں ایہ قابو آئے
فارس کھٹیں لے یمن نواحے پھیلے لوک مجوسی
ادھروں لوک یہودی پھیلے یمن حجاز وچالے
انجیں حال عیسایاں والا یمنوں شام نواحیں
رب دی مرضی کسے انہانوں راہ اپنے نہیں لایا
اصلوں رسم رواج خیالوں آہے اپنی تھانویں
ہاں کجھ ایسے لوک بھی آہے نیک طبیعت دالے
نالے جوہ تے وطنوں دوری اصل تمام وکجاندے
ناں ہی اوہ کوئی طور طریقہ وقت اوتے دکھلاوے
اصل حقیقت چھڈی ہوئی حال وکجائے ہوئے
ایہ تاں محض دماغی کوفت وادھے دی رسوائی
جیکر ایہ نہیں ٹھیک نسب دا فخر نہ کم کجھ آوے
کرن دعائیں مولا اگے رب کے اوس دربارے
نالے دیئیں ہدایت انہاں دو جگ پان فلاحیں
نبیؐ انہاں وچہ بھیج اک ایسا کرکے خاص ارزانی
تیرے نال لگا کے دل تھیں قرب تیرا سبھ پاون
چیز کسے دی کمی نہ رہ جائے تھئے نہ حال نتانواں
سن ایہ عرضاں نبی سچے دیاں رب پسندی آیاں
منگے دعا نبیؐ نہ ہووے مڑ اوتھے کار گذاری!
تاں ہی اللہ انہانوں ایہ شرف عطا فرمائے
سبھو آپس دے وچہ مل دے رل بہندے سبھ کوئی
کسے مذہب دے نال نہ مل کے انہاں پئی نباہی
ناں ہی طور طریق انہاندا مول کسے بدلایا
اوہا معاش لباس اوہا ہی اوہنیں جھگڑے بکھرے
ہر کوئی اتول دوڑیا آوے ایہو خواہش بھاری
ناں کوئی اثر انہاں دا ہویا سے جیوں پئے لائے
ہر اک نوں ایہ سبق پڑھاون ایہو کانا پھوسی
انہاں نے بھی انہاں اوتے سے رسے پئے ڈالے
عرباں نوں عیسائیت دی دیہن تعلیم تداہیں
جے لایا تاں اوہ بھی انجیں وقتی رنگ بدلایا
اوس تھیں ایہ قدم نہ ڈولے کامل لوک سچانویں
جہڑے ایہہ رنگ دیکھ انہاندے جاپن انہاں نالے

پھر جاں انہاں تھیں وجہ پچھے ہے کی مذہب لساندا ۔ ابراہیمی مذہب اساڈا ہر کوئی آکھ سناندا!
اوس دا نام حنیفی مذہب انہاں رکھیا ہویا ۔ اوسے اوتے قائم ہوئے رب سبب اک ڈھویا
ختم نبیاں آون والا وقت اوہدا ئے نیڑے ۔ جس تھیں دور ہوویسن جھیتی سبھ انہاندے جھیڑے

ہر گل اندر حکمت اوس دی تے اوہا ہی جانے
کدن یہود عیسائی او تھے تک دے رنگ من بھانے

ہور اک بات ایہ لوک کسے دے نہیں محکوم ہوآئے ۔ تے نہ کسے حکومت والے آلھ جھنڈے لائے
چڑھ دے دکھن پربت بھانویں گذرے شاہ بتیرے ۔ پر اتول کسے رخ نہ کیتا رہے اوہ پرے پریرے
حبشی فتح یمن نوں کر کے جاں اتول چڑھ آئے ۔ قدرت رب دی منہ دی کھا کے بساں رے گئے وگنجائے
نام نشان نہ رہیا انہاں دا ہو گئی ختم کہانی ۔ تے عرباں دی طاقت جرأت رہی اوسے ہی جانی
دل دماغ انہاں دے اوتے بوجھ نہ پے گیا کوئی ۔ تے آزادی جوش طبیعت کی نہ ہولے ہوئی
اس وچہ بھی ایہ قدرت رب دی اپنا رنگ دکھاوے ۔ تا جے آخری مذہب انہاں وچہ ٹھیک طرح بچ جاوے
کرن قبول آزادانہ تے ورتن وانگ آزاداں ۔ عمل اعمال بھی اوسے جیونکر تک تک ہوندے شاداں
اس دی وچہ ادائیگی انہاں روک نہ کوئی آوے ۔ بلکہ اسے یاروں جگ تے رعب انہاں دا چھاوے
آخر جدوں قبولیا انہاں دین رسول اکرم دا ۔ اوسے رعب وقار ہویونے جیونکر اہل قلم دا
ہور اک بات انہاں وچہ ایہ سن علم دانائیوں خالی ۔ کسے کتابوں مذہبوں نہ رہی ہوئی تنہاں وکھالی!
اکو غلطی رسم پرانی ہور نہ رہی گل کائی ۔ تے جاں علم قرآنوں سکھیا اوہ بھی ہوئی صفائی
ہور اک وڈی خوبی جہڑا ملک عرب دا سارا ۔ عین میان جہان وچالے جگ دا مرکز بھارا
سبھ علاقے والیاں ایتھے پونجن ہوئی آسانی ۔ ایشیا یورپ تے افریقہ اک برابر جانی
ہر کوئی پورے طور اتھاؤں رب دا رستہ پاندا ۔ روک رکاوٹ رہی نہ کوئی سبب تے فضل ہو جاندا
ہور اخلاقی خوبیاں کافی پوریاں پایاں جاون ۔ بڑے شجاع بہادر آہے ایہو جوہر دکھاون!
ڈر خطرہ تے گھٹی اندر قدرت مول نہ پایا ۔ وچہ میداناں رہیس کٹانا دائم عمل کمایا
جاں اسلاموں ہوئے منور رحمت ربدی ہوئی ۔ اسے یاروں کامل اتریا انہاں دا ہر کوئی
اسے جرأت تے آزادیوں اوہ کجھ جوہر دکھائے ۔ شاہاں تیکن پونچ انہاں دے پیر ناہیں اکھڑائے

تھوڑی جیہی جمعیت ہوندیاں لکھاں اوتے بھارو
کدی نہ ڈر دے جھجکے تک کے شاہی لشکر مارو

اسے جرأت تھیں ایہ لوکی عزت پا گئے پوری
دین قبولیا اس جرأت نے ہور ہی رنگ دکھایا
کسریٰ قیصر شاہاں تیکن جا کے رعب جماندے
ہدے علاوہ جوش انہاں وچہ دنیا تھیں ودھ آہا
جو دعوت تحریک لے اوٹھے خیال جو بھی دل آیا
کوئی طاقت نہ روک سکی تے نہ دب سکے دبایاں
انہاں دی ایہ حالت تک کے کنب گئی دنیا ساری
کیوں جے حق گوئی سچ کہنوں خوف نہ انہاں آیا
موقعے اوتے جو گل آئی اوہا آکھ سنائی
سجن ہووے سامنے ہووے سامنے چھاتی ٹھوکی
جو منہ نکلیا سچ ہی نکلیا دلوں فریبوں خالی
بے شک سچا سخن ہمیشہ اپنا رنگ دکھاندا
جنہاں لوکاں ہر حالت وچہ رکھیا سچ وہارا
مومن دی تے صفت ایہو ہی جاں بولے سچ بولے
جھوٹا بندہ توبوں ڈولیا بولیا پیا اوجھا
عرباں وچہ پابندی ایہو سچا سخن سنانا
اسے پاروں عقل دانائیوں جگ وچہ شہرت پائی
پیر استاد نہ ہوندیاں کوئی مڑ بھی دانش ایسی
صدیقؓ۔ فاروقؓ، عثمانؓ۔ علیؓ تے خالدؓ طلحہؓ زبیرؓ وں
علم رمذہب، اخلاق۔ سیاست ہور قیاسی جھیڑے
انہیں ہور صحابیاں سبھناں جو جو نکتے کھولے
شاہاں تیک مراسلے انہاں جو جو لکھ دکھائے
روم ایرانیاں عربی لوکی جاہل سمجھے ہوئے!
پر جاں واسطہ پیا انہاں توں آئی سمجھ تداہیں
جس رنگ دا کوئی مسئلہ آیا واضح کر سمجھایا

اسے جوشوں دین قبولیا بن گئے خاص حضوری
چھا گئے ساری دنیا اوتے مولا شان ودھایا
مصر ایران تے شام نواحاں قبضے وچہ آجاندے
جس تھیں ہر کم پورا کیتا رکھیا کوئی نہ راہا
جوش خروشوں کوشش پاروں سارا ولے لگایا
ہر جگہ توحید پونچائی مٹے نہ مول مٹائیاں
پر ایہ آپ نہ ڈردے کسے تھیں چڑھ گئے اکو واری
اسے پاروں سینہ تے دل رب سچے چمکایا
کھلہ مول نہ رکھیا نہ کوئی دل فریب آیا ئی
جے دشمن تاں دشمن پورے بات نہ کردے پھوکی
ایہ بھی رعب آہا ہر اک تے ایہو درجہ عالی
سچے اوتے رب دی رحمت ہار گئے نہیں کھاندا
انہاں نوں کوئی ہار نہ رہ گئی پا گئے درجہ بھارا
جان اپنی دی پرواہ ناہیں قولوں مول نہ ڈولے
اوہں دا فیر اصول نہ کوئی نہ گل بات نہ سوجھا
اس تھیں ہرگز ڈول نہ جانا ایہو پیا الانا
ظاہری علموں خالی ہوندیاں مڑ بھی حد نہ کائی
بڑی مہارت حل کر دیندے بھانویں مشکل کیسی
ابو عبیدہؓ جگ وچہ منے اپنے علم وہاروں
نال اشاریاں گلاں کیتیاں انہیں بڑے نکھیڑے
لوکی روم ایرانی ترکی سن سن کے پئے ڈولے
ملکی سیاسی الجھے سلجھے ٹھیک ٹکانے لائے
جنگلی وحشی ڈنگراں وانگوں دل تے اندر ڈھوئے
عقل دانائیوں مثل انہاں دی جگ وچہ کوئی ناہیں
نیوش اخلاقوں خوش تقریروں دل وچہ پیا بٹھایا

شعر آکھے تاں اوہ بھی اجیہی کسر نہ چھڈی کوئی ۔ جے تقریر سنائی کدھرے اوہ بھی اجیہی ہوئی
سنن والیاں اوتے انہاں اثر اجیہا پایا ۔ چھوڑ علاقے نال انہاں دے اپنا میل ملایا
حافظہ ذہن بھی اجیہی آہا جو سن لئے اکواری ۔ نہیں بھلی نہیں وسری دل توں گچھاں کھولی ساری

لکھنوں پڑھنوں بھانویں ایہ سبھ محروم بیچارے
ایپر قوت حافظے والے دور کیتے دکھ سارے

جو گل سنی نہ بھلی مولے جاں کوئی موقعہ آیا ۔ عین بعین اوجیہی ہی اوسنوں پورا کھول سنایا
کئی قصیدے شعر انہانوں آہے یاد زبانی ۔ ہور کئی تاریخی جھیڑے پوری کہن کہانی!
بناں تحریروں سن کر انہاں یاد قرآن کیتا ئے ۔ اک اک حرف پکایا سارا مطلب کھول دتا ئے
ہور حدیثاں لکھاں تیکن یاد انہاں نوں آہیاں ۔ اک دوجے تھیں سن سن انہاں اگوں بیان سنایا
عرباں دی اس صفتوں رب نے دین اسلام پھیلایا ۔ علم قرآن حدیثوں ہر تھاں پورے طور پونچایا
ہور صفت اک عرباں اندر روڈی بھاری آہی ۔ یعنی بڑے فیاض بہادر اپنی وچہ نراجی
ملک عرب وچہ بھانویں آہی مرض غریبی بھاری ۔ کھاون نوں رج رزق نہ لبھے ہردم دلوں بیزاری
رزقوں پانیوں تنگی دائم کھل سکے ہتھ نہ آوے ۔ مڑ بھی عرباں سنے اس پاروں اثر نہ کجھ دکھلاوے
بھانویں ہفتے وچہ اک واری ملے انہانوں کھانا ۔ تاں بھی گھر مہمان جے آوے متھے وٹ نہ پانا -
بلکہ ویکھ مہمان کسے نوں انجدی خوشی مناندے ۔ جیوں کوئی چیز عجائب لبھی تن من وار گھماندے!
ہر شے جو بھی حاضر ہووے قدماں اوتے دھر دے ۔ طرح طرح دے کھانے وانے دلوں تواضع کردے
ساتھ گوانڈھی دا اوہ اتنا ادب لحاظ کریندے ۔ اپنے تھیں ودھ اس دے دل دی شوقوں پئے منیندے
جیسی اپنی عزت ایسی ساتھیاں تے ہمسائیاں ۔ گویا اکو ای گل سمجھی حاضر بناں بلائیاں!
اپنے سکیاں ساکاں وانگوں سمجھن انہاں تائیں ۔ ہر اک طرح خیال انہاں دا دل وچہ رہے سدائیں
جے ہمسائیاں اوتے کوئی تنگی مندی آوے ۔ چھوڑ اپنے کم اسے دا ای دل وچہ فکر ہو جاوے
اسے طرح جے رہیا کوئی عاجز حال بیچارا ۔ سمجھ انہاں نوں سجن اپنا لیندا اکن سہارا
اس دے نال بھی اجیہی ورتن فرق نہ رکھن کائی ۔ کیا مجال جے دشمن دلوں اوہ پاوے رسوائی
جس دے سر اوتے اک واری رکھیا ہتھ انہانے ۔ ساتھ اوس دا مرٹھیک نبھایا ڈٹھا پیا زمانے
تن من دھن اک پاسے رہ گیا عزت وار گھمائی! ۔ ہر شے دی قربانی کیتی جو بھی ہتھ وچہ آئی
اسے پاروں نام دری تے شہرت دے متوالے ۔ اسے پچھے ہر شے حاضر ایہو ہردم چالے

ہر کوئی اسے پچھے لگا ایہو وہن مدامی!
جدن کدے کوئی ویلا آوے تے جس اوتے آوے
سو سو اونٹھ تے گھوڑے بکراں کر دیوے ذبح وکھائیں
دولت وچ مہمان نوازی خرچن ہی کم جاتا

اسے اوتے واری ہوئی چھوٹی وڈی نامی
انہیں وچ تواضع اس دی سر دی بازی لاوے
طرح طرح دے کھانے پکن کھاون لوک تداہیں
گویا زندگی وچ انہاں نے ایہو فرض پچھاتا

حکایت حاتم طائی رئیس عرب

حاتم طائی عرب وچ آہے سخی وڈا اک ہویا
جاں بھی کوئی مہمان اہدے گھر جس ویلے بھی آیا
ہک دیہاڑے کسے بندے نے ڈٹھا حاتم تائیں
جو شے گھر وچ پیاری آہی اوہا حاضر آندی
دیکھ ایہ اوس دا الم اوہدے دل خیال اچانک آدے
کئی ڈٹھے پر ایسا کوئی مینوں نظر نہ آیا
اسے حالوں حاتم تائیں پچھے آن الکھائیں
حاتم کہیا ایہیں تھیں ودھ کے ہین سخی بہترے
سائل کہیا اوہ کون کوئی تاں حاتم کہے اوسائیں
اک واری میں سفر وچ آہے رات اک تھانویں آئی
گھر دے مالک نے جاں ڈٹھا بیحد خوشی مناندا
جنہاں راہاں تھیں تسیں آئے تنہاں تھیں میں واری
میں تواڈے گھر تیرا انج اج آون ہویا
خیر انجیں کر گلاں اوس نے عزت نال بہایا
انہاں کھانیاں وچ ہک گروہ بکرے دی ابھی آدے
اوس ڈٹھا ایہ کھانا میرا گھر دے کرے پسندی
ساعت گذری مڑ کے آیا برتن چائے ہوئے

سبھ عرباں تھیں ودھ کے ایہو کردے تواضع گویا
ہر شے شوقوں حاضر کیتی الفت پیار وکھایا
مہماناں دی خدمت کردیاں شوقوں چائیں چائیں
اوہا ہی مہماناں اگے آن ٹکائی جاندی
جگ وچ اتنا سخی نہ کوئی جو ایہہ پیار وکھاوے
جس نے مہماناں دی خاطر ترکہ سب لگایا
دس مینوں ودھ تیں تھیں بھی کوئی ہے اج سخی کدائیں
پر اک ڈٹھا ہیں تھیں اوتے اوس دے وتن ڈیرے
سن میں تینوں اوس دی بابت ساری بات سنائی
ہک عرب دے گھر جا وڑیا ایس خیالوں بھائی
آؤ جی جی آیاں صدقے کئی کئی وار الاندا
شکر خدا دا گھر میرے وچ آئی ایہہ اسواری
ایں کی تے ایہ کرم نوازی قسمت جاگی گویا
جو کجھ حاضر ہسا لونا شوقوں پیش لیایا
پہلاں اوہا چا کھاون لگا بہت پسندی آدے
فوراً اندروں باہر آیا نال بڑی خورسندی
بارہ گھر دے رکھ پکا کے خوب پکائے ہوئے

آن دھرے اوہ میرے اگے الفت اتے پیاروں
کہندا کھاؤ لطف اٹھاؤ آہیوں دور دیاروں

ایہ کجھ تک گئے حیرت پاروں میں پچھیا اس تائیں
ایہ کی تے کتھوں لے آئیوں جھٹ پٹ ذرا بتائیں

کہندا جد میں کھانا رکھیا اگے آن تساں دے
تے تسیں پہلاں اس دے وچوں گرڑے چا کے کھاندے

میں جاتا ایہ گردیاں تائیں بہت پسند کریندے
ایہو خوراک انہاں دی ہوسی اسے مگر پھریندے

اس دم گھر میرے وچ آہیاں بکریاں کل باراں
کیتیاں ذبح اوہ میں سبھو رکھیاں نال پیاراں

گرڑے کڈھ انہاں دے فوراً میں پکا کے آندے
تاں جے خوشی ہووے سبھ پوری جیونکر صاحب چاہندے

حاتم کہندا ایہ گل سن کے ہوئی بڑی حیرانی!
ایہو کجھ اثاثہ ہوندیاں جرأت ایڈ دکھانی

میں جاتا ایہ میرے نالوں ودھ متواضع کوئی؟
میرے وچ نہیں طاقت اتنی ایہ گل اودے ہوئی

انجیں جا تسیں عرب دے اک دن میں گھر آپ بلائے
جنہاں کارن طرح طرح دے میں کھانے پکوائے

کئی دنبے تے بکرے گائیں نالے اونٹ بتیرے
ذبح کیتے پکوائے سبھو خاص اپنے ہی ڈیرے

کھانے تیار ہوئے جس ویلے دسترخوان بچھایا
نال محبت سبھناں تائیں اودے آن بہایا

جس ویلے اوہ کھاون بیٹھے اگے رکھے کھانے
کی دیکھاں سے ہور بھی عربی آن وڑے وچ خانے

کئی ہزاراں تیکن لوکی کھاون والے آئے
سبھناں تائیں وانگ انہاں دے رج رج لوک کھوائے

اسے حالت اندر مینوں باہر حاجت ہوئی
نکل اوتھوں میں باہر آیا نال میرے نہ کوئی

دور دوراڈا نکل آیا پہنا اک ٹکانے
ڈٹھا اک مسکین بیچارا عاجز حال نتانے

کنڈے لکڑاں چن دا بھردا تے بیحال بیچارا
ترس آیا تک حالت اوس دی ڈاڈھا تنگ گذارا

دیکھ ایہ اوس دی حالت اوسنوں میں ایہ آکھ سنایا
کھلا دسترخوان حاتم دا لنگر عام لگایا

ہر کوئی اوتھے رج رج کھاندا تے توں کیوں نہیں جاندا
میں قربان جالواں اوہ اگوں عجب جواب سناندا

ہر کہ نان از عمل خویش خورد منت حاتم طائی نبرد

جو کوئی آدمی روٹی اپنی محنت نال کھاندا اے
احسان حاتم طائی دا نہیں اٹھاندا اے

کہندا جو کوئی روٹی اپنی محنت کر کے کھاوے
اوہ احسان حاتم طائی دا کاہنوں سر تے چاوے

حاتم کہندا اسنوں تے میں اوس تھیں ودھ کے جاتا
اتنی غیرت اتنی جرأت اپنا آپ پچھاتا

القصہ ایہ عربی آہے ایسی غیرت والے
بھی متواضع انجیں سبھو کھانویں سخت کشالے

ہوندے ساتھ کسے دے اگے سیس نہیں انہاں نوایا
ناں ہیٹھے نہ عاجز ہو کے اپنا آپ وکھایا

چھاتی اوتے کھادی دا کم پٹھ نہ مول وکھائی
دوڑے اگاں نہ نستے پچھے جرات پئی ودھائی

سدا آزادی وچہ گذاری رعب نہ جھلیا موسے
تابعداری غیر کسے دی انہاں نہ مول قبولے

وانگ اساڈے ہر اک نوں نہیں جھک جھک کے ن سلاماں
آپوں وڈیاں بن کے دسیا یاد نہ طور غلاماں

شاہ کسے دی تابعداری مول پسند نہ آئی
بلکہ اس تھیں نفرت آہی اتول ہول نہ لائی

جو کم کیتا آپوں کیتا اپنا لیا سہارا
بھنیاں ہو کے مرد بھی آپوں دسیا بھار اُبھارا

جو گل آئی سامنے کیتی ول چھل مول نہ پایا
خوف خطر اغیار کسے دا دل تے مول نہ چھایا

جان دتی خودداری اپنی ہتھوں مول نہ چھوڑی
حق گوئی مساوات ہی چاہی ہور امید تروڑی

اسے جذبیوں ہر محفل وچہ اپنا رنگ وکھایا
تے ہر اک کم آپوں کیتا پورا کر دکھلایا

کسے اوتے امید نہیں رکھی آوسی کوئی فلانا
اس تھیں نفرت اپنے اوتے رکھیا سب خصمانا

جو کم کیتا آپوں کیتا آپوں وچہ میدانے
مرداں والے جوہر دکھا کے منے وچہ زمانے

کیوں کیسا نے کیویں ہوسی وچہ خیال نہ آوے
لے تلوار وڑن میدانے اگوں جیوں رب بھاوے

اوکھی نوں نہ اوکھی کہیا وچہ خیال نہ آیا
آکھن نالوں کر کے دسیا پورا رنگ وکھایا

لوک اساڈے اندریں بہ کے گلاں بہت سناندے
ایہ میداناں دے وچہ جا کے کرتب پئے وکھاندے

علامہ اقبالؒ اسے تھیں ایہ اشعار الاون
پاکستانی مسلماناں ستیاں ہویاں جگاون

کلام اقبال سلمہ اللہ المتعال

کبھی اے نوجوان مسلم تدبر بھی کیا تو نے
وہ کیا گردوں تھا تو جس کا ہے اک ٹوٹا ہوا تارا

تجھے اس قوم نے پالا تھا آغوش محبت میں
کچل ڈالا تھا جس نے پاؤں میں تاج سر دارا

تمدن آفریں خلاق آئین جہاں داری!
وہ صحرائے عرب یعنی شتر بانوں کا گہوارا

سماں الفقر فخری کا رہا شان امارت میں
بآب و رنگ و خال و خط چہ حاجت روئے زیبا را

گدائی میں بھی وہ اللہ والے تھے غیور اتنے
کہ منعم کو گدا کے ڈر سے بخشش کا نہ تھا یارا

غرض میں کیا کہوں تجھ سے کہ وہ صحرا نشیں کیا تھے
جہانگیر وجہاں دار وجہاں بان و جبارا

اگر چاہوں تو نقشہ کھینچ کر الفاظ میں رکھ دوں
مگر تیرے تخیل سے فزوں تر ہے وہ نظارا

تجھے آبا سے اپنے کوئی نسبت ہو نہیں سکتی
کہ تو گفتار وہ کردار تو ثابت وہ سیارا

گنوادی ہم نے جو اسلاف سے میراث پائی تھی
حکومت کا گیا رونا ہے وہ اک عارضی شے تھی
غرض وہ علم کے موتی کتابیں اپنے آباء کی

ثریا سے زمیں پر آسماں نے ہم کو دے مارا
نہیں دنیا کے آئین مسلم سے کوئی چارا
جو دیکھیں ان کو یورپ میں تو دل ہوتا ہے سیپارا

غنی روز سیاہ پیر کنعاں را تماشا کن
کہ نور دیدہ اش روشن کند چشم زلیخا را

عربی لوک بھانویں سن جنگلی ظاہر حال نتانے
ہر گل آہی حقیقت اوتے تے سبھو سمجھیائی
مذہب اسلام اک عملی مذہب عملی گل کتھ ساری
جدوں عمل اسلام انہاں دے پیش نبیؐ کر آندا
کی کہنا اس عملی زندگی اوہ کجھ رنگ وکھائے
ہر پاسے اسے دیاں گلاں ایہو ذکر کہانی
جویں نبیؐ دی اپنی زندگی اگیں انہاں وکھائی

پر تکنے جد غور دِل آہے بڑے مدبر سیانے
جو موہنوں کہیا اگیں کر دسیا دغا فریب نہ کائی
تے ایہ بھی سب عملی بندے عملی کار گذاری
کیتا دلوں قبول اگیں ہی جیونکر دسیا جاندا
چند سالاں وچہ ہر اک تھانویں اثر اس دا ہو جاوے
اسے اوتے لگے ہوئے ہکے وڈے جانی
اسے طور عمل کر دسیا اسے طور صفائی

بوجہیکہ چرا اسلام بملک عرب نمودار شدہ اجرا یافت

سوہنیاں دی گل ہر اک سوہنی تے سوہنا ورتارا
جیوں خود سوہنا تیوں کم سوہنے تیوں عملی زندگانی
عربی لوک عمل دے بندے جاں کوئی ویلا آوے
پاک نبیؐ دی خدمت اندر جاں ایہ جنگلی آون
شک شبے تے جھگڑے والی کرن نہ بات کداہیں
پنج ویلے بموقت نمازاں انہاں پڑھ دکھلایاں

جو کم کیتا سوہنا کیتا سوہنا کار وہارا
خوش اخلاق محبت والا شیریں سخن زبانی
کیوں کیسے بن اوس دے تائیں پورا کیتا جاوے
سن دے ذکر توحید اوسے دم کر اقرار سناون
اکو قول اقرار زبانی تے مڑ کرن او سائیں
نال جماعت باتدبیروں پوریاں سرے لگائیاں

اِنَّ الْحَسَنَاتِ یُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۝

نیکیاں لے جاندیاں نے گناہاں نوں

بھانویں کتنا عیبی پاپی تے بدکار گناہی!
چھڈ برایاں نیکیاں دے ول جس دم ہووے کوئی
عرباں نے ایہ حکم ربانا جس دم سنیاں آکے

ہو گیا پاک گناہوں منی جاں اک ذات الٰہی
کرے معاف گناہ رب اوس دے ختم تھئے بدگوئی
اوسے وقت جھکے راہ مولا چھڈے ہور لٹا کے

ہک عربی سی ساڈے وانگوں عیباں نال پُروتا — نور ایمانوں حاصل کر کے جاں اس نے تن دھوتا
نال محبت مسجد اندر اوس نماز گذاری — ریا نال جماعت ادہوں دل دی میل اتاری
اوسنوں ویکھ نبیؐ سرور نے اوس ویلے فرمایا — بخشیا گیا ایں سب گناہوں پاگیوں فضل سوایا

فَاِنَّ اللّٰہَ قَدْ غَفَرَلَکَ ذَنْبَکَ

بے شک اللہ تعالےٰ بخش دتا ئے تیرا گناہ

اسے طرح جو بھی حضرت کتھیں انہاں سُنی کہانی — پورا عملی رنگ دکھا کے ہر گل سِرے لگائی
روزے حج زکوٰتاں تائیں پورے طور نبھایا — اونجیں کیتا جیوں حضرت نے آپوں کر دکھلایا
فیر جہاد دی بابت جس دم حکم اللہ فرماوے — اوہ بھی سن کر عربی بھائی عذر نہ مول لیاوے
ذہنی مالی بدنی جانی روحانی جسمانی — ہر حالت وچہ پورا اتریا کسر نہ مولے جانی
دھس گئے زور بز دری جس دم آیا وقت لڑائی — دشمن دا کوئی خوف نہ دل وچہ ناں ایہ وہم آیائی
وچہ میداناں مرنا انہاں کھیل پچھاتی ہوئی — گویا موت کھلونا دل دا اس کتھیں خطر نہ کوئی
لالچ طمعیوں اک ول ہو کے فرض ایہ پیا نبھایا — تاں ہی سبھ دنیا وچہ نے جاں ایہ جوہر وکھایا
ہو گئے اک یتیم تے بے کس رب دا نبیؐ سوہارا — پر انہاں دی سنگت پاروں ہو گیا پار اوتارا
جنہاں لوکاں پاک نبیؐ نوں محض یتیم پچھاتا! — اج اوہا ہی قدمیں لگے راز حقیقت جاتا
اسے یتیمی درجے پاروں فضل کیتا رب باری — پھیل گیا اسلام جہاں تے تر گئی دنیا ساری
ذکر یتیمی دا ہن تینوں سن ہیں کھول سنائیں — کیوں یتیمی تے مر گئیوں فضل ہوندا رب سائیں

ذکر پیدائش آنذات بابرکات

پیاری اتے مبارک ہستی پاک نبیؐ سرور دی — جس دا نام لیاں دل ہوندے سے دکھاندے ردی
جنہیں دلیں سیاہی درتی ستے ازلوں منہ کالے — اوہ بھی بخشے جا ہن حضوروں پا دن نور اجالے
وڈے وڈے گنہ گاراں اوتے جاں رب کرم کمایا — کلمے دی توفیق عطیوں دو جگ وچہ وڈیایا
سر تے بھار گناہاں چائے اوگن ہار نتاتے — اک واری لے نام محمدؐ کر گئے دور جھورانے
اسے صدقے میری بھی مت مشکل حل ہو جاوے — ہووے مراد دلے دی پوری تے سوہنا گل لاوے
بھار گناہاں سر تے چائے عاجز حال نتانا — ہو سکدا ئے اسے ذکروں تھیوے فضل ربانا
میں اک اوگن ہارا عاصی تے ایہ پاک کہانی — شکر خدا دا اس حالت وچہ ایہ اذکار زبانی

جھڑیاں جیبھاں کربت لائق انہانوں وڈھ مٹھے
ایہ کم اس دی قدرت لائق عجب نظارے ڈٹھے

میں قربان تیرے تھیں ہر دم قدرت والیا سایاں
ایہ سبھ تیریاں بے پرواہیاں کھوتے کھان کرڑاہیاں

جنہانوں توں بخشیں انہاں کوئی نہیں رڑن والا
تے جو رڑے گئے حضوروں برا انہاں دا احلا

میں عاصی تے تیری رحمت انجیں عمر گذاری
اسم محمدؐ سرور پڑھیا نال اسے دے یاری

سبھ وِرداں تھیں وِرد ایہو ہی سدا پسندی آیا
اسے نوں ہی بہتر جاتا ایہو پیا پکایا!

اج بھی ایہو نال اسے دے دل تھیں لائی ہوئی
دو جگ سندا فخر ایہو ہی اس بن چیز نہ کوئی

آگیا خیال دلے وچہ میں کجھ کراں ایہ ذکر پیارا
ذکر پیدائش والا اسدا نیر سُناواں سارا

اہل علم تے اہل بصیرت دانشمند سیانے
کہندے نور نبیؐ دا پیدا کیتا جدوں خدا نے

ابن جوزی تھیں ذکر لیایا واضح کر سمجھایا
اوس شعلے نوں رب سچے نے اس ویلے فرمایا

کُونِیْ مُحَمَّدًا فَصَارَتْ مَحْمُوْدًا مِّنْ نُوْرِہٖ اِلیٰ اٰخِرِہٖ

ہو جا محمد صلی اللہ علیہ وسلم پس ہو گیا اوہ تھم نور دا جو بزرگی دسے پہنچ گیا تک بزرگی دے

اسے نور ہو محمدؐ سرور جس تے رحمت باراں
پس اوہ تھم نورانی ہو گیا مہک پیاں گلزاراں

فیر پیا وچہ سجدے اوہلوں تن من سبھ جھکایا
تے اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ کہہ کے قرب حضوری پایا

تاں ہی پیدا کیتا تینوں اس تھیں رب فرماوے
نام محمدؐ سرور عالم تیرا رکھیا جاوے

سبھ دنیا دی پہل تیرے تھیں آخر بھی تدھ یاروں
گویا سبھ کجھ ذات تیری ہے تیرے ایس وپاروں

راوی ذکر کرے اوس نوروں چار حصے ہو آئے
بعضے آکھن دس حصے اوس رب سچا فرمائے

خیر القصہ اوہا ہی مڑ اپنی شان وکھاون
انہاں تھیں مڑ ہر شے پیدا جگ تے کر دکھلاون

مثلاً عرش تے کرسی نالے لوح قلم جن تارے
سورج اتے فرشتے نوری ہور مقرب سارے

جنت دوزخ زمیں اسماناں پتھر رکھ تمامی
ہور ہر شے موجود جو اوس تے ادنے اعلےٰ نامی

ایہ کجھ ہوندیاں مڑ اوس تائیں رب سچا فرماوے
کُونِیْ حَبِیْبِیْ مُحَمَّدًا اس کے اوہ راضی ہو جاوے

اسے حالوں مدت اپنی اسے حال گذارے
سر سجدے وچہ دھریا ہویا ایہہ اذکار جتالے

سُبْحَانَ رَبِّیَ الْاَعْلیٰ -

پاک ہے پالنے والا میرا جو بہت ہی وڈا ہے

اس تھیں پنج نمازاں ہوون کرنیاں فرض ادائی
انجیں کئی ہزاراں سالاں اپنی عمر وہائی

رب دا ذکر تے ورد مبارک ہر دم موہنوں جاری
ایہو خوراک پوشاک تمدن ایہو کار گذاری!

ایہ حالت تک اللہ مالک اوس ویلے فرماوے
انجیں سبھ امتاں دے وچوں تیری امت پیاری
دنیا وچ آسائش پوری ہر شے وافر دیساں
روحی جانی جسمی بدنی اخلاقی عاداتی!
گویا اسے حالوں سب تھیں اوہا بہتر ہوسن
اک واری پیغمبر سرور اسے رنگ فرماوے
حکم ہووے آکھ اسرائیلیاں اے محبوب اساندے
نہیں منظور اوہ لوک اساتھوں تے نہ ہرگز بھاون
سن کر موسے حکم ربانا حیرت اندر آوے
بارخدایا کون اوہ احمد جس دیاں ایڈیاں شاناں
سن کر اوس ویلے رب سچا موسیٰ نوں فرماوے
اس دے جیہا دو جگ موتی ہور نہ کوئی جانی
زمیں اسمان نظام تمامی اجے نہ ظاہر آیا!
جد تک اوہ تے امت اوس دی جنت وچ نہ جاسن
جنت تے آرام آسائش سبھو ملک انہاں دی
ایہ گل سن کر حضرت موسے پھر مڑ عرض سناندا
فرماوے رب ایہ اوہ لوکی حمد سناون والے
راتیں وچ عبادت شوقوں سجدے کر دیاں جاوے
تھوڑا عمل انہاں دا موسے مینوں بہت پیارا
میں قربان رسول اللہ نوں اتنا شان حضوروں!
سن کر حضرت موسے اوہدوں عرض حضور گذارے
اس امت دا نبی جے مینوں چا فضلوں فرماویں
حکم ہووے اے موسیٰ اس دا نبی محمد پیارا
اے موسے کوئی اس دے جیہا اندر دو جگ سارے
سب دنیا تھیں ایہو مینوں ہے مقبول حضوری

اے پیارے سبھ نبیاں تے جیوں ہیں وڈیا جاوے
ہر اک نعمت بخشاں اوسنوں پاوے برخورداری
سبھناں اوتے ہر اک حالوں حاکم تہاں کریساں
سبھو ہی فیضان الاہوں لیسن درجے ذاتی
اوہا ہی مقبول اساڈے انہاں سنگ کھلوسن
حضرت موسے دے ول رب دا دوجی پیغام لیاوے
منکر احمد دے جو ہو کے ساتھوں سیس نواندے
لکھاں زہد کمرن اوہ مڑ بھی سدھے دوزخ جاون
تے سر سجدے وچ درگاہے عرض سوال سناوے
تے اتنا مقبول تساں دا وچ زمین اسماناں
اوہ اک میری ہستی پیاری تے بے مثل کہاوے
اوہا ہی مقبول اساں دا اسے دی سلطانی
پہلاں سب تھیں نام اوہدا میں عرشاں اتے لکھایا
کسے اوتے انعام نہ ہوسی ناں ایہ درجے پاسن
بعد انہاں دے ڈھٹا جاسی قسمت جویں جنہاندی
کون کوئی ایہ امتی ہوسن ایہ کجھ شان جنہاں دا
دن بھر روزہ بھکھ تریہاں دکھ اٹھاون والے
ہر اک طرح اطاعت کردیاں انہاں رُقت دہاوے
جس تھیں ایہ سب جنت دیسن دور ہوسی دکھ سارا
نام لیوے بھی بخشے جاون تے پڑھیون نوروں
بارخدایا کتنا درجہ اس دا وچ دربارے
ہوسی بڑی عنایت تیری نظر کرم فرماویں
جس تے ہر دم رحمت نازل نائیکے نیک ستارا
الیاتینوں نظر نہ آوسی جو ایہ جوہر کھلارے
اسے کارن ایہ سب تیکھے اوسے دی منظوری!

ساری دنیا جے اک پاسے نے اوہ ہے اک پاسے
مڑ بھی اوس دی شان زیادہ بھا اوس دے بھر دا اے

جس دل حُب ذرا بھی اوس دی اوہ بھی سانوں پیارا
گویا نام لیوا جو اوس دا سو مقبول ہمارا

یاد رکھو اوہ مثل اساڈی فرق معمولی آئیا
ہیں اَحَدْ اوہ اَحْمَدْ اکو پردہ میم لیایا

جس نے اوس دی صورت وانگوں سجدے سیس نوانا
اوسے وانگ محمدؐ سرور عالی درجہ پانا

نکتہ عجیبہ

جاں مومن کر وضو ادبوں وچ نماز کھلوندا
الف اللہ اک واحد صورت اوس دم ظاہر ہوندا

گویا اوس دی وحدت والا ظاہر ہووے نظارا
ہر حالت وچ اوہا اکو اوہا شان دلارا

تے جد وچ رکوع دے جاندا میم شکل بن آوے
یعنی احد دے وچ اوہ اک پردہ میم وکھاوے

اوہا پردہ پاندیاں جس دم سر سجدے وچ آنے
ہو جاوے مڑ خاص محمدؐ جیونکر لکھن سیانے

تے جس ایسی صورت پاروں عرض حضور سنائی
کیوں نہ ہووے قبول اوہدی ایہ دور ہووے رسوائی

اسم محمدؐ رب نوں پیارا ہر ویلے ہر حالے
اسے اوتے سبھ عبادت کیتی پئی حوالے !

اسے حالوں جس دم کوئی نیندر تھیں سوں جاندا
تے منہ سجے پاسے کر کے لطف آرام اٹھاندا

اوس ویلے بھی ایہو صورت اسم محمدؐ والی
گویا سُتا وچ عبادت پا گیا درجہ عالی

ویکھو کتنی شان نبیؐ دی مولا کرم کمایا
کیوں نہ اوس دا امتی ہو کے پاوے شان سوایا

جاں موسیٰؑ نے رب سچے تھیں ایہ کجھ سُنی کہانی
حیرت اندر آیا ایسا کھل گئی بات سُنانی

مدت اسے حالوں گذری جاں کجھ ہوش سنبھالی
اداوں عرض گذارے مڑ کے وچ درگاہے عالی

جے نہیں مینوں اوس امت دا نبیؐ بنایا جاندا
امتی ہی کر اوس دا مینوں جاوے درد ولاندا

فرمایا رب انجہ نہیں ہونا ہاں ایہ گل ہو جاسی
جنت دے وچ تساں دوہاں دا ڈیرا اک تھاں آسی

جتھے نبیؐ محمدؐ سرور اوتھے موسیٰؑ نالے
دوہاں تے فیضان برابر ہوسن اللہ والے

جو جو رحمت برکت اوس دم نبیؐ محمدؐ پاوے
اوہا حضرت موسیٰؑ تائیں فضلوں بخشیا جاوے

اتنی شان نبی سرور دی اللہ پاک بنائی
اوس دا امتی ہونا چاہندے سارے نبیؐ خدائی

بھانویں نبیؐ یتیم تے بے کس آہا دنیا بھانے
پر مولا دی وچ درگاہے اوہدے بلند ٹکانے

فنا وی والے درجے فضلوں اوہ آثرات مٹائے
گویا کُنْ فَیَکُوْن نظارا دو جگ وچ دکھلائے

مخمس

کسی کا بلند ایسا رتبہ نہیں ہے — سر عرش یوں کوئی پہنچا نہیں ہے
یہاں لن ترانی کا جھگڑا نہیں ہے — در مصطفےٰ سنگ موسےٰ نہیں ہے
یہاں عرش ہے طور سینا نہیں ہے

عطا میں سخا میں نعم میں کرم میں — گلستاں میں صحرا میں جنت میں یم میں
کلیسا میں آتشکدہ میں حرم میں — زمیں پر فلک میں عرب میں عجم میں
کہاں آپ کا بول بالا نہیں ہے

کجا لن ترانی کجا شان اسریٰ — کجا دشت ایمن کجا نور ادنےٰ
کجا طور سینا کجا عرش اعلےٰ — کجا سیر احمدؐ کجا سیر موسےٰؑ
یہاں چرخ نیلی ہے دریا نہیں ہے

ذکر حضرت موسیٰ علیہ السلام

شان محمدی امت سندا جو کجھ رب بنایا — کسے امت نوں ایہ کجھ درجہ نہیں میسر آیا
تھوڑی جیہی عبادت اس دی ربنوں اتنی پیاری — جتنی کرے عبادت رل کے ایہ کجھ دنیا ساری
اک دن اسے حیرت اندر موسےؑ نبی سوہارا — تاں اوسنوں فرماوے اللہ کھولے مطلب سارا
سن موسےؑ میں اس امت نوں دو انعام کریساں — گویا اپنے نوروں ہی ایہ سب کجھ اوسنوں دیساں
عرض کرے مڑ موسیٰ اوہ کی تاں اللہ فرما دے — پہلا نور قرآن مبارک اوسنوں دتا جاوے
تے دو جا رمضان مبارک رحمت بخشش بھاری — دوہاں دی ہی برکت پاروں ہیسی دور خواری
یعنی دو نار یک اندھیرے جاسن انہاں پاروں — ہوسی نور اجالا دائم صاحب دی سرکاروں
ہک اندھیرا قبر وچالے دور ہو ویسی سارا — اس دی برکت سب روشنائی چمکے نور ستارا
دو جا پھر اندھیر حشر دا جس تھیں ہر کوئی ڈردا — اس امت تے تکنا اوس دن اوہ بھی اثر نہ کردا
ظاہر باطن کلفت تنگی اللہ دور پچیوے — اگو اوس دی رحمت والا منظر پیا دسیوے
کرن روایت ہک دہاڑے پیغمبرؐ فرماوے — اندر دلوں تن چیزاں دی ہیں تے نظر ہو جاوے
اول ایہ عطیہ جنتی۔ امت میری ساری — جنت اس دی عاشق ہوسی خواہش رکھسی بھاری

دوجا اگ دوزخ دی اس تھیں منگے پئی پناہیں
تیوں بکا جس نے بھیجا ایں تے پڑھ درود اکواری
ہور حدیث نبیؐ سرور تھیں سننے اندر آوے
کویں خراب ہووے اوہ امت ہووے وچہ گمراہی
تے وچہ اوس دے مہدی آوے اوہا نور سوہاوے
مطلب ایہ جو اس امت تے رحمت فضل ربانا
کُنْتُمْ خَیْرَ اُمَّۃٍ جد خود اللہ فرماوے!
سبھ امتاں تھیں بہتر امت جاں ایہ رب بنائی
کویں عذاب جہنم والا اس دے نیڑے آوے
ایہ سبھ برکت پاک نبیؐ دی ہور نہیں گل کائی!
ہن میں دساں ایہ ہستی جد دنیا اتے آوے

آکھے رہا اس امت دا میں وچہ پیر نہ پائیں
لے آون میں کول فرشتے ایہ سبھ کار گذاری
ہک دن کھلے طور پیغمبر مجلس وچہ فرماوے
جس دے اول میں خود ہوواں شامل فضل الٰہی
آخر حضرت عیسیٰ آکے رستہ صاف وکھاوے
کئی مراتب بزرگیاں تھیں ملیا شان شہاناں
دسو اس دا شان تے درجہ کہڑا آن گھٹاوے
ہر اک رحمت نعمت بخشش اس دے کارن آئی
کیوں نہ ایہ سرِ جنت جاوے دلی مراداں پاوے
نہیں تاں ہور بھی امتاں کافی دس دیاں پھرن صفائی
کی کجھ اوس دم اللہ مالک اپنے رنگ وکھاوے

باز اذکار پیدائش آنذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

محبوباں دی آمد والی ہے اک وقت نورانی
تے جنہاں نوں اس دے پاروں سار حواس نہ کائی
پاک نبیؐ دی قدر اللہ نوں تے اوہا ہی جانے
جد چاہیوس اس ہستی نوں ظاہر کر دکھلاوے
اول جبرائیل فرشتے دیندا حکم ضروری
ایسا خطہ دنیا دے وچہ جتھے نور ربانا
ہر حالت وچہ رحمت ساڈی اوتھے وسے مدامی
اوہ مٹی جیں ویکھ ویاں ہی جاون دکھ ہزاراں
سنیاں جبرائیل فرشتے جاں ایہ حکم ربانا
بھی جنت الفردوس تے جہڑے ملک مقرب نامی
لگے سبھناں ہووے روانہ آوے طرف زمینے
جس جائی وچہ پاک نبیؐ دی ہستی ذات پیاری

کی کہئے ایہ اوہا جائی جنہاں ایہ قدر پچھانی
اوہ بے خبر انجیں ہی جالن پھر دے شور مچائی
تے اوہا ہی اس آمد دے پیا کردا سمیانے!
طرح طرح دے رنگ وکھاوے نویں سامان بناوے
جا نورانی زمیوں جاکے لیا مٹی اک نوری
شعلے مارے چمکے دمکے وچہ زمین اسماناں
ہر شے فیض لیاوے اوتھوں پاوے شان گرامی
ہتھ لایاں اک فرحت تھیوے وسن رحمت باراں
اوسے وقت فرشتے جلتی وڈے عالی شاناں
شامل کر دا سنگ اپنے وچہ ہور بھی سبھ تمامی
یعنی روضے پاک دی تھانویں اندر شہر مدینے
کی ویکھے اوتھ نور وسیندا رحمت ذات غفاری

گویا اسے نور دل اپنی سوہنی چمک وکھاوے
ایتھے آ کے اس جگہ تھیں مٹی دی بک چاون
کوثر تے تسنیم دا پانی خوشبو عطر رلا کے
فیر اوہ موتی شکل بنا کے جنتی نہر وچ پالے
فیر اسماناں اوتے کھڑ کے پوری سیر کریندے
گویا ہر اک تھانویں سندی پوری سیر کراون
اوس دم قدرت قادر والی دسے عجب نظارا
اوہنوں خدمت وچ کھلو کے شکل قیام بنا کے
فیر قعود تشہد تحیت تسبیحاں پڑھے ہزاراں
اسے حالوں ہور تمامی دل تھیں خیال چوکائے
اسے شوقوں اسے نشیوں تن من ہو گیا پانی
اوس دم پہلے قطریوں ظاہر نور آدمؑ دا ہوندا
بعد اوس دے جو باقی قطرے اس تھیں انبی تمامی
جس دم ایہ کجھ حالت ہوئی بولے ملک ربانے
رب تساں تے فضل کیتا جو ایہ کجھ نور وکھایا
دسو اج جلوے تائیں کون سنبھالن والا!
کس نوں طاقت سخن الاوے تے ایہ نور سنبھالے
آخر حضرت آدمؑ اوہنوں عرض حضور سناوے
ایہ نورانی راز عرفانی فضل کرم یزدانی
نور میرے دا ایہو خزانہ ایہو برکت ساری
بار خدایا شان تیری دا ایہو مظہر نامی
ایہ تیری اک رحمت برکت نیک نصیب اساں دے
بناں فضل دے تیرے نا ہیں راس کوئی کم آوے

خوشبودار معطر اس تھیں ہر شے نظری آوے
جس وچ نور محمدی وچوں حصہ کجھ ملاون!
کرن خمیر اوہدا مڑ اگوں ہور جناں کجھ پا کے
غوطے دے کے صاف کریندے ظاہر باطن نالے
فیر زمیں دے اوتے لیاون دریا پہاڑ دسیندے
پھر اوہ وچ درگاہ ربانی اوہنوں پیش لیاون
اوہ موتی انوار محمدی جس دا سب چمکارا!
فیر رکوع مڑ سجدے اندر آوے سیس نوا کے
گویا شغل اسے وچ ہویا ایہو ہی گفتاراں
ایہو کوشش جہد ریاضت ایہو شوق دکھائے
جس تھیں آئے قطرے ٹپکے قدرت ذات ربانی
سینہ صاف منور دسے جاں قدرت تھیں دہوندا
حضرت علیہ تسکین سبھو عالی شان گرامی
سے زمیں والیو خوش ہو جاؤ چھڈو سب جھورا نے
زمیں اسمان پہاڑیں جنگلیں ہر تھانویں چمکایا
کسنوں طاقت اس تھیں لبھے جس نوں نور اجالا
سبھو سن کر چپ ہو جاون کرماں بھاگاں والے
میں حاضر اس خدمت کارن جے منظور ہو جاوے
میں حاضر اس خدمت کارن تے پانواں ارزانی
اسے صدقے مت حل ہو وے مشکل کارگزاری
اسے پاروں حاصل ہونے تیرے راز تمامی
پر جے کرم کیتا تدھ میں تے نہیں تاں کجھ نہ پاندے
بلکہ بنی بنائی ساری انجیں ہی رہ جاوے

جنہاں اوتے فضل تیرے دی ہو جاوے اک جھاتی
اوہا ہی پا جاون سبھو ایہہ تحفے برکاتی!

ہُن بھی آس ایہو ہی کر کے عرض حضور سنانواں
کرن روایت حضرت آدمؑ جاں ایہ عرض سنائی
مل گیا ایہ سر دپا نورانی نالے قرب حضوری
بے شک جس دم اللہ دوں نظر کرم ہو جاوے
ایہو حالت حضرت آدمؑ جاں منظوری ہوئی
ہر تھاں تے ہر دل وچہ اس دی عزت ہوئی سوائی
نور محمدی دی اجی برکت اوہ کجھ نہ رنگ وکھایا
جیکر نور محمدیؐ والا آدم شرف نہ پاندا
آدم تے اولاد اوہدی تے جو ایہہ فضل ربانا
ہن تینوں سن اس دی بابت میں کجھ ذکر سنانواں

مل جاوے ایہ نوری شعلہ قرب حضوری پانواں
سنی گئی درگاہ ربانی دلی مراد برآئی
عزت عظمت حاصل ہوئی دور ہوئی سبھ دوری
بگڑی بن جاوے دکھ درروں جان عزیز بچاوے
حاصل ہو گیا نور محمدیؐ بھی سبھو دل جوئی
ملکاں نے پیا سیس نوایا کمی نہ رہ گئی کائی
سب دنیا وچہ آدم نوں ہی رب سبھے وڈیایا
قسم خدا دی کوئی نہ پچھدا انجیں ہی رہ جاندا
ایہ سب صدقہ نور محمدی تابع سب زماناں!
حضرت آدم والا قصہ جیونکر کہیا دانانواں

چند اذکار حضرت آدم علیہ الصلوٰۃ والسلام

روز میثاقوں ازلوں ابدوں جیوں صاحب دا بھانا
اوہ مالک مختار الٰہی اوسے دے ہتھ شاہی
جتوں چاہیا اتوں ڈوبا اسے طور لگایا
ازلوں نور محمدیؐ آہا اوسنوں دلوں پیارا
اسے کارن لوح قلم تے کرسی عرش بنایا
جیکر ایہ نہ رغبت ہوندی بات نہ ہوندی کائی
گویا نور اسے دے پاروں ایہ سبھو روشنایاں
حضرت آدم اسے نوروں جسم مبارک پاوے
دنیا دے ہر حصے وچوں مٹی سبھ قسماں دی
مڑ اوس اوتے سالاں تیکن امر دا مینہ برساوے
مڑ ایہ اک عرصے تک انجیں مٹی دا اک تودہ
کوئی نہ جانے کوئی نہ سمجھے اس وچہ راز کیائی
تک بقریب۔ واقف جہڑے لوح محفوظ اسراروں

انجیں ہی سب تکیکھے لگن انجیں ہی سمیانا!
اوس دی مرضی اوس دا منشا قلم دوات سیاہی
تے اوہجیں ہی عالی جامہ اوسنوں پیا پہنایا
اسے نال لگائی ہوئی ایہو کار وہارا!
اسے کارن ذات اپنی دا پیا چمکار وکھایا
رہندی اوہا ذات مبارک ہور نہ کارروائی
ہر شے ظاہر نظری آوے ہوون پیاں صفایاں
اوسے دے اک شعلیوں اوس دا جسم وجود بن آوے
حکموں اکی تھاؤں لیا کے جمع کرائی جاندی!
سبے قسماں دا پانی پا کے نیر خمیر اٹھاوے
بے مرادہ بے مقصودہ دھریا کر کے بودہ
کی ایہ چیز کی مقصد اس دا تے ایہ کیوں بنائی
اوہ بھی اسنوں سمجھ نہ سکن نہ دسن گفتاروں

اس تھیں پہلے بھانویں انہاں ویکھے کئی زمانے
کئی نظام ہوئے دنیا دی جھڑے انہاں نبھا ہے
ہر اک کنوں وقوف مکمل حاصل ہویا انہانوں
ہر اک تائیں پورا پورا واضح پئے کریندے
سبھ علوم انہاں دی بابت انہانوں ہتھ آئے
اِنِّیْ اَعْلَمُ رب ربانے ایسا رنگ چڑھایا
میں قربان میرا رب سچا جھڑی بات اوہ جانے
آدم دی پیدائش والا جس دم مسئلہ آیا
کر دیتا اک بُت مٹی دا جس دا ایہ نمونا ں
انجہ سر متھا اکھاں تے نک ہونٹھ تے منہ وند سارے
سینہ پٹھ تے مونڈھے باہاں کہنیاں ہتھ تے انگلاں
لک تے پیٹ تے چُتڑ اگوں راہ پیشاب پاخانہ
ایہ کجھ ڈھانچہ انہاں فرشتیاں امر ولوں پیا بنایا
کی ایہ چیز مراد گئی اس تھیں کی مطلب ہتھ آوے
معلم ہووے ایہ بھی کوئی ایسی ہستی آئی
آپس دے وچہ ہک دوجے دا ظلموں قتل کریسن
محی الدین علامہ عربی وچہ فتوحات لیاوے
جیوں ایہ زمیں اسمان خدا نے قدرت نال بنایا
ایہو ہی نہیں ہور ہزاراں ہیں موجود اس دے لیے
اسے تھیں ایہ ملک ربانے کر کے قیاس الاون
القصہ ایہ قدرت اس دی تے سبھ اوس دے بھانے
شعلے نور محمدؐ دی دا ایہ ہے اکو چمکارا!
کمرن روایت جاں بت بن کے سبھ مکمل ہوندا
جن چڑیلاں ویکھن آون شرف زیارت پاون
جاں دستے وچہ ویکھن آکھن سمجھ نہ آوے کائی

سے قسماں دی دنیا وس دی کردی پھر سے جھور لانے
سبھناں سندے گھاٹے وادھے جوڑے توڑے لاہے
غایت غرض مراد تمامی سبھو یاد تنہاں نوں
تے ہر اک دی بیتی پاروں پتے تمامی دیندے
پر ایہ مسئلہ سمجھ نہ سکے نہ وچہ ذہن سماسنے
پچھلا پڑھیا بھی سب بھلا اگوں کجھ نہ پایا
کوئی نہ سمجھے پوچھے آدھے اوس دے دور لگانے
سبھناں تائیں پاس بلایا تے ایہ حکم سنایا
ایہ کجھ صورت تشکل ہووے اوس ایہ کجھ اوس دیاں جونال
جیہہ انہاں وچہ کھوڑی باہر گردن خلق اوسالے
تے انہاں وچہ سکت تے طاقت تے جیون رن چنگلا
پٹ گوڈے تے گٹے اڈیاں پیر چلن سمیانہ
مڑ بھی راز نہ معلم ہویا کی کجھ اس دا پایا
محض قیافیوں ہک جماعت عرض حضور الاوے
پہلیاں وانگوں جگ وچہ پھر سی کر دی جنگ لڑائی
نال امن دے رہنا سہنا دل تھیں سب مٹیسن!
اسے یاروں غور قیاسوں واضح کر سمجھاوے
اس تھیں پہلے بھی کئی واری ایسا رنگ وکھایا
جنہاں وچہ پئی خلقت وس دی تے پئی کرے جھمیلے
نہیں تاں کد اوہ جانن ایہ گل ایسی بات بتاون
جیوں چاہے تیوں کر دکھلاوے دسے رنگ زمانے
جس تھیں آخر ایہ بت بنیاں راز تھیا اشکارا
مدت تیکن دھریا انجیں ہر کوئی تک دا بھوندا
ہور پرند چرند درندے اتول آون جاون
کی ایہ تے مخلوق ایہ کیسی کی اس وچہ بھلیکی

کی اس تھیں ہتھ ادہی ساتھوں تے کی ایس وکھانا
کہن روایت اسے حالوں گذرے سال ہزاراں
نسے قسماں دیاں بارشاں وسیاں نسے قسماں دے جھولے
آخر امر مقدر جس دم وقت مقررہ آسے
اس کرنگ پرانے اوتے رنگ آوے زندگانی
روح نے سنیاں حکم ربانا تے آوے اس تھانویں
جس نوں اسے حالت اندر گذرے کئی زمانے
اج اس اوتے امر مقدر دی وقت پیا اوہ آوے
پر ایہ اک کرنگ پرانا پتھروں سخت اوتیرے
تے روح نرم لطیف تے نازک محض تخیل ذاتی
ایہ اک ہڈی سکی کٹی جو ہتھ لائیاں ٹٹے !
روح تے اس دا جوڑ کداہیں ویکھدیاں دل جاوے
فیر اوہ جسم پرانا جس وچ قہر اندھیر غبارا
ویکھ دیاں ہی سہمیاں ڈریا کنبیا جھجکیا رویا
پر ایہ نہیں کوئی امر ارادی نہ کوئی مرضی دل دی
اوس دے لکھے لیکھ نہیں ٹل دے جو لکھے روز ازل دے
روح بھانویں پیا ڈریا کنبیا تے کیتی انکاری
اس کرنگ دے متھے اوتے آ چمکار وکھاوے
بے خود ہو کے اوس کرنگ وچہ وڑوا نال دلیری
اوہ کرنگ پرانا سکا ہوش دچالے آوے
تے مڑ اگے پچھے دیکھے قدرت دے کم بھالے
اوس دم قدرت آدم اوتے رنگ عجیب لیاوے

کی مقصد کی غرض اہدے تھیں کی صاحب دا بھانا
جسم مبارک حضرت آدم پیا ہویا وچ باراں!
بے قسماں دے طعنے جھگڑے تے قسماں دے رولے
ہووے نظام مکمل اس دا لگے بات ٹکانے
روح نوں حکم ہووے ہو داخل شان بنے جسمانی
جتھے پیا کرنگ پرانا عاجز حال نتانویں
تے دنیا نوں خبر نہ کائی کی صاحب دے بھانے
جس دی حاجت سبھی اوس گھر وچہ پوری کیتی جاوے
جس تے ساہ دی آس نہ اوتھے جتھے اس دے ڈیرے
اوہ بھی وہم خیالوں اوتے مسئلہ اک نکاتی
اصلوں دور ہووے جس ویلے آن اصل تھیں پٹی
گویا رہی سہی دے اوتے بھار غماں دا پاوے
کد روح نرم ملائم اس وچہ وکھ کر دا چکارا
ان ڈھٹا ان ہونا سنگت عجب مقدر ڈھویا
ایہ صاحب دا بھانا انجیں وقت آیاں پئی مل دی
ایہو بھانا ایہو ہونا انجیں ہی کم چل دے
کیا کہنا روح نبی محمد آن کھڑے اِت یاری
جس نوں ویکھ دیاں روح اوتے ہور ہی رنگن آوے
سینہ تے دل روشن ہویا بن گئی شان بھلیری
صحیح سلامت نال امن دے اٹھ کر حمد الاوے
عرش فرش تے جنت سبھو ہر شے نال سنبھالے
جنت ول دیکھے کلمہ طیب لکھیا نظری آوے

اَفضَلُ الذِّکرِ لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللّٰہِ ط

بہترین ذکر نہیں کوئی عبادت دے لائق مگر صرف اللہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم بھیجے ہوئے اللہ دے ہیں۔

اوس دم موہنوں ذکر ایہو ہی ادہوں ہو گیا جاری
اس پاروں تن من سبھ روشن تھیا نوری چمکارا
اس ویلے مڑ ہر شے جو کجھ اوس دم حاضر آہی
ملک ربانے کرن تعجب ایہ کی سِرّ خدایا
ساڈے بھانے ملی جلی ایہ خاک پرانی کوئی
ایہ نہ خبر ایہ چیز عجائب قدرت دا نظارا
اسے حالوں جھک گئے فوراً اُعلٰو کہہ سارے
سب انعام الٰہی پاروں پورا حصہ پایا
صرف اس تھیں محرومی ہوئی ہک ابلیس نکارے
اس نے اس انعام الاہوں حصہ مول نہ پایا
لعنت رب دی وسی اوس تے ردیا گیا بے چارا
تے جنہاں نے جھک کے اس دی کیتی تابعداری
ایہ سب جلوہ نور محمدی تے عرفان الٰہی!
اس دے بعد مڑ حضرت آدم حکم الٰہی پاروں
گویا جنت دے وچہ اپنا ڈیرا ونجھ لگاندے
ملک ربانے خدمت اندر ہر دم رہن اتھائیں!
خوشی خوشائیں رکھن کارن کر دے کار بتیرے
ہر دم دل حیران انہاں دا چین آرام نہ آوے
اسے حالوں عرصہ گذریا سمجھ نہ آوے کائی
آخر اک دن بے وس حالت تے گھبرائی ہوئی
اس تھیں چوہیں طرفیں جاپے تھہر اندھیر غبارا
اسے حالوں وچہ درگاہے عرض سوال سُنایا
بار خدایا رحمت تیری جس دم رنگ وکھاوے
اسے نال لگی وچہ دل دے ایہو کار گذاری!
گویا وسے نور تمامی اندر باہر سارا
عزت تے تعظیم کریندی کردی دور سیاہی
تیریاں سبھو تو ہی جانیں کیا اساں دا پایا
محض اساڈے ویکھن کارن سامنے ساڈے ہوئی
اک دن جس اُتے رنگ آوناں وسناں جوہر سارا
اللہ دی خوشنودی پائی نورو نور سنوارے
تے وچہ مخلص تابعداری نام انہاں دا آیا
جو اس رازوں رہی نامحرم رہندا دور دیارے
بلکہ اس تھیں منکر ہو کے اپنا حال ونجایا
اوس دم تھیں لے ہن تک اونجیں پھردا مارا مارا
انہاں اوتے رب دی رحمت ہر دم فضل غفاری
حضرت آدمؑ پیدا ہووے اوہا حکمت آہی
جنت اندر داخل ہوئے رحمت باہجھ شماروں
ہر اک طرح آرام آسائش ہر اک نعمت پاندے
جو خواہش سو حاضر آن دیون انہاں تائیں
پر آدم دل خوشی نہ کوئی رونق مول نہ ڈیرے
چپ چپیتیاں وقت وہادے کلفت دلی نہ جاوے
نہ اس داخل سمجھے کوئی نال کجھ کار روائی
دل وچہ نا امیدی تے مایوسی چھائی ہوئی!
محرم راز نہ لبھے کوئی دور ہووے دکھ سارا
لبھے دل دا محرم کوئی ہے دکھ درد سوایا
سے دُکھ درد دستاوں مڑ بھی چین آرام ہو جاوے

ہیرے تے بھی بھانوئیں تیریاں رحمتاں باہجھ شماراں
اگے پچھے ملک ربانے خادم کئی ہزاراں!

ہر شے حاضر الفت پاروں خدمت وچہ لیاون
ہر تنگی تکلیف میری نوں ول ول سب مٹاون!

پر اک روگ اندر دا ظالم چین آرام نہ آوے
دل دے محرم باجھ حیاتی قہر اندھیر دکھاوے

میرے جیہا دردی میرا جوڑا بخش خدایا
دور ہووے ایہ روگ اندر دا جس نے لانبو لایا

اوس دم مولا قدرت پاروں ایہ دعا قبولی
ساتھی بخش دتا اک غیبوں رحمت اک معمولی

واہ رب سائیاں قدرت تیری جیوں چاہیں فرماویں
پل وچہ کجھ دا کجھ کر دسیں دل دے روگ ونجاویں

حضرت آدمؑ نے گھبرا کے جدن سوال سنایا
اسے ویلے قدرت تیری شان عجیب وکھایا

نیندر آجاوے آدم نوں اوتھے ہی سوں جاوے
تن من دی سبھ ہوش بھلاوے انجہ بیہوشی چھاوے

گویا غفلت والا منظر ایسا رب وکھایا!
چیتر کسے دی ہوش نہ رہ گئی اپنا آپ بھلایا

اس دم کھبی وکھی وچوں پسلی ہک نکالی
جس تھیں خوبصورت ہک عورت قدرت نال وکھالی

سوہنی صورت سوہنی سیرت خوش اندام پیاری
آن بہائی کول آدمؑ دے امروں خالق باری

حضرت آدم نوں اس پاروں خبر نہ مولے آہی
اوہ اونگیں وچہ خواب اپنی دے ستے واہو واہی

جاں ساتھی آبہندا کولے جاگ آدمؑ نوں آوے
اکھیں کھول تکے من موہنی صورت دل نوں بھاوے

دل چاہیا میں پکڑ اسائیں سینے نال لگانواں
تن تنہائی والی سڑ کن روگ تمام گنوانواں

پر ایہ امر مقدر نہ ہی تے نہ جرأت ہوئی
تے نہ ہی اس حرکت سندا خیال ہویا مڑ کوئی

اٹھ دیاں ساتھ ڈٹھا جد بیٹھی گل اندام سوانی
اخر ہویا اک دل دے اوتے پچھن اوس زبانی

کون کوئی تو کتھوں آئی اپنا دس ٹکانا
اجہاں غیبوں اللہ ولوں آوے ایہ فرمانا

اے آدمؑ ایہ خادمہ تیری حواؑ نام سداوے
غم دکھ تیرا دور کرن نوں پیدا کیتی جاوے ہا

پر آدمؑ دل حب اوہدی نے ایسا جادو پایا
بیوس اوس ول ہوئی توجہ اپنا حال بھلایا

اس دم جبرائیل خدا دا جلد پیغام لیاوے
آکے حضرت آدم تائیں سارا کھول سناوے

آکھے آدمؑ اس بی بی نوں ہرگز ہتھ نہ لانا
جد تک مہر ادا نہ ہووے اتول ہول نہ آنا

اوس دم آدمؑ اللہ اگے ادبوں عرض گذارے
کی اوہ مہر ادا کراں میں تے کی اوہدے وہارے

حکم ہویا اوہ مہر ایہو اے الفت تھیں دس واری
پڑھو درود حبیب میرے تے بن ویسی گل ساری

ایہ حکم سن آدمؑ اگوں پھر مڑ عرض سناوے
دسو کیا درود پڑھاں میں فرض ادا ہو جاوے

تاں مڑ وحی ربانا ادبوں آکھ درود سکھاندا!
جس نوں آدمؑ نال محبت پڑھ دس وار سناندا

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمدؐ دے تے اوپر آل محمدؐ دے تے برکتاں تے سلامتی

آدمؑ نے جد الفت پاروں آکھ درود سنایا
جنت اندر وسو رسو ہویا حکم دوہانوں

اوس دم عقد نکاح دوہاں دا جائز رب فرمایا
جو شے چاہو کھاؤ پیؤ کجھ نہیں روک تسانوں

لَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝

نہ نیڑے جانا تساں دوہاں نے اس درخت دے نہیں تاں ہو جاؤ گے تسیں ظالماں تھیں ؎

پر نہ نیڑے ایس رکھ دے جانا تساں دوہاں نے
ایہ وڈا زہریلا مادہ جس نے اسنوں کھانا
جیکر تساں بھی کھاہدا اسنوں یا کجھ خیال لیاندا

اس تھیں بچنا پاپ گھنیرا کارن ہر انسانے
اوسے اپنا حال ونجایا گویا فہم کمانا
ہوسی برا نتیجہ اس دا منداحال دوہاں دا

مکر و تزویر ابلیس لعین الیٰ یوم الدین

آدمؑ جاں بت خدا نے امروں آپ اد پایا!
ہر شے دے دل عزت عظمت اوس دی ہوئی سوائی
کیوں جو قادر قدرت والے جوہر ایسے وچ پائے
کوئی کم قدرت والا ایسا دنیا اندر ناہیں
ایہ جو بت تیار ہویا اے غیبی طاقت پاروں
اسے پاروں جنہاں مخالف اس دے قدم اٹھایا
سبھ درندپرند چرندے جن دیو بھوت بلائیں
اسے دی سرداری چاہی دو جگ وچ انہاں نے
جد آگے ایہ حالت ہوئی عزت ہو گئی پوری
سبھ فرشتے وچ درگاہے حاضر آن بلائے
اے فرشتیو تک دے ہو تسیں اوہ بت آدم والا
اسے وچ اوہ نور پوشیدا جس دا ایہہ رنگ سارا
گویا اسے کارن ہی ہیں سبھ پسار پسارے

ہویا تیار مکمل سارا شان عظیم دلایا
تے اوہ ادبوں سیس نوا دے ایہو سمجھے بھلیائی
ہو سکدا اے کسے دیہاڑے ایہ کجھ رنگ دکھاوے
جس تھیں کوئی غرض نہ ہووے رکھی مالک سائیں
اس وچ بھید ہوسی کوئی چھپیا کسے خیال شماروں
انہاں ہی رنگ ویکھ اہدا ایہ ادبوں سیس نوایا
سبھناں اسنوں بہتر جاتا کردے ادب تداہیں
اسے نال لگانی بہتر ہو گئی سبھناں بھانے
اس دم قدرت رب بچے دی دسے شان حضوری
تے جس ویلے حاضر ہوئے انہانوں فرمائے
سبھ دنیا تھیں ایہو مینوں دس دا نور اجالا
جس تھیں ہر شے ظاہر وسے دو جگ دا چمکارا
تسیں بھی اس دی خدمت کارن پیدا ہوئے سارے

جیکر ایہ موجود نہ ہوندا لوڑ نہ آہی تساں دی اسے کارن فوج تساڈی سبب بنائی جاندی
اج ویلا نے تسیں بھی اس تھیں شرف زیارت پاؤ اس تھیں حاصل کرو تبرک ادبوں سیس نواؤ
سن کر سبھ فرشتیاں ادبوں آکے سیس نوایا کجھ جھگڑا تکرار تے نہ کیتا نہ کوئی عذر سنایا
اک ابلیس انہاں وچہ آہا سر کردہ سر نامی سن کر حکم ربانا اوسنوں ہویا درد گرامی
کیوں جے اوہ پیدائش ناری ہور فرشتے نوری نالے سبھ فرشتیاں نالوں ایہو خاص حضوری
تے بت آدمؑ خاکی آہا نوری سیس نواون تے ناری نوں بات نہ بھاوی لگا منہ بناون
میں ناری کد خاکی اگے ادبوں سیس نوانواں میں سردار فرشتیاں ہو کے داغ عزت نوں لانواں
جاں اللہ نے سجدے کارن سبھناں نوں فرمایا سبھناں ادبوں سیس نوایا عالی درجہ پایا
پر ابلیس نے منیاں جس دم امر خداوند والا سخت مخالف ہو کے کردا اوہ انکار موکالا

أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝
اس نے انکار کیتا تے تکبر کیتا تے آہ اوہ نہ منّنے والیاں تھیں

وِک انکار تکبر دوجا مستی اندر آوے اپنے نالوں آدم تائیں گھٹیا آکھ سناوے
میں ناری سردار فرشتیاں لوح محفوظ رسائی ایہ کجھ ہوندیاں خاکی اگے مڑ جھکنا رسوائی
جاں ایہ سخن تکبر دل اوس نے اوس دم آکھ سنایا اوسے ویلے غیرت ربدی اوسنوں چا دھرکایا
رد کیتا درگاہوں اوسنوں کھوہ لیا درجہ سارا محشر تیک ذلیل بے عزت تے بدنام نکارا
حکم ہویا ملعون کمینے نکل جا اس درباروں! تیرے اوتے لعنت میری محشر تیک شماروں
سن کر اسے وقت کمینہ اوتھوں باہر آیا اس تے بھی نہ نادم ہویا ہور اک سخن الایا
کہندا جیوں اج مینوں ربا ایتھوں باہر کیتا ئی! انجیں اس تھیں بدلہ لے کے پیا کرساں بربائی!
کرن روایت ایہ دکھ اوسنوں ہر دم پیا ستاوے اسے کارن موقعہ ڈھونڈھے مت بدلہ مک جاوے

بقیہ اذکار حضرت آدم علیہ الصلوٰۃ والسلام

جس دم حضرت آدمؑ حوا جنت ڈیرا لاندے سبھ آرام آسائش حاصل رج رج میوے کھاندے
کسے قسم دی تنگی ترشی انہاں مول نہ آہی ہر پاسوں ہی موجاں خوشیاں شامل فضل الٰہی
دیکھ ایہ حالی ابلیس کمینہ رو رو حال ونجاوے آکھے ایہ کی ہوگیا اڈیا رنگ ہی ہور وکھاوے
میرے جیوندیاں مڑ آدمؑ وچہ بہشت بہاراں تے میں ہر شئے ستدا ملک تے مڑ ایہ کجھ کاراں

اڑیا ایہ دکھ جھلن مشکل بدلہ ایہا ضروری
اسے بھال خیال وچالے شیطاں وقت گذارے
اس جنت وچ ہر شے تیری جو چاہو سو کھاؤ
جیکر اس دے نیڑے ہوگے تساں انہوں ہتھ لایا
اس پاروں شیطان لعینے موقعہ ہتھ آجاوے
کسے بہانے حیلے ایں ایہ میوہ ونجھ کھواساں
آخر اسے خیالوں اوسنوں ایہ موقعہ مل جاندا
حیلے عذر بہانے کرکے میوہ ایہو کھوایا
پھر کی کہنا آدمؑ حواؑ جو تکلیفاں پائیاں
ترن سو برساں میاں بیوی نکھڑے رہے بیچارے
کیتی اپنی بھلیں شرمندہ نیر اکھاں تھئیں جاری

جاں تک لباز جاوے تاں تک نہیں دل دی گل پوری
اجراں آدمؑ نوں رب سچا ایہ فرمان اوتارے
پر اس رُکھ دے پاس نہ جانا اپنا آپ بچاؤ
خیر نہیں کچھ رہنا پلے ہوسیا دکھ سوایا
اُکھے بات گئی بن میری دلی مراد بر آوے
تے آدمؑ نوں کڈھ بہشتوں دھرتی وچ رلاساں
ونجھ بہشتیں حواؑ تائیں دھوکے وچ پھاندا
پھر آدمؑ بھی اسے جھانسے اپنا آپ ونجایا
کڈھ بہشتوں دھرتی سُٹے تے ہویاں رسوایاں
سر سجدے وچ سٹیا ہویا عاجز حال ادارے
رورو عرضاں وچ درگاہے عیباں دسے اقراری

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

اے رب اساڈے ظلم کیتا اساں جاناں اپنیاں تے جے نہ بخشیا تو اسانوں تے رحم کیتا اساں تے بیشک اسیں نقصان اٹھانے والے ہاں ۞

اے رب اساڈے ظلم کیتا اساں اوپر اپنیاں جاناں
فضل تیرے دی آس بناں نہیں ہور ٹکانا کوئی
ایہو اڑے کر دیاں ترن سو سال وہانے
سب درند پرند چرندے اس دا پانی پیون!
انہاں دے اس تخنوں آدمؑ کن آوازہ آوے
آکھے رناروں میرے تے ایہ سبھ پئے ہس دے
میرا رونا کھیل تماشہ ہوگیا انہاں بھانے
اوس دم رب فرماوے آدمؑ ایہ سب سچ الاندے
بے شک ہاکھیوں تھیں بھی مٹھے اتھرو ہون انہاندے
اسے کارن پیغمبرؐ نے اک دن ایہ فرمایا
ہک اوہ اکھ جو خوف الٰہوں ڈر کر نیر وگائے

جے نہ بخشیوں نہ رحم کیتوئی حال ہوسی نتواناں!
اس دے صدقے بخش گناہاں مت بھیوے دل جوئی
گریہ زاریوں اتھرو اوندی وگی ندی زمانے
آکھن کیا ایہ مٹھا پانی ایہو پی کے جیون
ہور پیا مڑ رورو اپنا زخمی حال ونجاوے
اتھروآں دا پانی پیندے اک دوجے نوں دس دے
بخش گناہ میرے ہن فضلوں تے دے نیک ٹکانے
کرکے یاد گناہ ڈرن تھیں اکھ دی نیر وگاندے
جو ہوئے سو جیوے فضلوں تے سبھ دکھ مٹ جاندے
تناں اکھیاں نوں رب سچے دوزخ کنوں بچایا
دوجی اوہ جو طرف گناہاں ہرگز جھات نہ پاوے

تنہ بھی ادہ اکھ جاگ دیاں ہی جس نے رات گذاری
اسے حالوں تن سو سالاں گذرے کردیاں زاری
جبرائیلؑ فرشتے تائیں حکم خدا فرماوے
سن کر جبرائیل فرشتہ آجاندا اوس تھانویں
آکے بانگ شروع کردتی جاں اس کلمے آیا
سن کر آدمؑ اکھیاں کھولیاں خوف دلے تھیں دھانا
ڈٹھا عرش بریں دے اوتے لکھیا قدرت پاروں
دل وچہ آیا اسے ذریعے منگئے کجھ دعائیں
اس دم رنا حضرت آدمؑ آنسو ہو گئے جاری

تا تجے رب دی کرے عبادت نالے شکر گذاری
اوس دم آیا رحم خدانوں بخشش کیتی بھاری
ہوکے نیڑے حضرت آدمؑ بانگ الائی جاوے
جھٹے آدمؑ سیس جھکائے رووے حال نتانویں
اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ نال آوازا آیا
اطمینان ہویا کجھ حاصل آگیا یاد زماناں
اسم محمدؐ سرور عالم پیارا ہر گفتار دں !
مت ایہ مشکل حل ہوجاوے بخشن نیک جزائیں
تے ایہ کلمے آکھ سناوے نال ربے دی یاری

اَللّٰهُمَّ اَسْئَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ اَنْ تَغْفِرْلِیْ

اے اللہ میں سوال کرداہاں تینوں طفیل حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دے ایہ جے بخشش کر واسطے میرے ؛

اے اللہ میں منگ داہاں کجھ حرمت ذات محمدؐی
کرن روایت ایہ وسیلہ آدمؑ جدوں لیایا
اے فرشتیو آدمؑ نے اج وچہ درگاہ اساں دی
اس دے صدقے سبھ انہاں دی عزت بچالیاؤ
نالے کہو محمد صدقے بخشے عیب تساں دے
ایہ گل سن کے سبھ فرشتے خدمت اندر آون
نالے جسم اوتوں پئے جھاڑن سبھو گرد غبارا
تنگیاں تیریاں دور ہویاں سبھ چنگیاں گھڑیاں آیاں
ایہ گل سن کے آدمؑ دے دل ہووے تسلی پوری
صدقے اسم محمدؐ سرور جس تھیں ایہ کھلیائی
ایہ گل سنکے اللہ مالک آدمؑ نوں فرماوے
کویں معلم ہویا تینوں اوس دا شان گرامی

عیب معاف میرے کرائیں کرکے نظر کرم دی
اسے وقت فرشتیاں تائیں رب سچے فرمایا
آندا بڑا وسیلہ پھڑکے عالی شان جنہاں دی
تے تعظیم تے ادب انہاں دا پورا کر دکھلاؤ
ملی خلاصی اسبھ گناہوں فضل اوہدے ہو جاندے
نال ادب دے سر منہ چمن ہتھ قدماں نوں لاون
تے آکھن نہ کر غم کوئی اے محبوب دلارا
بھاگ تے پورے ہو گئے سارے رحمتاں بدیاں چھایاں
دم دم رب دا شکر الاوے جس دتی منظوری
رب سچے نے کرم کمایا ختم ہوئی رسوائی
کویں جاتوئی نبی محمدؐ کون ایہ شان جتاوے
کیویں سمجھیوئی اس دے یاروں ہوسی کم تمامی

حضرت آدمؑ حکم ربانا سن کر عرض گذارے !
بار خدایا تیری رحمت کون ایتھے دم مارے

جس دم امروں بدن میرے وچہ روح داخل ہو آئی
پیدا کیتوئی اپنے فضلوں ایہ حالت دکھلائی !

میں سر چا کھول اکھیاں ڈٹھا عرش معلّے تائیں
جس وے اوتے لکھیا ہویا موٹے حرف تداہیں

اَفْضَلُ الذِّکْرِ لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ط

بہترین ذکر نہیں ہے کوئی عبادت دے لائق مگر صرف اللہ محمد بھیجے ہوئے اللہ دے ہیں

نہیں عبادت لائق ایسا بناں خدا دے کوئی !
بھیجیا ہویا محمد اوس دا نہیں جس وچہ کجھ دوئی

اس تھیں سمجھیا جس نوں اللہ اپنے نال ملاوے
بڑے ادب دی تھانویں جس دم اپنا نام لکھاوے

اوہا بہتر ہستی ہوسی اوہا اوس پیاری !
اوہا ہی مقبول اوس دردی اوسے دی گل ساری

ہوسکدا ایہ اس دے حیلیوں ہلے نجات کدائیں
سکھ دی ساعت لبھے کوئی آوے امن اسائیں

سن کر ایہ گل آدم والی رب سچا فرماوے !
بے شک ایہو اصل حقیقت ایہو اسانوں بھاوے

نبی محمد سرور عالم خاص حبیب اساں دا
اوسے کارن پیدا کیتا سب نظام جہاں دا

جو کجھ بنیاں اوس محابے اوس دی خاطر داری !
جیکر اوہ ہوندا رہندی ایہ سب کار گذاری

اوسے طفیل پیدائش ہوئی دنیا اتے تساں دی
اسے طفیل تساں دی غلطی سبھو بخشی جاندی

اگوں جو اولاد تیری وچہ پکڑے اوہدا وسیلہ
قسم اپنی ہیں بخشاں اوسنوں بھانویں کیہا رذیلہ

وڈا پاپی عیب گناہوں جس دا حال نہ کوئی
جس دم جپیوس نام محمد دلی صفائی ہوئی

رب فرماوے پچھلی اوس دی مثل گناہاں والی
صاف ہو جاسی درجہ پاسی دو جگ اندر عالی

بخشاں اوسنوں قرب حضوری دلساں سبھ مراداں
تنگی کوئی نہ رہسی اوسنوں تے تھیسی دل شاداں

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِکْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر محمد دے تے اوپر آل محمد دے تے برکت تے سلامتی ؛

بے شک عالی شان محمدی رب نوں بہت پیارا
جس دی خاطر دو جگ سندا کیتا پیا پسارا

جیکر نبی محمد سرور ہوندا جگ وچہ ناہیں
کجھ نہ ہوندا نہ کجھ بن دا اول آخر تائیں

ایہ سب برکت پاک نبی دی جگ دسدا وسیاوے
تے ہر کوئی ودھ ودھ اپنیاں گلاں پیا سنادے

دیہنہ چن روشن تارے چمکن سبزی تری آبادی
جیا جون امن وچہ دسے گذرے نال آزادی

جنہاں لوکاں سچے دل تھیں نال محمد لائی
انہاں تے ہی فضل الٰہی دو جگ دی بھلیائی

حضرت آدم تن سو سالاں جھیڑیاں وچہ گذارے
نسے حیلے نسے ترلے کیتے نسے ہتھ پاہاں مارے

کتنوں مراد نہ حاصل ہوئی نہ دِل دی بن آئی — نہ ہویا دکھ ہولا کوئی نہ غم غلط ہویا ئی
جس دم نام محمدؐ سرور ہویا زبانوں جاری — حل ہوئی سب مشکل فضلوں کرم کیتا رب باری

مقولہ مصنّف

اے اشرف توں بھانویں عمراں ایہو ورد پکائیا — ایہو وہاڑ ایہو کارا ایہو پیا سُنایا
پر نہیں معلم حالت تیری اوہا روز اوّل دی — نہ لگوں نہ وگوں اُت دل نہ کوئی جوہ جھلدی
دلی سیاہی اونجیں تیری اوہا ہو کالخ چھائی — اونجیں ہی بدعمل دسیویں سمجھ نہ آوے کائی!
حالانکہ جس نام محمدؐ جپ لیا اگواری — تنگی اوسنوں رہی نہ کوئی گئی مصیبت ساری
عربی لوک اوجڈ پرانے علموں فکروں خالی — نام توحیدوں سب ناواقف ڈنگراں وانگوں جالی
انسانیت آدمیت دی انہاں سار نہ کوئی — وچ ہنیر جہالت منے ہوئے ختم عدالت ہوئی
پر جد نام محمدؐ سرور نکلیا مونہہ زبانوں — ہو گیئے دانشمند اوہا ہی ودھ گئے سب جہانوں
ابابکرؓ صدیق سداوے عمرؓ خطاب کہاوے — تے عثمانؓ غنی بن جاوے ذوالنورین سداوے
شیر خدا دا علیؓ بہادر تے مقبول ربانا — اللہ دی تلوار سداوے خالدؓ مرد توانا
ہر شر دکھ تکلیفاں دے وچ جو سی بنیاں ہویا — پاک نبی دا جانی دشمن ہر حالت وچ گویا
جاں اوس دل کھیں نال نبیؐ دے سچی کرکے لائی — دارالامن اوہدا گھر بنیاں بوسفیان ایمانی
شائد اشرف جیبھ تیری وچ نہیں اوہ طاقت کوئی — تاں ہی تیری حالت ایسی گندی تے بدبوئی
نہیں تاں اننے جھیڑے کر دیاں عمر تمام گذاری — ایہو دل وچ الفت ہر دم نال اسے دے یاری
شکر الحمد للہ جیویں رب سچے دا بھاناں! — نہیں مراد کوئی بر آئی لنگھیا سب زماناں
ہن مطلب اس دے شاید مڑ کوئی گل بن جاوے — رہیا سہیا دکھ دور ہو جاوے مت وچھڑی ہتھ آوے
جیوں آدم تے ایس مطالبے فضل کیتا رب باری — وقت آوے گا حل ہو جاسی تیری مشکل ساری

ذکر رہائش وافزائش حضرت آدم وحوّا علیہما الصّلوٰۃ والسّلام

کہن روایت حضرت آدم جدن خلاصی پائی — کیتا کرم خداوند باری دور ہوئی رسوائی
فیر رہائش والا مسئلہ پیش انہاں دا آوے — اوہ بھی قدرت رب سچے دی حل تمام ہو جاوے
پہلاں تے ایہ جنت اندر اپنا ڈیرہ لاندے — ہر اک قسموں میوے کھاندے رب دا شکر الاندے

پھر شیطانی لغزش پاروں اس تھیں باہر آئے
تن سو سالاں اسے جرم وں روندیاں وقت وہائے

آخر خطا معاف ہوئی تے مولا کرم کمایا
دوہاں وچھنیاں سجناں تائیں مڑ کے فیر ملایا

پر اس وقت زمیں دے اوتے انہاں لیایا جاندا
مکہ شہر آباد جتھے اج اوتھے رب وساندا

دوہاں نوں مڑ حسب ضرورت ہر شے دتی جاوے
گویا گھر دا سب سمیانہ بہشتیں انہاں دے آوے

اس حالت وچہ دونویں اوتھے وسن رسن لگے
آپس دے وچہ خوشی خوشائیں اک دوجے تھیں اگے

قدرت رب دی اسے حالے بن گیا ہور نظارا
لگی ہون اولاد اگوں ہن مقصد سی جو بھارا!

جوڑا جوڑا ہر اک واری رب عطا فرماوے
اک لڑکا اک لڑکی ہووے انجیں وقت وہاوے

تے جد شیث پیغمبر جمیا اوہ اکلا ہویا
کیوں جے اس وچہ نور محمدی رب سچے نے ڈھویا

اس دے وچہ شراکت غیراں رب نوں مول نہ بھاوی
ناں ہی اس دے نال ملایا ہور کوئی حق مساوی

آدم تھیں اوہ نور محمدی شیث نبی نوں آیا
جس دی خاص حفاظت کارن اسنوں حکم سنایا

ہے ایہ نور محمدی اسنوں رکھنا کول سنبھالے
اسے پاروں عظمت دو جگ تھیں دور کشالے

خیر القصہ شیث اگوں مڑ نوح نبی ایہ پاوے
جس تھیں قہر طوفاناں اوسنوں اللہ پاک بچاوے

نوح اگر بر جودی جودش نہ جستے التجا
ہم چو کنعاں نامدے ہرگز بروں از جر آب

بے شک جلوہ نور اسے دا پائی تنہاں رہائی
نہیں تاں اپنے بچھڑے واگوں کردے پئے دوہائی

جلوہ نور محمدی والا جس جائی تے آیا!
اوسے تھاؤں رب سچے نے اپنا فضل وکھایا

حضرت نوح تھیں چلدا چلدا نور محمد والا
ابراہیم خلیل اللہ تے کردا آن اجالا

ایہ بھی رب دا نبی پیارا تے مقبول حضوری
ہر فرمانیوں پورا اتریا اطاعت کیتی پوری!

اگ وچہ سٹیا پکڑ کفاراں دسیا زور تمامی
بچ جاندا اوس نور دے صدقے پاندا شان گرامی

آتش نمرود کے گشتے گلستاں بر خلیل
گر بانسار جلیل اد بجستے انتساب

جے ایہ نور نہ ہوندا حاصل کدا اوتھوں بچ جاندا
صدقے پاک نبی سرور دے ایہ کجھ درجہ پاندا

کفاراں نے حیلے کیتے اسنوں مار دکھائیے
تے عزت تے وچہ لائیے مقصد دل دا پائیے

پر اوہ بسی منظور خدا دے مقبول سوہارا
کد کفاراں دا ایہہ حسرت کامل ہوندا یارا!

خیر ایہ نور محمدی آہا آیا جان بچائی
اسے پاروں ہر اک تھانویں دکھ نہ پوہنتا کائی

فیر ایہ اسمٰعیل نبیؑ نوں بخش ہووے سرکاروں!
آخر عبدالمطلب اوتے آ چمکے انواروں

فیر انہاں دا صاحبزادہ عالی شان سوہارا
صورت شکل پیاری جگوں پیا اوہدے چمکارا

حضرت یوسف اپنی تھانویں صورت دا من بھانا
تے دنیا وچ منیاں ہویا عالی شان گھرانا

ایہ بھی اوس تھیں گھٹ نہ آہا صورت دا متوالا
نام عبداللہ مخلص بندہ کرماں بختاں والا

اس دی پشت مبارک اندر جس تھیں بدن نورانی
تے چہرے دی حالت دکھری کی میں کراں زبانی

اوہ اک جلوہ ذات الٰہی چیز انوکھی آہی!
جس تھیں ہوا دو جگ سندی دور کیتی گمراہی

چند اذکار حضرت عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ والد آنذات علیہ الصلوٰۃ والسلام

پاک نبی دی ہستی عالی ہیں صدقے لکھ واری!
جس دی خاطر دو جگ پیدا کیتے اللہ باری

دنیا اوتے آون والا جس دم ویلا آئیا
آیا اندھیرا چوہیں طرفیں ظلم جہالت چھایا

اسد دالی بات نہ کوئی صرف خیال شیطانی
ہر اک تھانویں قبضہ اوس دا اوسے دی سلطانی

ہر نیواں اوچاں اوتے اوہ پیر جمائے ہوئے
چھوٹے وڈے اوتے اس نے جھنڈے لائے ہوئے

ہر کوئی تابعدار اوسے دا اوسے مگر دکانا
اوسے پچھے بھجی پھردا اوسے نال یارانا!

اوسے دی گل منے ہوتے اوسے طور کریندے
اوسنوں راضی رکھیا ہویا نام اوسے دا لیندے

ایہ کجھ حال ڈٹھا جد شیطاں سکھ جمیاں ہویا
سب نواحے اسے دا ہی سارا ساماں ہویا

سبھو وچہ اطاعت میری خوش بشاش دسیون
سبھو لے نام میرا ہی کھاون پیون جیون

بس ایہو ہی مطلب میرا خواہش دل دی آہی
ہوگئی پوری سمجھو ہر تھاں ہے ہن میری شاہی

ہن میں جو چاہاں کر دساں سبھ حوالے میرے
میرا ہی ہن قبضہ ہر تھاں ہوگیا چار چوفیرے

بھانویں ہاں درگاہ ربانیوں میں دھرکاریا ہویا
رب دی رحمت والا میں حق بوہا ماریا ہویا

تے میں ہوگیا دوزخ لائق اگ دے وچہ بسیرا
تے منہ کالا دو جگ اندر نام برا اج میرا

اس گل دی پرواہ نہ کوئی ناں ایہ فکر نہ جھورا
ساری دنیا خادم میری ہر تھاں میرا زورا

انہاں خیالاں وچہ ایہ ہیسی پیا کمر دامن مانی
قادر قدرت والا مولا دسّس دا شان ربانی

پاک نبی دے والد صاحب دنیا اوتے آون
عبدالمطلب دے جو بیٹے جنم مبارک پاون

سوہنی صورت سیرت والے ہیوے بڑے پیارے
جیوں یعقوب نبی نوں ایسی یوسف دلوں پیارا
اک پل اوہدی جدائی اوسنوں آہی نہیں گوارا
اوہا تسلی دِل دی اوہا اکھیاں دا چمکارا
ہر دم گود وچالے رکھن ہر دم ایہو کارا
اس بن چین آرام نہ آوے جے سو کرے چارا
گویا اپنی زندگی دا ای ایہو اک ونجارا
اسنوں تکیاں ٹھنڈ کلیجے ہووے دکھ اوارا

ہر حالت وچہ سنگت ایہو لاڈ لڈاون ہارے
انجیں عبدالمطلب آہا نال عبداللہ یارا
تن من دھن قربان اوسے تے اوسے نال سہارا
اسے نوں تک راحت ہوئے دور تھئے دکھ سارا
اسے نوں بیا تک تک جیوے اسے نال وہارا
جھٹ جدائی اکھیاں کارن قہر اندھیر غبارا
اسے نال حیاتی ہوئی اسے نال گذارا
اسے اوتے زندگی والا سبھو دار مدارا

پر تقدیر ربانی اگے کون کوئی دم مارے
اوتھے لیکھے ہور ہی لگدے اپنے ہور ہی کارے

عبدالمطلب منت منی وچہ درگاہ ربانی
ہک انہاں تھیں راہ مولا دے کر دیساں قربانی
ایہو اصلی منشا میرا ایہو دِلی جولانی!
صدقہ ایہو خوشی دا میرا اتے ایہو ارزانی
تے جے ایہ گل ہووے ناہیں مشکل فیر نبھانی
یاد رکھو جس گھر وچہ ناہیں اس دی کوئی روانی
اصل خوشی دا اسے اندر اس بن سب ویرانی
وڈا کم تے جرأت ایہو اس بن بے سامانی

دس بیٹے جے وکھاں اکھیں ہے اندر زندگانی
بھانویں کتنا پیارا کوئی دیر نہ اس وچہ جانی
جیکر اللہ خوشی وکھاوے اس وچہ شک نہ آنی
اسے نال لگائی ہوئی ایہو دِلی کہانی
زندگی دا کوئی لطف نہ باقی انجیں چال دلوانی
اوہ گھر سبھ اجاڑ دسیوے کیا اس دی فراوانی
جنہاں اسنوں توڑ نہ چاہڑیا بھیٹھ تنہاں مہمانی
قسمت والیاں حاصل ہووے جیہی تے فضل رحمانی

عبدالمطلب اسے جوشوں کہندا پھرے زبانی
اشرف علی ایہ اگ انوکھی مشکل جان بجھانی

ایہ وعدہ قربانی والا محض رضا الٰہی!
ویکھے جدوں اکٹھے اس نے دس فرزند پیارے
آکھے ہیں ایہ نال خدا دے وعدہ کیتا ہویا
جد تک ایہ نہ پورا ہووے میں نوں چین نہ کائی
ایہ گل کر کے دس پتراں تے سٹیا قرعہ انہاں نے

شاید اس تھیں دور ہو جاوے دل دی سبھ سیاہی
پھر وعدہ قربانی والا مجلس وچہ گذارے
پورا کرنا بہت ضروری جس دا میں نوں گویا
پہلاں ایہ تے ہور پچھے سب واضح طور کہائی
نام عبداللہ دا نکل آیا ڈٹھا نال وچہ یانے

عبداللہ نے بھی ایہ سنیاں مول ملال نہ آیا ‏— بلکہ نال خوشی دے بولیا دل دا حال سنایا
اے بابل کر فکر نہ کوئی میں منظور کچیوال — تیری مرضی رب دا بھانا ایتھے ہی پیا ڈھیوال
پر بوطالب نوں سن ایہ گل اثر دے نوں ہوندا — اوہنوں عرض سناون کارن بابل پیش کھلوندا
کہندا بابل بھانا تیرا عذر نہ ایتھے کائی — ہور کرو کوئی حیلہ مت کوئی ہووے کرم مولائی
اوس دم ایہ دو شعر الاوے دل دا بھید سناوے — جیویں سیرت نبوی والا کر کے نقل لیاوے

کَلَّا وَرَبُّ الْبَیْتِ ذِی الْاَنْصَابِ — مَا ذُبِحَ عَبْدُ اللّٰهِ بِالتِّلْعَابِ
مَا شَیْبُ اَنَّ الذَّبِیْحَ ذُوْ عِقَابِ — اِنَّ لَنَا جِرَّہٗ فِی الْخِطَابِ

اَحْوَالِ صَدَقَ کَاسُوْدِ الْغَابِ

اسے وانگوں نانکیاں نے بھی جد سنیاں حالا — اوہ بھی چیخ پکار کریندے ایہ کی کٹھن کشالا
کہندے ہور کرو کجھ حیلہ ایہ دکھ ٹل جاوے — عبداللہ دی جگہ بجائے جو قربانی آوے
ہور برادری والے لوکاں نے بھی رولا پایا — عبدالمطلب نوں پیا آکے سبھناں نے سمجھایا
ہک مغیرہ بن عبداللہ بن عمر مخزومی ! — سن قربانی والا لیکھا آوے ہو مغموی
اوہ بھی بوطالب دے وانگوں آکے شعر سناوے — مطلب ایہ جو عبداللہ نوں ذبح نہ کیتا جاوے

یَا عَجَبًا مِّنْ فِعْلِ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ — وَ ذَبْحِہٖ اِبْنًا کَتِمْثَالِ الذَّهَبْ
کَلَّا وَ بَیْتُ اللّٰهِ مَسْتُوْرِ الْحُجُبْ — مَا ذُبِحَ عَبْدُ اللّٰهِ فِیْنَا بِاللَّعِبْ

ہر اک پاسوں ایہو آوازا ایہو شور تے رولا — عبداللہ نوں ذبح نہ کرنا رحم کریں یا مولا
ایہ کوئی گل معمولی نہ سی ہیسی وڈا کارا ! — ناحق کُسیا جاندا اجیں ذات انسان بچارا
ڈنگر بھانویں لکھاں کُسدے نالے ماسے جاندے — کوئی پرچول نہ ہووے نہ کوئی کرے افسوس انہاندے
اوہ تاں اک بندیاں نے اپنا شغل بنایا ہویا — دل دی خوشی تے فرحت بدنی ڈھونگ رچایا ہویا
غور کرو تے ایہ بھی اوجیں جیونکر حال اساندا — پر کوئی بندہ اتول ناہیں اپنا خیال چلاندا

مقولہ مصنف

کوئی کسے دا بن داناہیں مڈھوں چال زمانے[1] — بھانویں لکھ محبت کریئے پھر بھی رہن بیگانے
ڈنگر وچھے بھیڈاں بکریاں اونٹ مجھاں تے گائیں — ککڑ ہور پکھیر والیسے گھر وچہ پلن سدائیں

[1] جناب منشی غلام حسین صاحب خوشنویس رحمۃ اللہ علیہ شاعر پنجابی ساکن حضرت کیلیانوالے دا ایہ شعر ہے جو اس نے ڈھول شمس وچہ لیاندا اے ۱۲

پر جد بشریت دا بھولا بندے تے جھل جاندا
ایہ نہ خیال دلے وچہ ایہہ بھی ہن جاندار بیچارے
بھکھ تریہہ اساڈے وانگوں جدن انہاں نوں ہوئی
اج کل لوکاں ہر اک کھانویں پیشہ ایہو بنایا
وچہ اسلام ہے جائز بھانویں گوشت دا پیا کھانا
اسے پر ہر دم پیشہ ایہو اسے نال لگانی
ایہ بھی روا نہیں کوئی اڑیا ناں ایہ امر ضروری
جے کھاؤ تے مرضی نہیں تاں کفر نہ لازم آوے
طبعی رو نال ڈٹھا جاوے اصل ہور اک ایہ ناہیں
شبلیؒ نے اک بندے تائیں ڈٹھا گاں نوں مارے
شبلی تک کے تن اپنے کھیں کرکے لاہ وکھاندا
جیہڑی لاس گائیں دے تن تے اوہا ہی تن میرے
اللہ والیاں لوکاں دے دل ہور طرح ہی ہوندے
ایسے لوکی گوشت کھانا کدن پسند کریندے
انہاں اپنیاں لذتاں خواہشاں سبھ بھلائیاں ہویاں
جتنول راضی صاحب اتول ایہ بھی راضی سارے
ہر حالت وچہ نال خدا دے انہاں لائی ہوئی
جیونکر عبد المطلب صاحب کیتا ٹھیک ارادہ
بیٹے نے بھی سن کے ایہ گل عذر نہ مول لیاندا
سب قبیلہ ٹھاکن والا اس گلوں باز آؤ
ناحق اک انسان دا جیہ نہ کریو قربانی
سن کر بات انہاں دی مطلب اگوں آکھ سناندا
کاہنہ کوئی بلاؤ ایسی جو ماہر اس فن دی
جیوں اوہ کہسی اس دے اوتے عمل ایہ کیتا جاسی

فوراً لیکے ہتھ وچہ چھریاں کوہ انہاں نوں کھاندا
ایہ بھی وانگ اساں دکھ جھلن جاں کوئی انہاں مارے
کیوں نہ پہنچے دکھ انہاں نوں جس دم وڈھے کوئی
کوہ کھاہدا پھیر جو بھی ڈنگر ہتھ انہاں دے آیا
جس دم جیتنا جیویں مرضی جیہڑی قسم بناناں
اسے دے ہو رہے ایہو ہی ہے حصہ زندگانی
ناں ایمانی تے اسلامی اس بن بات ادھوری
ایہ اک جیبھ دا ذائقہ جس تے دنیا مٹھی جاوے
صرف امیراں لوکاں نے ایہ بنھیاں بیہاں بنائیں
لاس پئی تن اوس دے اوتے عاجز حال آوارے
تے کہندا تک لاس اوہا ہی گاں تے جویں ہو جاندا
جھلے گئے نہ میرے کولوں ایہ کجھ درد گھنیرے
دکھ وچہ روندیاں دیکھ کسے نوں آپ پئے[1] اوہ روندے
تے کد تکن اکھیاں اگے ہے کس حال مریندے
دنیا دلوں چکائی رب دے نال لگایاں ہویاں
تے نہیں جیہڑی اوسنوں بھاوے کرن ایہ دہر اشارے
تن من دھن قربان اوسے تے ایہو پکائی ہوئی
اسے پاروں اج اوس اوتے دل کھیں ہوئے آمادہ
جان کراں قربانی اولوں جرأت نال الاندا!
بلکہ ہور کرو کوئی حیلہ ایہ نہ ٹھہر کماؤ
دنبہ بکرا گاں اوٹھ کوئی اس تے حرف نہ آئی
بہتر ہے اس گل دے اندر جو کجھ قولی تساندا
سچا فیصلہ آکھ سناوے جس اوتے سب ٹھن دی
تے اگوں جیوں صاحب بھاوے تے جیس پاسے لاسی

[1] منقول از اخلاق جلالی از ملا جلال الدین رحمۃ اللہ علیہ ۱۲

اسراوہدے بن کجھ نہیں ہوناتے نہ کجھ بن آنا
جیونکراوس دابھانا انہیں ہوئی کارروائی!
آخر کاہنہ حاضر ہوئی آن سلام سناوے
سن کرکاہنہ کہندی قرعہ اونٹھاں اوتے پاؤ
جس دم اونٹ ہوون سبھ پورے عبداللہ بچ جاوے
کاہنہ دی تجویز سنی جد سبھ پسند کریندے
اوس دم قرعہ دس اونٹاں تے سنے عبداللہ پاون
ستر۔ اسی۔ نوے تیکن قرعہ جدوں پیا پایا
بعداس دے ہر سوتک جس دم جد اونٹھاں دی آئی
اس ویلے ہر عبدالمطلب اک سو اونٹ منگایا
دتا ونڈ علاقے سارے منت ہوگئی پوری
اللہ والے جوکم کردے اللہ کارن کردے
باہجھ اللہ دے ہور انہانوں رستہ کوئی نہ بھاوے
بندیاں دی قربانی والی رسم اک وحشیاں والی
ہند۔ یونان۔ ایران۔ افریقہ۔ مصر۔ سوڈان تمامی
ہن بھی وچہ افریقہ نالے برہمی تے نیپالی
اسمٰعیلؑ ذبیح اللہ نوں جیونکر رب بچایا
ایہ کم خاص خدا دے کارن اسے نیت پاروں
منت بھی سب پوری ہوئی کمی نہ اس وچہ آئی
بار خدایا جس دم اپنے فضل کرم تے آنویں
اک نظارہ نظر کرم دا ئے وگڑے بن جاون
اس تھیں پہلے ایسی چٹی دس اونٹاں تک آہی
تے جس دم ایہ واقعہ ہویا سبھ انہانوں آوے
ساڈے انہیں جیسے ترلے غم اندوہ ودھانا
کاہنہ نے اک مشورے کارن ایہ تجویز ٹھہرائی
جس نوں ایہ سب قصہ جھیڑا کھول سنایا جاوے
عبداللہ بھی نالے رکھو ٹھیک اندازا لاؤ
انہاں ساریاں اونٹھاں تائیں ذبح کرایا جاوے
اسے تے آمنا ہوئی مشورہ ایہو دیندے
پھر وہیاں پھیر تریہاں چالیاں پنجاہ سٹھاں تک جاون
ہر واری نام عبداللہ دا ظاہر نظری آیا
فیر نہ نکلیا نام عبداللہ مولا کرم کیتائی
اوسے دم اوہ راہ مولا دے سارا ذبح کرایا
وانگ خلیل اللہ دے اس بھی کیتا کم حضوری
اللہ دی خوشنودی چاہندے ہر دم اس تھیں ڈردے
جاں جاون تاں اتوں جاون ایہو سدا سکھاوے
پر اوس دم تک آہی ہر تھاں جگہ نہ کوئی خالی
وقت آئیاں کوئی عذر نہ ہوندا کہہ دے عام وعامی
ایس رسم دی کرن پابندی نال اوسے دے جالی
انہیں باپ عبداللہ اوتے ہویا فضل سوایا
تاں ہی اوسنوں رب بچاوے خاص اپنی سرکاروں
عبداللہ بھی بچ گیا فضلوں دھبہ رہیا نہ کائی
ناامیداں بے آسیاں تے نظر کرم فرماویں
تیری رحمت بخشش پاروں سبھ مراداں پاون
گویا بندے دا مل ایہو عجب آہی گمراہی
اک سو اونٹ دتے بن ناہیں کوئی خلاصی پاوے

دہ حصے تک مل بندے دا فضلوں ہور ودھایا
دسیا شان بندے دی کتنی کیسا درجہ آیا

فیر ایہ بابل ختم نبیاں کون اس دا ال پاوے
کون اس نال برابر ہو کے ایسی شان وکھاوے

دیگر واقعات حضرت عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

حضرت عبداللہ دی بابت راوی ذکر لیاوے
چہرے دی روشنائی اوتے دنیا سبھ فدائی
اکثر عورتاں شیدا آہیاں تے ایہو ہی چاہون
پر عبداللہ طرف کسے دی نظر نہ مول اٹھاوے
ابو نعیم۔ خرائطی نالے ابن عساکر پاروں
فاطمہ بنت مرّ خثعمیہ عورت آہی کوئی !
ہر ویلے اوہ اسے ٹوہ وچہ جھلی اتے دیوانی
پر کوئی راہ نظر نہ آوے جے پل عرض سناوے
کئی حیلے تے کئی وسیلے کر کر تھکی ہاری
پر ایہ پاک اخلاق پاکیزہ نیک عادات سوہارا
اکثر ویلا بیت اللہ وچ اپنا وقت گزارے !
کوئی اخلاقی کمی نہ آہی ناں ایسی کمزوری
اسے پاروں ہک دیہاڑے بیت اللہ پئے جاون
ایہ رن راہ وچہ بیٹھی آہی جھلی کملی ہو کے
اے محبوبا کدھر چلیوں ہیٹھاں نظر جھکائی
انجہ جاپیں جیوں فکر کسے وچہ تو غمگین نتاناں
جوبن حسن ہووے جس اتنا انجیں اوس دیاں چالاں
راہ پہڑے جوہ ڈھونڈ کریندیاں اس نے جان ونجائی
نام خدا دے سن گل میری تدھ پچھے مر گیاں
جس راہ لنگھیائیں میں پل بیٹھی مر کے مول نہ آئیوں
مدت ہوئی اسے حالے رو رو پئی گذاراں !
ٹونے جادو ہور بتیرے پئے کیتے میں حیلے

صورت سیرت یوسف والی اوہا جوہر وکھاوے
جو ویکھے سو بھلا تھیوے جاوے ہوش بھلائی
نال عبداللہ عقد ہو جاوے دلی مراداں پاون
بلکہ وانگ شریف انساناں نہویں نظرے جاوے
ابن عباسؓ روایت کردے اپنی خوش گفتاروں !
عبداللہ تے بے خود ہو کے ڈاڈھی عاشق ہوئی
بھال کریندی پھردی رہندی چین نہ اک پل جانی
اپنے زخمی دل دے کارن مرہم انہوں ہتھ آوے
ل جاوے عبداللہ اسنوں کھول سناوے ساری
نیکاں دے سنگ نیکیاں کردا ایہو سدا وہارا
اوتھے ہی آ دن جاون رکھیا اسے نال وہارے
بیت اللہ دی حب دے وچہ اسے وچہ جند کھوری
اسے حب نشے دے پاروں نظر نہ کتے اٹھاون
ویکھ عبداللہ نوں پھڑ لیندی تے کہندی رو رو کے
کس کارے اج لگا ہویوں کی سر بوجھ پیائی
یا وچہ ناز حسن دے اپنے پھرنائیں انجہ مستانا
کی جانے اک دنیا مر گئی کر دی اس دیاں بھالاں
تے تو اپنے جوبن اندر پھرنائیں مکھ چھپائی
کھاون پیون یاد نہ رہ گیا ایہو مصیبتاں پیاں
تے جے دنجہ کسے تھیں پچھیا تاں بھی لبھوں ناہیوں
صد شاباش تدھ سار نہ لئی آسن میریاں ٹاہراں !
نال لبھوں نا ہلیوں میرے ٹٹے سب وسیلے

آخر ہار گئی میں بے کس مول مراد نہ پائی
ہو گیا جگ اندھیر غبارا راہ نہ سجھے کائی !

اج میں بے بس وچہ اڈیکے بیٹھی آن اکھائیں
خیال ایہو رل جاوے شاید میں موئی دا سائیں

اسے حال خیال وچالے ہنجول ہار پروواں
کد ملسی میں تک کے اوسنوں شاد ذرا کجھ ہوواں

ایہو ہاڑے کردی ساں پئی آنوندا نظر پیا ایں
چال اپی مستانی کولوں مینوں کوہ گیا ایں

بے خود ہو کے پھڑ لیا تینوں سن جا میری بیتی
کہ دا رو کجھ میں لوئی دا کی غلطی میں کیتی

مینوں حب تیری نے سجناں ڈاڈھا مار موکایا
زندگی تھیں بیزار ہوئی میں تد بھی مکھ بھنوایا

اک سواونٹ میں نظر کرینیاں جے منیں گل میری
قطرہ گھٹ محبت والا تھیوے بات بھلیری

تیرا کجھ گھٹ جاندا ناہیں گل میری بن جاندی
بے پرواہا موڑ نہ خالی میں موئی دکھاندی

مویاں ہویاں نوں مار نہ اڑیا مغلتی تیرے دردی
بھکھی تے ترہائی بے کس رو رو عرضاں کردی

تینوں ویکھ جے میں ہی بھلی راہ سجناں لا جائیں
میں تے قہر اندھیر نہ پائیں سینے نال لگائیں

ہجر تیرے دی اگ سینے وچہ بل بل کڈھے ٹنبے
ساڑ دتا اوس تن من میرا ہر شے تک کے کنبے

ایہ حالت تک میری سجناں پتھر وی پئے روندے
ہائے افسوس نہیں تدھ جیہے میں دل راغب ہوندے

اتنا دل نوں پتھر کیتوئی تے ایسا چت چوکایا
کدی نہ ڈٹھا نظر اٹھا کے وہم بھی کدی نہ آیا

کرن روایت جد ایہ گلاں فاطمہ آکھ سنائیاں
دردوں بھریاں دکھوں سڑیاں دل دیاں سبھ ہوائیاں

سن کر عبداللہ نے اسنوں ایہ جواب سنایا
صرف جو دو ہاں شعراں اندر پورے طور نبھایا

اَمَّا الحَرَامُ فَالمَمَاتُ دُونَہٗ

حرام کرنے نالوں مرجانا بہتر ہے

وَالحِلُّ لَاحِلَّ فَاسْتَبِینَہٗ

تے حلال میں بے شک پسند کردا ہاں

بی بی سن کر یاد رکھیں ایہ دلوں نہ مول بھلائیں
ایس حراموں مرنا بہتر اتول نظر نہ پائیں

میں حلال حلال ہی مینوں کار پسند سرائیں
اسے او تے زندگی میری اسے نال نبھائیں

فَکَیْفَ اِلٰی اِلَّا الَّذِیْ تَبْغِیْنَہٗ

جس دا ظاہر کرنا ضروری ہے پس کس طرح تو مینوں پھسلاں دی ایں؟

یَحْمِی الْکَرِیْمُ عِرْضَہٗ وَدِیْنَہٗ

ضروری ہے شریف آدمی حمایت کرے عزت اپنی دی تے دین اپنے دی

اوہ حلالی جو ظاہر کرنا جس دا بہت ضروری
ایسی حالت والے تائیں کون دسے مزدوری
ہووے اوہ شریف بھی نالے رب دے اخاص حضوری
سن بی بی اسیں مڈھ قدیمی پاک شریف گھرانہ
جو تدھ کیتیاں گلاں اپنے دلی او بال نکالے
ہوش حواس بھلائی پھرنی ایں جھلی تے دیوانی
مڑ بھی عقل فکر تے اپنی عزت شان وقار دل
جائز عقد نکاح دی بابت جے گل کردیوں کوئی
پر تدھ نکل اخلاقوں باہر ہورہی رنگ وکھایا
تو بے شرمی۔ بے حیائی مکر فریب اوہ دسیا
جیوں پہلاں سی دل میرے وچ وڈی عزت تیری
ایس طرح نہیں زندگی بن دی تے نہ لیکھا لگ دا
یاد رکھیں گل میری بی بی عزتوں مول نہ ڈولیں
ایہ کوئی نہیں وڈیائی ناہی ہے اس وچ گل کوئی
دھیاں جو ہون شریف گھرانیوں کم نہیں انجہ انہاندے
بس ایہ اتنا ہی ہن آکھاں وادھا نہیں ودھاواں
ایہ کجھ کہہ کے عبداللہ مڑ سدھا گھر دل آوے
پر اس عورت دی اس حرکت اثر اجیہا کیتا
بے خود تے بے بس طبیعت اوس دی بے حیائیوں

اس اوتے پابندی کرنی ایہو عزت پوری
کیوں اوہ پھسلایا جاوے کی اوسنوں مجبوری
کرے حفاظت دین اپنے دی کیوں نہ با دستوری
سال وچہ ایسا عیب نہ جس وچہ ایہ ہندا خصمانہ
بھانویں اس دے اثروں تیرے سرتے پئے کشالے
چنگیوں مندیوں سار نہ رہ گئی عاجز حال نتانی
داناواں دا کم نہیں جانا باہر کسے دھاردل
تاں بھی اثر ہوندا کجھ مینوں تے تیری دل جوئی
جو کم نہیں شریفاں سندا ناں انجہ کسے الایا
جس تھیں شان وقار تیرا سبھ دل میرے تھیں کھسیا
انجیں ہی ہن نفرت ہو گئی بھری طبیعت میری
تے ناں ہی دستور اجیہا ویکھو اپنے جگ دا
ناں انجہ کسے نامحرم اگے راز دلے دا کھولیں
ایہ بے عزتی اتے خواری اخلاقی بد گوئی!
کھلے طور نامحرماں اگے کھولن راز دلاں دے
میں بیزار تیرے تھیں ٹرجا ہور نہ سخن الانواں۔
مال ایمان سلامت لے کے نیک اخلاق وکھاوے
چہرہ غصیوں بدلیا جیونکر گھٹ لہو دا پیتا
تن من غصیوں کنب وا دسے بچیا شکر برائیوں

بابل نے جد اس حالت وچہ ڈٹھا اوس دے تائیں — پر ایہ چپ نہ دسنا چاہیا اوسنوں حال تدائیں
صرف کہیا کجھ طبع میری اج ہے گھبرائی ہوئی ! — نا امیدی اتے اداسی دل تے چھائی ہوئی
ہاں جے دیہو اجازت تاں میں باہر جنگل جانواں — کھیلاں ونجہ شکار تے نالے دل اپنا پرچانواں
کیوں جے ایس آبادیوں میرا دل گھبرایا ہویا — ایس جہالت تے رسوائی جھورا لایا ہویا
شاید باہر جنگل دے وچہ ہووے کجھ تسلی — تے گھبراہٹ دل دی جاوے ہووے جان نچلی
پنڈاں دی اس زندگی ناوں جنگل پھرن بھلیرا — ایس قبیلیوں بہتر بہنوں اکلیاں کرن بسیرا
سن کر بابل نے فرمایا جیوں کر مرضی تیری ! — پر نہ اک اکلیاں جانا کر کے ایڈ دلیری !
جنگل واسا دشمن پاسا مت بدلا دے کاسا — فیر گیا وقت ہتھ نہ آوے لوک کچھون ہاسا
جے کر جانا اک دو ساتھی اپنے نال لے جانا — پہن ہتھیار مسلح ہو کے اٹ دل قدم اٹھانا
کیوں جے جان تیری دا ایں دل ہر دم ہے غم چھایا — پتہ نہیں کی گل کی خطرہ کیوں ایہہ فکر ودھایا
دن بھر ٹھیرو دوڑو بھجو سیر کرو رج رج کے — کرو شکار تے دو تی اوتے خوب چڑھو گج گج کے
نالے خوب بھلاؤ دل نوں بھی جا کے ازماؤ — تے دشمن تے رعب جماؤ پورے جوہر وکھاؤ
پر ایہ یاد رکھو گل میری شام ایں گھر نوں آنا ! — جونہی دن غروب ہووے ہرگز دیر نہ مولے لانا
رات نہ رہنا جنگل اندر ہے ایہ خطرہ بھارا — اسے خطرے پاروں میرا ہر دم حال آوارا
دنیا دا کجھ رنگ انوکھا چالاں بدلیاں ہویاں — ہر کوئی اک دوجے دا ویری ایہو چکیاں جھوئیاں
بڑی بہادری اتے دلیری اس خطروں بچ جانا — عزت دے وچہ فرق نہ پانا سوہنا وقت نبھانا
سن کر بات پدر دی بیٹا دل وچہ پیا لیا وے — آگے ٹھیک انجیں ہی کرنا انجیں وقت وہاوے
چنگے نیک گھرانیاں دے جو بچے ہون سیانے — انجیں ہوندے جیوں عبداللہ صاحب مرد ربانے
اگوں حال عبداللہ دا ایں سن تیں کھول سنانواں — کیویں گذرے جنگل اندر کی کجھ دسے ادانواں

مذاکرہ شیطان یا یہودیاں بابت حضرت عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

آدمیاں دا ڈھول دشمن ایہ شیطان نکارا — ہر دم ایہو حیلے کردیاں وقت گذاوے سارا
مخلص رب دا بندہ کوئی اس دے پھندے آوے — اوسنوں اس راہوں پھسلا کے اپنے پاسے لاوے
پر جو رب دے بندے اصلی اوہ کد اتول آون — اوہ کد اس دی من کے ایہی بنی تمام دکھاون
اوہناتوں پرواہ نہ اس دی نال اوہ اس کھیں ڈردے — نال اوہ اس دے آکھے لگ کے اس دی کیتی ہیں کردے

انہاں اوتے اس دی گل دا اثر نہ ہووے کوئی
پر جاہل نادان جو لوکی نامحرم ایمانوں
انہاں لوکاں دے بل بوتے ہے گلاں پیا کردا
جنہاں لوکاں نال خداوے مڈھوں لائی ہوئی
ایہو حالت عبداللہ دی جو مقبول دلارا!
اسنوں اس پھسلاون کارن پہلی چال اک چلّی
داؤ مکر بتیرے اس نے پھند فریب لگائے
پر ایہ اک نشانی رب دی اسنوں کون مٹاوے
اس تھیں بچ کے امن سلامت عبداللہ گھر آیا
فیر ہور اک تجویز بناوے دل دا روگ مٹاوے
جاں عبداللہ اوس عورت تھیں فضلوں جان بچاندا
باپ اپنے سنگ کرے کلاماں تانجے درد ونجیوے
ادھر شیطان ناکامی اپنیوں بیٹھا حال آوارا
ہوندے ساتھ نہ قابو آیا مرغ پھسایا ہویا
پری پیکر اوہ صورت جس تے سب دنیا شیدائی
سنے مرڑیں بھی سنگی ہمنواں اوہ بھی ہون اکلّے
ہن ہیں کسے بھی محفل اندر منہ دسن دا ناہیں
انہاں وچ خیالاں ہیسی ادھی رات ہو جاوے
بیت اللہ تھیں کجھ دوراڈا اک پہاڑ دے اندر
اوتھے کجھ مسافر راہی آہے بیٹھے ہوئے
ایس خیالوں دوڑ الھاؤں اس جائی دل آوے
ڈٹھیوس اوتھے پنج مسافر مذہب یہود جنہاندا
رات گذارن کارن اوتھے اوہ پئے ڈیرا لاندے
بھی حجازی بدوواں تھیں بھی کجھ کترا اندے آہے
پڑھے لکھے اوہ مذہبی بندے ایہو گلاں کردے

ناں کجھ واہ چل سکے اس دا ناں تھیوے دلجوئی
رب رسولوں سارنہ انہاں اکیلے آن تنہانوں
اوہا اک سہارا اس دا اسے دا ہی پردا!
انہاں اوتے واہ واہ اس دا چل نہ سکدا کوئی
صورت شکل تے حسن دوبالا سبھنوں لگے پیارا
پری پیکر اک عورت سوہنی کول اس دے چا گھلی
سوا ونٹاں دا جھانسہ دے کے اپنے پاسے لائے
کہ شیطانی حملہ اس تے اپنا اثر وکھاوے!
دیکھ شیطان شکست ایہ اپنی رو رو حال ونجایا
تاں ایہ درد اوہدا سبھ جاوے دلی مراد بر آوے
اسے ہادے سولوں گھر وچ آکے رونق لاندا
اوس فاحشہ نے جو کجھ کیتا اوس تھیں فارغ تھیوے
اپنے اندروں اپنے اوتے لعنت سٹے ناکارا
حیلے مکر فریبوں بھانویں جال بچھایا ہویا
جس دے اک نظارے تھیں پئے لوک ہوون سودائی
فیر ایہ مسئلہ حل نہ ہووے پئے پھیرے سر کھلے
اڑیا بڑی ندامت ہوئی دساں کس دے تائیں
رات اندھیری چیز نہ کوئی جس وچ نظری آوے
نظری کجھ روشنائی آئیوس لگا لان پلیندر
جاتوس شاید بنے الھائیں دل اپنے تھیں ڈھوئے
آنوندیاں در غار دے اوتے ٹھیک طرح بہ جاوے
ہکیوں والپس خیبر دے ول ساتھ انہاں دا جاندا
فجر ہویاں اٹھ لوسن راہے ایہو صلاح پکاندے
اس تھیں چھپ لک بیٹھے اوتھے فجری لوساں راہے
ذکر توریت حوالے اس دے کھول اگے پئے دھردے

ہک توریت دی پیش گوئی دا کردا پیش حوالا
سنی جدوں ایہ انہاں اوس دم دوجا آکھ سناوے
بناں اولاد یعقوب نبی دے کون ایہ درجہ پاندا
تریجے کہیا بیشک ساں تے راضی رب تعالےٰ
چوتھے کہیا اوہ پیغمبر یثرب شہروں ہوسی
پنجویں نے بھی ایہو کہیا ایہو زور لگایا!
ادھر شیطان مکار فریبی نیکاں شکل بنائی
اک ہتھ عاصا دوجے ہتھ وچہ تسبیح بیٹھا روے
رات اندھیری وچہ اچانک جس دم اوہ آجاندا
بار خدایا ایہ کی آفت سر اساں دے آئی
سخت انہاں گھبراہٹ ہوئی عقل گئی بھل ساری
پتہ نہیں کی کرسی سانتوں کس نیت تے آئی
شیطاں حالت ویکھ انہاں دی انج گھبرائی ہوئی
کہندا بچیو نہ ڈر دییں تھئیں ناں دِل نوں غم لاؤ
جس مسئلے تے تساں تمامیاں جھگڑا لایا ہویا
سنو تساں نوں میں اس بابت سارا حل سناواں
مکے دا سردار حاج کل عبد المطلب نامی
اس دا لڑکا نام عبداللہ شاید ڈٹھا تساں نے
او ہالڑکا اس دی پشتوں اوس نبیؐ نے ہونا
بچیو نبی جے پیدا ہویا اندر ایس گھرانے
اوس نے اسماعیلیاں نوں ہی شاہی راج دلانا
معلم ہووے یہودیاں اوتے قہر خدا دا آیا
سن کر بات انہاں بیجاں نوں جوش اوسے دم آوے

ہک پیغمبر ایس نواحوں ہے ہن آون والا
بے شک ساڈی قوموں ہوسی شان نبوت پاوے
جس نے ہونا اسے وچوں علم توریت بتاندا
قوم اساڈی پیاری اوستوں اس دا رتبہ اعلےٰ
پر اوہ خاص قبیلے ساڈیوں ظاہر اٹھ کھلوسن
اوہ پیغمبر ساڈے وچوں اس دا عالی پایا
نوری چہرہ بگی داڑھی گل وچہ الفی پائی
کول انہاں آجاوے سوہنا ٹر دا ہولی ہولی
ڈر گئے ویکھ یہودی اسنوں ہر کوئی شور مچاندا
ادھی رات ایدا کی مطلب کی ایہ کارروائی
اک پردیس تے رات اندھیری تے ایہ آفت بھاری
کی ہوسی ہن حشر اسان دا سبھناں بول کہیائی
دیندا بیٹھ تسلی پیاروں فکر نہ کریو کوئی
میں تساں دا دردی ساتھی میں دل مکھ بھنواؤ!
میں سنیاں بیت اللہ بیٹھیاں شک نہ اس وچہ گویا
صاف ہو جاوے جھگڑا ناں لے دل دے وہم گنوانواں
ہاشمی نسل قریشیاں اندر صاحب شان گرامی
مکے اتے نواح وچہ پھردا اندر باہر خانے
اسمٰعیل دی نسلوں ہوسی اوہا ہی من موہنا
مڑ نہیں حال تساں دا کوئی رہنا وچہ زمانے
قوم یہوداں کجھ نہ ہلسی محض پیا پچھتانا!
انجیں اج فرشتے غیبی مینوں حال سنایا
گویا شیطاں حسدوں دکھوں انہاں نوں بھڑکاوے

کہندے بے شک ساڈے اوتے ہے ایہ قہر ربانا
ہستی ساڈی مٹ دی جاندی لے گئے ہور خزانہ

سن کر شیطاں کہے انہاں نوں اگجہ نہ تسیں الاؤ
کیوں جے نجری ایس نواحے ہے اوہ آون والا
نجری اٹھ دیاں ہی ایہ پہلاں کرو شکار دسائیں
کد تک ایہ کجھ رنج اٹھا سو جھگڑا ہی سب چاؤ
میں بھی اس وچہ مدد کریساں جاں اوہ ویلا آوے
مدد میری تھیں راج حکومت ملے تساڈے تائیں
جے نہ گل میری وے اوتے کن تساں نے لائے
میری طاقت دا اندازہ ہن ہی کرلو سارے
ایہ گل کرکے ہک پتھر تے نظر شیطان دوڑائی
دور بلندی تے جا چھٹیا وانگ پٹاخے زوروں
اوس شعلیوں پنج گھوڑے نکلے جو جنگی ہتھیاروں
کہیا شیطان سنبھالو انہاں کرلو قابو سارے
صبح ہویاں جد غاروں نکلو وچہ میدانے جاؤ!
ایہ گل کر شیطان اٹھائیں ہوندا چھپائیں مائیں
ویکھ اوہدی ایہ حرکت حیراں ہوئے یہودی سارے
نالے آکھن ایہ طاقت نہیں بات معمولی کوئی!
اسیں تے اس دے آکھے اوتے پورا عمل کریساں

بھلا چاہو تے اس لڑکے نوں جانوں مار ونجاؤ
سیر شکار ہرناں دا کرکے دل بہلاون والا
جاوے پرت نہ زندہ گھر نوں ویہو مار اٹھائیں
اس وچہ نہیں کوئی خطرہ دل تھیں فکر تمام ہٹاؤ
دولت مال بھی کافی اس تھیں سبھناں دتا جاوے
گویا شاہی ہوس تساں دی شک اسدے وچہ ناہیں
فیر مصیبت ہور اک پوسی وادھا ہور ہو جائے
کیوں ایہ کم سرے نہ لگے مولا بوجھ اتارنے!
اوسے دم اڈ پتھر او کھوں وچہ ہوا گیائی
تے اک شعلہ پیدا ہویا اوس دے ایسے شوروں
سجے ہوئے جیویں سونے روپیوں سوہنے ہر اطواروں
بھی اک تلوار ایہ لے لوپی دیوے ہمکارے
نوجوان عبداللہ نوں پھڑ اوتھے ہی مار مکاؤ
ایہو گل اوس دسی آہی انہاں یہودیاں تائیں
نالے ٹھیک یقین ہویو نے وہم تمام وسارے
ایہ بڈھا کوئی رب دا پیارا جس تھیں ایہ گل ہوئی
شاہی حاصل کرساں تن من سبھ کجھ ایتھے دیساں

یلغار یہودیاں برسردار عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

اجے پئی پوہ پھٹدی آہی سورج چڑھن تیاری
نال اپنے کجھ ساتھی آہے نیزے برچھے تانے
ٹر پئے گھر تھیں جنگل دے دل کردے سیر شکاراں
جس دم جنگل دے وچہ آئے ڈٹھا ہرن اک جاندا
ویکھ اوسنوں عبداللہ نوں گھوڑا تیز دوڑاوے
ایہ بھی اسے تلاش وچہ جالے ایہو سر گرمدانی

عبداللہ پیا گھر تھیں نکلے لے سامان شکاری
سب مسلح اتے مرصع لگے باہر جانے!
بے فکری آزادی پاروں اپنیاں وچہ بہاراں
سوہنی صورت شکل پیاری ناز انداز وکھاندا!
اجراں ایہ یہودی جتھا ویکھ انہاں دل جاوے
ایہو چھورا کردے پھڑدے سبق جو میں شیطانی

دل وچہ جوش تے دلولہ ایہو متھ اساں وی آئے
عبداللہ بھی ویکھ ہرن نوں بیخود باہر آیا!
بجلی وانگوں ہرن دے پچھے گھوڑا اپنا دوڑاوے
اسے حالوں تیر چھٹا جد لگا وکھرے نشانے
ڈھیندا ڈگ دا اٹھیا اوتھوں مڑ بھی اوسے حالے
گھوڑیوں ڈھل کے پکڑا او سائیں تھیلے دے وچہ پاندا
کی جانے ایہ تاک اوسے وچہ مگر عبداللہ ہوئے
ویکھ عبداللہ نوں اوہ پنجے بھر پنجے چڑھ آئے
شیر عبداللہ ویکھ انہاں نوں ہرگز نہ کملایا ہے
بلکہ ویکھ انہاں دے تائیں جرأت دونی ہوئی
نال آواز انہاں للکارے آؤ جی جی آئیاں
اگوں انہاں کہیا کجھ ناہیں نال کجھ تدھ گوایا

دل دی خواہش پوری کریئے ڈیرے لگایا جاوے
ساتھیاں نوں چھڈ ہرن دوالے گھوڑا آن دوڑایا
ہتھ وچہ پھڑیا تیر نشانے مت اچھال لگ جاوے
زخمی ہویا ہرن بیچارا دھرتی اوتے پیانے
آخر پہنچ عبداللہ اوسنوں ہتھیں پکڑ سنبھالے
خبر یہودیاں دی نہ آہی نہ ایہ وہم لیاندا!
تیراں تے تلواراں گھوڑے اسے کارن ڈھوئے
تے تلواراں آچمکایاں نیزے بھی کھڑکائے!
ناں انہاں دیاں تلواراں کولوں خوف اوہدے دل آیا
بجلی وانگوں کڑک انہاں تے ہور مصیبت ڈھوئی
کیوں ہیں تے کہ حملہ آئیو کی ڈٹیاں بریائیاں
قتل تیرا مقصود اساں نوں تاں ایہ بھار اٹھایا

جنگ کردن یہودیاں با حضرت عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

بدنیتاں بدمعاشاں کولوں اللہ آپ بچاوے
ایہ پنجے بدمعاش یہودی عقل فکر دے مٹھے
اکو واری عبداللہ تے کر حملہ چڑھ آون!
ایہیر پہلے وار عبداللہ ڈھال اوتے سبھ جھلے
چستی نال بچا کے گھوڑا ہوجاندا اک پاسے
چیخ اٹھے کی ہووݨ لگا مرن لگے بن آئی
ہوگیا موت حوالے ظالم پیشو پئے انہاں نوں
چھک تلواراں گھیر لیو نے عبداللہ دے تائیں
مڑ بھی ہمت مول نہ ہاری جھپٹیا وانگوں شیراں
بھانویں بڑا بہادر آہا تے جرأت دا سائیں
مڑ بھی کافی دیر انہاں دا رہیا مقابلہ کردا!

کم جنہاں بریائی ہردم کون تنہاں سمجھاوے
پھسے شیطانی جھانسے اندر وچہ جہالت کٹھے
اوہ اکلا ایہ پنج ظالم اپنے زور وکھاون
فیر اک جھانسیوں پنجاں دے ہی راہ اس نے آ ملے
ایسا وار کرے مڑ اگوں پے گئے انہاں لاسے
اتنے وچہ ہک انہاں وچوں لیٹ گیا اوس جائی
پر مڑ ہور ودھے چھک تیغاں اپنی حد تراں نوں
جس تھیں ہوگئی مشکل نکلے نسے کویں کداہیں
ہٹیا مول نہ زخمی ہویا گھسیا وانگ دلیراں
اوہ چالے ایہ اک اجانا کی کرسکے الٹائیں
بھانویں تن من زخمی ہویا نکلیا خون اندر دا

پئیے امداد آمدن وہب بن عبد المناف والد سیدہ آمنہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا

بنو زہرہ دا مرد معمر وہب اوس نام گرامی
صورت شکل تے سیرت عادت نیکوکار سوہارا
گھر اوس دے اک لڑکی آہی والدہ اول ایما ناں
سبھ مائیاں دے وچوں اسنوں حاصل قرب حضوری
اس دے اوتے رب سچے نے کرم کمال کمایا
میں قربان کی عرض سناواں ایڈیاں بھاگاں والی
باپ اوہدے نوں عقد اوہدے دی ہر دم فکر ستاوے
راوی کرے روایت اک دن اوٹھ اوہدا گم ہویا
اوچی تھاویں نظر پئی اوس ہوندی جنگ لڑائی
ڈٹھا لڑکا پورا اترے نال انہاں چوہاں دے
خیال آیا اس لڑکے سندی کرنی مدد ضروری
ایس ارادیوں اٹھیا جس دم پر نہ جرأت ہوئی
تر یجی واری فیر اوہنیں ہی خیال اوہدے دل آوے
جس دم ایہ نیت کر اس نے اُت ول مکھ بھنوایا
رہ گیا دور دورا ڈا بیٹھا ویکھے لڑکے تائیں!
ایہ بھی ویکھے حالت اوس دی زخماں مار ونجائی
فیر خیال آیا للکاراں شاید اوہ ڈر جاون
ایس خیالوں جس دم اس نے نعرہ مارنا چاہیا
اصل وچوں شیطانی آہی ایہ سب کار گذاری
ہر تدبیر نا کارا ڈٹھی جد اوس مرد سوہارے
قتل ہونا اس بے گناہ دا ویکھ نہیں ہی سکدا
اسے سوچ اندر سی ہور اک آیا نظر نظارا
ڈٹھیوس چار فرشتے نوری اتر انہاں ول آون
خاص قریشی نسلوں سوہنے جس دے عمل تمامی
اونچے بھی جرأت ہمت والا صاحب مردا کارا
جس دی برکت رحمت رب دی اندر دوہاں جہاناں
گویا سب دنیا دے وچوں اسے دی منظوری
جس دے پیٹوں نبی محمد دنیا اوتے آیا
دو جگ جس دے خادم دائم اتنا درجہ عالی
بنی ہاشم وچہ کرے تلاشاں ور ایسا مل جاوے
اوسنوں ڈھونڈدا پھردا اتول آ تقدیراں ڈھویا
چار یہودیاں قابو کیتا لڑکا اک تنہائی
بہت ہی تن دہی تھکیں لڑدا توڑے دند انہاں دے
انجہ نہ ہووے مار ونجاون ایہہ ظالم کر دوری
فیر دوبارہ ہمت کیتی بات بنی نہ کوئی!
ہاشمی ایس جوان بچے نوں جاکے ونجہ چھوڑاوے
وڈا سپ اک راہ وچہ ڈٹھا ہوش حواس بھلایا
حسرت بھریا کی کر سکے جیوں مرضی رب سائیں
حملے کرن یہودی ول ول ظالم جویں قصائی!
ہے اک بندہ تنگ دا بیٹھا باز اس گلوں آون
گھٹیا گیا گلا بند ہویا ہول آواز نہ آیا
مدد امداد دوں پئی روکاوٹ ساتھ نہ دتا یاری
سمجھیا کی تقدیر دے اگے کی انسان بیچارے
بھانویں مدد نہیں ہوندی ہی تھکیں نہیں انج دی ہی تکدا
زمیوں لے اسماناں تیکن نور دتا چمکارا!
ویکھ جنہانوں نسن یہودی ڈر دے جان بچاون

پر اس ویلے نس مشکل موت جدوں آ گھیرے
پھڑ عبداللہ انہاں چوہاں نوں پل وچہ مار ونجایا
ایہ حالت تک ہر و معمرّ وچہ حیرانی آوے!
ہاشمیاں بن ہور نہ کوئی ایسی جرأت والا
ایہ حالت تک پیا اوس راہے سپ نہ رہ گیا کوئی
سر کدھرے تے لاشاں کدھرے لتھڑے خاک وچالے
پر زخماں بھتیں چہرے اوتے تاب نہ رہ گئی کائی
اس گل باروں وہب دے دل اثر ایسا ہو جاوے
گھر آیا تے بابل اوس دی حالت ویکھی ساری
خیری مہری گھر تھئیں باہر سیر کرن نوں دھانا
کون آہا کوئی دشمن ایسا جو بیٹھا راہ مل کے!
ایہ میرا اک پیارا بچڑا نال کسے نہ بولے
نال کسے دے ویر نہ اس دا نہ جھگڑا نہ جھیڑا!
ایہ گل سن کے وہب او سائیں ڈٹھا حال سناوے
کہندا گم گیا اونٹ میرا اج میں اوہ ڈھونڈن آیا
جاں اوس ٹبے تے میں پہنتا ماری نظر اداہاں
میں پہلاں گل انجیں سمجھی مڑ جد بھالیا غوروں!
انہاں پنجاں عبداللہ نوں رل مل گھیلیا ہویا
اہپر میرے تک دیاں اس نے ہک نوں مار ونجایا
میں چاہاں رل مدد کچیواں دوتیاں کنوں بچا لواں
تلواراں بھتیں انہاں چوہاں نے بہت اسنوں زخمایا
دیکھ دیاں ہی میرے اس نے چارے مار ونجائے
پر زخماں بھتیں حالت اس دی ایسی ہوئی ہوئی

ڈگ پئے دھرتی اوتے چارے جیلے کرن بتیرے
مدد شیطانی کم نہ آئی نال کسے ہور بچایا
جاتوں سہے ایہ ہاشمی کوئی جو ایہ رنگ وکھاوے
چوہاں دے وچہ قابو ہو کے کڈھے سپ کشالا
جاں پہنچا میدان پنجاں دی ختم کہانی ہوئی
تے عبداللہ وچہ کھلوتا پیا ویکھے ایہ حالے
بیخود بے وس جان نتانی مڑ بھی حال اوہائی
نال محبت ہولی ہولی پھڑ کے گھر لے آوے
سخت ہوئی گھبراہٹ اوسنوں ایہ کی کار گذاری
اگوں کی اس قضیہ پے گیا کی وڈا خصماناں
کس نوں اتنی جرأت ہوئی مار گیا دل دل کے
ہاسہ ٹھٹھا بھی نہیں کردا بات کرے تاں ہولے
کدی کسے نوں چھیڑیا ناہیں پتہ نہیں کی رھیڑا
بھی سبھ اوس دی جرأت ہمت خاکہ پیش لیاوے
بھال کریندیاں اسے پاسے میں آ مکھ بھنوایا!
ڈٹھا نال عبداللہ لڑدے پنج بندے وچہ راہاں
نظر پیاں تلواراں چمکن ول ول زورو زوروں
ولیو دلی پئے گل پوندے دکھیں سیلیا ہویا
ڈول گئے اوہ تک کے مڑ بھی شور لکارا پایا
پر میرا کجھ واہ نہ چلیا ہویا حال نتانواں
ہو گیا چور تے ہیناں مڑ بھی سبھ تے غالب آیا
سر کٹ پھینک سٹے دھڑ دھرتی رودے سبھ چوکائے
رہیا تراں نہ ہمت باقی وچہ بدن دے کوئی

جیوں اوہ موئے کٹے ہوئے ایہ بھی انجیں پھڑ کے
نال بہادراں بچڑا ہو کے پیا برابر کر ڈکے

جاں ایہ حالت ویکھی اس دی پچھی بیتی ساری
زخماں دی تکلیفوں اس نے بات نہ کیتی کاری

انجیں ہی مرجھایا ہویا دل کملایا ہویا
تے چہرہ حیرانی باروں ہور بنایا ہویا

اس ویلے ترس آیا جینوں ایہ کجھ حالت تک کے
دسی ایڈ دلیری جرأت ہن آبیٹھا اگ کے

اس کمزوریوں آپ اکلا ایہ ٹر سکدا ناہیں
بہتر ہے میں آپ ہی اسنوں پکڑ لے جاں اٹھائیں

تاں میں اسنوں پکڑ اٹھاواں ہولی ہولی آندا
ہن تسیں ہی پچھو اسنوں جیوں ایہ آکھ سناندا

پر اک ایہ گل جرأت اس دی ہے لائق تعریفاں
نہیں گھبرایا تے نہیں ڈولیا تک کے پنج حریفاں

اوہنجے بھی وانگ شریفاں ورتیا نال انہاں بدکاراں
جرأت نال مقابلہ کر کے بھن دتیاں تلواراں

اس گل تھیں دل راضی ہویا انجہ بہادر ورے
نہیں تاں مرد بتیرے ڈٹھے لش دے بن کے کرلے

ایہ کجھ گلاں باتاں کر کے وہب وتھوں گھر آوے
ویکھ اشرف ہن ایتھوں ہی اللہ کی کجھ رنگ وکھاوے

شادی و عقد نکاح حضرت عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

قادر قدرت والا سچا مالک کن فیکوناں
جد کوئی کم بناون لگدا کر دیندا اِن چوناں

وہب عبداللہ نوں جد ڈٹھا اوس میدان وچالے
اک اکلا نال پنجاں دے پورے جوہر دسالے

بھانویں کتنا زخمی ہویا لہو وگیا رگ رگ دا
مڑ بھی نال انہاں دے رہیا ٹھیک برابر وگ دا

اس تھیں اوس دے دل دے اتے اثر ہو جاوے بھارا
دھی دا رشتہ کرنے اوتے ہویا تیار سوہارا

اسے وقت پیغام پوہنچا دے عبدالمطلب تائیں
دھی اپنی ہے بخشی تینوں نام خدا دے سائیں

اج ہی لیا عبداللہ تائیں عقد نکاح ہو جاوے
تے اس دے وچ دیر نہ ہووے مولا کرم کماوے

سنیاں جد ایہ عبدالمطلب شکر کرے رب باری
دلی مراد کرے جو پوری کر کے فضل غفاری!

اسے ویلے تیاری کر کے عقد نکاح کراوے
رسم مطابق بی بی تائیں اپنے گھر لے جاوے

کرن روایت جد ایہ شادی مولا ولوں ہوئی
دے مبارک بادی آکے اس ویلے ہر کوئی

وچ قبیلے شہر تمامی ہر کوئی خوشی مناوے
جوڑے جوڑ خدا نے کیسے رشتہ نیک ملاوے

قسمت والیاں نوں انجہ رشتے دیندا اللہ باری
قسمت والیاں ہون میسر نہیں تاں نری خواری

جیوں عبداللہ اپی تھانویں نیک اخلاق سوہارا!
انجیں ماں صاحبہ آہے دہینہ چن وانگ اتارا

دوہاں اکو خو تے عادت دوہاں نیک ستارا
گویا دوہاں اوتے جاپے فضل خدا دا بھارا

دوہاں نور الہی پاروں حصہ پایا سارا
دونویں قدرت دا اک حصہ دوہاں نیک دہارا

دوہاں ادتے فضل ربانا دوہاں شان نیارا
نیک اخلاقوں نیک وطیریوں نیک جنہاں ورتارا
وھن ساڈے منہ اتے زباناں جو ایہ صفت سناون
القصہ جد رسم نکاح دی پوری فضلوں ہوئی
جیوں قربانی ویلے ہوئے اونٹ ذبح اوس تھانویں
سبھ قبائل تے سب عامی گھر وچہ آن بلائے
رسم ولیمہ پوری کر کے پوری خوشی وکھائی
کرن روایت نور محمدیؐ قدرت ذات الہٰی
نوح تے ابراہیم پیغمبر جس تھیں حصہ پاوے
اگوں عبدالمطلب ادتے عکس اہدا پے جاندا
اج ہن اس دا موقعہ آیا مولا کرم کمایا
بن سعدوں طبقاتوں لیایا سیرت نبوی والا
مائی صاحبہ اوتے اس دیاں سبھ کبہ ناں چھا گیاں
عبداللہ دے اس شعلے نے دنیا پئی کوہائی
بعضیاں اسے ہاوے اندر دے گیاں جان پیاری
بعضیاں اسے آسے آسے اپنا وقت وہایا
پر ایہ جویں مقدر آہا انجیں ہی رب ڈھویا
لکھیا وچہ کتاباں جیونکر پہلے لوک لیائے
بارہویں ماہ جمادی الآخر روز جمعے دا نوری
اس دم رب نے طرح طرح دے جگ تے کرم کمائے
فرمایا ایہ رات مبارک ساریاں راتاں ناوں !
جو فیضان اس نئے دنیا تے فضلوں وڈیایا
جنت دے رضوان نوں اوس دم عام حکم فرمایا

دونویں اک دوجے تھیں چنگے عرض کراں کی یارا
اللہ جوڑ جنہاں دے جوڑے ایہو انہاں سہارا
ایہ سبھ رحمت رب سچے دی شعر جویں بن آون
تے عبداللہ دے گھر آ کے ہون لگی دلجوئی !
انجیں اج بھی اوہا نظارا دسیا مرد سچا نوئیں
سبھناں تائیں نال محبت رج رج پیا کھلائے
اگوں اس دا اللہ والی اوس دی سار نہ کائی
آدم تھیں جو جاری ہویا جویں مقدر آہی
بعد انہاں جو چل دا چل دا ہتھ اسمٰعیل آوے
فیر حضرت عبداللہ اس تھیں اپنا بدن سوہاندا
آگیا اپی تھانویں اوتے مقصد جو اس آہیا
پہلے ای ہفتے نور محمدی کردا پیا اجالا
ذمہ دار کیتا رب انہاں جس دی خواہش گیاں
سئے رناں نے ہاڑے کیتے دل دی پئی ستائی
بعضیاں دے دل ایہو نبھے متاں ایہ یاری
بعضیاں جھبیاں کملیاں ہویاں مقصد ہتھ نہ آیا
اوہجیں نور پیارا اس دا اوتھے حاضر ہویا
حضرت آمنہ جاں اس نوروں تن من آن سوہائے
جس وچہ حاصل ہوندا انہاں رب دا فیض حضوری
شب قدر دی ووہ اس شب اندر عام فیضان پونچائے
اس وچہ ساڈی رحمت دے سے ساڈے فضل کمالوں
دے دتا اس رات وچالے کھول لیا عام خزانہ
کھول دیہو در جنت والے کہ دیہو فیض سرایا

کیوں جے اج اس راتیں ہیرا اوہ محبوب پیارا
جس دی خاطر پیدا کیتا ہیں ایہ عالم سارا

ماں دے شکم مبارک اندر لے تشریفاں آیا
ہو گیا ٹھیک محفوظ پیارا دو جگ نور سوہایا

فیر فرشتیاں نوں ایہ حکم رب دی طرفوں آوے
ہر مقام معطر ہووے خوشبو کتھیں مہکاوے

زمیں آسمان دی سبھو جائیں نوری شمع جگاؤ!
خوشبو تے روشنائیوں دو جگ رونق عجب دکھاؤ

کرسی عرشاں سن خوشخبری آ گئے خوشی وچالے
جھومن دیہن مبارکباداں آپس وچہ خوش حالے

نالے سبھ فرشتیانوں بھی ایہو آوازے آون
آخری نبیؐ دی پیدائش دیاں خوشیاں سبھ مناون

ہوئیسنا برزنجی اپنے وچہ مولود لیاوے
جیوں میلاد وچالے راویوں لکھیا ڈٹھا جاوے

نُورِی فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بِحَمْلِهَا فِی اَنْوَارِهِ الذَّاتِیَّۃ

میرے نور دی وچ اسماناں تے زمین دے نال حاملہ ہونے مائی آمنہ دے نال ذاتی نور محمدی دے

رب فرمائے زمیں آسمان وچہ گئی ایہ خبر سنائی
آمنہ اُتے نور محمد لیوں ہو گیا فضل خدائی

گویا نور محمد سرور وچہ انہاں دے آیا
جس دی آہی اڈیک ازل کتھیں اج اس نے رنگ لایا

ہر تھاویں ایہو خوش خبری کیا نوری کیا ناری
سبھناں دے وچہ ذکرا ایہو ہی نال اسے دے یاری

عرش فرش تے ملک رہائے اکول خوشی مناون
دوجی طرف چوپائے ڈنگراں کتھیں بھی ودھ جاون

وچہ فصیح عربی دے رل مل ایہو کرن کہانی
آوے پیا اج نبیؐ محمد جو محبوب حقانی!

شاہی تخت ہوئے سبھ موہندے کنگرے گرے مکاناں
تے بت ٹٹ پئے دھرتی تے عاجز حال نتاناں

روروا آکھن بت نمانے کجھ نہیں رہیا اساں دا
کامل دین محمدی آ گیا اپنی چمک دکھاندا

جن نمانے بھجے پھردے رولا پایا ہویا
ہر کسے اپنی اپنی تھاویں سیس نوایا ہویا

کہن بازار اساڈے اُتے سخت بے رونقی آئی
مٹ دا پیا وقار اساڈا اوات نہ پچھے کوئی

اوہ فیضان اسمانی جہڑے ساتھوں حاصل آہے
اک دم ختم ہوئے اوہ سبھو پے گئے اپنے راہے

انجیں ہی جو وحشی آہے سب درندے چرندے
بھی ہوا وچہ اڈنے والے چھوٹے بڑے پرندے

بھی دریائی جانوراں نوں نیک آوازا آئیا
آ گیا سوہنا آون والا جس دا عالی پایا

ہر کوئی جیا جون اسے ہی خوشخبری دے یاروں
مولا دے شکرانے اندر راضی اسے وہاروں

مائی صاحبہ نوں کوئی ستیاں ایہ خوشخبر سناندا
بیٹ تیرے سردار دو عالم بہتر سبب دنیا دا

اس دے جیہا ہور نہ کوئی تے نہ ایسا ہونا
اوہ اک نور خدا سچے دا کفر جنہیں سب دہونا

اے بی بی اوہ رحمت رب دی دو جگ دی روشنائی
ہوسے مبارک تینوں جس تے ایہ کجھ فضل ہویائی

دنیا تے تشریف جداں آنے احمدؐ نام بلانا　　کیوں جے نیک انجام ایہ ہوسی اندر دوہاں جہاناں
پھر جبریلؑ فرشتے تائیں رب سچا فرماوے　　کجھ فرشتے نال ملا کے جھنڈا سبز لیاوے
تے کعبے دی چھت دے اوتے کھڑا کرے دس تائیں　　کرے منادی سبھ دنیا وچہ خوشیاں نال تداہیں
آکھے لوکو آمنہ تے اج مولا کرم کمایا　　تحفہ نبیؐ محمدؐ جیسا پیٹ اوہدے وچہ آیا
اے لوکو دہرتی والیو جگ جگ خوشی مناؤ　　فخر کرو وڈیائی دسو رب دی حمد سناؤ
دو جگ دا سردار پیارا خاص اللہ اکبر دا　　نبیؐ محمدؐ سرور اج پیا قدم جنہاں تے دہر دا
سمجھو اس دی آمد والا ویلا نیڑے آیا　　بھاگ تساں دے کن جنہاں تے رب آواز ایہ پایا
کہی تساں دی قسمت چنگی کیتی خالق باری　　جنہاں نوں پیغمبر ایسا بخشے فضلوں یاری
صد مبارک تے صد شاباس ہووے پئی تسانوں　　دین اسلاموں حصہ پا کے روشن ہوئے ایمانوں
دنیا اس نوں سکدی مر گئے نبیؐ رسول ہزاراں　　ناں لبھا نہ ملیا انجیں کردے رہے گفتاراں
تسیں بڑے خوش قسمت جنہاں ایہ نعمت ہتھ آئی　　تے وڈا بابرکت اوہ جس اسنوں من لیائی
فیر اوہ جس نے تک کے اکھیں دلوں یقین لیاندا　　وڈی قسمت سامنے جہڑا کلمہ آکھ سناندا

لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ ط

نہیں ہے کوئی عبادت دے لائق مگر اللہ محمد بھیجے ہوئے اللہ دے ہیں ؛

درود و سلام اے خدا بھیج بے حد
بروح مُحَمَّدُ و آلِ مُحَمَّدُ

پڑھو درود پڑھو عاشقو درود پڑھو　　درود دے کبھی غافل نہ ہو درود پڑھو

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر سردار اساڈے محمد دے تے اوپر آل سردار اساڈے محمد دے تے برکتاں تے سلامتی

رب دی رحمت نازل ہووے اوپر مسلماناں
پڑھیا کلمہ جنہاں محمدی ہویاں صاف زباناں

حکایت

حضرت عبداللہ دی بابت ذکر کتاب لیایا　　اجے نہ شادی ہوئی انہاں دی ناں ایہ ویلا آیا

عرب نواحے قحط سالی دی حد نہ رہ گئی کوئی
فصلاں دا کوئی نام نہ باقی دُکھ سبھی کملائے!
سب درند چرند پرندے تے انسان بیچارے
ہر پاسوں حیرانی نالے چہریاں تے پشیمانی
رزقوں پانیوں ہر اک شے نے ہکی لائی ہوئی
حدوں امید نہ رہ گئی کوئی جکی آس تمامی
انہاں دناں وچہ عبداللہ دا عقد نکاح ہو جاوے
کی کہنا مڑ اوسے راتیں ہوندا فضل ربانا
سب زمیں تے پانی بھریا تے ہریاول ہوئی
پھل کھجوراں سبزی میوے ہر شے دی ارزانی
مال مویشی لسّے ماندے موٹے تازے ہوئے
گانواں مجھاں بکریاں سبھ دودھ پاروں بھر آئیاں
اسے پاروں ہر کوئی اس دم شکر بجا لیاوے
ایسا چین آیا تد عرباں جو نہ اگے آیا
مدت پچھوں سال اجیہا فضلوں رب وکھاوے
یعنی سال خوشی فرحت دا ختم ہویاں سبھ تنگیاں!
ایہ اک رب دی رحمت آہی نالے معجزہ بھارا
کیسی ذات مبارک آہی پاک نبی سرور دی
جنہاں لوکاں اکھیں تک کے نور ایمانوں پائیا
انہاں نال برابر ہونا مشکل بڑی کہانی
لکھ گناہی پاپی ہو کے جدن زیارت کردے
پچھلے پہاڑ گناہاں والے سارے صاف ہو جاندے
اسے پاروں پیغمبر نے اک دن آکھ سنایا!
ایہ سبھ لوک ہدایت اتے چنگیاں عملاں والے
القصہ نہیں انہاں جتناں درجہ پاندا کوئی

ہک مدت تھئیں بارش بدلے خشکی چھائی ہوئی
سبزی دا کوئی نام نہ رہیا جے ڈنگر کوئی کھائے
اسے ہاویوں عاجز ہوئے کم تمام وسارے!
جیون دا کوئی لطف نہ رہ گیا بھٹھ پئی زندگانی
ہر دم بیٹھے موت اوڈیکن ایہو چاہی ہوئی
اوس دم رحمت دا لینہ پاوے فضلوں ذات گرامی
ہفتے وچہ ہی پیٹ مائی دے حضرت قدم ٹکاوے
وسیا مینہ علاقے اوتے دور ہویا خصمانا
سکے رُکھ ہرے سب ہوئے خشکی رہی نہ کائی
بیٹھے چاریوں کمی نہ رہ گئی فضل خدا دا جانی
سبھ کمزوریاں ہٹیاں بدنوں جیوئے سبھ ہوتے
بندیاں دے بھی چہرے پرتے ختم ہویاں رسوائیاں
رب سچے نے کرم کمایا دور تنگی ہو جاوے
برکت نبی محمد سرور سارا روگ دنجایا
سَنَۃُ الْفَرحِ وَالْاِبْتِہَاجِ ہر کوئی آکھ سناوے
رل مل فیر بٹھایا جس وچہ دھجڑیاں سب سنگیاں
اجے نہ ہوئے پہلاں ہی ایہ دود ہویا دُکھ سارا
جس تھئیں دور کرے رب باری ہر قسموں سر دردی
انہاں نے ہی پایا پایا انہاں شان سوائیا
اوہ مقبول پیارے رب دے نیک تنہاں زندگانی
تے وحدت دا کلمہ پڑھ کے سر سجدے وچہ دھردے
اگوں زندگی نیک بناں دے وڈے درجے پاندے
تاریاں وانگ اصحاب میرے سبھ عالی سبھناں پائیا
جو مل کرے اطاعت انہاں پاوے نور اجالے
نال ہی ایڈ فضیلت حاصل ہوں کسے نوں ہوئی

حکایت دیگر بابت پیدائش

بن جوزی علامہ نالے بڑا محدث نامی
شیخ سعدی بھی انہاں کولوں پڑھیاں بہت کتاباں
عرب عراق تے ترکستانوں بہتے لوکی آئے
ہور نواحوں دور نزدیکوں لوکاں فیض اٹھایا
اس بھیں نقل حدیث لیاون جیونکر اوہ فرماوے
رب سچا اسماناں اوتے اوس دم ایہ فرماندا
فخر دی چادر اوڑھے کرسی تے پا دسے وڈیائی
مڑ جنتی حوراں دے تائیں رب سچا فرماوے
اے فرشتیو نوری پٹکے بنھ کے تسیں تمامی
اے بہشت دے داروغے سبھ جنتی دروازے
اے دوزخ دے مالک توں بھی سن ایہ بات اساندی
کیوں جے اک محبوب اساڈا جو ہے خاص پیارا
مائی صاحبہ آمنہ بی بی ذکر عجیب سناوے
شروع حمل وچہ چھ مہینے میرے تائیں کوئی
اوہ علامت جیہڑی اکثر عورتاں آکھ سناون
بلکہ صحت میری اوتے بھار نہ کوئی جاپے
جیوں جیوں وقت ولادت والا نیڑے ہوندا جاوے
بعضے ویلے ایسی حالت ہووے غنودگی طاری
خاص اوہ وقت قریبی جس دم رب سچے دکھلایا
اس دم پیاس لگی مجھ میں نوں رقت طاری ہوئی!
کی ویکھاں اک عجب پیالہ شربت تھیں جو بھریا

کافی لوک شاگرد جنہاں دے دنیا وچہ گرامی
پیر اجمیری تے جیلانی شامل وچہ احباباں
انجیں بخارا طوس سمر قند تے قوقندوں دھائے
اتنا اس دا علم خزاناں اوس زمانے آئیا
جد مائی نوں نور محمدی فضلوں بخشیا جاوے
یعنے عرش انواروں برقعہ جیکر زنتبر چاندا
کیوں جے نور محمد والا اصل مقام آیا ئی
جنت دیاں وچہ کھڑکیاں ہر کوئی بن تن کے بہ جاوے
گرد عرش دے کھڑے ہو جاؤ جلیندی شان گرامی
کھول دیہو ہٹ جاون ردکاں آون نیک آوازے
بند کرو سب دروازے اس دے کی گل تنگیاں دی
ماں اپنی دے شکم مبارک کر دا پیا اتارا
جیونکر راوی کرے روایت دکھیں اندر آوے
حمل دی کوئی علامت میں نوں ظاہر ناہیں ہوئی
بوجھ بدن تے سر تے بھارا تے دل دا متلاون
ہر اک طرح آرام بشاشت ہر شے ٹھیک سنجاپے
تویں سر در آرام تے فرحت خوشی شگفتگی آوے
طرح طرح دے ہون اشارے فضلوں ذات غفاری
اوہ بھی اک نظارہ آہا کیتا فضل سوایا
اجے نہ منگیا موہنوں نہ ہنکیا جیکر لیاوے کوئی
دودھوں ودھ سفید تے ماکھیوں ودھ کے مٹھا کریا

برف کنوں اوہ ٹھنڈا زیادہ خوشبو ودھ گلابوں
میرے منہ دے نال لگایا قدرت پاک اجابوں

رکی گھٹوں پیاس میری سب ختم اوسے دم ہوئی
اجے ہیں اسے حالت دے وچہ مولا کرم کماوے
جنوں وِدہ سوہا نا مکھڑا ابھیل گئی روشنائی
فیر آواز آئی کن میرے جیونکہ کوئی الاوے

تے دکھ درد ولادت والا بھی نہ رہ گیا کوئی
کی دیکھاں محبوب پیارا بیٹھا رونق لاوے!
ہر شے اوس دی آمد اوتے رونق عجب لگائی
نال خوشی دے الفت پاروں ایہ اشعار سناوے

فرشتوں کی سلامی دینے والی فوج گاتی تھی
جناب آمنہ سنتی تھیں یہ آواز آتی تھی

سلام بر ذاتِ خیر الانام

سلام اے آمنہ کے لال اے محبوبِ سبحانی
سلام اے فخرِ موجودات فخرِ نوعِ انسانی

سلام اے ظلِّ رحمانی سلام اے نورِ یزدانی
ترا نقشِ قدم ہے، زندگی کی لوحِ پیشانی

سلام اے رہبرِ وحدت اے سراجِ بزمِ ایمانی
زہے یہ عزّت افزائی زہے تشریف ارزانی

تیرے آنے سے رونق آگئی گلزار ہستی ہیں
شریکِ حالِ قسمت ہوگیا پھر فضلِ ربانی

سلام اے صاحبِ خُلقِ عظیم انساں کو سکھلا دے

یہی اعمال پاکیزہ یہی اشغالِ روحانی

تیری صورت تیری سیرت تیرا نقشہ تیرا جلوہ

تبسّم۔ گفتگو۔ بندہ نوازی و خندہ پیشانی !

اگرچہ فقر و فخری رتبہ ہے تیری قناعت کا

مگر قدموں تلے ہے فخرِ کسرائی و خاقانی

زمانہ منتظِر ہے اب نئی شیرازہ بندی کا

بہت کچھ ہو چکی اجزائے ہستی کی پریشانی

زمیں کا گوشہ گوشہ نور سے معمور ہو جائے

تیرے پرتو سے مل جائے ہر اک ذرّے کو تابانی

حفیظ بینوا بھی ہے گدائے کوچۂ الفت

عقیدت کی جبیں تیری مروّت سے ہے نورانی

تیرا در ہو مرا سر ہو تیرا دل ہو مرا گھر ہو
تمنّا مختصر سی ہے مگر تمہید طولانی

سلام اے آتشیں زنجیر باطل توڑنے والے
سلام اے خاک کے ٹوٹے ہوئے دل جوڑنے والے

ایہو آوازاں جاری آہیاں جیوں کناں وچہ آون
انج جاپے جیوں خوشیاں خوشیاں دنیا گیت سناوے
پر مینوں دکھ درد نہ کوئی نہ تکلیف حیرانی
انہاں ہی رنگ رلیاں دے وچہ مینوں لایا ہویا
میں قربان اوہ گھڑی مبارک ہر پاسوں شدیانے
کل اندھیرے چار چوفیرے جھنڈے جھلائے ہوئے
ازلی ابدی خوشیاں دے جگ نورانی
حضرت مائی صاحبہ پاروں راوی ذکر لیا وے!
پہلاں رات اندھیری آہی جاں اوہ ویلا آیا
سب دیواراں تے چھت مکن روشن نورا جاوے
میں حیران ایہ سمجھوں اوتے ایسا عجب نظارا
ہور زناں دے وانگوں میری حالت مول نہ آہی
کسے قسم دی تنگی مینوں ظاہر مول نہ ہوئی
رزقوں ہار نہ رہ گئی ناں ہی ہور جھمیلا جھیڑا
جہڑی چیز اوتے دل آیا جے لبھے میں کھانواں
اک یتیم تے بے کس بچہ تے میں بیوہ سوالی

انجیں ہور بھی غیبوں کافی منظر دسے جاون
میر اور دو لادت والا ہر کوئی پیا ونڈا دے
ایہو نظارہ ایہو وہارا ایہو کار ستانی
اگلا پچھلا روگ بدن دا سب گنوایا ہویا
رب دی رحمت نازل ہوئی دور اندھیر ہویا نے
اک نگاہوں روشن دسن جھنڈے لائے ہوئے
کلفت تنگی ختم ہوئی سب رہی نہ مول حیرانی
وقت پیدائش بابت جیونکر خود آپوں فرماوے
ہوگیا نور اجالا گھر وچہ قدرت چانن لایا
گویا نور و نور دسیوے سارے جگ وچالے
تے بچے دی حالت دکھری نور الٰہی سارا
دکھ تے درد تے کلفت والی یا کجھ ہور تباہی
مالی، بدنی، روحی، جانی، باقی رہی نہ کوئی
دل بشاش بے فکری سبھ دا کیتا پیا نکھیڑا
اوہا ہی میں حاضر ویکھاں دلوں خیال اٹھانواں
کیکوں اس دی ہور شے تواضع کی ایہ سر نہانی

ہوئی محسوس پیاس جدوں کی ایسی چیز پلائی
جو نہ ڈٹھی سنی نہ اگے ناں ہتھاں وچ آئی

انجیں ہور ولادت ویلے حاجت جہڑی آہی
اوہ بھی اوتھے حاضر ڈٹھی شامل فضل الٰہی

پہلاں میں اکلی آہی بیٹھی اندر خانے
سوچاں کیویں نجسی ویلا ہوسن دور جھورانے

پراوہ جس دم ویلا آیا قدرت رب وکھائی
کئی زنانیاں بیٹھیاں ڈٹھیاں محفل اک بنائی

کجھ انہاں وچہ واقف آہیاں ڈٹھیاں بھاگیاں ہویاں
تے کجھ وچہ انہاں نا واقف خوش خوئیاں خوش روئیاں

سبھو میرے اگے پچھے سبھو خدمت گاراں
سبھو ہر شے حاضر آنن نال محبت پیاراں

تے پیدائش بابت مینوں ہرگز سار نہ کوئی
عورتاں والی تنگی مینوں ہرگز مول نہ ہوئی

بلکہ وقت پیدائش مینوں نشہ اجیہا آیا
گویا کسے محبت بھریا مٹھا جام پلایا

معلم ہویا اوہا پیالہ اپنا اثر وکھاندا
جس تھیں دکھ نہ رہیا کوئی مٹ گیا روگ دلاندا

سب احاطہ نوری دسے تے پھیلی روشنائی
انجیں پھوپھی صفیہ بی بی ساری بات سنائی

فرماون اوس ویلے اوتھے میں خود حاضر آہی
اس ذکروں مت دکھ دکھاوے ساڈی کجھ کوتاہی

اوس دم سب مکان اساڈا دسے روشن نوری
تے خوشبوئی سبھ معطر جیوں چھڑکی کستوری

اوس حالت وچہ میں کجھ چیزاں ڈٹھیاں نال اکھاں دے
جنہاں تھیں حیرانی ہوئی بدلے طور جہاں دے

پہلاں ایہ جو نبی محمدﷺ جاں دنیا تے آیا
آوندیاں ہی سر سجدے وچہ اودوں اوس نوایا

سنیاں کناں نال آوازہ جو اوہ پیا الاوے
یَارَبِّ هَبْ لِیْ اُمَّتِیْ میری امت بخشی جاوے

دوجی ایہ گل نور پیشانیوں انجہ چمکار دکھائیا
دیویں وڈھ روشنائی اس دی ہر تھاں چانن لایا

ترے بجائیں نہلاون لئی گرم منگا کے پانی
اوس دم غیبوں سنے آوازہ قدرت ذات ربانی

اسے صفیہ ایہ صاف پاکیزہ نہاتا دھوتا ہویا
تیں کرو تکلیف نہ کوئی تے نہ تنگی گوئیا

چوتھا ڈٹھا ختنہ اوس دا ہویا قدرت پاروں
پنجواں دوہاں موڈھیاں اندر چمک اک نور انواروں

گویا مہر نبوت والی چمک اپنی دکھلاوے
جس دا اثر دسے تے ہووے اکھیاں نوں ٹھنڈیائے

ایسا نور نہ ڈٹھا اگے قدرت دا ایہ بھانا
پھر اوس اوتے لکھیا ڈٹھا کلمہ نور ربانا

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ

نہیں ہے کوئی عبادت دے لائق مگر اللہ محمد ہیں بھیجے ہوئے اس دے۔

پہلاں مینوں سمجھ نہ آئی کی ایہ نقش سوہانے
صرف وڈے تے اثر انہاں کردا دوہ جھورانے

پھر قدرت نے اوسے دیلے کیتی راہ نمائی
جس دم اداؤ یاتوں ہویا ایہ کلمہ نورانی!
اکو یاد پیارے والی نول لوں وچہ سمائی
میں اسے ہی حالت دیوچہ چھپیں بات ایہ ہوئی
پہلاں تے کجھ پتہ نہ لگا آخر سنکر چلایا
نال محبت تے پر جوشوں ایہو پیا الاوے

منہ زبانوں جاری ہوئی ایہو کارروائی
ہٹ گیاں تکلیفاں سبھو جسمانی روحانی
گویا نور ایمانوں تحفہ بخشیا ذات خدائی
انگل شہادت منہ وچہ حضرت سخن کریندا کوئی
اوہا ذکر مبارک جو میں پہلے آکھ سنایا
اسے اوتے زور زیادہ خلقت نوں فرماوے

اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ

میں گواہی دیندا ہاں ایہ جے نہیں ہے کوئی عبادت لائق مگر اک اللہ جو اک ہے نہیں ہے شریک کوئی

وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط

واسطے اوس دے تے میں گواہی دیندا ہاں بیشک محمد بندے اللہ دے تے رسول اللہ دے ہیں ؎

پڑھو درود عاشقو درود پڑھو
درود سے کبھی غافل نہ ہو درود پڑھو

درود و سلام بر سید خیر الانام علیہ الصلوٰۃ والسلام

یا نبی سلام علیک یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک
فخر آدم فخر ہوا فخر نوح و فخر یحیےٰ
فخر ابراہیم فخر ہوئے فخر اسمٰعیل و فخر عیسےٰ
یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک
رحمتوں کے تاج والے دوجہاں کے راج والے
عرش کے معراج والے عاصیوں کے لاج والے

؎ ایں اذکار از کتب معتبر دیافتہ ام ایزد متعال می داند حقیقتش چیست ابرائے دلچسپی خوانندگاں نوشتہ ام واللہ اعلم بالصواب ۱۲ فاروقی

یا نبی سلام علیک ویا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

ہے یہ حسرت در پہ آئیں — اشک کے دریا بہائیں
سینے کے سب داغ دکھائیں — سامنے ہو کر عرض سنائیں

یا نبی سلام علیک ویا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

پوری یارب یہ دعا کر — ہم درِ مولا پہ جا کر
پہلے کچھ نعتیں سنا کر — یہ پڑھیں سر کو جھکا کر

یا نبی سلام علیک ویا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

بخش دو جو چیز چاہو — کیونکہ محبوب خدا ہو
اب تو بہتر جو دوا ہو — ہاں جواب اس کا عطا ہو

یا نبی سلام علیک ویا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

رنج و غم کھائے ہوئے ہیں — دور سے آئے ہوئے ہیں
تم پہ اترائے ہوئے ہیں — ہاتھ پھیلائے ہوئے ہیں

یا نبی سلام علیک ویا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

جان کر کافی سہارا — لے لیا ہے در تمہارا
خلق کے وارث خدارا — لو سلام اب تو ہمارا

یا نبی سلام علیک ویا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

ہاں یہ پورا مدعا ہو — ہم ہوں دربارِ خدا ہو
تم ادھر جلوہ نما ہو — اس طرف سے یہ صدا ہو

یا نبی سلام علیک ویا رسول سلام علیک

یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

یہ ہے اک شیدا تمہارا پھر رہا ہے مارا مارا
جا بجا تجھ کو پکارا اس کی اب سن لو خدارا

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

عاشقِ مائل کی سن لو بانئِ محفل کی سن لو
سامعین کے دل کی سن لو عاجزِ بسمل کی سن لو

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

آپ ہی شاہِ انس و جان ہو وارثِ کون و مکان ہو
راہنمائے دو جہان ہو پیشوائے مرسلان ہو

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

نور رب العالمین ہو! جلوۂ حق الیقین ہو
سرور دنیا و دیں ہو دل میں آنکھوں میں مکین ہو

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

بادشاہ انبیاء ہو نور ذاتِ کبریا ہو
حامی روز جزا ہو خلق کے مشکل کشا ہو

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

عرش اعظم پر تمہیں ہو خلق کے راہبر تمہیں ہو
ساقیِ کوثر تمہیں ہو شافعِ محشر تمہیں ہو

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

قابل مدح و ثنا ہو — جو لکھوں اس سے سوا ہو
آپ کی توصیف کیا ہو — یعنی محبوب خدا ہو

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

دور ہے غم کا کنارا — سرور عالم خدا را
دیجئے جلدی سہارا — پار ہو بیڑا ہمارا

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

میرے مولا میرے سرور — ہے یہی ارمان اکبر
پہلے قدموں پر رکھے سر — پھر کہے یہ سر اٹھا کر

یا نبی سلام علیک و یا رسول سلام علیک
یا حبیب سلام علیک صلوات اللہ علیک

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر سردار اساڈے محمدؐ دے تے اوپر آل سردار اساڈے محمدؐ دے تے برکتاں تے سلامتی ؛

اطلاع یافتن از پیدائش جد حضرت خیر الانام علیہ الصلوٰۃ والسلام ذکر آں

جس دم حضرت پیدا ہوئے ہو گیا جگت نورانی
ملکی تنگیاں تے مہنگائیاں جنہاں ہوش بھلائی
بے شک جس دم دنیا اُتے آون رب دے پیارے
پل وچہ کایا پلٹے جگ دی ہورہی حالت ہووے
تے مرہستی پاک نبی دی رحمت ذات الٰہی
جیویں مائیاں گھر والیاں نے ڈٹھے عجب نظارے

قحط اندھیرا رہیا نہ کوئی ہرنسے دی اندانی
کی جلوئیوں نظر نہ آئیاں مولا کرم کیتا نی
حالت ہور ہو جاندی دس دے خوش خوش لوکی سارے
غیبوں رب سبب بناوے پیا وسیلے ڈھووے
کیوں نہ اوس دی آمد اُتے ہووے دور تباہی
انجیں باہر دادے صاحب کا ل ہرد سوہارے

خاتم المرسلین کتابوں جویں روایت آئی
دادا صاحب کعبے اندر بیٹھا دل بھر مائی

اوسے جاے بیٹھیاں بیٹھیاں نیندر اسنوں آوے
ستیاں ہویاں خواب وچ آیا نظر اشارا
پل وچ دیکھدیاں ہی اوس دیاں شاخاں نیچ دی ہویاں
ایسے ہی نہیں مشرق مغرب تیکن پھیلیاں سارے
اس قسموں روشنائی مینوں نظری کدی نہ آئی
اسے جھک وچ سارے سالاں ہی ستی دیو چمر آیا
عرب عجم دے سبھو لوکی آن جھکے اوس اگے
مڑ بھی اوہ درخت اُٹھایئ دم دم ودھدا جاوے
بعضے لپٹ گئے نال اس دے اوسے دے ہی ہوتے
جدوں اوہ ایس ارادیوں آئے قدرت رب کھاندا
ڈھیوس جدوں قریشی اوسنوں ودھن کارن آئے
فیر انہانوں انجہ دھمکایا رعب انہاں سنے پایا
سبھ مرعوب ہوئے اس حالوں شیخی رہی نہ کائی
اس ویلے مڑ بھی چاہیا ڈالیاں ہتھ لانواں!
ہتھ پسار یا پر نہ پہنتا رہ گیا فیر پچھا ہیں
کجھ نہ سمجھیا اوسے ویلے کاہنہ دے دل آیا
سن کر کاہنہ سخن ہیرے نوں بڑی پریشان ہوئی
کجھ چر رہی خموش بےچاری آخر موہوں بولی
کہندی جے ایہ بات تساڈی ہے سبھ سچ تمامی
مشرق مغرب تیکن جس دی ہوسی دو جگ شاہی
اوہ ہوسی مقبول خدا دا تے مقبول زمانے
ایہ گل سن کے اس دے تائیں بڑی حیرانی ہوئی
مڑ کعبے آ بیٹھا اوتھیں کردا پیا نظارا
باراں بیٹے آہے اس دے بادھواں لدسدا ہا
باقی بھی اولاداں دالے بڑے قبیلیاں والے
اپنے وچ خیالاں بھاناں اوتھے ہی سوں جاوے
ڈھیوس رکھ اک ہر تیوں اُگ اہر ابھرا پھل والا
گویا جا چڑھیاں آسمانی اوتھے درج کھلوتیاں
وچ انہاں روشنائی نکلی دین لگی چمکارے
بھی خوشبو ہر پتروں آوے عجب بہار بنائی
قدرت والے اوس دم مینوں ہور ہی رنگ وکھایا
ایسی الفت دل وچ دھائی نال اوسے سبھ لگے
پر اوہ جدوں قریشیاں ڈٹھا ہور ہی حال ہو جاوے
بعضے اوسنوں وڈھن کارن ہر تے آن کھلوئے
اک نورانی مرد اسے تھیں نکل باہر آ جاندا
آنوندیاں پھڑ کے جھپٹیوں سبھناں مار ہٹائے
ہمت ہار کھلوتے سارے نیڑے کوئی نہ آیا
آخر قدمیں لگ گئے انہاں جھبد خلاصی پائی
شاید میں بھی اسے صدقے دلی مراداں پانواں
کھل گئی اکھ تے میں گھبرایا کی سر بیا اسائیں
تے سبھ قصہ سفنے والا اسنوں آکھ سنایا
فق ہویا رنگ چہرے دا سبھ بات نہ اوڑھے کوئی
اپنے دل دی سبھ حقیقت اس نے مڑ کے کھولی
نسل تیری تھیں ہوسی کوئی صاحب شان گرامی
خلقت نال اوہدے مل پاسی دائم فضل الٰہی
ہر کوئی وچ اطاعت اوس دی دو جگ سبھ جاں مانے
پر ایہ مشکل جاپے اوسنوں سمجھ نہ آوے کوئی
ایہو سوچاں سوچے بیٹھا عاجز حال آوارا
ویاہیا تے گھر باراں والا صاحب حسن سوایا
ہر اک طرح آرام آسائش ہر کوئی انہاں نالے

پیراس دا غم اخیری دھایا ہر دم گریہ زاری
عقل فکر سبھ بھلا ہو یا چھڈی کار گزاری !
انہاں فکراں ماریاں دیوچہ رہندیاں وقت دہاوے
کی بنیاں کی کرناں ہوناں کی رب رنگ دکھاوے
ذکر ایہ کرنا پچھے آہا جیویں مناسب آیا
ہن اوہ ایتھے لکھ دکھانواں رب سبب بنایا

ذکر وفات حضرت عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

تیری ازلی قلم الٰہی جیونکر وگی ہووے !
کون اوہ موڑے کون تروڑے اگے کون کھلووے
تیرے بھانے توں ہی جانے جیویں تدھ نبھانے
کیا مجال کسے دی اس تے حرف ذرا کجھ آنے
تیرے کُن فَیَکُونُ دے اگے کس دا چلے چارا
ایہ سبھ دہم خیال تساں دا بہت بلند ستارا
قادر مطلق ذات تساں دی جیوں چاہو فرماؤ
اسیں تے سجدے سیس نوایا اوہ بھی کرم کماؤ
قدرت تیری بہت اوتیرے پہنچ نہیں انسانی
نال ہی وچہ خیال سماوے ایہ کجھ کارستانی
پاک نبی دا درجہ عالی دو جگ وچہ دسیوئی
سبھ کجھ اوس دی خاطر کیتا ایہ بھی نال کھیوئی
بھی ایہ جس نے پاک نبی نوں ذرا بھی دکھ پوچایا
جسمی، روحی، دلی، زبانی، اس نے ظلم کمایا
ماپے وڈی نعمت ہوندی کارن نکیاں بالاں
ماپیاں نال حیاتی نالے دس دے سب خوشحالاں
بھانویں کتنی تنگی جس دم ماپے نظری آون
خوشیوں اچھلن کدن دوڑن ہور خیال جو کا دن
وڈی خوشی انہاں دی ایہو دلی مراد ایہو ہی
ماں پیو دا سر سایہ ہووے فکر نہ رہ جاوے کوئی
ہر حالت وچہ ماپیاں والی رگ رگ حب سمائی
اسے اوتے لٹو پھردے ایہو دل وچہ جانی
جیکر ایہ نہ سر تے ہوون تے مڑ چین نہ کوئی
گویا زندگی دی گل ساری ختم انہاں دی ہوئی
اصل حقیقت ڈٹھی جاوے ماپے نعمت بھاری
انہاں بناں حیاتی ہوندی بے لطفی بیزاری
رب کرے اس نعمت پاروں خالی رہے نہ کوئی
ہوندے ساتھ برابر مِلّھے پئی ہووے دلجوئی
پیغمبر تے رب دا پیارا نبی محمد عالی
فیر اس بخشیں ودھ رتبہ دتا دو جگ سندا والی
بیٹ مائی دے وچ اجے پیا ڈیرا اپنا لاوے
اجے نہ پورا نور سوہاوے قدرت رنگ وکھاوے
حضرت والد شام نواحے کرن تجارت جاندے
جیونکہ لوکی نفع اٹھاندے اجیں ایہ بھی پاندے
اسے حالوں مال تمامی اپنے نال لدا کے !
ونج پہنچے اوہ شام نواحے پلینڈا سفر مکا کے
کجھ عرصہ بعد ٹھیرے اوتھے مال تمام وکایا
فیر دوبارہ واپس آئے خیال دلے وچہ آیا
چل دے چل نے جس دم پہنچے آکے شہر مدینے
کجھ دن اوتھے ٹھہرے آکر ن توں نال یقینے

اچن چیتی اک دہاڑے آن بخار دبایا
سنگ دے ساتھی ہور تمامی پرت گھر انہوں آئے
شہر مدینے پتر تیرا سخت بیمار ہو پائی
عبدالمطلب ایہ گل سن کے وڈے بیٹے تائیں
سن فرمان پیودا حارث کردا سفر تیاری
اوہردل سنو بیان عبداللہ اندر شہر مدینے
حارث اجے نہ پہنتا دتے کیتی کوچ تیاری
شروع یتیمی دا انڈھ بدھا چھڈیا لعل یگانا!
ایدہیروں حارث جس دم پہنتا شہر مدینے جا کے
دردوں چیخاں نکل گیاں ہویاں باہیں کھلیاں
آکھے ویرا جے تدھ انجیں دیونی جاں پیاری
ہک واری ہیں آخر ویلے چہرا تک دا تیرا
ہن ایہ داغ جدائی والا میرا کون مٹاسی
ایہ تیرا غم دل میرے توں کدی بھی ناہیں جانا
واہ او ویرا داغ جدائیوں ایسا لائیوئی مینوں
ایسے حالوں حارث روندے غم دے دین الاوے
منزل منزل پینڈا کر کے پرت مکے مڑ آیا
سن بیٹے دا حال پیو نوں تیر لگا وچہ سینے
چار چوفیر اندھیرا ہویا اکھیوں نور سدھانا
ہور قبیلے سارے تائیں صدمہ پہنتا بھارا
خیر اس جو کچھ زندگی والا ہیسی پٹہ لکھایا
پر نورانی چہرا تکنا مول نصیب نہ ہویا
کجھ نہیں دخل مقدر اندر سمجھ نہ آوے کائی

گھر آون دا خیال چکایا ایسا چیت اٹھایا
جنہاں عبدالمطلب تائیں ایہ سب حال بتائے
جلدی پہنچ لیا گھر اوسنوں کریں علاج دوائی
حارث جس دا نام بتاون بھیجے جلد او وائیں
شہر مدینے اجے نہ پہنتا بنی مصیبت بھاری
ہو گئے تنگ بماری پاروں سوہنے لعل نگینے!
سب قبیلے اپنے تائیں لائی تیز کٹاری
کنب گئے عرش فرش دے کنگرے ویکھ یتیم انجانا
اگوں ویر نہ نظری آیا ڈول گیا گھبرا کے
مارے آہیں درد غماں نے تن من ہڈیاں تلیاں
کیوں نہ پہلے پتہ دتوئی مینوں جاندی واری
ہن ایہ داغ الٹبے والا مٹ ہی ویندا میرا
تیرے جیہی پیاری صورت آکھ کون وکھاسی
لائیوئی جہر جیلے نوں غم دی سول کلیجے دھانا
باہجہ وصالوں مشکل ہویا حال سنانوان کینوں
اوتھوں پرت آیا مڑ گھر نوں سول فراقوں کھاوے
آ پیغام جدائی والا والد نوں پہنچایا!
روندے آہیں مار کراہیں لیٹے پیا زمینے
اوس محبوب دے لے دے جس دم کیتا گور ٹکانا
سن کر موت عبداللہ والی روندے بیٹھا سارا
اتنا اوس دا پورا ہویا بستر جھاڑ اوٹھایا
دانہ پانی اوس تھیں پہلے امروں اٹھ کھلویا
جو چاہے سو کر دا آپوں غیراں دخل کیائی

کرن روایت آمنہ مائی نوں بھی خبر ہو جاوے
سن کے تیر لگا وچہ سینے درد دا تیر وگاوے

آکھے ٹٹ گئی پلنگھ ہولاریوں ربّ نوں گل نہ بھاوی
جیکر انجیں ہونی آہی کیوں ایہ جوڑ بنایا

رج کے ابے سہاگ نہ ڈٹھا سجن گئے ہو راوی
اسے حالوں ایہ مرثیہ درد دل آکھ سنایا

عَفَا جَانِبُ الْبَطْحَاءِ مِنْ اِبْنِ هَاشِمٍ
وَجَاوَرَ لَحْدًا خَارِجًا فِي الْغَمَاغِمِ

ہاشم دا فرزند اک سوہنا صورت دا من بھانا
گویا وانگ بہادر لوکاں صاحب شان توانا

بطحا ایہوں لطحاول اوتھے ہی کیتوس وچ ٹکانا
جا سُتا وچہ قبر اپنی دے پھیرا پرت نہ پایا

دَعَتْهُ الْمَنَايَا دَعْوَةً فَأَجَابَهَا!
وَمَا تَرَكَتْ فِي النَّاسِ مِثْلَ ابْنِ هَاشِمٍ

ظالم موت نے تک کے اوسنوں اپنی طرف بلایا
پر افسوس اس موت دے اوتے جو اس کسب کمایا

اس کر اوہدی آواز نہ ڈریا جھب اس دے ول آیا
مثل بھی چھوڑ نہ گئی اوہدی کو نام نشان گنوایا

عَشِيَّةَ رَاحُوا يَحْمِلُونَ سَرِيرَهُ!
تَعَاوَرَهُ أَصْحَابُهُ فِي التَّزَاحُمِ

شام ہوئی جد کوچ کیستا اوس ڈیرا اپنا چاندا
لاش اوہدی نوں وار و واری ہر اک پیا اٹھاندا

قبرستانے لاش اوہدی نوں فیر لوں نچایا جاندا
گویا ہر دل الفت اس دی تے ہر کوئی غم کھاندا

فَإِنْ يَكُ غَالَتْهُ الْمَنَايَا وَرَيْبُهَا!
فَقَدْ كَانَ مِعْطَاءً كَثِيرَ التَّرَاحُمِ

بھاویں موت اساڈے کولوں اسنوں چھک لے جاندی
مر بھی اوہ سی سخی بہادر عالی شان جنہاں دی

شک نہیں وچ ڈیرا اوس دا اسا تھوں دور لگاندی
دیوے ساتھ غریباں راہیاں مدد مسکیناں دی

انجیں ہور بھنیریاں خوبیاں اس وچہ پایاں جاون
جنہاں یاد کرے تے روندے اکھیوں نیر وگاون

عبد المطلب اسے حالے حاجز پھرے نتانا
اسے جھوریوں سنیاں ہویاں ڈھٹیوس اوہا نظارا
ایہ کی درتن لگی اس نے مجھوں بانت او تیرے
ایہو جھورے کردیاں اس نے سیس جھکایا ہویا
کجھ مدت جاں انجیں گذری چکے نظر اتاہاں

اکثر بیت اندر وچہ جاکے ایہو کرے جھورانا
جس تھیں آ غم تازہ ہویا سوچے پیا بیچارا
اگے ہی میں مٹھا ہویا ہور بنی سر میرے
درد غماں شے گھیرے اندر حالی وکھایا ہویا
دیکھے ہو تے روشن ہوئی تھیں جنھ نگاہاں

آون کئی آوازاں مٹھیاں ٹھنڈ پیاں اوہ پاون،
اسے حالت منظر اندر آہے وچہ حیرانی
اے سردار مکے دے تینوں ہووے مبارک بادی
اج گمنام تیرے بچڑے دا نام ہویا مڑ تازہ
اوہا صورت شکل پیاری اس تھیں دوھ نورانی
مکہ شہر ویران تمامی نالے اجڑیا ہویا
ہر اک شے تے رونق آئی بن گئے سبزہ زاراں
آئی اوس تھیں رونق تینوں بن گئے دیا سردارا
ایہ گل سن کے اوسے ویلے گھروں ہوئے روانا
ہر اک تھانویں چمکو چمکی ہر اک جگہ نورانی
ہو گئے ول تے صحت پا گئے جو بیمار پرانے
اس حالت تھیں ہور زیادہ خوشی دلے وچہ ہوئی
کیا کہنا جد اوس بچے دا شرف زیارت پایا
آکھے بیشک ساڈے اوتے ہے ایہ فضل ربانا
حق ادا نہیں ہوندا کیتیاں لکھاں شکر گذاری
حضرت آمنہ نوں آکھندے ہووے مبارک بادی
خیر مبارک ہووے تساں نوں مائی صاحبہ فرماون
پھر سردار مکے دا پچھے مائی صاحبہ تائیں
لگے دن میں ستیاں ہویاں ڈٹھے ایہ اشارے
مائی صاحبہ نے فرمایا بے شک اجیہیں جانی
کافی انہاں وچوں دسے جیہں دن رات گذارے
بے شک [1] ہے ایہ جیہ عجائب تحفہ ذات ربانی

جس تھیں خوشی ہوئی دل اندر رب دا شکر مناون
اجیراں کن آوازا آوے کہندا کوئی زبانی
اج دن ہوئی گھر تیرے وچہ رحمت ذات خدا دی
بخشیا رب نے بچڑا اوسنوں اوہا خاص اندازہ
جس دے شعلیوں نوری دسے ہر شے دی ارزانی
رکھ درخت سکے کوئی پتہ نظر نہ آوے گویا
گویا بدل گئی اوہ حالت مہک پیاں گلزاراں!
جلدی چل کے کریں زیارت دور ہووی دکھ سارا
آ ڈٹھا گھر وسدا اوتھیں ہر تھاں نور ربانا
ہر رکھ سبزہ زار دسیوے ہر تھاں تازہ پانی
روگیاں دا کوئی روگ نہ رہ گیا کرن دے شکر نتانے
ونجھ ویکھن مڑ بچڑے تائیں جس تھیں ہر شے لوئی
رہ گیا حیرت دے وچہ تکدا اپنا آپ بھلایا
ہویاں گیا نوں ایہ کجھ تحفہ سو واری شکرانا
الحمد الحمد للہ اس دی رحمت ساری
جیں ایہ تحفہ حاصل ہویا رحمت خاص خدا دی
نالے ہووے برکت اس وچہ بھی سبھ جھیڑے جاون
اس گل دی سبھ کھول حقیقت مینوں ذرا بتائیں
کیا تدھ بھی کجھ نظری آئے ایس طرح چمکارے
اس تھیں ودھ اشارے مینوں ہر دم ایہو روانی
جھیڑے سن کر عبدالمطلب دل وچہ خیال چتارے
ساڈی طاقت تھیں ایہ اتے ہے ہوئی ارزانی

روایت منقولہ

[1] - ایں روایات است از کتب معتبرہ دیدہ ام واللہ اعلم کجا لغزش خوردہ ام وکجا رسیدہ ام - بلنو ہم ۱۲ فاروقی

راوی کرے روایت ہور اک وچہ کتاباں آیا
بیت اللہ دے بت جو آہے تن سو سٹھ تمامی
وچہ ایران محل شاہانہ نوشیرواں بنوائے
آگیا زلزلہ انہاں اوتے چیر پئیں گیاں دیواراں
بھی شیطانی مکر فریبوں ہوگئی خاص رہائی!
آتش کدہ ایرانیاں دا جو مدھوں تپیا ہویا
اوہ بھی اگ انگاروں بھریا ہوگیا سرد تداہیں
دیکھ ایرانی ایہ کجھ حالت وچہ حیرانی آئے
بھی ہک دریا عجم نواحے جہڑا ہر دم جاری
ہک صحرا نواح اسے دے وچہ ریگستان تمامی
اج دن اوتھے رحمت رب دی ہر تھاں پانی جاری
ہورا جیں ہک شام نواحے پانیوں وگیا نالا

وقت پیدائش سرور عالم عجب اک رنگ دکھایا
سن دیاں منہ دے پرنے ڈگے تک کے شان گرامی
پکے تے مضبوط مسالیوں لوہے وانگوں آئے
کنگریاں کجھ حال نہ رہ گیا ٹٹ گرے اک واراں
گویا ختم ہوئی ایہ طاقت رحمت رب دی چھائی
تے ایرانی ہر اک بندہ اس تے جپیا ہویا
گرمی دا کوئی اثر نہ باقی جے سے زور لگائیں
آکھن ہائے ایہ کی ہویا ئے راز کوئی سمجھائے
اوہ بھی اوس دم خشک ہوجاوے قدرت اللہ باری
کئی زمانے پانی اس وچہ بوند نہ ڈٹھی جانی
اک ندی تے خاص انجیں ہی جیوں طغیانی بھاری
ہن تک اوتھیں جاری جلوہ ذات الٰہی والا

قصیدہ اکبر وارثی رحمۃ اللہ علیہ

جب عرب کے چمن میں وہ نور خدا ہر طرف اپنا جلوہ دکھانے لگا
کفر غارت ہوا بت گرے ٹوٹ کر منہ پہاڑوں میں شیطان چھپانے لگا
کیا بشر کیا ملک کیا زمیں کیا فلک عرش سے فرش تک شرق سے غرب تک
دیکھ کر نور حق ہر کوئی یک بیک آمد آمد کا مژدہ سنانے لگا
بدلیاں رحمتوں کی گرجنے لگیں نوبتیں شادمانی کی بجنے لگیں
دین کی فوجیں ہر سمت سجنے لگیں پرچم اسلام کا جگمگانے لگا
ہر طرف نور ایزد ہویدا ہوا جس نے دیکھا وہی دل سے شیدا ہوا
جب عرب میں وہ محبوب پیدا ہوا سب کو جتنے حسیں تھے گھٹانے لگا
پھر تو بحر شریعت میں موجیں اٹھیں چار جانب نبوت کی فوجیں اٹھیں
خوب اللہ سے باتیں ہونے لگیں پاس روح الامیں آنے جانے لگا

؎ این ہم روایات است کہ واعظین ساختہ اند واللہ اعلم ۱۲ فاروقی

کنگرے قصر کسریٰ کے گرنے لگے ڈوبتے کلمہ پڑھ پڑھ کے ترنے لگے
آگ آتش کدوں کی بجھانے لگا خشک صحرا میں پانی بہانے لگا
سونگھ کر بھینی بھینی وہ خوشبوئے تن دیکھ کر رحمتِ حق چمن در چمن!
کہہ کے اَنْتَ نَبِیْ پڑھ کے صَلِّیْ عَلٰی بلبلِ خوشنوا چہچہانے لگا
موم پتھر ہوا بول اوٹھے جانور الٹا سورج پھرا ہو گیا شق قمر
رفع حاجت کو اک جا گئے دو شجر انگلیوں میں سے چشمے بہانے لگا
ساتھ بوبکرؓ عمرؓ اور عثمانؓ علی پنجتن پاک پہنچے گلی در گلی!
دل میں یہ مدعا اے خدا کر بھلی منہ سے ہر ایک کلمہ پڑھانے لگا
جیسے تاروں میں جلوہ ہو ماہتاب کا وہ پرا باندھ کر چار اصحاب کا
سیدھا رستہ کسی کو بتانے لگا دل کسی کا ادا سے لبھانے لگا
اکبرؔ خستہ کی چاہیے التجا ان سے پوری تو ہو کوئی بہر خدا
یا تو جلوہ دکھا یا مدینے بلا ورنہ خدمت میں رکھ دل ٹکانے لگا

دیگر روایات بوقت ولادت شریف

اَلَمْ یَجِدْكَ یَتِیْمًا فَاٰوٰی ۝

کیا نہیں پایا اللہ نے تینوں یتیم فیر اوس نے ٹکانا دتا؟

حضرت[1] عبدالرحمٰن بن عوف دی والدہ کردی ذکر زبانی
اوس موقع ہیں اوتھے آہی حاضر خدمت جانی
پیدا آپ ہوئے تے میں ہی اپنے ہتھیں چانواں
سناں آواز الحمد للہ آکھے نبی پچھانواں
غیبوں فیر جواب دہندے وچہ یَرْحَمُكَ اللہ آوے
اوسے دم نورانی شعلہ ہک چمکار وکھاوے
جس تھیں شام تلک دے سانوں نظر مکان سبھ آئے
ہور بتیریاں چیزاں ڈھٹیاں پردے گئے چوکائے
گویا راز پوشیدہ سارے ہو گیا اک نظارا
لگ گئی طبع طبیعت ادھرے دور ہویا دکھ سارا
عثمان ابی العاص دی مائی فاطمہ بی بی لیاوے
وقت پیدائش ساں میں اوتھے جاں رب کرم کماوے
اوس دم چمکیا نور اجیہا پھیل گئی روشنائی
گھر در تے دیواراں سبھو نورو نور ہویائی

[1] ایں ہمہ روایات است اصل شان بنظرم نیامدے دانم از کجا آوردہ اند ۱۲ اشرف علی فاروقی

تارے چمک چمک انجھ جھکے فکر پیا دل میرے
ہور روایت سفیان بنلی اوس موقعے فرماوے
صبح ہوندیاں ہی اک جگہ تے کیتا اساں اوتارا
اسے حالوں سبھناں ساتھیاں نظر اوتاہاں ماری
لٹکیا ہویا وچہ اسماناں تک کے حیرت ہوئی
تکدیاں ہی اوہ ساڈے تائیں نال آواز بلاوے
ایہ ویلا نہیں سونے والا جاگو ذکر الاؤ
اج خدا نے دنیا اوتے کرم کمال کمایا
اسماناں تے جس دی خوشیوں دھوم رچائی ہوئی
ناامیداں ناداراں دی بات بنائی ہوئی
خزاں گئی دکھ ہرے ہوئے سبھ ٹھنڈک پائی ہوئی
چن ستاریاں سورج اوتے گھڑی اک آئی ہوئی
ایسی ساعت کرماں والی کون شمار لیاوے
سونے والیو ویلا نہیں ایہ اکھیاں میٹن والا
قہر اندھیر ختم ہوئے تے ہر تھانویں روشنائی
راوی کرے روایت جدا یہ سنی اساں گل ساری
اسے جھورے غم وچہ چل دے جاں آپیں مکے آئے
عبدالمطلب نوں رب بخشیا پوترا شکل نورانی
ایہو جس دے جمنوں پہلے قدرت رب وکھاوے
ہر شے دی ارزانی ہوئی بارش عامو عامی
ہور عجائب قدرت والے دسن پئے نظارے
اجے نہ حضرت دنیا اتے قدم مبارک پایا

ڈھیہ زبون زمیں دے اوتے اول چار چوفیرے
اس راتے وچہ قافلہ ساڈا شام راہے پیا آوے
نال آرام سوچیا نا چاہیا تھکن اتاراں سارا
ڈٹھا اک سوار عجائب سوہنی سجھ پیاری
سمجھوں بات اونہیں جس دا پتہ نہ لگے کوئی
اٹھو سونے والیو جاگو سونا روا نہ آوے
اللہ دے انعام اکراموں لطف تمام اٹھاؤ
نبی محمدؐ ختم نبیاں جنم مبارک لیایا
جنت دے در کھلے دوزخ بند کرائی ہوئی
گویا ہر اک ہے کھیے دی مہرے لگائی ہوئی
خفگی غمی حیرانی والی بات وگجائی ہوئی
خوشیوں ناچ چمک دے اشے رونق لائی ہوئی
جس وچہ نبیؐ محمد سرور رب پیدا فرماوے
جاگو ہوش سنبھالو ہووے دل دا دور کشالا
چمک پیا اج چن اسلامی گھڑی مبارک آئی
خوف ہویا کجھ دل دے اندر ہور نہ ہووے کاری
معلوم ہویا سب حوالا ہر کوئی ذکر سنائے
جس دے جمدیاں ہی ہر شے دی رب کیتی ارزانی
ہر اک ملی تنگی ترشی دیہاں وچہ مک جاوے
رکھ درخت بہاراں اوتے وسن پھلے تمامی
گویا شہر مکے دے اوتے رحمت ٹھاٹھاں مارے
روز بیونجہ پہلے اس تھیں رب نے رنگ وکھایا

رہ گیا سی ایہ واقعہ پچھے یاد ایتھے آجاوے
لکھ سناواں بھایاں تائیں کوئیں وہ وقت وہاوے

واقعہ اصحاب الفیل

دکھنی عرب علاقے تائیں عربی یمن الادن!
ہر قسموں پیدائش ایتھے آب دہوا سوہانی
لوکی سبھ آسودہ اوتھے عیش بہاراں کردے
تنگی ترشیوں تے تکلیفوں واقف کار نہ کوئی
اس تھیں پار سمندروں لہندے ملک حبش دا پاسا
ایہ علاقہ وچہ افریقے بہتا ریگستانی!
لہندے نالوں چڑھ دا پاسا خوب آباد دسیوے
حبشیاں دی آبادی اوتھے انہاں دی ہی شاہی
اسے پاروں یمن اوتھے بھی قبضہ آن جمایا
شاہ حبش دی طرفوں ایتھے جہڑا حاکم نامی
وچہ علاقے اس نے آکے رعب ہراک تے پایا
ہور نواحی پاسے بھی اس کافی نال ملائے
راوی کرے روایت اس دی صورت ایسی آہی
اونجہ بھی صورت شکل اجہی دیکھ دیاں دل جاوے
اک پل اوس دے کول نہ کوئی بہ سکدا دل دیکھے
اسے پر امر معتدر انجیں اندر دنیا داری
حبشی شاہ نے فوج اپنی تے ایہ جرنیل بنایا
صنعا شہر یمن دا وڈا دار حکومت کروا!
وڈیاں لوکاں داتے اول مذہب نہیں ہوندا کوئی
اوہ تاں اپنی سیاست دے وچہ رات دنے سودائی
مذہب انہاں اک رسم مطابق ایہی کارستانی
ابرہہ دا بھی وچہ کتاباں لکھیا مذہب عیسائی

بڑا آباد تے رونق بھریا پاسا ایہو بتاون
ویلے اوتے بارش ہووے ہر شے دی ارزانی
اک دوجے تھیں اپرا پارا طور وسن بربردے
ہراک اپنی تھانویں سوکھا رحمت رب دی ہوئی
حبشی لوکی وسن جتھے خوب تنہاں دا واسا
مصر ملک تھیں دکھن پاسے رہندے لوک سوڈانی
ہر شے دی ارزانی اوتھے ہر کوئی خوشیوں جیوے
انہاں دا ہی زور حکومت انہاں دی گل آہی
سبھ علاقہ زیر حکومت اچھی طرح دبایا
ابرہۃ الاشرم اوس لہندے صاحب شان گرامی
اپنا سکہ خوب جمایا شاہی شان وکھایا
گویا اپنا راج حکومت قائم کر دکھلائے
ہونٹ کٹے نک وڈھیا ہویا منہ تے پھری سیاہی
کوہجا منداتے بد شکلا بدبو جیہوں آوے
نہ اوسنوں کوئی چاہندا ناہیں سن دا کوئی چیکے
رعب وقار علاقے اندر بھی درجہ سرداری
اوسے طفیلوں یمن نواح دا صوبہ دار ہو آیا
اوتھے ہی سب کارا بارا اوسے دا دم بھردا
جے ہوندا تے اوہ بھی انجیں دنیا دی دل جوئی
اسے او تے مرنے پھرنے رب دا پتہ نہ کائی
نہیں تاں دنیا دے پردے لسے نال وہانی
ایہ اصلی حال نہ معلم کہڑے طور دہائی

ﮯ بحوالہ ارض القرآن حصہ اول ۲. فاروقی

اوس دم اوس دے سب نواحے آہا زور عیسائیاں
وچ طبرانی اس دی بابت ایہ اذکار لیاوے
ابراہیم کتھیں ابرہہ اس دا آہا نام یمانی
جاں ادباط یمن دے شاہ دی فوج بغاوت پائی
ایہ انہاں دے اگے اگے گل ودھائی جاندا
اسے جھگڑے وچ شاہ یمن ہووے قتل بیچارا
ہک عیسائی اس دی بابت حال کرے اشکارا
افریقہ دے ساحل اوتے زیلع شہر اک ہویا
اس دے اورھاں مقابل چڑھدے یمن علاقہ جانی
ابرہہ رومی چاک آہا اک اسے قصبے رہندا
اوس دم حبشی شاہ دا نائب جو سی یمن وچالے
تے جو اوس دی فوج آہی سبھ اوہ بھی مار بھجائی
اگوں جانشین اوہدا کوئی ہویا مرد سیانا!
گویا اپنا نائب کر کے بھیج دتا اس پاسے
گل اصلی ایہ حبشہ ولوں ہے رسی آیا ہوئیا
اس دے جانشیناں بھانویں نائب پیا بنایا
عامل ستے کارندے اس نے ہر اک جگہ پوہنچائے
اس دے اثر دل یمن تمامی ہو گئے لوک عیسائی
اسے حالوں ابرہہ نے کئی گرجے پئے بنوائے
وچ مآرب بھی ہک اس نے گرجا گھر بنوایا
حمیرہ، روم، نجاشی پاروں حبلہ شاہ غسانی
صنعا وچ جد گرجا اس نے عالی شان بنایا
عیسے دی تصویر اوہدے وچ عمدہ طور بنائی
پر اوہ وحدت والے لوکی اُت ول مول نہ آئے
غور کرو ایہ نام خدا کتھیں آہے دور بیچارے

جدن اسنوں ایہ درجہ ملیا کرو اچرے دوہائیاں
ویہہ برساں ایہہ یمن علاقے اپنا راج کماوے
شاہی فوج اندر ایہ ایسی صاحب شان گرامی
ایہ اوس دا سردار سی اوسنوں موقعہ ہتھ آیا ای
ہو گئی جنگ جدل دی صورت پیا فساد ودھاندا
اوس دی تھانویں ابرہہ اپنا راج بناوے سارا
سنو ہیں ایتھے کھول سناواں جیوں ایہ قصہ سارا
جس نوں ہن اڈیٹر پاکھندے حال مطابق گویا
اج کل اٹلی دے اوہ قبضے اوہ ہارا جد ھائی
شاہ حبش دیاں باغیاں دا جو سرکردہ بن بہندا!
اوسنوں ایہ کر قید تے آپوں اوس دا راج سنبھالے
اسے حالے شاہ حبش بھی جگ کتھیں کوچ کیتا ای
ابرہہ نال صلح کر اسنوں دتا یمن مکانا
ایہ کجھ اصلی کارروائی جیونکر اوس دے جھاسے
تے حبشہ بھی اس دے ٹکروں وچ لڑائی موئے
پر اس اپنے دل کتھیں اوہ سب خطرہ بنکر چوکایا
بھی عیسائیت دا ہر تھاں وعظ کلام سنائے
نال اسے دے لگ سکے انہاں ایہو ہدایت پائی
صنعا وچ اک وڈا گرجا ہور تیار کرائے
جس کتھیں وچ علاقے اس دا رعب بڑا بن آیا
سبھناں بھیج سفیر اوہدے ول منیاں اسنوں بانی
ہر اک طرح سامان آرائش پورے طور سجایا
حکم دتا ونجے جو جو اسنوں پاس فیر رہائی
بھانویں ابرہہ انہاں اُتے سے ڈورے پئے پائے
بتاں نال لگائی ہوئی انہاں دے ونجارے

مڑ بھی اس تصویر دے اگے سیس نہ کسے نوایا
اس تثلیثوں سارے لوکی نفرت کرن بیچارے
چھڈ بیت اللہ نوں کدا توں ایہ مڑ کرن نگاہیں
ابرہہ نے جد ایہ رنگ تکیا اتھ ہویوس اک بھارا
کرکے خرچ میں صنعاء اندر گرجا جو بنوایا
لوکی اوسے کعبے دے ول لگے اتوں آون ناہیں
کیوں جے جد تک اوس کعبے دا نام نشان نہ جاوے
تد تک ایہ لوکی نہیں اتوں موڑ توجہ کردے
بہتر ہے میں پہلاں اس دا جا کر کراں صفایا
ایس خیالوں لشکر اوہ اک کرے تیار سودائی
کجھ ہزاراں جنگی ہاتھی اوس نے نال ملائے
سبھ دے اگے اوس دا ہاتھی اوتے دھری عماری
ونڈے ونڈے قلزم اس نے کیتی فوج روانا
یمنوں لیکے مکے تیکن جو پنڈ راہ وچہ آیا
انہاں لوکاں ایسے ہاتھی اگے کدی نہ ڈٹھے
بے شک اچن چیتی جس دم آون انجھر بلائیں

ناں ہی اوس گرجا دے پاسے کسے خیال اٹھایا
کعبے دے ول داوے ہوکے کدا یہ لین سہارے
رہ گیا گرجا بنا بنایا کوئی نہ جائے اودائیں
جوش آیا شیطانی دل وچہ کرے خیال نکارا
تے لوکانوں میں اس پاسے نال توجہ لایا
بہتر ہے میں اوس کعبے نوں ڈھوں پٹ ونجائیں
بھی حج والی رسم وغیرہ دل توں انہاں مٹاوے
ناں ہی دل تھیں خادم ہوندے اوہ مولے اس دردے
فیر ایہ سبق پڑھاساں سبھناں ہوسی کم سوایا
مکے طرف روانہ ہوندا نیت ایہو پکائی
تے اسوار انہاں دے اوتے کر کے تیار بہائے
اوس دے وچہ اکڑ کے بیٹھا متھیوں جس دم ہاری
اگے آیوں پچھے سبھو گویا قہر ربانا
سبھ اجاڑ کیتا ویراناں ہاتھیاں تھیں رندوایا
ویکھ دیاں ہی چھوڑ گھرانوں باہر سارے نٹھے
اشرف کیوں نہ نسن لوکی جاون دور کداہیں

مقولہ مصنف محمد اشرف علی سلمہ اللہ الولی فاروقی

عبد الخالق بچہ میرا اول عمر انجانی!
سنگیاں کولوں نام ہاؤ دا اس نے سنیاں ہویا
کیوں جے بچے جس دم گھر وچہ انجیں بھنڈی پاون
نام ہاؤ دا سن کے بچے فوراً چپ ہو جاندے
انجیں اس بھی سنیاں ہویا پر نہ ڈٹھا کوئی!
آکھے خبرے کی اوہ شے اے کیویں آن ڈراوے
انہاں خیالاں دے وچہ ہلیسی جاں کجھ روز وہائے

گھر وچہ پلیا باہر نہ چلیا نہ کوئی ہور حیرانی
جس تھیں پیا ڈرے دل اندر حوصلہ جرأت کھویا
اوہ باہر آیا ہاؤ ماںواں لیکے نام ڈراون
جس شے سندی بھنڈی ہووے دلتوں دہم چکاندے
حرف اسے تھیں اوس دے دلتے دہشت طاری ہوئی
کیویں میری رہی سہی نوں آکے دلوں مٹاوے
چار آئے رچھ وچہ محلے خلقت جمع ہو جاوے

رِچھ بھی آپے وکھرے کوئی سوہے رنگ انہاندے
اوتھے بھی قداں بتاں والے غوغا شور مچاندے

اس تھیں ویکھن والے کافی جمع ہوئے اس جائی
اس بھی سنیاں عجب تماشا ویکھے پئی لوکائی

ابہ بھی انہاں ویکھن باہر نال کسے دے آیا
رِچھ پئے جد نظری اس نے ہوش حواس بھلایا

سر پر نے ڈگ پیا زمیں تے سخت بیہوشی ہوئی
چک کے لے آندا گھر ایپر اوسنوں ہوش نہ کوئی

کافی عرصہ گذریا انجیں ہوش ذرا جاں آئی!
پچھیا کی ہویا اج تینوں تے کیوں عقل ونجائی

کہندا ایہو ہاؤ جیہڑا مینوں روز سناؤ
اج آوڑیا وہڑے ساڈے میری جان بچاؤ

نق ہویا رنگ چہرے دا سب جیوں بیمار پرانا
آخر ویہاں پچھوں مر گیا دور تھیا خصمانا!

ایہو حالت عرباں والی اوس دم ہو گئی آہی
ڈٹھیو نے جد ہاتھی جاندے پھر گئی سخت تباہی -

چھوڑ گھرانوں باہر نسے جان متاں بچ جاوے
مت بُرے اس ابرہے کولوں کوئی رہائی پاوے

اسے حالوں چل دا چل دا وچہ مکے آوڑیا
جس نوں ویکھ دیاں ہکیاں نوں تپ غضب دا چڑھیا

ہاتھی انہاں نہ ڈٹھے آہے تے نہ انجہ چڑھائی
اج ایہ حالت ویکھ انہاں دی جان شکنجے آئی

گریختن مشرکین مکہ بدیدن فیلاں لشکریان ابرہہ

کرن روایت ہاتھیاں دا جد لشکر مکے آیا
تک کے اہل مکہ گھبرائے کی ایہ قہر خدایا

طرح طرح دے وہم شیطانی دِل وچہ آون لگے
بتاں اگے بجھے کارن سیس نوادن لگے

ہور ہزاراں ایسے حیلے تر لے مکہ کھلادے
ایپر کوئی کم نہ آیا رہ گئے سب بیچارے

آخر طرف پہاڑاں دوڑے ونجہ چھپے وچہ غاراں
کسے بہانے جان بچائیے خیال تنہاں کفاراں

بتاں نے نتے مدد نہ کیتی نہ اوس دم کم آئے
نہ دِل وچہ کوئی جرأت ہوئی ناں ہی خیال دھائے

الٹا اپنے وہم نکمیوں چوڑ ترٹی ہوئی
گویا رب نوں چھوڑ بتاں دی مدد نہ پہنتی کوئی

بیشک جیہڑے چھوڑ خدانوں غیراں دے در جاندے
قسم خدا دی کجھ نہ پاندے انجیں دُکھ اٹھاندے

نال خدا دے لاون والے ہر ویلے ہر حالے
بڑے دلیر بہادر ہوندے جرأت ہمت والے

ہر میدانے تھیں برابر دلوں نہ مولے ڈولن
وقت پیاں اوہ حق باطل دے سبھو پردے کھولن

خوف ہراس نہ انہاں کوئی نہ ڈر خطروں ہارے
سدھے چھاتی اوتے جھلدے گنڈاں اوتے مارے

کسے میداں نوں نسن بھجن انہاں یاد نہ کوئی
اکو جیتا مرن یا مارن نال اسے دے ہوئی

انہاں اپنا اصل محافظ اللہ جاتا ہویا
اوسے اوتے سبھ امیداں اوہا پچھاتا ہویا

اوسے نال لگائی ہوئی آس ودھائی ہوئی
ایہو حال کفار مکے دے بتاں مگر وکائے
پر نہ معلم ایہ گل انجیں وہم نکما دِل دا
بلکہ جس نے انہاں اگے اونجہ بھی سیس نوایا
جیوں اج کافر مکے والے ہاتھیوں نتوں تک ڈردے
عبدالمطلب ہک انہاں وچہ وحدت دا پروردہ
کہندا انجہ جوان بہادر بیٹھے چھوڑ دلیری
اوہ بھی نال اساڈے انہاں کوئی نہیں جھگڑا جھیڑا
اوہ کتھاں ساڈے قبضے ناہیں اس دا مالک جانے
مکے والیاں نوں سمجھایا بھی جرأت دلوائی
صرف اک عبدالمطلب اوتھے یا اولاد بیچاری
جس دم لشکر آیا اوس دم جرأت انہاں وکھائی

کیوں جے اوہا اصل سہارا اوہاہی دِل جوئی
بتاں نال پیار الایا بتاں دے من بھانے
انہاں اگے سیس نوایاں آخر کجھ نہیں بل دا
اوسنوں بھی کجھ ہتھ نہ آیا اپنا حال وکھایا
رہ گئے دل کتھیں چیتے چکے اگلے پچھلے گھڑے
ویکھ انہاں دی ایہ کجھ حالت ڈاڈھا دِل وچہ جھُردا
حالانکہ کوئی بات نہ ایتھے جھٹ دی پھیرا پھیری
ایہ تاں کعبے تے چڑھ آئے ہے جو محض گویڑا
جیوں چڑھ آئے تیوں مڑ ویسن ہوسن ختم جھمورانے
پر اوہ دِل دے کیرے نکلے بھجدیاں وار نہ آئی
اوہ بھی دس باراں تک مڑ بھی ہمت مول نہ ہاری
باقی شہر تمامی خالی بندہ رہیا نہ کائی

باہمی اختلاط سردار مکہ عبدالمطلب و ابرہہ آشرم یمنی

صبح ہوئی اک بدو مکے جا ایہ خبر سناوے
زمیاں دی چراگاہاں دی اس رلمل خاک اڈائی
اونٹ سبھ عبدالمطلب دے اوہ وَل تل کے لے وہلانے
چلو بلوو رل حیلہ کریئے مال چھوڑا لیائیے
اڑیا بڑی مصیبت آگئی کر لئے کوئی چارا
سن کر اوس دی بات مکے دیاں ہور بھی ہوش بھلائی
کسے نہ اتنی جرأت ہوئی بات کرے وچہ اگے
معلم ہووس ایہ بھی کوئی دس دے غیرت والے
آخر جس دم کوئی نہ اٹھیا نہ ایہ جرأت ہوئی
خوب بنا سنوار کے کردا گھوڑے دی اسواری
لشکر کول آیا جس ویلے اپنی مدھ وچالے

لشکر ہاتھیاں کعبے اتے ویکھو چڑھ داجاوے
ہک شے رہی نہ ثابت ایسی اوس نے گل ودھائی
ہور بھی سبھو چھکی جاندے جتوں خیال ہویا نے
ہمت اوس دے دل رحم آجاوے جان خلاصی پایئے
نہیں تاں مارو کجاسی ظالم ہوسی حال آوارا
رہی سہی امید دل رہ گئے جان کٹھ کے آئی
جس کتھیں انہاں دا بھی اوسنوں اتہ پتہ کجھ لگے
ایہ بھی دل تے جرأت رکھ دے کردے دور کشالے
عبدالمطلب ہمت کردا تے ڈر فکر نہ کوئی
تن تنہا ٹر پوندا اُت ول اک اللہ دی یاری
تے ابرہ بھی دور دوں ویکھے غور دل فکر دل بھالے

ہک ممیر یکی عمر دل جیں دِل فکر نہ کوئی
چہرہ وانگ بزرگاں چمکے متھے تھیں سرداری
جاپے استقبال میرے نوں ہے پیا اتول آوے
اٹھ کے خیموں باہر آ کے ہل دا ہتھ ملاندا
پچھے کیا کجھ نام تساندا کی کجھ کار وہارا
کہندا عبدالمطلب کہندے مینوں عربی سارے
باقی ایتھے آون اندر غرض نہیں ایہ مینوں
پر اک ایہ جو نوکر تیرے اونٹ میرے ول لیائے
تل نچے واپس اونٹ لے جانواں تیری شفقت پار دل
کہے مطلب نوں شاید تینوں خبر کوئی ایہہ ناہیں
اوہ کعبہ جو تیریاں وڈیاں محنت نال بنایا
میں اج اسنوں جڑھ بنیادوں پٹ کے باہر وگاساں
تے تینوں کوئی فکر نہ اس دا ناں کجھ دل وچہ آندا
توں جتنا سیں بندہ اتنی آ کے گل سناندوں
سن کہ طعنے دی گل مطلب حوصلے نال الاون
سچی بات ایہو ہی جو میں تینوں آکھ سنائی
باقی گل اس گھر دا مالک آپوں فکر کریسی
اس دی ملکیت دا مینوں ہرگز فکر نہ کوئی
سن کر بات ہویا چپ ابرہہ واپس اونٹ دلاتے
پر ابرہہ منہ کالا ازلی دل دا بھلا ہویا
بد قسمت نوں سمجھ نہ آوے نال چت ات ول لائے
جس ویلے تقدیر ربانی اپنا جوہر دکھاندی

بے دھڑکا پیا آوے اتول بڑی حیرانی ہوئی
اوہ نجہ بھی بڑا معزز جاپے صاحب منصب بھاری
ویکھ دیاں ہی ایس خیالوں دل اوس دا ابھر ماوے
عزت نال بہاوے نالے حال احوال پچھاندا
کیویں اتول آون ہویا کرو بیان ایہ سارا
بھی سبھ دل تھیں عزت کردے سبھناں نیک ڈہارے
مدد منگاں یا حال سناواں کھول دلے دے تینوں
اس کارن میں آیا ایہ گل تینوں دسی جائے
سن کر ابرہہ کرے تعجب اس دم اس گفتار ول
کعبے نوں میں ڈھاون آیا کر کے سفر الھائیں
تے دنیا نوں پوجا کارن اس دی طرفے لایا
تک لیساں کی کرسی کوئی کیسا مزا چکھاساں
صرف اونٹاں دے جھوٹے کارن پھرنا ایں شور مچاندا
حیلہ کر دوں اس گھر تائیں میرے کنوں بچاندوں
تسیں ناواقف ساڈی رسموں جیوں ایہ لوک مناون
مال میرا ہیں اونٹ ہی اڑیا ایہو دل وچہ لائی
ہر شے اوس دے قبضے قدرت آپوں بدلہ دیسی
اوہو آپ سنبھالن والا اوسے دی گل ہوئی
چپ چپیتے عبدالمطلب اوتھوں واپس آئے
چھوڑ حقیقت باطل دے ول احمق ڈھلا ہویا
عبدالمطلب دے سمجھایاں مڑ بھی بھلا جاوے
اشرف سے سمجھایاں اوتھے پیش نہ مولے جاندی

رنج یلغار اصحاب فیل

کرن روایت عبدالمطلب لے گئے ہونٹ جاں آئے
اجراں ہو گیا شاماں ویلا ڈاہ منجی بہ جائے

ہور بھی لوکی اگوں پچھوں سن کر ڈیرے آون
کیویں سلوک کیتا تے کی کجھ گلاں اوس سنائیاں
سن کر عبد المطلب انہاں ساری بات سناوے
اج راتیں یا فجری اوس نے دھاوا بول سنانا
میں ہن اس دے مالک اگے ایہو کراں دعائیں
یارب صدقے حضرت آمنہ جس دا درجہ عالی
بھی صدقے اوس بچڑے جہڑا اجے حوالے تیرے
جس دی بابت کئی خوشخبراں جس ویلے اوہ آیا
اوس محابے تیرے اگے منگئے اسیں دعائیں
عزت حرمت کعبے اوتے شالہ داغ نہ آوے
اسے حال دعائیں کردے پہاڑاں تے چڑھ آئے
دھاوا کر کے حرم دوالے آوندی دوروں دستے
کعبے اوتے چڑھ دی آوے جویں اندھیر غبارا
اجے صبح نہیں ہوئی آہی چھائی ہوئی سیاہی
گویا شور مچاندی آوے فوج ابرہ یلغاروں
ہک ول ہاتھی خوب سجائے سبھ ہتھیار لگائے
جس دم آون زمیں حرم دی دسے کنبدی روندی
اوہ ظالم وچہ نشے حکومت ہویا مست دیوانا
پراتوں کمزوری والا ہوگیا ٹھیک نظارا
نال حکومت زور رعیت کیویں پوری آوے
اوتھے حیلہ محض دعائیں ہور نہیں کجھ چارا
ویکھو اس دم بھی رب سچا قدرت عجب وکھاوے
تے جنہاں دل جہراں لگیاں ازلوں قہر الاہوں

پچھن کیویں ٹلیا ابرہہ کیویں حال وہاون!
کیویں واپس اونٹ کیتو سو کیویں ہور نبھائیاں
آکھے کجھ نہیں اوہ تاں ظالم کعبے تے پیا آوے
تے کعبے دا اِٹ تے وٹا سب تروڑ وکجانا
اس ظالم دے پنجے کولوں ساڈی جان بچائیں
سبھ دنیا تھیں جسنوں کیتوئی دوجگ سندا والی
بیٹ مائی وچہ چھپیا ہویا کر کے اوہلے ڈیرے
دنیاں دا رنگ ہور ہو جاسی تھیسی فضل سوایا!
باجھ تیرے نہیں خوف کسے دا مول اساڈے تائیں
اسمٰعیل دی نسل بیچاری اس زدتھیں بچ جاوے
جتھوں فوج اوس ظالم دا سبھ نقشہ ڈھا جائے
گویا رنگ زمانے والا تک اوسنوں گھسے
جسنوں ویکھ ختم پیا تھیوے سورج دا چمکارا
چڑھدے پاسیوں فوج ہاتھیاں دی جس دی کسے تباہی
نیزے برچھے تیر تفنگوں بھالیوں تے تلواروں
آپہنچے حد حرم نواحے قہر اندھیر نے پائے
پتہ نہیں کی کرسی ظالم کویں بے عزتی ہوندی!
کی جانے تقدیر الاہوں کی اوس نال وہانا
جیونکر اتوں شاہ زوری دا دسے شور لگارا
باجھوں فضل خداوند باری پیش نہ کوئی جاوے
جتھے اتنا لشکر شاہی گھیریا پاسا سارا
جس تھیں مخلص رب دا بندہ نیک ہدایت پاوے
اوہ کی جانن رازاں دے نوں ردہوئے درگاہوں

ایہو حالت ابرہہ والی اوسنوں سمجھ نہ آئی
اوتھیں ہی گمراہ دیوانا اپنی سب وکجائی

دراں ساعت فیل بحالت سجدہ می آید

ابرہہ دی جد فوج تمامی حرم اوتے چڑھ آوے
گھیر لوے سبھ پاسا اوس دا ویکھ دیاں جند جاوے

اوس دم عبدالمطلب غصیوں پھڑ تلوار لیسایا
کعبے تے جند وارن کارن بے خود ہو چڑھ آیا

اجے اسے اِ رنگ اٹھیا ہیسی ہور حالت دسیاوے
اللہ اپنی قدرت والا رنگ عجیب دکھاوے

حرم دی حد وچہ ابرہہ جس دم ہاتھی تے چڑھ آیا
اوس دم دیکھو ہاتھی نے کی سوہنا عمل وکھایا

آنوندیاں ہی کعبے اگے ادبوں سیس نواندا
سے حیلے پئے کیتے ادھوں متھا مول نہ چاندا

مڑ کے فوج اپنی ول ابرہ جس دم نظر اٹھائی
انہاں دی بھی ایہو حالت سخت حیرانی آئی

جتھے ہاتھی بسھو ڈھٹے سجدے سیس نوائے
سے جھڑکے سے مارے مڑ بھی اوناں نہ کسے اٹھائے

ایہ حالت تک ابرہ اپنے ہاتھی تھیں اتر آیا!
کر آوازا لشکریاں نوں غصے نال سنایا

ایہ ہاتھی کمزور دلاں دے چھوڑو سب اٹھائیں
تسیں چلو کر دھاوا اتول فیصلہ کر دانہائیں

اس دے ایس آوازوں فوجاں کر دیاں اجے تیاری
بدلی ہک اسمانوں اٹھی امر جویں رب باری

عبدالمطلب اوچی تھاؤں ایہ رنگ تکدے آہے
جس تھانویں ایہ کافر لوکی کفر ہی بکدے آہے

کی ویکھن اسماناں ہیٹھاں چڑیاں ہی چڑیاں چھایاں
سب جانے ان گنت نے بیحد کتھوں اڈ کے آیاں

ایہ نہ چڑیاں ابابیلاں دا لشکر چڑھ کے آیا
چنج تے پنجے کنکر چڑیاں جیوں دانہ منہ پایا

ابرہ اپنی بدنیت تھیں اوتھیں ودھدا جاوے
حملہ کر دے کعبے اوتے اپنی فوج ودھاوے

ابابیلاں نے اوسے ویلے کنکریاں برسایاں
جس تھیں مار ہلاک کیتے سبھ بھر وسنے سپاہیاں

کیا فوجاں کیا ہاتھی نال انہاں چلاون والے
دھنکی ہوئی روئی دے وانگوں ہو گئے خاک حوالے

سُوْرَۃُ الْفِیْلِ مَکِّیَّۃٌ اٰیَاتُھَا ٥ رُکُوْعُھَا ١

ہاتھی والیاں دا بیان ہے جو مکے وچ اتریا۔ اس دیاں آیتاں پنج تے رکوع اک ہے۔

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

میں شروع کردا ہاں نال نام اللہ دے جو رحمان اتے رحیم ہے۔

اَلَمْ تَرَ کَیْفَ فَعَلَ رَبُّکَ بِاَصْحٰبِ الْفِیْلِ ٥ اَلَمْ یَجْعَلْ

کیا تو نہیں ڈٹھا اے محمدؐ کس طرح کیتا رب تیرے نے نال ہاتھی والیاں دے کیا نہیں کیتا

كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝ وَّأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝

مکر انہاں دے نوں بیکار تے بھیجیا اوپر انہاں دے ایک پرندہ ابابیل جھنڈ دے جھنڈ

تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ۝ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ۝

جو بوچھاڑ کردا آہا نال سریاں ہویاں پتھراں دے نے کیتا انہاں نوں کھادے بھوسے دی طرح

ترجمہ پنجابی نظم

ایہو واقعہ پاک نبی نوں رب سچا فرماوے — سبھنوں سال پنجاہاں پچھوں فیر دوہرایا جاوے

کافی لوک آہے اس ویلے زندہ وچہ حیاتی — جنہاں نے ایہ واقعہ ڈٹھا سچی بات پچھاتی

کسے نہ اسنوں غلط الایا سبھناں سچ فرمایا — آکھن اگیں ہی ایہ ہویا ابرہ چڑھ کے آیا!

نال اوس دے سن ہاتھی کافی نالے فوج بتیری — کعبے تے کر حملہ جس نے دسّی بڑی دلیری

پر اس ویلے اس دی جرأت کم کسے نہ آئی — پل وچہ اس دی بنی بنائی دھرتی وچہ رلائی

پاک نبیؐ نوں ایہو وقوعہ اللہ پاک سناوے — نہیں ڈٹھا تدھ ہاتھیاں والیاں جو کجھ سر تے آوے

بڑی تیاری کر کے انہاں دھاوا آن بولایا — پر اوس دا کجھ اثر نہ ہویا سبھو گیا گنوایا

ابابیلاں دے لشکر کولوں ساری فوج کوہائی — کھادے ہوئے بھوسے وانگوں سبھ دا حال ہوئی

کیا ہاتھی کیا لشکر ساتھی سبھو مار ونجائے! — زندہ معجزہ پیغمبرؐ دا اللہ پاک وکھائے!

اجے نہ حضرت دنیا اُتے سن تشریف لیائے — دادا داواسطہ دیوے ادبوں جاں اس تھیں بچ جائے

اسے ہستی یاروں رب نے فضل کرم فرمایا — کعبے دے یلغاریاں والا لیکھا سبب چوکایا

یادِ اذکارِ آں ذاتِ بابرکات علیہ التحیۃ والصلوٰۃ والسلام

پاک نبیؐ دی ہستی عالی کون اوتھے دم مارے — بھانویں حال یتیمی مڑ بھی بڑے بلند ستارے

پیدا ہوندیاں اوہ کجھ جلوے ظاہر ہوئے لوڑ دل — ویکھن والے حیرت پا روں کھلے تکیندے دور دل

مائی صاحبہ نوں رب سچے جو کجھ پیا وکھایا — جیکر تک لیندا کوئی وچہا جاندا عقل ونجایا

دائیاں مائیاں نوں بھی اگیں ہوئے پئے اشارے — اودھر دا دے صاحب ڈٹھے ہوری رنگ نیارے

سوہنی صورت والے جلوے سبھنوں گھائل کیتا — ابولہب جیہاں بے دیناں دے دلوں مائل کیتا

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝

کیا نہیں پایا اللہ نے تینوں یتیم فیر اس نے ٹکانا دتا ؛

اسے پاروں رب تبارک ایہ احسان جتاندا
بے کس تے بے بس جد آہیوں سبھو تابع تیرے
وقت پیدائش سبھناں لوکاں تیرے ہی گُن گائے
بعد اوس دے مڑ دودھ دا مسئلہ جس دم چھیڑیا جاندا
سبھ رئیساں بچیاں نالوں عزت ملی سوائی
کیوں نہ ہووے جس تے مولا آپوں کرم کماوے
فیر ایہ نبی محمد سرور جس کارن سب جھیڑے
جس دے پچھے گئی گنوائی ہر شے حاضر آئی
جنہاں اس دے نال لگائی انہاں مراتب آئے
تن من روشن ہویا انہاں دا رہی نہ کجھ بریائی!
یارب سچیا میرے تے بھی جے ایہ کرم کماندوں
بھی اوہ دلی مراد پرانی ٹھیک ٹکانے لاندوں!
ایپر میری قسمت ایہو جنتوں نظر اٹھائی
کوئی حیلہ نہیں بنیاں جس تھیں دلی مراداں پاواں
شکر الحمد الالواں صاحبا جیوں کر تینوں بھاوے
ایتھے اوتھے دوہیں جہانیں رحمت تیری منگاں
آخری غرض ایہوی ایتھے بخشش بھلائی
اس صدقے مڑ اگوں ہور اک ذکر نبی دا لیانواں

کر کے اساں یتیم تینوں مڑ دتا شان شاہاندا
الفت تیری دے وچ آہے بھیڑے بھلے بھلیرے
اسے جلوے مار ہو کائے اسے دے ہو آئے
اوتھے ہی مڑ شان ایہو ای اللہ کرم کماندا!
رکھیا نال محبت سبھناں دُکھ نہ پہنتا کائی
دنیا اوس دے نال ہو جاوے قدمیں سیس نواوے
جس دے پچھے ہی پئے سبھ دے ڈبے بیڑے
نال ہویا نوں ہوئیاں کر کے لیتا شان عطائی
دو جگ وچہ مقبول ادہا ای اوچے جھنڈے لائے
ہر نیکو ئیوں اول ہوئے تے محبوب خدائی
تابعدار محب نبیؐ دا دنیا وچ بنا دوئیں
بن جاندی گل ساری میری ٹھنڈ سینے پیا پاندوں
ذلت تے رسوائی گھاٹا وادھے دی کمیائی
تیرے نال لگا کے تیرا مخلص بیاسدا نواں
اگے کریں ذلیل نہ بھانویں سے دکھ ایتھے آوے
قدم نبی دا پھڑ کے ہیں وچ جنت وچہ لنگھاں
تے اگے بھی دیہہ بھلیائی اگ تھیں بخش رہائی
کیوں دودھ پلایا جاندا سبھ احوال سناواں

واقعات رضاعت آنذات بابرکات علیہ التحیۃ والصلوٰۃ والسلام

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓی اٰلِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ وَسَلِّمْ

اے اللہ درود بھیج اوپر سردار ساڈے محمد دے تے اوپر آل سردار اساڈے محمد دے تے برکت تے سلامتی

سنو بیان اگوں جد حضرت جنم مبارک پایا
ترن دن حضرت آمنہ نے خود آپوں دودھ پلایا

بعد اس دے ہک ابولہب دی لونڈی آہی کائی
جس نے کجھ دن دودھ پلایا الفت بہت دکھائی

نام ثوبیہ کہندے اوس دا راوی ذکر لیاوے
جہڑی پاک نبی دے تائیں شوقوں دودھ پلاوے

کرن روایت اس لونڈی نے اتنا درجہ پایا
جدوں نبیؐ نوں دودھ پلایا گھر وچہ راج کمایا

ابولہب تے بیوی اس دی اسنوں سدا اسلامی
ہر کم کم دے اگے دھردے اوبول کرن غلامی

بعد اوہدے اک دائی حلیمہ سعدیہ نام سداوے
پاک نبیؐ نوں باقی مدت ایہو دودھ پلاوے

ذکر مائی حلیمہ سعدیہ دائی رضی اللہ تعالیٰ عنہا

اوس زمانے عرب وچالے سی دستور پرانا
بچیاں کارن دایاں رکھن جنہاں دودھ پلانا

پر ایہ سی دستور امراواں جہڑے دولت والے
دوجے لوکی آپ پلاندے جو نادار بے حالے

دولت والے بچے اپنے بھیجن پنڈ گرائیں
تاں بچے باہروں پل کر آون ہون جوان جدائیں

اجرت اوتے دائیاں پالن جمدڑیاں سے جاون
جس دم مدت پوری ہووے لے کر واپس آون

اگوں ملے انعام انہانوں نالے اجرت پوری!
ایہو کم ہمیشہ آہا جاتا خاص مزدوری!

بہت رواج عرب وچہ ایہو دایاں دودھ پلاون
ایسے حالوں عبدالمطلب دائی خاص بلاون

نالے دایاں خود بھی آپوں سال اندر دو واری
شہریں آکر پھیرا مارن ایہو کار گذاری!

جیکر ہودن شہر وچالے بچے گھر امراواں
دایاں دے اوہ کرن حوالے پکڑا انہاندیاں باہواں

ایسے پاروں ختم نبیاں جدوں ولادت ہوئی
کجھ دن پچھوں دایاں آیاں کرن تلاشاں کوئی

کنوں امام سہیلی لکھیا جیوں اذکار لیایا
دائی حلیمہ بھی وچہ انہاں ایہو قصد سوایا

سارے شہر وچالے انہاں کیتیاں ڈھونڈاں بھالاں
اَے پر سبھو خالی رہیاں لکھیاں اہل کمالاں

بعضے کہندے سبھناں دایاں دلی مراداں پایاں
رہی حلیمہ دائی خالی نہ آساں بر آئیاں

ادھروں پیغمبر دی مائی نے بھی ایہ گل چاہی
مینوں بھی کوئی بھیجے دائی خوشی ایہو دل آہی

تاں مڑ سد حلیمہ دائی آمنہ خاتوں مائی
آکھیا لے جا پُتر میرا دودھ پلا بن مائی!

جدوں حلیمہ سنیا اگوں ولول خیال چلاوے
ایہ یتیم بچہ اس پاروں کی مینوں ہتھ آوے

کون اہدا عوضانہ دیسی کون کریسی داری
کون میرا ہمراہی دردی رقم دلاوے ساری

ایہ یتیم بچہ تے بے کس والی ایس نہ کوئی
اس کھیں گی میں نفع اٹھانا بڑی مصیبت ہوئی

یارب سچیا قدرت تیری شان عجیب یتیماں
کوئی نہیں پھڑداواگ انہاں دی طور جہناں مسکیناں

حال یتیماں بے کس بچیاں کجھ نہیں دسیا جاندا
باہجوں فضل خداوند بار دی ہر کوئی نفرت کھاندا

بے شک درجہ شان یتیماں عالی آکھ سناندے
ایپر پیش جنہاں اہ جھیڑے سو پورے نبھاندے

زندگی تھیں بیزار بیچارے رہن یتیم نتانے
دھکے بربہتے بیزار کی چیرتے حال ڈولاندے

بھانویں لکھ یتیماں اُتے تنگیاں تے دکھ آون
کوئی نہیں سہارا انہاں دی نہیں دقت وہاون

ماپیاں باہجوں بچیاں سندے کوئی نہیں لاڈ لڈاندا!
ماپیاں نال بہاراں ہوون نال پیو ہی غم کھاندا

ماپے دنیا اوتے رب دے نعمت عجب بنائی
ماپیاں باہجوں زندگی ناہیں اوہ ذلت رسوائی

جنہاں حال یتیمی اندر زندگی وچہ رہایا!
سریو جانن یا کجھ اشرف جیں سر تے ازمایا

ایہ جانے یا او ہا جانن جنہاں دے سر پیاں
دوجیاں نوں ایہ سار نہ کوئی ایہ کجھ تنگیاں کہیاں

جنہاں ماپیاں دے سر اُتے نعمت لاڈ لڈائے
ہے کی حال انہاں نوں معلم نہیں جنہاں ازمائے!

دنیا اوتے ماپے ہی رب نعمت عجب بنائی
ایپر قسمت نال کسے نوں نہیں تاں حال اذہائی

ختم نبیاں سب توں افضل تے محبوب خدائی
اوہ بھی رہے محروم انہاں تھیں ہر گھڑی گل آئی!

تے توں اشرف گلاں کرناہیں باتاں پیا بناویں
جدکہ پاک نبیؐ نہیں پایا توں ہر کیسے پانویں

جس دی خاطر دنیا والی ہر شے رب بنائی
انہاں بھی ایہ ناز نہ ڈٹھے ہے کی باپ تے مائی

حاصل قصہ مائی حلیمہ کرے خیال بتیرے
ایپر خالی ہتھیں جانا نہیں بہتر حق میرے

کہندی کیہوں انجیں جانواں تے کی وجہ دکھانواں
ایہو ہی ہیں نال لیجانواں کدی تے مطلب پانواں

کرن روایت جد مائی نوں ایہہ وسواس جو جاندا
اوس دم غیبوں اس دے تائیں آکھ کوئی بتاندا

اے مائی کر شکر نہ اتنا تے نہ لائیں جھورا
ایہ تیرے حق رحمت برکت فضل خدا دا دورا

گھر تیرا تاریک اندھیرا غربت تے ناداری
مدتاں ہویاں انجیں تیری گذرے وچہ خواری

ناں رج کھاوندی ناں رج پہنیندی ناں ڈٹھا سکھ کوئی
ناں کوئی گھڑی خوشی دی آئی تے ناں کجھ دل جوئی

اج تیرے تے رب سچے دی رحمت ہوون لگی
ہر دکھوں تکلیفوں چھٹیوں بخشش دی دا وگی

نہ کر سوچاں تے تجویزاں جلدی دوڑ ادائیں
ہمت کوئی ہور لیجاوے تے توں بیٹھی ماریں ہائیں

سن بی بی اوہ عورت کوئی وڈیاں کراں والی
جس نے اسنوں دودھ پلانا تے کمنی رکھوالی

صد ہزار مبارک تینوں توں مقبول ربانی
ایتھے اوتھے رحمت تیں تے وسّے دوہیں جہانی

اوسے دم ہائی دے دل وچ ہویا شوق زیادہ — اسے پاروں اس بچے ول ہو گئی دلوں آمادہ!
بھی گل سب تو بیہ والی اوسنوں کھول سنائی — اوہ لونڈی تک اج اوہ گھر وچ کی گجھ ہے ہن آئی
سبھ گھر والے اس دی نے ہئے عزت حرمت کردے — دو دن دودھ پلاون بدلے اس پچھے سبھ مردے
ہور اک یاد آئی گل مینوں سن تیں کھول سناواں — جیوں حضرت عباسؓ لیایا اس تھیں نقل لیاواں!

حکایت بابت ابولہب رئیس المنکرین

حضرت عباس جو چاچے آہے پاک رسول اکرم دے — مخلص اتے محب سچانویں خوش اخلاقوں جم دے
تابعداری پاک نبی دی دل دے وچ سمائی — اسے پاروں دو جگ رب نے نظر کرم فرمائی
انہاں نے ایہ ذکر سنایا وچ کتاباں آئیا — ابولہب دی بابت دسیا اوس دا حال دہائیا
ایہ سی چاچا پاک نبیؐ دا پیو دا سکا بھائی — پر بے دین تے منکر وڈا دشمن نبی خدائی
ہر برائی تے بدمعاشی اس وچ پائی ہوئی! — چوری یاریوں گھٹ نہ کیتا ایہو کمائی ہوئی
سونے دا اک ہرن قریشیاں دھریا حرم وچالے — مدت دا محفوظ الٰہیں رہندا فضل حوالے
ابن قتیبہ کتنوں لیایا وچ معارف بھائی — ابولہب نے چوری کر کے اوسنوں ویچیا آہی
وچ بدمعاشاں اتے شریراں ایہو ہی سرکردا — حرب، ولید تے عاص جیہاں دا ایہو کرتا دھرتا
رب دی مرضی نبی محمدؐ جاں دنیا تے آئے — ایہ خوش خبری اسنوں بھی کوئی جا کے آکھ سنائے
سن کر ایہ گل راضی ہویا بے حد خوشی منائی — اوسے خوشیوں لونڈی اپنی کر آزاد دکھائی
نال اشارے انگلی اوسنوں خوشیوں آکھ سناندا — ہوئی آزاد توبیہ لونڈی بھی انعام دلاندا!
اسے حالوں ہور بھی اس نے اوس دن جوش وکھایا — ایپر اگوں اس دے اوتے ایہ رنگ فیر نہ آیا
جدوں نبی نے پیغمبری دا دعوے کہیا زبانوں — سبھ تھیں پہلاں ایہو مخالف جھڑکے سخت انہانوں
اگوں بھی مر عمراں ساری اسے طور وہائی — کدی نہ نال نبی دے لا کے کجھ کیتی من بھائی
رب دا کرنا وقت اخیری جس دم سر تے آیا — کر گیا کوچ جہانوں ظالم جھگڑا سب چکایا
کجھ دن گذرے اس دے تائیں ڈٹھا خواب وچالے — حضرت شاہ عباس ہوراں نے بھین اس تھیں حالے
اے نبیؐ دے جانی دشمن ایہ گل دس اساں نوں — مرنوں پچھے کیویں بیتی تیری باہجھ ایمانوں
کہندا اے عباس کی پچھنائیں کی میں آکھ سناواں — ہر دن دکھ عذاب نویں ہی تے تکلیف اٹھاواں
ہاں جدرات سوموار مبارک ستویں دن آجاوے — اوس دم ایہ دکھ درد میرے تھیں رب دی ذات گھٹاوے

اوس انگلی تھیں دوزخ وچوں پل دا ٹھنڈا پانی !
جس دن نبی محمد سرور رب پیدا فرمایا
ایسی اشاریوں میرے اوتے کرم کیتا رب والی
ایہو خاص اشارا آہا بی بی خوش ہو جاندی
یا حضرت میں اپنے پنڈوں نال زناں دے آئی
ہور زنانیاں امرانواں دے بچے لے ٹر گیاں
ایس یتیم بچے وَل انہاں نظر نہ مُول اٹھائی
پر من خالی ہتھیں جانا شرم بیا کجھ آوے
کر و عنایت دے دو مینوں اگوں جیوں رب کھانا
سن گل اوس دی مائی صاحبہ الفت تھیں فرماندے
پر ایہ یاد رکھیں گل میری کن دلے دے لائیں
کیوں جے ایہہ جو بچہ میرا ہے بیکس نتوانا
دادا اک سرے دے اوتے چاچے ہور بتیرے
پر جو کم بابل نے کرنا الفت نال نبھانا
گل نوں تیری سیوا اندر کسر ذرا رہ جائے
ایہ گل کسے نہیں سننی تیری ناں کوئی لیکھا لانا
سن کر کہندی اس گل سندی میری شرط نہ کائی
اس بچے نوں چھڈ کے بی بی جے میں خالی جانواں
گھاٹا ہووے وادھا ہووے کسے کوئی آکھ سناوے
لکھ امیر برابر اس دے لکھ برابر کھیناں !
ایہو مینوں بہتر سب تھیں ایہو ہی منظوری
قسمت میری نال اسے دے جیوں صاحب نوں بھاوے
کدی تے آپوں وڈا ہوسی اس گل تائیں جانے
حضرت آمنہ دی گل اس نے منی ایس خیالوں
جس نے پاک نبی نوں چایا واہ رتبہ اس مائی
پی کے پیاس بجھانواں اپنی تے ہووے ارزانی
خوشیوں میں تو بہ تائیں کر آزاد دکھایا
باقی روز اوہا کجھ حالت روندیاں ہر دم جانی
آمنہ بی بی دے چھڑ قدمیں ادبوں عرض سناندی
مل جاوے کوئی بچڑا ایسا پر نہ گل بن آئی
تے میں بے کس پہنچ نہ سکی تے ہن خالی رہیاں
میں بھی وانگ انہاں دے جھکڑی اتول مول نہ آئی
بھال کریندا ایہو بچڑا مینوں دسیا جاوے
سیوا کر ساں دودھ پلاساں دلیاں نیک ٹکانا
جیوں کر چاہیں حاضر خدمت میں نہیں عذر سناندے
گل نوں توں اس قولوں اپنے ہرگز ڈول نہ جائیں
چھ ماہ دے والا اس دا کر گیا کوچ ٹکانا
باقی ہور قبیلہ کافی صاحب مرد بھلیرے
ایسا ہور نہ کر دا کوئی نال ہی ایہہ سمیانا
اوس دا گلہ الانبھا آئیں دل نوں درد لو نچائے
جے منظور ہووے تاں نہیں تاں بہتر خالی جانا
سیوا کرنا کم اساں دا اسے کارن آئی
نیر میرا کجھ حال نہیں رہنا ہن بیٹھی بچھتانواں
پر میں اسنوں چھوڑ نہ جاساں نال میرے ایہ جاوے
جو کجھ اس تھیں لبھنا اوہ کجھ نہیں انہاں تھیں لیناں
اسے اوتے سبھ سہارا غرض تھیوے سبھ پوری
اسے دی ہی خدمت کرساں دلی مراد بر آوے
حق میرے نوں پورا کرسی لاسی پیا ٹکانے
لے گئی پاک نبی نوں نالے پاندی نور جمالوں
جس نے الفت نال کھڈایا پا گئی نور ادبائی

گھر اوس دے وِچ بہت غریبی جس دی حد نہ کوئی
ہک بکری گھر اوس دے آہی لِسّی پھرڑ پھرڑ نکلی
جد ایہ ختم نبیاں تائیں لے کے گھر وچ آئی
ملے روزگاری بھی گھر اس دے انجیں شور مچایا
دولت مال بتیرا ہویا تنگیاں رب ہٹائیاں
آکھے ایہ کوئی نعمت ربدی میں اپنے گھر لیائی
اس دے اوتے عاشق ہوئے دولت مال تمامی
ایسے پاروں نال نبی دے الفت کردے سارے
دل وچ تداں خیال حلیمہ اچن چیتی آیا !
میں تے جان اپنی تے اڑیا کیتا ظلم گھنیرا
ایتاں مولا اپنے فضلوں میں تے کرم کمایا
اس سوہنے دی گھر وچ آکے قیمت معلم ہوئی
ایسے پاروں کرے محبت نت حلیمہ دائی
انجیں سی ہک بیٹی اس دی شیمہ نام سداوے
مائی تھیں ودھ کرے محبت شیماں نال انہاں دے
اسے حالوں دو برساں پیا اس نے دودھ پلایا
پرجاں ایہ دو برساں مدت فضلوں پوری ہوئی
شاید رہ جاوے گھر میرے سوہنا نور ربانہ
جس دے پاروں اونویں ہودے مڑ کے زیب صفائی
ہکتے پاک نبیؐ دے تائیں فیر حلیمہ آندا
سنیاں حضرت آمنہ خاتوں جدوں حلیمہ آئی

جس دم پاک نبی گھر آیا دور تمامی ہوئی
تھن سکے نہ دودھ کسے وچ وڈی بھاری تنگی
بکری دے تھن بھر گئے دودھوں ہوئے ٹبر مائی
رحمت رب دی ایہ بھی جھگڑا مڈھوں گیا چکایا
ویکھ ایہ حالت مائی حلیمہ کردی حمد ثنایاں
یا ایہ کوئی ملک ربانا یا ایہہ نور خدائی
تھیو دہ حال دی ہار نہ کوئی ہر شے عاموعامی
ایسے پاروں جک کھڈاون چنگے لوک سوہارے
کیوں میں پہلاں نفرت کیتی تے کاہنوں دل چایا
ایسی نعمت جس دے اوتوں دِل گیا جک میرا
ایسا سوہنا نور سوہارا فضلوں ہتھ چھڑایا
نہیں ناں وانگ یتیماں چھڈ دی لے جاندی ہور کوئی
ذرا دساہ نہ کرے نبی دا الفت ایڈ ودھائی
نال نبی دے اوہ انجیں الفت پیار وکھاوے
تے سب لڑکے بالے اسدے بہت پیار کماندے
کیتی سیوا پاک نبی دی پورا شوق وکھایا
لے گیا فکر حلیمہ دے دِل حیلہ کرئیے کوئی
جس دے پاروں بھر یار کھے فیر میرا رب خانہ
اے پر مہلت پوری ہوئی عذر نہ ہوندا کائی
دِل وچ ڈاڈھیاں پیڑاں پیاں سوہنا نکھڑ یا جاندا
اجے نہ اوس نے واپس کیتا کہے انہوں مڑ مائی

اَلَمْ یَجِدْكَ یَتِیْمًا فَاٰوٰی ۝

کیا نہیں پایا تینوں اللہ نے یتیم فیر اوس نے ٹکانا دتا ۔

سن بھیناں اجے لے جاوائیں اپنے کول رکھائیں
ایہ میرا اک سُچا موتی اس دی مثل نہ کائی

مرض وباؤں پھیلی ایتھے میرا لعل بچائیں !
ایہ دِل میرے دا ٹکڑا اسے رونق لائی

اسے نوں تنگ کیے لوں لوں ہیرے ٹھنڈ لوہے وچہ سینے
اس بن چین قرار نہ مینوں سوہنے لعل نگینے !

اس دے اک دیدار دل اٹھیئے لوں لوں تھیوے نوری
گھاٹا کدی نہ کھاون جھیڑے اس دے ہون حضوری

سن بھیناں جس بچڑا میرا گودی وچہ کھڈانا
دوجگ دا سردار کہانا تے مقبول ربانا

جنہاں ہک واری ایہ تکیا تنہاں قرب حضوری
تے جنہاں دل نفرت اس دی کدی نہ اوہ منظوری

سن نی بھیناں اس دی راکھی بہت ضروری آئی
لے جا اجے اوتھے گھر رکھیں کر تاکید کہیائی

کرن روایت آمنہؓ نے جد مائی نوں فرمایا
سن کر کجھ حلیمہؓ تائیں امن دلے نوں آیا!

مولا دل دی آس پچائی مڑ پیارا ہتھ آوے
جھڑا میرے اجڑے گھر نوں رحمت کنوں وسادے

جس دے قدم مبارک پاروں مولا درد ہٹاندا
سکھ وکھا کے دکھ ہٹا کے ٹھنڈ ہر تھانویں پاندا

سن فرمان حلیمہ دائی واپس فیر لیائی
چار ورھے مڑ ہور رکھے گھر داوی ذکر کیتا ئی

مائی دم دم نال نبیؐ دے الفت پیار کماوے
جے جھٹ سوہنا نظر نہ آوے رو رو حال ونجاوے

بارہ اذکار آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

سنو بیان اک بنو ہوازن ہیسی بڑا قبیلہ
جس دے وچوں مائی صاحبہ پایا نیک وسیلہ

ایہ سبھ عربی بولی اندر بڑی فصاحت والے
واضح طور کلام کریندے کون نہ مول کشالے

بن سعدوں طبقات وچالے راوی ذکر لیاوے
اصحاباں وچہ ہک دہاڑے پیغمبرؐ فرماوے

میں ہاں سبھ تساڈے وچوں بڑی فصاحت والا
عربی اچھی بول سناواں مول نہ وچہ کشالا

کیوں جے قوم قریشاں وچوں ہو کے ہیں اک بھائی
سعدیاں والی بولی بولاں واضح نال صفائی !

ایہو قوم ہوازن جس وچہ ہوئی حلیمہ دائی !
ایسے تائیں سعدالاون راوی ذکر کیتا ئی

کیوں جے ایس قبیلے اندر پلیا نبیؐ الٰہی
ایہو ٹھیک زبان نبیؐ دی واضح روشن آہی

ایسے پاروں مائی حلیمہؓ پاک نبیؐ دے تائیں
ہیسی دلوں پیاری بہتی الفت کرن تداہیں

عہد نبوت وچہ جاں آئی مائی پاس انہاں دے
مائی مائی کہندے نالے الفت بہت دکھاندے

مائی حلیمہ پاک نبیؐ نوں ہیسی بہت پیاری
جس دم دیکھن ادبوں اس دی کردے خاطر داری

نالے حاضر خدمت ہوندے دیر نہ مولے لاندے
ماں برابر ادب کریندے جس ویلے مل جاندے

مائی نے بھی پاک نبیؐ نوں دلوں عزیز بنایا
جو کجھ حضرت حکم سنایا پورے طور منایا!

الفت پاک نبی دی اوس دے لوں لوں وچہ سمائی
کدوں ایمانوں خالی تھیوے ایہ محبوب خدائی

خاوند اس دا پاک نبیؐ دا جو سی باپ رضاعی
حارث اوس دا نام بتاون تاریخ نبی حقانی
نالے پت حلیمہ دے جو سب ایمان لیائے
عجب گھرانہ جس نے پایا دل تھیں نور الٰہی
انہاں دے ہی شان گرامی جیہں ایہہ رتبے پائے
جیونکہ الفت بچپن ویلے حضرت نال کمائی
میں قربان انہاں تھیں جاواں جیندے نیک عقیدے
اگوں حال نبی سرور دا سنو بیان تمامی

اس بھی منیاں دل تھیں سچا نبیؐ حبیب خدائی
شوق محمدی غالب دل وچہ اسے وچہ دہائی
شیماں بھی ایمان لیائی دل دے کفر ونجائے
تے توحید پیاری لگی چھوڑی سب گمراہی
اول تھیں لے آخر توڑی پورے طور نبھائے
انجیں آخر تیک نبھائی فرق نہ مول پیائی
جھڑے اس دم مومن ہوئے تابعدار نبیؐ دے
چھ برساں جد عمروں ہوئے پاک حبیب گرامی

[illegible] یمہ پاک بی ہوگی جاں واپس دے آئی
دائی کولوں آمنہ خاتوں جس دم فیر لیائی
نالے ہر دم کرے محبت ہور قبیلہ سارا
چھ برساں تد پاک نبیؐ دی عمر تمامی آہی
اجے انجانی عمر نبی دی نرم کلام سناوے
گھر وائی دے جیونکہ ہیسی حضرت عزت پائی
مائی دے اوہ دل دا ٹکڑا اوہو اک سہارا
عبداللہ دا داغ جو سینے آمنہ ہویا کاری
محض سہارا دل دا اکو نبی حبیب گرامی
راج سہاگ نہ ڈٹھا اکھیں اجے وراگ نہ لتھا
اجے نہ چین دلے نوں آیا نہ رج دلبر ڈٹھا
سکھ آرام دلیندے جھڑے کوچ گئے کر ڈیرے
اجے میدان خوشی وچہ کیتا قدم نہ کجھ اگیرے
محل چبارے خوشیاں بدلے دس دے جنگل بیلے
ہک انجانی تے ناتانی محرم راز نہ کوئی!

اصل میعاد ختم جد ہوئی عذر نہ رہ گیا کوئی
لاگل نال پتر نوں مل دی ہوئی خوشی سوائی
تے وادے دے دل دا ٹکڑا نالے بہت پیارا
جدوں حلیمہ واپس آندا نبیؐ حبیب الٰہی
جو سن دا اک سخن بھی آکے سر قربان ہو جاوے
اس تھیں دودھ کے اپنے گھر وچہ الفت رب ودھائی
ظاہر باطن ہر حالت وچہ اوہا بہت پیارا
جس نے مار مو کائی اصلوں زندگی نری خواری
ایہہ داغ عبداللہ کھٹکے سینے وچہ مدامی
لیکھاں وچہ کو لیکھ ہئی آ سڑیا ازلوں متھا
اکھ نہ جھمکی اگوں لبھا ہجروں بھریا چھٹھا
دکھاں گھیر لئی تے مٹھی آکر چار چو فیرے
غمیاں موڑ مہاراں لیاں ہو گئے سکھ پریرے
ہائے کئی تتی لوٹھی غم تھیں بنیاں سا تھ کویٹے
آیوں چھوڑ مدینے ستا ختم کہانی ہوئی

اس بن چین نہ آوے کوئی تے آرام کداہیں!
شالہ میلی اک واری دلبر ہوون دور بلائیں

رفتن بمدینہ حضرت آمنہ خاتون رضی اللہ عنہا بزیارت مزار حضرت عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

آخر انہیں خیالیں اوس نے ایہ صلاح پکائی
ویکھاں ونجہ مزار سجن دا دور ہووے رسوائی

شاید ایسے حیلے میرے دور ہوون غم سالے
شاید کجھ رہائی تھیوے اوس دے ونجہ دوالے

ایس خیالوں طرف مدینے کر دے فیر تیاری
نبی محمد ﷺ نال تنہاندے شوق زیارت بھاری

ایہو ارادہ غالب ہویا طرف مدینے جاندے
تے کجھ ساک قبیلہ آہا جس نوں ملے بلاندے

آکھے شہر مکے وچہ اس دم خیر خیریت آہی
شھوپی جائیں جائیں بلیا آن قبیلہ سارا

ہن دی مینوں خبر نہ کائی اللہ مالک جانے
باقی کی کجھ حال تساں دے تے کیسے گذرانے

اوہ بھی دسن خیر خیریت فضل خداوند سائیں
ہر اک طرح آرام اسائش اول آخر تائیں

مڑ پچھن آجی آیا نوں کیویں آمد ہوئی
کس پاروں ایہ سفر لمیرا سر تے جھاک لیوئی

آمنہ نے فرمایا مینوں محرم راز پرانے
مارہو کایا ہوش بھلائی ہو گئے حال نتانے

مدت گذری ایتھے اوس نے لائے پکے ڈیرے
اوس دن کرن زیارت آئی ڈھونڈاں چار چوفیرے

مدت دا اوس شہر تساڈے اپنا ڈیرا لائیا
اپنے جوبن وچہ مستاناں تاں ہی دلوں بھلائیا

مینوں چھوڑ غماں دے اندر آپ ستا کم تانے
پچھلے گھر دی سار بھلائی کیویں حال وہانے

پچھلے کیویں کرن گذارا کی کجھ حال انہاں دے
کدی بھی دلبر کوڑوں جھوٹوں پتے نہیں اپڑاندے

آپ مدینہ پیارا کر کے لایا پکا ڈیرا!!
سانوں چھوڑ مکے وچہ آئیوں ہن کی حالا تیرا

ایسے حالوں شہر مدینے ٹھیری اک مہینہ
نالے سفری تھکن اتاری تے دکھ درد پسینہ

اک مہینے پچھوں مائی واپس کرے تیاری
آمنہ دی بھی مائی نالے کم ویکھو رب باری

شہر مدینیوں چل دے چل دے جد ابواء تے آئے
ترئی میلاں دوری جھیوں جیوں راوی فرمائے

کیتا آن اوتارا اوتھے مرضی جویں الٰہی
اچن چیتی ماندے ہوئے ہوش تمام بھلائی

ایسا سخت بخار دبایا ہوش گئی بھل سادی
تریجے روز پیام اجل دا بھیج دتا رب باری

سچا موتی چھوڑ اوتھائیں اکھیاں میٹ سدھارے　　اک پل دے وچ لیکھا چکا دور ہوئے دکھ سارے

اس موتی نوں ترس نہ آیا جو اس فعل کمایا
جھٹ پٹ اندر مکر فریبوں بھٹھ سب بہایا

آخر ایسے سفر وچالے کیتا کوچ انہاں نے　　چھوڑ عزیز محمد سوہنا لائے گور ٹکانے
پچھے رہے یتیم محمد دردغماں دے مارے　　نانی دی وچ گودی بیٹھا عاجز حال آوارے
چھم چھم اتھرو کرن اکھاں تھیں محرم راز نہ کوئی　　نانی دی بھی تنگ تک ایس نوں غم دی حالت ہوئی

مقولہ مصنف محمد اشرف علی سلمہ اللہ الولی فاروقی گگیانوی

واہ دردا کوئی درد نہ تینوں رحم نہ مول کمانویں
ایہ اک نبی محمد سوہنا جس دا عالی پایا
اے دردا توں اس دے تائیں اج یتیم کیتا ئی
اس دی تینوں قدر نہ معلم اے دردا بے دردا
اے دردا کوئی قدر نہ جانوئی پاک نبی سرودا
میں قربان محمد اتوں جس ایہ حالت پائی
واہ وا قدرت قادر والی وچ حساب نہ آوے
جہڑے اوس دے وڈے دشمن اوہو کرن بہاراں
ابر غماں دے چھائے رہندے ہردم اوپر انہاندے
ایہو حالت مائی جس دم رحلت سی فرمائی
اوسے تھانویں گور جنازہ اوتھے ہی دفناندے
ماں دا اک سہارا آہا اوہ بھی رہیا ناہیں
غم دی حالت ویکھ نبی دی روندے ملک اسمانی
ایسے حالوں نانی صاحبہ پاک نبی دے تائیں
غم تھیں حالت پاک نبی دی ایسی عاجز ہوئی
دنیا دے وچ ماپے نعمت جیں سر تھیں ٹرجاون
جیون نہ کوئی مزہ نہ رہندا انت غم ٹھاٹھاں مارے

اپنی مرضی پیا منانویں اپنے مطلب پانویں
جس دی خاطر رب تبارک سب سامان بنایا
ماں پیو دا چا سایہ سر توں غم وچ بوڑ دتائی
ایہ محبوب ربانا جس نے توں پیا حملے کردا
وچ پردیساں حال یتیمی ہویا اہل قدر دا
سن دیاں ساتھ کلیجہ کنبے ہو جاوے رسوائی
محبوباں نوں قضئے پاوے دلنوں روگ لگاوے
سجن نے محبوب سوہارے سدا مصیبت ماراں
اک پل نال آرام نہ بہندے روندیاں وقت وہاندے
غم نوں کون سہالے اوس دم جو کجھ حال ہویائی
پچھے نبی محمد عاجز غم تھیں نیر وگاندے
وچ جدائی چھوڑ انہانوں ہو گئی چھائیں مائیں
عرش عظیم گیا کنب سارا واہ واہ شان ربانی
مکے اندر چک لیاندا غم دے نال تداہیں
دیون تکھ دلیریاں سارے اثر نہ ہووے کوئی
قسم خدا دی مر اوہ بچے روندیاں وقت وہاون
عقل فکر دے فکر دنجاوے پوندے قضئے بھارے

حاصل قصہ نانی صاحبہ مکے وچہ لیاندے
اُسے پر دو سالاں تک کیتی خدمت اوس ادائی

دادے عبدالمطلب تائیں باعزت پکڑاندے
پر اسمان نہ ایہ گل چاہی اوسنوں حسد پیائی

باشک ناگ اسمان زور آور ایسا کنڈل پایا
چین آرام آیا کجھ مڑکے اوسے مدھ پونچایا

پہلے باپ تے مڑکے مائی سانگھوں چانکھیڑے
اجے مدت کجھ باقی آہی اوہ بھی جلد موکائی
کیوں جے عبدالمطلب[1] صاحب عمر بیاسی ساکاں
اٹھ برساں اجے عمر نبیؐ دی دادا کرے جدائی!
جدوں جنازہ لے کے چلے اوس دم نبیؐ رباناً
ماپیاں جیہا درد نبی نوں پونہتا سخت انہاندا
دادے دے دل پاک نبی دی بڑی محبت آہی
وقت نزع دے عبدالمطلب بیٹے سب بلائے
کہندا بچیو میرے اوتے وقت اخیری آیا
سنو تمام وصیت میری سبھو تسیں سیانے
جیونکر سبھ دے نالوں مینوں لگدا ایہو پیارا
سبھناں سنی کلام جدوں ایہ دردوں بھری نرالی!
اجے اسے وچہ حالت آہے بوطالب فرماوے
بچڑا بھائی عبداللہ دا فیر نہ میں سنبھالاں!
اس دے بعد بوطالب نے مڑ اونجیں کر دکھلایا
اونجہ بھی نال محمدؐ سرور دلی محبت آہی
ذرا وساہ نہ کرے نبیؐ دا دم دم نال سنبھالے
گھر باہر نے شام صباحیں اپنے نال رکھیندا
اپنے بچیاں نالوں ودھ کے انہاں پیارا جانے
اس تھیں کسے قسم دی تنگی حضرت مول نہ پائی

جاں دادے ہتھ سر تے رکھیا اوہ بھی جرڑے اودھیڑے
گویا دکھ دلے دا اپنا پورا سبب کیتائی!
دنیا اندر پوری کیتی وانگوں اہل کمالاں
ایہ بھی جگری درد گھنیرا جھبندی حسنہ کائی
روندے آہیں مارے دردوں کنب گیا عرش ربانا
ایہو ساگ آہا اک سکا اوہ بھی چھنڈی جاندا
ذرا جدائی جھل نہ سکے ایہ بھی مگر دلاہی
نال پیار محبت سبھناں نرمی نال سنائے
تے ایہ کھلا یتیم محمدؐ جس تے نہیں کوئی سایا
پر اس عاجز دے سر اوتے سبھناں ہتھ ٹکانے
اونجیں تساں بھی رکھنا اسنوں پھرے نہ پیا ادارا
جھک گئے اودوں سبھ انہاں دے کوئی گل بولنہ بھالی
میں حاضر اس خدمت کارن میرے ذمے آوے
ہے گل وڈی گھاٹے والی کیویں نہ اسنوں بھالاں
نال محمدؐ سرور عالم اوہا پیار ودھایا
پتراں نالوں ودھ کے رکھیا پاک حبیب الٰہی
کھاون پیون نال برابر بھوندا رہے دوا سے!
نالے ہر شے سب تھیں پہلے پاک نبیؐ نوں دیندا
ذرہ بھی دکھ پہنچے جیکر ہوندا حال ڈولانے
ہر دکھوں آسودہ رہیا اوہ محبوب خدائی

[1] پیدائش بعد از مسیح علیہ السلام ۴۹۷ھ وفات ۵۷۹ مختصر است واللہ اعلم بالصواب ۱۲ فاروقی

اَلَمْ یَجِدْكَ یَتِیْمًا فَاٰوٰی ۵

کیا نہیں پایا تینوں خدا نے یتیم تے فیر ٹکانا دتا

اس آیت تھیں ایہو مطلب رب دی ذات بتاوے
بھانویں آہیں یتیم تے بے کس مڑ بھی رنگ وکھاوے

دادے منے جے ذمہ چایا اپنے نال سنبھالاں
تنگی کوئی ہون نہ دیساں ہر دم سر تے جالاں!

پر اس نے بھی ساتھ نہ دتا ٹٹ گیا منڈے پرنے
مڑ بانہہ پکڑی چاچے دل تھیں لگا سیوا کرنے

ہر حالت وچہ ساتھ نبھایا تنگی کوئی نہ آئی
ماپیاں والیاں بچیاں وانگوں سوہنی پئی دہائی

اسے حالت ہوش سنبھالی بچپن لنگھیا سارا
اگوں وقت جوانی آیا جیوں قدرت دا چارا

اس ویلے بھی اگیں اس نے پیا پیار وکھایا
ہر مشکل وچہ سر تے پہنتا پچھا نہیں وکھایا

بوطالب دا پیشہ آہا کرن تجارت جاندا
تھوڑا بہتا جتنا سودا جائز نفع کماندا

اسے اوتے زندگی والا سب وہار گذارا
اسے نال لگائی ہوئی ایہو اک سہارا

یمن تے شام عراق نواحے اکثر آہے جاندے
مال تجارت ویچ وٹا کے مڑ گھر ڈیرا لاندے

حضرت اجے چھوٹیرے آہے تے سی عمر انجانی
اوس دم دا سن واقعہ میں تھیں اے مومن دل جانی

ذکر ابوطالب رفتن بنواحی شام بمعیت آنذات علیہ السلام

بوطالب ہک وار ارادہ شام سفر دا کیتا
جس دے کارن مال تجارت سارا بدھا سیتا

سفر ایہ بہت دوراڈا آہا خیال دلے وچہ آیا
رہے محمد گھر وچہ کیوں جے سفری دکھ سوایا

ایپر پاک نبی نوں ہیسی الفت نال انہاں دے
کدن جدائی چاچے والی اتنی دیر نبھاندے!

ہر دم دل وچہ الفت ایہو چاچے دا سنگ پیارا
نال اسے رل ویکھاں دنیا ہور علاقہ سارا

جس دم پتہ لگا اس گل دا خبر کتوں ہتھ آئی
اوسے دم دوڑ آئے گھر ول کر دے حال دہائی

کہندے چاچا کتھے چلیوں فیر اندھیر نہ پائیں
تیں بن زندگی سب نکمی مینوں چھوڑ نہ جائیں

جے جانائیں مینوں بھی توں لے چل اپنے نالے
باجھ تیرے اس گھر وچہ رہنا مینوں سخت کشالے

میں تاں تیرے نال ہی رہنا بھانویں جتھے جانویں
تینوں مول نہ چھڈاں لکھاں تنگیاں ہیں پہنچن بھانویں

ایہ گل بوطالب دے دل تے اثر اجیہا کریندی
بے خود سینے نال لگاوے ساری ہوش بھلیندی

فکر پیا مت میرے پچھوں رو رو حال ونجاوے
انجہ نہ ہووے جان پیاری نکل دبنجے اس ہاوے

یا کوئی ہور قضیہ پے جائے عاجز جان نتانی نکلے تیر کماناں مڑ کے پیش نہ جائے جانی
بوطالب نوں ایس خیالوں ڈاڈھی تنگی ہوئی اپنے سنگت نال ملاوے سخن نہ کیتا کوئی
بنھ کے بھار روانہ ہوئے راوی ذکر لیایا چلدیاں چلدیاں جاں بوطالب بصرے شہر نوں آیا
ہک درویش عیسائی جس دا نام بحیرا کہندے عالم علم توریت انجیلوں اُس ڈیرے وچ بہندے
نبی محمدؐ نوں اوس ڈٹھا دوردل آنوندیاں ہویاں علم قیافے تھیں پہچانے جاں ویکھے ماہ رویاں
کہندا ایہو نبی محمدؐ سرور دوہاں جہاناں اسے اوتے ختم نبوت بھی فرقان خزاناں
ایہ گل سن کے پچھیا کیویں تینوں معلم ہویا کیویں جا توئی کھول سناویں موقعہ رب نے ڈھویا
کہے بحیرا اوس پہاڑوں اُترے جد کرموائی پاک نبی ول ہر شے جھکدی ادبوں تھیوے سلامی
جو کجھ پتھر رکھ درختاں رستے اندر آئے سبھناں نے جھک پاک نبی نوں ادبوں سیس نوائے
ہر شے سجدے اندر ہوندی مینوں نظری آئی ویکھ الھاؤں قدیں کہیا ایہو نبیؐ خدائی
حاکم تے مستدرک اندر لکھی ایہو کہانی انجیں وچ بخاری لکھیا نالے سیرت وچ جانی
اتنا درجہ پاک نبی دا ہر شے سیس نواوے کون یتیم کہے تے اس دا درجہ کوئی گھٹاوے
بھانویں رب یتیم بنایا ظاہر حال وکھایا پر باطن وچ اس دے تائیں اوہ کجھ شان دلایا
جس دن تھیں ایہ دنیا ہوئی بھی ساری خلقائی جتنا درجہ پاک نبیؐ دا کسے نہ ہور پایائی
کہن روایت جدن بحیرے اتنی گل سنائی لوکی سب متعجب ہوئے سخت حیرانی چھائی
کہندا جو کجھ حالت مینوں آوے نظر الھائی انجیں ہی توریت انجیلوں ظاہر ہویا اسائی
اوس دم سن کر انہاں سبھناں دلوں ایمان لیاندا کہندے بیشک سچ محبت عذر نہ کیتا جاندا
اوس درویش عیسائیوں سن کر سبھو کرن حیرانی شان نبیؐ دا معلم ہوئیوس فضلوں ذات ربانی
سچ رسول محمدؐ عربی وڈیاں شاناں والا رب دے گھر وچ وڈا درجہ دوجگ نور اوجالا

ذکر نصب حجر الاسود بتوسط حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام

فضل کرم سبھ ہتھ رب دے جیں چاہے وڈیاوے جس نوں بخشے رحمت اوس دی نہیں تاں انجیں جاوے
پاک نبیؐ نوں ظاہر حالے بھانویں ایہہ بیزاری پر جد ڈٹھا اسے پاروں دوجگ دی سرداری
ایہہ ہر کم دیلے اوتے جیونکر اوسنوں بھاوے ایسا سوہنا رنگ لیاوے عقل فکر بھل جاوے
نویں جوانی دے دن آہے اجے حضور سجانویں ہر بھلیائیوں اول اوترے لاوے پیا اوہ تھانویں

مکے وچہ مقام پاکیزہ خانہ کعبہ نوری !
سب عبادت گاہاں وچوں ایہو بہتر آیا
ایپر ایہ عمارت آہی اوس دم بہت پرانی !
مکے والیاں اتے نواحیاں جدا یہ حالت ڈٹھی
نویں سر ول ایہ فیر بنائیے بوجھ سرے تے لا ہیئے
ایس خیالوں رَل مِل سبھناں سب سامان لیاندا
جدوں مکان مکمل ہویا حسب الخواہش بنایا
کیوں جے اس دے رکھن دیوچہ حصہ چاہندے سارے
اوس دم سبھناں بیٹھ اک تھانویں ایہ اک شرط لگائی
فجر ہوندی نے سارے لوکی دوڑے اوں ا
پر جس ویلے آئے اوہ سبھ ویکھو رب دا بھانا
ویکھ تمامی حیرت پاروں ہو گئے چپ الٹھایئں
پاک نبیؐ نے ڈٹھی جدا یہ حالت انہاں ساری
ایہ مشکل سب حل ہو جاسی دیر نہ لگسی کائی
اوس دم حضرت چادر لیکے دھرتی اتے وچھاون
پھر فرماون سبھو بھائی رَل مِل چادر چاؤ
جس دم سنی انہاں نے جیونکر پاک نبیؐ فرمایا
چادر پکڑی نال محبت اوس حد تیک الٹھائی
اوس دم حضرت حجرالاسود جلدی نال اٹھایا
جس دم دھریا گیا الٹھایئں راضی ہو گئے سارے
اس گلوں بھی سبھ نواحے عزت ملی سوائی
ایسے طوروں عمر نبیؐ دی ہو گئی پنجھی سالاں

جس دے ہک دیداروں ہوندا کامل مرد حضوری
ایسے اوتے رحمت ربدی تے برکاتوں سایا
ہو گئی کجھ کمزور تداہیں جیونکر امر ربانی!
بہت ہوئے آزردہ دل وچہ مڑ ایہ خواہش اٹھی
ٹھیک ہو جاوے سبھ عمارت گرد غبار ہٹا ہیئے
کیتی نویں عمارت ساری جیونکر شوق دلاندا
رہ گیا حجرالاسود باقی کیویں جائے رکھایا
پر ایہ گل ناممکن آہی دسن کشالے بھارے
فجری جھیڑا پہلاں آوے اوس دی کارروائی
ہو سکا فیر ... پہلے ایہ کم سر لگانا
اگے کھلا بیت اللہ اندر نبیؐ حبیب ربانا!
اوے پر بول نہ سکن ہولے نہ کجھ کہن تداہیں
فرمایا گھبراؤ ناہیں تے نہ کرو بیزاری
تے سبھناں نوں حصہ ملسی جیویں دلیں سمائی
حجرالاسود اوس دے اوتے نرمی نال رکھاون
سبھو ایس تواہوں اپنی دل دی آن مناؤ
ہوئی تسلی نال خوشی دے ہر کوئی اُٹ ول آیا
جس تھانویں اوہ رکھنا آہا الفت ایہو سوائی
جا دھریا چک اپنی تھانویں جھگڑا سب مٹایا
دانش پاک نبیؐ دے اوتے خوشیوں رل نعرے
ہر کوئی تعریفاں کردا سوہنی بات لگائی
شادی دا مڑ موقعہ آیا صاحب شان کمالاں

بھانویں آہا یتیمی دے وچہ پلیا ہویا پیارا
پر ایتھے اوہ رنگ نہ رہ گیا دسیا ہور نظارا

ذکر عقد نکاح آنذات بابرکات بخدیجۃ الکبریٰ رضی اللہ عنہا

وچہ تورایت ذکر لیا ون حالت عرب بتاون
فصل اناجوں کمی اوتھے اس تکلیفوں سارے
سب قریشاں ایہو پیشہ دور دوراڈیاں. جانا
پیغمبر دا دادا وڈا ہاشم نام جنہاں دا
اوہ بھی آہے تجارت پیشہ بھی اولاد انہاں دی
بوطالب بھی اسے دانگوں کرن تجارت جاوے
پیغمبر بھی ایہو طریقہ دلوں پسند لیایا!
نکیاں ہوندیاں بھی حضرت نے ایہ ازمائش کیتی
بس دتے نال وہار ہویا تجہ پورے طور نبھایا!
اس پاروں مڑ ہراک پاسے خوب ہوئی مشہوری
اس دی بابت کئی طرح دیاں لوکی لین صلاحیں
اس گل پاروں اکثر لوکی نال شریک ہو جاندے
جنہاں لوکاں نال نبی دے کم تجارت کیتا
جسے داراں پاک نبیؐ نوں صاحب شان بنایا
ہرکم وچہ دیانت داری دوجا دخل نہ دیندے
کاروبار تجارت اندر دائم نبیؐ الٰہی
شان نبوت پاروں پہلاں جنہاں نے ازمائے
انجیں ابوداؤد وچالے ہور روائیت آئی!
خدمت دے وچہ حاضر ہویا جاں اوہ مرد سوہارا
تدوں کہیا ہیں آپوں جانا واقف کا لمہ پرانا
سن کرسائب پیش نبی دے عرضِ سوال سناوے
وچ تجارت نال تساڈے شرکت میری آہی

جیوں انہاں دے طور طریقے جیویں وقت وہاون
باہر جاکے کرن تجارت ایہو کار وہارے
جاکے کرن خرید فروخت نالے نفع کمانا
خطرہ سارا دور ہٹایا جنہاں سوداگریاں دا
یمنوں لے کے شام نوں جے کرن تجارت جاندی
اوہ بھی شام علاقے جاکے انجیں کم چلاوے
اسے طرح تجارت کیتی کافی نفع کمایا
جس دے بارے [illegible]
جیوں لیا تیوں دتا واپس دل نہ مول دکھایا
ہر کوئی عزت کرے تنہاں دی دلوں لمانوں پوری
نالے اپنے دل دیاں گلاں دسن پئے انہائیں
ایہہ حضرت نال کسے دے اچل مول نہ پاندے
سبھ دا حال کتاباں اندر ڈٹھا جیونکر بیتا
کیوں جے ہراک کم نوں حضرت پورے طور نبھلیا
تے اچھے اخلاق نبی دے سبھ بیان کریندے
ہراک لیکھا صاف رکھاندے سستی مول نہ آہی
ہرہر قولوں فعلوں حضرت پورے سچے پائے
سائب نام صحابی جس دم پایا نور صفائی
لوکی صفت سناون لگے جیونکر ذکر پیارا
صفتاں دی کوئی حاجت ناہیں کہندا نبیؐ ربانا
ہیں قربان تیرے تھیں میرا ماں پیو فدا ہو جاوے
سارا لیکھا صاف تساڈا ہوں نہ وچہ کوتاہی

اخلاقوں عاداتوں تے اطواروں سبھ ورتارڑوں   یا حضرت توں پورا آہیوں ہر اک قول قراروں

ہر اک تھاویں تساں ہمیشہ نیک انجام وکھایا   دغا فریب نہ مول کمایا ونج سر جتھے ہتھ پایا

بصرے یمن تے شام علاقے نبی محمد آئے   سبھو تھانویں اک ورتارا اگو پیچھے لائے

ایسے پاروں پاک نبیؐ دی ہر تھاں شہرت ہوئی   ایسے پاروں راہبر جانے حضرت نوں ہر کوئی

ایسے پاروں عزت پائی اندر عرب تمامی   ایسے پاروں کامل اترے وچ خدمت اسلامی

جد ایہ حالت پاک نبیؐ دی ہو گئی عرب وچالے

اک مائی سن ذکر نبیؐ دا راز نیاز سنبھالے

نام خدیجہؓ خاتوں اوس دا بڑی معزز نامی   پاک نبیؐ دی پنجویں پشتوں اوس دا نسب گرامی

ایس لحاظوں بھین چچیری پاک نبیؐ سرور دی   بڑی شریف تے صالح بی بی سوہنیاں گلاں کردی

سبھ اخلاق پیالے اوس دے خالی وہم خیالوں   صالح نیکوکار سوہاری پُر انوار جمالوں!

وچ جہالت اسے پاروں طاہرہؓ نام سدا دے   دولت مال حساب نہ کوئی چنگے عمل کما دے

بن سعدوں طبقات وچالے راوی ذکر لیایا   سبھ قریشاں تھیں ودھ اسنوں بخشیا رب نے پایا

جدوں تمام قریشی اپی کرن تجارت جاندے   سبھناں نال برابر اس دا مال اسباب بناندے

جد اس مائی مال اسبابوں سبھ تے درجہ پایا   تد ہمر بہت ملازم رکھے کرن جو کم سوایا!

پنجھی سالاں عمر اوس ویلے پاک نبیؐ دی آہی   کئی کماں دی شرکت پاروں خوب ہوئی روشنائی

وچ تجارت ماہر ہوئے لینوں دینوں پورے   ہر ورتاریوں کامل اترے کدی نہ رہے ادھورے

جس بندے بھی نال نبیؐ دے کیتا کجھ ورتارا   اسے سنے ہی مناں ہے ایہ صاحب نیک دہارا

وچ دیانت اتے صداقت اوہ کجھ رنگ وکھائے   جس ڈٹھا سو نال ملائے الفت پیار کمائے

اسے پاروں پیغمبرؐ نے نام امین سدایا   ایسے پاروں دو جگ اندر عالی درجہ پایا

مائی خدیجہؓ نے جد سنیاں حال نبیؐ سرور دا

قاصد بھیج منگا وسے جلدی اتھ ایہا دل کردا

سن کر حکم آوے گھر اوس دے رب دا نبیؐ پیارا   تک دیاں ہی حب ہو گئی دل وچ صاحب شان دلارا

کہندی مال تجارت میرا شام دیار لے جاؤ   جیکر کیتے نے چنگا میں تھیں دونی اجرت پاؤ

سن کر حضرت حکم قبولیا او بجے کر دکھلایا   کافی نفع کما کر آندا اتھ اوس دے پکڑایا!

بھی ہر حال امانت دیانت فرق نہ پایا کوئی   جس تھیں دل اس تھے وچ ہور اک خواہش اُٹھے ہوئی

کہندی ایہ کوئی بندہ چنگا نوکر ایہ نہیں چاہیئے !
اسنوں اپنے نال لگایئے تے ایہ فکر ہٹایئے

جے کر ایہ خود مالک ہو گیا فکر نہ رہسی کائی
ایسے بارے طرف نبیؐ دی چٹھی اوس لکھوائی

لکھوایا ایہ عمر میری ہے اس دم سالاں چالی
تے صاحب اولاد بھی ہاں میں فضل خداوند والی

پر حالات میرے کجھ ایسے پے گئی لوڑ تساں دی
نام خدا دے رد نہ کرنا جو میں عرض سُنا ندی

اوہ ایہ نال میرے تسیں صاحب عقد ضرور پڑھیوو
کیوں جے اس بن نہیں کوئی چارا تسیں ضرور منیوو

سن کر عرض قبولی حضرت کجھ انکار نہ آندا
جیوں مائی دا منشا آہا انہیں کیتا جاندا

آئے پر کہیا گھر میں اپنے مشورہ ونجھ پچھیواں
جیوں انہاں دی مرضی انہیں آکر فیر وسیواں

گھر آ کے جد چاچیاں اگے کھولی ایہ کہانی
انہاں سن کر عذر نہ کیتا نہ کجھ کہیا زبانی !

بلکہ سبھو راضی ہو کے نال نبیؐ دے آئے
سبھ دے سامنے پاک نبیؐ دا عقد نکاح ہو جائے

کرن روایت جس دم مائی عقد نکاح پڑھایا
سبھ خزانہ مال تجارت حضرت دے وس پایا

جیویں صاحب دی مرضی انہیں جیوں چاہے فرماوے
کول رکھے یا ہور کسے ہتھ ایکھے پیا لگاوے

اپنا کجھ نہ رکھیا اس وچ حصہ نخرہ کوئی
سب تے قبضہ نبیؐ محمدؐ دا ختم کہانی ہوئی

قدرت رب سچے دی غالب وچ یتیمی پل کے
وقت آیا تے ہر شے آئی قدماں دے وچ جل کے !

بے کسی دی حالت اندر کس نوں خبر ایہ آہی
اتنی طالعہ والی بی بی جا بسی انجم بیاہی

کون غریباں کرسے لیندی خاطر وچ لیاوے
تے ایہ سنگت میل ملایا قسمت بناں بن آوے

ایہ سب فضل خدا دا جیونکر وعدہ اوس فرمایا
تے فَاٰوٰی والا منظر رحمت نال وکھایا!

پر ایہ سی اک بوجھ انوکھا مشکل بہت نبھانا
اس حالت وچ دسیے تسلی کر کے فضل ربانا

وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدٰى ٥

تے پایا تینوں رب تیرے نے گھبرایا ہویا فیر دتی تسلی اوس نے

پیغمبر پاکیزہ ہستی جس نوں اوہا جانے !
نال خدا دے لائی ازلوں اگو راز دوہا نے !

دوہاں دی جو آپس اندر نہیں کسے نہ پہنچ اوتھے
باقی گلاں کرنے والے انہیں احمق گھتھے

حرف اک میم دا پردہ پا کے احد احمد بن آیا
نہیں تاں بھید دوہاں دا اگو جد دل اندازا لایا

اوہ نہ اس بن ایہ نہ اوس بن بن آوے گل کوئی
جے دو دل ہندے مرشد بھو مشکل ایہ حل ہوئی

پر ایہ بھی اک درجہ ہوندا عارف لوکی جانن
تے جنہاں ایہ سار نہ کوئی اوہ کی ایس پچھانن

عبدیت دے باجھ نہ کوئی ایہ کجھ بن سر آوے
ہاں جد اوہ تسلیم ہوجاوے ایہ بھی رنگ وکھاوے

ایہ بھی شان پیغمبراں نوں ہی رب عطا فرماندا
تاں ہی فیر رسالت تیکن درجہ تنہاں ہو جاندا

یاد رکھو عبدیت جد تک پوری ہووے ناہیں
تاں تک شان رسالت ملنا مشکل کار بتائیں

پاک نبی نوں رب سچے نے بندیاں وچ اوپایا
بندے دے گھر پیدا کیتا ماں دا دودھ پلایا

فیر کھانویں پینے دایاں اگوں ایہ سبھ فرض نبھائے
پر ایہ کم سبھ بندیاں والے پیغمبر دے آئے

اسے ہی بندیائی دے وچ جوہر آئے روحانی
جنہاں پاروں ملی نبوت پایا سر حقانی

جتنا عرصہ عبدیت وچ حضرت پیا وہایا
اتنا عرصہ اوس پاسے کجھ ناہیں ہتھ آیا

اللہ دے اسراروں جس دم سار نہ ہووے کوئی
سمجھو اوہ عبدیت نالے ضالاً دی گل ہوئی

مَا كُنْتَ تَدْرِىْ مَا الْكِتَابُ وَلَا الْاِيْمَانُ

نہیں آہیں تو یا محمدؐ جان دا کیہ ہے کتاب تے ناں ہی ایمان

اوس حالت دی بابت اللہ حضرت نوں فرماوے
یعنی عبدیت دا مظہر واضح کیتا جاوے

یا حضرت اوس حالت دے وچ تینوں خبر نہ آہی
کی ہے چیز کتاب مبارک کرے جو دور سیاہی

ناں ہی پتہ ایمانوں آہا جندڑی بھٹکی ہوئی
تے نہ اصل اصول اوہدے دی خبر تساں نوں کوئی

ایہ سبھ شروع عبدیت والی دسی حالت ساری
جس وچ بندہ انجیں ہوندا جیوں کہیا رب باری

ایپر جس نوں اللہ مالک شان نبوت دیندا
اوس نوں اپنی طرفوں ناہیں گمراہ کدی کریندا

کوئی برائی تے مندیائی یا ایسی کمیائی
کسے بھی چیلنے اوس دے کولوں ظاہر کدی نہ آئی

نبی محمدا بچپن دے وچ اوہ کجھ عمل وکھایا
جھیڑا کسے بڑھاپے ویلے قسمت وچ نہیں آیا

عربی لوکاں فرصت ویلے بیٹھک ہک بنائی
اوتھے اپنے شغلیں کھیلیں ساری رات وہائی

طرح طرح دیاں گلاں ہوون ہاسے تے شدیانے
گویا زندگی دا اک حصہ اوہنوں خاص کہیانے

انہاں وچ بھی پیغمبر نے حصہ لیتا ناہیں
بلکہ ایہ کجھ شوق محبت نہیں انہاں دے تائیں

ہک واری ہک شادی اوتے محفل لگی ہوئی
ڈھول ڈھمکا کھڑکے نچے تے گاوے ہر کوئی

اگوں پچھوں خلقت کافی جمع اکٹھے ہو جاندی
جاپے اک اکھاڑہ وڈا رونق اک دنیا دی

نبی محمد نے بھی ڈٹھا حالت بچپن پاروں
اتوں ہو متوجہ جاندے اپنے ایس وہاروں

پر جد پہنچے بیٹھے اوتھے نیندر غلبہ پایا
سوں گئے ایسے حالوں ڈٹھا سورج بھی چڑھ آیا

اجیراں ختم ہوئی اوہ محفل جاگ حضرت نوں آئی
اٹھ کے آگئے گھر اپنے نوں ہک نہ شئی سنائی

پاک نبی پاکیزہ ہستی تولوں فعلوں حالوں
کیویں ایسی محفل پاروں حضرت لطف اٹھاوے
نبی خدا دے ازلوں ابدوں نبی ہی ہوندے آئے
نبی ہوندے تے کھیل تماشہ شوقوں ویکھے بھالے
نبیاں دی تے زندگی وکھری پاک خیال انہاں دے
کسے نبی تھیں ایسی لغزش سرزد کدی نہ ہوئی
چال نبیاں سوہنی ہوندی مکر فریبوں خالی
تیز نہ دوڑن چلن بھجن جس تھیں جاپن ہولے
بات کرن تے اوہ بھی سوہنی واضح تے من بھانی
سر اسرار انہاں دے اندر جو پوشیدہ ہوندے
جس ویلے اوہ قوم اپنی دی بہتری اوتے آون
عربی لوک اُجڈ سنے جاہل عقلوں فکروں خالی
جیکوئی ایسا سخن انہاں نوں نبی کسے فرمایا
کئی لوکاں نے عربی سندی اصلاح کرنی چاہی
کسے ہدایت نامے اوتے انہاں یقین نہ آندا
تے جد پاک نبیؐ نوں مولا قدرت نال اوپایا
جنہاں لوکاں وچ گمراہی اپنی عمر گذاری
ہر کوئی گیت توحیدالاہوں دیس دا پھردا گاندا
جنہاں دے دل کفروں آہے زہر آلودہ ہوئے
چھڈ گمراہی نال خدا دے انہاں دل توں لائی
جیویں شیطانی دام فریبوں انہاں دی جان ہوئی!
جیوں دنیا دی نظروں آہے گرے ہوئے اوہ سارے
جاہلاں وچوں نکل اوسے دم عالم نام سدایا
ہر تہذیبوں تے تاریخوں لے گئے شان اوہائی
جیوں صاحب دی مرضی آہی تیویں نظری آئے

تے ایہ محفلاں گندیاں بریاں مندیاں بہت خیالوں
کیویں ایہ کجھ ویکھے بھالے بھانویں اس وچ جاوے
ایہو شوق اسے وچ انہاں اپنے وقت وہائے
اوہ نا ہیں مڑ نبیؐ خدا دا انجیں بیٹھا جاوے
غلطی دھوکھا مکر شیطانوں اوہ اک پاسے جاندے
جویں فعل افعال اساندے تے پھیلے بدبوئی
ٹھوکر کھڈا مول نہ لگے جس تھیں ہووے بیحالی
نال ہی اُکے مٹھے مٹھے قدم اٹھانے پولے
جس وچ ظاہر باطن والے دسن سب معانی
ظاہر والے جے لکھ ڈھونڈن نظری مول نہ پوندے
ایسے ہی معقول کلاموں سوہنے سخن سناون
مذہبوں تے روحانیت تھیں انہاں کجھ نہ بھالی
اوسنوں انہاں پسند نہ کیتا دل وچ مول بٹھایا
پر اوہ جیوں جیوں سن دے تیویں وگدے ول گمراہی
ہویا مول نہ اثر انہاں تے نہ کوئی مطلب پاندا
دیہاں وچ ہی ملک عرب دا نقشہ ہور وکھایا!
انہاں دی اخلاقی حالت من گئی دنیا ساری
ہر اک دل وچ ایہو جذبہ اسے مگر وکاندا
اوہا ہی توحید پکاندے ہر میدان کھلوئے
غلط خیالوں وہم فریبوں رہیا اثر نہ کائی!
انجیں نال نبی دے مل کے دلی صفائی ہوئی
انجیں ہی مقبول ہوئے اوہ نالے رب دے پیارے
گویا خاص فرشتیاں نالوں وڈا درجہ پایا
راہبر ہوگئے سبھ دنیا دے کمی نہ رہ گئی کائی
تیویں اپنے عملاں والے سارے جوہر وکھائے

ایہو غرض نبی دی آہی انجیں ہو گئے سارے　　　اسے اوتے چلے اس تھیں پا گئے منصب بھارے
معارج القدس وچ جیونکر امام غزالی لیاوے　　　حجۃ اللہ البالغہ اندر ولی اللہ فرماوے
شان نبوت انسانی تھیں وڈا درجہ آیا　　　جیوں انسان حیواناں اوتے رب سردار بنایا
پر ایہہ ہے عطیہ رب دا بخشش اوس دی بھاری　　　محنت کوشش کیتیاں ناہیں ہوندا فضل غفاری

اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسٰلَتَهٗ (انعام ۱۵)

اللہ بہتر جان دائے جتھے چاہے کرے ونڈ پیغمبری دا ؛

اللہ مالک بہتر جانے ایس معاملے تائیں　　　جس نوں چاہے نبی بناوے فضل کرم دا سائیں
تے جس نوں ہوس نبی بنایا اسے پیا نبھایا　　　بھانویں لوکاں نے جھٹلایا پر اوہ کامل آیا
وَجَدَكَ ضَآلًّا بھانویں پہلاں ہے درجہ انسانی　　　پر ھَدٰی نے کھولے سارے راز نیاز روحانی
تاں ہی اللہ پاک نبیؐ نوں ایہ احسان جتاوے　　　ضَآلًّا والا جھیڑا جھگڑا جس تھیں صاف ہو جاوے

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ رُوْحًا مِّنْ اَمْرِنَا ؕ مَا كُنْتَ

تے اسے طرح وحی گھلی اساں طرف تیری اک روح دی اپنے حکم نال نہیں آہیں

تَدْرِیْ مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاِيْمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنٰهُ

توں جاندا کیا ہے کتاب تے نہ جاندا آہیں کیا ہے ایمان لیکن بنایا اساں نے اوہنوں

نُوْرًا نَّهْدِیْ بِهٖ مَنْ نَّشَآءُ مِنْ عِبَادِنَا (شوری ـ ۵)

نور اسیں ہدایت کرنیے نال اوس دے جس نوں چاہیے اپنے بندیاں وچوں ؛

پیغمبر تے بشریت دا جاں سی غلبہ ہویا　　　نالے شوق توحید محبت چین نہ آوے گویا
راز حقیقت والا کھلنا مشکل نظری آوے　　　طبع طبیعت ایہ انسانی دل ڈاڈھا گھبراوے
گویا ضَآلًّا والا پردہ اگوں پچھوں چھایا　　　اصلی رستہ نظر نہ آوے غم نے مارہ مکایا
غار حرا تن میل مکے تھیں پینڈا دور بتاون　　　اسے جھوریوں سرور عالم ہر روز اوتھے ٹر جاون
اوتھے بہہ کے یاد سجن دی کردے رہن نتانے　　　ڈھونڈن بھالن جھاکن ویکھن اس دے سبھ ٹکانے
پر اوہ منزل بہت دوراڈی مجھول بہت اوتیرے　　　مڑ بھی اوسے خیال وچ چالے رہندے اوتھے ڈیرے

آخر رب دی رحمت والا جاں بدل چڑھ آیا
ہو گیا حل ایہ مسئلہ سارا رب سچے فرمایا

ترجمہ و تفسیر آیت بالا

اسے طرح اوس حالت اندر وحی خدا فرماوے
رب فرماوے وحی اساں بھیجی کس طرح دی ول تیرے
جیندی تینوں خبر نہ آہی کیا کتاب الٰہی
پر اوہ سب روشنائی کر گئے کٹ تاں دور اندھیرا
رب دی طرفوں وحی دا آونا راہ ہدایت پانا
اللہ والی سبھ حقیقت اوس دم نظری آوے
اوس دم فضل کرے رب سچا رحمت نال نوازے
وچ جگ اندر بندے اوتے ایہو فضل الٰہی
کیوں جے شان نبوت جس نوں رب ولوں مل جاندا
گویا اللہ نال اوہدا مرد سبب تعلق تھیوے
رب فرماوے ہر اک اوتے ایہ کجھ رحمت ناہیں

جس تھیں ایہ سب فکر نبیؐ دا سارا دور ہو جاوے
اپنے امروں کھولے جس نے مسئلے سبھ اوکھیرے
تے ایمان حقیقت اوس دی کہے جو دور سیاہی
جس تھیں طیار رستہ سارا لبھ گیا اوہ ڈیرا!
جس تھیں سینہ روشن تھیوے ہووے فضل ربانا
تے اپنا بھی درجہ معلم پورے طور ہو جاوے
بخشے شان نبوت والا کر کے ٹھیک اندازے
تے ایہو انعام گرامی دور تھیوے گمراہی
بندیاں نالوں اوس دا درجہ بہت بلند ہو جاندا
ایہو ذریعہ ایہو سہارا اسے پاروں جیوے
جسنوں چاہیئے بخشیئے اوسنوں اول آخر تائیں

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ (جمعہ ۱)

ایہ (درجہ پیغمبری دا) فضل اللہ دا ہے دیندا ہے اوہ جسنوں چاہندا ہے ؛

ایہ درجہ پیغمبری والا ہے انعام گرامی
اپنی محنت کوشش دے سنگ نہیں نبوت لبھدی
زہد ریاضت ذکر عبادت جے سے کوئی کماوے
جد تک شامل فضل نہ اوس دا ہووے نہیں گل کوئی
نبی محمدؐ ازلی ابدی رب دا نبی پیارا
ایہ بھی اسے شوقوں فکروں زہد عبادت کر دے
کرن روایت نبی محمدؐ جاگن رات تمامی
تن من دھن سب واریا ہویا دنیا بھلی ہوئی
جند جائے پرواہ نہ اس دی یاد نہ دل توں بھلے
بعضے وقت کھلوتیاں اکھیں پیر دوویں سُج جاون

پر اوہ جس نوں چاہے بخشے اس دی بات تمامی
ناں دور ہووے حیلیاں پاروں ایہ کجھ گوفت ڈل دی
چلے گئے یا وچہ مراقبے کِتنا وقت وہاوے
پیر نبوت دا پالینا بہت وڈی دلجوئی
اسے کارن پیدا کیتا دتا شان نیارا
رات دنے ایہ کارہمیشہ تے ہر ویلے ڈردے
مدتاں تیک کھلوتے رہندے کر دے ورد گرامی
اکو دید سجن دے بچھے یاد انہیں گل کوئی
نیندر آرام دی قدر نہ کوئی اوسے پچھے ڈھلے
سردی تھیں تن ٹھنڈا ہووے پر اوہ چیت نہ چاون

جیوں جیوں ایہ تکلیفاں تیوں تیوں شوق زیادہ تھیوے ۔ ساری رات کھلوتے رہندے ابجے نہ دل پر جیوے

طٰهٰ ۔ مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰىٓ ۝ (طٰہٰ-۱)

اے پیغمبر نہیں اتاریا اساں اوپر تیرے قرآن اس واسطے جے تو تکلیف اٹھاوے۔

اس تکلیف مصیبت اندر جس دم وقت وہاوے ۔ رحمت پاروں ذات ربانی اوس دم ایہ فرماوے
اساں قرآن اس کارن حضرت دتا نہیں تسانوں ۔ جے اس تھیں تکلیف اٹھاؤ بنے مصیبت جانوں
کرو عبادت ایہی اتنی جس تھیں دکھ نہ آوے! ۔ نال ہی اتنا بوجھ دسیوے نہ دل نوں بھرماوے
پورے چال میانی ہووے نبھدی جاوے سوکھی ۔ ہر اک امر عبادت طاعت نظر نہ آوے اوکھی
حوصلہ نیک اخلاق طبیعت نرم کلام پیاری ۔ سجن دشمن سبھو راضی ہر اک دی دل داری
گویا ہر کوتاہیوں سستیوں پاک ہمیشہ جاپے ۔ نال خدا دے لادین والی الفت دلوں سنجاپے
نیکی نال محبت بدیوں نفرت دل وچہ آوے ۔ باہجھ اطاعت رب سچے دی دوجی بات نہ بھاوے
ہر حالت بیچ امر ربانا ہووے دلوں پیارا ۔ اوسے تے زندگانی والا ہووے سب وہارا

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰى ۝ (نجم-۱)

نہیں گھبرایا ہویا پیغمبر ساتھی تساڈا تے نہ ابھروایا ہر پاسے

نال ہی اللہ صفت اوہدی وچہ پاک کلام اتارے ۔ نہیں گھبراندا جھل وکھاندا نال بطوریاں مارے
اللہ نال تعلق پورا جیونکر اوس دا بھانا ۔ ہر دم تابعداری کردیاں شوقوں وقت وہانا
کسے قسم دی سستی لغزش اوسنوں مول نہ آوے ۔ نال ہی ایسی حرکت جس تھیں میل ودے تے لاوے
جیونکر اللہ نال انجیں ہی دنیا سنگ ورتارا ۔ میل ملاپ پیار محبت حسن سلوک دلارا
وڈا پاپی مجرم بھی کوئی ساہمنے جس دم آیا ۔ اوسنوں بھی کوئی دکھ نہ دتا سوہنا سخن سنایا
بریاں بدکرداراں اوتے نظر کرم فرمائی ۔ گوانڈھیاں رشتہ داراں دی بھی مشکل بیٔ ہٹائی
فریادی مظلوم جو ڈٹھے کیتی مدد انہاں دی ۔ نکیاں نال پیار تے کیتی عزت بیٔ وڈیاں دی
ایسے پاروں سبھو صفتاں پاک نبی وچہ آیاں ۔ ایہہ کفاراں نے دل وچہ ہور ہی پیاں بٹھایاں
انہاں ایہ کردار نبی دے ہور ہی کجھ پچھاتے ۔ گویا جھوٹ ولل کر دی دلوں تمامی جاتے

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ۝ (نجم-۱)

نے نہیں ڈنگی ہو گئی نظر تے نہ سرکشی آگئی (اوتے نبی دے ہے)

رب فرماوے پاک نبی دی ہر اک ادا پیاری ۔ کسے قسم دی کمی نہ دسے نہ کوئی ہور بیزاری

ناں ہی کوئی خسر الٰہی نظر اوہدے وچہ آئی — زہر کشش نہ باغی ہویا نہ ایسی بریائی
ہر حالت وچہ نال خدا دے اوس نے جوڑی ہوئی — اندروں بناں زبان نہ کھولی سخن الایا کوئی
اسے باروں رب سچے نے اوس تے کرم کمایا — سبھ دنیاں تھیں ٹبے پیغمبری اوسے نوں وڈیایا
ہر اک راز اسراروں اوس نوں علم تمام سکھائے — ضالاً والے عیب تمامی فضلوں دور ہٹائے
گویا اپنے نال ملایا پردہ سبھ ہٹایا — اَحَدُ اَحْمَدُ اکو جاتا پردہ میم وکھایا
مڑ بھی پاک نبی نے اس تے فخر نہ کیتا کوئی — بلکہ ایہو ظاہر الایا ایہو عادت ہوئی

اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُکُمْ یُوْحٰی اِلَیَّ (کہف ۱۲)

بے شک میں ہاں آدمی مثل تساں دے وحی کیتی گئی ہے طرف میری ؂

پاک نبی نوں بھانویں رب نے کتنی شان دلائی — دو جگ دی سرداری بخشی ہور انعام عطائی
مڑ بھی بشریت دا دعویٰ ایہو مختصر مدامی — انجیں آکھیا میں ہاں بندہ وانگوں تساں تمامی
جویں تسیں انسان انجیں میں اس وچہ فرق نہ کوئی — اکو طور حیاتی والا اکو عادت ہوئی
میں تسیں سبھ اکو جیہے پر اک فرق دسیوے — یعنی مینوں وحی ربانا خاص انعام کچیوے
علم معارف زہد تے تقویٰ جو کچھ حاصل مینوں — ایہ کجھ اوسے برکت پاروں ناہیں ہور کسے نوں
بشریت عبدیت جس دم پوری ہو گئی ساری — اوس دم شان نبوت والا بخش کیتا رب باری
گویا عبدیت بشریت جد کامل ہو جاوے — شان نبوت دا اس ویلے رب عطا فرماوے
جدوں ایہ درجہ حاصل ہوئے نظر عنایت پاروں — سبھ علوم ہوون مڑ حاصل اللہ دی سرکاروں
ظاہر حال بھانویں اوہ امی لکھ پڑھ مول نہ جانے — ایپر سب عرفان اوسے نوں لاندا بات ٹکانے
بڑے بڑے جو عالم لوکی منے علم عرفانوں — جس دم اوس دروازے آتے بولے سخن زبانوں
پر اوہ اوتھے پہنچ نہ سکے تاں اوہ جوہر دکھائے — آخر ڈگے قدماں اندر تاں کجھ منصب پائے
من گئے ایہ طاقت اوہناں ایہ تاب انساناں — اوس بن ایسے سخن سنانا مشکل ایہ سمیاناں

هُوَ الَّذِیْ بَعَثَ فِی الْاُمِّیّٖنَ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ یَتْلُوْا عَلَیْهِمْ

اوہ ذات اللہ دی جس نے بھیجیا وچہ جاہلاں دے اک رسول انہاں تھیں جو سناندا ہے انہاں نوں

اٰیٰتِهٖ وَیُزَكِّیْهِمْ وَیُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ (جمعہ ۱)

آیتاں رب دیاں تے پاک بناندا ہے انہانوں تے سکھاندا ہے انہاں نوں کتاب تے دانائی

اسے باروں رب مبارک وچہ قرآن لیا دے — جیکر سورہ جمعہ وچالے مطلب ایہ سمجھا دے

جیونکر عربی جاہل آہے خالی علم عمل فانوں
انہاں وچوں ہی اک ان پڑھ نبی انہاں ول آوے
جیوں جہالت تھیں وچہ بہیاں گذرے پئی انہاں دی
گوہ جس لوں رب سچے دی پاک کلام سنائی
وہم خیال تکھے اوس دے گھتے دور نگاہوں
صاف عقیدے ہو گئے اوس دے اللہ نال لگائی
جد وحدت دے قائل ہو گئے غیر خیال چوکائے
نراسناون اوتے ہی نہیں بلکہ دل وچہ لاندا
سبھ مطالب سب مقاصد جوں مناسب آئے
اوہ بھی اسے برکت پاروں پا گئے راز تمامی
ہر اک گلوں ہر اک ولوں واقفیت جد ہوئی
حکمت یعنی ہر دانائیوں بلیا سبق انہاں نوں
گھتے اوہ رنگ بت پرستی وہم خیال پکائے
جیوں مخالف چالاں آہیاں انجیں موافق ہوئے
پچھلی سبھ جہالت والا پل وچہ رنگ مٹایا
تن من دھن قربان اسے تے اسے نال لگائی
اک پل جدا نبی تھیں ہونا انہاں ہوں نہ بھاوے
جد خلوص ہویا ایہ حاصل رب دی رحمت باروں

انجیں فضل انہاں تے کیتا دسیا راہ انہانوں
جہڑا رب دیاں آیتاں پڑھ پڑھ الفت نال سناوے
انجیں پاک انہاں نوں کردا زندگی بنے تہاں دی
صاف کیتا اندر دنہ اوس دا دل دی میل ہٹائی
خالص مسلمان بنایا اسنوں فضل الٰہوں
غیراں دا کوئی خیال نہ رہ گیا ورد توحید کیتا ای
اوس دم نبی انہاں دے تائیں پاک کلام سنائے
بھی اسرار اطوار اوہدے سب واضح کیتی جاندا
سبھ انہاں نوں پیغمبر نے پورے طور سکھائے
گویا علم عرفان حقیقی کڈھ گیا ساری خامی
فیر اوہ سکھ گئے حکمت ساری کی نہ رہ گئی کوئی
گمراہیوں راہ سدھا لبھا پایا نور ایمانوں
گھتے ایہ توحید الٰہوں فرق نہیں اسمانے
انجیں تابعداری اندر مرداں وانگ کھلوئے
مخلص مسلماناں والا نقشہ بیا دکھایا
ایہو شوق محبت دل وچہ ایہو کار روائی!
ہر کوئی قدمیں سیس نواوے اسے نال وہا دے
تد نوں انہاں حق تحفہ آوے مولا دی سرکاروں

كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

ہو تسیں ہی بہترین امت جو بنائی گئی واسطے لوکاں دے تسیں حکم دیندے ہو نیکی دا

وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ (آل عمران - ۱۲۰)

نے روک دے ہو برائی تھیں۔

اے او لوکو مسلمانو پاک نبی دیو یارو
پاک نبی دی تابعداریوں تساں ایہ درجہ پایا
جیوں خود بہتر انجیں ہی سبھ دنیا کارن آئے

تسیں ہی ہو اک بہتر امت سوہنا وقت گذارو
سبھ دنیا تھیں بہتر ہو گئے عالی شان سوایا
نیکی دا دیہو حکم برائیوں بھلے لوک بچائے

تابعداری پاک نبیؐ دی ایہو ہی اک آئی — آپ چنگے تے لوکاں نوں بھی ہیں دتی چنگیائی!
شروع وچ جاسے پیغمبر نوں ایہو درد ستاوے — ملک عرب دی حالت تکدیاں سمجھ نہ کوئی آوے
ہر ویلے گھبراہٹ ایہو دل وچ فکر گھنیرا — ایسے پاروں بے چینی وچ گذرے شام سویرا
کی حالت کی ہوسی کیویں دلی مراد بر آوے — کیویں عربی لوکاں اوسنے مولا کرم کمائے

پھڈای

پس راہ دسیا اللہ نے ۔

اک اکلی جان نبیؐ دی محرم راز نہ کائی — دنیا سب مخالف دسے اکو شور دہائی
اُس اصولوں سمجھنا واقف بھلے ہوئے راہوں — دانش غور فکر نوں چھڈ کے ڈنگے طور نگاہوں

آں کس کہ نداند و نداند کہ نداند
آں کس در جہل مرکب تا ابدالدہر بماند

ہک بندہ ہر علموں فکروں تے داناٸیوں خالی — پھر بھی ایہ خیال نہ آوس نہ گل سمجھی بھالی
ہیں بے علم بے سمجھ تے کتول پھردا واگاں چائی — اسدا بندہ دائم جاہل اہدا علاج نہ کائی
الیس جہالت گوتوں مولا فضلوں آپ بچاوے — ایہ اک روگ اوّلا جس دا نظر علاج نہ آوے
پاک نبیؐ دی ہستی عالی تے ماہر داناٸیوں — ہر اک علم عرفان انہاں نوں روشن نور صفائیوں
اوہ کدا یہ برداشت کرندے بھی ایہ ذمہ داری — اس دے فکروں بڑی خرابی تے بے چینی بھاری
پر پھڈای دی خوش خبری نے رنگ عجیب لیاندا — دیہاں اندر بہتر ہو گیا نقشہ سب عرباں دا

يَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ط (حج ـ ۱۰)
تاں جے ہووے رسول گواہ اوپر تساں دے تے تسیں ہو لوؤ گواہ اوپر لوکاں دے

لگ کے نال نبیؐ دے انہاں جو کجھ درجے پائے — گویا سبھ فیضان الاہی راز نہاں ہتھ آئے
جیوں منشا تقدیر الٰہی انہیں اترے سائے — اسے وانگوں زندگی حاصل نور عرفان سنوارے
ایس عمل دی جویں انہاں نے کر کے پیا وکھایا — رب نبیؐ نوں راضی کر کے اصلی مقصد پایا
انہیں ہی رب انہاں تے حق سہنے سخن سنائے — گویا نال نبیؐ دے انہاں ساتھ ملایا جائے

جیونکر نبی گواہ امت دا انہیں ایہ لوکاں دے
وانگوں نبیؐ محافظ ہو کے اوہنیں درجے پاندے

مقولہ مصنف محمد اشرف علی سلمہ اللہ الولی فاروقی

دنیاداری دنیا داراں بہتر علم پچھاتا
لے کارن سبھ کمائی اسے پچھے لائی
عربی لوک نے جاہل آہے علموں فکروں خالی
مڑ بھی سمجھ گئے اوہ لوکی پا گئے دلی مراداں
جدوں نبی نے ان انہاں نوں حق آواز سنایا
جیں ہدایت کیتی تیوں کیتا عمل انہاں نے
دنیا والے سبھ مسائل حاصل کر کے پورے
اوس دم رب فرماوے جیونکر شاہد نبی لساں دا

اوسے پچھے لگے ہوئے سبھ کجھ اسنوں جاتا
اسے دا ہی خیال ہمیشہ ایہو ہی پکائی ا
انہاں تے نے اسے پچھے اپنی سبھو گالی
ہر اک علموں حصہ پایا جیوے وانگ آزاداں
سن کر لگ گئے قدمیں نالے نور ایماں نوں پایا
رب رسول لیا کر راضی پائے نیک ٹکانے
اگا لیا سنوارا انہاں نے دور کیتے سبھ جھورے
انجیں شاہد تسیں بھی جگ تے خاص انعام دلاندا

ایہو فکر نبی نوں آہا اسے فکر وچ جالے
رات دہاڑاں سوچاں اندر بیٹھا اپنی جالے

ایپر جس نوں رب تبارک آپ نبی فرماوے
جس دم ایہاں جھوریاں فکراں غلبہ آ کے پایا
دتا ساز اوہ کھول تمامی ہوئی دلی صفائی
جنہاں لوکاں قدم قدم تے کھوہ کھاں پیاں لگایاں
جیہڑے لوک مخالف آہے اوہا موافق ہوئے
بس ایہو ہی مقصد آہا پورا ایہو ہو یائے
ایہو ہی فکراں دا مطلب سے تکلیفاں پایاں
اوہ دکھ درد نہ رہ گئے کوئی سبب تسلی ہوئی
اے اشرف جے تیں تے بھی رب انجیں کرم کماوے

اوسنوں ایسے جھوریوں فکروں آپوں پیا بچاوے
اوسے دے لئے رب سچے نے کرم کمال کمایا
بگڑی ہوئی قوم تمامی فضلوں قدمیں لائی ا
اوہا ہی آ جھڑپئے قدمیں زندگیاں نیک بنایاں
جنہاں نے دکھ دتے اوہا اوہوں بخش کھلوئے
ہوگئی نیر تسلی دل نوں فکر نہ ہول رہیائے
آخر وقت فراغت والے دتیاں آن دکھائیاں
لی مراد وسے دی ساری بھی سبھو دلجوئی
ہووے مراد تیری بھی حاصل کی اوتھے گھٹ جاوے

س۔ سکھ آرام دی زندگی تاں جدوں آپ سوہنا دکھ کٹ دا ئے
ویری ہووے بھائیں سارا جگ پھر وانگ بھار طغیاں تے گھٹ دائے
دلیسے ککھ نوں لکھ دا ال دل دلی نت ایہو ویہو نے وٹ دائے
اشرف علی جے ہووے اوہ آپ راضی بھریا دشمناں دا سارا لٹ دائے

شن۔ شوق محبت دی اگ جس دم قدرت نال اوہ آن اٹھال دائے
پتھر دلانوں جھٹ وچہ موم کردا اوتے شمع پریم دی بال دائے
دو تی ویکھ دے ویکھدے رہ جاندے اوہ تاں ہور ہی رنگ وسال دائے
اشرف علی جنہے چاہے آپ برسے ایہ شان سبھ اوہدے کمال دائے

قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَ وَجَدَكَ عَآئِلًا فَاَغْنٰی ۵ (والضحیٰ)

فرمایا اللہ تعالےٰ نے سچے پایا تینوں اے محمدؐ بے کس تے بے بس فیر تینوں بے فکر کردتا ٭

رب فرماوے اساں تینوں جد بے کس بے بس پایا
طاقتور تونگر کیتا دولت مند بنایا

اس آیت دے معنے بنائے اکثر لوک بتیرے
اپنے اپنے خیال مطابق چڑھ دے گئے اوتیرے

بعضیاں کہیا غائب کہندے جو مسکین بے چالا
زر مالوں کجھ ہتھ نہ اوس دے اللہ نال سہارا

عاجز بیکس بے بس ہوندیاں صابر ہونہوں نہ بولے
نال خدا دے لائی ہوئی کسے گلوں نہ ڈولے

جدیں رسول محمدؐ سرور ہوندیاں ایہ کجھ حالا
کئی دن گھر وچہ اگ نہیں بالی نال منہ پیا نوالا

جو بھی فقر فخری کہیا ایہو ہی وڈیائی
اسے حال گذارا کرنا دسنی خوشی سوائی

ایہو دولت مال سمجھاتا ایہو فخر خوشحالی
اسے اندر فرحت سمجھی اصلی زندگی والی

نال آواز بلند نبیؐ نے اوس ویلے فرمایا
حال فقیری ہی وڈیائی لطف اسے وچہ آیا

مینوں فقر فقیری فاقہ زر مالوں بھی پیارا
ایہو شان تے عزت میری اسے نال سہارا

اس دے ہوندیاں جیہڑی لذت اوہ نہیں زر مالوں
جو عرفان رتن اس باروں نہیں لبھ دے اس حالوں

جنہاں دی وچہ فاقے گذری اوہ سچ مولے جاندے
سچ کھانے نوں گھاٹا جانن اتول قدم نہ پاندے

پیغمبر نے اسے حالوں اپنی عمر گزاری
ایہو اپنا شغل بنایا ایہو ادا پیاری

بھکھ تریہہ وچہ رہنا دم دم رب دا شکر الانا
ایہو حال پسند ہمیشہ اسے طور دہانا

نالے ہور اک خاص کرشمہ حضرت نے فرمایا
ظاہر حال بھانویں ہیں بھکھا تے دس دا تریہایا

ایہہ میرا اللہ مینوں کھواندا اتے پیاندا
جیہڑا ناہیں ہور بندے کتھیں ایہ کم نبھیا جاندا

تاں ہی بھکھ تریہہ دا ایں تے اثر نہ ہوندے کائی
صبرے نال سستی تے کمزوریوں ہے میری کمیائی

مختصر تفسیر و تشریح آیہ شریفہ مذکورہ

پاک نبیؐ نوں رب تبارک الفت کتھیں فرماوے
بے کس بے بس عاجز آہیوں نہ کوئی کجھ بلاوے

تے جد ساڈی رحمت بخشش آ کے پھیرا پایا
جس افلاس حواس بھلائے ظاہر حالی وگجائے
عَائِلًا دا تے مطلب ایہو بے کسی بے حالی
پاک نبی نوں مالی کمی اثر نہ کجھ دکھایا
حاکم نے مستدرک[1] اندر خاص بیان ایہ آندا
بنا زتے بیہقی شعب ایماناں ایہ اذکار لیاون
کہندے اک دن نال ابوبکرؓ دے آپیں آپ ہمراہی
اوس دم شہد تے پانی لو کی الفت نال لیائے
ڈاڈھے رُنے بے خود ہو کے جاں کجھ ترت ہٹایا
کہندے اک دن پاک نبیؐ نے مجلس لائی ہوئی
بیٹھیاں سرور عالم اوتے وقت اک ایسا آئے
میں ڈٹھا تے چیز نہ کوئی ایسی نظری آئی
اوس دم میں ہی جرأت کر کے آن سوال سنایا
گھڑی اتے رہے غلبہ پایا ول ول پئے ہٹاؤ
حضرت آکھیا میں دساں ہے ایہ دنیا اڑیا
دیکھ اسنوں میں کہیا بی بی توں کیوں ایتھے آئی
ایہ گل سن کے اوہ بی بی کہندی میں بھانویں ٹر جانواں
نبی میرے تھیں بچدے آئے نیڑے کوئی نہ آیا
انجیں جیکر تسیں بھی جیکر بچ گئے اس وا افکر نہ کوئی
میرا اثر اجیہا حضرت جتول جھاتی پانواں
وچہ بخاری ذکر لیایا پیغمبر دے یاروں!
ایسے فیضوں اک دن حضرت گھر تھیں باہر آئے
اوتھے جس دم پہنچے تے مڑ گھر جاون اوس جائی
آن صحابہ دی وچہ محفل خطبہ آکھ سناندے

ویہاں وچہ رنگ ہوری ہویا ہر شے سیس نوایا
مولا سچے اوہا بھو سوہنے کر دکھلائے!
ظاہر حال یا ذہنی روحی یا علمی یا مالی
عَائِلًا ہووے یا عَیْلَةً واکدی خیال نہ آیا
کتاب الزہد امام احمد بھی اسے طور سناندا
حضرت زیدؓ بن ارقم یاروں واضح کر فرماون
بیون کارن چیز کو ساتھوں انہاں منگی آہی
ایہ حالت تک ابوبکرؓ دے اٹھ کر باہر آئے
ساتھیاں پچھیا کیوں تسیں روندے تاں حضرت فرمایا
میں بھی اوتھے حاضر آہا گھڑی سعادتی ہوئی
معلم ہووے نال میتھاں کوئی چیز اوہ پیا ہٹاوے
جس نوں آہا ہٹاندا حضرت کر کے بڑی توانی
صدقے جانواں کہڑی گلوں یا حضرت گھبرایا
مینوں تے کجھ لبھدا ناہیں عقدہ کھول سناؤ
شکل آہی بن سامنے میرے تے دل میرا کڑھیا
بہتر ایہو ٹر جا ایتھوں تیرا کم نہ کائی!
تے بچ گیو تسیں یا حضرت جے سے رنگ کھانواں
سبھناں ویکھ میرے کتھیں اپنا پورا حال بچایا
بعد تساں دے میں تھیں بچنا ہے گل وڈی ہولی
بھانویں کہیا تقوے والا جھک کے کول لیانوال
آخری عمر وچالے جیونکر فیض ملے سرکار دل
جنگ احد دے شہدا جتھے آہے سن دفنائے
تے مڑ اوتھوں واپس آون جلدی قدم اٹھائی
طرح طرح دے وعظ نصیحت نکتے عجب بتاندے

[1] مستدرک جلد چہارم صفحہ ۳۰۹ ۱۲ فاروقی

اوسے حالت وچہ فرمایا پیغمبر سرور نے
میں پیا او سنوں اونجیں ویکھاں جویں بنایا ہویا
اوسے حالت وچہ فرماوے رب دا نبی پیارا
کنجیاں اوہدیاں کیتیاں گیاں سبھ حوالے میرے
پھر فرمایا اس گل سندا مینوں خوف نہ کوئی
ہور اک ڈر ہے اس تھیں مینوں ہے وڈی حیرانی
اوہ ایہ دنیا دی زر پچھے حسد تے رشک کریسو

حوض کوثر ہے سامنے میرے کیتا رب اکبر نے
تے اوہ جیہڑی حالت اندر خاص سجایا ہوئے
بخشیا گیا خزانہ مینوں جو دھرتی وچہ سارا
گویا ہویا تصرف میرا میرے ہی سبھ ڈیرے
بعد میرے تسیں شرک کریسو جو وڈی بدبوئی
راحت دنے آرام نہ آوے اس تھیں مینوں جانی
دولت مالوں دین الاہوں ناحق ڈوبہ دیسو

نتیجہ کلام

ایہہ دو حدیثاں جیہڑیاں اوتے آکھ سنائیاں
پیغمبر نے زر تھیں رکھی نفرت عمراں ساری
بیشک بھی کول جے ہویا کدھرے سونا چاندی
فقر اغنی دے منے لینے دولت مال خزانے
نبی اللہ دے دولت مالوں نفرت کرتے آہے
اوہ تاں اوہا ہی گل جیہڑی ہے جو صاحب نوں بھاوے
بیان القرآن تفسیروں اس دا جاپے انجہ اشارا
ہک یتیمی بے کسی نالے دردی دِلی نہ کوئی
نالے دین اسلاموں بھی کجھ ایسی نہ اشنائی
ہور حوادث دنیا والے اِدھر اُدھر دے جھیڑے
ہور مسائل الجھن والے سمجھن جنہاں ضروری
پراں نے اسے کارن دنیا اوتے آندا
کیوں سچ جنھے نال اللہ دے مشکل کار نبھائی
دونویں گلاں آپس اندر کافی مشکل آئیاں
ہاں جی اوتے رب سچے دا فضل کرم ہو جاوے
نبی اللہ فیضان الٰہی تازہ روح انہاں دے

انہاں تھیں میں واضح کر کے کھول سناواں بھائیاں
ایہہ اک بڑی مصیبت سمجھی ناحق کار گذاری
اس تھیں بھی ہک کوفت آہی حضرت نوں ہو جاندی
نال نبی کی اوہدا تعلق ایہہ سبھو خصمانے
انہاں سودا گھاٹے وندا دِل نوں ضرر پوچاوے
امروں بناں کلام نہ کردے ناں ایسی بن آوے
شروع وچہ لے پاک نبی دا آہا حال آوارا!
محرم راز بھی مِلنا مشکل بڑی مصیبت ہوئی
تے قرآن مجید دی بابت بالکل سار نہ کائی
تے خطرات تفکر ہر دم کون ایہ آن نبیڑے
پاک نبی حق بوجھ ایہ بھی ہک بنی مصیبت پوری
تا نجے ویکھئے کیوں حضرت ایہ کم سرے لگاندا
اوتھے دنیاداری والی سوجھی بات نہ جانی
دوہاں وچہ کشالے وڈے دونویں سخت کمائیاں
اوہ مڑ ایسے مسئلے الجھے پل وچہ آ سمجھاوے
سبھ علوم انہاں تو حاصل پورے لطف اٹھاندے

ظاہر باطن سبھ نظارے ہوون پیش انہاں نوں
اوہ کجھ ویکھن جو شئے ناہیں آوے نظر اسانوں

بھی اوہ ہر اک لغزش پاروں بچدے رہن مدامی
عیب گناہ نہ ہووے تہناں تھئیں عالی شان گرامی

ایہہ پر یاد رکھو ہر کم وچ پہلاں تنگیاں آون
سے آزمائشاں تے تکلیفاں دن دن پیاں ڈساون

انجیں گذرے جیونکر اس دا محرم راز نہ کوئی
عاجز حال آوارہ بے کس ہوندے کتے نہ ڈھوئی

اگر تو مرد دانا ہے تو دانا خاک میں مل جا
جو دانہ خاک میں ملتا وہی سرسبز ہوتا ہے

نبیؑ اللہ دے انوں ابدی رب دے خاص پیارے
رب دے نال لگاتی ہوئی ایہو سہرا سہارے

اسے پچھے دنیاں والیاں سبھو تنگیاں جھل دے
پر نہ چھوڑن رب دے درنوں نہ غیراں سنگ رلدے

جس دم ایہ کجھ حالت ہوندی تاں رب کرم کماندا
سبھ قضیئے مشکل جھیڑے سوکھے کر دکھلاندا

اول روحانیت والے پردے دور ہو جاندے
ہر اک اوہلا ظاہر تھیندا کھل دے راز دلاں دے

باب صلوٰۃ اللیل دچالے صحیح مسلم وچ آیا
حضرت مائی عائشہ صاحبہ جیونکر ذکر سنایا

اک راتیں پیغمبر صاحب جاگے کجھ سویرے
لگے پڑھن نماز تہجد دل وچ شوق گھنیرے

مائی صاحبہ نے فرمایا اس راتے دا حالا
اگے نالوں دیر زیادہ لاوے اللہ والا

آخر کافی دیر اسے وچ رب دا نبیؐ گذارے !
نال محبت پڑھے تہجد ورد اوراد چنگارے

جدوں نمازوں فارغ ہوئے بستر تے آ جاون
وتر نماز ادا کیتی ایہو صرف مکاون

مائی صاحبہ ویکھ ایہ حالت اوہلوں عرض کریندے
اج کی ہویا وتر پڑھے بن حضرت ستے پیندے

حضرت کہیا بے شک عائشہ اکھیاں میریاں سوون
ایہہ پر دل نہیں سوندا میرا ایجے نے غلبے ہوون

وچ بخاری مسلم انجیں راوی ذکر لیاوے
پیغمبراں دیاں اکھیاں سوون دل بیدار ہو جاوے

ہور ہزاراں عجبی چیزاں جو ایہ لوکی تکدے
نہیں ہوراں دی جرأت اتنی نال ہی اوہ جھل سکدے

ایسے کئی نظارے ہوون پیغمبراں دے تائیں
جویں حدیثاں اندر آیا ڈٹھا بہتی جائیں

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ اِنَّهُ صُوِّرَتْ لِيَ
فرمایا آنحضرت نے سلام تے درود ہووے اوپر انہاں دے سامنے کیتی گئی

اَلْجَنَّةُ وَالنَّارُ حَتّٰى رَاَيْتُهُمَا دُوْنَ الْحَائِطِ ۵
واسطے میرے جنت تے دوزخ تے ڈٹھا میں انہاں دوہاں نوں اس دیوار دے نال

وچ بخاری ذکر لیایا حضرت نے فرمایا
جنت دوزخ سامنے کر کے مینوں رب دکھایا

تے میں ڈٹھا انہاں دوہاں نوں لگے نال دیوارے
ہک واری پیغمبر ہر زور آہے جماعت کراندے
حضرت کہیا اس حالت وچہ مینوں رب دکھاوے
کئی حدیثاں اسے بابت پیغمبر فرمایاں
عائشہؓ دی حالت اندر جاں کجھ تنگی آہی
لوک مخالف ہر دم آکے تنگیاں زہن پونچاندے
اوس دم اللہ پاک نبی نوں غیبوں خواب دکھائے
حضرت کہیا میں گھر عقبہ دے بیٹھا خواب وچالے
جیونکر مینوں انجیں میرے سبھو سنگیاں تائیں
فجر ہوئی تے سنگیاں اگے ایہ بھیہ راز بتایا
دنیا دے وچہ وادھا ہوسی ہر تھاں مسلماناں!
بھی فرمایا مذہب ایہو پھیلے گا پھیل آسنے
ایہو ہی اَغنیٰ دا مطلب سب فیضان الٰہی
بیان القرآن تے عائشہؓ معنی سخت غریب بنائے
یعنی مائی خدیجہ دے سنگ عقد نکاح کرایا
کرن روایت مائی صاحبہ اوس دم عرب وچالے
تے پیغمبر عاجز بے کس محرم حال نہ کوئی
کدن امید آہی اس گل کون خیال ایہ آسنے
ایہ سبھ قدرت رب سچے دی دسیا عجب نظارا
کون غریباں تے مسکیناں سینے نال لگاوے
ظاہر طور ایہہ رنگ نرالا اتے اچرج کہانی
ہک یتیم تے بے کس عاجز جس دا کوئی نہ دردی
دادے نے ہتھ سر تے رکھیا اوہ بھی گیا چوکایا
مڑ چاچے نے سر دے اوتے الفت دا ہتھ دھریا
اس حالت وچہ بھانویں حضرت چنگا وقت وہایا

پورا نقشہ نظری آیا دسے سب نظارے
تدھر بھی جنت دوزخ والا پورا لطف اٹھاندے
جنت دوزخ والا منظر اکھیاں اگے آوے
جنت دوزخ نوں ہی ڈٹھا اونھیں جویں بنایاں
کی منن والے لوکی باقی سب گمراہی
تے ایہ اثر دلے نوں بھارا تے حضرت گھبراندے
مسلم اتے بخاری اندر جیوں ایہ قصہ آوے
کی ویکھاں کجھ تازہ کھجیاں میرے کرے حوالے
نال محبت رکھے اگے جیونکر چاہیں چاہیں
بھی سبھ اس دا مقصد جہڑا اوہ بھی کھول سنایا
تے اگے بھی عزت عظمت ہوسی فضل ربانا
اللہ مالک محنت ہر دی لازما آپ لگانے
حاصل ہوسن پاک نبیؐ نوں تسکہ جنہاں دا آہی
رب تینوں نادار پایا مڑ دولت مند بنائے
جس دے کافی دولت مالوں طالع مند بنایا
زر مالوں کجھ اوڑ نہ آہی وڈیاں کرماں والے
تے نہ کجھ بلاوے انہاں جے ہووے دلجوئی
کریاں بختاں والی بی بی اسنوں دلبر جانے
بے کس نال اوہ عقد کریندی جیندا حال آوارا
تے مڑ ہو کے بختاں والا انجہ احسان کماوے
ایہہ میرے مولا اگے ہے ایہ سب آسانی
نکیاں ہوندیاں سے ہے نہ ماپے ہور پئی سرگردی
کجھ دن خوشی دکھا کے اوہا مڑ کے حال بنایا
رہیا پیار محبت کردا جیونکر بنیاں سر پا
کسے قسم دی تنگی والا سماں نہ نظری آوے

مڑ بھی جس دم اصلی ویلا رب سچے نے آندا
قدرت کامل والا جوہر مڑ بھی آن دکھاندا

عین اوس حالت دے وچہ گزگیا ایہہ بھی کوچ کنارا
رہ گیا اک اکلا پچھے رب دا نبی پیارا

ایہہ کجھ حالت ہوندیاں سوندیاں کدن امید ایہ آہی
انجر نکاح نبیؐ دا ہوسی کرسی فضل الٰہی

پر مولا نے کر دکھلایا رہ گئے غیر تکیندے!
قسمت دے در کھولے آپوں فیر نہیں ہول رہیندے

جہ در اوس نے آپوں کھولے کھلے رہے سدائیں
تے جہ بند کیتے مڑ کھلے اوہ نہیں ہول کداہیں

بار خدایا قدرت تیری کون شمار لیاوے!
کس نوں طاقت اوس دے اوتے وہم خیال چلاوے

ان ہویاں نوں آپ کریناں دسنا ایں رنگ نیارے
تے ہویاں نوں مار مکانائیں قصے چک دے سارے

جدوں امید لہے نہ کدھرے بند دسن سب راہاں
یاس تے نا امیدی پاروں بجھ وجن ہوسے باہاں

اس دم غیبوں مدد تیری دا جھولا جھل دا آ کے
بگڑی سنور جائے وچہ پل دے آن ملانویں چاکے

اے مرے مولا تیری ہوتی ہے جب نظر کرم
کام سب بگڑے ہوئے اک پل میں سنور جاتے ہیں

پاک نبیؐ نے جس دم مولا نظر کرم فرمائی
عقد کرینڈی نال محبت آن خدیجہؓ مائی

بعد اس دے سب مال خزانہ کردی نبیؐ حوالے
چیز کسے دی کسر نہ رکھی ایسا شوق وکھالے

کاروبار بھانویں سبھ آہے ذمے پاک نبیؐ دے
پر ہن ایہو ہو گئے مالک کاروبار سبھی دے

جدوں مائی نے پیغمبر نوں بخشے مال خزانے
حضرت نے مڑ اپنے لیکھے ہر شے نور خدا نے

نبیاں دی تے ڈھول ایہو عادت ہوندی آئی
زر دے نال نہ الفت کوئی نفرت سدا دکھالی

ایہو حال نبی سرور دا ڈٹھا جدوں خزانا
ہویا اثر دلے نوں نالے لگا سخت جھورا نال

اسے وقت اٹھے تے ونڈیا مال اودھرا لے سارا
اک پائی تک کول نہ رکھیا کیتا پار اتارا

سخاوت دا آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

پاک نبی دی شان گرامی رب دے خاص حضوری
رب دے نال لگائی ہوئی ایہو الفت پوری

ایہو شوق دلے وچہ ہر دم ایہو مراد پکائی
اے یاروں اللہ باجھوں ہور امید چکائی

دنیا نال محبت اتنی جتنی اس دی لوڑی!
باقی واہدے وہم نکے دلوں تمام تروڑی

مال تے دولت دنیا والے دلوں چکائے ہوئے
جس دم ڈٹھا دے ویلے ونڈ ونڈائے ہوئے

ہک دن حضرت بوفورتائیں جوش کنوں فرماون
آکھن نہیں پسند مینوں ایہ جیونکر لوک الاون!

اُحد پہاڑ برابر جیکر سونا میں ہتھ آوے
تناں دیہاں وچہ میں ونڈ دیواں کوئی رہ نہ جاوے

ہاں جے قرض ادائی کارن جے کجھ کول سنبھالاں
اس دے وچہ کجھ عذر نہ ہوسی باقی دیاں کنگالاں

پھر فرمایا دنیا دے وچہ جیہڑے مالاں والے
روز حشر اوہ وانگ کنگالاں پھردے ہون دوالے

یعنی جیویں دنیا اندر انہاں شان بنائی
انجیں محشر نوں اوہ ہوسن عاجز حال سودائی

پیغمبر نے دوہاں گلاں تے رشک روا فرمایا
دوہاں نوں ہی بہتر کہیا واضح کر سمجھایا

اول اوہ جس مولا دنوں کافی دولت پائی
تے اونجیں ہی راہ اس دے وچہ شوقوں پئی لٹائی

دوجا اوہ جس فضل الاہوں علم دینی ہتھ آیا
پڑھ کے اوس تے عمل کمایا لوکاں نوں سکھلایا

ایس حدیثوں معلم ہووے جویں نبیؐ فرماوے
رب دے راہ وچہ خرچن والا ٹھیک طریق بتاوے

یعنی دیہو انہاں نوں جیہڑے ٹھیک حق دار بیچارے
جنہاں دا نہیں آسرا کوئی عاجز حال آوارے

تے جے محض وکھاوے کارن انجیں مال لٹایا
اوہ تاں کسے نہ کا نجے آیا سبھو گیا گنوایا

اس دا نام سخاوت ناہیں ایہ وڈی بریائی
کنجر ڈوم تے بھنڈ کھا جاون اس دا اثر نہ کائی

ہاں جے بیکس، تے مسکیناں اس تھیں حصہ پایا
سبھو اوس دا عمل بن آیا ملیا اجر سوایا

بعضے لوکی عمراں ساری کر دے جمع خزانے
رب دے راہ وچہ خرچن ناہیں نال ایہ خیال ایانے

آخر ویلے جھورن جے کوئی پل گھڑی بل جاوے
ایہو مال خدا دے رستے شوقوں بہیا لٹا دے

ایہ بھی ہے اک وہم نکما رب سچا فرماندا
اوس دے دل دا نقشہ سارا واضح کیتا جاندا

وَأَنفِقُوا مِن مَّا رَزَقْنَاكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ

تے خرچ کرو اوس تھیں جو رزق دتا اساں تساں نوں پہلے اس دے اوہ جے آجائے کسے اک

الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ

تساڈے نوں، موت فیر آکھے اے رب میرے کیوں نہ مہلت دتی تو مینوں اک مدت

فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ ۵ (منافقون - ۱۲)

قریب تک فیر میں خیرات کردا تے ہو جاندا میں نیکاں لوکاں وچوں؛

رب فرماندا رزق جو بخشیا اساں تساڈے تائیں
خرچو اوس تھیں عام و عامی ایہو کار سدائیں

اجے نہ ہووے موت آجاوے تے تسیں اُسے جاسے
ہنے ولیاں راہ رب دے سبھو تھلیس کم سکھائے

ایسے خیالوں موت اچانک بندے تے آجاوے
پر خدا دی وچہ درگاہے رد رو پیا الاوے

کیوں نہ رہا تھوڑی جیہی مہلت عطا کیتوئی
میں کر لیندا کجھ خیرات جویں مناسب ہوئی

اس دے بدلے نیکاں دے سنگ میں بھی کجھ رل جاندا
تے اس بوجھوں جان اپنی نوں ایتھے آن بچاندا

جس دم آخر ویلے بندہ ایہ کجھ حال سناوے
وچہ درگاہے اس دا ہرگز لیکھا کوئی نہ لاوے

کیوں جے ایہ سب رہم نکمے دل پرچا تے حیلہ
اپنی جان بچاون کارن ڈھونڈن محض وسیلہ

عمراں ساری زر دے پچھے ہوئے رہے دیوانے
کسے حیلے بھی جان نہ دتی ایسے سخت دکانے

جاں کسے رب دے رستے اندر آن سوال سنایا
پنج سو طعنہ مہنہ دے کے سروں بلیم ہٹایا

اج ہن آخر ویلے آکے آئی یاد کہانی
کون ایہ سنے بہٹاوے دل وچہ تے کھتیوے ارزانی

جد اوہ ایسیاں گلاں کردا رو رو حال سناوے
اوس دم اوسنوں اللہ سچا ایہ اگوں فرماوے

وَلَنْ يُّؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا جَآءَ اَجَلُهَا ۚ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۱۵

تے ہرگز نہ دیوے گا مہلت اللہ کسے نفس نوں جس وقت آگیا وقت اوس دا تے اللہ نوں خبر ہے جو کردے ہو تسیں

کدی نہیں مہلت دیندا اللہ کسے نفس دے تائیں
آجاوے جد ویلا اوس دا جے سے لاوے واہیں

واڈے کیتیاں ٹل دی ناہیں سر تے آئی ہوئی
اوس دا ایہو وقت مقررہ بچ نہیں سکدا کوئی

ایہ بھی یاد رکھو جو کجھ تسیں رہیو کار کریندے
سبھو علم رب سچے نوں اوس تھیں نہیں چھپیندے

ہن اوہ ویلا وقت نہیں رہ گیا کرلو گھاٹے پورے
ہن تاں چلو چلی دا ویلا چھوڑ دیہوا یہ جھورے

وقت آہا جے دیندیو رج رج رب دے راہ کمائی
نیک اعمال کماندیو تے اج دیندا رب رہائی

کیوں جے ہر کم ویلے اوتے ہی بیا کیتا سجدا
بے وقتا بے طرح بے ڈھنگا ناہیں ہے کسے بجدا

ہوندے ساتھ خیرات کرنا اسے وچہ بھلیائی
تے جس دم کجھ حال نہ رہ جائے اوس دا ال نہ کائی

پاک نبی دی خدمت اندر اک اصحابی آوے
کہڑا صدقہ چنگا حضرت اوہ بول عرض سناوے

سن کر حضرت نے فرمایا صدقہ اوہا بھلیرا
خوش حالی تے صحت دے وچہ بھانویں ہووے کسیرا

یعنی تندرست بھی ہوویں مال وچہ ہتھ دے آوے
جیون دی امید بھی ہووے تے ایہ عمل وکھاوے

اس حالت وچہ ایس عمل وچہ ڈھل جے کردا کوئی
اوہ اخیری وقت اپنے دی کی کرسی دل جوئی

جیسیوں جان حلق وچہ آئی فیر حیرایت آنے
اتنا دیہو فلانے تائیں اتنا دیہو ملانے

حالانکہ جد اس حالت وچہ کوئی بندہ آجاوے
مال متاع اوہلا جو آہا اپنا آکھ سناوے

وارثاں دی ملکیت ہوندا اس دا حق نہ کائی
اوہ ہن دیہن یا ناہیں دیون مرضی جویں انہاں ئی!

حضرت نے فرمایا اک دن واضح کر سمجھایا
اپنی ہتھیں کرو سخاوت ایہو عمل سوایا

تے جے اپنی ہتھیں ناہیں تدھ دینی شے کوئی
کر دینی بند گھر دے اندر ایہ وڈی بدگوئی

جھڑے لوک سخاوت بدلے کرݙے جمع خزانے
دولت مال روپیہ پیسہ جاتا اساں پیارا
یعنی ایہو ہی ازمائش تے ایہو ہی سختی لے
مال اولاد خدا نے تاں ہی ہے ازمائش دسی
جنہاں ایہ کجھ ہوندیاں کیتے رب رسول آراضی

اوہ اپنے حق بُرا کریندے دوزخ تنہاں ٹکانے
غور کرو تے ایہو ہی ہے فتنہ وڈا بھارا
ایتھے اوتھے دوہیں جہانی ہے وڈی بدبختی
یا اس دے وچ بن گیا کوئی یا رہی سہی گھسی
انہاں ملسن درجے وڈے جاں رب ہوسی قاضی

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۵

تے پایا تینوں اسے محمدؐ بے کس تے بے بس فیر تینوں بے فکر کردتا

ظاہر حال محمد سرور بے کس بے بس آہے
بھی ایہو ہی حالت آہی دینوں خبر نہ کائی
اللہ دی اک حب دلے وچ ایہو تلاشاں بھالاں
کدی تے جاون غار حرا وچ کئی کئی روز گذارن
کھاون پیون بھلا ہویا دنیا دلوں چکائی!
عرصہ گذر گیا جس ویلے انجیں کردیاں بھالاں
چیز جھڑی دی حاجت آہی مدتوں لائی ہوئی
دین اسلام ہویا آ روشن چمکیا آن ستارا
عائلؐ دا نقشہ سارا بدل گیا وچ پل دے
اسے غار حرا دے وچ بیٹھیاں ہوندا آن اشارا
جس نوں ویکھ پیغمبر رب دا کنب جاندا رہ جاندا
یاد نہ رہ گیا سخن الانا ہوئی بیہوشی طاری!
اس دم کامل قدرت والا جوہر اپنا وچ پاندا
اوہ خطرہ اوہ دہشت جس نے جرأت سب مٹائی
مدت جس وچ انجیں گذری انجیں وقت دہانا
اوہا فرشتہ وحی الٰہی امروں پکڑ اٹھاوے
سرکنڈی تے نال محبت پھیرے ہتھ سو وارا

دنیا دے انعام اکراموں جاہن وکھرے راہے
تے نہ اس دے بھیدوں واقف تے نہ ایہ آشنائی
اسے اندر جالی ہر دم رہندے انہاں خیالاں!
وَحْدَہٗ وَحْدَہٗ ورد کریندیاں الفت نال چتارن
اکو شوق وصال سجن دے ہر شے ہی بھلائی
رب سچے نے کرم کمایا آن وکھائیاں جھالاں
آن وکھائی اسے کھانوں دیر نہ لگی کوئی
حاصل ہوئی مراد دلے دی مل پیا سرجن یارا
مشکل حل ہو جاندی ساری رب دے نال فضل دے
آ جاندا وچ خدمت اوہوں رب دا وحی پیارا
تن من سبھ پسینہ ہویا ہوش حواس بھلاندا
بے خود ہو کے ڈھٹھا دھرتی زخم ہویا اک کاری
آ گئی ہوش ٹکانے مڑ کے تے دلنوں بھرماندا
عائلاؐ والا اثر تمامی رگ رگ جویں ہویائی
فاغنیٰ دا اس موقعے تے ہل دا شان شاہانا
دیوے پیا تسلیاں نالے سینے نال لگاوے
نالے راز الٰہی والا سبق پڑھاوے سارا

کبھی عرفانی جام محبت الفت نال پلاوے
کرن روایت جاں ایہ حالت نال نبی دے ہوئی

کبھی وحدت دا سبق پڑھاوے تے ارکان سکھاوے
آجاوے کجھ ہوش الٰہی تے ہووے دلجوئی

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَّشَاءُ وَمَنْ يُّؤْتَ الْحِكْمَةَ
دیندا ہے اللہ حکمت (دانائی) جس نوں چاہندا ہے تے اوہ شخص جس نوں دتی گئی دانائی

فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۝ (سورۃ بقرہ رکوع ۳۷)
پس دتا گیا اوہ بہت ساری بھلیائی ؛

مختصر تفسیر و مطالب آیت بالا

وچ قرآن خداوند سچے حکمت لفظ لیاندا
تے جس نوں ایہ حاصل ہووے دولت پاگیا سوئی
گویا حکمت ہی ہے دولت دین تے دنیا والی
ہر ایہ حکمت تاں ہی مل دی فضل کنوں رب باری
دنیا والے مال خزانے دلوں جاں سچے جاون
پیغمبر نے ایہ گل ساری ول توں چاہی ہوئی
کئی ہزاراں مال خزانے ہتھ نبی دے آئے
اک پائی بھی سچے رہ جاندی تکلیف ہوندی بھاری
مائی خدیجہ والی دولت جس ویلے ہتھ آئی
اوس اغنٰی کتیں پیغمبر نے ایہ سب مال لٹایا
ایہو ہی نہیں ہور بھی جس دم ایسا موقعہ آیا
ہوندے ساتھ سوالی کوئی موڑیا مول نہ خالی
تے فرمایا جس نے کجھ بھی بخشیا راہ ربانے!
اوسے جنگی گل نوں اپنے دل دے وچ بٹھاوے
چھڈ برائی نیکی ولے دل کرے رجوع مدامی
بیشک جنہاں نال خدا دے سچے دل کتیں لائی
دوزخ دی اگ انہاں اوتے اثر نہ مول لیاوے

ایہ بھی کہیا جس نوں چاہے اوہ بخشش فرماندا
سمجھو دین تے دنیا سبھو اوسنوں حاصل ہوئی
جس کتیں علم عمل دا رستہ کھولے رب تعالیٰ
جس دم دنیا والی الفت دور ہو جاوے ساری
رب دے فضلوں اس نعمت کتیں تاں اوہ جھٹ پاون
اک خدا دا رستہ ملیا ہور مراد نہ کوئی!
تاں آرام کیتا جس ویلے سبھو گئے ورتائے
تنگی تے گھبراہٹ اندر رات گذارن ساری
تے فَاَغْنٰی والا درجہ دتا ذات خدائی
رب دے رستے وچ مسکیناں ج جیا وندایا
ونڈ دتا مسکیناں تائیں متھے وٹ نہ پایا
خواہے اک کھجور بھی ہووے ہتھوں باہر نکالی
تے کیتا پرہیز گناہوں اپنے وچ زمانے
اوس کارن رب راہ نیکی دا سارا صاف بنائے
گویا نیکوکاری اندر گذرے عمر تمامی
انہاں کتیں کوئی غیب نہیں ہوندا پا گئے شان اداہی
گویا دوزخ کنوں انہانوں اللہ پاک بچاوے

ایہا لوک کمائی اپنی چنگے رستے لاندے
ناں ہی اس تھیں بدلہ اس دا اوہ کوئی چاہندے مولے
جنہاں لوکاں اللہ کارن ایہ کجھ عمل کمائیا
پاک نبیؐ نے انجیں کیتا اندر عمراں ساری
ایہو وڈی نیکی ایہو اللہ دی خوشنودی!
رب دے رستے جنہاں بھی کوئی ایسا عمل کمائیا
پیغمبر دی بابت لیاوے حضرت انسؓ سوہارا
مال غنیمت جد بحرینوں کول نبیؐ دے آیا
دتا ونڈ اوسے دم حضرت چھوٹے وڈے تائیں
اپنے کارن ہک پائی بھی بوجھے وچ نہ پائی
کئی ہزاراں دے وچہ ہیسی ایہو خیال سمانا
ہور روایت جنگ ہوازن جدوں فتح کر آئے
سبھ لڑائیوں مال ایہو ہی آہا باہر شماروں
چہل ہزاراں بکری آہی اونٹ بھی چوی ہزاراں
ایہ سبھ مال جمع سی اوتھے حضرت نے فرمایا
اس دے وچہ بھی رحمت عالم بھید اک رکھیا ہویا
شاید انہاں قیدیاں دے کوئی وارث پچھوں آون
پر کجھ روز اڈیکے حضرت جس دم کوئی نہ آیا
پنج حصے سبھ کیتے اوس دے چار حصے ورتائے
باقی چار حصے جو ونڈے قصہ سنو انہاں دا
مکے والے لوکی جہڑے بڑے رئیس پرانے
اجے عقاید بھی کجھ ایسے خیال نبیؐ نوں آیا
تداں نبیؐ دریا دل ہو کے مال غنیمت سارا
تن سو اونٹ تے چاندی کافی نبی رسول سوہارے
دو سو اونٹ حکیم خزامے ہک سو نفر بتائیں

دسے کے فیر احسان کسے تے ناہیں پئے جتاندے
اوہ خوشنودی رب دی کارن سبھ کجھ کرن قبولے
ان اوتے رب سچے نے رحمت دا مینہ پایا
جو زر مال آیا ہتھ سبھو ونڈ دتا اک واری
اسے باروں دو جگ حاصل تے پوری بہبودی
رب نے انہاں اوتے دائم فضل کرم فرمایا
جویں سخاوت کردا آہا رب دا نبیؐ پیارا
اوہ سبھ مال مسیتی دے وچہ پیغمبرؐ منگوایا
سبھ انصار مہاجراں اوتے فرق کیتا کجھ ناہیں
ونڈی نال محبت سبھناں جاتی خوشی سوائی
دے دیواں مت گھر وچہ میرے ہور کرے خصمانا
تاں بھی انجیں مال غنیمت کافی نال لیائے
چھ ہزاراں قیدی آندے پکڑے دور دیاروں
چار ہزاراں اوقہ چاندی لگے ڈھیر انباراں
کجھ دن ٹھہر ونڈیاں اسنوں جیوں جیوں جسے آیا
عاماں دی بھلیائی کارن خاص وسیلہ ڈھویا
تے انہاں نوں ساڈے کولوں آکے متاں چھڑا دن
پھر اوہ مال غنیمت والا سارا ایکھے لایا
پنجواں حق مسکیناں آہا بیت المال رکھائے
کیونکہ پاک محمدؐ سرور سبھناں وچہ ورتاندا
نالے اجے نابالغ آہے نویں ہی وچہ ایمانے
کافی دیواں مال انہاں نوں ہووے متاں صفایا
دتا ونڈ قریشاں دے وچہ فرق نہ کیتا یارا
دیندے بوسفیانے تائیں لعلاندے ونجارے
انجیں قیس۔ خویطب۔ صفواں بخشش سہیل دے تائیں

اقرع ۔ عیینہ ۔ مالک تائیں بھی سو سو دلوایا
باقیاں تائیں چوکہ چوکہ اونٹ حصے وچہ آوے
باقی ہور سواراں تائیں تن حصے دلوائے
اپنے کارن پاک نبیؐ نے چھوڑی چیز نہ کائی
ایہو بات فاغنیؔ والی حضرت پئی دسالی
جنہاں لوکانوں اج حضرت رج رج دولت دیندے
کہن یتیم تے بے کس ہو کے ایسے سخن الاوے
ایہ کجھ خیالاں والیاں او تے ایہ انعام گرامی
کوں روایت جدّ زرمالوں وہل نبی نوں ہوئی
ہن اوہا ہی قیدی آہے چھ ہزار نمانے
اجے آہے اوہ انجیں قیدی بیت المال وچالے
کردے عرض ادب تھیں اوہا قیدیاں کارن آ کے
یا حضرت ایہ شفقت تیںڈی ہوسی اوپر اساں دے
جس دے وچوں مائی حلیمہؓ عالی شان سوہاری
اوہا مائی جس نے کیتی خدمت پئی تساں دی
اوسے دا ایہ سبھ قبیلہ ماریا درد غماں دا
اوس مائی دے صدقے حضرت نظر کرم فرماؤ
نالے عرض کیتی جو بیبیاں چھپراں ہیٹھ بٹھایاں
قسم خدا دی شاہ عرب دا جے اج ہوندا کوئی
بہت امیداں سانوں آہیاں اس تھیں اج دہاڑے
جیکر تدھ بھی ساڈے اوتے اجے نہ کرم کمایا
ایہ گل سن کے پاک نبیؐ نوں رقت ڈاڈھی ہوئی
کہندے جتنا حصہ ساڈا اوہ تے لے جا یارا
کرن روایت جس دم کیتی ادا نماز نبیؐ نے
نالے لوک سفارش والے اوسے جگہ بلائے

تے ہکناں نوں دس دس پانجے حصہ رسدی آیا
نالے چالی چالی بکری سبھناں دتی جاوے
ہور انعام بتیرے کیتے شاہی رنگ وکھائے
ونڈ دتی سب دو جہاناں دے وچہ ایسی شان وکھائی
جو شے آئی ونڈی ساری سائل گیا نہ خالی
ایہو آہے مخالف دائم جھیڑاں اہن کر یندے
کجھ نہ ہوندیاں بنے پیغمبر کون یقین لیاوے
ایہ سبھ کم پیغمبراں والے نہیں کر سکدے عاجی
تے انہاں دے وچوں اتھ وچہ چیز نہ رہ گئی کوئی
سنو بیان انہاں دا اگوں کیویں حال ہویائے
آوے ہک سفارش انہاں بھیجی بھیجن والے
نام خدا دے دیہو رہائی ساں تے کرم کما کے
کیوں جے اسے قبیلیوں ہیں ایہ جو محبوب تساندے
بچپن وچہ جس دا دُدھ پیتو ئی اے محبوب غفاری
اوہا جس کے گود کھڈایا بن کے تیری باندی
اج بن آیا قیدی مجرم جیہڑا خاص تساں دا
ایس قبیلے اپنے اوتوں دکھ دا بھار ہٹاؤ
پھپھیاں ماسیاں کجھ انہاں تھیں لگن تساندیاں تایاں
جس دُدھ ساڈے گھر دا پی کے پرورش پائی ہوئی
ایپر تیں تھیں ہور زیادہ ہووَن ٹھیک پوارے
دس کہڑا مڑ ہوسی ایسا کیجے فضل سوایا!
بیخود ہو کے اس گل سندا عذر نہ کر دے کوئی
باقی بعد نمازوں کریاں اس دا فیر نتارا
اوسے ویلے حاضر آندے سارے یار ولی نے
سبھناں تائیں نال محبت پیغمبر فرمائے

اے بھائیو انصار دا اڑیا گل سنو اک میری!
اس پاروں میں اپنا حصہ کراں کمل آزاد اٹھائیں
باقی جہڑی چیز تساں دی جے احسان کماؤ
میرے وانگوں بخشو سبھناں جاون وطن تمانے
سن انصاراں اوسے ویلے اوبول عرض سنائی
سبھناں تائیں بخش رہائی واپس وطن پہنچاؤ
تاں سرور نے سبھناں تائیں دتی بخش رہائی
خوش اخلاق حضور عربی کی گل آکھ سناواں

ایہ کجھ لوک سفارش لیائے کر کے آکھ وہ میری
ایتھے میرا عذر نہ ذرہ کہندے سے فیر انہائیں
اس دا اوہ جے وہ جگ پورا انشاء اللہ پاؤ
شاید ایسے حیلے پائیے دونویں فضل ربانے
ساڈے ولوں بھی یا حضرت ہرگز عذر نہ کائی
بھی جو خدمت پیدا ہوندے حکم اوہ بھی فرماؤ
مڑ گئے واپس وطناں تے دل کر دے شکر خدائی
جو آیا سو گیا نہ خالی دیندا گیا دعاواں

مختصر ذکر حضرت مائی شیما رضی اللہ تعالیٰ عنہا ہمشیرہ آنحضرت بابرکات

پیغمبر نوں شان فاغنیٰ جاں رب عطا کیتا سی
فیر پیغمبر اجیہیں کیتا جو کوئی در تے آیا
رہیا خیال سوالی دا ہی مت اوہ خالی جاوے
جنگ حنین تھیں جاں حضرت فتح مبارک پائی
ایہہ رب دی مرضی اوہا اگ بجھاون والے
باقی جہڑے ساتھ انہاں دے چھوڑ میدان سدھارے
کیتے قید تمامی پھڑ کے وچ دربار لیاندے
سرور عالم ویکھ انہانوں سبھ دے حال پچھائے
کرن روایت انہاں اندر عورت بھی ہک آئی
اے نبیؐ تو بھائی میرا ایں تے کرم کمانویں
ایہ گل اوس دی سن کر حضرت اکھیوں نیر وگایا
فرمایا آزاد کچھیو فوراً اس دے تائیں!
بھی فرمایا نال اساں دے جیکر رہنا چاہو
بہے مڑ واپس وطناں دے دل ہووے شوق تسانوں
الفت وطن پیارے والی دلتوں کدی نہ جاوے

اپنی خاص نوازش پاروں راہبر وڈا ہتا سی
جو کجھ حاضر آپ نہ کھاندا اوسنوں ونجھ پکڑایا
بھکھے عذابوں دکھ اٹھاوے بھاویں سر آوے
چھڑ پیا جنگ اوطاس اوہائیں کافراں اک بھڑکائی
اوسے ہی میدان وچہ لے ہوگئے موت حوالے
پر کو موہن نس ویندے ایسے لوک نکارے
پیش حضور رسول گرامی حاضر کیتے جاندے
سبھناں اگوں آپو اپنے حال احوال سنائے
جس نے ویکھ نبیؐ سرور نوں رو کر عرض سنائی
ایں تیری ہمشیرہ شیما میرے تھیں ٹل جانویں
جاگی الفت فیر پرانی جوشش اوہا ہی آیا
نالے پوری خدمت خاطر حضرت کرے انہائیں
تاں بھی بھینا حاضر خدمت خوف نہ مولے کھاؤ
بسم اللہ مڑ واپس جاؤ کجھ نہیں عذر اسانوں
ہر شوقوں ایہ غالب تھیوے یا د جدول اوہ آوے

عرض کریندی واپس جاواں جے ایہ کرم ہو جاوے
اوسے ویلے سرور عالم سُن کے حکم سُنایا
سُن اصحاباں اوسے ویلے کیتی جلد تیاری
عزت نال انہاں دے تائیں مڑ واپس پوچایا
ایہ سوہنے اخلاق نبی دے ہر اک دلنوں بھاندے

ساری عمراں یاد کریسیاں جیوں جیوں وقت وہائے
عزت نال انہانوں واپس جاوے وطن پوچایا
حضرت مائی صاحبہ سندی واپس کرن اسواری
نالے خاطر خدمت کر کے مال اسباب ولایا
ساری دنیا تابع تھیندی جاں کوئی سخن سناندے

فَاَمَّا الْیَتِیْمَ فَلَا تَقْهَرْ ؕ

پس یتیم پس نہ قہر کر (اوپر اوس دے)

پاک نبی نوں رب سچے نے قدرت کنول اوپایا
جیونکہ پہلاں وچ یتیماں تے ناداراں آندا
ہر اک نعمت فضل اپنے تھیں ہئی عطا فرمائی
جیکر کدھرے تنگی ڈٹھی تے کجھ کوفت ہوئی
جس دم سبھو رنگ وکھا کے اصل حالت تے آندا
کسے یتیم بچے دے اوتے قہر نہ ہرگز کرنا
مت اوس دا دل دکھ نہ جاوے درد حال ونجاوے
پادر کھو نہ رووے ہرگز ہول یتیم انجانا
جیوں یتیم کسے نوں ویکھیں سیس نوائے ہوئے
اتنا درد یتیماں سندا رب سچے دل آوے

سبھ دنیا تھیں شان عظیمہ تنہاں عطا فرمایا
انجیں فیر امیری تیکن پہنچیا شان انہاں دا
کیا دنیا کیا دینی روحی عام انعام لیتائی
نال اوس دے ہی سکھ فراخی تے کیتی دل جوئی
اوس دم اللہ پیغمبر نوں ایہ کجھ حکم فرماندا!
الفت پیار محبت پاروں ہتھ اوس دے سر دھرنا
جس تھیں عرش میر الکنب جاوے جاں اوہ نیر بہاوے
کیوں جے اوس دے رووَن پاروں ڈولے عرش ربانا
نہ ہتھ رکھ سر اپنے بچیاں جاں اوہ عاجز رووے
تاں ہی انہاں ڈکھاون پاروں منع خدا فرماوے

حقیقت یتامیٰ

سن مومن میں دساں تینوں کم یتیم سدارن
کہن یتیم اوس چھوٹے بچڑے جو انجان نتاناں
گویا جمدیاں اوس دے پیاروں اوہ محروم ہویائے
وچہ اسلام ضروری ایہو حکم خدا فرمائے!
اوس دی کر و حفاظت سارے تے پوری رکھوالی

تے کتھاں دی بابت ایسے حکم تاکیدی آون
پیو دا سایہ سر اوس دے تھیں کر گیا دور ٹکاناں
پیو دی اوسنوں سار نہ کوئی بچپن وچہ مویائے
جس بچڑے دا بابل سر توں کوچ ڈیرا کر جائے
پیار کرو تے خدمت نالے پیا ویکھے خوش حالی

کسے قسم دی تنگی ترشی اوسنوں مول نہ آوے!
بھی اوس دا سامان تے ترکہ اوہ بھی ٹھیک سبھالے
ایہہ بھی امر ضرور اوہ بچہ ایسی زندگی مانے
اپنیاں بچیاں وانگ انہاں دی خاطر کیتی جاوے
اوسے طور تعلیم انہاں دی رکھی جاوے جاری
جدتک ایہہ یتیم نہ آون اپنی وچہ جوانی
جس ویلے اوہ جوان ہوجاون اپنا آپ سنبھالن
اوس دم عقد نکاح انہاں دا بھی کروایا جاوے
وسن رسن گھر اپنے وچہ رلمل کرن گذارا!
جس مومن نے انجہ وی کیتا اس نے درجہ پایا
ہک یتیم نوں پالیا جس نے حق بجا لیاندا
اس نے اپنا فرض نبھایا بات ٹکانے لائی
سنو میری گل دنیا اوتے وڈا دکھ یتیمی!
پیغمبر نے شرع وچالے ایہو درجہ پایا
ایپر اللہ قدرت والا آپ سبب بناندا
نال ہمتیاں نوں آپ بنا دے ہویاں ہٹ وگجاٹیے
رب سچے نے اس حالت وچہ قدرت خاص دکھائی
اوہا لوک جو نفرت کردے نیڑے مول نہ آون
ایہہ سب اوس دی قدرت کامل ایسا جوہر دکھایا
حالانکہ ایہہ عربی لوکی جاہل بڑے پرانے!
چوری ڈاکہ قتل وغیرہ کار ہمیشہ ہوئی
ایہو وجہ یتیم عرب وچہ کافی پائے جاون
اس دے تے اوتے ہور اک سختی وادھا انہاں ودھایا
کیوں سچے انہاں قانون بنایا جراانجہ بچے کوئی
اوسنوں اصلی وراثت سندا مالک مول نہ جانو

اپنے بچیاں وانگوں اس نے ہتھ ٹکایا جاوے
کسے قسم دی کمی نہ ہووے نال توجہ پالے
جیونکر اپنے بچے ہوندے اپنے گھریں گھرانے
ایسا خرچ خوراک لباسوں کمی نہ مڑکے آوے
گویا اکو ہی گل ہووے ایہو منشا رب باری
تدتک کھال انہاں دی کرنی فرض ضروری جانی
عقل شعور درست ہو جاوے بھلا بڑا سب بھالن
نیے ورسے دا مال انہاں دا انہاں ولایا جاوے
اوس دم فیر فراغت سمجھو ہٹ گیا ذمہ سارا
ہوگیا وچہ مقبولاں شامل جنت ڈیرا لایا
اول نبیں سے آخر تیکن انجیں کر دکھلایا!
اوس اسلام کیتا پیا زندہ پا گیا شان اوہائی
جس سرور تے اوہا جانے کی ایہہ فتبہ قدیمی
اجے نہ ہوئے پیو نے اپنا پہلے ہی ڈیرا چایا
رہیاں گھیہاں ناداراں اوتے نظر کرم فرماندا
ٹکیاں نوں کہہ را دکھاوے ہیریاں خاک ملاوے
جیوں یتیم کیتا تیوں ہی بادشاہی دکھلائی
اوہا ہی جدویلا آیا جھک جھک سیس نواون
عرباں نوں اقراری کرکے تابعدار بنایا!
کوئی رواج نہ رسم انہاں دی آہی اوس زمانے
تے بدامنی بداخلاقی جس دی حد نہ کوئی!
ہراک پاسے ایہو غوغا ایہو آوازے آون
ہیودے ورثیوں حق اوس دے دا ڈھول کتہیر چایا
آن یتیمی والی اوسس تے حالت وارد ہوئی
نہ کوئی الفت شفقت اوس وی دل وچہ اپنے آنو

بڑے بے رحم تے سنگ دل آہے عربی ایہی ہاروں
ایسے نوں ہی رب سچے نے وچ قرآن دھرایا

نال یتیماں برا وتیرا دائم بد کرداروں !
اک واری نہیں کئی واری انہیں ہی فرمایا

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ۝ فَذَٰلِكَ

کیا ڈٹھا ہے تو (اے محمد صلی اللہ علیہ وسلم)۔ اوس آدمی نوں جس نے جھٹلایا دین انصاف نوں پس ایہ

الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ۝ (ماعون - پ)

اوہا ہی ہے جو دھکے دیندا ہے یتیم نوں

پیغمبر نوں رب تبارک واضح کر فرماوے
جہاں بھی کوئی دین اسلاموں اوسنوں دسئے جاکے
یا حضرت ایہ اوہا ہے ایہ بدکردار انکارا
ایہ لوکی تے پہلاں ہی سی دینوں دا نجے ہوئے
جدوں اصولی بات انہاں نوں کوئی سنائی جاوے
کیوں جے دلوں اوہا خود جھوٹے کد بھاوے سچیائی
فیر یتیماں دے حق اوتے قبضہ پیا جمایا
ایہو ہی نہیں ہور ہزاراں ظلم مظالم کردے
ایہو نقشہ رب تبارک وچ قرآن لیاوے

کیا ڈٹھا ئی اوہ جو دائم دین پیا جھٹلاوے
تاں ہی کرے مخول اوہدے اوہ ہر مجلس وچ آکے
دھکے مار یتیماں کڈھے دائم ایہو وہارا
اصل اصولوں خالی سارے کسے نہ کانجھ ہوئے
کرن مخول جھٹاون اوسنوں دل وچ ہول نہ آوے
جس دم سن دے برا مناندے رسم پرانی ہوئی
جے اوہ منگن اٹھ انہاں دھکے مار لنگھایا
مال یتیماں ہضم کریندے اسے پچھے مردے
جیونکر سورہ فجر وچ آلے واضح کیتا جاوے

كَلَّا بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ۝ وَلَا تَحَاضُّونَ

نہیں ایہ بات نہیں بلکہ نہیں تسیں عزت کردے یتیم دی تے نہ خواہش دلاندے اک دوسرے نوں

عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ

اوپر کھلانے مسکین دے تے تسیں کھا نوندے ہو مال مردے

أَكْلًا لَّمًّا ۝ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۝ (الفجر - ۱)۔

کھانا اچھی طرح تے تسیں محبت کردے ہو مال دنیاوی دی حب پوری

ترجمہ وتفسیر آیات مذکورہ بالا

نہیں ایہ بات نہیں تسیں کردے عزت مول یتیماں
تا نجے کھواں غریباں تائیں اپنے لنگر خانے

نہ آپس وچ کرو آمادہ اوہ بدبخت لئیماں
آپ کھاؤ تسیں مال مویاں دا اسے مگر دکانے

تے دنیاوی مالاں اوتے ایجھے پھردو تمامی
بے شک ایہ گل قبل اسلاموں جس دم ڈٹھا جاوے
نال یتیماں رحم تے شفقت تے امداد انہاں دی
وچہ توریت جاں عشر زکوٰۃ دے کجھ حق دار بنائے
یا شہر دے پھاٹک رہندے جو یتیم بیچارے
پر جاں پڑھو انجیل مبارک موں ایہ ذکر نہ آوے
ناں ہی اس گل بابت انہاں مسئلہ الیہا آندا!
تے جس دم اسلاموں رب نے آن کیتی روشنائی
دی الہی ایہو مسئلہ ادبوں آن سناوے

ایہو حب سمائی دل وچہ ایہو شوق مدامی
اس مسئلے دا ذکر نہ آوے نہ کوئی آن دھراوے
بہت ہی گھٹ مثالاں آئیاں بابت نہ آکھی جاندی
اک دو جگہ یتیماں بابت اوتھے ذکر لیائے
اوہ بھی آون رج کے کھاون بھکھ تریہہ دے مارے
کوئی نہ انہاں یتیماں سندی مدد امداد لیاوے
درد یتیماں دا جس پاروں کجھ معلم ہو جاندا!
سبھ تھیں پہلاں ایہو مسئلہ واضح اوس کیتا ئی
پیغمبر تے شان یتیماں روشن کیتا جاوے

فَاَمَّا الْيَتِيْمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝

پس یتیم پس نہ کر قہر (داوپر اوس دے)

نہ کر قہر یتیم دے اوتے اس پاروں بچ جائیں
جویں یتیمی تیری اوتے کرم اساں فرمایا
توں بھی کسے یتیم دے اوتے قہر نہ موں کمائیں
سرورِ عالم مکے اندر جتنا وقت وہایا
پھر بھی انہاں یتیماں دے حق وعظ رہے فرماندے
جدوں رئیس قریشیاں تائیں ڈٹھا ظلم کریندے
ویکھ انہانوں نرم آوازوں پیغمبر سمجھاوے
آکھن انہاں یتیماں اوتے نظر کرم فرماؤ
ایہ نادار غریب بیچارے محرم انہاں نہ کوئی
مکے وچہ جو پاک نبیؐ تے رب آیتاں فرمائیاں
دولت مند غریباں اوتے نظر کرم فرماون
ایسے اندر انسانیت تے آدمیت جاپے
اے لوکو مظلوم جو ویکھو ظلموں مارے ہوئے

توں بھی کدی یتیم آہائیں دل وچہ خیال لیائیں
ہر اک طرح آرام آسایش ہر دم پیا وکھایا
ویکھیں نظر محبت کر کے سینے نال لگائیں
اپنی بے وسیوں بے کسیوں سخن نہ عام الایا
کہندے کر وانہاں تے بخشش وڈے حق انہاندے
حق یتیماں تے مسکیناں کھاندے موں نہ دیندے
ایہو مسئلہ واضح کر کے تہاں بنایا جاوے
بھی سبھ حق حقوق انہاں دے پورے دتی جاؤ
عاجز جان ڈولانے پھر دے کردو تہاں دلجوئی
اکثر ایسے مسئلے آئے ایہو ہدایتاں آئیاں
اسے وچہ ترقی وادھا ایہو نفع بتلاون
ایہو ہی اک زندگی والا دل دا راز سنجاپے!
انجیں بھکھے ننگے عاجز دل توں ہارے ہوئے

سبھناں دی امداد کیجو ظلموں پاؤ رہائی!
نالے ملے یتیم جے کوئی ہا جس درد رنجانا
پیغمبر نے ہر حالت وچہ ایہو سبق پڑھایا
خدمت کر دیتیماں دائم اس وچہ کمی نہ آنو

بھکھاں نوں رج کھانا دیو اسے وچہ بھلیائی
اوسنوں بھی مل نال بٹھاؤ کھائیے اوہ بھی کھانا
بچے والیاں نوں ہر ویلے اسے پاسے لایا
نال انہاں دے مل ورتو انہاں دلی عزیز لگھیاتو

اَوْ اِطْعَامٌ فِیْ یَوْمٍ ذِیْ مَسْغَبَۃٍ یَّتِیْمًا ذَا مَقْرَبَۃٍ ط (بلد-۱)

یا کھلانا وچہ دہاڑے بھکھڑے کے رشتہ دار قریبی یتیم نوں ؛

بھکھڑے دن غریب تے بیکس کوئی غریب نتانا
کوئی یتیم ہووے خواہ اپنا یا بیگانہ کوئی
پیغمبر نے پہلے دن تھیں ایہو سبق پڑھایا
جہڑے لوک یتیماں اوتے نہیں کجھ شفقت کردے
دوئی نیکی عمل پاکیزہ ایہو نبی فرماوے
جہڑے لوکی نیک تے اوسنوں لگدے بہت پیارے

ہوڑے یتیم برادری وچوں دیہو اوسنوں کھانا
پیغمبر نے لازم کیتی سدا اوہدی دلجوئی
حق یتیماں پورا دینا بڑا ثواب بتایا
انہاں تھیں بیزار ہمیشہ سخن نبی سرور دے
ایہو عمل خداوند باری سدا پسند لیاوے
انہاں دی تعریف وچ آلے ایہ آیات اتارے

وَیُطْعِمُوْنَ الطَّعَامَ عَلٰی حُبِّہٖ مِسْکِیْنًا وَّیَتِیْمًا (دہر-۱)

تے کھواندے رہے کھانا اوپر محبت اللہ دی دے مسکیناں نوں تے یتیماں نوں ؛

حضرت بوذر کرے روایت ابو داؤد جتاوے
اوس دم سانوں کرن مخاطب تے ایہ آکھ سنادن
سن فرمان نبی دا اگوں عرض اصحاب کریندے
سن کر حضرت کہیا خدا نوں ہے اوہ عمل پیارا
تے جے نال کسے نے غصہ دشمنی کرنی آوے
ایس حدیثوں ایہ گل جاپے نفرت پیار جو دو نویں
پیغمبر نے اسے اوتے زور زیادہ لایا
اسے تھیں اسلامی زندگی دو قسماں بتلادن
یعنی حق حقوق انسانی ہوون اوجہ ادائی!
اپنے وچ تعلق جتنے ہوون پئے انسانی
جیکر رب دا راضی نامہ اوجہ حاصل ہو جاوے

ہک دن حضرت پاس اساندے خود تشریف لیاوے
پچھن کہڑے عمل خدا نوں بہت پسندی آون
نماز۔ زکوٰۃ۔ جہاد وغیرہ اولوں پئے دسیندے
حب کرو تے اس دے کارن اوس دا سبھ سہارا
اوہ بھی محض خدا دے کارن غیر خیال چوکاوے
محض خدا دی خاطر آئے نہیں تاں سمجھو اونویں!
ایہو ہی اسلامی زندگی ایہو ایمان بتایا
پہلی قسموں شکر گذاری واضح طور لیادن
جویں خدا دا ذاتی منشا بندیاں حق آیائی
ایسے طور نبھائے جس تے راضی ذات ربانی
سمجھو ایہو عمل اوسے دا دلی مراد برآوے

رب دسے بندے انجیں کر دے اوسے نال لگاندے
ہر کم سمجھ اوسے دی خاطر غیراں ول نہ جاندے

انجیں ہی مسکین یتیماں جاں ویکھن اس حالے
اللہ کارن کمن تواضع ہو کے انہاں نالے

کیوں جے انہاں یقین ایہو ہی اسے نوں حق جاتا
اسے کارن ایسیاں لوکاں دلوں عزیز پچھاتا

نالے غشا پاک نبی دا ابھی انجیں ہی آیا
ویکھو جدوں یتیم کسے نوں کروا دہسے سرسایا

ایہو بڑی عبادت آئی ایہو ہی خوشنودی!
اسے عملوں دوجگ اندر ہیئی ہووسے بہبودی!

اللہ والے اللہ کارن سر سر بازی لاندے
تا بعداراں پیار کریندے غیراں مار اڑاندے

دوجی آپس وچ ہمدردی رل مل درد ونڈانان
ذرا بھی دکھ کسے دے اوتے تن من دھن سب لانا

جے ہک نوں تنگی پوبجے یا دکھڑا سر آوے
دوجا اوس دے نال ہوجاوے پورا پیار وکھاوے

اے مومن سن عوروں فکرا ایہو ہی زندگانی!
اسے باروں ایتھے اوتھے فضل تھئے رحمانی

پیغمبر یقین صدقے جانواں تن من گھول گھمانواں
اوہوں کراں سلام تے نالے سدا درود پوچاواں

کیسے پیارے سخن سنائے رگ رگ اثر کریندے
جنہاں سنیاں اوہا ہی پئے جان اسے تے دیندے

اَلْحُبُّ لِلّٰہِ وَالْبُغْضُ لِلّٰہِ

پیار اللہ واسطے تے دشمنی اللہ واسطے

حب عداوت اللہ کارن سوہنا سخن سنایا
دنیا دی سب زندگی والا نقشہ کھول وکھایا

باقی ہن ایہ ویکھو کس سنگ الفت کیتی جاوے
تے کس سنگ عداوت جھگڑا ویر کوئی دکھلاوے

دل ورتن دی زندگی دا سبھ اسے اوتے سہارا
اسے نال حیاتی بن دی اسے نال گذارا

حق باطل نوں جنہاں لوکاں دل دے وچ بٹھایا
انہاں نے ہی زندگی والا لطف ہمیش اٹھایا

نفرت اتے محبت والی جس دل طاقت ناہیں
اوہ دل مردہ نرا نکما اول آخر تائیں

تے جس محض خدا دی خاطر اس تے عمل کمایا
اوس نے اپنا آپ بنایا دوجگ درجہ پایا

اسے باروں مومن کافر فرق پچھاتا جاوے
کہڑا رب نبی نوں چاہے کون شیطان کہاوے

بر پیں مسلک چند اذکار آں ذات بابرکات علیہ الصلوٰۃ والسلام

حضرت عبداللہ بن مغفل کردا ذکر زبانی
جیونکر ترمذی دے وچ لکھیا پوری اک کہانی

کہندے پاک نبی دے در تے آیا ہک اصحابی
آ کر قدماں دے وچ جھڑیا دل دی کڈھ خرابی

کہندا ایہ خدا دے پیارے نبی رسول یگانے
دل میرے وچ الفت تیری تن من فدا ہویانے

دنیا وچہ کوئی نظر نہ آوے مینوں وانگ تساڈے
سن کر حضرت نے فرمایا سوچ ذرا کی کہندا
میں دل حب تساڈی عزت انجہ سمائی ہوئی
قسم خدا دی پیار تساں دا لوں لوں وچہ سمانا
سُن کر حضرت نے فرمایا جے تیں دل حب میری
یاد رکھو جو نال اساں دے دلی محبت لاندا
یعنی جیویں بارش دا پانی تیز نیواں ڈُل جاوے
ایہ ارشاد نبی دا جس دم کھولے بھالے کوئی
الفت رب رسول نہیں کوئی دل دی چھک زبانی
حب ایہو ارشاد جو نبوی پورے کرے تمامی
نال ایمان محبت ہووے جانے دلوں پیارا
جھیڑیاں کماں نال نبی نوں آپ محبت آہی
زندگی اپنی ایسی دسے جیویں نبی گذاری
جیونکر آہدل انہیں اپنے دوست یار بنائے
یاد رکھو جس ایسی حب دا دنیا وچہ دم بھریا
اوس نے ستے اس حالت اوتے جان کیتی قربانی!
اپنی تن آسانی دی تے اوس پرواہ نہ رہ جائے!
جاں اوس دی ایہ حالت ہوئی پھر اوہ اثر وکھاسی
کیوں جے اس نے سمجھیا سارا مسئلہ اصل اسلامی
جس نے اس دنیا وچہ رہ کے اسنوں دلوں چوکایا
دنیا والی ہر اک لذت جس دم چھڑی بجاوے
دنیا کھیتی آخر سیتی پیغمبر فرماندا
چنگے عمل محبت نبوی سچی تابعداری
حضرت انس نبی سردہ تھیں ذکر مبارک آنے
انہاں تھیں ایمانی ذائقہ تے احساس اسلامی

اگو شوق ایہوی غالب انہیں وقت وہاندے
اگوں قسم خدا دی چا کے اوہا لفظ دھراندا
سب دنیا تھیں ایہو اگو ہور نہ دسے کوئی
تن واری مڑ ایہو فقرہ اس نے پیا دھرایا
ہوہا تیار غریبی کارن دس جا کجھ دلیری
پانی تھیں دوھ طرف غریبی تیزی نال اوہ جاندا
اس تھیں زیادہ ایہ بیچارہ طرف غریبی آوے
سمجھ آوے کی مطلب اس دا تے کتنی دل جوئی
ایہ تاں سمجھ تقاضا عملی کر کے دسنا جانی!
اوہا پورا نقش دسے جیونکر ذات گرامی
بھی ارکان اسلامی اوستے رکھے دار مدارا
ایہ بھی اوہنیں کردا جاوے کرے نہ مول کوتاہی
ہر مشکل وچہ اگے ہووے دیوے اوہا یاری
انہیں سب قبیلے اوتے اثر اپنا پیا پائے
اوس ترقی خوش حالی دا راہ اپنا بند کریا
ہر مشکل نوں کھولیا بھج فرق نہ کیتا جانی
جو ہووے سو اللہ کارن مومن تداں سدائے
گرد نواحوں جس نے تکنا نال اوہدے ہو جاسی
دنیا کوڑی آخر سچی باقی سبھو خامی
اسے نے ہی روز حشر نوں وڈا درجہ پایا
اوس دم نال خدا دے ہو کے اصل مراداں پاوے
چنگا عمل کیتا جس ایتھے سوا وتھے توعاندا
ایہو دین تے ایہو دنیا دو جگ دی سرداری
حضرت کہیا تن چیزاں تھیں ہے لذت ایمانے
ایہو سی خوشنودی رب دی ایہو عمل گرامی

پہلی گل ہر چیزوں ہووے رب رسول پیارا
اوسے اوتے واریا ہووے اپنا کارا بارا

دوجی بات محبت جس دی ہووے اس دے تائیں
اوہ بھی محض خدا دی خاطر ہور نہ طمع اٹھائیں

تیجی بات جاں نور ایمانوں نعمت جس دم پاوے
قائم رہے اسے دے اوتے اسنوں چھوڑ نہ جاوے

بلکہ خوف رکھے دل اندر مت اس تھیں رہ جانواں
ہر دم خیال ایہو ہی ہووے چنگے بدے پانواں

نور ایمانوں پا کے واپس کفر اندھیرے جانا
انجھ جیہے جیوں اگ وچہ اس دا کیتا گیا ٹکانا

ایمان وحقیقت آں

دل دی باطنی حالت دا ہی نام ایمان بتاون
ایہو ہی بنیاد اسلامی اسے نال لگاون

ایس حدیثوں معلم ہوئی کیفیت ایمانی
تے دسیا اوہ چیز کیا ہے کیا اسرار عرفانی

پہلاں ایہ گل جاں کوئی بندہ نور ایمانوں پاوے
دنیا دی حب چھوڑ خدا دا دل وچہ پیار ودھاوے

تابعدار نبیؐ سرور دا ٹھیک ہو جاوے پورا
ہر حالت وچہ ایہو سنگت رہے نہ مول ادھورا

جد تک اس دے دل وچہ ایہ گل ٹھیک نہ ہو کے آوے
تد تک نہیں اسلامی جذبہ اپنا رنگ وکھاوے

رب نبی دے حکم ہر گلوں جد تک اول ناہیں
تد تیکن ایمانی لذت ملے نہ اوس دے تائیں

ہاں جد ہووے ایمان مکمل ایہ لذت آ جاوے
مڑ ہر حالت وچہ اوہا ہی تابعدار سدا وے!

اس حالت وچہ جو بھی تنگی نال خوشی سہیا جھلے!
بلکہ تنگی فرحت سمجھے ایتھوں مول نہ ہلے

تنگی دنیا والی اس دم ایسا نشہ وکھاندی
لون مرچ بھی کھنڈ گھیو دا گویا مزہ چکھاندی

جنہاں لوکاں بعد ایمانوں ایہ کجھ ذائقہ آیا
چھڈ گئے اوہ دنیا اکو اوہا درد پکایا!

شان صحابہ اسے باروں معلم ہووے انہانوں
سمجھ گئے اوہ راز حقیقی واصل تھئے ایمانوں

ہر اک جنگ لڑائی اندر جوش خروشوں آئے
موت حیات دا فکر نہ کوئی تاں ایہ رتبے پائے

جنہاں موت حیاتی والا فکر دلے نوں لایا
اوہ کمزور ایمانوں ہوئے کجھ ہتھ وات نہ آیا

جد لذت ایمانوں کوئی پور الطف اٹھاندا
دنیا دے چھڈ جھگڑے جھیڑے رب دا اوہ ہو جاندا

جے اوہ دنیا نال لگاوے اوہا ڈھونڈھے بھلے
جنہاں نال خدا دے لائی غیر خیال نکالے

جیوں اوہ ایس محبت اندر آیوں کٹھا ہو یا
انجیں سبھ قبیلہ اوس دا اس تے مٹھا ہویا

یاد رکھو نہیں جد تک دل وچہ حب کجھ رب نبیؐ دی
تد تک نہیں ایمانوں کوئی ہل دی بات دلے دی

جد ایمان مکمل ہووے تے جنتا بن جاوے
مڑ اسلامی زندگی والا نظر نظارا آوے

رہنا سہنا کہنا سننا ہل ورتن مل کھانا
حق ادائی والا ایکھا اپنے اتے بیگانے
ٹھیک ہو جاون سبھو جالاں شکل بھئے انسانی
جو کم ہوسی اللہ کارن اوسے دی رضا جوئی
حضرت معاذ کہے ہتھ میرا پکڑ حضرت فرماوے
اس کارن میں کراں نصیحت اج تساڈے تائیں
ادا نماز زکوٰۃ ستے روزہ حج دا فرض نبھانا
ہور نیکوئی طرف محبت برے خیال ہٹانے
اس صورت وچہ ہر کم اوس دا نال خدا دے جانی
اوسے دی خوشنودی کارن کم ہوسی سب کوئی
قسم خدا دی حب تیری میں بہت ہی ہوندی جاوے
ہر نمازوں پچھے رب تھیں ایہہ دعا منگائیں

اَللّٰهُمَّ اَعِنِّىْ عَلٰى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

اے اللہ میری مدد کر میں تینوں یاد کراں تہ اشکر بجا لیانواں تے اچھی طرح تیری بندگی کراں ؛

ایہی دا ذائقہ حب ایمانی جد پوری ہو جاوے
دل وچہ ٹھیک یقین جے اللہ ہے اک سر تے میرے
تاں ہی اوس دی وچہ درگاہ ہے عرض سوال سناوے
جد تک ایہ گل دل وچہ ناہیں اک خدا رکھوالا
تد تک اوس شے کارن ناہیں کردا کوئی کارا
اسے تھیں ہی نال محبت اوس دے نام کھواوے
بو سعیدؓ کہے میں سنیا حضرت نے فرمایا
ساتھ ویہو مومن دا دیہو اوسے نال لگاؤ
ابو ہریرہؓ کہے پیغمبرؐ ہک دن ایہہ فرماوے
جو کجھ دین خیال سجن دا اوہا اپنا جانے
جے اس آپوں نال اللہ دے دلتوں لائی ہوئی
تاں اوہ مل کے نال انہاں دے اوہا عمل کماون
حضرت اسماءؓ کرے روایت حضرت نے فرمایا
فرمایا میں کہاں تساں وچہ کہڑا مرد بھلیرا!
لوکاں اگوں عرض سنائی یا حضرت فرماؤ
حضرت کہیا ایسے لوکی ویکھ جہاں دے تائیں
ایہ اوہ لوک جنہاں من اپنا اس دے رستے لایا
اوس دم ہر اک دل اپنے وچ رب نوں پیا سناوے
ہر حالت وچہ اوہا رکھا اوس دے شان اوچیرے
ہر اک اپنی دکھ تکلیفوں اسے نال ہو جاوے
تد تک نہیں سناندا کوئی اوسنوں کھول کتھا لا
تاں اس ول متوجہ ہو کے دسے حال آوارا
ویکھ یتیماں تے مسکیناں ہر شے پیش لیاوے
مومن بناں نہ ساتھ کسے دا دینا جائز آیا
تے جو ڈر دا اللہ کولوں اوسنوں وچہ کھلاؤ
دین بندے دا اوہا جیہیں دوست اوہدا دکھاوے
مڑ اوہ دوست ایسا رکھے جو ایس رستے آنے
اللہ والیاں باہجہ تسانوں یار نہ ملسی کوئی
سے وانگوں زندگی جیویں رب نبیؐ فرماون
ہک مجلس وچہ کہندیاں میرے کن آوازا آیا
گویا سبھ تھیں چنگا اوہا درجہ اوہدا اوچیرا
بہتر کہڑا ساڈے وچوں نام اوس دا بتلاؤ
یاد آ جاوے ذات خدا دی بھجن سب خطائیں
ہر اک اپنی مرضی منشا اوجیں کر دکھلایا!

کوئی کلام یا حرکت خواہش باہجوں امر ربانے — انہاں تھیں نہ ظاہر ہووے ہرگز کسے بہانے
بیشک جس دم نال خدا دے لا لیندا اے کوئی — بھل جاندی سبھ دنیا اوسنوں تے اس دی بدگوئی
لَا یَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰی وی پان اوس اوتے آدے — امروں باہر قدم نہ پاوے اوہا ہی ہو جاوے
پاک نبی دی حالت ایہو اجیہی عمر گذاری — ہر اک رب دا امر منایا کیتی تابعداری!
جتنا عرصہ مکے اندر حضرت نال رہایا — اس وچہ تنگی ترشی آہی اے پر رسبیں نہ چایا
پر لوکاں دی بہتری کارن رہے ہدایت کر دے — ہر بریائیوں روکن بھنال امروں رب اکبر دے
جدوں یتیماں لَا تَقْهَرْ دا حکم خدا فرمایا — مکے وچہ تمامیاں تائیں محفل وچہ سنایا
کسے یتیم بچے دے تائیں تسیں نہ مول ستاؤ — تے نہ اوس دا حق وراثت زورے نال دلاؤ
پر ایہ نرم کلام تمامی سبھو کہن زبانی! — نیکوکار قبولن اپنا دسّن رنگ ایمانی
ایپر جو کفار ازل تھیں بھلے ہوئے راہوں — اوہ اوسنوں اک ٹھٹھا سمجھن ڈرن نہ خوف الاہوں
جس دم مکیوں ہجرت کر کے شہر مدینے آئے — اوس دم حالت ہور ہو جائے مولا کرم کمائے
کھلے طور خدا دی طرفوں حکم ہووے ایہ جاری — جس وچہ خاص رعایت ایہو رکھے اللہ باری

وَاٰتُوا الْیَتٰمٰۤی اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِیْثَ

تے دے دیہو یتیماں نوں مال انہاں دے تے نہ بدلاؤ عوام نوں

بِالطَّیِّبِ وَلَا تَاْكُلُوْۤا اَمْوَالَهُمْ اِلٰۤی اَمْوَالِكُمْ

نال پاکیزہ دے تے نہ تسیں کھاؤ مال انہاں دے ملا کے نال اپنے مالاں دے

اِنَّهٗ كَانَ حُوْبًا كَبِیْرًا ۝ (نساء ۱ پ ۴)

کیوں جے ہے ایہہ گناہ بڑا وڈا

رب دی بے پرواہی اوتے حرف کویں کوئی آنے
جیوں چاہے تیوں کر دکھلاوے سبھو اوس دے بھانے

آپ یتیم بناوے سنگت ماپیاں نوں وچھاڑے — آپوں ہی مڑ درد انہاں دا کرنا پیا سکھاوے
اس آیت وچہ ترے گلاں دا حق مسکین جتایا — پہلاں مال انہاں دے بابت ایہ حکم فرمایا
جدوں یتیم ہو جاون بالغ تے سمجھ وچہ آون — اپنی پوری ہوش سنبھالن سبھ کم سرے لگاون!
اوس دم جیہڑا مال انہاں دا قبضے وچہ تساں دے — انجیں واپس کرو تمامی دیہو ہتھ انہاں دے
حیلہ عذر بہانہ سازی ویندیاں مول نہ کرنا — تے نہ کجھ خیانت اس وچہ خوف الاہوں ڈرنا

جیوں سنبھالی انجیں ہی اوہ واپس کرو انہانوں
ایہو بھلائی ایہو شرافت ایہو نور ایمانوں

شان نزول آیہ شریفہ

ہک غطفان قبیلہ ہیسی عرب نواحے کوئی
انہاں وچوں ہک بندہ سی بھائی اوس دا مرجاندا
اس چاچے نے مال اوہدا سبھ لیا سنبھال اوٹھائی
بچہ جس دم بالغ ہویا تے اوس ہوش سنبھالی
کہندا چاچا مال میرا اج میرے کرو حوالے
بڑی عنایت کافی عرصہ تساں سنبھا لیا ہویا!
ہر اک طرح رعایت میری رکھی ایس زمانے
سن کر بات بھتیجے والی چاچے ہکھ وٹایا
کہندا کوئی نہیں مال میرے ہتھ تے ہیں ناہیں دینا
سن کر چاچے دی گل عاجز ہوگیا چپ اٹھائیں
بندیاں اوسنوں آکے پچھیا کس گل دی حیرانی
کہندا کجھ نہیں چاچے جہڑا مال سنبھالیا میرا
کہندا کوئی نہیں مال میرے ہتھ تے نہ دینا تینوں
سن کر کہیا لوکاں اوسنوں فکر نہ کرنا کائی!
اوس دم لے اوس لڑکے نوں پاس نبی دے آئے
سن کر پاک نبی ایہ جھگڑا چپ ذرا ہو جاندا
دوجے حق دی بابت جیونکر عام مفسر لیائے
طیب مال حلال بتاون نیک تمام کمائی
بعضیاں طیب مال کھریوں وچہ تفسیراں آندا
عرب اندر دستور سی ایہو عام رواج ہر جائی
ایہ بھی فکر جے اوڑک نوں ایہ واپس سارا کرنا
جے ایہ مال ہووے کجھ چنگا خالص کھرا تمامی

انہاں جیسے ہی حق ایہ آیت سمجھو نازل ہوئی
رہ جاندا ہک بچہ پچھے عاجز تے درماندہ
کیوں جے سرپرست ایہو سی تے حق دار تداہیں
چاچے کولوں مال اپنے دا ہوندا آن سوالی
کیوں جے ہیں حق دارہاں اوس دا بھی ہاں مالک نالے
ہیں مسکین یتیم بچے نوں نالے پالیا ہویا
بھلا ہومے جے بدلہ پاؤنا لے نیک ٹکانے
واپس مال دیون تھیں اوسنوں صاف جواب سنایا
ایہ سب میرا اپنا حصہ توں ایتھوں کی لینا
آیا واپس گھر اپنے نوں دل پریشان تداہیں
نے کیوں انجہ دی چپ ہو بیٹھوں کی ایہ سرگردانی
اج میں اس تھیں منگیا اگوں بولیا بہت اوچیرا
اوس دے ایس جوابوں پہنتا ایہ کجھ دکھڑا مینوں
ہتے اسیں اس جھگڑے سندی کرساں سبھ صفائی
تے سبھ اس دے ہدد قضیئے پورے کھول سناتے
اوسے دم ایہ حکم ربانا آ جبریل سناندا
سعید ضحاک تے زہری نخعی نالے سدی بتائے
اتے خبیث حرام کمائی مال حرام کہیائی
کھوٹا مال خبیث دا مطلب واضح کیتا جاندا
مال یتیم سنبھالے رکھن عادت اک بنائی
پائی پائی تنکا تنکا مالک اگے دھرنا
اوسنوں اپنے گھر رکھ لیندے ایہو چال ہدائی

تے کھوٹا سبھ مال اپنے نوں اوس دی تھانویں دے
کیوں اجے ایسی عمل کمینہ اخلاقی بریائی
کھرے پاکیزہ مال دے بدلے کھوٹا نہ بدلاؤ
نہ بجا حق بھی انجیں انہاں دنوں بنایا ہویا
اج کل بھی ہے رسم ایہو ہی لوکاں چالا پھڑیا
اوس دے وچوں اس دے کارن روٹی جدوں پکائی
اسے وانگوں مال اس دے نوں انجیں ضائع کرنا
اس تھیں بھی رب منع کریندا انہاں جاہلاں تائیں
کیوں جے انہاں تریہاں گلاں وچ ہے گناہ اک بھارا
مطلب اس آیت تھیں ایہو مال یتیماں کھانا
ہر حالت وچ نال انہاں دے نرمی جائز آئی!
اسے وانگوں ہور اک آیت حق یتیماں آوے

وقت ادائیگی انجیں ہی مڑ نال یتیماں کر دے!
اس تھیں منع کیسے رب باری ایہ آیت فرمائی
اصلی کھرا حرانے کر کے بری تسیں ہو جاؤ
ایہو اپنی زندگی اندر سیکھا لایا ہویا!
مال یتیماں عرد چہ اپنے جس دم چک کے کھڑیا
پاؤ بدلے ود سیر نکالن اپنا پاؤ آئی
مڑ بھی اس دے اوتے اپنا ہر دم بھار ادھرنا
کہندا حق برابر رکھو جدوں ودھنا تائیں
اس تھیں بچنا بہت ضروری غور کیتا جد بارا
یا انہاں تے جبر تشدد رب نوں مول نہ بھانا
غصہ قہر انہاں تے کرنا ہے وڈی برائی
جیونکر اس دے اگوں ہی رب شفقت تھیں فرمائے

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ

تے جے ڈر جیسے ہو تسیں ایہ جے نہ عدل کر سکو وچ حق یتیماں دے پس نکاح کرو تسیں جہڑی پسند آوے عورتاں تھیں تساں نوں

حضرت عائشہ پاروں لیا دے جویں امام بخاری
ہیسی جنہاں یتیماں بچیاں گھر وچ پالیا ہویا
تک کے حسن جمال انہاں دا ریجھ انہاں دل آوے
پر اک ناانصافی آہی گھٹ حق مہر رکھیندے
ہر اک قسموں تنگی ترشی انہاں اوتے آوے
رب نوں ایہ بھی طرز انہاں دی مول پسند نہ آئی
تاں ہی اس دی بابت اوس دم وحی پیغام لیا وے
جد یتیماں لڑکیاں تائیں وچ نکاح لیاون
تاں ہی عدل انصاف انہاں سنگ جیکر کیتا جاوے
ایس طرح جو عقد کریندے ناانصافی کر دے
تاں تائیں رب تبارک ہور اک راہ دکھا دے

وچ جہالت عرب دے چاہے رسم آہی اک بھاری
ہو وان جدوں جوان انہاں نوں آپ سنبھالیا ہویا
کرن نکاح مڑ نال انہاں دے سب دس گل بن جاوے
اس دے بعد سلوک انہاں سنگ اوہ بھی برا کریندے
گویا لونڈیاں سمجھیاں جاون عدل نہ کیتا جاوے
کیوں جے ایہ اک چال کمینی تے وڈی برائی
پیغمبر نوں مطلب اس دا سارا دسیا جاوے
پورے کرن نہ حق انہاں دے تے نہ ساتھ نبھاون
بہتر ہے مڑ انہاں نوں کوئی وچ نکاح نہ لیاوے
ایسے برے رویے پاروں رب تھیں مولنا ڈردے
گویا عام آزادی بخشے روک تمام ہٹا وے

فرمادے جے انجہ دی کرنا جس بھتیں ایہ دکھ پاون
بہتر ہے مر ہو رہی جہڑی نساں پسندی آوے
جہڑی دل نوں چنگی لگے اوتھے عذر نہ کائی
ایتھے بھی رب حق یتیماں سب بھتیں بہتر آندا
پاک نبی نوں بھی انجیں ہی رب سچا فرماوے !
کیوں جے جدوں یتیم بیچارا جھڑ کیوں نیر وگاندا
عرش ہلیں ہر چیز جو رب نے وچ جگ وچہ بنائی
جدکوئی کسے یتیم بچے تے جبر تشدد کردا
رب نوں انہاں یتیماں بابت بڑا خیال ضروری
جس بندے نے نال انہاں دے دھوکا دغا کمایا
بڑی ہدایت مال انہاں دا رکھو خوب سنبھالے
مال انہاں دا جدکوئی اپنے قبضے اندر آنے
بددیانتی اتے خیانت اوس دے وچ نہ آوے
بلکہ جدتکین اوہ بچے وچ شعور نہ آون !
گھر باہر نوں سانبھن والی سمجھ انہاں ہو جاوے
مرد اوہ مومن جس نے اوس دا مال سنبھالیا ہویا
ویکھے بھالے آن اس تائیں سمجھ اندازا لاوے
تاں اوہ محفل وچ بلا کے انہاں یتیماں تائیں
انہاں دے ہی سامنے سبھ کجھ ہووے کارروائی
ایہو ذکر خداوند باری وچ قرآن لیاوے

زندگی اپنی روندیاں دھوندیاں قضیاں وچہ لنگھاون
عقدو چالے آنوا وسنوں ظلم ایہ ختم ہو جاوے
کہ ونکاح انصاف کچھ وو دو جگ ملے رہائی
تانجے ایہ کجھ دکھ نہ پاون کتنا درد انہاں دا
کسے یتیم بچے دے اوتے قہر نہ کیتا جاوے
تک کے اوسنوں عرش خدا دا لرزش ڈاڈھی کھاندا
ایہ دکھ جھل نہ سکے تک کے پاندی قہر دوہائی
گویا اوہ سر اپنے چاندا غصہ رب اکبر دا
تاں ہی کہندا کرو انہاں دی سیوا سمتی پوری
سمجھو اوس نے اپنے اوتے بہار غضب دا پایا
کوئی خیانت اتے فضولی ہول نہ آن وکھالے
اوسنوں ٹھیک سنبھالے رکھے دل توں بہتر جانے
ناں ہی خرچ فضول اوسائیں ہتھوں پیا گنواوے
اپنے گھاٹے واد ھے اوتے لیکھے ٹھیک لگاون
ہور بھی دنیا داری ساری چنگی طرح نبھاوے
اپنی وچہ حفاظت کر کے چنگا جالیا ہویا
جیکر سمجھے ہے اس لائق ہر شے ولے لگاوے
روبرو وچہ پرہیا دیوے سارا مال انہائیں
تانجے گل توں اس گل اندر نکلے نہ برپائی !
تانجے ہر کوئی اس بیائیوں اپنا آپ بچاوے

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ
تے نہ دیہو تسیں بیوقوفاں نوں مال اپنے اوہ جو بنایا اللہ نے
قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ
واسطے تسا ڈے ذریعہ معاش تے کھلاؤ پلاؤ انہاںنوں اس وچوں تے پہناؤ انہاںنوں تے کلام کرو نال انہاں دے
قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝ وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ
کلام کرنا نرم تے ازماؤ یتیماں نوں ایتھو تکین جے پونہچ جاون اوہ بلوغت دی عمر نوں (نکاح نوں)

فَاِنْ اٰنَسْتُمْ مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوْٓا اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ ۚ وَلَا

پس جے دیکھو تسیں وچ انہاں دے کوئی ہوشیاری دانائی پس حوالے دیو انہاں نوں مال انہاں دا نہ

تَاْكُلُوْهَآ اِسْرَافًا وَّبِدَارًا اَنْ يَّكْبَرُوْا ۭ وَمَنْ كَانَ

تسیں کھاؤ مال انہاں دا فضول خرچی دے طور تے جلدی کرکے جے اوہ وڈے ہو جاون تے جو شخص ہے

غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيْرًا فَلْيَاْكُلْ

مالدار پس چاہیئے جے دکھرا ہی رہوے اس دے مال تھیں تے جیہڑا ہے غریب پس چاہیئے جے کھاوے

بِالْمَعْرُوْفِ ۭ فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَاَشْهِدُوْا عَلَيْهِمْ

واجبی طور نال تے جس ویلے انہاں دا مال انہاں دے حوالے کرو پس گواہ رکھو اوپر انہاں دے

وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ۝ (سورۃ ۔ ۱۰)

تے کافی ہے اللہ پڑتال کرنے والا!

ترجمہ و تفسیر آیہ شریفہ

جیہڑے لوک یتیماں سندے سرپرست ہو جاون

جھلیاں بیوقوفاں سودایاں بنے جے والی کوئی!

جس کسے دا انہاں وچوں بوجھ کوئی سر چاوے

ابن کثیر وغیرہ ایہو وچہ تفسیر لیاون

والیاں سرپرستاں دے حق ہے ایہ آیت آئی

باقی لفظ جو سُفَہَا آیا اس دے معنے لیائے

حکم بن عتیبہ نالے بصری حسن سوہارا

انجیں نابالغ لڑکے لڑکیاں جو جاپن سودائی

سعید بن جبیر اس لفظوں ایہ معنے سمجھائے!

مجاہد۔ عکرمہ اتے قتادہ عورتاں محض بتاون

جو یتیم بچے نے سدھے عقلوں فکروں خالی

اس حالت وچہ واپس کرنا بھلا نہیں انہاں تائیں

کیوں جے مال ایہ نعمت رب دی زندگی دا اک حیلہ

حق انہاں دے رب تبارک ایہ آیتاں فرماون

یا نابالغ بچے بچیاں رسم جیویں بھی ہوئی

اوس دے تائیں اللہ سچا ایہہ حکم فرماوے

ایپر ظاہر حرف یتیماں جو والی ہو جاون

ایہو ہی مضمون اہدے وچہ رکھیا ذات خدائی

ابن عباس نے ابن مسعودوں ہور ضحاک بتاوے

کہندے اوہ کجھ احمق عورتاں جیندا جھل دہارا

انجیں ضائع مال کریندے جیں تھیں نفع نہ کائی

سبھ یتیم جو بچے بچیاں باپ جنہاں مر جائے

ایپر بعد قیاسوں سبھو ایہو آکھ سناون

مال انہاں دا قبضے کرکے بننا اوس دا والی

مت اوہ اوس نوں ضائع کرکے بھکن در در کدائی

اسے نال گذارہ ہووے ایہو نیک وسیلہ

جے اسنوں انجھ دے کے انہاں ضائع ناحق کرنا
پر اس تھیں ایہ سمجھن ناہیں بالکل ہی کھا جانا
رب فرماندا انہاں نوں بھی اس دے وچوں کھواؤ
نالے پائے تسلی دیہو بھی انہاں سمجھاؤ
اسیں صرف نگران ہی اس دے نے انجیں رکھوالے
پر ایہ خاص ہدایت اسنوں اپنا مول نہ جانو
ہاں جے اس تھیں نفع اٹھاؤ ایہ نہ دل تھیں چاؤ
خرچ خوراک لباس انہاں دا اس تھیں چلدا جاوے
تے جد واپس کرنا ہووے ٹھیک انہاں ازماؤ
جیکر عمراں پورے ہو گئے بن گئے کارو باری
نالے ایہ بھی شکر نہ کرنا مت ایہ مال اڑادن
کم تساں دا جتنا آہا اتنا تساں نبھایا
جے ایہ اوسنوں ضائع کرسن یا انجیں کھا جاون
اس گل سندا مول تساں تے دھبہ کوئی نہ آنے
مال یتیماں قبضے آہے اوہ دے وتائے سارا
ہور اگوں اک خاص رعایت رب سچا فرماوے
تے اوہ مال یتیماں وچوں منگے کجھ مزدوری
یا کوئی کار تجارت کرکے اس تھیں نفع کمایا
ہاں جے ہووے غریب تے مفلس عاجز حال نکارا
تے جے اوہ مزدوری یا روں کجھ وچوں کھا جاوے
کیوں جے اوس نے مال اس دے نوں وچ تجارت لایا
اس صورت وچ جے اوہ بندہ منگے کجھ مزدوری
پر ایہ یاد رکھو جد دیہو واپس مال انہاں نوں
اندر گوشے دینا چنگا پر اس وچ بریائی
اوہ آکھن اساں لیا نہیں کجھ کھا گیا زور بزوری

بہتر اس دا نال حفاظت گھر اپنے وچ دھرنا
تے انہاں نوں کجھ نہ دینا آپوں نفع اٹھانا
کپڑا لتا حال مطابق جیہے انہاں پہناؤ
ایہ سبھ مال اسباب تساندا دل نوں فکر نہ لاؤ
جس دم لوڑ ہوئی اوس ویلے کرساں سب حوالے
ناں ہی ایسا قبضہ کرکے ایسا لیکھا آنو
بلکہ سبھو حق انہاں دا انہاں نوں دلواؤ!
اے پر یاد رکھو حدا ندر مت رنگ ہور وکھاوے
دیکھو کہڑی حالت اندر کیہا انہاں ورتاؤ
تاں دے دینا عیب نہ کوئی ملک انہاں دی ساری
سا لکھوں لے فضول کماں وچ ہر شے بیئے اڑاون
اگوں اوس دے ایہو مالک حق انہاں دا آیا
یا گھر وچ سنبھالن یا ایہ ادھر ادھر للاون
ناں ہی جرم تساں تے آوے وادھا ہووے دھگانے
ہن ہو گئے ہو پاک اس دلوں ہو گیا ختم وہارا
جے متولی سوکھڑا ہووے چنگا بیوے کھاوے
کیوں جے اوس نگرانی کیتی لتے حفاظت پوری
اس دے کارن ایسا بدلہ لینا روا نہ آیا
ہووے اوہ متولی بنیاں مال سنبھالن ہارا
اس دے وچ کجھ عیب نہ اڑیا روا شرع فرمائے
نفع کما کے دعان تر ینا اسنوں لیا ودھایا
کجھ نہیں حرج اوہ ٹھیک مطابق انجیں امر حضوری
محفل وچ گواہاں سامنے پورے طور تہانوں
گل نوں ہوری گل بن جاوے تھنئے فساد دہائی
ایہ آکھے ہیں وتا سبھ کجھ بن جاوے گل ہورہی

اسے پاروں شرع پرہا وچہ لینا دینا آیا
باقی اللہ سبھ کجھ جانے ٹھیک اندازے لاوے
اس بھتیں کجھ نہیں بھلا ہویا ظاہر باطن جانے
اصلی قصہ تے سب جھیڑا ذکر یتیماں آیا
جھڑکو نہیں یتیم کسے نوں ناں اوہ تنگی پاوے
حضرت کہیا جنت اندر ہے اوہ میرا سنگی
بھی فرمایا گھر وچہ جو کوئی پکڑ یتیم لیایا
اللہ اوسنوں جنت بخشے بھی انعام تمامی
پر اک شرط گناہ نہ ایسا اس بھتیں ہووے کوئی
ایس عملوں مڑ اوس دے اوتے اثر نہ کوئی آنے
ہک دن حضرت نے فرمایا اوہ گھر مسلماناں
جس وچہ کسے یتیم بچے نوں لیا کے کوئی پالے
تے اوس گھر نوں پیغمبر نے بہت برا فرمایا
اس تعلیم نبیؐ سرور دی ملک عرب وچہ سارے
جھڑے لوکی ہر بر یا ہیوں منے وچہ زمانے
جویں یتیماں مسکیناں نوں اوہ کن ہت ستاندے
جویں بے رحمی بے وردی نے حال نہ چھڈیا کوئی
اک ویلا سی مسکیناں بھتیں ایہ سبھ کھوہ کے کھاندے
اک ویلا سی لا ہیاں اوتے حملے پئے کریندے
اک ویلا سی دل انہاں دے پتھر دل دودھ سوائے
اک ویلا سی تک مسکیناں اندر چھپ چھپ وڑدے
جس صحابی دا گھر دیکھو اوہا یتیماں خاناں
ہک یتیم آواز نکالے سو ہتھ اسے آون
ہر اک دی ایہ خواہش ہووے ہیں اسنوں لے جانواں
حضرت مائی عائشہ صاحبہ ایہو معمول بنایا

تا نجے ہووے نہ وادھا کل نوں سب ہے فساد سوایا
جو کجھ ساڈے عمل وغیرہ یا جو ہور کماوے
بھی اوس دی پڑتال کریسی اسی بابت ٹکانے
انہاں دی امداد ضروری رب سچے فرمایا
اپنے بچیاں وانگوں اوسنوں ہر دم سمجھیا جاوے
جس نے کسے یتیم بچے دی دور کیتی وچہ تنگی
الفت نال کھوایا کھانا عزت نال بہایا
گویا اس دے بدلے اس دی دور ہوئی سبھ خامی
جھڑا اس بھتیں وڈا ہووے تے پچھلے بد بختی
نہیں تاں ہتھ یتیم دے سر تے وڈا عمل کہیانے
رب نوں بہت پیارا لگدا بھی اچھا سمیانا
ہر اک طرح تواضع کر کے اپنے نال سنبھالے
جس وچہ کسے یتیم بچے نوں لیا کے دکھ پہنچایا
اوہ کجھ اپنا اثر وکھایا ہو گئے ٹھیک وہارے
اوہا ہی سن وعظ نبی دا بن گئے مرد یگانے!
انجیں ہی اج انہاں تائیں ہر شے پئے کھواندے
انجیں اوہ ہمدرد ہر اک دے تے کر دے دلجوئی
اج جتھے بھی دیکھن ایسا سینے نال لگاندے
اج جو ایسا فعل کماوے اوسنوں وچہ مریندے
اج ایہ نکھن بھتیں بھی دودھ کے نرم ملائم آتے
اج مسکیناں کارن کھلے گھر دسن ہر ہر دے
ہک ہک گھر وچہ کئی یتیماں بیٹھیاں کھانا کھاناں
سبھو اوس دی سیوا کارن اوبوں رئیس نواون
اپنی گود محبت اندر دل اس دا پرچانواں!
انصاراں دیاں کئی یتیماں گھر وچہ آن بلایا

بالے پوسے خدمت لیتی عقد نکاح کرائے ۔ ہور بتیریاں بچیاں اوتے بہت احسان کمائے
عبداللہؓ بن عمرؓ صحابی ذکر انہاں دا آوے ۔ باہجھ یتیم بچے دے ناں اوہ کھانا ہرگز کھاوے
جس ویلے بھی کھانا پکے بہیا یتیماں بھالے ۔ لبھ جاوے تے خوشی مناوے رج رج طعام کھوالے
ایہو ہی نہیں سبھ صحابہ اسے طور کریندے ۔ جاں کوئی ملے یتیم اودے سر پیار دل ہتھ دھریندے
نالے مال وراثت اوس دا پیا سنبھالیا نالے ۔ جس دم ہویا سنبھالن لائق کیتا اوس حوالے
کسے قسم دا طمع نہ کیتا نہ کوئی غلطی ہوئی ۔ جو ہن ہدایت پاک نبیؐ دی اوہا کرے ہر کوئی!

حکایت یتیم

ہک واری دربار نبیؐ دے ہک مقدمہ لیائے ۔ ہک یتیم دی بابت لکھیا جو آحال سنائے
عرض کرے یا حضرت میرا نخلستان فلاناں ۔ شخص فلانے قبضہ کیتا انجیں نال بہانے
کئی واری ہیں واپس منگیا کر کے منت نساری ۔ پر اوہ مینوں دیندا ناہیں مشکل بن گئی بھاری!
آج دربار تساں دے آ کے ہیں ایہ حال سنانواں ۔ مدد کرو ہیں کھسیا رقبہ واپس فیر لیانواں
سن کر حضرت بات اوس دی نوں شروع تحقیق کرائی ۔ پر اوہ ثابت نہ کر سکیا جیوں اوہ عرض سنائی
اس حالت وچہ پیغمبر نوں بہت ہوئی مجبوری ۔ اوہ بے کس مظلوم بیچارہ مسل نہیں کر دا پوری
آخر جد ڈھونے اوس کوئی نہیں ثبوت لیاندا ۔ مدعا علیہ دے حق وچہ حضرت فیصلہ آکھ سناندا
یعنی نخلستان اوہ سارا مدعا علیہ ہتھ آوے ۔ جس تھیں اوس یتیم دے دل تے اثر وڈا ہو جاوے
سن کر فیصلہ خدمت دے وچہ دردوں نیر وگاندا ۔ کہندا ہن ہیں کراں کی چارہ کہیا کجھ نہیں جاندا
پاک نبیؐ دے فیصلے اوتے کراں انگشت نمائی ۔ ایہ نہیں جائز پر ایہ بھی گل ٹھیک نہیں نظری آئی
ایہ گل کر کے تے رووے نالے دردوں نیر چلاوے ۔ جس تھیں پاک نبیؐ دے تائیں رحم اوہدے تے آوے
سے پاروں مدعا علیہ نوں پیغمبرؐ فرماندا ۔ دے دو نخلستان اس تائیں اوہ انکار الاندا
حضرت کہیا جے توں اوسنوں نخلستان دے دیویں ۔ روز حشر نوں اس دے بدلے رب تھیں جنت لیویں
ایہ بھی سن کر مدعا علیہ نہ راضی اس تے ہویا ۔ تاں پاک ہور صحابی اوتھے خدمت وچہ کھلویا
اوس نے سن کر کہیا اوسنوں سن گل یار سیانے ۔ نخلستان دے بدلے ایہ تھیں لے لے باغ فلانے
جاں ایہ سنیوس بات تے اس تے راضی اوہ ہو آیا ۔ اوس صحابی انجیں کیتا اک پل وچہ بدلایا
لیکے نخلستان اوس کولوں انجیں کر دکھلاوے ۔ اوس یتیم بچے دے حق وچہ ہبہ آکھ سناوے

آکھے نام خدا دے تینوں بخش دتا ایہہ سامان
انجیں ہور صحابی سبھو اس گل پچھے مردے
ہن بھی مسلماناں اندر جوش اوہ پایا جاوے
پاک نبی نوں رب تبارک جاں حکم فرمایا
حکم دتا ارت کسے دے تھوں دکھ یتیم اٹھاون
کسے یتیم بچے نوں ویکھو الفت پیار کماؤ
انجہ نہ ہووے کسے گلوں اوہ ہووے دل آزردہ
مٹ جاون احساس اوہدے سبھ ہووے ختم کہانی
گویا ہر اک طرح اوہدی پئی ہووے تواضع پوری
ایہو منشا پاک نبی دا ٹھیک اصلاح ہو جاوے

میرا اس تے حق نہ کوئی تیرا سبب دہارا
جدوں یتیم ملے کوئی انہاں سیوا اس دی کر دے
جدوں یتیم تکن سر اوس دے ہر کوئی ہتھ ٹکاوے
اسے وقت صحابہ تائیں اپنے پاسے لایا
ٹھیریئے رب دے مجرم سارے قہر اساں تے آون
پوری کرو تواضع اوس دی نالے دل بھرماؤ
رہ جاوے سبھ جرأت اوس دی ہو جاوے جیوں مردہ
بھل جاوے سن ہر سخن الانا ذہنی کیا زبانی
ہو جاوے انسان مکمل رب دا خاص حضوری
نال ہی اس بلے ہر اک نوں کر کر پیار لگاوے

وَاَمَّا السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْهُ

(تے ایہہ سوالی ہس نہ جھڑک اوسنوں جس دے ملے اوہ آدرے)

پیغمبرؐ نوں رب تبارک اوہدے شکر دہارول
جیوں تسیں خود آپ سوالی بن کے ہیں در آئے
جو منگیا سو پایا ساتھوں جو چاہیا ہتھ آیا
اس گل دی کر شکر گذاری جو سائل در آوے
جیوں یتیماں دے حق آیا قہر نہ کرو انہاں تے
تَقْهَرْ تَنْهَرْ دونویں ٹکڑے آیت پاک جنابوں
ایہہ عارف لوکاں اس وچہ فرق بڑا کجھ پایا
حق یتیماں بابت آیا لَا تَقْهَرْ فرماناں
کیوں جے نال یتیماں ہوندا عرصہ کجھ لمیرا
اک حالت وچہ کئی قسماں دے آون پیش نظارے
سبھنوں سر تے جھلنا ہوندا نال نبھانا ہوندا
حد تک اوہ جوان نہ ہووے اپنا آپ سنبھالے

حکم کرے نہ جھڑک سوالیاں بلکہ بول پیاروں
اساں نہ جھڑک دتی کوئی اگوں سارے بول منائے
اج ایہ حالت ویکھو کتنا شان تساں نے پایا
اوسنوں ترش جواب نہ دینا جے کجھ عرض سناوے
انجیں سائل نوں نہ جھڑکو ہے ایہ بوجھ تساں تے
ظاہر معنی اک دوہاں دے ڈٹھا جدوں کتابوں
دکھو دکھ مراتب دوہے دکھ اندازہ لایا
کیوں جے اس وچہ مدت دا بھی ہے کجھ تانا بانا
بھی مل جل کے رہنا ہوندا اکی جگہ بسیرا
سکھ دکھ تنگی ترشی نالے کئی چڑھا اتارے
ہر اک ذمہ داری تائیں توڑ چڑھانا ہوندا
تد تکیں متولی اوتے اوس دے سبھ کشالے!

ہراک اوس دی شے دا مالکھا ہووے جانی مالی ساری اوس دی ذمہ داری تے پوری رکھوالی!
اس حالت وچ کجھ بھی اوسنوں تنگی ترشی آوے ہووے اثر ولے تے ایسا جھبڑا مول نہ جاوے
تے سائل دا جوڑ تعلق ہے پل گھڑی تمامی اسنوں لا تنہ جھٹکہ وسیا رب دی ذات گرامی
تھوڑی دیر کھلوتیاں آ کے کرے سوال سوالی ٹل جاوے تاں بہتر نہیں تاں پرت جائے اوہ خالی
اوس دی تے اک صدا ہی ہوندی جے مقبول ہو جاوے پر نہیں جائز جھڑکن اوسنوں روا خدا فرماوے
سائل جیویں بھی کوئی ہووے در تے آن کھلووے اوسنوں جھڑکا جھڑکے اوہا آخر نوں پیا رووے

مسئلہ حقیقت سائل و حقوق آں

قدرت رب سچے دی غالب کیا اساڈے بھانے پل وچ کجھ دا کجھ بناوے تک دے رہن سیانے
سبھ انسان برابر ناہیں تے نہ اکو ویلا! ہر کوئی اپنی رنگن اندر کردا پھر دا میلہ
بعضے دے لئے تاج حکومت سر تے رکھ وسائیں ہر تھاں اوہدا نقارا وجے جنگلیں شہر گرائیں
وقت آوے مڑ ایسا اوس تے ہوری رنگ ہو جاوے تاں اوہ تاج حکومت والے تاں اوہ کجھ دکھلاوے
جیوں کری آہا وڈا کوئی چک وچہ منیاں ہویا انجہ اج پھرے آزردہ حالوں سبھ کجھ چھنیاں ہویا
جیوں اوہ کدی خیرات کردا سے دنیا نوں پالے انجیں اج محتاج بیچارا در در پھر دا بھالے
جیوں اوہ سی بندیاں تے بھارو تیوں اج ککھوں ہولا کوئی نہ پچھ بلاوے اوسنوں پاندا پھر دا رولا
ایہ رنگ ویکھ زمانے والا ایہ حاجت پیش آوے اک دوجے دی مدد ضروری کرنی لازم آوے
اسے تھیں ہر بندے اتے ہے ایہ فرض ضروری ہر مسکین بیچارے سندی مدد کرے اوہ پوری
تے اس اپنی حالت اتے نازاں مول نہ ہووے ایہ سبھ اک دم دا میلہ جیوں سبب اوہ ڈھووے
جاں بھی کوئی حاجت والا حاجت لے کے آوے عزت نال ملے تے اس تے نظر کرم فرماوے
ایہ نہ سمجھے ایہ رنگ میرا رہسی اسے حالے یا مینوں نہیں حاجت کوئی پونے ایڈ کشالے
ایہ تاں مرضی رب سچے دی جیونکر اوسنوں بھاوے تاج سلے سر تخت بٹھاوے یا پیا بھیک منگاوے
دوہاں جگہاں وچہ رب سچے ایہ ذکر مبارک آندا سائل دے سبھ حال حقیقت پتہ جنھوں ہو جاندا

فِیْٓ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُوْمِ (معارج ا)

وہ مسلمان جنہاں دے مال وچہ حق ہے سوالی دا تے محروم دا

فِیْٓ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُوْمٌ لِّلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُوْمِ (معارج ۱)

تے اوہ مسلمان جنہاں دے مال وچہ حق مقررہ ہے واسطے سوالی دے تے محروم دے

اس آیت وچہ رب سچے نے سائل لفظ لیاندا
ایپر ایہ کجھ معنے اس دے ٹھیک نہ سمجھے جاون
جہڑا آن تساڈے کولوں مالی مدد چاہے
ہر اک قسموں حاجت والا سائل کہیا جاوے
دوجا لفظ محروم لیائے دوجی سطر وچالے
کہندے جس نوں مال غنیمتوں حصہ ملے نہ کائی
کسے کہیا محروم اوہا جو ہے خالی زر مالوں
پر جو سیرت نبوی والے اس دے معنے آندے
اوہ بندہ سر جس دے اوتے کوئی مصیبت آوے
یا کوئی ہور مصیبت ایسی جس دا وہم نہ کائی
ہو جاوے بے کس نتوانا تے محتاج بے حالا
بعض مفسر ایس کلمے دے معنے ایہو لیائے
مثلاً سورت قلم وچالے لفظ محروموں آیا
لسان العرب وچالے انجیں سیرت والا لیاوے
دوہنہ لفظاں دا مطلب ایہو کرنا مدد انہاندی
جو بھی انہاں دوہاں وچوں پاس تساڈے آوے
گلہ اولانبھا اوس دے اوتے کرنا روا نہ آیا
وَاَمَّا السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ دا ایہو مطلب بھائی
ایتھے بھی سائل دے ایہو معنے لگتے جاندے
کسے قسم دا سائل ہووے آکر عرض سناوے
ایہو ضرورت مالی ہووے یا جسمانی جانی

جس دے معنے منگتا بندہ ہر کوئی آکھ سناندا
بلکہ ہر اک حاجت مندنوں سائل آکھ سناون
یا ایسی کوئی ہور ضرورت پے جائے جاندیاں راہے
پر اوہ جیکر جائز ہووے ناجائز نہ آوے
اس دے معنے بعض مفسر کردے ایسے حالے
اس تائیں محروم الاون عربی اندر بھائی!
کسے کہیا متعفف بندہ اپنے اپنے حالوں
کسے حد تک اوہ ٹھیک ہی جاپن جس دم بھالے جاندے
پکی کھیتی تے اسمانوں آفت مار موکاوے
ایجن چلتی آن دباوے جاوے سب کمائی
دوجیاں دے دراسے حالوں جاکے منگن والا
انجیں ہی قرآنوں ثابت جیوں صاحب فرمائے
انجیں سورت واقعہ اندر ایہو فیر دہرایا!
نالے کجھ تفسیر جریروں بات ایہہ سمجھاوے
مال زکوٰۃ خیرایت صدقہ جیوں جیوں سیتی جاندی
جیوں کجھی ہووے مدد اوہدی وچہ ہتھ وٹایا جاوے
جو بن آوے کرو حوالے اس وچہ لطف سوایا
جھڑکو ناہیں سائل تائیں جاں اوس عرض سنائی
ہر حاجت مند سائل ہوندا عالم لوک سناندے
پوری کرو ضرورت اوس دی خالی مول نہ جائے
یا علمی یا فنی کوئی پوری کرکے آئی!

وچہ کشاف زمخشری نے بھی مطلب ایہو لیاندا
تے طبری وچہ جیونکر لکھیا اوہ بھی دسیا جاندا

وَاَمَّا مَنْ سَائِلٌ مِنْ ذِیْ حَاجَۃٍ فَلَا تَنْہَرْ (طبری)

کوئی بھی حاجت مند آدمی سوال کرے تیتھوں پس تو نہ جھڑک اوسنوں

کسے قسم دی حاجت والا جیکوئی بندہ آوے
لنگڑا لولہا راہ وچہ بیٹھا عاجز حال سناناں
ایہ بھی بھایا سائل ہے ای اسنوں سٹ نہ جانویں
جیکر اتنی ہمت ناہیوں تے نہ ایڈ دلیری!
ایسا مٹھا سخن سناویں راضی اوہ ہو جاوے
تے جے آپوں ہمت ناہیں اس دی مدد لیاونویں
ایہ بھی مسئلہ رب سچے نے وچہ قرآن لیاندا
کیوں جے ایہ بھی نیکی وڈی تے بھاری بھلیائی

حاجت کرو دیہہ پوری اوسنوں جھڑکیا مولنہ جاوے
جے آکھے چک لے چل مینوں سنگر نس نہ جانا
چک کے اپنے موڈھیاں اتے منزل وچہ پوچاویں
مڑ نہ جھڑکیں نرمی کرکے کریں کلام بھلیری
اپنی تنگی کلفت والا روگ اہدا ہٹ جاوے
کریں سفارش ہور کسے نوں تاں بھی درجہ پانویں
اک دوجے دی کرو سفارش جاں کوئی وقت آجاندا
ایہہ یاون قسمت والے دوجیاں سار کیائی

مَنْ یَّشْفَعْ شَفَاعَۃً حَسَنَۃً یَّکُنْ لَّہٗ نَصِیْبٌ مِّنْہَا ج

جس آدمی نے سفارش کیتی سفارش چنگی ہے واسطے اوس دے حصہ اوس تھیں

وَمَنْ یَّشْفَعْ شَفَاعَۃً سَیِّئَۃً یَّکُنْ لَّہٗ کِفْلٌ مِّنْہَا ط

تے جس آدمی نے سفارش کیتی سفارش مندی ہے واسطے اوس دے حصہ اوس تھیں

وَکَانَ اللّٰہُ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ مُّقِیْتًا ہ (نسآء-۱۱)

تے ہے اللہ ہرچیز دا ونڈنے والا ÷

اس آیت دا مطلب ایہو جیونکر پچھے آیا
جے کسے نیکی کارن کوئی نیک سفارش آنے
تے جے بری سفارش آکھے بدلہ برا ہی پاوے
جیہی نیت تیہا بدلہ جویں ارادہ کوئی
جنہاں چنگی نیت پاروں منے پئے سوالی
سائل رب دی رحمت ہوئے جس دم در تے آوے
اوسنوں خالی ٹوران والا رحمت تھیں منہ موڑے
جو منگے سو طاقت ہونداں جاوے مول نہ خالی
تے جے آپ نبھاہ نہ سکو تے نہ اوسنوں جھالو

اک دوجے دی کرن سفارش شان عظیم بتایا
اوس دے کارن اوہا بدلہ اوہا نیک ٹکانے
تے اوسے بریائیوں اوسنوں حصہ دتا جاوے
ایہہ چنگی نیت والیاں ہر تھانویں دل جوئی
اوہا ہی حق دار ہو جاندے تے پاندے خوشحالی
گویا رب دی رحمت والا آن پیغام پوچاوے
تے جس اوسنوں راضی کیتا نال اللہ اوہ جوڑے
مالی جانی جیہی روحی لے کر جائے سوالی
فیر اوس دی وچہ کرو سفارش اسدا کم نکالو!

ایہہ نیک کماں وچہ ہووے اہدی سفارش اڑیا — وچہ بربائی دخل نہ دینا ئسے بھانویں اوس پھڑیا
نیکی طرف چلاؤ اوسنوں چنگے پاسے لاؤ — ایہہ بھی ہے اک حصہ اس دا انجیں کمر دکھلاؤ

تَعَاوَنُوْا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلَى الْاِثْمِ
مدد کرو اک دوجے دی اوپر نیکی تے پرہیزگاری دے تے نہ مدد کرو اک دوجے دی اوپر

وَالْعُدْوَانِ ج وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ط (مائدہ-۱)
گناہ تے زیادتی دے ڈرو اللہ تھیں بے شک اللہ سخت سزا دینے والا ہے

آپس وچہ اک دوجے سندی رب سچا فرماوے — نیکی تے بھلیائی پارول مدد پونچائی جاوے
نہ بربائی وادھے اوتے مدد کسے دی آنو — کیوں جے ہے بربائی ایہو جیکر دل تھیں جانو
جنہاں چھوڑ نکوئی دتا سنگ بریاں بدکاراں — انہاں اوتے قہر خدا دا نالے دوجگ ماراں!
تاں ہی رب فرماوے میرے قہر عذابوں ڈرنا — کیوں جے ایسیاں لوکاں اوتے رحم اساں نہیں کرنا
سخت عذاب اساں دا ہوسی روز قیامت والے — بچو عذابوں تنیں تاں ہوسن اوس دن سخت کشالے
اس آیت دا مطلب ایہو مدد کرو مسکیناں — ہوندے ساتھ نبھاؤ تاں ہی بہتر ہوسی جیناں
جو حاجت مند حاجت اپنی آنے پیش تساندے — جتنی منگے آکھ سناوے اپنے حال دکھاں دے
ہوندے ساتھ اس حاجت تائیں پورا کر دکھلاؤ — دل اوس دے نوں راضی کرنا رب نوں راضی پاؤ

دل بدست آور کہ حج اکبر است — از ہزاراں کعبہ یک دل بہتر است
کعبہ بنیاد خلیل آذر است — دل گذرگاہ جلیل اکبر است

اک دل راضی حج اکبر تھیں ودھ ثواب پچھانو — کئی ہزاراں کعبیاں نالوں دل نوں بہتر جانو
کعبے دی بنیاد رکھاوے ابراہیم سوہارا — تے دل دے وچہ اللہ وس دا جس دا ایکھا سارا
جس جائی وچہ اللہ وسے ڈیرا اپنا لاوے — کہے ویران جو اوسنوں دسو کویں خلاصی پاوے
ذات خدا دی دل وچہ وسے ایہ ناراض نہ ہووے — ہر حالت وچہ راضی نانواں اس دا مومن ڈھووے
جس مومن نے مومن دا دل راضی کرنا چاہیا — اوس نے راضی رب نوں کیتا اپنا کھوٹ ونجایا
پیغمبر نے ساری عمراں ایہو ہدایت کیتی! — ایسے حالوں لوکاں دے سنگ نیکی کر دیاں بیتی
کسے بندے نوں کسے تنگی وچہ جیکر کدھرے پایا — ادسے ویلے چھڈ کم اپنے اوس دا درد ونڈایا
جھلی گئی تکلیف کسے دی نہیں پیغمبر پارول! — ویکھ دیاں ہی درد ہو جاوے ودھ کے حد شماروں
تاں ہی اس گل اوتے حضرت زور ہمیشہ لایا — سائل کوئی ناراض نہ جاوے جو بھی در تے آیا

ہر اک دی امداد نبی نے بڑا فریضہ جاتا　　اسے اوتے زندگی والا بوجھ تمام چکھاتا

مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللهُ فِي حَاجَتِهِ

جو آدمی اپنے بھائی دی حاجت پوری کرنے وچ ہے اللہ ہے اس دی حاجت پوری کرنے وچ

وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللهُ عَنْهُ كُرْبَةً

تے جو دور کرے گا کسے مسلمان دی تکلیف نوں دور کرے گا اللہ اس تھیں تکلیفاں

مِنْ كُرُبَاتِ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ - (صحیحین)

قیامت دیاں تھیں　　قیامت دے

مسلم اتے بخاری باروں سیرت والا آئے　　اک دن وچ صحابہؓ کہیا آکھ نبیؐ ربانے

اوہ بندہ جو بھائی اپنے دے ہووے فکر وچالے　　ہووے ضرورت پوری اس دی ہوون دور کشالے

اِدھر اُدھر دوڑے بھجے جتھے ہووے رسائی　　تا نجے دور ہووے سبھ کلفت پہنچ لیاوے کائی

انجیں ہی رب سچا آپوں اس دی حاجت لوڑے　　دکھ تھکیے کر ختم اوہدے سبھ نال فراغت جوڑے

حضرت کہیا جو مسلم کوئی مسلم دا دکھ ٹالے　　اللہ روز قیامت اوسنوں اپنے نال سنبھالے

جیوں اوہ اپنے بھایاں کارن پھردا وانگ سودایاں　　انجیں ہی اوہ روز حشر نوں پیا تکسی بھلیایاں

جیوں اوس ایتھے تنگی جھاگی اپنے بھائی سندی　　ہر دکھ دے وچ حصہ لے کے پئی دسی خور سندی

انجیں ہی رب روز حشر نوں اوس تے کرم کماوے　　ہر درد دا ہر تنگیں اوسنوں بنے پیا لگاوے

اللہ سچا اوس بندے تے وڈا فضل کماندا　　دو جگ سندی تنگی اس دی رحمت کنوں ہٹاندا

جھڑا کسے بھائی اپنے دی تنگی دور ہٹاوے　　رہیاں کھیہاں بیچاریاں اودتے نظر کرم فرماوے

وَاللهُ فِي عَوْنِ عَبْدِهٖ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي

اللہ اپنے بندے دی مدد وچ اس وقت تک رہندا ہے جس وقت تک بندہ

عَوْنِ أَخِيهِ - ترمذی بَابُ مَا جَاءَ فِي السَّتْرِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ

اپنے بھائی دی مدد وچ ہوندا ہے روایت کیتا اوسنوں ترمذی والے نے وچ باب ستر علی المومنین دے

اتنا عرصہ مدد بندے دی اللہ پیا کریندا　　جد تک! وہ بھائی اپنے دی مدد وچالے رہندا

سائیں بھی اک بھائی ہووے بھائی بن کے آوے　　بھایاں وانگوں نال آزادی آن سوال سناوے

جیکر اسیں سوال اوہدے نوں پورا کرئیے ناہیں　　وہ گئی کیا پھر پری ساڈی جیوں دھپ دی پرچھائیں

بھائی سو جو بھائی ہووے ویلے سر کم آوے　　اوہ کیا بھائی وقت مصیبت تکدیاں ہی نس جاوے

اونجہ تے یار ہے دنیا ساری پر کم پیاں پچھانو   کم پیاں جو ساتھ نبھاوے یار اوسے نوں جانو

دوست آں باشد کہ گیرد دست دوست
در پریشاں حالی و درماندگی!

بابے سعدیؒ بھی اس بارے انجیں آکھ سنایا   دوست دی تعریف تے نالے درجہ اوہدا بتایا
دوست اوہ جو دوست سندی مدد کرے ہر حالے   وچ حیرانی تے پریشانی کٹے اوہدے کشالے
جے نہیں آپوں کٹن جوگا ناں ایہ تاب اوسائیں   ہور کسے تھیں ونجھ کراوے اس دی مدد تداہیں
وچ بخاری لکھیا جیونکر حضرت نے فرمایا   جو سائل دی کرے سفارش اوس بھی درجہ پایا
پیغمبر دے کول جاں کوئی ایسا بندہ آوے   اوس ویلے موجود صحابہؓ حضرت ایہ فرماوے
تسیں بھی کرو سفارش اس دی ایہ بھی درجہ بھارا   اس دے وچ ثواب بتاوے رب دا نبیؐ پیارا
تے جو ہتھوں دے نہیں سکدا سائل عاجز تائیں   نرم زبانوں مدد کچیوے اوہا اجر اوسائیں
حضرت کہیا جو راہ بھلے نوں سدھے رستے لاوے   یا نابینے رستہ دسے صدقہ گنیاں جاوے
راہ وچوں جس کنڈا چایا اوس بھی عمل کمایا   اللہ دے گھر اوس بھی اپنا عزت شان بنایا
اس دے بدلے اللہ اوس دے عیب معاف کچیوے   گویا ایہ بھی عمل پیارا کتنا درجہ ڈھیوے
القصہ جد سائل کوئی در تیرے تے آوے   اوس دے اوتے شفقت نالے رحم کمایا جاوے
اے اشرافا جے تیں نے ایہ کجھ کم کرے لب باری   توں بھی انجیں کرنا پاسیں دو جگ برخورداری
ہر نیکی دے کم وچ اپنا پورا حصہ لیناں   نیکاں دے سنگ رہنا ہر نوں رستہ نیک دسیناں
ہوندے ساتھ نہ جس بندے تھیں ایہ ہوندی بھلیائی   کی اوس زندگی تے کی خوبی ایہہ سبھو بریائی
لوک اوہا نے جنہاں در کوئی سائل آوے   چھڈ کے اپنے ضروری اس دا ساتھ نبھاوے
جد تک اپنے سر دے اوتے سامنے جھلیئے ناہیں   تد تک اگلا خوش نہیں ہوندا اپنے لائے سے واہیں
اگلے دی خوشنودی کارن سبھ کجھ کرنا پوندا   نرمی گرمی بوجھ تغنیہ تاں سوہنا خوش ہوندا
تے جے اپنا ہی من ہووے اوسے دی دل داری   اس دا کجھ نتیجہ ناہیں ایہ تاں بڑی خواری!
جنہاں اپنی چھوڑ مرادیاں دی من دی پئی منائی   ایتھے اوتھے انہاں اوتے دائم فضل خدائی

ایسے لوکاں بابت مینوں یاد کہانی آوے
جہڑی محض اک تحفے کارن ایتھے لکھی جاوے

ذکر شیخ غلام محمد قریشی یکے از رؤسائے گلیانہ

ایہ اک مرد خدا دا ہویا اپنے وچہ زمانے
کافی واہی زمیں خدا نے بخشی اوس دے تائیں
ہور آرام آسائش کافی ڈٹھا عمراں ساری
لنگر خانہ ہر دم جاری جو آوے سو کھاوے
سبھ امیر غریب برابر اس دے لنگر خانے
باہجہ امید نفع دنیاوی کھلا لنگر لاتیا
وچہ علاقے ایہو ہویا مرکے حاتم ثانی
سئے مسکین غریباں تائیں زمیاں مفت دلایاں
انجیں ساری عمراں اوس نے ایہو لیکھا لایا
کہن روایت اوس زمانے قحط پیا اک واری
پہلاں ہاڑی بھی کجھ انجیں کتے فصل پھل پایا
میلاں تیک اوجاڑ زمیناں سبزہ نظر نہ آوے
ڈنگر وچھے بھکھ عذابوں دتی جان پیاری
وڈیاں وڈیاں دولت منداں وقت نزع دا آیا
چھوٹے چھوٹے بچے راتیں ہک نوالے پاروں
ماپے ویکھ انہاں نوں کلپن درد نہ جھلیا جاوے
ہر پاسوں آواز آوے دیہہ یا ربا کھانا
اسے حالوں رزق نہ لبھے متّی لوکاں پھکی!
کنک جوار تے باجریاں دے نام گئے مٹ جگوں
پانی بھی تد تلیں دکیا ایڈ تمرد نک آئی
شیخ غلام محمد ایسی اوس دم زور وچالے
آخر اک دن وچہ درگاہے منگے بیٹھ دعائیں

بڑا رئیس تے وصفاں والا منیاں وچہ گلیانے
نمبرداری تے سرداری عزت گرد نواحیں
نوکر خدمت گار بتیرے فضل کیتا رب باری
نکا وڈا چنگا مندا ہر کوئی فیض اٹھاوے!
کافی لوک روزانہ وسن جہڑے کھاون کھانے
جو کجھ حاضر ہستا لونا ہتھے وٹ نہ پایا
اوہا مڑکے لیکھا لگا فضل خدا دا جانی
بہتیاں نوں پتے کوٹھے بخشے نالے ہور رہایاں
رب دے نام اوتے گھر باہر شعو قوں پیا لٹایا
جس بھتیں وڈیاں وڈیاں لوکاں ہوش بھلائی ساری
ساونی نے بھی دیلے اوتے صاف جواب سنایا
خلقت بھکھی ترلے لیندی روندیاں وقت وہاوے
ریلی دا کن بھی نہ لبھے ایسی پھری خواری
تے مسکین غریباں لوکاں رو رو حال وکجایا
رووِن تے پر چھنڈن عاجز بھکھ عذاب ازاروں
وسو فضل خدا دے باہجوں کون ایہ درد وکجاوے
کون کھواوے رج کے ٹکڑا رب نوں انجیں بھانا
رکھاں دے کھوہ پتر کھاہدے بھل گئی پہنی چکی
تنگی دی کوئی حد نہ جاپے بھٹے سوکال جے اگوں
سخت مصیبت نازل ہوئی پیش نہ جاوے کائی
پر ایہ بھی وچہ لغزش آیا بھل گئے سبھ حوالے
یا اللہ کر کرم اساں تے توں فضلاں والا سائیں

ا‌ے ایں ہر دیست کہ بامن رشتہ دارد۔ یعنی ہجرا مجدم است ۲ ؎ فاروقی

اسیں گناہی اوگن ہارے تیے توں بخشنہارا
تیری خلقت بھکھ عذابوں مرگئی بار خدایا
جے تدھ فضلوں رحم نہ کیتا ہوسی بہت خواری
کوئی نہیں ایسا بندہ جہڑا سانبھے ولے لگاوے
تاں مولا نے اپنے فضلوں رحمت دا مینہ پایا
پبی پہاڑ علاقیوں وگ کے سبھ پانی ات آوے
شیخ غلام محمدؒ اس دم گڈی چڑھی زیلنے
سارا چکو وال اوس ویلے نظر آوے ہریائی
سبھ نواحے سبزی اوتھے مولا نے رنگ لایا
اوس ویلے بھی مولا سچے قدرت خاص وکھائی
پک پئی تے لوک سوالی ہوئے آن دوالے
جدوں غلام سوالی ویکھے لک بنھ کرے تیاری
نال خوشی دے سبھناں دے وچ رات دنے ورتاوے
کرن روایت انہاں دناں وچ ایڈ سخاوت ہوئی
مولا اس جوار وچالے اتنی برکت پائی!
پھر بھی عام سخاوت کر کے لوکاں وچ ورتاوے
جدوں سکال خدا نے کیتا فضلوں اوس زمانے
پر تقدیر ربانی انجیں ہور مصیبت آئی!
کافی خلقت مار وکھائی ہیضے دی بیماری
کوئی نہ رہیا سنبھالن جوگا جو کوئی بدلے لگاوے
اوس ویلے گلیاں دے وچ شیخ غلام بیچارے
سبھناں کارن اپنے گھر تھیں اوس نے کفن سوایا
ہور ضروری خرچ وغیرہ اس نے سپئے نبھائے
کسے مصیبت ویلے اس نے ہمت مول نہ ہاری
سکھاں ڈوگریاں دا اوس دم راج حکومت زورا

بخش گناہ کر دور مصیبت نالے ایہ دُکھ سارا
فضلوں دور کریں دکھ اس دے کر کے لطف سوایا
مرجاسی پیدائش تیری مخلوقات بے چاری
گلیاں دے وچ لاشاں رُلسن ظلم کمال ہو جاوے
سنی دعا تے جھڑی لگائی سارا درد وکھایا
آن نواح گلیاں دے نالے چکو وال رجاوے
جھڑی جم پئی سبھو فضلوں ویکھ ہوئے ٹھنڈ سینے
جو ویکھے خوش تھیوے کروا دل تھیں شکر ادائی
کجھ دناں وچ ودھ گئے بوٹے پھل لگ دا نظر آیا
ہر ہر بوٹے سوا بڑی پوری دنبی لائی!
اگوں پچھوں نکا وڈا دوڑیا آوے نالے
اک اک دنبی ہر اک تائیں دیندا وارو واری
نکا وڈا جو کوئی آوے دلی مراداں پاوے
سارے لوکی رجے دستن بھکھا رہیا نہ کوئی
سارے لوکاں رج رج کھادی مڑ بھی حال اوہا ئی
بھی کجھ روٹی کپڑا دیوے جو کوئی در تے آوے
دانہ پھکا کافی ہویا ہر کوئی خوشیاں مانے
کون کوئی دم مارے اوتھے واہ نہ چلے کائی
پل وچ سینکڑیاں تک پہنچی مردی خلق بیچاری
سبھناں پے گئی آپو اپنی دوڑے جان بچاوے
اک سو چالی مردے بندے ولے لگا کے سارے
تے سبھناں با عزت نالے ادبوں وچ دفنایا!
ہر تنگی ہر دکھ سکھ اندر سبھ دے درد ونڈائے
سینہ سپر بنا کے رہیا دس دا کار گذاری
خلقت نم نم کرے سلاماں ویکھ انہاں دا طورا

ایہہ پر شیخ غلام انہاں دے اتھوں رب بچایا ۔ سبھناں دا سردار کہایا ہر تھاں رعب دکھایا
اسے بار ولی زمیاں لبھیاں اوسنوں وچہ گلیاں نے ۔ ہور علاقے گرد نواحے ہوئے فضل ربانے
جنہاں لوکاں سائل اوتے نظر کرم فرمائی ۔ انہاں اوتے رب دی رحمت فضلوں انت نہ کائی

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

پس نعمت رب اپنے دی بیان کر۔ د شکر گذاری کر

اے پیغمبر بخشی نعمت جو جو اساں تساں نوں ۔ دو جگ وچہ وڈیایا فضلوں ہر اک عزت شانوں
وڈے وڈے مغروراں اوتے بخش دتی سرداری ۔ عرب نولح وچہ قدماں جھکیا اندر تابعداری
جہڑے لوکی دشمن آہے لہواں دے ترہائے ۔ اوہا مخلص دوست ہوگئے بھردے ریس نوائے
جنہاں لوکاں اکھیں تکناں یا سننی گل تیری! ۔ دلی دے اوتے بوجھ پچھاتا وڈی تھر اندھیری
اوہا ہی اج عاشق پھردے وکھن دے متوالے ۔ سخن تساڈے اوہا شو قول آکے سننے والے
ہر گل اندر عزت بخشی سب دکھ درد ہٹائے ۔ نہ اوہ رہیاں یتیماں سر تے نہ اوہ فکر سوائے
غربت تے ناداری والی جیونکر سی حیرانی ۔ انجیں دولت مند بنا کے کر دتی ارزانی!
عرب نولح خدیجہ بی بی کرماں بختاں والی! ۔ سبھ علاقہ خادم اوس دا تے دسے خوش حالی
کسنوں خیال آہا ایہہ ہوسی بیوی کدی تساں دی ۔ ایہہ گل وہموں اوتے آہی منی ہول نہ جاندی
پر اساں ایہہ بھی کر دکھلایا عقد نکاح کرایا ۔ اوسے بی بی خواہش کر کے اپنے نال ملایا
ان ہونیاں تے مشکل گلاں کیتیاں نال آسانی ۔ فیر نبوت بخش تسانوں دسیا راہ حقانی
ایتھے ہی نہیں نری نبوت بلکہ ختم رسالت ۔ دو جگ وڈا درجہ دیکے ہور بنائی حالت
کئی ہزاراں نبی تے مرسل دنیا اوتے آئے ۔ ایہہ پر جو کجھ شان تساندی تے جو درجے پائے
اوہ کجھ کسے نہ حاصل ہویا ناں کسے ہتھ آیا ۔ تے نال ہی اوس لطفوں کرموں حصہ انہاں پایا
اول ختم نبوت والا ہویا شان عطائی ۔ ایہہ بھی اگے کسے نبی نوں نہیں لبھی وڈیائی
دوجی بات قرآن مجیدوں جو ہوئی ارزانی ۔ ایہہ بھی سب بخشیں وڈا تحفہ تے انعام ربانی
عجب کتاب کلام خدا دی جس وچہ شک نہ کائی ۔ ہر اک آیت دے سے معنے مرطحال اوہائی!
جس مسئلے نوں پھڑیا اوسنوں واضح کر دکھلایا ۔ حق باطل دا فرق تمامی کھول ٹکانے لائیا
ہور تاریخی واقعہ قصہ جیوں جیوں وچہ زمانے ۔ پورے ٹھوک سنایا اوسنوں شک نہ کجھ رہیا نے

ہور وڈی گل اس وچ جہڑی اجے نہ پوری ہوئی
پہلیاں سب کتاباں دی اس بنی بنائی کھوئی

ناں اوہ دین نہ مسئلے رہ گئے ناں کجھ درد انہاں دے
ہر بھانویں قانون اسے دا اسے نال لگاندے

سن کرہ پہلاں بھانویں سبھ لوک مخالف ہوئے!
پر آخر نوں سچ منیو نے ادبوں پیش کھلوئے

تریجی بات معراج عرش تے راتو رات کرایا
اسے وجود مبارک تائیں ایہ انعام دلایا

کوئی دلیل نہ پہنچے ایتھے عقلی نقلی بھانویں!
اس جسے دا عرشیں جانا ویکھے رنگ سچانویں

پر ایہ قدرت کامل والے اپنے جوہر دکھاتے
ان ہونے تے مشکل لیکھے پل وچ صاف کرائے

ہور اک وڈی نعمت رب دی دنیا دے وچ آئی
رعب وقار تے دشمن تک کے جاون دم وبائی

ایہ بھی پاک نبی سرور نوں رب عطا فرماندا
سن کرہ دشمن کوہاں تیکن رستہ ہی چھڈ جاندا

ئیے منصوبے کر کے آندے ہیں انجے ونجہ کر لیساں
نام نشان نہ رہسی کوئی پتے اجیہے ویساں

ایپر سامنے آ کے اوسنوں سبھ گلاں بھل جاون
اوہنوں سیس نوائے باجھوں ہور نہ کجھ بناون

ہور وڈی اک نعمت جہڑی رب عطا فرمائی
خوش اخلاقی تے شیریں ہر اک نال صفائی

سجن تے اک پاسے رہ گئے دشمن بھی کوئی آیا
اوسنوں بھی اخلاقوں حضرت سینے نال لگایا

ادنے اعلے نکا وڈا سب برابر جاتے
ہر اک اوتے نظر محبت الفت نال پچھاتے

بُعِثْتُ لِاُتَمِّمَ حُسْنَ الْاَخْلَاقِ (موطا امام مالک حسن اخلاق)

بھیجیا گیا ہاں میں تا نجے مکمل کراں چنگے اخلاق نوں

سبھ مذاہب خلق اوتے ہی سب سچے نے آندے
سبھو نبی ایہو ہی سبھناں ہر دم رہے سکھاندے

سبھناں دی تعلیم ایہو ہی عمل چنگا سمجھائی!
تے جو جھوٹا سخن الاوے اوہ وڈی برائی

کسی کہیا انصاف بھلائی تے جو ظلم کریندا
اوہ پیا بھار ابھار چوکیندا اپنا اگھ مریندا

تہیں دینا راہ اللہ دے اوسنوں عمل پیارا
تے اوہ جو چوری کردا بد کردار نکارا

ایہو تعلیم نبی سرور دی ایہو سبق پڑھایا
پر اخلاقی عمل جاں آیا سبھ تھیں ودھ دکھلایا

تاں ہی کہیا ہیں ایس عمل نوں ویکھاں پورا سارا
کیویں نیک اخلاق کسے دا کر دا پار اتارا

بن سعدوں تے بیہقی ناں سے مسند احمد لیا دے
ایہدوں ودھ کے واضح کہڑے جویں نبی فرماوے

اِنَّمَا بُعِثْتُ لِاُتَمِّمَ مَکَارِمَ الْاَخْلَاقِ

میں اس واسطے بھیجیا گیا ہاں جے چنگے اخلاق نوں پورا کراں

میں دنیا اسے کارن رب دی طرفوں آئیا!
کراں پورا اخلاق چنگیرا ہووے کم سوایا

جاں حضرت نوں رب سچے نے نبوی شان دتائی
تاں ہی حضرت ایس عمل نوں نال ہی شروع کیتائی

جو کوئی آوے پہلاں اوسنوں ایہو سبق سکھاون
ایہو ہی تعلیم ہمیشہ اسے پاسے لاون!

اجے حضور مکے وچ آہے شان نبوت پایا
تے لوکاں نوں اس دے پاروں پیا پیغام پوچایا

تے اس دی مشہوری ہوئی اگے گرد نواحے
ہر کوئی سُنے تے ویکھے آکے کی حضرت فرمائے

قسمت والے ویکھدیاں ہی نور ایمانوں پاندے
من لیندے وچ دل دے دھر دے جو حضرت فرماندے

تے بد قسمت ہارے ہوئے کرن مخول انکاروں
اگے پچھے رولا پاندے اپنے بد کرداروں

غرض انہاں دی دین محمدی اجیں ہی رہ جائے
پر جو کم منظور خدا نوں کون اوسنوں اٹکائے

جیوں جیوں انہاں ردکاوٹ کیتی تیوں تیوں رب ودھایا
کیا مکہ سب عرب نواحے ایہو آوازا آیا

ذکر حضرت بوذر غفاری رضی اللہ عنہ

وچ غفار علاقے آہے بوذر مرد ربانے
اشد نال لگائی ہوئی اسے وچ دھیانے

انہاں سنیاں مکے اندر اٹھیا مرد اجیہا
جس نے میرے دل دا مطلب سخن پیارا کہیا

اٹھیا شوق دلے وچہ اس دی ونجہ زیارت پانواں
نالے سُناں کلام اوہدی میں ویکھاں سبھ ادانواں

ایس خیالوں بھائی اپنے نوں اوہ ونجہ عرض سُناون
بھی ایہ حال حقیقت ساری اوسنوں چے بتلاون

کہندے بھائی شہر مکے وچہ میں سنیاں ہک کوئی
رب دا مرد پیارا اٹھیا کشش اوہدی دل ہوئی

میں بھی چاہاں ویکھاں اوسنوں شرف زیارت پانواں
شاید عقدہ حل ہو جاوے دل دی ونجہ سنانواں

پر اجے میں تھیں جان نہیں ہوندا توں جا کھاں اکواری
پتہ لیا اوہ کیسا بندہ کی اوہ کار گذاری!

ایہ گل سن کے بھائی اوس دا شہر مکے دل آوے
تے آ پاک نبی سرور دا شرف زیارت پاوے

اپنی بیتی پیش کرے تے جیونکر آون ہویا
نالے سُنے کلام نبیؐ دا پیارا تے دل جویا

کرن روایت جدوں نبی دی سنی کلام پیاری
ہویا اثر ڈلے نوں بیوس مڑ کر کرے تیاری

آکھے پہنچ غفار نواحے میں ایہ حال سنانواں
نالے اپنے بھائی دے دل میں ٹھنڈ جا کے پانواں

کیوں جے ایہ کوئی مرد ربانا سوہنے سخن سناوے
بھلیاں ہویاں او جھڑیاں نوں رب دے رستے لاوے

ہو سکدا ایے جھڑے لوکی اس دے سنگ ہو جاون
روحی۔ ذہنی۔ جانی۔ مالی سبھ مراداں پاون

ایس خیالوں مڑ دا اثر دا آپہنتا اوہ ڈیرے!
تے آیل دا بھائی تاہیں شاماں دقت انھیرے

جس دم ملیا اگوں اوسنوں بھائی حال پچھاوے
خیر خیریت دوہاں ولاں دی اوہ مڑ آکھ سُناوے

فیر پچھے دس کی تکیوئی کی کجھ اوس دا حالا
کیویں پیارے سخن سناوے اوہ سوہنا متوالا

سن کرہ بات بھائی دی اس نے اکو گل موکائی
جیونکر مسلم دے وچہ لکھیا نظر روایت آئی

قَالَ رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ (صحیح مسلم مناقب ابی ذر۔ ج ۲)

آکھیا بھائی نے ویکھیا ہے میں اوس نوں جے اوہ اچھے اخلاق دی تعلیم دیندا ئے

اوہ تاں نیک اخلاق سکھاندا ئے جو کوئی اس ول آوے
ایہو کجھ تعلیم اوہدی اے ایہو سبق پڑھاوے

اوس دے ہک اشاریوں نکلن مسئلے کئی ہزاراں
ہک گفتاروں پاک کریندا وڈیاں اوگن ہاراں

حبشہ دی بعد ہجرت آہی تد بھی ایہو دھراون
پاک نبی دے پاک اخلاقوں شاہ نوں حال سناون

رومی قیصر دے دربارے جاں ایہ ذکر ہو جاوے
بوسفیان اجے جو کافر اوہ بھی ایہو الاوے

نبی محمد ہر اک اگے پیش توحید کریندا
بھی اک رب دی کرو عبادت نالو نال اکھیندا

پاک رہو سچ بولو دائم پالو رشتہ داراں
حق ادائی کرو انہاں دی ایہو نیک وہاراں

ایہوی تعریف نبیؐ دی رب سچا فرماوے
وچہ قرآن مجید ہر تھانویں انجیں پیا دھراوے

وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ (جمعہ-۱)

تے پاک کردا ہے نبی انہاں جاہلاں نوں تے سکھاندا ئے انہاں جاہلانوں کتاب۔ تے حکمت دانائی دیاں گلاں

جاہلاں نوں ایہ نبی خدا دا پاک تے صاف بناندا
ہر برائیوں ہر کوتاہیوں تنہاں نکالنے لاندا!

جس بندے نے سچے دل تھیں نال نبی دے لائی
تن من پاک ہویا سبھ اوس دا دور ہوئی برائی

کوئی غلاظت گندگی اس وچہ باقی رہ نہ جاوے
گویا شیشے وانگوں اس دی صورت نظری آوے

تے جس بدن اپنے نوں انجیں ستھرا صاف بنایا
اوسے اپنے مولا کولوں چنگا بدلہ پایا

تے جس اس نوں گندہ کیتا مٹی وچہ ملائی
اوہ ناکام رہیا ہر تھانویں تے ہر دم رسوائی

تن من دے جو صاف اوہاہی رب نوں یاد کریندے
اوہا کرن عبادت اس دی سجدے سیس دھریندے

القصہ اخلاق نبیؐ دا رب دی نعمت بھاری
انجیں ہی جو حکمت دسے سانتوں ذات غفاری

یعنی سینہ صاف ہو جاوے پر ہووے عرفانوں!
ظاہر باطن علم خزانے حاصل ہون انہانوں

جس ویلے ایہ حکمت والی نعمت ہتھ آجاوے
اوس دم رب دا شکر ضروری تاں ایہ ساتھ نبھاوے

ہور اک وڈی نعمت جہڑی پاک نبیؐ نے پائی
اوہ بھی ہور کسے پیغمبرؑ نہیں ایہ شان آیائی

اوہ ایہ نعمت روز حشر نوں شافع اوگن ہاراں!
ہوسی نبیؐ محمدؐ سرور ہور کسے نہ ساراں!

سبھ گناہی پاپی پھڑسن دامن نبیؐ سوہارے
اگ دوزخ تھیں پان خلاصی جنت تھیں اوتارے

ہود کسے نہ جرأت ہوسی ایہ کجھ بھار نبھاوے
سبھو اپنی اپنی تھانویں عاجز حال نتانے!
اکو ہستی پاک نبی دی جو ایہ وقت نبھاوے
رب نے ایہ کجھ جس دے اوتے بخشش کیتی ہووے

ناں اوہ وچہ درگاہ ربانی عرض احوال سناوے
سبھناں کارن بوجھ گھنیرا سبھو پھرن ڈولانے
عاصیاں اوگن ہاریاں تائیں رب کولوں بخشاوے
اوہ پھر کیوں نہ شکر الاوے اوبول پیش کھلووے

تفسیر اَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

رب جس ویلے پاک نبیؐ نوں یاد احسان کرائے
کسے یتیم بچے دے اوتے قہر روا نہ آیا
ایہ کجھ وقت نبی سرور تے مولا پاک لیاندے
جد ایہ حالت گذری سر تے بھی رب کرم کمایا
ایہ شکرانہ جسمی ہووے یا ہووے روحانی
رب فرماوے جویں تساں تے اساں احسان کمائے
بندے اوتے نظر محبت جو کردا اک واری
ایہ وڈی بھلیائی ایہو صفت وڈی انسانی
بھی ایہ کئی قسموں ہووے جیندی حد نہ کاتی
اوہ ایہ نال کسے دے ایسا کرے سلوک جے کوئی
گویا اوہدے سلوک ، وہاروں چین اوسنوں آجاوے
بابرکت اوہ ذات ربانی جس دا انت نہ کائی
دو جگ اندر جوڑے دسے تے جو نظری آوے
جے اوہ اپنے فضل کرم تھیں رکھے دور انہانوں
جس دم اوس دے فضل کرم دی بارش انجھ ہو جاوے

اوس ویلے مڑ شکر انہاں دا کرنا روا بتاتے
نہ سائل نوں جھڑکے کوئی جاں اوس سوال سنایا
انہاں اندر ہی مڑ سارے وسے رنگ تنہاندے
اس دی بابت کر شکرانہ فیر ایہ حکم سنایا
ہر حالت وچہ ہر بندے تے بہت ضروری جانی
انجیں تسیں بھی لوکاں اوتے کرم ہمیش ہوائے
اللہ اوس تے کرم کریندا کر کے فضل غفاری
ہر اک نیکی اس دے اندر کرکے غور پچھانی!
پر انہاں وچوں اک بہتر جس دم خیال گیستائی
جس تھیں اوہ مڑ راضی ہووے نالے ہووس دل جوئی
وہم تفکر دل دا جاوے خوشیں وقت وہاوے
اس تھیں ودھ کے کون کسے تے کردا کرم نمائی
ایہ سبھ اوس دے فضل کرم دا جو ہر پئی وکھاوے
کون سنبھالے ڈولے لگاوے ایسے رہیاں گیاں نوں
اوس ویلے اوہ بندیاں تائیں ایہ حکم فرماوے

وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ؕ اِنَّ الْاِنْسَانَ
تے جیکر تسیں گنو نعمتاں اللہ دیاں نوں نہ گن سکوگے انہاں نوں پورا بے شک انسان
لَظَلُوْمٌ كَفَّارٌ ۝ (سورۃ ابراہیم، رکوع ۵)
بے انصاف ناشکرا ہے۔

اتنیاں میریاں نعمتاں جے کر گنو تمام انہانوں
پر انسان ناشکرا نالے بے انصاف نتاناں!
جنہاں لوکاں ایت وَل اپنی کجھ توجہ لائی
پیغمبراں دی شان ایہوی اسے طور وہائی

گن نہ سکو پورا آنو ہین اوہ باہر بیانوں
ایہ کی جانے قدرانہاں دی تے کی لیکھا لانا
پل پل دا اوہ شکر کریندے نالے حمد خدائی
ہر گل اُوتے شکر ربانا کردے رہین زبانی

مختصر ذکر حضرت یوسف علیہ السلام

حضرت یوسف نبی خدا دے تے مقبول حضوری
جیونکر پہلاں بابل دے سنگ گذریا نیک زمانا
ہر گل مولا ولوں سمجھی اوس دا فضل پچھاتا
مڑ بھایاں سنگ باہر آکے جو کجھ ڈٹھا چالا
طرح طرح دیاں دکھ تکلیفاں تے کئی قسم ایذائیں
فیر اگوں کرواناں واسنگ اوہ بھی بات نرالی
فیر مصر وچہ پونچے اوہ بھی ڈٹھا عجب نظارا
جنہاں خوشی تے غمی برابر سبھو دنیا والی!
مڑ بی بی دی مصرے اندر جو کجھ کار روائی
فیر نتیجے اوس دے سبھو سر دے اوتے جھلے
اوتھے بھی ایہو ورد زبانی ایہو پیا پکایا
باہجھ خدا دے ہور کسے نوں ولی نہ مول سنائی
اوس دے باہجوں دِل دیاں اڑیا ہور نہ کوئی جانے
اوسنوں چھوڑ نہ ہور کسے وَل نبی خدا دے جاندے
قیدے اندر حضرت یوسف اللہ نال لگائی
آخر وقت آیا جس ویلے آپ سبب بنا دے
نہ بھی خوشی نہ کیتی بلکہ سر سجدے وچہ دھریا

شکر گذاری رب سچے دی ہر دم کیتی پوری!
بھائیں بچین مڑ بھی اس وچہ ایہو تاناں بانا
اوہا مربی اوہا محسن اوہا سب کجھ جاتا
ایتھے بھی کوئی حرف نہ دھریا بھائیں سخت کشالا
عرش فرش تے دھرتی ڈولے ویکھ انہاں دے تائیں
ہر کوئی اپنا رنگ وکھاوے پر سبھو ہئی جالی
پچھلی تے ایہ فرق بڑا اکجھ تے ایہ نبی پیارا
کسے قسم دا اثر نہ دل تے خوشیوں ہر دم جالی
اوہ بھی سبھو اکھیں ڈٹھی جیونکر ہئی وہائی
قیدی ہوئے دکھڑی جھاکے پھر بھی مول نہ ہلے
ہر دم کیتا شکر خدا دا ایہ نہ دلوں بھلایا
اوسے اگے عرضاں کیوں جے محرم راز اوہائی
اوہا نبھاہے ویلے لگائے دسے رنگ زمانے
ہر حالت وچہ اوسے نوں ہی دل دی پیئے سناندے
ایہو برکت مدد اسے تھیں سبھو نظری آئی
قید مصیبت دے دکھ درد وں باہر کڈھ لیاوے
کیتا شکر خدا دا اس تھیں ودھ کے سخن نہ کریا

وَقَدْ اَحْسَنَ بِیْٓ اِذْ اَخْرَجَنِیْ مِنَ السِّجْنِ (یوسف ۱۱)

تے اس دے علاوہ اس نے میرے اتے (ہور بھی وڈے وڈے) احسان کیتے ہیں جے (کسے ولی دی سفارش دے بغیر) کڈھیا قید وچوں مینوں

عرض کیتی رب میرے اُتے وڈے احسان کمائے
فیر ایہ او دوں ودھ میرے تے اوس دی بخشش ہوئی
کڈھیوس قید مصیبت وچوں جو اک درد گھنیرا
اس بارے وچہ رب سچے دی جتنی شکر گذاری
فیر بھراواں دا اس تھانویں قدرت نال بلانا
نال اوہناں دے رہندیاں مینوں جنگل چک لیائے
مارن جان گنواون پاروں کسر نہ رکھی کائی!
اوس ویلے بھی انہاں تائیں ترس نہ مولے آیا
ہیں بتیرے ترلے کیتے دوس میرے سر آئو
گھر وچہ ولیو تماہی مینوں پیار کرہیندے!
ایہ نہیں شان تساڈے لائق ایسا عمل کمانا
ہوکے تسیں پیغمبر زادے تے ایہ کار گذاری
پر انہاں نوں ترس نہ آیا رج رج ظلم کمایا
اج اوہ ادہا منہ مکھ لیکے آن وڑے گھر میرے
جس دم حضرت یوسف ڈٹھا بھائی آئے ہوئے
اوہ کجھ شان نہ رہ گیا باقی نال اوہ کجھ زیبائی

جہناں دی کوئی حد نہ باقی لیکھیوں اوتے آئے
بناں سفارش غیر کسے دی آپ کیتی دلجوئی
جس وچہ رہندیاں خوشی نہ کائی الٹا نرگ بسیرا
اوہ بھی کھنڈری ہیں عاجز دی ہے کی ایتھے واری
اوہ بھائی جو ہوندے ساتھوں کر گئے حال نتانا
پھر اوہ کجھ تکلیفاں دتیاں شالہ پیش نہ آئے
جیوندیاں سٹ کھوہ وچہ میری عقل تمام ونجائی
بے دوسے نوں رستہ بنھ کے کھوہ اندہیر وگایا
کی میں عیب کیتا جس بدلے مینوں انجہ رنجانو
باہر لیا کے کیوں مینوں ہیۓ تسیں سزائیں دیندے
اک بے دوسے نوں پھڑ اوس نے غضبوں تیر چلانا
اڑیا باز آجاؤ اس تھیں عیب وڈائے بھاری
اگلی پچھلی کسر نکالی جیوں صاحب نے چاہیا
ایہ بھی اوس دی خاص عنایت اس تھیں ودھ اتیرے
عاجز حال نتانے سبھناں حال ونجائے ہوئے
تک کے شکر خدا دا کردا یوسفؑ نبی خدائی

اَحْسِنْ كَمَا اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ (قصص-۸)

احسان کر تو جس طرح احسان کیتا اللہ نے تدھ اوتے

ایہ آیت قارون دی بابت اللہ پاک لیا وے
راہ اللہ دے دیون پاروں اوسنوں نفرت ہوئی
اوسنوں ایہ سی جائز جیوں رب اس تے کرم کمایا
پر اوس دی بد قسمت ہوئی دل تے پھری سیاہی
توں بھی کر لوکاں سنگ جیونکر اساں کیتا سنگ تیرے
جہناں اوتے مولا سچا نظر کرم فرما دے!
پیغمبر نے ایسے اوتے زور ہمیشہ لایا

جیوں اوہ اس دے فضل کرم تھیں دولت وافر پاوے
بلکہ اس انعاموں اوس تے اثر نہ جاپے کوئی
انجیں اوہ بھی راہ اس دے وچہ دس دا عمل سوایا
تاں ہی اوسنوں یاد کراوے مڑ کے ذات الٰہی
ہوسیا اس وچہ برکت کافی رحمت چار چوفیرے
اوہ بھی چاہیئے انجیں ہی پیا اپنا عمل وکھاوے!
انجیں ہی پیا عمل کمایا جس دم ویلا آیا

کرو بھلائی نال اک دوجے دل نہ کسے رنجانو — خوش ہیو خوش تھیو رل مل اس وچہ فرق نہ آنو
ایہ بھی اک عبادت وڈی رب دی شکر گذاری — ہوندے ساتھ نہ چھڈو اسنوں یاد برخورداری

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ (نحل ۱۱)

اللہ حکم کردائے انصاف دا نال (لوکاں دے) تے احسان دا (تے حکم کردائے) دیوو قریبی رشتہ داراں نوں ۔

بے شک حکم کرے رب سچا عدل انصاف کماؤ — نالے پیار محبت دائم لوکاں نوں دکھلاؤ
دیوو قریبیاں رشتہ داراں کرو امداد انہاں دی — ایہو اے ہک نیکی وڈی ضائع جو نہیں جاندی

نکتۂ عجیبہ

لفظ عدل دا اس آیت وچہ جو رب سچے آندا — ایہ کم سبھ توں وڈا آیا جس دم ڈٹھا جاندا
کیوں جے عدل ہووے جس ویلے تاں رنگ ہور ہو جاوے — رحم محبت شفقت الفت بالکل نظر نہ آوے
ناں ہی سکھ آرام کسے دا آوے خیال تداہیں — اکو حق برابر اوتے لاون سبھناں تائیں
اپنا کیا پرایا اس وچہ سب برابر آون — امر مطابق کیتا جاوے تاں ایہ عدل بتاون
پر احسان اک عمل عجائب رحمت شفقت بھریا — ہر اک نال سلوک برابر اس تھیں جاوے کریا
ایہپر جتھے حکم اہدائے عام احسان کماؤ — اوتھے اپنے سکیاں ساکاں دلوں نہ مول بھلاؤ
بلکہ جو کجھ ہو سکدا تے مدد انہاں دی آنو — سبھ تھیں بہتر انہاں نوں ہی تسیں ہمیش پچھانو
مالی مدد کرو یا جانی یا روحی یا کوئی ! — کسے حالوں بھی تنگ نہ ہوون کرو انہاں دل جوئی
مائی باپ بھراواں بھیناں جو بھی ساکھ تساں دے — سبھناں نال محبت کرنی مت تھیون درماندے
انجیں باقی رشتہ داراں مسکیناں ناداراں ! — اپنا کیا پرایا کوئی سبھناں نیک وہاراں
اسے طور گوانڈھیاں اوتے نظر کرم فرماؤ — ہوندے ساتھ انہاں دے تائیں دکھ نہ مول پہنچاؤ
انجیں سبھ مسافر راہی جو ہووے اس حالے — نیک سلوک امداد اوہدی وچہ فرق نہ ماسہ ڈالے
انہاں دی امداد ضروری کرنا مالی جانی — وقت مصیبت ساتھ نبھانا سستی مول نہ آنی
ہور علاوہ اس دے ہیسن کئی طریق احسانوں — ناحق پھسیا ہویا کسے نوں ویکھ بچاوے جانوں
یا کوئی قوم اپنی دے اوتے دکھ اچانک آوے — طاقت ہوندیاں اس دے پار رل کوشش نال بچاوے
انجیں حالت عورتاں والی کہندے اوس زمانے — برا سلوک انہاں سنگ کردے جاہل لوک نمانے
اسنوں بھی بند کیتا آ کے منع سخت فرمایا — آکھیا کرو نکاح اوسے سنگ جس نوں دل نے چاہیا

نَانکِحُوْا مَاطَابَ لَکُمْ وی عام ہوئی ارزانی
ظلم تشدد قہر جہالت ہو گئی ختم کہانی

ایہ بھی اک احسان دا بدلہ نالے شکر گذاری
تا نجے دکھ نہ دیکھے کوئی عورت ذات بیچاری

جہڑی ہووے پسند اوسے سنگ کرو نکاح ضروری
تے نہ کرو نکاح جس اوتے نہیں ہے قلب حضوری

ایہ عورت تے رب سچے نے بڑا احسان کمایا
گویا بن گئی زندگی چنگی فکر تمام ہٹایا

جتھے حکم سوالیاں اوتے نظر کرم فرماؤ
اتے یتیماں مسکیناں نوں نہ ناحق ستاؤ

اوتھے ایہ بھی مسئلہ آوے جس دم ڈٹھا جاوے
عورت ذات بھی انجیں جاپے عاجز حال وکھاوے

جو اس عاجز ذات اوتے پیا ناحق ظلم کریندا
گویا اوہ احسان ربانے دل توں پیا چوکیندا

خلاصہ مطلب آیہ شریفہ

جس دم مولا پاک نبیؐ نے فضل کرم فرمایا
ختم کیتے دکھ سکھ آسائش عامو عام وکھایا

اوس ویلے فرمایا اس دا کرنا شکر ضروری
لوکاں دی بھی اسے پاسے کرو توجہ پوری

ذکر احسان انعام میرے دا ہر تھاں ہووے جاری
دنیا نوں بھی معلم ہووے ایہ سب کار گذاری

ہور اک تھائوں رب سچے نے سورہ بقر وچ چالے
ایہ مسئلہ واضح کر کے کیتے دور کشالے!

فرمایا احسان ہے ایہ بھی غور کرے جے کوئی
اک معمولی رنجش جیوں کر آپس اندر ہوئی

یا کوئی ہور معاملہ ایسا انج نبھایا جاوے
ہووے صاف کدورت دل دی جھگڑا نظر نہ آوے

ایہ بھی ہے اک شکر گذاری تے انعام ربانا
جنہاں دا ایہ عمل انہاں دا وچ جگ نیک ٹکانا

ہور اک ایسی نیکی دسی سیرت نبوی والے
ایہ بھی ہے احسان اک وڈا کردا دور کشالے

کسے غریب یا سجن کولوں کجھ غلطی ہو جاوے
جس تھیں ہک ناراضگی والی صورت شکل بن آوے

جو لوکی احسان کریندے ایسے کم نبھاندے!
جے اوہ کرن معاف ایہ غلطی وڈا درجہ پاندے

رب فرماوے لتساں اندر جو ایسے بندے آئے
جو احسان فراخی والے کردے کم ایہائے

اوہ قریبیاں اتے غریباں تے جو ہجرت والے
نہ دیون دی قسم نہ چاون رکھن اپنے نالے

چاہئے کرن معاف انہاں دی جے کجھ لغزش ہوئی
غصہ کینہ حق انہاں دے دل وچ رہے نہ کوئی

ایسیا عمل نہ جس تھیں دو جا تنگی ترشی پاوے
ایہو نیکی اسے یاروں نیک ثواب ہتھ آوے

قَالَ عَلَیْہِ الصَّلوٰۃُ وَالسَّلَامُ کُلُّ مَعْرُوْفٍ صَدَقَۃٌ

فرمایا جناب پیغمبر صاحب نے ہر اک نیکی ثواب دا کم ہے؛

جو بھی نیکی کرے اوہدے کھیں نیکی سمجھی جاندی
تے نیکی دا ہی اوہ درجہ مولا کولوں پاندی

ذکر صحابہ کرام رضوان اللہ علیہم اجمعین

ہر اک نیکی صدقے والا سخن جاں نبیؐ سنایا
جیہڑا سب امیر غریباں کرناں لازم آیا

بلکہ ہر اک مومن اُتے ہے ایہ فرض ضروری
جد تک ہووے ادا نہ اوس دی نہیں کوئی منظوری

کیوں جے ہر اک مومن اس نوں کردا نال آسانی
نالے بڑا فریضہ آیا کہے رسول حقانی !

سن کر سب صحابہ اوس دم عرض حضور سناون
جیکر کول نہ کجھ وی ہووے مڑ کی پیش لیاون

حضرت کہیا کمائی کر کے اوس کھیں آپوں کھاوے
نالے صدقہ کرے اوہدے کھیں سر توں فرض نبھاوے

اگوں کیتی عرض صحابہ دل دی بات سنائی
جے اوہ آپ کما نہ سکے حضرت فیر کہیائی !

حاجت مند غریباں دی اوہ مدد امداد کچیوے !
ایہ بھی ہے اک صدقہ اس دا اس کھیں درجہ ڈھیوے

عرض کمن جے اتنی بھی اوس ہمت ہووے نکوئی
فرمایا اوہ نیکی کارن کرے پیا دل جوئی

ہر اک نوں پیا ایہو آکھے نیک اعمال کماؤ
چھڈو عیب تے نیکی دے ول سب تسیں ہو جاؤ

عرض کیتی جے اتنا بھی اوہ بھار اٹھا نہ سکے
حکم کیتا برائیوں بچ کے نیک کمانوں تکے

کیوں جے دنیا دے وچ اپنی زندگی نیک بنائی
سبھ عملاں کھیں عمل وڈیرا سبھو فضل ربانی

ایہو ہی ہے صدقہ اصلی ایہو نیک کمائی
جس نے چھوڑ گناہاں اپنی زندگی نیک بنائی

اسے طرح حدیث وچ آلے پیغمبرؐ فرماوے
اہل عیال تے خرچ جو کردا اوہ بھی صدقہ آوے

ہس کے کھلے متھے ملنا ایہ بھی صدقہ آیا
ایہ بھی عمل اک برکت والا جاں ڈٹھا ازمایا

اس تھاؤں اک واقعہ مینوں یاد ایتھے آ جاندا
جیہڑا حال مطابق بھایاں واضح کیتا جاندا

ذکر حضرت قاضی عطا محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ ساکن راجووال شریف

جتھے وس دے مرد خدا دے اپنا نور سوہائے !
اوہ بھی جگہ عجائب ہوندی ویکھ دیاں دل جائے

اوتھے رب دی رحمت برکت ہر دم ٹھاٹھاں مارے
اوتھے دے وسنیک تمامی کامل مرد سوہارے

جنہاں لوکاں اوس جائی دی وجہ زیارت پائی
انہاں دی بھی اوہا حالت کمی نہ رہ گئی کائی !

راجووال اک ساہتوں چڑھدے وس میلاں دی دوری
حافظ ہدایت اللہ اک اوتھے گزرے مرد حضوری

عارف عامل کامل ہوئے اپنے وچ زمانے
للہ درس قرآن پڑھایا ہر دم پیاں جنہاں نے

اسے شغل مشاغل اندر دنیا ہور وساری
دنے قرآن تے رات تمامی اس دی یاد وچ جالے
اس تھیں مولا اہناں اوتے نظر کرم فرمائی
جیوں درویش دوالے انجیں خلقت ہور ہزاراں
رزقوں مالوں کمی نہ اوتھے لنگر لگے ہوئے!
جس ویلے تے جتنے بندے جس حالت وچ آون
پیار محبت کرن اہناں نوں اگے رکھن کھانا
میں سنیاں ہر روز فجر نوں ٹوپہ ہک پکاون
اسے طور اہناں نے اپنا وقت لنگھایا سارا
پر ایہ آہی کرامت اہناں فضل خداوند باری
بعد اہناں دے صاحبزادے محمد فاضل نوری
اہناں نے بھی ایہو طریقہ اسے طور وہایا!
پر تقدیر ربانی جیویں اوسنوں ایہ کم بھاون
گھر اہناں دو بیٹیاں آہیاں اوہ دونویں پرنایاں
ہک بیٹی تے باہر دوجی گھر وچ آپ رکھائی
جدا یہ قاضی صاحب سنڈا رب نے جوڑ بنایا
انجیں ہکو ٹوپہ فجری آٹا روز پکاون
پر ایہ کم کرئی سوکھا ناہیں اوہا ہی ایہہ جانے
حافظ محمد فاضل اوتے وقت اخیر جاں آیا
عرض کیتی یا حضرت مینوں دیہو اجازت جانواں
بہتر ہے ٹر جانواں ایتھوں پردے سیتی اڑیا
سن کہ حضرت فاضل صاحب الفت تھیں فرماون
صرف اک کھلا منھا رکھیں جو کوئی در تے آوے
کیوں جے ایہ اک نیکی وڈی رب دی شکر گذاری
جنہاں ایہی زندگی اندر ایہو عمل بنایا!

ایہو ہر دم شوق محبت نال اسے دے یاری
سجدے اندر گذرے ہر دم کیا سیال ہنالے
ہر اک نعمت ظاہر باطن ہتھ اہناں دے آئی
رات دنے وچ خدمت حاضر وانگوں تابعداراں
دودھوں گھیوں اپار نہ کوئی چشمے وگے ہوئے
سبھناں تائیں ہس کے وکھن الفت نال بٹھاون
ایہ اک عمل ضروری جاتا اسے دا سمیاناں
اسے نوں ہی شاماں تیکن رج رج پیٹ کھواون
راز نہ معلم ہویا کسے نوں کیویں کرن گذارا
رزقوں مالوں کمی نہ اوتھے ہر شے پوری ساری
اوہ بھی وانگ اہناں دے آہے کامل مرد حضوری
انجیں لنگر جاری نالے درس قرآن پڑھایا
تیویں ہووے تیویں تھیوے پیکھے کم نہ آون
پتر کوئی نہ بخشیا رب نے رسماں جویں بنایاں
قاضی عطا محمد دے سنگ اوہ آہی پرنائی
اسے گھر وچ ڈیرا لایا انجیں عمل کمایا!
آپوں کھاون مہماناں نوں بھی پیٹ رج کھواون
جس دے سر دے اوتے ہووے لاوے جویں ٹکانے
قاضی صاحب بیٹھے کولے رو کے حال سنایا
میں تھیں ہے ایہ بوجھ وڈیرا مشکل کویں نبھانواں
پچھوں ماڑی گل نہ نکلے رہ جاوے سبھ پھڑیا
نہ کہہ فکر پیارے میرے فضل سبھی ہوجاون!
ہس کے بولیں خفا نہ ہوویں اللہ رحم کماوے
اسے وچ بھلیایاں سبھو ایہو برخورداری!
اہناں تھیں دکھ درد خدا نے فضلوں سب ہٹایا

حضرت قاضی صاحب کہندے جاں گل سنی زبانی
بعد انہاں ہی انجیں کیتا جو کوئی بندہ آیا
اوسے مجری والیوں ٹوپیوں روٹیاں پیاں کھوایاں
کہندے ہن تک انجیں گذری تنگی کوئی نہیں آئی
متھے وٹ نہیں پایا مولے انجیں وقت دہایا
اس مسئلے وچہ فیر نبی نے وسعت بہت وکھائی
سبھناں نال سلوک برابر سبھناں اکو جانو
کافر مسلم والا لیکھا اللہ دے ہتھ آیا
اس گل بابت پیغمبر نوں رب سچا فرماوے
ایہ تاں جس نوں چاہے اللہ سدھا راہ وکھاندا
تسیں جو کرو خیرایت اپنی اللہ کارن آنو
باقی اللہ کارن ہے سبھ عمل خیرات تساندا
مارے ناہیں حق کسے دا رب دی ذات نیاری
عمل احسان بڑا کجھ آیا جس ایہ کر دکھلایا
نیکیوں بدلہ نیکی آوے رب سچا فرماوے
دنیا تے بھی اس نیکی تھیں درجہ وڈا بھارا
جنہاں لوکاں نیکی کرنی نیکی انہاں پائی!
جیہا عمل تیہا ہی درجہ اس وچہ فرق نہ آوے

ہو گئی دلوں تسلی میرے رہی نہ مول حیرانی
ہس کے ڈٹھا الفت کیتی عزت نال بہایا
ہور جو سیوا ہوئی اوس وچہ کیتیاں نہیں کوتاہیاں
فضل خدا دا شامل حالے سوہنی پئی وہائی!
سچ فرمان نبی سرور دا جس پایا اوس پایا
جو کوئی آوے کافر مسلم چوہڑا یا عیسائی
سبھناں تائیں ہس کے ویکھو فرق نہ مولے آنو
جس نوں چاہے جتنا بخشے کرم انعام سوایا
سدھے رستے لاون ناہیں بوجھ تیرے سر آوے
باقی عمل تساں دا اپنا جو کوئی کسے کھواندا!
اوس دا اجر تسانوں ملسی سچے دل تھیں جانو
جو دیسو سو پوری لیسو فرق نہیں اللہ پاندا
پورا کیتے دا اِل دیسی جو کجھ کار گذاری!
سمجھو اوس اسلامی حصیوں پورا درجہ پایا
روز حشر نوں جس دے یاروں کرم وڈا ہو جاوے
سے تکلیفاں دور ہو جاون تھیوے نیک ستارا
تے جنہاں برائی کیتی انہاں برائی جانی
اسے یاروں ذات خدا دی ایہ آیت فرماوے

هَلْ جَزَآءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ (رحمان ۳)

بھلائی دا بدلہ بھلائی ہے۔

بھلے کماں دی ہے بھلیائی جیکر کرم دا کائی
جو تکلیف مصیبت والہ بندہ نظری آوے
قرضائیاں دے قرضے تائیں جس نے کیتا ہولا
بیماراں ناداراں اوتے جس شفقت فرمائی

ایتھے اوتھے اوس دے اوتے لطف کرم مولائی
اوسے اوتے شفقت الفت پیار وکھایا جاوے
حاجت والیاں تنگ دستاں دا دور کرے جو رولا
اوہ بھی اسے ٹولے اندر داخل رب کیتائی

جس لے کوئی نیکی کیتی تے دکھ درد ونڈایا
جنہاں لوکاں پیغمبرؐ دے دل توں امر قبولے
جس ویلے رب کسے بندے تے نظر کرم فرماوے
کسے قسم دی تنگی ترشی رہے نہ اوس تے کوئی
اس حالت وچہ لوکاں دے سنگ رکھے نیک ڈھیرا
وڈی نیکی جاں کوئی بندہ ہو جاوے قرضائی
لینے والے نے آ اوسنوں سخت ستایا ہویا
کسے پاسوں کوئی راہ نہ لبھے اس تھیں جان چھوڑاوے
بھاویں کتنا عیبی ہووے نالے بدکار گناہی
ہک حدیثوں ذکر لیاوے پیغمبرؐ فرمایا
جاں اوس کوچ کیتا تے ہوگیا بالکل موت حوالے
نالے پچھے زندگی اندر نیکی کیتی آ کوئی!
پر اوہ آکھے یاد نہیں کجھ کیویں وقت رہایا
زندگی وچہ میں لوکاں تائیں قرضے دیندا آہا
منگیاں اوہ دے دیندا واپس مینوں نال آسانی
میں دے دیندا مہلت اوسنوں یا بالکل چھڈ دیندا
حضرت کہیا جس دے تائیں گل پسند ایہہ آئی
دنیا وچہ تنگ دستاں اوتے نظر کرم فرماوے
مسند احمد حنبل اندر بھی ایہو روایت آئی
یا اوہ کرے معاف ہی اوسنوں منگے اس تھیں ناہیں
سبھیوں ایتھے قرضایاں اوتے اس نے رحم کیتا ئی
مذہب اسلام اک دنیا اوتے اللہ پاک بنایا
ہر اوہ عمل ہووے جس پاروں بندیاں نوں آسانی
ایہہ سبھ نیکیاں دے وچہ شامل جو انجہ دی بن آوے
القصہ خواہ کوئی ہووے چنگا عمل وکھایا

اسے سمجھوایس حدیثوں کر کے عمل وکھایا
اوہا ہی مقبول خدا دے نیک تنہاں دے رولے
ہر وکھوں تکلیفوں اوسنوں ٹھیک نجات ہو جاوے
ہر پاسوں آرام آسائش تے ہووے دل جوئی
کھلے متھے ملے ملاوے نہ دسے دلگیرا
تے نہ زحمت ہووے اوسنوں جیکر کرے ادائی
ایہہ انپڑیا تے نتوانا ہے گھبرایا ہویا
اس حالت وچہ ساتھ جو دیوے پیغمبرؐ فرماوے
اس دے صدقے بخشیا جاوے فضلوں ذات الٰہی
ہک بندے تے قبل اسلاموں وقت اخیری آیا
پچھے آن فرشتہ اسنوں جیوں جیوں اُسنے جالے
ہور اجیہا عمل جدھے تھیں کجھ ہووے دل جوئی
کہے فرشتہ سوچ ذرا توں تاں اس آکھ سنایا
جے قرضائی سوکھا ہووے چنگا اوس دا داہا
جے اوسنوں تنگ دستی ہووے تے ہر دم حیرانی
پر اس سستی بدلے اوسنوں تنگ نہ مول کریندا
روز حشر دی تنگی ترشیوں اوسنوں ملے رہائی
یا اجیہاں لوکاں دا خود قرضہ آپ چکاوے
دنیا دیوچہ مہلت پاوے جس تھیں کجھ قرضائی
عرش خدا دے بیٹھا ہوسی روز قیامت تائیں
انجیں روز حشر نوں اوس تے ہوسی فضل مولائی
جس وچہ ہر اک مسئلے تائیں واضح آکھ سنایا
ہور حیوان درند پرندے اسے نال پچھانی
ایتھے اوتھے اللہ اس دی مشکل حل کراوے
اوس دا چنگا بدلہ پاسی پیغمبر فرمایا

ربّ انعام کرے جس دیلے رحمت دا مینہ پاوے ۔ اوس دم جو کوئی شکر کریندا اوہ مقبول ہو جاوے

پاک نبی نے ایہو فریضہ ساری عمر نبھایا ۔ اسے او تے عمل کمایا سارا ملک نوایا!

اگوں بھی جس اس دے تائیں اپنا راہبر جاتا ۔ حکم نبیؐ دا سبھ کنیں اول دل دے نال پچھاتا

اوس بھی اوہا درجہ پایا اندر دوہیں سرائیں ۔ تے تکلیفاں ختم ہویاں سبھ فضل کیتا رب سائیں

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا وَمَوْلٰنَا مُحَمَّدٍ صَاحِبِ التَّاجِ وَالْمِعْرَاجِ

اے اللہ درود بھیج اوپر سردار اساڈے تے والی اساڈے محمد دے جو تاج معراج

وَالْبُرَاقِ وَالْعَلَمِ ط دَافِعِ الْبَلَاءِ وَالْوَبَاءِ وَالْقَحْطِ وَالْمَرَضِ

تے براق والا تے جھنڈے والا۔ ہٹانے والا بلا تے مصیبت تے قحط تے مرض

وَالْاَلَمِ ط اِسْمُهٗ مَكْتُوْبٌ مَّرْفُوْعٌ مَّشْفُوْعٌ مَّنْقُوْشٌ فِي اللَّوْحِ وَ

تے تکلیفاں دا نام اوس دا لکھیا ہویا اے اوچا ئے سفارش کیتا ہویا اے نقش اے وچ لوح تے

الْقَلَمِ ط سَيِّدُ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ ط جِسْمُهٗ مُقَدَّسٌ مُّعَطَّرٌ

قلم دے سردار عرب تے عجم دے۔ جسم آپ دا پاک خوشبودار

مُّطَهَّرٌ مُّنَوَّرٌ فِي الْبَيْتِ وَالْحَرَمِ ط شَمْسِ الضُّحٰى

پاکیزہ روشن وچ بیت دے حرم دے سورج ہے صبح دا

بَدْرِ الدُّجٰى صَدْرِ الْعُلٰى نُوْرِ الْهُدٰى كَهْفِ الْوَرٰى

جن ہے اندھیری رات دا اوچا بہنے والا بلندیاں دا نور ہے راہ ہدایت دا خلقت دی جائے پناہ

مِصْبَاحِ الظُّلَمِ ط جَمِيْلُ الشِّيَمِ ط شَفِيْعِ الْاُمَمِ ط صَاحِبِ

دیوا ہے اندھیرے دا نیک خو والا سفارش کرنے والا امتاں دا بخشش تے

الْجُوْدِ وَالْكَرَمِ ط وَاللّٰهُ عَاصِمُهٗ وَجِبْرِيْلُ خَادِمُهٗ وَالْبُرَاقُ

کرم کرنے والا ہے تے اللہ راکھا ہے آپ دا تے جبرائیل خدمت گذار ہے آپ دا تے براق

مَرْكَبُهٗ وَالْمِعْرَاجُ سَفَرُهٗ وَسِدْرَةُ الْمُنْتَهٰى مَقَامُهٗ وَ قَابَ

سواری اوس دی ہے تے معراج سفر اوس دا ہے تے سدرۃ المنتہیٰ مقام اوس دا ہے تے قاب قوسین

قَوْسَيْنِ مَطْلُوْبُهٗ وَالْمَطْلُوْبُ مَقْصُوْدُهٗ وَالْمَقْصُوْدُ مَوْجُوْدُهٗ

مطلوب اس دا ہے تے مطلوب مقصود اس دا ہے تے مقصود سامنے ہے

سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّيْنَ شَفِيْعِ الْمُذْنِبِيْنَ اَنِيْسِ الْغَرِيْبِيْنَ

سردار رسولاں دے مہر نبیاں دی سفارش کرنے والے گنہگاراں دی محبت کرنے والے غریباں دی

رَحْمَۃٌ لِّلْعٰلَمِیْنَ رَاحَۃُ الْعٰشِقِیْنَ مُرَادُ الْمُشْتَاقِیْنَ شَمْسُ الْعَارِفِیْنَ سِرَاجُ

رحمت ہے واسطے تمام جہان دے آرام ہے واسطے عاشقاں دے مراد ہے شوق والیاں دی سورج عارفاں دے دیوا

السَّالِکِیْنَ مِصْبَاحُ الْمُقَرَّبِیْنَ مُحِبُّ الْفُقَرَاءِ وَالْغُرَبَاءِ وَالْمَسَاکِیْنَ سَیِّدُ

سالکاں دا روشنی کرنے والے قریبیاں دے محبت کرنے والے فقیراں تے غریباں دے تے مسکیناں دے سردار

الثَّقَلَیْنِ نَبِیُّ الْحَرَمَیْنِ اِمَامُ الْقِبْلَتَیْنِ وَسِیْلَتُنَا فِی الدَّارَیْنِ

دوہاں جہاناں دے نبی دوہاں حراماں دے امام دوہاں قبلیاں دے وسیلہ اساں دا وچہ جہاناں دے

صَاحِبِ قَابَ قَوْسَیْنِ مَحْبُوْبُ رَبِّ الْمَشْرِقَیْنِ وَرَبِّ الْمَغْرِبَیْنِ

مالک قاب قوسین دے محبوب رب دوہاں مشرقاں تے رب دوہاں مغرباں دے

جَدِّ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ مَوْلٰنَا وَمَوْلَی الثَّقَلَیْنِ اَبِی الْقَاسِمِ

نانے حسن تے حسین دے صاحب اساں دے تے صاحب دوہاں جہاناں دے باپ قاسم دے

مُحَمَّدُ ابْنِ عَبْدِ اللّٰہِ مِنْ نُّوْرِ اللّٰہِ یَااَیُّھَا الْمُشْتَاقُوْنَ بِنُوْرِ جَمَالِہٖ

محمد بیٹے عبداللہ دے اللہ دے نور تھیں اے مشتاق لوگو اس دے نور جمال دے

صَلُّوْا عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَاَصْحَابِہٖ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا ؀

درود بھیجو اوپر آپ دے تے آپ آل تے اصحاب تے تے سلامتی سلامتی بھیجنا -

اے مومن رب طاقت بخشے پاویں نیک مراداں — پڑھیں درود نبی سرور تے تھیں ہردم شاداں

جنہاں لوکاں عمراں اپنا ایہو ورد بنایا — نال محمد سرور عالم پکا پیار ودھایا

انہاں نے ہی کھٹی کھٹی دو جگ عزت پائی — انہاں اتے رب سچے دی ہردم رحمت چھائی

سبھ عملاں تھیں عمل ایہو ہی رب پسند لیاوے — جو کوئی اس نوں ورد بناوے چنگے درجے پاوے

تے ایہہ ذکر اکرام محمدی والضحیٰ دی تفسیر دی — ختم ہوئے پیا سے الاول ہیں جیہے ہر شہریاں

کیتی ایہہ تفسیر قرآنوں تے اذکار صحیح دے — کیتے اشرف پاپی خامی کددں ایہہ لیکھے بن دے

ایہہ سب اوس دی رحمت بخشیں مینہ جیہاں اگن گاہ — اتنی طاقت بخشنے لکھے ذکر ایہے دلداراں

ایہہ اوہا گل جس کھیتی وچہ بہت ہووے گندیائی — اوتھے ہوئیاں فصلاں اگن تے سبزی ہریائی

اس دی ایہہ ہریاول سبزی تے دیکھ دیاں دل جاوے — ہر کوئی اوتھوں نفع اٹھاوے چن چن میوے کھاوے

اوہا لیکھا ایتھے لگا اوہا جیہڑا دکھایا

عرض مُصنف بدرگاہِ ایزدمتعال

یار باتوں مانگ توں ہی سبھو دل دیاں جانیں
نہیں تندھ تے کوئی گلہ کسے دا تے تاں کو کرسکدا
ایہو کچھ ہے حالت میری سب کچھ معلم تینتوں
پر کی کہنا بکرے دی ماں کد تک خیر مناوے
مشکل مسئلہ تے ایہہ تسرے تے انتا کچھ پایا
کیتھے اوہ گل تے کیتھے ہے کی اوہ سمیانے
پاک کلام تے پاکاں دا سنگ شرح اونجن ہی آئی
جس نے اس تے قلم اٹھا کے اپنا خیال سنانا
اس داتول برابر انجیں اوہا مشکل دکھائی
مینوں اس تے قلم اٹھانا حال دسے ناداراں
وڈا بار سرے تے چایا جس دی عجب سہانی
پر اک تقوے ذات الٰہی اوسے دی وڈیائی
حال مطابق ذکر موافق جویں مناسب آیا
پاک کلام خدا دی جیکر اونجیں ادا ہو جاوے
اساں نہ اوہ انعام الٰہی نہ اوہ مغز نہ سوچاں
ایہہ تاں اوس دا فضل نہیں تاں اک گل راس نہ آئے
نہیں تاں بھانویں کیسی دانش صورت دے چمکارے
تے میں کسے نہ لیکھے پرتے اونجہ بھی نت سرگردی
اگلیاں جویں کتاباں میریاں فضلوں سرے چڑھائیاں
باغ بہشت پنجابی اندر خطبے لکھے نالے
سیرت پاک نبی سرور دی لکھی ٹھیٹھ پنجابی
قصہ حضرت یوسف والا لکھیا محنت کرکے
انجیں ایہہ اکرام محمدی غور فراست پاروں

معلم راز تمامی تینتوں سبھ چنگ مندے چھپانیں
کوہی کرے جدوں توں اس نوں ہر پاسوں ہتھ لگدا
پردہ پائی جانائیں اونجیں رکھدا جائیں مینوں
بار خدایا بڑا تقضیہ کوئی گل راس نہ آئے
پتہ نہیں میں کی کچھ کہیا کی کجھ پیا سنایا
کیتے ہوئی لغزش میں تھیں سخن تھیں ٹھکانے
تے ایہہ فن تفسیر مبارک اودوں گل سوائی
جان اپنی تے ظلم کمانا دین ایمان گنوانا
گھاٹا وادھا مولنہ کرنا اونجیں قلم چلائی
پتہ نہیں کی حشر ہووےگا کیتیاں جو گفتاراں
رہی سہی گل کلی ساری کی ہیں کہاں زبانی
اسے اوتے اندر گوشے بہ کے قلم چلائی
اسے حالوں آکھ سنایا وادھا نہیں ودھایا
اوہ بھی وڈی ہمت سمجھو حاشیہ کون چڑھائے
نہ اوہ فکر نہ غور فراست انجیں پوچیاں لوچیاں
سالاڑیاں تھیں ودھ کے آپ دل کو ہیجڑیاں رنگ لاوے
گل گل اوتے جھڑکن ٹوکن طعنے دیون سارے
کریں قبول ایہہ محنت میری تیں بن کوئی نہ دردی
پھیلیاں خوب علاقے اندر جیوں چھاپے چھپوائیاں
قصہ حضرت جابر لکھیا وانگوں ہک رسالے
ہر ہر شعر مؤثر لڈھ دا دل دی سب خرابی
سنیاں لطف نہیں جاں تک اس نوں دیکھنے تاہیں پڑھ کے
لکھی محنت کوشش کر کے اپنے نیک وہاروں

اصل روایت مول نہ چھوڑی غلط نہ آندی کوئی
پورا سال لگا اس اتے دن تے رات گذاری
بہت کتاباں جنہاں وچوں لکھے ڈھونڈ حوالے
بھی خوف دے وچہ شاید غلط نہ لکھیا جاوے
یارب جو کجھ سرہا میں تھیں تیری رحمت پاروں
تیرے فضلوں جویں ہیں اس نوں محنت نال بنایا
نالے پڑھنے سننے والیاں جیون شوقوں منگوائی
ذکر حبیب اپنے دے صدقے کریں قبول اسائیں
یارب ایہہ اکرام محمدی سبھ تھیں ذکر پیارا
پڑھنے سننے والیاں اتے اثر اوہدا ہو جاندا
اس تھیں وچہ درگاہ تیری دے ادبوں عرض سناواں
ہردم ایہو شوق میرے دل ایہو حب تمامی
ایتھے اوتھے اس دے صدقے مینوں بخشش رہائی
ایہو دل نوں پیارا لگدا ایہو پیا پکا نواں
عمل نہیں کوئی پلے میرے نہ کوئی وڈیائی
سبھ دنیا تھیں اسم ایہو ہی مینوں بہت پیارا
کسے نہ کسے بہانے اس نوں ہی ہیں پیا دھراواں
یارب جیوں ایہہ حب دے وچہ بے تدھ پائی ہوئی
کریں گناہ معاف میرے سبھ دوزخ کنوں بچائیں
القصہ ایہہ اشتیاق عاصی اوگن ہار نکارا
انجیں ایہہ اکرام محمدی ختم ہووں تے ہوئی
محنت کوشش کر کے لکھی ہیں تفسیر ایہہ ساری
جو جو جویں مناسب آہے درج کیتے پئے نالے
کیہنی کتری کھوہ پوے سبھ بھارے سرے ہور آوے
کریں قبول نہ ضائع جاوے محنت کسے دہاروں
چھاپن والیاں چھاپ اس اتے کافی خرچ اٹھایا
سبھناں تے کر رحمت اپنی دور تھیئے رسوائی
محنت انجیں رہے نہ میری اس نوں سمے لگائیں
نام نبی دا تازہ ہوندا اس دے نال دوبارہ
اجڑیاں ویرانیاں اوتے فضل کرم فرماندا
میرے مونہوں بھی کجھ ہووے جاری ذکر سچانواں
ذکر نبی دے باجھ نہ کوئی ہووے ادا زبانی
بوجہ گناہاں دور ہو جاوے رہے دکھ درد نہ کائی
اسے پاروں بن جائے میری اسے نال لگاواں
نہ کوئی ہور وسیلہ نہ کوئی ہور کسے سنگ لائی
ایتھے اوتھے دو ہیں جہانی ایہو اک سہارا
دلی مراداں اس دے صدقے شاید دو جگ پاواں
تے اسے سنگ بخشش والی آس وی دھائی ہوئی
اپنی رحمت بخشش والی دو جگ شان دکھائیں
ایہو وسیلہ لے کے منگے تیرا فضل غفارا

خاتمۃ الکتاب بعون اللہ الوہاب

بار خدایا فضل تیرے دا انت حساب نہ کوئی
مدتاں دا دل میرے آہا ایہو شوق سماناں
جس ذکر دیں حل ہووے مشکل دلی مراد بر آوے
رہیاں کھیاں دی اک پل دے وچہ کر دیویں دلجوئی
لکھاں ہیں اکرام محمدی تحفہ مسلماناں
روشن سینہ نور ایماناں فرحت دو جگ پاوے

ایہپر کئی روکاوٹاں اگوں اس کم وچہ پے جاون
آخر پچھلے سال جوان مینوں ایہہ فرمائش آئی
لکھ تفسیر یوسف دی اڑیا تے دیہہ میں چھپواواں
اوس دے آکھے اوتے مڑیں اوو تفسیر تمائی
مولوی حاجی احمد صاحب صالح مرد ربائے
مظہر جمال یوسف جیونکر ذکر تمام پیارا
خیر القصہ اجے میں آہا اوسے خیال وچالے
جاں تفسیر یوسف دی پاروں تیئیں فراغت پاؤ
اسے خالوں اس تفسیروں جاں میں فرصت ہوئی
اگوں پچھوں اس دے کارن کیتا جمع مسالہ
اک تسلی دل اپنے دی کیتیاں شروع ثنائیں
بعضے ویلے اردو غزلاں بھی میں بیاں ملایاں
جائز تمثیلاں بھی دتیاں موقعہ جویں پچھاتا
اسے کارن لمیاں گلاں ناہیں پیاں ودھائیاں
تھوڑا بہتا کوشش کرکے سبھ مضمون نبھایا
ایہہ اپریل نے ہفتے دا دن جاں موقع آڈھ کا
اکرام محمدی جس نے ایہہ اذکار موکائے
ختم اوتے تاریخ اہدی تے غیبوں گسے کہیائی
حضرت حافظ بدرالدین جو کرن توجہ پوری
مولوی محمد عالم صاحب شہر سنگوٹی والے
انہاں بزرگاں کولوں پڑھیاں دینی کجھ کتاباں
رب سچے دی خاص عنایت شکر ہزاروں واری
برکت مرشد پیارے والی ایہہ سب ذکر سنائے
جنہاندی اک نظر لوے تاں ایسا اثر دکھاون
ایہو لوکی اللہ والے فیض ملے درگاہوں

سبھے بنائے مسودے اوتھے ہی رہ جاون
ملک سراج الدین لاہوروں چھٹی خاص لکھائی
اگلے نیک بزرگاں وانگوں اوہا رنگ دکھانواں
لکھی نظم پنجابی اندر با استاد گرامی
کھوڑیاں پنڈ مقام جنہاندا کہی تاریخ انہاں نے
انجیں ہوراں نے بھی لکھیا جاتا نیک وہارا
چھٹی لکھیو نے اک مینوں فوراً اس دے نالے
تفسیر سورہ والضحےٰ دی انجیں خیر سناؤ
شروع کیتی اکرام محمدی دیر نہ کیتی کوئی
کئی روائیتاں سنداں پاروں دسیا کھول حوالہ
اسے پاروں لکھے حوالے جیونکر طرز ادائیں
تاں جے کجھ دلچسپی ہووے پڑھنے والیاں بھائیاں
تے اصل مضمون نبھانا بہت ضروری جاتا
مطلب اپنا مولنہ چھڈیا دو جہاں مولنہ مائیاں
انی ماہ رمضان تیراں سو سن چھہتر آیا
انی سو ستونجہ عیسوی ذکر جدوں ایہہ مکا
اگوں بھی سبھ فضل اوسے دا جو دکھ درد مٹائے
ذکر ادا محبت پیارا سوہنی بات سنائی
حضرت مولینا شیخ عبداللہ ملکوئی مرد حضوری
بھی استاد غلام مرشد جی رکھے سدا اسکھاے
انہاں دی ہی نظروں ہویا وچہ مومن احباباں
یاد بنی سرور دی دل نوں لائیوس بہت پیاری
جنہاں دے دربار گرامی ہر دم رہن سوہائے
پل وچہ سینے گند آلودہ شیشے وانگ بناؤں
فوراً لاون سدھے رستے الفت بھری نگاہوں

حضرت خواجہ مہر علی شاہ گولڑا جنہاں سوہائیا
وچہ سیالاں شمس ہوکے چمک دکھائی دوروں
بھانویں گولڑیاں وچہ رہ گئے پیتا اوہا پانی
وچہ تفسیر یوسف دے میں ایہ شجرہ سب دہرایا
کیوں جے وڈی برکت ایہو تے فیضان الٰہی!
ہوسکدائے اسے صدقے میں تے کرم ہوجاوے
یار خدایا فضل تیرے دی حد حساب نہ کوئی
میں بھی فضل تیرے دا تقوے ایہو اک سہارا

تے فیضان سیالوں تونسیوں لوکاں وچہ ورتایا
گولڑیاں وچہ مہر سدا کے شعلہ دسیا نوروں
پر گولڑائیوں پاک ہمیشہ عالی ذات نورانی
ایتھے صرف تبرک پاروں میں ایہ ذکر لیایا
جس دے پاروں مدد ہوجاوے دل تھیں کوتاہی
ذکر اکرام محمدی میری بگڑی بات بناوے
تے کردیویں جس تے مشکل حل اوہدی سب ہوئی
ایتھے اوتھے اسے صدقے ہووے پار اتارا

بس کر اشرفؔ ایتھے اپنے لے دکھڑے جھیڑے
رب چاہیا تے فضل ہووسی ہوسن جلد نبیڑے

چند اشعار از قلم جناب مولوی فتح محمد صاحب نقشبندی لکرالوی سلمہ اللہ تعالیٰ

کئی لوکاں تفسیر ایہ لکھی طبعی جوش دکھایا
طرح طرح دے مسئلے لکھے دتیاں نال مثالاں
ایہ نسخہ اکرام محمدی بھانویں طرز اوہاہی!
سبھ مضمون ایہ عین حدیثوں تے آیات قرآنوں
تے طرز تفسیر بھی انجیں سادہ نظم پنجابی
جیہڑا عالم فاضل جیونکر شعر ستانذے آئے
کی آکھاں میں فتح محمد ہے ایہ ذکر کسائی

حسن عقیدت پیار محبت نبوی پیا جتایا
دنیا نے بھی ملیاں جیوں جیوں آیا وچہ خیالاں
جاں ڈٹھا تاں فرق بڑا کچھ سوار تے پیدل راہی
تے اقوال بزرگاں پاروں دسیا راز اسانوں
جدت کافیہ جوش تخیل کڈھ دے دلوں خرابی
انجیں ایہ بھی ذکر محمدی اوہا شان دکھائے
محمد اشرف علی فاروقی اچھی گل سنائی
۱۳۷۹ھ

تمت بالخیر

پتہ

ملک سراج الدین اینڈ سنز تاجران کتب کشمیری بازار لاہور

فہرست کتب پنجابی

نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
احوال الآخرت مصنفہ اشرف علی	۵۰ ـ ۱	چرخا رنگ رنگیلا	۱۲ ـ ۰
احوال الآخرت مصنفہ دلپذیر	۵۰ ـ ۱	ظہور ہدایت	۵۰ ـ ۰
احوال الآخرت مصنفہ حافظ محمدؐ	۰۰ ـ ۲	معراج نامہ (عربی خط)	۵۰ ـ ۰
احسن القصص مصنفہ غلام رسول	۰۰ ـ ۲	معراج نامہ (اردو خط)	۵۰ ـ ۰
قصص المحسنین منظور دلپذیر (سفید گلیر)	۰۰ ـ ۶	مرزا بوٹا	۰۰ ـ ۲
قصص المحسنین منظور دلپذیر (رف)	۰۰ ـ ۵	وفات نامہ بوٹا	۵۰ ـ ۰
قصص المحسنین اشرف علی	۰۰ ـ ۴	نور محمدؐ	۳۷ ـ ۰
جنگ حامد	۵۰ ـ ۱	گلدستہ میراں شاہ	۷۵ ـ ۰
جنگ زیتون	۵۰ ـ ۰	بدیع الجمال	۷۵ ـ ۰
جنگ امام حسینؓ	۲۵ ـ ۰	جنگ زین العرب	۵۶ ـ ۰
داستان غلام رسول	۵۰ ـ ۷	جنگ زقوم	۳۱ ـ ۰
سیف الملوک میاں محمد	۰۰ ـ ۲	جنگ مقبل	۳۷ ـ ۰
سیف الملوک لطف علی	۵۰ ـ ۰	ڈھول شمس	۱۲ ـ ۰
سوہنی فضل شاہ	۳۷ ـ ۰	شہزادی نور القمر	۵۴ ـ ۰
ہیر وارث شاہ خورد	۰۰ ـ ۲	کملی والا	۵۰ ـ ۴
ہیر وارث شاہ کلاں	۰۰ ـ ۳	شاہنامہ اسلام (پنجابی)	۰۰ ـ ۳
ہیر وارث شاہ پیر اندتہ خورد	۰۰ ـ ۳	اقبال و مرجان	۳۷ ـ ۰
ہیر وارث شاہ پیر اندتہ کلاں	۰۰ ـ ۴	باغ اولیائے ہند	۱۲ ـ ۰
مجموعہ اشعار عبدالستار	۰۰ ـ ۲	کافیاں بلہے شاہ	۳۱ ـ ۰

نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
بارہ ماہ شاہ نور عالم	۶ پیسے	قصہ شمشاد	۱۲ پیسے
ابیات بابا فرید	۱۲ "	معجزہ آلِ نبی	۶ "
بھین بھرا	۶ "	معراجنامہ ملتانی	۶ "
پردیسی جنڈڑی	۴ "	مدح پیر زال	۱۲ "
نکی روٹی (اردو و عربی خط)	۱۲ "	نجات المومنین	۱۲ "
پورن بھگت قادر یار	۱۲ "	نور نامہ، لوری نامہ (عکسی بلاکس)	۱۲ "
پنج گنج بوٹا	۲۵ "	نور نامہ ملتانی	۱۲ "
جنگ امام حنیف	۲۵ "	وچھوڑہ موت	۶ "
جنگ نامہ امام قاسم	۱۲ "	ہیر رانجھا	۱۲ "
" حضرت علیؓ	۱۲ "	نافع الصلوٰۃ	۱۸ "
چٹھی غلام رسول	۱۲ "	فراقِ رسولؐ	۶ "
خطبہ مسلم	۲۵ "	ہجر رسولؐ	۱۸ "
دردِ ہزارہ	۱۲ "	مدیۃ مرید	۶ "
ڈھولے [illegible]	۱۲ "	نصیحت المسلمین	۲۵ "
روشن دل	۲۵ "	حقوق والدین	۲۵ "
رسالہ بے نمازاں پنجابی	۱۲ "	ڈولی نامہ	۶ "
روزہ نامہ توبہ نامہ	۱۲ "	عشق مجازی	۶ "
سی حرفی غلام رسول	۶ "	احوال الآخرت (اشرف علی)	روپے ۱ - پیسہ ۵۰
سی حرفی بوٹا	۶ "	" (دلپذیر)	۱ - ۵۰
فقر نامہ پنجابی	۲۵ "	" (حافظ)	۲ - ۰۰

تفسیر سراج البیان مکمل

(پانچ جلدوں میں)

تقطیع ۲۲ × ۲۹ ــــــــــــ صفحہ کا طول ۱۱ انچ ــــــــــــ عرض ½

یوں تو قرآن پاک کی ہزاروں تفاسیر ہر زبان میں لکھی گئی ہیں۔ مگر اُردو زبان
تفسیر سِراجُ البیان" اپنے رنگ میں انوکھی، بے نظیر اور بے مثل ہے۔ یہ تفسیر تمام مستن
فارسی اور اُردو تفاسیر کا نچوڑ ہے۔ جن تفاسیر اور دیگر کتب سے مدد لی گئی ہے۔ اُن میں
کچھ نام یہ ہیں :۔ خازن، رُوح المعانی، تفسیر کبیر، ابن جریر، دُرِ منثور، ابن کثیر، مدارک، م
مسند بزاز، مسند امام احمدؒ، ابن مردویہؒ، ابن ابی حاتمؒ، اسباب شانِ نزول از جلال الدین
تفسیر حقانی، خلاصۃ التفاسیر، موضح القرآن، تفسیر حسینی، تفسیر بیانُ القرآن، صحاح ستہ،
مسلمؒ، ترمذیؒ، ابنِ ماجہؒ، ابُوداؤدؒ، نسائیؒ، طحاوی، موطا امام مالکؒ وغیرہ وغیرہ۔

دیگر خصوصیات ● ۱۔ ہر صفحہ کے اہم مضامین کی تبویب، ● ۲۔ انداز محققانہ ● ۳۔ علوم و معارف سے موقع بہ موقع استفادہ ● ۴۔ تصوف و کلام کے م
تفسیری کا استیصاب ● ۵۔ ادبی و لغوی نکات و حکم کا تذکرہ ● ۶۔ جدید زندگی کے م
وضاحت ● ۷۔ مذہب سلف کی برتری اور تفوق کا اظہار ● ۸۔ حل لغات ● ۹۔ زبان اُر
کی اور اندازِ بیان وجد آفرین ● سب سے بڑی بات یہ کہ آپ اس کا مطالعہ کر کے
کریں گے کہ قرآن دنیا کے ادب میں سب سے عمدہ اضافہ ہے۔

ہدیہ

فی جلد مجلد چھ پاروں کی ــــــــــــ پانچ روپے (۵)

کامل سٹ (پانچ جلدوں میں) ــــــــــــ پچیس روپے (۲۵)

ناشرین

ملک سراج الدین اینڈ سنز پبلشرز، کشمیری بازار، لاہور

...ڑ) گھنگ شریف ڈاکخانہ خاص

...۱۹۶۷ء ...ستمبر تا ۳۱ اگست ۱۹۶۸ء

...ں محمد لطیف	۹۰ ــ ۰۰
...ت سقہ	۱ ــ ۰۰
...ق حسین محکمہ زراعت	۵ ــ ۰۰
...ست محمد	۲ ــ ۰۰
...ری محمد اسحاق	۱۰ ــ ۰۰
...ین	۷ ــ ۰۰
...محمد ولد محمد اسماعیل	۵ ــ ۰۰
...سردار محمد ولد نور محمد	۱۰ ــ ۰۰
...ں ولد گجن کھوکھر	۸ ــ ۰۰
...ک دین	۱۰ ــ ۰۰
...فقیر ولد نواب دین کھوکھر	۱ ــ ۰۰
...جی عمر الدین ولد مانا	۵ ــ ۰۰
...اسحاق ولد حسن	۵ ــ ۰۰

بیگم کوٹی

...اکرم ولد فتح محمد نمبر دار	۵ ــ ۰۰

فیض آباد

حاجی محمد ابراہیم	۵۰ ــ ۰۰
محمد یٰسین	۵ ــ ۰۰

قصور

محمد رمضان	۲۰ ــ ۰۰
بشیر احمد ولد قاری قادر حسن	۲ ــ ۰۰
محمد سعید	۲۰ ــ ۰۰
محمد سرور	۸۰ ــ ۰۰

ارائیاں

میاں محمد حسین	۲ ــ ۰۰

چور کوٹ براستہ کھڈیاں

اللہ دتہ ولد شاکر	۲۵ ــ ۰۰

کوٹ رادھا کشن

میاں محمد علی کریانہ مرچنٹ	۵ ــ ۰۰
غلام فرید	۵ ــ ۰۰

ٹبی ہمبو ضلع شیخوپورہ

محمد یونس	۸ ــ ۰۰

جیا بگا

نبودی	۱ ــ ۰۰

خوشخبری

موضع بھرڑ ضلع لاہور اور گرد و نواح کے عوام کیلئے خوشخبری ہے کہ آپ کے گاؤں میں ہم نے آپکی خدمت کیلئے **غوثیہ شفاخانہ** کھول دیا ہے یہاں ہر مرض کا علاج کیا جاتا ہے شفا تو اللہ تعالیٰ کے ہاتھ میں ہے مگر ڈاکٹر موصوف بڑے غور و خوض سے مریض کا علاج کرتے ہیں اور موضع کے گھر گھر جا کر مریض کو دیکھنے میں قباحت محسوس نہیں کرتے اور کوئی فیس نہیں لیتے۔ لہذا آپکی خدمت میں اپیل ہے کہ آپ غوثیہ شفاخانہ میں تشریف لا کر خدمت کا موقع دیں جو کہ ہمہ وقت آپکی خدمت میں مصروف ہے

نوٹ:۔ اتوار کو صبح ۱۰ بجے سے شام ۴ بجے تک۔ ڈاکٹر صاحب کے والد صاحب قبلہ حضرت طبیب کامل چالیس سالہ تجربہ کار جناب حکیم میاں جمال دین صاحب مطب کرتے ہیں اور نقش تعویذ بھی دیتے ہیں (مشورہ مفت)

منجانب:۔

ڈاکٹر حکیم محمد انور حسین ڈی۔ بی۔ آئی

ڈی۔ بی۔ ایم۔ ایم۔ ڈی۔ ایم۔ بی

رجسٹرڈ حکومت پاکستان (موضع بھرڑ ضلع لاہور)